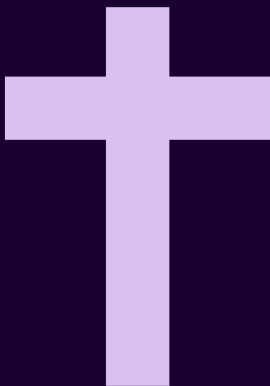

Akabuu Titõï Idei
Ilaao

Monkole New Testament

Akabuu Titõi Idei Ilaa

Monkole New Testament

copyright © 2006 SIM International

Language: Monkole (Mokole)

Translation by: SIM International

Monkole, Akabuu Titõi Idei Ilaa

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2006.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

596bf1bc-1348-53da-8787-98c1d2a18282

Contents

Matie	1
Maaku	56
Luku	90
Zāa	147
Woo Be Nja	188
Romu	241
Kərənti I	264
Kərənti II	287
Galati	302
Efēezu	310
Filipi	318
Kolosee	324
Təsalonika 1	330
Təsalonika 2	335
Timotee I	338
Timotee II	345
Titee	350
Filemōō	353
Ebēē	355
Zaaki	372
Piēē 1	378
Piēē 2	384
Zāa 1	388
Zāa 2	394
Zāa 3	395
Zudu	396
Kuyei Zāa	398

Laabaau jida iyi Matie í kə

Dimii nyaanzei Jesu Kirisi
ηα

(Cə Luku 3:23-28)

1 Dimii nyaanzei Jesu Kirisi ηα wee. Jesu Kirisi í je təkui Davidi, nə Davidi mə wa je təkui Aburahamu.

2 Aburahamui í b́ Izaaki, Izaaki məi í b́ Zakəbu. Zakəbu məi í b́ Zuda do igbāe do ifəe ηα.

3 Zuda do Tamaa aboe ηηα məi à b́ Faresi do Zara. Faresi mə í b́ Esiromu. Esiromu mə í b́ Aramu.

4 Aramu mə í b́ Aminadabu. Aminadabu mə í b́ Nasōō. Nasōō mə í b́ Salaməə.

5 Salaməə do Rahabu aboei à b́ Boazi. Boazi mə do Rutu aboei à b́ Obedi. Obedi mə í b́ Izai.

6 Izai mə í b́ Davidi iyi í na í je ilaaluu.

Davidiu mə í b́ Saloməə. Iyei Saloməəui í je aboi Urii iyi Davidi í sou.

7 Saloməə mə í b́ Roboamu. Roboamu mə í b́ Abia. Abia mə í b́ Azafu.

8 Azafu mə í b́ Zozafati. Zozafati mə í b́ Zoramu. Zoramu mə í b́ Oziasi.

9 Oziasi mə í b́ Zoatamu. Zoatamu mə í b́ Akazi. Akazi mə í b́ Ezekia.

10 Ezekia mə í b́ Manasee. Manasee mə í b́ Aməə. Aməə mə í b́ Zoziasi.

11 Zoziasi mə í b́ Zekonia do ifəe ηα si waati iyi ilaalui Babiloni, ilu nlau, í je inei Izireli ηα igū í neò ηα si iləe.

12 Si anyii iyi à neò ηα ikpa Babiloni ηəi Zekonia í

b́ Salateli, nə Salateli mə í b́ Zorobabeli.

13 Nə Zorobabeli mə í b́ Abiudu. Abiudu mə í b́ Eliakimu. Eliakimu mə í b́ Azəə.

14 Azəə mə í b́ Sadəku. Sadəku mə í b́ Akimu. Akimu mə í b́ Eliudu.

15 Eliudu mə í b́ Eleazaa. Eleazaa mə í b́ Matani. Matani mə í b́ Zakəbu.

16 Nə Zakəbu mə í b́ Zozefu məkəi Maari, nə Maari məi í je iyei Jesu iyi à ya kpe Kirisi.

17 Bəbeei si dimi ηηαu hai waatii Aburahamu wa hee ku naa si waatii Davidi, təkui ikā ikā maatēei í wee. Hai bi Davidi má ku naa si waati iyi à bəò ηα Babiloni təkui ikā ikā maatēei í wee. Si anyie, hai waati iyi à bəò ηα Babiloni ku naa si waati iyi à b́ Jesu iyi à ya kpe Kirisi təkui ikā ikā maatēei í wee má.

Kubú Jesu Kirisi
(Cə Luku 2:1-7)

18 Yaase bei à bíò Jesu Kirisi wee. Hai waati iyi Maari í wee mudēei à mua Zozefu. Amma hee a maə tətəə sēe Maari í ne así do gbugbái Hundi Ilaaō.

19 Zozefu məkəuei wee inə dee dee. Kù bi nηu ku dasi Maari anyə si bantuma. Na ηəi í ce í dasi idə nηu ku kəsie si asii.

20 Si bei wa lasabu bəbe ηəi amalekai Aō Lafēe í naa í sōə si ala í ni, Zozefu, awə təkui Davidi ilaaluu, maə ce nηoi í so Maari, mudēe iyi à muəu. Dasie kpasē. Así iyi í neu be, do gbugbái Hundi Ilaaōi.

21 Á b́ ama ineməkə nə í səə Jesu. Nηui á faaba inəe ηα hai si dulum du ηα.

²² Mii ηαυ ihē fei í cei ku ba ide iyi Aḥ Lafēe í tako í sḥ walii Ezai ku sisia ine ηαυ ku kḥ,

²³ iyi í ni,

Mudēe gḥ iyi kù mà mḥkḥ á na ku ne así.

Á bí ama inemḥkḥ,
Nḥ a kpoḥ Emanuēli.

Yaasei iriui í je Ilaaḥ í wee do awa.

²⁴ Iyi Zozefu í jī ηḥi í ce bei amalekau í sḥḥ, í dasi Maari kpasēe.

²⁵ Amma aηḥḥḥ a kù tḥtḥḥ sēe hee í koo í bíḥ ama inemḥkḥe. Nḥ Zozefu í sḥḥ Jesu.

2

Woo mà ηα à naa Jesu ku cḥ hai nunui daakḥ

¹ Á bí Jesui Betelehemu si ilei Zudee si waatii amanlu Herodu. Si anyii kubíe woo mà yaasei andaiya gḥ ηα à naa Zeruzalemu hai nunui daakḥ,

² nḥ à bee à ni, iwoi ilaalui Zuifu ηα iyi à bí nseiui í wa. Hai nunui daakḥi à ye andaiyaē í fita, ηḥi à naa ku tḥḥe.

³ Iyi amanlu Herodu í gbḥ ideu, ηḥi inḥe í fḥ, beebe mḥi inei Zeruzalemu ηαυ fei inḥ ηḥa í fḥ.

⁴ Nḥi í tḥtḥḥ ine ngboi woo weei Ilaaḥ ηα do woo kḥ ine ηα si wooda ηα fei nḥ í bee ηα tengi bii à ni aa bí Ine iyi Ilaaḥ í cīcau.

⁵ Nḥi à jeaa à ni, Betelehemui si ilei Zudee domi beebēi walii Misee í tako í kḥḥ wo,

⁶ í ni,

Ilaaḥ í ni,
Ine inei Betelehemu ηα, si ilei Zudee,

Ntḥ ntḥ, ilu ηḥe kù kere si ilu nlai Zudee ηα fei,

Si na iyi í jḥ hai si ilu ηḥei ilaaluu á fita

Ine iyi á gbḥ inei Izireli, inem ηα.

⁷ Nḥi Herodu í jḥ à kpe woo mà ηαυ do asii, í bee ηα si waatii iyi andaiyau í fita dee dee. Nḥ à sḥḥ.

⁸ Iyi í gbḥ beebe nḥ í sḥ ηα í ni a bḥ Betelehemu a koo a bee yaasei amau wa sḥa sḥa. Bii à yḥḥ nḥ a nyi wa a naa a sḥ ηḥu ku ba ηḥu mḥ ηḥu koo gulea.

⁹ Iyi à gbḥ ideu à tā, ηḥi à dasi kpāa. Nḥ andaiya iyi à tako à ye hai nunui daakḥu í nyi í cua ηḥa má hee tengi bii amau í wa, í bei í leekī lele be cau.

¹⁰ Iyi à ye andaiyau í leekī beebe, ηḥi idḥ ηḥa í dḥ hee í caa.

¹¹ Nḥ à lḥ ile be ηḥi à ye amau do Maari iyee. Nḥ à gule à tḥḥe. Nḥ à fḥ bḥgḥi amani ηḥa à nya wura à muaa, do tularē iyi à ya jo do ikpo ku dḥ inunu iyi à ya kpe miru.

¹² Si anyie Ilaaḥ í sḥ ηα si ala í ni a màḥ nyi bi amanlu Herodu má. Nḥ à too kpāa mmu à neḥ ilei ide ηḥa.

Zozefu ηα à sa à ne ilei Ezibiti

¹³ Iyi woo mà ηαυ à to anyi à ne, nḥ amalekai Aḥ Lafēe í naa bi Zozefu si ala í ni, dede í so amau do iyee í sa í neḥ ηα ilei Ezibiti, domi Herodu á de amau ku kpa. I koo í buba be titā hee ajḥ iyi an na n ni í nyi wa má ηα.

¹⁴ Na ηḥi í jḥ Zozefu í dede idū í so amau do iyee í neḥ ηα Ezibiti.

¹⁵ Bei à buba hee Herodu í koo í ku. Iyi be í cei ku ba ide iyi Aḥ Lafēe í sḥ waliiē ku sisia

ine ηau ku k̄s̄, si bei í ni, hai
Ezibitii ñ kpe amam wa.

À kpa ama keeke ηa

16 N̄oi amanlu Herodu í ye
iyi woo mà andaiya ηau à lele
n̄hui, n̄oi id̄e í k̄s̄ jiida jiida.
N̄oi í ce dooi waati iyi woo mà
ηau à ye andaiyau í fita, n̄oi
í j̄ò à koo à kpa ama inem̄ok̄o
kp̄ot̄o ηa hee ku koo si do
amai ad̄s̄ minji ηa fei si ilui
Betelehemu do ilek̄oe ηa fei.

17 B̄ebei ide iyi walii
Zeremi í f̄ou í ce. Í ni,

18 À gb̄o anu ku d̄s̄ si ilui Rama.

À gb̄o ine ηa à kpata,

À waa c̄a buubuu.

Asee, Raselii wa kpata na irii
amae ηa.

N̄o à b̄o ku lele,

Amma í k̄o ku gb̄o kuleleu

Si na iyi í j̄ò amae ηa a k̄u w̄e
m̄a.

*Zozefu ηa à baa hai ilei Ez-
ibiti*

19 Si anyie Herodu í naa í ku,
n̄oi amalekai Ās̄ Laf̄e í naa bi
Zozefu si ala ilei Ezibiti b̄e,

20 Í ni, dede í so amau do
iyee í nyiò ηa ilei Izireli. Ine ηa
iyi à waa de amau ku kpa à ku.

21 N̄o Zozefu í dede í so
amau do iyee à nyi ilei Izireli
m̄a.

22 Amma í gb̄o iyi Aakelausii
í je bommai baae Herodu si ilei
Zudee, n̄oi wa ce n̄oi ku b̄o
ku buba b̄e. N̄o Ilaās̄ í s̄s̄ si ala
m̄a í ni ku b̄o ilei Galilee. N̄oi
í tek̄i í b̄o Galilee si bei Ilaās̄ í
s̄s̄.

23 N̄o í koo í buba Nazareti.
B̄ebei idei walii ηau í k̄s̄, si bei
à ni aa kpoo inei Nazareti.

3

Waazoi Z̄aa woo dasi inyi
(C̄o Maaku 1:1-8; Luku 3:1-
18; Z̄aa 1:19-28)

1 Waati b̄ebei, Z̄aa woo dasi
inyi í naa wa ce waazo si
gbabuai Zudee.

2 Í ni, i kpaasi id̄o n̄e ηa
domi waati í maai iyi Ilaās̄ á na
ku je bommae.

3 Idei Z̄aui walii Ezai í f̄o
wo, si waati iyi í ni,

À gb̄o imui ine ḡo wa d̄s̄ anu si
gbabua wa ni,

I teese kp̄ai Laf̄e ku te ηa.

4 Z̄aa wa dasi ib̄ai n̄toi
kpookpo, n̄o wa d̄i santikii
bata. Ketengbo do nyik̄oi sakoi
í je ij̄e.

5 N̄o ine ηa à naa bi tee hai
Zeruzalemu do hai ilei Zudee
fei do hai ilu ηa iyi à wa
cingaai idoi Zuud̄eu fei.

6 À ce tuubai dulum du ηa
n̄o à j̄ò Z̄aa í dasi ηa inyi si idoi
Zuud̄eu.

7 Farisi do Sadusi ηa m̄o à
waa naa bi tee āηa nk̄o nk̄o
ku ba ku dasi ηa inyi. Iyi Z̄aa
í ye ηa n̄oi í s̄s̄ ηa í ni, in̄e ine
buu ηa bei n̄jo wukuku, yooi í
s̄s̄ ηe í ni i saa id̄ok̄oi Ilaās̄ iyi í
maai wa.

8 Na n̄ju, i ce kookoosu jiida
i nyisiò iyi ñ kpaasi id̄o ηa.

9 I māa tamaa mà aa ba faaba
ηa si na iyi í j̄ò ñ ya maa ni ñ
je t̄okui Aburhamu ηa. An s̄s̄
n̄e, Ilaās̄ á ȳok̄o ku so kuta ηau
ih̄e ku ce ηa t̄okui Aburhamu
ηa.

10 Wee dagba wa k̄asi t̄a
m̄om a daò icui j̄i. Na n̄ju, j̄i
iyi k̄u waa so iso jiida fei aa
daa a dasi ina.

11 Amu inyii ñ wa n dasi ñe ku ba ku je seɛdai ido ku kpaasi ññe, amma ine gɔ á na ku naa si anyim. Í rem do gbugbã ntɔ ntɔ, n kù to baa ñ bɔ baatae. Nñui á da ññe si Hundei Ilaaɔ do ina.

12 Wa mu mii ku fe bileee si awɔ, nɔ ku kpã bileeu bii à kpokpoe, nɔ ku ko yɔyɔu ku dasi aka, sakou mɔ ku dasi ina iyi ci ya ku.

Inyi ku dasii Jesu

(Cɔ Maaku 1:9-11; Luku 3:21-22)

13 Waati beɛbe Jesu í naa hai ilei Galilee nɔ í bɔ idoi Zuudɛe ku ba Zãa ku dasie inyi.

14 Iyi í to wa í ni Zãa ku dasi ññu inyi, ññi Zãa wa bi ku kɔ, í ni, awɔi ñ ne kpãa i dasim inyi, nɔ beirei í ce ñ waa naa bi tom.

15 Nñi Jesu í jɛaa í ni, jɔ ku ce beɛbe titã, domi beɛbei à ne ka ce ka ceò mii iyi Ilaaɔ í bi fei. Nɔ Zãa í je.

16 Iyi í dasi Jesu inyi í tã, be gɔbakã Jesu í fita wa hai si inɔ inyi. Nñi lelei Aɔ í cɪ nɔ Zãa í ye Hundei Ilaaɔ wa de sie wa bei ankasiidi.

17 Nɔ à gbɔ ide ku fɔ gɔ wa hai lele í ni, ine ihɛi í je Amam. Ñ buu jiiida jiiida, siei inɔ didɔm fei í ya wa.

4

Seetam í lele Jesu

(Cɔ Maaku 1:12-13; Luku 4:1-13)

1 Si anyii ññu, ññi Hundei Ilaaɔ í bɔò Jesu si gɔbabua ku ba Seetam ku lelee.

2 Nñi Jesu í ce anu ku dɪ dasã ciiji do idũ ciiji, si anyie nɔ ari wa kpaã.

3 Nñi Seetam woo leleu, í naa sie í ni, bii awɔu Amai Ilaaɔi do ntɔ, jɔ kuta ñau ihɛ a kpɔò pɛe.

4 Nñi Jesu í jɛaa í ni, kukɔi idei Ilaaɔ í ni, amanɛ ci ya wee na ije ññu akã, amma á maa weei na ide iyi Ilaaɔ wa fɔ fei.

5 Nɔ Seetam í bɔòe Zeruzalemu, ilu kumáú, nɔ í gũòe hee si antai ile lelei kpasɛi Ilaaɔu.

6 Nñi í ni má, bii awɔu Amai Ilaaɔi, fɔ i dingaa ile, domi kukɔi idei Ilaaɔ í ni, Ilaaɔ á na amalekae ña wooda na irie a maa degbee,

Nɔ a maa muɛ si awɔ
Ku ba i maà ti i koose si kuta.

7 Nɔ Jesu í jɛaa í ni, amma kukɔi idei Ilaaɔ í ni má, maà ti i sii Aɔ Lafɛɛe.

8 Si anyii ññu, Seetam í bɔò Jesu hee antai iri kuta nla gɔ má nɔ í nyisie bommai andunya fei do amboe ñña.

9 Nɔ í ni, bii ñ gule ñ tɔɔm, mii ñau ihɛ fei an muɛe.

10 Nɔ Jesu í jɛaa í ni, sekee be Seetam. Kukɔi idei Ilaaɔ í ni, Aɔ Lafɛɛei aa tɔɔ, nɔ i wee na irii ññu akã.

11 Nñi Seetam í bei í sekee hai bi tee, nɔ amaleka ña à naa à sobie.

Jesu í sinti icɛɛ Galilee

(Cɔ Maaku 1:14-15; Luku 4:14-15)

12 Nñi Jesu í gbɔ à ni à mu Zãa à dasie piisɔò. Nɔ í sinda í nyi ilei Galilee.

13 Amma iyi í to Nazareti, kù buba be, Kaperanumui í koo í buba, ilu iyi í wa kɔkɔi tenku iyi à ya kpe Galilee, si ilei Zabalɔò do Nɛfitali.

14 Iyi be í cei ku ba ide iyi walii Ezai í tako í fəu ku kō waati iyi í ni,

15 Inei Zabalō do inei Nefitali ŋa,

Aŋa iyi à wa kəkəi kpāa iyi wa bə Tenku,

Aŋa iyi à wa ikpa icei idoi Zuudēeu,

Aŋa iyi à wa ilei Galilee bii dimi mmu ŋa à wa,

16 Aŋa iyi à wa si ilu kuku wo, Aŋai à ye inya kumá nla nla.

Aŋa iyi à wa si ile bii iku do ilu kuku í wa,

Aŋai inya kumá í naa si.

17 Hai waati beɛbei Jesu í sinti ku waazo, í ni, i kpaasi idō nŋe si na iyi í jò waati í maai wa iyi Ilaađ á je bommae.

Jesu í kpe səkə mɛɛ gə ŋa

(Cə Maaku 1:16-20; Luku 5:1-11)

18 Ajo nŋu gə Jesu wa ne si itii tenku iyi à ya kpe Galilee, ŋai í ye səkə minji gə ŋa, Siməo iyi à ya kpe Piɛɛ do ifəe Anderee, à waa le taaŋo si ino tenkuu.

19 Nə í sō ŋa í ni, i toom wa ŋa, nə an ce ŋe woo dede inɛ ŋa iyi aa je ti Ilaađ.

20 Be gbakā à jò taaŋo nŋa ŋa à tooe.

21 Iyi í to waju nə í ye inɛ minji gə ŋa má, Zaaki do Zāa ifəe, amai Zebedee ŋa. Inɛ ŋau à wa si akəi inyi gə do baa nŋa, à waa teese taaŋo nŋa ŋa. Nə Jesu í kpe ŋa.

22 Be gbakā aŋa mə à jò akəu do baa nŋa à waa tooe.

23 Nə Jesu í dabii si ilei Galilee fei wa kə inɛ ŋa si cio ile bii Zuifu ŋa à ya ce kutətəo nŋa ŋa, wa sisi nŋa laabaau

jiida si bei Ilaađ wa ce səolu ku na ku je bommae, nə í jò inɛ ŋa à waa ba iri si bōo dimi ikā ikā nŋa ŋa fei.

24 Nə baauɛ í fangaa bii fei si ilei Siri fei, hee inɛ ŋa à wasi ku naađ bōo nŋa ŋa wa bi tee. Inɛ ŋa iyi à ne dimii bōo ikā ikā fei do inɛ ŋa iyi à ne wahalai ara kuro nkpə do inɛ ŋa iyi inei inəko ŋa à mu, do inɛ ŋa iyi à waa ce bōoi cukuuna do wɛɛɛɛ ŋa, à naađ aŋa fei wa bi tee, nə í jò aŋa fei à ba iri.

25 Nə zamaa nkpə gə í too fitie wa hai ilei Galilee do hai ilui Zeruzalemu do ilei Zudee hee do icei idoi Zuudēeu bii Ilu Mɛɛwa ŋau à wa fei.

5

Inə didə ntə ntə

(Cə Luku 6:20-23)

1 Iyi Jesu í ye zamaau ŋai í koo í gū iri kuta gə í buba. Nə məcəe ŋa à naa à tətəo siɛ.

2 Nə í ləsi cio ku kə ŋa si.

Si cioeu í ni,

3 Ilu inə didə ŋai inɛ ŋa iyi à waa təo Ilaađ do ara kukaye,

Domi aŋai à je inei bommai Ilaađ ŋa.

4 Ilu inə didə ŋai inɛ ŋa iyi à waa kpata,

Domi Ilaađi á tū idə nŋa.

5 Ilu inə didə ŋai inɛ ŋa iyi daa nŋa í dš,

Domi aŋai aa ne ileu fei.

6 Ilu inə didə ŋai inɛ ŋa iyi à waa gbə ari do agbei mii iyi Ilaađ wa bee,

Domi Ilaađ á jò a yo.

7 Ilu inə didə ŋai inɛ ŋa iyi à ya ne araarei inɛ ŋa,

Domi Ilaađ mə á ne araare nŋa.

8 Ilu ino didõ ñai ine ña iyi ido
ña í má,

Domi aa ye Ilaaõ.

9 Ilu ino didõ ñai ine ña iyi à
waa ce icei laakai ku sũ,

Domi Ilaaõ á kpe ña amaε ña.

10 Ilu ino didõ ñai ine ña iyi à
kpã ña iju si na iyi í jò
à waa ce mii iyi Ilaaõ í
bee ña,

Domi añaí à je inei bommai
Ilaaõ ña.

11 Inje ilu ino didõ ñai, bii à
waa bu ñe nò à waa kpã ñe
iju nò à waa má ñe laalò baa
yooma fei na irim.

12 I jò i nyaanyi i wεεò ino
didõ nla nla ña si na iyi í jò riba
iyi à jile ññe leleaõ í la. Ntò ntò
bεεbei à kpã walii ña iyi à cua
ññe ñau mò iju.

Møndai imu do ti inya kumá
(Cò Maaku 9:50; Luku
14:34-35)

13 Nõi Jesu í sõ ña má í
ni, injei ì je imu si inoí inei
andunya ña. Bii didõí imu í
ku, mii aa dasi ku jò ku dõ má.
Í gbe de a nikæ, nò ine ña a
tεεsεε.

14 Nò injei ì je inya kumái
andunya. Ilu iyi à ma si iri
kuta kaa manji.

15 A ci ya má fitila a biie do
caka. Amma à ya kœæi tengi
bii á má inya, inei kpasẽ fei ku
yεò ilu.

16 Bεεbe mõi i jò inya kumá
ññe ku má si wajui ine ña ku
ba a ye kookoosu jiida ññe ña
nò irii Ilaaõ Baa ññe iyi í wa
lele ku nε amboe.

Idei wooda

17 Jesu í ni má, i maà tamaa
bei ñ naa woodai Moizi do cioi

walii ñau ku kpai. Aawo, ñ
naa ku kõõi.

18 Ntò ntò, hee lele do ile koo
tãð, baa wasalii wooda keeke
akã kaa gaizia, í gbe fei ndεε ku
kõi.

19 Na ññu, ine iyi í kua
wooda, baa bii í je icu akã
keeke goi, nò í sõ ine gò ña mò
í ni a ce bεεbe, aa kpe lafẽε ine
iyi í kere í re si bommai Ilaaõ.
Amma ine iyi wa jirimæ nò wa
kò ine gò ña mò si, aa kpe lafẽε
ine ñla si bommai Ilaaõ.

20 Ñ wa n sõ ñei, i kaa je inei
bommai Ilaaõ ña bii kù je ì ce
mii iyi Ilaaõ í bee ñe ña í re
woo kò ine ña si wooda ña do
Farisi ñau.

Idei idòakõ

21 Jesu í sõ ña má í ni, ì gbo ña
iyi Moizi í sõ bala ññe ña í ni, i
maà kpa ine, nò ine iyi í kpa ine
fei aa bòðe si wajui woo kiiti
ña a nyisie bõne.

22 Amma amu, an sõ ñe, ine
iyi wa ce idòakõ do kpaasie
aa bòðe si wajui woo kiiti ña
a kpãa iju, nò ine iyi wa cò
kpaasie nfe aa kiitie si wajui
ine ngbo ñau, ine mò iyi wa cò
kpaasie nnyei á lo si ina iyi ci
ya kuu.

23 Na ññu, bii ì naaò amuai
Ilaaõ wa bi kuwee nò bei ì
ye gigi iyi kpaasie gò wa mu
taaleε,

24 jò amuaεu bi kuweeu be
titã, i koo i teese ideu gbakã,
awò do kpaasie. Si anyie, i bei ì
nyi wa i cea Ilaaõ amuaε.

25 Bii í je ine gò wa bòðe
ile kiiti na idei gbese gò, ce
kookaai hai kpãa awò do lafẽε
i gbõsi nje ku ba ku maà dasie
awò woo kiiti. Bii kù je

bεεβε, woo kiitiu á dasie si awɔi zandaamu, nɔ zandaamu mɔ ku dasie ile piisɔɔ.

²⁶ Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ̄ei, bii à dasie piisɔɔ, bii i kù sã gbeseu fei i kaa fita. Nkãma kaa gaizia si.

Idei sakara

²⁷ Jesu í ni má, ì gbɔ ña iyi Moizi í ni, i maà ce sakara.

²⁸ Amma amu, an sɔ̄ ñe, awɔ inemakɔ iyi í cɔ inaabo hee binεε í dede, ì ce sakara mbε tā si idεε.

²⁹ Na nñu, bii iju nñei wa dasie dulum, nyaa i nyɔɔ ku jñie. Á tiaε i nyɔ ikɔ akã arae gɔ do iyi aa sɔsi arae fei si ina iyi ci ya ku.

³⁰ Bii í je awɔ nñei wa dasie dulum, buu i nyɔɔ ku jñie. Á tiaε i nyɔ ikɔ akã arae gɔ do iyi aa sɔsi arae fei si ina iyi ci ya ku.

Idei abo ku kəsi

(Cɔ Matie 19:9; Maaku 10:11-12; Luku 16:18)

³¹ Nɔ Jesu í sɔ̄ ña má í ni, Moizi í ni, inε iyi wa kəsi aboε á náa tiai nje kukəsii.

³² Amma amu, ñ wa n sɔ̄ ñe, inε iyi í kəsi aboε nɔ kù je na sakara, makɔu í dasie sakarai. Nɔ makɔ mɔ iyi í so abo iyi à kəsiu, í ce sakarai.

I maà ya gbasi do ngɔgɔ

³³ Jesu í sɔ̄ ña má í ni, ì nɔ ì gbɔ iyi Moizi í sɔ̄ bala nñe ñau í ni, ide iyi ì gbasi si wajui Aɔ Lafɛε ì ni aa ce, jò i coo.

³⁴ Amma amu, ñ wa n sɔ̄ ñei, i maà ya ce kugbasi ña pai. I

maà ya gbasi do lele ña domi batai bommai llaaɔi.

³⁵ Nɔ i maà ya gbasi do ile ña, domi bi ku lesi isεei. Nɔ i maà ya gbasi do Zeruzalemu ña domi ilui llaaɔ amanlu nlaui.

³⁶ Nɔ i maà ya gbasi do iri nñe ña si na iyi í jò i kaa yɔkɔ i fũuta baa ntoi iri akã nñe hee ma je i jò ku dũ ña.

³⁷ I jò ide ku fɔ nñe ku je ntɔ. Bii ì ni ooi ku je oo do ntɔ, bii aawo mɔi, ku je aawo. Iyi aa lesi antae bebɛi fei ña, hai bi Seetam inε laalɔui wa naa.

Idei laalɔ ku sã

(Cɔ Luku 6:29-30)

³⁸ Jesu í sɔ̄ ña má í ni, ì gbɔ ña iyi Moizi í fɔ wo í ni, inε iyi í nya ijui inε gɔ, aa nya ti nñu mɔ. Inε mɔ iyi í ce inyii inε gɔ, aa ce ti nñu mɔi.

³⁹ Amma amu, ñ wa n sɔ̄ ñei, i maà ya sãa inε laalɔ iyi í ce nñe. Bii inε í sambalae si nje, toa cangau má.

⁴⁰ Bii inε gɔ í bɔðe kiiti ku ba ku gba danzigie, naa kumbooε mɔ má.

⁴¹ Bii inε gɔ í tilasie i soa nñu aso i neð zakai kilo akã, so i neaa ku to kilo minji gbakã. *

⁴² Bii inε gɔ í tɔɔε mii gɔ, muaa. Bii inε gɔ í nàa mii gɔ ku kãaye bi tεε, maà kɔ.

Idei mbεε ña ku bi

(Cɔ Luku 6:27-28, 32-36)

⁴³ Jesu í ni má, ì gbɔ ña iyi Moizi í fɔ wo í ni, bi kpaasie, nɔ i cé mbεεε.

⁴⁴ Amma amu, ñ wa n sɔ̄ ñei, i ya bi mbεε nñe ña, nɔ i ya

* **5:41 Bii inε gɔ í tilasie i soa nñu aso** Waati bebεε, inei Romu ñai à waa je inε ngboi ilɛu. Nɔ akawe nñe ña do sooge nñe ña à ne kpãa a tilasið inε gɔ ku so ñe aso.

cea inε ηa iyi à waa kpã ηε iju kutɔɔ ηa.

⁴⁵ Bii ì waa ce beεbe ηa ì waa nyisi inε ηa iyi ì je amai Ilaaɔ Baa nηε iyi í wa lelei, domi Ilaaɔ í jò inunue wa má inya si inε jiida do si inε laalo ηa. Nɔ í jò iji wa rɔa inε ηa iyi à waa ce idɔɔbie hee do bi inε ηa iyi a kù waa coo fei.

⁴⁶ Bii inε ηa iyi à bi ηε aηa akāi inε mɔ ì bi ηa, to, riba yoomai aa ba ηa. Baa woo gba fiati lempoo ηa mɔ à ya ce dimiε.

⁴⁷ Bii kpaasi nηε ηa aηa akāi ì ya ce fɔɔ ηa, to, inε mɔ yooi ì tia ηa. Baa hai dasi Ilaaɔ naane ηa mɔ à ya ce beεbe.

⁴⁸ Na nηu, i jò jiida nηε ku kɔ bei ti Ilaaɔ Baa nηε iyi í wa lele í kɔ.

6

Idei amua ku cea ilu are ηa

¹ Jesu í fɔ má í ni, bii ì waa ce mii iyi Ilaaɔ í jile nηε, i ya ce laakai ηa i maà coo si bantumaa. Bii ì waa coo si bantumaa ku ba inε ηa a yɔɔ, i kaa ba riba kãma hai bi Baa nηε iyi í wa lele.

² Na nηu, bii ì waa mua ilu are ηa ngɔɔ ηa, i maà ti i cã keεεede bei ilu muafiti ηa à ya ce. À ya ce amua nηa ηai si ile bii à ya ce kutɔɔ ηa do si kpãa ηa ku ba inε ηa a saabu ηa. Ntɔ ntɔ, inε nηu ηa à ba riba nηa fei tã.

³ Amma inε, waati iyi ì waa mua ilu are ηa ngɔɔ ηa, i maà jò awɔ canga nηε ku mà mii iyi awɔ nηeu wa ce,

⁴ ku ba amua iyi ì waa ce ηa i coo si afei inε minji. Nɔ Ilaaɔ

Baa nηε iyi wa ye mii fei á sã nηε ribaε.

Idei kutɔɔ (Cɔ Luku 11:2-4)

⁵ Jesu í ni, bii ì waa ce kutɔɔ ηa i maà ya ce bei ilu muafiti ηa à ya ce. À ya bi aηa a leeki a ce kutɔɔ ile bii à ya ce kutɔɔ ηa do bi tafa ηa ku ba inε fei ku ye ηa. Ntɔ ntɔ, inε nηu ηa à ba riba nηa fei tã.

⁶ Amma inε, bii ì waa ce kutɔɔ ηa, i lɔ hee ilaawa i cɔmbo ηa, i tɔɔ Ilaaɔ Baa nηε be tengi bii inε gɔ kù waa ye ηε, nɔ Baa nηε iyi wa ye mii iyi wa manji fei á sã nηε.

⁷ Bii ì waa ce kutɔɔ ηa i maà ya fɔ ide akã i maa sisi ηa béi hai mà Ilaaɔ ηa à ya ce. À waa tamaa na ide nkɔɔ ku fɔi aηai Ilaaɔ á gbɔɔ kutɔɔi aηa.

⁸ I maà ya jɔ ηa ηa, domi hee i maà tɔɔ ηa, Baa nηε í mà bukaatai mii iyi ì ne tã ηa.

⁹ Bei í sɔa i ya ce kutɔɔ ηa wee.

Ilaaɔ Baa nwa iyi í wa lele, Jò inε fei ku mà iyi awɔi ì je inε kumá.

¹⁰ Naa je bommaε.

Jò inε fei ku ce idɔɔbie si ileu ihε bei à waa ce lele.

¹¹ Mu nwa ijei ajɔ fei nwa.

¹² Kpa ideidi dulum du wa bei awa mɔ à ya ka kpa ideidi kurara iyi inε ηa à ce nwa.

¹³ Maà ti i jò ka dasi kulele, Amma nwa wa hai si awɔi Seetam.

[Domi awɔi ì ne bomma do gbugbã do amboe hee do ajɔ fei. Ami.]

¹⁴ Nɔ í nyi í ni má, bii ì ya kpa ideidi kurara iyi inε ηa à ce

nɲɛ, Ilaaḏ Baa nɲɛ mɔ́ á kpa ideí kurara nɲɛ.

¹⁵ Amma bii iɲɛ mɔ́ i ci ya kpa ideí kurara iyi inɛ ɲa à ce nɲɛ, Baa nɲɛ mɔ́ kaa kpa ideí kurara nɲɛ.

Idei anu ku dī

¹⁶ Jesu í ni má, bii ì waa ce anu ku dī ɲa, i maà ya jò waju nɲɛ ku nyisi wahala nɲɛ béi ilu muafiti ɲa à ya ce. À ya kpaasi waju ɲa ku ba inɛ fei ku yɔ́ iyi à waa dī anu. Ntɔ́ ntɔ́ ñ wa n sɔ́ ɲɛi, inɛ nɲu ɲa à ba riba ɲa fei tã.

¹⁷ Amma iɲɛ, bii ì waa dī anu, i weɛju sãa sãa ɲa nɔ́ i jɔ́si waju nɲɛ ikpo

¹⁸ ku ba inɛ ɲa a maà mà iyi ì waa dī anu ɲa, í gbe Ilaaḏ Baa nɲɛ iyi í wa bii a kù waa yɔ́. Nɔ́ Baa nɲɛ iyi wa ye mii iyi wa manji fei, á sã nɲɛ.

Amanii lele ku de (Cɔ́ Luku 12:33-34)

¹⁹ Í sɔ́ ɲa má í ni, i maà ti i dede amani si andunyau ihɛ́, bii tütü ɲa aa jɔ́, do bii á mu atɛ, do bii ile ɲa aa lɔ́ do gbugbã a koo a ce ileɛ.

²⁰ Amma i dede amanii lele bii kaa mu atɛ nɔ́ tütü ɲa a kaa yɔ́kɔ́ a bejɛɛ, nɔ́ ile ɲa mɔ́ a kaa yɔ́kɔ́ a lɔ́ a ce ileɛ.

²¹ Ntɔ́ ntɔ́, í sɪa i dede amanii lele ɲa domi bii amanii inɛ í wa, be mɔ́i laakaɛ í ya wa.

Inya kumái ara (Cɔ́ Luku 11:34-36)

²² Í ni má, ijuí í je fitilai ara. Bii ijuɛ wa ne baani, araɛ fei ì wa si inya kumái.

²³ Amma bii ijuɛ kù waa ne baani, araɛ mɔ́ fei í wa si ilu

kukui. Na nɲu, mii iyi í ne ku ceɛ inya kumá, bii ilu kukui í ce, ilu kukuu á la ku caa.

Ilaaḏ ku dasi naane (Cɔ́ Luku 16:13; 12:22-31)

²⁴ Jesu í sɔ́ ɲa má í ni, inɛ gɔ́ kaa yɔ́kɔ́ ku cea lafɛɛ minji ice ajɔ́. Ntɔ́ ntɔ́, á cé inɛ akã nɔ́ ku bi inɛ akã, walakɔ́ á jirima inɛ akã nɔ́ ku donda inɛ akã. I kaa yɔ́kɔ́ i too Ilaaḏ do fia ajɔ́ ɲa.

²⁵ Na nɲu ñ wa n sɔ́ ɲɛi, i maà ya maa weewea do mii iyi aa je i maa weɛð ɲa, walakɔ́ do jɪne iyi aa dasi ɲa. Kuweɛi amanɛ í re ije, ara mɔ́ í re jɪne.

²⁶ I cɔ́ yei ɲa iyi à waa fo lele. A kù waa gbɛ hee a da ngɔ́gɔ́ a dasi suu. Do nɲu fei, Baa nɲɛ iyi í wa lele wa wo ɲa. I kù mà ɲa iyi beɛɛɛ nɲɛ í re ti yei ɲau be?

²⁷ Yooi si inɔ́ nɲɛ na kuweeweaɛ á yɔ́kɔ́ ku kɔ́si kusɔ́i adɔ́ɛ baa keeke.

²⁸ To, na mii í ce ì ya maa weewea do ideí jɪne ɲa. I cɔ́ beí wua ɲa à ya da koko si inɔ́ sako mɛɛ. A kù waa ce ice a ci ya nɔ́ a wɔ́ acɔ́.

²⁹ Amma ñ wa n sɔ́ ɲɛ, baa Salomɔ́ ilaalu nɪau, do amboe nɪa nɪaɛ fei kù ne jɪne iyi boodaɛ í to kokoi jɪi ɲau be baa akã.

³⁰ Fɔ́fɔ́ í weɛi nnyi do kusɪaɛ amma ala aa dasiɛ inai. To, bii Ilaaḏ í mua fɔ́fɔ́ ɲa iyi aa na a dasi ina booda ku sɪa beɛbe, kaa yɔ́kɔ́ ku mu nɲɛ nyau ku re fɔ́fɔ́ ɲau be de. I kù ye naane nɲɛi kù la?

³¹ Na nɲu, i maà ya weewea i ni ɲa, mii aa ka je, mii aa ka mɔ́, walakɔ́ mii aa ka biið ara nwa.

32 Hai mà idei Ilaaḍ ḡai à ya maa kpataa mii ḡau be fei, amma Baa nḡe iyi í wa lele í mà iyi ì ne bukaatai mii ḡau be fei ḡa.

33 Na nḡu, i hanya titā ḡa i ce idḡḡbii Ilaaḍ do bei aa ce i jḡ bommae ku bḡ waju. Iyi í gbe bei fei Ilaaḍi á kḡḡ nḡe si.

34 Ajḡ fei wahalae í ya tooi. Na nḡu, i maà kpataḡ ala ḡa, domi ala mḡi á mà tee.

7

Idei kiiti

(Cḡ Luku 6:37-38, 41-42)

1 Jesu wa fḡ má í ni, i maà ya kiiti ine ḡa ku ba Ilaaḍ mḡ ku maà kiiti nḡe.

2 Ntḡ ntḡ, ñ wa n sḡ ḡei, do yaase bei ì ya maa kiiti ine ḡa, beḡbe mḡi Ilaaḍ mḡ á naa ku kiiti nḡe. Nḡ si ḡḡa bii ì wāaḡ ine ḡa, si be mḡi aa wāa inḡe mḡ.

3 Na mii í ce ì waa ye fḡfḡ keeke iyi í wa si ijui kpaasie nḡ i kù ye ḡḡi ite iyi í wa si titee.

4 Beirei aa ce i sḡ kpaasie i ni, jḡ n nyae fḡfḡ si ijue, awḡ iyi ḡḡi ite í wa si tee.

5 Awḡ ilu muafitii, jḡ i tako i nya ḡḡi ite iyi í wa si ijue titā ku bai ye ilu sāa sāa, i bei i nya fḡfḡ iyi í wa si ijui kpaasie.

6 I maà nyḡ lege ḡiida nḡe ḡa si wajui kuusḡḡ ḡa ku ba a maà teesee. Nḡ i maà ti i na aja ḡa mii kumá ḡa ku ba a maà na a sinda a ḡḡ ḡe*.

Idei kutḡḡ

(Cḡ Luku 11:9-13)

* 7:6 Yaasei ideui í je, kuwee ḡiida nḡe iyi ì ne hai bi Ilaaḍ, i maà ti i fḡ idee bi ine ḡa iyi à ye bei kuusḡḡ ḡa iyi a kù bi beereideu ku mà, ku ba a maà teesee. Nḡ i maà ti i fḡ idee bi ine ḡa mḡ iyi à ye bei aja ḡa iyi aa naa a sinda a ḡḡ ḡe.

7 Jesu í ni má, i ya tḡḡ ḡa, aa mu nḡe. I ya dede ḡa, aa ba ḡa. I ya cā gambo ḡa, aa cī nḡe.

8 Ntḡ ntḡ, ine iyi í ya tḡḡ fei, aa mua. Ine mḡ iyi wa dede fei, á ba. Ine mḡ iyi wa cā gambo fei, aa cīa lafee.

9 Yooi í wa si inḡ nḡe ihē iyi bii amae í tḡḡe pēe á so kuta ku naa.

10 Beḡbe mḡi ine kāma kù wee iyi bii amae í tḡḡe cēe á so nḡo ku naa.

11 Debei, bii inḡe iyi ì ya ce laalḡ ḡa ì mà mii ḡiida ku na ama nḡe ḡa, ì waa tamaa mà Baa nḡe iyi í wa lele kaa yḡkḡ ku mua ine ḡa iyi à waa tḡḡe mii ḡiida ku re beḡbe ḡa?

12 Na nḡu, mii iyi ì bi ine ḡa a ya ce nḡe fei, inḡe mḡ i ce nḡa beḡbe ḡa, domi iyi bei í je icui idei kukḡsii walii ḡau do ti woodai Moizi.

Ande iyi kù cī

(Cḡ Luku 13:24)

13 Í sḡ ḡa má í ni, koofa nla do kpāa ku cī ḡḡ í wee, do minḡisia ku mongolo ḡḡ iyi wa bḡ ala nwa. Í lḡ do koofa ku mongolou ḡa, domi koofa nlau do kpāa ku cīu, bi ikui wa bḡ, nḡ ine nkḡḡi wa too do be.

14 Amma kpāa iyi wa bḡ bi kuwee hai tā í mante, andee kù cī. Nḡ ine ḡa iyi à ye kpāau à waa tooe a kù kḡḡ.

Idei ḡḡi do isoe

(Cḡ Luku 6:43-44)

15 Jesu í ni má, i ya ce laakai ḡa do walii ilu ibo ḡa. À ya naa bi tu ḡei do daa didḡ bei

angudã ña, amma idõ ñña í yei bei idõ mbo ña.

16 Aa yókõ í mà ña ñai si kookoosu ñña ña bei à ya mà jñi hai si isoε. A ci ya ka isoi rezεε si agũ. Nõ a ci ya ka figi si agũ fũfũ.

17 Jñi jñida fei iso jñidai í ya so, nõ jñi laalõ mõ ku so iso laalõ.

18 Jñi jñida kaa yókõ ku so iso laalõ, bæεβε mõi jñi laalõ kaa yókõ ku so iso jñida.

19 Nõ jñi iyi kù waa so iso jñida fei à ya daai a dasi ina.

20 Si bei à ya mà jñi hai si isoε, bæεβε mõi aa mà walii ilu ibo ña hai si kookoosu ña.

*N kù mà ñe ajõ kãma
(Cõ Luku 13:25-27)*

21 Jesu í ni má, kù jε ine iyi wa kpem Lafεε Lafεε feii á na ku lõ si bommai Ilaaδ, bii kù jε ine ña iyi à waa ce idõõbii Baam iyi í wa lele.

22 Ajõ ññu be, ine nkpoi á maa ni, Lafεε Lafεε, a kù ce walii do iriε? A kù lele inei inõõko ña do iriε? A kù ce maamaake nkpo do iriε?

23 Amma an sõ ña si wajui ine fei n ni, n kù mà ñe ajõ kãma. I sekεε hai bi tom, inε iyi í kù ce idõõbim ña.

*Idei woo ma ile minji gõ ña
(Cõ Luku 6:47-48)*

24 Jesu í kpa ñña mõnda má í ni, na ññu, ine iyi í gbõ ide iyi ñ wa n fõu ihε fei nõ wa jirimæ, á yei bei mækõ ilu bisi iyi í ma ileε si kuta.

25 Ijñi í rõ, ido í kõ í nikã, nõ fufu nla nla í dede si ileu, amma kù cuku, domi si kutai á maa.

26 Amma awo iyi ì gbõ ide iyi ñ wa n fõu ihε fei nõ í kù

saaluε, aa yei bei mækõ nnyei iyi í koo í ma ileε si sãai ido.

27 Ijñi í rõ, ido í kõ í nikã, nõ fufu nla nla í dede si ileu, nõ í cuku í legε fei.

28 Iyi Jesu í fõ bæεβε í tã, ñoi zamaau í biti do si bei wa kõ ña si cio.

29 À bitii si na iyi í jò do yiikoi wa kõ ña si, kù jε bei woo kõ ine ña si wooda ñña ñau.

8

*Jesu í jò dinte gõ í ba iri
(Cõ Maaku 1:40-45; Luku 5:12-16)*

1 Jesu í sõ ña ide ñau ihε feii í bei wa kita wa hai si antai kutau. Waati iyi í kita wa ñoi zamaa nla gõ wa tooε.

2 Nõ dinte gõ í naa í seεbata si wajue í ni, Lafεε, bii ì bi, aa yókõ í jò n ba iri n jε ine iyi í má.

3 Ñoi Jesu í yõ awõε í luu nõ í ni, ñ bi. Ba iri nõ í jε ine kumá. Bε gbakã í ba iri hai si bõõeu.

4 Nõ Jesu í sõõ í ni, gbõ, maà sõ ine gõ ideu ihε, amma koo nyisi araε bi woo weei Ilaaδu, nõ í ce kuwee iyi Moizi í jilεu. Kuweeu bei á nyisi ña iyi ì jε ine iyi í má bæbei.

Jesu í jò amaacei ine ngboi sooge gõ ña í ba iri

(Cõ Luku 7:1-10; Zãa 4:43-54)

5 Ñoi Jesu í bõ Kaperanumu. Waati iyi í lõ inõ iluu ñoi ine ngboi sooge cõ gõ í koo í tõe ku faaba ññu,

6 í ni, Lafεε, amaacem wa ce bõõ kpasε, ci ya yókõ ku wu baa awõ, wa kpãa iju ntõ ntõ.

7 Ñoi Jesu í ni, í sãa, an koo n faabaε.

⁸ Amma ine ngboi sooge ηau í jεaa í ni, Lafēε, n kù to í ló kpasēm. Baa hai ihē fò ide, amaacem n̄ou á ba iri.

⁹ Amu takam, n̄ ne ine ngbo ηa iyi n̄ wa n jirima, n̄ n̄ ne sooge gò ηa m̄o iyi n̄ wa n gbā. Ine akā n̄ηa iyi n̄ be á kooi, ine iyi n̄ kpe m̄o á naai, n̄o ice iyi n̄ ni amaacem ku ce n̄ηui í ya ce.

¹⁰ Iyi Jesu í gbò ideu í biti n̄o í s̄o ine ηa iyi à waa tooεu í ni, nt̄o nt̄o, baa si in̄oi in̄ei Izireli ηa fei n̄ kù ye ine iyi í yòkò í dasim naane n̄la bei in̄εεu ihē.

¹¹ An s̄o ηε, hai je Zuifu nkp̄o á na ku naa hai do bii fei a buba si bommai Ilaaō. An̄ai aa je do Aburhamu do Izaaki do Zakabu bala n̄ηε ηa ajò.

¹² Amma in̄ε, t̄oku n̄ηa ηa iyi í jò in̄εò ηa í wa be aa n̄yò ηε angule si ilu kuku. Tengi bei aa lesi aw̄o si iri i maa kpataò ηa.

¹³ N̄o Jesu í s̄o ine ngboi sooge ηau í ni, b̄o kpasēε. Fei ndεε á ce si bei ì dasi naaneu. Be gbakā amaaceu í ba iri.

Jesu í j̄ò b̄ōō nkp̄o í ba iri

(C̄o Maaku 1:29-34; Luku 4:38-41)

¹⁴ Si anyiε, Jesu í b̄o kpasēi Piεε, í koo í ba iyeyi aboi Piεε kù waa ne baani, wa s̄ūd̄o ara gbāa.

¹⁵ N̄oi Jesu í lu aw̄ε n̄o ara gbāau í nya. N̄o abou í dede í yaε.

¹⁶ Iyi alε í lε, à naa Jesu ine ηa iyi à ne in̄ei in̄ōòko ηa wa nkp̄o nkp̄o. N̄o í lele in̄ei in̄ōòko ηau do ide ku fò, n̄o ine ηa iyi à waa ce b̄ōō fei í j̄ò à ba iri.

¹⁷ Í ce n̄ηu ηau bei ku ba ide iyi walii Ezai í f̄ou ku k̄o iyi í

ni, n̄ηu takae í so gbugbā hai ne nwa n̄o í nya b̄ōō nwa ηa.

Ine ηa iyi à bi Jesu ku too

(C̄o Luku 9:57-62)

¹⁸ Ajò n̄ηu gò, zamaa nkp̄o gò í kaako Jesu. Iyi Jesu í ye ηa η̄oi í s̄o m̄oc̄ε ηau í ni a b̄o icei tenkuu do ikpa ih̄o.

¹⁹ Hee a maa ne η̄oi woo k̄o ine ηa si wooda gò í naa bi t̄εε n̄o í ni, M̄εetu, an tooε bii ì waa b̄o fei.

²⁰ N̄o Jesu í s̄ōó í ni, in̄a ηa à ne kolo ηa n̄o baa yei ηa m̄o à ne bi ku s̄ū. Amma amu Am̄ai Amanε n̄ kù ne bii an koo n̄ s̄ū n̄ s̄imi.

²¹ N̄o ine akāi m̄oc̄oi Jesu gò m̄o í ni, Lafēε, j̄ò n̄ koo n̄ si baam wa titā.

²² Amma Jesu í jεaa í ni, aw̄o de toom wa, n̄o i j̄ò iku ηa a si iku n̄ηa ηa.

Jesu í leek̄i fufu si tenku

(C̄o Maaku 4:35-41; Luku 8:22-25)

²³ Si anyii n̄ηu, Jesu í l̄o ak̄oi inyi n̄o m̄oc̄ε ηa m̄o à l̄o à tooε.

²⁴ Iyi à waa ne η̄oi fufu n̄la gò í dede si tenkuu hee kutāngām ndii inyi u wa bii ak̄ou. Amma Jesu wa s̄i n̄joo.

²⁵ N̄oi m̄oc̄o ηau à koo à j̄ūu à ni, Lafēε, faaba wa, à waa b̄o nfe ku ce.

²⁶ N̄oi Jesu í s̄o ηa í ni, naane ku dasi n̄ηε kù la. Na miì í ce ì j̄ò n̄joo wa mu ηε ηa.

Iyi í f̄o beεbe í t̄ā, η̄oi í dede í la si inyi u do fufuu n̄o à coko s̄ōm s̄ōm.

²⁷ N̄o m̄oc̄o ηau fei à biti à waa ni, ine dimi yoomai ihē. Baa inyi do fufu ηa fei à waa jirima ideε.

Jesu í lele inei inǎoko ña hai si inε minji gɔ ña

(Cɔ Maaku 5:1-20; Luku 8:26-39)

²⁸ Iyi Jesu í to icei tenkuu do ikpa ihǎ si ilei Gadara, ñɔi amanε minji gɔ ña à fita wa hai bi ku si iku ña à kòo wa. Inε ñau à nε inei inǎoko ku gaabu ntɔ ntɔ hee í jò inε gɔ ci ya je ku too kpǎau.

²⁹ Nɔ à dǎ anu à ni, mii í wa si gǎmei awaε ña, awɔ Amai Ilaaǎ. Ì naa ku kpǎ wa iju hai waatiu kù toi?

³⁰ Nɔ à hǎnne kuusɔ gaa gɔ ña waju à waa je.

³¹ Nɔ inei inǎoko ñau à tɔɔ Jesu à ni, bii ì waa lele wai, jò kaa mu kuusɔ gaa ñau ihǎ.

³² Nɔi Jesu í sǎ ña í ni a koo. Nɔ à fita hai si inε ñau à koo à mu kuusɔ ñau. Nɔ kuusɔ gaa ñau fei à sei wa hai antai iri kutau à na à dasi tenkuu, inyi í je ña.

³³ Woo degbe kuusɔ ñau à sa à nε inǎ ilu à koo à sisia inε ña ideu fei do bei à cea inε minji ñau.

³⁴ Nɔ inei inǎ ilu ñau fei à fita à bɔ Jesu ku cɔ. Iyi à koo à yɔɔ ñɔi à tɔɔε ku fita hai ilei ide ña.

9

Jesu í jò wεεge gɔ í ba iri

(Cɔ Maaku 2:1-12; Luku 5:17-26)

¹ Iyi inε ñau à tɔɔε ku fita hai ilei ide ña ñɔi Jesu í lɔ akǎi inyi í kua icei tenkuu má. Í nε ilui nñu takæ*.

² Nɔi inε gɔ ña à naa wεεge gɔ wa, wa sǎ si makeε. Iyi Jesu í ye naanε ku dasi ñau, nɔ í sǎ wεεgeu í ni, baakɔm, maà mǎngɔ temua, ñ kpa idei dulum dεε.

³ Wee woo kɔ inε ña si wooda gɔ ña à wa bε. Iyi à gbɔ wa fɔ bεεbe ñɔi à waa lasabu si idɔ ña à waa ni, inεεu ihǎ wa bu Ilaaǎi.

⁴ Jesu í bei í mà ide iyi à waa lasabu ñɔi í ni, na mii í ce ì waa ce lasabu laalo bεεbe ña.

⁵ Si ide minji ñau ihǎ, yoomai kufǎε í faala í re, inε ku sǎ inε gɔ ku ni ñ kpa idei dulum dεε, walakɔ ku ni ku dede ku nε.

⁶ Amma ñ bi i mà ña iyi amu Amai Amanε ñ nε gbugbǎ ñ kpa idei dulum dii inε ña si andunya.

Iyi í fɔ bεεbe í tā ñɔi í sǎ wεεgeu í ni, dede i so makeεε i bɔ kpasǎ.

⁷ Nɔi wεεgeu í dede í nε ideε.

⁸ Wee inε nkpɔ nkpɔi í wa bε. Iyi à yɔɔ bεεbe ñɔi njo í mu ña à waa saabu Ilaaǎ do iyi í na amanε dimii yiikou bε.

Jesu í kpe Matie

(Cɔ Maaku 2:13-17; Luku 5:27-32)

⁹ Nɔi Jesu í dede hai bε í bɔ inǎ iluu. Iyi wa nε ñɔi í ye mǎkɔ gɔ iyi à ya kpe Matie wa buba ile bi ku gba fiai lɛmpoo. Nɔi í sǎo í ni, toom wa. Nɔ Matie í dede í tooε.

¹⁰ Si anyiε Jesu wa je kpasǎi mǎkɔu, ñɔi woo gba fiai lɛmpoo do inε nkpɔ gɔ ña má

* **9:1 ilui nñu takæ** kù je Betelehemu bii à buu. Kù nɔ kù je Nazareti bii à biie. Amma Kaperanumui wa fǎa, ilu bii í buba wa ceò iceε.

iyi kuwεε nηa kù s̄la à naa à buba bi Jesu do m̄ac̄εe ηau.

11 Wee Farisi ḡo ηa à ye ηa, n̄o à bee m̄ac̄εe ηau à ni, na mii í ce M̄εetu nηe wa je do woo gba fiaci l̄empoo do ine laal̄o ηa.

12 Iyi Jesu í gb̄o ide nηau η̄oi í ni, ilu baani ηa a kù ne bukaatai ilu iw̄o bii kù je b̄ōo ηa.

13 Ñ wa n s̄o η̄ei, n kù naa ku kpe ine dee ηa, amma dulum η̄ai ñ naa ku kpe. I koo i bee yaasei kuk̄ou iyi í ni, Ilaās̄ í ni, ñ bi i ce araarei nje ηa ku re i ceem kuwee.

Idei anu ku dī

(C̄o Luku 5:33-39; Maaku 2:18-22)

14 Wee Z̄aa woo dasi inyiu m̄o í ne m̄ac̄o ηa. M̄ac̄εe ηau à naa bi Jesu n̄o à beee à ni, na mii í ce awa do Farisi ηau à ya ka dī anu amma aw̄o, m̄ac̄εe ηa a ci ya dī anu.

15 N̄o Jesu í je nηa í ni, kpaasii m̄ak̄o tit̄ō ηa aa ne in̄o kuf̄o ḡo waati iyi m̄ak̄o tit̄ōu í wa in̄o nηai? Aawo, amma aj̄o ḡo wa naa iyi aa nya m̄ak̄o tit̄ōu hai si in̄o nηa. Waati beebe aa dī anu.

16 N̄oi í kpa nηa m̄onda í ni, ine ḡo kaa s̄o jaae ngbo do tit̄ōe ku t̄ot̄ōe. Bii í ce beebe, tit̄ōu á ga jaae ngbou ku k̄ōosi.

17 Beebe m̄oi a ci ya dasi v̄ēe tit̄ō iyi wa gba si b̄oḡo bata ngbo ηa. Bii ì ce beebe, b̄oḡo bata ngbo ηau aa gai, n̄o v̄ēeu ku nik̄a, b̄oḡo ηau m̄o á ce nfe. Á ya dasi v̄ēe tit̄ōi si b̄oḡo tit̄ō ηa. Baa bii wa gba, b̄oḡou kaa ga.

Idei ama inaaboi Zairusi do inaabo iyi í lu ib̄oi Jesu

(C̄o Maaku 5:21-43; Luku 8:40-56)

18 Si waati iyi Jesu wa s̄ō ηa ideu ih̄e η̄oi ine ngbo ḡo í naa í seebata si wajue í ni, ama inaabom wee í ku nsei nsei, amma naa le sie aw̄o ku j̄i má.

19 N̄o Jesu í dede do m̄ac̄εe ηa à too m̄ak̄ou.

20 Waati iyi à dasi kp̄aa à waa ne, inaabo ḡo wa too ηa. Abou wa ce b̄ōoi aw̄o ku mu hai ad̄ō maateeji wa. N̄oi í b̄o do anyii Jesu í koo í lu it̄i ib̄oε.

21 Í ce beeb̄ei si na iyi í j̄ò í f̄o si id̄oε í ni, baa bii jaaei ñ ba ñ lu an ba iri.

22 N̄oi Jesu í sinda í c̄ōo n̄o í ni, abooyi, maà m̄anḡo temua, naanēei í faabaε. Be gbak̄a abou í ba iri.

23 N̄oi Jesu í m̄osi iseen̄ee í to kpas̄ei ine ngbou í ye woo f̄a gaasiai iku ηa do zamaa nla nla ḡo wa d̄ō anu.

24 N̄o í ni, i fita hai ih̄e. Ama inaabou kù ku, wa s̄i njooi, n̄o à waa yaakoε.

25 N̄oi Jesu í j̄ò ine ηau à fita n̄o í l̄o í mu aw̄oi mud̄ēeu n̄o í dede.

26 N̄o laabaawi ideu í fangaa si ileu fei.

Jesu í j̄ò f̄eeju minji ḡo ηa à ye ilu

27 N̄o Jesu í ne hai be. Si iseen̄eeu f̄eeju minji ḡo ηa à tooε à waa d̄ō sie anu, à waa ni, t̄okui ilaalu Davidi, ce araare nwa i j̄ò ka ye ilu.

28 N̄oi Jesu í ne hee í to kpas̄e. N̄o f̄eeju ηau à naa bi tee n̄o í bee ηa í ni, ì dasi naane ηa iyi an ȳok̄o n coo? N̄o an̄a m̄o à ni, oo, Laf̄ēε.

29 Nɔ Jesu í lu iju nɔɔu í ni, ku ce nɔɔe si bei ì dasi naaneu ɔa.

30 Nɔ à ye ilu. Nɔ Jesu í sɔ ɔa í kɔnkɔn du ɔa í ni, i gbɔ ɔa, i maà sɔ inɛ ɔɔ ideu ihɛ.

31 Amma iyi à sɛkɛɛ gbakã à lɔsi laabaauí Jesuu ku sisi si ilɛu fei.

Jesu í jò dekt̄ ɔɔ í gbɔ ide

32 Nɔ Jesu do mɔcɔɛ ɔa à nɛ hai bɛ, ɔɔi à naa Jesu inɛ ɔɔ wa. Inɛɛu inɛi inɔɔko dekt̄ ɔɔ í muu.

33 Nɔ Jesu í lele inɛi inɔɔkou. Iyi í lelee gbakã nɔ mɔkɔu í lɔsi ide ku fɔ. Inɛ ɔa à biti à wasi ku ni, a kù ye dimiɛ si ilɛi Izireli aɔ kãma.

34 Amma Farisi ɔa à ni, Seetam ilaalui inɛi inɔɔko ɔaui í muaa gbɔgbã ku leleò ɔa.

Jesu í ce araareí inɛ ɔa

35 Jesu wa dabii dabii si ilu nla ɔa do si ilɛɛko ɔa, wa kɔ inɛ ɔa si cio ile bii Zuifu ɔa à ya ce kutɔtɔɔ nɔɔa ɔa, nɔ wa sisi laabaau jiidai bommai Ilaaɔ nɔ í jò bɔɔ ɔa do kɔɔ ɔa fei à ba iri.

36 Iyi í ye zamaau, araare fei í muu, domi à wɛɛ do biti, inɔ nɔɔa fei í fɔ, à wɛɛ nɔɔa bei angudã ɔa iyi a kù nɛ woo degbe.

37 Nɔi í sɔ mɔcɔɛ ɔa í ni, amaajɛ iyi í jla í to ku da í kpɔ, amma woo da ɔa a kù kpɔ.

38 Na nɔɔu, i tɔɔ ilu ikou ku bɛ woo da ɔa wa má.

10

Irii mɔcɔ maateejí ɔa

(Cɔ Maaku 3:13-19; Luku 6:12-16)

1 Si anyii nɔɔu, Jesu í kpe mɔcɔ maateejie ɔa í tɔtɔɔ ɔa bi tɛɛ. Nɔ í mu nɔɔa yiiko a leleò inɛi inɔɔko ɔa nɔ a jò kɔɔ ɔa a ba iri do inɛ ɔa iyi à waa ce bɔɔ dimi ikã ikã fei.

2 Irii woo bɛ maateejí ɔa wee. Sinte, Simɔɔ iyi à ya kpe Piɛɛu do ifɔɛ Anderee, do ama minjii Zebedee ɔa Zaaki do ifɔɛ Zãa,

3 do Filipu do Baatelemi, do Tomaa, do Matie iyi í tako í jɛ woo gba fiaí lɛmpoo, do Zaaki amai Alifɛe do Tadee,

4 do Simɔɔ inɛi igbei Zelɔtu *, do Zudasi Isikarioti, inɛ iyi á na ku zambɛu.

Jesu í bɛ mɔcɔ maateejí ɔa

(Cɔ Maaku 6:7-13; Luku 9:1-6)

5 Jesu í bɛ amanɛ maateejí ɔa nɔ í sɔ ɔa bei nɔɔu í bi a ce. Í ni, i maà bɔ bi dimi mmu ɔa, nɔ i maà lɔ si ilui inɛi Samari kãma ɔa.

6 Amma i bɔ bi inɛi Izireli ɔa, aɔa iyi à nyɔ bei ama angudã ɔa.

7 I koo i waaɔo ɔa i ni, Ilaaɔ í maai ku jɛ bommaɛ.

8 Nɔ í jò bɔɔ ɔa a ba iri nɔ i jl iku ɔa, i jò dintɛ ɔa a ba iri a jɛ inɛ kumá, nɔ i lele inɛi inɔɔko ɔa iyi à wa si inɛ ɔa. Si bei í ba hai nɛ kusã ɔa, inɛ mɔ i na hai nɛ kusã.

9 I maà ti i so fia ɔa.

10 I maà ti i so bɔɔɔ, i maà ti i so ibɔ minjisia, wala baata,

* 10:4 *igbei Zelɔtu* inɛi igbei Zelɔtu ɔa í waa jabu ku ba Zuifu ɔa a nɛ ara nɔɔa hai si awɔi inɛi Romu ɔa.

wala golo. I maà so mii ηau be kāma ηa si na iyi í jò woo ce ice í ne kpāai a náa bukaatai mii iyi í ne ku maa wεεð.

11 Bii ì to ilu nla walakɔ si ilεεko gɔ, i dede ine iyi í jesi ku gba ηe, nɔ i buba kpasεe be ηa hee ku to ajɔ iyi ì waa ne hai si iluu.

12 Bii ì lɔ kpasεe gɔ i ya ce ine ηau fɔɔ i ni ηa, laakai ku sū ku wεe do inε.

13 Bii ì gba ηe, laakai ku sūu á wεe do aηai, amma bii a kù gba ηe, á baa si ηei.

14 Si ilu gɔ wala si kpasεe gɔ, bii ine ηau à kɔ ku gba ηe, hee má je a gbɔ ide nηe, i ne hai be nɔ i gbugbā nηa irurui baata nηe ηa ku ba ku je nηa seeda iyi kiitii Ilaaɔ á naa si ηa.

15 Ntɔ ntɔ, an sɔ ηe, si ajɔi kiituu, Ilaaɔ á ce araarei inei Sodomu do Gɔmɔɔ † ηa ku re inei ilu dimi beεbe ηau be

Ijuukpā iyi á naa

(Cɔ Maaku 13:9-13; Luku 21:12-17)

16 Jesu í sɔ ηa má í ni, wee ñ wa n be ηe nɔ aa ye ηai bei angudā ηa si inɔi mbo ηa. Na nηu, i jò i ne bisi bei njo ηa, ‡, nɔ i je hai ce laalɔ bei ankasiidi ηa.

17 Nɔ i ce laakai ηa si na iyi í jò ine gɔ ηa aa na a mu ηe a bɔð ηe bi ku ce kiiti, aa nɔ a cā ηe ile bi ku ce kutɔtɔɔ nηa ηa.

18 Aa bɔð ηe si wajui ilu ile ηa do bi amanlu ηa na irim, ku ba i je seadam si waju nηa ηa do bi dimi mmu ηa.

19 Amma bii à bɔð ηe bi ku kiiti, i maà ti i biti do ide iyi aa fɔ ηa wala do yaase bei aa fɔɔð ηa. Bii waatiu í to, Ilaaɔ á mu nηe ide iyi aa fɔ ηa.

20 Nɔ ide iyi aa fɔ ηa kaa je ide nηe, á naai hai bi Hundei Ilaaɔ Baa nηe iyi í wa si ηe.

21 Ine gɔ ηa aa zamba ifɔ nηa ηa walakɔ igbā nηa ηa ku ba a kpa ηa. Beεbe mɔi baa ηa aa maa cea ama nηa ηa. Amu ηa mɔ aa dede si baa nηa ηa ku ba a kpa ηa.

22 Ine fei á cé ηei na irim, amma ine iyi í temua hee kɔɔ á ba faaba.

23 Bii ì waa kpā ηe iju si ilu gɔ i sa i bɔ ilu mmu. Ntɔ ntɔ, an sɔ ηe, i kaa dabii si ilei Izireliu i kpa irie ηa amu Amai Amane n tɔ wa.

24 Ama cio ci ya re woo kɔsiε, amaace mɔ ci ya re lafεεε.

25 Na nηu, í sɔa ama cio ku jesi a cea nηu bei à cea woo kɔsiε. Beεbe mɔi, í sɔa amaace mɔ ku jesi a cea nηu bei à cea lafεεε. Bii à waa kpe amu ilu kpasεu Seetam, aa sɔ inε inei kpasεe ηau iri laalɔ iyi í re beεbe.

Njoi ine iyi í jò i ce ηa

(Cɔ Luku 12:2-7)

26 Nɔ Jesu í ni má, do nηu fei i maà ce njo nηa ηa, domi ngɔgɔ kù wεe iyi wa manji iyi kaa fita gbugbāa, nɔ asii kāma kù wεe iyi a kàa na a mà.

27 Iyi ñ wa n sɔ ηe si ilu kuku, i fɔɔ si inya kumá ηa. Iyi ì gbɔ si asii ηa i cā keεeεεε.

† **10:15 Sodomu do Gɔmɔɔ** Ilu minji ηau, Ilaaɔ í tako í lege ηa à kpað homma si na iyi í jò dulum dii ine nηa ηa í caa. ‡ **10:16 i jò i ne bisi bei njo ηa** I cɔ K.A. 3:1. Í ni njo í ne bisi í re inai sako iyi Ilaaɔ í taka fei.

28 I maà ce njoì inε ηa iyi aa kpa ara nηu akā, nɔ a kaa yɔkɔ a kpa hunde. Amma i ce njoì inε iyi á yɔkɔ ku kpa ara do hunde ajɔ si ina iyi ci ya ku.

29 A ci ya ta ama yei minji sùu akā ba. Do nηu fei, Ilaaɔ wa mà baani nηa. Baa akā nηa ci ya nɔ ku ku iyi kù je do kumàsiε.

30 Inε mɔ, hee do ntoì iri nηε ηa fei Ilaaɔ í mà j̄la nηa.

31 Na nηu, i maà ce njo ηa, beεε nηε í re yei ηa hee bìi í j̄l.

32 Na nηu, inε iyi í fɔ si wajui amanε ηa í ni nηu í gbam, amu mɔ an gbaa si wajui Baam iyi í wa lele.

33 Amma inε iyi í kɔsim si wajui amanε ηa, amu mɔ an kɔsiε si wajui Baam iyi í wa lele.

Kù je laakai ku sù, ijai

(Cɔ Luku 12:51-53, 14:26-27)

34 Í s̄s̄ ηa má í ni, i maà tamaa mà laakai ku sùì n̄ naa nηε wa si andunya. Aawo, ijai n̄ naaò wa.

35 Ñ̄ naa ku kosi ama inεmɔkɔ do baaei, ama inaabo mɔ do iyee, aso mɔkɔ mɔ do iyei mɔkɔε.

36 Inei kpas̄ε nηε ηai aa je mbεε nηε ηa.

37 Inε iyi í bi baasε walakɔ iyee í rem, laf̄εε kù to ku je inεm. Beεbe mɔi inε iyi í bi ama inεmɔkɔε walakɔ ama inaaboε í rem, laf̄εε kù to ku je inεm.

38 Inε iyi kù jesi nηu ku so j̄li ku gaauε ku toom do wa, kù to ku je inεm.

39 Inε iyi í bi ku je kuwεε do idɔɔbiε á na ku kuasε. Amma inε iyi í kɔsi kuwεεε na irim, laf̄εε á na ku báa ntɔ ntɔ.

Idei riba

(Cɔ Maaku 9:41)

40 Jesu í ni má, inε iyi í gba ηε í gbam nii, nɔ inε iyi í gbam í gba inε iyi í bεm wai.

41 Inε iyi í gba walii si na iyi í j̄ò Ilaaɔ í bɔò wa, Ilaaɔ á na nηu mɔ ribai walii, nɔ inε iyi í gba amanε iyi wa ce idɔɔbii Ilaaɔ si na iyi í j̄ò í je dee dee, Ilaaɔ á na nηu mɔ ribai inε dee dee.

42 Inε mɔ iyi í mua taaka gɔ baa inyi t̄t̄t̄ si na iyi í j̄ò í je mɔcɔm, n̄ wa n s̄s̄ ηei, laf̄εε kaa kua ribasε pai.

11

Woo bei Zāa ηa

(Cɔ Luku 7:18-35)

1 Waati iyi Jesu í s̄s̄ mɔcɔ maateejiε ηau ide ηau fei í t̄a, ηɔi í nε hai be í koo í dabii si ilui Galilee ηau í kɔ inε ηa si cio nɔ í ce nηa waaazo.

2 Wee waati beεbe Zāa woo dasi inyi u í wa piis̄s̄ɔ. Nɔ hai ile piis̄s̄ɔ be í gbɔ baauì icei Jesu iyi à ya kpe Kiriisi. N̄ɔi í be siε mɔcɔε gɔ ηa

3 a koo a beεε a ni, awɔi ì je inε iyi Ilaaɔ á na ku be wau? Mà ka degbe inε mmu gɔ.

4 Nɔ Jesu í je nηa í ni, i koo i sisia Zāa mii iyi ì ye do iyi ì gbɔ ηa.

5 Fεεju ηa à waa ye ilu, woo sukute ηa à waa nε dee dee, dinte ηa à ba iri à je inε kumá, deki ηa à waa gbɔ ide, iku ηa à j̄l, nɔ a waa sisia ilu are ηa laabaau jiida.

6 Ilu ino didsi ine iyi kaa nyid anyi si naane ku dasie na irim.

7 Iyi macai Zaa nau a gbɔ bei Jesu í fɔ, nɔi à sinda à ne. Waati iyi à waa ne, nɔi Jesu í lɔsi ku sisia zamaau ideí Zaa í ni, mii ì bɔ ku cɔ si gbabuau na. Fɔfɔ iyi fufu wa yaya? Aawo.

8 To, mii ì bɔ ku cɔ na. M̀a makɔ iyi wa dasi ibɔ ku síau. Aawo, ine na iyi à waa dasi ibɔi fia nkpɔ, anai à ya wa kabai ilaalu na.

9 To, mii ì bɔ ku cɔ na. M̀a waliii ì bɔ ku cɔ na. Oo, ntɔ ntɔ an sɔ ne, ineeu be í re baa walii.

10 Z̄ai kukɔi ideí Ilaaɔ wa f̄a tengi bii í ni, Ilaaɔ í ni, wee ñ be woo sisi idem wa si wajue iyi á teeseɛ kp̄aɛ.

11 Ntɔ ntɔ an sɔ ne, si inɔi ine na iyi inaabo na à bí fei, k̄ama n̄a kù weɛ iyi í re Z̄a woo dasi inyi. Amma do n̄u fei, baa ine iyi í kere í re si bommai Ilaaɔ í roo.

12 Hai waati iyi Z̄a í sinti ku waazo hee do nsei fei bommai Ilaaɔ wa bɔ wajui do gbugb̄a, nɔ ilu gbugb̄a nai à ya baa*.

13 Moizi í fɔ ideí bommau si woodaɛ. Nɔ walii nau mɔ, an̄a fei à fɔ ideɛ hee í koo í to wa si waatii Z̄a woo dasi inyi.

14 Ì gbɔ na iyi à ni Elii á na ku naa. Bii ì jesi i gbɔ idem na, Z̄ai í je Eliiu.

15 Ine iyi í ne it̄i iyi á gbɔò ide, ku gbɔ.

16 Yooi an w̄ò inei nsei nau ih̄. À yei bei amu na iyi à waa

buba bantuma à s̄ n̄e à waa ni,

17 à f̄a n̄e yee nɔ ì kù jojo na, nɔ à k̄ n̄e irii iku na nɔ ì kù kpata na.

18 Ñ ni bebei si na iyi í j̄ waati iyi Z̄a woo dasi inyi u í naa í ya d̄i anu nɔ ci ya m̄ v̄e, nɔ à ni í ne inei inɔkoi.

19 Nɔ iyi amu Am̄ai Am̄ane ñ naa, ñ ya n̄ je nɔ n̄ maa n̄ m̄, nɔ ine na à ni ñ bi ije nɔ ñ je woo m̄ at̄, nɔ ñ je kpaasii woo gba fiaɪ l̄empoo na do ilu dulum na. Do n̄u fei, à ye iyi bisii Ilaaɔ í je dee dee na ice na iyi wa ce.

Ilu na bii ine na à kɔ ku dasi Jesu naane

(Cɔ Luku 10:13-15)

20 Nɔ Jesu í lɔsi ku gbagba si inei ilu na bii í ce maamaake nkpɔ nkpɔ nau si na iyi í j̄ à kù kpaasi idɔ.

21 Í ni, ino kufɔ nla n̄lai á je tu ne, in̄e inei K̄raz̄e na. In̄e m̄ inei Besaida na, ino kufɔ nla n̄lai á je tu ne. Maamaake na iyi à ce si ilu n̄e nau ih̄, bii í je Tii do Sid̄ɔi †. à coo wo, inei ilu nau aa d̄i saaki a kpataò na irii dulum du na nɔ a kpaasi idɔ hai ku kp̄e.

22 Na n̄oi í j̄ ñ wa n̄ s̄ ne iyi si āoi kiitiu ijuukp̄ai inei Tii do Sid̄ɔ na á tia tu ne.

23 In̄e m̄, inei Kaperanumu na, ì waa tamaa na aa so ne hee lelei? Aawo, aa k̄k̄e n̄e hee bi ku wai iku na. Ntɔ ntɔ, maamaake nkpɔ nkpɔ iyi ñ ce

* **11:12 bommai Ilaaɔ...à ya baa** Do yaase mmu go iyi ine á yoko ku gbɔò má wee, ine na à wasi ku ce kookaai a ba a je inei bommai Ilaaɔ. Nɔ ine na iyi à waa jabu ntɔ ntɔ, an̄ai aa lɔ si. † **11:21** Tii do Sid̄ɔ Ilaaɔ í kpa inei ilu nau si na iyi í j̄ kuce n̄a na kù sía.

si ilu nɛ, bii í je Sodomui ñ coo wo, iluu á wɛɛ baa nnyi.

²⁴ Na nɔ́i í jò ñ wa n sɔ́ nɛ iyi si ajɔ́i kiitiu ijuukpáí inéi Sodomu nɔ́a á tia tu nɛ.

I naa wa bi tom i naa i gba kusími

(Cɔ́ Luku 10:21-22)

²⁵ Waati bɛɛbɛ nɔ́i Jesu í ni, Baaba, awɔ́ iyi í je Lafɛ́i lele do ilɛ, ñ wa n saabuɛ do iyi í singaa ilu bisi do woo mà nɔ́a mii nɔ́a ihɛ nɔ́ í nyisi amu nɔ́a.

²⁶ Í sɔ́a Baaba, si na iyi í jò bɛɛbei í bi.

²⁷ Nɔ́ í sɔ́ inɛ nɔ́a í ni, Baam nii í daam mii fei si awɔ́. Inɛ káma kù mà amu Amau bii kù je Baau. Nɔ́ inɛ káma kù mà Baau bii kù je amu Amau do inɛ nɔ́a iyi ñ bi n nyisi nɔ́a.

²⁸ Inɛ iyi í gbɛɛji nɔ́a aso wa wɔ́ nɛ fei í naa wa bi tom an mu nɛ kusími.

²⁹ I jesi n lesi nɛ zuugum nɔ́a í gba ideí ciom nɔ́a, si na iyi í jò amuu amanɛ kurɔ́ do woo kaye arai. Bii í waa ce bɛɛbɛ nɔ́a, aa ba kusímii hunde nɛ nɔ́a.

³⁰ Ntɔ́ ntɔ́, zuugum nɔ́a kù gaabu nɔ́a aso iyi an ká nɛ kù wo.

12

Jesu do ajɔ́i kusími

(Cɔ́ Maaku 2:23-28; Luku 6:1-5)

¹ Si anyii ajɔ́ minji, ajɔ́i kusími gɔ́, Jesu do mɔ́cɔ́e nɔ́a à waa too kɔ́i ilɛ gɔ́. Nɔ́ weɛ ari wa kpa mɔ́cɔ́e nɔ́a nɔ́i à wɔ́ amaaje iyi à gbɛ́ si ilɛu à nunu ijuɛ si awɔ́ à waa nɔ́a.

² Wee Farisi gɔ́ nɔ́a à wa bɛ. Iyi à yɔ́ nɔ́i à sɔ́ Jesu à ni, cɔ́,

mɔ́cɔ́e nɔ́a à waa ce mii iyi a kù nɛ kpáaí ku ce si ajɔ́i kusími.

³ Amma Jesu í je nɔ́a í ni, í kù cio mii iyi Davidi í ce si waati iyi ari wa kpa nɔ́a do inɛ nɔ́a?

⁴ Í lɔ́ kpasɛ́i Ilaaɔ́ nɔ́ í so pɛ́e iyi à jilɛa Ilaaɔ́ í je, nɔ́a do inɛ nɔ́a. Nɔ́ weɛ a kù nɛ kpáaí pɛ́eu ku je, í gbe woo weɛ Ilaaɔ́ nɔ́a nɔ́a aká.

⁵ Mà í kù cioɛ si tiaí woodai Moizi nɔ́a iyi si ajɔ́i kusími woo weɛ nɔ́a iyi à ya nɛ icɛ si kpasɛ́i Ilaaɔ́ a kù waa jirima ajɔ́i kusími? Do nɔ́a fei, a kù je ilu taale nɔ́a.

⁶ Amma an sɔ́ nɛ iyi inɛ gɔ́ í wa ihɛ iyi í nɛ bɛɛɛ́ í re kpasɛ́i Ilaaɔ́.

⁷ Kukɔ́i ideí Ilaaɔ́ wa fɔ́ í ni, Ilaaɔ́ í ni, ñ bi í ce araareí nɛ nɔ́a ku re í ceem kuwee. Bii í je í mà yaaseí ideu bɛ nɔ́a wo í kaa ma a ye taaleí hai nɛ taale nɔ́a.

⁸ Nɔ́ aa mà nɔ́a iyi amu Amai Amanei ñ je inɛ ngboi ajɔ́i kusími.

Inɛ iyi awɔ́ akáe í ku

(Cɔ́ Maaku 3:1-6; Luku 6:6-11)

⁹ Nɔ́ Jesu í nɛ hai bɛ í koo í lɔ́ ile bii Zuifu nɔ́a à ya ce kutɔ́tɔ́u.

¹⁰ Wee mɔ́kɔ́ gɔ́ í wa bɛ, awɔ́ akáe í ku í gbe. Nɔ́ inɛ nɔ́a iyi à wa bɛu à bee Jesu à ni, wooda í na inɛ kpáa ku jò inɛ ku ba iri si ajɔ́i kusími? Á waa fɔ́ bɛɛbei ku ba a ye taaleí.

¹¹ Nɔ́ Jesu í je nɔ́a í ni, bii inɛ gɔ́ nɛ í nɛ angudá aká nɔ́a í koo í dasi inɔ́ isa baa bii ajɔ́i kusímii, lafɛ́e kaa nyaa?

¹² Amanɛ í bei í re angudá hee bii í jɔ́. Na nɔ́a, inɛ í

ne kpãa ku ce mii jiida si ajɔi kusimi.

¹³ Nɔ Jesu í sɔ məkɔu í ni, tɛ awɔɛ. Iyi í tɔɔ nɔ í baa dee dee bei awɔ akãu má.

¹⁴ Nɔi Farisi ηau à fita à koo à waa busi nje bei aa ce a kpaɔ Jesu.

¹⁵ Amma Jesu í mà si ηa nɔ í ne hai bɛ.

Jesui í je woo ce icɛ iyi Ilaaɔ í cica

Waati iyi Jesu wa ne, zamaa nla nla gɔ í tooɛ. Nɔ í jɔ inɛ ηa iyi à je bɔɔ ηa fei à ba iri.

¹⁶ Amma í sɔ ηa í kɔnkɔn du ηa í ni a maà sɔ inɛ gɔ inɛ iyi nηu í je.

¹⁷ Í jɔ à ba iri ku ba ide iyi walii Ezai í fɔu ku kɔ, iyi í ni,

¹⁸ Ilaaɔ í ni,

Woo ce icɛm iyi n cica wee.

Nηui n bi jiida, siɛi inɔ didɔm fei í ya wa.

An daa si Hundem,

Nɔ ku sisia dimi fei dee dee ku jem.

¹⁹ Kaa ce kakɔɔ do inɛ gɔ hee ku la siɛ.

Bɛɛbɛ mɔi kaa kosi inɛ ηa ija si inɔ ilu pai.

²⁰ Kaa tambɔ ama jli iyi í kɔmba wa bi ku ce,

Nɔ kaa kpa fitila iyi inya kumáɛ kù la * ,

Hee waati koo to si bii á jɔ dee dee ku jem ku kãmia inɛ fei,

²¹ nɔ kpãa ku cɔi dimi fei kú wa siɛ.

Jesu wa kɔɔ araɛ

(Cɔ Maaku 3:22-30; Luku 11:14-23)

²² Si anyii nηu, à naa Jesu məkɔ gɔ wa iyi inɛi inɔɔko í jɔ í fɛɛju nɔ í deki. Nɔ Jesu í faaba inɛɛu, í jɔ wa ye ilu nɔ wa fɔ ide.

²³ Nɔ zamaa fei í biti à waa ni, debei, á je tɔkui Davidiu mbɛ.

²⁴ Amma iyi Farisi ηau à gbɔ ideu, ηɔi à ni, məkɔu ihɛ wa lele inɛi inɔɔko ηai do gbugbãi Bɛɛlizebuu †. ilaalu nηa.

²⁵ Si bei Jesu í mà lasabu nηa, ηɔi í sɔ ηa í ni, bomma iyi inɛɛ ηa à waa ja aηa duusɔɔ á na ku gbe ngbɛ. Bɛɛbɛ mɔi ilu walakɔ kpasɛ gɔ iyi inɛɛ ηa à waa ja aηa duusɔɔ kaa na ku kpɛ.

²⁶ Na nηu, bii Seetam wa lele araɛ, wa ce igũ do araɛi, bommaɛ kaa kpɛ.

²⁷ Bii í je do gbugbãi Bɛɛlizebuui n wa n leleɔ inɛi inɔɔko ηa, to, do gbugbãi yooi mɔcɔ nηe ηa mɔ à waa leleɔ ηa. Debei aηa taka nηa aa ye taale nηe.

²⁸ Amma bii do gbugbãi Hundei Ilaaɔi n wa n leleɔ inɛi inɔɔko ηau, nηu bɛ wa nyisi iyi Ilaaɔ í sinti ku je bommaɛ si anini nηe.

²⁹ Bɛirei inɛ á ce ku lɔ kpasɛi inɛ iyi í ne gbugbã ku coo ile bii kù je í tako í ði ilu gbugbãu. Amma bii í ðu á yɔkɔ ku coo ile.

³⁰ Inɛ iyi kù je tom, mbɛɛm nii. Inɛ iyi kù waa bam ku tɔtɔɔ, wa fangaɛi.

³¹ Na ηɔi í ce n wa n sɔ ηe, Ilaaɔ á yɔkɔ ku kpa idei dulum do arabu fei. Amma inɛ iyi wa

* 12:20 *ama jti... fitila iyi inya kumáɛ kù la* ama jli do fitilau inɛ ηa iyi gbugbã nηa kù lai wa fãa. † 12:24 *Bɛɛlizebuu* iri iyi à sɔ Seetam nii.

bu Hundei Ilaaḏ, kaa ba a kpa idei dulum deε pai.

³² Bii amanε wa fᵔ laalᵔi Amai Amanε Ilaaḏ á yᵔkᵔ ku kpa idei dulum deε. Amma inε iyi wa fᵔ taalei Hundei Ilaaḏ kaa ba a kpa idei dulum ndεε hai nnyi hee do ala fei.

J̄i do isoε

(Cᵔ Luku 6:43-45)

³³ Jesu í sᵔ ḡa má í ni, à ya mà j̄ií hai si isoε. J̄i jiida iso jiidaí í ya so, amma j̄i laalᵔ, iso laalᵔ í ya so.

³⁴ Inε inε buu ḡai bei njo wukuku. Inε inε laalᵔ ḡa, beirei aa ce í fᵔ ide jiida ḡa. Mii iyi wa kᵔ si idᵔε nḡui geλεε í ya fᵔ.

³⁵ Inε jiida ide jiidaí í ya fᵔ. Nᵔ ide jiidaí í ya naai hai si ide jiida iyi wa singa si idᵔε. Beεbe mᵔi inε laalᵔ ide laalᵔi í ya fᵔ. Nᵔ ide laalᵔu mᵔ í ya naai hai si ide laalᵔ iyi wa singa si idᵔε.

³⁶ An sᵔ ḡε, ide nfe iyi inε ḡa à waa fᵔ fei, Ilaaḏ á na ku bee ḡa si ajᵔi kiitiu,

³⁷ domi hai si ideεi Ilaaḏ á kiitiε, nᵔ ku kpeε hai nε taale walakᵔ ilu taale.

Inε ḡa à ni Jesu ku ce maamaake

(Cᵔ Maaku 8:11-12; Luku 11:29-32)

³⁸ Nᵔi woo kᵔ inε ḡa si wooda do Farisi ḡᵔ ḡa à sᵔ Jesu à ni, Mεεtu, à bi í ce maamaake ḡᵔ iyi á nyisi wa iyi Ilaaḏi í beε wa.

³⁹ Amma Jesu í jε nḡa í ni, inε laalᵔi nsei ḡa iyi á kù waa leekí do Ilaaḏ nḡu akā, maamaakei à ya maa bi, amma maamaake ḡᵔ kù wεε iyi aa

nyisi ḡa má bii kù jε ti walii Zonasi,

⁴⁰ domi si bei Zonasi í ce dasā mεeta do idū mεeta si inᵔi cεε nlau, beεbe mᵔi Amai Amanε á ce dasā mεeta do idū mεeta si bale.

⁴¹ Si ajᵔi kiitiu, inei Ninivu ḡa aa dede si inei nnyi ḡa a ye taale nḡa, si na iyi í jᵔ à kpaasi idᵔ nḡa na waaZOI Zonasi. Wee nsei inε iyi wa sᵔ ḡε ideu ihē í re Zonasi.

⁴² Si ajᵔi kiitiu, ilaalu inaabo iyi í naa hai awᵔ cangai kpāai inunu á dede si inei nnyi ḡa ku ye taale nḡa, si na iyi í jᵔ hai j̄iij̄i í dede í naa ku ḡbᵔ idei bisii Salomᵔᵔ, ilaalu nlau. Nᵔ wee nsei inε iyi wa sᵔ ḡε ideu ihē í re Salomᵔᵔ.

Kunyii inei inᵔoko wa ma

(Cᵔ Luku 11:24-26)

⁴³ Nᵔi Jesu í kpa ḡa mᵔndau ihē í ni, bii inei inᵔoko í fita si inε, í ya maa dabii si ḡbaa ḡai ku maa de bi ku sími. Bii í kua,

⁴⁴ ḡᵔi í ya ni, an nyi inya nwom hai bii n̄ fita wai. Waati iyi í nyi wa nᵔ í ba inεεu í ye bei ile ngbe iyi à kpā à teeseε sāa sāa,

⁴⁵ á koo ku dede kpaasi laalᵔ ḡa iyi à roo wa má bei aḡa mεεje, a na a lᵔ si inεεu a maa wa be. Waati beεbe kuwεei takoi inεεu á tia baa ti ankāanyie má. Mii iyi á ba inε laalᵔi nsei ḡa mbe.

Idei iyei Jesu do ifᵔε ḡa

(Cᵔ Maaku 3:31-35; Luku 8:19-21)

⁴⁶ Waati iyi Jesu wa ba zamaau ide ku fᵔ, ḡᵔi iyeε do ifᵔε ḡa à naa à leekí waduude, à waa bi a baa ide ku fᵔ.

47 Nɔ inɛ ɔɔ í naa í sɔ Jesu í ni, iyee do ifɛe ɲa wee, à wa waduude à waa bi a baɛ ide ku fɔ.

48 Amma Jesu í jɛa inɛɛu í ni, yooi í jɛ iyem, nɔ yoo ɲai à jɛ ifɔm ɲa.

49 Nɔ í tosi mɔcɛɛ ɲau awɔ í ni, inɛi ì jɛ iyem do ifɔm ɲa.

50 Ntɔ ntɔ inɛ iyi wa ce idɔbii Baam iyi í wa lele, lafɛɛi í jɛ ifɔm wala weɔim wala iyem.

13

Mɔndai woo gbɛ

(Cɔ Maaku 4:1-9; Luku 8:4-8)

1 Si ajɔ akãu be má, Jesu í fita hai kpasɛ í koo í buba itli tenku.

2 Nɔ zamaa nla nla ɔɔ í tɔtɔ siɛ. Nɔi í lɔ akɔi inyi ɔɔ í buba ku ba ku kɔ ɲa si cio. Nɔ zamaau fei wa leekí itli tenkuu be.

3 Nɔ í sɔ ɲa mii nkpɔ do mɔnda. Í ni, mɔkɔ ɔɔ í fita wa fã dimi.

4 Si bei wa fã dimiu, ɲai ɔɔɔɔ ɲa à cuku si kpãa nɔ yei ɲa à naa à jɔɔ.

5 Nɔ ɔɔɔɔ ɲa mɔ à cuku si ile iyi í nɛ kuta, tengi bii sãa kù kpɔ. Nɔ í fita be gbakã si na iyi í jɔ sãa kù la be.

6 Amma iyi inunu wa ce, ɲai í joo nɔ í gbɛ, domi icãe kù mi lɛɛ.

7 Gɔɔɔ ɲa mɔ à cuku si inɔ agũ ɲa. Nɔi agũ ɲau à dede siɛ à biie à kpaa.

8 Nɔ ɔɔɔɔ ɲa mɔ à cuku si ile jiida nɔ à bí. Gɔɔɔ ɲa à nɛ iju cɔɔ, ɔɔɔɔ ɲa mɔ kita, ɔɔɔɔ ɲa mɔ kuntaa.

9 Iyi Jesu í kpa mɔndau í tã ɲai í ni, inɛ iyi í nɛ itli iyi á gbɔɔ ide, ku gbɔ.

Na mii í jɔ Jesu í ya maa kpa mɔnda

(Cɔ Maaku 4:10-12; Luku 8:9-10)

10 Nɔi mɔcɛɛ ɲa à naa à beee à ni, na mii í ce ì ya maa sɔ inɛ ɲa ide do mɔnda.

11 Nɔ í sɔ ɲa í ni, inɛi Ilaaɔ í jɔ ì mà asiii bommaɛ ɲa. Amma kù jɔ inɛ ɲa iyi à gbe ɲau a màa.

12 Inɛ iyi í nɛ, nɲui à ya kɔɔa si, nɔ kunɛu ku la. Amma inɛ iyi kù nɛ, baa keeke iyi í nɛu à ya gbaai má.

13 Inɛ ɲau, à ya maa cɔ ilu amma a kù waa ye, nɔ à waa sɔ ɲa ide amma a kù waa gbɔ yaaseɛ. Na ɲai í jɔ ñ ya n maa n sɔ ɲa ide do mɔnda.

14 Mii iyi í ba ɲau be Ezai í tako í ce waliiɛ í ni, Aa ya desi ide itli amma ì kaa gbɔ yaaseɛ ɲa,

Nɔ aa maa cɔ ilu amma ì kaa ye ngɔɔɔ ɲa.

15 Idɔ nɲa í baa í le.

À dɛ itli nɲa ku ba a maà gbɔ ide ɔɔ,

Nɔ à bii iju nɲa ku ba a maà ye ngɔɔɔ,

Nɔ idɔ nɲa mɔ ku maà mà ngɔɔɔ.

Bii kù je beɛbe aa naa a sinda wa bi Ilaaɔ nɔ ku jɔ a ba iri.

16 Amma Jesu í sɔ mɔcɛɛ ɲau í ni, inɛ ilu inɔ didɔ ɲai, si na iyi í jɔ iju nɲe wa ye ilu, nɔ itli nɲe wa gbɔ ide má.

17 Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ ɲei, walii do inɛ nkpɔ iyi wa jirima idei Ilaaɔ, à bi aɲa à ye mii iyi ì waa yeu ihɛ ɲa, amma a kù yɔɔ. Nɔ

à bi aṅa a gbɔ mii iyi ì waa gbɔu ihē ṅa, a kù nɔ a kù gbɔɔ.

Yaasei mɔndai woo gbɛu

(Cɔ Maaku 4:13-20; Luku 8:11-15)

18 Jesu í sɔ ṅa má í ni, i de ití i gbɔ yaasei mɔndai woo gbɛu ṅa.

19 Ine iyi wa gbɔ idei bommai Ilaaɔ nɔ kù gbɔ yaasee, í yei bei kpāa bii dimiu í cuku. Seetam ine laalɔui, í ya naa ku nya ide iyi à gbɛ si idɔe.

20 Ine mɔ iyi í ye bei ile kuta bii dimiu í cuku, bii wa gbɔ ideu gbakā í ya gbaai do inɔ didɔ.

21 Amma ci ya jò ideu ku ce icā jiiida si idɔe, nɔ kaa yɔkɔ ku leekí ku kpɛ. Bii wahala gɔ í dede, walakɔ ijuukpā gɔ na irii ideu, í ya fūsi awoi gbakā.

22 Ine mɔ iyi í gba ideu bei si ile ku ne agū ṅau, wa gbɔ ideu amma lasabu bututui mii ṅa iyi wa bitandie do fia ku bi iyi wa dī ijuɛ, aṅai à waa ganji ideu ku ce ice si ineeu.

23 Ine mɔ iyi í gba ideu bei si ile jiiida, nṅui í je ine iyi wa gbɔ ideu nɔ í gbɔɔ do yaasee, nɔ í so iso. Bi ine gɔ ṅa, dimiu í so iso cɔ, ine gɔ ṅa kita, ine gɔ ṅa mɔ kuntaa.

Mɔndai fɔfɔ laalo

24 Nɔ Jesu í kpa ṅa mɔnda má í ni, faaji iyi wa fɔ idei bommai Ilaaɔ wee. Mɔkɔ gɔi í koo í gbɛ dimi jiiida si ilee.

25 Amma idū si waati iyi ine fei wa sī njoo, ṅoi mbɛi mɔkɔu í naa í gbɛa fɔfɔ laalo * si inɔ ilee nɔ í nee.

26 Nɔ dimi jiidau í fita, wa la, nɔ í bí. Fɔfɔ laalɔu mɔ í fita, nɔ aṅa fei à la aji.

27 ṅoi amaacee ṅau à naa à sɔ à ni, lafɛe, í jɔ dimi jiidai ì gbɛ si ilee ya. To, nɔ hai iwoi fɔfɔ laalɔu ihē í fita wa má.

28 ṅoi í sɔ ṅa í ni, mbɛe gɔi í coo. Nɔ amaacee ṅau à beee à ni, ì bi kaa logoo fɔfɔ laalɔu?

29 Nɔ í ni, aawo. Bii ì waa bi i logoo fɔfɔ laalɔu bii i kù laakai ṅa aa na i tɔtɔ i logooɔ dimi jiidau ṅa.

30 I jò aṅa fei a dede ṅa hee bii kumuɛ í to. Waati beɛbe an sɔ woo mu ṅau a kpa fɔfɔ laalɔu titā a dūu a dasi ina, a bei a tɔtɔ dimi jiidau a dasi suum.

Mɔndai dimi keeke iyi à ya kpe mutaadi

(Cɔ Maaku 4:30-32; Luku 13:18-19)

31 Nɔ Jesu í kpa ṅa mɔnda gɔ má í ni, bommai Ilaaɔ í yei bei ngboi mutaadi iyi ine gɔ í so í gbɛ si ilee.

32 Ngbou í kere í re ngbo ṅa iyi à gbe fei, amma bii à gbɔɔ, nṅui í ya fita ku lá ku re ama jii fei, hee yei ṅa à ya maa ce ante si amaawɔe ṅa.

Mɔndai lefee

(Cɔ Luku 13:20-21)

33 Nɔ Jesu í kpa ṅa mɔnda gɔ má í ni, bommai Ilaaɔ í yei bei lefee iyi abo gɔ í so í dasi iyafūi pɛe gūa mɛeta, nɔ fei í dede í kpante.

Idei mɔnda ṅau

(Cɔ Maaku 4:33-34)

* 13:25 *fɔfɔ laalo* Fɔfɔu í jɔ dimi jiidai mam mam. Amma a ci ya je ijui fɔfɔu, domi bii ine í jɔɔ, á bía bɔɔ.

34 Ide ηαυ βε fei sãa sãa do m̃ndai Jesu í s̃s̃ zamaau, ci ya f̃o ide iyi k̃u j̃e do m̃nda.

35 B̃ε̃ε̃bei idei iñe ak̃ai walii ηαυ í ce iyi í ni, Ilaã í ni, Do m̃ndai an ya n s̃s̃ ηa ide, Ño si bantumai an f̃o mii iyi wa manji hai waati iyi ñ taka andunya.

Jesu í sisi yaasei m̃ndai f̃o f̃o laal̃o

36 Jesu í j̃o zamaau ño í koo í l̃o kpas̃e. Ño m̃oc̃e ηαυ à b̃o bi t̃e à ni, sisi nwa yaasei m̃ndai f̃o f̃o laal̃o.

37 Ño í j̃e ñηa í ni, iñe iyi í gb̃e dimi j̃iidau amu Amai Amañe.

38 Ĩε̃ui í j̃e andunya. Dimi j̃iidau m̃o, ñηui í j̃e iñei bommai Ilaã ηa. F̃o f̃o laal̃o ñηui í j̃e iñei Seetam ηa.

39 Mb̃ε̃ε̃ iyi í gb̃õo ñηui í j̃e Seetam. Aj̃o kumuu m̃o í j̃e aj̃o iyi andunya á kpa iri, ño woo mu ηαυ m̃o aηai à j̃e amaleka ηαυ.

40 Ño si bei à ya kpa f̃o f̃o laal̃o a dasi iñau, b̃ε̃ε̃be m̃o í j̃e si aj̃o iyi andunya á kpa iri.

41 Amu Amai Amañe, an be amalekam ηa wa a na a nya iñe ηa iyi à waa dasi iñe ηa kurara do woo ce laal̃o ηαυ a tek̃õ ηa hai tengi bii an na ñ j̃e bommam,

42 ño a dasi ηa ina iyi ci ya ku. Teng̃i bei aa lesi aw̃o si iri a kpatão.

43 Ño waati b̃ε̃ε̃be iñe ηa iyi à waa de id̃õobii Ilaã ku ce aa maa má iñyai bei inunu si bommai Ilaã Baa ñηa. Iñe iyi í ñe it̃i iyi á gb̃õo ide, ku gb̃o.

M̃ndai amani iyi wa singa

44 Ño Jesu í ni má, m̃nda g̃o iyi wa f̃o idei bommai Ilaã wee. Aj̃o ñηu g̃o iñe g̃o í koo í k̃asi amani iyi wa singa si iño il̃e. Iyi í ỹõo ño í teese í singae ma. Ño í ñe do iño did̃õ í koo í ta mii iyi í ñe fei, ño í naa í ra ikou.

M̃ndai lege

45 Jesu í ni, bommai Ilaã í yei má bei lege j̃iida ηa iyi woo nya s̃la g̃o wa de.

46 Iyi í ye ak̃a iyi í j̃e j̃iida ti fia ñkp̃o g̃o, ño í koo í ta mii iyi í ñe fei í naa í raa.

M̃ndai taao

47 Jesu í ni má, bommai Ilaã í yei má bei taao iyi à s̃osi iño iñyi ku mu c̃ε̃ε̃ dimi ik̃a ik̃a fei.

48 Bii í mu c̃ε̃ε̃ ηαυ í t̃a, s̃õk̃o ηαυ à ya faa wa icei. Ño a buba a cica c̃ε̃ε̃ j̃iida ηαυ a dasi k̃alo, c̃ε̃ε̃ ηa iyi a k̃u ce ñc̃ε̃ε̃u m̃o ño a nik̃a ηa.

49 Ño b̃ε̃ε̃be m̃o í ye si iri ku kpai andunya. Amaleka ηa aa na a nya iñe ηa iyi à waa ce laal̃o hai si iño iñe ηa iyi à waa ce id̃õobii Ilaã,

50 a dasi ηa ina iyi ci ya ku. Bei aa lesi aw̃o si iri a kpata.

Amani tit̃o do nwo

51 Jesu í bee ηa í ni, ì gb̃o yaasei ideu fei ηa? Ño à j̃e à ni, oo.

52 Ño í s̃s̃ ηa í ni, b̃ε̃ε̃be m̃o, woo k̃o iñe ηa si wooda baa yooma fei iyi í baa í j̃e iñe iyi í mà idei bommai Ilaã, í yei bei ilu kpas̃e g̃o iyi wa nya mii tit̃o ηa do mii nwo ηa hai si amañe.

Inei Nazareti ŋa a kù dasi Jesu naane

(Cɔ Maaku 6:1-6; Luku 4:16-30)

⁵³ Iyi Jesu í kpa nŋa mɔnda ŋau be í tã, nɔ í ne hai be.

⁵⁴ Í bɔ ilu bii í je ama. Iyi í to be í lɔsi ku kɔ inɛ ŋa si cio ile bii à ya maa ce kutɔtɔ hee inɛ ŋa iyi à waa gbɔ ideɛ ŋau à na à bitɪ. Nɔ à waa ni, hai iwoi inɛɛu ihɛ í ba dimii bisiu ihɛ wa. Beirei í ce wa ceɔ maamaake ŋau ihɛ.

⁵⁵ Í jɔ amai woo gbe j̄i nɔu mbe ya. Kù je iyeyi à ya kpe Maariu? Zaaki do Zozefu do Simɔ do Zudu ŋa si à je ifɔe ŋa?

⁵⁶ Awaɔ wecɪe ŋa fei si à wa ihɛ ba. Bii beɛbei nɔ hai iwoi í ba gbugbãu ihɛ fei wa.

⁵⁷ To, lasabu nŋu ŋau bei í ganji ŋa a dasie naane. Nɔ Jesu í sɔ ŋa í ni, kù ne bii walii ci ya ne beɛre bii kù je si ilei ideɛ do si kpasɛɛ.

⁵⁸ Kù nɔ kù ce maamaake nkpɔ be si na iyi í jɔ a kù dasie naane.

14

Idei ikui Zãa woo dasi inyi
(Cɔ Maaku 6:14-29; Luku 9:7-9)

¹ Si waati beɛbei Herodu, ilaalui Galileeu í gbɔ laabaau Jesu.

² Nɔ í sɔ amaaɛɛ ŋa í ni, inɛɛu be Zãa woo dasi inyiui í j̄i wa hai si bale. Na ŋɔi í jɔ í ne gbugbã wa ceɔ maamaake ŋau be.

³⁻⁴ Mii iyi í jɔ Herodu í fɔ beɛbe wee. Herodu í tako í so Herodiasi aboi Filipu, ifɔe. Ŋɔi Zãa í sɔ í ni, kù s̄ia i gba

aboi ifɔe i dasi kpasɛɛ. Ide iyi Zãa í fɔ na irii Herodiasiu í jɔ Herodu í ni a muu a dũu a dasie piisɔɔ.

⁵ Nɔ Herodu wa bi ku kpa, amma wa ce njoɪ inɛ ŋa si na iyi í jɔ aŋa fei à ni Zãa waliii.

⁶ Ŋɔi aɔ í naa í to bii Herodu wa ce jingau ku yeɔ gigii aɔi kubie. Nɔ ama inaaboi Herodiasi wa jojo si wajui inɛ ŋa iyi à kpe ku jeu. Ŋɔi í d̄ãa Herodu si jiida jiida

⁷ hee í ceaa kuwã nɔ í gbasi í ni nŋu á muaa mii iyi í bi fei.

⁸ Ŋɔi ama inaabou í koo í bee iyee, nɔ í nyi wa í naa í sɔɔ í ni, n bi i muum irii Zãa woo dasi inyi wa si perenti.

⁹ Ŋɔi inɔi ilaaluu í fɔ. Do nŋu fei í jesi nɔ í ni a koo a bu irii Zãau wa a naa a náa. Í jesi si na iyi í jɔ í gbasi tã do mii fei si wajui inɛ njoɔe ŋau.

¹⁰ Nɔ í be inɛ ŋa ile piisɔɔ be a koo a bu irii Zãa wa.

¹¹ Ŋɔi inɛ ŋau à koo à buu nɔ à lesi perenti wa à naa à na ama inaabou nɔ nŋu mɔ í koo í na iyee.

¹² Ŋɔi mɔcɔi Zãa ŋau à gbɔ ideu. Nɔ à naa à so ikuɛu à koo à suu. Nɔ à koo à sɔ Jesu.

Jesu í wɔ amanɛ dubu miu (5.000)

(Cɔ Maaku 6:30-44; Luku 9:10-17; Zãa 6:1-14)

¹³ Iyi Jesu í gbɔ ideu ŋɔi í ne hai be. Í lɔ akɔi inyi do mɔcɔe ŋa nɔ à bɔ gɔbabua gɔ. Iyi inɛ ŋa à gbɔ, ŋɔi à fita hai inɔ ilu nŋa ŋa à da hãmɛɛ nŋa wa do ise.

¹⁴ Iyi à fita hai si akɔi inyi ŋɔi Jesu í ye zamaau. Nɔ í ce araare nŋa nɔ í jɔ b̄ɔ nŋa ŋa à ba iri.

15 Iyi aɛ wa le ɲɔi mɔcɔɛ ɲau à naa bi tɛɛ à ni, si gbabuai à wa ihē nɔ wee idū wa dū. Na nɲu, jò inɛ ɲau a nɛ ilɛɛko ɲa a koo a ra mii iyi aa jɛ.

16 Amma Jesu í sɔ ɲa í ni, a kù nɛ bukaatai a nɛ. Inɛ taka nɲɛ, i na ɲa ije a jɛ.

17 ɲɔi à ni, pɛɛ iyi à nɛ ihē kù re ara miu do cɛɛ minji.

18 Nɔ Jesu í ni, i naam wa ihē.

19 Nɔ í ni zamaau ku buba si fɔfɔ, nɔ í so pɛɛ ara miu do cɛɛ minjiu, í wu iju lele í saabu Ilaaɔ. Nɔ í bububu pɛɛ ɲau í na mɔcɔɛ ɲau nɔ aɲa mɔ à kpɛa zamaau.

20 Nɔ aɲa fei à jɛ à yo hee mbɔɛ í gbe. ɲɔi mɔcɔɛ ɲau à ko iyi í gbeu hee kɔɔ maateiji í kɔ.

21 Inɛmɔkɔ ɲa iyi à jɛu à wɛɛi zakai amanɛ dubu miu (5.000), baai inaabo do amu ɲa baasi.

Jesu wa nɛ si antai tenku

(Cɔ Maaku 6:45-52; Zāa 6:15-21)

22 Iyi à tā ɲɔi Jesu í ni mɔcɔ ɲau à lɔ akɔi inyi u ku ba a takɔɛ a kua ice ihɔ. Iyi à waa nɛ nɔ í ni zamaau ku nɛ.

23 Waati iyi í jò à nɛ nɔ í koo í gū iri kuta gɔ ku ba ku ce kutɔɔ. Nɔ idū í dū í báa bɛ nɲu akāɛ.

24 Wee waati bɛɛbɛ akɔi inyi u í wa si aninii tenkuu tā. Nɔ kutāngām dii inyi u í wasi ku taleɛ si na iyi í jò fufu wa ko ɲa ikpó.

25 Zakai amɛɛjuma ɲɔi Jesu wa nɛ si antai inyi u, wa bɔ bi mɔcɔɛ ɲa.

26 Waati iyi à yɔɔ wa nɛ si antai tenkuu wa ɲɔi zigi ɲa í da, njo wa mu ɲa, à waa ni,

ziii. Nɔ njo u í jò à wasi ku dɔ anu.

27 Bɛ gbakā Jesu í ba ɲa ide ku fɔ í sɔ ɲa í ni, i sū laakai nɲɛ ɲa. Amui Jesu, i maà ce njo ɲa.

28 ɲɔi Piɛɛ í sɔɔ í ni, Lafɛɛ, bii awɔi, jò amu mɔ n nɛ n naa bi tɛɛ si antai inyi u.

29 Nɔ Jesu í jɛaa í ni, naa wa.

Nɔ Piɛɛ í kita hai si akɔi inyi u nɔ í nɛ si antai inyi u wa bɔ bi Jesu.

30 Amma iyi laakaɛ í bɔ si fufu iyi wa ce do gbugbāu, ɲɔi njo í muu. Nɔ í sinti ku mile. ɲɔi í dɔ anu í ni, Lafɛɛ, faabam.

31 Nɔ gbakā Jesu í yɔ awɔ í muu nɔ í ni, na mii í ce ì waa sika sika má. Naanɛɛ kù la.

32 ɲɔi aɲa minji fei à gū akɔi inyi u nɔ fufuu í leeki.

33 Nɔ inɛ ɲa iyi à wa si inɔi akɔu à gule si wajui Jesu à ni, ntɔ ntɔ, awɔu Amai Ilaaɔi.

Jesu í jò bɔɔ ɲa à ba iri si ilei Genesarɛti

(Cɔ Maaku 6:53-56)

34 Iyi à kua, nɔ à to ilei Genesarɛti.

35 Si bei inɛi bɛ ɲau à mɔ Jesu, ɲɔi à fɔ laabaauɛ bii fei à ni í to wa. Nɔ à naa bɔɔ fei wa.

36 Nɔ à tɔɔɛ à ni ku jò aɲa a lu baa itii kumbooɛ, nɔ inɛ iyi í luu fei í ya ba irii.

15

Dedembai bala ɲa

(Cɔ Maaku 7:1-13)

1 ɲɔi Farisi gɔ ɲa do woo kɔ inɛ ɲa si wooda gɔ ɲa à naa hai Zeruzalɛmu à bɔ bi Jesu à beɛɛ à ni,

2 na mii í ce mɔcɔɛ ɲa a kù waa too dedembai bala nwa

ɲa. Na mii í ce a ci ya wɔɔ a bei a jɛ.

³ Nɔ Jesu í jɛ ɲɲa do ide ku bee í ni, na mii í ce inɛ mɔ dedemba ɲɛ ɲa ku too í jò í kù waa jirima woodai Ilaaɔ ɲa.

⁴ Ì mà sãa sãa ɲa iyi Ilaaɔ í ni, i gbɔa iyeò baa ɲɛ ɲa i jirima ɲa ɲa. Nɔ í ni má, inɛ iyi wa fɔ laalɔi iyeò baaɛ ɲa a kpa lafɛɛ.

⁵ Amma inɛ ì waa fɔ ide mmu. Ì waa ni inɛ á yɔkɔ ku sɔ iyeò baaɛ ku ni, fia iyi an yɔkɔ n sobie do, ñ jileaa Ilaaɔ.

⁶ Nɔ inɛ iyi í fɔ beɛbe kaa sobi iyeò baaɛ má hee ku jirima ɲa. Beɛbei ì waa kpa idei Ilaaɔ ɲa ku ba i too dedemba iyi à jò ɲɛ.

⁷ Inɛu ilu muafiti ɲai. Hai tako Ezai í ce waliiei dee dee na iri ɲɛ waati iyi í kɔ si tiaɛ í ni,

Ilaaɔ í ni,

⁸ Inɛ ɲau ihɛ à waa jirimam nii Do geɛ ɲɲu akã.

Amma idɔ ɲɲa í jjim.

⁹ À waa tɔm nii si ngbe.

Woodai amanɛ ɲai à waa kɔ inɛ ɲa si

Nɔ à waa ni woodam nii.

Mii iyi í ya dasi inɛ riisi

(Cɔ Maaku 7:14-23)

¹⁰ Nɔi Jesu í kpe zamaau nɔ í ni, i de itɪ í gbɔ yaasei ideu.

¹¹ Kù jɛ mii iyi wa lɔ hai do geɛi amanɛi í ya dasie riisi. Amma mii iyi í ya fita hai si geɛi amanɛi á dasie riisi.

¹² Nɔ mɔcɔɛ ɲau à na à sɔɔ à ni, i kù mà ide iyi ì fɔu be í jɛa Farisi ɲau taale?

¹³ Nɔ Jesu í jɛ ɲɲa í ni, jji baa yooma iyi Baam iyi í wa lele kù lɔ fei, aa tuui.

¹⁴ I jò ɲa be. Woo mu golo fɛɛju ɲai. Nɔ bii fɛɛju wa mua fɛɛju golo aɲa minji fei à ya koo a dasi gooi.

¹⁵ Nɔi Piɛɛ í ni, sisi nwa yaasei mɔndau be.

¹⁶ Nɔ Jesu í ni, inɛ mɔ, i kù ne bisi ɲai?

¹⁷ I kù mà ɲa, mii iyi wa lɔ hai do geɛi amanɛ fei, si inɔɛi wa bɔ? Si anyie nɔ ku fita hai si ara.

¹⁸ Amma ide iyi í ya fita hai si geɛ, hai si idɔi wa naa. Nɲu bei wa dasi amanɛ riisi,

¹⁹ domi hai si idɔi amanɛi lasabu laalɔ wa naa. Inɛ ku kpa, do sakara, do sɛɛ ku tɔtɔ do mudɛɛ hai ce abɔdɔ, do ile, do ibo, do inɛ ku beje, mii ɲau be fei hai si idɔi wa naa,

²⁰ nɔ ɲɲu ɲau bei í ya dasi amanɛ riisi. Amma kù jɛ kujɛ hai wɔɔi á dasi inɛ riisi.

Abo dimi mmu gɔ í dasi Jesu naanɛ

(Cɔ Maaku 7:24-30)

²¹ Si anyii ɲɲu, Jesu í nɛ hai be í bɔ ikpa Tii do Sidɔ.

²² Inaaboɪ ilei Kanaã gɔ iyi í wa be í naa bi tee nɔ í dɔ anu í ni, Lafɛɛ, tɔkui Davidi amanlu nlau, ce araarem. Ama inaabom í nɛ inɛi inɔkɔ, nɔ wa kpãa iju ntɔ ntɔ.

²³ Amma Jesu kù jɛaa ide kãma. Nɔ mɔcɔɛ ɲa à naa à tɔɛ à ni, abou ihɛ wa dɔ anu wa too anyi nwa. I kaa leleɛ?

²⁴ Nɔ í jɛ í ni, bi inɛi Izireli ɲa aɲa akã à bɛm wa, inɛ ɲa iyi à yɛ bei angudã ɲa iyi à nyɔ.

²⁵ Amma abou í naa í gule si wajue í ni, Lafɛɛ, sobiim.

²⁶ Nɔ Jesu í ni, kù sɪa a gba ijɛi amu ɲa a na aja keeke ɲa.

27 Nɔi abou í ni, ntɔi Lafɛɛ. Amma do nɔu fei, aja keeke nɔu à ya wa abei taabu a maa je buubuui ije iyi wa cuku wa hai si taabui lafɛɛ nɔa nɔa.

28 Nɔ Jesu í jeaa í ni, abooyi, naane ku dasie í la. Béi ì bi fei á ce. Nɔ gbakā ama inaaboɛu í ba iri.

Jesu í jò bɔɔ nkpɔ í ba iri

29 Nɔ Jesu í ne hai be í too itli tenkui Galilee, í koo í gū antai kuta gɔ í buba.

30 Nɔ zamaa nla gɔ í naa bi tɛɛ. À naaò ilu kute akā nɔa wa, do fɛɛju nɔa, do wɛɛge nɔa, do deki nɔa, do bɔɔ nkpɔ má nɔ à jile nɔa si wajui Jesu, nɔ í jò à ba iri.

31 Nɔi ine nɔu à biti iyi à ye deki nɔu à waa fɔ ide, wɛɛge nɔu à ba iri, ilu kute akā nɔu à waa ne, fɛɛju nɔa à waa ye ilu, nɔ à waa saabu Ilaaɔ Lafɛɛi inɛi Izireli nɔa.

Jesu í wò amanɛ dubu mɛɛ (4.000)

(Cɔ Maaku 8:1-10)

32 Jesu í kpe mɔcɔɛ nɔa í ni, araarei ine nɔu ihɛ wa mum, domi ajo mɛɛta nɔai ihɛ iyi à wa bi tom, nɔ sɔnda kāma kù gbe nɔa má. Nɔ n kù bi n jò a nɛò ariu ku ba a maà na a koo a cuku kpāa.

33 Nɔ mɔcɔɛ nɔu mɔ à beɛ à ni, to, iwoi aa ka ba ije si gbabuau ihɛ iyi á yo zamaa nla nla ihɛ.

34 Nɔ Jesu í bee nɔa í ni, pɛɛ feloi ì ne nɔa. Nɔi à ni, pɛɛ ara mɛɛjei do cɛɛ wɛwɛɛ gɔ nɔa.

35 Nɔ Jesu í ni ine nɔu a buba ile.

36 Nɔ í so pɛɛ ara mɛɛjeu do cɛɛ nɔu, í saabu Ilaaɔ titā í bei

í bububue í na mɔcɔɛ nɔa a kpɛ nɔa. Nɔi à kpɛa ine nɔu.

37 Nɔ nɔa fei à je à yo hee pɛɛu í gbe. Nɔi à ko pɛɛ iyi í gbeu nɔ í ce kɔlɔ mɛɛje.

38 Ine nɔa iyi à jɛu à wɛɛi zakai amanɛ dubu mɛɛ (4.000), baai inaabo do ama keeke nɔa baasi.

39 Nɔi Jesu í jò ine nɔu à ne í bei í lɔ akɔi inyi í ne ikpa ilei Magadāa.

16

Farisi do Sadusi nɔa à bi Jesu ku ce maamaake

(Cɔ Maaku 8:11-13; Luku 12:54-56)

1 Si anyii nɔu, Farisi do Sadusi nɔa à naa bi Jesu a cɔ laakae. À tɔɔɛ ku ce maamaake iyi á nyisi iyi gbugbāɛ hai bi Ilaaɔi wa naa.

2 Nɔi Jesu í je nɔa í ni, bii inunu wa bɔ ku lɔ nɔ lele í kpā ì ya ni nɔa, iju iyi á má ala á dɔ.

3 Bii daakɔi í ya ni nɔa, ijí á rɔ domi ijí í dū í we mango. Ì waa mà yaasei lele nɔa amma i kù waa mà yaasei waati iyi à wa si nsei nɔa.

4 Ine laalɔi nsei nɔa iyi a kù leekiò Ilaaɔ nɔu akā, nyindai à ya maa bi ku ye. Amma nyinda gɔ kù wɛɛ iyi aa nyisi nɔa má bii kù je ide iyi í ba walii Zonasiu.

Iyi Jesu í fɔ beɛbe í tā nɔi í jò nɔa í ne.

Lefeei Farisi do Sadusi nɔa

(Cɔ Maaku 8:14-21)

5 Si anyii nɔu, Jesu do mɔcɔɛ nɔu à koo à lɔ akɔi inyi à waa bɔ ikpa icei tenkuu ikpa ihɔ. Nɔ wee mɔcɔɛ nɔu à gbɛje ku so pɛɛ kosla.

6 Nɔi Jesu í sɔ̄ ɲa í ni, to, i ce laakai do lefeei Farisi do Sadusi ɲau.

7 Nɔi mɔcɔ ɲau à waa lasabu si idɔ ɲɲa à waa ni, na iyi í jò a kù so p̄ɛe kɔsɪai í jò wa fɔ bɛɛbɛ.

8 Amma Jesu í mà lasabu ɲɲa iyi à waa ce nɔ í bee ɲa í ni, na mii í ce ì waa ni ɲa, na iyi í jò inɛ i kù so p̄ɛe kɔsɪai í jò ñ wa n fɔ bɛɛbɛ. Naane ɲɲe kù la.

9 I kù gbɔ yaasee hee nsei ɲa? I kù waa ye gigii p̄ɛe ara miu iyi ñ bu ñ kp̄ɛa amanɛ dubu miu do jiai p̄ɛe kɔlɔ iyi í gbe má ɲa?

10 Mà i kù waa ye gigii p̄ɛe ara mɛɛje iyi ñ bububu ñ na amanɛ dubu mɛɛ ɲau do jiai p̄ɛe kɔlɔ iyi í gbe má ɲa?

11 Na mii í ce i kù mà ɲa iyi p̄ɛe si ñ wa n fãa. I ce laakai do lefeei Farisi ɲa do Sadusi ɲau.

12 Bɛbɛi mɔcɔ ɲau à mà iyi kù je lefee iyi í ya jò p̄ɛe ku wui wa fãa, amma à mà iyi cioi Farisi do ti Sadusi ɲau wa fãa.

Piɛɛ í ni Jesu í je inɛ iyi Ilaaɔ́ í cica
(Cɔ Maaku 8:27-30; Luku 9:18-21)

13 Nɔ Jesu í to Sezaree si ilɛi Filipee. Nɔ í bee mɔcɔɛ ɲa í ni, yooi inɛ ɲa à ya ni amu Amai Amanɛ ñ je.

14 Nɔi à jɛaa à ni, inɛ gɔ ɲa à ya ni awɔu Zãa woo dasi iny-iui. Inɛ gɔ ɲa mɔ à ya ni awɔu Elii walii nɪai takoui. Inɛ gɔ ɲa mɔ à ya ni awɔu Zeremi, walakɔ walii mmu gɔ má.

15 Nɔ Jesu í bee ɲa í ni, inɛ mɔ ni, yooi ì ni ñ je ɲa.

16 Nɔ Simɔɔ Piɛɛ í jɛaa í ni, awɔu Amai Ilaaɔ́ ɲɲu iyi í je irii kuwɛɛui. Awɔi ì je inɛ iyi í cica.

17 Nɔi Jesu í ni, Simɔɔ, amai Zãa, awɔu ilu inɔ didɔi. Kù je amanɛi í sɔɛ, bii ku je Baam iyi í wa lele.

18 Amui ñ wa n sɔɛ iyi awɔu Piɛɛi, waatɔ kuta. Si antai kutaui an jile igbɛm, nɔ baa iku takɛ kaa yɔkɔ ku ganji igbɛu*.

19 Awɔi an na yiiko si kp̄ai bommai Ilaaɔ́. Mii iyi ì kɔsi si andunya, lele mɔ à kɔsii. Nɔ mii iyi ì jesi si andunyau, lele mɔ á jesi.

20 Nɔi Jesu í sɔ̄ mɔcɔɛ ɲau do kugaabu í ni a maà na a sɔ̄ inɛ gɔ iyi ɲɲu í je inɛ iyi Ilaaɔ́ í cica.

Jesu wa fɔ idei ikuɛ do kujɛ
(Cɔ Maaku 8:31-9:1; Luku 9:22-27)

21 Hai waati bɛɛbɛi Jesu í sinti ku sɔ̄ mɔcɔɛ ɲa í ni tilasii ɲɲu ku bɔ Zeruzalɛmu. Tengi bɛi inɛ ngbo ɲa do inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ́ ɲa do woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲa aa kp̄a ɲɲu iju. Aa kra ɲɲu, amma si ajo mɛɛtasia ɲɲu á j̄i má hai si bale.

22 Nɔi Piɛɛ í gbãa í bɔðɛ kɔkɔlɛ í sɔ̄ í ni, Ilaaɔ́ ku waasu ideu, Lafɛɛ. Ide dimi bɛɛbɛ kaa baɛ pai.

23 Amma Jesu í sinda í sɔ̄ Piɛɛ í ni, sekɛɛ hai bi tom Seetam. Ì waa bi i jɛɛm bi

* **16:18** baa iku takɛ kaa yɔkɔ ku ganji igbɛu Yaasei isɛɛdeu ihɛ kù má sãa sãa. Yaase bɛi inɛ gɔ ɲa à gbɔɔ wee. Nkãma kaa yɔkɔ ku cea ngɔgɔ, baa gbɔgbãi iku takɛ.

ku koose, domi i kù waa ce lasabui Ilaaḏ, í gbe ti amanε ηα.

24 Si anyii ηηυ Jesu í sḥ mḁcḁε ηα í ni, inε iyi wa bi ku toom, ku jḥ idḁḁbie nḁ ku so jḥi ku gaauε ku toom wa.

25 Nḁ inε iyi wa bi ku ba kuwεε do idḁḁbie, kaa baa. Amma inε iyi í nḁḁ kuwεεε na irim, lafḥε á baa do ntḁ.

26 Aranfāani yoomai amanε í nε bii í ba amanii andunya fei nḁ í kua kuwεεε. Mà mii í wεε iyi amanε á kpaasiḁ kuwεεε.

27 Amu Amai Amanε an nyi wa má dei kam kam do amboei Baam do amalekam ηα ajḁ. Si waati bebebi an sāa inε fei si yaase bei í jḥḁ kuwεεε.

28 Ntḁ ntḁ ñ wa n sḥ ηei, inε ηα iyi à wa ihḥ, gḁgḁ nḁηα ηα aa ye amu Amai Amanε n na n je bommam hee aḁηa fei a maa ku.

17

Arai Jesu í daana

(Cḁ Maaku 9:2-13; Luku 9:28-36)

1 Si anyii ajḁ mεεfa Jesu í kpe Pιεε do Zaaki do Zāa ifḁε í nya ηα ikā nḁ à koo à gū iri kuta nla gḁ aḁηa nḁηa.

2 Nḁi à ba wee araε í kpaasi. Wajue wa daana jḥida jḥida, nḁ jaaε ηα í fūuta pai pai bei inya kumá.

3 Si anyie ηḁi Moizi do Elii à faata wa anu akā à waa baa ide ku fḁ.

4 Nḁi Pιεε í sḥ Jesu í ni, Lafḥε, í sḥa ka maa wa ihḥ. Bii ì bi, jḥ ka ce ilei acḁ mεeta, akā titeε, akā mḁ ti Moizi, akā mḁ ti Elii.

5 Wa fḁ ideu kù tā mḁm nḁ inya kumá gḁ í naa si ηα bei bukḁ. Nḁ à gbḁ ide ku fḁ gḁ hai

si inḁε í ni, inε ihḥi í je amam. Ñ buu jḥida jḥida, siεi inḁ didḁm fei í ya wa. I ya gbḁ ideε ηα.

6 Iyi mḁcḁ ηau à gbḁ ide ku fḁu ηḁi nḁḁ í mu ηα hee à seεbata ile.

7 Amma Jesu í naa bi tu ηα í lu ηα í ni, i dede ηα i maà jḥ nḁḁ ku mu ηε.

8 Nḁ à wu iju lele, amma a kù ye inε gḁ bii kù je Jesu ηηυ akā.

9 Nḁi à waa kita wa hai antai iri kutau nḁ Jesu í sḥ ηα í ni, i maà sḥ inε gḁ mii iyi í yeu be ηα hee amu Amai Amanε n koo n ku nḁ n jḥi hai si bale má.

10 Nḁi mḁcḁ ηau à bee Jesu à ni, nḁ na mii í ce woo kḁ inε ηα si wooda ηau à ya ni Eliii á tako inε iyi Ilaaḏ í cicaυ ku naa.

11 Nḁ í je nḁηa í ni, ntḁi Eliii á tako ku naa nḁ ku teese mii fei sāa sāa.

12 Amma an sḥ ηε iyi Elii í naa tā, inε ηα a kù màa, nḁ à ceaa bei à bi. Beεbe mḁi amu Amai Amanε an ba ijuukpā si awḁ nḁηa.

13 Nḁi mḁcḁ ηau à mà bebebi iyi Zāa woo dasi inyii wa fāa.

Jesu í faaba ama gḁ iyi í nε inεi inḁko

(Cḁ Maaku 9:14-29; Luku 9:37-43a)

14 Iyi à to wa bii zamaa í wau, ηḁi mḁkḁ gḁ í naa í gule si wajui Jesu

15 í ni, Lafḥε, ce araarei ama inεmḁkḁm nḁu ihḥ. Inεi inḁḁko gḁ í sḁsie bḁḁi cukuuna, wa wahalaε mḁi jḥida jḥida. Ajḁ gḁ ηα í ya dasie inḁ ina walakḁ inḁ inyi.

16 Ñ soo ñ naaε wa bi mḁcḁε ηau ihḥ amma à mḁngḁ ku faabaε.

17 Jesu í ni, ìñe inε laalo hai dasi naane ña, hee waati yoomai an maa ñ wa ino ññe. Mà hee waati yoomai an maa n temuad ñe. I naam amau wa ihē ña.

18 Nò à naa Jesu amau wa, ñoi í la si inei inoòkou nò í fita siε nò amau í ba iri tengi beu be.

19 Nò m̀c̀oi Jesu ñau à b̀ bi tee aña duus̀o à beee à ni, na mii í ce awa a kù ỳk̀o a kù lele inei inoòkou.

20 Nò Jesu í je ñña í ni, si na iyi í j̀ naane ññe kù lai. Nt̀o nt̀o ñ wa n s̀ ñei, bii naane ññe í la í to baa dimii mii ku gbē iyi í kere í re, aa ỳk̀o i s̀ iri kutau ihē ña í ni ku dede hai be ku b̀ ih̀, nò beεbe m̀i á dede. Nk̀ama kù weε iyi aa m̀ng̀o ku ce ña. [

21 Amma dimii inei inoòkou beεbe ci ya fita bii kù je do kut̀o do anu ku d̀i.]

Jesu í nyi wa f̀o idei ikuε do kuj̀e má

(C̀o Maaku 9:30-32; Luku 9:43b-45)

22 Aj̀o ññu g̀ si bei m̀c̀o ñau à t̀t̀o Galilee be ñoi Jesu í s̀ ña í ni, aa mu amu Amai Amanε a daa inε ña si aẁ.

23 Aa kpam, amma si aj̀o meeasia an j̀ hai si bale má.

Ñoi inòi m̀c̀o ñau í f̀o nt̀o.

Fia iyi à ne ku s̀a na icei kpasēi Ilaà

24 Si anyii ññu Jesu do m̀c̀oε ña à b̀o Kaperanumu, ñoi woo gba fia iyi à ne ku s̀a na icei

kpasēi Ilaà ñau à naa bi Pieε à beee à ni, Mεetu ññe ci ya s̀a fiai kpasēi Ilaà?

25 Nò Pieε í ni, áá, í ya s̀a. Ǹoi Pieε í ne kpasē. Iyi í l̀o ile nò Jesu í tako í beee í ni, Sim̀o, beirei ñ waa lasabu. Ilaalui andunya ñau ihē, hai bi yooi à ya gba fiai lempoo. Hai bi amaalu ña de, mà hai bi inε ñjoo ña.

26 Nò Pieε í je í ni, hai bi inε ñjoo ñai. Ǹoi Jesu í ni, na ññu, amaalu ña a kaa s̀a *.

27 Amma do ññu fei, kù s̀la ka je ñña bi ku koose. Na ññu, b̀o tenku be i koo i le kootia, c̀εε iyi í tako í muu, la gelee. Aa ye kpekele be iyi á to fia ku s̀ai awae fei. Nyaa i koo i s̀a ñña.

18

Yooi í je inε ngbo

(C̀o Maaku 9:33-37, 42-48; Luku 9:46-48; 17:1-2)

1 Waati ññu, m̀c̀oi Jesu ñau à naa bi tee à beee à ni, si bommai Ilaà yooi í je inε ngbo.

2 Ǹoi Jesu í kpe ama keeke g̀o í leek̀e si anini ñña.

3 Nò í ni, nt̀o nt̀o ñ wa n s̀ ñei, bii í kù kpaasi id̀o ññe nò i kù ye bei ama keeke ña, i kaa l̀o tengi bii Ilaà í je bommaε.

4 Inε iyi á je inε ngbo si bommai Ilaà ññui í je inε iyi í kaye arae í baa í ye bei amau ihē.

5 Inε iyi í nò í gba ama keeke bei inε ihē na irim, amui í gba.

6 Inε iyi í dasi inε ak̀ai ama keeke ña iyi à dasim naaneu

* 17:26 na ññu, amaalu ña a kaa s̀a Si fee ñña à ni, amai aña taka ñña ña a kù ne ku s̀a. Nò do yaase beεbe inε ña aa mà iyi Jesu ññu iyi í je Amai Ilaà kù ne ku s̀a.

ihē dulum, á tia a día lafēeu alo si kōō a tale siē inō tenku inyi ku jōō.

⁷ Ijuukpā nla nlai inei andunya ŋa aa ye si na iyi í jò à ya maa dasi kpaasi nŋa ŋa dulum. Kù nō kù ne bei á ce iyi inē gō ŋa a kù dasi kpaasi nŋa ŋa dulum, amma inē iyi í ce beēbe á ye ijuukpā ntō ntō.

⁸ Bii í je awōe walakō isee wa dasiē dulum, buu i nyōō ku jìdē. Á tiaē i lō si kuwēē iyi ci ya tā do awō akā walakō kute akā do iyi aa ne awō minji do kute minjiu fei nō a dasiē ina iyi ci ya ku.

⁹ Bii í nō í je ijuēi wa dasiē dulum, nyaa i nyōō ku jìdē. Á tiaē i lō si kuwēē iyi ci ya tā do iju akā do iyi aa ne iju minji fei nō a dasiēò ina iyi ci ya ku.

Mōndai angudā iyi í nyō à tasiēu

(Cō Luku 15:3-7)

¹⁰ Jesu í sō ŋa má í ni, i ce laakai i maà donda baa inē akāi amu ŋau ŋa. Ntō ntō ñ wa n sō ŋei, amaleka woo degbe nŋa ŋa à ya maa leekli ajō fei si wajui Baam iyi í wa lele. [

¹¹ Amu Amāi Amanē ñ naa ku faaba inē ŋa iyi à nyōi.]

¹² Beirei ñ waa lasabu ŋa. Bii inē gō í ne angudā cīō nō akāē í nyō, kaa jò cīō fakā kù wa siu titā si geete bii à wau koo dēde akā iyi í nyōu wa?

¹³ Ntō ntō ñ wa n sō ŋei, bii í yōō, á ne inō didō nla nla na iriē ku re baa cīō fakā kù wa si iyi kù nyōu.

¹⁴ Beēbe mōi, Baa nŋe iyi í wa lele kù bi baa inē akāi ama keeke ŋau ku nyō.

Bei aa ce bii woo dasi naane gō í rara

¹⁵ Jesu í ni má, bii kpaasi woo dasi naane gō í ce dulum, bō bi tēē awō akā nō í jò ku mà yaasei dulum nōu. Bii í gbō ideē, ñ baaē wa má si kpāa jiidai.

¹⁶ Amma bii í kō ku gbō ideē, dēdē inē akā wala minji si bei kukōi idei Ilaaō wa fō. I bō bi tēē ŋa, nō inē ŋau aa je sēēdai ideu fei.

¹⁷ Bii í kō ku gbō ide nŋa, sō inēi igbē ŋau. Bii í nō í kō ku gbō baa idei inēi igbē ŋau, i dooē bei hai dasi naane walakō bei woo gba fiaf lempoo.

¹⁸ Ntō ntō ñ wa n sō ŋei, mii iyi í kōsi si andunya fei ŋa, lele mō á kōsi. Nō mii iyi ñ jesi si andunya fei ŋa lele mō á jesi.

¹⁹ Ñ wa n sō ŋe má iyi bii amane minji í ce anu akā si andunya ihē a tōō ngōgō, Baam iyi í wa lele á mu nŋa,

²⁰ domi tengi bii amane minji wala mēeta í tōtōō à waa ce kutōō do irim, ñ wa si anini nŋa.

Amaace iyi í kō ku cea kpaasiē suuru

²¹ Nŋi Piēē í bō bi Jesu í beēē í ni, Lafēē, bii kpaasim í ceem kurara isē feloi an ceaa suuru. Hee isē gbēēje?

²² Nŋi Jesu í jēaa í ni, aawo. N kaa n sōē iyi andi isē gbēējei, amma aa ceaa suuru isē kitaō fēēwa tuuba mēēje.

²³ Soti i gbō faaji gō iyi wa nyisi bei bommai Ilaaō í ye. Ilaalu gō wa bi ku ce dooi gbeseē iyi amaaceē ŋa à waa mu.

²⁴ Iyi í sinti ku ce dooi gbeseu, ŋōi à naaò inē gō wa

be, iyi wa mu gbeseε í to baa fɔtɔ ciwa nkpɔ nkpɔ*.

25 Si bei inεeu kù ne mii iyi á sãd gbeseu, ηοi lafεεε í ni a taa bei aru, nηu do aboe do amaε ηa do mii iyi í ne fei a sãd gbeseu.

26 Nηi amaaceu í gule si wajui lafεεeu wa tɔε suuru í ni, yɔkɔm suuru an sãε mbe fei.

27 Nɔ lafεεeu í ce araareε í kra gbeseu nɔ í jɔε í ne.

28 Iyi amaaceu í fita hai be gbakã, nɔ í ko amaace kraasie gɔ iyi wa mu gbeseε zakai kpekεεε cɔ. Nηi í bataε í tε kɔεε í ni, sãam gbesem iyi ì waa muu.

29 Nηi kraasieu í gule si wajue í tɔε suuru í ni, yɔkɔm suuru an sãε gbeseε.

30 Amma kù je, nɔ í jɔ à dasi kraasieu piisɔ hee koo sãd gbeseu fei ku tā.

31 Nηi amaace iyi à gbe ηau à ye bei í ce nɔ inɔ nηa fei í fɔ, ηοi à koo à sisia lafεε nηa yaasei ideu fei.

32 Nηi lafεeu í kpoo í ni, awɔ amaace laalo, í jɔ iyi ì tɔm suuru n kra gbeseu feii mεε.

33 Awɔ mɔ ì ne i ce araarei amaace kraasiei wo si bei ì ceε.

34 Nɔ idɔi lafεeu í kɔ, ηοi í jɔ à dasie piisɔ si awɔi woo kpã inε ηa iju hee koo sãd gbeseu fei ku tāu.

35 Nηi Jesu í ni, beεbe mɔi Baam iyi í wa lele á ce nηε, inε iyi í ci ya cea kraasi nηε ηa suuru do inɔ akã.

19

Jesu wa fɔ idei nje ku kai abo do mɔkɔ

(Cɔ Maaku 10;1-12)

1 Iyi Jesu í fɔ ideu í tā nɔ í ne hai ilei Galilee í bɔ ikpa ilei Zudee iyi í wa icei idoi Zuudεeu.

2 Nηi zamaa nla gɔ wa tooε nɔ í jɔ bɔɔ ηa à ba iri.

3 Nηi Farisi gɔ ηa à naa bi tεε ku ba a cɔ laakaε. Nɔ à beεε à ni, amane í ne kpãa ku kɔsi aboe si ide baa yooma fei?

4 Nɔ í je nηa í ni, i kù cio iyi kukɔi idei Ilaaɔ wa fɔ ηa? Í ni, hai sinte, Woo taka í ce ηai inεmɔkɔ do inaabo.

5 Nɔ í ni má, na nηu, mɔkɔ á jɔ iyeɔ baεε nɔ nηu do aboe a maa weε nɔ aηa minji fei a baa a je ara akã.

6 Si beεbe a kù je aηa minji má, ara akã dei à je. Na nηu, amane kù ne ku fεεfe mii iyi Ilaaɔ í tɔtɔ.

7 Nɔ Farisi ηau à beεε à ni, bii beεbei, na mii í ce Moizi í na wooda í ni inε iyi wa bi ku kɔsi aboe ku ceaa tia nje ku kɔ ku bei ku kɔsiε.

8 Nɔ Jesu í je nηa í ni, Moizi í jɔ ì waa lele abo nηε ηai na idɔ kulele nηε. Amma waati iyi Ilaaɔ í taka amane kù je beεbe.

9 An sɔ ηε, inε iyi í kɔsi aboe nɔ kù je na sakara, nɔ í so mmue, nηu takaε í ce sakarai.

10 Nηi mɔcεε ηau à sɔɔ à ni, bii beεbei si gãmei aboɔ mɔkɔ í tia a maà ya so nje.

11 Nɔ Jesu í ni, ide iyi ì wa n fɔ nsei, kù je inε feii á yɔkɔ ku

* **18:24 dubu ciwa nkpɔ nkpɔ** Si fee nηa à ni talã dubu mεεwa. Talã akã fei fiaí icei adɔ maatũ iyi à ya sãa inε akã.

gbɔ yaasee, bii kù je ine ɲa iyi
Ilaaɗ í mu ɲa gbugbãe.

¹² Mii ikã ikã iyi wa ganji ine
ɲa nje ku so í kpɔ. Ine gɔ ɲa
beɛbeɛ à bí ɲa do, a kaa yɔkɔ
dei. Ine gɔ ɲa mɔ amanɛ ɲai à
ce ɲa beɛbe. Ine gɔ ɲa mɔ a
kù bi abo ku so ku ba a ce icei
bommaɗ Ilaaɗ jiida jiida. Ine
iyi á yɔkɔ ku gba ideu ku gbaa.

*Jesu í weea ama keeke ɲa
(Cɔ Maaku 10:13-16; Luku
18:15-17)*

¹³ Si anyii ɲɲu, ine ɲa à gbã
ama keeke ɲa à naa Jesu wa ku
le si ɲa awɔ nɔ ku ce ɲa kutɔɔ.
Amma mɔcɔɛ ɲa à waa gbagba
si ɲa.

¹⁴ Ɖɔi Jesu í sɔ ɲa í ni, i jò
amu ɲau a naa bi tom, i maà
ganji ɲa, domi bommai Ilaaɗ í
je ti ine ɲa iyi à jɔ ɲa.

¹⁵ Ɖɔi í le ɲa awɔ si iri nɔ í
ce ɲa kutɔɔ í bei í ne hai be.

*Idei awaasū ilu fia gɔ
(Cɔ Maaku 10:17-31; Luku
18:18-30)*

¹⁶ Ajɔ ɲɲu gɔ mɔkɔ gɔ í naa
bi Jesu nɔ í beee í ni, Mɛetu,
mii jiida yoomai an ce n baò
kuwɛɛ hai tā.

¹⁷ Nɔ Jesu í beee í ni, na mii í
ce ì waa beem ideɗ jiida ku ce.
Ilaaɗ ɲɲu akãí je jiida. Bii ì bi
i ba kuwɛɛ iyi ci ya tā, jirima
woodai Ilaaɗ ɲau.

¹⁸ Nɔ í beee Jesu í ni, wooda
yooma ɲai. Nɔ í sɔɔ í ni, maà
kpa ine, maà ce sakara, maà ce
ile, nɔ í maà jea ine gɔ seeda
ibo.

¹⁹ Jirima iyeò baaɛ, nɔ i bi
kpaasiɛ bei ì bi araɛ.

²⁰ Nɔ awaasūu í ni, n̄ wa n
jirima iyi be fei tā, mii í gbe n
ce má.

²¹ Ɖɔi Jesu í sɔɔ í ni, bii ì bi
i kɔ dee dee, koo ta mii iyi ì
ne fei, nɔ i kpɛa ilu are ɲa fiaɗ.
Bii ì ce beɛbe aa ba amani jiida
lelei Aɗ. Si anyie nɔ i naa i
toom.

²² Iyi awaasūu í gbɔ beɛbe
ɲɔi í sinda í ne do inɔ kufɔ
domi ilu amani nla nlaɗ.

²³ Ɖɔi Jesu í sɔ mɔcɔɛ ɲa í ni,
ntɔ ntɔ n̄ wa n sɔ ɲei, á gaabua
ilu fia ku lɔ tengi bii Ilaaɗ í je
bommaɛ.

²⁴ Nɔ an sɔ ɲe má iyi á faalaa
kpookpo ku lɔ si iwoi abee do
iyi ilu amani á lɔɔ tengi bii
Ilaaɗ í je bommaɛ.

²⁵ Iyi mɔcɔ ɲau à gbɔ ideu
ɲɔi à biti kaa kaa, nɔ à ni, bii
beɛbeɛ, to, yooi á ba faaba.

²⁶ Ɖɔi Jesu í cɔ ɲa nɔ í ni, bi
amanɛ ɲai kaa ce, amma Ilaaɗ
á yɔkɔ ku ce fei ndee.

²⁷ Ɖɔi Pieɛ í sɔɔ í ni, wee à
jò mii fei tā à waa tooɛ. To,
yoomai á na ku je tu wa.

²⁸ Nɔ Jesu í sɔ ɲa í ni, ntɔ
ntɔ n̄ wa n sɔ ɲei, waati iyi
Ilaaɗ á ce mii fei titɔ nɔ amu
Amai Amanɛ n ma n buba
si batai bomma ilu amboem,
inɛ amanɛ maateɛji iyi ì waa
toom ɲau ihɛ, inɛ mɔ aa buba
si batai bommau i kiitiò dimi
maateɛjii ineɗ Izireli ɲau.

²⁹ Nɔ ine baa yooma iyi í jò
kpasɛɛ wa, walakɔ igbã do ifɔɛ
ɲa, walakɔ weɗɛɛ ɲa, walakɔ
baaɛ, walakɔ iyee, walakɔ
amaɛ ɲa, walakɔ ikɔɛ ɲa na
irim, á ba ribaɛ ikɔ cɔɔ, nɔ ku
ba kuwɛɛ hai tā má.

³⁰ Amma ine ɲa iyi à je ineɗ
waju ɲa si nsei, nkpɔ ɲa á na
ku je ineɗ anyi, nɔ ineɗ anyi ɲa
mɔ, nkpɔ ɲa á na ku je ineɗ
waju.

20

Məndai ilu kpasē do gaanhəmae ŋa

¹ Jesu í kpa nŋa məndau ihē í ni, idei bommai Ilaaḍ í jò idei ilu kpasē gə iyi í fita daadaakə wa dɛdɛ amaacɛ ku bəð ŋa ikoe.

² Waati iyi í ba amaacɛ ŋau aŋað ŋa à fə à gbəa nje ku sã nŋa si bei à ya sãa woo ce icɛ si ajə akã, nɔ í ni a bə ikoi nŋu a koo a ce icɛ. Nɔ à koo.

³ Nɔ zakai isə mɛɛsã í fita má í koo í ba inɛ gə ŋa à waa buba si tafa a kù waa ce nkãma.

⁴ Nɔ í sɔ ŋa í ni, inɛ mɔ, i bə ikom i koo i ce icɛ ŋa. An sã nŋɛ si bei í jə.

⁵ Nɔi à koo. Nɔi ilu kpasɛu í fita má zakai dasã, do alɛ zakai inunu ku sinda ma, nɔ ide dimi akãui í ya fə.

⁶ Alɛ zakai isə miu ŋoi í fita nɔ í yɛ inɛ gə ŋa má à waa buba. Nɔi í bee ŋa í ni, na mii í ce ì waa buba ihē ngbɛ ngbɛ hai daakə ŋa.

⁷ Nɔi à jɛaa à ni, si na iyi í jə inɛ kãma kù dasi wa icɛi. Nɔi í ni, to, inɛ mɔ i bə ikom i koo i ce icɛ ŋa.

⁸ Iyi í to alɛ zakai kulɔi inunu ŋoi ilu kpasɛu í kpe inɛ ngboi amaacɛɛ ŋau í sɔɔ í ni, kpe gaanhəma ŋau wa, sã nŋa fia nŋa, sinti hai bi inɛi ankãanyi ŋau hee ku koo si inɛ sinte ŋau.

⁹ Inɛ ŋa iyi à sinti icɛ alɛ zakai isə miu ŋau à naa à gba fiafai icɛi ajə akã.

¹⁰ Amma iyi à to si inɛ sinte ŋau à tamaa bei ti aŋa á re bɛɛbei. Amma fiafai icɛi ajə akã ì sãa aŋa mɔ.

¹¹ Iyi à yɛ fiafai bɛɛbɛ ŋoi à wasi ku gbəgba si ilu kpasɛu.

¹² À waa ni, inɛ ŋa iyi à naa ankãanyiu isə akã ì ce icɛ nɔ ì sã nŋa bei awa iyi à ce icɛ si inya gbãa hai daakə hee à gbɛɛji.

¹³ Nɔi ilu kpasɛu í sɔ inɛ akã nŋa í ni, kpaasim, n kù takie, domi ì jesi í gba fiafai icɛi ajə akã, mà kù jɛ bɛɛbɛ.

¹⁴ To, gba fiafai inɛ. Ñ bi n sãa inɛi ankãanyiu ihē bei awə mɔ.

¹⁵ Kù jɛ bei ñ bii an ceð fiam? Mà ì waa ce igu si na iyi í jə ñ ce jiidai.

¹⁶ Nɔi Jesu í ni, bɛɛbɛ mɔi inɛi anyi ŋa aa na á jɛ inɛi waju, nɔ inɛi waju ŋa mɔ a na á jɛ inɛi anyi ŋa.

Jesu wa fə idei ikue do kujɛ isɛ gbɛɛtasia

(Cə Maaku 10:32-34; Luku 18:31-34)

¹⁷ Nɔi Jesu í dasi kpãa wa bə Zeruzalɛmu. Nɔ í nya mɔcɔ maateji ŋau ikã, ŋoi í sɔ ŋa si kpãa í ni,

¹⁸ wee à waa bə Zeruzalɛmu. Bei aa mu amu Amai Amanɛ a dasim awəi inɛ ngboi woo weei Ilaaḍ ŋa do woo kə inɛ ŋa si wooda ŋa. Aa yɛ taalem a ni a kpam.

¹⁹ Si anyie nɔ a dasim si awəi dimi mmu ŋa, aa yaakom, nɔ a tɛɛm kpətəɔ, nɔ a kpakpam si jli ku gaau. Nɔ si ajə mɛɛtasia an jli má hai si bale.

Mii iyi iyei Zaaki do Zãa í tɔə Jesu

(Cə Maaku 10:35-45)

²⁰ Si anyii nŋu ŋoi iyei amai Zebedee ŋa í naa bi Jesu do

amae ɲa nɔ́ í gule si wajuɛ ku tɔɔɛ ɲɔgɔɔ.

21 Nɔ́ Jesu í beɛɛ í ni, mii ì bi. Nɔ́i í ni, si waati iyi aa naa í je bomma, jɔ́ ama minjim ɲau ihɛ́, inɛ akā ku buba awɔ́ ɲjɛɛ, inɛ akā mɔ́ awɔ́ cangɛ.

22 Nɔ́i Jesu í sɔ́ mɔ́cɔ́ minji ɲau í ni, i kù mà mii iyi ì waa tɔɔm ɲa mɔm. Aa yɔ́kɔ́ i temuað ijuukpā iyi an ye ɲa? Nɔ́ à ni aɲa aa yɔ́kɔ́.

23 Nɔ́ í sɔ́ ɲa má í ni, ntai, aa ye ijuukpā iyi an ye ɲa. Amma kù je amui an cica inɛ ɲa iyi aa buba si canga do ɲjem. Bi ku bubau bɛ, inɛ ɲa iyi Ilaað Baam í cea sɔɔluɛ ɲai aa buba si.

24 Nɔ́i mɔ́cɔ́ mɛɛwa iyi à gbe ɲau à gbɔ́ ideu nɔ́ idɔ́ ɲɲa í kɔ́ð minji ɲau.

25 Nɔ́i Jesu í kpe aɲa fei í sɔ́ ɲa í ni, inɛ mɔ́ ì mà ɲa si andunyau ihɛ́ ilaalu ɲau à ya maa taa inɛ ɲɲa ɲa gbugbāi. Nɔ́ inɛ ngbo ɲɲa ɲa mɔ́ a maa nyisi yiiko ɲɲa.

26 Amma bi tu ɲɛ kaa ce beɛbe. Inɛ ɲɲɛ iyi wa bi ɲɲu ku je inɛ ngbo, ɲɲui á je woo ce ɲɲɛ icɛ.

27 Beɛbe mɔ́i inɛ iyi wa bi ɲɲu ku je woo cua ɲɲɛ, á je aru ɲɲɛ.

28 Beɛbe mɔ́i amu Amai Amanɛ n kù naa inɛ ɲa a ceem icɛ, amma amui an ce ɲɲa icɛ, nɔ́ n na kuwɛem n yað inɛ nkpɔ́ hai si dulum.

Jesu í jɔ́ fɛɛju minji gɔ́ ɲa à ye ilu
(Cɔ́ Maaku 10:46-52; Luku 18:35-43)

29 Si isɛɛɛɛɛu Jesu do mɔ́cɔ́ɛ ɲa à to Zeriko nɔ́ à waa fita

hai bɛ. Waati iyi a waa fitau, zamaa nla gɔ́ wa too ɲa.

30 Wee fɛɛju minji gɔ́ ɲa à waa buba ití kpāa bɛ, nɔ́ à gbɔ́ iyi Jesu wa lɔ́. Nɔ́i à dɔ́ anu à maa ni, Lafɛɛ, tɔ́kui ilaalu Davidi, ce araare nwa.

31 Nɔ́ zamaau wa la si ɲa wa ni a coko. Amma bɛi à waa ni a cokou, beɛbe mɔ́i à ya dɔ́ anu hee lele à maa ni, Lafɛɛ, tɔ́kui Davidi, ce araare nwa.

32 Nɔ́i Jesu í leekí í kpe ɲa í bee ɲa í ni, mii ì bi n ce ɲɲɛ.

33 Nɔ́i à jɛaa à ni, Lafɛɛ, à bi ka ye ilui.

34 Nɔ́ Jesu í ce araare ɲɲa í lu iju ɲɲau. Nɔ́ gbakā inɛ ɲau à ye ilu nɔ́ à waa tooɛ.

21

Jesu wa lɔ́ inɔ́ ilu Zeruzalɛmu

(Cɔ́ Maaku 11:1-11; Luku 19:28-40; Zāa 12:12-19)

1 Nɔ́i Jesu do mɔ́cɔ́ɛ ɲa à mɔ́si isɛɛɛɛɛ ɲɲa nɔ́ à maai Zeruzalɛmu wa. À to Betifaje si geete iyi à ya kpe Olivie. Nɔ́ Jesu í bɛ mɔ́cɔ́ minji gɔ́ ɲa

2 í ni, i bɔ́ ilu iyi í wa waju ɲɲɛu bɛ, aa ye bii gbankɛɛ gɔ́ wa so do amae. I fū ɲa i naam wa ɲa.

3 Bii inɛ gɔ́ wa bee ɲɛ ide gɔ́, i jɛaa i ni, Lafɛɛi í nɛ bukaata ɲɲa. Inɛɛu á jɔ́ ì naað ɲa wa ɲa.

4 Nɲu ɲau bɛ í cei ku ba idei waliu ku kɔ́ iyi í ni,

5 I sɔ́ inɛi Siðɔ́ ɲa, i ni, I cɔ́ ilaalu ɲɲɛ wa naa bi tu ɲɛ.

Amanɛ kurɔ́i.
Si gbankɛɛɛui í gū,
Si amae.
Mɛɛmu ku so asoi.

6 Nɔ́ mɔ́cɔ́ ɲau à koo à ce bei í sɔ́ ɲau.

⁷ À naaò gbankɛɛu do amae wa, à tɛ aɔ nɔa si antae nɔ Jesu í gũu.

⁸ Nɔ si zamaau inɛ nkpɔ í tɛ ibɔɛ si kpāau. Inɛ gɔ nɔa mɔ à da amaawɔi j̄i nɔa à tɔɔ si kpāau.

⁹ Inɛ nɔa iyi à waa cua Jesu do inɛ nɔa iyi à waa tooɛ fei à wasi ku d̄s anu à waa ni, tɔkui Davidi, à waa saabuɛ. Ās Laf̄ɛɛ ku weeɛ, awɔ iyi ì waa naa do iriɛ. Ka saabu Ilaās hee lele *.

¹⁰ Iyi Jesu í lɔ inɔ ilu Zeruzalemu, inɛi iluu fei í biti. Nɔ à wasi ku ni, yooi ih̄ɛ.

¹¹ Nɔi zamaau í je í ni, Jesu waliui, inɛi Nazareti si ilei Galilee.

Jesu í wa bantumai kpas̄ɛi Ilaās

(Cɔ Maaku 11:15-19; Luku 19:45-48; Zaa 2:13-22)

¹² Nɔi Jesu í bɔ bantumai kpas̄ɛi Ilaās. Iyi í to bɛ í lele woo ta iwò nɔa do woo ra nɔa iyi à wa bɛ. Í fuka fuka taabui woo kpaasi fia nɔa, do kitāi woo ta ankasiidi nɔa.

¹³ Nɔ í s̄s nɔa í ni, à kɔɔ à ni, Ilaās í ni ilei nɔu ile bi ku tɔɔi á je. Amma inɛ wee ì coo bi ku tɔtɔi ile nɔa.

¹⁴ Nɔi fɛɛju do ilu kute ak̄a gɔ nɔa à naa bi Jesu kpas̄ɛi Ilaās bɛ nɔ í j̄ò à ba iri.

¹⁵ Amma inɛ ngboi woo weei Ilaās nɔa do woo kɔ inɛ nɔa si wooda nɔu, idɔ nɔa í k̄s iyi à yɛ maamaake nɔa iyi í ce, nɔ à gbɔ amu nɔa à wasi ku d̄s anu à waa ni, tɔkui ilaalu Davidi, à waa saabuɛ.

¹⁶ Nɔ à bee Jesu à ni, ì bei ì gbɔ iyi à waa fɔ mbɛ? Nɔ í je

nɔa í ni, oo. Mii iyi wa ceu ih̄ɛ, i kù cio ideɛ nɔa tengi bii à ni, Ilaās í j̄ò à gbɔ saabuɛ hai si gelei amu nɔa do si gelei ama kpɔtɔɔ nɔa.

¹⁷ Si anyii nɔu, í j̄ò nɔa í nɛ hai ilu bɛ í koo í sũ Betani.

Jesu í ceekpe j̄i ndii figi

(Cɔ Maaku 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Iju kumáɛ daadaakɔ Jesu í nɛ hai Betani wa nyi Zeruzalemu, nɔ ari wa kpaɔ.

¹⁹ Nɔi í yɛ j̄i ndii figi gɔ it̄l kpāa bɛ, nɔ í yaa siɛ. Amma iyi í to kɔkɔɛ í ba wee wua nɔa í nɛ. Nɔi í s̄s j̄i nɔu í ni, awɔ í kaa so má aj̄ò k̄ama. Nɔ gbak̄a j̄i nɔu í gbɛ.

²⁰ Iyi mɔcɔ nɔu à yɔɔ, nɔi à biti. À bee Jesu à ni, beirei í ce j̄i ndii figiu ih̄ɛ í gbɛ anu ak̄a bɛɛbɛ.

²¹ Nɔi Jesu í je nɔa í ni, ntɔ ntɔ ñ wa n s̄s nɛi, bii ì dasi naanɛ nɔ i kù waa sika nɔa, aa yɔkɔ í ce bei ñ cea j̄i nɔu ih̄ɛ nɔa. Nɔ kaa je baa iyi bɛ nɔu ak̄a, aa yɔkɔ í s̄s iri kutau ih̄ɛ nɔa í ni ku dede hai bɛ koo dásí tenku, á nɔ ku koo.

²² Bii ì dasi naanɛ nɔa, mii iyi ì tɔɔ Ilaās fei, aa ba nɔa.

Hai iwoi ȳiiko Jesu wa naa

(Cɔ Maaku 11:27-33; Luku 20:1-8)

²³ Nɔi Jesu í to Zeruzalemu nɔ í bɔ bantumai kpas̄ɛi Ilaās má wa kɔ inɛ nɔa si cio. Nɔi inɛ ngboi woo weei Ilaās nɔa do inɛ ngbo nɔa à naa bi tɛɛ, à beɛ à ni, mii nɔa iyi ì waa ceu ih̄ɛ, yooi í naɛ kpāa iyi ì waa cooò. Do ȳiikoi yooi ì waa cooò.

* **21:9 à waa saabuɛ** Dò feei gereki hozanai à ya ni.

24 N̄ɔi Jesu í je n̄ɔa í ni, amu m̄o an bee ηe ide ḡo. Bii ì ȳok̄o ì j̄em̄ ηa, amu m̄o an s̄o ηe ine iyi í nam yiiko ñ wa n ceò mii ηau ih̄e.

25 Hai iwoi Z̄aa í ba yiiko iyi í dasiò ine ηa inyi. Hai bi Ilaaḡ de, mà hai bi aman̄e ηa. N̄ɔi à busi n̄ɔe à waa ni, beirei aa ka j̄eaa. N̄sei n̄oḡ, bii à j̄eaa à ni Ilaaḡi, á bee wa na mii í ce a kù dasi Z̄aa naane.

26 N̄o wee n̄jo kaa j̄ò ka ni hai bi aman̄e ηai. Bii à ni hai bi aman̄e ηai, zamaau á ye taale nwa si na iyi í j̄ò ine fei í jesi iyi Z̄aa waliiii kam kam.

27 N̄ɔi à j̄ea Jesu à ni, a kù mà. N̄o Jesu m̄o í s̄o ηa í ni, deb̄ei, amu m̄o n kaa n s̄o ηe yiikoí ine iyi ñ wa n ceò mii ηau ih̄e.

M̄ondai ama minji

28 Jesu í kpa n̄ɔa m̄ondau ih̄e í ni, beirei ì waa lasabu ηa. M̄ok̄o ḡo í ne ama inem̄ok̄o minji. N̄o í s̄o ine sinteu í ni, amaayi, b̄o ikom i koo i ce ice nnyi.

29 N̄o í ni, n kaa n koo. Amma do ank̄anyi í ce lasabu mmu n̄o í koo.

30 N̄o m̄ok̄ou í koo í s̄o ama minjisiaeu m̄o bēebe, n̄o amau í j̄eaa í ni, to, an koo, baaba. Amma kù koo.

31 Si ama minji ηau yoo n̄ɔai í ce id̄oḡbii bāae. N̄ɔi à ni, ine sinteui. N̄ɔi Jesu í s̄o ηa í ni, nt̄o nt̄o ñ wa n s̄o ηei, woo gba fīai lempoo do inaabo woo ta icu ηa aa tako ηe a l̄o si tengi bii Ilaaḡ í je bomma.

32 Ñ wa n f̄o bēebe si na iyi í j̄ò Z̄aa í naa ku nyisi ηe kp̄aa j̄iida, n̄o i kù dasie naane ηa. Woo gba fīai lempoo do woo ta

icu ηai à dasie naane. Amma ηe, do iyi ì ye id̄o ku kpaasi n̄ɔa ηa fei i kù kpaasi id̄o n̄ɔe i dasie naane ηa.

M̄ondai gaan̄oḡma laalo ηa
(C̄o Maaku 12:1-12; Luku 20:9-19)

33 N̄ɔi Jesu í s̄o ηa má í ni, i gb̄o m̄onda ḡo má ηa. Ilu kpas̄e ḡo í ce ikōe, n̄o í l̄o si j̄i ndii rez̄e ηa n̄o í ce kaa í kaakoōeḡ. N̄o í ce bi ku f̄o inyii isōe. N̄o í c̄a tafa bii ku degbe ikou. N̄ɔi í so gaan̄oḡma ηa í dasi ηa si ikou a maa logoōe, í bei í b̄o ilu koo kpe be.

34 Waati iyi isoi j̄i n̄ou í j̄la í to ku ka, η̄oí í be amaace ηa wa bi woo logoo ηau a koo a gba iyi í je ti n̄ju wa.

35 Amma gaan̄oḡma ηau à dede à wo si ηa, à c̄a ine ak̄a, n̄o à kpa ine ak̄a má, n̄o à ta ine mēetasīau m̄o kuta à kpāa.

36 N̄o ilu ileu í be si ηa amaace ḡo ηa wa má. Ine n̄ju ηa à kp̄o à re baa inei tako ηau. Do n̄ju fei, à ce n̄ɔa bei à cea inei tako ηau.

37 Si anyii āɔa fei í be si ηa ama ab̄ie wa, í ni, aa jirima amam.

38 Amma iyi gaan̄oḡma ηau à ye amau à f̄o āɔa duus̄o à waa ni, i c̄o ine iyi á na ku je tubuu. I naa wa ka kpāa n̄o ileu ku baa ku je tu wa.

39 N̄ɔi à muu à fitae hai in̄o kaāu à koo à kpāa.

40 To, waati iyi ilu ileu á naa, beirei á cea gaan̄oḡma ηau.

41 N̄ɔi à j̄eaa à ni, á kpa ine laalo ηaui kaa ce araare n̄ɔa n̄o ku de gaan̄oḡma mmu ηa ku dasi ηa si ileu, ine ηa iyi bii

isoi j̄li n̄ou í j̄la aa ya náa iyi í j̄e t̄eε.

42 N̄oi Jesu í bee ηa í ni, i kù cio iyi ih̄ē si kuk̄oi ideí Ilaađ ηa ba. Í ni,
Kuta iyi woo ma ηa à k̄asiu
N̄h̄ui í baa í j̄e kuta sintei icui ileu.

Ađ Laf̄ēi í coo, n̄o í mu wa biti.

43 N̄o Jesu í ni má, ñ wa n s̄o ηei, Ilaađ á gba bommae hai bi tu ηe ku na dimi mmu ηa iyi à waa ce id̄oabiε. [

44 Ine iyi í cuku si kutau ih̄ē, kutau á leḡēi. Ine iyi í n̄o í bata m̄o á l̄o l̄o laf̄ēi nek̄o nek̄o.]

45 Iyi ine ngboi woo weei Ilaađ ηau do Farisi ηau à gb̄o m̄andai Jesu ηau, à mà iyi aηai wa f̄aa.

46 N̄oi à waa de kp̄aa bei aa ce a muu. Amma à waa ce n̄joi zamaau si na iyi í j̄o à dasi naane iyi waliíi nt̄o nt̄o.

22

*M̄andai iyi ab̄ođ̄o
(C̄o Luku 14:15-25)*

1 N̄oi Jesu í s̄o ηa ide do m̄anda ηa má í ni,

2 i gb̄o faaji ḡo iyi wa nyisi ηe bei bommai Ilaađ í ye. Ilaalu ḡo wa cea amaε ab̄ođ̄o,

3 n̄o í be amaacee ηa í ni a koo a kpe ine ηa iyi à kpe ab̄ođ̄o wa. Amma ine ηau a kù waa bi ku naa.

4 N̄o í be amaace mmu ḡo ηa má í ni, i koo i s̄o ine ηa iyi ñ kpe ηau i ni ñ t̄a s̄o lu. Kete kombo ηa do m̄εemu ku ne ikpo ḡo ηai ñ kpa n̄o à ce ic̄ei fei nd̄eε à t̄a, a naa wa bi ku ce ab̄ođ̄o.

5 Amma ine ηa iyi à kpe ηau a kù saaluε m̄m, ine fei í ne

w̄uε. Ine ḡo ηa à ne iko n̄ηa, ine ḡo ηa m̄o à ne s̄la n̄ηa.

6 Ḡoḡo ηa à mu amaace ηau à c̄a ηa à kpa ηa.

7 N̄oi id̄oi ilaalu í k̄o n̄o í be soogeε ηa à koo à kpa woo kpa ine ηau n̄o à dasi ilu n̄ηau ina.

8 N̄oi í s̄o amaacee ηau má í ni, to, ijei ab̄ođ̄o í j̄la, amma ine ηa iyi ñ tako ñ kpe ηau a kù j̄ođ̄o ijeu be má.

9 Na n̄ηu, i b̄o si tafa ηa i kpe ine ηa iyi à wa be fei wa ηa.

10 N̄o amaace ηau à b̄o si tafa ηau à t̄o t̄o ine ηa iyi à wa be fei wa, hai ine j̄iida do ine laal̄o ηa, n̄o ab̄ođ̄o í k̄o do amanε.

11 Iyi ilaalu í l̄o ile bi ku ce ab̄ođ̄o, í c̄o ine ηa iyi à naa ku j̄eu, n̄o i ba wee, ine ak̄a kù waa dasi j̄ineí ab̄ođ̄o iyi í na ηa.

12 N̄oi í beε í ni, kp̄aasi, beirei í ce ñ l̄o wa ih̄ē í kù waa dasi j̄ineí ab̄ođ̄o. N̄o ineεu kù ni ide k̄ama.

13 N̄oi ilaalu í s̄o amaacee ηa í ni, i d̄i aw̄oε do iseε ηa n̄o i soo i nȳo angule si ilu kuku, tengi b̄ii ine ηa aa lesi aw̄o si iri a kp̄ata.

14 N̄o Jesu í ni má, do iyi Ilaađ í kpe ine nkp̄o fei, ine iyi í cica kù kp̄o.

Fiai l̄empoo ku s̄a

(C̄o Maaku 12:13-17; Luku 20:20-26)

15 Waati beεbe Farisi ηa à koo à t̄o t̄o à waa busi nje a ba a lea Jesu taai ide.

16 N̄oi à be m̄o c̄o n̄ηa ḡo ηa do ineí Herodu ḡo ηa bi t̄eε. Iyi à to η̄oi à ni, M̄εtu, à mà iyi ñ ya f̄o nt̄o, n̄o ñ waa k̄o ine ηa si ideí Ilaađ do nt̄o. Beεbe m̄oi í kù waa ce n̄joi ine ḡo, domi í ci ya c̄o ijuí amanε ηa.

17 Na n̄ɲu, s̄ɔ wa bei ì ye. Í s̄ɔa ka s̄ɔa ilaalu Sezaa fiaí l̄empoo? Ma ka maà s̄ɔa.

18 Wee Jesu í mà lasabu n̄ɲa iyi à waa ce t̄ã, n̄ɲi í s̄ɔ n̄ɲa í ni, in̄ɲe ilu muafiti n̄ɲa, na mii í ce ì waa leem taai ide n̄ɲa.

19 I nyisim k̄p̄ek̄ele iyi ì ya s̄ɔð l̄empooou wa n̄ɲa. N̄ɔ à nyis̄ie k̄p̄ek̄ele ḡɔ.

20 N̄ɔ Jesu í bee n̄ɲa í ni, fotooi yooi í wa si k̄p̄ek̄eleu ih̄e n̄ɔ irii yooi à k̄ɔ si.

21 N̄ɔ à ni, ti Sezaai. N̄ɲi Jesu í s̄ɔ n̄ɲa í ni, to, deb̄ei ì s̄ɔa Sezaa iyi í je t̄ee n̄ɲa, n̄ɔ ì s̄ɔa Ilaað m̄ɔ iyi í je t̄ee n̄ɲa.

22 Iyi à gb̄ɔ ideu b̄eeb̄e, n̄ɲi à bit̄i à j̄ð à n̄e.

Idei kuj̄ti iku n̄ɲa

(C̄ɔ Maaku 12:18-27; Luku 20:27-40)

23 Si aj̄ɔ ak̄ãu Sadusi ḡɔ n̄ɲa m̄ɔ à naa bi Jesu má. An̄ai à ya maa ni iku n̄ɲa a kaa j̄l̄. Iyi à to wa bi Jesu n̄ɲi à beee à ni,

24 M̄eetu, Moizi í ni bii in̄e ḡɔ í ku í j̄ð abōe n̄ɔ kù bíð ama, if̄ōe ku so jaaðu ku ba ku bíá igb̄ãe ama.

25 Wee si in̄ɔ nwa in̄e m̄eeje ḡɔ n̄ɲa à w̄ee iyi à je amai baa ak̄ã. Igb̄ã n̄ɲa í so abō n̄ɔ kù bíð ama n̄ɔ í ku í j̄ð if̄ōe jaaðu.

26 B̄eebei in̄e minjisiau m̄ɔ í ce, do m̄eetasiau, hee í koo í k̄ãsið aman̄e m̄eejesiau.

27 Si anyii an̄a fei n̄ɔ abou m̄ɔ í na í ku.

28 To, aj̄ɔ iyi iku n̄ɲa aa na a j̄l̄, aboi yoo n̄ɲai á je, si bei an̄a fei à soo aboi.

29 Amma Jesu í je n̄ɲa í ni, ì waa rara n̄ai si na iyi í j̄ð ì kù mà gb̄ugb̄ãi Ilaað n̄ɲa hee má je mii iyi kuk̄oi idēe wa f̄ɔ.

30 N̄t̄ɔ n̄t̄ɔ, si waati iyi iku n̄ɲa aa naa a j̄l̄, waati b̄eeb̄e in̄em̄k̄ɔ n̄ɲa do inaabo n̄ɲa a kaa so n̄je má, amma aa yei bei amaleka n̄ɲa.

31-32 Iyi í je ti ideí kuj̄ti iku n̄ɲa, à k̄ɔ wo à ni, Ilaað í ni n̄ɲu Ilaað, Laf̄ẽei Aburahamui, do ti Izaaki, do ti Zak̄ɔbu. I kù cio ideu be n̄ɲa iyi Ilaað í s̄ɔ n̄ɲei? Ilaað kù je Laf̄ẽei iku n̄ɲa, Laf̄ẽei in̄e n̄ɲa iyi à w̄eei.

33 N̄ɔ zamaa iyi í wa be fei í gb̄ɔ cioi idēe n̄ɔ ideu í tosi n̄ɲa.

Wooda iyi í re

(C̄ɔ Maaku 12:28-34; Luku 10:25-28)

34 N̄ɲi Farisi n̄ɲau à gb̄ɔ iyi Jesu í k̄ãmia Sadusi n̄ɲau si ideu n̄ɔ à t̄ɔt̄ɔ má.

35 In̄e ak̄ã n̄ɲa iyi wa je woo k̄ɔ in̄e n̄ɲa si woodau wa bi ku c̄ɔ laakai Jesu n̄ɔ í beee í ni,

36 M̄eetu, si wooda n̄ɲau fei, yoomai í re.

37 N̄ɲi Jesu í jeaa í ni, bi Að Laf̄ẽee do id̄ōe fei do lasabue fei.

38 N̄ɲu bei í je wooda sinte, n̄ɲui í n̄ɔ í re n̄ɲa.

39 Minjisia iyi í too wee. Bi in̄e mmu n̄ɲa bei ì bi arāe.

40 Wooda minji n̄ɲau bei à je icui ideí woodai Moizi do ti ideí walii n̄ɲa fei.

Davidi do in̄e iyi Ilaað í cica

(C̄ɔ Maaku 12:35-39; Luku 20:41-44)

41 Si bei Farisi n̄ɲau à t̄ɔt̄ɔ, n̄ɲi Jesu í bee n̄ɲa ideu ih̄e

42 í ni, beirei ì waa lasabu si ideí in̄e iyi Ilaað í cica n̄ɲa. T̄okui yooi í je. N̄ɲi à jeaa à ni, t̄okui ilaalu Davidii.

43 N̄ɔ Jesu í bee n̄ɲa í ni, bii b̄eebei, beirei í ce Davidi wa

kpoo Lafēε waati iyi í fɔ do
gbugbāi Hundei Ilaaḏ í ni,
44 Aḵ Lafēε í sḵ Lafēεm í ni,
Buba si awḵ njem ihē
Hee n ce mbεεε ηa bi ku lesi
iseε.

45 Nḵ Jesu í ni má, to, bii
Davidi wa kpoo Lafēεε, beirei
á ce ku je tḵkuε má.

46 Nḵ baa ine akā nηa kù
yḵkḵ ku jeaa ide kāma. Nḵ hai
waati beεbeu ine gḵ kù beεε
ide gḵ má.

23

*Muafitii Farisi do woo kḵ ine
ηa si wooda ηa*

*(Cḵ Maaku 12:38-39; Luku
11:43,46; 20:45-46)*

1 Nḵi Jesu í sḵ zamaau do
mḵcḵε ηau,

2 í ni, woo kḵ ine ηa si wooda
ηau do Farisi ηau, aηai à sāsi
agbei Moizi à waa sisi woodaε.

3 Na nηu, i ya gbḵ ide nηa
nḵ i ce mii iyi à waa sḵ ηε fei.
Amma i maà ya ce kookoosu
bei à waa ce, domi ide iyi à ya
fḵ a ci ya ceḵ ice.

4 À ya dī aso ku wo a maa kāa
ine ηa, amma aηa taka nηa a
ci ya jesi a luu baa do amaawḵ
akā.

5 Kookoosu nηa iyi à waa ce
fei à waa cooi ku ba a ye ηaḵ.
Beεbei à ya dī ama tia iyi í la í re
ti kpaasi ηa nḵ a dasi jaba nηa
ikū sisḵ iyi í re ti kpaasi ηa si
itī do ile*.

6 Nḵ a ci ya bi kaa inya sinte
bi ku je jingau ηa do kitāi ine
ngbo ηa ile bii à ya ce kutḵtḵ
ηa.

7 À ya bi ine ηa a maa ce aηa
fḵ si bantumḵ do beεε nḵ a
maa kpe ηa lafēε.

8 Amma iηε, i maà ya jḵ a kpe
ηε lafēε, domi iηε fei saa ηai,
nḵ Lafēε akā lege legei ì ne ηa.

9 Nḵ i maà kpe ine kāma
Baaba si ile ihē ηa, domi ine
akāi í je Baa nηε. Nηui í wa
lele.

10 Nḵ i maà ya jḵ a kpe ηε
ilaalu ηa domi ilaalu akā lege
legei ì ne ηa, nηui í je ine iyi
Ilaaḵ í cicau.

11 Inε iyi í je ine ngbo nηε
nηui í ne ku je woo ce ice nηε.

12 Inε iyi í so araε lele, aa
kayeyei, ine mḵ iyi í kaye araε aa
soo lelei.

*Jesu í ye taalei Farisi ηa do
woo kḵ ine ηa si wooda ηa na
muafiti nηa*

*(Cḵ Maaku 12:40; Luku
11:39-52; 20:45-47)*

13 Jesu í ni, iηε woo kḵ ine ηa
si wooda ηa do Farisi ηa, iηε
ilu muafiti ηai. Aa ye ijuukpā
ηa, si na iyi í jḵ ì waa cīmboa
ine ηa kpāai bommai Ilaaḵ ηa.
Iηε taka nηε, i kù jesi i lḵ ηa, nḵ
ine ηa iyi à bi ku lḵ, ì waa ganji
ηa ηa. [

14 Iηε woo kḵ ine ηa si
wooda ηa do Farisi ηa, iηε ilu
muafiti ηai. Aa ye ijuukpā ηa,
si na iyi í jḵ ì ya maa ce kutḵ
sisḵ ηa ku ba ine ηa a ni iηeu
ine jiida ηai. Nḵ wee mii iyi
jaaḵ ηa à ne fei ì ya gbaa ηai.
Na nḵi í jḵ ijuukpā nηε á la ku
re.]

15 Iηε woo kḵ ine ηa si
wooda ηa do Farisi ηa, iηε ilu
muafiti ηai. Aa ye ijuukpā ηa,

* 23:5 **ama tia** ama tia iyi à ya dīu iseεde nηa iyi à wa si tiai idei Ilaaḵi à ya kḵ si, nḵ a
dīu si ikpo nηa walako si awḵ.

si na iyi í jò ì waa dabii bii fei ña, ì waa ne si tenku do si ile fei ì waa dede baa inε ña iyi aa ba i kpaasi idò ñña ña. Nò bii ì ba ña ì ya sinda lafεε ñai ku je inε iyi à ne a dasie ina iyi ci ya ku ku re baa inε taka ññe ise gbeeji.

16 Inε fεεju ñai iyi ì waa mu goloí fεεju ña, aa ye ijuukpā ña. Ì ya maa ni ña, bii inε í ceekpe do kpasēi Ilaaḍ kù je taale baa bii kù kḵò. Amma bii í ceekpe do wurai kpasēu, tilasii ku kḵ ideu.

17 Inε fεεju nnyei ñai. Yoomai í la í re. Wurau? Mā kpasē iyi í jò wurau í je ti Ilaaḍ.

18 Nò ì waa ni má ña, bii inε í ceekpe do bi kuwee kù je taale baa bii kù kḵò, amma bii í ceekpe do inai kuweeu, tilasii ku kḵ ideu.

19 Inε fεεju ñai. Yoomai í la í re. Inai kuweeu? Mā bi kuwee iyi í jò inai kuweeu í je ti Ilaaḍ.

20 Na ññu, inε iyi í ceekpe do bi kuwee, hee do mii iyi wa lesi feii í ceekpeò.

21 Inε mō iyi í ceekpe do kpasēi Ilaaḍ, hee do Ilaaḍ iyi í wa be feii í ceekpeò.

22 Inε mō iyi í nò í ceekpe do lele, hee do batai bommai Ilaaḍ do Ilaaḍ takae iyi wa buba bei í ceekpeò.

23 Inε woo kō inε ña si wooda ña do Farisi ña, inε ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpā ña, si na iyi í jò ì waa na Ilaaḍ hee do zakaai nyauí aye ña, amma ì waa gbeje mii iyi í la í re si wooda ña. Mii ñauí í je idòbbii Ilaaḍ ku ce do araare ku nyisi do ilu naane ku je. Nñu ñau

bei í jò i ce ña, nò i maà gbeje iyi í gbe ñau.

24 Inε fεεju ñai iyi ì waa mu goloí fεεju ña. Ì waa coo inyí ññe na kokoo ña nò ì bei ì waa miò kpookpo ña.

25 Inε woo kō inε ña si wooda ña do Farisi ña, inε ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpā ña si na iyi í jò anyii kḵofu do ti jee ñai ì ya wie ña, amma hai si bine laalò do ilei ì baò mii ndii inε ña.

26 Awo Farisi fεεju, wie inòí jee titā, anyiu mō ku bei ku má.

27 Inε woo kō inε ña si wooda ña do Farisi ña, inε ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpā ña, si na iyi í jò ì ye ñai bei bale iyi à jòsi mii fūfū ku ba anyie ku sīa, amma inε kùkūi amane do konkombi wa kḵ si.

28 Bεεbe mōí inε taka ññe, bii inε ña à waa ye ñe, inε inε jiida ñai, amma si idò ññe muafiti do laalòí wa kḵ.

29 Inε woo kō inε ña si wooda ña do Farisi ña, inε ilu muafiti ñai. Aa ye ijuukpā ña, si na iyi í jò ì waa teese balei walii ñau, nò ì waa ce booda si ti inε dee dee ñau mō má ña.

30 Nò ì waa ni ña, bii í je si waatii bala nwa ñai à dede wo a kaa ka dasi baa nwa si walii ñau ku kpa.

31 Inε taka ññe ì waa nyisi iyi inε tōkui inε ña iyi à kpa walii ñauí.

32 To, i hanya i tambò laalò iyi bala ññe ña à sintiu.

33 Inε inε buu ña bei njo wukuku. I kù ne bei aa ce i saa ina iyi ci ya kuu ña.

34 Na ññu, i de ití i gbò, an be ññe walii ña wa do ilu bisí ña

do woo mà tia ña. Si ino ñja aa kpa gogo ña, no i kpakpa gogo ña mo si jli ku gaau, gogo ña mo no i te ñja kpotoo ile bii i ya ce kutotoo ñje ña, no i lele ña si ilu ña fei.

³⁵ Na ñju, ijuukpai woo kpa ine dee dee ñau fei á je si iri ñjei. Abelií je ine dee dee sinte iyi i kpa ña. Zakari amai Baraki iyi i kpa si afei kpasëi Ilaaã do bi kuweeu ña, ñjui í je ine ankãanyi iyi i kpa ña. Ikui ine dee dee ñau be fei, hai Abeli hee ku koo si Zakari, ñjei aa ye ijuukpãe ña.

³⁶ Nto nto, ñ wa n sã ñjei, ijuukpai mii ñau be fei si inei ñnyí ñau ihëi á baa ku je si.

Jesu do Zeruzalemu

(Cɔ Luku 13:34-35)

³⁷ Jesu í ni, ñje inei Zeruzalemu ña, ñje iyi i ya kpa walii ña no i ta ama abei Ilaaã ña mo kuta i kpa ña ña. Ise feloi ñ wa n bi n totoo ñje si abem bei ajee í ya totoo amae ña si ikpae, amma i kù je ña.

³⁸ Wee nsei Ilaaã á fũ ñje kpasë ñje si awo.

³⁹ Nto nto ñ wa n sã ñjei, hai nsei i kaa yem má ña í gbe hee ajõ iyi aa ni ña, Ilaaã ku weea ine iyi wa naa do irii Lafëe.

24

Jesu wa fã ideí kpasëi Ilaaã ku lege

(Cɔ Maaku 13:1-2; Luku 21:5-6)

¹ Njoi Jesu í fita hai kpasëi Ilaaã. Iyi wa ne njoi mɔcɔe ña à koo à baa à nyisie bei à ma kpasëi Ilaaãu do ilee ña sãa sãa.

² Njoi í sã ña í ni, i waa ye mii ñau be fei ña ya. Nto nto ñ wa n sã ñjei, kuta baa akã kaa naa ku maa lesi ñje be má, aa kekee mbe fei.

Wahala iyi á naa si waatii ankãanyi

(Cɔ Maaku 13:3-13; Luku 21:7-19)

³ Jesu í koo í buba iri kutai Olivie. Njoi mɔcɔe ña à bõ bi tee aña duusõõ à beee à ni, sã wa waatii iyi mii ñau be á ce. Nyinda yoomai á nyisi kunyie wa do waatii ankãanyi.

⁴ Nõ Jesu í je ñja í ni, i ce laakai ña ine gõ ku maà naa ku dñ iju ñje,

⁵ domi ine ña iyi aa na a maa naa akã akã a maa ni aña à je ine iyi Ilaaã í cicau aa kpõ. Aa dñ ijui ine nkpõ.

⁶ Nõ aa maa gbõ ibai igũ amee amee do jliji ña. I maà jõ ku da zigi ñje, domi í gbe mii ñau be fei ku ce. Amma kù je waatii ankãanyiu be titã.

⁷ Dimi gõ ña aa ya na a maa ja do dimi mmu ña. Ilaalu gõ ña mo aa maa ja do ilaalu mmu ña. Nõ ile á yaya si ilu gõ ña, no ari á ce.

⁸ Ine ñju be fei á yei bei ara kuro sinteí bãasí ku bei ku bí.

⁹ Si waatii ñju, aa dasi ñje si awoi ine ña a kpã ñje iju, aa kpa ñje mãm. Dimi fei á cé ñjei na irim.

¹⁰ Waatii beebe, ine nkpõ á nyidõ anyi, aa maa zamba ñje no a cé ñje.

¹¹ Walii ibo nkpõ ñai aa na a naa a maa wa inyii itfi ine nkpõ.

¹² Laalɔ ku ce á kɔ̄si hee ku jò inε nkpɔ̄ kaa nε kubii kpaasi ŋa má.

¹³ Amma inε iyi í temua hee kɔ̄ɔε á ba faaba.

¹⁴ Aa waazɔ laabaau jiidai bommai Ilaaɔu si andunya fei ku ba dimi fei ku gbɔɔ, andunya ku bei ku kpa iri.

Faajii mii laalɔ iyi wa riisi kpasɛi Ilaaɔ

(Cɔ Maaku 13:14-23; Luku 21:20-24)

¹⁵ Jesu í ni, walii Danieli í fɔ idei mii laalɔ gɔ wo iyi á riisi kpasɛi Ilaaɔ. Nɛui aa ye ŋa í wa si inya iyi í je ti Ilaaɔ. Inε iyi wa cio idei mii laalɔu, ku ce laakai ku gbɔɔ sãa sãa.

¹⁶ Waati beεbe inε ŋa iyi à wa ilei Zudee a sa a bɔ iri kuta ŋa.

¹⁷ Nɔ inε iyi í wa antai ile sikifa, bii í kita ile ku ba ku sa ku maà bɔ ngɔgɔ ku so inɔ ileε.

¹⁸ Nɔ inε mɔ iyi í wa iko ku maà nyi kpasɛ koo so kumbooε má.

¹⁹ Waati beεbe wahalai bãasɛ ŋa do ayawo ŋa á caa mɔm.

²⁰ I ce kutɔ ŋa ku ba waatii kusau ku maà na ku je sukui tütü walakɔ ajɔi kusimi*.

²¹ Ntɔ ntɔ, waati beεbe wahala nla nlaí á naa iyi a kù ye dimie hai sintei andunya hee do nnyi, nɔ a kaa ka ye dimie má hee do ajɔ fei.

²² Bii Ilaaɔ kù jile si nɛu ku kaye kukpɔi ajɔu wo inε gɔ kaa wεε. Amma í kayeei na irii inε ŋa iyi í cicau.

²³ Waati beεbe, bii inε gɔ í sɔ ŋe í ni, i cɔ inε iyi Ilaaɔ í cicau í wa ihē, walakɔ inε mmu gɔ

ku ni, í wa ihɔ, i maà dasi lafēε naane ŋa.

²⁴ Inε gɔ ŋa aa na a naa akã akã a maa ni aŋai à je inε iyi Ilaaɔ í cicau walakɔ a ni aŋai à je walii ŋa amma iboi. Aa maa ce dobu dobu do maamaake ŋa ku ba a dī hee do ijui inε ŋa iyi Ilaaɔ í cicau bii aa yɔkɔ.

²⁵ Na ŋoi í jò ñ wa n sɔ ŋe fei ndεε do njuma.

²⁶ Na nɛu, bii à na à sɔ ŋe à ni, inε iyi Ilaaɔ í cicau í wa gɔɔɔ, i maà koo. Walakɔ bii à sɔ ŋe à ni, wa manji ilaawa, i maà dasi naane.

²⁷ Si bei kuŋɔi iji í ya má inya hai nunui daakɔ hee ku bɔ nunui aε anu akã, beεbe mɔi kunaai amu Amaí Amanε á je.

²⁸ Tengi bii iku í wa, bei yembeeku ŋa à ya tɔtɔ.

*Kunaai Amaí Amanε
(Cɔ Maaku 13:24-27; Luku 21:25-28)*

²⁹ Jesu í ni, si anyii wahalau gbakã, nunu á kuku inyai, nɔ cukpa mɔ kaa má inya má, andaiya ŋa aa cuku wa hai lele nɔ gbugbãi lele ŋa a yaya.

³⁰ Waati beεbe nyindai Amaí Amanε á fita lelei Aɔ. Nɔ dimii andunya ŋa fei aa le awɔ si iri a maa kpata. Aa ye amu Amaí Amanε ñ wa n naa si kudūi iji do gbugbã nla nla do amboe.

³¹ Kãakãaki nla nla á dɔ anu nɔ n be amalekam ŋa wa si andunya gonta mεεu. Aŋai aa tɔtɔ inε ŋa iyi ñ cica si andunyau fei.

*Mii iyi jii ndii figi wa kɔ wa si
(Cɔ Maaku 13:28-31; Luku 21:29-33)*

* **24:20 sukui tütü** sukui tütü ŋa sukui afei, nɔ bii gɔ ku bɔ í ya gaabu.

32 Jesu í ni, i cə mii iyi jii ndii figi wa kə ɲe si ɲa. Bii ì na ì ye amaawəe ɲa à sinti ku wu wua kpətə, ì ya mà iyi ate í maai wa mbɛ.

33 Bɛɛbɛ mɔi, bii ì ye mii ɲau bɛ fei wa ce, i mà ɲa iyi kubaai amu Amaí Amanɛ kaa kpe má, ajɔu í maai wa məm.

34 Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ ɲei, kù je inɛi nsei ɲa feii aa ku ideu ku bei ku ce.

35 Lele do ilɛ fei á na ku tã, amma idem ɲa a kaa tã pai.

Ilaaɔ ɲɲu akã í mà ajɔu

(Cɔ Maaku 13;32-37; Luku 17:26-30, 34-36)

36 Jesu í sɔ ɲa má í ni, inɛ kãma kù mà waatiu hee má je ajɔ iyi mii ɲau á ce, baa amaleka ɲa iyi à wa lele, baa amu Amau, í gbe Ilaaɔ Baaba ɲɲu akã.

37 Si bei í ce si waatii Noweeu, bɛɛbɛ mɔi á ce si waati iyi amu Amaí Amanɛ an nyi wa.

38 Hee kukɔi inyi nlau ku maa naa, inɛ ɲa à waa je, à waa mɔ, à waa ce abɔdɔ ɲa, à waa mua ama ɲɲa ɲa məkɔ hee í koo í to si ajɔ iyi Nowee í koo í lɔd akɔi inyi.

39 A kù waa lasabu do wahala dimi bɛɛbɛ hee í to kukɔi inyi nlau í je ɲa fei. Bɛɛbɛ mɔi á je si waati iyi amu Amaí Amanɛ an nyi wa.

40 Si waati ɲɲu, amanɛ minji á wa iko nɔ aa so inɛ akã a jɔ inɛ akã.

41 Inaabo minji á maa lɔlɔ, aa so inɛ akã a jɔ inɛ akã.

42 Na ɲɲu, i wɛɛð sɔlu ɲa, domi i kù mà ajɔ iyi Lafɛɛ ɲɲe á nyi wa.

43 I gbɔ iyi ihɛ má ɲa. Bii ilu kpasɛ í mà idù zaka iyi ile á naa, á wɔ ɲjoo nɔ ku ganjie ku lɔ kpasɛɛ.

44 Na ɲɲu, inɛ mɔ, i wɛɛð sɔlu ɲa, domi amu Amaí Amanɛ an nyi wa si waati iyi i kù waa tamaa ɲa.

Amaace jiiida do amaace laalɔ
(Cɔ Luku 12:41-48)

45 Í sɔ ɲa má í ni, yooi í je amaace ilu naane iyi í ne laakai. Lafɛɛi í je inɛ iyi ilu kpasɛ gɔ í kpe í so amaace kpaasie ɲa í daa si awɔ ku maa cɔ ɲa ku na ɲa ije si bei í jɔ.

46 Inɔ didɔi á je ti amaaceu bii lafɛɛe í bàa í naa í baa wa ce bɛɛbɛ.

47 Ntɔ ntɔ, lafɛɛu á daa amaaceu mii ndɛɛ fei si awɔ.

48 Amma bii í je amaace laalɔi, á lasabui ku ni, lafɛɛm kaa baa ɲya má,

49 nɔ ku dede ku maa cã amaace kpaasie ɲa nɔ ku maa je ku maa mɔ do woo mɔ atɛ ɲa ajɔ.

50 Bɛɛbei, lafɛɛu á na ku baa si ajɔ iyi kù waa cɔ kpãae, do si waati iyi kù waa tamaa,

51 nɔ á kpãa iju jiiida jiiida, nɔ ɲɲu do ilu muafiti ɲau fei wahala ɲɲa á je inya akã. Tengɔi bei á le awɔ si iri ku maa kpatað.

25

Mɔndai mudɛɛ gɔ ɲa

1 Jesu í ni, ajɔ iyi an naa n je bommam á yei bei faajii mudɛɛ mɛɛwa gɔ ɲa iyi à so fitila ɲɲa ɲa à bɔ məkɔ titɔ ku kɔ.

2 Si ino n̄a amanɛ miu í je ilu laakai, amanɛ miu mə kù nɛ laakai.

3 Mudɛɛ miu hai nɛ laakai n̄au à so fitila n̄a n̄a n̄o a kù so ikpo kosla.

4 Amma ilu laakai n̄au à so fitila n̄a n̄a do ikpo kosla.

5 Wee məkə tit̄ɔu kù to wa n̄ya. Si bei wa kpe, n̄oi mudɛɛ mɛɛwa n̄au à siiko à waa s̄i njoo.

6 Hee zakai laja n̄oi à gbə anu ku d̄si inɛ n̄a. À waa ni, məkə tit̄ɔu wee wa to wa, i dede ka k̄o.

7 N̄oi mudɛɛ mɛɛwa n̄au à j̄i à waa teese fitila n̄a n̄a.

8 Hai nɛ laakai n̄au à t̄ɔ inɛ ih̄ɔ n̄au à ni, i mu nwa ikpo domi fitila nwa n̄a à waa ku.

9 N̄oi ilu laakai n̄au à ni, aawo, kaa to awa fei. I koo i ra tu n̄ɛ gbak̄a.

10 Iyi à b̄o ikpou ku ra n̄oi məkə tit̄ɔu í to wa. Inɛ ngu n̄a iyi à ce s̄əlu jiida n̄au à tooɛ à l̄o bi ku ce ab̄od̄ɔu n̄o à c̄imbo gambou.

11 Si anyiɛ n̄oi woo b̄o ikpo ku ra n̄au mə à to wa, à wasi ku d̄ɔ anu à waa ni, laf̄ɛɛ, laf̄ɛɛ, c̄i nwa gambo.

12 Amma məkə tit̄ɔu í ni, nt̄o nt̄o, n kù mà n̄ɛ.

13 N̄oi Jesu í ni má, to, na n̄ju, í maa c̄o kp̄aa n̄a domi í kù mà āj̄o iyi an nyi wa n̄a hee má je waatiu.

*M̄ondai amaace m̄ɛta ḡo n̄a
(C̄o Luku 19:11-27)*

14 Jesu í s̄o n̄a má, í ni, bommai llaāɔ́ í yei má bei faajii məkə ḡo iyi wa bi ku b̄o ilu koo kpe bɛ. N̄o í kpe amaaceɛ n̄a í so amaniɛ fei í da n̄a si aw̄o.

15 Í na inɛ ak̄a fiaí wura kpekele nla miu, inɛ ak̄a mə minji, inɛ m̄ɛtasiau mə ak̄a, í na n̄a feii si bei gbugb̄ai inɛ fei í to, í bei í nɛɛ.

16 N̄oi gbak̄a amaace iyi à na fia kpekele miuu í so fiaú wa ceò s̄la, n̄o í ba riba miu má.

17 Bɛɛbɛ m̄oi inɛ iyi à na minjiu mə, í ba riba minji má.

18 Amma inɛ iyi à na ak̄au í koo í tu isai í singa fiaí laf̄ɛɛu.

19 Si bɛɛbɛ āj̄o í koo wa baa n̄oi laf̄ɛɛi inɛ n̄au í baa n̄o í kpe n̄a a na a sisia n̄ju bei à cea fiaú.

20 Amaace iyi í na fia kpekele miuu í naaò miu mmue wa má, n̄o í s̄ɔ́ í ni, laf̄ɛɛ, fia kpekele miu iyi ì nam n̄ou n ceò s̄la hee ñ ba riba miu má.

21 N̄oi laf̄ɛɛɛ í s̄ɔ́ í ni, í s̄la, aw̄ou amaace jiida ilu naaneí. Si mii keekeu ih̄ɛ ñ yɛ iyi ì je ilu naane, na n̄ju, an daae mii nla si aw̄o. Naa wa ka je jingau.

22 Inɛ iyi í na kpekele minjiu mə í naa í ni, laf̄ɛɛ, fia kpekele minji iyi ì nam n̄ou, ñ ba riba minji ma.

23 N̄o laf̄ɛɛɛ í ni, í s̄la, aw̄ou amaace jiida ilu naaneí. Si mii keekeu ih̄ɛ ñ yɛ iyi ì je ilu naane, na n̄ju, an daae mii nla si aw̄o. Naa wa ka je jingau.

24 Si anyii n̄ju n̄oi amaace iyi í na kpekele ak̄au mə í naa í ni, laf̄ɛɛ, ñ mà iyi aw̄ou inɛ ku gaabui. Bii í kù gb̄ɛ bei ì ya da, n̄o ten̄gi bii í kù f̄a dimi, bei ì ya mu.

25 N̄oi n̄ju dei í mum bɛ, n̄o ñ koo ñ si fiaɛu ilɛ. To, fiaɛ wee.

26 N̄oi laf̄ɛɛɛu í s̄ɔ́ í ni, aw̄ou amaace yaam̄o ilu ikai, aw̄oi ì mà iyi ñ ya n da baa bii n kù

gbē, nɔ bei n kù fã dimi n̄ ya n mui.

27 To, iyi ì mà bεεβε wo, aa na inε gɔ fiam n̄ui, nɔ i daa si inyi. Bii ì ce bεεβε wo an ye ndom do ribae fei waati iyi ñ baa.

28 Si anyie η̄i í s̄o amaace kpaasi η̄au í ni, i gba fia kpekεε akāu i na inε iyi í ne mεεwau,

29 domi inε iyi í ne, η̄ui à ya k̄ɔa si ku ba iyi í ne u ku k̄ɔsi má. Amma inε iyi kù ne, baa keeke iyi í ne u má à ya gbaai.

30 Amaace nfeu mɔ, i soo i nyɔɔ angule si ilu kuku tengi bii inε η̄a aa lesi awɔ si iri a kpata.

Kiitii ankāanyi

31 N̄i Jesu í ni má, si waati iyi amu Amai Amanε an naa do amboem do amaleka η̄au fei, an buba si batai bomma ilu amboem.

32 Dimii andunya fei á t̄t̄ɔ si wajum, nɔ an fεεfe inε η̄a bei woo degbe í ya fεεfe angudã do iwo η̄a.

33 An jilε inε dee dee η̄au ikpa awɔ njem, inε laalɔ η̄au mɔ ikpa awɔ cangam.

34 Waati bεεβε amu ilaaluu an s̄o inε η̄a iyi à wa awɔ njem n ni, i naa wa η̄a, inε iyi í ba kuweei Baam. I naa i buba si bomma iyi à ce n̄ηε s̄ɔlue hai waatii kusintii andunya.

35 Bommau tu η̄ei si na iyi í j̄ɔ si waati iyi ari wa kpam, ì muum ije ñ je η̄a. Nɔ si waati iyi agbe wa kpam má, ì muum inyi ñ mɔ η̄a. Nɔ si waati iyi ñ je inε njoo ì gbam si kpasε n̄ηε η̄a.

36 Nɔ si waati iyi ñ wεε basí ì bii anyim η̄a. Nɔ iyi ñ wa n ce b̄ɔ ì gbɔm η̄a. Nɔ si waati iyi ñ wa ile piis̄ɔ ì ya naa ku c̄m η̄a.

37 Waati n̄ηu, inε dee dee η̄au aa jεem a ni, Laf̄ε, waati yoomai à ye ari wa kpaε nɔ à naε ije ì je wala agbe wa kpaε à naε inyi ì mɔ.

38 Waati yoomai à ye ì je inε njoo à gbaε si kp̄ase nwa, walakɔ à yeε basí nɔ à bii anyie.

39 Mà waati yoomai à ye ì waa ce b̄ɔ walakɔ ì wa ile piis̄ɔ nɔ à naa ku c̄ε.

40 Amu ilaaluu an je n̄ηa n ni, ntɔ ntɔ, bii ì cea inε akāi inem η̄a iyi à kere à re η̄au ih̄ε bεεβε η̄a, amui ì cea η̄a.

41 Si anyii n̄ηu, n bei n s̄o inei awɔ cangam η̄au mɔ n ni, i fa ara n̄ηe hai k̄ɔk̄ɔm, inε iyi Ilaaɔ í ceekpe. I b̄ɔ si ina iyi ci ya ku, iyi à koa Seetam do amalekaε η̄a.

42 Aa lɔ si ina η̄ai si na iyi í j̄ɔ waati iyi ari wa kpam wo ì kù muum ije ñ je η̄a. Nɔ waati iyi agbe wa kpam ì kù muum inyi ñ mɔ η̄a.

43 Waati iyi ñ je inε njoo ì kù gbam si kpasε n̄ηε η̄a. Nɔ si waati iyi ñ wεε basí ì kù bii anyim η̄a. Iyi ñ wa n ce b̄ɔ nɔ ñ wa ile piis̄ɔ, ì ci ya naa ku c̄m η̄a m̄m.

44 An̄ηa mɔ aa jεem a ni, Laf̄ε, waati yoomai à ye ari wa kpaε, walakɔ agbe, walakɔ í je inε njoo, walakɔ basí, walakɔ si b̄ɔ, walakɔ ile piis̄ɔ nɔ a kù sobie.

45 An je n̄ηa n ni, ntɔ ntɔ ñ wa n s̄o η̄ei, si bei ì kù cea inε akāi inε η̄a iyi à kere à re η̄au

ihē bεεβε, amui i kù cea ηa.

⁴⁶ Na nηu, aa ye ijuukpā ηai si ina iyi ci ya ku. Amma inε dee dee ηau aa lɔ si kuwεε iyi ci ya tā.

26

Inε ngbo ηau à waa busi nje a kpa Jesu

(Cɔ Maaku 14:1-2; Luku 22:1-2; Zāa 11:45-53)

¹ Iyi Jesu í fɔ ide ηau fei í tā, ηɔi í sɔ mɔcɔε ηa í ni,

² í mà ηa iyi ajɔ minjii í gbe ka jεɔ jingauu Iku ku kua. Nɔ waati bεεbei aa dasi amu Amaí Amanε si awɔi inε ηa a kparam si jii ku gaau.

³ Waati iyi Jesu wa sɔ mɔcɔε ηa ideu, inε ngboi woo weei Ilaaɔ ηau do inε ngbo ηau à tɔtɔ kabai Kaifu woo wee nlaυ.

⁴ Bei à waa busi nje béi aa ce a ba a mu Jesu do bisi a kpaα.

⁵ Amma à waa ni, kù sía ku je si ajɔi jingauu ku ba hoyα hoyα ku maà dede si zamaau.

Abo gɔ í fási irii Jesu tulare

(Cɔ Maaku 14:3-9; Zāa 12:1-8)

⁶ Jesu í wa Betani kpaséi Simɔɔ iyi í tako í ce bɔɔi dintεu,

⁷ ηɔi abo gɔ í naa bi tεε waati iyi à waa je. Wa mu ama caka ku sía gɔ iyi í nε tulare ku nε fia gɔ, nɔ í fási tulareu si irii Jesu.

⁸ Iyi mɔcɔ ηau à yɔɔ, ηɔi idɔ ηηa í kɔ à ni, na mii í ce abou í koo í ce asɔɔi tulareu ihē.

⁹ Aa ka taai wo fia nkpɔ nkpɔ ka kpēα ilu are ηa fiaυ.

¹⁰ Iyi Jesu í gbɔ à waa fɔ bεεβε ηɔi í bee ηa í ni, na mii í

ce ì waa ye taalei abou ηa. Mii jiidai í ceem bε.

¹¹ Ntɔ ntɔ, ilu are ηa aa maa wεε do inε waati kāma fei, amma amu n kaa n maa n wεε do inε hee do ajɔ fei.

¹² Abou í fási aram tulare do njuma ku ceɔ sɔɔlui kusim.

¹³ Ntɔ ntɔ, tengi bii inε ηa aa koo a maa waazo laabaau jiidau si andunyau fei, aa sisi ide iyi abou ihē í ce a maa yeɔ gigie.

Zudasi á fita anyii Jesu

(Cɔ Maaku 14:10-11; Luku 22:3-6)

¹⁴ Nɔi Zudasi Isikariɔti, inε akāi mɔcɔ maateeki ηau, í bɔ bi inε ngboi woo weei Ilaaɔ ηau,

¹⁵ í bee ηa í ni, mii aa muum ηa bii ñ da nηε Jesu si awɔ. Nɔ à ka fia isɔ fufū ara kuntaa à naa.

¹⁶ Hai waati bεεbei, Zudasi wa dε kpāα béi á ce ku zambaɔ Jesu ku na inε ηau.

Jesu wa je ijei jingauu Iku ku kua do mɔcɔε ηa

(Cɔ Maaku 14:12-21; Luku 22:7-14, 21-23; Zāa 13:21-30)

¹⁷ Si ajɔ sintei jingauu Pēε hai nε lefeeu mɔcɔi Jesu ηau à naa à beee à ni, iwoi ì bi kaa ceεε sɔɔlui jingauu Iku ku kuau.

¹⁸ Nɔi í je ηηa í ni, i bɔ inɔ ilu bi wāanε kasa i sɔɔ i ni, amu Mεetu ñ ni, waatim í to. Bi tεei an je jingauu Iku ku kua do mɔcɔm ηa.

¹⁹ Nɔ mɔcɔ ηau à ce bei Jesu í sɔ ηa, à ce sɔɔlui jingauu.

²⁰ Iyi alε í lε Jesu do mɔcɔ maateeki ηau à waa je.

²¹ Waati iyi à waa je ηɔi Jesu í ni, ntɔ ntɔ, inε akā nηε á zambam.

22 Nɔi inɔi mɔcɔ ɲau í fɔ ntɔ ntɔ, à wasi ku beee akā akā à waa ni, isa kù je amu ya Lafēe.

23 Nɔi Jesu í je ɲɲa í ni, ine iyi í gūsi pēe si inɔ jee awaɔ ajɔ, lafēe í á zambam.

24 Amu Amane an ku si bei kukɔi idei Ilaaɔ wa fɔ. Amma ine iyi á zambam á ye ijuukpā nla nla. Á tiaa ineeu bii í je a kù buu mɔm wo.

25 Zudasi iyi á zambaegu mɔ í so ide í ni, isa kù nɔ kù je amu ya Meeu. Nɔ Jesu í jeeá í ni, oo, awɔi aa coo.

Ije iyi aa ka yeɔ gigii ikui Jesu (Cɔ Maaku 14:22-26; Luku 22:14-20; Kor. 1, 11:23-35)

26 Waati iyi à waa je, ɲɔi Jesu í so pēe nɔ í saabu Ilaaɔ titā í bei í bububuε í na mɔcɔe ɲau, í ni, iyi ihēi í je aram, i gba í je ɲa.

27-28 Si anyii ɲɲu, nɔ í so kɔɔfu si bii à dasi vēe í saabu Ilaaɔ nɔ í na ɲa í ni, iyi ihēi í je njem. Nɲui í je nyindai akabuu iyi Ilaaɔ í dī do amane ɲa. An nikāe na irii ine nkpɔ ku ba n kpa idei dulum du ɲa. Iɲe fei, i mɔ ɲa.

29 An sɔ ɲe, hai nnyi n kaa n mɔ atē vēe má í gbe hee ajɔ iyi awae ɲa fei aa ka mɔ vēe titɔ si bommai Baam.

30 Si anyie à kɔ iri ɲa nɔ à fita à bɔ iri kutai Olivieu.

Piee á jã ku ni ɲɲu ku mà Jesu (Cɔ Maaku 14:27-31; Luku 22:31-34; Zãa 13:36-38)

31 Nɔi Jesu í sɔ mɔcɔe ɲa í ni, idūuyi mɔm, iɲe fei aa nyiɔ anyi na irim. Béi Ilaaɔ í fɔ si kukɔi ideε, beεbei á ce. I ni, á kpa woo degbeu nɔ angudā ɲau a fangaa bii fei.

32 Amma an jī hai si bale nɔ n cua ɲɲe n bɔ ilei Galilee.

33 Nɔi Piee í sɔ í ni, baa bii ine fei wa nyiɔ anyi na irie, amu n kaa n nyiɔ anyi pai.

34 Nɔi Jesu í sɔ í ni, ntɔ ntɔ, idūuyi mɔm, hee ajee ku maa kɔ, aa jã ise gbeeta i ni i kù mām.

35 Amma Piee í jeeá í ni, n kaa n kɔsie pai, baa bii í je an ku do awɔ ajɔi. Nɔ mɔcɔ ɲau mɔ fei à fɔ beεbe.

Jesu wa ce kutɔɔ Gešemanee (Cɔ Maaku 14:32-42; Luku 22:39-46)

36 Nɔi Jesu do mɔcɔe ɲa à bɔ inya gɔ iyi à ya kpe Gešemanee. Iyi à to be nɔ í sɔ ɲa í ni, i buba ihē titā ɲa n koo n ce kutɔɔ wa.

37 Nɔi í gbā Piee do ama minjii Zebedee ɲau à bɔ waju. Nɔ inɔ kufɔ í naa sie hee arae fei í rɔ.

38 Nɔi í sɔ ɲa í ni, inɔ kufɔ í naa sim nla nla hee wa bi ku kram. I wa ihē, i bam njoo ku wɔ ɲa.

39 Iyi í fɔ beεbe í tā, ɲɔi í bɔ waju keeke í koo í seεbata ile wa ce kutɔɔ í ni, Baam, bii á ce, jɔ wahalau ihē ku jlim. Amma do ɲɲu fei, ku maà ti ku je ti idɔɔbim, jɔ idɔɔbie ku ce.

40 Si anyie ɲɔi í nyi wa bi mɔcɔ meeeta ɲau í ba ɲa à waa sī njoo. Nɔi í bee Piee í ni, debei, i kù yɔkɔ i kù bam njoo ku wɔ baa leeu akā ɲa?

41 I wɔ njoo nɔ i maa ce kutɔɔ ɲa ku ba i maà dasi kulelei ine ɲa. Idɔi amane í bi, amma arae í kua gbugbāe.

42 Nɔ í jīɔ ɲa ise gbeejisia má í koo í ce kutɔɔ í ni, Baam, bii í je wahalau ihē kaa jlim, bii í

jε kù nε bei á ce iyi n kù yɔɔi, jò idɔɔbiε ku ce.

⁴³ Iyi í ce kutɔɔ í tã ηɔi í nyi wa bi tu ηa má nɔ í ba ηa à waa sí njoo má, domi njoo wa kpa ηa.

⁴⁴ Jesu í jò ηa má, í koo í ce kutɔɔ ise gbεetasiaε si ide akãu.

⁴⁵ Nɔ í nyi wa bi tu ηa má í sɔ ηa í ni, ì sũ ì waa sími ηai hee nsei? I cɔ, waati í gbe keeke iyi aa mu amu Amaí Amanε a daa ilu dulum ηa si awɔ.

⁴⁶ Inε iyi á zambam wa to wa. I dede kaa kòo ηa.

À mu Jesu

(Cɔ Maaku 14:43-50; Luku 22:47-53; Zãa 18:3-12)

⁴⁷ Iyi Jesu wa fɔ bεεbe gbakã, ηɔi Zudasi, inε akãi mɔcɔ maateeji ηau í to wa. Zamaa nla gɔ wa tooε wa à waa mu taakuba ηa do golo ηa. Inε ngboi woo weei Ilaaɔ ηa do inε ngbo ηau ò be ηa wa.

⁴⁸ Waati iyi Zudasi í dasi idɔ nηu ku zamba Jesuu, í sɔ inε ηau nyinda gɔ iyi nηu á ce. Í ni, inε iyi an koo n ya n baabaε, Lafεε mbe, i muu.

⁴⁹ Hai Zudasi í to wa gbakã, í sekeei si Jesu í ni, irei ì caale, Mεεtu. Nɔ í baabaε.

⁵⁰ Nɔi Jesu í sɔɔ í ni, kpaasim, iyi ì naa ku ceu, coo.

Nɔ inε ηau à to Jesu awɔ gbakã à muu.

⁵¹ Nɔi inε akãi mɔcɔi Jesu ηau í yɔ taakubaε í café itli amaacei woo wee nlaí Ilaaɔu í buu.

⁵² Amma Jesu í sɔɔ í ni, sindo taakubaε si ankɔɔε. Inε iyi wa kpa inε do taakuba fei, taakubaí á na ku kpa lafεε mɔ.

⁵³ I kù mà iyi bii ò bi an yɔkɔ n tɔɔ Baam, nɔ gbakã ku sambaam amaleka dubu nkpɔ nkpɔ wa a naa a sobim?

⁵⁴ Amma bii ò ce bεεbe, kukɔi ideí Ilaaɔ iyi í ni mii ηau ihε fei á bam nii kaa kɔ.

⁵⁵ Nɔi Jesu í bee zamaau í ni, amui ì naa ku mu be ηa do taakuba do golo ηa bei woo ce ile? Ñ ya n wa si inɔ nηε ajɔ fei n maa n kɔ inε ηa si cio kpasɛi Ilaaɔ, nɔ i kù mum ηa.

⁵⁶ Amma nηu ηau be fei í cei ku ba ide iyi walii ηau à fɔ si tiaí ideí Ilaaɔ ku kɔ.

Nɔi mɔcɔ ηau fei à jòɔ à sa.

Jesu í wa wajui igbei woo kiiti ηa

(Cɔ Maaku 14:53-65; Luku 22:54-55, 63-71; Zãa 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Inε ηa iyi à mu Jesuu à bɔɔε bi Kaifu woo wee nlaí Ilaaɔ. Tengi bei woo kɔ inε ηa si wooda ηau do inε ngbo ηau à tɔtɔɔ.

⁵⁸ Nɔ Piεε í wa hee jliji wa too Jesu wa do anyi hee í bɔ inɔ bantumai kpasɛi woo wee nlaú. Nɔi í buba be do woo degbe andε koofa ηau na ku yeɔ bei ideu á kpaɔ iri.

⁵⁹ Waati nηu inε ngboi woo weei Ilaaɔ ηa do igbei woo kiiti ηau fei à waa ðε a má Jesu ide iyi aa yeɔ taaleε ku ba a kpaá.

⁶⁰ Amma a kù ba ide iyi aa yeɔ taaleε baa do iyi ilu seeda ibo nkpɔ í naa í máa ide fei. Si anyii nηu, amanε minji gɔ ηa à naa.

⁶¹ À ni, mɔkɔu ihε í ni nηu á yɔkɔ ku legε kpasɛi Ilaaɔ nɔ

si afei ajɔ mɛeta nɲu ku ma mmuɛ má.

⁶² Nɔi woo wee nlai Ilaaɔu í dede í bee Jesu í ni, i kù waa ni ide gɔ? Ide mii inɛ ɲau ihɛ à waa yɛ̀ taaleɛ.

⁶³ Amma Jesu wa cokoe. Nɔi woo wee nlau í sɔ́ í ni, do irii Ilaaɔ, fɔ bii awɔu Amai Ilaaɔ inɛ iyi Ilaaɔ í cicauí *.

⁶⁴ Nɔi Jesu í jɛaa í ni, oo, amui, si bei ì fɔ. Nɔ ñ wa n sɔ́ ɲɛí, aa yɛ amu Amai Amanɛ ñ wa n buba awɔ ɲɛi Ilaaɔ ilu gbugbã fei. Bɛɛbɛ mɔi aa na i yem ɲa ajɔ akã n naa si kudüi ijí má.

⁶⁵ Nɔi woo wee nlau í ga íbɔɛ ku nyisið idɔ̀kɔɛ. Nɔi í ni, wa bu Ilaaɔ. A kù waa dɛ ilu sɛɛda kãma má. I gbɔ bei wa bu Ilaaɔ ɲa.

⁶⁶ Beirei ì yɛ a cea mɔkɔu ɲa. Nɔi aɲa fei à yɛ taaleɛ à ni í to a kpaá.

⁶⁷ Nɔi à wasi ku tu si wajui Jesu antɔ nɔ à waa daa kutu, inɛ gɔ ɲa mɔ à waa sambalɛ.

⁶⁸ Nɔ à ni, awɔ iyi ì waa kpe arɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cicau, sɔ́ wa inɛ iyi í cãɛ.

Piɛɛ í jã í ni nɲu kù mà Jesu

(Cɔ Maaku 14:66-72; Luku 22:56-62; Zãa 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Waati bɛɛbɛ Piɛɛ wa buba bantumai kpasɛu. Nɔi mudɛɛ woo ce icɛ gɔ í sɛkɛɛ sie wa í ni, awɔ mɔ̀ takò ì wɛɛ do Jesu inɛi Galileeu.

⁷⁰ Amma í jã si wajui aɲa fei í ni, n kù mà iyi ì waa fɔ.

⁷¹ Si anyiɛ, nɔ í dede í bɔ ikpa andɛ kabau. Nɔi mudɛɛ amaacɛ mmu gɔ í yɔ̀ má, nɔ í sɔ́ inɛ ɲa iyi à wa bɛu í ni,

inɛɛu ihɛ í tako í wɛɛ do Jesu inɛi Nazaretiu.

⁷² Nɔi Piɛɛ í jã má nɔ í ceekpe í ni, n kù mà inɛɛu bɛ.

⁷³ Iyi í kɔ̀sɔ́ má, ɲɔi inɛ ɲa iyi à wa bɛu à sɛkɛɛ si Piɛɛ à ni, ntɔ ntɔ awɔu inɛ akã ɲɲai. Ide ku fɔɛ wa nyisi iyi awɔu inɛi Galileei.

⁷⁴ Nɔi í teese í ceekpe í ni, n kù mà mɔkɔu. Bɛ gbakã ajɛɛ wa kɔ.

⁷⁵ Nɔ Piɛɛ í ye gigii ide iyi Jesu í sɔ́ɔu wo í ni, hee ajɛɛ ku maa kɔ aa jã isɛ gbɛɛta i ni i kù mà. Nɔi í fita í koo wa kpata ntɔ ntɔ.

27

À bɔ̀ Jesu wajui Pilati

(Cɔ Maaku 15:1; Luku 23:1-2; Zãa 18:28-32)

¹ Nɔi daadaakɔ inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲa do inɛ ngbo ɲa fei à jilɔ̀ si aɲa a kpa Jesu.

² Nɔ à dũu à koo à daa Pilati ilu ilɛu si awɔ.

Ikui Zudasi

(Cɔ IWB 1:18-19)

³ Zudasi, nɲu iyi í zamba Jesuu, í yɛ bei à yɛ taaleɛ a kpaá, ɲɔi inɔɛ í fɔ. Nɔ í nyið fiaí isɔ́ fufu kuntaau bi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲa do inɛ ngbo ɲau.

⁴ Í sɔ́ ɲa í ni, ñ ce dulum si bei ñ zamba inɛ dee deeu ihɛ a kpaá. Amma à jɛaa à ni, yoomai í yɛ wa. Í jɛ ideí iriɛ.

⁵ Nɔi Zudasi í nyɔ́ fiaú si kpasɛi Ilaaɔ bɛ í nɛɛ. Nɔ í koo í dasi kɔ̀ɔɛ ikũ lele í kpa arɛ.

⁶ Inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲau à tasi fiaú à ni, beirei aa ka ceð fiaú ihɛ. A kù nɛ kpãa ka dasi kpakoi kpasɛi Ilaaɔ si na

* 26:63 do irii Ilaaɔ Do Gerɛki à ni, do irii Ilaaɔ iyi í wɛɛ.

iyi í jò fia iyi à sã na a nikãð njei inε gõi.

⁷ Iyi à busi nje à tã, nò à so fiau à rað ikoi woo ma caka gə, à ce bi ku si inε njoo ɲa.

⁸ Na ɲoi í jò à ya kpe ikou ikoi nje baa nnyi.

⁹ Bεεbei ideii Zeremii waliuu í ce si bei í ni, à so fiaí isə fūfū kuntaau, fia iyi inei Izireli ɲa à jesi aɲa a sã na irieɯ,

¹⁰ nò à rað ikoi woo ma cakau, si bei Að Lafēε í dasim.

Pilati wa bee Jesu ide ɲa

(Cə Maaku 15:2-5; Luku 23:3-5; Zaa 18:33-38)

¹¹ ɲoi à koo à leekí Jesu si wajui Pilati ilu ilεu, nò í beεε í ni, awəi ì je ilaalui Zuifu ɲa? Nə Jesu í jεaa í ni, oo, si bei í fə.

¹² Si anyii nɲu, inε ngboi woo weei llaađ ɲa do inε ngbo ɲau à waa máa ide, nò kù ni nɲa ide kãma.

¹³ ɲoi Pilati í beεε í ni, i kù waa gbə ide ɲa iyi inε ɲa à fə à waa yəd taaleε ba.

¹⁴ Amma Jesu kù jεaa baa gbakā hee bití í muu.

À ye taalei Jesu a ba a kpa

(Cə Maaku 15:6-15; Luku 23:13-25; Zaa 18:39-19:16)

¹⁵ Wee si jingauí Iku ku kua fei ilu ilεu í ya jò inei piisəə akā iyi zamaa í bii.

¹⁶ Wee, waati bεεbe inε gə í wa ile piisəə be, à ya kpoo Barabaa, nò inε fei í maa.

¹⁷ ɲoi í jò iyi zamaau í tətəə, Pilati í bee ɲa í ni, yooi ì bi n jò nɲε, Barabaa de, mà Jesu iyi à ya kpe Kirisiu.

¹⁸ Í fə bεεbei si na iyi í jò wa mà sãa sãa iyi na igui í jò à daa nɲu Jesu si awə.

¹⁹ Waati iyi Pilati wa buba bi ku ce kiitiu, ɲoi aboε í be sie inε gə wa í ni, maà dasi ideii inε dee deeu be baa, domi idū, iyi ñ wa n sū, ñ ye wahala jiida jiida si ala na irieε.

²⁰ Amma inε ngboi woo weei llaađ ɲa do inε ngbo ɲau à wasi ku mante zamaau à waa ni à sđ Pilati ku nyaa aɲa Barabaa nò ku jò a kpa Jesu.

²¹ Nə Pilati í bee ɲa í ni, si amanε minji ɲau be, yoo nɲai ì bi n jò nɲε. Nə à ni, Barabaa.

²² Nə Pilati í ni, to, beirei an cea Jesu iyi à ya kpe Kirisiu. ɲoi aɲa fei à ni, kpakpae si jii ku gaau.

²³ ɲoi Pilati í bee ɲa í ni, laalə yoomai í bei í ce. Amma béi Pilati wa fə fei, bεεbe məi inε ɲau à ya dđ anu hee lele a ni, kpakpae si jii ku gaau.

²⁴ Iyi Pilati í ye mii iyi nɲu wa ce fei ngbei, wakatau wa kđosi məm nii, ɲoi í bu inyí í wəə si wajui zamaau í nyisi iyi baai nɲu kù wa si ideu, í ni, njei məkə dee deeu ihē ku nikāε kù yem, í je ideii irii nɲε.

²⁵ ɲoi inε ɲau fei à je à ni, kunikāi njeεu ku je ideii irii awa do ama nwa ɲa.

²⁶ ɲoi Pilati í jò nɲa Barabaa, nò í jò à tea Jesu kpətəə. Si anyii nɲu, nò í da nɲa si awə a koo a kpakpae si jii.

Sooge ɲa à waa yaako Jesu

(Cə Maaku 15:16-20; Zaa 19:2-3)

²⁷ Si anyii nɲu ɲoi sooge ɲa à gbā Jesu à ləðε kabai ilu ilεu, nò à tətəə soogeε ɲa iyi à gbe ɲau fei be.

28 À bɔ nyauɛ ɲa nɔ à daa si ibɔ nkpa sisɔ gɔ.

29 Nɔ à ba fulai agũ à lea si iri, nɔ à naa kpokpoo si awɔ njɛɛ, à bei à gule si wajuɛ à waa yaakoɛ à waa ni, fɔɔ ilaalui Zuifu ɲa.

30 Nɔi à tu siɛ antɔ nɔ à gba kpokpoo à cãa si iriɛ.

31 Iyi à yaakoɛ à tã, ɲɔi à bɔaa ibɔ nkpa à bei à daa si ibɔɛ à gbãa à waa bɔ ku kpakpae si j̄i ku gaau.

*À kpakpa Jesu si j̄i ku gaau
(Cɔ Maaku 15:21-32; Luku 23:26-43; Zãa 19:17-27)*

32 Waati iyi à waa fita hai inɔ iluu ɲɔi à ko inɛi Sireni gɔ à ya kpoo Simɔɔ. Nɔi sooge ɲau à tilasiɛ à kãa j̄i ku gaau bii aa kpakpa si Jesuu.

33 Nɔ à waa bɔ inya gɔ iyi à ya kpe Gɔɔgɔta, waatɔ inya iyi í j̄o kokoi iri. Waati iyi à to be,

34 à na Jesu atɛ vɛɛ iyi à yɔgɛɛ do alolo. Amma iyi í tiɛɛ kù bi nɲu ku mɔɔ.

35 Nɔi à kpakpae si j̄i ku gaau nɔ à ta kpasasi j̄inɛɛ ɲau à ce ikpɛɛ.

36 Nɔ à buba à waa degbeɛ.

37 Si antai iriɛ do lele, à kɔ ide iyi wa fɔ taale iyi í ce à ni, inɛ ihɛi í je Jesu, Ilaalui Zuifu ɲa.

38 Nɔi à kpakpa ile minji gɔ ɲa be má, inɛ akã ikpa awɔ njɛɛ, inɛ akã mɔ ikpa awɔ cangae.

39 Inɛ ɲa iyi à waa too do be à ya gbugbã irii a maa buu,

40 a maa ni, kù je awɔi ì ni aa lege kpasɛi Ilaaɔ nɔ i maa má si afei ajɔ mɛeta? To, bii awɔu

Amai Ilaaɔi, faaba arae be, kita wa hai si antai j̄i ku gaau.

41 Bɛɛɛɛ inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲa do woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲa do inɛ ngbo ɲau à ya maa yaakoɛ a maa ni,

42 í faaba inɛ gɔ ɲa amma í mɔngɔ ku faaba arae. Kù je í ni nɲu ilaalui inɛi Izireli ɲai? To, ku kita wa hai si antai j̄i nɔu ku ba ka dasiɛ naane.

43 Í dasi Ilaaɔ naane nɔ í ni nɲu Amai Ilaaɔi. Debei, bii Ilaaɔ í nɛ kubie ntɔ ntɔi ku faabaɛ.

44 Bɛɛɛɛ mɔi ile ɲa iyi à kpakpa do Jesu ajɔu à ya maa yaakoɛ.

*Waati iyi Jesu í ku
(Cɔ Maaku 15:33-41; Luku 23:44-49; Zãa 19:28-30)*

45 Nɔi dasã nkpa ilu í kuku si ile fei hee í koo í to isɔ mɛetai ale.

46 Nɔ si isɔ mɛetau Jesu í dɔ anu hee lele í ni, Eli, Eli, lama sabatani, waatɔ Ilaaɔ, Ilaaɔ, na mii í ce ì f̄usim awɔ.

47 Nɔi inɛ gɔ ɲa iyi à wa beu à gbɔ ideu. Nɔ à ni, wa kpe Elii.

48 Nɔi gbakã inɛ akã ɲa í sei í koo í d̄i kanya si golo gɔ í sɔsi inyiikã í bei í naa í toa Jesu ku cɔɔcɔɔɛ.

49 Amma inɛ ɲa iyi à gbe ɲau à ni, j̄ɔɔ titã, ka cɔ bii Elii á na ku faabaɛ.

50 Nɔ Jesu í dɔ anu má hee lele í bei í ku.

51 Asee, waati bɛɛɛɛ si ilui Zeruzalemu, ridoo iyi í wa kpasɛi Ilaaɔu í ga í kpɛ minji hai lele hee ku bɔ ile, nɔ ile í yaya hee kuta ɲa à la.

52-53 Bale ɲa à c̄i, nɔ woo dasi Ilaaɔ naane nkpa ɲa iyi à tako à ku wo à j̄i má, à fita hai inɔ

bale. Si anyii kujji Jesu nɔ à bɔ Zeruzalemu ilu kumáú à tuse ara nɔa bi inɛ nkɔɔ.

⁵⁴ Nɔi inɛ ngboi sooge ɔa do inɛ ɔa iyi à wa bi tɛɛ à waa degbe Jesuu à ye kuyayai ilɛu do mii ɔa iyi í ce fei ɔai njo nla nla í mu ɔa à waa ni, ntɔ ntɔ, inɛɛu ihɛ Amai Ilaaɔi.

⁵⁵ Inaabo nkɔɔ ɔa à wa be, à waa cɔ Jesu wa hai jiiji. À too Jesu wai hai Galilee a naa a gbɔa.

⁵⁶ Si inɔ nɔa Maari inɛi Madalau do Maari iyei Zaaki do Zozɛfu, do iyei amai Zebedee ɔa, aɔa fei à wa be.

À dasi ikui Jesu bale

(Cɔ Maaku 15:42-47; Luku 23:50-56; Zãa 19:38-42)

⁵⁷ Iyi alɛ í lɛ, ɔai mɔkɔ ilu fia ɔa í naa be. À ya kpoo Zozɛfu, inɛi Arimateei. Wee nɔu mɔ mɔcɔi Jesui wa je.

⁵⁸ Nɔi í bɔ bi Pilati í tɔɔɛ ikui Jesu. Nɔ Pilati í yɔɔdaa í ni a naa.

⁵⁹ Zozɛfu í so ikuu í woo do acɔ fufu titɔ ɔa.

⁶⁰ Nɔ í koo í suu si isai kuta ɔa iyi í jɔ à gbea nɔu takɛ wo, amma a kù dasi inɛ ɔa titã. Si anyie nɔ í bimbili kuta nla ɔa í diɔ andɛi baleu í bei í nɛ.

⁶¹ Maari inɛi Madalau do Maari iyi ihɔu à wa be à waa buba kɔkɔi baleu.

Bale ku degbe

⁶² Iyi aɔai sɔɔlui kusimiu í kpa iri, ɔai inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɔa do Farisi ɔau à bɔ bi Pilati aɔa*.

⁶³ À ni, lafɛɛ, à ye gigii ide iyi ilu ibou í fɔ si waati iyi í wɛɛ

si andunya í ni si aɔa mɛɛtasia nɔu á jɔ hai si bale má.

⁶⁴ Na nɔu, jɔ a maa degbe baleu hee ku to zakai aɔa mɛɛta, ku ba mɔcɔɛ ɔa a maà na a nya ikuu, a bei a koo a sɔ inɛ ɔa a ni, í jɔ hai si bale. Waati beɛbe iboi ankãanyiu ihɛ á na ku re baa ti takou má.

⁶⁵ Nɔi Pilati í sɔ ɔa í ni, í gbã sooge ɔau a koo a degbeɛ bei í bi ɔa.

⁶⁶ Nɔ aɔaɔ ɔa fei à bɔ bi baleu. À ce nyindai amanlu si kutau ku ba inɛ ɔa ku maà cɔu. Nɔ à jilɛ sooge ɔa be à waa degbeɛ.

28

Kujji Jesu hai si bale

(Cɔ Maaku 16:1-10; Luku 24:1-12; Zãa 20:1-10)

¹ Iyi aɔai kusimiu í lɔ, aɔa amaazuma daadaakɔ Maari inɛi Madalau do Maari iyi ihɔ à bɔ baleu ku cɔ.

² Nɔi gbakã ilɛ kuyaya nla ɔa í dede nɔ amalekai Aɔ Lafɛɛ ɔa í kita wa hai lele í naa í tale kutau wa buba si.

³ Wajue wa daana bei kuɔai iji nɔ nyauɛ ɔa mɔ wa fũuta bei iwu tafa.

⁴ Nɔi njo í mu woo degbe ɔau hee à waa yaya nɔ à cuku ilɛ bei iku ɔa.

⁵ Nɔi amalekau í sɔ inaabo ɔau í ni, inɛ, í maà jɔ njo ku mu nɛ. N̄ mà iyi Jesu inɛ iyi à kpakpa si jii ku gaauui ì waa de ɔa.

⁶ Kù wa ihɛ má, í jɔ hai si bale si bei í tako í fɔu. I naa í cɔ bii í tako wa sũ wo,

* 27:62 iyi aɔai sɔɔlui kusimiu í kpa iri Bi Zuifu ɔa aɔa mmu í ya sintii hai isɔ mɛɛfai alɛ.

⁷ Nɔ̄ i koo n̄ya n̄ya i koo i s̄ɔ̄ m̄ɔ̄cɔ̄e ɲa i ni, í j̄i hai si balɛ. Á cua n̄ɲe ikpa Galilee. Bɛi aa yɔɔ ɲa. Iyi ñ n̄e an s̄ɔ̄ ɲe m̄bɛ.

⁸ N̄ɔ̄i à sinda n̄ya n̄ya hai bi balɛu do njo. Nɔ̄ baa do iyi à waa ce njo fei à n̄e in̄ɔ̄ did̄ɔ̄ nla nla má. N̄ɔ̄i à sei à koo à s̄ɔ̄ m̄ɔ̄cɔ̄e ɲa laabaauu.

⁹ N̄ɔ̄i Jesu í kò ɲa í ni, i fɔɔ. N̄ɔ̄i à s̄ekɛɛ siɛ wa à naa à mu kutɛɛ à s̄ɛɛbata si wajuɛ.

¹⁰ Nɔ̄ Jesu í s̄ɔ̄ ɲa í ni, i maà j̄ò njo ku mu ɲɛ. I koo i s̄ɔ̄ kpaasim ɲa a bɔ̄ Galilee, bɛi aa yɛm.

Idei woo degbe ɲa

¹¹ Waati iyi à wa si kp̄ãa à waa n̄ɛu, in̄ɛ gɔ̄ ɲa si woo degbe ɲau à bɔ̄ in̄ɔ̄ ilu à koo à sisia in̄ɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̄ ɲa mii iyi í ceu fei.

¹² Nɔ̄ in̄ɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̄ ɲau à ce kutɔ̄tɔ̄ do in̄ɛ ngbo ɲau à busi n̄ɲe nɔ̄ à mua sooge ɲau fia nkp̄ɔ̄ gɔ̄,

¹³ à s̄ɔ̄ ɲa à ni, i s̄ɔ̄ in̄ɛ ɲa i ni m̄ɔ̄cɔ̄e ɲa à naa id̄ũ laja à naa à ce ilei ikuu waati iyi ì waa s̄i njoo ɲa.

¹⁴ Bii ilu ilɛu í gbɔ̄ ideu, à mà bɛi aa ka ce ku ba ku maà kp̄ã ɲɛ iju.

¹⁵ Sooge ɲau à gba fiau nɔ̄ à ce bɛi à tɔ̄ ɲau. N̄ɔ̄i í j̄ò ideu í fangaa si in̄ɔ̄i Zuifu ɲa hee do nnyì fei.

Icɛ iyi Jesu í j̄à m̄ɔ̄cɔ̄e ɲa

(Cɔ̄ Maaku 16:14-18; Luku 24:36-49; Z̄ãa 20:19-23; IWB 1:6-8)

¹⁶ Jesu í bɔ̄ Galilee. Si anyii n̄ɲu nɔ̄ m̄ɔ̄cɔ̄ maatakã ɲau à koo à baa bɛ si iri kuta bii í tako í s̄ɔ̄ ɲa wou.

¹⁷ Iyi à yɔɔ, ɲɔ̄i à waa guleɛaa. Amma gɔ̄gɔ̄ ɲa à waa sika sika.

¹⁸ N̄ɔ̄i Jesu í s̄ekɛɛ si ɲa wa í ni, yiikoì lele do ti ilɛ fei à nam nii.

¹⁹ Na n̄ɲu, i koo si dimi fei, i ce ɲa m̄ɔ̄cɔ̄m ɲa. Nɔ̄ i dasi ɲa inyi do irii Baaba do ti Ama do ti Hundei Ilaaɔ̄.

²⁰ Nɔ̄ ide ɲa iyi ñ s̄ɔ̄ ɲe fei, i kɔ̄ ɲa si ide ɲau ku jirima ɲa. Nɔ̄ an maa n wɛɛ do in̄ɲe aj̄ò fei hee k̄ɔ̄i andunya

Laabaau jiiida iyi Maaku í kò si tiaε

*Waazoi Zāa woo dasi inyi
(Cò Matie 3:1-12; Luku 3:1-18; Zāa 1:19-28)*

¹ Kusintii laabaau jiidai Jesu Kirisi Amai Ilaaḍ wee.

² Í sinti si bei Ezai walii í tako í kò si tiaε í ni,
Ilaaḍ í ni, cò, an be woo sisi idem wa si wajue, iyi á teeseε kpāae.

³ Nḡui á dḡ anu si ghabuau ku ni,

I teese kpāai Lafēε ku te ḡa.

⁴ Beεbei Zāa í naa si ghabua wa dasi ine ḡa iyi á koo bi tēε inyi. Wa waazoa ine ḡa wa ni, i kpaasi idò ku ba Ilaaḍ ku kpa idei kurara nḡe nò a dasi ḡe inyi.

⁵ Nò ine ḡa à naa bi tēε hai Zeruzalemu do hai ilēi Zudee fei. Á ce tuubai dulum du ḡa nò à jò Zāa í dasi ḡa inyi idoi Zuudēεu.

⁶ Zāa wa dasi iboi ntoi kpoockpo, nò wa dī santikii bata. Ketengbo do nyikḡi sakoi í je ijēε.

⁷ Wa waazoa zamaa wa ni, ine ḡo á naa si anyim iyi í ne gbugbā í rem. N kù to baa n bate n fū ikūi baataε si kutēε.

⁸ Amu n̄ dasi ḡe inyi, amma nḡe Hundei Ilaaḍi á da nḡe si.

Á dasi Jesu inyi nò Seetam í leleε

(Cò Matie 3:13-4:11; Luku 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Waati beεbeε Jesu í dede wa hai Nazareti si ilēi Galilee í naa

bi Zāa. Iyi í to wa nò Zāa í dasiε inyi si idoi Zuudēε.

¹⁰ Waati iyi Jesu wa fita wa hai si inyiu gbakā ḡoi í ba lelei Aḡ í cī. Nò Hundei Ilaaḍ í de sie wa bei ankasiidi.

¹¹ Nò à gbo ide ku fò wa hai lele í ni, awòu amam nii, n̄ bie jiiida jiiida. Siei inò didḡm fei í ya wa.

¹² Nḡi gbakā, Hundeu í tale sieε ghabua.

¹³ Bei í ce ajò ciiji nò Seetam wa leleε ku ce laalò. Í wa be do inḡai sako ḡa nò amaleka ḡa à sobieε.

Jesu í kpe sòkò mēε ḡo ḡa a tooε

(Cò Matie 4:12-22; Luku 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Si anyiε ḡoi à dasi Zāa piisḡò. Nò waati beεbeε Jesu í bò ilēi Galilee wa waazo laabaau jiiida iyi wa naa hai bi Ilaaḍ.

¹⁵ Í ni, awaati í to iyi Ilaaḍ á na ku je bommaε. I kpaasi idò nḡe nò i dasi laabaau jiidau naane ḡa.

¹⁶ Ajò nḡu ḡo Jesu wa too tenku sisoi Galileeu. Nḡi í ye Simḡo do ifòε Anderee, sòkò ḡa, à waa le taao si inò tenkuu.

¹⁷ Nḡi Jesu í sḡ ḡa í ni, i toom wa ḡa nò n ce ḡe woo dede ine ḡa iyi aa je ti Ilaaḍ.

¹⁸ Nḡi gbakā à jò taao nḡa ḡa à waa tooε.

¹⁹ Nḡi Jesu í ne í jī keeke nò í ye Zaaki do ifòε Zāa, amai Zebedee ḡa. Anḡa mḡo à wa si inò akoi inyi nḡa, à waa teese taao nḡa ḡa.

²⁰ Nḡi gbakā í kpe ḡa. Nò à jò Zebedee baa nḡa si inoi akoi inyiu be do woo ce iceε ḡa, nò à waa tooε.

Jesu í lele inei inooko hai si inε gɔ

(Cɔ Luku 4:31-37)

21 Nɔi Jesu do mɔcɔe ɲa à bɔ Kapɛranumu. Nɔ aɔi kusimi Jesu í bɔ ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔu, wa kɔ inε ɲa si cioi idei Ilaaɔ.

22 Wa kɔ ɲɲa si cio do yiiko. Kù waa kɔ ɲɲa si bei woo kɔ inε ɲa si wooda ɲa. Nɲui í jɔ à biti.

23 Wee inε gɔ í wa ile bε, í ne inei inooko. Nɔ í dɔ anu hee lele í ni,

24 mii í wa si gɔmei awae ɲa, Jesu, awɔ inei Nazareti. Í naa ku kpa wai? N̄ mà inε iyi ì jε. Awɔi ì jε Inε kumá iyi Ilaaɔ í be wa.

25 Nɔi Jesu í la sie í ni, coko, fita hai si inεu bε.

26 Nɔi inei inookou í dɔ anu nla nla, í yayae do gbugbã nɔ í fita sie.

27 Nɔ aɲa fei à biti ntɔ ntɔ hee à waa bee ɲje ide à waa ni, dimii mii iyi ihε. Inεu wa kɔ wa si cio titɔ do yiiko. Wa jileε hee do inei inooko ɲa fei ide nɔ à waa jirimae.

28 Nɔi gbakã í nya iri si ilei Galilee fei.

Jesu í jɔ bɔɔ nkpɔ í ba iri

(Cɔ Matie 8:14-17; Luku 4:38-41)

29 Nɔi Jesu í fita hai ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔu, ɲɲu do Zaaki do Zãa nɔ à bɔ kpasɛi Simɔɔ do Anderee.

30 Wee iyei aboi Simɔɔ wa sũ domi wa ce ara gbãa. Iyi à to wa gbakã ɲoi à koo à sɔ Jesu à ni abou kù waa ne baani.

31 Nɔi í sekεε sie wa í mu awɔε í dedεε. Bε gbakã ara gbãau í nya nɔ abou í yaε ɲa.

32 Ale aɔ ɲɲu iyi inunu í bɔ ɲoi inε ɲa à naaa Jesu bɔɔ ɲa wa do inε ɲa iyi à ne inei inooko ɲa fei.

33 Nɔ inei ilu ɲau fei à naa à tɔtɔɔ si andε koofau.

34 Í jɔ inε nkpɔ í ba iri si bɔɔ ikã ikã ɲa, nɔ í lele inei inooko nkpɔ nkpɔ. Amma ci ya jε inei inooko ɲau a fɔ ide domi à màa.

Jesu í dabii si ilei Galilee

35 Daadaakɔu, hee inya ku maa má, Jesu í dede í fita hai kpasɛu í bɔ si gɔɔɔɔ gɔ, í koo í ce kutɔɔ bε.

36 Nɔi Simɔɔ do kpaasie ɲa à wasi ku dedεε.

37 Iyi à na à yɔɔ, ɲoi à sɔɔ à ni, inε fei wa dedεε.

38 Nɔi í jε ɲɲa í ni, ka bɔ waju si ilu mmu ɲa ku ba n waazo idei Ilaaɔ bε, domi na ɲoi í jɔ ñ naa.

39 Nɔ à koo à dabii si ilei Galilee fei. Í ya maa waazo ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔɔ ɲau, nɔ í ya maa lele inei inooko ɲa.

Jesu í jɔ dintε gɔ í ba iri

(Cɔ Matie 8:1-4; Luku 5:12-16)

40 Nɔi dintε gɔ í naa bi Jesu í naa í gule si wajuε, wa tɔε wa ni, bii ì bi, aa yɔkɔ ì jɔ n ba iri nɔ n jε inε iyi í má.

41 Nɔi Jesu í ce araareε. Í yɔ awɔε í luu nɔ í ni, ñ bi. Ba iri nɔ ì jε inε kumá.

42 Bε gbakã bɔɔi dintεu í nya sie nɔ ì jε inε iyi í má.

43-44 Nɔi Jesu í sɔɔ ide do gbugbã í ni, gbɔ. Mà sɔ inε gɔ ideu ihε, amma koo nyisi araε bi woo weei Ilaaɔu. Nɔ í ce kuwee iyi Moizi í jilεu.

Kuweeu bei á nyisi ña iyi ì je iné iyi í má bebei. Iyi í s̄o beebe í tā n̄o í ni ku ne.

⁴⁵ Do ññu fei inéeu, iyi í ne, í koo í wasi ku sisi ideu bantuma hee lele, ññui í j̄o Jesu kù ȳok̄o ku l̄o si in̄o ilu do gaaze má. I ya maa mu araai angule si ghabua ña. N̄o iné ña a ya maa koo bi t̄e be hai bii fei.

2

Jesu í j̄o w̄eeḡe ḡo í ba iri
(C̄o Matie 9:1-8; Luku 5:17-26)

¹ Iyi í ce aj̄o minji má Jesu í nyi wa Kaperanumu. N̄oi iné ña à gb̄o iyi í wa kpas̄e ḡo be.

² N̄o à t̄ot̄o be bututu hee andei ileu kaa ȳok̄o ku gba ña. N̄oi wa s̄o ña idei Ilaā.

³ N̄o iné mee ḡo ña m̄o à naa bi t̄e à waa so w̄eeḡe ḡo wa.

⁴ Wee a kaa ba a to wa bi Jesu na irii zamaau. N̄oi à ḡu antai ileu à lu antai sikifai tengi bii Jesu í wau. N̄oi à to w̄eeḡe do makee si bii wa s̄u siu hai do ikpa ande bii à luò sikifau.

⁵ Iyi Jesu í ye naanei iné ñau ñoi í s̄o w̄eeḡe í ni, baak̄om, ñ kpa idei dulum dee.

⁶ Wee woo k̄o iné ña si wooda ḡo ña à waa buba be à waa lasabu si id̄o ñña à waa ni,

⁷ beirei inéeu í ce wa f̄o beebe. Wa bu Ilaā. Yooi á ȳok̄o ku kpa idei dulum dii iné ḡo bii kù je Ilaā ññu ak̄a.

⁸ Jesu í mà gbak̄a si id̄e mii iyi à waa lasabu, ñoi í s̄o ña í ni, na mii í ce ì waa ce dimii lasabuu be si id̄o ññe ña.

⁹ Yoomai í faala í re, iné ku s̄o w̄eeḡe ku ni ñ kpa idei dulum

de, walak̄o ku ni ku dede ku so makeee ku ne.

¹⁰ Amma ñ bi i mà ña iyi amu Amai Amane ñ ne gbugb̄a n kpa idei dulum dii iné ña si andunya.

Iyi í f̄o beebe í tā ñoi í s̄o w̄eeḡe í ni,

¹¹ dede i so makeee i b̄o kpas̄e.

¹² N̄oi gbak̄a w̄eeḡe í dede í so makeee í ne wa fita hai in̄o kpas̄e. Fei ndee í cei si wajui iné ña hee í mu aña fei biti. N̄o à saabu Ilaā à waa ni aña a kù ye dimie aj̄o k̄ama.

Jesu í kpe Levi
(C̄o Matie 9:9-13; Luku 5:27-32)

¹³ N̄oi Jesu í nyi it̄ii tenkuu má. N̄oi zamaa fei í naa bi t̄e. Wa cio ñña idei Ilaā.

¹⁴ N̄oi í gbe wa l̄o k̄ok̄o ile bi ku gba fiai lempoo n̄o í ye Levi, amai Alifee wa buba be. N̄oi í s̄o í ni, toom wa. N̄o Levi í dede í tooe.

¹⁵ Si anyie Jesu wa je kpas̄e Levi. N̄o wee, woo gba fiai lempoo do iné laal̄o nkp̄o wa je do ññu do m̄oc̄e ña aj̄o, si na iyi í j̄o aña nkp̄o nkp̄oi à waa tooe.

¹⁶ To, wee Farisi ḡo ña à wa be iyi à je woo k̄o iné ña si wooda. Iyi à ȳo wa je do woo gba fiai lempoo ña do iné laal̄o ñau n̄o à bee m̄oc̄e ñau à ni, beirei í ce wa je n̄o wa m̄o do woo gba fiai lempoo ña do iné laal̄o ñau.

¹⁷ Iyi Jesu í gb̄o beebe, ñoi í s̄o ña í ni, ilu baani ña a kù ne bukaatai ilu iw̄o bii kù je b̄o ña. Bebe moi n kù naa ku

kpe inε dee dee ηα, amma ilu dulum ηαι ñ naa ku kpe.

Jesu wa fɔ ideɪ anu ku dɪ

(Cɔ Matie 9:14-17; Luku 5:33-39)

18 Ajo nηu gɔ mɔcɔi Zāa ηa do ti Farisi ηa à waa dɪ anu ηɔi inε gɔ nηa ηa à naa à bee Jesu à ni, beirei í ce mɔcɔi Zāa do ti Farisi ηa à ya dɪ anu, nɔ wee mɔcɔe ηa a ci ya dɪ anu.

19 Nɔi Jesu í je nηa í ni, kpaasii mɔkɔ titɔ ηa aa yɔkɔ a dɪ anu waati iyi mɔkɔ titɔu í wa inɔ nηa? Ntɔ ntɔ, waati iyi mɔkɔ titɔu í wa inɔ nηa fei, a kaa yɔkɔ a dɪ anu.

20 Amma ajo wa naa iyi aa nya mɔkɔ titɔu hai si inɔ nηa. Waati beɛbeɛi aa dɪ anu.

21 Ntɔ ntɔ, inε gɔ kaa sɔ jaae ngbo do titɔe ku tɔtɔe. Bii í ce beɛbeɛ, titɔu á ga jaae ngbou ku kɔsɪi.

22 Beɛbeɛ mɔi a ci ya dasi vɛe titɔ iyi wa gba si bɔgɔ bata ngbo ηa. Bii ì ce beɛbeɛ, bɔgɔ bata ngbo ηau aa gai, nɔ vɛeu ku nikā. Nɔ bɔgɔ ηau do vɛeu fei ku ce nfe. Amma à ya dasi vɛe titɔi si bɔgɔ titɔ ηa.

Jesu wa fɔ ideɪ ajɔi kusɪmi

(Cɔ Matie 12:1-8; Luku 6:1-5)

23 Si ajɔi kusɪmi gɔ Jesu do mɔcɔe ηa à waa too kɔi ile gɔ. Si iseeɛnε nηau ηɔi mɔcɔe ηau à wɔ amaaje iyi à gbɛ si ileu à nunu ijuε si awɔ à waa ηɔ.

24 Nɔi Farisi ηau à bee Jesu à ni, i kù waa yɔi? Na mii í ce à waa ce mii iyi a kù nε kpāai ku ce si ajɔi kusɪmi.

25 Nɔ í je nηa í ni, i kù cio ajo kāma ηa mii iyi Davidi í ce si

waati iyi í wa si wahala nɔ ari wa kpa nηu do inεε ηa?

26 Í lɔ kpasɛi Ilaaɔ nɔ í je pɛe iyi à jileɔ Ilaaɔ iyi à ganji inε fei ku je bii kù je woo weei Ilaaɔ ηa aηa akā. Amma Davidi í so pɛeu nɔ í na do inεε ηa fei à je. Waati beɛbe Abiatai wa je woo wee nlaɔ.

27 Nɔ Jesu í sɔ ηa má í ni, Ilaaɔ í jileɔ ajɔi kusɪmii na aranfāanii amanε ηa. Kù je amanε ηai aa na a je arui ajɔi kusɪmiu.

28 Na nηu, i mà ηa iyi amu Amai Amanε ñ je inε ngboi ajɔi kusɪmi.

3

Ideɪ inε iyi awɔ akāe í ku

(Cɔ Matie 12:9-14; Luku 6:6-11)

1 Si anyii nηu ηɔi Jesu í bɔ ile bii Zuifu ηa à ya ce kutɔtɔu má. Wee inε gɔ í wa be, awɔ akāe í ku í gbε.

2 Nɔ inε ηa iyi à wa be à kāsɪ Jesu iju, à waa cɔ mà á jɔ inεeu ku ba iri si ajɔi kusɪmi. À waa cɔɔ domi à waa bi a ye taaleci.

3 Nɔi Jesu í sɔ inε iyi awɔe í kuu í ni, dede i leeki si anini nηa be.

4 Nɔ í bee inε ηau í ni, si ajɔi kusɪmi, í sɪa amanε ku ce jiida de mà laalɔ, ku faaba inε de, mà ku kpaa. Nɔi aηa fei à coko.

5 Nɔi Jesu wa cɔ aηa fei do idɔkɔ, nɔ inεe í fɔ ntɔ ntɔ domi í ye idɔ nηa í le. Nɔi í sɔ inεeu í ni, te awɔe. Iyi í tɔɔ nɔ awɔu í baa dee dee.

6 Na nηu, Farisi ηau à fita hai ileu be. Nɔ à tɔtɔ do inεi Herodu ηa. À waa busi nje bei aa ce a kpaɔ Jesu.

Zamaa nla gɔ wa naa bi Jesu

⁷ Nɔi Jesu do mɔcɔe ɲa à fa ara ɲja à bɔ ikpa tenkui Galilee, nɔ zamaa nla gɔ wa tooe wa hai ilɛi Galilee.

⁸ Nɔ inɛi Zeruzalɛmu ɲa do inɛi ilu mmu gɔ ɲa iyi à wa si ilɛi Zudee má, do inɛi ilɛi Idumee ɲa, do inɛi icei idoi Zuudɛɛ ɲa, do inɛi ilɛkoi Tii do Sidɔɔ ɲa à gbɔ mii iyi wa ce nɔ à naa bi tɛɛ aɲa nkpɔ nkpɔ.

⁹ Nɔi í ni mɔcɔ ɲau a jilɛa ɲju akɔi inyi na bii zamaau í na wa mantɛɛ wa.

¹⁰ Ntoi, si bei í jɔ inɛ nkpɔ í ba iri, ɲju í jɔ bɔɔ ɲa fei à ya maa naa bi tɛɛ a maa tale nje a ba a luu ku ba a ba iri.

¹¹ Nɔ bii inɛ ɲa iyi à ne inɛi inɔko ɲa à yɔɔ à ya na a gule si wajuei a dɔ anu a maa ni, awɔi ì je Amai Ilaaɔ.

¹² Amma Jesu í ya sɔ inɛi inɔko ɲau ide do kugaabu ku ba a maà sɔ inɛ ɲa inɛ iyi ɲju í je.

Jesu í cica woo be maateoji

ɲa (Cɔ Matie 10:1-4; Luku 6:12-16)

¹³ Si anyii ɲju, Jesu í gũ iri kuta gɔ, ɲɔi í kpe inɛ ɲa iyi í bi. Nɔ à naa bi tɛɛ.

¹⁴ Nɔi í cica amanɛ maateoji ku ba a ya maa wa bi tɛɛ, nɔ ku be ɲa a koo a waazoa inɛ ɲa. Nɔ í sɔ ɲa woo be ɲa.

¹⁵ Nɔ í mu ɲja gbugbã a leleò inɛi inɔko ɲa.

¹⁶ Amanɛ maateoji ɲa iyi í cicaa wee. Sinte titã í cica Simɔɔ nɔ í sɔɔ Píɛɛ, waatɔ kuta.

¹⁷ Si anyii ɲju, ɲɔi í cica Zaaki, do Zãa ifɔɛ, amai

Zebedee ɲa, nɔ í sɔ ɲa Boanɛzɛɛ, waatɔ inɛ ɲa iyi à jɔ ibai ijɔ.

¹⁸ Si anyii ɲju í bei í cica Anderee, do Filipu, do Baatelemi, do Matie, do Tomaa, do Zaaki amai Alifee, do Tadee, do Simɔɔ inɛi igbei Zelɔtu * ,

¹⁹ do Zudasi Isikariɔti, inɛ iyi á na ku zambaɛu.

Nyaanzei Jesu ɲa à waa bi a neòe

²⁰ Nɔi Jesu do mɔcɔe ɲa à bɔ kpasɛ. Nɔ zamaa í tɔtɔ be hee a kù ba baa fayai ku je.

²¹ Nɔi nyaanzei Jesu ɲa à gbɔ mii iyi wa ce, nɔ à waa naa ku muu, domi à ni kù weɛ dee dee mai.

Jesu í jea inɛ ɲa iyi à máa ide
(Cɔ Matie 12:22-32; Luku 11:14-23; 12:10)

²² Wee, woo kɔ inɛ ɲa si wooda gɔ ɲa à wa be iyi à naa hai Zeruzalɛmu. À ni, Bɛelizebu, waatɔ Seetam inɛ ngboi inɛi inɔko ɲai í wa sie. ɲju í mua gbugbã wa leleò inɛi inɔko ɲa.

²³ Nɔi Jesu í kpe ɲa í bee ɲa ide do mɔnda í ni, beirei Seetam á ce ku lele araɛ.

²⁴ Bii inɛi bomma akã ɲa à waa jaò nje, bommau be kaa yɔkɔ ku bɔ waju má.

²⁵ Bii inɛi kpasɛ akã ɲa à waa jaò nje, kpasɛu be kaa yɔkɔ ku bɔ waju má.

²⁶ Bɛɛbe mɔi bii Seetam wa ja do araɛ, bommae á kpɛi nɔ kaa bɔ waju má, á tã.

²⁷ Inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku lo kpasɛi inɛ iyi í ne gbugbã ku

* **3:18 igbei Zelɔtu** inɛi igbei Zelɔtu ɲai à waa jabu ku ba Zuifu ɲa a ne ara ɲja hai si awɔi inɛi Romu ɲa.

coo ile, bii kù jε í tako í dī lafēε.
 Amma bii í dūu á yókò ku coo
 ile.

²⁸ Ntò ntò an sō ηε, alabu do
 dulum ηa iyi amanε í ce fei,
 Ilaaō á yókò ku cea suuru ku
 kpa ideu.

²⁹ Amma inε iyi á bu Hundei
 Ilaaō, Ilaaō kaa kpa ideu dulum
 dii lafēε ajò kāmā. Dulum dεεu
 á maa wεεai hee do ajò fei.

³⁰ Jesu í sō ηa beεbei si na iyi
 í jò inε ηa à waa ni í ne inei
 inòòko.

Idei iyei Jesu do ifòε ηa

*(Cò Matie 12:46-50; Luku
 8:19-21)*

³¹ Njò iyei Jesu do ifòε ηa à to
 wa à waa leekí waduude. Nò à
 bε inε gò koo kpoo wa.

³² Wee zamaa í buba í
 kaakoε. Njò à sōò à ni, cò, iyeε
 do ifòε ηa à wa waduude, à
 waa kpeε.

³³ Njò Jesu í je nηa í ni, yooi í
 je iyem, nò yoo ηai à je ifòm ηa.

³⁴ Nò í cò inε ηa iyi à buba à
 kaakoεu nò í ni, inηi ì je iyem
 do ifòm ηa.

³⁵ Nò í ni má, inε iyi wa ce
 idòbii Ilaaō fei, lafēεi í je ifòm,
 wala wecím wala iyem.

4

Mòndai woo gbē

*(Cò Matie 13:1-9; Luku 8:4-
 8)*

¹ Njò Jesu í ləsi ku cioa inε
 ηa ideu Ilaaō má kəkəi tenkuu.
 Nò zamaa nla gò í naa í tətò
 sie í kaakoε ηjò í jò í gū akəi
 inyiú í buba. Akəi inyiú í wa
 si tenkuu nò zamaau fei wa
 leekí itfi tenkuu.

² Wa kò ηa si mii nkpò do
 mònda. Si bei wa kò ηa si ciou
 í sō ηa í ni,

³ í sotfi í gbò mònda gò ηa.
 Mòkò gò í fita wa fā dimi.

⁴ Si bei wa fā dimiu, ηjò gògò
 ηa à cuku si kpāa, nò yei ηa à
 naa à jòò.

⁵ Nò gògò ηa mò à cuku si ile
 iyi í ne kuta, tengi bii sāa kù
 kpò. Nò í fita be gbakā, amma
 si bei sāa kù la be, ηjò í jò icāε
 kù ba ku mi lele.

⁶ Iyi inunu wa ce, ηjò í joo nò
 í gbε, domi icāε kù mi lele.

⁷ Gògò ηa mò à cuku si inò
 agū ηa. Njò agū ηau à dede sie
 à biiε, nò à ganjie ku bí.

⁸ Nò gògò ηa mò à cuku si ile
 jiida. Njò à fita à la, à bí jiida.
 Dimi gò ηa à so kuntaa, gògò ηa
 mò kita, gògò ηa mò cīò.

⁹ Iyi Jesu í kpa mòndau í tā
 ηjò í ni, inε iyi í ne itfi iyi á gbòò
 ide, ku gbò.

*Mii iyi í jò Jesu í ya maa kpa
 mònda*

*(Cò Matie 13:10-17; Luku
 8:9-10)*

¹⁰ Waati iyi Jesu í kpa
 zamaau mònda nkpò í tā ηjò
 í jò inε ηau à ne. Nò inε ηa iyi
 à gbε bi tεε do mòcò maateji
 ηau à waa beε yaasei mònda
 ηau.

¹¹ Njò í je nηa í ni, inηi Ilaaō
 í jò ì mà asiíi bommaε ηa.
 Amma inε ηa iyi à gbε fei à
 waa gbò ideu do mòndai.

¹² N̄ ya n fò nηa ide do
 mòndai ku ba

“Baa bii à cò ilu a mà yε.

Nò baa bii à gbò ide a kaa mà
 yaaseε.

Bii kù jε bεεβε aa na a sinda wa bi Ilaaḏ, nḵ Ilaaḏ ku kpa idei dulum du ηa.”

Yaasei mḵndai woo gbē

(Cḵ Matie 13:18-23; Luku 8:11-15)

13 Nḵi Jesu í bee ηa má í ni, debεi i kù gbḵ yaasei mḵndau bε ηa? Nḵ beirei aa ce i gbḵ yaasei mḵnda ηa iyi à gbe fei.

14 Yaaseε wee. Mḵkḵu, idei Ilaaḏi wa fā.

15 Inε gḵ ηa à yei bei inya ηa bii ideu i cuku si kpāau. Iyi à gbḵ ideu gbakā Seetam í naa í nyaa hai si idḵ ηηa.

16 Bεεβε mḵi inε gḵ ηa à yei bei inya ηa bii ideu í cuku si ilε iyi í nε kuta. Iyi à gbḵ ideu gbakā à gbaai do inḵ didḵ.

17 Amma a kù jḵ kù ce icā si idḵ ηηa. Inε dimi bεεβε ηa a ci ya leekí ku kpe. Waati iyi ijuukpā do wahala gḵ í naa si ηa na irii idei Ilaaḏ gbakā, à ya fūsi awḵi.

18 Inε gḵ ηa mḵ à yei bei dimi ηa iyi à cuku si inḵ agū ηa. Anḵai à jε inε ηa iyi à gbḵ idei Ilaaḏ,

19 amma lasabu bututui mii ηa wa bitandi ηa. Fia ku bi wa dī iju ηηa nḵ à nε kḵdεei mii nkpḵ. Mii ηau bei wa ganji ideu ku ce icε si ηa.

20 Inε gḵ ηa mḵ à yei bei dimi ηa iyi à cuku si ilε nceε. Iyi à gbḵ idei Ilaaḏ à gbaa nḵ wa so. Si inḵ ηηa inε gḵ ηa à so kuntaa, inε gḵ ηa mḵ kḵta, inε gḵ ηa mḵ cḵḵ.

Mḵndai fitila

(Cḵ Luku 8:16-18)

21 Nḵi Jesu í sḵ ηa má í ni, a ci ya má fitila a biie do

caka walakḵ a dasi abε daayi. Amma si antai taabui à ya lesi. Mà kù jε bεεβε.

22 Mii iyi wa manji fei á fita gbugbāa nḵ asiii ide gḵ mḵ kù wεε iyi a kāa fḵḵ.

23 Inε iyi í nε itī iyi á gbḵḵ ide, ku gbḵ.

24 Nḵi í sḵ ηa má í ni, i ce laakai ηa do ide iyi ì gbḵ ηa. Si gūa iyi ì wāaḵ kpaasi nηε ηa, si bei Ilaaḏ á wāaḵ inε mḵ nḵ ku kḵḵsi má ku re bεεβε.

25 N̄ wa n sḵ ηei, inε iyi í nε, nηui à ya na má, amma inε iyi kù nε, baa andi iyi í nεu má à ya gbaai.

Mḵndai kugbē iyi wa fita do araε

26 Nḵi Jesu í fḵ má í ni, ide iyi aa ka wāḵ bommai Ilaaḏ wee. Inε gḵ í fā dimi si ikoe.

27 Si anyie, baa bii wa sū walakḵ wa cḵ ilu, aleḵ daakḵ, waati kāma fei dimiu i fita wa la. Kù mà baa bei wa ce.

28 Ilε í ya jḵ amaaje ku fitai do araε. Í ya ce wuai titā, ku bei ku ce así nḵ ku bí.

29 Bii amaajeu í jḵa nḵ a muu do kḵḵma, domi waatii kumui í to.

Mḵndai dimi keeke iyi à ya kpe mutaadi

(Cḵ Matie 13:31-32, 34; Luku 13:18-19)

30 Nḵi Jesu í fḵ má í ni, mii aa ka wāḵ bommai Ilaaḏ. Do mḵnda yoomai aa ka sisiḵ yaaseε.

31 Í yei bei ngboi mutaadi iyi waati iyi à waa gbḵḵ, nηui í kere í re ngboi mii ku gbē fei si ilε.

32 Amma waati iyi à gbḵḵ à tā, nηui í ya dede ku la ku re

ama j̄i fei. Nɔ́ í ya ce amaawɔ́ nla nla hee ȳei ɲa a maa ce ante si amaawɔ́e ɲa, nɔ́ a wa si j̄ij̄i.

³³ Do mɔ́nda nkɔ́ b̄eɛb̄ei Jesu í kɔ́ inɛ ɲa si cio, zaka b̄ei à yɔ́kɔ́ à gbɔ́.

³⁴ Ci ya s̄ɔ́ ɲa ide hai nɛ mɔ́nda, amma bii í gbe n̄ɲu do mɔ́cɔ́e ɲa í ya tuse n̄ɲai fei.

Jesu í leekí fufu si tenku

(Cɔ́ Matie 8:23-27; Luku 8:22-25)

³⁵ Alɛ ajɔ́ n̄ɲu, Jesu í s̄ɔ́ mɔ́cɔ́e ɲa í ni, ka bɔ́ ice ih̄ɔ́.

³⁶ Iyi à j̄ɔ́ zamaaú í nɛ ɲɔ́i à lɔ́ akɔ́i inyi bii Jesu í tako í wau ku ba a kua ice ajɔ́. Nɔ́ akɔ́ mmu gɔ́ ɲa mɔ́ à waa too ɲa má.

³⁷ ɲɔ́i fufu nla gɔ́ í dede, í j̄ɔ́ inyi wa lɔ́ inɔ́ akɔ́u hee í maai ku k̄ɔ́.

³⁸ Amma Jesu wa sí njoo si anyii akɔ́u, í lesi iriɛ si lef̄eu gɔ́. ɲɔ́i à j̄úu à beɛɛ à ni, Mɛɛtu, kù j̄ɛɛ ide k̄ama bii à waa bi ka ce nfe?

³⁹ Iyi Jesu í j̄i, ɲɔ́i í la si fufuu, nɔ́ í s̄ɔ́ tenkuu í ni, í to b̄eɛb̄e, i coko. Nɔ́ fufuu í leekí nɔ́ inyau í coko cau.

⁴⁰ ɲɔ́i Jesu í bee mɔ́cɔ́e ɲa í ni, na mii í ce ò j̄ɔ́ n̄jɔ́ wa mu ɲɛ ɲa. Mii í ce i kù dasim naane ɲa.

⁴¹ ɲɔ́i n̄jɔ́ nla nla wa mu ɲa nɔ́ à s̄ɔ́ n̄jɛ à waa ni, inɛ dimi yoomai ih̄ɛ, iyi fufu do inyi fei wa jirimaɛ.

5

Jesu í j̄ɔ́ inɛ gɔ́ iyi í nɛ inɛi inɔ́ko í ba iri

(Cɔ́ Matie 8:28-34; Luku 8:26-39)

¹ ɲɔ́i à to icei tenkuu do ikpa ih̄ɔ́ si ilɛi ilui Zerazee.

² Nɔ́ Jesu í kita wa hai si antai akɔ́i inyi. Nɔ́ gbak̄a inɛ gɔ́ iyi í nɛ inɛi inɔ́ko í fita wa hai ikpa bi ku si iku ɲa wa koo

wa^{*}.
³ Bi ku si iku ɲai í j̄ɛ ideɛ. Nɔ́ wee í nɛ gbugb̄a hee í j̄ɔ́ inɛ gɔ́ kaa yɔ́kɔ́ ku d̄úu, baa do seseɛ.

⁴ À ya daa si kp̄emkp̄em, nɔ́ a d̄i isɛɛ do seseɛ amma í ya da seseɛui nɔ́ ku ce kp̄emkp̄em n̄ɔu. Wee, inɛ gɔ́ kù nɛ gbugb̄a iyi á yɔ́kɔ́ ku nɔ́.

⁵ Waati k̄ama fei, das̄a do id̄u, si aninii iri kuta ɲa do bi ku si iku ɲai í ya wa ku maa d̄ɔ́ anu, nɔ́ ku maa mɛɛ araɛ do kuta ɲa.

⁶ Iyi í yɛ Jesu wa hai j̄ij̄i ɲɔ́i í s̄ɛi, í koo í gule si wajue.

⁷ ɲɔ́i í d̄ɔ́ anu hee lele í ni, mii í wa aninii awaɛ, Jesu, awɔ́ Amai Ilaaɔ́. Ilaaɔ́ í re fei, nɔ́ ñ wa n tɔ́ɛ do iriɛ, maà wahalam.

⁸ Í fɔ́ b̄eɛb̄e si na iyi í j̄ɔ́ Jesu í ni inɛi inɔ́kou kù fita siɛ.

⁹ Nɔ́ Jesu í beɛɛ í ni, irei iriɛ. ɲɔ́i í j̄ɛaa í ni, irim nii Zamaa, domi à kpɔ́.

¹⁰ ɲɔ́i í tɔ́ Jesu suuru ku maà nyɔ́ aɲa ikpa angule.

¹¹ Wee à yɛ kusɔ́ gaa ɲa à waa j̄ɛ ikpa iri kutau b̄ɛ.

¹² ɲɔ́i inɛi inɔ́ko ɲau à tɔ́ Jesu à ni, j̄ɔ́ kaa mu kusɔ́ ɲau ih̄ɔ́, ku ba ka maa wa b̄ɛ.

¹³ Nɔ́ Jesu í yɔ́ɔda ɲa. ɲɔ́i à fita hai si inɛɛu à koo à mu kusɔ́ ɲau à tale si ɲa hai antai iri kutau à dasi inyi nɔ́ inyi inɛi í j̄ɛ ɲa. Kukpɔ́ ɲa í to dubu minji (2.000).

* 5:2 bi ku si iku ɲa Si waati ɲa, si isai kuta ɲai à ya si iku ɲa.

14 Woo degbe kusɔɔ ηau à sa à koo à waa sisi laabaau ideu si ilu nlau do si ilεko ηa. Nɔ inε ηa à fita à bɔ ku cɔ mii iyi í ceu.

15 Iyi à naa bi Jesu, à ye inε iyi í tako í nε inεi inɔko bututuú í baa si laakaε í dasi j̄ine ηa wa buba. N̄oi à bití, n̄jo í mu ηa jiida.

16 Inε ηa iyi ideu í ce iju n̄ηa à waa sisia inε ηa.

17 Nɔ inε ηau à tɔɔ Jesu ku fita hai ilei ilu n̄ηa.

18 Waati iyi Jesu wa lɔ akɔi inyiú, n̄oi inε iyi í tako í nε inεi inɔko ηau waa tɔɔε í ni ku j̄ò n̄ηu ku tooε.

19 Amma Jesu í kɔ. Nɔ í s̄ɔɔ í ni, bɔ kpas̄εε bi inεε ηa koo s̄ɔ ηa mii iyi Laf̄εε í ceε, do yaase bei í ce araareε.

20 N̄oi inεεu í nε, í wasi ku sisia inεi ile iyi à ya kpe Ilu M̄εwa ηau mii iyi Jesu í cea n̄ηu fei. N̄oi āηa fei à bití jiida jiida. Nɔ Jesu m̄ɔ í dede wa hai bε.

Idei ama inaaboi Zairusi do inaabo iyi í lu ib̄oi Jesu

(Cɔ Matie 9:18-26; Luku 8:40-56)

21 Jesu í baa hai ice ikpa ih̄ɔ do akɔi inyiú. Í wa it̄i tenkuu bε nɔ zamaa nla gɔ í naa í t̄ɔt̄ɔ bi t̄εε.

22 N̄oi inε gɔ í naa bi t̄εε. À ya kpoo Zairusi. Inε ngboi ile bii Zuifu ηa à ya ce kut̄ɔt̄ɔi. Iyi í ye Jesu, n̄oi í s̄εebata si wajue.

23 N̄oi í t̄ɔɔε ku sobi n̄ηu í ni, ama inaabom wa bi ku ku. N̄ wa n t̄ɔɔε, i naa i lesiε awɔ, nɔ ku ba iri ku maa w̄εε baani.

24 N̄oi āηaɔ Jesu à waa nε. Nɔ zamaa nla gɔ wa tooε hee à waa manteeε.

25 Wee si in̄oi inε ηau inaabo gɔ í wa bε iyi wa ce b̄ɔi awɔ ku mu hai ad̄ɔ maateeki wa.

26 Í wahala jiida si aw̄oi lokotoro nkpɔ hee andi fia iyi í nε fei í j̄ɔɔ, kù nɔ kù ce baa daama, amma b̄ɔ̄εu í teese wa k̄ɔ̄s̄ii.

27 Abou í gbɔ laabaau Jesu wo, n̄oi í j̄ò í naa do anyiε si in̄oi zamaau í lu jaaε.

28 Í ce b̄εεbei domi í fɔ si id̄ɔε í ni, baa bii jaaεi ñ lu an ba iri.

29 N̄oi gbak̄ã b̄ɔi awɔ ku muεu í leek̄i. N̄oi í gbɔ fufui baani si araε.

30 N̄oi Jesu í mà gbak̄ã iyi gbugbã gɔ í fita hai si arai n̄ηu nɔ í sinda wa cɔ zamaau nɔ í ni, yooi í lu jaaεm.

31 N̄oi m̄ɔcɔε ηa à s̄ɔɔ à ni, deb̄ei í kù waa ye zamaa iyi wa manteei, nɔ ì waa ni yooi í lue?

32 N̄oi Jesu í sinda í cɔ inε ηau ku ba ku ye inε iyi í ce b̄εεb̄εu.

33 N̄oi abou wa yaya do n̄jo, domi í mà mii iyi n̄ηu í ce. N̄oi í naa í gule si wajue í s̄ɔɔ nt̄ɔ si mii iyi í ba n̄ηu fei.

34 Nɔ Jesu í s̄ɔɔ í ni, abooyi, naan̄εi í faabaε. Koo w̄εε si laakaε, ì ba iri si b̄ɔ̄εu mbe.

35 Si bei Jesu wa fɔ ideu, inε gɔ ηa à naa hai kpas̄εi Zairusi inε ngbou, à s̄ɔɔ à ni, ama inaaboεu í ku. Maà wahala M̄εtu má.

36 Amma Jesu kù dasi ide n̄ηau. Nɔ í s̄ɔ Zairusi í ni, maà j̄ò zigie ku da, awɔ de dasi naan̄ε.

37 N̄oi í ni inε gɔ ku maà si n̄ηu kpas̄εi Zairusi wa bii kù je Piεε do Zaaki, do Z̄ã if̄oi Zaaki.

38 Iyi à to nɔ Jesu í yɛ zamaa nla gɔ bɛ à waa cã kpokpoo, à waa kpata à waa dɔ̄ anu nla nla.

39 Nɔi í lɔ kpasɛ̄u í bee ɲa í ni, na mii í ce ì waa dɔ̄ anu bɛɛbɛ ɲa. Na mii í jò ì waa kpata ɲa. Amau kù ku mɛɛ, wa sɪ̄ njooi.

40 Nɔ̄ à waa yaakoɛ. Nɔi Jesu í jò aɲa fei à fita, í gbe baau do iyei amau do mɔcɔ mɛeta ɲa iyi à suu wau, ɲɔi à lɔ bii amau í wa.

41 Nɔi Jesu í mu awɔi amau í fɔ do feeɛ í ni, talita kumi, waatɔ ama inaabo, dede. Amui, ñ sɔ̄ɛ.

42 Nɔi gbakã ama inaabou í dede nɔ wa nɛ. Í nɛ zakai adɔ̄ maateeji. Iyi inɛ ɲau à yɔɔ ɲɔi à bitɔ̄ ntɔ̄ ntɔ̄.

43 Nɔi Jesu í sɔ̄ ɲa í ni a náa ije ku jɛ. Nɔ̄ í sɔ̄ ɲa má do kugaabu í ni a maà jò inɛ gɔ ku gbɔ̄ ideu.

6

Inɛi Nazareti ɲa a kù dasi Jesu naane

(Cɔ̄ Matie 13:53-58; Luku 4:16-30)

1 Nɔi Jesu í nɛ hai kpasɛ̄i Zairusi bɛ í bɔ̄ ilu bii í jɛ ama. Nɔ̄ mɔcɔɛ ɲa à suu.

2 Iyi ajɔi kusimi í naa ɲɔi í lɔsi ku sisia inɛ ɲa ide ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔ̄u. Nɔi inɛ nkɔ̄ nkɔ̄ í gbɔ̄ ideu nɔ̄ à bitɔ̄ à waa ni, hai iwoi ɲɲu í ba dimii lasabu jiidau bɛ. Dimii bisi yoomai à mua ɲɲu. Beirei í ce wa ce dimii maamaakeu ihɛ̄.

3 Kù jɛ woo gbe j̄i nɔ̄u mbe ya, amai Maariu mɛɛ. Mà kù jɛ igbãi Zaaki do Zozee, do Zudu do Simɔ̄ mbe ba. Nɔ̄ wec̄ɛ ɲa a kù wa inɔ̄ nwa ihɛ̄? To,

lasabu ɲɲu ɲau bei wa ganji ɲa a dasiɛ̄d naane.

4 Nɔi Jesu í sɔ̄ ɲa í ni, kù nɛ bii walii ci ya nɛ bɛɛɛɛ bii kù jɛ si ilei ideɛ do si inɔ̄i inɛɛ ɲa do kpasɛ̄ɛ.

5-6 Nɔi Jesu í bitɔ̄ domi a kù dasiɛ̄ naane. Bɛɛbɛi kù yɔkɔ̄ kù ce maamaake bɛ, bii kù jɛ bɔ̄ɔ̄ gɔ ɲa iyi í lesi awɔ̄ nɔ̄ à ba iri.

Jesu í bɛ mɔcɔ maateeji ɲau minji minji

(Cɔ̄ Matie 10:5-15; Luku 9:1-6)

Si anyiɛ, Jesu í ya maa dabii dabii si ileeko ɲau ku maa sisia inɛ ɲa idei Ilaaɔ̄.

7 Nɔi í kpe woo bɛ maateejiɛ ɲau nɔ̄ í bɛ ɲa minji minji, í mu ɲɲa gbugbã a leleɔ̄ inɛi inɔ̄ko ɲa.

8 Í sɔ̄ ɲa í ni, i maà so nkãma si isɛɛnɛ nɲɛu. I maà so ije hee má jɛ bɔ̄gɔ̄, hee má jɛ fia, í gbe golo.

9 I dasi baata nɲɛ amma í maà kpele ibɔ̄ minji.

10 Nɔi í sɔ̄ ɲa má í ni, bii ì to ilu bii ì waa bɔ̄ ɲa, i wa kpasɛ̄ bii à dasi ɲɛ hee i koo i nɛɔ̄ hai ilu bɛ ɲa.

11 Bii í jɛ bii gɔ ɲa inɛ ɲa a kù gba ɲɛ hee má jɛ a gbɔ̄ ide nɲɛ, í fita hai bɛ ɲa, nɔ̄ í gbugbã ɲɲa irurui baata nɲɛ ɲa ku ba ku jɛ ɲɲa sɛɛda iyi kiitii Ilaaɔ̄ á naa si ɲa.

12 Nɔ̄ mɔcɔ̄ ɲau à nɛ nɔ̄ à waa waazoa inɛ ɲa à waa ni a kpaasi ido.

13 Nɔ̄ à lele inɛi inɔ̄ko nkɔ̄ nkɔ̄, nɔ̄ à ya tontooa bɔ̄ nkɔ̄ nkɔ̄ ikpo si iri. Nɔ̄ à ba iri.

Idei ikui Zāa woo dasi inyiu
(Cō Matie 14:1-12; Luku
9:7-9)

¹⁴ Ilaalu Herodu í gbɔ baauu Jesu, si na iyi í jò iriɛ í fangaa bii fei. Nɔ inɛ gɔ ɲa à nia Jesu, Zāa woo dasi inyiui í jì hai si bale. Na ɲai í jò í nɛ gbugbā wa ceò maamaake.

¹⁵ Inɛ gɔ ɲa mɔ à waa nia Jesu, Elii walii nlai takoui. Nɔ inɛ gɔ ɲa mɔ à waa niaa, ɲɲu mɔ waliii bei ti tako ɲaui.

¹⁶ Amma iyi Herodu í gbɔ ideu ɲai í ni, Zāa woo dasi inyiui. N jò à bu iriɛ wo. Debei ɲɲui í jì hai si bale.

¹⁷ Mii iyi í jò Herodu wa fɔ beɛbe wee. Hai tako Herodu takæ í ni a mu Zāa a dūu a dasiɛ piisɔɔ na ku tūò idai Herodias. Wee Herodu í tako í so Herodias aboi Filipu, ifɔɛ.

¹⁸ ɲai Zāa í sɔɔ í ni, kù sīa i gba aboi ifɔɛ i dasi kpasɛɛ.

¹⁹ Na ɲai í jò Herodias wa mu Zāa do idɔɔkɔ. Wa bi ku kpaa amma kù ba kpāa

²⁰ si na iyi í jò Herodu í mà beɛrei Zāa. Bii wa gbɔ ideɛ idɔɛ í ya dedei, amma do ɲɲu fei í ya bi ɲɲu ku gbɔɔ. Í mà iyi amanɛ dee dee nɔ kuwɛɛɛ kù nɛ taale kāma. Na ɲai í jò í bii anyiɛ.

²¹ Do ɲɲu fei, ajɔ ɲɲu gɔ Herodias í ba kpāaɛ. Ajɔ ɲɲu Herodu í nya jingau nla nla ku yeò gigii ajɔi kubíɛ. ɲai í kpe akawe nlaɛ ɲa do inɛ ngboi soogee ɲa, do inɛ ngboi ilei Galilee ɲa fei.

²² ɲai ama inaaboi Herodias í lɔ ileu wa jojo, ɲai í dɔa Herodu si do inɛɛ ɲa iyi í kpe wa ɲau fei. ɲai Herodu

í sɔ mudɛɛu í ni, tɔɔm mii iyi í bi fei, an muuɛ.

²³ Nɔ í gbasi do mii fei í ni, mii iyi í tɔɔm fei, an muuɛ, baa bii í jɛ bubui bommam nii.

²⁴ ɲai ama inaabou í koo í bee iyee í ni, mii í jɔ n tɔɔɛ. ɲai iyee í jɛ í ni, tɔɔɛ irii Zāa woo dasi inyiui.

²⁵ ɲai gbakā ama inaabou í naa bi ilaaluu í sɔɔ í ni, n bi i muum irii Zāa woo dasi inyiui nsei nsei si perenti.

²⁶ Baa do iyi inai ilaaluu í fɔ ntɔ ntɔ fei kù bi ku kɔɔ, si na iyi í jò í gbasi do mii fei si wajui inɛ ɲjɔɔɛ ɲau.

²⁷ ɲai gbakā í be sooge gɔ koo bù irii Zāa woo dasi inyiui wa. ɲai soogeu í koo í bu irii Zāa wa hai ile piisɔɔ.

²⁸ Nɔ í naaɔ wa si perentiu í naa í na ama inaabou. Nɔ ama inaabou mɔ í koo í na iyee.

²⁹ Iyi mɔcɔi Zāa ɲa à gbɔ iyi í ku, ɲai à naa à soo à koo à suu.

Jesu í wò amanɛ dubu miu
(5.000)

(Cō Matie 14:13-21; Luku
9:10-17; Zāa 6:1-14)

³⁰ Nɔ woo be maateeji ɲa iyi Jesu í tako í be ɲau à baa bi tɛɛ à waa sisiaa mii ɲa iyi aɲa à ce fei do cio iyi à kɔ inɛ ɲa si fei.

³¹ Nɔ inɛ ɲa à wasi ku naa ku nɛ hee Jesu do mɔcɔɛ ɲa a kù ba fayai ku jɛ. Na ɲai í jò í sɔ ɲa í ni, i jò ka nya ara nwa ka bɔ ikpa gbabua ku ba i sīmi keeke ɲa.

³² ɲai à jò inɛ ɲau be, nɔ à koo à lɔ akɔi inyiui à bɔ ikpa gbabuau.

³³ Amma inɛ nkɔɔ í yɛ ɲa waati iyi à waa nɛ, nɔ à mà ɲa. ɲai à mà tengi bii à waa bɔu.

Nɔ inɛ ɲa à sei wa do isɛ hai ilu ɲa fei à cua ɲɲa tengi bii à waa bɔu.

³⁴ Iyi Jesu í to wa ɲɔi í fita hai inɔ akɔu. Nɔ í ye zamaa nkpɔu. ɲɔi í ce araare ɲɲa, domi à yei bei angudã ɲa iyi a kù ne woo degbe. ɲɔi í lɔsi ku kɔ ɲɲa si cio nkpɔ.

³⁵ Si bei ale wa le, ɲɔi mɔcɔɛ ɲa à naa bi tɛɛ à ni, inyau wee gɔabuai, nɔ idũ wa dũ.

³⁶ Na ɲɲu, da inɛ ɲau a bɔ ilɛko ɲa do inɔ ilu ɲa iyi à wa amɛɛ, ku ba a koo a ra mii iyi aa je.

³⁷ Amma í sɔ ɲa í ni, inɛ taka ɲɲɛ í na ɲa ije a je. ɲɔi à jɛaa à ni, i kù mà baa bii à so fiái icɛi cukpa mɛɛjɔ, kaa to ka ra ɲɲa pɛɛ ka na ɲa a je.

³⁸ ɲɔi Jesu í bee ɲa í ni, pɛɛ fɛloi ì ne ɲa. I koo í cɔ wa. Iyi à koo à cɔ, ɲɔi à ni, pɛɛ miui à ne do cɛɛ minji.

³⁹ Nɔ Jesu í sɔ mɔcɔɛ ɲau í ni a jɔ inɛ ɲau a buba si fɔfɔ tũtũu be ikã ikã.

⁴⁰ ɲɔi à buba ikã ikã, tuuba gɔ ɲa amanɛ cĩɔ, tuuba gɔ ɲa mɔ amanɛ ciitaa.

⁴¹ ɲɔi Jesu í so pɛɛ miuu do cɛɛ minjiu, nɔ í wu iju lele í saabu Ilaaɔ. ɲɔi í bububu pɛɛu nɔ í na mɔcɔ ɲau a kpɛa zamaau. Nɔ í kpɛ ɲɲa cɛɛ minjiu mɔ inɛ fei í ba.

⁴² Aɲa fei à je à yo.

⁴³ ɲɔi à ko pɛɛ do cɛɛ bubu iyi í gɔbeu kɔlɔ maateji í kɔ.

⁴⁴ Inɛmɔkɔ ɲa iyi à je pɛɛu à wɛɛi amanɛ dubu miu (5.000) bàkà inaabo do amu ɲa baasi.

Jesu wa ne si antai tenku

(Cɔ Matie 14:22-33; Zãa 6:15-21)

⁴⁵ Iyi à tã gɔbakã ɲɔi Jesu í jɔ mɔcɔɛ ɲau à lɔ akɔi inyiu ku ba a takɔɛ a kua ice ihɔ, ikpa Bɛsaiida. Iyi à waa ne nɔ í ni zamaau ku ne.

⁴⁶ Waati iyi í jɔ à ne ɲɔi í koo í gũ iri kuta gɔ ku ba ku ce kutɔɔ.

⁴⁷ Nɔ í wa be hee idũ í koo í dũ, nɔ akɔi inyiu í wa si aninii tenkuu do mɔcɔ ɲau nɔ Jesu mɔ í wa ile ɲɲu akã.

⁴⁸ Í ye mɔcɔɛ ɲau à wa si wahalai ku wai akɔi inyiu, domi fufuu wa kò ɲa. Zakai amɛɛjumá ɲɔi í maai si ɲa, wa ne si antai inyiu wa bi ku cua ɲɲa.

⁴⁹ Amma waati iyi à yɔɔ wa ne si antai tenkuu ɲɔi à tamaa bei zĩii, ɲɔi à waa dɔ anu.

⁵⁰ Aɲa fei à yɔɔ ɲɔi njo wa mu ɲa. ɲɔi gɔbakã Jesu í ba ɲa ide ku fɔ í sɔ ɲa í ni, i sũ laakai ɲɲɛ ɲa. Amui Jesu, i maà ce njo ɲa.

⁵¹ ɲɔi í lɔ inɔ akɔu í ba ɲa be, nɔ fufuu í leekĩ. ɲɔi zigi ɲɲa fei í da à biti hee,

⁵² domi a kù gɔ yaasei maamaakei pɛɛu si na iyi í jɔ idɔ ɲɲa í le.

Jesu í jɔ bɔɔ ɲa à ba iri si ilei Genesareti

(Cɔ Matie 14:34-36)

⁵³ Iyi à kua tenkuu à tã ɲɔi à to ilei Genesareti à koo à dĩ akɔ ɲɲa bi ku leekĩu.

⁵⁴ Wee inɛ gɔ ɲa à wa be. Iyi Jesu do mɔcɔɛ ɲa à fita hai si akɔu gɔbakã ɲɔi inɛ ɲau à mà Jesu.

⁵⁵ ɲɔi aɲa fei à sei à waa naaɔ bɔɔ ɲa wa hai inɔ ilu ɲa. À ya so ɲa wai si sɛɛ ɲa a naaɔ ɲa wa tengi bii à gɔb í wau.

⁵⁶ Bii Jesu í to fei, hai ilεεko ηα do ilu nla ηα do iko bii ine ηα à waa sũ fei, à ya maa naaò bõõ ηα wai si bantuma bii í wau. Nõì à ya tõe ku jò aηα a lu baa itfi kumbooe. Nõ ine ηα iyi à luu fei à ya ba irii.

7

Dedembai bala ηα (Cò Matie 15:1-9)

¹ Nõì Farisi ηα do woo kò ine ηα si wooda gõgõ ηα à naa hai Zeruzalemu nõ à tõtõ kòkòì Jesu.

² Nõì à ye mǎcǎe gõ ηα à waa je do awõ riisi, waatõ a kù wõõ si bei à ya ce si dedemba ηα.

³ Wee Farisi ηα do Zuifu ηα iyi à gbe fei, à waa too dedembai bala ηα ηα. Bii kù je à wõõ sãa sãa a ci ya je ngõgõ.

⁴ Bεεβε mǎi, bii à baa hai aja nõ a kù wõõ a ci ya je. Mii nkpõ nkpõì à ya ce má iyi í je dedemba ηα. Mii ηau gõgõ ηα wee, kǎõfu ku wiε do boonyi do cakai isõ nkpα ηα.

⁵ To, si bei Farisi ηα do woo kò ine ηα si wooda ηau à ye mǎcõ ηau à waa jeò awõ riisi ηõì í jò à bee Jesu à ni, na mii í ce mǎcǎe ηα a kù waa too dedembai bala nwa ηα. Na mii í jò à ya je do awõ riisi.

⁶ Nõ Jesu í je ηα í ni, iηε ilu muafiti ηα, hai tako Ezai í ce waliiei dee dee na iri ηηε waati iyi í kò si tiaε í ni,

“Ilaaõ í ni,
Inε ηau ihẽ à waa ceem bεεrei
do gele ηηu akã.

Amma idõ ηα í jlim.

⁷ Kutõ iyi à waa ceem ngbei,

Domi woodai amanε ηai à waa kò ine ηα si nõ à waa ni woodam nii.”

⁸ Nõì Jesu í sõ ηα má í ni, ì waa jò woodai Ilaaõ ηα nõ ì waa too dedembai amanε ηα.

⁹ Do ntõ í waa kpa woodai Ilaaõ ηai ku ba i sãsi dedemba ηηε ηα.

¹⁰ Moizi í ni, “i jirima iyeò baa ηηε ηα”. Nõ í ni má, “ine iyi wa fõ laalbi iyeò baaε ηα, a kpa lafẽε.”

¹¹ Amma iηε, ì waa fõ ide mmu. Ì waa ni ine á yòkò ku sõ iyeò baaε ku ni fia iyi ηηu á sobi ηα do, ti Ilaaõì. Fiaui ì waa kpe kǎõbãa ηα.

¹² Nõ bii ine í dõ bεεβε, i kaa náa kpãa ku sobiò iyeò baaε má ηα.

¹³ Bεεβε, ì waa kpa idei Ilaaõ ηα nõ ì waa too dedemba iyi à jò ηηε ηα. Nõ ì waa ce mii laalo nkpõ má iyi í jò dimi bεεβε ηα.

Mii iyi í ya dasi ine riisi (Cò Matie 15:10-20)

¹⁴ Nõì Jesu í kpe zamaau má bi tεε ηõì í sõ ηα í ni, iηε fei í sotfi i gbõ yaasei idem ηα.

¹⁵ Nkãma kù weε iyi á lò do geleì amanε ku dasiε riisi. Amma iyi á fita hai si idõì amanε, ηηui á dasiε riisi. [

¹⁶ Inε iyi í ne itfi iyi á gbõò ide, ku gbõ.]

¹⁷ Nõì Jesu í nya arae hai bi zamaau í koo í lò kpasẽ. Waati iyi í lò kpasẽu ηõì mǎcǎe ηau à beε yaasei mǎndaui.

¹⁸ Nõì í bee ηα í ni, i kù ne bisi ηai? I kù mà ηα mii iyi á lò inõì amanε hai waduude kaa dasiε riisi?

19 Kaa dasiē riisi, domi ije kaa lō si idōi inē bii kù jē si ināe, nō ku yō ku bei ku fita. Jesu í fō bēēbei ku ba ku sō ŋa iyi ije kāmā kù jē iwò.

20 Nō í ni má, mii iyi wa fita hai si idōi amanēi í ya dasiē riisi,

21 domi hai si idōi amanēi lasabu laalō do icu ku ko, do ile ku ce, do inē ku kpa,

22 do sakara, do kōdēē, do inō ku kã, do takii, do daa iyi í lō zaka, do igu, do funei inē ku nya, do faao, do idō ku le í ya fita.

23 Mii laalō ŋau bē fei hai si idōi amanēi wa fita nō aŋai à ya dasi inē riisi.

Abo dimi mmu gō í dasi Jesu naanē

(Cō Matie 15:21-28)

24 Iyi Jesu í fō bēēbē í tā ŋōi í dasi kpāa í bō ilēkoi Tii, ŋōi í lō kpasē gō. Wee kù waa bi inē gō ku mà, amma kaa yōkō ku manji.

25 Abo gō í wa bē, ama inaaboē í nē inēi inōkō. Iyi í gbō Jesu í to wa bē gbakā, ŋōi í naa í gule si wajue.

26 Abou í bei í jē dimi mmu. À buui Fenisi si ilei Siri. ŋōi wa tōo Jesu ku lelea nŋu inēi inōkōu hai si amāeu.

27 Amma Jesu í sōo í ni, jò amu ŋa a jē a yo titā, domi kù sīa a gba ijēi amu ŋa a na aja keeke ŋa.

28 ŋōi abou í ni, ntōi Lafēē. Amma baa do nŋu fei, aja keeke ŋau à ya wa abei taabu a maa jē buubuui ijēi amu ŋa iyi wa cuku wa.

29 ŋōi Jesu í sōo í ni, na ide iyi í fōu bē, nē. Inēi inōkōu í fita siē mbē.

30 Iyi í nyi kpasēē ŋōi í koo í ba amau wa sū si daayi, inēi inō ikou í fita siē tā.

Jesu í jō dekl gō í ba iri

31 ŋōi Jesu í dede hai ilēkoi Tii í too do Sidōo, í bei í bō tenkui Galilee si ilē iyi à ya kpe Ilu Mēewa ŋau.

32 Iyi í to, ŋōi inē gō ŋa à naad dekl gō wa, iyi ci ya yōkō ku fō ide sāa sāa, ŋōi à tōo Jesu ku lesiē awō.

33 ŋōi Jesu í bōdē hee bii í jìdō zamaau. ŋōi í dasi amaawōē si itli deklū, nō í tu antō, í jōa si amēē.

34 Nō í wu iju lele í jilē idō í fō do fee ŋŋa í ni, efata, waatō, cī.

35 ŋōi gbakā itli mākōu í cī nō amēē í tē, nō í sinti ku fō ide dee dee.

36 Jesu í sō ŋa í ni a maà sō inē gō, amma si bei wa sō ŋau, bēēbē mōi aŋa mō à wasi ku sō inē ŋa.

37 ŋōi inē ŋau à biti hee í caa à waa ni, mii iyi wa ce fei í sīai. Í jò baa dekl ŋa à waa gbō ide, inē ŋa iyi a ci ya yōkō a fō ide wo à waa fō bēbēi.

8

Jesu í wò amanē dubu mēē (4.000)

(Cō Matie 15:32-39)

1 Iyi í ce ajō minji ŋōi zamaa nla gō í tōtōo bi tēē má. Nō wee a kù nē mii iyi aa jē. ŋōi Jesu í kpe mōcōē ŋau í sō ŋa í ni,

2 araareí zamaau ihē wa mum domi ajō mēeta ŋŋai ihē iyi à wa bi tom, nō sōnda kāmā kù gbe ŋŋa má.

3 Bii ñ jò à neò ari aa koo a cuku kpāa, si bei idei ine gò ña í jì.

4 Njoi mǎcǎe ñau à beee à ni, iwoi aa ka ba pǎe si ghabuau ihē iyi aa je a yoò.

5 Njoi Jesu í bee ña í ni, pǎe feloi ì ne ña. Njoi à ni, ara mǎejei.

6 Njoi Jesu í ni zamaau fei ku buba ilē. Nò í so pǎe ara mǎejeu í bei í saabu Ilaaḍ, nò í bububuē í na mǎcǎe ñau a kpē ñña. Njoi à kpēa zamaau.

7 Wee à ne cǎe keeke gò ña be má. Njoi Jesu í saabu Ilaaḍ má, í bei í ni a kpē ñña, nò à kpē ñña cǎe ñau má.

8 Nò aña fei à je à yo. Njoi à naa à ko bubui pǎe ña iyi í gbeu kǎlǎ mǎeje.

9 Jiai ine ñau í to zakai aña dubu mǎe (4.000). Njoi Jesu í bei í jò ine ñau à ne.

10 Njoi gbakā í koo í lǎ akǎi inyiu do mǎcǎe ña à bǎ ikpa Daamanuta.

Farisi ña à bi Jesu ku ce maamaake

(Cò Matie 16:1-4)

11 Njoi Farisi gò ña à naa bi Jesu à wasi ku baa kakǎw ku ce. À cǎ laakaē, à tǎe ku ce maamaake iyi á nyisi iyi gbugbǎe hai bi Ilaaḍi wa naa.

12 Njoi Jesu í jilē idǎe í ni, na mii í ce inei nsei ñau ihē à waa tǎm n ce maamaake. Ntǎ ntǎ, n kaa n nyisi ñe maamaake kǎma gǎ.

13 Njoi í jò ña í koo í lǎ akǎu do mǎcǎe ña a kua do ice ihǎ.

Lefeei Farisi ña do ti inei Herodu ña

(Cò Matie 16:5-12)

14 Wee mǎcǎe ñau à gbǎje ije ku so, pǎe akāi à ne si akǎu bē.

15 Njoi Jesu í sǎ ña í ni, i ce laakai í nya ara ñe hai bi lefeei Farisi ña do ti inei Herodu ña.

16 Njoi mǎcǎ ñau à waa sǎ ñe ide à waa ni, si na iyi í jò a kù ne ijei í jò wa dǎ bǎe bē.

17 Wee Jesu í mà iyi à waa fǎ ñoi í ni, na mii í ce ì fǎ ì waa ni ña, si na iyi í jò a kù ne pǎei. Ine mǎ í kù mà ña hee nsei? I kù gbǎ yaasei ideu ñai? I kù ne bisi ñai? Idǎ ñe mǎ í lei?

18 Í jǎ ì ne iju ña mǎe, i ci ya ye ilu ñai? I kù ne itǎ ña ba. I ci ya gbǎ ide ñai? I ci ya ye gigi ñai?

19 Waati iyi ñ kpēa amane dubu miu pǎe ara miuu, pǎe kǎlǎ feloi búbù iyi í gbeu í ce. Njoi à jǎa à ni, kǎlǎ maateejii.

20 Njoi Jesu í bee ña má í ni, si waati iyi ñ bu pǎe ara mǎejeu ñ na amane dubu mǎe ñau, pǎe bubu iyi í gbeu kǎlǎ feloi ì kóo ña. Njoi à jǎa à ni, kǎlǎ mǎejei.

21 Njoi Jesu í sǎ ña í ni, i kù gbǎ hee nsei ña?

Jesu í jò fǎeju gǎ í ba iri Besaida

22 Njoi à to ilu gǎ iyi à ya kpe Besaida, nò ine gǎ ña à náaa Jesu fǎeju gǎ wa, à tǎe ku luu.

23 Njoi í mu awǎi fǎejuu í bǎdǎe alalai iluu. Njoi í daa antǎ si ijuē í lesiē awǎ í ni, ì waa ye ngǎgǎ?

24 Njoi fǎejuu í cǎ ilu í ni, ñ wa n ye amane ña à waa ne, amma à yei bei jii ña.

25 Njoi Jesu í lea awǎ si iju má. Iyi ineēu í cǎ ilu má nò í ba wee ññu í ba iri, wa ye ilu wau wau.

²⁶ N̄oi Jesu í ni ku ne kpasẽe, amma ku maà too do in̄o ilu má.

Piẽe í ni Jesu í je ine iyi Ilaaã í cica

(C̄o Matie 16:13-20; Luku 9:18-21)

²⁷ N̄oi Jesu do m̄oc̄e ɲa à ne ikpa ilu ɲa iyi à wa k̄k̄k̄i Sezaree, si ilei Filipi. N̄oi si kp̄aaui í bee m̄oc̄e ɲa í ni, yooi ine ɲa à ya ni ñ je.

²⁸ N̄o à jeaa à ni, ine ḡo ɲa à ya ni aw̄ou Z̄aa woo dasi inyii. Ine ḡo ɲa m̄o à ya ni aw̄ou Elii walii n̄lai takoui. Ine ḡo ɲa m̄o à ya ni aw̄ou ine ak̄ai walii ɲauí.

²⁹ N̄oi Jesu í bee ɲa í ni, in̄e m̄o ni, yooi ñ ni ñ je ɲa. N̄oi Piẽe í jeaa í ni, aw̄ou Kirisii, ine iyi Ilaaã í cica.

³⁰ N̄oi Jesu í s̄o ɲa do kugaabu í ni a maà s̄o ine ḡo.

Jesu wa f̄o ideí ikue do kuj̄te

(C̄o Matie 16:21-28; Luku 9:22-27)

³¹ N̄oi Jesu í sinti ku s̄o m̄oc̄e ɲau í ni ɲɲu Amaí Amane, í gbe ɲɲu ku ce wahala j̄ida. Ine ngbo ɲa do ine ngboi woo weei Ilaaã ɲa do woo k̄o ine ɲa si wooda ɲa aa k̄osi ɲɲu a kpa ɲɲu, amma ɲɲu á j̄i hai si bale si aj̄o m̄eetasia.

³² Í f̄o ideui s̄aa s̄aa, k̄u singae. N̄oi Piẽe í gb̄aa í b̄òde k̄k̄k̄e n̄o í ni ku maà f̄o b̄eɛb̄e.

³³ Amma Jesu í sinda í c̄o m̄oc̄e ɲa, n̄o í la si Piẽe í ni, sekeẽ hai bi tom, Seetam, domi i k̄u waa ce lasabui Ilaaã, í gbe ti amanẽ ɲa.

³⁴ Si anyiẽ, í kpe zamaau do m̄oc̄e ɲa, í s̄o ɲa í ni, ine iyi wa

bi ku toom, ku j̄ò id̄oɔbie n̄o ku so j̄ii ku gaauẽ ku toom wa.

³⁵ N̄o ine iyi wa bi ku ba kuw̄eẽ do id̄oɔbie, kaa baa. Amma ine iyi í nȳo kuw̄eẽ na irim do na laabaau j̄iidau, laf̄ẽe á b̄aa do nt̄o.

³⁶ Aranf̄aani yoomai amanẽ í ne b̄ii í ba amanii andunya fei n̄o í kua kuw̄eẽ.

³⁷ M̄a m̄ii í w̄eẽ iyi amanẽ á kpaasiò kuw̄eẽ.

³⁸ N̄o Jesu í ni má, inei nsei ɲa ilu dulum ɲai iyi a k̄u leek̄ò Ilaaã ɲɲu ak̄a. Na ɲɲu, ine iyi wa ce anȳoi amu Amaí Amane, walak̄o wa ce anȳoi idem si waju ɲɲa, amu m̄o an ce anȳoi laf̄ẽe waati iyi an nyi wa. N̄o waati iyi an nyi wa an nyi wai do amboei Baam do amalekaẽ ɲa aj̄o.

9

¹ N̄oi Jesu í s̄o ɲa má í ni, nt̄o nt̄o, ine ɲa iyi à wa ih̄ẽ si nsei, ḡoḡo ɲɲa ɲa aa ye bommai Ilaaã wa naa do gbugb̄a a bei a ku.

Arai Jesu í daana

(C̄o Matie 17:1-13; Luku 9:28-36)

² Si anyii aj̄o m̄eefa Jesu í kpe Piẽe do Zaaki do Z̄aa í nya ɲa ik̄a n̄o à koo à ḡu iri kuta n̄la ḡo aɲa duus̄ò. Si bei à waa c̄o ɲoi à ba arae í kpaasi.

³ N̄oi jaee ɲa wa daana j̄ida í f̄ũuta pai pai hee ine ḡo k̄u w̄eẽ si andunya ih̄ẽ iyi á ȳk̄o ku f̄o ac̄e ku f̄ũuta b̄eɛb̄e má.

⁴ Si anyiẽ ɲoi Elii do Moizi à faata wa à waa baa ide ku f̄o.

⁵ N̄o Piẽe í s̄o Jesu í ni, M̄eetu, á s̄ia ka maa wa ih̄ẽ. J̄ò ka ce ilei ac̄o m̄eeta, ak̄a titeẽ, ak̄a m̄o ti Moizi, ak̄a m̄o ti Elii.

6 Wa fə bεεbei si na iyi í jò njo í mu ɲa hee í jò kù mà baa bei á ni.

7 Nɔi bukɔɔ gɔ í naa í bii ɲa, nɔ hai si bukɔɔu à gbɔ ide ku fə gɔ í ni, inε ihēi í je amam, n̄ buu jiida jiida. I ya gbɔ ideε ɲa.

8 Nɔi gbakā mɔcɔε ɲau à cɔ bii fei, nɔ a kù yε inε gɔ bii kù je Jesu nɲu akā do aɲa taka ɲa.

9 Nɔi à waa kita wa hai iri kutau nɔ Jesu í s̄ɔ ɲa í ni a maà s̄ɔ inε gɔ mii iyi à yε hee nɲu Amaí Amanε koo ku nɔ ku j̄i hai si balε má.

10 Nɔ à jirima ide iyi í s̄ɔ ɲau amma à waa bee nje ide à waa ni, yoomai í je inε ku ku nɔ ku j̄i má.

11 Nɔ à bee Jesu à ni, na mii í ce woo kɔ inε ɲa si wooda ɲau à ni Elii á tako Kirisi ku naa.

12 Nɔi í je ɲa í ni, ntɔi Eliii á tako ku naa ku teese mii fei s̄aa s̄aa. Amma kukɔi ideí Ilaaɔ́ í ni má, inε ɲa aa kpā Amaí Amanε iju jiida nɔ a dondaε, mà iboi.

13 Amma n̄ wa n s̄ɔ ɲε iyi Elii í naa t̄a, nɔ inε ɲa à wahalae bei à bi, si bei kukɔi ideí Ilaaɔ́ wa fə.

Jesu í faaba ama gɔ iyi í ne inei inɔko

(Cɔ Matie 17:14-21; Luku 9:37-43a)

14 Waati iyi Jesu do mɔcɔ mεeta ɲau à waa to wa kəkɔi mɔcɔ bubu ɲau, ɲɔi à yε zamaa nla nla gɔ í kaako ɲa, do woo kɔ inε ɲa si wooda gɔ ɲa iyi à waa ba ɲa kakɔɔ ku ce.

15 Iyi inε ɲau à yε Jesu gbakā à biti nɔ à sei à koo à coo fɔɔ.

16 Nɔi Jesu í bee mɔcɔε ɲa í ni, kakɔɔi mii ì waa ce inεð ɲa.

17 Nɔi si inɔi zamaau inε akā í jεaa í ni, Mεetu, n̄ naae ama inεmɔkɔm wa si na iyi í jò í ne inei inɔko iyi í jò ci ya fə ide.

18 Waati iyi í dede siε fei í ya kekeε ilei nɔ gelee ku ce antɔ foko ku maa ɲɔ inyi nɔ ku kasām. Wee n̄ tɔɔ mɔcɔε ɲa a leleaa, amma a kù yɔkɔ.

19 Nɔi Jesu í s̄ɔ ɲa í ni, inε hai dasi naane ɲa, hee waati yoomai an maa n wa inɔ nɲε. Ma hee waati yoomai an maa n temuad̄ ɲε. I naam amau wa ihē ɲa.

20 Nɔ à naae wa. Iyi amau í yε Jesu gbakā, ɲɔi inei inɔkoku í yayaε do gbugbā, nɔ amau í cuku ile wa bimbili í ce antɔ foko si gelee.

21 Nɔ Jesu í bee baae í ni, hai waati yoomai inei inɔkoku ihē í muu. Nɔi baau í jεaa í ni, hai waati iyi í wεε keekei.

22 Nɔ inei inɔkoku í ne d̄ɔnɛei ku dasiε inɔ inai walakɔ inɔ inyi ku ba ku kpaa. Amma, bii aa yɔkɔ i ce ngɔgɔ, ce araare nwa, i sobi wa.

23 Nɔi Jesu í s̄ɔ́ í ni, ì ni bii an yɔkɔ wó. Inε iyi í dasi naane á yɔkɔ ku ce fei ndεε.

24 Nɔi gbakā baai amau í d̄ɔ anu nla gɔ í ni, n̄ dasi naane. Sobim ku ba n maà n sika si naane ku dasim.

25 Iyi Jesu í yε akpɔi inε ɲau wa k̄ɔsi à sei à waa naa bi ti nɲu ɲɔi í lasi inei inɔkoku í ni, awɔ iyi ì ya dasi inε dekí ku mɔngɔ ide ku fə, amui n̄ ni, fita si amau nɔ i maà nyi wa siε má.

26 Nɔi inei inɔkoku í d̄ɔ anu nɔ í yaya amau do gbugbā í bei í fita. Nɔi amau í kasām hee inε nkɔp̄ í ni í kui.

27 Amma Jesu í mu awæ í dedeε nɔ amau í leekí.

28 Si anyie Jesu í lɔ kpasē gɔ, nɔ do mɔcɔε ηa aɔa duusɔ. Nɔi mɔcɔε ηau à beεε à ni, na mii í ce awa a kù yɔkɔ a kù lele inei inɔkɔ.

29 Nɔi Jesu í je nɔa í ni, do kutɔ nɔ akai aa yɔkɔ í nyaɔ dimii inei inɔkɔ be ηa.

Jesu í nyi wa fɔ idei ikuε do kujie má

(Cɔ Matie 17:22-23; Luku 9:43b-45)

30 Si anyie, Jesu do mɔcɔε ηa à ne hai be nɔ à koo à dabii dabii si ilei Galilee. Wee Jesu kù bi inε ηa a mà bii nɔu í wa,

31 domi wa kɔ mɔcɔε ηau si cio nɔ í sɔ ηa í ni, aa mu amu Amai Amanε a daa inε ηa si awɔ. Aa kɔam, amma si aɔ meetasia an jɔ hai si bale má.

32 Amma mɔcɔε ηau a kù gbɔ yaasei ideu, nɔ à waa ce nɔi ku beεε.

Yooi í je inε ngbo

(Cɔ Matie 18:1-5; Luku 9:46-48)

33 Nɔi à to wa Kaperanumu. Waati iyi à to kpasē nɔi Jesu í beε mɔcɔε ηa í ni, kakɔi mii ì waa ce wa si kpāau be ηa.

34 Nɔi à coko, domi hai kpāa à waa ce kakɔ wai aɔa duusɔ a ba a mà inε iyi í je inε ngbo.

35 Nɔi Jesu í buba, nɔ í kpe amanε maateji ηau í sɔ ηa í ni, inε iyi wa bi nɔu ku je inε sinte, lafēi á je inei ankāanyii inε fei nɔ ku je woo ce icei inε fei.

36 Nɔi í so ama keeke gɔ í leekie si anini nɔa, nɔ í so amau si ikpae, í bei í sɔ ηa í ni,

37 inε iyi í gba ama keeke bei inε ihē na irim, amui í gba. Inε mɔ iyi í gbam, kù je amu akāi í gba, inε iyi í bem wai í gba.

Inε iyi kù je mbεε nwa inε nwai

(Cɔ Luku 9:49-50)

38 Nɔi Zāa í sɔɔ í ni, Mεεtu, à ye inε gɔ iyi í ya maa lele inei inɔkɔ ηa do irie, nɔ à kɔa domi kù waa tooε kù je inε nwa.

39 Amma Jesu í jeaa í ni, i maà kɔa ηa. Inε gɔ kaa yɔkɔ ku ce maamaake do irim nɔ bii í tekeε gbakā ku fɔ laalɔm má.

40 Do ntɔ, inε iyi kù je mbεε nwa inε nwai.

41 Ntɔ ntɔ, inε iyi í mu nɔe inyi ku mɔ na irim, si na iyi í jɔ ì je titom ηa, lafēε kaa kua ribae pai.

Idei dulum

(Cɔ Matie 18:6-9; Luku 17:1-2)

42 Nɔi Jesu í sɔ ηa má í ni, inε iyi í dasi inε akāi ama keeke ηa iyi à dasim naaneu ihē kurara, í tia a dīa lafēε alɔ gɔ si kɔɔε, nɔ a sɔsie si tenku.

43 Bii í je awɔ akāei wa dasie kurara, buu. Á tia i lɔ si kuwεε iyi ci ya tā do awɔ akā do iyi aa ne awɔ minji fei nɔ i lɔ si inyai wahala si ina iyi ci ya ku. [

44 Tengi be kokoo ku nɔ ara ηa a kaa ku nɔ inau mɔ kaa ku.]

45 Bii í je kute akāei wa dasie kurara, buu. Á tia i lɔ si kuwεε iyi ci ya tā do kute akā do iyi aa ne kute minji fei nɔ i lɔ si inyai wahala. [

46 Tengi be kokoo ku nɔ ara ηa a kaa ku nɔ inau mɔ kaa ku.]

47 Nɔ bii í je iju akāei wa dasie kurara, nyaa. Á tia i lɔ

si bommai Ilaaḥ do iju akā do iyi aa ne iju minji fei nō i lō si inyai wahala.

⁴⁸ Tengi be kokoo ku nō ara nja a kaa ku nō inau mō kaa ku.

⁴⁹ Ntō ntō si bei à ya fāsi nja fei imu, beεbe mōi inε fei à ye ijuukpā iyi í ye bei ina ku cō laakaε.

⁵⁰ Imu mii nceei, amma bii didōi imu í ku, mii aa dasi í jō ku dō má nja.

⁵¹ Inε fei í sīa i ye bei imu nja, i maa gbō si nje nja.

10

Jesu wa fō idei nje ku kōi abo do mākō
(Cō Matie 19:1-12; Luku 16:18)

¹ Nōi Jesu í ne hai be í bō ilei Zudee. Si anyie nō í kua í bō ikpa icei idoi Zuudēε. Nōi zamaa gō í tōtō kōkōε má, nōi í lōsi ku kō nja si cioi idei Ilaaḥ si bei í ne dōnneei ku ce.

² Nōi Farisi gō nja à naa bi tēε ku ba a cō laakaε, nō à beεε bii í je amanε í ne kpāa ku kōsi aboε.

³ Nōi Jesu í je nja í ni, si ideu be, wooda yoomai Moizi í kō nje wo.

⁴ Nōi à ni, Moizi í ni, bii ì waa kōsi aboε aa ceaa tiai nje ku kō i bei í kōsiε.

⁵ Nōi Jesu í sō nja í ni, na idō ku le njei í jō Moizi í kō nje beεbe.

⁶ Amma hai sinte, waati iyi Ilaaḥ í taka andunya, í ce inεmākōi do inaabo.

⁷ Na nju, mākō á jō iyeò baεε nō nju do aboε a maa weε

⁸ nō nja minji fei a baa a je ara akā. Si beεbe a kù je nja minji má, ara akā dei à je.

⁹ Na nju, amanε ku ne ku feεfe mii iyi Ilaaḥ í tōtōε.

¹⁰ Iyi í fō beεbe í tā nōi à bō kpasε nō mōcōε nja à waa beεε ide si ide akāu má.

¹¹ Nōi Jesu í sō nja í ni, inε iyi í kōsi aboε nō í so mmuε dulum nii í ce bi abo sinteu si na iyi í jō í ce sakara.

¹² Beεbe mōi bii inaabo í kō mākōε nō í so mākō titō í ce sakarai.

Jesu í weea ama keeke nja
(Cō Matie 19:13-15; Luku 18:15-17)

¹³ Nōi inε nja à gbā ama keeke nja à naaa Jesu wa ku lu nja. Amma mōcōε nja à waa lasi inε nja iyi à naaḥ nja wa.

¹⁴ Iyi Jesu í ye mii iyi à waa ceu, nōi idōε í kō, í sō nja í ni, í jō amu nja a naa bi tom, i maà ganji nja. Domi Ilaaḥ í je ilaalui inε nja iyi à jō nja.

¹⁵ Ntō ntō, inε iyi kù waa sūa Ilaaḥ iri ile bei ama keeke, Ilaaḥ kaa je ilaalui lafēε pai.

¹⁶ Nōi í so amu nja si ikpae í lesi nja fei awō, nō í weε nja.

Idei ilu fia gō
(Cō Matie 19:16-30; Luku 18:18-30)

¹⁷ Nōi Jesu í dasi kpāa. Iyi wa ne, nōi inε gō í sei wa í naa í gule si wajue í ni, Mεεtu, awō inε nceε, mii an ce n baḥ kuwεε hai tā.

¹⁸ Nōi Jesu í beεε í ni, na mii í ce ì waa kpem inε nceε. Inε gō kù weε iyi í je nceε bii kù je Ilaaḥ nju akā.

¹⁹ Ì mà sāa sāa mii iyi wooda í ni. Mii iyi wooda í ni weε, maà kpa inε, maà ce sakara, maà ce ile, maà jea inε gō seεda

ibo, maà takii inε ɔ, jirima iyeò baæ.

²⁰ Nɔ inεeu í ni, Mεetu, ñ wa n jirima iyi bε fei tã hai keekem.

²¹ Nɔi Jesu í cɔ inεeu do kubi nɔ í ni, í gbeε mii akã. Koo i ta mii iyi ì nε fei nɔ i kp̄ã ilu are ηa fia. Bii ì ce bεεbe aa ba amani jiida lelei Að. Si anyie nɔ í naa i toom.

²² Ide iyi Jesu í fɔu kù d̄ã inεeu si. Nɔ si bei í je ilu amani nla nla ηɔi í sinda wa nε do inɔ ku fɔ.

²³ Nɔi Jesu í cɔ inε ηa iyi à kaakoεu nɔ í s̄ɔ mɔcɔe ηa í ni, á gaabu hee ku caa ilu fia ku jesi Ilaað ku je ilaalue.

²⁴ Nɔi mɔcɔe ηau à biti do ide iyi Jesu í fɔu. Nɔ Jesu í ni má, kpaasim ηa, á gaabu hee ku caa inε ku jesi Ilaað ku je ilaalue.

²⁵ Í faalaa kpoockpo ku lɔ si iwoi abεε do iyi ilu amani á jesi Ilaað ku je ilaalue.

²⁶ Nɔi mɔcɔe ηau à biti hee í caa nɔ à bee nje à waa ni, bii bεεbei nɔ yooi á ba faaba.

²⁷ Nɔi Jesu í cɔ ηa tii, nɔ í ni, bi amanε ηai kaa ce, amma bi Ilaað á ce, domi Ilaað ci ya mɔngɔ ngɔgɔ.

²⁸ Nɔi Piεε í s̄ɔ í ni, wee, à jò mii fei tã à waa tooε.

²⁹ Nɔi Jesu í ni, ntɔ ntɔ, inε iyi í jò kpas̄ε wa, walakɔ igbãε ηa walakɔ ifɔε ηa walakɔ wec̄ε ηa, walakɔ iyeò baæ, walakɔ amaε ηa, walakɔ ikoε ηa na irim do na laabaau jiidau,

³⁰ baa hai si andunyau ih̄ε á ba mii ηau bε fei ikɔ c̄ɔ. Á ba kpas̄ε ηa, do igbã do ifɔ ηa do wec̄ε ηa, do iye ηa, do amu

ηa, do iko ηa, nɔ si antaε á ba wahala mɔ má. Nɔ ala á ba kuwεε iyi ci ya tã.

³¹ Amma inε ηa iyi à je inei waju ηa si nsei, nkpɔ nηa á na ku je inei anyi ηa nɔ inei anyi ηa mɔ aa na a je inei waju ηa.

Jesu wa fɔ idei ikuε do kujfε iε gbεetasia

(Cɔ Matie 20:17-19; Luku 18:31-34)

³² Nɔ Jesu do mɔcɔe ηa à dasi kp̄ã má, nηu takae wa cua nηa. À waa bɔ Zeruzalemu. Nɔi njo í mu mɔcɔe ηau nɔ inε mmu ηa iyi à waa too anyi nηau, zigi nηa í da. Nɔi Jesu í nya mɔcɔ maateeji ηau ikã í lɔsi ku s̄ɔ ηa mii iyi á na ku ba nηu.

³³ Í ni, wee à waa bɔ Zeruzalemu. Bei aa mu amu Amai Amanε a dasim awɔi inε ngboi woo weei Ilaað ηa do woo kɔ inε ηa si wooda ηa. Aa ye taalem a ni a kpaam. Si anyie nɔ a dasim si awɔi dimi mmu ηa,

³⁴ aa yaakom nɔ a tusim antɔ, aa tεem kpɔtɔɔ, nɔ a kpaam. Nɔ si ajɔ mεetasia an jì má hai si bale.

Kutɔi Zaaki do Zãa

(Cɔ Matie 20:20-28)

³⁵ Nɔi Zaaki do Zãa, amai Zebedee ηa, à bɔ bi Jesu à s̄ɔ à ni, Mεetu, à waa bi i ce nwa mii iyi à waa tɔɔε.

³⁶ Nɔ í bee ηa í ni, mii ì bi n ce nje ηa.

³⁷ Nɔi à jεaa à ni, waati iyi aa na i je bomma do amboe, jò ka buba inε akã awɔ njeε, inε akã mɔ awɔ cangae.

³⁸ Nɔ Jesu í ni, i kù mà mii iyi ì waa tɔm ηa mɔm. Aa yɔkɔ i

temuaò ijuukpã iyi an ye ña? Zaka bei inε ña aa kpãm iju á caa. Aa jesi aa ce nñε dimiε ña?

39 Nò à ni anja aa yòkò. Nò í s̄ ña má í ni, ntòì, aa ye ijuukpã iyi an ye ña. Zaka bei inε ña aa kpãm iju, bεεbei aa cea inε m̄.

40 Amma kù jε amui an cica inε ña iyi aa buba canga do njem. Bi ku bubau bε, inε ña iyi à cea s̄oluε, anjai aa buba si.

41 N̄oi m̄c̄o mεεwa ñau à gbò ideu nò idò ñja í k̄ò Zaa ki do Zãa.

42 N̄oi Jesu í kpe ña í ni, inε m̄ ì mà ña si andunyau ih̄ē ilaalu ña à ya maa taa inε ñja ña gbugbãì. Nò inε ngbo ña m̄ a maa nyisi yiiko ñja.

43 Amma bi tu ñε kaa ce bεεbε. Inε nñε iyi wa bi ñju ku jε inε ngbo, ñjui á jε woo ce ñjε icε.

44 Bεεbε m̄oi inε iyi wa bi ñju ku jε woo cua nñε, ñjui á jε arui inε fei.

45 Bεεbε m̄oi baa amu Amaì Amanε n kù naa inε ña a ceem icε, amma amui an ce ñja icε, nò n na kuwεem n yaò inε nkpò hai si dulum.

Jesu í j̄ fεεju ḡo iyi à ya kpe Baatimee í ye ilu

(C̄o Matie 20:29-34; Luku 18:35-43)

46 Si isεεnεu Jesu do m̄c̄oε ña à to Zeriko nò à waa fita hai bε. Waati iyi à waa fitau zamaa nla ḡo wa too ña. Wee fεεju woo bara ḡo iyi à ya kpe Baatimee, amai Timee, wa buba it̄i kpãa wa bara.

47 Iyi í gbò à ni Jesu inεi Nazaret̄iui wa l̄o, ñoi í wasi

ku d̄o anu wa ni, Jesu, t̄okui Davidi, ce araarem.

48 Nò inε nkpò wa la siε à waa ni ku koko. Amma b̄ei à waa ni ku cokou, bεεbε m̄oi í ya d̄o anu hee lele ku maa ni, t̄okui Davidi, ce araarem.

49 N̄oi Jesu í leek̄i í ni a kpoo wa. Nò à kpe fεεjuu wa à s̄ò à ni, maà j̄ò in̄oε ku f̄o, dede wa. Jesu wa kpeε.

50 N̄oi fεεjuu í nyo kumbooε í dede gbakã í koo bi Jesu.

51 Nò Jesu í beεε í ni, mii ì bi n ceεε. N̄oi fεεjuu í jεaa í ni, Mεεtu, ñ bi n ye ilui.

52 Nò Jesu í s̄ò í ni, koo. Naanεε í faabaε.

N̄oi gbakã í yòkò í ye ilu, nò í too Jesu si isεεnεeu.

11

Jesu wa l̄o in̄o ilu Zeruzalemu

(C̄o Matie 21:1-11; Luku 19:28-40; Zãa 12:12-19)

1 Jesu do m̄c̄oε ña à maaì Zeruzalemu wa. À wa tengii Betifaze do Betani, nò à to Geetei Olivie ñau. N̄oi Jesu í bε m̄c̄o minjiε ḡo ña,

2 í s̄ò ña í ni, i b̄o ilu iyi í wa waju nñεu bε. Bii ì l̄o iluu gbakã ña aa ye ama gbankεlε ḡo wa so bε iyi inε ḡo kù ḡuu tit̄a. I f̄uu nò i naam wa ih̄ē ña.

3 Bii inε ḡo í bee ñε í ni, na mii í ce ì waa f̄uu ña, i ni Laf̄ēi í nε bukaataε nò á sindo wa ih̄ē nsei.

4 Iyi Jesu í f̄o bεεbε í t̄a ñoi inε ñau à koo. Nò à ba ama gbankεlεu wa so si andei ile ḡo it̄i kpãa, ñoi à f̄uu wa.

5 Nò si in̄oi inε ña iyi à wa bεu inε ḡo ña à bee ña à ni, mii

ì waa ce be ña. Beirei í ce ì waa fũ ama gbankeleu ña.

⁶ Ñoi à je ñña si bei Jesu í fəu wo. Nə inə ñau à jə à nəd.

⁷ Ñoi à naaa Jesu ama gbankeleu wa. Nə à té si ibə ñña ña Jesu í bei í gũ antae í buba si.

⁸ Ñoi inə nkpə gə ña à te jaae ñña ña si kpāa, inə gə ña mə à da wua ña wa hai iko ña à waa təw si kpāau.

⁹ Inə ña iyi à waa cua Jesu do inə ña iyi à waa tooe fei à wasi ku dš anu à waa ni, à waa saabue. Aš Lafēe ku weee, awə iyi ì waa naa do irie*.

¹⁰ Ilaaš ku weea bomma iyi wa naa. Ku weea bommai Davidi, bala nwa. Ka saabu Ilaaš hee lele.

¹¹ Ñoi Jesu í to Zeruzalemu, í koo í lə bantumai kpasēi Ilaaš. Ñoi í cə mii fei í kaakoε. Iyi í ye idū wa dū ñoi í bə Betani do məcə maateeji ñau.

Jesu í ceekpe jñi ndii figi
(Cə Matie 21:18-19)

¹² Iju kumáε Jesu do məcəε ña à waa ne hai Betani ku ba a bə Zeruzalemu má. Ñoi ari wa kpa Jesu.

¹³ Nə í hñnne jñi ndii figi gə do wuaε ña. Ñoi wa bə ku cə mə á ba siε iso. Amma iyi í to kəkəε í ba wee wua ñai fei domi kù je waatii kusoi figi.

¹⁴ Ñoi í sš jñi nəu í ni, inə gə kaa je isoε má ajə kāma.

Nə məcəε ñau à gbə ideu.

Jesu í wa bantumai kpasēi Ilaaš
(Cə Matie 21:12-17; Luku 19:45-48; Zāa 2:13-22)

¹⁵ Waati iyi à to Zeruzalemu Jesu í bə bantumai kpasēi Ilaaš. Nə í ləsi ku lele woo ta iwə ña do woo ra iwo ña iyi à wa be. Í fuka fuka taabui woo kpaasi fia ña do kitāi woo ta ankasiidi ña.

¹⁶ Kù je inə kāma ku so aso gə si inə bantumai kpasēi Ilaaš be.

¹⁷ Ñoi í sinti ku kə inə ñau si cio í ni, à kəw à ni, Ilaaš í ni ilei nñu ile bi ku təw inə feii á je. Amma inə wee ì coo bi ku tətəw ile ña.

¹⁸ Iyi inə ngboi woo weei Ilaaš ña do woo kə inə ña si wooda ñau à gbə ideu be, ñoi à waa de kpāa iyi aa kpaə Jesu, domi à waa ce njoε si na iyi í jə zamaau fei í biti do saabui cioε.

¹⁹ Iyi aε í le ñoi Jesu do məcəε ña à fita hai inə iluu.

Idei Jesu do jñi ngbe
(Cə Matie 21:20-22)

²⁰ Ñoi à waa lə daakə, nə à ye jñi ndii figiu í gbε hee do icāε ña fei.

²¹ Wee Piεε wa ye gigii mii ña iyi í tako í ceu, ñoi í sš Jesu í ni, Məetu, cə jñi iyi ì ceekpeu í gbε.

²² Ñoi Jesu í sš məcəε ña í ni, i dasi Ilaaš naane ña.

²³ Ntə ntə, bii inə gə í sš iri kutau ihē í ni, dede hai be i koo i dasi tenku nə kù waa sika sika si idəε, bii í dasi naane, beεbe məi á ce.

²⁴ Na iyi ihēi n wa n sš ñe, mii iyi ì waa təw si kutəw nñe fei, i dasi naane iyi ì baa tā ña nə beεbe məi á ce nñe.

* 11:9 à waa saabuε do feei gereki hozanai à ya ni.

25 Waati iyi ì dede ì leekí ì waa bi í ce kutɔ̀ ɲa, bii ì ne ide gɔ̀ do inɛ gɔ̀ ɲa í kpa idei kurara iyi í wa si gāmei inɛ̀ò ɲa titā ku ba Baa nɲɛ mɔ̀ iyi í wa lele ku kpa idei dulum du ɲɛ.

[
26 Amma bii inɛ taka nɲɛ í kù waa kpa idei kurara iyi inɛ ɲa à ce nɲɛ, Baa nɲɛ mɔ̀ iyi í wa lele kaa kpe idei kurara nɲɛ.]

Hai iwoi yiikoi Jesu wa naa
(Cɔ̀ Matie 21:23-27; Luku 20:1-8)

27 Nɔ̀i à nyi à bɔ̀ Zeruzalemu má. Iyi Jesu wa dabii si bantumai kpasɛi Ilaaɔ̀ ɲɔ̀i inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̀ ɲau do woo kɔ̀ inɛ ɲa si wooda ɲau do inɛ ngbo ɲau à naa bi tɛɛ,

28 à beɛɛ à ni, mii ɲa iyi ì waa ceu ihɛ́, yooi í naɛ kpāa iyi ì waa cooɔ̀. Do yiikoi yooi ì waa cooɔ̀.

29 Nɔ̀i Jesu í jɛ ɲɲa í ni, amu mɔ̀ an bee ɲɛ ide gɔ̀. Bii ì yɔ̀kɔ̀ ì jɛɛm ɲa, an sɔ̀ ɲɛ inɛ iyi í nam yiiko n̄ wa n ceò mii ɲau ihɛ́.

30 Hai iwoi Zāa í ba yiiko iyi í dasiò inɛ ɲa inyi. Hai bi Ilaaɔ̀ de, ma hai bi amanɛ ɲa. I jɛɛm ɲa.

31 Nɔ̀ à busi nje à waa ni, beirei aa ka jɛaa. Nsei nɔ̀, bii à jɛaa à ni hai bi Ilaaɔ̀i, á bee wa beirei í ce a kù dasi Zāa naanɛ.

32 Bii à nɔ̀ à ni hai bi amanɛ ɲai, to. Wee à fɔ̀ beɛɛi si na iyi í jɔ̀ à waa ce nɔ̀i zamaau, domi zamaau fei í jesi iyi Zāa waliii kam kam.

33 Nɔ̀i í jɔ̀ à jɛa Jesu à ni, a kù mà. Nɔ̀ Jesu mɔ̀ í sɔ̀ ɲa í ni, to, debɛi amu mɔ̀, n kaa n sɔ̀ ɲɛ yiikoi inɛ iyi n̄ wa n ceò mii ɲau ihɛ́.

12

Mɔ̀ndai gaanɔ̀ma laalɔ̀ ɲa
(Cɔ̀ Matie 21:33-46; Luku 20:9-19)

1 Si anyii nɲu, Jesu í lɔ̀si ku sɔ̀ ɲa ide do mɔ̀nda. Í ni, inɛ gɔ̀ í ce ikoɛ, í lɔ̀ si jii ndii rezɛɛ ɲa nɔ̀ í ce kaa í kaakoɛò. Nɔ̀ í ce bi ku fɔ̀ inyii isoɛ. Nɔ̀ í cā tafa bii ku degbe ikou. Nɔ̀i í so gaanɔ̀ma ɲa í dasi ɲa si ikou a maa logooɛ, í bei í bɔ̀ ilu koo kpe be.

2 Waati iyi jii nɔ̀u í so í to ku ka ɲɔ̀i í be woo ce ice gɔ̀ bi gaanɔ̀ma ɲau koo gba iyi í je ti nɲu wa.

3 Nɔ̀i à muu à cāa nɔ̀ à leleɛ í ne awo ngbe.

4 Nɔ̀ ilu ikou í be woo ce ice mmu má bi tu ɲa. Nɔ̀i à bu nɲu mɔ̀ nɔ̀ à cāa si iriɛ.

5 Nɔ̀ í be amanɛ meɛtasia nɔ̀ à cāa à kpa. Beɛɛi à cea inɛ nkɔ̀ má. Á cā inɛ gɔ̀ ɲa nɔ̀ à kpa inɛ gɔ̀ ɲa mɔ̀.

6 Nsei í gbe ama abíi ilu ileu iyi í bi jiida jiida. Nɲui í be do ankāanyi í ni, aa jirima amam.

7 Amma waati iyi amaɛu wa to, woo ce ice ɲau à fɔ̀ aɲa duusɔ̀ à waa ni, í cɔ̀ inɛ iyi á na ku je tubuu. Ka kpa nɔ̀ tubuu ku baa ku je tu wa.

8 Nɔ̀i à muu à kpa nɔ̀ à soo à koo à nyɔ̀ do alalai kaau.

9 Nɔ̀i Jesu í ni, to, beɛɛi beirei ilu ikou takae á ce ɲa. Á koo ku kpa ɲai nɔ̀ ku de inɛ mmu ɲa ku dasi ɲa ikou.

10 To, í kù cio kukɔ̀i idei Ilaaɔ̀u ɲa tengi bii í ni, Kuta iyi woo ma ɲa à kɔ̀siu Nɲui í baa í je kuta sintei icui ileu.

11 Aã Lafëei í coo, nã í mu wa biti.

12 Iyi Jesu í fõ beɛbe í tã nõi inɛ ngboi Zuifu ηau à waa de Jesu ku mu, domi à mà na irii aηai í kpa mɔndau. Amma si bei à waa ce njoyi zamaau, ηõi í jò à jò à nɛ.

Fiai lempoo ku sã

(Cɔ Matie 22:15-22; Luku 20:20-26)

13 Nõi inɛ ngboi Zuifu ηau à be Farisi gɔ ηa do inɛi Herodu gɔ ηa bi Jesu a koo a lea taai ide.

14 Iyi à to bi tɛɛ nã à sãɔ à ni, Mɛɛtu, à mà iyi ì ya fõ ntɔ. Beɛbe mõi i kù waa ce njoyi inɛ gɔ, domi i ci ya cɔ ijui amanɛ ηa, amma ì waa kɔ inɛ ηa si idei Ilaaã do ntɔ. Í sĩa ka sãa ilaalu Sezaa fiai lempoo? Mà ka maà sãa.

15 Amma Jesu í mà muafiti ηηa, nã í ni, beirei í ce ì waa leem taai ide ηa. I naam kpekɛɛ akã wa n cɔ ηa.

16 Nõi à naa akã wa. Nã Jesu í bee ηa í ni, fotooi yooi í wa si kpekɛɛɛ ihẽ nã irii yooi à kɔ si. Nõi à jɛaa à ni, ti Sezaai.

17 Nõi Jesu í sã ηa í ni, to, i sãa Sezaa iyi í je tɛɛ ηa. Nã í sãa Ilaaã mɔ iyi í je tɛɛ ηa. Nõi inɛ ηa à biti ntɔ ntɔ do yaase bei í fõɔ ide.

Idei kujti iku ηa

(Cɔ Matie 22:23-33; Luku 20:27-40)

18 Nõi Sadusi gɔ ηa à naa bi Jesu. Aηai à ya maa ni iku ηa a kaa jĩ. Iyi à to wa bi Jesu ηõi à beɛɛ à ni,

19 Mɛɛtu, tako wo Moizi í kò nwa í ni, bii inɛ gɔ í ku í jò aboɛ, nã ηηu do aboɛu a kù nɛ ama,

ifõɛ ku so jaaðu ku ba ku bía igbãɛ ama.

20 Wee, inɛ mɛɛje gɔ ηa à wɛɛ iyi à je amai baa akã. Igbã ηηa í so abo nã í ku, ηηu do aboɛ a kù nɛ ama.

21 Nõi inɛ minjisiau í so jaaðu nã ηηu mɔ í ku, kù ba ama. Nõi inɛ mɛɛtasiau mɔ í ce beɛbe má.

22 Nã aηa mɛɛje iyi à so abou fei à kù, baa inɛ akã ηηa kù ba ama. Si anyi ηηa, ηõi abou mɔ í nã í ku.

23 To, ajɔ iyi iku ηa aa na a jĩ, aboi yoo ηηai á je, si bei aηa mɛɛjeu fei à soo aboi.

24 Nõi Jesu í je ηηa í ni, ì waa rara ηai si na iyi í jò i kù mà gbugbãi Ilaaã ηa hee ma je mii iyi kukɔi ideɛ wa fõ.

25 Ntɔ ntɔ, si waati iyi iku ηa aa na a jĩ, waati beɛbe inɛmɔkɔ do inaabo ηa a kaa so nje má, amma aa yei bei amaleka ηa.

26 Iyi í je ti idei kujti iku ηa, Moizi í kɔ si tiaɛ tengi bii wa fõ idei ama jĩi nɔu. Tengi bei Ilaaã í sãɔ ide gɔ. Í ni ηηu Aã Lafëei Aburahamui, do ti Izaaki, do ti Zakɔbu. I kù cio ideu be ηa?

27 Bii Ilaaã í ni ηηu í je Lafëei inɛ gɔ ηa iyi à kù, iyi be wa nyisi iyi inɛ ηau à wɛɛ baa bii à ku. Ntɔ ntɔ, Ilaaã kù je Lafëei iku ηa, Lafëei inɛ ηa iyi à wɛɛi. Debei i kù ye iyi ì wa si kurara nla nla ηa?

Wooda iyi í re

(Cɔ Matie 22:34-40; Luku 10:25-28)

28 Nõi inɛ akã wo kɔ inɛ ηa si wooda ηau í gbɔ à waa ce kakɔɔu. Í ye iyi Jesu í jɛa

Sadusi ηαυ í ce nceε. N̄oi í b̄o bi Jesu í beεe í ni, si wooda ηαυ fei yoomai í re.

²⁹ N̄oi Jesu í jεαα í ni, wooda iyi í reu wee. I de it̄i í gb̄o, in̄ε in̄ei Izireli ηα. Ilaā Laf̄εε nwa, n̄ηu ak̄ai í je Laf̄εε.

³⁰ Bi Ās Laf̄εεε do id̄oε fei, do lasabuε fei, do gbugb̄aε fei.

³¹ Minjisiau wee. Bi in̄ε mmu ηα bei ì bi araε. Wooda ḡo k̄u wεε iyi í re beεbe má.

³² N̄oi woo k̄o in̄ε ηα si woodau í s̄o Jesu í ni, í s̄ia M̄εtu. Ide iyi ì f̄ou nt̄oi. Ilaā ak̄ai í wεε, n̄o Laf̄εε ḡo k̄u wεε má bii k̄u je n̄ηu ak̄au.

³³ Amanε ku bi Ilaā do id̄oε fei, do lasabuε fei, do gbugb̄aε fei, n̄o ku bi in̄ε ηα bei í bi araε, in̄ε n̄ηu bei í s̄ia í re kuwee iyi à ya jo si ina fei s̄aa s̄aa do kuwee ηα iyi à gbe fei.

³⁴ Iyi Jesu í ye í je do lasabu j̄iida, η̄oi í s̄ōo í ni, í gbe keeke í jesi Ilaā ku je ilaaluε.

Si anyii n̄ηu, in̄ε k̄ama k̄u je ku bee Jesu ide ḡo má.

Davidi do in̄ε iyi Ilaā í cica

(C̄o Matie 22:41-46; Luku 20:41-44)

³⁵ Si anyii n̄ηu, Jesu í wasi ku k̄o in̄ε ηα si cio in̄o bantumai kpas̄ei Ilaā n̄o í bee ηα í ni, beirei í ce woo k̄o in̄ε ηα si wooda ηαυ à ni in̄ε iyi Ilaā í cicau t̄okui ilaalu Davidii.

³⁶ Davidi tak̄ae í f̄o do gbugb̄ai Hundeí Ilaā í ni, Ās Laf̄εε í s̄o Laf̄εem í ni,

Buba si aw̄o njem,

Hee n ce mb̄εεε ηα bi ku lesi is̄εε.

³⁷ N̄o Jesu í ni má, to, bii Davidi tak̄ae wa kpoo Laf̄εε, beirei á ce ku je t̄okue má.

I mu ara n̄ηε do woo k̄o in̄ε ηα si wooda ηα

(C̄o Matie 23:1-36; Luku 20:45-47)

N̄o zamaa n̄kp̄o ḡo wa gb̄o idei Jesu do in̄o did̄o.

³⁸ Wa s̄o ηα si cioεu wa ni, i mu ara n̄ηε do woo k̄o in̄ε ηα si wooda ηαυ, āηa iyi à ya bi a maa dabii do jaba ηαυ n̄o à bi in̄ε ηα a ya ce āηa f̄ōo do jirima si bantumai.

³⁹ À ci ya bi kaa kit̄ai in̄ε ngbo ηα ile bi ku ce kut̄ōo, do inya sinte bi ku ce jingau ηα.

⁴⁰ À ya takii jaāo ηα a gba mii ndu ηα ηα fei, n̄o à ya maa ce kut̄ōo sis̄o ku ba a ye ηα n̄ηu ak̄a. Na η̄oi í j̄o ijuukp̄a n̄ηa á la ku caa.

Idei fia iyi abo jaāo ḡo í dasi

(C̄o Luku 21:1-4)

⁴¹ N̄oi Jesu í koo í buba k̄ok̄oi kpakoi k̄oletiu wa c̄o bei in̄ε ηα à waa dasi fia. Ilu fia ḡo ηα à dasi fia n̄kp̄o.

⁴² N̄oi jaāo ilu are ḡo m̄o í naa, η̄oi í dasi kpekele keeke minji ḡo ηα iyi k̄u re baa dala.

⁴³ N̄oi Jesu í kpe m̄oc̄oε ηαυ í s̄o ηα í ni, nt̄o nt̄o, jaāo ilu areu í dasi fia si kpakoi k̄oletiu ih̄ε í re in̄ε fei,

⁴⁴ domi āηa fei, iyi í lesi antai fia n̄ηa η̄ai à dasi, amma abou baa do iyi í je ilu are, í dasii andi iyi í ne fei, nk̄ama k̄u gbea iyi á maa wεεò má.

13

Jesu wa f̄o idei kpas̄ei Ilaā ku lege

(C̄o Matie 24:1-2; Luku 21:5-6)

¹ N̄oi Jesu wa fita wa hai bantumai kpas̄ei Ilaā n̄o m̄oc̄o

akãe gɔ í ni, Mɛɛtu, cɔ bei kpasɛi Ilaaɗu ihɛ í la nɔ à maa do kuta kusɩa ŋa.

² Nɔi Jesu í ni, ì waa ye ile nla ŋau ihɛ? Kuta baa akã kaa na ku maa lesi nje be má, aa kekeɛ mbe fei.

Wahala iyi á naa si waatii ankãanyiu

(Cɔ Matie 24:3-14; Luku 21:7-19)

³ Nɔi Jesu í koo í buba si iri kutai Olivieu wa cɔ ikpa kpasɛi Ilaaɗ. Nɔi Piɛɛ do Zaaki do Zãa do Anderee à wa bi Jesu aŋa ŋa. Nɔi à beɛ à ni,

⁴ sɔ wa waatii iyi mii nɔu be á ce. Nyinda yoomai aa ka ye ka ba ka mà iyi waatiu í to.

⁵ Nɔi Jesu í je ŋa í ni, i ce laakai ŋa inɛ gɔ ku maà na ku ði iju nje,

⁶ domi inɛ ŋa iyi aa na a maa naa akã akã a maa ni aŋai à je inɛ iyi Ilaaɗ í cicau aa kpɔ. Aa ði iju inɛ nkpɔ.

⁷ Bii ì gbɔ ibai igũ amɛɛ amɛɛ ŋa do baau i gũ ŋa hee jiji í maà jò idɔ nje ku dede, domi í gbe mii ŋau be fei ku cei. Amma kù nɔ kù je waatii ankãanyiu be titã.

⁸ Dimi gɔ ŋa aa ya na a maa ja do dimi mmu ŋa, nɔ ilaalu gɔ ŋa mɔ aa maa ja do ilaalu mmu ŋa. Nɔ ile á yaya si ilu gɔ ŋa, nɔ ari á ce. Nju be á yei bei ara kuro sintei bãasɩ ku bei ku bí.

⁹ Amma inɛ taka nje i ce laakai. Aa na a mu nje a koo a na woo kiiti ŋa, nɔ a te nje kpɔtɔɔ ile bi kutɔtɔɔ ŋa. Nɔ aa bɔð nje bi ilaalu ŋa do bi ilu ile ŋa na irim ku ba i je ŋa sɛɛda ŋa.

¹⁰ Amma í gbe a waazɔa inɛ ŋa laabaau jiidai Ilaaɗ si dimi fei waatii ankãanyiu ku bei ku to wa.

¹¹ Waatii iyi à mu nje à waa bɔ ku na woo ce kiiti ŋau, i maà ti i biti do ide iyi aa fɔ ŋa, amma bii awaatiu í to i fɔ ide iyi í naa nje si idɔ. Nɔ ide ŋa iyi aa fɔ ŋa kaa je ide nje, Hundei Ilaaɗi á fɔɔ.

¹² Inɛ gɔ ŋa aa zamba ifɔ ŋa ŋa walakɔ igbã ŋa ŋa ku ba a kpa ŋa. Beɛbe mɔi baa ŋa aa maa cea ama ŋa ŋa. Amu ŋa mɔ aa dede si baa ŋa ŋa ku ba a kpa ŋa.

¹³ Inɛ fei á cé nje na irim. Amma inɛ iyi í temua hee kɔɔ á ba faaba.

Faajii ide laalo iyi í ya beje mii ŋa

(Cɔ Matie 24:15-28; Luku 21:20-24)

¹⁴ Nɔ Jesu í ni má, aa ye mii laalo iyi wa beje mii ŋa tengi bii kù jɔ ku wa ŋa. Inɛ iyi wa cio idei mii laalɔu ku ce laakai ku gbɔɔ sãa sãa. Waatii beɛbe inɛ ŋa iyi à wa ilei Zudee a sa a bɔ iri kuta ŋau.

¹⁵ Nɔ inɛ iyi í wa antai ile sikifa, bii í kita ile ku ba ku sa ku maà bɔ ngɔgɔ ku so inɔ ileɛ.

¹⁶ Nɔ inɛ mɔ iyi í wa iko ku maà nyi kpasɛ koo so kumboɔɔ má.

¹⁷ Waatii beɛbe wahalai bãasɩ ŋa do ayawo ŋa á caa mɔm.

¹⁸ I ce kutɔɔ ŋa ku ba ide sãmiu be ku maà je si sukui tũtũ.

¹⁹ Ntɔ ntɔ, ajɔ nju wahala nla nlaí á naa iyi a kù ye dimie hai sinte waatii iyi Ilaaɗ í taka andunya hee ku baa nsei. Nɔ a

kaa ka ye dimie má hee do ajo fei.

²⁰ Nɔ bii Aɔ Lafēe kù jile si nɔ ku kaye kukpɔi ajou wo ine go kaa wee má. Amma í kayee na irii ine ɔa iyi í cicau.

²¹ Waati beebe bii ine go í sɔ ɔe í ni, i cɔ, ine iyi Ilaaɔ í cicau í wa ihē, walakɔ ine mmu go ku ni í wa ihɔ, i maà dasi lafēe naane.

²² Ine go ɔa aa na a naa akã akã a maa ni aɔai à je ine iyi Ilaaɔ í cicau walakɔ a ni aɔai à je walii ɔa amma iboi. Aa maa ce dobu dobu do maamaake ɔa ku ba a di hee do ijui ine ɔa iyi Ilaaɔ í cicau bii aa yɔkɔ.

²³ To, inɛ, i máa ce laakai ɔa. Na ɔai í ce n wa n sɔ ɔe fei ndee do njuma.

Kunaai Amai Amane

(Cɔ Matie 24:29-31; Luku 21:25-28)

²⁴ Amma si ajo nɔ si anyii wahalau, inunu á kuku inya, cukpa mɔ kaa má inya má,

²⁵ andaiya ɔa aa cuku wa hai lele, nɔ gbugbã lele ɔa a yaya.

²⁶ Waati beebe ine ɔa aa ye amu Amai Amane, n wa n naa si kudui ijɔ do gbugbã nla go do amboe.

²⁷ Si anyii nɔ, an be amaleka ɔa wa si andunya gonta meeu. Aɔai aa bɔ bii fei a tɔtɔ ine ɔa iyi n cicau. Aa tɔtɔ ɔa si andunya fei.

Yaase iyi jli ndii figi wa nyisi

(Cɔ Matie 24:32-35; Luku 21:29-33)

²⁸ Jesu í ni, i cɔ mii iyi jli ndii figi wa kɔ ɔe si ɔa. Bii í na í ye amaawɔe ɔa à sinti ku wu wua kpɔtɔ í ya mà iyi ate í maai wa mbɛ.

²⁹ Beebe mɔi, bii í ye mii ɔa be fei wa ce, i mà ɔa iyi kubaai amu Amai Amane kaa kpe má, ajo í maai wa mɔm.

³⁰ Ntɔ ntɔ, n wa n sɔ ɔe, kù je inei nsei ɔa feii aa ku ideu ku bei ku ce.

³¹ Lele do ile fei á na ku tã, amma idem ɔa kaa tã pai.

Ilaaɔ nɔ akã í mà ajo iyi mii ɔa á ce

(Cɔ Matie 24:36-44)

³² Jesu í sɔ ɔa má í ni, ine kãma kù mà waatiu hee ma je ajo iyi mii ɔa á ce, baa amaleka ɔa iyi à wa lele, baa amu Amau, í gbe Ilaaɔ Baaba nɔ akã.

³³ I ce laakai ɔa, i ya maa cɔ kpãa nɔ i ya ce kutɔ ɔa si na iyi í jɔ i kù mà waati iyi ajo á to wa ɔa.

³⁴ Á yei bei ine iyi wa bɔ ilu nɔ í jɔa woo ce icee ɔa kpasēe í na ine fei icee, nɔ í sɔ woo degbe ande koofau ku maa cɔ kpasēu.

³⁵ Si na iyi í jɔ i kù mà ɔa ma alei ilu kpasēu á na ku to wa walakɔ idũ laja, walakɔ waatii kukɔi jee, walakɔ daadaakɔ, na nɔ, i máa cɔ kpãa ɔa,

³⁶ ku ba ku maà naa ku ba ɔe í waa sí njoo ɔa, nɔ ku maà naa ku boe ɔe.

³⁷ Ide iyi n wa n sɔ ɔe ihē, nɔ mɔi n wa n sɔ ine fei. I máa cɔ kpãa ɔa.

14

Ine ngbo ɔa à waa busi nje a kpa Jesu

(Cɔ Matie 26:1-5; Luku 22:1-2; Zãa 11:45-53)

¹ Si afei ajo minji jingau Iku ku kua do ti Pēe hai ne lefee á

to wa. Nɔi inɛ ngboi woo weei Ilaaɗ ɲa do woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲau à waa de kpãa bei aa ce a mu Jesu do bisi a kpaá.

² Amma à waa ni, kù sɓa ku je si ajɔi jingauu ku ba hoyá hoyá ku maà dede si zamaau.

Abo gɔ í fãsi irii Jesu tulare

(Cɔ Matie 26:6-13; Zãa 12:1-8)

³ Jesu í wa Betani kpasɛi Simɔɔ iyi í tako í ce bɔɔi dintɛu, ɲɔi abo gɔ í lɔ wa bi tɛɛ waati iyi à waa je. Wa mu ama caka ku sɓa gɔ iyi à ce do abatii, iyi í nɛ tulare ku nɛ fia iyi à ce do ikpoi naadi. Tulareu í bei í caada. Nɔi í lɛgɛ ama cakau nɔ í fãsi tulareu si irii Jesu.

⁴ Nɔ inɛ gɔ ɲa à wa bɛ. À sɔ nje do idɔkɔ à waa ni, na mii í ce abou ihɛ í koo í ce asɔɔi tulareu ihɛ.

⁵ Aa ka taai wo zakai fia iɛi adɔ akã nɔ ka mua ilu are ɲa. Nɔi à waa la si abou do kugaabu.

⁶ Amma Jesu í ni, i jɔ abou. Na mii í ce ì waa yɛ taaleɛ ɲa. Mii jiidai í ceem bɛ.

⁷ Ntɔ ntɔ, ilu are ɲa aa maa wɛɛ do inɛ waati kãma fei, nɔ waati iyi ì bi fei aa yɔkɔ i ce nɲa jiidai ɲa, amma amu n kaa n na n wɛɛ do inɛ hee do ajɔ fei.

⁸ Abou í ce andi gbugbãe iyi á yɔkɔ mbe, í fãsi aram tulare do njuuma bɛi à ya fãsi arai iku ɲa a bei a si ɲa.

⁹ Ntɔ ntɔ, tengi bii inɛ ɲa aa koo a maa waazo laabaau jiidau si andunya fei, aa sisi ide iyi abou ihɛ í ce a maa yeɔ gigie.

Zudasi á fita anyii Jesu

(Cɔ Matie 26:14-16; Luku 22:3-6)

¹⁰ Nɔi Zudasi Isikariɔti, inɛ akãi mɔcɔ maateeji ɲau, í bɔ bi inɛ ngboi woo weei Ilaaɗ ɲau í ni nɲu á da nɲa Jesu si awɔ.

¹¹ Iyi à gbɔ ideu, ɲɔi inɔ nɲa í dɔ nɔ à ni aɲa aa muaa fia. Nɔi Zudasi wa de kpãa bɛi á ce ku zambaɔ Jesu ku na inɛ ɲau.

Jesu wa je jingauu Iku ku kua do mɔcɛ ɲa

(Cɔ Matie 26:17-25; Luku 22:7-14, 21-23; Zãa 13:21-30)

¹² Si ajɔ sintei jingauu Pɛɛ hai nɛ lefeeu, si waati iyi inɛ ɲa à ya saka angudãi jingauu Iku ku kua a ceɔ kuwee, ɲɔi mɔcɔi Jesu ɲau à beɛ à ni, iwoi ì bi kaa ceɛe ijei jingauu.

¹³ Nɔi í be amanɛ minji si inɔi mɔcɛ ɲau í sɔ ɲa í ni, i bɔ inɔ ilu, aa yɛ mɔkɔ gɔ wa so inyi jɔlɔ. I tooɛ.

¹⁴ Mɔkɔu á koo ku lɔ kpasɛ gɔ. Kpasɛ bii á lɔu, i koo i sɔ ilu kpasɛu i ni ɲa, Mɛɛtu í ni ka beɛ ile bii nɲu á je jingauu Iku ku kua do mɔcɔi nɲu ɲa.

¹⁵ Mɔkɔu á bɔɔ ɲɛ si antai ile ku kpeke gɔ nɔ á nyisi ɲɛ ilaawa nla gɔ iyi à ce sɔlɔi fei ndɛɛ tã. Bei aa ce nwa sɔlɔi jingauu ɲa.

¹⁶ Nɔi mɔcɔ ɲau à dasi kpãa à nɛ. Iyi à to inɔ iluu nɔ à yɛ ideu í ce bei Jesu í sɔ ɲau, ɲɔi à ce ijei jingauu bɛ.

¹⁷ Iyi ale í lɛ, ɲɔi Jesu í to wa do mɔcɔ maateeji ɲau.

¹⁸ Waati iyi à waa je ɲɔi Jesu í ni, ntɔ ntɔ, inɛ akã nɲɛ iyi awɔɔ à waa je, nɲui á zambam.

19 Nɔi inɔi aŋa fei í fɔ, nɔ à wasi ku beee akā akā à waa ni, isa kù je amu ya.

20 Nɔi Jesu í je nŋa í ni, si inɔi inɛ maatejiu, inɛ akā nŋe á gũsi p̄ɛ si inɔ je awɔ̀ ò ajɔ. Laf̄ɛi á zambam.

21 Do ntɔ amu Amai Amane an ku si bei kukɔi idei Ilaaɔ̀ wa fɔ. Amma inɛ iyi á zambam á ye ijuukpā nla nla. Á tiaa inɛɛu bii í je a kù búu mɔm wo.

*Ije iyi aa kayeò gigii ikui Jesu
(Cɔ Matie 26:26-30; Luku
22:14-20; Kor: 1, 11:23-25)*

22 Waati iyi à waa je, nɔi Jesu í so p̄ɛ í saabu Ilaaɔ̀ titā í bei í bububuɛ í na mɔcɔɛ nɔu í ni, i gba ŋa. Iyi ih̄ɛi í je aram.

23 Nɔi í so kɔɔfu má si bii à dasi v̄ɛe í saabu Ilaaɔ̀ nɔ í na ŋa aŋa fei à mɔ.

24 Nɔi í sɔ ŋa í ni, iyi ih̄ɛi í je njem. Nŋui í je nyindai akabuu iyi Ilaaɔ̀ í d̄i do amanɛ ŋa. An nikāɛ na irii dulum dii inɛ nkpɔ.

25 Ntɔ ntɔ, n kaa n mɔ at̄ɛ v̄ɛe má í gbe hee ajɔ iyi an mɔ v̄ɛe tit̄ɔ si andunya tit̄ɔi Ilaaɔ̀.

26 Si anyie à k̄ɔ iri ŋa nɔ à fita à bɔ iri kutai Olivie ŋa.

*Jesu wa fɔ iyi Píɛɛ á jã ku ni
kù mà nŋu*

*(Cɔ Matie 26:31-35; Luku
22:31-34; Zaa 13:36-38)*

27 Nɔi Jesu í sɔ mɔcɔɛ ŋa í ni, inɛ fei aa nyiò anyi na irim. Béi Ilaaɔ̀ í fɔ si kukɔi idee, beɛbei á ce. Í ni nŋu á kpa woo degbeu nɔ angudã ŋau a fangaa bii fei.

28 Amma an j̄i hai si bale nɔ n cua nŋe n bɔ ilei Galilee.

29 Nɔi Píɛɛ í sɔɔ í ni, baa bii inɛ fei wa nyiò anyi na irie, amu n kaa n nyiò anyi pai.

30 Nɔi Jesu í sɔɔ í ni, ntɔ ntɔ, nnyi, idũuyi mɔm, hee ajɛɛ ku maa kɔ ise gbeeji, aa jã ise gbɛeta i ni i kù mɔm.

31 Amma béi Jesu wa fɔ, beɛbe mɔi Píɛɛ í ya fɔ hee lele ku ni, n kaa n kɔsie pai, baa bii í je an ku do awɔ̀ ajɔi. Nɔi aŋa fei à fɔ beɛbe.

*Jesu wa ce kutɔɔ Gesemanee
(Cɔ Matie 26:36-46; Luku
22:39-46)*

32 Nɔi Jesu do mɔcɔɛ ŋa à bɔ inya gɔ iyi à ya kpe Gesemanee. Iyi à to be nɔ í sɔ ŋa í ni, i buba ih̄ɛ titā ŋa n koo n ce kutɔɔ wa.

33 Nɔi í gbã Píɛɛ do Zaaki do Zãa à bɔ waju. Nɔ njo í muu hee arae fei í rɔ.

34 Nɔi í sɔ ŋa í ni, inɔ ku fɔ í naa sim nla nla hee wa bi ku kparam. I wa ih̄ɛ, i wɔ njoo ŋa.

35 Iyi í fɔ beɛbe í tã nɔi í bɔ waju keeke í koo í seɛbata ile wa ce kutɔɔ, bii á ce, wahalau ku j̄lò nŋu.

36 Wa ni, Baam, aa yɔkɔ i ce mii fei. J̄ɔ wahalau ih̄ɛ ku j̄lim. Amma do nŋu fei, ku maà ti ku je ti idɔɔbim, j̄ɔ idɔɔbie ku ce.

37 Si anyie nɔi í nyi wa bi mɔcɔ mɛeta ŋau í ba ŋa à waa sí njoo. Nɔi í bee Píɛɛ í ni, Simɔɔ, ì waa sí njooi? Debei, i kù yɔkɔ i kù wɔ njoo baa lɛɛu akã?

38 I wɔ njoo nɔ i maa ce kutɔɔ ŋa ku ba i maà dasi kulelei inɛ ŋa. Idɔi amanɛ í bi, amma arae í kua gbugbãe.

39 Nɔi í nyi má í koo í ce kutɔɔ si ide akãu.

40 Iyi í nyi wa bi tu ña má, nò í ba ña à waa sí njoo má, domi njoo wa kpa ña. Iyi í jì ña nò a kù mà bei aa sɔ́ɔ má.

41 Ñɔi í nyi í koo í ce kutɔ́ɔ má nò í baa bi tu ña ise gbɛetasiae í bee ña í ni, ì sũ ì waa sími ñai hee nsei? Í to bɛɛbɛ. Wee, awaatiu í to tã, iyi aa mu amu Amai Amanɛ, á daa ilu dulum ña si awɔ́.

42 Wee, inɛ iyi á zambam wa to wa. I dede ka kòo ña.

À mu Jesu

(Cɔ́ Matie 26:47-56; Luku 22:47-53; Zãa 18:3-12)

43 Iyi Jesu wa fɔ́ bɛɛbɛ, gbakã ñɔi Zudasi, inɛ akãi mɔ́cɔ́ maateji ñau, í to wa. Zamaa nla gɔ́ wa tooɛ wa à waa mu taakuba ña do golo ña. Inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ́ ñau do woo kɔ́ inɛ ña si wooda ña do inɛ ngbo ñau í à be ña wa.

44 Waati iyi Zudasi í dasi ido ñɔi ku zamba Jesuu, í sɔ́ inɛ ñau nyinda gɔ́ iyi ñɔi á ce. Í ni, inɛ iyi an koo n ya n baabaɛ, lafɛɛ mbɛ. I muu dim dim í nɛɛ ña.

45 Hai Zudasi í to wa gbakã, í sekeɛ si Jesu í ni, Mɛɛtu. Ñɔi í baabaɛ.

46 Ñɔi inɛ ñau à to Jesu awɔ́ à muu.

47 Ñɔi inɛ akãi mɔ́cɔ́ ñau í yɔ́ taakubaɛ í cafe itfi amaacei woo wee nlaɪ Ilaaɔ́u í buu.

48 Ñɔi Jesu í bee ña í ni, amui ì naa ku mu ña do taakuba do golo ña bei woo ce ile?

49 Ñ ya n wa si inɔ́ ñɛe ajɔ́ fei n maa n kɔ́ inɛ ña si cio kpasɛi Ilaaɔ́, nò í kù mum ña. Amma ñɔi ñau be fei í ce ku ba kukɔ́i idei Ilaaɔ́ ku kɔ́.

50 Ñɔi mɔ́cɔ́ ñau fei à jòò à sa.

51 Ñɔi ama awaasũ gɔ́ mɔ́ wa too Jesu, wa kpaka acɔ́. Ñɔi inɛ gɔ́ wa dɛ ku muu,

52 amma í sa basí í jò acɔ́u.

Jesu í wa wajui igbei woo kiiti ña

(Cɔ́ Matie 26:57-68; Luku 22:54-44, 63-71; Zãa 18:13-14, 19-24)

53 Ñɔi à bɔ́ò Jesu bi woo wee nlaɪ Ilaaɔ́u. Tengi bei inɛ ngboi woo wee ñau do inɛ ngbo ñau do woo kɔ́ inɛ ña si wooda ñau à tɔ́tɔ́.

54 Nò Piɛɛ í wa hee jìjì wa too Jesu wa do anyi hee í bɔ́ inɔ́ bantumai kpasɛi woo wee nlaɪ. Ñɔi í buba be do woo degbe andɛ koofa ñau, wa nyia kɔ́kɔ́i ina.

55 Waati ñɔi inɛ ngboi woo wee ña do igbei woo kiiti ñau fei à waa dɛ ide gɔ́ iyi aa yeò taalei Jesu a ba a kpaá. Amma a kù ba.

56 Inɛ nkɔ́ɔ́ í wasi ku máa ide, amma ide ña kù waa so ñɛ.

57 Ñɔi inɛ gɔ́ ña à dede à máa ide à ni,

58 à gbɔ́ iyi í ni ñɔi á legɛ kpasɛi Ilaaɔ́u nò si afei ajɔ́ mɛɛta ñɔi á be ku ma mmue iyi kaa je do awɔ́i amanɛ.

59 Amma baa si be, ide ña kù so ñɛ.

60 Ñɔi woo wee nlaɪ í dede í leeki si wajui aña fei, nò í bee Jesu í ni, í kù waa ni ide gɔ́? Ide mii inɛ ñau ihɛ́ à waa yeò taaleɛ.

61 Amma Jesu wa cokoe, kù fɔ́ ide gɔ́. Ñɔi woo wee nlaɪ í beɛ má í ni, awɔ́i ì je inɛ iyi Ilaaɔ́ í cica, Amai Ilaaɔ́?

62 Nɔi Jesu í jεaa í ni, oo, amui. Nɔ aa ye ηa amu Amanε n̄ wa n buba si awɔ njei Ilaaɔ ilu gbugbã fei. Nɔ ajo akã aa na i yem ηa n̄ wa n naa si kudũi ijĩ má.

63 Nɔi woo wee nlau í ga ibɔε ku nyisiò idɔakɔε. Nɔ í ni, a kù waa de sie ilu seeda kãma má.

64 Í gbɔ bei wa bu Ilaaɔ ηa. Beirei ì ye a cea mɔkɔu ηa. Nɔi anηa fei à ye taaleε à ni a kpaa.

65 Nɔi inε gɔ ηa à wasi ku tusi Jesu antɔ gbakã nɔ à bii ijue à bei à waa daa kutu à beεε à waa ni, awɔ waliì, sɔ wa inε iyi í cãε. Nɔi sooge ηau à mu Jesu à wasi ku sambalæ.

Piεε í jã í ni nηu kù mà Jesu

(Cɔ Matie 26:69-75; Luku 22:56-62; Zãa 18:15-18, 25-27)

66 Waati iyi Piεε í wa bantumai kpasεu, ηɔi inε akãi ama inaabo woo ce icei woo wee nlai Ilaaɔu í naa bε.

67 Iyi í ye Piεε wa nyia, ηɔi í cɔɔ sεε í ni, awɔ mɔ, ì tako ì wεε do Jesu inei Nazaretu.

68 Amma í jã í ni, n kù màa fɔ, n kù gbɔ ide iyi ì waa fɔ. Nɔi í fita í bɔ ikpa andε kabau. Waati beεbei jεε wa kɔ.

69 Nɔi ama inaabo woo ce iceu í yɔɔ be má, ηɔi í wasi ku sɔ inε ηa iyi à wa beu wa ni, inεeu ihε inε akã nηai.

70 Nɔi Piεε í jã má. Iyi í kpe keeke, ηɔi inε ηa iyi à wa beu à sɔ Piεε à ni, ntɔ ntɔ, awɔu inε akã nηai, domi awɔ mɔ inei Galilei.

71 Nɔi Piεε í ceekpe í ni, n kù mà mɔkɔ iyi ì waa fãau be ηa.

72 Be gbakã ajεε í kɔ ise gbeejisiaε. Nɔi Piεε í ye gigii ide iyi Jesu í sɔɔu wo í ni, hee

ajεε ku maa kɔ ise gbeeji aa jã ise gbeeta i ni i kù màm. Nɔi Piεε í losi ku kpata.

15

À bɔò Jesu si wajui Pilati

(Cɔ Matie 27:1-2, 11-14; Luku 23:1-5; Zãa 18:28-38)

1 Nɔi daadaakɔ inε ngboi woo weei Ilaaɔ ηau do inε ngbo ηau do woo kɔ inε ηa si wooda ηau do inε ηa iyi à gbe si igbei woo kiiti ηau fei à tɔtɔɔ à wãa ideu ajo. Nɔ à ði Jesu à koo à daa Pilati si awɔ.

2 Nɔi Pilati í beεε í ni, awɔi ì je ilaalui Zuifu ηa? Nɔ Jesu í jεaa í ni, oo, si bei ì fɔ.

3 Nɔi inε ngboi woo wee ηau à má Jesu ide ikã ikã fei.

4 Nɔi Pilati í beεε má í ni, i kù waa fɔ ide gɔ? I kù gbɔ bei à waa niε?

5 Amma Jesu kù je ide kãma má hee biti í mu Pilati.

À ye taalei Jesu a ba a kpaa

(Cɔ Matie 27:15-26; Luku 23:13-25; Zãa 18:39-19:16)

6 Wee si jingauì Iku ku kua fei Pilati í ya jò inei piisɔɔ akã iyi zamaa í bii.

7 Wee inε gɔ í wa ile piisɔɔ be do kpaasie ηa si na iyi í jò à kpa inε gɔ si waatii ide ku kɔ nηa. Iriεi Barabasi.

8 Nɔi zamaau í bɔ bi Pilati à waa tɔεε ku cea anηa bei í ya ce nηa adɔ fei si jingauu.

9 Nɔi Pilati í bee ηa í ni, ì bi n jò nηe ilaalui Zuifu ηau ηa?

10 Í fɔ beεbei si na iyi í jò wa mà sãa sãa iyi na igui í jò inε ngboi woo weei Ilaaɔ ηau à daa nηu Jesu si awɔ.

11 Amma ine ngboi woo weei Ilaaḥ nau à wasi ku mante zamaau à ni a sḥ Pilati ku nya nḥa Barabasi.

12 Nḥ Pilati í bee ḥa má í ni, to, beirei ì bi n cea ine iyi í ya maa kpe ilaalui Zuifu nau.

13 Nḥi à dḥ anu à ni, kpakpae si jḥi ku gaau.

14 Nḥ Pilati í bee ḥa í ni, laalo yoomai í bei í ce. Amma béi Pilati wa fḥ fei, beebe mḥi ine nau à ya dḥ anu hee lele a ni, kpakpae si jḥi ku gaau.

15 Si na iyi í jḥ Pilati í bi ku ce iyi á dḥa zamaau si, nḥui í jḥ í nya nḥa Barabasi nḥ í mu Jesu í jḥ à teaa kpḥtḥ. Si anyie, nḥ í daa sooge ḥa si awḥ a koo a kpakpae si jḥi ku gaau.

Sooge ḥa à waa yaako Jesu

(Cḥ Matie 27:27-31; Zāa 19:2-3)

16 Nḥi sooge nau à gbḥ Jesu à bḥḥe kabai ilaalu, nḥ à tḥtḥ sooge ḥa iyi à gbe nau fei be.

17 Nḥi à daa Jesu si ibḥ nkpa sisḥ gḥ, nḥ à ba fulai agū à daa si irie.

18 Nḥi à yaakoe à waa ni, fḥ ilaalui Zuifu nau.

19 Nḥi à ya maa cāa kpokpoo si irie, a maa tusie antḥ, nḥ à waa gulea à waa seebata si wajuḥ.

20 Iyi à yaakoe à tā, ḥoi à nyaa ibḥ nkpaui à bei à daa si ibḥḥe, nḥ à bḥḥe waduude à koo à kpakpae si jḥi ku gaau.

À kpakpa Jesu si jḥi ku gaau

(Cḥ Matie 27:32-44; Luku 23:26-43; Zāa 19:17-27)

21 Wee inei Sireni gḥ iyi à ya kpe Simḥḥ wa baa hai iko, nḥ í to wa be. Baai Alesandu do Rufusui. Iyi í to wa nḥ sooge

ḥau à muu do gbugbā à kāa jḥi ku gaau bii aa kpakpa si Jesuu.

22 Nḥi à bḥḥ nḥu do Jesu si inya gḥ iyi à ya kpe Gḥḥḥḥḥ, waatḥ inya iyi í jḥ kokoi iri.

23 Nḥ à ná Jesu atḥ vḥḥ iyi à yḥḥḥ do iwḥ iyi à ya kpe miru, amma í kḥ ku mḥḥ.

24 Nḥi à kpakpae si jḥi nḥu. Si anyie sooge nau à ta kpasā si jḥḥḥḥ ḥa a ba a ye iyi ine fei á ba. Beebai à ce ikpḥi jaaḥḥḥḥ nau.

25 Daakḥ zakai bei isḥ mḥḥḥḥi à kpakpae si jḥi nḥu.

26 Nḥi à kḥ kuraraḥ si jḥi gḥ à masi jḥi bii à kpakpaeu, à ni ilaalui Zuifu nau.

27 Nḥi à kpakpa ile minji gḥ ḥa be má, ine akā ikpa awḥ nḥḥḥ, ine akā mḥ ikpa awḥ cangae. [

28 Beebai kukḥi idei Ilaaḥ í kḥ iyi í ni, à dooaḥ si ine laalo nau.]

29 Woo lḥ ḥa à ya maa gugbā iri a buu a maa ni, ahā, kḥ je awḥi ì ni aa lege kpasḥi Ilaaḥu nḥ í maa ma si afei ajḥ mḥḥḥḥ?

30 To, faaba araḥ be, kita hai si antai jḥi ku gaauu.

31 Beebe mḥi ine ngboi woo weei Ilaaḥ nau do woo kḥ ine ḥa si wooda nau à waa yaakoe. A sḥ nḥe à waa ni, í faaba ine gḥ ḥa amma kaa yḥkḥ ku faaba araḥ.

32 Bebei, nḥu Kirisi ilaalui Izireliu ku kita wa hai si jḥi nḥu ku ba ka yḥḥ, nḥ ka dasie naane. Beebe mḥi, ine ḥa iyi à kpakpa do Jesu ajḥu à ya maa yaakoe.

Waati iyi Jesu í ku

(Cḥ Matie 27:45-56; Luku 23:44-49; Zāa 19:28-30)

33 Nḥi dasā nkpaui ilu í kuku si ile fei hee í koo í to isḥ mḥḥḥḥi ale.

34 Nɔi si iso mæetau Jesu í dɔ anu hee lele í ni, Eloi, Eloi, lama sabatani, waatɔ Ilaaɔ, Ilaaɔ, na mii í ce ì fūsim awɔ.

35 Nɔi inɛ gɔ ɲa iyi à wa bɛu à gbɔ ideu. Nɔ à ni, í gbɔ, wa kpe Elii.

36 Nɔi inɛ akã ɲɲa í sei í koo í dī kanya si golo gɔ í sɔsi in-yiikã í bei í naa í toa Jesu ku cɔɔcɔɔɛ, nɔ í ni, ka leekī, ka cɔ ma Elii á naa ku kitæ hai si jīi ku gaauu.

37 Nɔi Jesu í dɔ anu hee lele í bei í ku.

38 Asee, waati bɛɛbɛ si ilui Zeruzalemu, ridoo iyi í wa kpasɛi Ilaaɔu í ga í kpɛ minji hai lele hee ku bɔ ile.

39 Inɛ ngboi sooge ɲa iyi í wa wajui Jesu í yɛ yaase bei í ce í bei í ku, nɔ í ni, ntɔ ntɔ, inɛɛu ihɛ Amai Ilaaɔi.

40 Nɔi inaabo gɔ ɲa mɔ à wa bɛ à waa cɔ ilu wa hai jīijī. Si inɔ ɲɲa Maari inɛi Madalau í wa bɛ do Salomee do Maari, iyei Zozee do Zaaki iyi í jɛ ama awaasūu.

41 Wee hai tako, waati iyi Jesu í wa ilɛi Galilee, aɲai à tooɛ à ya maa cea ice. Nɔ inaabo nkpɔ gɔ ɲa mɔ à wa bɛ, iyi aɲaɔ ɲa à sī Jesu wa iyi wa naa Zeruzalemu.

À dasi ikui Jesu bale

(Cɔ Matie 27:57-61; Luku 23:50-56; Zaa 19:38-42)

42-43 Iyi ale í lɛ, ɲɔi Zozefu inɛi Arimateeu í naa bɛ. Í bei í jɛ ilu bɛɛɛɛ si inɔi Zuifu woo kiiti ɲau, nɔ wa cɔ kpāa iyi Ilaaɔ á na ku jɛ bomma. Wee aɲai sɔɔlui jingau. Iju kumáɛ aɲai kusímii á jɛ. Na ɲɔi í jɔ Zozefu í bɔ bi Pilati do wɔɔkɔ ku tɔɔɛ ikui Jesu.

44 Nɔi Pilati í biti do iyi í gbɔ à ni í kú tã. Nɔi í kpe inɛ ngboi sooge ɲau í beɛ ma Jesu í kú í kpe.

45 Iyi inɛ ngboi sooge ɲau í sisiaa yaase bei Jesu í kuɔ, ɲɔi í jesi Zozefu koo so ikuu.

46 Nɔi Zozefu í koo í ra acɔ fūfū, nɔ í nya ikui Jesu wa hai si jīi ku gaauu, í woo do acɔu. Nɔ í suu si isai kuta gɔ iyi à gbe wo. Si anyiɛ í bimbili kuta nla gɔ í dīɔ andei baleu.

47 Nɔi Maari inɛi Madalau do Maari iyei Zozee à yɛ bii à waa dasi ikui Jesuu.

16

Kujīi Jesu hai si bale

(Cɔ Matie 28:1-8; Luku 24:1-12; Zaa 20:1-10)

1 Iyi aɲai kusími í lɔ, ɲɔi Maari inɛi Madalau do Salomee do Maari iyei Zaaki, à ra tulare iyi aa koo a fāsi ikui Jesu.

2 Nɔi aɲa amaazuma daadaakɔu abo ɲau à bɔ bi baleu,

3 ɲɔi à waa bee nɛɛ si kpāau à waa ni, yooi á tale nwa kutau hai si andei baleu ya.

4 À waa fɔ bɛɛbei si na iyi í jɔ kutau í la í caa. Amma iyi à cɔ waju à yɛ kutau í bimbili.

5 Nɔi à lɔ inɔ baleu nɔ à yɛ awaasū gɔ wa buba do awɔ nɛɛ bɛ, wa dasi jaba fūfū, nɔ nɲo í mu ɲa jīida jīida.

6 Nɔi í sɔ ɲa í ni, í maà jɔ nɲo ku mu ɲɛ. N mà iyi Jesu, inɛi Nazaretīui ì waa dede ɲa, iyi à kpakpa si jīi ku gaauu. Í jī hai si bale, kù wa ihɛ má. I cɔ tengi bii à dasiɛu wo.

⁷ Amma i koo bebei i koo i s̄ m̄c̄c̄e ηau do P̄iee takae i ni, á cua n̄ηe ku b̄o ilei Galilee. Bei aa koo i ȳōo ηa si bei í s̄ ηe wo.

⁸ N̄oi à fita wa à sa hai bi baleu do kuyaya domi n̄jo í mu ηa nt̄o nt̄o. A kù n̄o a kù s̄ in̄e ḡo ideu na irii n̄jo iyi í mu ηau.

Jesu í tusea Maari in̄ei Madalau arae
(C̄o Matie 28:9-10; Z̄aa 20:11-18)

[
⁹ Iyi Jesu í j̄i hai si bale aj̄o amaazuma daadaak̄ou, bi Maari in̄ei Madalau í tako í nyisi arae. Maariui Jesu í tako í lelea in̄ei in̄ōko m̄eeje wo.

¹⁰ N̄oi abou í koo í s̄ kpaasie ηa laabaauu. An̄ai à waa too Jesu wo n̄o à w̄ēēò in̄o kuf̄o à wasi ku kpata.

¹¹ Iyi í ni Jesu í j̄i m̄á, n̄ηu í ȳōo, a kù dasie naane.

Jesu í tusea m̄c̄c̄o minji ḡo ηa arae
(C̄o Luku 24:13-35)

¹² Si anyii n̄ηu, n̄oi Jesu í tuse arae bi m̄c̄c̄o minjie ḡo ηa iyi à waa ne si kp̄aa, à waa b̄o il̄ēeko. Amma í kpaasi arae si kuye n̄ηa.

¹³ N̄oi in̄e ηau à baa in̄o ilu n̄o à koo à s̄ in̄e bubu ηau, amma kpaasi ηau a kù dasi an̄ηa m̄o naane m̄á.

Jesu í tusea m̄c̄c̄o maatak̄a ηau arae

(C̄o Matie 28:16-20; Luku 24:36-49; Z̄aa 20:19-23; IWB 1:6-8)

¹⁴ Si anyie Jesu í koo í tuse arae bi m̄c̄c̄o maatak̄a ηau bii à waa je. N̄oi í gbagba si ηa na naane hai dasi n̄ηa do id̄o kule

n̄ηa, si na iyi í j̄ō a kù jesi idei in̄e ηa iyi à ȳōo í j̄i hai si baleu.

¹⁵ N̄oi í s̄ ηa í ni, i b̄o si andunya fei, n̄o i waazoa in̄e baa yooma fei laabaau jiidau ηa.

¹⁶ In̄e iyi í dasi naane n̄o í j̄ō à dasie inyí á ba faaba, amma in̄e iyi kù dasi naane, Ilaāó á ye taalee ku kp̄aa iju.

¹⁷ I c̄o maamaake ḡo ηa iyi woo dasim naane ηa aa ce. Aa lele in̄ei in̄ōko ηa do irim, n̄o aa f̄ōo ide do fee ηa iyi i kù waa gb̄o ηa.

¹⁸ Aa mu n̄jo ηa do aw̄o, n̄o baa bii à m̄o k̄ōt̄ē ḡo kaa ce n̄ηa ide k̄ama. Aa lesi b̄ōo ηa aw̄o n̄o a ba iri.

Jesu í nyi bi Ilaāó m̄á
(C̄o Luku 24:50-53; IWB 1:9-11)

¹⁹ Iyi Laf̄ēe Jesu í s̄ ηa ideu í t̄a, n̄oi à soo lele í koo í buba si aw̄o n̄jei Ilaāó.

²⁰ N̄oi m̄c̄c̄o ηau à koo à waa waazoa in̄e ηa bii fei. N̄o Laf̄ēe wa sobi ηa si ic̄eu, í j̄ō à ya maa ce maamaake ηa ku ba in̄e ηa a m̄a iyi ide n̄ηa í je nt̄o.]

Laabaau jiidai iyi Luku í kò

Ide Sintè

¹⁻⁴ Baakòom Teofilu, ilu bæere nla, ò wa n ceè fòò.

Í słaam si n kòe tiáú ihè wa ñ sõe dee dee mii iyi í ce si anini nwa. Ine ña iyi à yòò hai sinte, nò à baa à je woo ce icei ideu, añaí à sò wa. Iyi ine ña à gbòò, ine nkpò nkpòí í ce kookaai ku ba a kòò dee dee. Nò í słaam si amu mò n kòe wa ku ba í mà kam kam iyi ide ña iyi à kòe siu ntòí, domi ñ wúa ideu fei hai sinte.

Amaleka gò wa fò idei kubí Zāa woo dasi inyí

⁵ Si waati iyi Herodu í je ilaalui Zudee, woo weei Ilaaḡ gò í wa be à ya kpoo Zakari. Si wuai woo weei Ilaaḡ ña iyi í je ti Abiai í wa. Aboei à ya kpe Elizabeti. Si dimii Arḡò iyi í je woo wee nla sintei Ilaaḡui í wa.

⁶ Aña minji fei à je dee dee si wajui Ilaaḡ nò à waa jirima woodai Lafèe do idee fei mam mam.

⁷ Amma a kù nè ama domi Elizabeti gbendai, nò aña minji fei à gbo tā.

⁸ Ajò ññu gò, Zakari wa ce icei kuwee si wajui Ilaaḡ domi si wuaei kuwee í to si.

⁹ Wee, à ya ta kpasai ku ba a mà ine iyi á lò si kpasèi Ilaaḡ koo jo tulare. Nòi ajò ññu be, kpasau í so Zakari, ñòi í jò í lò inò ileu koo jo tulareu.

¹⁰ Nò zamaau fei wa ce kutòò waduude si waati iyi wa jo tulareu.

¹¹ Nòi amalekai Ilaaḡ gò í naa sie, wa leeki si awò ñjei bi ku jo tulareu.

¹² Iyi Zakari í yòò ñòi zigie í da, nò ñjo í muu hee í caa.

¹³ Amma amalekau í sḡò í ni, maà jò ñjo ku muè, Zakari. Ilaaḡ í gbò kutòò. Elizabeti gboe á bíe ama inemòkò nò í sḡò Zāa.

¹⁴ Aa nè inò didò nla nla nò ine nkpò á wèe do inò didò na kubie,

¹⁵ si na iyi í jò ine nlai á je si wajui Aḡ Lafèe. Kaa mò wèe, hee má je atè kulele mmu gò. Nò á kḡò Hundei Ilaaḡ hai inoi iyee.

¹⁶ Á jò inei Izireli nkpò ku kpaasi idò nò a nyi wa bi Aḡ Lafèe ñña.

¹⁷ Nñui á cuaa Ilaaḡ nò ku ye bei Elii walii nlai takou. Gbugbāe mò á yei bei ti Elii. Á jò baa do ama ñña ña a gbòsi ñje, nò á jò hai gbò ide ña mò a ce lasabu bei ine dee dee ña.

¹⁸ Amma Zakari í sḡò amalekau í ni, amu wee ñ gbo tā nò abom mò í ce ine ngbo. To, beirei an ce n mà iyi ideu á ce.

¹⁹ Nòi amalekau í jeaa í ni, amui Gabieli. Amui ñ ya n wa bi Ilaaḡ n maa n ceaa ice. Nñui í bém wa n na n bæe ide ku fò nò n sisie laabaau jiidau ihè.

²⁰ Amma i kù dasi idem nòu naane baa do iyi á na ku ce bii waatie í to. Na ññu, aa deki, i kaa yòkò i fò ide má í gbe ajò iyi ideu í cei.

²¹ Wee ine ña à waa degbe Zakari, nò à biti do iyi wa kpe inò kpasèi Ilaaḡ be.

²² Iyi í fita wa, kù yòkò ku ba ña ide ku fò má, ñòi à mà iyi í

ce kuyε ɔɔi si inɔ ileu bε. Wa ba ɔa ide ku fɔ do awɔ ku nyisi iyi ntɔi, amma kù yɔkɔ ku fɔ ide do gele.

23 Si anyii kuyεu, Zakari í mɔsi icεε má hee í koo í to ajɔ iyi icεε í kpa iri inɔ kpasε bε. Nɔi í nyi ideε.

24 Si anyiε, Elizabeti aboε í ba así, nɔ wa singa araε zakai cukpa miu, í ni *

25 cɔ mii iyi Ilaaɔ í ceem. Í cɔm do iju jiida nɔ í nyaam anyɔ si wajui amanε ɔa.

Amaleka wa fɔ ideí kubí Jesu

26 Iyi asíi Elizabeti í ba cukpa mεεfa, ɔi Ilaaɔ í bε amaleka Gabieli Nazareti si ilei Galilee.

27 Í bɔɔi bi mudεε ɔɔ iyi kù mà mɔkɔ, amma à mua awaasũ ɔɔ iyi à ya kpe Zozefu, si dimii ilaalu Davidi. Irii mudεεui í je Maari.

28 Amalekau í lɔ bi tεε í sɔɔ í ni, n wa n ceε fɔɔ, awɔ iyi Ilaaɔ í cea didɔ. Aɔ Lafεε í wεε do awɔ.

29 Nɔi Maari í biti do ideu nɔ wa bee araε ide wa ni, yoomai í je yaasei fɔɔu ihε.

30 Nɔi amalekau í sɔɔ í ni, maà jɔ njo ku muε Maari. Ilaaɔ í ceεε didɔ.

31 Aa ba así i bí ama inεmɔkɔ nɔ í sɔɔ Jesu.

32 Á na ku je inε nla. Amai Ilaaɔi aa ya kpoo, nɔu iyi kù ne saa. Aɔ Lafεε á coo ilaalu, á náa bommai Davidi balae.

33 Nɔu á je bomma si dimii Zakɔbu do ajɔ fei. Bommaε kaa ne kɔɔ †.

34 Nɔi Maari í bee amalekau í ni, beirei á ce ku ce, si bei n kù mà mɔkɔ.

35 Nɔi amalekau í jeaa í ni, Hundei Ilaaɔi á naa siε, nɔ gbugbãε ku biie bei jiji. Nɔu í jɔ aa kpe ama kumá iyi aa na í biu Amai Ilaaɔ.

36 Elizabeti nyaanzeu mɔ iyi à ya maa kpe gbendau, do si agboεu fei, í ne asii ama inεmɔkɔ. Í wεε si cukpa mεεfasiaε nsei.

37 Maari, jɔ i mà iyi nkãma kù wεε iyi Ilaaɔ í mɔngɔ.

38 Nɔi Maari í ni, amu woo ce icεi Aɔ Lafεεi. Fei ndεε ku ceem bei í sɔm nɔu. Nɔi amalekau í ne.

Maari í bɔ Elizabeti ku cɔ

39 Si anyii nɔu, ɔi Maari í dede do saasa í dasi kpãa wa ne ikpa geete ɔa, í bɔ ilu ɔɔ si ilei Zudee.

40 Iyi í to be ɔi í lɔ kpasεi Zakari nɔ í ce Elizabeti fɔɔ.

41 Waati iyi Elizabeti í gbɔ fɔɔi Maariu, ɔi amau í yaga si inɔε, nɔ Elizabeti í kɔɔ Hundei Ilaaɔ.

42 Nɔ í dɔ anu hee lele í ni, Ilaaɔ í weε í re inaabo fei, nɔ kuweeu á sɔ si ama iyi aa na í bíu.

43 Yooi n je hee iyei Lafεεm í naa bi tom.

44 Waati iyi n gbɔ fɔɔεu bε, ama iyi í wa inɔm í yaga do inɔ didɔ.

* 1:24 wa **singa araε** Ara ku singaεu kù je na anyɔ. Á yɔkɔ ku je wa bi ku maa wεε nɔu aká ku ba ku saabu Ilaaɔ. † 1:33 **Zakɔbu** Zakɔbui à ya kpe Izireli má. Bii à ni á je bomma si dimii Zakɔbu, si dimii inei Izireli ɔa feii à waa fáa.

45 Ilu ino didōi awo iyi ì dasi naane iyi mii iyi Ilaađ í s̄e á na ku ce.

Iri ku kōi Maari

46 Nō Maari í ni,

Idom wa saabu Ađ Laf̄e.

47 Nō ñ w̄eđ ino didō na irii Ilaađ Woo faabam,

48 Si na iyi í j̄đ í k̄asim iju jiidae, amu woo ce ic̄e iyi n kù je ngogō.

Nō hai nsei inei andunya ña fei aa maa ni amuu ilu ino didōi,

49 Domi Ilaađ, ilu gbugbã fei í ceem mii nla nla.

Irīe í má.

50 Í ya ce araarei in̄e ña iyi à waa jirimae hee do ajo fei.

51 Í ce ic̄e gbugbã ña do gbugbãí awōe

Nō í fangaa in̄e ña iyi lasabui idō ñña í n̄e faao.

52 Í k̄eke ilaalu ña si batai bomma ñña ña,

Nō í so ilu are ña lele.

53 Í j̄đ in̄e ña iyi ari wa kpa à je mii jiida ña à yo,

Amma í lele ilu fia ña awō ngbe.

54-55 Í sobi in̄e Izireli woo ce ic̄e ña,

Í ce araare ñña hee do ajo fei Bei í tako í s̄ Aburahamu do t̄kue ña

Aña iyi à je bala nwa ña.

56 Iri iyi Maari í k̄ou mbe. Si anyie nō í buba bi Elizabeti be zakai cukpa meeta, í bei í nyi idee.

Kubí Zāa woo dasi inyi

57 Awaati í to bii Elizabeti á bí amae, nō í bí ama in̄em̄okō.

58 Kpaasie ña do nyaanzee ña à gbō iyi Ađ Laf̄e í ce

araaree ntō ntō, nō añađ ña à w̄eđ ino didō ajo.

59 Si ajo meejosia à naa ku dasi amau bango, nō à waa bi à kpoō Zakari, irii baaeu.

60 Amma iyee í so ide í ni, aawo, Zāai aa kpoō.

61 N̄oi à s̄ō à ni, si nyaanzee in̄e k̄ama kù n̄e dimii iriu be.

62 Nō à bee baee do awō ku ba a m̄a bei í bí a kpe amau.

63 N̄oi Zakari í t̄ō mii gō si bii á kō si, nō í kō í ni, Zāai í je irie. Nō aña fei à biti.

64 N̄oi gbakã Zakari í ȳkō í fō ide do ḡēe, nō í l̄osi ide ku fō wa saabuđ Ilaađ.

65 N̄oi njo í mu hee do in̄e ña iyi à wa am̄e am̄e fei. Nō si il̄ekōi geetei Zudee ña fei in̄e ña à wasi ku ce faajii ideu.

66 In̄e ña iyi à gbō ideu fei à ya maa muui si idō ñña nō a maa ni, debei, beirei amau ih̄e á na ku je.

Mii ña iyi í ceu ih̄e fei wa nyisi iyi gbugbãí Ilaađ í w̄e do ññu.

Iri ku kōi Zakari

67 N̄oi Zakari baai amau í k̄ōđ Hundei Ilaađ, nō í ce walii í ni,

68 Saabui í je ti Ilaađ Laf̄ei in̄e Izireli ña

Si na iyi í j̄đ í naa bi in̄e ña í na í ya ña.

69 Nō í naa nwa Woo faaba ilu gbugbã wa si nyaanzei ilaalu Davidi amaaceeu,

70 Si bei í j̄đ walii kum̄ae ñau à fō wo hai ku kpe.

71 N̄ui á faaba wa hai si awoi m̄be nwa ña,

Do hai bi in̄e ña iyi à cé wa fei.

72 Bēbēi í nyisi bala nwa ña araaree,

Nɔ wa yeò gigii akabuu
kumáε.

73 Akabuuui í je kuwã iyi í cea
Aburhamu bala nwa,

74 Í ni nɔu á nya wa hai si awɔi
mbεε nwa ɲa,

Nɔ nɔu ku jò ka cea nɔu icε do
wɔkɔ.

75 Nɔ icε iyi aa ka ceau ku je do
idɔ kumá nɔ ka je dee
dee si wajue do ajɔ fei si
kuwεε nwa.

76 Nɔ awɔ amam, aa kpee waliiii
Ilaaɔ, nɔu iyi kù ne saa,

Domi aa cuaa Lafεε i maa
teesea kpãa,

77 Nɔ aa jò inεε ɲa a mà iyi
aɲa aa ba faaba waati
iyi Ilaaɔ á nya dulum du
ɲa.

78 Ntɔ ntɔ, araarei Ilaaɔ Lafεε
nwa í lá si wa.

Na saabui araareui í jò inya
kumá í naa si wa hai
lele bei nunui daakɔ,

79 Ku ba ku má inya si inε
ɲa iyi à waa buba si ilu
kuku do si jiji iku

Ku maa neò awa fei si kpãai
laakai akã.

80 Iri iyi Zakari í kɔu mbe.
Si anyii nɔu amau wa la, nɔ
bisie wa kɔsi nɔ í koo í wa
gbabua hee í koo í tóò ajɔ iyi
í nyisi araε bantuma si wajui
ineí Izireli ɲa.

2

Kubú Jesu

(Cɔ Matie 1:18-25)

1 Waati beεbe, ilaalu nlai
Romu iyi à ya kpe Ogusitu í na
wooda í ni a ce inε ɲa kuka si
ilεε fei.

2 Kuka sinteu ihε à cooi si
waati iyi Kiriniusi wa je ilu ile
si ilei Siri.

3 Nɔ inε fei í ne si iluε koo na
iriε a kɔɔ si tia.

4 Nɔi Zozefu mɔ í ne hai
Nazareti si ilei Galilee, í bɔ
ilei Zudee si ilui Davidi iyi à
ya kpe Betelehemu, domi nɔu
mɔ nyaanzei Davidii wa je.

5 Í bɔ ku na iriε, nɔu do
Maari aboε iyi í ne así*.

6 Si waati iyi à wa be, ajɔ í na
í to bii á bí amae.

7 Nɔ í bí ama sinteε, ama
inεmɔkɔ. Í biie do acɔ nɔ í tɔɔ
si bí ku jei angudã ɲa, si na iyi
í jò inya kù weε bii inε njoo ɲa
aa sɔ.

*Amaleka gɔ ɲa à naa bi woo
degbe ɲa*

8 Woo degbe gɔ ɲa à wa inɔ
sako be, à waa degbe angudã
ɲa idú.

9 Nɔi amalekai Aɔ Lafεε gɔ í
faata si ɲa wa, nɔ inya kumá
nla gɔ í kaako ɲa. Inya kumá
amboei Lafεεui. Nɔi njo í mu
ɲa jiiida.

10 Amma amalekau í sɔ ɲa
í ni, i maà jò njo ku mu ɲe.
Laabaau jiidai ñ naa ku sisi
nɲe, iyi á jea inε fei inɔ didɔ nla
nla.

11 Laabaauu wee. Nnyi,
si ilui Davidi, à bí nɲe Woo
faaba. Nɲui í je Lafεε, inε iyi
Ilaaɔ í cicau.

12 Yaase bei aa màau ɲa wee.
Aa ye ama kpɔtɔ gɔ be à biie do
acɔ, wa sũ si bí ku jei angudã
ɲa.

13 Iyi í fɔ beεbe í tã ɲɔi gbakã
amaleka mmu gɔ ɲa à naa bi

* 2:5 Maari aboε à ni Maari í je aboε si na iyi í jò aɲaɔi à weε, amma aɲaɔ à kù totɔɔ
sεε hee í koo í bíò Jesu.

tɛɛ aŋa nkpɔ nkpɔ nɔ à saabu
Ilaaɔ à waa ni,

14 ka jò irii Ilaaɔ ku ne
amboe hee lele. Nɔ laakai ku
sũ ku wa si ile si ine ŋa iyi Ilaaɔ
í bi.

*Woo degbe ŋau à bɔ
Betelehemu*

15 Nɔi amaleka ŋau à jò ŋa
à nyi lele. Si anyii nŋu, woo
degbe ŋau à sabuu nje à waa
ni, debɛi, ka bɔ Betelehemu,
kaa cɔ mii iyi í ce, iyi Aɔ Lafɛɛ
í jò à mà.

16 Nɔ à ce saasa à sei à koo.
Nɔi à to nɔ à ye Maari do
Zozɛfu, do ama kpɔtɔɔu bii wa
sũ si bi ku jei angudã ŋa.

17 Iyi à yɔɔ, à waa sisi mii
iyi amalekau í sɔ ŋa si gãmɛi
amau.

18 Nɔ ine ŋa iyi à gbɔ ide
woo degbe ŋau fei ideu í ya
mu ŋa bitii.

19 Amma Maari nje wa mu
fei ndɛɛ si idɔɛ, nɔ wa lasabu si
do laakai.

20 Nɔi woo degbe ŋau à
sinda à waa ne. Nɔ à waa nyisi
amboei Ilaaɔ, à waa saabuɛ na
irii mii iyi à gbɔ do iyi à ye
fei, domi fei ndɛɛ í cei si bei
amalekau í sisi nŋa.

À bɔɔ Jesu kpasɛi Ilaaɔ

21 Si aɔ mɛɛjɔsia ŋɔi à sɔɔ
Jesu, iri iyi amalekau í ni a
kpoo hai waati iyi iyee kù ne
aɔɔu. Aɔ nŋu be mɔi aa dasie
bangɔ.

22-23 Mii iyi Moizi í kɔ
si woodaɛ wee. Í ni, ama
inɛmɔkɔ iyi à bí sinte fei aa
nyaa ikãi ku je ti Aɔ Lafɛɛ. Na
ŋɔi í jò iyi waati í to si bii aa
ce kuwee Maari ku bei ku
má si ayawo iyi í ceu Zozɛfu

do Maari à so amau à bɔɔ
Zeruzalemu ku ba a nyisi Aɔ
Lafɛɛ

24 nɔ a ce kuwee. Kuweeu
do kufe minji wala do
ankasiidi minjii à ya cooɔ si
bei à kɔɔ si woodai Aɔ Lafɛɛ.

25 Wee mɔkɔ gɔ í wa
Zeruzalemu be à ya kpoo
Simeɔ. Mɔkɔu í je ine dee
dee nɔ í mà bɛɛɛi Ilaaɔ. Wa
degbe ine iyi á na ku tũ idɔi
inei Izireli ŋa nɔ Hundei Ilaaɔ
í weɛ do nŋu.

26 Hundei Ilaaɔu í sɔɔ wo í ni
á ye ine iyi Aɔ Lafɛɛ í cicau ku
bei ku ku.

27 Nɔi Hundeu í tale sie
kpasɛi Ilaaɔ ku bɔ. Iyi iyeɔ
baai Jesu ŋa à lɔɔɛ be ku ba a
cea bei wooda í fɔ,

28 ŋɔi Simeɔ í gbaa í muu si
awɔɛ í saabu Ilaaɔ wa ni,

29 Lafɛɛ, nsei jò amu woo ce
iceɛ n jò andunya do
laakai ku sũ si bei í sɔm
wo,

30 Domi ijum í ye faabaɛ,

31 Iyi í ce sɔɔluɛ si wajui dimi
fei.

32 Nŋui í je inya kumá iyi á ny-
isi dimi mmu ŋa kpãaɛ.

Nɔ nŋui í je amboei ineɛ ŋa,
inei Izireli ŋa.

Walii iyi Simeɔ í ce

33 Ide iyi Simeɔ wa fɔ si
gãmɛi amau í mu iyeɔ baɛ fei
bitii.

34 Simeɔ í wee nŋa nɔ í sɔ
Maari iyei Jesuu í ni, Ilaaɔ
í cica amau ihɛi ku kɛkɛ ine
nkpɔ nɔ ku dede ine nkpɔ mɔ
si inɔi inei Izireli ŋa. Nŋui Ilaaɔ
í be wa ku je bei nyinda, amma
ine ŋa aa kɔ sie.

35 Nɔ lasabui idɔi ine nkpɔ
kú fita gbughãa. Awɔ takɛɛ,

inɔ ku fɔ á gũe ajɔ akã si idɔe bei taakuba.

Ana walii inaabo

³⁶ Inaabo walii gɔ mɔ í wa be à ya kpoo Ana, amai Fanueli si dimii Azee ña. Abou í gbo ntɔ ntɔ. Í ce muau zakai adɔ meeje mɔkɔe kù bei kù na kù wee,

³⁷ nɔ í buba jaaɔ adɔ nkpɔ nkpɔ. Nsei abou í ne adɔ cine do mee, nɔ ci ya fita hai bantumai kpasɛi Ilaaɔ. Dasã do idũ fei, í ya maa cea Ilaaɔ icei do anu kudĩ do kutɔɔ.

³⁸ Waati beebe ññu mɔ í sekee si ña wa, wa saabu Ilaaɔ, nɔ í lɔsi ide i amau ku sisia inɛ ña iyi à waa degbe inɛ iyi á na ku faaba inɛi Zeruzalemu ña fei.

³⁹ Waati iyi iyeò baai Jesu ña à tã mii ña iyi woodai Aɔ Lafɛe í ni a ceu fei, ñɔi à nyi Nazareti ilu ñña si ilei Galilee.

⁴⁰ Nɔ amau wa la, gbugbãe wa kɔɔsi nɔ í kɔò bisi. Nɔ didɔi Ilaaɔ í weea.

Jesu í bɔ kpasɛi Ilaaɔ si waati iyi í ne adɔ maateaji

⁴¹ Adɔ fei iyeò baai Jesu ña à ya bɔ jingau iku ku kuai Zeruzalemu.

⁴² Si waati iyi Jesu í ne adɔ maateaji ñɔi à bɔ jingauu si bei à ne dɔɔne.

⁴³ Iyi jingauu í tã à waa ne, ñɔi Jesu í gbe Zeruzalemu be, amma baae ña a kù mà.

⁴⁴ A waa tamaa bei í wa si inɔ ññai. Wee à nei zakai ajɔ akã, ñɔi à dedee si inɔi nyaanze ñña ña do kpaasi ñña ña.

⁴⁵ Amma a kù yɔɔ, nɔ à sinda à nyi ikpa Zeruzalemu à waa dedee.

⁴⁶ Si ajɔ meetasia ñɔi à yɔɔ bantumai kpasɛi Ilaaɔ. Wa buba si aninii woo kɔ inɛ ña si wooda ña, wa gbɔ ide ñña nɔ wa bee ña ide.

⁴⁷ Inɛ ña iyi à waa gbɔ idee fei à bitio bisie do si bei wa je ñña ide.

⁴⁸ Iyi baae ñau à yɔɔ be, ñɔi aña mɔ à bitu, nɔ iye e í ni, amam, na mii í ce ì ce nwa beebe. Amu do baae wee, à wasi ku dedee do inɔ ku fɔ nla nla.

⁴⁹ Ñɔi í bee ña í ni, na mii í ce ì waa dedeem ña. I kù mà ña iyi wũai Baam nii ñ ne n ce?

⁵⁰ Amma ide iyi wa sɔ ñau a kù gbɔ yaasee.

⁵¹ Ñɔi í too ña à ne Nazareti nɔ wa gbɔ ide ñña. Wee iyeu wa mu ide ñau ihẽ fei si idɔe.

⁵² Jesu í lá wa koo nɔ bisie mɔ wa kɔɔsi nɔ wa dɔa Ilaaɔ si hee do amanɛ ña fei.

3

Waaɔi Zãa woo dasi inyi

(Cɔ Matie 3:1-12; Maaku 1:1-8; Zãa 1:19-28)

¹ Iyi ilaalu nlai Romu iyi à ya kpe Tibee í ce adɔ maatũ si bommae, waati beebe Ponsu Pilatii wa je ilu ilei Zudee, nɔ Herodu mɔ wa je inɛ ngbo si ilei Galilee, nɔ Filipu ifɔeu mɔ wa je inɛ ngbo si ilei Iture do Takoniti, nɔ Lisania mɔ wa je inɛ ngbo si ilei Abileni.

² Ani do Kaifu ña mɔ à waa je woo wee nlai Ilaaɔ. Waati beebɛi Ilaaɔ í sɔ Zãa amai Zakari ide si gbabua.

³ Nɔ Zãa í bɔ si ilu ña iyi à wa kɔkɔi idoi Zuudɛe fei wa waaɔo ñña wa ni, i kpaasi idɔ

ku ba Ilaaḍ ku kpa idei dulum du ηe nṵ a dasi ηe inyi.

⁴ Bebei ide iyi walii Ezai í kṵ si tiaεu í ce. Í ni,

Imui inε gṵ wa dṵ anu si gbabua wa ni,

I teese kpāai Lafēε ku te ηa.

⁵ Nṵ aa dī lṵma ηau fei.

Nṵ geete do iri kuta fei á munga anu,

Nṵ kpāa ku ka ηa fei aa te,

Kpāa iyi í sāmi fei á sīa.

⁶ Inε fei á ye béi Ilaaḍ wa faaba wa.

⁷ Zamaa nkpṵ nkpṵi wa koo bi Zāa ku dasi ηa inyi. Nṵ í sṵ ηa í ni, inε inε buu ηa bei njo wukuku, yooi í sṵ ηe í ni í saa idṵkṵi kiitii Ilaaḍ iyi á na ku naau.

⁸ Na nηu, i ce kookoosu jiida i nyisiṵ iyi í kpaasi idṵ ηa, nṵ i maḍ tamaa maḍ aa ba faaba ηa si na iyi í jṵ í ya maa ni inε í je dimii Aburhamu ηa. N̄ wa n sṵ ηe, Ilaaḍ á yṵkṵ ku so kuta ηau ihē ku ce ηa dimii Aburhamu ηa.

⁹ Wee dagba wa kā si jīi tā mṵm a daṵ icuε. Na nηu, jīi iyi kṵ waa so iso jiida fei aa daa a dasi ina.

¹⁰ Nṵi zamaau í beε wa ni, debēi, beirei aa ka ce.

¹¹ Nṵ í je nηa í ni, inε iyi í nε ibṵ minji ku so akā ku mua kpaasie iyi kṵ nε, nṵ inε mṵ iyi í nε ije ku kpṵṵ do kpaasie.

¹² Woo gba fiiai lempoo gṵ ηa mṵ à naa a dasi aηa mṵ inyi, ηṵi à beε à ni, Mεetu, beirei aa ka ce.

¹³ Nṵi í sṵ ηa í ni, i maḍ gba ku lṵ zaka bei à da nηe.

¹⁴ Nṵi sooge gṵ ηa mṵ à beε à ni, awa mṵ ni, beirei aa ka ce. Nṵ í sṵ ηa í ni, i maḍ ya gba fiiai

inε gṵ do gbugbā ηa, nṵ i maḍ ya má inε gṵ ide, nṵ i maḍ ya donda iyi à waa sā nηe.

¹⁵ Inε ηau à waa cṵ kpāai inε iyi Ilaaḍ í cicau nṵ à waa lasabu si idṵ nηa maḍ Zāai í je inεεu.

¹⁶ Nṵ Zāa í sṵ aηa fei í ni, in-yii amu n̄ wa n dasi ηe, amma inε gṵ wa naa iyi í rem do gbugbā. N kṵ to n fū baa ikūi baataε. Nηui á da nηe si Hundei Ilaaḍ do ina.

¹⁷ Wa mu kaale ku fe bileεε si awṵ, nṵ ku kpā bileeu bii à kpokpoe, nṵ ku ko yṵyṵu ku dasi aka, sakou mṵ ku dasi ina iyi ci ya ku.

¹⁸ Do faaji nkpṵ gṵ ηa mṵi Zāa wa ceṵ inε ηa waazoi laabaau jiidau.

¹⁹ Amma hai tako ilaalu Herodu í so Heriodiasi, aboi ifṵε, í je aboe, ηṵi Zāa í gbagba sie na ideu do na daa laalṵ ηa iyi í ce fei wo.

²⁰ Si antai laalṵ ηa iyi Herodu wa ce, do ankāanyi í na í jṵ à mu Zāa à dasie piisṵṵ má.

Inyi ku dasii Jesu

(Cṵ Matie 3:13-17; Maaku 1:9-11)

²¹ Zāa í wasi inε nkpṵ nkpṵ ku dasi inyi si waati iyi a kṵ dasie piisṵṵ, ηṵi Jesu mṵ í naa bi teε, nṵ í dasi Jesu mṵ inyi. Nṵi Jesu wa ce kutṵṵ nṵ lelei Aṵ í cī,

²² nṵ Hundei Ilaaḍ í de sie wa hai lele do ara gṵ bei ankasiidi. Nṵ à gbṵ ide ku fṵ gṵ wa hai lele í ni, awṵu amam nii, n̄ biε jiida jiida. Siei inṵ didṵm fei í ya wa.

Balai Jesu ηa

(Cṵ Matie 1:1-17)

23 Jesu í to adõ kuntaa í bei í sinti icεε. Inε ηα à ya maa cõi bei amai Zozefu *. Balai Zozefu † ηα wee

24 Heli do Matati do Levi do Meliki do Zanai Zozefu,

25 do Matatia do Amõsu do Naumu do Esili do Nagai,

26 do Maatu do Matatia do Semeni do Zozeki do Zoda,

27 do Zonani do Reza do Zorobabeli do Salateli do Neri,

28 do Meliki do Adi do Kosamu do Elimadamu do Eε,

29 do Zozue do Eliezεε do Zorimu do Matati do Levi,

30 do Simeš do Zuda do Zozefu do Zonamui do Eliakimu,

31 do Melea do Mena do Matata do Natãa do Davidi,

32 do Izai do Obedi do Boazi do Salumõ do Nasõõ,

33 do Aminadabu do Adimi do Aani do Esiromu do Perezzi do Zuda,

34 do Zakõbu do Izaaki do Aburahamu do Tera do Nakõõ,

35 do Seruku do Ragau do Faleki do Eβεε do Sala,

36 do Kainamu do Aafasadi do Semu do Nowee do Lameki,

37 do Matusala do Enõku do Zeredi do Maleleli do Kainamu,

38 do Enõsi do Seti do Adamu do Ilaaõ.

4

Seetam í lele Jesu

(Cõ Matie 4:1-11; Maaku 1:12-13)

1 Jesu í kõõ Hundei Ilaaõ nõ í baa hai idoí Zuudεε. Nõ Hundeu í bõðε si ghabua.

2 Nõ Seetam í leleε be zakai ajõ ciiji. Nõ si ajõu be fei kù je nkãma. Iyi baai nηu í lõ, ηõi ari wa kpaá.

3 Nõ Seetam í sõõ í ni, bii awõu Amai Ilaaõ do ntõ, jõ kutau ihε ku kpõð pεε.

4 Nõ Jesu í jεaa í ni, kukõi idei Ilaaõ í ni, amanε ci ya weε na ije nηu akã.

5 Nõ Seetam í bõðε hee antai iri kuta gõ, í nyisιε bommai andunya fei si iju kãmεε.

6 Nõ í sõõ í ni, amboei bomma ηau fei an muue nõ an jõ í ne yiiko si ηa. Inε iyi ñ bi, lafεei an mua, si na iyi í jõ à nam nii.

7 Na nηu, bii ì naa ì gule si wajum, fei ndεε á je tεε.

8 Nõ Jesu í jεaa í ni, kukõi idei Ilaaõ í ni, Aõ Lafεεei aa gulea, nõ nηu akãi aa tõõ.

9 Nõ Seetam í gbãa í bõðε Zeruzalemu nõ í gũðε hee si antai ile lelei kpasεi Ilaaõ nõ í sõõ í ni, bii awõu amai Ilaaõi, fo í dinga ile,

10 domi kukõi idei Ilaaõ í ni, Ilaaõ á na amalekaε ηa wooda na irie a maa degbeε,

11 nõ a maa muε si awõ ku ba í maà ti i koosε si kuta.

12 Nõi Jesu í jεaa í ni, kukõi idei Ilaaõ í ni, maà ti i sii Aõ Lafεεε.

13 Iyi Seetam í leleε si bisie ηau be fei í tã, ηõi í jõõ titã í ne hee waati mmu gõ má.

Jesu í sinti icεε Galilee

(Cõ Matie 4:12-17; Maaku 1:14-15)

* **3:23 à ya maa cõi bei amai Zozefu** Ntõ ntõ Zozefu kù tõtõ sεε do Maari à bei à bí Jesu. Ilaaõ í je baac. † **3:23 balai Zozefu** Tengi ihε idei balai Maarii à waa fõ. Bii à ni balai Zozefu, na iyi aηað Maari à so njei.

14 Nɔ Jesu í nyi ikpa ilei Galilee do gbugbāi Hundei Ilaaɔ, nɔ irie í fangaa si ileu fei.

15 Wa kɔ ɲa si cioi idei Ilaaɔ ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔɔ ɲa ɲa, nɔ inɛ fei wa saabue.

À kɔsi Jesu Nazareti be

(Cɔ Matie 13:53-68; Maaku 6:1-6)

16 Nɔ Jesu í bɔ Nazareti ilu bii í je amau. Nɔi si ajɔi kusɔmi í bɔ ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔɔ si bei í ne dɔɔnɛɛ. Nɔi í dede ku cio tia.

17 Nɔi à nāa tia iyi Ezai waliu í kɔ. Si bei wa fūu ɲɔi í kã si kukɔ gɔ iyi wa ni,

18 Hundei Aɔ Lafɛɛ í wa sim. Í cicaam n sisiaɔ ilu are ɲa laabaau jiidau.

Í bem n koo n sɔ inɛi piisɔɔ ɲa n ni aa jɔ ɲa a ne

Nɔ n sɔ fɛɛju ɲa n ni aa ye ilu má,

Nɔ n jɔ inɛ ɲa iyi inɛ ɲa à waa taa gbugbā a ne ara ɲa.

19 Nɔ n sisia inɛ ɲa n ni awaatii didɔi Lafɛɛ í to wa.

20 Nɔi Jesu í ka tiau má í sindoa woo ce icɛu nɔ í buba. Nɔi inɛ ɲa iyi à tɔtɔɔ be fei à kāsie iju.

21 Nɔi í sinti ideɛ ku sɔ ɲa í ni, nnyii kukɔi idei Ilaaɔ iyi ò gbɔ nseiu ɲa í kɔ.

22 Nɔi aɲa fei à waa jeaa seeda jiidu, nɔ biti í mu ɲa do ide didɔ iyi wa fita hai si geleeu. À ni, kù je amai Zozɛfuu mbe ya.

23 Nɔ Jesu í sɔ ɲa í ni, kù ne sika aa kpaam mɔndau ihɛ í ni ɲa, awɔ lokotoro, faaba arae.

Ce ilue ihɛ mii ɲa iyi à gbɔ ò ce Kapɛranumu fei.

24 Amma an sɔ ɲɛ, walii kãma kù weɛ iyi í ya ne beɛɛ si ilui ɲɲu takae.

25 Ì mà sãa sãa ɲa iyi ari nla gɔ í ce si ileu fei si waatii Elii walii nla. Ijɔ kù rɔ si afei adɔ mɛeta do cukpa mɛɛfa, ma irei. Waati beɛbe inaabo jaaɔ nkɔi í wa si ilei Izireli.

26 Do ɲɲu fei, Ilaaɔ kù be Elii walii nla bi kãma ɲa bii kù je bi jãaɔ gɔ í wa Sareputa si ilei Sidɔɔ*.

27 Nɔ dinte nkɔ mɔi í weɛ wo si ilei Izireli si waatii Elizee waliu. Do ɲɲu fei, kù jɔ gɔgɔ ɲa gɔ ku ba iri, bii kù je Naama inɛi ilei Siriu.

28 Iyi Jesu í fɔ beɛbe í tã ɲɔi idɔi inɛ ɲa iyi à wa ile bii à ya ce kutɔtɔɔ be fei í kɔ.

29 Nɔi à dede à lelee hai inɔ iluu à bɔɔɛ hee si antai iri kuta si bii à ma ilu ɲa ku ba a taleɛ wa ile.

30 Amma í lɔ anini ɲa be í neɛ.

Jesu í lele inɛi inɔkoi inɛ gɔ
(Cɔ Maaku 1:21-18)

31 Nɔ Jesu í bɔ Kapɛranumu, ilui Galilee gɔ nɔ wa kɔ inɛ ɲa si cioi idei Ilaaɔ si ajɔi kusɔmi.

32 Wa kɔ ɲa si cio do yiiko. Nɲui í jɔ ideu í tosi ɲa.

33 Wee mɔkɔ gɔ í wa ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔɔ be í ne inɛi inɔkɔ, ɲɔi í dɔ anu hee lele í ni,

34 mii í wa si gãmei awae ɲa awɔ Jesu inɛi Nazareti. Ì naa ku kpa wai? Ì mà inɛ iyi í je.

* 4:26 *Sareputa si ilei Sidɔɔ* Sareputa do Sidɔɔ fei irii ilu ɲai, amma bii à waa fɔ ideyi ilu ɲa iyi à wa kɔkoi Sidɔɔ, si ilei Sidɔɔi à ya ni à wa.

Awɔi ì je inε kumá iyi Ilaaǎ í be wa.

³⁵ Nɔi Jesu í la siε í ni, coko, fita hai si mǎkɔu. Nɔi inεi inǎkɔu í ta mǎkɔu ile si anini nɔa, nɔ í fita siε, kù mεε.

³⁶ Nɔi aɔa fei à bitì, à bee nje aɔa duusɔɔ à waa ni, ide dimi yoomai ihē. Mǎkɔu wee wa sɔ inεi inǎkɔu nɔa ide do yiiko do gbughā nɔ à waa fita.

³⁷ Nɔi iriε í fangaa si ilεkoi iluu fei.

Jesu í jɔ bɔɔ nkpɔ í ba iri

(Cɔ Matie 8:14-17; Maaku 1:29-34)

³⁸ Nɔi Jesu í fita hai ile bii à ya ce kutɔtɔɔu, nɔ í bɔ kpasēi Simɔɔ. Wee iyei aboi Simɔɔu wa ce bɔɔi ara gbāa ntɔ ntɔ. Nɔi à tɔɔε ku jɔ ku ba iri.

³⁹ Nɔi í kɔmba si abou í la si ara gbāau nɔ í nya. Nɔ abou í dede gbakā í yaaε nɔa.

⁴⁰ Alei ajɔ nɔu iyi inunu í lɔ, nɔi inε nɔa iyi inε nɔa nɔa à waa ce bɔɔ dimi ikā ikā fei à wasi ku naaɔ nɔa wa bi tεε. Nɔ í lesi aɔa fei awɔ í jɔ à ba iri.

⁴¹ Inεi inǎkɔu nɔa mɔ à fita hai si inε nkpɔ, à dɔɔ anu à waa ni, awɔi ì je Amai Ilaaǎ. Amma Jesu í la si nɔa wa ganji nɔa ide ku fɔ domi à mà iyi nɔuu inε iyi Ilaaǎ í cicai.

Jesu wa waazo ilei Zudee

(Cɔ Maaku 1:35-39)

⁴² Iyi iju í má nɔi Jesu í fita hai inɔ ilu í bɔ ghabua. Nɔi zamaa nkpɔ nkpɔ gɔ wa dεdεε. Iyi à to bi tεε nɔi à tɔɔε suuru ku maà nε ku jɔ aɔa.

⁴³ Amma í sɔ nɔa í ni, kù nε bei an ce iyi n kù waazo laabaau jiidai bommai Ilaaǎ si

ilu mmu nɔa má, domi na nɔui à bεm wa.

⁴⁴ Iyi í fɔ bεεβε í tā nɔ í koo í dabii wa ce waazo ile bii Zuifu nɔa à ya ce kutɔtɔɔ nɔa ilei Zudee.

5

Jesu wa kpe mǎcɔ sintεε nɔa

(Cɔ Matie 4:18-22; Maaku 1:16-20)

¹ Ajɔ nɔu gɔ Jesu wa leeki kǎkǎi tenku iyi à ya kpe Genesareti, nɔ zamaa nla gɔ wa mantεε ku ba a gbɔ idei Ilaaǎ.

² Nɔ í yε akǎi inyi minji itli tenkuu bε. Amma sɔɔkɔ nɔu à fita à waa wiε taao nɔa nɔa.

³ Nɔ Jesu í lɔ inɔ akǎi inyi akā. Akǎi inyi iyi í lɔ siu inε nɔu ti Simɔɔi. Nɔ í kpe Simɔɔ í tɔɔε í ni ku na ku sekεεɔ akɔu hai itli inyi kεεke. Nɔi í buba si inɔi akɔu, wa kɔ zamaau si cio.

⁴ Iyi í fɔ ideε í tā nɔ í sɔ Simɔɔ í ni, bɔɔ akɔu si bua, nɔ ile taao nɔε nɔa si inyi i mu cεε nɔa.

⁵ Nɔi Simɔɔ í sɔɔ í ni, Mεεtu, à ce icε do idū fei a kù mu ngɔgɔ. Amma si bei awɔi ì fɔ, an dasi taao nɔu inɔ inyi.

⁶ Nɔi à dasi taao nɔa nɔu inɔ inyi. Iyi à dasi nɔi à mu cεε bututu heε taao nɔa nɔu à waa bi a ga.

⁷ Nɔ à kpe kpaasi nɔa nɔa iyi à wa si akɔ minjisiau do awɔ a naa a sobi nɔa. Iyi aɔa mɔ à naa nɔ akɔ minjiu fei í kɔ do cεε heε wa bi ku mi.

⁸ Iyi Simɔɔ Pιεε í yε mii nɔu í ce bεεβε nɔi í koo í gule si wajui Jesu í ni, Lafēε, tekεε hai bi tom, domi amuu ilu dulum nii.

⁹ Í fɔ bɛɛbɛi si na iyi í jò njo í muu, nɲu do kpaasiɛ ɲau fei na cɛɛ nkpɔ nkpɔ iyi à muu.

¹⁰ Bɛɛbɛ mɔi njo í mu kpaasi minjɛ ɲa, Zaaki do Zāa amai Zebedee ɲau. Amma Jesu í sɔ Simɔɔ í ni, maà jò njo ku muɛ. Bɛbɛi inɛ ɲa iyi aa toom ɲai aa ya maa dɛdɛ.

¹¹ Nɲi à bɔɔ akɔi inyiu ice nɔ à jò fei ndɛɛ à waa too Jesu.

Jesu í jò dintɛ gɔ í ba iri

(Cɔ Matie 8:1-4; Maaku 1:40-45)

¹² Si anyii nɲu Jesu í wa si ilu gɔ bɛ, nɔ mɔkɔ gɔ í naa bi tɛɛ. Mɔkɔu wa ce bɔɔi dintɛ jiiɔa. Iyi í yɛ Jesu ɲɔi í naa í sɛɛbata si wajue í tɔɔɛ suuru í ni, Lafɛɛ, bii ì bi, aa yɔkɔ í jò n ba iri n jɛ inɛ iyi í má.

¹³ Nɲi Jesu í yɔ awɔɛ í luu nɔ í ni, ñ bi. Ba iri nɔ í jɛ inɛ kumá. Bɛ gbakā bɔɔi dintɛu í nya.

¹⁴ Nɲi Jesu í sɔɔ í ni ku maà sɔ inɛ kāma ideu bɛ, amma koo nyisi arɛ bi woo weei Ilaaɔu. Nɔ í ni ku ce kuwee iyi Moizi í jilɛu. Kuweeu bɛi á nyisi inɛ ɲa iyi ì jɛ inɛ iyi í má bɛbɛi.

¹⁵ Do nɲu fei, iriɛ í fangaa wa kɔɔsi, nɔ zamaa nkpɔ nkpɔ í ya maa tɔtɔɔ bi tɛɛ ku ba a gbɔ ideɛ nɔ ku ba a ba iri si bɔɔ nɲa ɲa.

¹⁶ Amma Jesu í ya bɔ gbabuai nɲu akā koo ce kutɔɔ.

Jesu í jò wɛɛgɛ gɔ í ba iri

(Cɔ Matie 9:1-8; Maaku 2:1-12)

¹⁷ Ajɔ nɲu gɔ Jesu wa kɔ inɛ ɲa si cio. Wee Farisi do woo kɔ inɛ ɲa si wooda gɔ ɲa à waa buba bɛ. À naai hai Zeruzalɛmu do hai ilu ɲa iyi à wa ilei Zudee do ilei Galilee

fei. Nɔ inɛ ɲa à waa yɛ gbugbāi Lafɛɛ Jesu waati iyi í jò bɔɔ ɲa à waa ba iriu.

¹⁸ Nɲi inɛ gɔ ɲa mɔ à naa bɛ à waa so wɛɛgɛ gɔ wa si makɛɛ. Nɔ à waa dɛdɛ bɛi aa ce a lɔdɛ ile a koo a jilɔɔ si wajui Jesu.

¹⁹ Amma a kù ba do bii aa lɔdɛ na irii zamaau, ɲɔi à koo à gū antai ileu, à luu nɔ à kitaaɛ do makɛɛu si aninii zamaau si wajui Jesu.

²⁰ Iyi Jesu í yɛ naanɛ nɲa ɲɔi í sɔ wɛɛgɛu í ni, mɔkɔɔyi, ñ kpa ideɛi dulum dɛɛ.

²¹ Woo kɔ inɛ ɲa si wooda do Farisi ɲa à wasi ku bee ara ɲa ide à waa ni, yooi inɛɛu ihɛ í jɛ iyi wa bu Ilaaɔ. Yooi á yɔkɔ ku kpa ideɛi dulum dii inɛ gɔ bii kù jɛ Ilaaɔ nɲu akā.

²² Amma Jesu í mà lasabui idɔ nɲa, ɲɔi í bee ɲa í ni, na mii í jò ì waa ce dimii lasabu bɛɛbɛ si idɔ nɲɛ ɲa.

²³ Yoomai í faala í re, inɛ ku sɔ inɛ gɔ ku ni ñ kpa ideɛi dulum dɛɛ, walakɔ ku ni ku dede ku nɛ.

²⁴ Amma ñ bi i mà ɲa iyi amu Amai Amanɛ ñ nɛ gbugbā n kpa ideɛi dulum dii inɛ ɲa si andunya.

Iyi í fɔ bɛɛbɛ í tā ɲɔi í sɔ wɛɛgɛu í ni, dede i so makɛɛɛ i bɔ kpasɛ.

²⁵ Nɲi gbakā wɛɛgɛu í dede si waju ɲa, í so makɛɛ iyi wa sū siu, nɔ wa nɛ kpasɛ wa saabuɔ Ilaaɔ.

²⁶ Nɲi ɲa fei à biti à waa saabu Ilaaɔ. Njo í bɛi wa mu ɲa à waa ni, à yɛ mii maamaake nnyi.

Jesu í kpe Levi

(Cɔ Matie 9:9-13; Maaku

2:13-17)

²⁷ Si anyii n̄ɲu, Jesu í fita wa ne si in̄o ilu. N̄o í ye woo gba fiai l̄empoo ḡo à ya kpoo Levi, wa buba ile bi ku ce ic̄ee, n̄o Jesu í s̄oó í ni, toom wa.

²⁸ N̄oi Levi í dede, í j̄ò mii nd̄ee fei í tooe.

²⁹ Si anyie, í cea Jesu jingau nla ḡo si kpas̄ee. Woo gba fiai l̄empoo bututu do in̄e ḡo n̄a m̄o à waa ba n̄a ku je.

³⁰ Wee Farisi ḡo n̄a à wa be do Farisi mmu ḡo n̄a iyi à je woo k̄o in̄e n̄a si wooda n̄a. An̄ai à waa gbagba si m̄oc̄oi Jesu n̄au à waa ni, na mii í ce ì je ì waa m̄o n̄a do woo gba fiai l̄empoo do in̄e laal̄o n̄a.

³¹ Iyi Jesu í gb̄o beebe n̄oi í je n̄n̄a í ni, ilu baani n̄a a k̄u ne bukaatai ilu iw̄o bii k̄u je b̄oó n̄a.

³² Beebe m̄oi n̄ k̄u naa ku kpe in̄e dee n̄a, amma ilu dulum n̄ai ñ naa ku kpe a kpaasi id̄o n̄n̄a.

Jesu wa f̄o ideí anu ku d̄i

(C̄o Matie 9:14-17; Maaku 2:18-22)

³³ N̄oi in̄e n̄au à bee Jesu m̄a à ni, beirei í ce m̄oc̄oi Z̄aa woo dasi in̄yiu do ti Farisi n̄a à ya d̄i anu a maa ceò kut̄oó, n̄o wee m̄oc̄oe n̄a a ci ya d̄i anu. À ya maa jei n̄o a maa m̄o.

³⁴ N̄oi Jesu í bee n̄a í ni, aa ȳok̄o í j̄ò kpaasii m̄ok̄o tit̄s̄ n̄a à d̄i anu si waati iyi m̄ok̄o tit̄s̄u í wa in̄o n̄n̄a?

³⁵ Amma aj̄o wa naa iyi aa nya m̄ok̄o tit̄s̄u hai si in̄o n̄n̄a. Waati beeb̄ei aa d̄i anu.

³⁶ N̄oi í kpa n̄n̄a m̄onda ḡo í ni, a ci ya ga ib̄o tit̄s̄ a s̄oò ib̄o ngbo. Bii í ce beebe, ì beje ib̄o

tit̄s̄u mbe n̄o jaae tit̄s̄u á weei ik̄a kaa ce si ib̄o ngbou.

³⁷ In̄e ḡo ci ya n̄o k̄u dasi v̄ee tit̄s̄ iyi wa gba si b̄oḡo bata ngbo n̄a. Bii í ce beebe, v̄eeu á j̄ò b̄oḡo n̄au ku ga, v̄eeu ku nik̄a n̄o b̄oḡo n̄au ku beje.

³⁸ Amma à ya dasi v̄ee tit̄s̄i si b̄oḡo tit̄s̄ n̄a.

³⁹ N̄o in̄e ḡo k̄u wee iyi á m̄o v̄ee nwo n̄o ku bi v̄ee tit̄s̄ m̄a, domi á ni nwou í cea n̄n̄u.

6

Jesu wa f̄o ideí aj̄oi kus̄imi

(C̄o Matie 12:1-8; Maaku 2:23-28)

¹ Si aj̄oi kus̄imi ḡo Jesu wa too k̄oó ile ḡo, n̄oi m̄oc̄oe n̄a à w̄o amaaaje iyi à gb̄e si ileu à nunu ijue si aw̄o à waa n̄o.

² N̄oi Farisi ḡo n̄a à bee n̄a à ni, na mii í j̄ò ì waa ce mii iyi a k̄u ne kp̄aaí ku ce si aj̄oi kus̄imi.

³ N̄oi Jesu í bee n̄a í ni, i k̄u cio mii iyi Davidi í ce, n̄n̄u do in̄ee n̄a, si waati iyi ari wa kpa n̄au?

⁴ Í l̄o kpas̄ei Ilaād̄ n̄o í so p̄ee iyi à jilea Ilaād̄ í je, n̄n̄u do in̄ee n̄a. Wee à ganji in̄e fei ku je p̄eeu be bii k̄u je woo weei Ilaād̄ n̄a an̄a ak̄a.

⁵ N̄o Jesu í s̄o n̄a m̄a í ni, amu Am̄a Aman̄e, amui ñ je in̄e ngboi aj̄oi kus̄imi.

In̄e iyi aw̄o ak̄ae í ku

(C̄o Matie 12:9-14; Maaku 3:1-6)

⁶ Si aj̄oi kus̄imi mmu ḡo, Jesu í l̄o ile bii Zuifu n̄a à ya ce kut̄ot̄oóu n̄o í wasi ku cea in̄e n̄a cioi ideí Ilaād̄. Wee m̄ok̄o ḡo í wa be, aw̄o n̄je í ku í gb̄e.

⁷ Woo kɔ inɛ ɲa si wooda do Farisi ɲa à kãsi Jesu iju, à waa cɔ mà á jò inɛɛu ku ba iri si ajɔi kusimi. À waa cɔɔ domi à waa bi a ye taaleɛi.

⁸ Amma Jesu í mà lasabu ɲɲa, ɲɔi í sɔ mɔkɔ iyi awɔɛ í kuu í ni, dede i leekí si anini ɲɲa bɛ. Nɔ í dede í leekí.

⁹ Nɔ Jesu í ni, ñ wa n bee ɲɛi, si ajɔi kusimi, í sɛa amanɛ ku ce jiida de mà laalɔ, ku faaba amanɛ de, mà ku kpaá.

¹⁰ ɲɔi í cɔ aɲa fei í kaako ɲa, nɔ í sɔ mɔkɔu í ni, tɛ awɔɛ. Iyi í tɛ awɔu ɲɔi í baa dee dee.

¹¹ ɲɔi idɔ ɲɲa í kɔ, nɔ à waa busi nɲɛ bɛi aa cea Jesu.

Jesu í cica woo bɛ maateiji ɲau

(Cɔ Matie 10:1-4; Maaku 3:13-19)

¹² Waati bɛɛbɛ Jesu í koo í gũ iri kuta gɔ ku ce kutɔɔ. Nɔ idũu fei í wasi ku ce kutɔɔ.

¹³ Iyi iju í má í tɔtɔɔ mɔcɔɛ ɲa nɔ í cica amanɛ maateiji si inɔ ɲɲa, í sɔ ɲa woo bɛ ɲa.

¹⁴ Iri ɲɲa wee, Simɔɔ iyi í sɔ Piɛɛ, do Anderee ifɔɛ, do Zaaki do Zãa do Filipu do Baatelemi

¹⁵ do Matie do Tomaa do Zaaki amai Alifɛe, do Simɔɔ inɛi igbɛi Zelɔtu *,

¹⁶ do Zudasi amai Zaaki, do Zudasi Isikariɔti iyi á na ku zambaɛu.

Didɔ do ijuukpã

(Cɔ Matie 4:23-25; 5:1-12)

¹⁷ Waati iyi Jesu í cica woo bɛ maateiji ɲau í tã ɲɔi aɲaɔ ɲa à kita wa à waa leekí si ilɛ ku munga anu gɔ. Tengi bɛi mɔcɔ nkrɔɛ ɲau à wa

do zamaa nla gɔ. Inɛ ɲau à naai hai ilɛi Zudee fei do Zeruzalemɛu ilu nlaɛ, do hai Tii do Sidɔɔ, ilu ɲa iyi à wa ikpa bi inyi dũdũ.

¹⁸ À naa bi tɛɛi ku ba a gbɔ ideɛ nɔ a ba iri si bɔɔ ɲɲa. Inɛ ɲa iyi inɛi inɔkɔ ɲa à sinda iri ɲɲa à ba iri.

¹⁹ ɲɔi inɛ ɲau fei à waa de ku luu, domi gbugbã nla nla í ya fita siɛ nɔ ku jò aɲa fei a ba iri.

²⁰ ɲɔi Jesu í cɔ mɔcɔɛ ɲau í ni,

Ilɛ inɔ didɔ ɲai inɛ ilu are ɲa, domi inɛi ì jɛ inɛi bommai llaaɔ ɲa.

²¹ Ilɛ inɔ didɔ ɲai inɛ iyi ari wa kpa si nɛi domi llaaɔ á jò í yo ɲa.

Ilɛ inɔ didɔ ɲai inɛ iyi ì waa kpata si nɛi, domi aa na í nyaanyi ɲa.

²² Inɛ ilu inɔ didɔ ɲai bii inɛ ɲa à cé ɲɛ, nɔ à lele ɲɛ hai inɔ ɲɲa, nɔ à waa bu ɲɛ, nɔ à waa sɔ ɲɛ iri laalɔ na irii amu Amai Amanɛ.

²³ Ajɔ ɲɲu, í jò inɔ ɲɲɛ ku dɔ, í fo í dingaa do inɔ didɔ, domi riba iyi à jilɛ ɲɲɛ lelei Aɔ í la. Inɛ ɲau bɛ, bɛɛbɛi mɔi bala ɲɲa ɲa à cea walii ɲau wo.

²⁴ Amma inɔ kufɔi á jɛ ti inɛ ilu fia ɲa, domi ì ba inɔ ɲɲɛ í tũ tã ɲa.

²⁵ Inɔ kufɔi á jɛ ti inɛ iyi ì wa si ayo si nɛi, domi ari á na ku kpa ɲɛ.

Inɔ kufɔi á jɛ ti inɛ iyi ì waa nyaanyi si nɛi, domi aa na í kpata í maa cã kpokpo ɲa.

* **6:15 igbɛi Zelɔtu** inɛi igbɛi Zelɔtu ɲai à waa jabu ku ba Zuifu ɲa a ne ara ɲɲa hai si awɔi inɛi Romu ɲa.

26 Ine ilu ino kufo nai bii ine fei wa saabu ne domi beɛbei bala nne na a cea walii ilu ibo nau wo.

I bi mbee nne na

(Co Matie 5:38-48; 7:12a)

27 Amma ine iyi i soti i waa gbɔ idem na, n wa n sɔ nei, i ya bi mbee nne na, no ine na iyi a ce ne i ya ce nna jiiida na.

28 I weea ine na iyi a waa ce ikpe ne, no i ya cea ine na iyi a waa ce nne laalo kutɔ na.

29 Bii ine go i sambalae, toa kekele akãe má. Ine iyi i gba ibo kumbooe, maã ti i ko ku so danzigie má.

30 Bii ine go i tɔɔe mii go, muaa. Bii ine go i so mii ndee goi, maã ti i beee má.

31 Dimi iyi i bi ine na a ce nne, ine mo i ce nna dimi nnu.

32 Bii ine na iyi a bi ne ana akãi ine mo i bi na, saabu yoomai i ne na. Baa woo ce laalo na taka nna a ya bi kpaasi nna na.

33 Bii ine na iyi a waa ce nne jiiida, anai ine mo i waa saa gbese, saabu yoomai i ne na. Baa woo ce laalo na taka nna a ya ce beɛbe.

34 Bii i waa wɛa ine na ngɔgo na iyi i jɔ i waa tamaa aa na a sã nne, to, saabu yoomai i ne na. Baa woo ce laalo na taka nna a ya wɛa nne no a sã.

35 Amma i bi mbee nne na, i ce nna jiiida na, i ya wɛ nna i maã co kpãai ku sã na. Bii i waa ce beɛbe na, riba nne a la no aa je amai Ilaaɔ na, nnu iyi ku ne saa, domi nnu takae wa nyisi amanɛ gudulu na do amanɛ laalo na didɔe.

36 I jɔ i ne araarei ine na bei Baa nne mo i ne.

Maã kiiti kpaasie

(Co Matie 7:1-5)

37 Jesu i sɔ na má i ni, i maã ya kiiti ine na, no Ilaaɔ mo kaa kiiti ne. I maã ya ye taalei ine na no Ilaaɔ mo kaa ye taale nne. I ya kpa idei kurarai nne na no Ilaaɔ mo a kpa idei kurarai nne mo.

38 I ya mua nne na no Ilaaɔ mo a mu nne. Si gũa nla nla i ce nne amua. A yagae ku kitigbae ku kɔ hee andee, no ku cuu nne si boɔ. Nto nto gũa iyi i wãaɔ kpaasi na, nnu i Ilaaɔ mo a wã nne do.

39 No i kpa nna mɔnda go i ni, feeju a yoko ku mua feeju akpa? Bii feeju na a waa mua nne akpa ana minji fei a kaa dasi isa?

40 Woo koko ice ci ya re ine ngboe. Amma ine fei, waati iyi i ma mii iyi ine ngboe i nyisie, nnu mo i ya yei bei ine ngbou.

41 Na mii i ce i waa ye fɔfo keeke iyi i wa si ijui kpaasie no i ku ye jii ite iyi i wa si titee.

42 Beirei aa ce i ni, kpaasi, jɔ n nyaɛ fɔfo si ijuɛ, no awo i ku waa ye jii ite iyi i wa si titee. Awo ilu muafitii, jɔ i tako i nya jii ite iyi i wa si ijuɛu titã ku ba i ye ilu saa saa, i bei i nya fɔfo iyi i wa si ijui kpaasie.

A ya maã jii hai si isoe

(Co Matie 7:16-20; 12:33-35)

43 Nai Jesu i sɔ na má i ni, jii jiiida kaa so iso laalo. Beɛbe moi jii laalo kaa so iso jiiida.

44 Nto nto jii fei hai si isoei a ya maã. A ci ya ka figi si agu,

bεεβε moi a ci ya ka rezεε si agũ fũfũ, mà irei.

⁴⁵ Amanε jiida í ya nya jiida wai hai si mii jiida iyi wa singa si idεε. Amanε laabɔ mɔ́ í ya nya laabɔ wai hai si mii laabɔ iyi wa singa si idεε, domi mii iyi wa kɔ́ si idɔi amanε, nɔ́ui geλεε í ya fɔ́.

*Woo ma ile minji gɔ́ ηa
(Cɔ́ Matie 7:24-27)*

⁴⁶ Nɔ́ Jesu í sɔ́ ηa má í ni, na mii í ce ì ya maa kpem Lafεε, Lafεε, nɔ́ i ci ya ceò ide iyi ñ sɔ́ ηε ice ηa.

⁴⁷ Inε iyi í naa bi tom fei nɔ́ wa gbɔ idem nɔ́ wa jirimae, an nyisi ηε inε iyi lafεε í jɔ́.

⁴⁸ Í jɔ́ mɔ́kɔ́ gɔ́ iyi wa ma ile. Mɔ́kɔ́ í tu isa titã í jĩ hee í koo í kãsi kuta í bei í nyɔ́ icui ileu. Si anyie ηɔ́i ijĩ í na í rɔ́ nɔ́ ido í kɔ́ wa nikã, wa cã ileu, amma kù yɔ́kɔ́ ku kekεε domi kumae í sɫa.

⁴⁹ Amma inε iyi í gbɔ idem nɔ́ kù waa jirimae, í yei bei mɔ́kɔ́ gɔ́ iyi í ma ile nɔ́ kù nyɔ́ icue do kuta. Nɔ́i ido í na í kɔ́ í nikã wa cã ileu nɔ́ gbakã í cuku í λεge fei.

7

*Jesu í jò amaacei sooge inε
ngbo gɔ́ í ba iri
(Cɔ́ Matie 8:5-13)*

¹ Iyi Jesu í sɔ́ ηa ideu fei í tã, ηɔ́i í bɔ́ Kapεranumu.

² Wee inε ngboi sooge gɔ́ í wa be. Soogeu í ne amaaceε, nɔ́ í buui jiida jiida. Amaaceui wa ce bɔ́ɔ hee wa bi ku ku.

³ Nɔ́i soogeu í gbɔ́ baauí Jesu, nɔ́ í be inε ngboi Zuifu gɔ́

ηa bi tee a koo a tɔ́ε ku na ku faaba amaacei ηɔ́u.

⁴ Nɔ́i inε ηau à koo. Iyi à to bi Jesu, ηɔ́i à tɔ́ε suuru ntɔ́ ntɔ́ à ni mɔ́kɔ́u í to i sobie

⁵ domi í bi dimi nwa. Nɔ́ui í nɔ́ í ma nwa ile bii à ya ka ce kutɔ́tɔ́u be.

⁶ Nɔ́ aηaò Jesu ηa à dasi kpãa à waa ne. Iyi à maai kpasεu ηɔ́i soogeu í be kpaasie gɔ́ ηa a koo a sɔ́ɔ a ni, Lafεε, soogeu ηje í ni i maà taabi arae, domi ηɔ́u kù to i lɔ́ wa kpasεi ηɔ́u.

⁷ Na nɔ́ui í ce mɔ́m í yɔ́ɔ iyi ηɔ́u kù to ηɔ́u ku naa bi tee do arae. Amma í ni i fɔ́ ide ηɔ́u akã wa, amaacei ηɔ́u á ba iri.

⁸ Nɔ́ í ni baa ηɔ́u takai ηɔ́u, idei inε ngboi ηɔ́u ηai ηɔ́u wa gbɔ́, nɔ́ ηɔ́u mɔ́ í ne sooge ηa iyi wa gbã. Bii ηɔ́u í sɔ́ inε akã ηɔ́u í ni ku bɔ́ ihɔ́, í ya kooi. Bii ηɔ́u í nɔ́ í kpe inε gɔ́ ηηa í ya naai. Nɔ́ bii ηɔ́u í sɔ́ amaacei ηɔ́u gɔ́ ηɔ́u í ni ku ce iyi ihε í ya cooi.

⁹ Iyi Jesu í gbɔ́ ideu í biti, nɔ́ í sinda í sɔ́ zamaa iyi wa tooεu í ni, ñ wa n sɔ́ ηε, baa si inɔ́i inεi Izireli ηa fei n kù ye inε iyi í yɔ́kɔ́ í dasim naane nla nla bei inεεu ihε.

¹⁰ Iyi Jesu í fɔ́ bεεβε í tã ηɔ́i ama abe ηau à nyi kpasε, nɔ́ à ba amaaceu í ba baani.

Jesu í jĩ amai jaaɔ́ gɔ́ iyi í ku

¹¹ Si anyie ηɔ́i Jesu í bɔ́ ilu gɔ́ iyi à ya kpe Nayini. Mɔ́cεε ηa do zamaa nla gɔ́ wa tooε.

¹² Waati iyi í maai si gamboi bindii iluu, í ye à so ikui ama awaasũ gɔ́ à waa bɔ́ ku suu. Ama awaasũu ηɔ́u akãi iyeε í bí nɔ́ iyeu jaaɔ́i. Inεi inɔ́ ilu nkɔ́ nkɔ́i wa too fitii abou.

13 Iyi Lafēe í ye abou n̄ai araare í muu, n̄o í s̄ō í ni, maà kpata.

14 N̄ai í sekeε si n̄a í lu kpakoi ikuu n̄o ine n̄a iyi à waa soou à leeki. N̄o Jesu í ni, aw̄o awaasū, n̄ wa n s̄ē, dede.

15 N̄o awaasū iyi í kúu í dede í buba wa f̄o ide. N̄o Jesu í sindoa iyee.

16 N̄ai n̄jo í mu aṅa fei, n̄o à saabu Ilaaḍ à waa ni, walii ilu gbugbāi í naa si wa. N̄o à wa ni má, Ilaaḍ í naa bi inee n̄a ku ba ku sobi n̄a.

17 N̄ai ideu í fangaa si ilēi Zudee do si ilēekoε n̄a fei.

Ine n̄a iyi Zāa woo dasi inyi í be
(C̄o Matie 11:2-19)

18 N̄ai m̄oc̄oi Zāa n̄a à koo à baa ile piis̄ō be à sisiaa mii n̄au be fei. N̄o í kpe amane minji si in̄o n̄a,

19 í be n̄a bi Lafēe a beee a ni, aw̄oi ì j̄e ine iyi Ilaaḍ á na ku be wau? Mà ka degbe ine mmu ḡo.

20 Iyi à to wa bi Jesu, n̄ai à s̄ō à ni, Zāa woo dasi inyiuí í be wa ka naa ka beee ka ni, aw̄oi ì j̄e ine iyi Ilaaḍ á na ku be wau? Mà ka degbe ine mmu ḡo.

21 Wee si waati n̄ju bei, Jesu í j̄o b̄ō nkp̄o do k̄ō n̄a à waa ba iri, n̄o wa lele inei in̄oko n̄a hai si ine ḡo n̄a, n̄o í j̄o f̄eju nkp̄o í ye ilu má.

22 N̄o í j̄ea ama abe n̄au í ni, i koo í sisia Zāa mii iyi ì ye do iyi ì gb̄o n̄a. F̄eju n̄a à waa ye ilu, woo sukute n̄a à waa ne dee dee, dint̄e n̄a à ba iri à j̄e ine kumá, deki n̄a à waa gb̄o ide,

iku n̄a à j̄i, n̄o à waa waaZo a ilu are n̄a laabaau j̄idau.

23 Ilu in̄o did̄oi ine iyi kaa nyiò anyi si naane ku dasie na irim.

24 Iyi ama abei Zāa n̄au à gb̄o bei Jesu í f̄o, n̄ai à sinda à ne. Waati iyi à waa ne, n̄ai Jesu í l̄osi ku sisia zamaau ideí Zāa í ni, mii ì b̄o ku c̄o gbabuau n̄a. F̄of̄o iyi fufu wa yaya? Aawo.

25 To, mii ì b̄o ku c̄o n̄a. Mà m̄ok̄o iyi wa dasi jaaε j̄idau? Aawo, ine n̄a iyi à waa dasi jaaei fia nkp̄o n̄o à wa si in̄oi amani nla nla, aṅai à ya wa kabai ilaalu n̄a.

26 To, mii ì b̄o ku c̄o n̄a. Mà waliii ì b̄o ku c̄o n̄a. Oo, nt̄o nt̄o an s̄ō n̄e, ineeu be í re baa walii.

27 Zāai kuk̄oi ideí Ilaaḍ wa f̄aa tengi bii í ni, Ilaaḍ í ni, Wee, n̄ be woo sisi idem wa si wajue iyi á teeseε kp̄aaε.

28 An s̄ō n̄e, si in̄oi ine n̄a iyi inaabo n̄a à bí fei, k̄ama n̄a k̄u w̄ee iyi í re Zāa. Amma do n̄ju fei, baa ine iyi í kere í re si bommai Ilaaḍ í roo.

29 N̄o Jesu í ni má, ine n̄a iyi à gb̄o ideí Zāa fei hee do woo gba fiaí l̄empoo n̄a fei à j̄o Zāa í dasi n̄a inyi n̄o n̄ju be wa nyisi iyi à mà iyi Ilaaḍ í j̄e dee dee.

30 Amma Farisi n̄a do woo k̄o ine n̄a si wooda n̄a a k̄u j̄e Zāa ku dasi n̄a inyi. Beebe m̄oi à k̄osi mii iyi Ilaaḍ í dasi id̄o ku ce n̄a.

31 N̄ai Jesu í ni, yooi an w̄ō inei nsei n̄au ih̄e. Yooi à j̄o.

32 À j̄o amu n̄a iyi à waa buba bantuma, à s̄ō n̄je à waa ni, à f̄a n̄je yee n̄o i k̄u jojo n̄a, n̄o à k̄o n̄je irii iku n̄a n̄o i k̄u kpata n̄a.

33 Ñ ni beɛbeɛ si na iyi í jò waati iyi Zãa woo dasi inyi í naa, í ya dī anu, ci ya mɔ vɛɛ, nɔ ñ ni í ne inɛi inɔko ña.

34 Nɔ iyi amu Amaɪ Amanɛ ñ naa, ñ ya n je nɔ n maa n mɔ, nɔ í ni ña ñ bi ije nɔ ñ je woo mɔ atɛ nɔ ñ je kpaasii woo gba fiai lempoo ña do ilu dulum ña.

35 Do nñu fei, à yɛ iyi bisii Ilaaḏ í je dee dee na icɛ ña iyi wa ce.

Jesu wa je kpaḥi Farisi go

36 Farisi go í kpe Jesu ku je bi tɛɛ aɔ nñu go. Nɔ Jesu í lɔ ilɛɛ í buba wa je.

37 Wee, abo à ta icu go í wa si iluu bɛ. Iyi í gbɔ à ni Jesu wa je kpaḥi Farisiu, ñɔi í naaḏ tulare wa si ama caka ku sɪa go iyi à ce do abatii.

38 Abou í naa í wai do anyii Jesu bi isɛɛ ña. Wa kpata nɔ cikāajue ña wa tontoo si isɛɛ hee í cɔɔ, nɔ wa gbāa do ntoɪ iriɛ ña, wa cɔɔcɔɔɛ, í fā siɛ tulareu.

39 Farisi iyi í kpe Jesu ku jeɪ, iyi í yɔɔ, ñɔi í fɔ si idɔɛ í ni, mɔkɔ ihɛ, bii waliii, á mà dimii inaabo iyi wa luu ihɛ domi woo ta icui.

40 Nɔ Jesu í ni, Simɔɔ, ñ ne ide go iyi an sɔɛ. Nɔ í ni, fɔ, Mɛɛtu.

41 Ñɔi Jesu í ni, mɔkɔ go í wɛɛ iyi amanɛ minji wa mu gbeseɛ. Inɛ akā wa mu kpekele cɪɔ miu, inɛ akā mɔ ciitaa.

42 Nɔ wee a kù ne mii iyi aa sãaḏ, nɔ í cea aña minji fei suuru. To, si aña minjiu, yoo nñai á bi mɔkɔ ku re.

43 Nɔ Simɔɔ í jɛaa í ni, ñ tamaa inɛ iyi gbeseɛ í reui. Ñɔi Jesu í sɔɔ í ni, ntoɪ í fɔ.

44 Iyi í ni beɛbeɛ í tā, ñɔi í sinda si inaabou nɔ í sɔ Simɔɔ í ni, ì yɛ abou ihɛ? Iyi ñ lɔ wa kpaḥɛ i kù muum inyi n wɪɛ kutɛm, amma abou ihɛ í cɔ kutɛm do cikāajue ña, nɔ í gbāa do ntoɪ iriɛ ña.

45 I kù cem fɔɔ do kucɔɔcɔɔ amma abou ihɛ, hai waati iyi ñ lɔ wa, kù jò kutɛm ku cɔɔcɔɔ.

46 Nɔ i kù jɔsi irim ikpo, amma abou ihɛ, í fāsi isɛm tulare.

47 Na ñɔi í jò ñ wa n sɔɛ kubi nɪai abou ihɛ wa nyisi iyi Ilaaḏ í kpa ideɪ dulum dɛɛ, baa do iyi í kpɔ fei. Amma inɛ iyi à cea suuru keeke, kubie mɔ keekei.

48 Ñɔi í sɔ abou í ni, à kpa ideɪ dulum dɛɛ.

49 Inɛ ña iyi à waa je añaḏ ñau, à bee nje ide à waa ni, dimii amanɛ yoomai ihɛ iyi á yɔkɔ ku kpa ideɪ dulum dii amanɛ ña.

50 Nɔ Jesu í sɔ abou í ni, naanɛɛi í faabaɛ. Koo ne do laakai ku sù.

8

Inaabo ña iyi à waa too Jesu

1 Si anyii nñu, Jesu í dabii dabii si wangaa ña do si ilɛko ña, wa waazo wa sisi laabaau jiidai bommai Ilaaḏ. Nɔ mɔcɔ maateeki ñau à suu

2 do inaabo nkpɔ go ña. Si inɔi inaabo ñau, gɔgɔ ña à waa ce bɔɔ wo, gɔgɔ ña mɔ à ne inɛi inɔko ña wo, nɔ Jesu í jò aña fei à ba iri. Inaabo ñau wee. Maari iyi à ya kpe inɛi Madala, nñui Jesu í lelea inɛi inɔko mɛɛje ñau,

3 do Zoana aboi Cuza, woo mu amanii ilaalu Herodu, do

Suzani do inaabo nkpɔ ɔɔ nɔ ma. Abo nɔu à waa sobi nɔ do amani nɔa.

Mɔndai woo gbɛ

(Cɔ Matie 13:1-9; Maaku 4:1-9)

⁴ Hai ilu fei inɛ nɔ à wasi ku naa bi Jesu. Si bei zamaa í tɔtɔɔ nɔi í kpa nɔa mɔnda.

⁵ Si mɔndau í ni, mɔkɔ ɔɔ í fita wa fã dimi. Si bei wa fã dimiu, nɔi ɔɔɔ nɔ à cuku si kpãa, nɔ inɛ nɔ à nè si nɔ yei nɔ à jɔɔ.

⁶ Nɔ ɔɔɔ nɔ mɔ à cuku si ile iyi í nɛ kuta. Iyi í fita gbakã, í gbɛi, domi mandi kù wa si.

⁷ ɔɔɔ nɔ mɔ à cuku si inɔ agũ nɔ. Nɔi agũ nɔu do dimi jiidau à fita ajɔ, nɔi agũ nɔu à dede à la à bii dimi jiidau.

⁸ ɔɔɔ nɔ mɔ à cuku si ile jiiida, nɔ à fita à la à so iso cɔɔ cɔ.

Iyi Jesu í fɔ bɛɛɛ í tã, nɔ í la hee lele í ni, inɛ iyi í nɛ itĩ iyi á gbɔð ide, ku gbɔ.

Mii í jɔ Jesu í ya maa kpa mɔnda

(Cɔ Matie 13:10-17; Maaku 4:10-12)

⁹ Nɔ mɔcɔɛ nɔ à bɛɛ yaasei mɔndau.

¹⁰ Nɔi í jɛ nɔa í ni, inɛi Ilaaɔ í jɔ ò mà asiii bommaɛ, amma inɛ nɔa iyi à gbɛ à waa sɔ nɔi do mɔnda nɔa ku ba

Baa bii à waa cɔ a maà yɔɔ.

Nɔ bii à waa gbɔ a kaa mà yaaseɛ.

Yaasei mɔndai woo gbɛ

(Cɔ Matie 13:18-23; Maaku 4:13-20)

¹¹ Yaasei mɔndau wee. Dimiu, idei Ilaaɔi.

¹² Inɛ ɔɔ nɔ à yei bei kpãa tengi bii dimiu í cuku. Anɔi à gbɔ ideu, amma Seetam í naa í nyaa hai si idɔ nɔa ku ba a maà dasi naanɛ a ba faaba.

¹³ Inɛ ɔɔ nɔ mɔ à yei bei ile kuta. Anɔi à gbɔ ideu nɔ à gbaa do inɔ didɔ. Amma a kù jɔ kù ce icã si idɔ nɔa. Naanɛ ku dasi nɔa í kpɛ keeke amma iyi wahala í naa, à nyið anyi.

¹⁴ Inɛ ɔɔ nɔ mɔ à yei bei inya iyi í nɛ agũ nɔu. Anɔi à gbɔ ideu, amma si bei à waa nɛ, inɔ ku fɔ do amani do didɔi andunya nɔi à bii ideu à kpa, nɔ iso nɔa nɔa kù jã.

¹⁵ Inɛ ɔɔ nɔ mɔ à yei bei ile jiidau. Anɔi à gbɔ ideu nɔ à jilɔɔ si idɔ jiiida hai nɛ muafiti, nɔ à waa temua hee wa so iso.

Mɔndai fitila

(Cɔ Maaku 4:21-25)

¹⁶ Nɔi Jesu í sɔ nɔa ma í ni, inɛ ɔɔ ci ya ma fitila ku biie do caka, walakɔ ku dasi abɛ daai. Amma à ya kɔaɛi lele ku ba inɛ nɔa iyi à waa lɔ wa fei a yɛ inya kumá.

¹⁷ Si bɛɛɛ mii iyi wa manji fei á boli, nɔ mii iyi à ce si asii fei á na ku fita gbugbãa.

¹⁸ Na nɔu, i ce laakai nɔa do yaase bei ò waa gbɔð ide nɔ, domi inɛ iyi í nɛ, nɔui à ya kɔɔa si. Inɛ mɔ iyi kù nɛ, andi iyi wa tamaa siu má à ya gbaai.

Iyei Jesu do ifɔɛ nɔ

(Cɔ Matie 12:46-50; Maaku 3:31-35)

¹⁹ Iyei Jesu do ifɔɛ nɔ à naa bi tɛɛ, amma a kù ba a kù to sie na zamaau.

²⁰ Nɔ inɛ nɔ à sɔɔ à ni, iyɛɛ do ifɔɛ nɔ à waa leeki waduude à waa bi ku yɛɛ.

²¹ Amma í je nja í ni, ine nja iyi à waa gbò ideí Ilaaã nò à waa jirimæ, anjai à je iyem walakò ifòm nja.

Jesu í leeki fufu si tenku

(Cò Matie 8:23-27; Maaku 4:35-41)

²² Ajò nju gò Jesu í lò akòì inyi nju do mǎcǎe nja, nò í sǎ nja í ni, ka kua tenkuu ka bò ice ikpa ihǎ. Nò à nè.

²³ Si bei à waa neu, Jesu í sí njoo. Njoi fufu nla gò í dede si tenkuu, nò inyi wa kǎ akòu. À wa si mbirisi.

²⁴ Njoi à sekée si Jesu à jũu à ni, Mæetu, Mæetu, à waa bò nfe ku ce.

Njoi Jesu í jì nò í la si fufuu do kucái inyi. Nò à dè à coko sǎm sǎm.

²⁵ Nò í bee mǎcǎe nja í ni, hee iwoi naane iyi ì dasim í wa.

Nò njo í mu nja à bitì, à bee nje à waa ni, dimii amane yoomai ihǎ, iyi wa ba fufu do inyi ide ku fò nò à waa gbò idee.

Jesu í jò ine gò iyi í ne inei inòko í ba iri

(Cò Matie 8:28-34; Maaku 5:1-20)

²⁶ Nò Jesu do mǎcǎe nja à to ice ikpa ihǎ, si ilei inei Zerazee nja iyi í wa do wajui ilei Galilee.

²⁷⁻²⁹ Njoi à fita hai inòì akòì inyi. Iyi à kita ile njoi Jesu í ye mǎkò gò wa naa ku kòo. Mǎkòu inei ilu bei. Wee í bei í ne inei inòko nja. Waati kǎma fei à ya maa dede siei. Njoi ine nja à ya dũu do sese nò à ði isæu do isò ku ba a nò. Amma í ya da kudì njau fei nò inei inòkoe nja à bòde hee si ghabua nja. Hai kukpe basli í ya maa wee,

ci ya buba kpasè. Bi ku si iku njai í ya wa.

Iyi mǎkòu í ye Jesu njoi í koo í cuku si wajué í dǎ anu hee lele wa ni, mii í wa aninii awæ, Jesu awò Amai Ilaaã. Ilaaã í re fei nò ò wa n tǎei, maà wahalam. Wa dǎ bæbei si na iyi í jò Jesu í ni inei inòko nja a fita sie.

³⁰ Nò Jesu í beee í ni, irei irie. Nò í jèaa í ni, Zamaa. Í ni bæbei si na iyi í jò inei inòko nkprò nkprò í ne.

³¹ Nò inei inòkoe nja à waa tǎ Jesu suuru ntò ntò ku maà dasi anja si isa nla hai ne kòu.

³² Wee, kuusò gaa nla gò nja à wa be à waa je si iri kuta gò. Nò inei inòko nja à tǎ Jesu ku jò anja a koo a mu kuusò nja ku ba anja a maa wa be. Nò í yòda nja.

³³ Nò inei inòko nja à fita hai si mǎkòu, à koo à mu kuusò nja. Nò kuusò gaa nja à sei hai antai iri kutau à dasi tenku nò inyi í je nja.

³⁴ Njoi woo degbe kuusò nja à ye mii iyi í ce, nò à sa à koo à waa sisi laabaau ideu si ilu nlau do si iléko nja.

³⁵ Nò ine nja à fita à bò ku cò mii iyi í ceu. Iyi à to bi Jesu, njoi à ye mǎkò iyi inei inòko nja à fita sieu. Mǎkòu í baa si laakæ má, nò wa buba kǎkòì Jesu í dasi jìne nja. Njoi njo í mu nja.

³⁶ Ine nja iyi ideu í ce iju nja à waa sisia ine nja bei inæu í ce í ba iri.

³⁷ Njoi inei ilei Zerazee nja fei à tǎ Jesu suuru à ni ku ne hai be, domi njo í mu nja ntò ntò.

Nɔ Jesu í lɔ akɔi inyiu wa bi ku nɛ.

³⁸ Nɔi mɔkɔ iyi inɛi inɔɔko ɲa à fita siɛu wa tɔɔ Jesu ku jɔ ɲɲu ku tooɛ. Amma Jesu í ni ku sinda ku

³⁹ nyi ideɛ, koo sisi mii iyi Ilaaɔ í ceaɔ fei. Nɔ inɛɛu í nɛ í koo í wasi ku sisi mii iyi Jesu í cea ɲɲu fei si iluu fei.

Ama inaaboi Zairusi do inaabo iyi í lu ibɔi Jesu

(Cɔ Matie 9:18-26; Maaku 5:21-43)

⁴⁰ Iyi Jesu í baa hai ilɛi Zerazee nɔ zamaa í wasi ku coo fɔɔ, domi aɲa fei à waa degbeɛi.

⁴¹ Nɔi inɛ gɔ í naa bi tɛɛ. Lafɛi à ya kpe Zairusi. Inɛ ngboi ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔi. Iyi í ye Jesu, ɲɔi í sɛɛbata si wajue nɔ í tɔɔɛ ku naa kpasɛi ɲɲu.

⁴² Wa tɔɔ Jesu ku naa kpasɛi si na iyi í jɔ ama inaabo akã lege legeɛ iyi í nɛ adɔ maateɛji, wa bi ku ku. Nɔi Jesu wa koo.

Iyi wa koo, nɔ zamaa nla nla wa manteɛ.

⁴³ Wee abo gɔ mɔ í wa bɛ iyi wa ce bɔɔi aɔɔ ku mu hai adɔ maateɛji. Nɔ í je fiaɛ fei bi lokotoro ɲa, nɔ kãma ɲɲa kù yɔkɔ kù faabaɛ.

⁴⁴ Nɔi í sekeɛ si Jesu do anyi í koo í lu it̃i ibɔɛ. Bɛ gbakã bɔɔu í tã.

⁴⁵ Nɔ Jesu í bee í ni, yooi í lum. Nɔi aɲa fei à waa jã, ɲɔi Piɛɛ í ni, Mɛɛtu, zamaaui í kaakoɛ wa manteɛ.

⁴⁶ Amma Jesu í ni, ñ mà iyi inɛ gɔ í lum kam kam si na iyi í jɔ gbugbãm í ce icɛ.

⁴⁷ Iyi abou í ye iyi Jesu í mà iyi inɛ gɔ í luu, ɲɔi í koo í gule

si wajue do kuyaya. Nɔ í fɔ si wajui zamaaui mii iyi í ce í jɔ ɲɲu í lu Jesu, do bei ɲɲu í ba iri anu akã.

⁴⁸ Nɔ Jesu í sɔɔ í ni, abooyi, naanɛɛi í faabaɛ, koo nɛ do laakai ku sũ.

⁴⁹ Si bei Jesu wa fɔ ideu ɲɔi inɛ gɔ í naa hai kpasɛi Zairusi inɛ ngbou í sɔɔ í ni, ama inaaboɛu kù weɛ, maà bitandi Mɛɛtu má.

⁵⁰ Iyi Jesu í gbɔ ideu nɔ í sɔ Zairusi í ni, maà jɔ zigie ku da, aɔɔ de dasi naanɛ, á ba iri.

⁵¹⁻⁵³ Nɔi à dasi kpãa má à waa koo. Iyi í to kpasɛ bɛ, í ba wee, inɛ fei í wasi ku kpata à waa cã kpokpo na irii amau. Nɔ Jesu í ni, i maà kpata ɲa, kù ku, wa s̃i njooi. Nɔi à waa yaakoɛ domi à mà iyi í kui. Nɔi Jesu kù je inɛ gɔ ku lɔ kpasɛu do ɲɲu ajɔ bii kù je Piɛɛ do Zãa do Zaaki do iyeɔ baai amau.

⁵⁴ Iyi í to bi ama inaabou ɲɔi í mu aɔɔɛ nɔ í fɔ ide hee lele í ni, ama mudɛɛ, dede.

⁵⁵ Nɔ hundɛɛ í baa má, nɔ í dede tengi bɛ gbakã. Nɔ Jesu í sɔ ɲa í ni a na amau ije.

⁵⁶ Nɔ nyaanzeɛ ɲau à biti ntɔ ntɔ, amma Jesu í sɔ ɲa í ni a maà sɔ inɛ gɔ mii iyi í ce.

9

Jesu í bɛ mɔcɔ maateɛji ɲau
(Cɔ Matie 10:5-15; Maaku 6:7-13)

¹ Jesu í kpe mɔcɔ maateɛjie ɲau í tɔtɔɔ ɲa í mu ɲɲa gbugbã do yiiko a leleɔ inɛi inɔɔko ɲa fei nɔ a jɔ bɔɔ ɲa a ba iri.

² Nɔi í bɛ ɲa a koo a waazo idei bommai Ilaaɔ nɔ a jɔ bɔɔ ɲa a ba iri.

³ Nɔ́ í sǎ́ ɲa í ni, i maà so nkāma si isεεne nɲeu, baa golo hee má je bɔgɔ, wala ije, wala fia, nɔ́ i maà so baa íbɔ́ min-jisia.

⁴ Kpasē bii ì sɔ́ ɲa, i ya wa be hee i koo i fita hai ilu be ɲa.

⁵ Ilu bii à kɔ́ ku gba ɲε, i fita hai ilu be ɲa nɔ́ i gbugbā ɲɲa irurui baata nɲε ɲa ku je ɲɲa sεεda iyi kiitii Ilaaǎ́ á naa si ɲa.

⁶ Mɔ́cɔ́ ɲau à dede à dabii si ilεeko ɲau, à waa sisiò laabaau jiidau nɔ́ à wasi ku jò bǔɔ́ ɲa à waa ba iri bii fei.

Laakai Herodu í dede

(Cɔ́ Matie 14:1-12; Maaku 6:14-29)

⁷ Wee Herodu ilu ilεu, í gbɔ́ mii iyi Jesu wa ce fei, nɔ́ laakaiε í dede. Kù mà baa bei á lasabu má si na iyi í jò ine gɔ́ ɲa à waa ni Zāai í jǐ hai si bale,

⁸ ine gɔ́ ɲa mɔ́ à ni Elii walii nlau í naa má, nɔ́ ine gɔ́ ɲa mɔ́ à ni ine akāi waliiii tako ɲau í jǐ hai si bale má.

⁹ Nɔ́ Herodu í ni, ñ jò à bu irii Zāa. Debei, ine ihē iyi ñ ya maa n gbɔ́ baauε iyi wa ce dimii mii ɲau be, yooi. Nɔ́i wa de ku yɔɔ.

Jesu í wò amanε dubu miu (5.000)

(Cɔ́ Matie 14:13-21; Maaku 6:30-44; Zāa 6:1-14)

¹⁰ Nɔ́ mɔ́cɔ́ maateeji ɲa iyi Jesu í tako í be ɲau à baa bi tεε à waa sisiaa mii ɲa iyi aɲa à ce fei. Nɔ́ Jesu í gbā ɲa ikā í bɔ̀ɔ̀ ɲa ikpa kəkɔ́i ilu gɔ́ iyi à ya kpe Bεsǎida.

¹¹ Nɔ́i ine ɲa à gbɔ́ ikpa bii à wa nɔ́ zamaa nkpɔ́ gɔ́ í hāmεε ɲa be. Nɔ́ Jesu í gba ɲa wa sǎ́ ɲa idei bommai Ilaaǎ́, nɔ́ í jò ine

ɲa iyi a kù waa ne baani à ba iri.

¹² Iyi inunu wa lɔ́ ɲɔ́i woo be maateeji ɲau à sεkεε sie à sǔɔ́ à ni, jò ine ɲau à ne inɔ́ ilu walakɔ́ ilεeko ɲa à de bii aa sū do mii iyi aa je, domi si gbabuai à wa ihē.

¹³ Nɔ́i Jesu í sǎ́ ɲa í ni, inε taka nɲε i na ɲa ije a je mεε. Amma à ni, pēε iyi à ne kù re ara miu do cēε minji. Mà ì bi awa taka nwa kaa ra ije iyi ine fei á jei.

¹⁴ Wee si inɔ́i ine ɲau inεmɔ́kɔ́ ɲa à to zakai amane dubu miu (5.000). Nɔ́i Jesu í sǎ́ mɔ́cɔ́ε ɲau í ni, í jò a buba wua ikā ikā amane ciitaa ciitaa.

¹⁵ Nɔ́ à ce bεεbe à jò aɲa fei à buba.

¹⁶ Nɔ́i Jesu í so pēε miu do cēε minjiu nɔ́ í wu iju lele í saabu Ilaaǎ́ ɲɔ́ í bububue í na mɔ́cɔ́ε ɲau a kpēa zamaau.

¹⁷ Nɔ́ aɲa fei à je à yo. Nɔ́ à ko iyi à je í gbεu, nɔ́ í kǔ kɔ́lɔ́ maateeji.

Piεε í ni Jesu í je ine iyi Ilaaǎ́ í cica

(Cɔ́ Matie 16:13-19; Maaku 8:27-29)

¹⁸ Ajɔ́ nɲu gɔ́ Jesu do mɔ́cɔ́ε ɲa à nya ara ɲɲa ikā nɔ́ wa ce kutɔɔ. Nɔ́ í bee ɲa í ni, yooi ine ɲa à ya ni ñ je.

¹⁹ Nɔ́ à jeaa à ni, ine gɔ́ ɲa à ya ni awɔ́u Zāa woo dasi inyii. Inε gɔ́ ɲa mɔ́ à ya ni awɔ́u Elii walii nlai takoui. Inε gɔ́ ɲa mɔ́ à ya ni awɔ́u ine akāi waliiii tako ɲau í jǐ wa hai si bale.

²⁰ Nɔ́i í bee ɲa í ni, inε mɔ́ ni, yooi ì ni ñ je ɲa. Nɔ́i Piεε í ni, awɔ́i ì je ine iyi Ilaaǎ́ í cicau.

Jesu wa fɔ ideɪ ikue do kujɛ
(Cɔ Matie 16:20-28; Maaku
8:30-9E1)

21 Nɔi Jesu í sɔ mɔcɔ ηau do
kugaabu í ni a maà na a sɔ ine
gɔ.

22 Í sɔ ηa má í ni, amu Amai
Amanɛ, kù ne bei á ce iyi n kù
ye ijuukpã ntɔ ntɔ. Ine ngbo ηa
do ine ngboi woo weei Ilaaɔ ηa
do woo kɔ ine ηa si wooda ηa
aa kɔsim a kpam, amma an jɪ
hai si bale si ajɔ mɛetasia.

23 Nɔ í sɔ aηa fei í ni, ine iyi
wa bi ku toom, ku jɔ idɔɔbie nɔ
ku so jɪi ku gaue ku toom wa.

24 Nɔ ine iyi wa bi ku ba
kuwɛɛɛ do idɔɔbie kaa baa.
Amma ine iyi í nyɔ kuwɛɛɛ na
irim, lafɛɛi á baa do ntɔ.

25 Aranfãani yoomai amanɛ
í ne bii í ba amanii andunya
fei, nɔ í kua kuwɛɛɛ.

26 Nɔ í ni má, ine iyi wa
ce anyɔi amu Amai Amanɛ,
walakɔ wa ce anyɔi idem, amu
mɔ an ce anyɔi lafɛɛ waati iyi
an nyi wa. Nɔ waati iyi an
nyi wa, an nyi wai do amboei
Baam do amalekaɛ ηa ajɔ.

27 Ntɔ ntɔ, ine ηa iyi à wa
ihɛ si nsei, gɔgɔ nηa ηa aa ye
bommaɪ Ilaaɔ wa naa a bei a
ku.

Arai Jesu í daana

(Cɔ Matie 17:1-8; Maaku
9:2-8)

28 Iyi Jesu í fɔ ideu í tā, iyi
í ce zakai ajɔ mɛɛjɔ ηɔi í kpe
Piɛɛ do Zãa do Zaaki à koo à gũ
antai iri kuta nla gɔ ku ba ku
ce kutɔɔ.

29 Iyi wa ce kutɔɔ ηɔi wajuɛ
í kpaasi dimi ikã, nɔ jaɛɛ í
fũuta pai pai.

30-31 Nɔi gbakã Moizi do Elii
à faata wa do amboe à waa
baa ide ku fɔ. À waa fɔ ideɪ
ikuɛ iyi á kù Zeruzalɛmu ku
jɔɔ andunyau ihɛ.

32 Wee Piɛɛ do kpaasie ηa à
waa siiko ntɔ ntɔ, amma iyi iju
nηa í má à ye amboei Jesu nɔ
à ye amanɛ minji ηa iyi à waa
leeki bi tɛɛu.

33 Waati iyi ine ηau à waa
jɔ Jesu, Piɛɛ í sɔɔ í ni, Mɛɛtu,
á sɪa ka maa wa ihɛ. Jɔ ka ce
ilei acɔ mɛɛta, akã titeɛ, akã mɔ
ti Moizi, akã mɔ ti Elii. Í ni
bɛɛbei si na iyi í jɔ kù mà mii
iyi wa fɔ.

34 Si bei wa fɔ ideu, bukɔɔ í
naa í bii ηa. Iyi mɔcɔ ηau à ye
bukɔɔu wa bii ηa ηɔi njo í mu
ηa.

35 Nɔ à gbɔ ide ku fɔ gɔ hai si
bukɔɔu í ni, ine ihɛi í je Amam.
Nηui n̄ cica. I ya gbɔ ideɛ ηa.

36 Si anyii ide ku fɔu, Jesu
nηu akã à ye bɛ. Nɔi si waatiu
bɛ mɔcɔ ηau a coko a kù sɔ ine
kãma mii iyi à ye.

Jesu í faaba ama gɔ iyi í ne inei
inɔko

(Cɔ Matie 17:14-18; Maaku
9:14-27)

37 Iju kumáɛ iyi à kita wa hai
antai iri kutau, zamaa nla gɔ í
naa í ko Jesu.

38 Nɔi si inɔi zamaau mɔkɔ
gɔ í dɔ anu hee lele í ni, Mɛɛtu,
cɔ ama inɛmɔkɔ akãu ihɛi n̄ nɛ.
N̄ wa n̄ tɔɛɛ í faabae

39 domi inei inɔko gɔ í ya
dede siei. Nɔ waati iyi í dede
fei, anu akã amau í ya dɔ anui.
Nɔ inei inɔkou í ya gbugbãɛ
jiida, nɔ amau í ya maa ce antɔ
foko ku maa mɛɛ arae, nɔ ku-
fitae í ya gaabu.

40 Ñ tɔɔ mɔcɔɛ ɲa a lelea, amma à mɔngɔ.

41 Ñɔi Jesu í ni, inɛ ine laalo hai dasi naane ɲa, hee waati yoomai an wa inɔ nɲɛ. Mà hee waati yoomai an maa temuad ɲɛ. Ñɔi í sɔ mɔkɔu í ni, naad amaɛu wa ihɛ.

42 Nɔ wa naae wa. Iyi í toɛ wa kɔkɔi Jesu ɲɔi inɛi inɔɔkou í kekɛɛ ilɛ í gbugbãɛ jüida. Amma Jesu í fɔ si inɛi inɔɔkou ide do gbugbã ɲɔi í fita nɔ amau í ba iri. Nɔ Jesu í sindoa baɛɛ.

43 Inɛ ɲa iyi à wa bɛ fei à bitu do bei gbugbãi Ilaaɔ í la í to.

Jesu í nyi wa fɔ ide ikuɛ do kujɛ má

(Cɔ Matie 17:22-23; Maaku 9:30-32)

Si bei aɲa fei à wɛɛð bitiu bɛɛbɛ do mii iyi Jesu wa ce fei, ɲɔi Jesu í sɔ mɔcɔɛ ɲa í ni,

44 inɛ, i de ití i gbɔ ide iyi ñ wa n sɔ ɲɛu ihɛ sãa sãa ɲa. Aa mu amu Amaí Amanɛ a daa inɛ ɲa si aɔwɔ.

45 Amma mɔcɔɛ ɲau a kù gbɔ yaasei ideu, domi ideu kù má ɲɲa titã, ɲɲui í jò a kù gbɔ yaaseɛ. Nɔ wee à waa ce ɲjoi yaasei ideu ku bee Jesu má.

Yooi í jɛ ine ngbo

(Cɔ Matie 18:1-5; Maaku 9:33-37)

46 Ajo ɲɲu gɔ mɔcɔ ɲau à waa ce kakɔɔ ku ba a mà inɛ iyi í re si inɔ ɲɲa.

47 Wee Jesu í mà lasabui idɔ ɲɲa, ɲɔi í so ama keeke gɔ í leekɛ kɔkɔɛ,

48 nɔ í sɔ ɲa í ni, inɛ iyi í gba amau ihɛ na irim, amu takam nii í gba. Inɛ mɔ iyi í nɔ í gbam, inɛ iyi í bɛm wai í gba. Inɛ iyi

í kere í re si inɔ nɲɛ, ɲɲui í re inɛ fei.

Inɛ iyi kù jɛ mbɛɛ nɲɛ ine nɲɛi
(Cɔ Maaku 9:38-40)

49 Ñɔi Zãa í ni, Mɛɛtu, à yɛ ine gɔ í ya maa lele inɛi inɔɔkou ɲa do iriɛ, nɔ à ganjɛ, domi kù wa inɔ nwa, kù waa tooɛ.

50 Ñɔi Jesu í sɔɔ í ni, i maà ganjia ɲa, domi inɛ iyi kù jɛ mbɛɛ nɲɛ, ine nɲɛi.

Inɛ ɲa à kɔ ku gba Jesu si ilui Samari gɔ

51 Wee waati í maai wa si bii Jesu á jò andunya ku nyi lele má, ɲɔi í dasi idɔ mam mam ɲɲu ku bɔ Zeruzalem.

52 Nɔ í bɛ inɛ gɔ ɲa a cuaa ku ba a koo a ceaa sɔɔlui bi ku sũ. Ñɔi inɛ ɲa iyi í bɛ ɲau à to ilui Samari gɔ,

53 amma inɛi ilu bɛ ɲa a kù jɛ ku gbaa si na iyi í jò Zeruzalemui wa bɔ.

54 Iyi Zaaki do Zãa à gbɔ bɛɛbɛ, ɲɔi à beɛɛ à ni, Lafɛɛ, ì bi ka jò ina ku kita si ɲa wa hai lele ku kpa ɲa?

55 Amma Jesu í sinda í la si ɲa do gbugbã. [Í ni, i kù mà iyi í waa fɔ ɲa mɔm.

56 Amu Amaí Amanɛ n kù naa ku kpa amanɛ ɲa, bii kù jɛ n faaba ɲa.]

Nɔ à bɔ ilu mmu gɔ má.

Inɛ ɲa iyi à bi Jesu ku too
(Cɔ Matie 8:19-22)

57 Si bei à waa nɛ ɲɔi inɛ gɔ í naa í sɔ Jesu í ni, an tooɛ bii í waa bɔ fei.

58 Ñɔi Jesu í sɔɔ í ni, inɲa ɲa à nɛ kolo ɲa, nɔ baa yɛi ɲa mɔ à nɛ bi ku sũ. Amma amu Amaí Amanɛ n kù nɛ bii an koo n sũ n sími.

59 Nɔ́ í sǎ́ inɛ́ mmu gɔ́ í ni, toom wa. Amma inɛ́u í ni, jò n koo n si baam wa titã.

60 Nɔ́i Jesu í sǎ́o í ni, jò iku ɲa a si iku ɲɲa ɲa, amma awo, koo sisi laabaau jiidai bommai Ilaaɗ bii fei.

61 Nɔ́ inɛ́ gɔ́ í sǎ́o má í ni, an tooɛ Lafɛ́ɛ, amma jò n koo n tɔ́ inɛ́m ɲa sukudɔ́ titã.

62 Nɔ́ Jesu í sǎ́o í ni, inɛ́ iyi í lesi awoɛ si kaakoi ketɛ nɔ́ í sinda í cɔ́ anyi, kù jòð bommai Ilaaɗ.

10

Jesu í be amanɛ kitað fɛɛwa

1 Si anyii ɲɲu, Lafɛ́ɛ í cica amanɛ kitað fɛɛwa mmu má, í be ɲa minji minji a cuaa si ilu ɲa fei do bii ɲɲu takae á nɛ ku bɔ́ fei.

2 Nɔ́ í sǎ́ ɲa í ni, amaaɲe iyi í to ku da í kpɔ́, amma woo da ɲau a kù kpɔ́. Na ɲɲu, i tɔ́ ilu ikou ku be inɛ́ ɲa iyi aa ce icɛu wa.

3 I dasi kpãa ɲa, ñ wa n be ɲei bei ama angudã ɲa si inɔ́ mɛɛmu kugaabu ɲa.

4 I maà so taalili hee má je bɔ́gɔ́, walakɔ́ baata, nɔ́ i maà ya leekí kpãa i maà ce inɛ́ gɔ́ fɔ́ ɲa.

5 Kpasɛ́ bii ì lɔ́ ɲa i tako í sǎ́ ɲa ɲa i ni, Ilaaɗ ku mu ɲɲe laakai ku sũ.

6 Bii ilu laakai ku sũ gɔ́ í wa be, laakai ku sũ ɲɲe á to siɛ. Bii kù wɛɛ mɔ́i á nyi wa si ɲei.

7 Kpasɛ́ bii à gba ɲeu, kpasɛ́ bei aa maa wa ɲa, sonda do inyi iyi à na ɲe fei i ya gba i je ɲa, domi inɛ́ kaa máa ce icɛ iyi kù waa je. I maà ya lɔ́ kpasɛ́ do kpasɛ́ ɲa.

8 Ilu iyi ì lɔ́ fei ɲa bii à gba ɲe, ije iyi à na ɲe i ya je ɲa.

9 I sǎ́ inɛ́ ilu ɲau i ni, bommai Ilaaɗ í maai si ɲe. Nɔ́ bɔ́o ɲa iyi à wa be i jò a ba iri ɲa.

10 Amma ilu bii ì lɔ́ nɔ́ a kù gba ɲe, i bɔ́ bantumai iluu nɔ́ i ni,

11 wee à waa gbugbã ɲɲe hee do irùrù ilu ɲɲe iyi í wa si kutɛ nwa. Do ɲɲu fei, i mà ɲa iyi bommai Ilaaɗ í maai wa.

12 Nɔ́ Jesu í ni má, an sǎ́ ɲe iyi si ajoí kiitiu, ijuukpãi inɛ́ Sodomu ɲa ilu nlai takou, á tia do ti inɛ́ ilu ɲau.

Inɛ́ ilu ɲa iyi à kɔ́ ku dasi Jesu naane

(Cɔ́ Matie 11:20-24)

13 Nɔ́ Jesu í ni má, inɔ́ kufɔ́ nla nlai á je tu ɲe, inɲe inɛ́i Kɔ́razɛɛ ɲa. Inɲe mɔ́ inɛ́i Besaida ɲa inɔ́ kufɔ́ nla nlai á je tu ɲe. Maamaake ɲa iyi à ce si ilu ɲɲe ɲau ihɛ́, bii í je si ilui Tii do Sidɔ́i à coo wo, bii í wa inɛ́i ilu ɲau aa dɛ́ saaki a kpatað na irii dulum du ɲa nɔ́ a kpaasi idɔ́ hai ku kpe.

14 Na ɲɔ́i í jò ñ wa n sǎ́ ɲe iyi si ajoí kiitiu ijuukpãi inɛ́i Tii do Sidɔ́ ɲa á tia tu ɲe.

15 Inɲe mɔ́, inɛ́i Kaperanumu ɲa, ì waa tamaa ɲa aa so ɲe hee lelei? Aawo, aa keke ɲei hee bi ku wai iku ɲa.

16 Nɔ́ í sǎ́ mɔ́cɔ́ɛ ɲa í ni, inɛ́ iyi í gbɔ́ ide ɲɲe, idem nii í gbɔ́. Inɛ́ mɔ́ iyi í kɔ́si ɲe, amui í kɔ́si. Inɛ́ mɔ́ iyi í nɔ́ í kɔ́sim, inɛ́ iyi í bɛm wai í kɔ́si.

Kubaai mɔ́cɔ́ kitað fɛɛwa ɲau

17 Mɔ́cɔ́ kitað fɛɛwa ɲa iyi Jesu í be ɲau à baa do inɔ́

didõ nɔ à ni, Lafëe, hee do inei inɔko ɲa fei à ya jirima wa na irieu.

18 Nɔ Jesu í sɔ ɲa í ni, ñ ye Seetam wa cuku wa hai lele bei kunɔi ijɪ.

19 Ntɔ ntɔ ñ mu nɲe yiiko i tɛɛsɛð nɲo ɲa do cencee ɲa hee do gbugbã iyi Seetam mbɛɛu í nɛ fei, nɔ nkãma kaa yɔkɔ ku mɛɛ ɲɛ.

20 Do nɲu fei, i maà jò inɔ nɲe ku dɔ na iyi í jò inei inɔko ɲau à waa jirima ɲɛ, amma í jò inɔ nɲe ku dɔ si na iyi í jò à kɔ iri nɲe lelei Aɔ.

Inɔi Jesu í dɔ

(Cɔ Matie 11:25-27; 13:16-17)

21 Si waati akãu, inɔi Jesu í dɔ jiida jiida do gbugbãi Hundi Ilaaɔ nɔ í ni, Baaba, awɔ iyi í je Lafëei lele do ile, ñ wa n saabue do iyi í singaa ilu bisi do woo mà ɲa mii ɲau ihɛ nɔ í nyisi amu ɲa. Í sɪa Baaba, si na iyi í jò bɛɛbei í bi.

22 Baam nii í daam mii fei si awɔ. Inɛ kãma kù mà amu Amau bii kù je Baau. Nɔ inɛ kãma kù mà Baau bii kù je amu Amau do inɛ ɲa iyi ñ bi n nyisi ɲa.

23 Nɔi Jesu í sinda si mɔcɔɛ ɲau í sɔ ɲa í ni, ilu inɔ didɔi inɛ iyi ijue wa ye mii iyi í waa ye ɲa.

24 Ntɔ ntɔ an sɔ ɲɛ, walii do amanlu nkɔ à bi aɲa a ye mii ɲa iyi í waa ye ɲa, a kù nɔ a kù yɔɔ. À bi aɲa a gbɔ iyi í waa gbɔ ɲa, a kù nɔ a kù gbɔɔ.

Mɔndai inɛ jiidai Samari gɔ

25 Ajɔ nɲu gɔ woo kɔ inɛ ɲa si wooda gɔ í dede ku cã idɔi

Jesu nɔ í ni, Mɛɛtu, beirei an ce n bað kuwɛɛ hai tã.

26 Nɔi Jesu í beɛɛ í ni, mii à kɔ si woodau. Ide mii í ya cio si.

27 Nɔi í je í ni, bi Aɔ Lafëɛɛ do idɔɛ fei, do gbugbãɛ fei, do lasabue fei, nɔ í bi inɛ mmu ɲa bei í bi araɛ.

28 Nɔi Jesu í ni, ide iyi í je í sɪa. Ce bɛɛbɛ, aa ba kuwɛɛ.

29 Amma mɔkɔu wa bi ku na araɛ ntɔ, nɔ í beɛɛ í ni, yooi í je inɛ mmu.

30 Nɔ Jesu í sɔɔ í ni, mɔkɔ gɔ í kita wa hai Zeruzalemu wa bɔ Zeriko, ɲɔi í koo í dasi awɔi ile ɲa. Ile ɲau à coo ile à cãa, nɔ à nɛ à jò bɛ wa kasãm.

31 Wee, woo weei Ilaaɔ gɔ wa too kpãau wa. Iyi í ye mɔkɔu, ɲɔi í gbe í lɔ.

32 Bɛɛbɛ mɔi inɛ gɔ si dimii Levi í to inyau. Iyi í yɔɔ nɔ í gbe í lɔ.

33 Amma inɛi Samari gɔ mɔ wa bɔ ilu. Iyi í to bɛ ɲɔi í ye mɔkɔu nɔ araare í muu.

34 Nɔ í sekɛɛ sɪɛ í jɔaa ikpo do atɛ vɛɛ si agbei kumɛɛ ɲau nɔ í dũu. Si anyiɛ nɔ í lesiɛ si gbankɛlei nɲu takɛɛ í bɔðɛ bi ku sɔi inɛ njoo ɲa nɔ í gbɔaa.

35 Iju kumáɛ, nɔ í so fiái icei ajɔ minji, í na inɛ ngboi bi ku sɔi inɛ njoo ɲau, nɔ í ni, gbɔa inɛɛu ihɛ. Iyi í je í lesi na iriɛ, an sãaɛ waati iyi an baa.

36 Nɔi Jesu í ni, si amane mɛɛta ɲau bɛ, yoo nɲai í tamaa í je kpaasii inɛ iyi í dasi awɔi ile ɲau.

37 Nɔi inɛɛu í ni, inɛ iyi í ce araareɛu. Nɔi Jesu í ni, debɛi, awɔ mɔ, koo ce bɛɛbɛ.

Jesu í bɔ bi Maata do Maari

38 Ajɔ nɲu gɔ Jesu do mɔcɔe ɲau à waa ne nɔ à to ilu gɔ. Wee inaabo gɔ í wa ilu be, à ya kpoo Maata. Nɲui í gba ɲa si kpaasɛe.

39 Abou í ne ifɔe gɔ iyi à ya kpe Maari. Ifɔu wa bubai kɔkɔi Lafɛe wa gbɔ idee.

40 Amma Maata nɲu í wasi ku mante arae do caka ku teke. Nɲi í naa í ni, Lafɛe, kù jee si ide kãma iyi ifɔm í jɔɔm iceu amu akã? I kaa jɔ ku naa ku sobim?

41 Nɲi Lafɛe í jɛaa í ni, Maata, Maata, ì waa mante arae ì waa weewea na mii nkpɔ.

42 Amma bukaatai mii akãi amanɛ í ne. Nɲui Maari nje í cica be, nɔ ine kãma kaa gbaa sie má.

11

Idei kutɔɔ

(Cɔ Matie 6:9-13; 7:7-11)

1 Ajɔ nɲu gɔ Jesu wa ce kutɔɔ bii gɔ. Iyi í tã ɲɔi mɔcɔ akãe í ni, Lafɛe, kɔ wa si bei aa ka ya ce kutɔɔ, bei Zãa í kɔ mɔcɔe ɲa si.

2 Nɲi Jesu í sɔ ɲa í ni, bii ì waa ce kutɔɔ ɲa i ya ni, Baaba, jɔ ine fei ku mà iyi awɔi ì je ine kumá.

Naa je bommae.

3 Mu nwa ijei ajɔ fei nwa.

4 Kpa ide i dulum du wa, domi awa mɔ à ya ka kpa ide i kurara iyi ine ɲa à ce nwa.

Maà ti i jɔ ka dasi kulele.

5 Nɔ í sɔ ɲa má í ni, á yɔkɔ ku je nsei ine gɔ nɲe í ba ine njoo idũ laja. Bii kù ne ije iyi á naa, á bɔ bi kpaasiei ku ni, wɛem pɛe meeta wa,

6 domi kpaasim gɔ í naa bi tom hai ilu gɔ. Nɔ wee, n kù ne ngɔgɔ iyi an naa.

7 Kpaasieu á yɔkɔ ku jɛaa hai inɔ ile ku ni, maà mantem, amu ñ sɔkɔ tã, amu do amam ɲa fei à waa sũ. N kaa n yɔkɔ n dede n nae pɛe.

8 Ñ wa n sɔ ɲei, baa bii kù bi ku dede ku náa si na iyi í jɔ í je kpaasie, á yɔkɔ ku dede ku naa bukaatai mii iyi í bi fei si na iyi í jɔ wa mantee.

9 Na nɲu, ñ wa n sɔ ɲei, i ya tɔɔ ɲa, aa mu nɲe. I ya dede ɲa aa ba ɲa. I ya cã gambo ɲa, aa cĩ nɲe.

10 Ntɔ ntɔ, ine iyi wa tɔɔ fei, Ilaaɔ á muaa. Ine mɔ iyi wa dede, Ilaaɔ á jɔ ku ba. Ine mɔ iyi í nɔ wa cã gambo, Ilaaɔ á cĩaa.

11 Yooi í wa si inɔ nɲe ihɛ iyi [bii amae í tɔɔe pɛe á so kuta ku naa. Walakɔ] bii í tɔɔe cɛe ku so njo ku naa.

12 Walakɔ bii í tɔɔe njei ajɛe á naa cencee? Aawo, kaa ce.

13 Inɲe iyi ì ya ce laalɔ ɲa ì mà mii jiida ku na ama nɲe ɲa, mà irei. To, Ilaaɔ Baa nɲe iyi í wa lele kaa ce ku re zaka beɛbe? Kaa so Hundee ku na ine ɲa iyi à waa tɔɔe?

Jesu í jɛa ine ɲa iyi à máa ide
(Cɔ Matie 12:22-30; Maaku 3:22-27)

14 Si anyii nɲu, à naa Jesu mɔkɔ gɔ wa. Mɔkɔu í ne inei inɔkɔ gɔ iyi í jɔ í deki. Nɔ Jesu í lele inei inɔkɔu. Iyi í fita ɲɔi mɔkɔu í losi ide ku fɔ, nɔ zamaa fei í biti.

15 Amma ine gɔ ɲa à ni, ine ngboi inei inɔkɔ ɲa iyi à ya kpe Beelizebui í mua Jesu

gbugbā wa leleò inei inòoko ña.

16 Nò inε gò ña mò à waa bi a cā idòe a cò. Nò à sḡò à ni ku ce maamaake ku nyisi iyi yiikoe wa naai hai lele.

17 Si bei Jesu í mà lasabu ñja ñjoi í ni, bomma iyi inεε ña à waa ja aña duusḡò, bommau á na ku kpaò bomma nò kpasḡe ñja ku cuku.

18 Bεεbe m̄oi bii Seetam wa ja do araε, beirei bommaε á ce ku bò waju. Ñ ni bεεbei si na iyi í jḡ ò waa ni do gbugbāi Bεelizebui ñ wa n leleò inei inòoko ña.

19 Bii do gbugbāi Bεelizebuui ñ wa n leleò inei inòoko ña, to, do gbugbāi yooi m̄cò ñje ña m̄ò à waa leleò ña. Na ñjoi í ce aña taka ñja aa nyisi iyi ò rara ña.

20 Amma bii do gbugbāi Ilaaḡi ñ wa n leleò inei inòoko ñau, ñju be wa nyisi iyi Ilaaḡ í sinti ku je bommaε si anini ñje.

21 Bii ilu gbugbā jiiida gò í ne j̄ñei igū nò wa degbe kpasḡe, amaniε á wεei si laakai.

22 Amma bii ilu gbugbā gò m̄ò iyi í roo í naa í jḡò igū, ñje á ko j̄ñei igū iyi wa naan̄eui fei nò ku ce ikp̄ei amaniu m̄ò.

23 Inε iyi kù je tom, mbεem nii. Inε iyi kù waa bam ku tḡḡò, wa fangaai.

*Kunyii inei inòoko wa má
(Cò Matie 12:43-45)*

24 Ñjoi Jesu í kpa ñja m̄ondau ih̄é í ni, bii inei inòoko í fita si inε, í ya maa dabii si gbāa ñai ku maa de bi ku s̄mi. Bii í kua, ñjoi í ya ni, an nyi inya nwom hai bii ñ fita wai.

25 Waati iyi í nyi nò í ba inεeu í ye bei ile ngbe iyi à kp̄ā à teeseε s̄aa s̄aa,

26 á koo ku dede kpaasi laalò ña iyi à roo wa má bei aña m̄eje, a na a lò si inεeu a maa wa be. Waati bεεbe kuw̄ei takoi inεeu á tia baa ti ank̄anyiε má.

Ino didḡ ntò

27 Waati iyi Jesu wa fò bεεbe, abo gò í dḡ anu hai inò zamaau í ni, ilu inò didḡi inε iyi í so as̄iε, nò ò m̄m̄ò am̄òε.

28 Ñjoi Jesu í jεaa í ni, í tia i ni ilu inò didḡ ñai inε ña iyi à waa gbò idei Ilaaḡ, nò à waa ceò icε.

Inε ña à bi maamaake

(Cò Matie 12:38-42)

29 Si bei zamaau wa kḡḡsi ñjoi Jesu í ni, inei nsei ña inε laalò ñai. À waa tḡò maamaake, amma maamaake gò kù wεε iyi aa nyisi ña, bii kù je ti faajii walii Zonasi.

30 Si bei Zonasi í je nyinda bi inei Ninivu ña, bεεbe m̄oi amu Amai Amanε an je nyinda bi inei nsei ña.

31 Si aḡoi kiituu inaabo ilaalui ilei Seba á dede si inei nsei ña ku ye taale ñja, si na iyi í jḡ hai j̄ñji í dede í naa ku gbò ide i bisii Salom̄ò ilaaluu n̄lau. Nò wee nsei, amu iyi ñ wa n s̄ḡ ñje ideu ih̄é ñ re Salom̄ò.

32 Si aḡoi kiituu inei Ninivu ña aa dede si inei nsei ña a ye taale ñja, si na iyi í jḡ à kpaasi idò ñja na waazoi Zonasi. Nò wee nsei, amu iyi ñ wa n s̄ḡ ñje ideu ih̄é ñ re Zonasi.

Inya kumái ara

(Cò Matie 5:15; 6:22-23)

33 Inε gò ci ya má fitila ku singaε, [walakò ku biie do

caka,] amma à ya jilɔɔi bi ku lesi fitila ku ba ine ɲa iyi à waa lɔ wa a maa ye inya kumá.

³⁴Ijuɛi í jɛ fitilai arae. Bii ijuɛ wa ne baani, arae fei í wa si inya kumái. Amma bii kù waa ne baani, arae mɔ fei í wa si ilu kukui.

³⁵Na nɲu, ce laakai ku ba inya kumá iyi í wa si araeu ku maà ce ilu kuku.

³⁶Bii arae fei wa ne inya kumá, nɔ baa ikɔ akãɛ gɔ kù wa si ilu kuku, fei ndɛɛ á maa mái bei waati iyi fitila í má sie inya.

Jesu í ye taalei Farisi ɲa do woo kɔ ine ɲa si wooda ɲa

(Cɔ Matie 23:1-36; Maaku 12:38-40)

³⁷Iyi Jesu í fɔ ideu í tā, ɲɔi Farisi gɔ í kpoo ku jɛ kpasɛɛ. Nɔ í koo í buba kpasɛi Farisiu, aɲaɔ à waa jɛ.

³⁸ɲɔi Farisiu í cɔɔ í biti do iyi kù wɔɔ í bei wa jɛ.

³⁹Amma Lafɛɛ í sɔɔ í ni, inɛ Farisi ɲa, í ye ɲai bei ine ɲa iyi à ya wɛ anyii kɔɔfu do jɛɛ ɲa nɔ a jɔ inɔɛ riisi. Inɔ hai sɛa do takiii wa kɔ ɲɛɛ.

⁴⁰Inɛ hai ne yaase ɲa, ine iyi í taka anyii ara, lafɛɛ si í ce inɔɛ mɔ?

⁴¹Í sɛa i na ilu are ɲa mii iyi í wa si inɔ jɛɛ do kɔɔfu, nɔ mii fei á má ɲɛɛ.

⁴²Amma ijuukpāi á jɛ tu ɲɛ, inɛ Farisi ɲa, si na iyi í jɔ ò ya na Ilaaɔ hee do zakaai ayɛ ɲa fei. Do nɲu fei, i kù waa ce jüida nɔ i kù waa nyisi kubii Ilaaɔ ɲa. Iyi bei í jɔ ò ya ce nɔ i maà gbejɛ iyi í gbe ɲa.

⁴³Ijuukpāi á jɛ tu ɲɛ, inɛ Farisi ɲa, si na iyi í jɔ si ile bi ku ce kutɔtɔɔ ɲa kitāi ine ngbo ɲai ò ya bi ɲa, nɔ ò ya bi a ce ɲɛ fɔɔ do bɛɛɛ nla nla si bantuma ɲa.

⁴⁴Aa ye ijuukpā ɲa domi ò yei bei bale ɲa iyi ine gɔ kù waa ye. Si antai ɲai à waa ne a kù nɔ a kù mà *.

⁴⁵ɲɔi woo kɔ ine ɲa si wooda gɔ í sɔɔ í ni, Mɛɛtu, bii ò waa fɔ bɛɛɛ, awa mɔi ò waa bu.

⁴⁶ɲɔi Jesu í jɛaa í ni, ijuukpāi á jɛ tu ɲɛ, inɛ woo kɔ ine ɲa si wooda ɲa mɔ, domi ò waa kãa ine ɲa aso ku gaabu ku so ɲa, nɔ inɛ taka ɲɛɛ i ci ya lesi baa amaawɔ ɲɛɛ.

⁴⁷Aa ye ijuukpā ɲa, si na iyi í jɔ walii ɲa iyi bala ɲɛɛ ɲa à kpa wo, inɛi ò waa teese bale ɲa ɲa.

⁴⁸Ì waa nyisi ɲa iyi ò jesi mii iyi bala ɲɛɛ ɲau à ce, si na iyi í jɔ aɲai à kpa walii ɲau, nɔ inɛi ò waa teese bale ɲa ɲa.

⁴⁹ɲɔi í jɔ Ilaaɔ í fɔ si bisie í ni, an be walii ɲa do woo be ɲa si anini ɲa. Aa kpa ine gɔ ɲa nɔ a kpā ine gɔ ɲa mɔ iju.

⁵⁰Na nɲu, ijuukpāi woo kpa walii ɲau fei hai sintei andunya si iri ɲɛi á jɛ.

⁵¹Inɛi aa ye ijuukpāi kukpai Abeli hee ku koo si do Zakari iyi à kpa si afei bi ku weeu do kpasɛi Ilaaɔ. Ntɔ ntɔ, ò wa n sɔ ɲɛ, ijuukpāi mii ɲau be fei si inei nsei ɲau ihɛi á baa ku jɛ si.

⁵²Ijuukpāi á jɛ tu ɲɛ, inɛ woo kɔ ine ɲa si wooda ɲau, domi ò kù bi ntɔi idei Ilaaɔ ku

* **11:44 si antai ɲai à waa ne a kù mà** Bi Zuifu ɲa, bale ku nɛ si taale nla nla domi bii ò ne si bale í ye bei ò so riisi mbe.

mà ɲa, nɔ inɛ ɲa iyi à bi ku màɛ inɛi ì waa ganji ɲa.

⁵³ Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tã ɲɔi í fita hai bɛ. Ɖɔi idɔi woo kɔ inɛ ɲa si wooda do Farisi ɲau í kɔ nɔ à wasi ku mantɛɛ do ide ku bee si gãmɛi ide nkpɔ,

⁵⁴ à waa leaɔ taai ide ku ba a muu si ide gɔ.

12

I ce laakaii ara ɲɛ ɲa do ilu muafiti ɲa

(Cɔ Matie 10:26-27)

¹ Waati iyi Jesu wa fɔ bɛɛbɛ zamaa í tɔtɔɔ dubu nkpɔ nkpɔ hee à waa tɛɛɛɛ ɲɛ. Ɖɔi Jesu í sɔ mɔcɔɛ ɲa si wajui zamaau í ni, i ce laakaii ara ɲɛ ɲa do lefeɛi Farisi ɲa iyi í je muafiti.

² Ngɔgɔ kù wɛɛ iyi wa manji iyi kaa fita gbughãa, nɔ asii kãma kù wɛɛ iyi a kaa na a mà.

³ Ɖɔi í ce ide iyi ì fɔ si ilu kuku fei ɲa aa na a gbɔɔ si inya kumá, gundu iyi ì nɔ ì nya inɔ ile ɲa aa cã kɛsɛɛdɛɛ si antai ile lele ɲa.

Inɛ iyi í jɔ̀ i ce njo

(Cɔ Matie 10:28-31)

⁴ Inɛ iyi ì je kpaasim ɲa, inɛi ñ wa n sɔ, i màà ce njo inɛ ɲa iyi aa kpa ara ɲɛ, nɔ si anyii ɲɲu a kaa yɔkɔ a ce ngɔgɔ má.

⁵ An sɔ ɲɛ inɛ iyi í jɔ̀ i ya ce njɔɛ ɲa. I ce njo inɛ iyi í nɛ yiiko ku kpa inɛ nɔ ku dasiɛ si ina iyi ci ya ku má. Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ ɲɛ, lafɛɛi í jɔ̀ i ce njɔɛ ɲa.

⁶ A ci ya ta ama yei ara miu súu minji ba. Do ɲɲu fei, Ilaaɔ ci ya gbeje baa akã ɲa.

⁷ Inɛ mɔ, hee do ntoi iri ɲɛ ɲa fei Ilaaɔ í mà jia ɲa. Na

ɲɲu, i màà ce njo inɛ ngɔgɔ, domi bɛɛɛɛ ɲɛ í re yei hee bii iji.

Inɛ iyi í gba Jesu walakɔ í kɔsiɛ

(Cɔ Matie 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ñ wa n sɔ ɲɛi, inɛ iyi í fɔ si wajui amanɛ ɲa í ni ɲɲu í gbam, amu mɔ Amai Amanɛ an gba lafɛɛ si wajui amalekai Ilaaɔ ɲa.

⁹ Amma inɛ iyi í kɔsim si wajui amanɛ ɲa, amu mɔ an kɔsi lafɛɛ si wajui amalekai Ilaaɔ ɲa.

¹⁰ Inɛ iyi wa fɔ laalɔi amu Amai Amanɛ, Ilaaɔ á yɔkɔ ku kpa ideɛi dulum dɛɛ. Amma inɛ iyi wa fɔ laalɔi Hundɛi Ilaaɔ kaa ba a kpa ideɛi dulum ndɛɛ pai.

¹¹ Bii à bɔɔ ɲɛ ile bii à ya ce kutɔtɔɔ ɲa ku ba inɛ ngbo ɲa do ilu yiiko ɲa a kiiti ɲɛ, i màà ti i ce njo do bei aa ce í kɔɔ ara ɲɛ do ide iyi aa fɔ ɲa.

¹² I màà ce njo ɲa domi waati bɛɛbɛ Hundɛi Ilaaɔi á sɔ ɲɛ iyi í jɔ̀ i fɔ ɲa.

Mɔndaɪ ilu fia hai nɛ yaase

¹³ Si inɔ zamaau ɲɔi inɛ gɔ í sɔ Jesu í ni, Mɛɛtu, sɔ igbãm ku jɔ̀ ka kpɛ tubu nwa.

¹⁴ Ɖɔi Jesu í jɛaa í ni, mɔkɔyɛi, yooi í cem woo kiiti ɲɲɛ wala woo kpɛ tubu ɲɲɛ.

¹⁵ Nɔ í sɔ ɲa í ni, i ya ce laakai ɲa ntɔ ntɔ do kɔdɛɛ fei, domi amanii amanɛ si í je icui kuwɛɛɛ, baa bii beirei amaniu í la í to.

¹⁶ Nɔ í kpa ɲɲa mɔnda gɔ í ni, ikoi mɔkɔ ilu fia gɔ í ce ije jiida jiida.

17 N̄ɔi m̄ak̄əu í lasabu í ni, beirei an ce. Wee n kù n̄e bii an dasi ijeu.

18 N̄ɔi í ni, n̄ mà bei an ce. An lege akam ηaui, n̄ n̄ ma mmue ηa iyi à la à re. N̄ n̄ kosi bileem fei be do ijem ηa iyi à gbe.

19 N̄ n̄ f̄o si id̄om n̄ ni, n̄ n̄ amani nla nla iyi n̄ wa n̄ singa ti ad̄s̄ nkp̄o nkp̄o. An s̄imii n̄ n̄ maa n̄ je n̄ maa n̄ m̄o n̄ n̄ maa n̄ w̄eɛ̀ò in̄o did̄s̄.

20 Amma Ilaās̄ í s̄s̄o í ni, aw̄əu nnyei, id̄uuyi m̄om aa nya hundee. S̄ōlui mii ηa iyi í ceu be, ti yooi á je.

21 N̄ɔi Jesu í ni, beebe m̄oi á je bi in̄e iyi wa koa arae amani n̄o bi Ilaās̄ kù n̄e nk̄ama.

*Dasi Ilaās̄ naane
(C̄o Matie 6:24-34)*

22 Iyi Jesu í f̄o beebe í t̄a n̄ɔi í s̄s̄ m̄oc̄əe ηa í ni, na n̄ɔi í j̄ò n̄ wa n̄ s̄s̄ ηe n̄ ni, i maà ya maa weewea do mii iyi aa je i maa w̄eɛ̀ò ηa, walak̄o do j̄ine iyi aa dasi ηa.

23 Kuw̄eɛ̀i aman̄e í re ije, ara m̄o í re j̄ine.

24 I ce laakai kungb̄a ηa í c̄o. A kù waa gb̄ē hee a da nḡoḡo, a kù n̄o a kù n̄e suu. Ilaās̄ í n̄o wa wo ηa. Beere n̄e kù re yei ηa hee bii í j̄i?

25 Yooi si in̄o n̄e na kuweewae á ȳok̄o ku k̄os̄i kus̄oi ad̄s̄e baa keeke.

26 To, bii i kaa ȳok̄o i ce mii keekeu be ηa, na mii í ce i waa weewea do iyi í gbe ηa.

27 I c̄o bei wua ηa à ya da koko m̄ee. A kù waa ce ic̄e a ci ya n̄o a w̄s̄ ac̄o. Do n̄ju fei, n̄ wa n̄ s̄s̄ ηei, baa Salom̄ō ilaalu n̄lau, do amboe nla n̄lae fei kù

n̄e j̄ine iyi boodāe í to kokoi j̄i ηau be baa ak̄a.

28 F̄of̄o í w̄eɛ̀i nnyi do kus̄tae amma ala aa dasīe ina. To, bii Ilaās̄ í mua f̄of̄o ηa iyi aa na a dasi ina booda ku s̄la beebe, kaa ȳok̄o ku mu n̄e nyau ku re f̄of̄o ηau be de. I kù ye naane n̄ei kù la?

29 I maà ya de mii iyi aa je ηa walak̄o mii iyi aa m̄o i maà weeweāo ηa.

30 Hai mà idei Ilaās̄ ηai à ya maa kpataa mii ηau be fei, amma Baa n̄e i mà iyi i n̄e bukaatai mii ηau be fei ηa.

31 Na n̄ju, i hanya i de bei aa ce i j̄ò bommai Ilaās̄ ku b̄o waju tit̄a ηa. Iyi í gbe bei fei Ilaās̄i á k̄ōo n̄e si.

*Amanii lele
(C̄o Matie 6:19-21)*

32 N̄o Jesu wa ba m̄oc̄əe ηau ide ku f̄o má í ni, ije gaa keekem, i maà ti i ce n̄jo ηa, domi á d̄s̄a Baa n̄e si ku j̄ò i je amaalu ηa si andunya tit̄s̄e.

33 I ta mii iyi i n̄e ηa n̄o i mua ilu are ηa fiaw. I cea ara n̄e taalili iyi kaa gbo ikpa lele si bii aa dasi amani n̄e iyi kaa t̄a. Tengi be ile kaa to si, n̄o t̄ut̄u ηa m̄o a kaa bejēe.

34 N̄to n̄to, bii amani n̄e í wa, bei laakai n̄e m̄o í ya wa.

*Woo ce ic̄e ηa iyi à waa c̄o
kp̄āa*

35 I ce s̄ōlu i d̄i kpaka n̄o i j̄ò fitila n̄e ku maa má ηa.

36 I j̄ò i ye bei in̄e ηa iyi à waa degbe kubaai laf̄ē n̄ja wa hai bi ku ce ab̄od̄s̄, ku ba bii í to wa í c̄a gambo gbak̄a a c̄laa.

37 Woo ce ic̄e ilu in̄o did̄s̄ ηai, in̄e ηa iyi laf̄ē á na ku ba à c̄o

kpāa à waa degbe ku toε wa. Ntō ntō n wa n sō ηε, nηu takae á dī gbankili nō ku jò a buba nō ku na ku kpē nηa ije.

38 Ilu inō didō ηai bii í baa í na í ba ηa si bεεβε, baa bii í to wa lajai, wala kukō sintei ajεε.

39 I jò i mà sāa sāa ηa iyi bii ilu kpasē í mà waati iyi ile á lō wa, á dede ku wō njoo, kaa jò ile ku lege gamboε.

40 Inε mō, i ce sōlu ηa domi amu Amai Amanε, an naai si waati iyi i kù waa lasabu ηa.

Amaace jüida do amaace laalo
(Cō Matie 24:45-51)

41 Nōi Piεε í ni, Lafēε, awai ì kpaa mōndau ihē? Mà inε fei.

42 Nōi Lafēε í je í ni, yooi í je amaace ilu naane iyi í ne laakai. Lafēεi í je inε iyi ilu kpasē gō í kpe nō í so amaace kpaasie ηa í daa si awō ku maa cō ηa ku na ηa ije si bei í jō.

43 Inō didōi á je ti amaaceu bii lafēεε í bàa í na í baa wa ce bεεβε.

44 Ntō ntō, lafēεu á daa amaaceu mii ndεε fei si awō.

45 Amma bii í je amaace laalo, á lasabui ku ni, lafēεm kaa baa nηa má, nō ku dede ku maa cā inaabo do inεmōkō woo ce icε ηa iyi à gbeu, nō ku maa je ku maa mō atē ku maa kpaa.

46 Bεεbei lafēεu á na ku baa si ajō iyi kù waa cō kpāae, do si waati iyi kù waa tamaa, nō á kpāa iju jüida jüida bei à ya cea amaace laalo ηa.

47 Woo ce icε iyi í mà mii iyi lafēεε í bi, nō kù coo, goloε á la.

48 Amma inε iyi kù mà, nō í ce kookoosu iyi í jō a cāa, goloε kaa la. Inε iyi à na mii nkpō, aa beεε mii nkpō. Inε mō iyi à daa mii nkpō si awō, nηui aa bee ku re.

Jesu í naaò nje ku fεεfe wa
(Cō Matie 10:34-36)

49 Nō Jesu í sō ηa má í ni, inai ñ naa ku fā si andunya, nō ñ bei ñ bi ku je í jō tā.

50 Nō inyi ku dasi gō í wεε kù ne bei á ce iyi n kù coo. Inyi ku dasiu nηui í je wahala iyi an ye n bei n ku. Nō laakaim kaa je akā í gbe hee bii í ce.

51 Í tamaa bei laakai ku sūi ñ naa nηe wa si andunya ηa? Aawo, ñ wa n sō ηei, nje ku fεεfei ñ naaò wa.

52 Ntō ntō, hai nsei bii amane miu í wa kpasē akā aa kpē ikā ikā. Tōosi akā kaa wεε nηa, amane mεeta ηau a kaa gbō si nje do inε minji ηau.

53 Baa do ama a kaa gbō si nje. Iye do ama inaaboε a kaa gbō si nje. Anau do abou a kaa gbō si nje.

Nyindai waati ku mà
(Cō Matie 16:2-3)

54 Nōi í sō zamaau má í ni, bii ì ye kudūi ijī wa dede hai nunui ale ηa ì ya fō ηai gbakā í ni, ijī á naa. Bεεβε mōi í ya nō ku ce.

55 Bii ì nō ì ye fufu wa ce wa hai ikpa awō cangai kpāai inunu ηa, ì ya ni, inya gbāa á ce. Nō bεεβε mōi í ya nō ku ce *

56 Inε ilu muafiti ηa, ì mà yaasei nyindai lele do ile ηa.

* 12:55 Si ilei Izireli, hai do ikpa nunui alei ijī í ya naa, domi do ikpa bei tenku nlaui í wa. Bεεβε mōi inya gbāa í ya naai hai ikpa awō cangai kpāai inunu.

Beirei í ce i kù mà yaasei waatiu ihē ŋa.

Taale ku teese
(Cɔ Matie 5:25-26)

57 Beirei í ce i ci ya lasabu si ara nŋe i mà iyi í jɛ dee dee ŋa.

58 Bii inɛ ɔ wa bɔɔɛ bi ku ce kiiti na ideɪ gbese ɔ, ce kookai hai kpāa awɔ do lafɛɛ i gbɔ si nje ŋa ku ba ku maà dasie si awɔi woo kiiti. Bii kù je beɛbe, woo kiitiu á dasie si awɔi woo degbe piisɔɔ, nɔ woo degbe piisɔɔu mɔ ku dasie ile piisɔɔ.

59 Ñ wa n sɔ ŋei, bii à dasie piisɔɔ, bii i kù sã gbeseɛ fei, i kaa fita. Baa tanga kaa gaizia si.

13

Bii i kù kpaasi idɔ aa ku

1 Waati beɛbe, inɛ ɔ ŋa iyi à wa be à waa sisia Jesu mii iyi í ba inɛi Galilee ɔ ŋa, inɛ ŋa iyi Pilati í jɔ à kpa nɔ nje nŋa í yɔɔɛ do njei mɛɛmu ŋa iyi à waa ceàɔ Ilaaɔ kuwee.

2 Amma Jesu í sɔ ŋa í ni, inɛ ì waa tamaa dulum dii inɛi Galilee ŋau be í re ti inɛi Galilee ŋa iyi à gbei? Ì waa tamaa dulum du ŋai í jɔ à kpa ŋa beɛbe ŋa?

3 Aawo. Beɛbe mɔi ñ wa n sɔ ŋe, inɛ taka nŋe, bii i kù sinda idɔ ŋa, inɛ fei aa kui bei aŋa mɔ.

4 Ì waa ye gigii amanɛ maatũ do mɛeta ŋa iyi ile ku gbokai Siloe í cuku í bata í kpau ŋa? Debei, ì waa tamaa kurara ŋai í re ti inɛi Zeruzalemu ŋa iyi à gbe fei ŋa?

5 Aawo, ñ wa n sɔ ŋei, inɛ taka nŋe, bii i kù kpaasi idɔ ŋa, inɛ fei aa kui bei aŋa mɔ.

Mɔndai j̄i iyi ci ya so

6 Ñoi í kpa nŋa mɔndau ihē má í ni, mɔkɔ ɔ í lɔ j̄i ndii figi si kaaɛ. Waati iyi j̄i nɔu í la ŋoi mɔkɔu í bɔ isoe ku ka, nɔ kù ba.

7 Ñoi í sɔ woo ce iceɛ í ni, adɔ mɛeta wai ihē bebei iyi bii ñ naa isoi j̄i nɔu ihē ku ka n ci ya n ba. Daa i nyɔɔi. Na mii í ce á maa gba nwa inya ngbe.

8 Ñoi woo ce iceu í sɔɔ í ni, lafɛɛ, j̄ɔ adɔɔyi titã ka cɔ. An tu fitie n kaakoe, nɔ n daa si taasi.

9 Á yɔkɔ ku je adɔ ɔ á so. Bii kù so i bei i daa.

Jesu í j̄ɔ abo ɔ í ba iri si ajoj kus̄imi

10 Si ajoj kus̄imi ɔ, Jesu wa kɔ inɛ ŋa si cioi ideɪ Ilaaɔ ile ɔ bii Zuifu ŋa à ya ce kutɔtɔɔ.

11 Wee abo ɔ mɔ í wa be iyi inɛi inɔkɔ í j̄ɔ í ce bɔɔ bei zakai adɔ maatũ do mɛeta. Í ya maa batei, ci ya yɔkɔ ku te arae baa keeke.

12 Iyi Jesu í yɔɔ ŋoi í kpoo í ni, abooyi, í ba iri mbe.

13 Nɔ í le sie awɔ. Ñoi gbakã í te arae nɔ í lɔsi Ilaaɔ ku saabu.

14 Amma idɔi inɛ ngboi ile bii à ya ce kutɔtɔɔu í k̄s̄i si na iyi í j̄ɔ Jesu í j̄ɔ inɛ ɔ í ba iri si ajoj kus̄imi, nɔ í sɔ zamaau í ni, ajoj mɛɛfai í weɛ iyi aa yɔkɔ í ce ice ŋa. I naa wa waati beɛbe ku ba í ba iri ŋa, ku maà ti ku je si ajoj kus̄imi.

15 Ñoi Lafɛɛ í j̄eaa í ni, inɛ ilu muafiti ŋai, inɛ fei í ci ya fã kete nŋe ŋa do gbankele nŋe ŋa a koo a mɔ inyi si ajoj kus̄imi?

16 Abou ihē mō dimii Aburahamui. Nō wee Seetam wa dūu hai zakai adō maatū do mēeta. Kū sīa a fūu si ajōi kusimi?

17 Waati iyi wa fō ideu bē, anyō wa mu mbēēē ηau fei, nō zamaau í wēē do inō didō na maamaake ηa iyi wa ce fei.

Mōndai dimi keeke iyi à ya kpe mutaadi

(Cō Matie 13:31-32; Maaku 4:31-32)

18 Nōi Jesu í ni má, mii bommai Ilaaō í jō. Mii an wāa do.

19 Í yei bei ngboi mutaadi iyi inē gō í so í gbē si ilēē. Nō í fita í ce jii hee yei ηa à ya maa ce ante si amaa wōē ηa.

Mōndai lefee

(Cō Matie 13:33)

20 Nōi í ni má, mii an nyi n wāō bommai Ilaaō má.

21 Bommai Ilaaō í yei bei lefee iyi abo gō í so í dasi iyafūi pēē gūa mēeta nō fei ndēē í dede í kpante.

Andē iyi kù cī

(Cō Matie 7:13-14, 21-23)

22 Jesu wa too si ilu nla ηa do ilēeko ηa wa kō inē ηa si cioi idei Ilaaō wa nēò ikpa Zeruzalemu.

23 Si isēēneu ηōi inē gō í naa bi tēē nō í beēē í ni, Lafēē, inē ηa iyi aa ba faaba a kaa kpō? Nōi í je í ni,

24 í ce kookaai í lō do andē iyi kù cīu ηa. Nē wa n sō ηei, inē nkpōi á maa dē kpāa iyi aa lōò a kaa nō a ykō.

25 Waati iyi amu ilu kpasē nē dede nē cīmbo koofau inē aa wa waduude, í maa cā gambo ηa í maa ni, Lafēē, cī nwa. Nō

an je nje n ni, n kù mà hai bii í naa ηa.

26 Waati bēēbei aa ni ηa, à je à mō si wajuē, ì nō í kō wa si cioi idei Ilaaō si bantumai ilu nwa ηa.

27 Nō an sō ηe n ni, n kù mà hai bii í naa ηa. Í fa ara nje hai bi tom, inē fei woo ce laalō ηai.

28 Ajō wa naa iyi aa ye Aburahamu do Izaaki do Zakōbu do walii ηau fei si andunya titōi Ilaaō nō inē í ba wee à nyō ηe waduude. Tengi bei aa so awō í le si iri í kpata ηa.

29 Nō inē gō ηa aa naa hai nunui daakō do hai nunui alē do hai nunu gaa cingaa minjiu nō aa buba a je si andunya titōi Ilaaō.

30 Waati bēēbe inēi anyi gō ηa aa na a je woo cua ηa, woo cua gō ηa mō a na a je inēi anyi ηa.

Jesu í kpata na Zeruzalemu

(Cō Matie 23:37-39)

31 Waati ηju, Farisi gō ηa à naa à sō Jesu à ni, koo, fita hai ihē domi Herodu wa bi ku kpaei.

32 Nōi í je nja í ni, í koo í sō Herodu, ilu bisi laalōu bē í ni, wee, nnyi do ala nē wa n lele inēi inōko ηa nō n jō inē ηa à waa ba iri, nō si ajō mēetasia an koo n tambō icēm.

33 Amma kù nē bei an ce iyi n kù ce isēēnem nnyi do ala do ala akā, domi a kaa kpa walii kāmā bii gō bii kù je Zeruzalemu.

34 Inē inēi Zeruzalemu ηa, inē iyi í ya kpa walii ηa, nō í ta ama abei Ilaaō ηa mō kuta í kpa ηa ηa, ise feloi nē ya n bi n tōtōō ηe si abēm bei ajēē í ya

tətəw amae ŋa si ikpae, amma i kù jē ŋa.

³⁵ Wee nsei Ilaaḍ á fū ŋjē kpasē ŋjē si awə. Amma an sō ŋjē, hai nsei i kaa yem má ŋa í gbe hee ajə iyi aa ni ŋa, Ilaaḍ ku weea inē iyi wa naa do irii Lafēe.

14

Jesu í jə bḍə gə í ba iri

¹ Si ajəi kusimi gə Jesu í bə ku jē kpasēi inē ngboi Farisi gə ŋa. Wee inē gə ŋa mə à wa bē, à waa cəw do laakai.

² Məkwə gə í wa bē, wa leeki wajui Jesu. Məkwəu wa ce bḍəi ara ku wu.

³ Ŋəi Jesu í bee woo kə inē ŋa si wooda do Farisi ŋau í ni, wooda í wēe a jə inē gə ku ba iri si ajəi kusimi? Mə kù wēe.

⁴ Ŋəi à coko. Nə í le si awəe si bḍəu í jə inēeu í ba iri nə í ni ku nē.

⁵ Nə í bee ŋa í ni, yoo ŋjēi, bii amae walakə bii ketēe í dasi ləgə, kaa nyaa gbakā baa bii ajəi kusimii.

⁶ Ŋəi a kù yəkwə a kù jēaa ideu.

Tengi bii í jə i buba bii à kpe ku jē

⁷ Iyi Jesu í ce laakai í ye inē ŋa iyi à kpe ku jē ŋau à wasi ku cica kitāi waju ŋa iyi à nē bēere ŋau nə í sō ŋa í ni,

⁸ bii à kpe bi ku ce abəḍə, maà buba si kitāi waju ilu bēere ŋau. Á yəkwə ku jē à kpe inē gə iyi í ree do bēere.

⁹ Nə inē iyi í kpe ŋjē feiu á na ku ni, dede i mua məkwəu ihē kitāu bē. Waati bēebēi aa dede do anyə i koo i buba si kitāi anyi ihə.

¹⁰ Amma bii à kpe ku jē, koo buba si kitāi anyi ku ba bii inē iyi í kpeeu í to wa ku ni, baakəw, dede i naa wa waju. Waati bēebēi aa jē ilu bēere nla si wajui inē ŋa iyi ŋjēḍə ŋa i waa buba ŋau fei.

¹¹ Ntə ntə inē iyi í so arae lele à ya kayei. Inē mə iyi í kaye arae à ya soo lelei.

¹² Nə Jesu í sō inē iyi í kpoo ku jēu mə í ni, bii i waa kpe inē ŋa ku jē walakə jingau, maà ti i kpe kpaasie ŋa, walakə igbāe do ifəe ŋa, walakə nyaanzee ŋa, walakə kpaasi ilu fiae ŋa, ku ba aŋa mə a maà kpe a sā gbese.

¹³ Amma bii i waa kpe inē ŋa ku jē, kpe ilu are ŋa, do wēegē ŋa, do ilu kute akā ŋa do fējju ŋa.

¹⁴ Bii i ce bēebe aa jē ilu inə didə si na iyi í jə inē nŋu ŋau a kaa ba ngəgə iyi aa sāeḍə gbese. Ilaaḍi á sāe gbese si waati iyi inē dee dee ŋa aa jī hai si bale.

Məndai ije nla

(Cə Matie 22:1-10)

¹⁵ Iyi à gbə ideu, ŋəi inē akāi inē ŋa iyi aŋaḍə ŋa à waa jēu í sō Jesu í ni, debēi ilu inə didəi inē iyi á jē si andunya titəi Ilaaḍ.

¹⁶ Ŋəi Jesu í kpa ŋjē mənda í ni, məkwə gə í ce ije nla nla nə í kpe inē nkpə.

¹⁷ Iyi awaatii kujēu í to ŋəi í bē woo ce icēe koo sō inē ŋa iyi í kpeu ku ni, i naa wa ŋa, domi sonda fei í jīa tā.

¹⁸ Amma aŋa fei à ləsi gaafara ku təw. Inē sinteru í ni, n ra iko, tilasi, í gbe n koo n cəw. Nə wa n təe ku ceem suuru.

19 Ine mmu mɔ́ í ni, ñ ra kete ku logoo ñai kɔ́ miu, nɔ ñ wa n bi n ði ñja n ceò ice n cɔ. Ñ wa n tɔɔe ku ceem suuru.

20 Nɔ́ ine mmu gɔ́ mɔ́ í ni má, nsei ñ so abo. Na ñai í jò n kaa n ba n naa.

21 Ñɔ́i woo ce iceu í sinda í koo í sɔ́ lafɛ́ee gaafara iyi ine ñau fei à tɔɔ. Ñɔ́i idɔ́i lafɛ́eu í kɔ́, nɔ́ í sɔ́ woo ce iceeu í ni, koo í bɔ́ si bantumá ña nsei nsei do si kpāai inɔ́ iluu, kpeem ilu are ña wa do weege ña do feeju ña do ilu kute akā ña.

22 Ñɔ́i woo ce iceu í koo. Iyi í baa nɔ́ í ni, lafɛ́e, iyi ñ dasim nɔ́u ñ coo tã. Wee inya í gbe má.

23 Ñɔ́i lafɛ́eu í sɔ́ má í ni, bɔ́ si kpāai ilɛko ña do kpāai iko ña, jò ine ña a lɔ́ wa baa do tilasi, kpasɛ́m de ku kɔ́.

24 Ntɔ́ ntɔ́, an sɔ́ ñe, ine ña iyi ñ tako ñ kpeu baa ine akā ñja kaa tie ijɛu ihɛ́ má.

Mii amanɛ́ á ce ku bei ku je mɔ́cɔ́i Jesu

(Cɔ́ Matie 10:37-38)

25 Ajɔ́ ñɲu gɔ́ Jesu wa ne nɔ́ zamaa nla nla gɔ́ wa tooe. Ñɔ́i Jesu í sinda í sɔ́ ña í ni,

26 ine iyi í naa bi tom nɔ́ kù cé baae do iyee do aboe do amaɛ ña do igbāe ña do ifɔ́e ña do wecɛ́e ña do kuweeí ñɲu takae kaa yɔ́kɔ́ kù je mɔ́cɔ́m*.

27 Ine iyi kù jesi ñɲu ku so jji ku gaauɛ ku toom do wa kaa yɔ́kɔ́ ku je mɔ́cɔ́m.

28 Bii ine gɔ́ ñɲe í bi ku ma ile á buba ku ce dooa titā ku cɔ́ mà fiaí ñɲu á to ku kpaò irie.

* **14:26 nɔ́ kù cé baae** Tengí ihɛ́ Jesu wa nyisi iyi í sla ku bi ñɲu ku re ine ña iyi á gbe fei nɔ́ ka màà jò ine gɔ́ ku ganji wa si kpāai naane ku dasi. Kù je í ni ka cé baa nwa ña ntɔ́ ntɔ́.

29 Bii kù je beɛbe, nɔ́ í ce icui ileu, í bei í na í mɔ́ngɔ́ ku maɛ, ine ña iyi à yɔ́ fei aa nyaanyie,

30 a ni, mɔ́kɔ́u ihɛ́ í sinti ku ma nɔ́ wee í mɔ́ngɔ́ kù kpa irie.

31 Beɛbe mɔ́i ilaalu ña mɔ́ à ya ce a bei a bɔ́ igū. Bii ilaalu gɔ́ í ne sooge dubu meeɛwa, nɔ́ í ye ilaalu mmu gɔ́ wa naa sie igū do sooge dubu kɔ́nfia, á dedei gbakā ku ce igū? Aawo, á bubai titā ku lasabu ku cɔ́ mà ñɲu á yɔ́kɔ́ ku kāmiaɛ.

32 Bii í ye ñɲu kaa nɔ́, á be ine ñai bí ilaalu iyi ihɔ́u hai waati iyi kù to wa titā ku ba aɲaò a gbɔ́si ñje nɔ́ laakai ku sū ku wa anini ñja.

33 Na ñai í ce aɔ́o iyi i kù jò mii iyi í ne fei, i kaa yɔ́kɔ́ í je mɔ́cɔ́m.

Imu iyi í ku

(Cɔ́ Matie 5:13; Maaku 9:50)

34 Nɔ́ Jesu í ni má, imu mii nceei, amma bii didɔ́i imu í ku, mii aa dasi a jò ku dɔ́ má.

35 Kaa ce bukaata kāma má nɔ́ baa bii ikoí kaa ce taasi. Á ya dikāeí waduude.

Ine iyi í ne ití iyi á gbɔ́ò ide, ku gbɔ́.

15

Mɔ́ndai angudā iyi í nyɔ́ à tasiɛu

(Cɔ́ Matie 18:12-14)

1 Woo gba fiaí lempoo ña do ine laalɔ́ ña fei à naa bi Jesu ku ba a gbɔ́ ideɛ.

2 Ñɔ́i Farisi do woo kɔ́ ine ña si wooda ña à lɔ́si ku gbagba à waa ni, mɔ́kɔ́u wa gba ine laalɔ́ ña nɔ́ aɲaò ña à tɔ́tɔ́ à waa je.

3 Njoi Jesu í kpa nja mǎnda gǎ í ni,

4 Bii inε gǎ nje í ne angudǎ cǎo iyi wa degbe si gbabua nǎ akǎ í nyǎ siε, lafεε á jǎ cinεð fεεwa do mεεsǎ iyi í gbeu si gbabua bei koo dεdε akǎ iyi í nyǎu wa hee koo yǎǎ, mǎ irei.

5 Hai í nǎ í yǎǎ gbakǎ á muu ku le siε kǎngǎ wai do inǎ didǎ.

6 Bii í baa kpasε á kpe kpaasie nja do inε nja iyi à waa má kǎkǎε ku sǎ nja ku ni, i bam inǎ didǎ ku kpε, domi angudǎm iyi í nyǎu n yǎǎ wa.

7 Njoi Jesu í ni, bεεbe mǎi n wa n sǎ nje, inǎ didǎi inei lele nja á la na ilu dulum akǎ iyi í kpaasi idǎ ku re inε dee dee cǎo fakǎ kǔ wa si iyi a kǔ ne bukaatai idǎ ku kpaasi.

Fia iyi í nyǎu à yǎǎ má

8 Nǎ Jesu í kpa nja mǎnda mmue má í ni, bii inaabo gǎ í ne kpekεle mεεwa nǎ akǎε í nyǎ, á má fitilai nǎ ku kpǎ ileu ku dεdεε do laakai hee koo yǎǎu.

9 Bii í yǎǎ á kpe kpaasie nja do inε nja iyi à waa má kǎkǎε nǎ ku ni, i bam inǎ didǎ ku kpε, domi fiam iyi í nyǎu n yǎǎ.

10 Bεεbe mǎi n wa n sǎ nje, amalekai llaaǎ nja à ya wεεð inǎ didǎ na ilu dulum akǎ iyi í kpaasi idǎ.

Ama iyi í nyǎu à yǎǎ má

11 Jesu í ni má, mǎkǎ gǎ í ne ama inεmǎkǎ minji.

12 Njoi ifǎu í sǎ baau í ni, baam, kpε amaniu nǎ i nam iyi í je titom. Nǎ baau í ce nja ikpεi amaniεu.

13 Iyi í ce ajǎ minji, ifǎu í ta mii iyi í ne fei nǎ í so fiaw í neð hee ilε jǎijǎ gǎ. Bei í koo í ce kuwεεε si daa laalǎ í kpað irii amaniεu fei.

14 Waati iyi í je fei ndεε í kpa irie, ari nla gǎ í bei í naa si ilεu nǎ í lǎ si are.

15 Njoi í bǎ bi inei ilε be gǎ nǎ lafεε í koo í dasie icei kusǎǎ nja ku degbe.

16 Tengi bei í bi ku wo araε do ijei kusǎǎ nja amma inε kǎma kǔ muaa.

17 Iyi laakae í na í baa nǎ í ni, ama icei baam nja fei à ne ije wa kǎ njai, nǎ amu wee n wa n ku do ari ihε.

18 An dede n nyi bi baam n sǎǎ n ni, baam, n ce dulum bi llaaǎ do bi tεε.

19 Na nju, n kǔ to a kpem amaε má. Ceem bei amaaceεε.

20 Njoi í dede wa nyi ikpa bi baau.

Hai waati iyi wa jǎ, nǎi baau í hǎnnεε nǎ araare fei í muu. Í sei í koo í yaa do inǎ didǎ nǎ í coo fǎǎ do kubi.

21 Njoi amau í ni, baaba, n ce dulum bi llaaǎ do bi tεε. Na nju, n ku tǎ a kpem amaε má.

22 Amma baau í sǎ woo ce iceε nja í ni, i naað ibǎ kumboo wa nja nja iyi í sǎ, i daa si nja. Nǎ i naa leleawǎ do baata ku dasi.

23 I naað ketε kombo saasaabǎ iyi í la í reu be wa, nǎ i kpa nja. Ka je ka ce jingau do inǎ didǎ,

24 domi amam iyi í ye bei í ku wo, í baa si andunya má. Í nyǎ wo nǎ à yǎǎ má. Njoi à wa si inǎ didǎ.

25 Wee waati bεεbe igbǎu í wa iko. Iyi wa baa í maai kpasεε

wa n̄ɔi wa gbɔ anui gāgā nɔ inɛ
 ɲa à waa jojo.

²⁶ N̄ɔi í kpe woo ce icɛ gɔ í
 beɛɛ í ni, mii í ce.

²⁷ N̄ɔi woo ce icɛu í s̄ɔ́ í ni,
 ifɔɛi í baa, nɔ baa n̄ɲɛ í kpa ketɛ
 saasaabɔ iyi í nɛ ikpo si na iyi í
 jò í yɔɔ baani.

²⁸ N̄ɔi igbāu í damɔ́ í kɔ ku
 lɔ kpasɛ̄. N̄ɔi baau í fita wa í
 naa ku leɛɛ.

²⁹ Amma í s̄ɔ́ baau í ni, cɔ
 hai ad̄ɔ́ nkpɔ́ nkpɔ́ iyi ñ wa n
 ceɛ icɛ wa. Nɔ n kù donda
 ideɛ kāma, nɔ baa ama iwo í
 kù muum n ceɔ́ jingau do inɔ
 did̄ɔ́ amu do kpaasim ɲa.

³⁰ Amma iyi amaɛ í baa, n̄ɲu
 iyi í koo í jɛ amaniɛ do inaabo
 sakara ɲa, nɔ na iriɛi ì kpa ketɛ
 saasaabɔu ihɛ̄.

³¹ N̄ɔi baau í ni, awɔ́ amam
 nii, awaɛi à wɛɛ do ajɔ fei, nɔ
 mii iyi ñ nɛ fei í jɛ tɛɛ.

³² Amma í s̄ɔ́ ka jɛ jingau do
 inɔ did̄ɔ́ nla nla si na iyi í jò
 ifɔɛu ihɛ̄ í yɛ bei í kui wo nɔ í
 baa si andunya má. Í nyɔ́ wo
 nɔ à yɔɔ má.

16

Amaace ilu bisi

¹ N̄ɔi Jesu í s̄ɔ́ mɔ́cɔɛ ɲa í ni,
 mɔ́kɔ́ ilu fia gɔi í wɛɛ. Mɔ́kɔ́u
 í nɛ amaace gɔ nɔ í so amanii
 kpasɛ̄ fei í daa si awɔ́. Iyi í
 ce ajɔ minji n̄ɔi inɛ ɲa à koo à
 kɔ́mɔ́tɔ́ amaaceu bi lafɛ̄ɛ à ni,
 wa beje amaniɛu fei.

² N̄ɔi lafɛ̄ɛ í kpoo í beɛɛ í ni,
 irei ñ wa n gbɔ inɛ ɲa à wasi
 ku sɔ́ iriɛ da. I kaa yɔ́kɔ́ i jɛ
 amaacɛm má. Koo so tiaɛ icɛɛ
 wa si bii ì ya ce dooai fiam, i
 naa í nyisim.

³ N̄ɔi amaaceu wa bee arɛɛ
 ide wa ni, beirei an ce, si bei
 lafɛ̄ɛm wa nyam hai si icɛi
 kpasɛ̄ɛ. Wee n kù nɛ gbugbā
 iyi an yɔ́kɔ́ n logooð, nɔ wee
 anyɔ́ kaa jò n bara.

⁴ Ñ mà bei an ce ku ba inɛ ɲa
 a gbam si kpasɛ̄ n̄ɲa waati iyi
 aa nyam hai si icɛm.

⁵ N̄ɔi í kpe ilu gbesei lafɛ̄ɛ
 ɲau fei. Nɔ aɲa fei à koo bi tɛɛ
 akā akā. N̄ɔi í bee inɛ sinte iyi
 í to bi tɛɛu í ni, gbesei lafɛ̄ɛm
 feloi ì waa mu.

⁶ N̄ɔi í jɛ í ni, ikpo iyi á kɔ́
 boonyi c̄ɔ́. N̄ɔi í s̄ɔ́́ í ni, so tiaɛ
 i bubu n̄ya n̄ya nɔ i kɔ́ ciitaa.

⁷ N̄ɔi í bee inɛ gɔ́ má í ni, awɔ́
 mɔ́, feloi ì waa mu. N̄ɔi í s̄ɔ́́ í
 ni, iya saaki c̄ɔ́. N̄ɔi í s̄ɔ́́ n̄ɲu
 mɔ́ í ni, so tiaɛ i kɔ́ cine.

⁸ N̄ɔi lafɛ̄ɛi amaace hai nɛ
 naaneu í gbɔ ideu nɔ í saabue
 si na iyi í jò́ í yɔɔ iyi í nɛ
 bisi ntɔ́ ntɔ́. N̄ɔi Jesu í ni,
 inɛi andunya ɲa à nɛ bisi aɲa
 duus̄ɔ́ si kuwɛɛ n̄ɲa à re inɛi
 inya kumá ɲau.

⁹ N̄ɔi Jesu í s̄ɔ́ ɲa í ni, i ya de
 kpaasi ɲa do amanii andunya
 ku ba bii í na wa gaizia ɲɛ a gba
 ɲɛ si andunya tit̄ɔ́i Ilaāɔ́.

¹⁰ Inɛ iyi í nɛ naane si mii
 keeke á nɛ naane si mii nla. Inɛ
 iyi wa ce laalɔ́ si mii keeke á ce
 laalɔ́ si mii nla.

¹¹ Na n̄ɲu, bii i kù nɛ naane si
 amanii andunya ɲa, yooi á da
 n̄ɲɛ si amani ntɔ́ si awɔ́.

¹² Bii i kù nɛ naane si mii
 ndii inɛ gɔ́, yooi á na ɲɛ iyi í jɛ
 tu ɲɛ.

¹³ Amaace kāma kaa yɔ́kɔ́ ku
 cea lafɛ̄ɛ minji icɛ ajɔ. Ntɔ́ ntɔ́
 á cé inɛ akā nɔ ku bi inɛ akā,
 walakɔ́ ku jirima inɛ akā nɔ ku

donda inε akā. I kaa yəkō i too
Ilaaḏ do fia ajō ŋa.

Ide ikā ikā ŋa iyi Jesu í fō

(Cō *Matie 11:12-13; 5:32-32; Maaku 10:11-12*)

14 Wee Farisi ŋa fia ku bi
ŋŋa í caa. Iyi à gbō ide ŋa iyi
Jesu í fōu fei ŋōi à waa yaakoε.

15 Nō Jesu í sō ŋa í ni, inε ì
waa de i jε inε dee dee ŋa si
wajui amanε ŋa, amma Ilaaḏ í
mà idō nŋε. Ñ wa n sō ŋei, mii
iyi amanε ŋa à waa cō mii jiida,
bi Ilaaḏ mii sāmii.

16 Wooda do idei walii ŋau
fei à wεε hee do waatii Zāa.
Hai waati bεεbe à waa sisi
laabaau jiida bommai Ilaaḏ nō
inε fei wa ce kookaai ku ba ku
lō do gbugbā.

17 Wooda baa wasali í gaabu
ku beje í re lele do ilε ku kpa
iri mōm.

18 Inε iyi í kōsi aboε nō í so
mmuε í ce sakarai. Inε iyi í
so abo iyi məkōε í kōsi í ce
sakarai.

Ilu fia do Lazaa

19 Nōi Jesu í kpa ŋŋa
mōndau ihē í ni, məkō ilu
amani gō í wεε. Məkōu í ya
maa dasi ibō caada ilu iju ku
sīa gō. Kpasēε ajō fei jingau.

20 Ilu are gō mō í wεε, í ya
maa sūi andε koofai ilu fia, à
ya kpoo Lazaa. Konkoli wa kō
si arae fei.

21 Nō aja ŋa à ya naa a maa
fa konkoliε ŋau. Məkōu í bi ku
wo arae baa do bubui sōndai
ilu fia iyi í ya gbe, amma ci ya
baa.

22 Nōi məkōu í na í ku nō
amaleka ŋa à soo à bōde bi
Aburhamu. Nō ilu fia mō í
na í ku à suu.

23 Nō í koo wa ye ijuukpā
bi ku wai iku ŋa, nō í wu iju
lele, ŋōi í hōnne Lazaa kōkoi
Aburhamu.

24 Nōi í dō anu í ni, baaba
Aburhamu, ce araarem. Bε
Lazaa wa ku sōsi amaawōε si
inyi ku na ku tū amem, domi ñ
wa n ye ijuukpā nla nla si amei
inau ihē.

25 Nōi Aburhamu í ni,
amam, ye gigi iyi ì ba mii jiidaε
tā hai andunya, nō Lazaa mō í
ye wahala. Wee ihē nsei inōε í
tū nō awō mō ì waa ye ijuukpā.

26 Nō si antaie, isa nla gōi í
fεfε wa ku ba inε ŋa iyi à bi a
kua a bō bi tu ŋε be a maà yəkō.
Bεεbe mōi inε gō kaa yəkō ku
naa ihē hai bε.

27 Nōi ilu amaniu í ni, debei,
ñ wa n tōœi baaba, bε Lazaa
kpasēi baam,

28 koo sō ifō miu ŋa iyi ñ ne
beu ku ni a ce laakai ku ba a
maà na a naa si inya ku gaabuu
ihē.

29 Amma Aburhamu í ni, à
ne tia iyi Moizi do walii ŋa à kō
wou tā, aa yəkō a gbō ide ŋŋa.

30 Nō í ni, aawo, baaba
Aburhamu. Amma bii hai
bi iku ŋai inε gō í koo bi tu ŋa,
aa kpaasi idō ŋŋa.

31 Nōi Aburhamu í sōō í ni,
bii a kù gbō ti Moizi do ti walii
ŋau, baa bii inε gō í jī hai bi
iku ŋa ihē í koo be a kaa dasi
naaŋε.

17

Idei dulum

(Cō *Matie 18:6-7, 21-22; Maaku 9:42*)

1 Jesu í sō mōcōε ŋa í ni, kù
ne bei á ce iyi kulele iyi á dasi
amanε laalō kù waa ce, amma

ijuuokpāi á je ti ine iyi í naaò wa.

² Á tia a ðia lafēe alò si kòò a sòsiē inò tenku do iyi á lele ama akā ku dasiē dulum.

³ I ya ce laakaii nje ña.

Bii kpaasie gò í na í ce dulum, sòò ide do laakai í nyisiē taale. Bii í kpaasi idò, kpa ideí kurarae.

⁴ Baa bii ise gbējei wa rarae si ajò akā, nò ise gbējeu fei wa ce tuubai dulum ðee, awò mò kpa ideí dulum ðee.

Naane ku dasi

⁵ Woo be ñau à sò Lafēe à ni, kòòsi naane ku dasi nwa.

⁶ Njoi Lafēe í ni, baa bii naane ku dasi nje í mungau ijui iyaku, aa yòkò í sò jji nò ihē í ni ku wu hai be, koo lò arae si tenku, á nò ku ceò ide nje icē.

Icē iyi aru í ne ku ce

⁷ Jesu í ni má, ine kāmā nje bii í ne aru iyi wa logoo walakò wa degbea ketē ña, bii í baa kpasē kaa sòò ku ni, naa wa nsei i buba í je.

⁸ Amma á sòò ku ni, ceem sòòlui ije, kpaasi jaae ña, i naam ije wa hee n je n mò. Si anyiē, awò mò aa je nò i mò.

⁹ Amma kaa saabu aruu si na iyi í jò í ce bei í sòò.

¹⁰ Bēēbe moi bii ñje taka nje ì ce mii iyi à dasi ñe fei í sía í ni ña, à je amaace ña iyi a kù ne saabu. Iyi à dasi wa ku ce ñju akāi à ce.

Jesu í jò dinte mēewa í ba iri

¹¹ Si waati iyi Jesu wa bò ikpa ilui Zeruzalemu, í too si afei ilei Galilee do ilei Samari.

¹² Njoi í maai ilu gò. Waati iyi wa bi ku lò inò iluu, ñoi dinte mēewa gò ña à koo à kòò amma à leekí à jjiē keeke.

¹³ Njoi à ðò anu hee lele à ni, Jesu, Mēetu, ce araare nwa.

¹⁴ Iyi í ye ña ñoi í ni, i koo í nyisi ara nje bi woo weei Ilaaò ña. Njoi à waa koo. Si bei à waa ñeu, ñoi à ba iri.

¹⁵ Iyi ine akā ñña í ye ñju í ba iri, ñoi í sinda wa baa wa saabuò Ilaaò hee lele.

¹⁶ Waati iyi í to wa bi Jesu nò í sēebata si wajue wa saabue. Wee məkòu inei Samarii.

¹⁷ Njoi Jesu í ni, amane mēewa si ñ jò í ba iri ba. To, iwoi amane mēesā iyi à gbe ñau à wa.

¹⁸ Ise mmuu ihē ñju akāi í sinda wa ku saabu Ilaaò?

¹⁹ Njoi í sò məkòu í ni, dede i ne, naane ku dasiē í faabae.

Kunai bommai Ilaaò (Cò Matie 24:23-28, 37-41)

²⁰ Njoi Farisi ñau à bee Jesu à ni, ajò yoomai Ilaaò á na ku je bommae. Njoi í je ñña í ni, Ilaaò kaa je bommae do yaase bei ine ña aa yòò.

²¹ Ine gò kaa fò ku ni, Ilaaò í je bommae ikpa ihē, walakò ikpa ihò. Aawo, domi wee Ilaaò í je bommae tā si idoi ine ña*.

²² Nò í sò məkò ñau í ni, awaati wa naa iyi amu Amai Amane an nyi wa do amboem. Hee ajòu ku maa to wa awaati wa naa iyi aa bi i yem ña baa ajò akā, amma i kaa yem ña.

* **17:21 Ilaaò í je bommae tā si idoi ine ña** Si tia nwo gò ña à ya nii Ilaaò í je bommae tā si anini nje. Iyi be mò ntò, si na iyi í jò Jesu ilaalu í wa anini ñña.

23 Ine gɔ ɲa aa sɔ ɲe a ni, í wa ihẽ walakɔ́ í wa ih̃. I maà sei i koo ɲa.

24 Ñ wa n sɔ ɲei, bei kuɲɔi iji í ya daana hai lele anu akā koo kā ileu be, beɛbe mɔi kubaai amu Amaí Amane á ye.

25 Amma sinte titā kù ne bei an ce iyi n kù ye ijuukpā ntɔ ntɔ nɔ inei nsei ɲau ih̃ aa kɔsim.

26 Mii iyi í ce si waatii Noweeu, beɛbe mɔi á ce si waati iyi amu Amaí Amane an nyi wa.

27 Ine ɲa à je à waa mɔ, à waa ce abɔdɔ́ ɲa, à ya maa mua ama ɲɲa ɲa mɔkɔ hee í koo í to ajɔ iyi Nowee í lɔ akɔi inyiu. Nɔ iji nlau í naa í je aɲa fei.

28 Á nyi ku cei má bei waatii Lɔtuu. Ine ɲa à je à waa mɔ, à ra à waa ta, à waa gbẽ, nɔ à waa ma ile.

29 Amma si ajɔ iyi Lɔtu í fita hai Sodomu, ina do fainwita wa rɔ wai hai lele nɔ aɲa fei à ce nfe.

30 Nɔ beɛbe mɔi á ye ajɔ iyi amu Amaí Amane an faata wa.

31 Si ajɔ ɲɲu, ine iyi í wa antai ile sikifa nɔ nyauɛ ɲa í wa inɔ ile, kaa ba ku lɔ ku soo má. Ine mɔ iyi í wa iko kaa ba ku baa ide má.

32 I ye gigii aboi Lɔtu.

33 Ine iyi í bi ku je andunya do idɔɔbiɛ á na ku kuɔɛ. Amma ine iyi í kɔsi kuwɛɛɛ á báa ntɔ ntɔ.

34 An sɔ ɲe si idũ ajɔ ɲɲu, amanɛ minji á maa sũ si daayi akā, aa so ine akā a jè ine akā.

35 Inaabo minji á maa lɔlɔ aa so ine akā a jè ine akā. [

36 Inemɔkɔ minji á wa iko, aa so ine akā a jè ine akā.]

37 Ɗɔi mɔcɔ ɲau à beɛɛ à ni, ikpa iwɔi ideu be á ce ya Lafɛɛ. Ɗɔi í je ɲɲa do mɔndau ih̃ í ni, bii iku wa sũ, tengi bei yembeeku ɲa à ya tɔtɔ.

18

Mɔndai jaaɔ do woo kiiti gɔ

1 Jesu í kpa ɲɲa mɔndau ih̃ ku nyisi ɲa iyi í sɪa a maa ce kutɔɔ waati kāma fei, gbɛɛji ku maà wa si.

2 Í ni, woo kiiti gɔ í wa si ilu nla gɔ, kù waa ce nɔi Ilaaɔ, kù nɔ kù waa jirima ine kāma.

3 Wee si ilu akāu jaaɔ gɔ mɔ í wa be. Í ya naa ajɔɔ ajɔ bi tɛɛ ku sɔɔ ku ni, kiitim, amu do mbɛɛm.

4 Ɗɔi í kɔ hee í kpe. Amma si anyiɛ í lasabu si idɔɛ í ni, baa bii n kù wa n ce nɔi Ilaaɔ, nɔ n kù wa n jirima ine gɔ,

5 do ɲɲu fei, si na iyi í jè jaaɔu ih̃ í ya maa bitandim, an ceaa kiitiu ɲɲu do mbɛɛɛ, ku ba ku maà bitandim má.

6 Ɗɔi Lafɛɛ í ni, to, i gbɔ bei woo kiiti laabɔu í fɔ be ɲa de.

7 Ilaaɔ kaa bei ku ce ku re zaka beɛbe? Ine ɲa iyi í cica, kaa kiiti ɲa bii à waa dɔ sie anu dasā do idũ? Iyi í re mɔm, kaa kpe ku bei ku gbɔ ɲɲa.

8 Ñ wa n sɔ ɲei, á ce ɲɲa kiitii gbāa gbāa. Amma waati iyi amu Amaí Amane an nyi wa má an na n ba naane ku dasi si ileu ih̃?

Kutɔɔi Farisi do woo gba fiaí lempoo gɔ

9 Jesu í kpa mɔnda gɔ má na irii ine gɔ ɲa iyi à waa cɔ ara ɲɲa ine dee dee, nɔ à waa ca ine gɔ ɲa.

10 Í ni, amanε minji gɔ ɲa à bɔ ku tɔɔ kpasɛi Ilaaɔ, inε akā Farisii, inε akā mɔ woo gba fiai lɛmpooi.

11 Farisiu í leekí wa cea arae kutɔɔ wa ni, Ilaaɔ, ñ saabuε do iyi n kù ye bei inε ɲa iyi à gbe, iyi à je woo taki inε ɲa, do woo ce laalɔ ɲa, do woo ce sakara ɲa, do woo gba fiai lɛmpoo ɲa bei mɔkɔu ihɛ.

12 Si azuma akā fei ñ ya n dī anu ajɔ minji, nɔ mii iyi ñ ba fei ñ ya n nya zagaaεi si bei í jɔ.

13 Woo gba fiai lɛmpoou mɔ í leekí í mu arae ikā, kù yɔkɔ kù wu iju lele, í le awɔ si iri í ni, Ilaaɔ, ce araarem amu ilu dulum.

14 Jesu í ni, ñ wa n sɔ ɲei, hai be inεεu ihɛ í baa í je dee dee si wajui Ilaaɔ í nyiò ideε. Amma Farisiu kù je dee dee, domi inε iyi í so arae lele aa kaye lafɛei, inε mɔ iyi í kaye arae aa soo lelei.

Jesu í weea ama kpɔtɔɔ ɲa

(Cɔ Matie 19:13-15; Maaku 10:13-16)

15 Si anyii nɲu, inε ɲa à gbã ama kpɔtɔɔ ɲa à naaa Jesu wa ku lesi ɲa awɔ. Iyi mɔcɔε ɲau à yɔɔ beεbe ɲɔi à wa gbagba si ɲa.

16 Amma Jesu í ni a naa nɲu amu ɲau wa. Nɔ í sɔ mɔcɔε ɲau í ni, i jɔ amu ɲau a naa bi tom, i maà ganji ɲa, domi Ilaaɔ í je ilaalui inε ɲa iyi à jɔ ɲa.

17 Ntɔ ntɔ, inε iyi kù waa sūa Ilaaɔ iri ilε bei ama keeke, Ilaaɔ kaa je ilaalue pai.

Idei ilu fia gɔ

(Cɔ Matie 19:16-30; Maaku 10:17-31)

18 Inε ngboi Zuifu gɔ í naa bi Jesu í beεε í ni, Mεεtu, awɔ inε nceε, mii an ce n baò kuwεε hai tā.

19 Nɔi Jesu í beεε í ni, na mii í ce ì waa kpem inε nceε. Inε gɔ kù wεε iyi í je nceε bii kù je Ilaaɔ nɲu akā.

20 Ì mà sãa sãa mii iyi wooda í ni. Mii iyi wooda í ni wee, maà ce sakara, maà kpa inε, maà ce ile, maà jεa inε gɔ sεeda ibo, jirima iyeò baaε.

21 Nɔi inεεu í ni, ñ wa n jirima mii ɲau be fei tā hai keekem.

22 Iyi Jesu í gbɔ beεbe, ɲɔi í sɔɔ í ni, í gbee mii akā. Koo i ta mii iyi ì nε fei nɔ i kpɛa ilu are ɲa fia. Bii ì ce beεbe aa ba amani jiida lelei Aɔ. Si anyie nɔ i naa i toom.

23 Iyi mɔkɔu í gbɔ beεbe ɲɔi inɔε í fɔ ntɔ ntɔ, domi ilu amani nla nla.

24 Iyi Jesu í cɔɔ ɲɔi í ni, á gaabu hee ku caa ilu fia ku jesi Ilaaɔ ku je ilaalue.

25 Á faalaa kpookpo ku lɔ si iwoi abεε do iyi ilu amani á jesi Ilaaɔ ku je ilaalue.

26 Nɔi inε ɲa iyi à waa de sie itɔu à ni, bii beεbei nɔ yooi á ba faaba.

27 Nɔ Jesu í sɔ ɲa í ni, mii iyi amanε í mɔngɔ, Ilaaɔ kaa mɔngɔε.

28 Nɔi Piεε í ni, wee à jò mii iyi à nε fei tā, à waa tooε.

29 Nɔ Jesu í ni, ntɔ ntɔ, inε iyi í jɔ kpasɛε fei, walakɔ aboε, wala igbã do ifɔε ɲa, wala iyeò baaε, wala amaε ɲa, na irii bommai Ilaaɔ,

30 á ba ku kpɔ ku re si nsei, nɔ si antaε má á ba kuwεε hai

tã ala.

*Jesu wa fɔ ideɪ ikuɛ do kujɛ
isɛ gbɛɛtasia
(Cɔ Matie 20:17-19; Maaku
10:32-34)*

³¹ Jesu í kpe mɔcɔ maateɛji
ɲau bi tɛɛ, nɔ́ í sɔ́ ɲa í ni, wee
à waa bɔ Zeruzalɛmu. Bɛi, ide
iyi walii ɲau a kɔ na irii amu
Amai Amanɛu fei á ce.

³² Aa mum a daa dimi mmu
ɲa si awɔ a yaakoom, nɔ́ a
kpãm iju a tu sim antɔ.

³³ Aa weem kpɔtɔɔ, si anyiɛ
nɔ́ aa kpam, amma si ajɔ
mɛɛtasia an jɪ hai si bale.

³⁴ Amma mɔcɔ ɲau a kù mà
nkãma si ideu. Ideu í manji
ɲɲa a kù gbɔ yaaseɛ.

*Jesu í jò fɛɛju gɔ í yɛ ilu
(Cɔ Matie 20:29-34; Maaku
10:46-52)*

³⁵ Si isɛɛɛɛu Jesu í maai
Zeriko. Wee fɛɛju gɔ wa buba
itɪ kpãa wa bara.

³⁶ Iyi í gbɔ ibai zamaa iyi wa
lɔ, ɲɔ́ í bee mii í ce.

³⁷ ɲɔ́ à sɔ́ à ni, Jesu inɛi
Nazarɛtiui wa lɔ.

³⁸ ɲɔ́ í wasi ku dɔ́ anu
wa ni, Jesu, tɔkui Davidi, ce
araarem.

³⁹ Inɛ ɲa iyi à waa cua ɲau à
la sie à ɲi ku cokou. Amma bɛi
à waa ni ku cokou, bɛɛɛɛ mɔ́ í
ya dɔ́ anu hee lele ku maa ni,
tɔkui Davidi, ce araarem.

⁴⁰ ɲɔ́ Jesu í leekɪ í ni a naaɛ
wa. Iyi fɛɛjuu í to wa ɲɔ́ Jesu í
beeɛ í ni,

⁴¹ mii í bi n ceeɛ. ɲɔ́ í ni,
Lafɛɛ, n bi n yɛ ilui.

⁴² ɲɔ́ Jesu í sɔ́ í ni, yɛ ilu.
Naanɛɛ í faabaɛ.

⁴³ ɲɔ́ gbakã í yɛ ilu, nɔ́ wa
too Jesu í wasi Ilaaɔ́ ku saabu.

Iyi zamaau í yɔ́ɔ, ɲɔ́ ɲa fei à
wasi Ilaaɔ́ ku saabu.

19

Jesu do Zakee

¹ Jesu í to inɔ́ ilu Zeriko, nɔ́
wa lɔ.

² Wee mɔkɔ́ ilu fia gɔ́ í wa
bɛ à ya kpoo Zakee, wa jɛ inɛ
ngboi woo gba fiainɛmpoo ɲa.

³ Nɔ́ wa dɛ ɲɲu ku yɛ
Jesu, amma kù ba kù yɔ́ɔ na
zamaau, domi ɲɲu amanɛ
kandaai.

⁴ ɲɔ́ í sei í bɔ waju í koo í
gũ jɪ ndii sikomɔ́ gɔ́ ku ba ku
yɔ́ɔ, domi í mà iyi do bɛi á lɔ̀.

⁵ Iyi Jesu í to tengi bii í wau,
ɲɔ́ í wu iju lele í sɔ́ í ni,
Zakee, kita wa ɲya ɲya, domi
kpasɛ́i an sɔ́ nnyi.

⁶ Nɔ́ Zakee í kita wa do saasa
í naa í gbaa do inɔ́ didɔ́.

⁷ Iyi inɛ ɲa à yɔ́ɔ, ɲɔ́ ɲa fei
à gbagba à waa ni, í koo í sɔ́
kpasɛ́i ilu dulum.

⁸ Amma Zakee í dede í leekɪ
si wajui Lafɛɛ í ni, bubui
amanim an na ilu are ɲa. Nɔ́
inɛ ɲa iyi n takii ɲa n gba mii
ndu ɲa, an sindo ɲa bɛɛɛɛ má
tuuba mɛɛ.

⁹ Nɔ́ Jesu í sɔ́ í ni, nnyi inɛi
kpasɛ́ ɲau ihɛ à ba faaba, domi
awɔ́ mɔ́ tɔkui Aburahamui.

¹⁰ Amu Amai Amanɛ n naa
ku dede inɛ ɲa iyi à nyɔ́i n
faaba ɲa.

Mɔ́ndai iye iwo

(Cɔ Matie 25:14-30)

¹¹ Si bɛi inɛ ɲa à waa de si
ideu itɪ, nɔ́ í kpa mɔ́nda gɔ́ má.
Inɛ ɲau à waa tamaa bɛi bii
í to Zeruzalɛmu á jɛ bommai
gbakã, nɔ́ wee waati bɛɛɛɛ í
maai Zeruzalɛmu. Na ɲɔ́ í jɔ́ í

kpa n̄a m̄andau ih̄e ku ba ku nyisi iyi n̄ju kaa je bommau gb̄aa gb̄aa.

12 Í ni, m̄ak̄o amai amanlu goi í b̄o bomma ku je hee ile j̄ij̄i ḡo si anyie n̄o ku baa idee.

13 Hee ku maa ne n̄oi í kpe amaaɔe n̄a ān̄a m̄eewa, n̄o í na ān̄a fei kpekelei wura ḡo n̄o í ni, i ceò fiau ih̄e s̄la hee n̄ maa n̄ baa. Iyi í f̄o beebe í t̄a n̄o í ne.

14 Amma inei ilɛɛ n̄a à c̄oo n̄o à be inɛ n̄a si anyie à ni ān̄a a kù bi ku je bomma si ilei ān̄a.

15 Waati iyi í je bommau í baa si ilɛɛ, n̄oi í kpe amaaɔe n̄a iyi í na fiau wo bi t̄eɛ ku ba ku ye bei fai inɛ fei í bíaa.

16 Inɛ sinteu í naa í ni, Laf̄ɛɛ, kpekele iyi ì nam n̄ou ñ ceò s̄la hee ñ ba riba m̄eewa.

17 N̄oi í s̄oó í ni, í s̄la, aw̄o amaaɔe j̄idai. Si bei ì je ilu naane si mii keekeu ih̄e, an j̄ò í je ilaalu si ilu m̄eewa.

18 Inɛ minjisiau m̄o í naa í ni, Laf̄ɛɛ, kpekele iyi ì nam n̄ou ñ ceò s̄la hee ñ ba riba miu.

19 N̄o í s̄oó í ni, aw̄o m̄o, an ceɛ ilaalu si ilu miu.

20 N̄o inɛ mmu í naa má í ni, Laf̄ɛɛ, fiaɛ wee. Ñ wooi si mango

21 domi ñ wa n̄ ce n̄joe si na iyi í j̄ò ì je inɛ ku gaabu. Mii iyi í kù jile n̄jui í ya maa de ku so, baa bii í kù gb̄ɛ í ya maa dai.

22 N̄oi ilaalu í s̄oó í ni, aw̄o amaaɔe yaam̄o, an kiitiei hai si idee iyi í f̄o. Awoi ì mà iyi ñ je inɛ ku gaabu, ñ ya n̄ so mii iyi n̄ kù jile, n̄o n̄ da mii iyi n̄ kù gb̄ɛ.

23 To, na mii í ce í kù ni í w̄eɛa inɛ n̄a fiam n̄ou í da n̄ja si inyi

ku ba n̄ ba ndom do riba waati iyi ñ baa.

24 N̄oi í s̄o inɛ n̄a iyi à wa beu í ni a gba fiau a na ilu m̄eewa.

25 N̄oi à s̄oó à ni, Laf̄ɛɛ, inɛ n̄ju í ne m̄eewa t̄a.

26 N̄oi í ni, ñ wa n̄ s̄o n̄ei, inɛ iyi í ne, laf̄ɛɛi aa k̄oó si. Inɛ m̄o iyi kù ne, baa andi keeke iyi í neu m̄om aa gbaai.

27 Si anyie n̄o í ni, i koo í naam mb̄eem n̄au wa ih̄e, ān̄a iyi a kù bi n̄ je bommau, n̄o í kpa n̄a si wajum.

Jesu wa lo ino ilu Zeruzalemu

(C̄o Matie 21:1-11; Maaku 11:1-11; Z̄aa 12:12-19)

28 Iyi Jesu í f̄o beebe í t̄a, n̄oi í mu kp̄aa í cuaa zamaau wa b̄o ikpa Zeruzalemu.

29 Si isɛnɛɛu í maai ilui Betifaze do Betani, k̄okoi geetei Olivie. N̄oi í be m̄oó minjie ḡo n̄a

30 í s̄o n̄a í ni, i b̄o ilu iyi í wa waju n̄juɛ be. Bii ì to be n̄a aa ye ama gbankelɛ ḡo wa so be iyi inɛ ḡo kù ḡu tit̄a. I f̄u i naam wa ih̄e n̄a.

31 N̄o bii inɛ ḡo í bee n̄e í ni, na mii í ce ì waa f̄u n̄a, i ni, Laf̄ɛɛi í ne bukaataɛ.

32 Inɛ n̄a iyi Jesu í beu à koo à ba mii n̄au fei í ce si bei í s̄o n̄au.

33 Si waati iyi à waa f̄u, ilu gbankelɛ n̄au à ni, beirei í ce ì waa f̄u n̄a.

34 N̄oi à ni, Laf̄ɛɛi í ne bukaataɛ.

35 N̄oi à naaa Jesu ama gbankelɛu wa. N̄o à te si ib̄o n̄ja n̄a Jesu í bei í ḡu antaɛ í buba si.

36 Iyi í sinti ku ne, ηοι ine ηα à wasi ku te ibo nηa ηa si kpāau.

37 Iyi í maai Zeruzalemu tengi bii kpāai geetei Olivieu í sinti ku dasi looma, ηοι maoe ηau fei à waa dō anu à lōsi Ilaaō ku saabu do ino didō na irii maamaake ηa iyi à yeu fei.

38 À wasi ku ni, Ilaaō ku weea ilaalu iyi wa naa do irii Lafēe. Ilaaō ku jō laakai ku sū ku wa lele nō ku nyisi amboeē.

39 Hai si ino zamaau Farisi go ηa à sō Jesu à ni, Mæetu, sō maoe ηau a coko.

40 Nηοi Jesu í ni, n wa n sō ηe, baa bii ine ihē ηa à coko, kuta ηa aa dō anu.

Jesu í kpataa inei Zeruzalemu ηa

41 Si bei Jesu í maai Zeruzalemu, ηοι í ye iluu nō wa kpataa ine ηa í ni,

42 n bi wo i mà ηa mii iyi á mu nηe laakai ku sū, baa nnyi. Amma nsei í manji nηe.

43 Awaati wa naa si ηe iyi mbēe nηe ηa aa bu ilu nηe koe, aa bii si ηe a mante ηe canga do nηe.

44 Aa lege ilu nηe do inē ine ηa iyi ì wa inoe ηa. A kaa jō kuta baa akā ku le si nηe ajo nηu. Bēbēi á ce si na iyi í jō Ilaaō í naa bi tu ηe nō i kù mà ηa.

Jesu í wa bantumai kpasēi Ilaaō

(Cō Matie 21:12-17; Maaku 11:15-19; Zāa 2:13-22)

45 Waati iyi à to Zeruzalemu Jesu í bo bantumai kpasēi Ilaaō. Nō í lōsi ku lele woo ta iwō ηa.

46 Í sō ηa í ni, à kōo à ni, Ilaaō í ni ilei nηu ile bi ku tōoi á je. Amma inē wee ì coo bi ku tōtōoi ile ηa.

47 Jesu í ya maa kōa ine ηa si cioi idei Ilaaō ajo fei kpasēi Ilaaō bē. Nηοi ine ngboi woo weei Ilaaō ηa do woo kō ine ηa si wooda ηa do ilu irii inei Zuifu ηa à waa bi a kpaā.

48 Amma a kù mà beirei aa ce, domi ine feii í ya maa de si idee itī do laakai.

20

Hai iwoi yiikoi Jesu wa naa (Cō Matie 21:23-27; Maaku 11:27-33)

1 Ajo nηu go si bei Jesu wa kō zamaau si cio bantumai kpasēi Ilaaō wa sisi laabaau jiidau, ηοι ine ngboi woo weei Ilaaō ηa do woo kō ine ηa si wooda ηa do ine ngbo ηa à faata wa.

2 Nō à ni, sō wa, yiiko yoomai ì waa ceò mii ηau ihē, mà yooi í nae kpāae.

3 Nηοi í sō ηa í ni, amu mō, an bee ηe ide go. I sōm ηa,

4 hai iwoi Zāa í ba yiiko iyi í dasiò ine ηa inyi. Hai bi Ilaaō de, mà hai bi amane ηa.

5 Nηοi à waa busi nηe à waa ni, beirei aa ka jeaa. Nsei nōo, bii à jeaa à ni hai bi Ilaaōi, á bee wa beirei í ce a kù dasi Zāa naane.

6 Bii à nō à ni hai bi amane ηai, ine ηa aa na a ta wa kuta domi ine fei í dasi naane iyi Zāa wali.

7 Nηοi à je à ni, a kù mà hai iwoi í ba yiikoē.

8 Nō Jesu í sō ηa í ni, amu mō, n kaa n sō ηe yiikoi ine iyi n wa n ceò mii ηau ihē.

Məndai gaanəoma laalə ɲa
(Cə Matie 21:33-46; Maaku
12:1-12)

⁹ Si anyie nɔ́ í kpaá inɛ ɲa məndau ihě́ í ni, inɛ gɔ́ í ce ikoe nɔ́ í bɔ́ si jli ndii rezɛ́ɛ nɔ́ í ce kaa í kaakoeð. Nɔ́i í so gaanəoma ɲa í dasi ɲa si ikou a maa logooɛ, í bei í bɔ́ ilu koo kpe be.

¹⁰ Waati iyi jli nɔ́u í so í to ku ka, ɲɔ́i í be woo ce ice gɔ́ bi gaanəoma ɲau koo gba iyi í je ti nɲu wa. Nɔ́ gaanəoma ɲau à cãa à lelee í ne awɔ́ ngbe.

¹¹ Nɔ́ ilu ikou í be woo ce ice mmu má. Nɔ́ à cã nɲu mɔ́, à buu yaka yaka, à sindae awɔ́ ngbe.

¹² Nɔ́ í be amanɛ mɛɛtaɣia wa má, nɔ́ à mɛɛ nɲu mɔ́ à bei à lelee.

¹³ Nɔ́i ilu ikou í ni, beirei an ce. An be ama akãm iyi ñ bi jiidau. Aa yəkɔ́ a jirimae.

¹⁴ Amma iyi gaanəoma ɲau à yɔ́, ɲɔ́i à busi nje à waa ni, í cɔ́ inɛ iyi á na ku je tubuu. Ka kpaá ku ba ileu ku je tu wa.

¹⁵ Nɔ́i à muu à fitae hai inɔ́ karau nɔ́ à kpaá.

Nɔ́i Jesu í ni, to, nsei, beirei ilu ikou takae á ce nɲa.

¹⁶ Á koo ku kpa ɲai, nɔ́ ku de inɛ mmu ɲa ku dasi ɲa si ikou. Iyi à gbɔ́ ideu, ɲɔ́i à ni, Ilaaɔ́ ku maà ce beɛbe.

¹⁷ Amma Jesu í cɔ́ ɲa, nɔ́ í ni, bii beɛbei, yoomai í je yaasei kukəu ihě́ si bei í ni,

Kuta iyi woo ma ɲa à kəsiu, Nɲui í baa í je kuta sintei icui ileu.

¹⁸ Nɔ́ inɛ iyi í cuku si kutau fei, á cɛi. Inɛ iyi í nɔ́ í bata mɔ́ á lɔ́ɛi nekɔ́ nekɔ́.

Fiai lempoo ku sã
(Cə Matie 22:15-22; Maaku
12:13-17)

¹⁹ Iyi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ́ ɲa do woo kə inɛ ɲa si wooda ɲau à gbɔ́ ideu gbakã ɲɔ́i à waa de bei aa ce a mu Jesu. Amma à waa ce nɲoi zamaau. À waa bi a muui domi à mà iyi na irii anjai í kpa məndau.

²⁰ Nɲui í jè si fei ndɛɛ à ya maa ce laakae. Nɔ́i à be sie woo zamba gɔ́ ɲa iyi à ye bei inɛ jiiida ɲa a koo a cɔ́ laakae. À be ɲai ku ba a leaa taai ide nɔ́ a ba kpãa a muu a daa ilu ileu si awɔ́i nɲu iyi í ne gbugbã.

²¹ Inɛ ɲau à sɔ́o ide à ni, Mɛɛtu, à mà iyi ideɛ do cio iyi ì waa kə inɛ ɲa siu, fei ndɛɛ dee deei. I ci ya na inɛ gɔ́ ntɔ́ na kubi, ì waa nyisi inɛ ɲa kpãai Ilaaɔ́ si ntɔ́ɛ.

²² Á sɪa ka sãa ilaalu Sezaa fiai lempoo? Mà ka maà sãa.

²³ Amma Jesu í mà muafiti nɲa, nɔ́ í ni,

²⁴ í nyisim kpekele akã wa n cɔ́. Fotooi yooi í wa si kpekeleu ihě́ nɔ́ irii yooi à kə si. Nɔ́i à ni, ti Sezaai.

²⁵ Nɔ́i Jesu í sɔ́ ɲa í ni, to, í sãa Sezaa iyi í je tee ɲa. Nɔ́ í sãa Ilaaɔ́ mɔ́ iyi í je tee ɲa.

²⁶ Nɔ́i à mɔ́ngɔ́ ku too awɔ́ do ideɛ ɲa iyi wa fɔ́ si wajui zamaau. Nɔ́i à biti do ide ɲa iyi í jeð, nɔ́ à coko nɲa.

Idei kujti iku ɲa
(Cə Matie 22:23-33; Maaku
12:18-27)

²⁷ Si ajɔ́ akãu Sadusi gɔ́ ɲa mɔ́ à naa bi Jesu. Anjai à ya maa ni iku ɲa a kaa jli. Iyi à to bi tee ɲɔ́i à beɛɛ à ni,

28 Mɛɛtu, ide iyi Moizi í kɔ nwa wee. Í ni bii inɛ ɔ í ku í jò aboɛ, nɔ nɲu do aboɛ a kù nɛ ama, ifɔɛ ku so jaaɔu ku ba ku bía igbãɛ ama.

29 Wee inɛ mɛɛje ɔ ɲa à wɛɛ iyi à jɛ amai baa akã. Igbã nɲa í so abo nɔ í ku, kù nɛ ama do abou baa akã.

30 Nɔi inɛ minjisiau do mɛɛtasiaua à so jaaɔu.

31 Nɔ bɛɛbei í ce si ɔãmɛi aɲa mɛɛjeu fei, nɔ à ku. Kãma nɲa kù ba ama do abou.

32 Nɔ si anyiɛ abou mɔ í na í ku.

33 To, aɔ iyi iku ɲa aa na a jì, aboi yoo nɲai á jɛ, si bei aɲa mɛɛjeu fei à soo aboi.

34 Nɔi Jesu í jɛ nɲa í ni, si andunyau ihɛ inɛmɔkɔ do inaabo ɲa à ya so nje.

35 Amma inɛ ɲa iyi Ilaaɔ í jò à jì hai si bale à ba kuwɛɛi ala, abo do mɔkɔ ɲa a kaa ya so nje má.

36 Aa yei bei amaleka ɲa, a kaa ku má. Aa jɛ amai Ilaaɔ ɲa si na iyi í jò à jì hai si bale.

37 Si waati iyi Moizi í ye ama jìi iyi í mu ina nɔ kù waa jou, nɲu takɛ í fɔ mam mam iyi iku ɲa aa jì. Waati nɲu í kpe Ilaaɔ Lafɛɛi Aburhamu do Izaaki do Zakɔbu.

38 Ntɔ ntɔ, Ilaaɔ kù jɛ Lafɛɛi iku ɲa, ti ilu hunde ɲai, domi bi tɛɛ, inɛ fei ilu hundei.

39 Nɔi woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲau, ɔɔɔ ɲa à gba ide à ni, ide iyi í fɔu bɛ Mɛɛtu, dee deei.

40 Si anyiɛ a kù jɛ a kù beɛɛ ide ɔ má.

*Davidi do inɛ iyi Ilaaɔ í cica
(Cɔ Matie 22:41-46; Maaku*

12:35-37)

41 Nɔ Jesu í bee ɲa í ni, beirei aa ce a ni inɛ iyi Ilaaɔ í cicau tɔkui ilaalu Davidii.

42 Davidi takɛ í fɔ si tiai iri ku kɔɛ í ni,

Aɔ Lafɛɛ í sɔ Lafɛɛm í ni,
Buba awɔ nɲem,

43 Hee n ce mbɛɛɛ ɲa bi ku lesi isɛɛ titã.

44 To, bii Davidi takɛ wa kpoo Lafɛɛ, beirei á ce ku jɛ tɔkue má.

*I mu ara nɲɛ do woo kɔ inɛ
ɲa si wooda ɲa*

*(Cɔ Matie 23:1-36; Maaku
12:38-40)*

45 Si bei inɛ fei wa de si Jesu ití, ɲɔi í sɔ mɔcɔɛ ɲa í ni,

46 i mu ara nɲɛ do woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲau, aɲa iyi à ya bi a maa dabii do ibɔ kumboo, nɔ à bi a ya ce aɲa fɔ do jirima nla nla si bantumã. A ci ya bi kaa kitã inɛ ngbo ɲa ile bi kutɔtɔ do inya sinte bi ku ce jingau ɲa.

47 À ya takii jaaɔ ɲa a gba mii ndu ɲa ɲa fei, nɔ à ya maa ce kutɔ sisɔ ku ba a ye ɲa nɲu akã. Na ɲɔi í jò ijuukpã ɲa á la ku caa.

21

*Fia iyi abo jaaɔ ɔ í dasi
(Cɔ Maaku 12:41-44)*

1 Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tã ɲɔi í wu iju wa cɔ bei ilu fia ɲa à waa dasi fia si kpakoi kɔletiu.

2 Nɔ í ye abo jaaɔ ilu are ɔ mɔ í sɔsi kpekelɛ keeke minji ɔ.

3 Nɔi í ni, ntɔ ntɔ, jaaɔ ilu areu ihɛ í dasi fia í re inɛ ɲa iyi à gbe fei.

⁴ Ine ɲa iyi à gbe ɲau fei, iyi í lesi antai fia ɲɲa ɲai à dasi, amma abou, baa do iyi í je ilu are, andi iyi í ne feii í dasi be, nkāma kù gbea iyi á maa wεεð má.

Jesu wa fə idei kpasēi Ilaaḏ ku lεge

(Cɔ Matie 24:1-2; Maaku 13:1-2)

⁵ Ajɔ ɲɲu gɔ ine gɔ ɲa à fɔ à waa ni kpasēi Ilaaḏu í sɪa do kutae ɲa fei do amua ɲa iyi à na Ilaaḏ à ceað booda. Iyi Jesu í gbɔ beεbe ɲɔi í ni,

⁶ mii ɲau be iyi í waa ye fei ɲa ajɔ akā á kpa iri. Kuta baa akā kaa na ku maa lesi nje be má, aa kekεε mbe fei.

Wahala iyi á naa si waatii ankāanyi

(Cɔ Matie 24:3-14; Maaku 13:3-13)

⁷ ɲɔi à beεε à ni, Mεεtu, waati yoomai ine ɲɲu á to wa. Nyinda yoomai aa ka tako ka ye.

⁸ ɲɔi Jesu í sɔ ɲa í ni, i ce laakai ɲa i maà jè ine gɔ ku dɪ iju ɲɲε, domi ine ɲa iyi aa na a maa naa akā akā a maa ni aɲai à je ine iyi Ilaaḏ í cicau aa kpɔ. Nɔ aa nyi a sɔ ɲε má a ni, waatiu í maai wa mbe. Amma i maà too ɲa ɲa.

⁹ Bii í gbɔ à waa fɔ laabaau i igũ ɲa do ija ɲa, i maà jè zigi ɲɲε ku da, domi ɲɲu ɲau bei á tako ku to wa. Amma kù je waatii ankāanyiu be titā.

¹⁰ ɲɔi í sɔ ɲa má í ni, dimi gɔ ɲa aa ya na a maa ja do dimi mmu ɲa, nɔ ilaalu gɔ ɲa mɔ aa maa ja do ilaalu mmu ɲa.

¹¹ Ile á yaya bii gɔ ɲa nla nla, nɔ si ile gɔ ɲa mɔ ari á ce do

bḏɔ laalo ɲa iyi á kpa ine nkɔ. Aa na i ye maamaake laalo ɲa do nyinda nla nla ikpa lele hee zigi ɲɲε ku da.

¹² Amma hee ɲɲu ɲau be fei ku maa ce aa mu ɲε a kpā ɲε iju. Aa dasi ɲε awɔi woo kiiti ɲa ile bii à ya ce kutɔtɔɔ ɲa, aa dasi ɲε piisḏɔ, nɔ a bɔð ɲε bi amanlu ɲa do bi ilu ile ɲa na irim.

¹³ ɲɲu ɲau bei á mu ɲɲε kpāa í jèð sεεdam ɲa.

¹⁴ Na ɲɲu, i jile idɔ ɲɲε i maà ya biti do ide iyi aa fɔ i nyað ara ɲɲε ɲa.

¹⁵ I maà biti ɲa domi an mu ɲɲε ide do bisi iyi mbεε ɲɲε ɲa kāma ɲɲa a kaa yɔkɔ a jā ɲε hee má je a kɔ.

¹⁶ Baa iyeð baa ɲɲε ɲa do igbā ɲɲε ɲa do ifɔ ɲɲε ɲa do nyaanze ɲɲε ɲa do kpaasi ɲɲε ɲa, aa zamba ɲε nɔ a jè a kpa ine nkɔ si inɔ ɲɲε.

¹⁷ Ine fei á cé ɲei na irim.

¹⁸ Amma baa ntoi iri akā ɲɲε kaa da ku nyɔ.

¹⁹ I temua ɲa, aa ba faabai hunde ɲɲε.

Jesu wa fə idei iri ku kpai Zeruzalemu

(Cɔ Matie 24:15-21; Maaku 13:14-19)

²⁰ Ajɔ iyi í ye woo ja igũ ɲa à to wa Zeruzalemu à buu koe, i mà ɲa iyi iri kukpae í maai wa mbe.

²¹ Waati beεbe ine ɲa iyi à wa ilei Zudee a sa a bɔ iri kuta ɲau. Ine ɲa mɔ iyi à wa inɔ ilu Zeruzalemu takae a sa a fita, ine ɲa mɔ iyi à wa iko ku sū a maà bɔ inɔ ilu má.

²² Ntɔ ntɔ, waatiu á je waati iyi Ilaaḏ á kpā ine ɲa iju ku sã

gbese ku ba mii iyi à fɔ si kukɔi ideɛ ku kɔ.

²³ Waati beɛbe wahalai baasɪ ɲa do ayawo ɲa á caa. Inɔ ku fɔ nla nlaí á wa si ilɛu si na iyi í jò Ilaaɔ á sã idɔkɔɛ si inɛ ɲau.

²⁴ Aa maa kpa ɲa do taakuba, nɔ a mu ɲa aru si ilɛ fei. Dimi mmu ɲa aa teɛɛ Zeruzalemuui hee waatiu koo kpaɔ iri.

Kunaai Amai Amanɛ

(Cɔ Matie 24:29-31; Maaku 13:24-27)

²⁵ Aa ye nyinda si inunu do si cukpa do si andaiya ɲa. Nɔ si ilɛ ibai tenku do kucãi inyiu á jò dimi ɲa a bitu hee a kaa mà baa bei aa ce.

²⁶ Baa njo alála á jò inɛ ɲa a kasãm na mii ɲa iyi á na ku ce si andunyau ihɛ, domi gbugbãi lele ɲa aa maa yayai.

²⁷ Waati beɛbei aa ye amu Amai Amanɛ ñ faata wa si kudũi iji do gbugbã nla nla do amboe.

²⁸ Bii iyi be ɲa à sinti ku ce, i leekɪ í mu ara nɲɛ ɲa, domi faaba nɲɛi í maai wa.

Yaase iyi jli ndii figi wa nyisi

(Cɔ Matie 24:32-35; Maaku 13:28-31)

²⁹ Nɔ Jesu í kpa nɲa mɔnda gɔ í ni, i cɔ jli ndii figi do jli ɲa iyi à gbe fei.

³⁰ Bii ì ye í sinti ku ru wua ɲa, inɛ taka nɲɛ ì ya mà ɲa iyi atɛ í maai wai.

³¹ Beɛbe mɔi bii inɛ mɔ ì ye mii ɲau be wa ce, i mà ɲa iyi bommai Ilaaɔi í maai wa.

³² Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ nɛ, inɛi nsei ɲa, kù je aɲa feii aa ku ideu ihɛ ku bei ku ce.

³³ Lele do ilɛ fei á na ku tã amma idem ɲa a kaa tã pai.

I ce laakaii ara nɲɛ ɲa

³⁴ I ce laakaii ara nɲɛ ɲa ku ba i mà na i je hai nɛ laakaii ɲa na atɛ ku mɔ do ije ku bi do lasabui mii ndii andunya ɲa. Bii kù je beɛbe ajɔu á na ku boe ɲɛi bei cɛkũm,

³⁵ domi á na ku ba inɛ ɲa iyi à wa si andunyau ihɛ fei.

³⁶ Na nɲu, i cɔ kpãa i maa ceɔ kutɔɔ ɲa waati kãma fei ku ba i ba gbugbã i gbã si mii iyi wa naa fei ɲa, nɔ i yɔkɔ i leekɪ si wajui amu Amai Amanɛ ɲa.

³⁷ Ajɔ fei Jesu í ya kɔ inɛ ɲa si cio kpasɛi Ilaaɔ, ale nɔ koo sũ geetei Olivie.

³⁸ Bii iju í má inɛ fei í ya naa kpasɛi Ilaaɔ be ku gbɔɔ ideɛ iyi wa fɔ.

22

Inɛ ngbo ɲa à waa busi nje a kpa Jesu

(Cɔ Matie 26:1-5; Maaku 14:1-2; Zãa 11:45-53)

¹ Jinggaui Pɛɛ hai nɛ lefee iyi à ya kpe jinggaui Iku ku kuau í maai wa.

² Inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲa do woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲau à waa de kpãa bei aa ce a kpaɔ Jesu, amma à waa ce njoii zamaau.

Zudasi á fita anyii Jesu

(Cɔ Matie 26:14-16; Maaku 14:10-11)

³ Njoi Seetam í lɔ idɔi Zudasi iyi à ya kpe Isikariɔti. Wee inɛ akãi mɔcɔ maateeji ɲau.

⁴ Zudasi í koo í dɪ anu tɔɔsi do inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲau do inɛ ngboi woo degbe kpasɛi Ilaaɔ ɲau do yaase bei á ce ku da ɲa Jesu si awɔ.

5 Njoi ino nja í dō nō à ni aña aa mua fia.

6 Nō Zudasi í jesi, nō wa de kpāa bei á ce ku da nja Jesu si awō, zamaau ku maà ti ku mà.

Jesu í ce sɔlui jingau

(Cɔ Matie 26:17-25; Maaku 14:12-21; Zāa 13:21-30)

7 Njoi ajoi jingauí Pēe hai ne lefeeu í to wa si bii à ya kpa angudai jingauí Iku ku kua a ceò kuweeu.

8 Njoi Jesu í be Piēe do Zāa í ni, i koo i ce sɔlui jingauí Iku ku kuau ka joo ña.

9 Njoi à beee à ni, iwoi ì bi kaa ce sɔluu.

10 Njoi í sō ña í ni, bii ì lō ino iluu ña aa ye mākō gō wa so inyi jōlō. I tooe. Mākōu á koo ku lō kpasē gō. Kpasē bii á lōu

11 i koo i sō ilu kpasēu i ni ña, Mēetu í ni ka beee ile bii nju á je jingauí Iku ku kua do mōcōi nju ña.

12 Mākōu á bōò ñe si antai ile kukpeke gō nō á nyisi ñe ilaawa nla gō iyi à ce sɔlui fei ndee tā. Bei aa ce nwa sɔlui jingauu ña.

13 Iyi à ne nō à koo à ba mii ñau fei í cei dee dee si bei í sō ñau, nō à ce sɔlui jingauu.

Ije iyi aa kayeò gigii ikui Jesu

(Cɔ Matie 26:26-30; Maaku 14:22-26; IWB 11:23-25)

14 Iyi waatiu í to, Jesu do mōcōe ñau à bō tengi bii à ce sɔluu, nō à buba à waa je.

15 Njoi Jesu í sō ña í ni, ñ bi ntō ntō n ce jingauí Iku ku kuau ihēi awae ña n bei n ye ijuukpām nōu.

16 Nō ntō ntō ñ wa n sō ñei, n kaa n je jingau ihē má bii kù je si andunya titōi Ilaaō.

17 Iyi í fō beebe í tā, ñoi í so kōofu í saabu Ilaaō nō í sō mōcōe ña í ni, i gba vēe iyi í wa si kōofuu ihē i mō ñe fei.

18 Amma ñ wa n sō ñei, hai nsei amu n kaa n mō vēe má hee andunya titōi Ilaaō koo too wa.

19 Si anyii nju, nō í so pēe nō í saabu Ilaaō titā í bei í bububue, nō í na ña í ni, iyi ihēi í je aram [iyi ñ na na iri ñe. I ya coo ña i maa yeò gigim.

20 Iyi à je à tā ñoi í so kōofu má í na ña í ni, kōofuu ihēi í je nyindai akabuu titō iyi Ilaaō í dī do ñjem iyi á nikā na iri ñe si ikum.]

21 Amma i cō ine iyi á zambam nōu wee í wa ihē, awōe do tom nii í wa si ino je ihē ajo.

22 Amu Amai Amane an ku si bei Ilaaō í jilō. Amma ijuukpāi ine iyi á zambam nōu á la.

23 Njoi à sinti ku bee ñe à waa ni, yooi á yōkō ku ce dimie si ino nwa.

Yooi í je ine ngbo

24 Njoi kakōó í dede si aninii mōcō ñau, à waa bee ñe ine iyi á je ine ngbo si ino ña.

25 Njoi Jesu í sō ña í ni, amanlui andunya ña à ya maa taa ine ña amanlu ku jei, nō ine ngbo ña iyi à waa nyisi gbugbā ña à ya bi a kpe aña woo ce jiida ña.

26 Amma ñe i maà ye beebe ña. I jō ine iyi í la í re si ino ñe ku baa ku je keeke ñe, nō ine iyi í je ine ngbo kú je amaace ñe.

27 Ine iyi í buba wa je si antai taabu do ine iyi wa naaò ijeu

wa, yoo n̄jai í re. Kù jε inε iyi wa jεui? To, amu wee ñ wa ino n̄jēi bei inε iyi wa naaò ijεu wa.

²⁸ In̄jēi ì temua do amu si wahalam n̄jau n̄ja.

²⁹ Na n̄ju, si bei Baaba í jilεem bommau, bεεbe m̄oi amu m̄o ñ wa n̄ jilε n̄jē

³⁰ ku ba í jε n̄o í m̄o do amu si bommam n̄ja, n̄o í buba si batai amanlu n̄ja í kiitiò dimi maateejii Izireli n̄jau.

Jesu wa f̄o iyi Piεε á j̄a ku ni kù mà n̄ju

(C̄o Matie 26:31-35; Maaku 14:27-31; Z̄aa 13:36-38)

³¹ N̄joi Jesu í ni, Sim̄o, Sim̄o, Seetam í t̄o kp̄aa ku ba ku fεε bei iya.

³² Amma amu ñ ce kut̄o na iriε ku ba naane ku dasiε ku maà gaizia. N̄o aw̄o, waati iyi aa kpaasi id̄o má, mua kpaasiε n̄ja m̄o gbugb̄a.

³³ N̄joi Piεε í ni, Laf̄ε, ñ t̄a s̄oɔlu aw̄ae ka b̄o piis̄o, bii iku m̄oi ka ku aj̄o.

³⁴ N̄joi Jesu í ni, Piεε, ñ wa n̄ s̄oεi, id̄uuyi m̄om, hee ajεε ku maa k̄o aa j̄a isε gbεeta í ni í kù m̄am.

Taalili do b̄oḡo do taakuba

³⁵ Si anyii n̄ju n̄joi Jesu í bee n̄ja í ni, si waati iyi ñ be n̄jē hai mu taalili do b̄oḡo do baata ì kua nḡoḡo n̄ja? N̄joi à jε à ni, aawo, a kù kua nk̄ama.

³⁶ N̄joi í ni, to, nsei, kù jε bεεbe má. Inε iyi í ne taalili ku soo, bεεbe m̄oi inε iyi í ne b̄oḡo ku soo. Inε m̄o iyi kù ne taakuba, ku ta ib̄ae ku raò.

³⁷ Si anyii n̄ju má, í s̄o n̄ja í ni, ideu ih̄ε iyi à k̄o na irim̄ nou á cei, si bei à ni, à dooae si woo

ce laal̄o n̄ja. Kù n̄o kù ne bei á ce iyi kù ce bεεbe.

³⁸ N̄joi m̄oc̄o n̄jau à ni, Laf̄ε, taakuba minji ḡo wee. N̄o í ni, ka j̄ò ide n̄ju be.

Jesu wa ce kut̄o si iri kutai Olivie

(C̄o Matie 26:36-46; Maaku 14:32-42)

³⁹ Iyi Jesu í f̄o bεεbe í t̄a n̄o í fita hai ino iluu í b̄o iri kutai Olivie si bei í ne d̄ooneε. N̄o m̄oc̄oε n̄ja à waa tooε.

⁴⁰ Iyi à to inyau, n̄joi í s̄o n̄ja í ni, í ce kut̄o n̄ja ku ba í maà d̄asi kulelei inε n̄ja.

⁴¹ Si anyii n̄ju n̄o í sekεε í j̄ò n̄ja zakai kuj̄ii kutai aw̄o n̄o í gule be wa ce kut̄o

⁴² wa ni, Baaba, bii ì bi, aa j̄ò wahalau ih̄ε ku j̄im. Amma ku maà ti ku jε ti id̄oobim, j̄ò id̄oobie ku ce. [

⁴³ N̄joi amaleka ḡo í naa siε wa hai lele í naa í muua gbugb̄a.

⁴⁴ Si ino ku f̄o n̄la n̄lau wa ce kut̄oɔi do gbugb̄a, n̄o í da koko hee wa tontoo ilε. Koko iyi í dau í yei bei n̄jē.]

⁴⁵ Iyi í ce kut̄oɔu í t̄a n̄joi í dede í b̄o bi m̄oc̄oε n̄jau n̄o í koo í ba à waa s̄i njoo do ino ku f̄o.

⁴⁶ N̄o í bee n̄ja í ni, na mii í ce ì waa s̄i njoo n̄ja. I dede í ce kut̄o n̄ja ku ba í maà dasi kulelei inε n̄ja.

À mu Jesu

(C̄o Matie 26:47-56; Maaku 14:43-50; Z̄aa 18:3-11)

⁴⁷ Iyi Jesu wa f̄o bεεbe gbak̄a n̄joi Zudasi inε ak̄ai m̄oc̄o maateeji n̄jau í to wa do zamaa ḡo. Iyi í to wa í na wa baaba Jesu.

48 Nɔi Jesu í ni, Zudasi, do dimii fɔɔ be ihēi aa zambaɔ amu Amai Amane?

49 Ine ɲa iyi à waa too Jesuu, iyi à ye mii iyi wa ce, ɲai à bee Jesu à ni, Lafēe, ka da ɲa do taakubau?

50 Nɔi ine akā ɲa í cafe itfi njei amaacei woo wee nlai Ilaaɔu í buu.

51 Amma Jesu í ni, i leeki, i jò beɛbe. Nɔ í lu itfi mɔkɔu nɔ í ba iri.

52 Si anyii ɲɲu Jesu í bee ine ngboi woo weei Ilaaɔ ɲa do ine ngboi woo degbe kpasēi Ilaaɔ ɲau do ine ngbo ɲa iyi à naa siɛu í ni, amui ì naa ku mu ɲa do taakuba do golo ɲa bei woo ce ile?

53 Ajɔ fei ñ ya n wa si inɔ ɲɲe n maa n kɔ ine ɲa si cio kpasēi Ilaaɔ, nɔ i kù mum ɲa. Amma waatiu ihēi í je tu ɲe do gbugbāi ilu kuku.

Piɛe í jã í ni ɲɲu kù mà Jesu

(Cɔ Matie 26:57-58, 69-75; Maaku 14:53-54, 66-72; Zāa 18:12-18, 25-27)

54 Iyi ine ɲau à mu Jesu, ɲai à bɔɔe kpasēi woo wee nlai Ilaaɔu. Nɔ Piɛe í wa hee jliji wa too ɲa wa do anyi.

55 Nɔi ine ɲa à ko ina si aninii bantumai kpasēu à waa buba be. Nɔ Piɛe mɔ í koo í buba bi tu ɲa be.

56 Nɔi inaabo woo ce ice gɔ í yɔɔ wa buba kɔkɔi inau nɔ í kāsie iju í ni, ineɛu ihē mɔ í tako í wa bi Jesu wo.

57 Amma í jã í ni, abooyi, n kù màa.

58 Iyi í ce sāa má ɲai ine gɔ í yɔɔ nɔ í ni, awɔ mɔ ine akāi ine ɲai. Amma Piɛe í ni, mɔkɔɔyi, n kù je ine ɲa.

59 Si anyii ɲɲu zakai leɛu akā má, ɲai ine gɔ í fɔ do gbugbā í ni, ntɔ ntɔ, mɔkɔu ihē mɔ í ya wa bi Jesu wo domi ɲɲu mɔ inei Galilei.

60 Amma Piɛe í ni, awɔu be, n kù mà bei ì waa bi í fɔ.

Si bei wa fɔ ideu gbakā ɲai ajɛe wa kɔ.

61 Nɔ Jesu í sinda í cɔ Piɛe. Nɔi Piɛe í ye gigii ide iyi Lafēe í sɔɔu wo í ni, nnyi hee ajɛe ku maa kɔ aa jã ise gbɛeta i ni i kù mà.

62 Nɔi í fita waduude í koo wa kpata do inɔ ku fɔ.

Ine ɲa à yaako Jesu

(Cɔ Matie 26:67-68; Maaku 15:65)

63 Ine ɲa iyi à mu Jesuu à waa buu nɔ à wasi ku cāa.

64 À bii wajuɛ à bei à beɛɛ à waa ni, ce walii. Yooi í cāe.

65 Nɔ à buu dimii arabu ikā ikā fei.

Jesu í wa wajui igbei woo kiiti ɲa

(Cɔ Matie 26:59-66; Maaku 14:55-64; Zāa 18:19-24)

66 Iyi iju í má ɲai igbei ine ngboi Zuifu ɲau à tɔtɔ nɔ ine ngboi woo weei Ilaaɔ ɲau do woo kɔ ine ɲa si wooda ɲau à bɔɔ Jesu bi igbei woo kiiti ɲa.

67 Nɔ à beɛɛ à ni, sɔ wa bii awɔu ine iyi Ilaaɔ í cicaui. Nɔi Jesu í je ɲa í ni, baa bii ñ sɔ ɲe i kaa dasi naane ɲa.

68 Nɔ bii ñ bee ɲe ide gɔ i kaa jɛɛm ɲa.

69 Amma hai nsei amu Amai Amane an bubai si awɔ njei Ilaaɔ ilu gbugbā.

70 Nɔi aɲa fei à ni, debɛi, awɔu Amai Ilaaɔi? Nɔi í je ɲa

í ni, oo, amu Amai Ilaaãí si bei í fɔu ɲa.

⁷¹ Ɗɔi à ni, seeda yoomai à waa degbe má. Awa taka nwa à gbɔɔ tã hai si gelee.

23

À bɔð Jesu bi Pilati

(Cɔ Matie 27:1-2, 11-14; Maaku 15:1-5; Zãa 18:28-38)

¹ Nɔ aɲa fei à dede à bɔð Jesu bi Pilati.

² Ɗɔi à lɔsi dulum ku máa à ni, à ba inɛɛu ihɛ í wasi ku kɔ inɛ ɲa si bisi bei aa ce a je ile nwa igũ nɔ wa ganji a sãa ilaalu nlaí Romu fiaí lɛmpoo. Si anyii nɲu má í ya maa kpe arae amanlu, nɔ í ni nɲuu inɛ iyi Ilaaã í cicauí.

³ Nɔ Pilati í beee í ni, awɔi ì je ilaalui Zuifu ɲa? Nɔ Jesu í jɛaa í ni, oo, si bei ì fɔ.

⁴ Nɔ Pilati í sɔ inɛ ngboi woo weei Ilaaã ɲau do zamaau í ni, n kù ye taale kãma si mɔkɔu ihɛ.

⁵ Amma à la do gbugbã à waa ni, í ya maa kosi inɛ ɲa ijai do cioe iyi í ya maa ce nɲa. Hai ilei Galileei í sintie nɔ í bɔ si ilei Zudee fei í bei í to wa ihɛ ma nseí.

À bɔð Jesu si wajui Herodu

⁶ Iyi Pilati í gbɔ beɛbe, ɲɔi í bee í ni, kù je mɔkɔu inɛi Galileei ba.

⁷ Nɔ í gbɔ à ni Jesu wa naai hai si ilei bommai Herodu. Ɗɔi í ni a bɔðe bi Herodu. Wee waati beɛbe Herodu mɔ í wa Zeruzalemu.

⁸ Ɗɔi à bɔð Jesu bi tee. Iyi Herodu í ye Jesu ɲɔi inɛe í dɔ ntɔ ntɔ, si na iyi í jɔ hai ku kpei wa de ku yɔɔ, na irii laabaauɛ

iyi í gbɔ à ya maa fɔu. Ɗɔi í bi ku cea nɲu maamaake gɔ.

⁹ Ɗɔi í bee Jesu ide nkɔɔ amma Jesu kù jɛaa ide kãma.

¹⁰ Wee inɛ ngboi woo weei Ilaaã ɲa do woo kɔ inɛ ɲa si wooda ɲau à wa be, à waa máa dulum do gbugbã.

¹¹ Ɗɔi Herodu í jɔ à daa si ibɔ ku sɩa gɔ nɔ nɲu do sooge ɲa à waa yaakoe nɔ à wasi ku buu. Si anyii nɲu nɔ í jɔ à nyiðe bi Pilati má.

¹² Herodu do Pilati wee mbeɛ ɲai wo, amma ajɔ nɲu bei à dɔ.

À ye taalei Jesu a ba a kpa

(Cɔ Matie 27:15-26; Maaku 15:6-15; Zãa 18:39-19:16)

¹³ Pilati í kpe inɛ ngboi woo weei Ilaaã ɲa do inɛ ngbo ɲa do zamaa nkɔɔ má í tɔtɔ ɲa.

¹⁴ Nɔ í sɔ ɲa í ni, ì naam mɔkɔu ihɛ wa ɲa, ì ni wa kɔ inɛ ɲa si bisi bei aa ce a jeð ile nwa igũ do ile. Nɔ wee ñ beee ideu si waju nɲe ihɛ, amma n kù ye si mɔkɔu ide kãma iyi í waa yeð taaleɛ ɲa.

¹⁵ Nɔ Herodu mɔ kù ye sie taale kãma. Na ɲɔi í ce í jɔ à nyiðe wa ihɛ. Mɔkɔu kù ce kurara kãma iyi í to a kpa.

¹⁶ Na nɲu, an jɔ a tea kɔtɔɔ nɔ n jɔɔ ku neɛ. [

¹⁷ Wee si jingauí Iku ku kua fei tilasi Pilati í ya jɔ inɛi piisɔɔ akãí.]

¹⁸ Ɗɔi aɲa fei à dɔ anu hee lele à waa ni, kpa inɛ ihɛ nɔ í jɔ nwa Barabasi.

¹⁹ Wee à mu Barabasi à dasie piisɔɔi wo na kosi iyi í ce si inɔ ilu nɔ í nyi í kpa inɛ gɔ má.

20 Nɔi Pilati í bee ɲa ide má si na iyi í jò í dasi idɔ nɲu ku jò Jesu.

21 Nɔi à dedeò hoyá hoyá à wasi ku ni, kpakpae si j̄i ku gaau.

22 Nɔi Pilati í bee ɲa ise gbɛetasiae í ni, laalɔ yoomai í bei í ce. Amu n kù ye sie ngɔɔ iyi í to iku. Na nɲu, an jò a teaa kpɔtɔɔi nɔ n jò ku ne.

23 Amma bei Pilati wa fɔ fei, beɛbe mɔi inɛ ɲau à ya dɔ anu hee lele a maa ni, kpakpae si j̄i ku gaau. Nɔi anu ku dɔ ɲau í kāmiaɛ.

24 Nɔ Pilati í dasi idɔ nɲu ku ce bei à biu.

25 Nɔ í jò ɲɲa inɛ iyi à biu, inɛ iyi à dasi piisɔɔ na kosi do inɛ ku kpau, nɔ í da ɲɲa Jesu si awɔ a ceaa bei à bi.

*À kpakpa Jesu si j̄i ku gaau
(Cɔ Matie 27:32-44; Maaku
15:21-32; Zaa 19:17-27)*

26 Nɔi inɛ ɲau à gbã Jesu à waa neðe. Waati iyi à waa neðeu, ɲɔi à ko məkɔ gɔ iyi à ya kpe Simɔɔ, inɛi Sirɛni. Məkɔu wa baai hai ikɔe. Nɔi à muu à kãa j̄i ku gaau ku tooð Jesu.

27 Nɔ zamaa nla gɔ wa tooe. Si inɔ ɲɲa inaabo gɔ ɲa à wa be à kpata à waa cã kpokpo na iriɛ.

28 Iyi Jesu í sinda í cɔ ɲa ɲɔi í ni, inɛ inaaboi Zeruzalemu ɲa, i maà kpata na irim, amma i kpata na iri nɲe do na irii ama nɲe ɲa.

29 Ntɔ ntɔ n wa n sɔ ɲei, ajɔ wa naa iyi inɛ ɲa aa ni, ilu inɔ didɔi gbɛnda ɲa do inaabo ɲa iyi a kù bí, do inaabo ɲa iyi ama kù məmɔ si amɔ ɲa.

30 Waati beɛbei aa maa sɔ iri kuta ɲa a ni, i cuku i bata wa wa ɲa. Nɔ aa sɔ geete ɲa a ni, i bii wa wa ɲa.

31 Ntɔ ntɔ, n wa n sɔ ɲe, bii inɛ ɲa à waa cea j̄i tūtú dimi be ihɛ, beirei aa na a cea j̄i ngbe.

32 Waati iyi à waa neð Jesu à kooð woo ce laalɔ minji gɔ ɲa mɔ iyi aa kpa ɲa do nɲu ajɔ.

33 Nɔi à to inya iyi à ya kpe kokoí iriu. Bei à kpakpa Jesu si j̄i ku gaau. Be mɔi à kpakpa woo ce laalɔ minji ɲau, inɛ akã ikpa awɔ nɲeɛ, inɛ akã mɔ ikpa awɔ cangae.

34 Nɔ Jesu í ni, Baaba, kpa idei dulum du ɲa, domi a kù mà mii iyi à waa ce.

Si anyie sooge ɲau à ta kpasa si j̄inɛɛ ɲa a ba a ye iyi inɛ fei á ba. Beɛbei à ceð ikpɛi j̄inɛɛ ɲau.

35 Nɔi zamaa í wa be wa cɔɔ. Nɔ inɛ ngbo ɲau à yaakɔe à waa ni, í faaba inɛ gɔ ɲa. To, kú faaba arae be bii nɲui í je inɛ iyi Ilaaɔ í cicau.

36 Nɔi sooge ɲa mɔ à sekee sie aɲa mɔ à koo à waa yaakɔe nɔ à naa inyi ikã ku mɔ.

37 Nɔ à sɔɔ à ni, bii awɔi í je ilaalui Zuifu ɲa, awɔ takae faaba arae.

38 Si dee deei antai iriɛ à kɔɔ à ni, inɛ ihɛi í je ilaalui Zuifu ɲa.

39 Inɛ akãi woo ce laalɔ ɲa iyi à kpakpa si j̄i nɔu wa sɔ Jesu ide nfe wa ni, kù je awɔi í je inɛ iyi Ilaaɔ í cicau ba.

To, faaba arae nɔ i faaba awa mɔ.

40 Amma inɛ akãu mɔ í jeaa í ni, i kù waa ce nɔi Ilaaɔ,

baa awɔ iyi inɛ̀ò fei ì waa ye ijuukpã akã?

⁴¹ Bii awai à waa kpã iju beɛbe, dee deei, domi à waa sã nwa gbesei mii iyi à ce. Amma nɛ̀ kù ce laalɔ kãma.

⁴² Nɔ̀i í sinda í sɔ̀ Jesu í ni, waati iyi aa koo í je bommae nɔ̀ í nyi wa si andunya má, ye gigim.

⁴³ Nɔ̀ Jesu í jεaa í ni, ntɔ̀ ntɔ̀, ñ wa n sɔ̀ei, nnyi mɔ̀m aa wεε do amu lelei Aɔ̀.

Waati iyi Jesu í ku

(Cɔ̀ Matie 27:45-46; Maaku 15:33-41; Zãa 19:28-30)

⁴⁴ Nɔ̀i zakai dasã nkpaɔ̀ ilu í koo si andunyaɔ̀ fei hee í koo í to isɔ̀ mεεtai aɛ.

⁴⁵ Waati iyi ilu kukuu í ce nɔ̀i ridooi kpasɛi Ilaaɔ̀u í ga í kpɛ̀ minji.

⁴⁶ Nɔ̀ Jesu í la do gbugbã í ni, Baaba, ñ daae hundem si awɔ̀. Iyi í fɔ̀ beɛbe nɔ̀ í ku.

⁴⁷ Iyi inὲ ngboi sooge nɔ̀u í ye mii iyi í ceu, nɔ̀i í saabu Ilaaɔ̀ í ni, ntɔ̀ ntɔ̀ inὲu ihɛ̀ kù nὲ taale kãma.

⁴⁸ Nɔ̀ inὲ nɔ̀a mɔ̀ iyi à naa ku cɔ̀ mii iyi á na ku ceu fei à yɔ̀ nɔ̀ à sinda à nὲ do inɔ̀ ku fɔ̀ nla.

⁴⁹ Inὲ nɔ̀a iyi à mà Jesu fei do inaabo nɔ̀a iyi à tooὲ wa hai ilei Galileu, à leekɛ̀ hee jiiji à waa cɔ̀ mii iyi wa ce.

À dasi ikui Jesu bale

(Cɔ̀ Matie 27:57-61; Maaku 15:42-47; Zãa 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Mɔ̀kɔ̀ gɔ̀ iyi à ya kpe Zozεfu, inὲi Arimatee ilu akãi Zuifu nɔ̀u í naa be. Mɔ̀kɔ̀u inὲ dee deei, wa ce jiida, nɔ̀ í wεὲò kpãa ku cɔ̀ iyi Ilaaɔ̀ á na ku je bommae. Í wa si igbei woo

kiiti nɔ̀a, amma kù jesi ide nɔ̀a iyi à jile a cea Jesu wo.

⁵² Mɔ̀kɔ̀u í bɔ̀ bi Pilati í koo í tɔ̀ ikui Jesu.

⁵³ Nɔ̀i í kitae wa hai si antai jli ku gaauu nɔ̀ í biie do acɔ̀ fufu titɔ̀ gɔ̀ í bei í koo í suu. Í suu si isai kuta gɔ̀ iyi à gbe wo nɔ̀ a kù si inὲ gɔ̀ be titã.

⁵⁴ Wee ajɔ̀i sɔ̀lui kusimii, iyi hai aɛu ajɔ̀i kusimiu á sinti.

⁵⁵ Nɔ̀i inaabo nɔ̀a iyi à too Jesu wa hai ilei Galileu à too Zozεfu nɔ̀ à ye baleu do bei à si Jesu fei.

⁵⁶ Nɔ̀i à sinda à bɔ̀ ide à koo à ce sɔ̀lui ikpo ku dɔ̀ inunu do tulare nɔ̀a wa.

Si ajɔ̀i kusimiu nɔ̀ à simi si bei wooda í fɔ̀.

24

Kujli Jesu hai si bale

(Cɔ̀ Matie 28:1-10; Maaku 16:1-8; Zãa 20:1-10)

¹ Ajɔ̀ ama azuma daadaakɔ̀u inaabo nɔ̀u à bɔ̀ bi baleu à waa mu ikpo nɔ̀a nɔ̀a do tulare jiida iyi à ce sɔ̀luεu.

² Nɔ̀i à ba kutau í bimbili hai andei baleu.

³ Nɔ̀i à lɔ̀ inɔ̀ baleu amma a kù ye ikui Jesu be.

⁴ Si bei à waa leekɛ̀ do bitiu nɔ̀i amanὲ minji gɔ̀ nɔ̀a à naa si nɔ̀a à waa dasi jaεε ku daana gɔ̀ nɔ̀a.

⁵ Nɔ̀i inaabo nɔ̀u à waa ce nɔ̀ nɔ̀ à kɔ̀mba iri nɔ̀a ile, nɔ̀ inὲ nɔ̀u à sɔ̀ nɔ̀a à ni, na mii í ce ì waa dεdε ilu hunde bi ku wai iku nɔ̀a.

⁶ Kù wa ihɛ̀ má, nɔ̀e í jli hai si bale. I ye gigii ide iyi í sɔ̀ nɔ̀e si waati iyi í wa Galilee nɔ̀a.

7 Í ni kù nε bei á ce iyi a kù mu nηu Amai Amanε a kù dasi nηu si awɔi ilu dulum ηa. Í ni aa kpakpa nηu si j̄li ku gaauu, amma nηu á j̄l má si ajo mεεtasia.

8 N̄ɔi inaabo ηau à ye gigii idei Jesuu.

9 N̄ɔi à sinda à nε hai bi balεu. Nɔ bei mii ηau í ce fei à koo à sisia mɔcɔ maatakã ηau do inε ηa iyi à gbeu fei.

10 Maari inei Madala do Zoana do Maari iyei Zaaki do inaabo gɔ ηa má, anjai à koo à s̄s̄ woo bε ηau ideu.

11 Amma ideu wa jε nηai bei ara, a kù dasi idei inaabo ηau naanε. [

12 Do nηu fei Piεε í dede í sei í bɔ bi balεu. Iyi í to í bate í cɔ inɔ balεu, amma acɔ iyi à woo dou nηu akãi í ye wa timbi ilε, nɔ í sinda í nyi kpasε̄ do biti.]

Jesu í tusεa mɔcɔ minji gɔ ηa arae
(Cɔ Maaku 16:12-13)

13 Si ajo akãu mɔcɔ minji gɔ ηa à waa bɔ ilu gɔ iyi à ya kpe Emayusi. Zakai kilo maatakãi í j̄lɔ Zeruzalemu.

14 À waa nya faajii mii ηa iyi í ceu fei à waa nεɔ.

15 Iyi à wasi ku nya faajii ideu, η̄ɔi Jesu takae í sεkεε si ηa an̄aɔ ηa à waa nε ajo.

16 À yɔɔ amma ngɔgɔ í ganji ηa a màa.

17 Nɔ í bee ηa í ni, ide yoomai í fɔ ì waa nεɔ bεεbε ηa. N̄ɔi à leekí à bεjε waju do inɔ ku fɔ.

18 Inε akã iyi à ya kpe Keleopa í ni, bii kù jε awɔ akã baa si, yooi í wa si Zeruzalemu

iyi kù mà mii iyi í ce si ajo gbeejiu ihε.

19 N̄ɔi í bee ηa í ni, mii í ce.

N̄ɔi à ni, idei Jesu inei Nazaretiu ni. Mɔkɔu walii ilu gbugbãi si icε do si ide ku fɔ si wajui Ilaaɔ do si wajui amanε ηa fei.

20 N̄ɔi inε ngboi woo weei Ilaaɔ ηa do inε ngbo nwa ηa à daa inε ηa si awɔ à ye taaleε à kpakpae si j̄li à kpaα.

21 À waa tamaa nηui á faaba inei Izireli ηa wo, amma ajo mεεtaei ihε iyi ideu í ce wa tā.

22 Si anyii nηu, inaabo gɔ ηa si inɔ nwa à naa à gidi wa do ideu má. Inaabo ηau à dede daadaakɔ à bɔ bi balεu.

23 Iyi à to nɔ a kù ye ikui Jesuu bε. N̄ɔi à naa à s̄s̄ wa à ni amaleka ηa à naa si an̄a nɔ à s̄s̄ an̄a à ni í j̄l má.

24 N̄ɔi inε gɔ ηa hai si inɔ nwa à bɔ bi balεu nɔ à koo à ba mii ηau í cei dee si bei inaabo ηau à s̄s̄ wau, amma a kù ye nηu takae.

25 N̄ɔi Jesu í s̄s̄ ηa í ni, inε hai nε bisi ηai, i ci ya dasi ide iyi walii ηa à fɔ fei naanε gbãa gbãa ηa.

26 Kù nε bei á ce iyi inε iyi Ilaaɔ í cicau kù ye ijuukpã, inε ηa a bei a ye amboeε.

27 N̄ɔi í sisi nηa ide iyi à fɔ si kukɔi idei Ilaaɔ fei si gãmei nηu takae. Í sintiei hai si tiai Moizi do ti walii ηau fei.

28 Waati iyi à maai si ilu bii à waa bɔu, η̄ɔi Jesu takae í ce bei inε iyi wa bɔ waju.

29 N̄ɔi à mante manteε à ni ku gbe bi an̄a domi alε í lε tā

nə inunu wa lə. Nɔi í sinda wa í naa í gbe bi tu ɲa be.

³⁰ Nɔi aɲaɔ ɲa à waa je. Waati iyi à waa jɛu ɲɔi í so pɛɛu í ce si kutəɔ í bei í bububuɛ nɔ í na ɲa.

³¹ Waati beɛbei iju ɲɲa í cɪ bei nɔ à m̀a. Amma tengi be má gbakā à kuɛ.

³² Nɔ à s̄ɔ nje à waa ni, baa si waati iyi wa s̄ɔ wa ideí kukɔi Ilaaɔu hai si kp̄aau wa inɔ nwa kù t̄u de.

³³ Nɔ aɲa m̀ə à dede gbakā à nɛ ikpa Zeruzalɛmu. Iyi à to be à koo à ba m̀əɔ maatakā ɲau à waa tətəɔ do inɛ gɔ ɲa.

³⁴ Nɔi inɛ ɲa iyi à tətəɔ ɲau à waa s̄ɔ amanɛ minji ɲau m̀ə à ni, Lafɛɛ í j̄li hai si bale ntə ntə, nɔ í nyisi araɛ bi Siməɔ.

³⁵ Nɔ amanɛ minji ɲau m̀ə à sisi ɲɲa mii iyi í ba aɲa si kp̄aa do bei aɲa à mà Jesu si waati iyi wa bu pɛɛu.

Jesu í tusea m̀əɔ maatakā ɲau araɛ

(Cɔ Matie 28:16-20; Maaku 16:14-18; Z̄aa 20:19-23; IWB 1:6-8)

³⁶ Iyi à wasi ideu ku fɔ beɛbe, ɲɔi ɲɲu takɛ í faata wa si anini ɲɲa [nɔ í ni, Ilaaɔ ku mu ɲɲɛ laakai ku s̄u.]

³⁷ Nɔi njo í mu ɲa, zigi ɲɲa í da. À tamaa bei z̄lii.

³⁸ Nɔi í bee ɲa í ni, mii í ce ì waa biti ɲa. Na mii í ce dimii lasabuu ih̄ɛ í wa si idə ɲɲɛ.

³⁹ I cə awəm do isɛm ɲa. Amui, i lum i cə ɲa. Z̄lii ci ya nɛ ara do k̄k̄u si bei ì waa yem ɲau ih̄ɛ ɲa. [

⁴⁰ Iyi í fɔ beɛbe í t̄a nɔ í nyisi ɲa awəɛ do isɛɛ ɲa.]

⁴¹ Nɔi inɔ didə ɲɲa í j̀ə a kù dasi naane gbāa gbāa nɔ à wa si biti nla nla, ɲɔi í j̀ə í bee ɲa í ni, i kù nɛ mii ku je gɔ ih̄ɛ ɲa?

⁴² Nɔi à nya c̄ɛɛ ku banda akā à naa.

⁴³ Nɔ í gba í ɲəɔ si waju ɲɲa.

⁴⁴ Nɔi í ye ɲa gigi í ni, ide ɲa iyi ñ s̄ɔ ɲɛu mbɛ si waati iyi ñ wa inɔ ɲɲɛ wo. Ñ tako ñ s̄ɔ ɲɛ wo ñ ni mii ɲa iyi à kə na irim si tiai woodai Moiziu do si ti walii ɲau do si iri ku k̄ɔi Davidi ɲau kù nɛ bei á ce iyi kù ce.

⁴⁵ Nɔi í mu ɲɲa laakai jiida ku ba a gbə yaasei kukɔi ideí Ilaaɔu.

⁴⁶ Nɔ í s̄ɔ ɲa í ni, beɛbei à kəɔ à ni amu iyi Ilaaɔ í cica an ye ijuukp̄a. Aa kpam, amma an j̄l hai si bale si aɲə m̄ɛɛtasia.

⁴⁷ Nɔ aa waazo do irim si dimi fei, aa sintii hai Zeruzalɛmu. Aa waazo a kpe inɛ ɲa a kpaasi idə nɔ Ilaaɔ ku kpa ideí dulum du ɲa.

⁴⁸ Injei aa je sɛɛdai ide ɲau be fei ɲa.

⁴⁹ Nɔ an samba ɲɲɛ mii iyi Baam í wā ɲɛ dou wa. Amma si iluu ih̄ɛi aa maa wa ɲa hee gbugbāi Ilaaɔ ku naa si ɲɛ wa.

Jesu í nyi kəkɔi Ilaaɔ má

(Cɔ Maaku 16:19-20; IWB 1:9-11)

⁵⁰ Nɔi Jesu í gbā m̀əɔɛ ɲau í fitaɔ ɲa hai inɔ iluu. Nɔ í bəɔ ɲa hee ikpa Betani, nɔ í wu awə lele í wee ɲɲa.

⁵¹ Waati iyi wa wee ɲɲau, ɲɔi í sɛkɛɛ hai bi tu ɲa [nɔ í so araɛ í nɛ lele.]

⁵² Aɲa m̀ə [iyi à gule à təɛ ɲɔi] à nyi ikpa Zeruzalɛmu do inɔ didə nla nla.

⁵³ Nɔ kpasɛi Ilaaɔ bei à ya
maa wa waati kãma fei a maa
saabu Ilaaɔ.

Laabaau jiidai iyi Zāa í kò

Inya kumá do ideí kuwεε

¹ Hee a maa taka andunya inε gò í wεε à ya kpoo Ide. Ideu í wεεi do Ilaaḏ. Ideu takae Ilaaḏi.

² Ideu nje í wεεi hai sinte do Ilaaḏ.

³ Nηui í taka mii baa yooma fei, nò nkāma kù wεε iyi kù je nηui í takae.

⁴ Nηu takaei í je irii kuwεεu, nò kuwεεu í máa inε ηa inya.

⁵ Inya kumáú í mái do si ilu kuku fei, nò ilu kukuu kù yòkò kù kāmiae*.

⁶⁻⁷ Mòkò gò í wεε iyi à ya kpe Zāa. Nηui Ilaaḏ í be wa ku naa ku jea inε ηa seedaí inya kumáú, nò inε fei ku dasiò inya kumáú naane do saabuε.

⁸ Zāa takae kù je inya kumáú, amma à bɔɔ wai ku je seedaí inya kumáú.

⁹ Inya kumáú nηu akāi í je inya kumá ntò iyi í naa si andunya ku ba ku jò inε fei ku ye ilu.

¹⁰ Inε iyi í je Ideu í wa si andunya wo. Do saabuεi Ilaaḏ í takaò andunya. Do nηu fei, inei andunya ηa a kù màa.

¹¹ Bi inεε ηai í naa nò inεε ηau à kòsiε.

¹² Amma inε ηa iyi à gbaa nò à dasiε naane í mu nηa kpāa a jeò amai Ilaaḏ ηa.

¹³ A kù je amai Ilaaḏ ηa do yaase bei à ya ce a bíò amu ηa

si andunya. Kù je do idɔɔbii amanε ηa, ti Ilaaḏi.

¹⁴ Ideui í baa í je amanε. Í kḥò didḥ nò beεbe mòi í kḥò ntò, nò í ba wa kuwεε. À ye amboεε, à cɔɔ do laakai, dimii amboε iyi Ilaaḏ Baaba í na Ama akāεu.

¹⁵ Zāa í jea inε ηa seedaε, í la í ni nηu mbe inε iyi nηu í fò ideεu nηu í ni á na ku naa si anyii nηuu, amma í re nηu domi í wεε hai waati iyi a kù bí nηu.

¹⁶ Si amani nlaεu awa fei à ba andi baa nwa, nò à ba didḥ si antai didḥu.

¹⁷ Hai bi Moizii Ilaaḏ í na wa wooda, amma didḥ do ntò í naai hai bi Jesu Kirisi.

¹⁸ Inε kāma kù ye Ilaaḏ Baaba ajò kāma. Ama akāε iyi í wa bi tεεu nηu takae Ilaaḏi. Nηui í jò à màa.

Idei Zāa woo dasi inyi

(Cɔ Matie 3:1-12; Maaku 1:1-8; Luku 3:1-8)

¹⁹ Ajò nηu gò inε ngboi Zuifu ηa iyi à wa Zeruzalemu à be si Zāa woo weei Ilaaḏ ηa do inei Levi ηa a koo a beε a ni, awòi yoo.

²⁰ Nòi Zāa í je nηa í fò si bantuma í ni, n kù je inε iyi Ilaaḏ í cica.

²¹ Nòi à beε à ni, debεi, awòi yoo. Awòi Elii walii nlai takou? Nò í ni, aawo. N kù je Elii. Nò à beε má à ni, awòi ì je walii iyi á na ku naau? Nò í ni, aawo.

²² Nòi à beε má à ni, debεi, awòi yoo. Sɔ wa ku ba ka ba iyi aa kaa sisia inε ηa iyi à be wa

* 1:5 kù yòkò ku kāmiae Tia nwo gò ηa à ni kù gbaa.

wa. Beirei awɔ takae ò waa nia arae.

²³ Nɔi Zāa í so ide iyi walii Ezai í tako í fɔu í je nɔa do í ni, Amui ñ je inɛ iyi wa dɔ anu si gbabua wa ni,

I teese kpāai Lafēe kú te ɔa.

²⁴ Wee inɛ ɔa iyi à be wa ɔau, Farisi ɔai.

²⁵ Nɔi à bee Zāa à ni, ò ni i kù je inɛ iyi Ilaaɔ í cicau, i kù je Elii, i kù nɔ i kù je walii iyi á na ku naau. To, na mii í jò í ya maa dasi inɛ ɔa inyi.

²⁶ Nɔi Zāa í je nɔa í ni, amu inyii ñ wa n dasi inɛ ɔa, amma inɛ iyi á na ku naau í wa anini nɔe nɔ i kù màa ɔa.

²⁷ Nɔi á naa si anyim. Nɔ n kù tosi n fū baa ikūi baatae.

²⁸ Ide ɔau ihē fei Betanii í ce. Betaniu do ikpa nunui daakɔi idoi Zuudēei í wa. Tengi bei Zāa wa dasi inɛ ɔa inyi.

Jesu í je angudāi Ilaaɔ

²⁹ Iju kumáe ɔi Zāa í ye Jesu wa naa sie, ɔi í sɔ inɛ ɔa í ni, i cɔɔ ɔa. Inɛ ihēi í je angudāi Ilaaɔ iyi á nya dulum dii inɛi andunya ɔa ku neɔ.

³⁰ Idei ñ tako ñ fɔ wo ñ ni inɛ ɔa wa naa si anyim iyi í rem, domi nje í wee hai waati iyi a kù bí amu.

³¹ Amu takam n kù mà mà nɔi à ni á na ku naau wo, amma amu ñ naa ku dasi ɔe inyii ku ba inɛ inɛi Izireli ɔa i màa ɔa.

³² Nɔi Zāa í sɔ ɔa má í ni, ñ ye Hundei Ilaaɔ wa kita sie wa hai lele. Hundeu í yei bei ankasiidi.

³³ Amu mɔ n kù mà mà nɔi à ni á na ku naau wo. Amma Ilaaɔi í bɛm wa n naa n dasi inɛ

ɔa inyi. Nɔ nɔi í sɔm mii iyi á jò n màa. Í ni an ye inɛ ɔa iyi Hundei nɔi á kita ku de sie wa nɔ ku maa wa be. Nɔi á daa inɛ ɔa si Hundei nɔi.

³⁴ N yɔɔ, nɔ ñ wa n jea inɛ ɔa seeda iyi nɔi í je Amai Ilaaɔ.

Mɔcɔ sintei Jesu ɔa

³⁵ Iju kumáe Zāa í wa be má, wa leekɔ do mɔcɔ minjie ɔa ɔa.

³⁶ Nɔi à ye Jesu wa lɔ nɔ Zāa í ni, i cɔɔ ɔa. Inɛ ihēi í je angudāi Ilaaɔ.

³⁷ Iyi mɔcɔ ɔa à gbɔ ideu ɔi à too Jesu.

³⁸ Nɔi Jesu í sinda í ba à waa too nɔi wa, nɔ í bee ɔa í ni, mii ò waa de ɔa. Nɔi à ni do fee nɔa, Rabi, waatɔ meetu. Nɔi à beee à ni, iwoi í je kpasēe.

³⁹ Nɔi í je nɔa í ni, i naa i cɔ ɔa. Nɔ à tooe à koo à cɔ bii í wa nɔ à hoe be. Ideu ihē í cei ale zakai isɔ mee.

⁴⁰ Inɛ akāi amanɛ minji ɔa iyi à gbɔ idei Zāa nɔ à too Jesuu, nɔi í je Anderee, ifɔi Simɔɔ Piee.

⁴¹ Iyi í sekee hai bi Jesu gbakā í koo í kpe Simɔɔ igbāe nɔ í sɔɔ í ni, à ye inɛ iyi Ilaaɔ í cicau.

⁴² Nɔi í bɔɔ Simɔɔ bi Jesu. Iyi Jesu í cɔɔ nɔ í ni, ñ mà iyi awɔi ò je Simɔɔ amai Zāa, amma Sefasii aa ya kpee bebei. (Iriu be do Piee fei, yaasee í je kuta.)

Jesu í kpe Filipu do Natanieli

⁴³ Iju kumáe Jesu í dasi idɔ nɔi ku bɔ ilei Galilee. Iyi í to be ɔi í ko Filipu nɔ í sɔɔ í ni, toom wa.

44 Wee Filipu inei Besaidai. Anderee do Piεε ηα mō inei ilu be ηai.

45 Nōi Filipu í koo í dεdε Natanieli í sōō í ni, à ye inε iyi Moizi í kō ideε si tiai woodau nō walii ηau mō à fō ideε. Inεeu ηηui í je Jesu inei Nazareti amai Zozeφu.

46 Nōi Natanieli í beεε í ni, inε jiida gō á yōkō ku fita hai Nazareti mbe? Nōi Filipu í ni, naa i koo i cō.

47 Nōi à waa koo. Iyi Jesu í ye Natanieli wa naa bi tεε ηoi í ni, i cō ηa, amai Izireli takaei wa naa be, kù nε taki kāma si idōε.

48 Nōi Natanieli í beεε í ni, hai iwoi ì mām. Nōi Jesu í ni, baa hee Filipu koo maa kpeε wa ñ yeε icui jñi ndii figiu ihō.

49 Nōi Natanieli í ni, Mεεtu, awōu Amai Ilaaōi, awōu Ilaalui Izirelii.

50 Nōi Jesu í jεaa í ni, ì dasim naane tā si na iyi í jō ñ ni ñ yeε abε jñi ndii figiu ihō? Aa ye ngōgō iyi í la í re iyi be.

51 Nō í ni má, ntō ntō ñ wa n sō ηε, aa na i ye lelei Aō í cñ ηa nō amalekai Ilaaō ηa aa gū a maa kita si amu Amane.

2

Abōdō iyi à ce Kana

1 Si ajō mεetasiaε ηoi à waa ce abōdō gō Kana ilei Galilee. Nō iyei Jesu í wa be.

2 Nō à kpe Jesu do mōcōε ηa mō bi ku ce abōdō.

3 Nōi atē vεε ηηa í na í tā nō iyei Jesu í koo í sōō í ni, aηa a kù nε vεε má.

4 Nō Jesu í jεaa í ni, yaayi, awō si aa sōm mii iyi an ce. Waatim kù to titā.

5 Nōi iyeu í sō woo ce ice ηau í ni, i ce bei í sō ηe fei.

6 Wee tengi bii à waa ce abōdō boonyi mεεfa gō ηa iyi à ce do kuta à wa be, si bei Zuifu ηau à ya kpā si inyii awala ηηa. Boonyi akā fei á yōkō ku gba inyi zakai jōlō jōnka mεε wala mεεfa.

7 Nō Jesu í sō woo ce ice ηau í ni, i kpā inyi i cuusi boonyi ηau ku kō ηa. Nō à kpā à cuusi hee fei ndεε í kō.

8 Nōi gbakā Jesu í ni a bu a koo a na inε ngboi abōdō, nō à bu à waa bō ku náa.

9 Amma hee a maa náa, í kpaasi vεε tā. Nōi inε ngbou í tiεε. (Kù mà hai bii í naa, amma inε ηa iyi à kpā inyiu wa ngu ηa à mà.) Iyi í tiεε nō í kpe mōkō titō,

10 í sōō í ni, atē iyi í dō ku mōi à ya tako a naaò wa, bii inε ηa à mō hee à yo a bei a na ηa iyi kù dō sāa sāau. Amma awō, didōui ì singa hee í to nsei.

11 Iyi bei í je maamaake sinte iyi Jesu í ce. Kana bei í coo si ilei Galilee. Do yaase beεbei í nyisiò amboεε nō mōcōε ηa à dasie naane.

12 Si anyii ηηu nō i bō Kapεranumu, ηηu do iyeε do ifōε ηa do mōcōε ηa, amma a kù kpe be.

Jesu í wa bantumai kpasēi Ilaaō

(Cō Matie 21:12-13; Maaku 11:15-17; Luku 19:45-46)

13 Jingauí Zuifu ηa iyi à ya ni jingauí Iku ku kuauí í maai wa. Nōi Jesu í bō Zeruzalemu.

14 Waati iyi í to be, í bō bantumai kpasēi Ilaaō nō í ba woo ta ketε do angudā

do ankasiidi ŋa si bantumai kpasēu do inε ŋa iyi à buba à waa kpaasi fia.

¹⁵ Ŋɔi í ce kolongbai ikū nɔ í leleò aŋa fei hai bε, hee do angudā do kete ŋau fei. Nɔ í fuka taabui woo kpaasi fia ŋau í nikā fia ŋa.

¹⁶ Nɔ í sō woo ta ankasiidi ŋau í ni, i fitaò mii ŋau bε hai ihē. I maà sinda kpasēi Baam ajà ŋɛ.

¹⁷ Iyi mɔcɔε ŋau à gbɔ bεεbε ŋɔi à ye gígii kukɔi idei Ilaaɔ iyi í ni, n̄ nε himma si icei ileεu hee wa bi ku kpaam.

¹⁸ Ŋɔi Zuifu ŋau à beεε à ni, maamaake yoomai aa yɔkɔ i ce nwa ku ba ka mà iyi ì nε kpāai bεεbε ku ce.

¹⁹ Ŋɔi Jesu í jε ŋa í ni, i lεge ileu ihē ŋa nɔ si afei ajɔ mεeta an dedeε má.

²⁰ Ŋɔi Zuifu ŋau à sōɔ à ni, adō ciiji do mεefai à ce à bei à maò ileu ihē. Beirei aa ce i dedeε si afei ajɔ mεeta.

²¹ Amma idei ile iyi Jesu wa fɔu, araεi wa fāa.

²² Na ŋɔu, waati iyi Jesu í j̄i hai si balε, mɔcɔε ŋa à ye gígii iyi í fɔ ide bεεbε wo. Nɔ à dasi kukɔi idei Ilaaɔ naane do ide ŋa iyi Jesu í tako í sō ŋau.

Jesu í mà idɔi inε fei

²³ Si bei Jesu í wa Zeruzalemu si waatii jingau Iku ku kuau, inε ŋa à ye maamaake ŋa iyi í ya maa ce nɔ inε nkpɔ í dasiε naane.

²⁴ Amma Jesu kù na ŋa ara domi í mà idɔi inε fei.

²⁵ Kù bee hee a sisia ŋɔu daai amane domi ŋɔu takae í mà mii iyi í wa si idɔi amane fei sāa sāa.

3

Jesu do Nikodemu

¹⁻² Idū ajɔ ŋɔu gɔ mɔkɔ gɔ í bɔ bi Jesu à ya kpoò Nikodemu. Mɔkɔu Farisii, nɔ wa je inε ngboi Zuifu gɔ ŋa. Iyi í to bi Jesu ŋɔi í ni, Mεetu, à mà iyi Ilaaɔi í bεε wa i naa i kɔ nwa si cio. À mà beεbei si na iyi í j̄ò inε gɔ kù wεε iyi á yɔkɔ ku ce maamaake ŋa iyi ì ya maa ce bii kù jε Ilaaɔi í wεε do lafēε.

³ Ŋɔi Jesu í jεaa í ni, ntɔ ntɔ n̄ wa n sōei, nɔ a kù bí inε ise gbeejisia kaa yɔkɔ ku ye andunya tit̄ɔi Ilaaɔ.

⁴ Amma Nikodemu í beεε í ni, inε iyi í la tā, beirei aa ce a búu má. Á nyi inɔi iyeε a bei a buu ise gbeejisia máí?

⁵ Ŋɔi Jesu í jεaa í ni, ntɔ ntɔ, bii kù jε inyi do Hundei Ilaaɔi í bi inε gɔ, lafēε kaa yɔkɔ ku lo andunya tit̄ɔi Ilaaɔ.

⁶ Amanε amaneí í ya bí, Hundei Ilaaɔ mɔ hundei í ya bí.

⁷ Ñ̄ sōε n̄ ni, í gbe a bí inε ise gbeejisia. Amma maà j̄ò ideu ku muε biti.

⁸ Fufu í ya maa cei do bii í bi, nɔ ì ya maa gbɔ ibae, mà irei. Amma i kaa mà hai bii wa naa hee má jε bii wa bɔ. Beεbe mɔi í ye do inε iyi Hundei Ilaaɔ í bí fei.

⁹ Ŋɔi Nikodemu í beεε í ni, beirei á ce ku ce.

¹⁰ Ŋɔi Jesu í jεaa í ni, awɔi ì waa kɔ inei Izireli ŋa si cio nɔ i kù mà yaasei ideu bε?

¹¹ Ntɔ ntɔ n̄ wa n sōε, ide iyi à mài à waa fɔ, nɔ à waa jε seεdai mii iyi à ye. Amma do ŋɔu fei, i ci ya jesi seεda nwa ŋa.

12 Ñ wa n sō ñe ide iyi wa ce si andunya nō í kù dasi naane ña. To, bii bēēbei, nō bēirei aa ce í dasi naane ña bii n sō ñe mii ña iyi wa ce lelei Aō.

13 Ine gō kù wēē iyi í bō lelei Aō bii kù je amu Amai Amane, amu iyi ñ kita wa hai lelei Aō.

14 Si bei Moizi í kōa njo si jji í wuu lele si gbaau, bēēbe mōi amu Amai Amane kù ñe bei á ce iyi a kù wu aram lele,

15 ku ba inē iyi í dasim naane fei ku ba kuwēē hai tā.

16 Ilaaō í bi inēi andunya ña jjiida jjiida hee í na ña Ama akāē ku ba inē iyi í dasie naane fei ku maà ce nfe, amma kú ñe kuwēē iyi ci ya tā.

17 Ilaaō kù be Amaē wa si andunya ku ba ku yeō taalei inēi andunya ña, amma í bō wai ku ba inēi andunya ña a ba faaba na saabue.

18 Ine iyi í dasie naane, Ilaaō kaa ye taaleē, amma inē iyi kù dasie naane í ye taalei lafēē tā, si na iyi í jō kù dasi ama akāē naane.

19 Í ye taalei inē dimi bēēbe ñai si na iyi í jō inya kumá í naa si andunya, amma inē ña à bi ilu kuku í re inya kumáu. À bi ilu kukuui si na iyi í jō kuce ña kù sfa.

20 Ntō ntō, inē iyi wa ce laalō fei í ya cé inya kumái. Ci ya naa si inya kumáu ku ba mii iyi wa ce ku maà fita gbugbāa.

21 Amma inē iyi wa too kpāai ntō í ya ce ícēē ñai do idōbii Ilaaō. Na ñoi í jō á naa si inya kumá ku ba a ye mii iyi ñu wa ce ti idōbii Ilaaōi.

Jesu do Zāa

22 Si anyii ñu, Jesu do mōcōē ña à bō ilei Zudee. Anāō ña à ce be ajō minji, nō Jesu í dasi inē ña inyi.

23 Zāa mō wa dasi inē ña inyi ilui Enōō, kākōi Salimu, domi inyi í kpō be. Ine ña à wasi ku koo siē nō wa dasi ña inyi.

24 Waati bēēbe a kù dasi Zāa piisōō titā.

25 Ñoi mōcōi Zāa ña do Zuifu gō à waa ce kakōō si buki iyi amanē á ce ku bei ku má.

26 Ñoi à bō bi Zāa à ni, Mēetu, ajōē ì je sēedai mōkō iyi inēō ì wa icei idoi Zuudēu, mà irei. Wee nsei ñu mō wa dasi inē ña inyi, nō inē fei wa bō bi tēē. Kù jeē si ide kāmā?

27 Ñoi Zāa í sō ña í ni, inē gō kaa yōkō ku ba ngōgō bii kù je Ilaaōi í muaa.

28 Inje taka ñeē ì je sēedam iyi ñ ni n kù je inē iyi Ilaaō í cica, amma à bēm wai ku ba n cuaa wa.

29 Ine iyi í ñe abo titō ñui í je mōkō titō, mà irei. Amma kpaasii mōkō titōu, inē ñu á leekli ku maa gbō. Ñu mō í ya ñe inō didō ntō ntō waati iyi í gbō imui mōkō titōu. Na ñoi í jō nsei amu takam ñ ñe inō didō nla nla.

30 Kù ñe bei á ce iyi bēērei Jesu kù kōōsi, nō tom kù ñe bei á ce iyi kù kaye.

Ine iyi wa naa hai lelei Aō

31 Nō Zāa í ni má, inē iyi í naa hai lele ñui í re inē fei. Ine iyi í je ti andunya, inēi andunyai, idei andunyai í ya maa fō. Ine iyi í naa hai lele ñui í re inē fei.

32 Wa je seɛdai mii iyi í yɛ do iyi í gbɔ. Amma inɛ kāmá kù waa jɛsi seɛdaɛ.

33 Inɛ iyi í jɛsi seɛdaɛ, í jɛsi iyi Ilaaɔ́ í jɛ ilu ntɔ.

34 Inɛ iyi Ilaaɔ́ í bɛ wa ideɪ Ilaaɔ́i wa fɔ, domi Ilaaɔ́ í muaa Hundɛɛ do inɔ akā.

35 Ilaaɔ́ Baaba í bi Amaɛ nɔ í daa mii fei si awɔ.

36 Inɛ iyi í dasi amau naanɛ fei í nɛ kuwɛɛ hai tã. Inɛ mɔ iyi í kɔ ku dasiɛ naanɛ kaa ba kuwɛɛu, amma idɔ̀kɔ́i Ilaaɔ́ í wa si irii lafɛɛ.

4

Jesu do inaaboi Samari gɔ

1-3 Farisi ɲa à gbɔ iyi Jesu wa ba mɔcɔ ɲa wa dasi ɲa inyi wa re Zāa. Amma kù je Jesu takaeɪ wa dasi inɛ ɲa inyi, mɔcɔɛ ɲai à waa coo. Ajɔ nɲu gɔ Jesu í gbɔ iyi à waa fɔ bɛɛbɛ, ɲɔi í nɛ hai Zudee bɛ wa bɔ ilei Galilee.

4 Wee ku bei ku to bɛ tilasii ku too do ilei Samari.

5 ɲɔi í to si ilui Samari gɔ iyi à ya kpe Sikaa, kɔkɔi iko iyi Zakɔbu í mua Zozɛfu amaɛu.

6 Bei lɔgɔi Zakɔbuu í wa. Jesu í to bei zakai dasā. ɲɔi í koo í buba si itfi lɔgɔu si na iyi í jɔ́ í gbɛɛji do isɛɛɛu.

7 ɲɔi inaaboi Samari gɔ í naa inyi ku kpā. ɲɔi Jesu í ni, muum inyi n mɔ.

8 Wee mɔcɔɛ ɲa à bɔ inɔ ilu ijɛ ku ra wa.

9 ɲɔi abou í sɔ́ Jesu í ni, awɔ Zuifu, beirei í ce ì waa tɔm inyi ku mɔ, amu inaaboi Samari. Abou í ni bɛɛbei si na iyi í jɔ́ Zuifu ɲa do inɛi Samari ɲa a ci ya ce nje fɔɔ.

10 ɲɔi Jesu í jɛaa í ni, bii ì mà amuai Ilaaɔ́ wo, nɔ bii ì mà inɛ

iyi wa tɔɛ inyi ku mɔ, aa tɔm nii wo nɔ n muɛ inyii kuwɛɛ.

11 ɲɔi abou í sɔ́ ì ni, mɔkɔɔyi, i kù nɛ gooka. Wee lɔgɔu í jɪ isa. Beirei aa ce ì ba inyii kuwɛɛu.

12 Zakɔbu, bala nwai í tu nwa lɔgɔu ihɛ. Nɔ nɲu do amaɛ ɲa do mɛɛmuɛ ɲa fei ihɛi à ya mɔ. Mà awɔ ì waa tamaa ì re Zakɔbu bala nwaui.

13 ɲɔi Jesu í jɛaa í ni, inɛ iyi í ya mɔ inyii lɔgɔu ihɛ fei, agbɛ á kpaa má.

14 Amma inɛ iyi an mua inyi ku mɔ, agbɛ kaa kpa lafɛɛ má, domi inyi iyi an mua lafɛɛ á maa sɔ́i bei inyii isɔ́ nɔ á na inɛ kuwɛɛ hai tã.

15 ɲɔi abou í ni, mɔkɔɔyi, ñ bi ì muum dimii inyi bɛ ku ba agbɛ ku maà kpam má nɔ n maà n naa inyi ku kpā ihɛ má.

16 ɲɔi Jesu í sɔ́ ì ni, koo kpe mɔkɔɛ wa ì naa wa ihɛ ɲa.

17 ɲɔi abou í jɛa Jesu í ni, n kù nɛ mɔkɔ. ɲɔi Jesu mɔ í ni, ntɔi ì fɔ iyi ì ni ì kù nɛ mɔkɔ,

18 domi mɔkɔ miui ì tako ì nɛ. Nɔ wee mɔkɔ iyi ì nɛ si nɛi kù je mɔkɔɛ. Inɛ nɲu ntɔi ì fɔ.

19 ɲɔi abou í ni, mɔkɔɔyi, ñ yɛ iyi awɔu waliii.

20 To, awa inɛi Samari ɲa, bala nwa ɲa si geeteu ihɔi à ya gule a tɔ́ Ilaaɔ́ wo, amma inɛ Zuifu ɲa, ì ni í gbe Zeruzalemui inɛ ku ya gule ku tɔɛ.

21 Nɔ Jesu í sɔ́ ì ni, abooyi, dasi idem iyi an sɔ́ɛ naanɛ. Awaati wa naa iyi a kaa gule a tɔ́ Ilaaɔ́ Baaba si antai geeteu ihɔ hee má je Zeruzalemu.

22 Inɛ inɛi Samari ɲa, ì waa gulea Ilaaɔ́, amma ì kù màa ɲa.

Awa Zuifu ŋa à màa à bei à waa guleaò, domi ideì faaba wa naai hai bi Zuifu ŋa.

²³ Amma awaati gò á na ku naa, nò í to wa tã mòm de, iyi Hundeì Paað á jò inè ŋa a maa gule a tɔ Paað Baaba do ntɔ. Woo guleaa do yaase beɛbe ŋai í bi. Inè be ŋai à jè woo guleaa Paað ntɔ ntɔ.

²⁴ Paaðì í jè Hunde, nò kù nè bei aa ce iyi a kù guleaa si Hunde do si ntɔ.

²⁵ Njoi abou í sɔò í ni, n mà inè iyi Paað í cica á na ku naa. Bii í naa nŋui á sisi nwa fei ndɛɛ.

²⁶ Njoi Jesu í ni, amui ihɛ, amu iyi n wa n bæ ide ku fɔ.

²⁷ Waati beɛbe mɔcɔi Jesu ŋau à to wa. Njoi ideu í mu ŋa bitì ntɔ ntɔ do iyi à yɛ wa ba inaabo ide ku fɔ. Do nŋu fei, kãma nŋa gò kù bee abou mii iyi í bi. A kù nò a kù bee Jesu a kù ni, mii í ce ì waa ba abou ide ku fɔ.

²⁸ Njoi abou í jile bɔðdɔɛ be í nyi inò ilu í koo í sɔ inè ŋa í ni,

²⁹ i naa i koo i cɔ inè gò iyi í sɔm mii iyi n tako n ce fei. Mà inè iyi Paað í cicau mbe ya.

³⁰ Nò inè ŋa à fita wa hai inò iluu à waa bɔ bi Jesu.

³¹ Waati beɛbe mɔcɔɛ ŋa à wasi ku mantɛɛ à waa ni, Mɛɛtu, jè titã.

³² Amma í sɔ ŋa í ni, n nè dimii ije gò iyi i kù mà ŋa.

³³ Njoi mɔcɔ ŋau à bee nje à waa ni, mà inè gò í naa ije wai de.

³⁴ Nò Jesu í sɔ ŋa í ni, ijem nŋui í jè n ce idɔɔbii inè iyi í bɛm wa nò n kpa irii icɛɛ iyi í dasim.

³⁵ Inè ì waa ni í gbe cukpa mɛɛ a bei a da iya. Amma amu n wa n sɔ ŋɛ, i cɔ iko ŋau, mii ku gbɛ ŋau fei í jla í to ku da.

³⁶ Inè iyi wa da í wasi fiaɛ ku gba tã, nò amaajɛ iyi wa tɔtɔɔu ti kuwɛɛ hai tã. Si beɛbe woo gbɛ do woo da à nè inò didɔ ajɔ.

³⁷ À ya kpa mɔnda gò a ni, inè gò wa gbɛ nò inè mmu gò wa da. Mɔndaɔu ntɔi wa fɔ.

³⁸ N be ŋei i koo i da si iko bii i kù logoo ŋa. Inè gò ŋai à ce ice be, wee nsei inè ì naa ì waa da mii iyi à gbɛu ŋa.

³⁹ Inèi Samari nkpɔ nkpɔi í dasi Jesu naanɛ si inò iluu be si na iyi í jò abou í tako í sɔ ŋa í ni Jesu í sɔ nŋu mii iyi nŋu í ce wo fei.

⁴⁰ Na nŋu, inèi Samari ŋau à koo à ba Jesu à tɔɔɛ suuru ku gbe bi ti aŋa. Nò í ce be ajɔ minji.

⁴¹ Inè nkpɔi í dasi naanɛ má waati iyi à gbɔ ideì Jesu,

⁴² ŋɔi à sɔ abou à ni, kù jè na ide iyi ì fɔu nŋu akãi í jò à dasi Jesu naanɛ má, amma si na iyi í jò awa taka nwa à gbɔ ideì nò à mà iyi do ntɔ nŋui í jè Woo faabai andunya.

Jesu í jò amai akawe nla gò í ba ìri

⁴³ Iyi Jesu í ce ajɔ minji be ŋɔi í nè í bɔ ikpa ilei Galilee,

⁴⁴ domi nŋu takɛ í fɔ wo í ni, walii ci ya nè beɛɛ si ilue.

⁴⁵ Iyi í to Galilee ŋoi inè ŋau à gbaa do inò didɔ. Tako wo à bɔ jingau Zeruzalɛmu nò à yɛ mii iyi í ce be fei. Na ŋoi í jò à gbaa do inò didɔ.

⁴⁶ Nò í nyi í bɔ Kana si ilei Galilee má, tengi bii í tako í jò

inyi í kpaasi v̄ēu. Wee akawei ilaalu gɔ́ í wa Kaperanumu, amaē kù waa ne baani.

⁴⁷ N̄ɔ́i í gbɔ́ iyi Jesu í ne hai ilei Zudee í naa ilei Galilee. N̄ɔ́i í dede hai Kaperanumu í bɔ́ bi t̄ē í koo í t̄ɔ́ē suuru ku na ku faaba amai n̄ɔ́u iyi wa bi ku ku.

⁴⁸ N̄ɔ́i Jesu í j̄eaa í ni, in̄e i ci ya dasi naane ajɔ́ k̄amā na bii kù j̄e ì yē nyinda do maamaake gɔ́ na sisi.

⁴⁹ N̄ɔ́i akaweu í ni, m̄ak̄ɔ́yi, ñ wa n t̄ɔ́ē suuru í naa wa bi tom hee amau ku maa ku.

⁵⁰ N̄ɔ́i Jesu í s̄ɔ́ í ni, koo í ne, amaē á w̄ēē.

Nɔ́ in̄eɛu í dasi idei Jesuu naane nɔ́ í ne.

⁵¹ Iyi í dasi kp̄āai idee wa ne n̄ɔ́i í ko woo ce ic̄ēē na à waa naa. N̄ɔ́i à s̄ɔ́ à ni, amaē í ba iri.

⁵² N̄ɔ́i í bee na si waati yoomai í ba iri. N̄ɔ́i à ni, ana is̄ɔ́ ak̄āi b̄ɔ́u í nya.

⁵³ N̄ɔ́i baai amau í ye gigi iyi waatiu bei Jesu í s̄ɔ́ ideu dee dee í ni, amaē á w̄ēē. Nɔ́ n̄ɔ́u do in̄eí kpas̄ēē na fei à dasi Jesu naane.

⁵⁴ Is̄e gbeejisiai ih̄ē bebei iyi Jesu í dede hai ilei Zudee í naa ilei Galilee nɔ́ si kunāāeɛu fei í ce maamaakei. Iyi ih̄ēi í j̄e maamaake minjisia.

5

Jesu í j̄ɔ́ w̄ēēge gɔ́ í ba iri

¹ Si anyiē n̄ɔ́i jingau gɔ́ í to wa. Jingauí Zuifu n̄ai. Nɔ́ Jesu í b̄ɔ́ Zeruzalemu.

² Wee Zeruzalemu be, bi ku l̄ò in̄o iluu í kp̄. And̄e ak̄āi à ya kpe And̄eí angud̄ā na. K̄k̄ɔ́i and̄eɛu bei fatama nla gɔ́ í wa.

Nɔ́ à ma si ile iyi í ne and̄e miu. Do feei Eb̄ē Betizadai à ya kpoo.

³ Si and̄eí ile n̄auí b̄ɔ́ nkp̄o í ya na ku maa s̄u, f̄ēju na do woo sukute do w̄ēēge na. [Bei à ya s̄u a maa degbe kuyayai inyiu,

⁴ domi ajɔ́ gɔ́ na amalekai Ilaā í ya kita wa ku l̄o si fatamau nɔ́ ku f̄o inyiu. Bii inyiu í f̄o b̄ɔ́ iyi í tako í dasi be dimii b̄ɔ́ iyi í ne fei í ya ba irii.]

⁵ Wee in̄e gɔ́ í wa be, b̄ɔ́u ad̄ɔ́ kuntaa do m̄ēj̄ɔ́i í ce siē.

⁶ Iyi Jesu í ȳɔ́ wa s̄u be í bei í mà iyi í kpe be n̄ɔ́i í beē í ni, ì b̄i í ba iri?

⁷ N̄ɔ́i b̄ɔ́u í j̄eaa í ni, m̄ak̄ɔ́yi, n kù ne in̄e iyi á dasim si inyiu waati iyi í f̄o. Hee n maa n kookaai n maa n dasi inyiu, in̄e gɔ́ í ya takom nii.

⁸ N̄ɔ́i Jesu í s̄ɔ́ í ni, dede i ka s̄ēē, i neð.

⁹ N̄ɔ́i gbak̄ā in̄eɛu í ba iri nɔ́ í ka s̄ēē í dasi kp̄āa wa ne.

Wee ajɔ́i kus̄imii.

¹⁰ N̄ɔ́i in̄e ngboi Zuifu n̄au à s̄ɔ́ in̄e iyi í ba iriu à ni, ajɔ́i kus̄imii nnyi. Wooda nwa í ganji í so s̄ēē.

¹¹ N̄ɔ́i í s̄ɔ́ na í ni, in̄e iyi í j̄ɔ́ n ba irii í ni n so s̄ēm n ne.

¹² N̄ɔ́i à beē à ni, yooi í s̄ē í ni í so s̄ēē i ne.

¹³ Amma in̄e iyi í ba iriu kù mà laf̄ē si na iyi í j̄ɔ́ zamaa í wa be nɔ́ Jesu í dasi in̄o n̄a.

¹⁴ Iyi í ce s̄ā n̄ɔ́i Jesu í ȳɔ́ bantumai kpas̄ēi Ilaā nɔ́ í s̄ɔ́ í ni, wee ì ba iri bebei. To, maà ce dulum má ku ba laal̄o iyi í re bebebe ku maà baē má.

15 N̄ɔi inεεu í nyi bi inε ngbo ηau í s̄ɔ ηa í ni Jesui í j̄ɔ n̄ɔu í ba iri.

16 N̄ɔi í j̄ɔ inε ηau à waa kp̄ã Jesu iju si na iyi í j̄ɔ í ce dimii mii n̄ɔu bε si aj̄ɔi kus̄imi.

17 Amma Jesu í s̄ɔ ηa í ni, Baam í ya maa ce icei waati k̄ama fei, bεεbe m̄ɔi amu takam n̄ wa n ce.

18 Na irii ideu bei Zuifu ηa à teese à waa dε Jesu ku kpa, kù je si na iyi í j̄ɔ í j̄ɔ inεεu í ba iri si aj̄ɔi kus̄imi n̄ɔu ak̄ã, amma si na iyi í j̄ɔ wa w̄ã araεi do Ilaāɔ má, wa ni Ilaāɔi í je baai n̄ɔu.

Yiikoi Amai Ilaāɔ

19 N̄ɔi Jesu í s̄ɔ ηa í ni, nt̄ɔ nt̄ɔ n̄ wa n s̄ɔ ηei, amu Ama, n kaa n ȳk̄ɔ n ce nḡɔɔ do aram bii kù je mii iyi n̄ yε Baam wa ce. Mii iyi Baaba wa ce fei, n̄ɔui amu m̄ɔ Ama n̄ wa n ce.

20 Baaba í bi amu Amaε n̄ɔ í nyisim mii iyi n̄ɔu takae wa ce fei. Á nyisim ice iyi í re bε ih̄ε má m̄ɔm ku ba in̄ε fei i biti ηa.

21 Nt̄ɔ nt̄ɔ, si bei Ilaāɔ Baaba í ya j̄i iku ηa n̄ɔ ku ce ηa ilu hunde, bεεbe m̄ɔi amu Amaεu an mua inε ηa iyi n̄ bi kuwεε.

22 Ilaāɔ Baaba takae ci ya kiiti inε ḡɔ, amma í so kiitiu fei í daa amu Amaε si aw̄ɔ,

23 ku ba inε fei ku saalu amu Amau si bei à waa saalu Ilaāɔ Baaba. Inε iyi kù saalu amu Amau, Baaba iyi í bεm wai kù saalu.

24 Nt̄ɔ nt̄ɔ n̄ wa n s̄ɔ ηei, inε iyi wa gb̄ɔ idem n̄ɔ í dasi inε iyi í bεm wa naane, laf̄εε í ne kuwεε hai tā. Kaa naa bi ku ce kiiti má, amma í kua iku í l̄ɔsi kuwεεi.

25 Nt̄ɔ nt̄ɔ, awaati wa naa n̄ɔ wee í to wa tā, iyi iku ηa aa gb̄ɔ imui amu Amai Ilaāɔ n̄ɔ si in̄ɔ n̄ɔa inε ηa iyi à gb̄ɔ imum fei aa ne kuwεε*.

26 Si bei Baaba takae í je irii kuwεε, bεεbe m̄ɔi í j̄ɔ amu Amaε n̄ je.

27 N̄ɔ í muum kp̄ãa n kiitiò inε ηa, si na iyi í j̄ɔ n̄ je Amai Amanε.

28 Na n̄ɔu, i maà biti ηa, domi waati wa naa iyi iku ηa fei aa gb̄ɔ imum,

29 n̄ɔ aa fita wa hai si bale. Inε ηa iyi à ce j̄iidaε aa j̄i si kuwεε hai tā. Inε ηa m̄ɔ iyi à ce laal̄ɔ aa j̄i n̄ɔ a kiiti ηa.

Mii ηa iyi wa nyisi iyi Jesu í ne yiiko

30 Jesu í ni, n kaa n ȳk̄ɔ n ce nḡɔɔ do aram. Si bei Ilaāɔ í s̄ɔm si bεεbei an ceò kiitiu, n̄ɔ kiitim í je dee dee domi n kù wa n dε id̄ɔɔbim ku ce, bii kù je id̄ɔɔbii inε iyi í bεm wa.

31 Bii amu takam nii n̄ wa n jea aram seεda wo, seεdam kù je nt̄ɔ.

32 Amma inε ḡɔ í wεε iyi wa jea inε ηa seεdam n̄ɔ n̄ mà iyi seεda iyi wa je n̄ɔa na irim n̄ɔu nt̄ɔi. Laf̄εεi í je Zāa woo dasi inyi.

33 In̄εi í bε sie inε ηa, n̄ɔ ide iyi í f̄ɔ si ḡãmem n̄ɔu nt̄ɔi.

34 Kù je n̄ wa n dε amanε ku jeεm seεda, amu de n̄ wa n f̄ɔ bεεbei ku ba i ba faaba ηa.

35 Zāau bε í yei bei fitila iyi à má ku má inya. N̄ɔ waati keeke ḡɔ ì j̄esi i wεεò in̄ɔ did̄ɔ si inya kumáεu ηa.

* 5:25 *iku ηa* Kù je inε ηa iyi à ku nt̄ɔ nt̄ɔ ηai wa f̄ãa. Amma inε ηa iyi dulum du ηa í j̄ɔ à je bei iku ηai wa f̄ãa.

36 Amma sɛɛda ɔ́ í wɛɛ iyi í la í re ti Zāa. Sɛɛdaui í je ice iyi ñ wa n ce. Aɔ́ Baabai í daam si awo, nɲu mɔ́i wa jɛa ine ɲa sɛɛdam nɔ́ wa nyisi iyi Ilaaɔ́ Baabai í bɛm wa.

37 Ilaaɔ́ Baaba takaei wa jɛa ine ɲa sɛɛdam. Amma inɛ í kù gbɔ́ ide ku fɔɛ baa ajɔ́ akā ɲa hee má je í yɔ́ do iju ɲa.

38 Ideɛ kù ba bi ku buba si ɲɛ, domi í kù dasi amu iyi í bɛ wau naane ɲa.

39 Inɛ í ya maa cio kukɔ́i idei Ilaaɔ́ si na iyi í jò ì waa tamaa aa ba siɛ kuwɛɛ hai tā ɲa. Nɔ́ wee kukɔ́ ɲau bɛ fei wa jɛa ine ɲa sɛɛdam.

40 Amma do nɲu fei ì kɔ́ ku naa bi tom ku ba í ba kuwɛɛ ɲa.

41 N kù wa n de saabu bi amanɛ ɲa.

42 Amma ñ mà ɲɛ. Ñ mà iyi í kù nɛ kubii Ilaaɔ́ si idɔ́ nɲɛ ɲa.

43 Do irii Baam nii ñ naa, nɔ́ í kù gbam ɲa. Amma bii ine ɔ́ nɲɛ í naa do irii arai nɲu takae, lafɛ́i aa gba ɲa.

44 Bii bɛɛbei beirei aa ce í dasim naane ɲa, inɛ iyi ì ya maa de saabu nɛ ɲa inɛ duusɔ́ nɔ́ í kù waa de saabu iyi wa naa hai bi Ilaaɔ́ ɲa, nɲu iyi kù nɛ saa.

45 I maà tamaa mà amui an yɛ taale nɲɛ bi Ilaaɔ́ Baaba. Moizi, nɲu iyi ì waa naane ɲau, nɲui á yɛ taale nɲɛ.

46 Bii ì dasi Moizi naane ntɔ́ ɲa wo, aa dasi amu mɔ́ naane ɲa, domi idem nii Moizi í kɔ́.

47 Amma í kù dasi ideɛ naane ɲa. To, beirei aa ce í dasi idem naane ɲa.

6

Jesu í wò amanɛ dubu miu (5.000)

(Cɔ́ Matie 14:13-21; Maaku 6:30-44; Luku 9:10-17)

1-4 Si anyii nɲu, jingaui Zuifu ɲa iyi à ya kpe Iku ku kuau í maai wa. Waati bɛɛbei Jesu í kua icei tenkui Galilee. Tenkuui à ya nyi a kpe Tiberia má. Nɔ́i zamaa nkpɔ́ wa tooɛ, domi à yɛ maamaake ɲa iyi í ya maa ce ku maa faabaɔ́ bɔ́ ɲa. Nɔ́i Jesu í gū geete ɔ́ í buba do mɔ́ɔɛ ɲa ajɔ́.

5 Iyi í cɔ́ ilu nɔ́ í yɛ zamaa nla ɔ́i wa naa bi tɛɛ. Nɔ́i í bee Filipu í ni, iwoi aa ka ba ije iyi aa ka ra ine ɲau ihɛ á je.

6 Í fɔ́ bɛɛbei ku cɔ́ɔ́ laakai Filipu domi í mà bei nɲu á ce tā.

7 Nɔ́i Filipu í jɛaa í ni, baa flai icei ajɔ́ cɔ́ minji kaa to ka ra ɲa ije, iyi aɲa fei aa ba kekee kekee.

8 Nɔ́i ine akāi mɔ́ɔ́ ɲau iyi à ya kpe Anderee, ifɔ́i Simɔ́ Piɛɛ í ni,

9 ama awaasū ɔ́ í wa ihɛ í nɛ pɛɛ ara miu do cɛɛ keeke minji. Amma nɲu bɛ kaa cea zamaa nlau ihɛ nkāma.

10 Nɔ́i Jesu í ni, í jò aɲa fei a buba. Wee inyau í nɛ fɔ́fɔ́ nkpɔ́ nkpɔ́. Nɔ́i aɲa fei à buba. Si inɔ́ ɲa kukpɔ́i inemɔ́kɔ́ ɲau í to dubu miu (5.000).

11 Nɔ́i Jesu í so pɛɛ ɲau í saabu Ilaaɔ́, ɲɔ́i í jò à kpɛa ine ɲa iyi à waa bubau. Bɛɛbe mɔ́i í ce do cɛɛ ɲau. Nɔ́ à je bei à bi.

12 Iyi aɲa fei à je à yo, ɲɔ́i Jesu í sɔ́ mɔ́ɔɛ ɲa í ni, í ko ije iyi í gbɛu ɲa ku ba ɔ́ɔ́ ku maà ce nfe.

13 Nɔ à ko ije iyi í gbeu. Si p̄ɛ ara miu iyi Jesu í gba í bububu í kp̄ɛa inɛ ɲa à jɛu, kɔlɔ maateejii í gbe.

14 Iyi inɛ ɲau à yɛ maamaake iyi Jesu í ceu ɲɔi à ni, do ntɔ, ɲɲui í jɛ walii iyi á na ku naa si andunyau.

15 ɲɔi inɛ ɲau à waa bi a muu do gbugbã a coo ilaalu. Amma si bei Jesu í mà si ɲa ɲɔi í nya arae ɲɲu akã í nyi iri kutau ma.

Jesu wa ne si antai tenku

(Cɔ Matie 14:22-33; Maaku 6:45-52)

16 Iyi aɛ í lɛ ɲɔi mɔcɔi Jesu ɲau à bɔ itii tenkuu.

17 ɲɔi à lɔ akɔi inyi ku ba a kua a bɔ Kaperanumu. Nɔ à dasi kp̄aa à waa nɛ. ɲɔi idũ í dũ nɔ wee Jesu kù to si ɲa.

18 ɲɔi fufu nla gɔ wa ce nɔ inyi wa yaya.

19 Iyi à nɛ zakai kilo mɛɛfa ɲɔi à hɔnne Jesu wa nɛ si antai inyi wa naa bi tu ɲa, ɲɔi zigi ɲɲa í da.

20 Amma Jesu í sã ɲa í ni, amui, i maà j̄ɔ njo ku mu ɲɛ.

21 ɲɔi à waa bi ɲɲu mɔ ku lɔ inɔ akɔi inyi amma wee gbakã à to bii à waa bɔu.

Zamaau wa de Jesu

22 Iju kumáe inɛ ɲa iyi à wa icei tenkuu bɛ, à ye gígí iyi akɔ akã í wa bɛ wo. Á nɔ à mà iyi Jesu kù lɔ akɔi inyi do mɔcɔɛ ɲa ajɔ, aɲa duusɔɔ ɲɲai à nɛ.

23 Waati beɛbe, akɔi inyi gɔ ɲa mɔ à naa hai Tiberia nɔ à to inyau. Tengí bei Laf̄ɛ Jesu í tako í saabu Ilaaɔ í bei í na ɲa p̄ɛ à jɛu.

24 Iyi zamaau í yɛ Jesu do mɔcɔɛ ɲa kãma ɲɲa kù wa bɛ, ɲɔi aɲa mɔ à lɔ akɔi inyi ɲau à bɔ ku dɛdɛ ɲa ikpa Kaperanumu.

Jesui í je ijei kuwɛɛ

25 ɲɔi inɛ ɲau à kua icei tenkuu do ikpa ih̄ɔ à koo à ba Jesu bɛ nɔ à ni, Mɛɛtu, waati yoomai í to wa ih̄ɛ.

26 ɲɔi Jesu í jɛ ɲɲa í ni, ntɔ ntɔ, ì waa dɛdɛm ɲai si na iyi í j̄ɔ ì ba p̄ɛɛ ì jɛ ì yo ɲa, kù jɛ na iyi í j̄ɔ ì yɛ ñ ce maamaake gɔ ɲa.

27 I maà ti i ce icei ije iyi í ya sãmi ɲɲu akã, amma i ce icei ije iyi á j̄ɔ ì ba kuwɛɛ hai tã ɲa. Nɔ ije ɲɲu amu Amai Amanɛi an mu ɲɲɛ, domi amui Ilaaɔ Baaba í na yiikɔɛ nɔ í j̄ɔ inɛ ɲa à waa yɔɔ.

28 ɲɔi à beɛɛ à ni, mii aa ka ce ka ceɔ ice iyi Ilaaɔ í bi.

29 ɲɔi Jesu í jɛ ɲɲa í ni, ice iyi Ilaaɔ í bi si ɲɛi í jɛ i dasi amu woo bɛɛ naanɛ ɲa.

30 ɲɔi à beɛɛ à ni, maamaake yoomai aa ce ka yɔɔ ku ba ka dasiɛ naanɛ. Mà ice yoomai aa ce.

31 Nɔ à ni má, bala nwa ɲa à jɛ ije gɔ iyi à ya kpe mana si gbaa. Á kɔɔ à ni í na ɲa ije wa hai lelei Aã.

32 ɲɔi Jesu í jɛ ɲɲa í ni, ntɔ ntɔ ñ wa n sã ɲɛi, kù jɛ Moizii í mu ɲɲɛ ijɛu wa hai lele, amma Baam nii í mu ɲɲɛ ije iyi í jɛ ntɔu wa hai lele.

33 Nɔ ije iyi Ilaaɔ í ya mua inɛ, ɲɲui í jɛ inɛ iyi í kita wa hai lele iyi á j̄ɔ amanɛ ku ba kuwɛɛ hai tã.

34 ɲɔi à sɔɔ à ni, mɔkɔɔyi, mu nwa dimii ijɛu bɛ do ajɔ fei.

35 N̄ɔi Jesu í s̄ɔ ɲa í ni, amui ñ je ijei kuwεε. Ine iyi í naa bi tom, ari kaa kpa laf̄εε má pai, nɔ ine iyi í dasim naane, agbe kaa kpaá má pai.

36 N̄ tako ñ s̄ɔ ɲe wo ñ ni, ì waa yem ɲa, amma i kù dasi naane ɲa.

37 Ine ɲa iyi Baaba í nam fei aa naa bi tom, nɔ ine iyi í naa bi tom baa bii beirei n kaa n nyɔɔ angule.

38 N̄ kita wai hai lelei Āɔ n na n ceò idɔɔbii ine iyi í bɛm wa, kù je idɔɔbii amu takam.

39 Idɔɔbii ine iyi í bɛm wa wee. Ine ɲa iyi í nam, n maà n jò baa ine akā ɲɲa ku ce nfe amma n j̄l aɲa fei hai si bale si ajoyi ankāanyi.

40 Idɔɔbii Baam nii í je ine iyi í ye amu Ama nɔ í dasim naane fei ku ne kuwεε hai tā, an nɔ n j̄l laf̄εε hai si bale si ajoyi ankāanyi.

41 N̄ɔi Zuifu ɲau à waa gbagba sie na iyi í jò í ni ɲɲu í je ije iyi í kita wa hai lelei Āɔ.

42 N̄ɔi à ni, í jò Jesu amai Zozefuu mbe mεε. À mà iyeò baaε. Beirei í ce í ni ɲɲu í naai hai lele.

43 N̄ɔi Jesu í s̄ɔ ɲa í ni, i maà ti i maà gbagba na irim beεbe ɲa.

44 Ine gɔ kaa yɔkɔ ku naa bi tom bii kù je Baaba iyi í bɛm wai í fa laf̄εε wa. Nɔ ine ɲɲui an jò ku j̄l hai si bale si ajoyi ankāanyiu.

45 Ine akāi walii ɲau í kɔ í ni, Ilaāɔ takaei á na ku kɔ ine fei si cio. Nɔ beεbei ine iyi í gbɔ idei Baaba fei nɔ í jirima cioε laf̄εε á naa bi tom.

46 Ine kāma kù ye Ilaāɔ Baaba do iju, í gbe amu iyi ñ naa hai bi tεεu.

47 Ntɔ ntɔ, ine iyi í dasim naane fei í ne kuwεε hai tā.

48 Amui ñ je ijei kuwεε.

49 Bala ɲɲe ɲa à je mana si gbaa amma kù ganji a ku.

50 Amma amu ije gɔi ñ wa n fāa iyi í naa hai lele, iyi bii amanε í je kaa ku.

51 Amui ñ je ijei kuwεε. Hai lelei ñ kita wa. Nɔ ine iyi í ba ijeu í je fei í ne kuwεε hai tā. Ijeui í je aram. An náai ku ba ine ɲa a maa wεεò.

52 Iyi Jesu í fɔ bεεbe ɲɔi Zuifu ɲa à ce si kakɔɔ jiida à waa ni, beirei ɲɲu á ce ku na wa injai arae ka ɲɔ.

53 N̄ɔi Jesu í s̄ɔ ɲa má í ni, ntɔ ntɔ ñ wa n s̄ɔ ɲei, bii í kù ɲɔ injai arai amu Amai Amanε walakɔ i kù mɔ njem i kù ne kuwεε ɲa.

54 Ine iyi í ɲɔ injai aram nɔ í mɔ njem í ne kuwεε hai tā, nɔ an j̄uu hai si bale si ajoyi ankāanyiu,

55 domi injai aram nii í je ije alala nɔ njem mɔi í je inyi alala.

56 Ine iyi í ɲɔ injai aram nɔ í mɔ njem awaò aa ka ne anu akā ka maa wεεò.

57 Baabai í bɛm wa. Nɲui í ne kuwεε nɔ na iriei amu mɔ ñ wεε. Beεbe mɔi ine iyi í ɲɔm, laf̄εε í ne kuwεε na irim.

58 Ije iyi í kita wa hai lelei ñ wa n fāa. Ine ɲɲu kù je bei ije iyi bala ɲɲe ɲa à je nɔ kù ganji à kuu. Ine iyi wa je dimii ijeu ih̄ε á maa wεei hee do ajoyi fei.

59 Ideu bei Jesu í kɔ ine ɲa si ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔtɔw Kaperanumu.

Idei kuwεε hai tā

60 Iyi mǎcǎi Jesu ηau à gbǎ ideu ηǎi nkpǎe nηa í ni, ideu ihē í lele. Yooi á nǎǎ.

61 Nǎ Jesu í mà iyi à wasi ku gbagba na ideu, ηǎi í bee ηa í ni, ideui í je nηε bi ku kooseε?

62 Debei, beirei aa ni ηa bii ì ye amu Amai Amanε n̄ wa n bǎ lele ηa bii n̄ tako n̄ wa wo.

63 Hundei í ya mua inε kuwεε, gbugbāi amanε kù je nkāma. Nǎ ide iyi n̄ sǎ ηeu wee hundei, nǎ nηui í je kuwεε.

64 Amma si inǎ nηε inε gǎ ηa a kù dasi naanε. Jesu í fǎ beεbei si na iyi í jǎ í mà hai sinteε inε ηa iyi a kaa dasi nηu naanε do inε iyi á na ku zamba nηu.

65 Nǎ í ni má, na iyi ihēi í jǎ n̄ sǎ ηε wo n̄ ni inε gǎ kù wεε iyi á naa bi tom bii kù je Ilaaǎ Baabai í jǎ lafēε í naa.

66 Nǎi hai waati beεbe mǎcǎ nkpǎe ηau à fa ara nηa do anyi a ci ya tooε má.

67 Na ηǎi í jǎ Jesu í bee mǎcǎ maateejie ηau í ni, inε mǎ ni, i kù waa ne ηai?

68 Nǎi Simǎǎ Piεε í jeaa í ni, Lafēε, bi yooi aa ka bǎ má. Awǎi ì ne idei kuwεε hai tā.

69 Awa à dasi naanε nǎ à mà kam kam iyi awǎi ì je Inε Kumá iyi í naa hai bi Ilaaǎ.

70 Nǎi Jesu í bee ηa í ni, kù je amui n̄ cica inε maateejiu ba. Do nηu fei inε akǎ nηε í je inei Seetam.

71 Waatǎ idei Zudasi amai Simǎǎ Isikariotii wa fāa, si na iyi í jǎ baa do iyi í wa si inǎi mǎcǎ maateiji ηau fei, nηui á zambaε.

7*Ifǎi Jesu ηa a kù dasie naanε*

1 Si anyii nηu, Jesu wa dabii si ilei Galilee. Kù bi ku bǎ ikpa ilei Zudee domi Zuifu ηau à waa de ku kpaα.

2 Nǎ wee jingauu Zuifu ηa iyi à ya kpe jingauu Ilei aǎ í maai wa.

3 Nǎi ifǎi Jesu ηa à sǎǎ à ni, ne hai ihēi í bǎ Zudee ku bǎ mǎcǎε ηa iyi à wa ikpa be a ye ice iyi í waa ce,

4 domi bii amanε í bi a mà nηu bantuma kaa máa ce ngǎǎ si asii. Bii ì waa ce dimii ice beεbe, í gbe í nyisi inε ηa araε.

5 Á waa fǎ beεbei si na iyi í jǎ baa aηa taka nηa a kù dasie naanε.

6 Nǎi Jesu í sǎ ηa í ni, waatim kù to wa titǎ, amma inε waatiu fei í sla nηei.

7 Inei andunya ηa a kaa yǎkǎ a cé ηε, amma à cé amu domi n̄ ya n̄ ni kookoosu nηa kù sǎa.

8 Inε i bǎ jingauu, amma amu n̄ kù wa n̄ koo titǎ, si na iyi í jǎ waatim kù to wa.

9 Iyi í sǎ ηa ideu í tā nǎ í gbe ilei Galilee be.

Jesu í bǎ jingau

10 Iyi ifǎi Jesu ηa à bǎ jingauu ηǎi nηu mǎ í dede í koo do asii, kù bi a yǎǎ si bantuma.

11 Nǎi Zuifu ηau à wasi ku dedεε si waatii jingauu à waa ni, iwoi í wa.

12 Nǎi si zamaau inε ηa à wasi ku fǎ ideε do gundu. Inε gǎ ηa à waa ni, inε jiidai. Nǎ inε gǎ ηa mǎ à waa ni, iboi, wa dǎ ijui inε ηai.

13 Amma kāma n̄ja ci ya fɔ ideɛ do wɔɔkɔ domi à waa ce n̄joi inɛ ngbo n̄jau.

14 Iyi inɛ n̄ja à jɛ jingauu à to anini n̄joi Jesu í koo í lɔ bantumai kpasɛi Ilaaɔ be wa kɔ inɛ n̄ja si cio.

15 N̄joi Zuifu n̄jau à biti nɔ à wasi ku ni, beirei inɛ iyi kù bɔ cio í ce í mà kukɔi idei Ilaaɔ be ihɛ.

16 N̄joi Jesu í jɛ n̄ja í ni, ciom kù jɛ hai si idɔm nii wa fita wa. Hai bi Ilaaɔi wa naa, n̄ju iyi í bɛm wa.

17 Inɛ iyi í bi n̄ju ku ce idɔbii Ilaaɔ, lafɛɛ á mà bii ciom hai bi Ilaaɔi wa naa, walakɔ bii í jɛ ti amu takam nii.

18 Inɛ iyi wa fɔ ide do yiikoi irii araɛ beɛrei n̄ju takaei wa de. Amma inɛ iyi wa de beɛrei inɛ iyi í bɔɔ wa, lafɛɛ ntɔi í ya fɔ, ibo kāma ci ya wa sie.

19 Moizii í na n̄je wooda, mà irei. Amma do n̄ju fei, kāma n̄je kù waa jirima woodau. To, na mii í ce ì waa de ku kɔam n̄ja.

20 N̄joi zamaau í jɛaa í ni, ì nɛ inɛi inɔkoi ba. Yooi wa de ku kɔaɛ.

21 Jesu í jɛ n̄ja í ni, maamaake akāi ñ ce si ajɔi kusimi nɔ in̄je fei í biti.

22 Amma i lasabu n̄ja. Moizii í na n̄je woodai bango ku dasi. N̄jui í jɔ baa bii í jɛ ajɔi kusimii ì ya maa dasi ama n̄je n̄ja bango n̄ja. Nɔ mɔm idei bango ku dasiu kù jɛ hai bi Moizii wa naa, hai bi bala n̄je n̄jai.

23 Debei, bii ì waa dasi ama n̄je n̄ja bango si ajɔi kusimiu ku ba i maà beje woodai Moizi n̄ja, na mii í ce ì ya maa

mum do idɔɔkɔ n̄ja waati iyi ñ faaba inɛ gɔ mam mam si ajɔi kusimiu.

24 I maà ya kiiti ngɔgɔ si bei ì waa yɔɔ do iju n̄ju akā n̄ja, amma i ce kiitiu dee dee n̄ja.

Jesui í jɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cicau?

25 N̄joi inɛi Zeruzalɛmu gɔ n̄ja, iyi à gbɔ Jesu í fɔ beɛbe à waa ni, kù jɛ inɛɛu ihɛi à waa de ku kɔau ya.

26 Nɔ wee wa fɔ ide si bantuma nɔ inɛ gɔ kù ni ide gɔ mɛɛ. Mà inɛ ngbo nwa n̄ja à mà beɛbei iyi n̄jui í jɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cicau do ntɔ de.

27 Amma bii í jɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cicau wa naa inɛ gɔ kaa mà hai bii á naaɔ wa, nɔ wee awa à mà hai bii inɛɛu ihɛ í naa.

28 Si bei Jesu wa kɔ n̄ja si cio bantumai kpasɛi Ilaaɔ be í la wa ni, ì waa tamaa bei ì mām n̄jai, ì nɔ ì mà hai bii ñ wa n naa n̄ja. Do n̄ju fei, n kù naa do yiikoi aram, amma ilu ntɔi iyi in̄je i kù mà, n̄jui í bɛm wa.

29 Amu ñ màa, domi hai bi tɛei ñ wa n naa, n̄ju mɔi í nɔ í bɛm wa.

30 N̄joi à waa de ku muu, amma inɛ gɔ kù lesie awɔ domi waatiɛ kù to wa titã.

31 Si zamaau inɛ n̄kɔ í dasie naane n̄joi à ni, bii inɛ ihɛ kù jɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cicau, inɛ mmu iyi á na ku naa á yɔkɔ ku ce maamaake n̄ja ku re bei inɛɛu ihɛ wa ce?

À be woo degbe kpasɛi Ilaaɔ n̄ja a koo a mu Jesu

32 Farisi n̄ju à gbɔ bei inɛ n̄ju à waa fɔ idei Jesu do gundu. Na n̄ju, inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ n̄ja do Farisi n̄ja à be

woo degbe kpasēi Ilaaḍ ḡa a koo a muu wa.

³³ Nḡi Jesu í sḡ ḡa í ni, waati keekei í gbe iyi an wεε do inε. Si anyiε an nyi bi inε iyi í bεm wa.

³⁴ Aa na i maa dεdεem ḡa amma i kaa yεm ḡa, domi i kaa yḡkḡ i bḡ bii an wa ḡa.

³⁵ Nḡi Zuifu ḡau à bee nḡe ide à waa ni, iwoi á bḡ iyi a kaa ka yḡḡ. Mà bi inε nwa ḡa iyi à fangaa si ilei dimi mmu ḡau i á bḡ ya. Á koo kḡ dimi mmu ḡau si cḡoi?

³⁶ Yoomai í jε yaasei ide iyi í fḡu bε si bei í ni aa ka dε nḡu amma a kaa ka yε nḡu, domi bii nḡu á wa a kaa ka yḡkḡ ka bḡ bε.

Inyii kuwεε

³⁷ Ajḡi ankāanyii jingau i ya nε bεεrε ku re. Ajḡ nḡuu, ḡḡi Jesu í dede í leekḡ wa fḡ ide hee lele wa ni, inε iyi agbe wa kpa ku naa ku mḡ inyi bi tom.

³⁸ Inε iyi í dasim naanε fei inyii kuwεε á cā si idḡi lafēε. Bεεbei kukḡi ide i Ilaaḍ í ni.

³⁹ Wee ide i Hunde i Ilaaḍi Jesu wa fāa. Inε iyi í dasi Jesu naanε fei á ba Hundeu. Amma waati iyi wa fḡ bεεbeu Ilaaḍ kḡ na Hundε titā si na iyi í jḡ Jesu kḡ nyisi amboεε waati bεεbe.

Inε ḡa à waa kpē nḡe na irii Jesu

⁴⁰ Inε ḡḡ ḡa si inḡi zamaau, iyi à ḡbḡ ideu ḡḡi à ni, inεεu ihē walii nlai ntḡ ntḡ.

⁴¹ Inε ḡḡ ḡa mḡ à ni, inε iyi Ilaaḍ í cicau. Amma inε ḡḡ ḡa à ni, beirei inε iyi Ilaaḍ í cicau á ce ku naa hai ilei Galilee.

⁴² Kukḡi ide i Ilaaḍ kḡ ni inε iyi Ilaaḍ í cicau á fita wai hai si

dimii Davidi? Hai Betelehemu ilui Davidi takae si á naa?

⁴³ Nḡ inε ḡau à waa kpē nḡe na iriε.

⁴⁴ Inε ḡḡ ḡa à bi a muu, amma inε kāma kḡ lesiε awḡ.

Naanε hai dasii inε ngboi Zuifu ḡa

⁴⁵ Nḡi woo degbe kpasēi Ilaaḍ ḡau à nyi bi inε ngboi woo weei Ilaaḍ ḡa do Farisi ḡau. Nḡi à bee ḡa à ni, na mii í ce i kḡ mu Jesuu wa ḡa.

⁴⁶ Nḡi woo degbe kpasēi Ilaaḍ ḡau à jε à ni, inε kāma kḡ wεε iyi í fḡ ide bei inεεu bε.

⁴⁷ Nḡi Farisi ḡau à bee ḡa à waa ni, to, inε mḡ ì jḡ inεεu í dḡi iju nḡe ḡa ya.

⁴⁸ Í ḡbḡ bii inε ngbo ḡḡ walakḡ Farisi ḡau baa inε akā nḡa í dasiε naanε ḡai?

⁴⁹ Amma zamaau kḡ mà woodai Moizi. Ilaaḍ kḡ ceekpe ḡa.

⁵⁰ Amma si inḡi Farisi ḡau inε ḡḡ í wa bε à ya kpoo Nikodemu. Nḡui í bḡ bi Jesu idūu wo. Iyi í ḡbḡ à waa fḡ bεεbe ḡḡi í bee ḡa í ni,

⁵¹ wooda nwa í yḡḡa nwa ka ye taalei amanε hai a kḡ ḡbḡ ideε nḡ a kḡ mà mii iyi í ce?

⁵² Nḡi à beεε à ni, aseε awḡ takae mḡ inεi Galileei? Cḡ si kukḡi ide i Ilaaḍ sāa sāa, i kaa yε walii ḡḡ iyi í fita wa hai Galilee.

[⁵³ Nḡ inε fei í nε kpasēε.

8

Inaabo iyi í ce sakara

¹ Nḡi Jesu í bḡ geete iyi à ya kpe Olivie.

² Amma iju kumáε daadaakḡ í sinda í bḡ bantumai kpasēi

Ilaaḥ nṓ ine fei wa bṓ bi tēe, nṓ í buba í lṓsi cio ku kṓ ḡa si.

³ Nṓi woo kṓ ine ḡa si wooda ḡa do Farisi ḡa à naaḥ inaabo ḡṓ wa bi tēe iyi à muu si sakara ku ce. Nṓi à leekīe si aninii zamaau.

⁴ Nṓ à sṓ Jesu à ni, Mēetu, à mu abou ihēi si sakara ku ce.

⁵ Wee Moizi í fṓ si woodae í ni dimii inaabo be ihē ka taa kuta ka kṓaa. To, awṓ mṓ, beirei ì yṓṓ.

⁶ À fṓ bēebēi ku ba a cṓ laakae nṓ a ye taalee. Amma Jesu í kṓmba iri ile wa kṓ si ile do amaawṓ.

⁷ Nṓi à beee à mantee nṓ í dede í te í sṓ ḡa í ni, ine iyi kù ce dulum si inṓ nḡe ku tako ku ta abou kuta.

⁸ Nṓ í kṓmba má wa kṓ si ile.

⁹ Iyi à ḡbṓ bēebe nṓi à fita akā akā hai ine ḡbṓ ḡau hee ku bṓ si inei ankāanyi ḡau. Í ḡbe Jesu nḡu akā do abou si wajue.

¹⁰ Nṓi Jesu í dede í te má nṓ í beee í ni, abooyi, iwoi à wa. Ine ḡṓ kù ḡbe ihē iyi wa ye taalee má?

¹¹ Nṓi abou í ni, mṓkṓyṓyi, baa akā nḡa kù wa ihē má. Jesu í ni, amu takam mṓ n kaa n ye taalee. Nēe, amma maà ce dulum má.]

Jesui í je inya kumái andunya

¹² Si anyii nḡu, Jesu í ba ine ḡa ide ku fṓ má í ni, amui ñ je inya kumái andunya. Ine iyi wa toom á ne inya kumá iyi á jḥ ine ku ba kuwēe, kaa maa ne si ilu kuku.

¹³ Nṓi Farisi ḡau à sṓṓ à ni, nsei ì waa jea arae seeda. Seedaē kù je ntṓ.

¹⁴ Nṓi Jesu í je nḡa í ni, baa bii ñ wa n jea aram seeda, ide ḡa iyi ñ wa n fṓu fei ntṓi, domi ñ mà hai bii ñ naa ñ nṓ ñ mà bii ñ wa n bṓ. Amma inḡe i kù mà hai bii ñ naa hee má je bii ñ wa n bṓ.

¹⁵ Inḡe ì ya maa ce kiiti ḡai bei amanee ḡa à ya ce, amu n ci ya n kiiti ine kāma.

¹⁶ Amma baa bii í je ñ wa n kiiti ine ḡa, kiitim í sṓa domi amu akā si an kiiti ḡa, Baaba iyi í bem wa í wēe do amu.

¹⁷ À kṓṓ si tiai wooda nḡe à ni seedaí amanee minjii í je ntṓ.

¹⁸ Ñ wa n jea aram seeda nṓ Baaba, iyi í bem wa, nḡu mṓ wa jea ine ḡa seeda.

¹⁹ Nṓi à beee à ni, iwoi Baaēu í wa. Nṓi Jesu í je nḡa í ni, i kù mà amu takam ḡa mṓm hee má je Baam. Bii í je ì màṃ ḡa wo aa mà Baam nṓu ḡa.

²⁰ Ideu bei Jesu í fṓ waati iyi wa kṓ ine ḡa si cio bantumai kṓasēi Ilaaḥ bii à ya jile fiaí kṓletiu. Nṓ ine ḡṓ kù lesie awṓ si na iyi í jḥ waatie kù to wa titā.

A kaa yṓkṓ a bṓ bii Jesu wa bṓ

²¹ Nṓi Jesu í sṓ ḡa má í ni, an ne nṓ aa na í dedēem ḡa, amma aa ku ḡai si dulum du ḡe. I kaa yṓkṓ í bṓ bii ñ wa n bṓ ḡa.

²² Si bei í ni bii nḡu wa bṓ a kaa yṓkṓ a bṓ be nḡui í jḥ Zuifu ḡau à bee nḡe à waa ni, debei á kṓa araei?

²³ Nṓ Jesu í ni, hai ile ihēi inḡe ì naa ḡa, amma amu hai lelei ñ naa. Inḡe inei andunya ḡai, amma amu n kù je inei andunya.

24 Na n̄ɔi í ce ñ ni aa ku si dulum du ñe ña. Nt̄o nt̄o, bii í kù dasi naane ña iyi amui ñ je ine iyi Ilaaḏ í cicau aa ku si dulum du ñe ñai.

25 N̄ɔi à beee à ni, aw̄oi yoo. N̄ɔi Jesu í je ñña í ni, ñ s̄o ñe t̄a hai sintee.

26 Ide iyi ñ ne ku f̄o na iri ñje n yeḏ taale ñje í kp̄o. Amma ine iyi í bem wa ilu nt̄oi, n̄o ide iyi ñ gb̄o hai bi tee, ññui ñ wa n sisia ine ña tit̄a.

27 Amma waati iyi Jesu wa f̄o beebe a kù mà hee mà idei Ilaaḏ Baabai wa s̄o ña.

28 N̄ɔi Jesu í ni, aj̄o iyi aa so Amai Amane í k̄oae lele ña, aj̄o ññui aa mà ña iyi amui ñ je ine iyi Ilaaḏ í cica. N̄o aj̄o ññui aa mà ña má iyi n kù wa n ce nḡoḡo do aram. Ide iyi Baaba í s̄om ññu ak̄ai ñ wa n s̄o ñe m̄o.

29 N̄ñu iyi í bem wa í wee do amu. Kù j̄om amu ak̄a domi waati k̄ama fei iyi á d̄oa sii ñ ya n ce.

30 Iyi Jesu í f̄o beebe ine nkp̄oi í dasie naane.

Aru ña do ine ña iyi à ne ara ñña

31 N̄ɔi Jesu í s̄o Zuifu ña iyi à dasie naane í ni, bii í waa jirima idem ña ñ je m̄oc̄om ñai nt̄o nt̄o.

32 Aa mà nt̄o ña n̄o nt̄ou á j̄ò í ne ara ñje.

33 N̄ɔi à j̄eaa à ni, awau t̄okui Aburhamu ñai a kù n̄o a kù je arui ine ḡo aj̄o k̄ama. Beirei í ce í waa s̄o wa ñ ni aa ka ne ara nwa.

34 N̄ɔi Jesu í je ñña í ni, nt̄o nt̄o ñ wa n s̄o ñei, ine iyi í ya ce dulum fei arui dulum nii í je.

35 Aru ci ya n̄o ku wa kpas̄ei laf̄ee do aj̄o fei, ama à bíei í ya wa be do aj̄o fei.

36 Na n̄ɔi í ce, bii amu Amai Ilaaḏ ñ j̄ò ñ ne arae, aa ne araei nt̄o nt̄o.

37 N̄n̄ mà iyi ññeu t̄okui Aburhamu ñai. Amma ñ waa de ku kpam ña si na iyi í j̄ò í ci ya j̄ò idem ku buba si id̄o ñje.

38 Mii iyi ñ ye bi Baam ññui ñ wa n s̄o ñe, beeb̄ei ññe m̄o ñ waa ce mii iyi baa ñje í s̄o ñe.

39 N̄ɔi à j̄eaa à ni, Aburhamui í je baa nwa. N̄ɔi Jesu í je ñña í ni, bii í je ññeu amai Aburhamu ñai nt̄o nt̄o, mii iyi Aburhamu í ce ññui aa ya ce ña wo.

40 Amma wee nsei í ya maa de ku kpam ñai, amu iyi ñ wa n s̄o ñe ide nt̄o iyi ñ gb̄o hai bi Ilaaḏ. Aburhamu kù n̄o kù ce dimie aj̄o k̄ama.

41 Do ññu fei, ñ wa n s̄o ñei, kookoosu ña iyi baa ñje í ya ce ññui ññe m̄o ñ waa ce.

N̄ɔi à j̄eaa à ni, awa a kù je seege ña. Ilaaḏ ññu ak̄ai í je baa nwa.

42 N̄ɔi Jesu í s̄o ña í ni, bii í je Ilaaḏi í je baa ñje aa bim ña, domi hai bi Ilaaḏi ñ fita wa ñ naa ih̄e. N kù naa do aram, ññui í bem wa.

43 Na mii í ce í ci ya gb̄o yaasei idem ña. I ci ya gb̄o yaasee ñai si na iyi í j̄ò í kaa ȳok̄o ña.

44 Seetam nii í je baa ñje, n̄o ñ waa bi í ce id̄o bii baa ññeu. Hai sinte woo kpa inei. Kù waa leeki si kp̄ai nt̄o domi nt̄o kù wa sie. Bii wa s̄o ibo, í ya maa foi bei ññu takae í ye domi ilu iboi, n̄o baai ilu ibo feii.

45 Amma si na iyi í jò amu ñ ya n sō ñe ntò, ññui í jò i kù waa dasim naane ña.

46 Yoo ññei á yòkò ku ni ññui í ye ñ ce dulum. Kù wée. Debei, na mii í ce i ci ya dasim naane ña bii ñ wa n sō ñe ntò.

47 Ine iyi í je ti Ilaaḍ ññui í ya gbò ideí Ilaaḍ. Si bei ññe i kù je tee ña ññui í jò i ci ya gbò idee ña.

Jesu do Aburhamu

48 Nḗi Zuifu ñau à sō Jesu à ni, debei awa à ñe ntò si bei à ni awòu inei Samarii, nò ñ ñe inei inòko.

49 Nḗi Jesu í je ñña í ni, n kù ñe inei inòko. Baam nii ñ wa n saalu, amma ññe i kù waa saalum ña.

50 N kù wa n de beerei aram. Ine gòí wa dede beerem, ññui í nò í je woo kiiti.

51 Ntò ntò ñ wa n sō ññei, ine iyi wa jirima idem lafēe kaa ku pai.

52 Nḗi Zuifu ñau à sō à ni, bebei à mà iyi ntò ntò ñ ñe inei inòkoi, domi Aburhamu í ku nò walii ñau mò à ku, nò awò ñ ni ine iyi wa jirima idee kaa ku pai.

53 Bala nwa Aburhamu í ku. Mà ñ tamaa awò ñ la ñ rooi? Nò walii ñau mò à ku. To, yooi awò ñ waa tamaa ñ je.

54 Nḗi Jesu í je ñña í ni, bii amui ñ wa n de beerei aram, beere ngbei. Ine iyi wa de beerem ññui í je Baam, ine iyi ññe ñ ni í je Aḍ Lafēe ññe.

55 Do ññu fei, i kù màa ña, amma amu ñ màa. Bii ñ ni n kù màa, ñ je ilu iboi bei ññe mò. Amma amu ñ màa nò ñ wa n jirima idee.

56 Aburhamu, bala ññeu, í wéeò inò didò ñla ñla si bei á na ku ye kunaam. Í nò í yòò. Iyi í yòò nò inòe í dḥ.

57 Nḗi Zuifu ñau à sō à ni, i kù to adḥ ciitaa titā, nò beirei ñ ce ñ ye Aburhamu.

58 Nḗi Jesu í ni, ntò ntò ñ wa n sō ñe, ñ wée mòm wo hai waati iyi a kù bí Aburhamu.

59 Nḗi à tasi kuta à waa bi a taa, amma Jesu í manji í fita hai kpasēi Ilaaḍu í ñe.

9

Jesu í jò ine gò iyi à bí fēeju í ye ilu

1 Iyi Jesu wa ñe ññi í ye ine gò iyi à bí fēeju.

2 Nò mḥcḥe ña à beee à ni, Meeetu, na mii í ce à bí ine eu ihē fēeju. Na irii dulum deei de, mà na irii dulum dii iyeò baee ñai.

3 Nḗi Jesu í je ñña í ni, kù je na iyi í jò í ce dulum, kù nò kù je na iyi í jò iyeò baee ña à ce dulum. Í fēeju e dei ku ba a ye yaase bei Ilaaḍ wa ce ice sie.

4 Dasā kù ñe bei aa ka ce iyi a kù ce icei ine iyi í bem wa. Idū í maai wa si bii ine gò kaa yòkò ku ce ice.

5 Waati iyi ñ wa si andunya fei amui ñ je inya kumáí andunya.

6 Iyi Jesu í fḥ beebē í tā ññi í tu antò í takie do sāa í daa fēejuu si ijue.

7 Nḗi í sō í ni, koo wēeju si inyii fatamai Siloe. (Yaasei iriu bei í je ku bè.) Nḗi fēejuu í koo í wēeju nò í baa wa ye ilu bebei.

8 Kpaasie ña do ine ña iyi à yòò í ya maa bara wo à ni, kù

je məkə iyi í ya buba ku maa barau mbε ya.

⁹ Inε gə ɲa à ni, nɲui. Inε gə ɲa mə à ni, kù je nɲu, à jə nɲei. Nɲoi inεeu takae í ni, amu mbε.

¹⁰ Nɲoi inε ɲau à beεε à ni, beirei í ce ijue í cɪ.

¹¹ Nɲoi í sɔ ɲa í ni, inε iyi à ya kpe Jesuu bei í tu antə si sãa í sisaam si iju nə í sɔm í ni n bə fatamai Siloe n koo n wεεju. Nɲoi iyi n koo n wεεju gbakā n ye ilu.

¹² Nə à beεε à ni, iwoi inεeu í wa. Nə í ni, n kù mà.

Farisi ɲa à waa bee fεεju iyi í ba iriu ide

¹³⁻¹⁴ Wee í ko ajoi kusimii Jesu í taki sãa do antə í jə inεeu í yəd iluu. Nɲoi à gbā inεeu à bəðε bi Farisi ɲau.

¹⁵ Nɲoi Farisi ɲau mə à beεε bei í ce í yəd ilu. Nə í je ɲɲa í ni, Jesui í daam sãa si iju í ni n koo n wεεju. Iyi n wεεju nə n ye ilu.

¹⁶ Nɲoi Farisi ɲau gəgə ɲa à ni, inε iyi í ce icεu be kù naa hai bi Ilaaɔ, domi kù waa jirima ajoi kusimi. Amma inε gə ɲa mə à ni, beirei ilu dulum á ce ku yəkə ku ce dimii maamaakeu ihē. Nə kakəó í ləsi anini ɲɲa.

¹⁷ Nɲoi à bee fεεjuu má à ni, si kuyei awə takae ni, beirei í yə, awə iyi í jə ì ye ilu. Nə í ni, waliii.

¹⁸ Amma inε ngbo ɲau a kù dasi naane iyi inεeu í je fεεju wo í bei wa yəd ilu nsei. Nɲoi à koo à bee iyəd baεε ɲa

¹⁹ à ni, ama nɲeui ihē? Nə ntə ntə do fεεjuu í buu be ɲa? Nə beirei í ce wa ye ilu nsei.

²⁰ Nɲoi baεε ɲau à ni, à mà iyi ama nwai nə do fεεju məi à búu.

²¹ Amma a kù mà bei í ce wa ye ilu si nsei, a kù nə a kù mà inε iyi í cɪaa ijue. Nɲu takae í la, i beεε, á sɔ ɲε do araε.

²² À fə beεbei si na iyi í jə à waa ce nɲoi inε ngboi Zuifu ɲau. À waa ce nɲo ɲɲai si na iyi í jə à ce anu akā tā à ni inε iyi í jesi iyi Jesu í je inε iyi Ilaaɔ í cica a kaa je lafēε ku naa ile bii à ya ce kutətəɔ ɲɲa má.

²³ Nɲoi í ce à ni nɲu takae í la, a beεε.

²⁴ Nɲoi Farisi ɲau à kpe inεeu má à sɔə à ni, fə ntə na Ilaaɔ. Awa à mà iyi inεeu ilu dulum nii.

²⁵ Nɲoi í je ɲɲa í ni, amu de n kù mà dulum ku jei nɲe. N̄ je fεεju wo amma nsei n wa n ye ilu. Andi iyi n mà mbε.

²⁶ Nɲoi à beεε à ni, beirei do beirei í ceεε. Beirei í ce í cɪ ijue.

²⁷ Nə í ni, n sɔ ɲε tā, i kù gbə bei n fə ɲai. Beirei í ce ì waa bi i gbəə má ɲa. Mà inε mə ì waa bi i je məcəε ɲai de.

²⁸ Nɲoi à buu à ni, awəi ì je məcəε be mεε. Awau məcəi Moizi ɲai.

²⁹ Awa à mà iyi Ilaaɔ í ba Moizi ide ku fə wo, amma inεeu be awa a kù mà hai bii í naa.

³⁰ Nɲoi inεeu í ni, to, ide nɲeu bei í bitim iyi i kù mà hai bii í naa ɲa. Do nɲu fei, nɲei í jə n ye ilu.

³¹ Awa de à mà iyi Ilaaɔ ci ya gbə idei ilu dulum ɲa, í gbε inε ɲa iyi à waa jirimaε nə à waa ce idəbɪε, idei lafēε ɲai í ya gbə.

³² Ajo kāmā inε gə kù gbə bii à cī ijuī inε iyi à bí do fεεju.

³³ Bii kù jε hai bi Ilaađi inεεu be í naa kaa yəkə ku ce nkāma.

³⁴ Nɔi à sɔɔ à ni, si dulum nii à bíε mam mam. Ì tamaa awəi aa kə nwa si cio? Nɔi à ganjie ku naa ile bii à ya ce kutətəw nɔa nɔa.

Hai dasi Jesu naanε ηa à yei bei fεεju ηa

³⁵ Iyi Jesu í gbə à lele inεεu nɔi í koo í yəɔ í beεε í ni, i dasi Amaí Amanε naanε?

³⁶ Nɔi inεεu í ni, məkəyɔi, yooi í jε Amaí Amanε ku ba n dasiε naanε.

³⁷ Nɔi Jesu í ni, amu iyi ì waa yeu ihē mbe, amui n̄ wa n bae ide ku fə.

³⁸ Nə í ni, n̄ dasiε naanε Lafēε. Nɔi í gule si wajuε.

³⁹ Nɔi Jesu í ni, na irii kiitii n̄ naa si andunya ku ba fεεju ηa a ye ilu, nə inε ηa mə iyi à waa ye ilu a fεεju.

⁴⁰ Nɔi Farisi gə ηa iyi à wa beu à gbə ideu nɔi à beεε à ni, awa mə fεεju nɔi?

⁴¹ Nɔi Jesu í sɔ ηa í ni, bii ì jε fεεju ηa, i kù nε taale ηa. Amma si bei ì ya wεε si inε ì waa ye ilu ηa, nɔi ì jə ì wa si dulum hee nsei ηa.

10

Məndai angudā ηa do woo degbe

¹ Jesu í ni, ntə ntə n̄ wa n sɔ nɔi, inε iyi í lə aroi angudā ηa nə kù lə hai andεε, bii í koo í gū idī í bei í ləð, lafēε ile bata ngbai.

² Amma inε iyi wa lə hai do andei aroi angudā ηau, lafēεi í jε woo degbe angudā ηau.

³ Woo degbe arou í ya cīaai, nə angudā ηau à ya gbə imuε. Nə ku kpe angudāε ηa do iri nɔa akā akā ku fitəð ηa waduude.

⁴ Waati iyi í fitəð aɔa fei waduude nə ku cua nɔa a maa tooε domi à m̄ imuε.

⁵ A kaa jε a too inε njoɔ gə, amma aa sa ku jī hai bi tεε domi a kù m̄ imuε.

⁶ Jesu í kpa nɔa məndau be amma a kù gbə yaaseε.

Jesui í jε woo degbe jiida

⁷ Nɔi Jesu í sɔ ηa má í ni, n̄ wa n sɔ nɔi, amui n̄ jε andei aroi angudā ηau.

⁸ Baai amu baasi inε ηa iyi à cuam wa fei ile bata ngba nɔi, amma angudā ηau a kù gbə ide nɔa.

⁹ Amui n̄ jε andε. Inε iyi í lə wa do bi tom fei á ba faaba. Á lə, á nə ku fita, nə á ba bi ku jε.

¹⁰ Ile nje ci ya naa kaa ku ce ile nə ku kpa nə ku beje. Amma amu n̄ naai ku ba inε ηa a ba kuwεε nə a nəɔ jiida jiida.

¹¹ Amui n̄ jε woo degbe jiida. Woo degbe jiida í ya jesi nɔi ku kui na irii angudāε ηa.

¹² Amma woo ce gaanəɔma kù jε woo degbe. Si bei angudā ηau a kù jε titeε, bii i hōnne muusu nla wa naa á jə angudā nɔi ku sa, nə muusu nla ku mu angudā ηau nə iyi à gbe ηau a fangaa.

¹³ Á sai domi na fiaí wa ce ice, kaa nε araarei angudā ηau.

¹⁴⁻¹⁵ Amui n̄ jε woo degbe jiida. Si bei Baam í m̄am nə

amu mɔ̀ n̄ màa, bεεβε mɔ̀i n̄ mà
angudām ɲa nɔ̀ aɲa mɔ̀ à màm,
nɔ̀ n̄ jesi n̄ ku na iri ɲa.

16 Nɔ̀ n̄ nε angudā gɔ̀ ɲa má
iyi a kù wa si arou ihě. Kù nε
bei an ce iyi n̄ kù naaɔ̀ ɲa wa.
Aa nɔ̀ a gbɔ̀ imum nɔ̀ aɲaɔ̀ ti
tako ɲau fei a je gaa akā, woo
degbe mɔ̀ akā.

17 Baaba í bim si na iyi í jò n̄
jesi n̄ ku. An ku nɔ̀ an jí má.

18 Inε kāma kaa yɔ̀kɔ̀ ku nya
hundem. Amma amu takam
nii an nyaa. N̄ nε yiiko iyi an
na hundem, nɔ̀ n̄ nε yiiko iyi
an gbaaɔ̀ má. Bεεbei Baam í
dasim ku ce.

19 Iyi í fɔ̀ bεεβε, ɲɔ̀i Zuifu
ɲau à nyi à kpě má na irii ideu.

20 Inε gɔ̀ ɲa à ni, í nε inei
inɔ̀koi. Sūmui. Na mii í ce ì
waa gbɔ̀ ideε ɲa mɔ̀m.

21 Nɔ̀ inε gɔ̀ ɲa mɔ̀ à ni, inε
iyi í nε inei inɔ̀ko ci ya fɔ̀ ide
bε ihě. Inε iyi í nε inei inɔ̀ko á
yɔ̀kɔ̀ ku cí ijui fεεju ɲa?

Zuifu ɲau à kɔ̀si Jesu

22 Waati í to iyi aa ce jingau
gɔ̀ Zeruzalemu iyi à ya ni
Kpasēi Ilaaɔ̀ ku teese. Waati
bεεβε sukui tūtūi.

23 Nɔ̀ Jesu í wa bantumai
kpasēu wa nε ikpa akāi ileu iyi
aa ya kpe bantumai Salomɔ̀.

24 ɲɔ̀i Zuifu ɲau à kaakoε à
beeε à ni, hee waati yoomai aa
jò sika iyi à wεεɔ̀ ku kpa iri. Bii
awɔ̀i ì je inε iyi Ilaaɔ̀ í cicaui ntɔ̀
ntɔ̀, sɔ̀ wa sāa sāa.

25 ɲɔ̀i Jesu í je ɲɲa í ni, n̄ sɔ̀
ɲε tã, amma i kù dasim naane
ɲa. Ice iyi n̄ wa n̄ ce ɲɲui wa
jea inε ɲa sεεdam. N̄ wa n̄ cooi
do irii Baam.

26 Amma i ci ya dasim
naane ɲa domi i kù wa si inɔ̀i
angudām ɲa.

27 Angudām ɲa à ya gbɔ̀ ide
ku fɔ̀m. N̄ mà ɲa nɔ̀ à ya maa
toom.

28 Nɔ̀ n̄ mu ɲɲa kuwεε hai
tã, a kaa ku ajɔ̀ kāma, nɔ̀ inε gɔ̀
mɔ̀ kaa yɔ̀kɔ̀ ku lakati ɲa hai si
awɔ̀m pai.

29 Baam nii í muum nɔ̀ í la
í re inε fei. Inε gɔ̀ kù wεε iyi
á yɔ̀kɔ̀ ku lakati ɲa hai si awɔ̀i
Baam.

30 Nɔ̀ amu do Baam fei akāi.

31 Iyi Zuifu ɲau à gbɔ̀ bεεβε
ɲɔ̀i à tasi kuta à waa bi a taa
má.

32 ɲɔ̀i Jesu í sɔ̀ ɲa í ni, do
gbugbāi Baam n̄ ce ice jiida
nkpɔ̀ si waju ɲɲε. Na ice
yoomai ì waa bi i tam kuta ɲa.

33 ɲɔ̀i Zuifu ɲau à jeaa à ni,
a kù waa bi ka tae kuta na
ice jiida ɲau, amma si na iyi í
jò ì waa bu Ilaaɔ̀i, domi awɔ̀u
amanai nɔ̀ ì waa bi i ce arae
Ilaaɔ̀.

34 ɲɔ̀i Jesu í ni, à kɔ̀ ide gɔ̀
si tiai wooda ɲɲε. Ideu wa fɔ̀
idei amanε ɲa, í ni, inε amanε
ɲa, inε mɔ̀ Ilaaɔ̀i.

35 Nɔ̀ Jesu í sɔ̀ ɲa má í ni, à
mà iyi kukɔ̀i idei Ilaaɔ̀ ntɔ̀i wa
fɔ̀ do ajɔ̀ fei. To, si ideu ihě
Ilaaɔ̀ takae wa kpe inε ɲa iyi à
gbɔ̀ ideεu Ilaaɔ̀, ma irei.

36 Bii bεεbei, beirei í ce ì ni n̄
wa n̄ bu Ilaaɔ̀ ɲa si na iyi í jò n̄
ni amuu Amai Ilaaɔ̀i. Nɔ̀ amu
takam mɔ̀ Baabai í cicaam nɔ̀ í
bem wa si andunya.

37 Bii n̄ kù wa n̄ ce icei Baam
i maà dasim naane ɲa.

38 Amma bii n̄ wa n̄ coo, baa
bii i kù dasim naane ɲa, i dasi
icεm naane ku ba i mà sāa sāa

ηα iyi Baaba í wa sim nɔ amu mɔ ñ wa si Baaba.

³⁹ Iyi à gbɔ bεεβε ηοi à waa de kpāa má a ba a muu, amma Jesu í gbā si ηα,

⁴⁰ nɔ í nyi icei idoi Zuudēe má bii Zāa í tako í dasi inε ηα inyiu. Tengi bei í koo í wa,

⁴¹ nɔ inε nkpɔ í bɔ bi tεε. Nɔi inε ηα à ni, Zāa kù ce maamaake kāma, amma ide iyi í fɔ si gāmei inεeu ihē fei ntɔi.

⁴² Nɔ inε nkpɔ nkpɔ í dasie naane tengi bε.

11

Ikuí Lazaa

¹ Mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Lazaa kù waa ne baani. Betanii í je iluε, nɔ ilui Maari do Maata mɔm bε.

² Lazaa weci ηηai. Maariui í je inaabo iyi á na ku fāsi tulare si isei Jesu nɔ ku gbāa do ntɔi iriε.

³ Nɔi weci minjii Lazaa ηau à samba si Jesu anu à ni, Lafēε, kpaasi jiidae kù waa ne baani.

⁴ Iyi Jesu í gbɔ ideu ηοi í ni, bɔɔu kaa kpa, amma na irii bɔɔeu inε ηα aa ye amboei Ilaaɔ do ti amu iyi ñ je Amaε.

⁵ Wee Jesu í bi Maata do ifɔε do weci ηηa Lazaa.

⁶ Baa do iyi í gbɔ baani hai nei Lazaa, í ce ajɔ minji má ilu bii í wau.

⁷ Si anyiε nɔ í sɔ mɔcɔε ηα í ni, ka nyi ilei Zudee má.

⁸ Nɔi mɔcɔε ηα à ni, Mεetu, si ajɔ minjiu ihē bei à bi a tae kuta, nɔ ì waa bi i nyi be má?

⁹ Nɔi Jesu í bee ηα í ni, ajɔ akā lεeu feloi í ne. Kù je maateeji ba. Bii inε gɔ wa ne

dasā kaa koose domi wa ye inya kumái andunya.

¹⁰ Amma inε iyi wa ne idú á koose domi inya kumá kù wεεa.

¹¹ Bεεbei Jesu í sɔ ηα. Nɔ í fɔ má í ni, kpaasi nwa Lazaa wa sí njooi mεε, amma an koo n jūu.

¹² Nɔi mɔcɔε ηau à sɔɔ à ni, Lafēε, bii í je wa sí njooi í sía. Á ba iri.

¹³ Wee ikui Lazaaí Jesu í fāa, amma aηa à tamaa bei idei njoo alalai í fāa.

¹⁴ Na ηοi í jɔ Jesu í sɔ ηα do yaasee í ni, Lazaa kù wεε.

¹⁵ Amma na iri nηei ñ wεεɔ inɔ didɔ si na iyi í jɔ n kù wa be hee n jɔ ku ba iri. Bεbei nηu be á jɔ í dasim naane ηα. I ne ka bɔ bi tεε.

¹⁶ Nɔi Tomaa iyi à ya kpe Sikau í sɔ mɔcɔ kpaasie ηα í ni, to, i jɔ ka koo ka ku do Mεetu ajɔ.

Jesui í je kujti iku ηa nɔ nηui í je kuwεε

¹⁷ Nɔi Jesu do mɔcɔε ηau à bɔ Betani bε. Iyi à to, à koo à ba à si Lazaa tā hee í ce ajɔ mεε.

¹⁸ Wee kujti Betani do Zeruzalemu kù re kilo mεeta.

¹⁹ Nɔ hai Zeruzalemu bε Zuifu nkpɔ gɔ ηα mɔ à naa bi Maata do Maari à naa ku ce ηa fɔ si bei weci ηηa kù wεε.

²⁰ Iyi Maata í gbɔ Jesu wa naa, ηοi í bɔ ku koε. Amma Maari wa buba kpasē.

²¹ Nɔi Maata í sɔ Jesu í ni, Lafēε, bii í je ì wa ihē wo weci m kaa ku.

²² Amma ñ mà baa nsei mii iyi aa tɔɔ Ilaaɔ fei á muue.

23 N̄ɔi Jesu í s̄ɔɔ í ni, wec̄iɛ á j̄i wa má.

24 N̄ɔi Maata í ni, nt̄ɔi, n̄ mà iyi aj̄ɔi ank̄anyi iku ɲa aa j̄i hai si bale. N̄ɲu m̄ɔ á j̄i aj̄ɔ n̄ɲu bɛ.

25 N̄ɔi Jesu í s̄ɔɔ í ni, amui n̄ je kuj̄i iku ɲa n̄ n̄ je kuwɛɛ. Inɛ iyi í dasim naanɛ á maa weɛi baa bii í ku.

26 N̄ɔ inɛ iyi í wɛɛ n̄ɔ í dasim naanɛ kaa ku aj̄ɔ k̄ama. Ì dasi ideu bɛ naanɛ?

27 N̄ɔ Maata í jɛaa í ni, oo Laf̄ɛɛ, n̄ dasi naanɛ iyi aw̄ɔi ì je Kirisi, Amai Ilaaɔ, iyi à ni á na ku naa si andunya.

Jesu wa kpata

28 Iyi Maata í f̄ɔ bɛɛbɛ í t̄ã ɲɔi í koo í kpe Maari if̄ɔɛ wa í s̄ɔɔ do gundu í ni, Mɛɛtu í to wa, wa kpeɛ.

29 Iyi Maari í gb̄ɔ bɛɛbɛ ɲɔi í dede do saasa í b̄ɔ bi tɛɛ.

30 Wee Jesu k̄u l̄ɔ wa in̄ɔ ilu tit̄ã, amma í wa tengi bii Maata í k̄ou.

31 Zuifu ɲa iyi à b̄ɔ Maari ku ce f̄ɔɔ kpas̄ɛɛ, à yɛ í dede í fita do saasa. N̄ɔi à tooɛ. À tamaa wa b̄ɔ ku kpata bi baleui.

32 N̄ɔi Maari í to bii Jesu í wau. Iyi í ȳɔɔ ɲɔi í sɛɛbata si waj̄uɛ í s̄ɔɔ í ni, Laf̄ɛɛ, bii ì wa ih̄ɛ wo wec̄im kaa ku.

33 Iyi Jesu í yɛ wa kpata n̄ɔ Zuifu ɲa m̄ɔ iyi à tooɛ wau à waa kpata, ideu í f̄ɔ in̄ɔɛ j̄iida j̄iida hee wa yaya.

34 N̄ɔi í bee ɲa í ni, iwoi ì suu ɲa. N̄ɔ à s̄ɔɔ à ni, Laf̄ɛɛ, naa c̄ɔ.

35 N̄ɔi Jesu í kpata.

36 N̄ɲui í j̄ɔ Zuifu ɲau à ni, i c̄ɔ zaka bei í buu.

37 Amma ḡɔḡɔ ɲa à ni, inɛɛu ih̄ɛ í j̄ɔ fɛɛju ɲa à yɛ ilu. Kaa

ȳɔk̄ɔ ku ganji Lazaa ku maà ku wo?

Kuj̄i Lazaa hai si bale

38 N̄ɔi in̄ɔ ku f̄ɔu í j̄ɔ Jesu í yaya má, n̄ɔ í b̄ɔ bi baleu. Wee baleu si l̄ɔɔmai iri kuta goi í wa n̄ɔ à d̄i andɛɛ do kuta nla ḡɔ má.

39 N̄ɔi Jesu í ni, i tale kutau hai bɛ ɲa. Amma Maata wec̄i inɛ iyi í kuu í s̄ɔɔ í ni, Laf̄ɛɛ, bii í wa í s̄ami wa nu t̄ã domi hai waati iyi à dasiɛ bale í to aj̄ɔ mɛɛ wa nnyi.

40 N̄ɔi Jesu í beɛɛ í ni, i j̄ɔ n̄ s̄ɔɛ n̄ ni bii ì dasim naanɛ aa yɛ amboei Ilaaɔ mɛɛ.

41 Si anyiɛ ɲɔi à tale kutau hai bɛ. N̄ɔ Jesu í wu iju lele í ni, Baam, n̄ wa n saabue si na iyi í j̄ɔ ì gb̄ɔ kut̄ɔm.

42 Amu takam n̄ mà iyi waati k̄ama fei ì ya maa gb̄ɔ idem, amma n̄ f̄ɔ bɛɛbei na inɛ ɲa iyi à waa leek̄i ih̄ɛ ku ba a dasi naanɛ iyi aw̄ɔi ì bɛm wa.

43 Iyi í f̄ɔ bɛɛbɛ í t̄ã ɲɔi í la hee lele í ni, Lazaa, fita wa hai bɛ.

44 N̄ɔi í fita wa hai in̄ɔ baleu do ac̄ɔ iyi à woð aw̄ɔɛ ɲa do isɛɛ ɲa do iriɛ. N̄ɔi Jesu í ni, i f̄u i j̄ɔ ku nɛ ɲa.

Inɛ ɲa à waa busi n̄jɛ a ba a kpa Jesu

45 N̄ɔi Zuifu ɲa iyi à naa bi Maariu, nkp̄ɔ ɲɲa í dasi Jesu naanɛ iyi à yɛ mii iyi í ce.

46 Amma ḡɔḡɔ ɲa à nyi à koo à s̄ɔ Farisi ɲau mii iyi Jesu í ce.

47 N̄ɔi inɛ ngboi woo weɛi Ilaaɔ ɲau do Farisi ɲau à t̄ɔt̄ɔ inɛ ngboi woo ce kiiti ɲau m̄ɔ à bee n̄jɛ à waa ni, beirei aa ka ce. Inɛɛu weɛ í wasi maamaake nkp̄ɔ nkp̄ɔ ku ce.

48 Bii à jò wa ce bεεβε wa koo inε fei á na ku dasiε naane. Nò inεi Romu ηa aa naa a lege kpasēi Ilaaā, nò a ko dimi nwa.

49 Amma Kaifu iyi í je woo wee nla si adō nηu bε, í wa inō nηa, nò í sō ηa í ni, i kù mà nkāma ηa.

50 I kù mà ηa iyi aranfāani nwai inε akā ku ku si agbei dimi nwa ηa? Si bεεβε dimi nwau fei kaa ce nfe má.

51 Wee, ide iyi í fōu bε, kù je hai si lasabui nηu takaei wa naa. Amma si na iyi í jò í je woo wee nla si adō nηu, na ηōi í jò í ce walii Jesu ku ku si agbei dimii Zuifu ηa.

52 Kù nò kù je si agbei aηa akāi á ku, amma á kui ku ba kú jò amai Ilaaā ηa iyi à wa bii fei a je akā.

53 Nōi í jò hai ajō nηu à waa busi nje a ba a kpa Jesu.

54 Na ηōi í jò Jesu ci ya maa dabii si inōi Zuifu ηau má si bantuma, amma í nε hai bε í bō ile iyi í wa kəkəi gbabua gō si ilu gō iyi à ya kpe Efaraimu. Nηu do mōcōe ηa à koo à buba ilu bε.

55 Wee jingauí Zuifu ηa iyi à ya kpe Iku ku kua í maai wa. Nò hai ilεεko ηa inε nkpō í bō kuwee ku ce Zeruzalemu ku ba a má hee jingauu ku maà to wa.

56 Nōi à waa dεdε Jesu, nò à leeki bantumai kpasēi Ilaaā à bee nje à waa ni, beirei ì waa lasabu ηa. Ma kù waa naa jingauí ya.

57 Wee inε ngboi woo weei Ilaaā ηa do Farisi ηa à na wooda à ni bii inε gō í mà bii Jesu í wa ku sō aηa a koo a muu.

12

Maari í fāsi tularé si isei Jesu (Cō Matie 26:6-13; Maaku 14:3-9)

1 Si ajō mεεfa iyi í gbe jingauí Iku ku kuau ku bei ku to wa, ηōi Jesu í bō Betani. Bei Lazaa inε iyi Jesu í jì hai si balεu í wa.

2 Ilu bei à cea Jesu ije wa je. Maata wa gbō nηa nò Lazaa í wa si inō nηa.

3 Wee Maari í nε tularéi fia nkpō gō iyi à ce do ikpoi naadi alala, zakai bubui kilo. Nōi í koo í soo í naa í fāsi isei Jesu, nò í gbāa do ntoí iriε. Nōi in-unui tularéu í gba kpasēu fei.

4 Nōi inε akāi mōcōi Jesu ηau iyi à ya kpe Zudasi Isikariōti inε iyi á zambaεu í ni,

5 fiaí tularéu ihé á yōkō ku to fiaí icei adō akā. Na mii í jò a kù taa ka kpēa ilu are ηa fiaú.

6 Iyi wa fō bεεβε kù je wa ce araarei ilu are ηau fa, amma si na iyi í jò í je ile dei. Nηui í ya maa mu bōgōi fia nηau, nò í ya maa ce ilei fia iyi à ya dasiu.

7 Amma Jesu í ni, jò abou si laakae. Amui í jileá ku ba ku fāsím a bei a sim.

8 Waati kāma fei aa nε ilu are ηa si inō nηe, amma amu í kaa nεm do ajō fei ηa.

À waa dε kpāa a kpa Lazaa

9 Zuifu nkpō í gbō iyi Jesu í wa Betani, nò à bō bε. Kù je na Jesu nηu akā, amma à waa bi à yε Lazaa iyi Jesu í jì hai si balεu.

10 Amma inε ngboi woo weei Ilaaā ηau à waa busi nje a ba a kpa Lazaa mō,

11 domi na iriei Zuifu nkpɔ
gɔ ɲa à fita hai bi tu ɲa à dasi
Jesu naane.

*Jesu wa bɔ inɔ ilu Jeruzalemu
(Cɔ Matie 21:1-11; Maaku
11:1-11; Luku 19:28-40)*

12 Iju kumáe ɲɔi zamaa iyi í
naa jingauu í gbɔ iyi Jesu wa
naa Zeruzalemu.

13 Ɖɔi à so wuai kpakpa à
waa bɔ ku koε. À dɔ anu hee
lele à waa ni, à waa saabuε. Aɔ
Lafɛε ku weε, awɔ iyi ì waa
naa do iriε. Ilaaɔ ku weε, awɔ
Ilaalui Izireli*.

14 Jesu wee í ba ama
gbankεle gɔ wa gũ. Bεεbei í ce
si bei kukɔi ideɪ Ilaaɔ wa fɔ í
ni,

15 I maà ce njo, inε inei Siɔɔ ɲa.
I cɔ ilaalu nɲε í gũ ama
gbankεle, wa naa.

16 Ide ɲau be mɔcɔi Jesu ɲau
a kù gbɔ yaaseε waati bεεbe,
amma waati iyi í nyi lelei Aɔ
do amboεε, à ye gígi iyi mii
ɲau fei à kɔɔ si kukɔi ideɪ Ilaaɔ
na iriε, à nɔ à cea fei ndεε.

17 Inε ɲa iyi à wa be do Jesu
ajɔ waati iyi í kpe Lazaa í jũu
hai si baleu, aɲa fei à waa sisia
inε ɲa mii iyi Jesu í ce.

18 Ɖɔi í jɔ zamaau fei í bɔ
ku koε bεεbe domi à gbɔ baau
maamaake iyi í ceu.

19 Na nɲu, Farisi ɲau à fɔ
aɲa duusɔɔ à waa ni, i kù ye à
mɔngɔ inεεu ihɛi mam mam?
Wee inei andunya ɲa fei à waa
toε.

Gereki gɔ ɲa à waa de Jesu

20 Wee Gereki gɔ ɲa à
wa si inɔi inε ɲa iyi à naa

Zeruzalemu Ilaaɔ ku gulea
waatii jingauu.

21 Ɖɔi à bɔ bi Filipu inei
Besaida si ilei Galileeu, à ni,
mɔkɔɔyi, à waa bi Jesu ku ye.

22 Ɖɔi Filipu í koo í sɔ An-
dereε, nɔ Andereε do Filipu à
koo à sɔ Jesu.

23 Ɖɔi Jesu í sɔ ɲa í ni, awaati
í to mbe bei bii inε ɲa aa ye
amboei amu Amai Amanε.

24 Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ ɲei, bii
ijui iya kù cuku si ile kù ku,
nɲu akãí á maa weε. Amma bii
í ku á bí iju nkpɔ nkpɔ.

25 Inε iyi í bi kuwεεε á na
ku kuaε. Inε mɔ iyi kù saalu
kuwεεε ngɔgɔ, sɔɔlui kuwεε
hai tã lafɛε wa ce.

26 Inε iyi í weε na irim ku
toom wa. Nɔ bii ñ wa, bei lafɛε
mɔ á wa. Bii inε gɔ í weε na
irim, Baam á cea lafɛε bεεε.

Jesu wa fɔ ideɪ ikue

27 Ɖɔi Jesu í ni, nsei inɔm í fɔ
jiida jiida. N kù mà baa beirei
an fɔ. Mà n tɔɔ Baaba ku nyam
si wahala iyi á bam nsei ihɛi
ya. Aawo, n kaa n ce bεεbe
domi na nɲui í jɔ ñ naa.

28 Baaba, jɔ iriε ku ne bεεε.
Iyi Jesu í fɔ bεεbe ɲɔi à gbɔ ide
ku fɔ gɔ wa hai lele í ni, ñ jɔ ñ ne
bεεε tã nɔ an jɔ ku kɔɔsi má.

29 Iyi inε ɲa iyi à wa beu à
gbɔ ide ku fɔu, ɲɔi à ni, kulai
ijji. Ɖɔi inε gɔ ɲa mɔ à ni,
amaleka gɔi wa baa ide ku fɔ.

30 Nɔ Jesu í sɔ ɲa í ni, kù je
na irim nii à gbɔ ide ku fɔu be,
amma na iri nɲei.

31 Nsei ajɔ í to wa mbe si bii
Ilaaɔ á kiiti inei andunya ɲa.

* 12:13 à waa saabuε Do feei gereki hozanai à ya ni.

Bεβειi aa lele Seetam ilaalui andunyau.

32 Waati iyi aa som hai ile a kōam lele, waati bεεbei an fa ine fei wa bi tom.

33 Si ideu be Jesu wa sisi yaase bei nju á kui.

34 Njoi zamaau í sōó í ni, à gbò si tiai wooda nwa iyi ine iyi Ilaaō í cicau á maa wεei hee do ajò fei. Beirei í ce ì waa ni kù ne bei á ce iyi a kù so Amai Amane hai ile a kōae lele. Yooi í je Amai Amaneu.

35 Njoi Jesu í sōó í ni, í gbe keeke iyi inya kumá kaa wa anini nne má. Í sīa í ya maa ne si waati iyi ì ne inya kumáu ña ku ba ilu kuku ku maà na ku boe ñe, domi ine iyi wa ne si ilu kuku ci ya mà bii wa bò.

36 Na nju, i dasi inya kumáu naane waati iyi ì nōó ña ku ba í je amai inya kumá ña.

Zuifu ña a kù dasi Jesu naane

Iyi Jesu í fò bεεbe í tā ñoi í dede hai inō ñja í ne í koo í manji.

37 Baa do iyi í ce maamaake nkpò fei si waju ñja a kù dasie naane.

38 Bεεbei ide iyi walii Ezai í fòu í ce. Í ni, Lafēe, yooi í dasi waazo nwa naane. Mà bi yooi Lafēe í nyisi gbugbāe.

39-40 Walii Ezai í fò má í ni,

Ilaaō í fεεju ña,

Ku ba a maà ye ilu.

Nó í jò idò ñja í le

Ku ba a maà mà do bisi ñja.

Í ce bεεbei ku ba a maà na a kpaasi idò nō ñju ku jò a ba iri.

Ñoi í jò a kù yòkò a kù dasi naane.

41 Ezai í fò bεεbei si na iyi í jò í ye amboei Jesu nò í fò ide na iriē.

42 Do nju fei, baa ine ngboi Zuifu ñau nkpò í dasi Jesu naane. Amma si bei à waa ce njoi Farisi ñau a kù jesi si bantumá ku ba a maà na a ganji ña ile bii à ya ce kutòtò ñau ku bò má.

43 A kù waa bi a lele aña hai bei si na iyi í jò saabui amane ñai à bi í re ti Ilaaō.

Idei Jesui á ye taalei ine ña

44 Njoi Jesu í fò ide hee lele í ni, ine iyi í dasim naane, kù je amu akāi í dasi naane, í dasi ine iyi í bεm wa mō naane.

45 Bεεbe moi ine iyi í yem í ye ine iyi í bεm wai.

46 Amui ñ je inya kumá, nō ñ naai si andunya ku ba ine iyi í dasim naane fei ku maà wa si ilu kuku má.

47 Ine iyi í gbò idem nō kù waa saalue, kù je amui an ye taalei lafēe. Amu ñ naai n na n faaba inei andunya ña, n kù naa ku ye taale ñja.

48 Ine iyi í kōsim nō kù gba idem, í ne mii iyi á ye taalei lafēe. Ide ña iyi ñ fò, ñjui á ye taalei lafēe si ajoi ankāanyiu.

49 Ideui á ye taalee si na iyi í jò n kù wa n fò ide do yi-ikoi aram, amma Ilaaō Baaba takaei í sōm ide ña iyi an fò. Njui í nō í bεm wa.

50 N mà iyi ide ña iyi í sōm ñau kuwεe hai tāi á je kòkò ñja. Njoi í jò ide iyi ñ wa n fò, ñ wa n fòoi bei Baaba í sōm.

13

Jesu í wie isei mōcæe ña

1 Ajɔ iyi bii iju í má á je jingauí Iku ku kuau í to. Nɔ Jesu í mà iyi waatii nɔu í to mbe nɔu ku ne hai andunya nɔu ku bɔ bi Baai nɔu. Hai sinte hee ku baansei í ne kubii inee ɔa, nɔ kubi nɔa iyi í neu í bɔdi hee kɔɔ.

2 Nɔi Jesu do mɔcɔe ɔa à waa je ajɔ. Wee Seetam í tale si Zudasi Isikariɔti amai Simɔɔu ku zambae tā.

3 Jesu takae í mà iyi Ilaaɔ Baaba í daa nɔu mii fei si awɔ, í nɔ í mà iyi nɔu í naai hai bi Ilaaɔ nɔ nɔu wa nyi be má.

4 Nɔi í dede hai bi ku jeu í bɔ kumbooe í jilɔɔ, nɔ í so acɔ ɔɔ í dɔ si kpakae.

5 Nɔi í bu inyi si jee wa wiede kutei mɔcɔe ɔa nɔ wa gbāa do acɔ iyi í dɔ si kpakaeu.

6 Iyi í to si Simɔɔ Piee ɔoi Piee í beee í ni, Lafɛe, awɔi aa wie kutem?

7 Nɔ Jesu í jeaa í ni, i kù mà mii iyi ñ wa n ce nsei, amma bii í kɔɔsi aa na i mà.

8 Nɔi Piee í ni, aawo, awɔ si aa wiem kutem pai. Nɔi Jesu í sɔɔ í ni, bii n kù wie kutee i kaa je inem má.

9 Nɔi Simɔɔ Piee í ni, debei Lafɛe, kù je kutem nɔu akāi aa wie mee, wie awɔm do irim fei.

10 Nɔi Jesu í sɔɔ í ni, inee iyi í we tā kù ne bukaatai ku we má í gbe isee ɔa ku ba ku má mam mam. Ine í má, amma kù je inee fei.

11 Wee Jesu í mà inee iyi á zamba nɔu tā, ɔoi í jɔ í ni kù je aɔa feii à má.

12 Iyi í wie kute nɔa ɔa í tā, ɔoi í so kumbooe í dasi, nɔ í nyi agbee má í bei í bee ɔa í ni,

í mà yaasei ice iyi ñ ce nɔeu be ɔa?

13 Ì ya maa kpem Meetu do Lafɛe ɔa. Ntɔi ñ waa fɔ ɔa, domi beebeyi ñ je.

14 To, bii amu iyi ñ je Lafɛe do Meetu nɔe ñ wie kute nɔe ɔa, í sɔa inee mɔ i ya wie kutei nje ɔa.

15 Yaase jiidai ñ nyisi ne be ku ba inee mɔ i ya cea nje bei ñ ce nɔe.

16 Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ neyi, woo ce ice ci ya la ku re inee ngboe. Beebeyi mɔi inee iyi à be ci ya la ku re inee iyi í bɔɔ.

17 Nsei wee ñ mà yaasei iyi ihɛ ɔa. Bii ñ waa coo ɔa, aa ne inɔ didɔ ɔa.

18 Kù je inee feii ñ wa n fāa. Ñ mà inee ɔa iyi ñ cicai. Amma kù ne bei á ce iyi kukɔi idei Ilaaɔ kù kɔ. Kukɔu í ni, inee iyi wa bam ku je ajɔ, nɔui í sinda í je mbeem.

19 Hai nsei ñ wa n sɔ neyi hee ide ɔau ku maa ce ku ba bii í na í ce i dasi naane ɔa iyi amui ñ je inee iyi ñ ni ñ jeu.

20 Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ neyi, inee iyi í gba inee iyi ñ be, amui í gba. Nɔ inee iyi í gbam, inee iyi í bem wai í gba.

Jesu wafɔ iyi Zudasi á zamba nɔu

(Cɔ Matie 26:20-25; Maaku 14:17-21; Luku 22:21-23)

21 Iyi Jesu í fɔ beebeyi í tā, ɔoi inɔe í fɔ kaa kaa. Nɔi í sɔ ɔa sāa sāa í ni, ntɔ ntɔ an sɔ neyi, inee akā nneyi á zambam.

22 Nɔi mɔcɔ ɔau à waa cɔ nje domi a kù mà inee iyi wa fāa.

23 Wee inε akā nηa, inε iyi Jesu í bi jüda jüidau, wa gbesi gendei Jesu.

24 Njoi Simoo Pieε í ceaa nyinda do awo ku bee Jesu yooi wa fāa.

25 Njoi mōco iyi wa gbesi gendei Jesuu í beεε í ni, Lafēε, yooi ì waa fāa.

26 Njoi Jesu í jeaa í ni, an bu kili nō n gusi aye, inε iyi ñ na, lafēεi. Njoi í bu kiliu í na Zudasi amai Simoo Isikarioti.

27 Hai waati iyi Zudasi í gba kiliu gbakā Seetam í lo siei. Njoi Jesu í sōo í ni, mii iyi aa ce, coo do njuma.

28 Amma si ino nηa inε go kù mà mii iyi í jò í sōo beεε.

29 Si bei Zudasii wa mu bōgoi fia nηau, ηoi í jò inε go ηa à tamaa Jesu í ni koo ra ngōgo wa iyi aηa aa jeò jingau walakō wa sōo ku mua ilu are ηa fia.

30 Iyi Zudasi í gba ciliu í mi gbakā ηoi í fita. Wee í ko idū í dū.

Wooda titō

31 Iyi Zudasi í fita ηoi Jesu í ni, bebei inε ηa aa ye amboei amu Amai Amanε, nō aa ye ti Ilaaō mō na irim.

32 Si bei inε ηa aa ye amboei Ilaaō na irim, nηu takae á jò a ye ti amu mō. Á coo mōi kaa kpe.

33 Inε baakōm ηa, waati keekei í gbe iyi an weε do inε, nō si anyie aa na i maa dedeem ηa. Amma ide iyi ñ sō Zuifu ηau nηui ñ wa n sō inε mō be nsei. I kaa yōkō i bō bii ñ wa n bō ηa.

34 Wooda titō iyi ñ wa n jile nηε wee, i ya bi nje ηa. Si bei ñ bi ηε, inε mō i ya bi nje ηa.

35 Bii ñ bi nje ηa, inε fei á mà iyi í je mōcom ηa.

Jesu wa fō iyi Pieε á jā ku ni nηu kù mà

36 Njoi Simoo Pieε í bee Jesu í ni, iwoi ì waa bō Lafēε. Njoi Jesu í jeaa í ni, bii ñ wa n bō i kaa yōkō i toom nsei, amma bii í kōosi aa toom wa be.

37 Njoi Pieε í beεε í ni, Lafēε, beirei í ce n kaa n yōkō n tooε nsei. Ñ tā sōlu n na kuweem na irie.

38 Njoi Jesu í jeaa í ni, ì tā sōlu i na kuweεε na irim do ntō? Ntō ntō ñ wa n sōei, hee ajeε ku maa kō aa jā ise gbεeta i ni i kù mām.

14

Jesui í je kpāa iyi wa bō bi Baaba

1 Njoi Jesu í sō mōcōε ηa í ni, i maà ya weε do ino ku fō ηa. I dasi Ilaaō naane nō i dasim naane ηa.

2 Bi ku wa í kpō kpasēi Baam. Nō wee ñ wa n koo be n koo n ce nηε sōlui bi ku wa. Bii kù je ntō, n kaa n sō ηε.

3 Bii ñ koo ñ ce nηε bi ku wa ñ tā an nyi wa má, n naa n gbā ηε n bōò ηε bi tom ku ba inε mō i wa bii ñ wa.

4 Bii ñ wa n bō ì mà kpāau ηa.

5 Njoi Tomaa í ni, Lafēε, a kù mà baa bii ì waa bō mōm. Beirei aa ka ce ka mà kpāau.

6 Njoi Jesu í jeaa í ni, amui ñ je kpāa, do ntō, do kuweεε. Inε kāmā kaa bō bi Ilaaō Baaba bii kù je hai do bi tom.

7 Bii ì màm ña, aa mà Baam ña. Nò hai nsei ì màa ña ì nò ì yɔɔ ña.

8 Nɔi Filipu í ni, Lafɛɛ, nyisi wa Baaba, nɔɔ be á to wa.

9 Nɔi Jesu í jɛaa í ni, Filipu, hai kukpei ñ wa inɔ nɔɔ ihɛ nò i kù màm? Inɛ iyi í yem í ye Ilaaɔ Baabai. To, na mii í ce ì waa ni, nyisi wa Ilaaɔ Baaba má.

10 I kù dasi naane iyi ñ wa si Ilaaɔ Baaba, nò Ilaaɔ Baaba mɔ í wa sim ni? Ide iyi ñ wa n sɔ ñe, n kù wa n fɔɔ do yiikoi amu takam. Amma Baaba í wa sim nò nɔɔi wa ce ícɛɛ.

11 I dasim naane ña iyi ñ wa si Baaba nò Baaba mɔ í wa sim. Walakɔ ì dasi naane ña baa na ícɛu takae iyi ì waa ye ña.

12 Ntɔ ntɔ ñ wa n sɔ ñei, inɛ iyi í dasim naane, lafɛɛ mɔ á ce ícɛ iyi ñ wa n ce, nò á ce ku la ku re beɛbe mɔm, domi wee ñ wa n bɔ bi Baaba.

13 Nò mii iyi aa tɔɔe do irim ña fei an coo ku ba amu Amau n nyisiò amboei Baaba.

14 Bii ì tɔɔe ngɔɔo do irim aa ba ña.

Jesu í ce kuwā nɔɔi ku be Hundei Ilaaɔ wa

15 Nò Jesu í ni má, bii ì bim ña aa jirima mii iyi ñ ni ì ce ña.

16 Nò an tɔɔ Ilaaɔ Baaba ku mu nɔɔe Woo mua gbugbā mmue wa, iyi á maa weɛ do inɛ hee do aɔ fei.

17 Woo mua gbugbāu Hundei Ilaaɔi, nɔɔi á jò inɛ ña a mà ntɔu. Inɛi andunya ña a kaa yɔkɔ a gbaa si na iyi í jò a kù waa yɔɔ, beɛbe mɔi a kù màa. Amma inɛ ì màa ña, domi í weɛ do inɛ, á nò ku wa si idɔ ñe.

18 N kaa n jò ñe kɔyɔ. An na n nyi wa bi tu ñe má.

19 Í gbe keeke nsei iyi inɛi andunya ña a kaa yem má, amma inɛ aa yem ña si na iyi í jò ñ weɛ, nò inɛ mɔ aa weɛ ña.

20 Waati iyi aɔɔu í to wa aa mà ña iyi ñ wa si Baam nò inɛ mɔ ì wa sim ña nò amu mɔ ñ wa si ñe.

21 Inɛ iyi í mà woodam nò wa jirimae, lafɛɛi í bim. Inɛ iyi í bim, Baam á bi nɔɔ mɔ, nò amu takam an bi lafɛɛ, nò an nyisiɛ aram.

22 Zudasi gɔ í wa be, amma kù je Zudasi Isikarioti. Nɔɔi í beɛ í ni, Lafɛɛ, beirei aa ce ì nyisi wa arae nò ì kaa nyisi inɛi andunya ña.

23 Nɔi Jesu í jɛaa í ni, inɛ iyi í bim fei á gbɔ idem, nò Baam á bi lafɛɛ nò amu do Baam nɔɔu fei aa ka na ka ce bi ku wa si idɔi lafɛɛ.

24 Inɛ iyi kù bim, lafɛɛ kaa jirima idem pai. Nò ide iyi ì waa gbɔ ñau ihɛ ña, kù je idei amu takam, amma idei Baabai. Nɔɔi í beɛm wa.

25 Ide ñau ihɛ fei ñ wa n sɔ ñei hai waati iyi ñ wa inɔ nɔɔe ihɛ.

26 Amma Hundei Ilaaɔ, Woo mua gbugbāu, á maa kɔ ñe si mii fei, nò ku maa ye ñe gigii ide ña iyi ñ tako ñ sɔ ñe fei. Nɔɔi Baaba á be nɔɔe wa do irim nɔɔu.

27 Laakai ku sū ñ wa n jò ñe. Bei amu takam ñ weɛò laakai ku sū, beɛbe mɔi an jò inɛ mɔ í weɛò laakai ku sū. Nò laakai ku sū iyi an mu nɔɔe kaa je bei ti andunya. Na nɔɔi, i

maà wεεò inò ku fò ña, nò i maà jò zigi ñje ku da.

²⁸ Ì gbò ña iyi ò sò ñe ò ni ò wa n koo amma an nyi wa bi tu ñe má. Bii ò bim ña aa wεε do inò didò ña do iyi ò wa n bò bi Baaba, domi ññui í rem.

²⁹ Na ñoi í ce ò wa n sò ñe hai nsei hee ide ñau ku maa ce, ku ba bii ideu í na í ce i dasim naane ña.

³⁰ N kaa n ba n sò ñe ide nkpò má si na iyi í jò Seetam ilaalui andunyau wa naa, amma kù ñe gbugbã kãma sim.

³¹ To, i dede ka ñe ku ba inei andunya ña a mà iyi ò bi Baaba nò ò wa n ce fei ndeε si bei Baaba í nam woodae.

15

Jesui í je icui jñi ndii rezēε

¹ Si anyii ññu nò Jesu í sò ña má í ni, amui ò je icui jñi ndii rezēε nò Baam mòi í je woo loḡoḡe.

² Amaawòm ña iyi a ci ya so fei, ññui í ya da ña ku nyò ña. Amaawò ña iyi à waa so mò í ya kòta ñai ku ba kuso ñña ku kòsì.

³ Ìñe í má tã do saabui ide iyi ò sò ñe.

⁴ Ì jò í má sim ña, nò amu mò an má si ñe. Si bei amaawò kaa yòkò ku so iso do arae bii kù je wa má si icui jñi, bεεbe mòi ññe taka ññe i kaa yòkò i so bii i kù waa má sim ña.

⁵ Amui ò je icui jñi ndii rezēε, ññe mòi ò je amaawòε ña. Ìñe iyi wa má sim nò amu mò ò wa n má si lafēε, á so iso nkpò. Amma bii kù je do amu i kaa yòkò i ce ngòḡo ña.

⁶ Ìñe iyi kù waa má sim aa nyaai a nyòò bei à ya nyò amaawòì jñi ña. Si anyiε, bii à gbε nò a tətòò ña a dasi ña ina a jò.

⁷ Bii ò waa má sim ña nò idem í wa si ñe i tòò mii iyi ò bi fei ña aa ba ña.

⁸ Iso nkpò ku so ññei á jò irii Baam ku ñe amboε. Bεεbe mòi aa nyisiò ñe ña iyi ññeu mòcòm ñai.

⁹ Ì bi ñei bei Baam mò í bim. Ì jò i wa si kubim ña.

¹⁰ Bii ò waa jirima woodam ña, bεεbe mòi aa wa si kubim ña, bei amu mò ò jirima woodai Baam nò ò wa si kubie.

¹¹ Ì sò ñe ñe ññu bei ku ba inò didòm ku wa si ñe nò inò didò ññe ku kò.

¹² Wooda iyi ò na ñe wee, i ya bi ñje ña bei ò bi ñe.

¹³ Kubi nla ḡò kù wεε iyi í re ñe ku ku si agbei kpaasie ña.

¹⁴ Bii ò waa ce iyi ò dasi ñe ò je kpaasim ñai.

¹⁵ N kaa n kpe ñe aru má, domi aru ci ya mà mii iyi lafēεε wa ce. Amma ò wa n kpe ñe kpaasi ña si na iyi í jò mii iyi ò gbò hai bi Baam fei, ññui ò sò ñe be.

¹⁶ Kù je ññei í cicaam, amma amui ò cica ñe. Nò ò nya ñe ikã ku ba i ya so iso iyi á kpe ña. Si bεεbe mii iyi aa tòò Baaba do irim ña fei á mu ññe.

¹⁷ Ìyi ò wa n dasi ñe ññui í je i ya bi ñje ña.

Inei andunya ña à cé Jesu do ñneε ña

¹⁸ Bii ñei andunya ña à cé ñe, i mà ña iyi amui à tako à cé.

19 Bii í jε ti andunya ηa, tilasi inei andunya ηa aa bi ηei, domi tu ηai í jε ηa. Amma amu ñ cica ηei ñ nya ηe hai si andunya, nɔ í kù jε ti andunya má ηa. Nηui í jò inei andunya ηa à cé ηe.

20 Nɔ í ye gigii ide iyi ñ sɔ ηe ñ ni woo ce íce ci ya la ku re lafɛɛɛ. Bεεbei si bei à wahalam aa wahala inε mɔ. Bii í jε à jirima idem, bεεbe mɔi aa jirima ide nηe.

21 Amma mii ηau be fei aa ce nηei na irim si na iyi í jò a kù mà inε iyi í bεm wa.

22 Bii n kù naa n kù sɔ ηa ide wo, dulum kaa wa si iri nηa. Amma nsei a kù ne bei aa ce a ñi aηa a kù mà mà dulum nii.

23 Inε iyi í cém í cé Baam mɔi.

24 Inε kāmā kù ce mii iyi ñ ce si anini nηa. Bii n kù ce mii ηau be wo, dulum du ηa kaa wa si iri nηa. Amma wee nsei à ye fei ndεε nɔ do nηu fei à cé amu do Baam.

25 Iyi be í cei ku ba ide iyi à kɔ si tiai wooda nηa ku kɔ iyi í ñi, à cém nɔ a kù mà iriò isεε.

26 Amma an be nηe Hundei Ilaaɔ wa, nηui á jò inε ηa a mà ntɔu. Nηui í jε Woo mua gbugbāu, nɔ hai bi Ilaaɔ Baabai á naa. Bii í to wa nηui á jε nηe seεdam.

27 Nɔ inε mɔ aa jεa inε ηa seεdam ηa, si na iyi í jò awaðε ηai à wεε hai waati iyi ñ sinti icεm.

16

1 Ide ηau ihε fei ñ sɔ ηei ku ba i mað koose ηa si naane ku dasi nηe.

2 Aa na a ganji ηe ile bii à ya ce kutətɔɔ ηa ku bɔ. Nɔ awaati wa naa iyi inε ηa aa kpa inε gɔ nηe ηa, nɔ aa maa tamaa bei Ilaaɔi aηa à waa cea íce.

3 Aa ya maa ce bεεbei si na iyi í jò a kù màm hee má je Baaba.

4 Ñ wa n sɔ ηe ide ηau ihεi ku ba bii awaatiu í to wa i ye gigi ηa iyi ñ tako ñ sɔ ηe tā.

Icei Hundei Ilaaɔ

Nɔi Jesu í sɔ ηa má í ni, n kù sɔ ηe ide ηau ihε hai sinte domi awae ηai à wεε.

5 Wee nsei ñ wa n bɔ bi inε iyi í bεm wa, nɔ baa inε akā nηe kù beem iwoi ñ wa n bɔ.

6 Amma ideu ihε iyi ñ sɔ ηe nηui í fɔ inɔ nηe kaa kaa, ma irei.

7 Do nηu fei, ntɔi ñ wa n sɔ ηe, bii ñ koo aranfāani nηei. Aranfāani nηei, domi bii ñ koo an be nηe Woo mua gbugbāu wa, amma bii n kù koo kaa naa bi tu ηe.

8 Waati iyi á to wa nηui á nyisi inei andunya ηa iyi à jε ilu dulum ηa, nɔ ku jò inε ηa a mà mii iyi í jε dee dee, nɔ ku jò a mà iyi Ilaaɔ á kiiti inε ηa.

9 Á nyisi ηa iyi à jε ilu dulum ηa si na iyi í jò a kù dasim naanε.

10 Á jò á mà mii iyi í jε dee dee si na iyi í jò ñ wa n bɔ bi Baaba nɔ í kaa yem má ηa.

11 Nɔ á jò a mà iyi Ilaaɔ á kiiti inε ηa domi í kiiti Seetam ilaalui andunya tā mɔm.

12 Ñ ne mii nkpɔ iyi an sɔ ηe má amma ideu í re ηe titā.

13 Waati iyi Hundei ntɔ á to wa, nηui á jò í mà ntɔu fei ηa.

Kaa fə ide do yiikoi n̄ju takae, ide ŋa iyi í gbə do iyi à na ku cei á s̄ŋe.

14 N̄juí á j̄ò irim ku n̄e amboe, domi idem nii á gbə ku sisi n̄ŋe.

15 Mii iyi Baaba í n̄e fei, tom nii. N̄joi í ce ñ ni Hundei Ilaaḡu á gbə idem ku sisi n̄ŋe.

Inə ku fə á na ku je inə didḡ

16 Jesu í s̄ŋe ŋa í ni, bii í k̄ḡosi keeke i kaa yem má ŋa, nə bii í ce s̄ŋa má aa yem ŋa.

17 N̄joi m̄əcəe gə ŋa à bee n̄je à waa ni, yoomai í je yaasei ideu b̄e. Í ni bii í k̄ḡosi keeke a kaa ka ye n̄ju nə bii í ce s̄ŋa má aa ka ye n̄ju. Yoomai í je yaasee. Í ni n̄ju wa bə bi Baai n̄ju. Yoomai í je yaasei iyi b̄e m̄ə má.

18 To, yoomai í je yaasei bii í k̄ḡosi keeke. A kù mà ide mii wa fə.

19 Wee Jesu í mà iyi à waa bi a bee n̄ju ideu. N̄joi í ni, to, ñ s̄ŋe ñ ni bii í k̄ḡosi keeke i kaa yem má ŋa, nə bii í ce s̄ŋa má aa yem ŋa, mà irei. Ideu bei ì waa bee ŋa?

20 Ntə ntə ñ wa n s̄ŋe, aa kpata i wewea ŋa, amma á d̄ḡa in̄ei andunya ŋa si. Aa w̄e do inə kufə ŋa, amma inə kufə n̄ŋe á na ku kpaasi inə didḡ.

21 Bii inaabo í gule wa bi ku bí, í ya n̄e inə ku fə si na iyi í j̄ò waatii ara kuroei í to wa. Amma bii í bí amau í ya gb̄eje ara kuroui domi inə didḡe í ya la do iyi í bí ama si andunya.

22 B̄ebei in̄e m̄ə ì w̄eḡ inə kufə si n̄sei ŋa. Amma an na n̄ ye ŋe má, aa w̄eḡ inə didḡ ŋa,

nə in̄e gə kaa yəkə ku nya inə didḡ n̄ŋe.

23 Bii awaatiu í to wa, i kaa beem nkāma ŋa. Ntə ntə ñ wa n s̄ŋe, mii iyi aa t̄ḡ Ilaaḡ Baaba do irim ŋa fei á mu n̄ŋe.

24 Hee n̄sei i kù t̄ḡ ngəgə do irim ŋa. I t̄ḡ, aa ba ŋa ku ba inə didḡ n̄ŋe ku k̄ḡ.

Jesu í kāmia andunya

25 N̄joi Jesu í s̄ŋe ŋa má í ni, ide ŋau ih̄e fei n̄sei do m̄əndai ñ s̄ŋe. Amma awaati wa naa, iyi n̄ kaa n s̄ŋe ide do m̄ənda má. Ide iyi í je idei Baaba an s̄ŋe s̄ŋa s̄ŋa do yaasee.

26 Bii waatiu í to wa, aa t̄ḡ Baaba do irim ŋa. N̄ kaa n s̄ŋe n̄ ni an t̄ḡe na iri n̄ŋe má,

27 domi Baaba takae í bi ŋe. Í bi ŋe si na iyi í j̄ò in̄e m̄ə ì bim, n̄ ì dasi naane ŋa iyi hai bi t̄ei ñ naa.

28 Nt̄oi, hai bi Baabai ñ fita wa ñ naa andunya. N̄sei ñ wa n j̄ò andunya ñ wa n bə bi Baam.

29 N̄joi m̄əcəe ŋa à s̄ḡ à ni, to, b̄ebei ì waa fə ide do yaase si na iyi í j̄ò m̄ənda kù wa si.

30 N̄sei à mà iyi ì mà fei nd̄e, n̄ ì mà lasabui idə n̄wa baa bii a kù beee ide gə. N̄joi í j̄ò à dasi naane iyi hai bi Ilaaḡi ì naa.

31 N̄joi Jesu í je n̄ŋa í ni, debei ì dasi naane bebei ŋa?

32 I ce laakai ŋa. Awaati wa naa n̄ó í to wa t̄ā m̄əm de, iyi in̄e ŋa aa j̄ò in̄e fei i fangaa i j̄ò amu akā i bə kpas̄e ŋa. Do n̄ju fei n̄ kù je amu akā, domi Baaba í w̄e do amu.

33 Ide ŋau ih̄e ñ wa n s̄ŋe ŋe ku ba i n̄e laakai ku s̄u na anu akā iyi awae ŋa à n̄e. Si andunyau ih̄e aa ye ijuupā

ɲa, amma i maà mǎngɔ temua
ɲa, domi n̄ kāmia andunya tā.

17

*Jesu í ce kutɔɔ na irii mǎcɔe
ɲa*

¹ Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tā, ɲɔi í
wu iju lele í ni, Baaba, awaati
í to. Jò irii amu Amaɛ ku nɛ
amboe ku ba amu mɔ n̄ jò titeɛ
ku nɛ amboe,

² nɔ inɛ ɲa iyi ì nam fei n mu
nɲa kuwɛɛ hai tā si bei ì muum
yiiko si inɛ fei.

³ Kuwɛɛ hai tāui í je inɛ ɲa a
màɛ, awɔ ɪlaaɔ akā ilu ntɔu, nɔ
a mām, amu Jesu Kirisi iyi ì be
wau.

⁴ N̄ jò iriɛ í nɛ amboe si ilɛu
ihɛ, nɔ icɛ ɲa iyi í dasim ku ceu
fei n̄ coo.

⁵ Baaba, nsei n̄ wa n tɔɔɛi,
jò n nɛ amboe bi tɛɛ bei n̄
tako n̄ nɛ wo hee a maa taka
andunya.

⁶ Inɛ ɲa iyi ì cica hai si
andunya ì nam, n̄ jò à màɛ.
Tɛɛi à je wo, nɔ ì so ɲa ì nam.
À nɔ à waa jirima ideɛ.

⁷ Nsei à mà mii iyi ì nam fei,
hai bi tɛɛi í naa,

⁸ domi ide ɲa iyi ì sǎm nɲui
amu mɔ n̄ sǎ ɲa, nɔ à gba ideu.
À mà iyi ntɔ ntɔ hai bi tɛɛi n̄
naa nɔ à dasi naanɛ iyi awɔi ì
bɛm wa.

⁹ N̄ wa n tɔɔɛ na iri nɲa. Kù je
na irii inɛi andunya ɲai n̄ wa n
tɔɔɛ, amma na inɛ ɲa iyi ì nam
ɲai, domi aɲai à je tɛɛ.

¹⁰ Mii iyi n̄ nɛ fei tɛɛi, nɔ mii
iyi awɔ mɔ ì nɛ fei tom nii, nɔ
irim í nɛ amboe na iri nɲa.

¹¹ Nsei n̄ wa n nyi wa bi tɛɛ.
Bii í kǔosi keeke n kaa n maa
n wa si andunya má, aɲai aa

maa wa si andunya. Baaba
kumá, degbe ɲa do gbugbāi
iriɛ iyi ì nam, ku ba a je akā si
bei awaɛ à je akā.

¹² Waati iyi n̄ wɛɛ do aɲa n̄
degbe ɲa do gbugbāi iriɛ, iri
iyi ì nam nɔu. N̄ degbe ɲa nɔ
si inɔ nɲa baa inɛ akā kù ce
nfe, bii kù je amai nfeu baasi.
Bɛɛbei kukɔi ideɛ í kǔ.

¹³ Nsei n̄ wa n nyi wa bi tɛɛ.
Ide ɲau ihɛ si andunya ihɛi n̄
wa n fɔɔ, ku ba aɲa mɔ a kǔɔ
inɔ didǔ na irim.

¹⁴ N̄ na ɲa ideɛ, nɔ inɛi
andunya ɲa à cé ɲa si na iyi í
jò a kù je ti andunya, si bei amu
mɔ n̄ kù je ti andunya.

¹⁵ N̄ kù wa n tɔɔɛ i nya ɲa hai
si andunya, amma n̄ wa n tɔɔɛi
i degbe ɲa ku ba Seetam inɛ
laabɔu ku maà nɔ ɲa.

¹⁶ A kù je ti andunya si bei
amu mɔ n̄ kù je ti andunya.

¹⁷ Ideɛi í je ntɔ. Jò ideu ku
nya ɲa ikā a je titeɛ.

¹⁸ N̄ bɛ ɲai si andunya si bei
awɔ mɔ ì bɛm si andunya.

¹⁹ Na iri nɲai n̄ so aram n̄
naɛ ku ba aɲa mɔ a je titeɛ mam
mam.

²⁰ Kù je aɲa akāi n̄ wa n cea
kutɔɔ, amma do inɛ ɲa mɔ iyi
aa na a dasim naanɛ na saabui
ide nɲa.

²¹ N̄ wa n tɔɔɛi aɲa fei a je
akā. Si bei awɔ Baaba ì wa sim,
nɔ amu mɔ n̄ wa siɛ, jò a je akā
si wa ku ba inɛi andunya ɲa a
dasi naanɛ iyi awɔi ì bɛm wa.

²² Amboeɛ iyi ì jò inɛ ɲa à ye
sim, nɲui n̄ jò à waa ye si aɲa
mɔ ku ba aɲa mɔ a je akā bei
awaɛ à je akā.

²³ Jò n wa si ɲa nɔ awɔ mɔ
i wa sim ku ba a je akā mam

mam, nɔ inɛi andunya ŋa a mà iyi awɔi ì bɛm wa nɔ ì bi ŋai bei ì bim.

²⁴ Baaba, ñ bi inɛ ŋa iyi ì nam a maa wa bi tom bii an wa, ku ba a ye amboem, amboe iyi ì muum. Ì muum amboeui si na iyi í jò ì bim hai waati iyi a kù taka andunya.

²⁵ Baaba awɔ iyi ì jɛ dee dee, baa do iyi inɛi andunya ŋa a kù màɛ, amu ñ màɛ, nɔ inɛ ihɛ ŋa mɔ à mà iyi awɔi ì bɛm wa.

²⁶ Ñ jò à màɛ, nɔ an kɔɔ ŋa si kumàɛ má ku ba kubi iyi ì bim ku wa si ŋa, nɔ amu mɔ n wa si ŋa.

18

À mu Jesu

(Cɔ Matie 26:47-56; Maaku 14:43-50; Luku 22:47-53)

¹ Iyi Jesu í ce kutɔɔɛ í tã, ŋɔi í fita, nɲu do mɔcɔɛ ŋa à bɔ lambo gɔ iyi í wa icei ido iyi à ya kpe Sedorɔɔ. Nɲi í lɔ bɛ, nɲu do mɔcɔɛ ŋa.

² Wee Zudasi inɛ iyi á zambaɛu mɔ í mà inyau, domi aŋaɔ ŋa à ya koo bɛ isɛ fɛɛfɛlo.

³ Nɲi í jò Zudasi í bɔ bɛ do sooge ŋa do woo degbe kpasɛi Ilaaɔ ŋa iyi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ŋa do Farisi ŋau à bɛ wau. À waa mu jɲɛi igũ ŋa do fitila ŋa do ina jugula ŋa.

⁴ Jesu í bei wa mà mii ŋa iyi á ba nɲu fei. Iyi à to wa ŋɔi í sekeɛ si ŋa í bee ŋa í ni, yooi ì waa dɛ ŋa.

⁵ Nɲi à jɛaa à ni, Jesu inɛi Nazaretiiui à waa dɛdɛ. Nɲi Jesu í ni, amui ihɛ mɛɛ.

Wee Zudasi inɛ iyi á zambaɛu, wa leeki bɛ aŋaɔ ŋa ajɔ.

⁶ Iyi Jesu í jɛ ŋa í ni, amui ihɛ, ŋɔi aŋa fei à sekeɛ do anyi à koo à cuku ilɛ.

⁷ Nɲi Jesu í bee ŋa má í ni, yooi ì waa dɛ ŋa. Nɲi à ni, Jesu inɛi Nazaretiiui à waa dɛdɛ.

⁸ Nɔ Jesu í ni, ñ sɔ ŋɛ tã ñ ni amui ihɛ. To, bii amui ì waa dɛdɛ ŋa í jò inɛ ŋa iyi à gbeu a nɛ.

⁹ Bɛɛbei ide iyi í tako í fɔu í kɔ iyi í ni, Baaba, inɛ ŋa iyi ì nam fei baa inɛ akã ŋa kù ce nfe.

¹⁰ Wee Simɔɔ Piɛɛ í nɛ taakuba. Nɲi í yɔɔ í cafeɔ itɲi nɲi woo ce icei woo wee nɲai Ilaaɔu. Irii woo ce iceui Malikusu.

¹¹ Amma Jesu í sɔ Piɛɛ í ni, sindo taakubaɛ si ankɔɔɛ. Ì waa tamaa n kaa n temuadɔ ijuukpã iyi Baaba í jilɛɛm nii?

À bɔɔ Jesu si wajui Ani

¹² Nɲi sooge ŋa do inɛ ngbo ŋa do Zuifu woo degbe kpasɛi Ilaaɔ ŋau à mu Jesu à dũu.

¹³ Nɔ à tako à bɔɔɛ bi Ani titã. Wee Aniu wa jɛ baai aboi Kaifu, iyi í jɛ woo wee nɲai Ilaaɔ si adɔ ŋu.

¹⁴ Nɔ Kaifu í sɔ Zuifu kpaasie ŋau ideu ihɛ wo í ni, aranfãani nwai inɛ akã ku ku si aqbei dimi nwa.

Piɛɛ í jã í ni nɲu kù jɛ mɔcɔi Jesu

(Cɔ Matie 26:69-70; Maaku 14:66-68; Luku 22:55-57)

¹⁵ Waati iyi à mu Jesu à waa nɛɛ ŋɔi Simɔɔ Piɛɛ do mɔcɔ mmu gɔ à waa tooɛ. Wee woo wee nɲai Ilaaɔu í mà mɔcɔ

ine n̄ju, n̄oi í j̄ò m̄oc̄ou í ba í too Jesu í l̄ò bantumai kpas̄ēi woo wee n̄lau.

¹⁶ Amma Piēē í gbe waduude ande koofa be. N̄o m̄oc̄o iyi woo wee n̄lau í m̄au, í fita wa í naa í ba mud̄ēē iyi wa degbe koofau ide ku f̄o, n̄o í j̄ò Piēē í l̄o.

¹⁷ N̄o mud̄ēēu í bee Piēē í ni, kù je aw̄o m̄o ine ak̄ai m̄oc̄oi m̄ok̄oui ya. N̄oi Piēē í ni, aawo, kù je amu.

¹⁸ Si bei t̄ut̄u wa ceu, n̄oi woo ce ice ña do woo degbe kpas̄ēi Ilaāñau à leek̄i k̄ok̄oi ina nyenyē à waa nyia. N̄o Piēē m̄o í koo wa nyia bi tu ña be āj̄o.

Woo wee n̄lau í bee Jesu ide
(C̄o Matie 26:59-66; Maaku 14:55-64; Luku 22:66-71)

¹⁹ N̄oi woo wee n̄lai Ilaāñu í bee Jesu idei m̄oc̄oe ña do yaasei cio iyi wa k̄o si.

²⁰ N̄oi Jesu í j̄eaa í ni, ideu si bantumai ñ s̄o ine fei. Ñ ya n k̄o ine ña si ciom nii ile bii à ya ce kut̄ot̄o ña do si kpas̄ēi Ilaāñ, bii Zuifu ña fei à ya t̄ot̄o. N kù f̄o ide k̄ama si asii.

²¹ Na mii í ce ì waa beem ide. Ine ña iyi à gb̄o idem, bee aña taka ñña iyi ñ s̄o ña, añaí aa mà mii iyi ñ f̄o.

²² Iyi Jesu í f̄o bebebe, n̄oi ine ak̄ai woo degbe kpas̄ēi Ilaāñ ñau í sambalae í ni, woo wee n̄loui ì waa j̄eaa ide nfe nfe bebebe?

²³ N̄oi Jesu í j̄eaa í ni, bii ide laal̄oi ñ f̄o, f̄o ine fei ku gb̄o. Amma bii í je ide j̄iida m̄oi ñ f̄o, na mii í ce ì waa sambalam.

²⁴ N̄o Ani í j̄ò à d̄u à b̄ode bi Kaifu, woo wee n̄lau.

Piēē í j̄a má í ni n̄ju ku mà Jesu

(C̄o Matie 26:71-75; Maaku 14:69-71; Luku 22:58-62)

²⁵ Waati iyi Sim̄o Piēē í wa be wa nyia inau n̄oi à beee à ni, kù je aw̄o m̄o ine ak̄ai m̄oc̄oi m̄ok̄oui ya. N̄oi Piēē í j̄a í ni, aawo, kù je amu.

²⁶ Wee woo ce ice ak̄ai woo wee n̄lai Ilaāñu í wa be. Wa je nyaanzei ine iyi Piēē í bu it̄eu. Iyi í ye Piēē n̄oi í beee í ni, n kù yeē in̄eò lambo bei?

²⁷ Amma Piēē í j̄a má í ni, aawo. Gbak̄a n̄oi āj̄e wa k̄o.

À b̄ò Jesu si wajui Pilati
(C̄o Matie 17:1-2, 11-14; Maaku 15:1-5; Luku 23:1-5)

²⁸ Hai bi Kaifu be, ine ngboi Zuifu ñau à b̄ò Jesu bi ku kiitii ilu il̄eu bii Pilati í wa. Wee daadaak̄oi. Aña taka ñña a kù l̄o ile bi ku ce kiituu ku ba aña a mà na a je ilu riisi ña. A kù bi a je ilu riisi domi à waa bi a ba a je ijei j̄ingauí Iku ku kuau.

²⁹ N̄juí í j̄ò Pilati í fita wa í naa í ba ña í bee ña í ni, taale yoomai ì ye si m̄ok̄ou ña.

³⁰ N̄oi à ni, bii kù ce laal̄o, a kaa ka dae si aw̄o.

³¹ N̄oi Pilati í s̄o ña í ni, in̄e taka n̄je i kooe i koo i kiiti do wooda n̄je. Amma à ni, in̄e in̄ei Romu ña i kù na wa kp̄aa iyi aa ka kpaò aman̄e ña.

³² Bebebei ideí Jesu í ce ku nyisiò dimii iku iyi á ku.

³³ N̄oi Pilati í l̄o ile bi ku ce kiituu má í kpe Jesu í beee í ni, aw̄oi ì je ilaalui Zuifu ña?

³⁴ N̄oi Jesu í ni, ine ḡoi í s̄oe bebebe de, mà ì n̄o ì waa beei.

³⁵ Amma Pilati í ni, amuu Zuifui ñ bei ñ mà? Dimie ña do

ine ngboi woo weei Ilaaḏ ηai à muε à daam si awṵ. Mii ì ce.

³⁶ Nṵi Jesu í jεaa í ni, bommam kù je ti andunya. Bii í je ti andunyai, woo ce icεm ηa aa ja, a kaa je a mum a na ine ngboi Zuifu ηau. Amma bommam kù je ti andunya ihē.

³⁷ Nṵi Pilati í beεε í ni, debεi, awṵu ilaalui? Nṵi Jesu í jεaa í ni, awṵi ì fṵ bεεbε. N̄ naai si andunya, à bím nii n je sεεdai ntṵ. Inε iyi í je ti ntṵ fei á gbṵ idem.

³⁸ Nṵ Pilati í beεε í ni, dimii mii mṵm nii à ya kpe ntṵ.

À ye taalei Jesu a ba a kpa

(Cṵ Matie 27:15-31; Maaku 15:6-20; Luku 23:13-25)

Si anyii ide ηau ηṵi Pilati í fita má í bṵ bi Zuifu ηau. Í sṵ ηa í ni, amu n kù ye taale kāma si mṵkṵ.

³⁹ Amma si bei à ne dṵṵneε, an jṵ ηηε inei piisṵṵ akā si jingau iku ku kua. Ì bi n jṵ ηηε ilaalui Zuifu ηau?

⁴⁰ Nṵi aηa fei à wasi ku dṵ anu do gbugbā à waa ni aηa a kù bi mṵkṵ bε. À waa ni Barabasi aηa à bi. Wee Barabasiu í ya ce ilei.

19

¹ Nṵi Pilati í jṵ à cā Jesu do kpṵṵṵ.

² Nṵi sooge ηa à ba fulai agū à daa Jesu si iriε, nṵ à daa si kumboo nkpa gṵ má à waa yaakoεḵ.

³ Nṵi à ya sεkεε siε wa à naa a maa coo fṵṵ a maa ni, fṵṵ ilaalui Zuifu ηa. Nṵ a maa sambalε.

⁴ Nṵi Pilati í fita wa ma í sṵ zamaau í ni, wee an fitaḵ ηηε

mṵkṵ wa ku ba i mà ηa iyi n kù ye siε kurara gṵ.

⁵ Nṵi í fitaḵ Jesu wa do fulai agū do kumboo nkpaε. Nṵi Pilati í sṵ ηa í ni, mṵkṵ wee.

⁶ Iyi ine ngboi woo weei Ilaaḏ ηau do woo degbe kpasēi Ilaaḏ ηau à yṵṵ ηṵi à wasi ku la à waa ni, kpakpaε si jṵi. Nṵi Pilati í sṵ ηa í ni, inε taka ηηε, i gba i kpakpaε si jṵi ku gaau. Amma amu n kù ye siε taale gṵ.

⁷ Nṵi Zuifu ηau à sṵṵ à ni aηa à ne wooda gṵ, nṵ si woodai aηau í gbe de a kpaai domi wa ni nṵuu amai Ilaaḵi.

⁸ Iyi Pilati í gbṵ ideu, njo í muu má hee í caa.

⁹ Nṵi í bṵḵ Jesu bi ku ce ki-itiu má í koo í beεε í ni, hai iwoi ì waa naa ntṵ ntṵ. Amma Jesu kù jεaa mṵm.

¹⁰ Nṵi Pilati í beεε í ni, baa amu takam i kaa bam ide ku fṵ? I kù mà iyi ñ ne kpāa n jṵε, nṵ ñ ne kpāa má n kpakpaε si jṵi ku gaau?

¹¹ Nṵi Jesu í jεaa í ni, i kaa ne gbugbā kāma sim, bii kù je Ilaaḵi í naε wa. Nṵui í jṵ ine iyi í dasim si awṵε, dulum dεε í re baa tεε.

¹² Iyi Pilati í gbṵ bεεbε, ηṵi wa ce kookaai ku ba ku jṵṵ. Amma Zuifu ηau à dṵ anu à waa ni, bii ì jṵ mṵkṵ bε, i kù je kpaasii ilaalu nlai Romu má. Inε iyi í ce araε ilaalu fei mbεεi ilaalu nlai Romuui í baa í je.

¹³ Iyi Pilati í gbṵ ideu, ηṵi í jṵ à fitaḵ Jesu nṵ í buba si kitāi woo kiitiu iyi í wa inya bii à ya kpe Tintim ndii kuta. Amma do fee Ebεε, Gabatai à ya kpe inyau.

14 Wee à wa si ajò iyi bii iju í má á je ajò kusími. Ajò kusímiu alá á sinti, nò iné ña à wasi ku ce sòlui jingauí Iku ku kuau. Nò waati bεεbε zakai dasāi. Njòí Pilati í sō Zuifu ñau í ni, ilaalu nñe wee.

15 Amma à wasi ku dō anu à waa ni, kpaa. Kpakpae si j̄li ku gaau. Njòí Pilati í bee ña í ni, beirei í ce ì bi n kpakpa ilaalu nñe si j̄li ku gaau. Njòí iné ngboi woo weei Ilaaḡ ñau à jēaa à ni, a kù nē ilaalu mmu gò bii kù je ilaalu nlaí Romu.

16 Njòí Pilati í da nña Jesu si awò ku ba a kpakpae si j̄li ku gaau.

À kpakpa Jesu si j̄li ku gaau

(Cò Matie 27:32-44; Maaku 15:21-32; Luku 23:26-43)

Nò à mu Jesu à nεò.

17 Nò à kāa Jesu j̄li ku gaauu í so í fitaò hai inò ilu í bòò hee inya iyi à ya kpe inyai kokoi iri. Do feei Ebεε, Gòḡḡtai à ya kpe inyau.

18 Bei à kpakpae si j̄li ku gaauu. Nò à kpakpa inεmòkò minji gò ña be má, iné akā do awò cangae, iné akā mò do awò njεε nò Jesu í wa anini nña.

19 Njòí Pilati í jò à kò ide gò si j̄li gò à masi antai j̄li ku gaauu. Kukòu í ni, Jesu inei Nazareti, ilaalui Zuifu ña.

20 Zuifu nkpò í ka kukòu domi inyau kù j̄lò inò ilu. Nò à kòò do feei Ebεε do Latēε do Gereki.

21 Njòí iné ngboi woo weei Ilaaḡ ñau à sō Pilati à ni, màà ti í kò í ni, ilaalui Zuifu ña, amma kò í ni, í ni nñu í je Ilaalui Zuifu ña.

22 Njòí Pilati í ni, iyi ñ kò tā ñ kòòí.

23 Iyi sooge ñau à kpakpa Jesu à tā ñjòí à so jaaεε ña à kpḡò ikò mεε, sooge fei í so ikò akā akā. Nò à so ibò sisòεu má. Ibòu kù nē agbei ku sò domi à wḡòí hai lele hee ku bò ilε. Iyi à so ibòu

24 ñjòí à ni, ka màà ga ibòu, amma ka ta si kpasa ka cò ti iné iyi á je. Nò bεεbei à ce. Bεεbei kukòí idei Ilaaḡ í kḡ tengi bii í ni, aña duusḡò à kpē jaaem ña. Nò à ta si ibò nlam kpasa.

25 Wee iyei Jesu do ifòí iyee, do Maari aboi Kopa, do Maari inei Madala, à waa leekí bi j̄li ku gaauí Jesu.

26 Njòí Jesu í ye iyee be, do mḡcò iyi í biu à waa leekí kòkòí nje, nò í sō iyee í ni, abooyi, iné ihēí í baa í je bei amaε.

27 Njòí í sō mḡcòu í ni, abou ihē bei iyeeí í baa í je. Hai ajò nñui mḡcòu í gbāa í bòòε kpasēε wa woo.

Waati iyi Jesu í ku

(Cò Matie 27:45-56; Maaku 15:33-41; Luku 23:44-49)

28 Si anyii nñu, si bei Jesu í mà iyi bebeí fei ndεε í kpa iri mbe, ñjòí í ni, agbe wa kpam. Í fò bεεbei ku ba kukòí idei Ilaaḡ ku kḡ.

29 Wee caka gò í wa be í nē atē kukā bam bam. Njòí à dī kanya si amaawòí j̄li gò à sòsi atē kukāu à waa too si geleí Jesu.

30 Iyi Jesu í tie atē kukāu ñjòí í ni, ñ kpa irii icεm nii mbe. Nò í kamba iriε í ku.

À gū Jesu kaka si kpakpaa cingae

31 Si bei à wa si sɔɔlui ajɔi kusimiu, Zuifu ηau a kù waa bi ajɔu ku to wa ku ba iku ηau si j̄i ηau be, domi ajɔu ajɔ nla gɔi. Nηui í j̄ò à koo à tɔɔ Pilati ku j̄ò a ce kutei ine ηa iyi à kpakpa ηau, nɔ a nya ηa hai be.

32 Na ηɔi í ce sooge ηau à ce kutei ine sinteu do ine minjisiau, aηa iyi à kpakpa do Jesu ajɔu.

33 Amma waati iyi à to bi Jesu, à ba í ku tã, nɔ a kù ce kutεε má.

34 Amma ine akãi sooge ηau í gũ kpakpaa cingae do kaka, ηɔi gbakã nje do inyi wa jo wa.

35 Amu Zāa ñ ye iyi be fei, nɔ ñ wa n j̄ea ine ηa seedaε, seedañ nɔu ntɔi. Ñ mà kam kam iyi ntɔi ñ wa n fɔ, nɔ ñ wa n fɔi ku ba inje mɔ i dasi naane ηa.

36 A kù ce kutεε ηa nɔ iyi be í cej ku ba kukɔi idej Ilaaɔ ku kɔ iyi í ni, baa kũkũ akãε kaa lege.

37 Nɔ kukɔi idej Ilaaɔ í ni má, aa cɔ ine iyi aηa taka nηa à gũu.

À dasi ikui Jesu bale

(Cɔ Matie 27:57-61; Maaku 15:42-47; Luku 23:50-56)

38 Si anyii nηu, Zozefu inei Arimateu í koo í tɔɔ Pilati ku j̄ò nηu ku nya ikui Jesu. Wee Zozefu mɔ mɔcɔi Jesui, amma si asiii, domi wa ce njoj ine ngboj Zuifu ηa. Nɔ Pilati í j̄eaa si. Na ηɔi í j̄ò Zozefu í koo í nya ikui Jesuu.

39 Nikodemu iyi í bɔ bi Jesu idũ gɔ wo, í si Zozefu. Nɔ wa mu tulare dimi ikã ikã minji, akã mirui à ya kpoo, akã mɔ aloε. Kuwoε í to zakai kilo kuntaa.

40 Ine minji ηau à so ikui Jesu à woo do jaaε fũfũ gɔ ηa nɔ à fãsi tulareu. Si dɔɔnei Zuifu ηa beεbei à ya ce bii à waa si iku.

41 Lambo gɔ í wa tengi bii à kpakpa Jesu si j̄i nɔu. Si inɔ lambou à gbe isai kuta gɔ be kù kpε titã, nɔ a kù si ine gɔ si be.

42 Bei à koo à si Jesu si na iyi í j̄ò tengi be kù j̄i, nɔ à bi a suu gbãa gbãa hee ajɔi kusimiu ku maa to wa.

20

Bale ngbe

(Cɔ Matie 28:1-8; Maaku 16:1-8; Luku 24:1-12)

1 Ajɔ amaazuma daadaakɔ waati iyi iju kù má sãa sãa, ηɔi Maari inei Madalau í bɔ bi baleu. Nɔ í ba wee à tale kutau hai andε baleu.

2 Nɔi í sei í bɔ bi Simɔɔ Pieε do bi mɔcɔ iyi Jesu í bi jiidau, í sɔ ηa í ni, à nya ikui Lafεε hai inɔ bale nɔ a kù mà bii à dasi.

3 Nɔi Pieε do mɔcɔu à fita à bɔ bi baleu.

4 Aηa minji fei à sei ajɔ, amma mɔcɔu í sei í cua Pieε, nηui í tako í to bi baleu.

5 Nɔ í bate í nante si baleu, nɔ í ye jaaε ηau wa jile, amma kù lɔ.

6 Nɔi Simɔɔ Pieε wa baa do anyi. Iyi í to wa nɔ í lɔ inɔ baleu. Nɔ í ye jaaε ηau wa jile,

7 do mango iyi à tako à d̄ið iriεu. Amma mangou kù waa jile inya akã do jaaε ηau, wa woi ikpa akã.

8 Nɔi mɔcɔ iyi í tako í to bi baleu, nηu mɔ í lɔ. Iyi í ye mii ηau nɔ í dasi naane.

9 Mɔcɔ ηau a kù tako a kù gbɔ yaasei kukɔi idej Ilaaɔ wo iyi í

ni kù nɛ bei á ce iyi Jesu kù jì hai si bale.

¹⁰ Njoi mɔcɔ ɲau à sinda à bɔ kpasɛ̃.

Jesu í tusea Maari inei Madalau arae

(Cɔ Matie 28:9-10; Maaku 16:9-11)

¹¹ Amma Maari wa leekí waduude kɔkɔi baleu wa kpata. Si bei wa kpatau ɲoi í bate í nante inɔ baleu.

¹² Nɔ í ye amaleka minji gɔ ɲa à waa dasi nyau fufú à waa buba tengi bii ikui Jesu wa sũ wo, inɛ akā ikpa iri, inɛ akā mɔ ikpa kute.

¹³ Nɔ à beee à ni, abooyi, na mii í ce ì waa kpata. Njoi í je ɲɲa í ni, à so ikui Lafɛ̃em hai ihɛ̃i nɔ n kù mà bii à dasie.

¹⁴ Iyi í fɔ beebe í tā, ɲoi í sinda nɔ í ye Jesu wa leekí be. Amma kù mà mà Jesui.

¹⁵ Njoi Jesu í beee í ni, abooyi, na mii í ce ì waa kpata. Yooi ì waa de. Njoi Maari í tamaa bei woo degbe lamboui. Njoi í sɔɔ í ni, mɔkɔyɔi, bii awɔi ì soo, sɔm bii ì jilɔ n koo n soo.

¹⁶ Njoi Jesu í ni, Maari. Njoi Maari í sinda sie í sɔɔ do feei Ebee í ni, Rabuni, waatɔ Mɛetu.

¹⁷ Njoi Jesu í sɔɔ í ni, jɔm, maà lum, domi n kù bɔ lele bi Baam titā. Amma bɔ bi mɔcɔm ɲa, sɔ ɲa í ni ñ wa n bɔ bi Ilaaɔ. Njui í je baam, nɔ í je baai inɛ mɔ.

¹⁸ Njoi Maari inei Madalau í koo í sɔ mɔcɔ ɲau í ni ɲɲu í ye Lafɛ̃e. Nɔ wa sisi ɲɲa ide iyi Jesu í sɔɔ.

Jesu í tusea mɔcɔe ɲa arae

(Cɔ Matie 28:16-20; Maaku 16:14-18; Luku 24:36-49)

¹⁹ Ajɔ amaazumau iyi ale í le ɲoi mɔcɔ ɲau à tɔtɔ si ile gɔ nɔ à sɔkɔ gambou domi à waa ce ɲjoi inɛ ngboi Zuifu ɲau. Njoi Jesu í faata wa í leekí si anini ɲɲa. Nɔ í sɔ ɲa í ni, laakai ku sũ ku wee ɲɲe.

²⁰ Iyi í sɔ ɲa beebe í tā ɲoi í nyisi ɲa awɔe ɲa do kpakpaa cingaeu. Nɔ inɔi mɔcɔ ɲau í dɔ iyi à ye Lafɛ̃e.

²¹ Njoi Jesu í sɔ ɲa má í ni, laakai ku sũ ku wee ɲɲe. Si bei Baaba í bɛm wa, beebe mɔi amu mɔ ñ be ɲe.

²² Iyi í fɔ beebe í tā ɲoi í fufu ɲa í ni, i gba Hundei Ilaaɔ ɲa.

²³ Inɛ iyi ì kpa idei dulum deɛ ɲa, Ilaaɔ mɔ á kpaai. Inɛ mɔ iyi ì ni dulum ndɛɛ í je idei irie ɲa, lafɛ̃e á maa weeɔ ndɛɛi.

Jesu do Tomaa

²⁴ Wee Tomaa inɛ akāi mɔcɔ maateji ɲa iyi à ya kpe Sikàu kù wa inɔ ɲɲa si waatí iyi Jesu í naa si ɲau.

²⁵ Njoi mɔcɔ ɲa iyi à gbeu à sɔɔ à ni, à ye Lafɛ̃e. Amma Tomaa í sɔ ɲa í ni, nɔ n kù ye agbei ponti ɲau si awɔe ɲa nɔ n kù dasi amaawɔm si agbei pontiu nɔ n kù dasi awɔm si dalai jujui kpakpaa cingaeu n kaa n dasi naane pai.

²⁶ Zakai azuma akā má à tɔtɔ má si inɔ ile. Tomaa í wa inɔ ɲɲa. Nɔ à cimbo gambo ɲa. Amma Jesu í faata si anini ɲɲa wa má nɔ í ni, laakai ku sũ ku wee ɲɲe.

²⁷ Nɔ í sɔ Tomaa í ni, cɔ awɔm ɲa nɔ ì dasi amaawɔe si be. Naaɔ awɔe wa má ì luò

cingaam. Jò sika sikau be, dasi naane.

²⁸ Njoi Tomaa í jεaa í ni, awoi ì je A5 Lafεem.

²⁹ Njoi Jesu í sōo í ni, debēi ì dasi naane si na iyi í jò ì yem, ma irei. Ilu ino didō ηai inε ηa iyi a kù yem nō do nηu fei à dasi naane.

Mii iyi í jò à kō tiau ihē

³⁰ Maamaake nkpōi Jesu í ce má si wajui mōcōe ηa iyi a kù kō si tiau ihē.

³¹ Amma ide iyi ihē ηai à kō ku ba i dasi naane ηa iyi Jesu í je Kirisi Amai Ilaaō ku ba naane iyi ì dasie ηau ku jò ì ba kuwεε hai tā ηa.

21

Jesu í tusea mōcō meeje gō ηa araε

¹ Si anyii nηu, Jesu í nyisi araε bi mōcōe gō ηa má kōkōi tenku iyi à ya kpe Tiberia. Do yaase bei í nyisiō araε wee.

² Simōo Piεε do Tomaa iyi à ya kpe Sikau do Natanieli inei Kana si ilei Galilee do amai Zebedee ηa do mōcō minji mmu gō ηa má, aηa fei à wa inya akā be.

³ Njoi Simōo Piεε í sōo ηa í ni, ñ wa n bō cōcō. Nō à ni, aa ka sie.

Nō à fita gbakā à lō akōi inyi gō idū à ne. Amma idū ajō nηu a kù mu nkāma.

⁴ Iyi iju wa bō ku má, ηoi à ye Jesu wa leekí itfi tenkuu be, amma a kù mà mà nηui.

⁵ Njoi Jesu í bee ηa í ni, inε awaasū ηau be, i kù mu nkāma ηa de. Njoi à ni, aawo.

⁶ Njoi í sōo ηa í ni, i dasi taao nηe ino inyi do ikpa awō njei akōi inyi, aa mu cēε ηa. Nō à

sō taao nηa ino inyi nō à mu cēε hee à mōngō ku faa wa.

⁷ Mōcō iyi Jesu í bi jiidau í sō Piεε í ni, Lafεε mbe.

Iyi Simōo Piεε í gbō iyi Lafεei, ηoi í dasi ibōe domi basfi í wεε wo. Nō í dasi inyi wa bō bi tēε.

⁸ Amma mōcō ηa iyi à gbeu à to wa ice do akōi inyi, à waa fa taao nηa iyi í kō do cēεu. Kujfi nηa do ice kù re mεetu cō.

⁹ Iyi à kita wa ile nō à ye ina nyenyε gō be cēε wa banda si, nō pēε wa jile be.

¹⁰ Njoi Jesu í sōo ηa í ni, i naaō cēε gō ηa iyi ì mu wa nseiηu ηa.

¹¹ Nō Simōo Piεε í koo í lō akōi inyi nō í fa taaoηu wa ile. Taaou í kō do cēε nla ηa. Kukpō nηa í to cō do ciitaa do mεeta. Do iyi í kpō beεbe fei taaou kù ga.

¹² Njoi Jesu í sōo ηa í ni, i naa í nya sōnda ηa. Nō baa mōcō akā kù je ku beε ku ni, awoi yoo, domi à mà iyi Lafεei.

¹³ Njoi Jesu í koo í so pēεu do cēεu í na ηa.

¹⁴ Ise gbεetasiaei mbe bei iyi Jesu í nyisi mōcōe ηa araε hai waati iyi í jfi hai si bale.

Jesu do Piεε

¹⁵ Iyi à nya sōnda à tā ηoi Jesu í bee Simōo Piεε í ni, Simōo amai Zāa, ì bim í re inε ihō ηa? Nō Piεε í jεaa í ni, oo Lafεε. Ì mà iyi ñ bie. Njoi Jesu í sōo í ni, gbōa ama angudām ηa.

¹⁶ Nō í beε má ise gbεejisia í ni, Simōo amai Zāa, ì bim? Nō Piεε í jεaa í ni, oo Lafεε. Ì mà iyi ñ bie. Njoi Jesu í sōo í ni, gbā angudām ηa.

17 Nɔ́ í sisi í beee má ise gbɛetasia í ni, Sí mɔ́ amai Zāa, í bim? Nɔ́ inɔ́ Piɛɛ í fɔ́ dɔ́ si bei í beee ise gbɛetasia í ni, í bim? Nɔ́i Piɛɛ í jɛaa í ni, Lafɛɛ, í mà fei ndɛɛ, í mà kam kam iyi ñ biɛ. Nɔ́ Jesu í sɔ́o í ni, to, gbã angudām ña.

18 Ntɔ́ ntɔ́ ñ wa n sɔ́ei, waati iyi ñ wɛɛ awaasū ñ ya dīa arae wondo nɔ́ í bɔ́ bii ñ bi. Amma bii ñ naa ñ gbo, aa tɛ ikpaei nɔ́ inɛ gɔ́ ku dīɛ nɔ́ ku bɔ́dɛ bii í kù bi.

19 Do ideu bei Jesu í fɔ́ yaase bei Piɛɛ á na ku ku ku nyisiò amboei Ilaaã. Iyi í fɔ́ beɛbe í tã nɔ́ í sɔ́o í ni, toom wa.

Jesu do mɔ́cɔ́ iyi í bi jüida

20 Nɔ́i Piɛɛ í sinda, nɔ́ í ye mɔ́cɔ́ iyi Jesu í bi jüidau wa naa do anyi ñña. Mɔ́cɔ́u ññui í tako í gbesi gɛndɛi Jesu waati iyi à waa jɛ í beee í ni, Lafɛɛ, yooi á zambaɛu.

21 Iyi Piɛɛ í ye mɔ́cɔ́u ññi í bee Jesu í ni, Lafɛɛ, mɔ́kɔ́u ihɛ mɔ́ ni, beirei ti ññu mɔ́ á ye.

22 Nɔ́i Jesu í jɛaa í ni, baa bii ñ bi n jò ku maa wɛɛ hee n koo n nyiò wa mái, iwoi í yeɛ. Awɔ́ de, toom wa.

23 Nɔ́i laabaatui ideu í fangaa si inɔ́i woo dasi Jesu naane ñau à be ni mɔ́cɔ́u kaa ku. Amma Jesu kù ni kaa ku, ññu de í ni, baa bii ñ bi n jò ku maa wɛɛ hee n koo n nyiò wa mái, iwoi í yeɛ.

24 Mɔ́cɔ́ iyi Jesu wa fãau amu Zāai. Nɔ́ amu takam nii ñ wa n jɛ sɛɛdai ide ñau, amu iyi n kɔ́ tiau ihɛ, à nɔ́ à mà iyi sɛɛdam í jɛ ntɔ́.

25 Mii nkpɔ́ nkpɔ́ í wɛɛ má iyi Jesu í ce. Bii í jɛ à kɔ́ fei ndɛɛ akã akã, n kù tamaa mà andunyau ihɛ á to inɛ ña a ba bii aa jile tia ña iyi aa kɔ́ ñau fei.

Icɛi Woo Bɛ Nja

*À cea Woo bɛ ηau kuwāi
Hundei Ilaaɔ*

¹ Baakɔɔm, Teofili,

Si tia sintem n̄ kɔ mii iyi
Jesu í ce do cio iyi í ya maa kɔa
inɛ ηa si fei hai sintee,

² hee í koo í to ajɔ iyi Ilaaɔ í
soo lele. Hee ku maa nɛ, inɛ ηa
iyi í cica wo à jɛ woo bɛ ηau,
í ba ηa ide ku fɔ do gbugbāi
Hundei Ilaaɔ í s̄s̄ ηa bei aa ce.

³ Si anyii ikue í nyisi ηa araɛ
si afei ajɔ ciiji isɛ fɛɛfelo ku jɛ
n̄ηa sɛɛda iyi kù nɛ sika sika iyi
n̄ηu í wɛɛ. À yɔɔ nɔ í ce n̄ηa
faajii bommai Ilaaɔ.

⁴ Ajɔ n̄ηu gɔ, si bei Jesu do
mɔcɔɛ ηa à wa inya akā í s̄s̄ ηa í
ni, i maà tekí hai Zeruzalɛmu
ηa, amma i degbe amua iyi
Ilaaɔ Baaba í wāɔ ηɛu, amua
iyi n̄ tako n̄ s̄s̄ ηɛ ideu.

⁵ Zāa n̄ηu, inyii í dasi ηɛ wo,
amma si ajɔ minjiu ih̄ɛ aa da
n̄ηɛ si Hundei Ilaaɔ.

Jesu í nyi lelei Aɔ

⁶ N̄ɔi woo bɛ ηa iyi aɲaɔ Jesu
ηa à wa inya akāu à beɛɛ à
ni, Laf̄ɛ, bebeii aa teese i jile
bommai Izireli?

⁷ N̄ɔi Jesu í jɛ n̄ηa í ni, kù jɛ
baa n̄ηɛ i mà ajɔu walakɔ i mà
yaase bei mii ηau bɛ á na ku ce
ηa. Ilaaɔ Baabai í jile iyi bɛ ηa
do yiikoɛ.

⁸ Amma aa ba gbugbā ηa
waati iyi Hundei Ilaaɔ á naa si
ηɛ. Aa jɛa inɛ ηa sɛɛdam ηa
si ilui Zeruzalɛmu, do si ilei
Zudee fei, do si ilei Samari hee
ku bɔ do kɔɔi andunya fei.

⁹ Iyi Jesu í fɔ ideu í tā, n̄ɔi à
waa cɔɔ nɔ à ba wee Ilaaɔ í soo
ikpa lele nɔ kudūi iji gɔ í jɔ à kù
yɔɔ má.

¹⁰ Waati iyi à waa cɔɔ wa nɛ
ikpa lelei Aɔ, n̄ɔi gbakā à yɛ
woo dasi ibɔ fūfū minji gɔ ηa
bɛ à waa leekí kɔkɔ n̄ηa.

¹¹ N̄ɔi inɛ ηau à ni, inɛ inɛi
Galilee ηa, na mii í ce ì leekí
ì waa cɔ lele ηa. Jesuu bɛ iyi
Ilaaɔ í so ikpa lele hai bi tu ηɛu
á nyi wa má do yaase bei ì yɔɔ
í nɛɔ leleu ηa.

Nsūi Zudasi

¹² Iyi inɛ ηau à fɔ beɛbe à tā,
n̄ɔi woo bɛ ηau à sinda wa hai
iri kutai Olivie bii à wau à nyi
wa Zeruzalɛmu. Iri kutau í wa
kɔkɔi iluu zakai kilo akā.

¹³ Iyi à to Zeruzalɛmu n̄ɔi à
gū lelei ile ku kpeke bii à ya
maa wau. Aɲa iyi à tɔtɔɔ beu
wee, Piɛɛ do Zāa, do Zaaki, do
Anderee, do Filipu, do Tomaa,
do Baatelemi, do Matie, do
Zaaki amai Alifɛe, do Simɔɔ iyi
í ya jabua ilɛɛ do Zudu amai
Zaaki.

¹⁴ Do anu akāi inɛ ηau fei
à ya tɔtɔɔ a maa ce kutɔɔ do
himma, aɲa do ifɔi Jesu ηa do
Maari iyɛɛ do inaabo gɔ ηa má.

¹⁵ Ajɔ n̄ηu gɔ woo dasi Jesu
naane ηau à tɔtɔɔ má. Kukpɔ
n̄ηa í to zakai amanɛ cifa. N̄ɔi
Piɛɛ í dede í leekí si anini n̄ηa
í ni,

¹⁶ inɛ kpaasim ηa, Hundei
Ilaaɔi í jɔ Davidi í fɔ ideu Zudasi
wo, n̄ηu iyi í cuaa inɛ ηa iyi à
mu Jesuu, nɔ ideu kù nɛ bei á
ce iyi kù ce.

¹⁷ Zudasiui í tako í jɛ inɛ akā
nwa wo, n̄ηu mɔ í ya dasi icɛ
nwa awo.

18 Fia iyi í ba na laalɔ iyi í ceu í raò iko gɔ. Nɔi í cuku, iriɛ í tako í to ilɛ nɔ inɔɛ í la, ifũɛ fei í fita.

19 Nɔi inɛ ɲa iyi à wa Zeruzalemu fei à gbɔ ideu. Na ɲai í jò do fee ɲa à waa kpe ikou Akedama, waatɔ Ikoi njè.

20 Ideɛ iyi à kɔ si tiai iri kukɔu wee.

A jò ideɛu ku kpɔò bomma.

Inɛ gɔ ku maà buba bɛ má.

Nɔ à kɔɔ má à ni,

A jò inɛ gɔ ku jɛ nsũɛ si icɛu.

21-22 Debei, ka dasi inɛ gɔ si inɔ nwa ku jɛ nsũi Zudasíu. Nɔ í gbe lafɛɛ ku jɛ inɛ iyi í yɛ kujii Lafɛɛ Jesu hai si bale bei awa mɔ. Nɔ lafɛɛ ku jɛ inɛ akãi inɛ ɲa iyi à ba wa kuwɛɛ ajɔ si waati kãma fei iyi Jesu í wɛɛ do awa si andunyau ihɛ, hai waati iyi Zãa í dasiɛ inyí hee í koo í bɔ lele.

23 Nɔi à cica amanɛ minji gɔ ɲa, irii inɛ akãi Zozefu iyi à ya kpe Baasaba, walakɔ Zusitu, inɛ minjisiau mɔ Matiasi.

24 Nɔi à ce kutɔɔ à ni, Lafɛɛ, awɔ iyi ì mà idɔi inɛ fei, nyisi wa inɛ iyi ì cica. Si inɔi mɔcɔ minjie ɲau ihɛ

25 nyisi wa inɛ iyi ì bi ku jɛ nsũi Zudasí si icei woo bɛ ɲau, icɛ iyi Zudasí í jò nɔ í koo í lɔ tengi bii í jò à dasiɛ.

26 Nɔi à ta ɲa kpasá. Nɔ kpasau í so Matiasi. Nɔi à dasiɛ si inɔi woo bɛ maatakã ɲau.

2

Kunaai Hundei Ilaaɔ

1 Iyi ajɔi Pantekotu í to, ɲai woo dasi Jesu naanɛ ɲau fei à tɔtɔɔ inya akã.

2 Gbakã ɲai à gbɔ iba gɔ í naa hai lele, í jɔ bei fufu nla, nɔ si inɔ ileu fei inɛ ɲa à gbɔ ibau.

3 Si anyiɛ ɲai à yɛ ngɔgɔ bei amɛi ina í na í lesi irii aɲa fei akã akã.

4 Nɔi aɲa iyi à wa bɛ fei à kɔò Hundei Ilaaɔ nɔ à waa fɔ fee mmu gɔ ɲa, si bei Hundei Ilaaɔ í mu ɲa aɲa fei ikã ikã.

5 Wee waati bɛɛbɛ Zuifu gɔ ɲa iyi à mà bɛɛɛi Ilaaɔ à naa hai ilɛ fei à wa Zeruzalemu.

6 Iyi à gbɔ ibau, ɲai zamaa nkpɔ nkpɔ í sei í koo í tɔtɔɔ bɛ nɔ à biti jiida jiida si na iyi í jò à gbɔ woo dasi Jesu naanɛ ɲau à waa fɔ feei aɲa ikã ikã.

7 Nɔi í mu ɲa biti hee í caa, nɔ à bee nje à waa ni, inɛ ɲa iyi à waa fɔ ideu bɛ, n jɔ aɲa fei inɛi Galilee ɲai mɛɛ.

8 Nɔ beirei í ce awa fei à gbɔ à waa fɔ ide do fee nwa ikã ikã.

9 Si inɔ nwa inɛ gɔ ɲa à naai hai ilei Paati do hai Mɛdi do Elami, do hai ilei Mezopotami do Zudee do Kapadosi do Pontu do hai ilei Azii.

10 Inɛ gɔ ɲa mɔ hai ilei Firizii à naa do Panfilí do Ezibiti do hai ikpa Libi iyi í wa kɔkɔi Sireni. Inɛ gɔ ɲa mɔ à naa hai Romu.

11 Inɛ gɔ ɲa Zuifu ɲai à bí ɲa, inɛ gɔ ɲa mɔ à waa too kucei Zuifu ɲa. Inɛ gɔ ɲa à naa hai ilei Kɛreti do hai Arabi. Do ɲɲu fei, awa fei à gbɔ à waa fɔ fee nwa ɲa ikã ikã à waa sisiò mii nla ɲa iyi Ilaaɔ í ce.

12 Nɔi aɲa fei à biti hee a kù mà bei aa lasabu nɔ à bee nje à waa ni, yoomai í jɛ yaasei mii nɔu ihɛ.

13 Amma inɛ gɔ ɲa à yaako ɲa à waa ni, inɛ ɲau à mɔ atɛi

hee í caa.

WaaZO iyi Piεε í ce

14 Nɔi Piεε í dede do woo be maatakā ηau ajó nɔ wa la hee lele í sɔ zamaau wa ni, inε Zuifu ηa do inε mɔ iyi í wa Zeruzalemu fei, i sotí i gbɔ ηa.

15 N̄ bi i mà ηa iyi inε ηau ihē a kù mɔ atē si bei í waa tamaa ηau be, domi à wεε si daadaakɔ, baa isɔ mεεsā kù lɔ titā.

16 Amma iyi í waa ye daakɔyiu ihē ηa, iyi walii Zoeli í fɔu mbe iyi í ni,

17 Ilaaɔ í ni, si ajoi ankāanyi ηau an daa inε fei si Hundem.

Ama ineməkɔ do ama inaabo nηε ηa aa ce walii.

Awaasū nηε ηa aa ya maa ce kuyε ηa,

Nɔ məkɔ ngbo nηε ηa mɔ Ilaaɔ á ba ηa ide ku fɔ si ala.

18 Waati beεbe, an dasi Hundem si ineməkɔ do inaabo woo ce icem ηa,

Nɔ aa ce walii.

19 An nyisi mii maamaake ηa ikpa lelei Aɔ,

Nɔ an jò inε ηa a ye mii maamaake ηa má si ilε.

Inε ηa aa ye njε do ina do cuai ina.

20 Inunu á kuku inya

Nɔ cukpa ku kpā bei njε.

Si anyii nηui ajoi Lafēε á to wa, ajɔ nla ilu amboeu.

21 Amma inε ηa iyi à waa kpe Aɔ Lafēε fei aa ba faaba.

22 Inε inei Izireli ηa, i sotí i gbɔ ideu ηa. Ilaaɔ í jò í mà yíikoi Jesu inei Nazaretiu ηa na maamaake do nyinda ηa iyi í jò Jesu í ce si anini nηε, si bei inε taka nηε í mà ηa.

23 Jesuu, Ilaaɔ takaei í lasabu hai sinte í jilɔ si a daa inε ηa si awɔ. Nɔ inεi í daa ilu dulum ηa si awɔ í jò à kpakpae si jii ku gaau à kpaa ηa.

24 Amma Ilaaɔ í jūu hai si bale, í nyaa hai si wahalai iku domi iku kù nε gbugbā kāma siε hee ku gεεε be.

25 Idei Davidi í kɔ í ni,

N̄ wa n ye Aɔ Lafēε ajɔ fei,

Domi í wa awɔ njem ku ba n maà n yaya.

26 Na n̄oi í jò idɔm wa dɔ, nɔ n̄ wa n fɔ ide do inɔ didɔ.

Nɔ baa bii í je an ku n̄ nε kpāa ku cɔ,

27 Domi awɔ Ilaaɔ i kaa jò hundem bi ku wai iku ηa.

Beεbe mɔi i kaa jò arai Inε Kumáε ku sāmí.

28 Ì nyisim kpāa iyi wa bɔɔm si kuwεε.

An wεε do awɔ si inɔ didɔ.

29 Si anyii nηu nɔ Piεε í ni má, inε kpaasim ηa, n̄ wa n sɔ n̄ε nɔ kù nε sika kāma, Davidi bala nwa í ku nɔ à suu. Baleε mɔi í wa si anini nwa ihē hee do nnyi fei, mà irei.

30 Amma si bei í je walii, í mà iyi Ilaaɔ í cea nηu kuwāi ide gɔ do kugbasi í ni tɔkue gɔ á na ku bubu si kitāi bommaε.

31 Davidi í mà mii iyi á na ku ce. Na n̄oi í jò ide iyi í fɔ, iyi í ni Ilaaɔ kaa jò hundε bi ku wai iku ηa nɔ arae kaa sāmí, idei kujii inε iyi Ilaaɔ í cicauí wa fāa.

32 Jesuu iyi n̄ wa n fɔ idee, Ilaaɔ í jūu hai si bale nɔ awa fei à je sεeda.

33 Ilaaɔ Baaba í soo lele nɔ í muaa Hundεe iyi í wāaɔ wo.

Nɔ nɔu mɔ́ í mua awa mɔ́ Hun-
deu. Nɔui ì waa ye nɔ ì waa gbɔ
ɔa be.

³⁴ Davidi takæ kù bɔ lelei Aɔ
amma í ni,

Aɔ Lafɛɛ í sɔ Lafɛɛm í ni,

Buba awɔ njem,

³⁵ Hee n ce mbɛɛɛ ɔa

Bi ku lesi isɛɛ.

³⁶ Na ɔɔi í jɔ́ í sɔ́ inɛ inɛi
Izireli ɔa fei í mà iyi ihɛ ɔa sãa
sãa. Jesu iyi ì kpakpa si jii nɔu
be ɔa, nɔui Aɔ́ í ce Lafɛɛ do
Kirisi.

³⁷ Iyi inɛ ɔa à gbɔ beɛbe ɔɔi
ideu í to si ɔa ntɔ ntɔ, nɔ à bee
Píɛɛ do woo be iyi à gbe ɔa à
ni, inɛ kpaasi nwa ɔa, beirei aa
ka ce.

³⁸ Nɔi Píɛɛ í sɔ́ ɔa í ni, inɛ fei í
kpaasi idɔ nɔe í jɔ́ a dasi ɔe inyi
do irii Jesu Kirisi ku ba Ilaaɔ́
ku kpa ideu dulum du ɔe, nɔ
aa ba amuai Ilaaɔ́ ma ɔa iyi í je
Hundeɛ.

³⁹ Beɛbei á ce si na iyi í jɔ́
Ilaaɔ́ í ce nɔe kuwãe, inɛ do
ama nɔe ɔa do inɛ ɔa iyi à wa
hee jii jii fei, inɛ ɔa iyi Aɔ́ Lafɛɛ
nwa á kpe fei.

⁴⁰ Do ide ikã ikã nkpɔ nkpɔi
Píɛɛ í je nɔa do seeda nɔ́ í mu
nɔa gbugbã í ni, í nya ara nɔe
ikã hai bi inɛ laalɔi nsei ɔa ihɛ
ku ba í ba faaba ɔa.

⁴¹ Nɔi à dasi inɛ ɔa iyi à gba
ideu Píɛɛu inyi. Aɔ́ nɔu zaka
bei amanɛ dubu mɛeta í kɔ́si
si inɔi woo dasi Jesu naanɛ
ɔa.

⁴² Nɔ à ya gbɔ cio iyi woo be
ɔa à ya maa kɔ ɔa siu fei, nɔ
à ya maa wɛɛ do anu akã, à ya
maa je ije iyi aa yeɔ́ gigii ikui
Jesu, nɔ à ya maa ce kutɔ́ aɔ́.

*Kuwɛɛi inɛ ɔa iyi à dasi Jesu
naanɛ*

⁴³ Nɔi ideu í to si inɛ fei, nɔ
Ilaaɔ́ í jɔ́ woo be ɔa à wasi
maamaake nkpɔ nkpɔ ku ce.

⁴⁴ Woo dasi Jesu naanɛ ɔa
fei à ce anu akã nɔ mii iyi à ne
fei ti ɔa feii í je.

⁴⁵ Waati iyi inɛ ɔa í ne
bukaatai nɔgɔgɔ fei à ya ta iko
nɔa ɔa do mii ndu ɔa ɔa nɔ
a na lafɛɛ fia zaka bei í ne
bukaatae.

⁴⁶ Aɔ́ fei à ya tɔtɔi si
bantumai kpasɛi Ilaaɔ́. À ya
tɔtɔ a maa jei si inɔ kpasɛ nɔa
ɔa do inɔ didɔ. Muafiti ci ya
wa si.

⁴⁷ À ya maa saabu Ilaaɔ́ nɔ
inɛ fei í mà beɛɛɛ nɔa. Aɔ́ fei
inɛ ɔa à ya dasi naanɛi nɔ a
ba faaba. Beɛbei Lafɛɛ Jesu í
ya maa kɔ́si kukpɔi woo dasi
naanɛ ɔa waati kãma fei.

3

Wɛɛge ɔa í ba iri

¹ Nɔi ale aɔ́ nɔu ɔa zakai isɔ́
mɛeta Píɛɛ do Zãa à waa bɔ
kutɔ́ bantumai kpasɛi Ilaaɔ́.

² Nɔi à ye mɔkɔ ɔa be iyi à
bí do wɛɛge. Aɔ́ fei à ya na
a jilɔ́i andei bantumai kpasɛi
Ilaaɔ́ iyi à ya kpe ande Ku sɔa,
ku maa bara waati iyi inɛ ɔa à
waa lɔ.

³ Iyi í ye Píɛɛ do Zãa à waa lɔ
bantumai kpasɛu ɔa í tɔ́ ɔa a
mua nɔu nɔgɔgɔ.

⁴ Nɔi Píɛɛ do Zãa à kãsie iju,
nɔ Píɛɛ í ni, cɔ wa.

⁵ Nɔi í cɔ ɔa do laakai domi
wa tamaa nɔgɔgɔ si ɔa.

⁶ Amma Píɛɛ í sɔ́ í ni, n kù
ne fia hee má je wura, amma
iyi ñ ne an muuɛ. Do irii Jesu

Kirisi inei Nazaretiu, dede i ne.

⁷ Nɔi í mu awɔ njei mɔkɔu í dedeɛ. Be gbakā, isei ineeu do ikɔi isee nɔu í ce gbugbā.

⁸ Nɔi í fo í dinga wa ne. Nɔi aɲaɔ ɲa fei à lɔ bantumai kpasɛi Ilaaɔ ajó, ɲoi í fo í dinga wa ne wa saabuɔ Ilaaɔ.

⁹ Nɔi inɛ fei í ye wa ne wa saabuɔ Ilaaɔ.

¹⁰ Si bei á mà iyi nɲui í ya tako ku maa bubá andɛ kusɫai bantumai kpasɛi Ilaaɔ ku maa barau, ɲoi bití í mu aɲa fei nɔ ideu í to si ɲa.

WaaZO iyi Pieɛ í ce

¹¹ Nɔi mɔkɔ iyi í ba iriu kù je kù ne hai bí Pieɛ do Zāa. Aɲaɔ ɲa à wa ikpa akāi kpasɛi Ilaaɔ iyi à ya kpe bantumai Salomɔ. Nɔ inɛ ɲa iyi ideu í mu ɲa bitiu à sei à bɔ bí tu ɲa.

¹² Iyi Pieɛ í ye ɲa ɲoi í sɔ ɲa í ni, inɛ inei Izireli ɲa, beirei í ce ì bití ì waa cɔ wa beɛbe ɲa. Ì tamaa bei gbugbā nwai walakɔ daa jiida nwai í jò mɔkɔu wa ne ɲa?

¹³ Aburhamu do Izaaki do Zakɔbu aɲa iyi à je bala nwa ɲau, Aɔ Lafɛɛ nɲai í jò Jesu woo ce icɛɛ í ne amboe. Inɛi ì muu ì na inɛ ngbo ɲa nɔ ì kɔsiɛ ɲa si wajui Pilati, baa do iyi Pilati wa bí ku jò wo.

¹⁴ Amma inɛi ì kɔsiɛ, nɲu iyi í je Inɛ Kumá do Inɛ Dee deeu nɔ ì tɔɔ Pilati ku jò nɲɛ woo kpa inɛu si agbɛɛ ɲa.

¹⁵ Si beɛbe ì kpa inɛ iyi í je irii kuwɛɛu ɲa. Amma Ilaaɔ í jũu hai si bale, nɔ awa à yɔɔ.

¹⁶ Jesu do naane iyi mɔkɔu ihɛ í dasiɛ nɲui í jò í ba gbugbā. Mɔkɔ iyi ì waa ye nɔ ì mà ɲau

ihɛ, naane iyi í dasi Jesuui í jò í ba iri mam mam si wajui inɛ fei.

¹⁷ Nsei kpaasim ɲa, ñ mà mii iyi ì cea Jesuu ɲa, ì cooi si ngɔgɔ hai mà ɲa, beɛbei do inɛ ngbo nɲɛ ɲa fei.

¹⁸ Ilaaɔ í jò walii ɲau fei à tako à fɔ ideɛ wo. Nɔ beɛbe mɔi bei à fɔu fei í kɔ. Ide iyi à fɔu nɲui í je à ni, kù ne bei á ce iyi inɛ iyi Ilaaɔ í cicau kù ye ijuukpā.

¹⁹ Na nɲu, i kpaasi idɔ nɲɛ i sinda si Ilaaɔ ɲa ku ba ku kpa idei dulum du ɲɛ.

²⁰ Nɔ Ilaaɔ ku mu nɲɛ kusimi jiida, nɔ ku be Kirisi iyi í cicau wa ku je tu ɲɛ, nɲu iyi í je Jesuu.

²¹ Tilasii Jesu Kirisi ku maa wa lele hee awaati koo toɔ mii fei ku je titɔ si bei Ilaaɔ í jò walii kumáɛ ɲau à tako à fɔ wo.

²² Moizi, inɛ akā nɲa, í ni, Aɔ Lafɛɛ nɲɛ á jò walii gɔ ku fita hai si anini nɲɛ iyi á ye bei amu. Nɔ á sɫa i gbɔ mii iyi á sɔ ɲɛ fei.

²³ Inɛ iyi kù waa too si ideɛ waliuu fei aa nyaa hai si inɔi zamaai Ilaaɔi a kpa.

²⁴ Beɛbe mɔi Samuɛli do walii ɲa iyi à naa si anyiɛ, aɲa fei à tako à fɔ ideɛ mii ɲa iyi wa ce nseiɛu ihɛ.

²⁵ Mii iyi walii ɲau à ni Ilaaɔ á ceu, inɛi wa cea. Nɲui í je akabuu iyi Ilaaɔ í dɫ do bala nɲɛ ɲa si waati iyi í sɔ Aburhamu í ni, hai si dimiei an jò inɛi andunya fei ku ba kuwee.

²⁶ Beɛbei Ilaaɔ í jò woo ce icɛɛ í fita hai bí tu ɲɛ nɔ í bɔɔ wai ku ba ku wee nɲɛ ku ba inɛ fei

i sinda i jò laalɔ ku ce nɛ.

4

Piɛ do Zāa à wa bi igbei woo kiiti na

1 Si waati iyi Piɛ do Zāa à waa sɔ zamaau ideu beɛbe, ɲɔi woo weei Ilaaɔ ɲau do ine ngboi ine ɲa iyi à ya maa degbe kpasɛi Ilaaɔ do Sadusi ɲa à sekeɛ si ɲa wa.

2 Idɔ ɲɲa í kɔ si na iyi í jò mɔcɔ minji ɲau à waa kɔ ine ɲa si cio à waa sɔ ɲa iyi Jesu í jì hai si bale, waatɔ iku ɲa aa yɔkɔ a ɲyi wa si kuwɛɛ má.

3 Ɖɔi à mu ɲa à cɛmbo ɲa si ile piisɔɔ hee iju kumá domi ale í le tã.

4 Do ɲɲu fei, ine nkpɔ iyi í gbɔ ideu í dasi naane. Nɔ kukpɔ ɲɲa í kɔasi hee í to zakai amanɛ dubu miu.

5 Iju kumáɛ ɲɔi ine ngboi Zuifu ɲa do ine ngbo bubu ɲa do woo kɔ ine ɲa si wooda ɲau à tɔtɔ Zeruzalemu.

6 Ɖɔi à tɔtɔ aɲa do woo wee nlau iyi à ya kpe Ani, do Kaifu do Zāa do Alesandu do ine ɲa iyi à gbe si nyaanzei woo wee nlau fei.

7 Ɖɔi à nya Piɛ do Zāa wa hai ile piisɔɔ à naa à leekɪ ɲa si waju ɲɲa nɔ à lɔsi ku bee ɲa à waa ni, do gbugbāi yooi, mà do irii yooi ì ceɔ mii nɔu be ɲa.

8 Ɖɔi Piɛ í kɔɔ Hundei Ilaaɔ nɔ í sɔ ɲa í ni, ine ilaalu do ine ngbo ɲau,

9 Ì waa bee wa idei ice jjiida ɲa iyi à cea wɛɛgeu ihɛ do bei í ce í baɔ iri.

10 Na ɲɲu, í sɛla ine fei do inei Izireli ɲau fei i mà ɲa, mɔkɔ iyi wa leekɪ si waju ɲɲu be, í

ba irii do saabui irii Jesu Kirisi inei Nazaretiu, ine iyi ì kpakpa si antai jìi ku gaauu ɲa nɔ Ilaaɔ í jūu hai si bale.

11 Jesui kukɔu wa fāa iyi í ni, Kuta iyi woo ma ɲa à cau, Ɖɲui í baa í je kuta sintei icui ile.

12 Woo faaba gɔ kù wɛɛ má bii kù je ɲɲu akā, domi Ilaaɔ kù na irii ine gɔ má si andunya iyi aa ka kpe ka baɔ faaba.

13 Iyi ine ɲau à gbɔ ideu ɲɔi à biti domi à ye wɔkɔi Piɛ do Zāa nɔ à mà gbakā iyi táaka ɲai iyi a kù ce baa cio. Ɖɔi à mà iyi aɲai à wɛɛ wo do Jesu.

14 Amma si bei à ye mɔkɔ iyi í ba iriu wa leekɪ do Piɛ do Zāa, ɲɲui í jò a kù ba ide gɔ iyi aa ni má.

15 Ɖɔi à ni a fita hai ile kiitiu. Iyi à fita, ine ɲa iyi à gbe beu à waa busi nje aɲa duusɔɔ.

16 Ɖɔi à waa ni, beirei aa ka cea mɔkɔ ɲau ihɛ. Wee inei Zeruzalemu ɲa fei à mà iyi à ce maamaake nla nla gɔ, nɔ a kaa ka yɔkɔ ka jã.

17 Amma ka ganji ɲa ku ba ideu ku maà fangaa si ine ɲa iyi à gbe má, ka kɔ ɲɲa do ijuukpā ku ba a maà sɔ ine kāmā ide do irii Jesu má.

18 Ɖɔi à kpe ɲa má nɔ à kɔ ɲɲa a fɔ ide do irii Jesu má hee má je a kɔ ine ɲa si cioi ideɛ.

19 Amma Piɛ do Zāa à sɔ ɲa à ni, i bee ara nɛɛ ide bii á je dee dee si wajui Ilaaɔ ka gbɔ ide nɛɛ nɔ ka jò ti Ilaaɔ.

20 Awa de a kaa ka yɔkɔ ka koko do mii iyi à ye do iyi à gbɔ.

21 Ɖɔi à gbagba si ɲa má ntɔ ntɔ à bei à jò ɲa. A kù ba yaase

bei aa ce a fa itfi nja si na iyi í jò inε fei wa saabu Ilaaḏ do mii iyi í ceu,

²² domi məkó iyi à faaba do maamaakeu, adḏε í re baa ciiji.

Woo dasi Jesu naane ḡa à waa tḏ wḏkḏ

²³ Nḡi Piεε do Zāa à nyi bi kpaasi nja ḡa si waati iyi woo kiiti ḡau à jò ḡa. Nḡ à koo à sisi nja ide iyi inε ngbo ḡa do inε ngboi woo weei Ilaaḏ ḡa à sḡ ḡau.

²⁴ Iyi à gbḡ ideu ḡḡi aḡa fei à tḏ Ilaaḏ do anu akā à ni, Aḡ Lafḡε, awḡi ì taka lele do ilε do tenku do mii iyi í wa si fei.

²⁵ Hundei í jò bala nwa Davidi woo ce icεε í fḡ wo í ni, Na mii í ce idḡi inei dimi mmu ḡa í kḡ.

Na mii í ce inε ḡa à waa ce anu tḏsi a ba a cea Ilaaḏ laalḡ, nḡ wee mii ḡḡi iyi kaa yḡkḡ ku ce mḡm.

²⁶ Amanlui andunya ḡa do ilu iri ḡa à dede nḡ à tḡtḡ
Ku ba a ce igū do Ilaaḏ do inε iyi í cica.

²⁷ Ilaaḏ Baaba, ide iyi Davidi í fḡu be ntḡi, domi Herodu do Pḡnsu Pilati à ce anu akā. À tḡtḡ do dimi mmu ḡa do inei Izireli ḡa si iluu ihḡ à ye taalei Jesu woo ce icε kumáε iyi ì cica ì nya ikāu.

²⁸ Beεbei à ce, nḡ nḡu be í jò mii iyi ì jile fei hai tako do iyi í je idḡbiε í kḡ.

²⁹ Na nḡu nsei, Lafḡε, ce laakaii ide ku fḡ nja nḡ ì jò awa woo ce icεε ḡau ka sisi ideu do wḏkḡ nla nla.

³⁰ Nyisi gbugbāε ku ba maamaake ḡa ku ce nḡ inε ḡa

a ba iri do saabui irii Jesu woo ce icε kumáεu.

³¹ Iyi à ce kutḡḡu à tḡ ḡḡi inya bii à tḡtḡḡu í yaya. Nḡi aḡa fei à kḡḡ Hundei Ilaaḏ nḡ à wasi ku waazo idei Ilaaḏ bebei do wḡkḡ.

Mii iyi woo dasi Jesu naane ḡau à ne ti aḡa feii

³² Akpḡi woo dasi Jesu naane ḡau í kḡḡsi nḡ aḡa fei à ne anu akā. Inε ḡḡ ci ya ni mii iyi nḡu í ne ti nḡu akāi amma mii iyi à ne fei ti aḡa feii.

³³ Do gbugbā nla nlai woo be ḡau à waa sisiḡ kujji Lafḡε Jesu hai si bale, nḡ didḡ nla nlai Ilaaḏ í wa si aḡa fei.

³⁴ Inε ḡḡ kḡ je are si inḡ nja, domi aḡḡ minji do aḡḡ minji fei inε ḡa iyi à ne iko do kpasḡ ḡa fei à ya taai nḡ a naaḡ fiau wa,

³⁵ a naa a na woo be ḡau, nḡ a ce ikpḡε si bei bukaatai inε fei í to.

³⁶ Beεbei Jozeḡu, inei Levi ḡḡ iyi à bí Sipu, í ce. Nḡui woo be ḡau à ya kpe Baanabasi, waatḡ woo mua inε gbugbā.

³⁷ Í ta ikḡε ḡḡ í naaḡ fiau wa í naa í na woo be ḡau.

5

Idei Ananiasí do Safira

¹ Amma məkḡ ḡḡ í wεε iyi à ya kpe Ananiasí, aboε mḡ à ya kpḡḡ Safira. Məkḡu í ta ikḡε ḡḡ,

² nḡ í jile ikḡ akāi fiau ndεε, iyi í gbeu mḡ í koo í na woo be ḡau. Nḡ wee aboε í wεεḡ kumàsiε.

³ Iyi í na ḡa fiau ḡḡi Piεε í beεε í ni, Ananiasí, beirei í ce ì jò Seetam í lḡ si idḡε hee ì waa sḡa Hundei Ilaaḏ ibo nḡ ì jò bubui fiaí ikou ndεε.

4 Iko iyi ì tau awɔ si ì nɔɔ ba. Iyi ì taa ì tã, fiaw kù je titeei? To, na mii í jò ì ce dimii lasabuu ihẽ. Kù je amanɛ ɔai ì sɔa ibo, Ilaaɔi ì sɔa.

5 Iyi Ananiasí í gbɔ ideu gbakã ɔai í cuku tenji be í ku. Nɔi inɛ ɔa iyi à gbɔ ideu fei njo í mu ɔa hee í caa.

6 Nɔi awaasũ ɔa à naa à wo ikuu do aɔ à koo à suu.

7 Si anyii isɔ mɛeta má, ɔai aboɛ mɔ í lɔ wa. Wee kù mà mii iyi í ce mɔkɔi nɔu titã.

8 Nɔi Piɛɛ í beɛɛ í ni, fia iyi mɔkɔɛ í naaɔ wau ihẽ, beɛbeí ì ta iko nɔɛu ɔa? Nɔi Safira í jɛaa í ni, beɛ mbe.

9 Nɔi Piɛɛ í beɛɛ í ni, beirei í ce inɛ minji fei ì ce anu akã í cɔ laakaii Hundei Aɔ Lafɛɛ beɛbe ɔa. Cɔ, inɛ ɔa iyi à si mɔkɔɛ à wa andɛ koofa be, aa si awɔ mɔ.

10 Be gbakã ɔai abou mɔ í cuku si wajui Piɛɛ be í ku. Nɔi awaasũ ɔau à lɔ be à koo à ba í ku, ɔai à soo wa à naa à suu kɔkɔi mɔkɔɛ.

11 Nɔi njo í mu inɛi igbei Jesu ɔau ntɔ ntɔ do inɛ ɔa iyi à gbɔ ideu fei.

Maamaake nkpɔ

12 Nɔi woo be ɔau à jò maamaake do nyinda nkpɔ í wasi ku ce si wajui inɛ ɔa. Nɔ woo dasi Jesu naanɛ ɔau à ya tɔtɔ bantumai Salomɔ.

13 Inɛ kãma kù bi ku lɔ inɔ nɔa do muafiti domi à waa ce njo, amma do nɔu fei à waa saabu ɔa ntɔ ntɔ.

14 Amma kukpɔi inɛ ɔa iyi à dasi Lafɛɛ Jesu naanɛ ntɔ ntɔ í kɔɔsi wa koo, hai inɛmɔkɔ do inaabo ɔa.

15 Nɔi inɛ ɔa à wasi ku naaɔ bɔɔ ɔa wa si kpãa ɔa. À ya naa a jile ɔai si daayi ɔa do si sɛɛ ɔa ku ba bii Piɛɛ wa lɔ ayae ku bii inɛ gɔ ɔa si inɔ nɔa.

16 Nɔi inɛ nkpɔ í wasi ku naaɔ bɔɔ ɔa wa do inɛ ɔa iyi à nɛ inɛi inɔɔko ɔa hai ileɛkoi Zeruzalemɔ ɔa, aɔa fei à nɔ à ba iri.

À kpã woo be ɔau iju

17 Amma woo wee nlai Ilaaɔu do inɛ ɔa iyi à wa si igbei Saduse ɔa iyi à wa bi tɛɛu fei à dedeò igu si gãmei woo be ɔau.

18 Nɔi à mu ɔa gbakã à dasi ɔa piisɔɔ.

19 Nɔi idũu amalekai Aɔ Lafɛɛ í naa í cɔ gamboi ile piisɔɔu í nya ɔa nɔ í sɔ ɔa í ni,

20 í bɔ bantumai kpasɛi Ilaaɔ í koo í leekɔ be ɔa nɔ í sisia inɛ ɔa ideí kuwɛɛu fei.

21 Nɔ woo be ɔau à gbɔ ideu. Amɛɛjuma gbakã ɔai à bɔ bantumai kpasɛi Ilaaɔ be à wasi ku kɔ inɛ ɔa si cio.

Wee waati beɛbe woo wee nlai Ilaaɔu do inɛɛ ɔau à tɔtɔ nɔ à kpe igbei woo kiiti ɔau do inɛ ngboi Izireli ɔa fei, à bei à be woo degbe kpasɛi Ilaaɔ ɔau a koo a kpe woo be ɔau wa hai ile piisɔɔ.

22 Amma iyi à to a kù yɛ woo be ɔau ile piisɔɔ be. Nɔ à nyi bi inɛ ngbo ɔau má

23 à ni, iyi à to be à ba ile piisɔɔu wa cɔmbo dim dim nɔ à ba woo degbe ɔau à waa leekɔ andɛ be. Amma iyi à cɔ gambo ɔau a kù yɛ inɛ kãma ile be.

24 Iyi ine ngboi woo degbe kpasēi Ilaaḡu do ine ngboi woo wee ḡau à gbḡ ideu, ḡoi à biti a kù mà bei ideu á kpa iri.

25 Nḡoi ine ḡḡ í naa í sḡ ḡa í ni, í gbḡ ḡa, ine ḡa iyi ì dasi piisḡḡ ḡau à wa bantumai kpasēi Ilaaḡ à waa kḡ ine ḡa si cio.

26 Nḡoi ine ngboi woo degbe kpasēi Ilaaḡu, ḡḡu do ineḡ ḡa à koo à gbā ḡa à naaḡ ḡa wa bi ine ngbo ḡau. Amma kù je do gbugbā domi à waa ce ḡjoi zamaaḡ a maa na a ta ḡa kuta.

27 Iyi à naaḡ ḡa wa à leekī ḡa si wajui igbei woo kiiti ḡau nḡ woo wee nlai Ilaaḡu í sḡ ḡa

28 í ni, à kḡ ḡḡe mam mam à ni í maà ya ce waazo do irii mḡkḡu má ḡa. Amma wee, ì ce waazo ḡḡe ì waa koo ḡa hee ì kḡ inei Zeruzalemu ḡa fei si cio ḡḡe nḡ ì waa bi í dasi wa taalei ikui mḡkḡu ḡa.

29 Nḡoi Piḡḡ do woo be kpaasie ḡau à je à ni, tilasi idei Ilaaḡi aa ka jirima, kù je ti amane ḡa.

30 Aḡ Lafēi bala nwa ḡai í jī Jesuu hai si bale, ine iyi ì kpakpa si jī ì kpa ḡau.

31 Nḡoi Ilaaḡ í soo lele í jilḡḡ awḡ ḡḡe ku je ilaalu do Woo faaba nḡ ku muaḡ inei Izireli ḡa kpāa a kpaasi idḡ ḡḡa ku ba ku kpa ideí dulum du ḡa.

32 Awai à je seḡdai mii ḡau be, awa do Hundei Ilaaḡ iyi Ilaaḡ í mua ine ḡa iyi à waa jirimaḡ.

33 Iyi à gbḡ ideu ḡoi idḡ ḡḡa í kḡ hee à waa de a kpa ḡa.

34 Amma ine akā ḡḡa iyi à ya kpe Gamaliḡ í dede í leekī si aninii woo kiiti ḡau í ni a nya woo be ḡau wa titā. Gamaliḡu

Farisii wa je do woo kḡ ine ḡa si wooda, nḡ í ne beere ntḡ ntḡ bi ine fei.

35 Nḡoi í sḡ ine ḡau í ni, ḡḡe inei Izireli ḡa, í laakai ḡa do mii iyi ì waa bi í cea ine ḡau.

36 Kù kpe mḡm titā iyi mḡkḡ ḡḡ í naa ihē à ya kpoo Tedasi nḡ í ya maa so araḡ lele bei ine nla ḡḡ nḡ amane bei cḡ mḡḡ wa tooḡ. Amma à kpa, nḡ mḡcḡḡe ḡau fei à fangaa, nḡ à gbḡje idee.

37 Si anyiḡ, waati iyi à na à waa ce kuka, ḡoi mḡkḡ ḡḡ mḡ í naa à ya kpoo Zudasi inei Galilee. Nḡu mḡ í jḡ ine nkḡḡ nkḡḡ wa tooḡ. Amma à kpa ḡḡu mḡ nḡ ine ḡa iyi à waa tooḡu fei à fangaa.

38 Na ḡḡu, bii í je aa gbḡ idem ḡa, í jḡ ine ḡau be a ne ḡa. Bii í je ideu do ice ḡa iyi à waa ceu hai bi amane ḡai wa naa, á na ku kpa iri.

39 Amma bii kuce ḡḡau hai bi Ilaaḡi wa naa, í kaa yḡkḡ í kāmia ḡa ḡa. Í ce laakai í maà ti í na í maa ba Ilaaḡ ku ja ḡa.

40 Nḡ à gbḡ ideḡ. Nḡoi à kpe woo be ḡau à cā ḡa do kpḡḡḡ à ni a maà fḡ ide do irii Jesu má à bei à jḡ ḡa.

41 Nḡoi woo be ḡau à ne hai bi igbei woo kiiti ḡau do inḡ didḡ nla nla si na iyi í jḡ Ilaaḡ í ka ḡa si ine ḡa iyi à to a maa yaako ḡa na irii Jesu.

42 Ajḡ fei si bantumai kpasēi Ilaaḡ do si inḡ kpasē ḡa à ya maa ce waazoi laabaau jiidau nḡ a maa kḡ ine ḡa si cio waati kāma fei a maa ni Jesui í je ine iyi Ilaaḡ í cicau.

6

À cica amanε meeje ku sobi woo be ηa

1 Waati beεbe kukpɔi inε ηa iyi à waa too kpāai Jesuu wa kōosi. Nɔi Zuifu ηa iyi à ya fɔ Gerekiu à waa gbagba si Zuifu alala ηau domi si ije iyi à ya maa kpɛa jaaɗ ηa waati kāma fei à ya maa gbεje jaaɗ nηa ηai.

2 Nɔi woo be maateji ηau à tɔtɔ inε ηa iyi à waa too kpāai Jesu ηau fei à ni, kù sɩa ka jò ideɪ Ilaaɗ ku waazo ka maa ce ideɪ ije ηa.

3 Na nηu, inε kpaasi nwa ηa, i cica amanε meeje si inɔ nηε, inε ηa iyi à waa je nηa seeda jiida, iyi à kōɔ Hundeɪ Ilaaɗ do bisi, nɔ ka kāa nηa icεu.

4 Amma awa taka nwa aa ka maa ce kutɔ nɔ ka maa waazo ideɪ Ilaaɗ waati kāma fei.

5 Inε ηau fei à jesi ideu. Nɔi à cica Etieni iyi í kōɔ Hundeɪ Ilaaɗ nɔ naanεe í la. Si anyii nηu nɔ à cica Filipu, do Pokɔɔ, do Nikanɔɔ, do Timɔɔ, do Pamenasi, do Nikola inei Antiɔsi iyi í too kucei Zuifu ηa wo í bei í na í dasi Jesu naanεu.

6 Nɔi à bɔɔ ηa bi woo be ηau. Nɔ woo be ηau à ce kutɔ à le nηa awɔ si iri ku ba a sintiò ice.

7 Beεbe mɔi ideɪ Ilaaɗ í fangaa wa koo nɔ kukpɔi inε ηa iyi à waa too kpāai Jesuu í kōosi wa koo si ilui Zeruzalemu, nɔ woo weei Ilaaɗ nkpɔ í dasi naanε.

À mu Etieni

8 Wee Etieni í nε gbugbā ntɔ ntɔ nɔ Ilaaɗ í ceaa didɔ nɔ í ce maamaake do nyinda nla gɔ ηa si aninii inε ηa.

9 Amma inε gɔ ηa à ba Etieni kakɔ ku ce. Inε ηau gɔgɔ ηa hai ilei Silisii à naa do hai ilei Azii, gɔgɔ ηa mɔ inei Sireni ηai do Alesandiri, aηai à je inei igbei Zuifu gɔ ηa iyi à ya kpe aru ηa iyi à jò.

10 Amma a kù nɔɔ domi wa fɔ ideɪ do bisi do gbugbāi Hundeɪ Ilaaɗ.

11 Nɔi à mua mɔkɔ gɔ ηa fia si asii ku ba a máa ide. Nɔ inε ηa iyi à muaa fia ηau à sɔ inε ηa à ni à gbɔ inεεu ihε wa fɔ laabi Moizi do Ilaaɗ.

12 Beεbei à dedeò idɔakɔi inε ηa, do inε ngbo ηa do woo kɔ inε ηa si wooda ηa. À sekee si Etieni nɔ à muu à bɔɔε si wajui igbei woo kiiti ηau.

13 Si anyie ηɔi à naaɔ mɔkɔ gɔ ηa wa iyi à naa à máa ide à ni, inεεu ihε waati kāma fei í ya maa fɔ laalɔi kpasɛi Ilaaɗu do woodai Moizi.

14 À gbɔ iyi í fɔ í ni Jesu inei Nazaretiu á lege kpasɛu ihε nɔ ku kpaasi dedemba ηa iyi Moizi í sɔ wa fei.

15 Inε ηa iyi à wa si igbeu fei à kási Etieni iju ηɔi à ye wajue wa daana bei wajui amaleka.

7

Waazoi Etieni

1 Nɔi woo wee nɩai Ilaaɗu í bee Etieni í ni, ideu ntɔi?

2 Nɔi Etieni í jεaa í ni, inε baam ηa do kpaasim ηa, i gbɔ iyi n̄ wa n fɔ. Waati iyi Aburhamu bala nwa í wa ilei Mesopotami, Ilaaɗ ilu amboe í naa bi tεε. Waati beεbe, kù bɔ Harāa titā.

3 Nɔi Ilaaɗ í sɔɔ í ni, jò ilei ideε do nyaanzeε ηa nɔ i bɔ ile bii an yisiε.

4 Njoi Aburhamu í fita hai ilei inei Kaladee na nò í koo í buba Harãa. Hai be, si anyii ikui baaeu njoi Ilaaã í jò í naa ile bii ì wa nsei nja ihẽ.

5 Waati beebe kù muaa bii kãma si ileu, baa bii á lesi kute titã. Amma do iyi Aburhamu kù bí fei Ilaaã í cea kuwã í ni nju á muaa ileu nò ku je ti nju do amaε nja.

6 Njoi Ilaaã í sã Aburhamu má í ni, tøkue na aa wa si ile mmu gò, bei aa mu nja a je aru a wahala nja zakai adõ cõ mee.

7 Ilaaã í nò í ni, amui an kiiti dimi iyi à mu nja aruu. Si anyii nju tøkue nja aa fita hai ile be a baa ileu ihẽ bii aa tòm.

8 Waati beebe Ilaaã í na Aburhamu woodai bango ku dasi ku je seeda akabuue. Si anyie njoi Aburhamu í na í bí Izaaki nò í dasie bango si ajò meejsiaε. Beebeyi Izaaki mò í cea Zakòbu, nò Zakòbu mò í cea ama maateejie na beebe, aña iyi à je balai dimi maateejii Zuifu nja.

9 Amaí Zakòbu nja à waa ba Zozefu ifò nja igu ku ce nò à muu à taa ine nja iyi à waa bò ilei Ezibiti. Amma Ilaaã í wa anyie,

10 njoi í nyaa hai si wahalae fei. Í muaa bisi nò í jò í ne beere bi Faraã ilaalui Ezibitiu. Njoi Faraã í coo minjisiaε si ileu nò í jò í je ine ngboi kpasεε má.

11 Njoi ari í naa si ilei Ezibiti do si ilei Kanaã fei, í kpã ine nja iju ntò ntò. Bala nwa nja a kù ba baa mii iyi aa je.

12 Njoi Zakòbu í gbò iyi ije í wa ilei Ezibiti, nò í be amaε nja be gbakã akã, aña iyi à je

bala nwa nja.

13 Iyi à koo be ise gbeejisia njoi Zozefu í tuse araε bi igbãε nja do ifòε, nò Faraã mò í tõtòò í màò nja.

14 Njoi Zozefu í sã nja í ni a koo a kpe Zakòbu baai nju wa do nyaanzeε nja fei. Wee ine nja à weei amanε kitaò fεwa do miu.

15 Beebeyi Zakòbu í bòò Ezibiti. Bei í ku, be mòi bala nwa nja à ku.

16 Nò à so iku nja à bòò Sikemu à koo à si nja si bale iyi Aburhamu í tako í ra bi amai Hemòò nja.

17 Ide iyi Ilaaã í wãò Aburhamuu, iyi waatii kuceε í maai wa ine nwa nja à kpò à waa kòosi si ilei Ezibitiu.

18 Si anyii adõ nkpò nkpò ine mmu gò í naa í je bomma, ine nju kù mà Zozefu.

19 Njuí í ði ijui ine nwa nja nò í ce nja laalò, nò í nyi í tilasi nja má a nyò ama kpòtòò nja nja a ku.

20 Waati beebeyi à bí Moizi. Ama kpòtòò iyi í sã hee í caa. Njoi à wòò be si kpasεi baaε zakai cukpa meeta.

21 Iyi à koo à jilòò, njoi ama inaaboí Faraã í so ndεε í muu bei amai nju takae.

22 Njoi à kòo Moizi si bisii inei Ezibiti nja fei nò í baa í je ilu gbugbã si ide ku fò do si kuceε.

23 Iyi Moizi í to adõ ciiji, njoi í dasi idò nju koo cò inei Izireli nja dimie nja.

24 Njoi í ye inei Ezibiti gò wa kpã ine akã nja iju, njoi í bò inεeu ku faaba nò í cã inei Ezibitiu í kpaa.

25 Í tamaa bei inei nju na aa mà iyi Ilaaã í be nju wai nju ku na ku faaba na, amma a kù mà.

26 Iju kumáe n̄oi Moizi í ye iné Izireli minji ḡo na iyi à waa ja. N̄oi wa bi ku la na, n̄o í ni, kpaasim na, in̄e iyi ì je nyaanze akã na, na mii í ce ì waa wahala n̄je beebe na.

27 N̄oi iné iyi wa wahala kpaasiéu í tale Moizi í ni, yooi í ceé iné ngbo i na i kiiti nwa.

28 I bi i kpa amu m̄o bei ì kpa inei Ezibitiú anai?

29 Iyi Moizi í gb̄o ideu n̄oi í sa í ne ilei Madiãa í koo wa je iné njoo be. Bei í so abo n̄o í bí ama inem̄ok̄o minji.

30 Si anyii ad̄o ciiji n̄oi ajo nju ḡo amaleka ḡo í naa bi t̄eé si gbaau k̄ok̄oi geetei Sinai. Amalekau í naai si ama wua t̄ut̄u ḡo iyi í ce bei wa jo.

31 Iyi Moizi í ȳoo n̄oi í bití. N̄o í sek̄eé sié í b̄o ku c̄o, n̄oi í gb̄o ide ku f̄oi Aã Laf̄eé wa ni,

32 amui ñ je Ilaaã, Laf̄eéi Aburhamu do Izaaki do Zak̄abu, balae na. N̄oi Moizi í yaya do njo, kù waa bi inyau ku c̄o má.

33 N̄oi Aã Laf̄eé í s̄oó í ni, b̄o baatae be, domi inya bii ì waa leek̄u be inya kumáí.

34 Wee ñ ye wahalai inem na iyi à wa ilei Ezibiti. Ñ gb̄o kukpata n̄na, n̄o ñ kita wa n naa n faaba na. To, nsei, naa wa, n beé Ezibiti.

35 Moiziu, iyi inei Izireli na à k̄osi wo n̄o à nia, yooi í ceé iné ngbo woo kiiti, n̄jui Ilaaã í be ku je iné ngbo woo faaba n̄na do sobii amaleka iyi í naa bi t̄eé si ama wau.

36 Moiziu n̄jui í nya inei Izireli na hai ilei Ezibiti n̄o í ce nyinda na do maamaake na si iléu do si Tenku Nkpau do si gbaa zakai ad̄o ciiji.

37 Moizi takae í nyi í s̄o inei Izireli nau má í ni, Ilaaã á be si n̄e walii wa bei amu, iyi á je iné akã n̄je.

38 Moizii í tako í wa bii inei Izireli nau à t̄ot̄oó si gbaau. N̄jui í wa afei bala nwa na do amaleka iyi í baa ide ku f̄o si geetei Sinaiu. N̄o hai bi t̄eéi í gba idei kuweé í na wa.

39 Amma bala nwa nau a kù waa bi ideé ku gb̄o. À k̄osié à waa bi a nyi ikpa ilei Ezibiti ma.

40 N̄oi í j̄ò à s̄o Ar̄oó à ni, ce nwa iw̄é iyi á cua nwa si kp̄aa domi Moiziu iyi í nya wa wa hai ilei Ezibiti a kù mà mii iyi í coo.

41 N̄oi à ce iw̄é ḡo iyi í j̄ò ama kete, n̄o in̄o n̄na í d̄o na icei aw̄o n̄nau n̄o à ceaa kuwee.

42 Na n̄ju, Ilaaã í fa arae hai bi tu na n̄o í j̄ò à waa t̄oó inunu do cukpa do andaiya na. Ide n̄jui à k̄o si tiai walii nau à ni, Ilaaã í ni,

In̄e inei Izireli na, kù je amui í cea dimii kuwee ik̄a ik̄a Ad̄o ciiji si gbaa ih̄é na.

43 Amma iw̄é na iyi in̄e taka n̄je ì ce n̄ai ì cea kuwee na.

Ilei ac̄oi iw̄é M̄ol̄okui ì ya maa so na do andaiyai iw̄é Ref̄aa.

Na n̄oi í j̄ò an j̄ò a mu n̄e a n̄eò n̄e hee ilei Babiloni.

44 N̄o Etiéni í ni má, bala nwa nau à ne ilei ac̄o si gbaau, n̄jui wa nyisi iyi Ilaaã í weé do n̄na.

Moizi í cooi bei Ilaaḏ í nyisie í ni ku coou.

⁴⁵ Ilei aḥu, bala nwa ḡa iyi à naa si anyii ine sinte ḡau, aḡa do Zozue woo cua ḡa à soo à neò wa ileu ihē. Iḡu Ilaaḏi í lele dimi ḡa iyi à tako à wa si wo. Nò ilei aḥu í wa ihē hee waatii ilaalu Davidi.

⁴⁶ Si bei Davidi í ba didāi Ilaaḏ, ḡḡui í jò í tōe ku jò ḡḡu ku maa ile tengi bii tōkui Zakōbu ḡa aa ya guleaa *.

⁴⁷ Amma Salomōi í maa ileu.

⁴⁸ Amma Ilaaḏ kù ne saa. Ci ya wa si ile iyi amanē ḡa à ma. Bēbebei walii ḡò í tako í fò wo í ni,

⁴⁹ Ilaaḏ í ni, lelei í je kitāi bommam,

Nò ile í je bi ku lesi isem.

Debei, dimii ile yoomai aa yōkò í maam ḡa.

Mà iwoi inya í wa bii an ya n sīmi.

⁵⁰ Kù je amui ñ ce fei ndeε?

⁵¹ Nò Etiēni í ni má, inē ine ku gaabu ḡai, idō ḡḡe do itī ḡḡe fei í le. Ì ya maa kōsi Hundei Ilaaḏ ḡai waati kāma fei. Inē mō ì waa ce bei bala ḡḡe ḡa à tako à ce wo.

⁵² Walii yooma ḡai bala ḡḡe ḡa a kù kpā iju. À kpa hee do ine ḡa iyi à fò kunaai Ine Dee deeu, ine iyi inē taka ḡḡe ì zambae si nsei ì kpaḡa ḡau.

⁵³ Inē iyi do saabui amaleka ḡau Ilaaḏ, í na ḡe woodae, i kù too si woodau ḡa.

Etiēni í ku

* **7:46 ku maa ile, tengi bii tōkui Zakōbu ḡa aa ya guleaa** À kōsi si tia nwo ḡò ḡa à ni, ku maa ile, ḡḡu iyi í je Ilaaḏ Lafēi Zakōbu.

⁵⁴ Iyi ine ḡau à ḡbò ideu ḡoi idō ḡḡa í kō si Etiēni hee à waa ḡò amaawō ḡḡa ḡa.

⁵⁵ Amma Etiēni í kōḏ Hundei Ilaaḏ nò í cò lele, ḡoi í ye amboei Ilaaḏ nò í ye Jesu mō wa leekī do ikpa awō ḡḡe.

⁵⁶ ḡoi í ni, i ḡbò ḡa, ñ ye lele í cī nò Amai Amanē wa leekī do ikpa awō ḡḡei Ilaaḏ.

⁵⁷ Amma à dī itī ḡḡa à bei à dō anu nla nla nò à sei aḡò à koo à wo siε.

⁵⁸ ḡoi à faa hai inō ilu à koo à nyō ku ba a taa kuta a kpaḡa. ḡoi ine ḡa iyi à tako à maa ideu à bō kumboo ḡḡa ḡa à jòḏ awaasū ḡò be à ya kpoō Sōlu.

⁵⁹ Si bei à waa ta Etiēni kutau ḡoi Etiēni í ce kutō í ni, Lafēε Jesu, ḡba hundem.

⁶⁰ ḡoi í cuku í gule wa dō anu hee lele wa ni, Lafēε, maà mu ḡa do dulum nōu ihē. Iyi í fò bēbe í tā ḡoi í ku.

8

1 Nò waatii kukpai Etiēniu Sōlu mō í jesi.

Sōlu í kpā inei igbei Jesu ḡa iju

Hai aḡò ḡḡu bei à sinti ku kpā inei igbei Jesu ḡa iyi à wa Zeruzalemu iju. Bii kù je woo be ḡau baasi, woo dasi Jesu naane ḡau fei à fangaai si ilei Zudee do si ilei Samari.

² Nò ine ḡò ḡa iyi à mà bēerei Ilaaḏ à si Etiēni do kukpata.

³ Amma Sōlu í wasi inei igbei Jesu ḡa ku kpā iju. Í ya lō kpasē do kpasē ḡai ku maa mu inemōkō do inaabo ḡa do ḡbugbā koo dasi ḡa piisō.

Filipu wa sisi laabaau jiiida si ilei Samari

⁴ Ine nja iyi à fangaau à koo à waa waazo laabaau jiidau bii fei.

⁵ Filipu í bə ilu nlai Samari nə wa cea inei ilu be nja faajii ine iyi Ilaađ í cicau.

⁶⁻⁷ Nə í ce maamaake nja. Í lele inei inəoko nja hai si ine nkpə nə à fita do anu ku dđ nla nla, nə í jđ wεεge nkpə do ilu kute akā nja à ba iri. Iyi ine nja à waa gbə waazoeu nə à ye maamaake nja, nji anja fei à teese à de ití jiiida.

⁸ Nə inei ilu nja à wεeò inə didđ nla nla.

⁹ Wee məkə gə mə í wa si iluu be, à ya kpoo Simə. Í ya maa ce dobu dobu í jđ inei ilu nja fei à bití nə í ce arae ine nla.

¹⁰ Hai ama keeke do ine ngbo fei à ya gbə ideε ntə ntə nə à ya maa ni, inεeu ihēi í je ine iyi à ya kpe gbugbā nlai Ilaađ.

¹¹ À ya maa gbə ideei domi hai kukpe dobu dobuε nja í ya maa mu nja bitii.

¹² Amma iyi ine nja à dasi naane si laabaau jiiida iyi Filipu wa fə si gāmei bommai Ilaađ do si gāmei Jesu Kirisu, nji à dasi nja inyi hai ineməkə do inaabo fei.

¹³ Simə takae í dasi Jesu naane nə à dasie inyi. Í ya maa too Filipu bii fei nə í bití ntə ntə iyi í ye maamaake nla nja iyi wa ce.

¹⁴ Woo be nja à gbə iyi inei Samari nja à gba idei Ilaađ. Nji à be si nja Pieε do Zāa hai Zeruzalemu be.

¹⁵ Iyi à to nji à ce nja kutəo ku bə a ba Hundei Ilaađ.

¹⁶ À ce beεbei si na iyi í jđ Hundei Ilaađ kù kita si kāma nja wa titā, anja de à ce inyi ku dasi njai do irii Lafēε Jesu nja akā.

¹⁷ Nji Pieε do Zāa à le nja awə si iri, nə à ba Hundei Ilaađ.

¹⁸ Iyi Simə í ye woo dasi Jesu naane nja à ba Hundei Ilaađ waati iyi woo be nja à le nja awə si iriu, nji wa bi ku mu nja fia.

¹⁹ Í ni a mua nju gbugbāu be ku ba ine iyi nja á lea awə si iri fei ku ba Hundei Ilaađ.

²⁰ Amma Pieε í sđə í ni, awə do fiaε fei aa ce nfe, domi í tamaa bei aa yəkə í ra amuai Ilaađ do fiaí.

²¹ I kù ne kpāai ngəgə ihē domi idəε kù je dee dee si wajui Ilaađ.

²² Na nju, sinda idəε hai si laabə ku ceε, nə í təo Ilaađ ku ceε suurai lasabu laabə ku ceε bii á ce.

²³ Nə wa n fə beεbei si na iyi í jđ n ye daae í ro nə dulum í dīε.

²⁴ Nji Simə í je nja í ni, inje taka nje i ceem kutəo bi Lafēε ku ba ide nja iyi í sōm nja be kāmāε ku maà bam.

²⁵ Waati iyi à ce waazo à sisia ine nja yaasei idei Ilaađ à tā nji à sinda à waa nyi Zeruzalemu. Iyi à waa ne, nji à wasi ku sisi laabaau jiidau si ilu nkpəi Samari má.

Idei Filipu do akawe nlai Etiopi gə

²⁶ Nji amalekai Lafēε gə í ba Filipu ide ku fə í ni, dede i bə ikpa awə cangai kpāai inunu, too kpāa iyi í wa hai

Zeruzalemu ku bə Gaza. Kpāa nηui í bə ikpa gbabuau be.

²⁷ Njoi Filipu í dede í ne. Si kpāau, ηjoi í ye inei Etiopi gə. Inεεu akawe nla nlai. Nηui í ya maa mu amanii inaabo ilaalui Etiopi. Í naa Zeruzalemui Ilaađ ku gulea,

²⁸ ηjoi í sinda wa bə ikpa idee má. Wa buba si saretií aci wa cio tia iyi walii Ezai í kə.

²⁹ Njoi Hunderi Ilaađ í sđ Filipu í ni ku bə kəkoi saretiu.

³⁰ Njoi Filipu í sei í bə bi saretiu, nə í gbə inei Etiopiu wa cio si tiai walii Ezaiu. Nə í beee í ni, ide iyi ì waa ciou be ì waa gbə bei wa fə mbε?

³¹ Njoi inεεu í jεaa í ni, beirei an ce n gbə bii kù je inε gəi í tuseεm. Njoi í təđ Filipu ku gū wa si saretiu ku buba bi nηu. Nə Filipu í gū.

³² Ide iyi məkəu wa cio si kukəi idei Ilaađ wee.

À kooðe bei angudā iyi aa saka. Bei ama angudā í ya maa coko waati iyi à waa bu ntoε, Beεbe məi nηu mə kù la gele.

³³ À kayee nə à kə ku kiitie dee dee.

Si bei à kpa irii kuwεεε, kù wa si ilεu ihē má,

Yooi á fə idei inei anyie ηa má.

³⁴ Njoi akaweu í sđ Filipu í ni, n wa n təəe í sđm inε iyi waliuu wa fāa. Nηu takaεi wa fāa araε de. Mà inε gəi wa fāa.

³⁵ Njoi Filipu í so ide í sinti do idei waliuu í sisiaađ laabaau jiidai Jesu.

³⁶ Si bei à waa ne si kpāau ηjoi à to ido gə iyi í ne inyi. Njoi akaweu í ni, cə inyi ihē. To, mii á ganjim n ce inyi ku dasim má. [

³⁷ Njoi Filipu í sđə í ni, bii ì dasi Jesu naane do idəe fei aa yəkə í ce inyi ku dasie mεε. Nə akaweu í je í ni, n dasi naane iyi Jesu Kirisi Amai Ilaađi.]

³⁸ Njoi í ni a leekī saretiu. Iyi à leekīε nə nηu do Filipu à kita aηa minji nηa si inyi, nə Filipu í dasie inyi.

³⁹ Iyi à fita hai si inə inyi, ηjoi Hunderi Ađ Lafēε í neđ Filipu. Nə akaweu kù yəə má, amma í dasi kpāa wa ne do inə didə.

⁴⁰ Njoi Filipu í ba nηu í wa ilu gə iyi à ya kpe Azətu, nə í ce waaZOi laabaau jiidai be do ilu ηa iyi à wa si kpāau fei hee í tođ Sezaree.

9

Idə ku kpaasii Səlu

(Cə IWB 22:6-16; 26:12-18)

¹ Waati beεbe Səlu í ya maa kpā inε ηa iyi à waa too kpāai Jesu ηau iju nə wa bi ku kpa ηa məm nii. Na ηjoi í jəđ í bə bi woo wee nlai Ilaađu,

² í təəe ku cea nηu tia ηa. Tia ηauí á koo ku na inε ngboi ile bi ku ce kutətəə ηa iyi à wa Damasi. Do saabui tia ηauí á bađ gbugbā iyi á koo ku muđ inε ηa iyi à waa too kpāai Jesu, bii inεməkəi wala bii inaaboí, ku ba ku yəkə ku đí ηa ku bəđ ηa Zeruzalemu. Iyi í gba tia ηau nə í dasi kpāa wa ne.

³ Si bei Səlu wa ne í maai Damasi, ηjoi anu akā inya kuma gə í naa sie wa hai lele.

⁴ Njoi í cuku ile nə í gbə imui inε gə í ni, Səlu, Səlu, na mii í ce ì waa kpām iju.

5 Nɔi Sɔlu í bee í ni, Lafɛɛ, awɔi yoo. Nɔi Lafɛɛ í jɛaa í ni, amui Jesu iyi ì waa kpã ijuu.

6 Dede í bɔ inɔ iluu, bei aa sɔɛ mii iyi aa ce.

7 Waati bɛɛbɛ inɛ ɲa iyi à waa nɛ do Sɔluu à leekɪ à coko sɔm sɔm, à gbɔ ide ku fɔu amma a kù yɛ inɛ kãma.

8 Nɔi Sɔlu í dede hai ile í cɪ ijue amma kù yɛ ilu. Nɔi à mu awɔɛ à bɔðɛ Damasi.

9 Í fɛɛju zakai ajɔ mɛɛta, kù jɛ kù mɔ.

10 Wee mɔcɔi Jesu gɔ í wa Damasi bɛ à ya kpoo Ananiasi. Nɔi Lafɛɛ Jesu í naa sie si kuyɛ í kpoo í ni, Ananiasi. Nɔ í jɛ í ni, Amu wee Lafɛɛ.

11 Nɔi Lafɛɛ í sɔɔ í ni, dede í koo í mu kpãa iyi à ya kpe Kpãa Kutɛu í bɔ idei Zudasi. Bii ì to bɛ bee mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Sɔlu inɛi Tarusiu. Wa ce kutɔɔ,

12 nɔ í ce kuyɛ í yɛ mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Ananiasi í lɔ wa nɔ í lesi nɲu awɔ ku ba nɲu ku yɛ ilu má.

13 Amma Ananiasi í ni, Lafɛɛ, inɛ nkɔi í sɔm laabaauí mɔkɔu bɛ do laalɔ ɲa iyi í cea inɛɛ ɲa Zeruzalemue fei.

14 Nɔ à gbɔ iyi inɛ ngboi woo wee ɲai à naa gbugbã ku mu inɛ ɲa iyi à waa ce kutɔɔ do iriɛ ihɛ fei.

15 Amma Lafɛɛ í sɔɔ í ni, koo, domi ñ cica inɛɛu bei ku jɛ woo ce icɛm ku fɔ laabaauí irim bi dimi mmu ɲa do bi ilaalu nɲa ɲa do bi inɛi Izireli ɲa.

16 An nɔ n nyisiɛ bei nɲu mɔ á yɛ ijuukpã na irim.

17 Nɔi Ananiasi í dede í koo. Iyi í to, ɲoi í lesi Sɔlu awɔ í ni,

Sɔlu kpaasim, Jesu Lafɛɛ, nɲu iyi í naa sie si kpãau si waati iyi ì waa naa, nɲui í bɛm wa ku ba í yɛ ilu má nɔ í kɔð Hundei Ilaaɔ.

18 Bɛ gbakã ngɔgɔ í cuku wa hai si ijui Sɔlu í yɛ bei kpakai cɛɛ, nɔ í yɛ ilu má. Nɔi í dede nɔ à dasiɛ inyi.

19 Si anyiɛ ɲoi í jɛ sɔnda nɔ gbugbãɛ í baa má.

Sɔlu wa ce waazo Damasi

Nɔ Sɔlu í ce ajɔ minji Damasi bɛ do inɛ ɲa iyi à waa too kpãai Jesu.

20 Gbakã í bɔ ile bii Zuifu ɲa à ya ce kutɔɔɔ ɲa wa waazo wa fɔ iyi Jesu Amai Ilaaɔi.

21 Inɛ ɲa iyi à waa gbɔ ideɛu fei à biti à bee nje à waa ni, kù jɛ mɔkɔu iyi í ya maa wahala inɛ ɲa iyi à waa ce kutɔɔ do irii Jesu Zeruzalemue mbe ya. Kù jɛ nɲui wa naa ihɛ wo ku na ku mu inɛ ɲa ku ði ɲa koo na inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ ɲau?

22 Amma gbugbãi Sɔlu í ya maa kɔsɔii, nɔ Zuifu ɲa iyi à wa Damasiu a kù mà bei aa jɛaa waati iyi wa sɔ ɲa kam kam iyi Jesui í jɛ inɛ iyi Ilaaɔ í cicau.

23 Zakai ajɔ minji má ɲoi Zuifu ɲau à waa busi nje a ba a kpa Sɔlu.

24 Amma inɛ gɔ í koo í sisia Sɔlu ide iyi inɛ ɲau à ðiu. Inɛ ɲau à ya maa degbe iluui hee do andɛ koofa ɲau fei dasã do idũ ku ba a kpa.

25 Amma idũ gɔ mɔcɔi Sɔlu ɲa à jò í lɔ inɔ kɔlɔ à bei à koo à kitɛɛ hai do antai bindii iluu.

Sɔlu í wa Zeruzalemue

26 Nɔi Sɔlu í bɔ Zeruzalemue. Iyi í to bɛ í bi ku tɔtɔɔ do inɛ

na iyi à waa too kpāai Jesuu, amma aṅa fei à waa ce nḵoe si na iyi í jò a kù mà mà ntò ntò wa too kpāai Jesui.

²⁷ Nḵi Baanabasi í bòde bi woo be ṅau nò í sḵ ṅa bei Sòlu í ye Lafēe si kpāa, do bei Lafēe í baa ide ku fò. Nò í sḵ ṅa bei Sòlu í ce waazo Damasi do irii Jesu do wòkò.

²⁸ Hai waati beɛbei Sòlu wa dabii si ilui Zeruzalemu do woo be ṅau wa waazo do irii Lafēe Jesu do wòkò.

²⁹ Nò í ce kakò do Zuifu ṅa iyi à waa fò Gerekiu, amma aṅa mò à waa de kpāa bei aa ce a kpaa.

³⁰ Iyi kpaasi woo dasi Jesu naane ṅau à gbò, ṅoi à bòde Sezaree nò à jò í ne Tarusi.

³¹ Inei igbei Jesu ṅa iyi à wa ilei Zudee do ilei Galilee do ilei Samari fei à weɛò laakai ku sũ, à waa jirima Ilaaḵ, à mua nḵe gbugbā nò akpò ṅṅa í kḵasi wa koo do sobii Hundei Ilaaḵ.

Iri ku bai Enee

³² Piɛɛ mò wa dabii bii fei. Nò í bò bi inei Jesu ṅa iyi à wa Lida.

³³ Bei í ye weɛge gò à ya kpoo Enee, kù dede hai bi ku sũe hai zakai adḵ mɛɛjò.

³⁴ Nḵi Piɛɛ í sḵò í ni, Enee dede, Jesu Kirisi í jò ì ba iri, ka sēɛɛ. Gbakā ṅoi í dede.

³⁵ Nḵi inɛ ṅa iyi à wa Lidau fei do inei ilɛkoi Sarḵò ṅa à yḵò nò à dasi Lafēe Jesu naane.

Dòkasi í ku nò í nyi wa si andunya má

³⁶ Wee si ilui Zopee inaabo woo dasi Jesu naane gò í wa be à ya kpoo Tabita. Nḵui à ya kpe Dòkasi má do feei Gereki,

waatò kabua. Í ne daa jiida nò í ya maa sobi ilu are ṅa.

³⁷ Nḵi ajò ṅṅu gò í na í ce bḵò í ku. Iyi à we ikue ṅoi à koo à jilḵò ile lele.

³⁸ Inɛ ṅa iyi à waa too kpāai Jesu iyi à wa Zopee à gbò iyi Piɛɛ í wa Lida kòkoi Zopee be. Nḵi à be sie inɛ minji à ni a koo a sḵò ku naa wa bí aṅa nsei nsei.

³⁹ Nḵi Piɛɛ í dede í too ṅa wa. Iyi í to be, ṅoi à bòde lelei ileu. Nḵi jaaḵ ṅa fei à naa à kaakoe à waa kpataḵ nò à waa nyisie ibò do jaaɛ ṅa iyi Dòkasi í ce waati iyi í weɛ aṅaḵ ṅa.

⁴⁰ Nḵi Piɛɛ í nya aṅa fei hai ilaawa í bei í gule wa ce kutḵò. Í sinda si ikuu í ni, Tabita dede. Nḵi í cɛ ijuɛ. Iyi í ye Piɛɛ nò í dede í bubu.

⁴¹ Nḵi Piɛɛ í mu aḵwɛ í dedeɛ. Nò í kpe jaaḵ ṅau do inei Jesu ṅa iyi à gbe í nyisi ṅa Dòkasi iyi í jì má.

⁴² Nḵi laabaauu í fangaa si ilui Zopee fei, nò inɛ nkpò í dasi Lafēe Jesu naane.

⁴³ Nò Piɛɛ í ce ajò minji Zopee be bi anà gò iyi à ya kpe Simḵò.

10

Piɛɛ do Kḵonei

¹ Inɛ gò í wa Sezaree, à ya kpoo Kḵonei. Nḵui wa je inɛ ngboi wuai sooge gò ṅa iyi à ya kpe Inei Itali ṅa.

² Mòkòu wa too Ilaaḵ nò í ya maa jirimae ntò ntò, ṅṅu do nyaanzeɛ ṅa fei. Í ya maa ce kutḵò waati kāmā fei, í ya nò ku sobi ilu arei Zuifu ṅa ntò ntò.

3 Nɔi aɔ akā zakai iso meeta í ce kuye. Í ye amalekai Ilaaɔ dee dee. Amalekau í lo sie wa, nɔi í kpoos í ni, Kɔnei.

4 Nɔi í cɔ amalekau í kāsie iju nɔi nɔo í muu nɔ í beee í ni, Lafɛɛ, mii í ce. Nɔi amalekau í jɛaa í ni, Ilaaɔ í gbɔ kutɔɛ, nɔ kù gbɛje yaase bei ì sobi ilu are nau.

5 Nsei, be ine gɔ na Zopee a koo a kpe Simɔɔ iyi à ya kpe Piɛɛu wa.

6 Ine njooi, í wa kpasɛi anà gɔ iyi à ya kpe Simɔɔ. Kpasɛɛ í wa kɔkɔi tenku.

7 Iyi amalekau í baa ide ku fɔ í tã í ne, nɔi Kɔnei í kpe ine minji gɔ na si inɔi woo ce iceɛ nau. Nɔ si inɔi sooge na iyi à ya wa kɔkɔɛu í kpe ine akā gɔ má iyi í mà beɛɛi Ilaaɔ.

8 Nɔi í sisi nna ide iyi í ce fei, í bei í be na Zopee.

9 Iju kumáɛ zakai dasã à wa si kpãau nɔ à maai si iluu. Waati beɛbe í ko Piɛɛ í gũ antai ile sikifa wa ce kutɔɔ.

10 Nɔi ari í na wa kpaa, nɔ wa bi ku je. Waati iyi à waa tekea caka nɔi í ce kuye.

11 Í ye lelei Aɔ í cɪ nɔ acɔ nla gɔ iyi à waa mu gonta meɛɛ wa kita wa ile.

12 Inɔɛ bei dimii inɔa kute meɛ fei í wa si do iyi wa cã ile do dimii yei fei.

13 Nɔi Piɛɛ í gbɔ ide ku fɔ gɔ í ni, Piɛɛ dede, kpa í nɔ.

14 Amma Piɛɛ í jɛaa í ni, jãm, Lafɛɛ. Aɔ kãma n kù nɔ inɔa iyi í je iwɔ hee mà je iyi í riisi.

15 Nɔ ide ku fɔu í ni má, mii iyi Ilaaɔ í ni í má mà ti í kɔsi.

16 Beɛbei í ce hee ise gbɛeta. Nɔ gbakã acɔu í nyi lele.

17 Nɔi Piɛɛ wa bee arɛ yoomai í je yaasei kuye. Waati beɛbei ine na iyi Kɔnei í be nau à to Zopee be. Nɔi à bee kpasɛi Simɔɔ nɔ à nyisi na. Waati iyi Piɛɛ í wasi ku lasabu si ideu nɔi à to wa ande koofa be.

18 Nɔi à kpe inei kpasɛ nau à bee na mà ine njoo gɔ í wa be iyi à ya kpe Simɔɔ Piɛɛ.

19 Si bei Piɛɛ í wasi ku lasabu si idei kuyɛɛu nɔi Hundei Ilaaɔ í sɔɔ í ni, wee amanɛ meeta gɔ na à waa dedɛɛ.

20 Dede i kita i koo i ba na. Nɔ inɛɔ na i ne. Mà leeki leeki, domi amui ñ be na wa.

21 Nɔi Piɛɛ í kita í koo í ba na í ni, ine iyi ì waa de nau amui ihɛ meɛ. Mii ì bi na.

22 Nɔ à ni, Kɔnei, ine ngboi sooge naui wa dedɛɛ. Ine dee deei, í ya maa jirima Ilaaɔ nɔ Zuifu na fei à ya maa fɔ jiiida ku jɛɛ. Amalekai Ilaaɔ gɔ í sɔɔ í ni ku kpeɛ bi tɛɛ ku ba ku gbɔ ide iyi aa sɔɔ.

23 Idũu nɔi Piɛɛ í dasi ine nau kpasɛ í ce nna yaɛɛ.

Iju kumáɛ í dasiɔ na kpãa, nɔ kraasi woo dasi Jesu naanei Zopee gɔ na à suu.

24 Iju kumá mmue nɔi à to Sezaree. Wee hee a maa to wa Kɔnei í tɔtɔ nyaanzeɛ na do kraasi jiiidaɛ na à waa degbe na.

25 Iyi Piɛɛ wa bi ku lo inɔ kpasɛu nɔi Kɔnei í bɔ ku kɔɛ í koo í seɛbata si wajue.

26 Amma Piɛɛ í dedeɛ í ni, dede, domi amu mɔ amanɛi bei awɔ.

27 Nɔi wa ba Kɔnei ide ku fɔ hee í koo í lo inɔ ile, nɔ í ye ine

nkpɔ́ í tótɔɔ́ bɛ.

²⁸ Nɔ́ í sɔ́ n̄a í ni, in̄e taka n̄e ì mà n̄a iyi woodai awa Zuifu n̄a í kɔ́ nwa ka tótɔɔ́ do in̄e dimi mmu n̄a, wala ka bɔ́ kpasɛ́ n̄e. Amma Ilaaɔ́ í sɔ́m í ni kù s̄la n̄ kpe in̄e gɔ́ ilu riisi hee má je n̄ kɔ́siɛ.

²⁹ N̄n̄ui í j̀ò iyi ì kpem n̄a n̄ kù kɔ́. N̄sei, ò bi í sɔ́m na mii í ce ì kpem wa n̄a.

³⁰ N̄ɔ́i Kɔ́n̄ei í ni, í to ajɔ́ m̄eɛ wa ih̄ɛ n̄nyi iyi zakai isɔ́ m̄eeta bɛ ih̄ɛi ò wa kpasɛ́m ih̄ɛ ò wa n̄ ce kutɔɔ́. N̄ɔ́i in̄e gɔ́ í naa bi tom, wa dasi ibɔ́i jaɛ ku daana gɔ́.

³¹ Nɔ́ í sɔ́m í ni, Kɔ́n̄ei, Ilaaɔ́ í gbɔ́ kutɔɔɛ nɔ́ kù gbɛje jiida ku ceɛ do bei í ya maa sobi ilu are n̄a.

³² Na n̄n̄u, bɛ in̄e gɔ́ n̄a Zopee a koo a kpe Simɔ́ Piɛɛ wa. In̄e njooi wa je. Í wa kpasɛ́i anà gɔ́ iyi à ya kpe Simɔ́. Kpasɛ́ɛ í wa kɔ́kɔ́i tenku.

³³ Iyi amalekau í fɔ́ bɛɛbɛ, n̄ɔ́i ò bɛ siɛ in̄e n̄au bɛ wa gbakã, ì nɔ́ ì je ì naa. Iyi bɛ í s̄la. N̄sei awa fei à wa si wajui Ilaaɔ́ ih̄ɛ à waa de it̄i si ide iyi Laf̄ɛɛ í s̄ɛ fei í s̄ɔ́ wa.

WaaZO iyi Piɛɛ í ce kpasɛ́i Kɔ́n̄ei

³⁴ N̄ɔ́i Piɛɛ í so ide í ni, ò mà bɛbɛi iyi Ilaaɔ́ kù waa cɔ́ in̄e kãma dimi mmu.

³⁵ In̄e iyi í ya maa jirima Ilaaɔ́ fei nɔ́ wa ce iyi í s̄la dee dee, Ilaaɔ́ í ya gba laf̄ɛɛi si dimi iyi í je fei.

³⁶ Í mà laabaau jiida iyi Ilaaɔ́ í j̀ò à waaZOa in̄ei Izireli n̄a à ni in̄e n̄a aa ba laakai ku s̄u do saabui Jesu Kirisi n̄n̄u iyi í je Laf̄ɛɛi in̄e fei.

³⁷ Í nɔ́ ì mà n̄a mii iyi í sinti si ilei Galilee í bei í ce si ilei Zudee fei waati iyi Zãa í sisi idei inyi ku dasi iyi í ya maa ceu í tã.

³⁸ Í mà bei Ilaaɔ́ í mua Jesu in̄ei Nazaretiu Hundee n̄a do bei í muaa gbugbã. Nɔ́ í dabii si ileu fei wa ce jiida nɔ́ í j̀ò in̄e n̄a iyi à wa si awɔ́i Seetam fei à ba iri. Í ya maa ce bɛɛbei si na iyi í j̀ò Ilaaɔ́ í wɛɛ do n̄n̄u.

³⁹ Awai à waa jea in̄e n̄a sɛɛdai mii iyi í ce ilei Zuifu n̄a do ilui Zeruzalemu fei. Nɔ́ à kpakpae si j̄i à kpaá.

⁴⁰ Amma si ajɔ́ m̄eɛtasia Ilaaɔ́ í j̄u hai si bale nɔ́ í j̀ò í tusea in̄e gɔ́ n̄a arae.

⁴¹ Kù nɔ́ kù je in̄e feii í yɔɔ́ bii kù je awa iyi à je sɛɛda iyi Ilaaɔ́ í cica hai tako, awa iyi à je nɔ́ à mɔ́ do n̄n̄u si anyii kuj̄ɛ hai si bale.

⁴² Nɔ́ í dasi wa ka maa waaZOa in̄e n̄a, nɔ́ ka jea in̄e n̄a sɛɛda iyi n̄n̄ui Ilaaɔ́ í cica ku kiiti ilu hunde do iku n̄a.

⁴³ Bɛɛbɛ m̄ɔ́i walii n̄a fei à fɔ́ idee à ni in̄e iyi í dasiɛ naane fei Ilaaɔ́ á kpa ideidulum ndii laf̄ɛɛ na saabui iriɛ.

Dimi mmu n̄au mɔ́ à ba Hundee Ilaaɔ́

⁴⁴ Waati iyi Piɛɛ wa fɔ́ ide má, n̄ɔ́i Hundee Ilaaɔ́ í naa si in̄e n̄a iyi à waa gbɔ́ ideu fei.

⁴⁵ Zuifu woo dasi Jesu naane n̄a iyi à si Piɛɛ beu, à biti do iyi Ilaaɔ́ í mua dimi mmu n̄a mɔ́ Hundee,

⁴⁶ domi à gbɔ́ in̄e n̄au à waa fɔ́ ide do fee n̄a iyi à kù waa gbɔ́ à waa sisiò bei kulai Ilaaɔ́ í to.

47 N̄oi Piεε í ni, si bei ine ηau ihē à ba Hundei Ilaaḏ bei awa m̄o, yooi á yók̄o ku ganji ηa a dasi ηa inyi.

48 N̄oi í ni a dasi ηa inyi do irii Jesu Kirisi.

N̄oi K̄oḅnei ηa à t̄oε à ni ku buba bi aḅa be ku ce aḅo minji.

11

Piεε í sisia inei igbei Jesu ηa iyi à wa Zeruzalemu idei K̄oḅnei ηa

1 Woo be ηa do kpaasi woo dasi Jesu naane ηa iyi à wa ilēi Zudee à gb̄o iyi hai jε Zuifu ηa m̄o à gba idei Ilaaḏ.

2 N̄oi Piεε í baa Zeruzalemu n̄o Zuifu woo dasi Jesu naane ηau à ye taaleε,

3 à ni à l̄o kpasēi ine ηa iyi a k̄u ce bango n̄o aḅaḅo ηa à jε.

4 N̄oi Piεε í sisi n̄ηa ideu hai sinteε bei í ce fei.

5 Í s̄o ηa í ni, waati iyi n̄ wa Zopee n̄ wa n ce kut̄o aḅo n̄ηu ḡo, η̄oi n̄ ce kuyε. N̄ ye aco nla ḡo iyi à waa mu gonta m̄eεε wa k̄ita wa hai lelei Aḏ í naa í leek̄i k̄ok̄om.

6 Iyi n̄ wa n coo do laakai, η̄oi si in̄oε n̄ ye in̄ai sako ilu kute m̄eε ηa do in̄a ku c̄a ile ηa do yei ηa.

7 N̄oi n̄ gb̄o ide ku f̄o ḡo í s̄om í ni, Piεε dede, kpa i η̄o.

8 Amma n̄ ni, j̄am Laf̄εε. Aḅo k̄ama in̄a iyi í jε iw̄ḅ hee má jε iyi í riisi k̄u l̄o gelem.

9 N̄o ide ku f̄ou í s̄om má hai lele í ni m̄ii iyi Ilaaḏ í ni í má, n m̄aḅ n̄ k̄osi.

10 Beεbei í ce ise gb̄eeta í bei í nyi lele.

11 Wee hai Sezaree à be sim amanε m̄eeta ḡo ηa wa. Be

gbak̄a ine ηau à to wa ande koofai kpasē bii n̄ wau.

12 N̄oi Hundei Ilaaḏ í ni n̄ too ηa n̄ maà n̄ leek̄i leek̄i. N̄o kpaasi m̄eεfam ηau ihē à sim Sezaree be n̄o à l̄o kpasēi K̄oḅnei aḅo.

13 N̄o K̄oḅnei í s̄o wa bei n̄ηu í ye amaleka si kpasēi n̄ηu wa leek̄i n̄o í ni, be ine ḡo ηa Zopee a koo a kpe Sim̄o Piεε wa.

14 N̄ηui á s̄oε bei aw̄o do n̄yaanzeε ηa fei aa ce i baḅo faaba ηa.

15 N̄oi n̄ koo. Iyi n̄ sinti ku waazo, η̄oi Hundei Ilaaḏ í naa si ηa wa bei í naa si awa m̄o tako wo.

16 N̄oi n̄ ye gigii ide iyi Laf̄εε í f̄ou iyi í ni, Z̄aa í dasi ine ηa inyi, amma Hundei Ilaaḏi an da n̄ηε si.

17 Beεbe m̄oi Ilaaḏ í ce n̄ηa amua bei í mu n̄wa wo waati iyi à dasi Laf̄εε Jesu Kirisi naane. Na n̄ηu, beirei amu an ce n̄ ganjiḅ m̄ii iyi Ilaaḏ í ce.

18 Iyi ine ηau à gb̄o ideu, η̄oi id̄o n̄ηa í t̄u, n̄o à saabu Ilaaḏ à waa ni, debei, Ilaaḏ í mua hee do dimi mmu ηa m̄o kp̄aa a kpaasiḅ id̄o n̄ηa a baḅo kuw̄eε hai t̄a.

Igbei inei Jesu ηa iyi í wa Antīosi

19 Wee woo dasi Jesu naane ηa iyi à fangaa bii fei na ijuukp̄a iyi í naa si waati iyi à kpa Etieniu, ḡoḡo ηa à sa à b̄o hee gungum ḡo iyi à ya kpe Sipu. Ḡoḡo ηa m̄o à b̄o ilēi Fenisi, ḡoḡo ηa m̄o à nε Antīosi. Zuifu ηa aḅa ak̄ai à ya maa waazo laabaau jiidau.

20 Do n̄ηu fei, ine ḡo ηa hai si in̄o n̄ηa à naa hai Sipu do

hai Sirɛni à bɔ Antɔasi nɔ à waa sisia hai jɛ Zuifu ɲa mɔ laabaau jiidai Jesu Lafɛɛ.

²¹ Nɔ gbugbãi Aɔ Lafɛɛ í wɛɛ ɲɲa, nɔ inɛ nkpɔ í kpaasi idɔ í dasi Lafɛɛ Jesu naanɛ.

²² Iyi inɛi igbei Jesu ɲa iyi à wa Zeruzalɛmu à gbɔ ideu, ɲɔi à bɛ Baanabasi Antɔasi bɛ.

²³ Iyi í to bɛ í yɛ bei Ilaaɔ í cea inɛ ɲau didɔ nɔ inɔɛ í dɔ. ɲɔi í mu ɲa gbugbã ku ba a leekɪ dim dim si Lafɛɛ do idɔ ɲɲa fei.

²⁴ Baanabasiu inɛ nɛɛi iyi í dasi Jesu naanɛ ntɔ ntɔ nɔ í kɔ̀ɔ Hundei Ilaaɔ. Nɔ akpɔi woo dasi Lafɛɛ Jesu naanɛ ɲau í nyi í kɔ̀ɔsi má.

²⁵ Si anyiɛ ɲɔi í bɔ Sɔlu ku dedɛ ikpa Tarusi.

²⁶ Iyi í yɔɔ ɲɔi í bɔ̀ɔɛ Antɔasi. Adɔ akã ɲa minjiu à ce bɛ à ya tɔtɔɔ do inɛi igbei Jesu ɲa nɔ à ya kɔa inɛ nkpɔ si ciɔi idei Ilaaɔ. Antɔasi bei à tako à kpe inɛ ɲa iyi à waa too kpãai Jesuu inɛi Kírisi ɲa.

²⁷ Waati bɛɛbɛ walii gɔ ɲa à bɔ Antɔasi hai Zeruzalɛmu.

²⁸ Inɛ akã ɲa iyi à ya kpe Agabusi í dede í leekɪ nɔ í ce walii do sobii Hundei Ilaaɔ í ni ari nla nla á ce si andunya fei. Bɛɛbɛ mɔi ariu í nɔ í ce si waatii Kolodu ilaalu nlaí Romuu.

²⁹ Si bei inɛ ɲa iyi à waa too kpãai Jesuu à gbɔ bɛɛbɛ ɲɔi à dasi idɔ ɲa a samba amua ɲa zaka bei inɛ fei í nɛ, ku ba ku sobi kpaasi ɲa ɲa iyi à wa ilɛi Zudee.

³⁰ ɲɔi à ce bɛɛbɛ, nɔ à jɔ̀ Baanabasi do Sɔlu à kooɔ amua bi inɛ ngbo ɲa ɲau.

12

À kpa Zaaki nɔ à mu Piɛɛ mɔ à dasiɛ piisɔɔ

¹ Waati bɛɛbɛ ilaalu Herodu í sinti ku kpã inɛi igbei Jesu gɔ ɲa iju.

² Í jɔ̀ à kpa Zaaki igbãi Zãa do taakuba.

³ ɲɔi í yɛ ideu í dɔa Zuifu ɲau si, nɔ í jɔ̀ à mu Piɛɛ má. Wee waatii jingauí Pɛɛ hai nɛ lefeei.

⁴ Iyi à mu Piɛɛ ɲɔi Herodu í jɔ̀ à dasiɛ piisɔɔ nɔ í jɔ̀ sooge ɲa à waa degbɛɛ, ɲa mɛɛ ikɔ mɛɛ. Herodu í bi ɲɲu ku cea kiiti si wajui zamaa bii jingauí Iku ku kuau í b.

⁵ À waa mu Piɛɛ si ile piisɔɔ bɛ, amma inɛi igbei Jesu ɲa à wasi ku ce kutɔɔ na iriɛ do himma jiidai jiidai bi Ilaaɔ.

Amaleka gɔ í nya Piɛɛ hai ile piisɔɔ

⁶ Piɛɛ wa sí njoo si aninii sooge minji gɔ ɲa idũ iyi iju kumáɛ Herodu wa bi ku nyaa hai ile piisɔɔu ku bɔ̀ɔɛ si wajui zamaa. À dũu do sesee minji nɔ sooge gɔ ɲa à waa degbe andei ile piisɔɔu bɛ.

⁷ ɲɔi gbakã amalekai Aɔ Lafɛɛ gɔ í naa si ile piisɔɔu, ɲɔi inya í má. ɲɔi amalekau í cã Piɛɛ si cingɛɛ í jũu í ni, dede ɲya ɲya. Bɛ gbakã ɲɔi sesee ɲau í cuku hai si awɔɛ ɲa.

⁸ ɲɔi amalekau í ni, dasi ibɔɛ do baataɛ. ɲɔi Piɛɛ í ce bɛɛbɛ, ɲɔi amalekau í sɔɔ má í ni, bii dabiɛ nɔ i toom wa.

⁹ ɲɔi Piɛɛ í fita hai ile piisɔɔu í tooɛ, amma kù mà iyi mii ɲau bɛ fei amalekau wa cooi ntɔ ntɔ. Í tamaa bei ɲɲu wa laalaai.

10 À lɔ woo degbe piisɔ̃o sɪnteu do minjisiau nɔ à tosi gamboi isɔu. Ine nɲu ikpa inɔ ilui wa cɔ. Nɲi í cɪ do araɛ nɔ à fita à mu kpāa à nɛ hee à lɔ kpāa kókò sɪnte, nɲi gbakā amalekau í nɛ í jò Piɛɛ.

11 Nɲi Piɛɛ í yɔɔ bebei iyi kù je àlá. Nɔ í ni, ntɔ ntɔ Ilaaɔi í be sim amalekaɛ wa ku na ku nyam hai si awɔi Herodu, do laalɔ iyi Zuifu nɲau à bi a ceem fei.

12 Iyi í ye yaasei ideu nɲi í bɔ kpasɛi Maari iyei Zāa Maaku. Wee í ko inɛ nkpɔ nkpɔi í tɔtɔ be à wasi ku ce kutɔɔ.

13 Iyi Piɛɛ í to be nɲi í cā gamboi andɛ koofau nɲi abo woo ce icɛ gɔ iyi à ya kpe Rodu í koo í bee í ni, yooi.

14 Iyi í mà imui Piɛɛ nɲi inɔ didɔ kù jò kù cūu. Nɲi í sei í nyi ile í koo í sɔ inɛ nɲa í ni Piɛɛ í wa andɛ koofa.

15 Nɲi à sɔɔ à ni, ì waa sūmui. Amma í ni, ntɔ ntɔi. Nɲi à ni, á má je ayaei.

16 Wee Piɛɛ wa leekɪ be í wasi ku cā gambo. Iyi à naa à cūu nɔ à ba wee nɲui, nɲi í mu nɲa biti.

17 Nɔ í ni a coko do awɔ í bei wa sɔ nɲa bei Lafɛɛ í ce í nya nɲu wa hai ile piisɔ̃u. Nɲi í ni a koo a sɔ Zakɔbu ideu do kpaasi nɲa iyi à gbe, í bei í fita í bɔ inya mmu má.

18 Iju kumáe daadaakɔ ideu í jò sooge nɲau à biti hee à bee nɲɛ à waa ni, ikpa iwoi Piɛɛ í bɔ.

19 Nɲi Herodu í ni a dedɛɛ. Nɲi à dedɛɛ amma a kù yɔɔ. Nɲi í bee woo degbe nɲau ide. Si bei a kù yɔkɔ a kù jɛaa, nɔ í ni a kpa nɲa. Nɲi Herodu í

bei í dede hai ilei Zudee í koo í buba ikpa Sezaree ajɔ minji titā.

Ikui Herodu

20 Wee idɔi Herodu í kɔ̃ò inɛi Tii nɲa do inɛi Sidɔ̃o nɲa ntɔ ntɔ, nɲi inɛ nɲau à tɔtɔ nɲɛ nɔ à nya inɛ gɔ nɲa à be nɲa bi Herodu. Nɔ à ce Balatu akawei ilaaluu kpaasi à bei à bɔ bi Herodu a koo a tɔɔɛ suuru domi inɛi ile nɲa nɲa si ilei Herodui à ya bɔ ije ku dedɛ.

21 Nɲi Herodu í da nɲa ajɔ si bii á ye nɲa. Iyi ajɔu í to nɲi Herodu í dasi ibɔi ilaalue í bei í buba si antai kitāi bommaɛ í bei í so ide wa sɔ inɛ nɲau.

22 Nɲi inɛ nɲau à dɔ̃ anu à saabue à waa ni, kù je baa amaneɪ wa fɔ ideu, Ilaaɔi.

23 Be gbakā amalekai Ilaaɔ í dasi Herodu bɔ̃o í jò kokoo nɲa à nɲo araɛ í ku, si na iyi í jò nɲu amane í gba amboei Ilaaɔ, kù kɔsi.

24 Amma ideɪ Ilaaɔ nɲɛ í fangaa wa kɔ̃si.

25 Iyi Baanabasi do Sɔlu à ce mii iyi à dasi nɲa ku ceu Zeruzalemɔ be à tã nɲi à sinda à nyi Antiɔsi má. Iyi à waa nɛ à gbã Zāa Maaku í si nɲa.

13

À cica Baanabasi do Sɔlu à be nɲa

1 Walii do woo kɔsi cio gɔ nɲa à wa si inɔi inɛi igbei Jesu nɲa Antiɔsi be. Iri nɲa wee. Baanabasi, do Simeɔ iyi í je amane dūdū, do Lusiu inɛi Sireni, do Manahenu, nɲu iyi à bíí do Herodu ilaaluu inya akā, do Sɔlu.

2 Ajɔ nɲu si bei inɛ nɲau à waa tɔɔ Lafɛɛ do anu ku dī ajɔ, nɲi

Hundei Ilaaḏ í sḑ ḡa í ni, i cica Baanabasi do Sḑlu i nya ḡa ikā ḡa a ce ice iyi ñ kpe ḡaḑ.

³ İyi à ce anu ku dī do kutḑḑu à tā, ḡḡi à lea Baanabasi do Sḑlu awḑ si iri, nḑ à jḑ ḡa à nḑ.

Baanabasi do Sḑlu à bḑ Sipu

⁴ Bḑḑḑei Hundei Ilaaḏ í bḑ Baanabasi do Sḑlu fei. Nḑ à to ilu ḡḑ iyi à ya kpe Selesi. Hai bei à lḑ akḑi inyi à bḑ gungum ḡḑ iyi à ya kpe Sipu.

⁵ İyi à to si ilu Sipu ḡḑ iyi à ya kpe Salamini ḡḡi à wasi ku waaḑo idei Ilaaḏ si ile ikā ikā bii Zuifu ḡa à ya ce kutḑḑḑ ḡḡa ḡau. Zāa Maaku mḑ í too ḡa ku sobi ḡa.

⁶ Nḑ à kua gungum nḑu à bei à to Pafḑsi. Pafḑsi bei à yḑ Zuifu woo ce doḑu doḑu ḡḑ iyi í jḑ walii ilu ibo. Iriei Baajesu.

⁷ Í wḑḑ do Seejiu Pḑlusi, ilu ilei Sipu ilu bisiu. Ilu ilu í ni a kpe Baanabasi do Sḑlu wa si na iyi í jḑ wa bi ku gbḑ idei Ilaaḏ.

⁸ Amma woo ce doḑu doḑuu iyi à ya kpe Elimasi do fei Gereki wa bi ku ganji ḡa. Wa ce kookaai ku sinda ilu ilu hai si kpāai naane ku dasi si Jesu.

⁹ Nḑ Sḑlu iyi à ya nyi a kpe Pḑlu mau í kḑḑ Hundei Ilaaḏ nḑ í kāsi woo ce doḑu doḑuu iju,

¹⁰ Í ni, awḑ iyi ì jḑ ilu bisi laalḑ do woo taki inḑ, awḑ inḑi Seetam nii nḑ ì jḑ mḑḑei mii iyi í jḑ dee dee fei. Hee waati yoomai aa leekḑḑ ide nḑi Aḑ Lafḑḑeu ku kpaasi do ibo má.

¹¹ To, nḑei, Ilaaḏ á to siḑ awḑ, aa fḑḑju, i kaa yḑ ilu má si zakai aḑḑ minjiu ihḑ. Bḑ gbakā í fḑḑju,

nḑ í nḑ wa dabii wa dḑḑḑ inḑ ḡḑ iyi á mu awḑḑ.

¹² İyi ilu ilu í yḑ mii iyi í ceu ḡḡi í dasi naane si na iyi í jḑ idei Lafḑḑ Jesu í to siḑ nḑḑ nḑḑ.

Pḑlu do Baanabasi à wa Antiḑsi si ilei Pisidi

¹³ Si anyie ḡḡi Pḑlu do kpaasie ḡa à lḑ akḑi inyi hai Pafḑsi à nḑ nḑ à to Pḑḑḑ si ilei Panfili. Amma Zāa Maaku í jḑ ḡa hai bḑ í sinda í nyi Zeruzalemu.

¹⁴ Hai Pḑḑḑ bḑ Pḑlu ngu ḡa à mḑsi à bḑ Antiḑsi si ilei Pisidi. İyi aḑi kusimi í to ḡḡi à bḑ ile bii Zuifu ḡa à ya ce kutḑḑḑ à buba.

¹⁵ Nḑ inḑ ḡḑ í cio si tia iyi Moizi do walii ḡau à kḑ. İyi í cio í tā, ḡḡi inḑ ngboi igbḑ ḡau à bḑ si ḡa inḑ ḡḑ koo bee ḡa ku ni, inḑ kpaasi ḡa, bii ì nḑ ide iyi aa muaḑ inḑ ḡa gbugbā í fḑ ḡa.

¹⁶ Nḑi Pḑlu í dede í ni a coko do awḑ nḑ í ni, inḑ inḑi Izireli ḡa do inḑ dimi mmu ḡa iyi ì waa jirima Ilaaḏ, i de iti í gbḑ ḡa.

¹⁷ Aḑ Lafḑḑ nwai í cica bala nwa ḡa nḑ í kḑḑsi kukpḑ ḡḡa waati iyi à waa jḑ inḑ njoo si ilei Ezibiti. Si anyii ḡḡu, í nya ḡa hai ilei Ezibiti do gbugbāḑ,

¹⁸ nḑ í yḑkḑḑ ḡa temua zakai adḑ ciiji si gbaau.

¹⁹ Í kpa dimi ikā ikā mḑḑḑe si ilei Kanaā nḑ í so ile ḡḡau í na ḡa í jḑ tu ḡa.

²⁰ İyi bḑ ḡa fei í cei zakai adḑ cḑḑ mḑḑ do ciitaa.

Si anyii ḡḡu, Ilaaḏ í jile ḡḡa woo kiiti ḡa hee í koo í toḑ waatii Samueli waliiu.

²¹ Nḑi à ni aḡa à bi ilaalu, nḑ Ilaaḏ í mu ḡḡa Sḑlu amai Kisi

hai si dimii Benzameε nɔ í je bommau zakai adɔ̄ ciiji.

22 Nɔ Ilaaɔ́ í nyaa bomma í sãsi Davidi. Davidiui í jεaa seεda í ni, n̄ ye Davidi amai Izai í je dimii inε iyi n̄ bi, n̄jui á ce idɔ̄bim fei.

23 Hai si dimii Davidii Jesu í fita, inε iyi Ilaaɔ́ í cica ku je woo faabai inei Izireli ηa si bei í tako í ce n̄ηa kuwãεu.

24 Jesu ku bei ku naa, Zãa í cea inei Izireli ηa fei waazo í ni a kpaasi idɔ̄ n̄ηa nɔ a ce inyi ku dasi.

25 Waati iyi icei Zãa í maai ku kpa iri í ni, kù je amui ì waa degbe ηa, amma inε gɔ́ á naa si anyim iyi n̄ kù to n̄ bate n̄ fũ ikũi baataε.

26 To, inε kpaasi ηa, inε iyi ì je dimii Aburhamu ηa, do dimi mmu ηa iyi ì waa jirima Ilaaɔ́, inεi à sambaa idei faabau ihẽ wa.

27 Wee inei Zeruzalemu ηa do inε ngbo n̄ηa ηa a kù mà yooi Jesu í je dee dee, a kù nɔ a kù gbɔ yaasei idei walii ηa iyi à ya maa cio si ajɔi kusĩmi feiu. Amma do n̄jui fei à jò ideu í kɔ̄ si waati iyi à ye taalei Jesu.

28 A kù ye sie ngɔgɔ iyi á jò a kpa, amma do n̄jui fei à tɔ̄ Pilati ku jò a kpa.

29 N̄joi á ce mii iyi à kɔ̄ na iriεu fei. Si anyie nɔ à kitae hai si j̄ii ku gaauu à dasi ikuε si inɔ bale.

30 Amma Ilaaɔ́ í jũu hai si bale,

31 nɔ si afei ajɔ n̄kpɔ n̄kpɔ í nyisi inε gɔ́ ηa araε. Inε ηau, aηai à tooε wa wo hai ilei Galilee à naa Zeruzalemu. Aηai à waa je seεdaí ideε n̄sei

bi inei Izireli ηa.

32 Awa mɔ̄ ideí kuwã iyi Ilaaɔ́ í cea bala nwa ηau, n̄jui à waa s̄n̄ ηε.

33 Í jò kuwãu í kɔ̄ si waati nwa. Awa tɔ̄ku n̄ηa ηa, awai à ye kukɔ̄i kuwãu waati iyi í j̄i Jesu hai si bale si bei à kɔ̄ si Tiai Iri Kukɔ̄ iri minjisia à ni, Ilaaɔ́ í ni, awɔi ì je amam, Hai nnyì n̄ je Baεε.

34 Ilaaɔ́ í fɔ̄ wo í ni n̄jui á jũu hai bi iku ηa ku ba ku maà na ku sãmi. Beεbei í fɔ̄ waati iyi í ni, An wee n̄ηε dee dee bei n̄ wãɔ̄ Davidi wo, kù nɔ kù ne sika.

35 Na n̄joi í ce Davidi í fɔ̄ má í ni, I kaa jò arai Inε Kumáε ku sãmi.

36 Davidi takae í ce mii iyi Ilaaɔ́ í dasie í bei í ku, nɔ à suu kɔ̄kɔ̄i balae ηa nɔ araε í sãmi, mà irei.

37 Amma Jesu inε n̄jui Ilaaɔ́ í jũu hai si bale kù sãmi.

38 Debei, inε kpaasim ηa, i jò ì mà ηa iyi na saabuεi à waa sisi n̄ηε iyi Ilaaɔ́ á kpa ideí dulum du ηε.

39 Inε iyi í dasie naane fei, n̄jui á jò lafẽε ku je dee dee bi Ilaaɔ́. Amma woodai Moizi kaa yɔ̄kɔ̄ ku ce beεbeε.

40 Na n̄jui, i ce laakai ηa mii iyi walii ηa à fɔ̄u ku maà ba ηε, iyi à ni,

41 Inε woo yaako amu Ilaaɔ́, i gbɔ idem ηa.

Aa biti ηa nɔ aa ce nfe ηa, Domi an ce mii gɔ̄ si waati n̄ηε iyi baa bii í je inε gɔ́ í na wa sisi n̄ηε i kaa dasi naane ηa.

42 Iyi Pɔ̄lu í fɔ̄ beεbeε í tã n̄joi n̄jui do Baanabasi à waa bi a fita hai ile bii à ya ce kutɔ̄tɔ̄u

be, n̄oi in̄e n̄au à waa t̄oo n̄a a nyi wa má a naa a waazo si ide akāu si aj̄oi kus̄imi mmu iyi wa baa.

⁴³ Iyi in̄e n̄au à fita n̄oi Zuifu nkp̄o do in̄e n̄a iyi à waa too kucei Zuifu n̄a n̄o à mà b̄eɛɛi Ilaaḏu à waa too n̄a. N̄oi P̄olu do Baanabasi à ba n̄a ide ku f̄o à mu n̄n̄a gbugb̄a ku ba a maa leeki dim dim si did̄si Ilaaḏ.

⁴⁴ Si aj̄oi kus̄imi mmu in̄ei ilu n̄au fei à t̄ot̄oi a ba a gb̄o ideɪ Laf̄ɛɛ.

⁴⁵ Iyi Zuifu n̄au à ye zamaau n̄oi à dedeḏo igu ku ja à waa j̄a ide iyi P̄olu wa f̄ou n̄o à waa buu.

⁴⁶ Amma P̄olu do Baanabasi à s̄o n̄a do w̄oḁk̄o à ni, tilasii in̄e Zuifu n̄a a tako a s̄o n̄e ideɪ Ilaaḏ. Amma si na iyi í j̄ò ì waa k̄osi n̄a n̄o í k̄u ka ara n̄n̄e si in̄e n̄a iyi à bi a ba kuw̄eɛ hai t̄a, na n̄n̄u, aa ka j̄ò n̄e n̄o ka b̄o bi dimi mmu n̄a,

⁴⁷ domi n̄n̄u bei Laf̄ɛɛ í dasi wa ku ce í ni,
N ce n̄ei bei fitila bi dimi mmu n̄a

Ku ba i b̄oḏ ideɪ faabau hee k̄oḁi andunyau n̄a.

⁴⁸ Iyi hai je Zuifu n̄au à gb̄o ideu, n̄oi í d̄o n̄n̄a si, à waa saabu Aḏ Laf̄ɛɛ na ideu. N̄o in̄e n̄a iyi Aḏ Laf̄ɛɛ í j̄il̄o si a ba kuw̄eɛ hai t̄au fei à dasi naane.

⁴⁹ N̄o ideɪ Laf̄ɛɛu í fangaa si ileu fei.

⁵⁰ Amma Zuifu n̄au à dede id̄oḁk̄i ilu irii ilu n̄au do inaabo ilu amani n̄a iyi à waa too kucei Zuifu n̄au. N̄n̄ui í j̄ò à kp̄a P̄olu do Baanabasi iju à lele n̄a hai be.

⁵¹ N̄oi woo be n̄au à gbugb̄a si n̄a s̄ai baata n̄n̄a n̄a à waa

nyisiḏ iyi mii iyi á na ku ba n̄a í je ideɪ iri n̄n̄a. Si anyie n̄o à ne Ikonimu.

⁵² Amma in̄e n̄a iyi à waa too kp̄ai Jesu Antiḁsiu ngu n̄a à w̄eḁḏ in̄o did̄o n̄o à k̄ḁḏ Hundei Ilaaḏ.

14

P̄olu do Baanabasi à wa Ikonimu

¹ Ikonimu bei P̄olu do Baanabasi à l̄o ile bii Zuifu n̄a à ya ce kut̄ot̄ou n̄o à ce waazo hee in̄e nkp̄o í dasi naane, hai Zuifu n̄a hee do hai je Zuifu n̄a fei.

² Amma Zuifu n̄a iyi à k̄o ku dasi naaneu à dede id̄oḁk̄i dimi mmu n̄a ku ba a ce lasabu laalo si ḡamei kpaasi woo dasi Jesu naane n̄au.

³ Do n̄n̄u fei, P̄olu do Baanabasi à kpe Ikonimu à waa waazoa in̄e n̄a do w̄oḁk̄o. Laf̄ɛɛ í mu n̄n̄a gbugb̄a à ya maa ceḏ maamaake ik̄a ik̄a n̄a. Maamaake n̄au wa nyisi iyi waazo n̄n̄a iyi à waa ce si ideɪ did̄si n̄n̄uu nt̄oi.

⁴ Amma in̄ei ilu n̄au à kp̄e minji. In̄e ḡo n̄a à leekiḏ Zuifu n̄a, in̄e ḡo n̄a m̄o à leekiḏ woo be n̄au.

⁵ N̄oi Zuifu n̄a do hai je Zuifu n̄a do in̄e ngbo n̄n̄a n̄a à ce anu ak̄a a wahala woo be n̄au a ta n̄a kuta a kpa n̄a.

⁶ Iyi P̄olu do Baanabasi à mà ideu gbak̄a, n̄oi à sa à b̄o Lisiti do D̄eɛbu si ilei Likoni do si il̄eɛk̄oɛ n̄a.

⁷ N̄o à wasi laabaau j̄iidau ku waazo be.

P̄olu do Baanabasi à wa Lisiti

⁸ Mòkò gò í wa Lisiti, isee ña fei í ku nò bεεbei à buu do, kù dede kù ne baa ajò akā.

⁹ Si bei Pòlu wa ba inε ña ide ku fò mòkòu wa gbò. Njò Pòlu í kà siε iju nò í yε iyi naanεε á yòkò ku jò ku ba iri.

¹⁰ Njò Pòlu í sòò do gbugbā í ni, dede i leekí si kutεε. Njò mòkòu í dede í fo í dinga wa nε.

¹¹ Iyi zamaau í yε mii iyi Pòlu í ce ñjò à dō anu hee lele do fee ñja à ni, iwē nwa ñau à kpòò amanε à naa si wa.

¹² Njò à waa kpe Baanabasi Susi, Pòlu mò Hεεmεzi domi Pòlu í jε woo waazo.

¹³ Wee ilei iwē iyi à ya kpe Susiu í wa hai do angulei bi ku ló iluu wa. Njò inε ña à koo à dε ketε kombo ña wa nò à ce booda do kokoi jji ña à da ñja si kōò. Nò woo weei Susiu í naaò ña wa andε koofai iluu. Njò do inε ñau fei à waa bi a cea woo be ñau kuwee.

¹⁴ Amma iyi woo be minji ñau à gbò ideu, à ga ibò ñja ña à waa nyisiò iyi aña a kù jesi, nò à dō anu à sei à waa neò bi zamaau à waa ni,

¹⁵ na mii í ce ì waa ce bεεbe, inε kpaasi ña. Awa mò amanεi bei inε taka ñje. Laabaau jiidai à naa ku sō ñε ku ba í jò iwē nfe ñje ñau nò i sinda si Ilaaḥ, ñju iyi í jε icui kuwεε. Njui í ce lele do ilε do tenku do mii iyi í wa inò ñja fei.

¹⁶ Tako wo í jò dimi fei wa too kpāa iyi í bi.

¹⁷ Amma do ñju fei í nyisi wa iyi ñju í wεε domi wa ce nwa jiidai ña. Í jò iji wa wò ku ba ka ba ije si iko si waatii ate

ku ba ka ne inò didō.

¹⁸ Amma baa do iyi Pòlu ña à fò bεεbe fei, bei à ce à ganji kuweei zamaau í gaabu.

¹⁹ Njò Zuifu gò ña à naa hai Antiòsi do hai Ikonimu à wa inyii itii inε ñau nò à ta Pòlu kuta ku ba a kpaa, ñjò à faa à bòò alalai iluu domi à tamaa bei í kui.

²⁰ Amma inε ña iyi à waa too kpāai Jesu à naa à kaakoε, ñjò í dede í bò inò ilu. Iju kumae ñjò ñju do Baanabasi à dede à bò Dεebu.

À nyi Antiòsi si ilei Siri

²¹ Iyi Pòlu do Baanabasi à to Dεebu à waazo laabaau jiidai si iluu nò inε nkpò í lósi kpāai Jesu ku too bε. Si anyiε nò à nyi ikpa Lisiti do Ikonimu do Antiòsi iyi í wa ilei Pisidi.

²² Nò à mua inε ña iyi à waa too kpāai Jesuu gbugbā ku ba a leekí si naanεu dim dim. Nò à sō ña à ni, wahala nkpò nkpoi aa ka ye ka bei ka ló si andunya titōi Ilaaḥ.

²³ Njò à cicaa igbei inei Jesu ña fei inε ngbo ña. Si anyiε nò à ce kutòò do anu kudí à so ña à daa Lafēε si awò, ñju iyi à dasi naanεu.

²⁴ Si anyii ñju nò à ne hai be à koo à ló ilei Pisidi à bò ilei Panfili,

²⁵ nò à to iluε gò iyi à ya kpe Pεezu à ce waazo be à bei à bò Atali.

²⁶ Hai bei à ló akòi inyi à nyi ikpa Antiòsi si ilei Siri bε. Ilu bei à tako à le ñja awò si iri wo na ice iyi aa koo a ceu ku ba Ilaaḥ ku mu ñja didōε. Nò iceui à ce à kpa iriε wa bε.

²⁷ Iyi à to Antiòsi ñjò à tótòò inei igbei Jesu ña nò à sisi ñja

mii iyi Ilaaḏ í cea aṅa fei do si bei í ceò kpāa hai je Zuifu ṅa mḵ à dasiò naane.

²⁸ Nḵ à kpe ilu be do ine ṅa iyi à waa too kpāai Jesu aḵḵ.

15

À ce kutatḵ Zeruzalemu

¹ Nḵi ine gḵ ṅa à naa Antiḵsi be. Ine ṅau à naai hai ilei Zudee, nḵ à waa sḵ kpaasi woo dasi Jesu naane ṅau à ni, i kaa ba faaba ṅa bii a kù dasi ṅe bango si bei woodai Moizi wa fḵ.

² Iyi Pḵlu do Baanabasi à gbḵ beebe ṅḵi à ba ṅa kakḵḵ ku ce jiida jiida si ideu. Nḵi woo dasi Jesu naane ṅau à cica Pḵlu do Baanabasi do ine gḵ ṅa hai ilui Antiḵsi be à be ṅa Zeruzalemu bi woo be ṅau do ine ngbo ṅau na irii ideu.

³ Pḵlu ṅa à dasi kpāa à waa ne nḵ inei igbei Jesu ṅau à koo à leekḵ ṅa. Nḵi à ce iseene ṅa à koo à lḵ ilei Fenisi do ilei Samari nḵ à wasi ku sisia kpaasi woo dasi naane ṅau bei hai je Zuifu ṅa mḵ à sinda idḵ ṅa si Jesu. Nḵi laabaai ideu í jḵ inḵi aṅa fei í dḵ ntḵ ntḵ.

⁴ Iyi à to Zeruzalemu, ṅḵi inei igbei Jesu ṅau do woo be ṅau do ine ngbo ṅau à gba ṅa do inḵ didḵ. Nḵi Pḵlu do Baanabasi à sisi ṅa mii iyi Ilaaḏ í ce fei na icei aṅa.

⁵ Amma Farisi gḵ ṅa iyi à dasi Jesu naane à dede à ni, hai je Zuifu ṅa iyi à dasi Jesu naaneu fei, tilasii a dasi ṅa bango nḵ à sḵ ṅa a too woodai Moizi.

⁶ Nḵi woo be ṅau do ine ngbo ṅau à tḵtḵ a wūa ideu.

⁷ Si bei à waa fa ideu ṅḵi Piee í dede í ni, inḵ kpaasim ṅa, ì mà ṅa iyi hai ku kpe Ilaaḏ í nyam hai si inḵ nḵe ku ba n koo n sisia hai je Zuifu ṅa mḵ laabaai jiida ku ba aṅa mḵ a dasi naane.

⁸ Nḵ Ilaaḏ, nḵu iyi í mà idḵi ine fei, í mu ṅa Hundee bei í mua awa mḵ ku ba ku nyisi iyi nḵu í gba ṅa.

⁹ Kù ce nkāma iyi í je ikā si gāme ṅa do awa. Í jḵ idḵ ṅa í má na naane iyi à dasie bei í cea awa mḵ.

¹⁰ Debei, na mii í ce ì waa cā idḵi Ilaaḏ ṅa nsei, ì bi i kāa hai je Zuifu ṅa iyi à waa too kpāai Jesuu aso iyi bala nwa ṅa do awa taka nwa à mḵngḵ ku so.

¹¹ À mà iyi na didḵi Lafēe Jesui awa à baḵ faaba, nḵ beebe mḵi baa do hai je Zuifu ṅau mḵ.

¹² Nḵi ine ṅau fei à coko à waa desi Pḵlu do Baanabasi itḵ waati iyi à waa sisi ṅa yaasei maamaake ṅa iyi Ilaaḏ í jḵ aṅa à ce fei si wajui hai je Zuifu ṅau.

¹³ Iyi à fḵ ide à tḵ ṅḵi Zaaki mḵ í so ide í ni, inḵ kpaasim ṅa, i gbḵ iyi ñ wa n fḵ.

¹⁴ Simḵḵ í sisi nḵe bei Ilaaḏ í ce hai sinte í cicaḵ ine gḵ ṅa hai si inḵi dimi mmu ṅau à kpe ṅa ine ṅa.

¹⁵ Nḵ ideu í je akā do ti walii ṅau si bei kukḵi idei Ilaaḏ í ni,

¹⁶ Amu Ilaaḏ, waati beebai an nyi wa,

Nḵ n teese ilei Davidi iyi í cuku.

An dede ile kúkúú,

Nḵ n maa má,

17 Ku ba ine nja iyi a kù je inei kpasēu fei a dede amu Aō Lafēe.

Añai à je ine nja iyi à je titom hai si dimi mmu nja.

18 Bēbeie amu Aō Lafēe ñ fō, amu iyi ñ jò à mà mii nja ihē hai ku kpe.

19 Nō Zaaki í ni má, na nju, si kuyem, kù sía a sō hai je Zuifu nja iyi à sinda idō nja si Ilaaōu wooda ku gaabu nja.

20 Amma ka ce nja tia ka sō nja a maà ya je ijei kuwee, nō a maà ya tótō sēe do inaabo mmu gō walakō inaabo mō do mākō mmu gō, a maà ya nō ñja jifa, nō a maà ya nō kpaai ñja.

21 Hai tako wo, si ilu fei à ya cio woodai Moizi ile bii Zuifu nja à ya ce kutótō si ajō kusimi fei nō a waazo idee.

À sambaa hai je Zuifu woo dasi Jesu naane nja tia

22 Iyi Zaaki í fō bēbeie í tã nja woo be nja do ine ngbo nja do inei igbe nja fei à ye iyi í sía ku je añja a cica ine gō nja hai si inōi añja a be nja Antiōsi do Pōlu do Baanabasi ajō. Njoi à cica Silasi do Zudu iyi à ya kpe Baasaba má, añja iyi à ne bēere si inōi kpaasi woo dasi Jesu naane nja.

23 Njoi à ni a kooò tiau. Si tiau à ni,

Awa woo be nja do ine ngbo nja, awa woo dasi naane kpaasi nje nja, awai à sambaa nje tiau ihē wa. Ñjei à sambaa wa, ñje hai je Zuifu woo dasi naane nja iyi ì wa Antiōsi do Siri do Silisi. À waa ce nje fō.

24 À gbō iyi ine gō nwa nja à naa bi tu nje à fō inō nje nō à

sinda laakai nje do ide nja nja. Amma awa si à dasi nja ideu be wa.

25 Na nja í jò à busi nje nō à yōo iyi í sía ka cica ine gō nja ka be si nje wa. Añai aa si Baanabasi do Pōlu, baakō nwa nja wa,

26 añja iyi a kù saalu kuwee nja ngōgō na irii Lafēe nwa Jesu Kirisi.

27 Zudu do Silasi añai à je ine nja iyi à cicau. À waa be nja wai a na a sō nje ide akāu geleò gele.

28 Awa do Hundei Ilaaō í sía nwa si ka maà kā nje aso gō bii kù je iyi ihē iyi í je asoi tilasi.

29 Njui í je, i maà ya je ijei kuwee nja, nō i maà ya nō kpaai nja, i maà ya nō ñja jifa nja, nō i maà ya tótō sēe do inaabo mmu gō walakō inaabo mō do mākō mmu gō nja. Bii ì mu ara nje si mii bēbe nja be nja í sía. To, ka sukudō.

30 Iyi à tō nje sukudō à tã nja ine nja à dasi kpāa à ne Antiōsi. Bei à koo à tótō inei igbei Jesu nja fei à na nja tiau.

31 Iyi à cio tiau í mu nja gbugbā nō inō nja í dō.

32 Zudu do Silasi nja mō walii nja, à mua kpaasi woo dasi naane nja gbugbā nō à sobi nja si ide nkpō nkpō.

33 Iyi à ce ajō minji be kpaasi woo dasi naane nja à tō nja sukudō nō à ni a to bi ine nja iyi à be nja wa baani. [

34 Amma Silasi ine nja í dasi idō nja ku ce ajō minji be má.]

35 Pōlu do Baanabasi à gbe Antiōsi be. Añad ine nkpō nja ajō à waa kōa ine nja si cioi idei Lafēe nō à ce waazo.

Pōlu do Baanabasi à kpē

36 Iyi í ce ajɔ minji má n̄ɔi Pɔlu í s̄s̄ Baanabasi í ni, ka koo kaa kaako kpaasi nwa n̄au má si ilu n̄a bii à tako à waazo ideí Laf̄ẽ fei wo n̄a ka ye bei in̄e n̄au à w̄eɔ̀ si n̄sei.

37 N̄ɔi Baanabasi wa bi ku gb̄a Z̄aa Maaku aṅaɔ n̄a.

38 Amma Pɔlu í fɔ́ í mantee í ni kù s̄la aṅa a gb̄aa, n̄ju iyi kù sobi aṅa wo si ic̄eu amma í sinda í j̄ò aṅa wa hai Panfili.

39 N̄ɔi à ce kak̄ɔ̀ n̄a a kù gb̄ɔ̀ si n̄je hee à na à kp̄ẽ. N̄ɔi Baanabasi í gb̄a Maaku à l̄o ak̄oi inyi à b̄o Sipu.

40 N̄o Pɔlu m̄o í cica Silasi, n̄o kpaasi woo dasi naane n̄au à so n̄a à daa Laf̄ẽ si aw̄o à bei à n̄e,

41 à koo à l̄o il̄ei Siri do Silisi à wasi in̄ei igbei Jesu n̄a ku mua gbugb̄a si naane n̄a.

16

Timotee í too Pɔlu do Silasi

1 N̄ɔi Pɔlu do Silasi à to D̄ebu do Lisiti. Wee in̄e ḡo í wa be wa too kp̄ai Jesu. À ya kpoo Timotee. Iyee Zuifu woo dasi Jesu naaneí, amma baee Ḡerekii.

2 Kpaasi woo dasi naane n̄a iyi à wa Lisiti do Ikonimu à ya maa f̄o j̄iida ku j̄e.

3 Pɔlu í bi Timotee ku too n̄ju n̄o í gb̄a í n̄e. Amma ku bei ku gb̄a ku n̄e í dasie bangoi na Zuifu n̄a iyi à wa b̄eu domi aṅa fei à mà iyi baee Ḡerekii.

4 N̄o à b̄o ilu do ilu n̄a à s̄s̄ woo dasi Jesu naane n̄au mii n̄a iyi woo be n̄au do in̄e ngboi igbei Jesu n̄a iyi à wa

Zeruzalemu à j̄ile n̄o à ni a jirima n̄a.

5 N̄ɔi woo dasi Jesu naane n̄au, naane n̄a í teese í k̄ɔ̀si n̄a akp̄o n̄a m̄o í ya maa k̄ɔ̀sii aj̄o fei.

Pɔlu í ce kuye Torasi

6 Hundei Ilaās̄ í ganji Pɔlu n̄a a waazo ideí Ilaās̄ si il̄ei Azii, n̄ɔi í j̄ò à too do ikpa il̄ei Firizi do ti Galati.

7 Iyi à to il̄ei Misi n̄ɔi à waa bi a b̄o il̄ei Bitini, amma Hundei Jesu í k̄o n̄a.

8 N̄ɔi í j̄ò à too do il̄ei Misi à b̄o ilu iyi à ya kpe Torasi.

9 N̄ɔi Pɔlu í ce kuye id̄u. Si kuȳeu í ye in̄ei Mased̄oni ḡo wa leek̄i n̄a wa t̄ɔ̀ n̄ju ku naa Mased̄oni ku na ku sobi aṅa.

10 Si bei í ce kuȳeu n̄ɔi gbak̄a à waa de kp̄aa ku ba ka b̄o Mased̄oni domi à mà iyi Ilaās̄ í bi kaa waazo n̄a laabaau j̄iida.

Lidi í dasi naane Filipi

11 Hai Torasi bei awa à l̄o ak̄oi inyi n̄o gbak̄a à b̄o gungum̄ ḡo iyi à ya kpe Sam̄tasi. Iju kumae n̄o à b̄o Neapolisi.

12 Hai be do kutei à n̄e à b̄o Filipi, ilu n̄lai Mased̄oni n̄o à ce aj̄o minji be. Wee in̄ei Romu n̄ai à n̄e iluu.

13 Si aj̄oi kus̄imiu n̄ɔi à fita hai ilu be à b̄o it̄fi ido ḡo, à b̄o ku c̄o mà tengi bii à ya ce kut̄ɔ̀ í wa be. N̄ɔi à koo à ye tengi bii in̄e n̄a à ya ce kut̄ɔ̀ n̄o à buba à ce faaji do inaabo ḡo n̄a iyi à t̄ɔ̀ɔ̀ be.

14 Abo ḡo í wa be à ya kpoo Lidi, in̄ei Tiatiii, í ya ta ac̄oi fia nkp̄o n̄o í ya maa jirima Ilaās̄. Iyi à waa ba n̄a ide ku f̄o n̄o wa

de ití, nò Lafēe í cǐ idəe ku ba ku gbə ide iyi Pəlu wa fə.

15 Abou do inei kpasēe ɲa fei à ce inyi ku dasi nò í təə wa í ni, bii ì mà iyi ñ dasi naane ntə ntə ɲai í naa wa í naa í ce baa ajə minji kpasēm ɲa. Nò í mante wa hee à jé nò à koo kpasē be.

Inə piisəoi Filipi

16 Ɖəi ajə ɲɲu gə iyi awa à waa bə tengi bii à ya ce kutəəu, à ko ama inaabo woo ce ice gə iyi í ne inei inəko. Bii inei inəkou í dede sié í ya maa fə ide iyi á na ku cei. Nə lafēe ɲa à waa ba fia jiida na irie.

17 Ɖəi í too awa do Pəlu wa la hee lele wa ni, iné ɲau ihē woo ce icei Ilaađ ilu gbugbā ɲai. À naa ku nyisi ɲe kpāai faaba.

18 Bəbeí í ya maa fə ajə fei, hee ideu í caa si Pəlu nò í sinda í sə inei inəkou í ni, do saabui irii Jesu Kirisi ñ ni, fita. Be gbakā ɲəi í fita sié.

19 Iyi lafēe ɲa à mà iyi aɲa a kaa ba sié fia má, ɲəi à mu Pəlu do Silasi à tale ɲa à bəð ɲa bantumaa bi woo kiiti ɲa.

20 À bəð ɲa si wajui iné ngboi Romu ɲa à ni, iné ɲau ihē à waa beje ilu nwai. Zuifu ɲai,

21 nò à wasi ku sisi ide gə ɲa iyi wooda nwa kù bi ka gbə hee ka tooe, awa iyi à jé inei Romu ɲa.

22 Ɖəi idəi zamaau í kə si ɲa. Ɖəi iné ngbo ɲau à bə ibəi Pəlu do Silasi do gbugbā nò à ni a cā ɲa do faataa.

23 Iyi à cā ɲa jiida jiida à tā ɲəi à koo à cǐmbo ɲa ile piisəə nò à sə woo degbe piisəəu ku degbe ɲa ku sla.

24 Iyi woo degbeu í gbə à səə bəbe, ɲəi í koo í dasi ɲa hee ilaawai ankāanyii piisəəu nò í da ɲa si gbəegbəkui jii.

25 Zakai idū laja ɲəi Pəlu do Silasi à waa ce kutəə nò à kə iri à waa saabuð Ilaađ. Nə inei piisəə ɲa iyi à wa beu à waa de si ɲa ití.

26 Ɖəi gbakā ile í yaya do gbugbā hee icui ile piisəəu í yaya. Ɖəi gambo ɲau fei à cǐ nò sесе ɲa iyi à dið inei piisəə ɲau fei à fū à cuku.

27 Ɖəi gbakā woo degbeu í jii í ba gambo ɲau fei wa cǐ ɲəi í tamaa bei inei piisəə ɲau à sai. Ɖəi í nya taakuba wa bi ku kpa arae.

28 Amma Pəlu í la hee lele í ni, maà cea arae laalə kāma. Awa fei à wa ihē.

29 Ɖəi woo degbeu í de fitila í sei í lə hee ilaawa bii Pəlu do Silasi à wau nò í gule ɲa do kuyaya.

30 Ɖəi í fitað ɲa wa waduude í ni, i suuru ɲa, mii an ce n bað faaba.

31 Ɖəi à səə à ni, dasi Jesu Lafēe naane aa ba faaba, awə do inei kpasēe ɲa fei.

32 Ɖəi à waazoaa ideí Lafēe Jesu, ɲɲu do inei kpasēe ɲau fei.

33 Ɖəi idūu be woo degbeu í gbā ɲa í koo í wié kumee ɲa ɲau. Nə ɲɲu do inee ɲa fei à ce inyi ku dasi gbakā.

34 Ɖəi í gbā Pəlu do Silasi í bəð ɲa lele bii ileé í wa nò í na ɲa ije à jé. Nɲu do inee ɲa fei, inə ɲa í də do bei à dasi Ilaađ naane.

35 Iyi iju í má ɲəi iné ngboi Romu ɲa à be polisi ɲa a koo a sə woo degbeu ku jə iné ɲau.

³⁶ Nɔi woo degbeu í sɔ Pɔlu ideu í ni, ine ngbo ɔa à ni n jò ɔe. Na nɔu, i fita i ne nɔe sɛe.

³⁷ Amma Pɔlu í sɔ polisi ɔau í ni, aawo. À cã wa si bantuma hai a kù ce nwa kiiti, awa mɔ iyi à je inei Romu ɔa nɔ à címbo wa si ile piisɔɔ. Nɔ nsei à bi a nya wa do asii? Kù je beɛbei à ya ce. Í gbe ɔa taka nɔai a naa a nya wa.

³⁸ Nɔi polisi ɔau à koo à sɔ ine ngboi Romu ɔau. Iyi à gbɔ Pɔlu do Silasi inei Romu ɔai ɔai zigi nɔa í da ntɔ ntɔ.

³⁹ Nɔi à koo à tɔɔ ɔa suuru nɔ à nya ɔa hai ile piisɔɔu à bei à tɔɔ ɔa a fita hai inɔ iluu.

⁴⁰ Iyi Pɔlu do Silasi à fita hai ile piisɔɔu ɔai à bɔ kpasɛi Lidi. Iyi à koo à ye kpaasi woo dasi naane ɔau à mu nɔa gbugbã, à bei à ne.

17

Pɔlu do Silasi à bɔ Tesalonika

¹ Nɔi Pɔlu do Silasi à waa ne nɔ à lɔ ilu minji gɔ ɔa iyi à ya kpe Anfipolisi do Apoloni nɔ à to Tesalonika bii Zuifu ɔa à ne ile bii à ya ce kutɔtɔɔ.

² Nɔi Pɔlu í bɔ ileu be si bei í ne dɔɔneɛ. Nɔ aɔaɔ ɔa à wũa tiaí ideí Ilaaɔ aɔai kušmi meeta à mɔɔ.

³ Wa sɔ ɔa iyi kù ne bei á ce iyi ine iyi Ilaaɔ í cicau kù ye ijuukpã. Á kú nɔ ku jì hai si bale má. Nɔi í sɔ ɔa í ni, Jesuu iyi ñ wa n sisi nɔe ideu ihɛ nɔui í je ine iyi Ilaaɔ í cicau be.

⁴ Ine ɔa iyi à de ití sieu ine gɔ ɔa à dasi ideu naane, nɔ à baa anu akã ku ce, nɔu do Silasi. Beɛbei hai je Zuifu nkpɔ mɔ do

inaabo ilu iri ɔau ilu iri ɔau à ce, aɔa iyi à mà beɛrei Ilaaɔ.

⁵ Amma Zuifu ɔau à dedeɔ igu ku ja nɔ à tɔtɔɔ ine nfe ɔa bereteke à jò hoyá hoyá í dede nɔ aɔa fei à sei à bɔ Pɔlu do Silasi ku dede kpasɛi Zasɔɔ ku ba a fitaɔ ɔa wa si wajui zamaau.

⁶ Iyi à dede ɔa a kù ye ɔa, nɔ à mu Zasɔɔ do kpaasi woo dasi Jesu naane gɔ ɔa à fa ɔa à bɔɔ ɔa bi ine ngboi ilu ɔa. Nɔ à wasi ku la à waa ni, ine ɔa iyi à waa sinda andunya feiu à to wa ihɛ,

⁷ nɔ wee Zasɔɔ í jò à sɔ kpasɛe. Aɔa fei à waa beje woodai ilaalu nɔai Romu à waa ni ilaalu gɔ í wee má iyi à ya kpe Jesu.

⁸ Nɔi ideu í dede idai zamaau do ine ngboi ilu ɔau.

⁹ Nɔi à ni Zasɔɔ do kpaasi ɔau a sã fia si bei wooda í jile a bei a jò ɔa a ne. Iyi à sã fiaú nɔ à jò ɔa.

Pɔlu do Silasi à bɔ Beree

¹⁰ Iyi idũ í dũ gbakã ɔai kpaasi woo dasi naane ɔau à jò Pɔlu do Silasi à ne Beree. Iyi à to be ɔai à bɔ ile bii Zuifu ɔau à ya ce kutɔtɔɔ.

¹¹ Amma ine ɔa iyi à wa be ɔau à lasabu si ideu do laakai í re Zuifu ɔa iyi à wa Tesalonika. À gba ideí Ilaaɔ do inɔ didɔ. Aɔa fei à ya maa cio kukɔui ku ba a mà bii í je mii iyi Pɔlu í ya maa sɔ ɔau ntai.

¹² Nɔ Zuifu nkpɔ í dasi Jesu naane do inaabo Gereki gɔ ɔa iyi à je ilu iriu do inemakɔ nkpɔ.

13 Amma Zuifu na iyi à wa Tesalonika à gbò iyi Pòlu wa waazo ideí Ilaaḏ Beree nḡi à koo à dede idòí iné na à fò inò nḡa.

14 Be gbakã nḡi kpaasi woo dasi naane nḡau à bòḏ Pòlu ikpa tenku ku ba ku ne hai be, amma Silasi do Timotee à gbe Beree be.

15 Iné na iyi à koo à leekia Pòluu à bòḏei hee Atení. Nḡi Pòlu í samba na anu í ni a sḡ Silasi do Timotee a hãmee nḡu wa nḡa nḡa. Nò iné nḡau à sinda à ne Beree má.

Pòlu í wa Atení

16 Waati iyi Pòlu wa degbe na Atení laakae ci ya sũ domi iwě í kpò si iluu.

17 Na nḡu, Zuifu na do Gereki na iyi à ya maa jirima Ilaaḏ, í ya ba na faaji ku ce ile bii Zuifu na à ya ce kutòtòu. Nò ajò fei, iné na iyi í ko si bantumai iluu anḡò na mò à ya maa ce kakòó má.

18 Si bei í ya maa ba na kakòó ku ce nḡi woo mà gò na iyi à je inéi Epikuri * do Sitosi † na à bò bi tée à waa baa kakòó ku ce. Iné gò na à ni, woo ce ide nkpò yoomai ihě. Nò iné gò na mò, iyi à gbò wa fò ideí ikui Jesu do kujie má à ni, mà iwě mmu gò nḡai wa fãa ya.

19 Nḡi à bòḏe iri kuta gò iyi à ya kpe Arepagu, tengi bii iné ngboi ilu nḡau à ya ce kutòtò nḡa nò à ni, à bi ka gbò ide titò iyi ì waa dabiidò,

20 domi ì waa sisi nwa ide titò nò à bi ka mà yaasee.

21 Wee inéi Atení na fei do iné njoo na iyi à na à buba ilu be à ya so waati nḡa fei a maa fò walakò a gbòḏ baauí mii titò.

22 Nḡi Pòlu í dede í leekia Arepagu be í sḡ na í ni, iné inéi Atení na, n̄ ye iyi ideí iwě nḡai wa mu ne ntò ntò.

23 Waati iyi n̄ wa n dabií si inò ilu nḡe n̄ ye mii nkpò iyi ì waa tòó na. N̄ ye bi kuwee gò à kò si à ni, tengi ihěi à ya tòó iné iyi a kù mà. Nsei iné iyi iné ì waa tòó iyi ì kù mà nḡau be, ideí n̄ wa n sisi nḡe.

24 Ilaaḏ, nḡu iyi í taka andunyau do mii iyi í wa si fei, nḡu iyi í je Lafěei lele do ile, kaa buba si ile iyi amane na à ma do awò nḡa.

25 Awò amane kaa yòkò ku muaa nkãma, domi kù ne bukaatai ngògò. Nḡu takaei wa mua amane na kumi do kuwee do mii fei.

26 Hai si iné akã iyi í tako í takauí dimi iyi wa te si andunyau ihě fei í fita. Hai takoi í jile waati nḡa do tengi bii aa maa wa.

27 Ilaaḏ í ce beebi ku ba a ce kookaai a maa dedee do kubabii nò si kudedeu aa yòó. Amma ntò ntò Ilaaḏ kù jìḏ kãma nwa gò,

28 domi na iriei à ne kuwee, nò nḡui í jò ara nwa wa ne. Woo kò tia nḡe gò na à ni, awa mò amae nḡai.

29 Debei, si na iyi í jò à je amai Ilaaḏ na, kù s̄la ka maa ce lasabu ka ni Ilaaḏ í ye bei iwě iyi amane í lasabu í coo ku s̄la

* 17:18 inéi Epikuri na anḡa à ya ni, inò didòí í re mii fei si kuweeí amane. † 17:18 inéi Sitosi na anḡa à ya ni, iné ku jesi mii iyi á naa sie fei.

do wura wala do isò fūfū wala do kuta.

³⁰ Ilaaḏ í temuàò amanε ηα wo si kumà hai mà nηa, amma nsei wa sḥ ine ηa tengi bii à wa fei a naa a kpaasi idḥ nηa.

³¹ Nḥ í jile ajḥ si bii ine iyi í cicau á kiitiò inεi andunya ηa fei nḥ kiitiεu dee deei á je. Nḥ í jūu tã hai si bale ku ba ku nyisi ine fei iyi ine be á na ku ceì.

³² Iyi à gbḥ Pḥlu wa fḥ ideì kujii iku ηa hai si bale ηḥi ine gḥ ηa à waa yaakoε. Inε gḥ ηa mḥ à ni, à bi faajii ideu be má ajḥ gḥ.

³³ Nḥi Pḥlu í ne í jḥ ηa.

³⁴ Do nηu fei, inεmḥkḥ gḥ ηa à bḥ bi tεε à dasi Jesu naane. Si inḥ nηai Deni woo ce kiitii Arepagu gḥ í wa. Abo gḥ mḥ iyi à ya kpe Damarisi í dasi naane do ine gḥ ηa má.

18

Pḥlu í bḥ Kḥrenti

¹ Si anyii nηu, Pḥlu í ne hai Ateni be í bḥ Kḥrenti.

² Nḥi í ko Zuifu gḥ be iyi à ya kpe Akilasi, iyi à buu ilei Pḥntu. Kù kpe titá iyi í naa hai ilei Itali, nηu do aboε Pirisila, domi Kolodu ilaalu nlai Romu í na wooda í ni Zuifu fei ku fita hai Romu. Nḥi Pḥlu í bḥ ku cḥ ηa.

³ Nḥ í buba aηaḥ ηa à ce ice ajḥ domi í ya ce ilei acḥ bei aηa mḥ à ya ce.

⁴ Ajḥi kusimi fei í ya bḥ waazo ku ce ile bii Zuifu ηa à ya ce kutḥtḥ. Nḥ í ya maa mu nηa ide aηa do Gereki ηau ku ba a dasi Jesu naane.

⁵ Waati iyi Silasi do Timḥtee à to wa hai ilei Masedḥni, Pḥlu

í ya maa ce icei waazoi waati kãma fei ku maa sḥ Zuifu ηau iyi ntḥ ntḥ Jesui í je ine iyi Ilaaḥ í cicau.

⁶ Amma à jãa nḥ à waa buu, ηḥi í gbugbã si ηa irurui ibḥε nḥ í sḥ ηa í ni, bii ì na ì ce nfe ηa, í je ideì iri nηε. Kù je baam má. Hai nnyi an jḥ ηε n koo n cea hai je Zuifu ηa waazo.

⁷ Nḥi í ne hai be í bḥ kpasēi Titee Zusitu, ine iyi í ya maa jirima Ilaaḥu. Ilee wee kḥkḥi ile bii Zuifu ηa à ya ce kutḥtḥuui í wa.

⁸ Nḥi Kirisipu ine ngboi igbeu í dasi Lafēε Jesu naane, nηu do inεi kpasēε ηa fei. Inεi Kḥrenti nkḥḥi í gbḥ waazoi Pḥlu nḥ aηa mḥ à dasi naane, nḥ à dasi ηa inyì.

⁹ Nḥi Aḥ Lafēε í sḥ Pḥlu si kuyε idū í ni, maà ce njo. Hanya i sḥ ηa, maà coko,

¹⁰ domi n wεε do awḥ. Inε gḥ kaa yḥkḥ ku lesiε awḥ hee ku ceε laalḥ. Sḥ ηa ideu domi ine nkḥḥi í wa si iluu ihē iyi á je titom.

¹¹ Pḥlu í buba ilu be adḥ akã do bubu nḥ wa kḥ ηa si ideì Ilaaḥ.

¹² Waati iyi Galiḥḥ wa je ilaalu si ilei Gereḥi, ηḥi Zuifu ηau à ce anu akã à tḥtḥ à gbã Pḥlu à bḥḥε bi ku ce kiiti.

¹³ À ni, mḥkḥu ihē nηei wa lele ine ηa ku ba a tḥḥ Ilaaḥ si bei wooda nwa kù bi.

¹⁴ Iyi Pḥlu wa bi ku fḥ ide, ηḥi Galiḥḥ í sḥ ηa í ni, bii í je ideì kurara walakḥ laalḥ gḥi í ce an nyi wa n naa n gbḥ ide nηε.

¹⁵ Amma bii í je ideì kakḥḥ ηai do ideì irii ine ηa do woodai inε taka nηei, inεi aa

wūa ndu ηε. N kaa n je woo kiitii ide dimi bεεβε.

¹⁶ N̄oi í lele ηa hai bi ku ce kiitii.

¹⁷ N̄o inε ηau fei à mu S̄ositeni inε ngboi igbei Zuifu ηau à l̄osi ku c̄aa tengii andei ile bi ku ce kiitii. Amma baai Galiō kù wa si ideu.

P̄olu í nyi ikpa Antiāsì

¹⁸ P̄olu í kpe K̄arenti má. Si anyie n̄o í t̄o kpaasi woo dasi naane ηau sukud̄o n̄o í koo í wa iriε Sankeree ku ba ku nyisi iyi í tako í cea Ilaaō kuwā do kugbasi wo. N̄o í l̄o ak̄oi inyi do Pirisila do Akilasi āj̄o à n̄e ikpa ilei Siri.

¹⁹⁻²¹ Iyi à to Ef̄ez̄u η̄oi P̄olu í l̄o ile bii à ya ce kut̄ot̄o n̄o í ba Zuifu ηau faaji ku ce. N̄oi à t̄oε ku ce āj̄o minji bi tu ηa, amma kù waa je. Iyi wa n̄e η̄oi í s̄o ηa í ni, bii Ilaaō í bi an nyi wa má. N̄o í j̄o Pirisila do Akilasi be í koo í l̄o ak̄oi inyi í n̄e hai Ef̄ez̄u.

²² Iyi í to Sezaree, η̄oi í kita í b̄o Zeruzalemu í koo í ce inei igbei Jesu ηa f̄o. Si anyie n̄o í b̄o Antiāsì.

²³ Iyi í ce āj̄o minji be η̄oi í nyi í dasi kp̄aa má í koo wa dabii si ilei Galati do Firizi wa mua inε ηa iyi à waa too kp̄ai Jesu fei gbugbā.

Apolo í b̄o Ef̄ez̄u do K̄arenti

²⁴ Zuifu ḡo iyi à ya kpe Apolo iyi à bi Alesandiri í b̄o Ef̄ez̄u. Ilu bisii n̄o í mà tiai idei Ilaaō s̄aa s̄aa.

²⁵ Wee í mà kp̄ai idei Laf̄ε n̄o í ya ce waaZoε do himma n̄o í sisi idei Jesu dee dee. Amma inyi ku dasii Z̄aa n̄u ak̄ai í mà.

²⁶ Wa ce n̄ηa waaZo do naane ile bii Zuifu ηa à ya ce kut̄ot̄o. N̄oi Pirisila do Akilasi à gb̄o waaZie n̄o à kpoo ide n̄ηa à koo à teese à sisiaa yaasei idei Ilaaō dee dee.

²⁷ Si anyie, Apolo í dasi id̄o n̄ηu ku b̄o ilei Ger̄esi. N̄o kpaasi woo dasi naane ηau à muaa gbugbā ku ba ku koo n̄o à cea inε ηa iyi à waa too kp̄ai Jesu iyi à wa ilei Ger̄esiu tia ku ba bii í to be a coo cenkā. Waati iyi í to be í sobi woo dasi Jesu naane ηau jiida jiida na did̄oi Ilaaō.

²⁸ N̄o í k̄amia Zuifu ηau do w̄ōk̄o si bantum̄a ku ba a mà iyi āηa à wa si kurarai n̄o í nyisi ηa hai si tiai idei Ilaaō iyi Jesu í je inε iyi Ilaaō í cicau dim dim.

19

P̄olu í b̄o Ef̄ez̄u

¹ Waati iyi Apolo í wa K̄arenti P̄olu í too kp̄aa iyi wa b̄o ikpa iri kuta ηau n̄o í to Ef̄ez̄u. N̄oi í ba inε ḡo ηa iyi à waa too kp̄ai Jesu be.

² N̄oi í bee ηa í ni, i kù ba Hundei Ilaaō tit̄a hai waati iyi ì dasi naane ηa? N̄oi à jeaa à ni, aawo. A kù gb̄o mà Hundei Ilaaō í w̄ε m̄m.

³ N̄oi P̄olu í bee ηa má í ni, deb̄ei, inyi ku dasi yoomai à ce n̄ηe. N̄oi à jeaa à ni, inyi ku dasii Z̄ai.

⁴ N̄oi P̄olu í s̄o ηa í ni, inε ηa iyi à kpaasi id̄o, āηai Z̄aa í dasi inyi. N̄o í s̄o inε ηa í ni a dasi Jesu naane, n̄ηu iyi á na ku naa si anyii n̄ηu.

⁵ Iyi à gb̄o idei P̄olu η̄oi à ce inyi ku dasi do irii Laf̄ε Jesu.

6 Njoi Pölu í le nja awo si iri nò Hundei Ilaađ í naa si nja njoi à waa fò ide do fee mmu nja nò à ce walii.

7 Ine njau à to zakai anja maateejj.

8 Si anyii nju, Pölu í bò ile bii Zuifu nja à ya ce kutatòu wa waazo ideí bommai Ilaađ do naane nò í ce bebe zakai cukpa meeta, nò anjò nja à wasi ku busi nje nò í wasi ku lele nja ku ba a dasi naane.

9 Amma ine gò nja à lele idò nja à kò ku dasi naane, nò à nyi à waa fò ide laalò má si kpāai ideí Lafēe si wajui zamaau. Na njoi í jò Pölu í tekee hai bi tu nja, nju do ine nja iyi à waa too kpāai Jesuu. Í ya maa kò nja si cio ajò fei si ile cioi Tianusi.

10 Bebeí à ce adō minji hee ine nja iyi à wa ilei Azii fei, hai Zuifu nja do hai je Zuifu nja, à gbòò ideí Lafēe Jesu.

Idei ama inemakoi Seva nja

11 Ilaađ í mua Pölu gbugbā ku ceò maamaake nla nja.

12 Na njoi í jò jaee iyi í lu arae fei, bii à so à lea bōo njau si ara à ya ba irii. Ine nja mō iyi à ne inei inōko nja, bii à lu njò, inei inōko njau à ya fitai.

13-14 Zuifu gò nja à ya maa dabii bii fei a maa nya inei inōkoi ine nja. Si inō nja gōgō nja nja à dasi idō a kpe irii Lafēe Jesu a nyàò inei inōkoi ine gò. Zuifu ine ngboi woo weei Ilaađ gò iyi à ya kpe Seva, ama inemakò meejee njai à waa bi a ce bebe. Ajò nju gò à sō

inei inōkoi ine gò nja à ni, do irii Jesu iyi Pölu wa waazou, fita.

15 Amma inei inōkoi ine eu í ni, ñ mà Jesu nò ñ mà Pölu, amma yooi ine mō ì je.

16 Njoi mākò iyi í ne inei inōkou í fo í bata nja nò í kāmia nja í cā nja í mee nja ntò ntò hee anja fei à sa hai kpasēe baši.

17 Njoi inei Efēezu nja hai Zuifu do Gereki nja fei à gbò ideu, nò njo í mu nja, nò irii Lafēe Jesu í ne beere ntò ntò.

18 Njoi woo dasi Jesu naane nkpò í naa í tuuba si bantuma. À fò mii iyi anja à ya ce wo.

19 Ine nja iyi à ya tako a maa ce dobu dobu wo anja nkpò nkpò à naaò tia nja nja iyi à ya maa ceò dobu dobuu wa à naa à joo si wajui zamaa. Ine gò í ce dooi fiaí tia njau, nò à ba wee jiae í to zakai kpekele dubu ciitaa*.

20 Bebeí gbugbāi Aō Lafēe í jò ideí Jesu wa fangaa bii fei do gbugbā.

Ijai Efēezu

21 Iyi nju njau í ce í tā, njoi Pölu í dasi idō nju ku too do ilei Masedoni do si ilei Gereki nju ku bō Zeruzalemu. Í ni bii nju í to be, tilasii nju ku bō Romu mō.

22 Njoi í be Timotee do Erasitu, anja iyi à waa sobie si iceu, ikpa Masedoni, amma nju takae í kpe keeke má ilei Azii be.

23 Waati bebe wahala nla gò í dede Efēezu be na kpāai ideí Jesu.

* **19:19 kpekele dubu ciitaa** fiaí tia njau iyi à fāa à yòkò ku to fia iyi aa sāa woo ce ice zakai adō cijed fēewa si waati nja.

24 Gbede woo cã isõ fũfũ gõ í wa be à ya kpoo Demetiusi. Í ya ce mii gõ ña iyi à jò ilei iwẽ ñña Aritemi. † Nõ woo ce ice dimi beẽbe ña fei à ya ba si amanii jiida.

25 Nõi í tõtõ woo ce icee ña do gbẽde mmue gõ ña má í ni, i kù mà ña iyi si iceu ihẽi à waa ba si amani?

26 Ine taka ññe ì waa yõõ ña, ì nõ ì waa gbõ ña mii iyi Põlu wa ce. Wa ni kù je iwẽ ña iyi amanẽ ña à ce do awõ ññai aa tõe. Nõ í yõkõ í kãmia ine nkpõ nkpõ, kù nõ kù je baa Efeezu ihẽ ññu akã, do si ilu nkpõi ilei Azii feii.

27 Á na ku jò ice nwa ku ba iri sãmi. Si anyie á nyi ku jò a kaa saalu baa ilei iwẽ nwa Aritemi, nõ beere nlae á na ku tã, iwẽ iyi inei Azii ña do inei andunya fei wa tõe.

28 Iyi à gbõ ideu ñõi idõ ñña í kã, nõ à wasi ku dõ anu hee lele à waa ni, Aritemi nwa í la.

29 Nõi hoya hoya í dede si iluu fei nõ do anu akã ine ña à fo à bata Gayusi do Aritaaki à mu ña à bõõ ña bii à ya ceiu. Ine ñau inei Masedõni ñai, añaì à waa si Põlu si iseenẽu. Nõ ine nkpõ í sei í bõ be.

30 Põlu wa bi ku bõ bi zamaau amma kpaasi woo too kpãai Jesu ñau à kõ.

31 Nõ hee do akawei ile be ña gõgõ ña iyi à je kpaasie ñau aña mõ à be ama wa à ni a koo a tõe suuru ku maà naa ile be.

32 Ile bei aña fei à waa dõ anu à wasi ku fõ ide ñña ikã ikã. Ine nkpõ ñña kù mà na mii í ce à tõtõ be mãm.

33 Nõi Zuifu gõ ña à sisia Alesandu yaasei ideu nõ à tale sie wajui zamaau. Nõi Alesandu í ni a coko do awõ nõ wa bi ku sõ ña ideu do yaasee.

34 Amma waati iyi à mà iyi ññu mõ Zuifui, aña fei à wasi ku dõ anu hee zakai isõ minji à waa ni, Aritemi nwa í la.

35 Si anyie ñõi woo kõ tiai ilu ññau í jò à coko nõ í ni, inẽ inei Efeezu ña, yooi kù mà iyi ilu nwai ilei Aritemi ilu beereu í wa, awai à nõ à waa cea ice. Nõ ì mà ña hai lelei mii iyi í jõu í cuku wa.

36 Ine gõ kaa yõkõ ku jã ideu. Na ññu, i mu ara ññe ña i maà ce ngõgõ do saasa.

37 Ine ña iyi ì naaõ wa nsei ñau ihẽ ña a kù ce ilei mii ndii ilei iwẽ nwa ña a kù nõ a kù fõ laalõe.

38 Na ññu, bii Demetiusi do gbẽde ña iyi à wa bi tee ñau à ne ide gõ do ine gõi à jile ajõ ña iyi à ya ce kiiti do woo ce kiiti ña, i jò ña a ce ide ñña be.

39 Nõ bii ì ne ide gõ si antae má ña, aa yõkõ i wũae bi ine ngboi woo ce kiiti ña.

40 Aa yõkõ a ye taale nwa a ni awai à dede ija si idei nnyiu ihẽ domi kù ne yaase. Bei à bee wa yaasei ideu a kaa ka ba iyi aa ka fõ mãm.

41 Iyi í fõ beẽbe í tã ñõi í jò zamaau í fangaa.

20

Põlu í bõ Masedõni do Geresi

1 Iyi hoya hoyau í leekĩ ñõi Põlu í tõtõ ine ña iyi à waa too kpãai Jesu ñau í mu ñña

† 19:24 iwẽ ñña Aritemi iwẽu ihẽ inaaboi.

gbugbã nɔ́ í tɔ́ ɲa sukudɔ́ í bei í nɛ́ ilɛ́i Masedɔ́ni.

² Í dabii si ilɛ́u fei í mua inɛ́ ɲa iyi à waa too kpãai Jesu ɲa gbugbã ntɔ́ ntɔ́, í bei í to ilɛ́i Gɛresi

³ Í ce be cukpa mɛɛta. Waati iyi wa bi akɔ́i inyi ku lɔ́ ku bɔ́ ilɛ́i Siri ɲɔ́i í gbɔ́ iyi Zuifu ɲa à waa de ɲɲu ku kpa. Na ɲɲu, í dasi idɔ́ ɲɲu ku too do ikpa Masedɔ́ni má.

⁴ Inɛ́ ɲa iyi à suu si isɛɛnɛɛu wee, Sopatɛɛ amai Pirusi inɛ́i Beree, do Aritaaki do Sikundusi inɛ́i Tesalonika ɲa, do Gayusi inɛ́i Dɛɛbu, do Timɔtee do Tisiki do Torofimu, inɛ́i ilɛ́i Azii ɲa.

⁵ Aɲai à cua à koo à degbe wa Torasi.

⁶ Iyi awa taka nwa à je jingau Pɛɛ hai nɛ́ lefeeu à tã à koo à lɔ́ akɔ́i inyi Filipi be. Nɔ́ si isɛɛnɛ́ nwau si ajɔ́ miusia à koo à ba ɲa Torasi nɔ́ à ce ajɔ́ mɛɛje be.

Pɔlu í ce waazo Torasi

⁷ Nɔ́i ajɔ́ sintei azuma alɛu awa à tɔ́tɔ́ à waa je ijɛi Lafɛɛ, ɲɔ́i Pɔlu í wasi ku cea inɛ́ ɲau waazo. Bii iju í mái Pɔlu á nɛ́. Nɔ́i í jɔ́ waazoɛu í sɔ́ hee í to idũ laja.

⁸ Wee fitila í kpɔ́ lelei ile kukpɛke bii à tɔ́tɔ́u.

⁹ Nɔ́i awaasũ gɔ́ wa buba si ferenti be à ya kpoo Etiki. Si bei waazo Pɔlu í sɔ́ ɲɔ́i í siiko hee í na í sí njoo nɔ́ í cuku wa ilɛ́ hai lelei ile kukpɛke mɛɛtasiaɛ. Iyi à koo à dedɛɛ à ba wee í ku.

¹⁰ Nɔ́i Pɔlu í kita wa nɔ́ í bate í soo í ni, i maà ce njɔ́ ɲa, hundee í wɛɛ.

¹¹ Iyi Pɔlu í gũ lelei ileu má í so pɛɛ́ í bububue nɔ́ aɲaɔ́ ɲa à je, nɔ́ í lɔ́si ku waazo má hee iju í máu í bei í nɛ́.

¹² Amma à bɔ́ɔɛ Etiki iyi í nya í cuku wau kpasɛ́ baani nɔ́ inɔ́i aɲa fei í dɔ́ jiida jiida.

Hai Torasi Pɔlu í bɔ́ Miletu

¹³ Awa à koo à lɔ́ akɔ́i inyi à cua à bɔ́ Asosi. Tengi bei Pɔlu á na ku ba wa nɔ́ ka soo. Bɛɛbei í bi si na iyi í jɔ́ wa bi ku koo do isɛ́.

¹⁴ Iyi í naa í ba wa Asosi, hai bei í lɔ́ akɔ́i inyi awaɔ́ ɲa à bɔ́ Mitilɛni.

¹⁵ Nɔ́i à nɛ́ hai be nɔ́ iju kumáɛ à to gungum gɔ́ iyi à ya kpe Kio. Iju kumá mmue nɔ́ à to gungum mmu gɔ́ iyi à ya kpe Samosi, ɲɔ́i ajɔ́ mɛɛtasiaɛ à to Miletu.

¹⁶ Wee Pɔlu í dasi idɔ́ ɲɲu ku maà leekĩ Efɛɛzu ku ba waati ku maà lɔ́ ɲɲu si ilɛ́i Azii. Wa ce kookaai fei ku ba ɲɲu ku to Zeruzalɛmu na jingau Pantikotu.

Pɔlu wa tɔ́ inɛ́ ngboi Efɛzu ɲau sukudɔ́

¹⁷ Nɔ́i hai Miletu Pɔlu í be ama Efɛɛzu í ni a kpe inɛ́ ngboi igbei inɛ́i Jesu ɲau wa a naa a ba ɲɲu be.

¹⁸ Iyi inɛ́ ɲau à to wa bi tɛɛ ɲɔ́i í sɔ́ ɲa í ni, inɛ́ taka ɲɲɛ́ ì mà ɲa bei ñ je kuwɛɛm waati iyi ñ wa si anini ɲɲɛ́ hai ajɔ́ sinte iyi ñ naq si ilɛ́i Azii.

¹⁹ N ce icei Lafɛɛ Jesu do ara ku kaye do cikãaju ajɔ́, ñ nɔ́ ñ ye wahala si na iyi í jɔ́ Zuifu ɲau à leekĩ si aɲa a kpam.

²⁰ Inɛ́ taka ɲɲɛ́ ì mà mii ɲa iyi á ce ɲɲɛ́ aranfãani, n kù singa ɲɲɛ́ kãmaɛ. Amma ñ sɔ́

ηε ntə fei nə ñ kə ηε si cio si bantuma do si kpasē nηε ηα.

21 Ñ sō Zuifu ηα do hai je Zuifu ηα a naa a kpaasi idə nηα a sinda si Ilaađ a dasi Lafēε nwa Jesu naane.

22 Nə wee bebei má, Hundeni Ilaađ wa tilasiim n bə Zeruzalemu, nə n kù mà mii iyi á koo bam be.

23 Amu de ñ mà si ilu fei Hundeni Ilaađ wa sōm iyi piisō ku ce do ijuukpā wa degbem.

24 Amma kuwεem kù je ngəgə bi tom, n kù nə n kù wa saaluε, amu de n ba n tambə icem iyi Jesu Lafēε í dasim n ce. Iceu nηui í je n sisi laabaau jiidai didō iyi Ilaađ í ce nwa.

25 Inje iyi ñ dabii ñ wa n waažo ideí bommai Ilaađ si aninii nηeu fei, nsei ñ mà iyi í kaa yem má ηα.

26 Na ηəi í ce ñ wa n sō ηε si bantuma hai nnyi, bii inε gə nηε í na í ce nfe kù je ideí irim,

27 domi ñ sisi nηε ide iyi Ilaađ í jile fei n kù singa nηε gəgəε.

28 I mu ara nηε ku sía, nə i ya maa degbe inε ηα iyi Hundeni Ilaađ í da nηε si awə fei, aηa iyi à je igbei inei Lafēε Jesu ηα iyi nηu takae í ya do nηεε.

29 Ñ mà do anyim amanε ηα aa naa si anini nηε bei ηjai sako í ya naa si angudā ηα, a kaa nə a jə ηε.

30 Nə baa hai si inə nηε inε gə ηα aa kpaasi ntəu ku ba ku je ibo nə aa wa inyii itfi woo dasi Jesu naane ηau a jəd məcə nηα.

31 Na nηu, i wə njoo ηα. I ye gigi ηα bei amu takam ñ ce adō meeeta bi tu ηε Efεezu be wo nə

ñ kə ηε akā akā aleò daakə do cikāaju ηα.

32 Nsei ñ so ηε ñ wa n daa Ilaađ si awə nə ñ wa n da nηε ideí didōε si awə. Nηui á yəkə ku mu nηε gbugbā nə ku mu nηε tubu iyi í jile inε ηα iyi í cica a je tεε fei.

33 Waati iyi ñ wa bi tu ηε, inje taka nηε ñ mà ηα iyi n kù nε kədəεi isə fūfū inε gə hee má je wura wala ibəε.

34 Ì nə ñ mà ηα iyi ñ ya n ce icei do awəm n bei n ba bukaatai mii ηα iyi ñ bi fei, amu do inε ηα iyi à waa toom.

35 N nyisi ηε si mii fei iyi á sía i ce ice beεbe ηα i ya sobiò hai nε gbugbā ηα nə i ye gigii ideí Jesu Lafēε iyi í ni, woo ce amua í nε inə didō í re inε iyi wa gba amua.

36 Iyi Pəlu í fə beεbe í tā ηəi í gule aηad ηα fei nə à ce kutə.

37 Nəi aηa fei à kpata nə à yáa à təεε sukudō do kubi

38 à bei à suu hee bi akəi inyiu. Aηa fei à wεεò inə ku fəi si na iyi í jə í ni a kaa na a ye nηu má.

21

Pəlu í bə Zeruzalemu

1 Iyi à tə ηα sukudō ηəi awad Pəlu à koo à lə akəi inyi à nε suusu à bə gungum gə iyi à ya kpe Kosi, iju kumae nə à to gungum mmu gə iyi à ya kpe Rodu. Hai be má nə à bə Patara.

2 Bei à ba akəi inyi iyi wa bə ikpa ilei Fenisi nə à lə à nε.

3 Nəi à ye gungum gə iyi à ya kpe Sipu, à daleε do ikpa awə canga nə à bə ikpa ilei Siri.

Njoi à to Tii bii akoi inyiu á kita asoε.

⁴ Ilu bei à ye ine gɔ ɲa iyi à waa too kpāai Jesu nɔ à ce ajɔ mɛεje bi tu ɲa be. Njoi Hundei Ilaaɔ í jò à sɔ Pɔlu à ni ku maà bɔ Zeruzalemu.

⁵ Amma iyi ajoi kune nwa í to à nyi bi akɔu má. Aɲa fei do abo ɲɲa ɲa do ama ɲɲa ɲa à naa à leeki nwa hai iluu. Awa fei à gule itii tenkuu nɔ à ce kutɔɔ.

⁶ Iyi à tɔɔ nje sukudɔ à tā awa à lɔ akoi inyiu à ne, ɲoi aɲa mɔ à ne à nyi kpasɛ ɲɲa ɲa.

⁷ Hai Tii à dasi kpāa má nɔ à to Tolemasi. Bei à kita hai si akoi inyiu nɔ à koo à ce kpaasi woo dasi Jesu naane ɲa fɔɔ nɔ à sũ be idũ akā.

⁸ Iju kumáε nɔ à ne à bɔ Sezaree. Nɔ à koo à sɔ kpasɛi Filipu woo waazou, ɲɲu iyi wa je ine akāi amane mɛεje ɲa iyi à cica wo si ilui Zeruzalemu.

⁹ Mɔkɔu í ne mudɛε mɛε gɔ ɲa iyi a kù mà mɔkɔ, walii ɲai.

¹⁰ Iyi à ce ajɔ minji be walii gɔ iyi à ya kpe Agabusi í naa be hai ilei Zudee.

¹¹ Í naa bi tu wa nɔ í so santiikiu Pɔlu í dɔ̀ò isεε ɲa do awɔε ɲa nɔ í ni, ide iyi Hundei Ilaaɔ wa fɔ wee. Inε iyi í ne santiikiu ihɛ be ihɛi Zuifu ɲa iyi à wa Zeruzalemu aa dũu nɔ a daa dimi mmu ɲa si awɔ.

¹² Iyi awa do inei Sezaree ɲa iyi à wa be à gbɔ ideu, ɲoi à wasi ku tɔɔ Pɔlu ku maà bɔ Zeruzalemu má.

¹³ Amma í ni, na mii í ce ì waa kpata beεbe ɲa ì waa ganji

wɔkɔm ɲa. N̄ tā sɔɔlu n ku na irii icei Lafɛε Jesu Zeruzalemu be, kù je ku d̄i ɲɲu akā.

¹⁴ Iyi à ye kù gbɔ ide nwa, à coko nɔ à ni, Aɔ Lafɛε ku ce idɔɔbie.

¹⁵ Si anyii ɲɲu nɔ à dede à ce sɔɔlu à waa bɔ Zeruzalemu.

¹⁶ Njoi si inoi ine ɲa iyi à waa too kpāai Jesu ɲau, ine gɔ ɲa à dede hai Sezaree be à si wa, nɔ à bɔɔ wa hee kpasɛi Nasɔɔ inei Sipu bii aa ka sɔu. Mɔkɔu í dasi Jesu naane í kpe.

Pɔlu í bɔ Zaaki ku cɔ

¹⁷ Iyi à to Zeruzalemu be ɲoi kpaasi woo dasi Jesu naane ɲa à gba wa do inɔ didɔ.

¹⁸ Iju kumáε ɲoi awaɔ Pɔlu ɲa à bɔ bi Zaaki nɔ ine ngboi igbei Jesu ɲau fei à tɔtɔ be.

¹⁹ Njoi Pɔlu í ce ɲa fɔɔ nɔ í sisi ɲɲa mii ɲa iyi Ilaaɔ í ce akā akā si gāmei hai je Zuifu ɲa na ice iyi ɲɲu í ce.

²⁰ Iyi à gbɔ ideε ɲoi à saabu Ilaaɔ. Njoi à sɔ Pɔlu à ni, kpaasi nwa, ì gbɔɔ? Zuifu nkpɔ nkpɔi í dasi Jesu naane nɔ aɲa fei à waa too woodai Moizi do himma.

²¹ Amma ine ɲa à máε ide à ni ì waa sɔ Zuifu ɲa iyi à wa bi dimi mmu ɲa a jò woodai Moiziu do dedembai bala nwa ɲa, nɔ a maà ya dasi ama ɲɲa ɲa bango.

²² Debei, beirei aa ka ce. Kù ne sika kāma ine ɲa aa mà iyi ì to wa ilu ihɛ.

²³ Na ɲɲu, ce iyi aa ka sɔε. Amanε mɛε gɔ ɲa à wa ihɛ iyi à cea Ilaaɔ kuwā *.

* **21:23 à cea Ilaaɔ kuwā** Si waati ɲa, bii ine í cea Ilaaɔ kuwā, kù ne kpāai ku wa irie. Amma bii kuwāu í kɔ, waati ɲɲu á wa iriei, nɔ ku ce kuwee ɲa.

24 Kooò ña nò inɛ fei i ce buki iyi á jò ì má ña, nò i sã fiái iri ku wa ñña. Nñui á jò inɛ fei ku mà mii iyi à gbò na iriɛu kù jɛ ntò, amma aa yɛ iyi awò takæ ì waa too woodai Moizi.

25 Amma iyi í jɛ ti dimi mmu woo dasi Jesu naanɛ ña, awa à kò tia à samba ñña si na iyi í jò à yòò iyi í sã ka jilɛ ñña wooda ka ni a maà ya jɛ ijei kuwee nò a maà ya ñò kpaai ñña nò a maà ya ñò ñña jifa nò a maà ya tətò sɛɛ hai ce abòdò.

26 Iju kumáɛ nò Pòlu í kooò inɛ ñau nò à ce buki iyi á jò a má. Si anyiɛ Pòlu í lò bantumai kpasɛi Ilaaɔ́ í koo í sɔ́ woo weei Ilaaɔ́ ñau ajò iyi buki aña á kò, ajò ññu bei a cea aña kuwee akã akã.

À mu Pòlu kpasɛi Ilaaɔ́

27 Iyi ajò meejeu wa tã ñòì Zuifu ña iyi à naa hai ilɛi Azii à yɛ Pòlu kpasɛi Ilaaɔ́ bɛ. Njòì à dede idòì zamaau fei nò à muu.

28 À dɔ́ anu à waa ni, inɛ inɛi Izireli ña, i faaba. Mòkòu ihɛ́ í ya maa bò bii fei ku maa kò inɛ fei si cio ku maa fòò taalei inɛi Izireli ña do woodai Moizi do kpasɛi Ilaaɔ́u ihɛ́. Wee í naaò dimi mmu gò ña wa si kpasɛu ihɛ́ má, nò í dasi ile kumáú riisi.

29 À fò bɛɛbei si na iyi í jò à tako à yɛ Torofimu inɛi Efɛɛzuu, ññu do Pòlu si iluu, nò à tamaa bei Pòlu í naaɛ wa kpasɛi Ilaaɔ́ bei.

30 Nò inɛ ña à cã bii bii si iluu fei. Njòì inɛ ña à sei à wasi ku naa hai bii fei, nò à mu Pòlu à faa à fitaɛ wa hai

bantumai kpasɛu. Bɛ gbakã à cimbo gambo ñau.

31 Waati iyi à waa bi a kpaai ñòì inɛ ngboi igũu Romu í gbò iyi hoyá hoyá í dede si ilui Zeruzalɛmu fei.

32 Njòì gbakã í so sooge gò ña do inɛ ngboi sooge gò ña má nò í sei í bòò ña bi zamaau. Iyi zamaau í yɛ ññu do sooge ñau, ñòì à jò Pòlu ku cã.

33 Njòì inɛ ngboi igũu í bò bi Pòlu í muu nò í ni a dũu do seseɛ minji. Nò í bee ña í ni, yooi. Mii í ce.

34 Amma si zamaau inɛ gò ña à waa la do ide akã, inɛ gò ña mò do ide mmu hee í jò inɛ ngboi igũu kù yòkò ku mà ntoi ideu na wakatau. Na ñòì í ce í ni a bòò Pòlu bii kuwai sooge ña.

35 Iyi à toò Pòlu hai bii à ya gũ a lòò inò ileu, ñòì sooge ñau à soo lele na kugaabui zamaau,

36 domi inɛ ñau fei à waa too ña à waa lòò à waa ni, i kpaai.

Pòlu wa kòò arae

37 Si bei à waa bi a lòò Pòlu inò ileu, ñòì í bee inɛ ngboi igũu í ni, aa yòòdaam n fò ide gò? Amma inɛ ngbou í beɛɛ í ni, asee ì waa gbò Gereki mòm?

38 Debei, i kù jɛ inɛi Ezibiti iyi si ajò gbeejiu ihɛ́ í bi ku kɛkɛ ilaaluu nò í tətò woo kpa inɛ ña aña dubu mɛɛ í bòò ña si gbabuau?

39 Njòì Pòlu í jɛaa í ni, amuu Zuifui. Amuu amaalu si ilu gò iyi í nya iri. À bim ni Tarusi si ilɛi Silisi. N̄ wa n tòɔɛi, jò n ba inɛ ñau ide ku fò.

40 Nò inɛ ngboi igũu í muaa kpãa. Njòì Pòlu wa leekì bi ku

gũ ku lɔ̀ò inɔ̄ ileu í ni zamaau ku koko do awɔ̄. Nɔ̄i aŋa fei à koko cau. Nɔ̄ Pɔ̄lu wa sɔ̄ ŋa ide do feei Ebɛɛ.

22

1 Í ni, inɛ kpaasim ŋa do baam ŋa, i gbɔ̄ iyi ñ nɛ ku sɔ̄ ŋɛ n kɔ̀ò aram.

2 Iyi à gbɔ̄ wa ba aŋa ide ku fɔ̄ do feei Ebɛɛ ŋɔ̄i à mu ara ŋa sɛɛ í re baa bei à tako à mu ara ŋa wo. Nɔ̄i Pɔ̄lu í sɔ̄ ŋa í ni,

3 amuu Zuifui, à bim nii Tarusi si ilei Silisi, amma Zeruzalemu ihɛi à bíim. Gamalielii í kɔ̄m si cio, nŋui í kɔ̄m si woodai bala nwa ŋa sãa sãa, nɔ̄ ñ nɛ himma si icei Ilaaɔ̄ si bei inɛ fei ñ wɛɛò nnyi ŋa.

4 Ñ kpã woo too kpãai Jesu ŋa iju jiiida jiiida hee ñ kpa gɔ̄gɔ̄ ŋa. Ñ mu inɛmɔ̄kɔ̄ ŋa do inaabo ŋa ñ dɛi ŋa ñ dasi ŋa piisɔ̄.

5 Woo wee nlai Ilaaɔ̄u do igbei inɛ ngbo ŋau fei aa yɔ̄kɔ̄ a je sɛɛdam. Hai si awɔ̄ nŋai ñ gba tia iyi à kɔ̄a Zuifu kpaasi ŋa iyi à wa Damasi. Nɔ̄ ñ bɔ̄ bɛ ku ba n mu woo dasi Jesu naane ŋa iyi à wa beu n dɛi ŋa nɔ̄ n naaò ŋa wa Zeruzalemu n jò a kpã ŋa iju.

Pɔ̄lu wa sɔ̄ ŋa bei nŋu í kpaasi ido

(Cɔ̄ IWB 9:1-19; 26:12-18)

6 Nɔ̄i Pɔ̄lu í sɔ̄ ŋa má í ni, si bei ñ wa n koo ñ maai Damasi zakai dasãu, si kpãau gbakã ŋɔ̄i inya kumá nla gɔ̄ í naa sim hai lele í biim piu.

7 Nɔ̄i ñ cuku ilɛ nɔ̄ ñ gbɔ̄ ide ku fɔ̄ gɔ̄ wa kpem wa ni, Sɔ̄lu,

Sɔ̄lu, na mii í ce ñ waa kpãm iju.

8 Nɔ̄i ñ bee ñ ni, awɔ̄i yoo Lafɛɛ. Nɔ̄i í ni, amui Jesu inɛi Nazareti, amu iyi ñ ya maa kpã ijuu.

9 Inɛ ŋa iyi à waa toom ŋau à yɛ inya kumáu amma a kù gbɔ̄ imui inɛ iyi wa bam ide ku fɔ̄u.

10 Nɔ̄ ñ beɛɛ ñ ni, Lafɛɛ, beirei an ce. Nɔ̄i í ni, dede i bɔ̄ Damasi. Bei aa sɛɛ mii iyi Ilaaɔ̄ í bi i ce fei.

11 Kulai inya kumáu í jò ñ feɛju. Na nŋu, kpaasim ŋa à mu awɔ̄m nii à toò Damasi.

12 Wee mɔ̄kɔ̄ gɔ̄ í wa bɛ à ya kpoo Ananiasi, í mà beɛɛi Ilaaɔ̄ nɔ̄ wa too woodai Moizi. Zuifu ŋa iyi à wa ilu bɛ fei à waa je sɛɛda jiiidaɛ.

13 Nɔ̄i í naa bi tom nɔ̄ í ni, Sɔ̄lu kpaasim, yɛ ilu. Tengi bɛ gbakã ijum í cɛi nɔ̄ ñ yɔ̄.

14 Nɔ̄ í ni má, Ilaaɔ̄ Lafɛɛi bala nwa ŋai í cicɛ ku ba i mà idɔ̄ɔ̄bie nɔ̄ i yɛ Jesu Inɛ Dee deeu, nɔ̄ i gbɔ̄ idei gɛɛɛ.

15 Awɔ̄i aa je sɛɛdaɛ i sɔ̄ inɛ fei mii iyi ñ yɛ do iyi ñ gbɔ̄.

16 Nɛi, màà jò ku kpɛ má. Dede i kpe irii Aɔ̄ Lafɛɛ, i jò a dasiɛò inyi ku ba i wɛ i má hai si dulum dɛɛ ŋa.

Pɔ̄lu wa sisi bei Lafɛɛ í be nŋu bi dimi mmu ŋa

17 Pɔ̄lu í ni má, iyi ñ nyi Zeruzalemu ŋɔ̄i aɔ̄ nŋu gɔ̄ ñ wa n ce kutɔ̄ kpasɛi Ilaaɔ̄ nɔ̄ ñ ce kuyɛ.

18 Si kuyɛm nɔ̄u ñ yɛ Lafɛɛ Jesu nɔ̄ í sɔ̄m í ni n ce nɔ̄ya n fita hai Zeruzalemu domi inɛ ŋau a kaa gba ide iyi ñ wa n sisi na irii nŋuu.

19 Nɔ̀ n̄ ni, Lafɛɛ, ngu ɲa à mà sãa sãa iyi n̄ ya n bɔ̀ ile bii à ya ce kutɔ̀tɔ̀ ɲa n mu ine ɲa iyi à dasiɛ naane n cã ɲa nɔ̀ n dasi ɲa piisɔ̀.

20 Nɔ̀ à mà si ajɔ̀ iyi à kpa Etieni woo jɛ sɛɛdaɛ, amu takam n̄ wa bɛ n̄ jɛsi a kpa. Amui n̄ cɔ̀a ine ɲa iyi à kpa ɲau j̄ine ɲa mɔ̀m.

21 Amma í sɔ̀m í ni n koo, domi hee j̄ij̄i bi dimi mmu ɲai n̄ɲu á bɛm.

Pɔ̀lu do ine ngboi igũi Romu

22 Ine ɲau à waa desi idei Pɔ̀lu it̄i hee í fɔ̀ ide ɲau bɛ. Amma waati iyi à gbɔ̀ í ni Ilaaɔ̀ í bɛ n̄ɲu bi dimi mmu ɲa, ɲɔ̀i aɲa fei à lɔ̀si ku dɔ̀ anu à waa ni, í kpa. Dimii lafɛɛ kù s̄la ku maa wɛɛ.

23 Idɔ̀ɔ̀kɔ̀ ɲa í j̄ò à waa dɔ̀ anu nɔ̀ à bɔ̀ ibɔ̀ ɲa ɲa à nyɔ̀, nɔ̀ à waa dede iruru lele.

24 N̄ɔ̀i ine ngboi igũi Romu í ni a bɔ̀ Pɔ̀lu inɔ̀ ile nɔ̀ a tɛaa kpɔ̀tɔ̀ ku ba ku fɔ̀ ntɔ̀. Í ni bɛɛbɛi si na iyi í j̄ò wa bi ku mà na mii í j̄ò zamaau wa dɔ̀ sie anu.

25 Iyi à d̄i Pɔ̀lu à waa bi a cãa ɲɔ̀i í bee ine ngboi sooge ɲa iyi í wa bɛu í ni, ì ne kpãa í cã inei Romu titã í bɛi í cɛaa kiiti?

26 Iyi ine ngboi sooge ɲau í gbɔ̀ ideu í koo í sɔ̀ ine ngboi igũu í ni, beirei aa ce. Mɔ̀kɔ̀u inei Romui.

27 N̄ɔ̀i ine ngboi igũu í naa bi Pɔ̀lu í beɛ í ni, awɔ̀u inei Romui? Nɔ̀ Pɔ̀lu í ni, oo.

28 N̄ɔ̀i ine ngboi igũu í ni, amu n̄ sã fiaj̄i j̄iida j̄iida n̄ bɛi n̄

jɛ̀ò inei Romu. N̄ɔ̀i Pɔ̀lu í jɛaa í ni, amu, bɛɛbɛi à bím.

29 N̄ɔ̀i gbakã ine ɲa iyi à waa bi a cãau à j̄ò, domi n̄ɔ̀ í mu baa ine ngboi igũu takæ do iyi í gbɔ̀ Pɔ̀lu takæ inei Romui nɔ̀ wee n̄ɲu í j̄ò à d̄uu do sɛsee wo.

À bɔ̀ Pɔ̀lu bi igbɛi woo kiiti ɲa

30 Ine ngboi igũu í bi n̄ɲu ku mà kam kam mii iyi í j̄ò Zuifu ɲau à waa yɛ taalei Pɔ̀lu. Na ɲɔ̀i í j̄ò iju kumáɛ í j̄ò à f̄uu, nɔ̀ í ni ine ngboi woo weei Ilaaɔ̀ ɲa do igbɛi woo kiiti ɲau fei a tɔ̀tɔ̀ wa. Nɔ̀ í bɔ̀ Pɔ̀lu waju n̄ɲa.

23

1 Pɔ̀lu í kãsi ine ɲa iyi à tɔ̀tɔ̀u iju nɔ̀ í ni, inɛ kpaasim ɲa, idɔ̀m kaa yɛ taalem domi n̄ ce kuwɛɛm nii dee dee si wajui Ilaaɔ̀ hee do nnyí fei.

2 N̄ɔ̀i Ananiasí woo wee nlau, í sɔ̀ ine ɲa iyi à waa leek̄i bi Pɔ̀luu í ni a cãa si gɛɛɛ.

3 Nɔ̀ Pɔ̀lu í buu í ni, Ilaaɔ̀i á cãɛ, awɔ̀ id̄i f̄uf̄u *! Ì huba ì waa kiitiim si woodai Moizi, nɔ̀ ì kua wooda má ì ni a cãm.

4 N̄ɔ̀i ine ɲa iyi à waa leek̄i kɔ̀kɔ̀ɛu à ni, woo wee nlai Ilaaɔ̀i í yɔ̀kɔ̀ ì waa bu bɛɛbɛ?

5 N̄ɔ̀i Pɔ̀lu í ni, kpaasim ɲa, n kù mà mà woo wee nlai. N̄ mà iyi kukɔ̀i idei Ilaaɔ̀ í ni, í maà ya fɔ̀ taalei ilu iri n̄ɲɛ ɲa.

6 Pɔ̀lu í mà si igbɛu ine gɔ̀ ɲa Sadusi ɲai, ine gɔ̀ ɲa mɔ̀ Farisi ɲai. N̄ɔ̀i í fɔ̀ ide hee lele si igbɛu í ni, inɛ kpaasim ɲa,

* 23:3 awɔ̀ id̄i f̄uf̄u bi Zuifu ɲa arabui. Bi tu ɲa inɔ̀ ilei à ya si ine ɲa nɔ̀ à ya teese anyii ileui j̄iida. Amma inɔ̀ ileu takæ konkombii í ya maa nu. Bii à nia ine id̄i f̄uf̄u í yɛ bɛi ilu muaf̄it̄i à waa kpoo.

amuu Farisii, ine iyi Farisi na à bí. Ì waa kiitiim nai si na iyi í jò ñ dasi naane iyi iku na aa na a jì hai si bale.

7 İyi í fò beebe gbakā, n̄i Farisi nau do Sadusi nau à waa ce kakoo n̄o igbeu í kpē minji.

8 Sadusi na à ya ni iku na a kaa jì hai si bale, amaleka do hunde mmu gō na mō a kù wēē, amma Farisi na à jesi iyi mii nau be fei í wēē.

9 N̄o wakata í dede si anini n̄ja à waa jā do gbugbā, n̄o Farisi woo kō ine na si wooda gō na à ni, a kù ye taalei m̄akōu. Yooi í mà mà amaleka gōi walakō hunde mmu gōi í s̄ō ide.

10 N̄oi kakoou í la ntō ntō hee n̄jo í mu ine ngboi igūu jiida a maà na a ga arai P̄olu. N̄o í ni sooge nau a koo a gbā P̄olu wa a nyiòe inò ileu.

11 Idū ajō n̄ju Aṣ Lafēe í naa í s̄ō P̄olu í ni, maà m̄ango munya. Si bei ì j̄em s̄ēda Zeruzalemu ih̄e, beebe m̄oi aa j̄em s̄ēda Romu má.

À waa de P̄olu ku kpa

12 Iju kumáe daadaakō n̄i Zuifu nau à ce anu akā n̄o à ceekpe à ni aṅa a kaa j̄e hee má j̄e a m̄o bii kù j̄e à kpa P̄olu sisi.

13 Aṅa iyi à ce anu akāu à re baa aṅa ciiji.

14 N̄oi à koo à ba ine ngboi nau do ine ngboi woo weei Ilaaṣ nau à s̄ō na à ni, à ceekpe iyi a kaa ka tie ngōgō bii kù j̄e à ba à kpa P̄olu sisi.

15 Na n̄ju, à bi in̄e do igbei woo kiiti nau i koo i s̄ō ine ngboi igūu ku naaò P̄olu wa bi

tu n̄e, n̄o ku j̄o bei ì waa bi i teese i cō yaasei ideeu má na. Awa aa ka ce s̄ōlu ka kpa hee ku maa to wa be.

16 Amma ama in̄em̄okoi weci P̄olu í gb̄o à waa f̄o ide i zambau. N̄oi í koo í l̄o ide i sooge nau n̄o í s̄ō P̄olu ideu.

17 N̄oi P̄olu í kpe ine akāi ine ngboi sooge nau í s̄ō í ni, b̄oò ama awaasū ih̄e bi ine ngboi igūu domi í n̄e ide gō iyi á s̄ō.

18 N̄oi ine ngboi sooge nau í b̄oò awaasūu bi ine ngboi igūu, n̄o í s̄ō í ni, P̄olu in̄ei piis̄ōu í kpem n̄o í t̄ōm n̄ naaò awaasūu ih̄e wa bi tit̄e, domi wa bi ku s̄ōe ide gō.

19 N̄oi ine ngboi igūu í mu aw̄oi awaasūu í b̄oòe k̄ak̄ale í beee í ni, ide mii ì waa bi í s̄ōm.

20 N̄oi í ni, Zuifu na à ce anu akā à t̄ōe ala i b̄oò P̄olu bi igbei woo kiiti nau, n̄o ku j̄o bei à waa bi a teese a cō yaasei idee má.

21 Amma maà ti i gb̄o ide n̄jau, domi à re baa aṅa ciiji ine na iyi à waa siaa kpāa ku ba a muu. N̄o aṅa fei à ceekpe à ni aṅa a kaa j̄e a kaa m̄o bii kù j̄e à kpa. Baa n̄sei à t̄ā s̄ōlu a cōo. Aw̄o akāi à waa degbe i j̄o ku naa wa.

22 N̄oi ine ngboi igūu í ni, maà s̄ō ine gō i ni ì sisiim ideu ih̄e má. N̄o í j̄o awaasūu í n̄e.

À b̄oò P̄olu bi Felisi ilu ile

23 N̄oi ine ngboi igūu í kpe ine ngboi sooge minji gō na í s̄ō na í ni, i t̄ōt̄ō sooge c̄iō minji a b̄o Sezaree do masa kitaò f̄ēwa do ilu kakaa na aṅa c̄iō minji i ce s̄ōlu i dasi kpāa is̄o m̄ēs̄ai ale na.

24 Nɔ́ i dīa ačí ɲa gaayi nɔ́ i so Pɔ́lu i kooðe bi Felisi ilu ileu baani.

25 Iyi í fɔ beɛbe í tã ɲɔ́i í kɔ́ tia má í ni,

26 amu Kolodu Lisiasi, ñ wa n ceɛ fɔɔ, awɔ Felisi ilu ile ilu beɛɛɛ nla nla.

27 Mɔ́kɔ́u ihē wee ñ jò à naaðe wa bi tɛɛ. Zuifu ɲa à muui à waa bi a kpaá. Iyi ñ mà iyi inɛi Romui ɲɔ́i ñ koo do soogem ɲa nɔ́ ñ gbaa.

28 Ñ bi n mà na mii í ce à waa ye taaleɛ. Na ɲɲu, ñ bɔðe si wajui igbei woo kiiti ɲɲa.

29 Hai bei ñ yɔɔ iyi à waa ye taaleɛi na wooda ɲɲa amma kù ce ngɔgɔ iyi í to a dasiɛ piisɔɔ mɔ́m hee ma je a kpaá.

30 Si anyiɛ ñ gbɔ iyi Zuifu ɲau à ce anu akã ku ba aɲa a kpaá, ɲɔ́i gba kã ñ jò à naaðe wa bi tɛɛ. Nɔ́ ñ sɔ́ inɛ ɲa iyi à waa ye taaleɛ a naa a fɔ́ ide ɲɲa si wajue.

31 Iyi í kɔ́ tiau í tã nɔ́ í soo í na sooge ɲau. ɲɔ́i sooge ɲau à ce bei í sɔ́ ɲau fei, à so Pɔ́lu idũu à bɔðe hee Antipatisi.

32 Iju kumaɛ ɲɔ́i sooge ɲau à nyi bi ileu nɔ́ masa ɲau à waa bɔð Pɔ́lu bi Felisi ilu ileu.

33 Iyi à to Sezaree gba kã ɲɔ́i à naa tiau nɔ́ à nyisiɛ Pɔ́lu.

34 Iyi í cio tiau í tã ɲɔ́i í bee Pɔ́lu hai bii í naa. ɲɔ́i Pɔ́lu í ní hai ilei Silisii.

35 Nɔ́ Felisi í ni, awɔi aa sisiim ideɛ bii woo ye taaleɛ ɲau à to wa. Nɔ́ í ni a dasi Pɔ́lu kpasɛi amanlu Herodu.

1 Iyi í ce aɲɔ́ miu ɲɔ́i Ananiasii woo wee nlaɪ Ilaaɔ́u í bɔ́ Sezaree ɲɲu do inɛ ngbo gɔ́ ɲa do woo mà wooda gɔ́ iyi à ya kpe Tɛɛtulu. ɲɔ́i à bɔ́ bi Felisi ilu ileu à koo à waa fɔ́ taaleɪ Pɔ́lu.

2 ɲɔ́i à kpe Pɔ́lu wa nɔ́ Tɛɛtulu í lɔ́si ide ku fɔ́ wa yeð taaleɛ wa ni, awɔ Felisi ilu beɛɛɛ nla, à ne laakai ku sũ ntɔ́ ntɔ́ do baakaɛ. Ilu ku ye jiidæ í jò ñ kpaasi mii nkɔ́ na aranfaanii ile nwa.

3 À jesi mii iyi ñ waa ce fei bii fei si waati kãma fei do saabu jiiida.

4 A kù bi ka kpa waatiɛ amma à waa tɔɔɛ i cɔ́ wa do iju jiiida nɔ́ i gbɔ́ ide keeke iyi à neu ihē.

5 À ye iyi mɔ́kɔ́u ihē ilu naanaui, nɔ́ í ne kòsi si aninii Zuifu ɲa si andunyau ihē fei. ɲɲui í je inɛ ngboi kpãai Aɔ́ ku tɔɔ gɔ́ iyi à ya kpe inɛi Nazareti ɲa.

6 Í de kpãa mɔ́m ku riisið kpasɛi Ilaaɔ́u. ɲɲui í jò à muu. [À bi ka kiitiɛ do wooda nwa.

7 Amma Lisiasi inɛ ngboi igũu í naa í gbaa hai si awɔ nwa do gbugbã.

8 Nɔ́ í ni woo ye taaleɛ ɲau a naa bi tɛɛ.] Awɔ takæ beɛɛ ide, aa yɔ́kɔ́ i gbɔ́ ntɔ́i ideu si bii í jò à waa ye taaleɛu.

9 Iyi Tɛɛtulu í fɔ́ beɛbe í tã nɔ́ Zuifu ɲa iyi à wa beu fei à ni ideu ntɔ́i.

Pɔ́lu í kɔð araɛ si wajui Felisi

10 ɲɔ́i Felisi ilu ileu í tosi Pɔ́lu awɔ́ í ni ku fɔ́ ideɛ. ɲɔ́i Pɔ́lu í ni, ñ mà iyi awɔ́i ñ je woo ce kiitii ileu ihē hai ku kpe. Na

24

Zuifu ɲa à má Pɔ́lu ide

nɲu, an kɔ̀o aram do laakai ku sũ.

11 Bii ì bee aa sɔ̄e iyi kù re ajɔ maateji wa iyi ñ bɔ Zeruzalemu Ilaaɔ ku gulea.

12 Ine kãma kù yem bii ñ wa n ce kakɔ̀ do ine gɔ titã hee má je n kòsi ɲa ija si kpasɛi Ilaaɔ walakɔ ile bii à ya ce kutɔ̀tɔ̀ ɲa ɲa walakɔ si inɔ ilu ɲa.

13 Ide iyi à waa màm nɔu be nsei, nkãma kù wee iyi wa nyisi iyi ntɔi.

14 Amma ide akãi an jesi si wajue, ñ wa n tɔ̀o Ilaaɔ Lafɛi bala nwa ɲa do kpãa iyi ine ihɛ ɲa à waa ni iboi. Do nɲu fei, ñ wa n jirima woodai Moizi ɲau do tiai walii ɲau fei.

15 Ñ dasi naane iyi Ilaaɔ á jì amane jiida ɲa do amane laalo ɲa hai si bale, bei aɲa mɔ̀ à dasi naane.

16 Nɲui í jò amu mɔ̀ ñ wa n hanya ajɔ fei ku ba idɔm ku maà ye taalem si wajui Ilaaɔ do si wajui ine ɲa.

17 Adɔ̀ nkpɔ̀ nkpɔ̀ í lɔ̀ n kù bɔ Zeruzalemu. Si ajɔ gbeejiu ihɛi ñ koo be ñ bɔ ku sobi inei ilem ɲa do fia nɔ̀ n cea Ilaaɔ amua.

18 Si nɲui à bam kpasɛi Ilaaɔ be ñ wa n ce bukiì ara ku màm. Zamaa kãma kù wa be, ija ku kòsi mɔ̀ kù wa be.

19 Amma Zuifui ilei Azii gɔ ɲa à wa be. Á sía aɲa taka ɲa a naa a je seeda si wajue bii í je à ye sim taale gɔ.

20 Walakɔ̀ jò ine ɲau ihɛ a fɔ taale iyi à ye sim si waati iyi à leekim si wajui igbei woo kiiti ɲau.

21 A kù ye taalem si nkãma bii kù je si ide akãu ihɛ iyi ñ

fɔ hee lele ñ ni iku ɲa aa na a jì hai si bale. Na ɲoi í jò à waa kiitim si wajue nnyi má.

22 Wee Felisi í mà yaasei kpãai woo dasi Jesu naane ɲa sãa sãa, ɲoi í sɔ̀ Zuifu ɲau í ni, í jò Lisiasi ine ngboi igũu ku to wa, ajɔ nɲui an wũa ide nɲeu.

23 Nɔ̀ í sɔ̀ ine ngboi sooge ɲau í ni ku mu Pɔlu titã, amma ku jò ku ne arae keeke nɔ̀ kú ya jò kpaasie ɲa a ya naa a cɔ̀o nɔ̀ a máa gbɔaa.

Pɔlu í wa wajui Felisi do Dusila

24 Iyi waati í lɔ̀ keeke ɲoi Felisi í naaò abo Zuifue gɔ wa, à ya kpoo Dusila. Nɔ̀ í ni a koo a kpe Pɔlu wa. Iyi í to wa nɔ̀ à waa desie itl si bei wa fɔ idei naane ku dasi si Jesu Kirisi.

25 Amma si bei Pɔlu wa sisi ɲa idei dee dee ku je do gaya do kiiti iyi wa naa, zigii Felisi í da nɔ̀ í ni, aa yɔ̀kɔ̀ í ne titã. Bii ñ ba faya an kpee má.

26 Wee wa bi Pɔlu ku mua nɲu fia. Nɔ̀ í ce í ya maa kpoo kpaa kpaa aɲaò a maa fɔ ide.

27 Iyi í ce bei adɔ̀ minji ɲoi Pɔsiu Fesitu í na í sãsi agbei Felisi. Wee Felisi í jò Pɔlu ile piisɔ̀o bei si na iyi í jò wa bi nɲu ku ne beere bi Zuifu ɲau.

25

Pɔlu í so kiitie í daa ilaalu nlaì Romu si awɔ

1 Iyi Fesitu í to wa Sezaree, si ajɔ meesiae í bɔ Zeruzalemu.

2 Nɔ̀ í ine ngboi woo weei Ilaaɔ ɲau do Zuifu ine ngbo ɲau à koo à má Pɔlu ide bi Fesitu.

3 Nɔ̀ à waa tɔ̀e suuru ntɔ̀ ntɔ̀ ku ba kú jò Pɔlu ku naa

Zeruzalemu. À waa bi Pòlu ku naa Zeruzalemui si na iyi í jò à ðí zamba nja a ba a kpaa kpãa.

4 Amma Fesitu í je nja í ni Pòlu í wa ile piisðoi Sezaree nò nju takai nju kaa kpete ku nyi be.

5 Na nju, í ni a jò nju do ine ngbo nja a koo be nò bii í je í ce taale goi á fò.

6 Fesitu kù re ajo meejo wala ajo mee wa si ino nja nò í nyi Sezaree má. Iju kumáe nò í bò ile bi ku ce kiiti nò í ni a naaò Pòlu wa.

7 Iyi Pòlu í to wa nji Zuifu nja iyi à naa hai Zeruzalemu à kaakoe à waa máa ide laalo kugaabu nkpo nkpo nò nkama kù wee iyi wa nyisi iyi ide njau ntói.

8 Nji Pòlu wa kòò arae í ni, n kù ce kurara go si woodai Zuifu nja hee má je si kpasèi Ilaað hee má je bi ilaalu nlai Romu.

9 Amma Fesitu wa bi nju ku ne beere bi Zuifu nja. Na nji í jò í bee Pòlu í ni, ì bi í bò Zeruzalemu a ceè kiiti si wajum na irii ideu ihè?

10 Nji Pòlu í ni, aawo. Bi ku kiitii ilaalu nlai Romui n wa ihè, ihèi á sía a kiitiim. N kù cea Zuifu nja kurara kama, nò awò takae ì waa ne kumàsie sãa sãa.

11 Bij n ce kurara walako daa go iyi í to a kpam n kaa n kò. Amma ide nja iyi à waa ye taalem siu ihè, bii kù je ntò ine go kaa yòkò ku dasim awò. Na nju, n so kiitim n daa ilaalu nlau takae si awò.

12 Iyi Fesitu do ine nja à busi nje à tã, nji í sò Pòlu í ni, si bei

ì so kiitie ì daa ilaalu nlau si awò, bi teeí aa bò.

À bòò Pòlu si wajui Agiripa do Berenisi

13 Iyi waati í lò keeke má, nji amanlu Agiripa do wecè Berenisi à naa Sezaree Fesitu ku ce fòò.

14 Si bei à waa kpe be nji Fesitu í sò amanluu idei Pòluu í ni, ine go í wa ihè, Felisi í jò à dasie piisðo.

15 Iyi n bò Zeruzalemu nji ine ngboi woo weei Ilaað nja do ine ngboi Zuifu nja à naaò ideè wa bi tom. Nò à tòm n ye taaleè ku ba nja a kpaa.

16 Amma n je nja n ni inei Romu nja a ci ya jò a kpa ine bii kù je à kiitie. À ya muua waatii nju do woo ye taaleè nja a fò ide titã geledò gele.

17 Nji nja fei à naa ilu ihè. Si bei n kù bi ku kpe má, nji iju kumáe n kpe nja bi ku ce kiiti nò n ni a gbã Pòlu wa.

18 Nji woo ye taaleè nja à dede sie amma a kù ye taaleè si ide laalo go bei n wa n tamaau.

19 Idei kutòoi nja taka njai à waa ce si kakòò, do idei məkò go iyi í ku à ya kpoo Jesu. Amma Pòlu í ni dim dim məkòu í wee.

20 Amu n biti beirei an kiiti ideu ihè. Na nji í jò n bee Pòlu bii í bi n koo n ceaa kiitii ideu Zeruzalemu.

21 Amma í so kiitieu í na ilaalu nlau. Nò n ni a dasie piisðo má titã hee n maa n jò a kooðe bi tee.

22 Nji Agiripa í sò Fesitu í ni, amu takam n bi n gbò ide hai si gelei məkòu. Nji Fesitu í ni, ala aa gbò.

23 Njoi iju kumáe Agiripa do Berenisi à naa bi ku ce kiitiu do jirima jiida, njoi ine ngboi sooge ja do ilu beerei ilu jau à too ja wa. Njoi Fesitu í ni a naaò Pòlu wa, nò à naae wa.

24 Iyi Pòlu í to wa njoi Fesitu í ni, to, awò amanlu Agiripa do inje iyi ì wa ihē fei ja, Pòluu wee. Na iriei Zuifu jau fei à naa bi tom waati iyi ñ bò Zeruzalemu, nò à nyi wa bitom ihē má, à waa la à ni kù sía a jòò si hunde.

25 Amu n kù ye sie taale kama iyi í to a kpaá. Amma si bei nju takae í so kiitiu í daa ilaalu nlau si awò njoi í ce ñ ni an jò a kooe bi tee.

26 Do nju fei, n kù ye sie ide baa icu akā iyi an ceàò ilaalu nlau tia. Na njoi í jò ñ naae wa si wajui inje fei. Iyi í re mòm ñ naae wai si wajui awò amanlu Agiripa, i cò yaasei ideu ku ba n ba iyi an kò.

27 Kù neem yaase n sambaa inei piisòò gò nò n kù sisiaa taale gò iyi í ce.

26

Pòlu wa kòò arae si wajui Agiripa

1 Njoi Agiripa í sò Pòlu í ni, ì ne kpāa i fò ide i kòò arae. Njoi Pòlu í wu awò lele nò í ləsi ku kòò arae í ni,

2 awò amanlu Agiripa, inòm í dō do bei an fò ide nnyi n kòò aram si wajue si ide ja iyi Zuifu jau à waa mám nòu fei.

3 Ñ mà iyi ì mà dedembai Zuifu ja sàa sàa do ide i kakòò nja. Na njoi í jò ñ wa n tòòe i gbò idem do laakai.

4 Zuifu jau fei à mà kuwεem hai waati iyi ñ wεε awaasū. À mà iyi Zeruzalemu bei ñ je ama bi dimii inem ja.

5 À mà m hai ku kpe. Na nju, bii à bi aa yòkò a jeem seeda iyi si kpāai Farisi naj ñ la, aja iyi à re ine fei si kpāai Ilaaò ku tòò nwa.

6 Nò nsei à waa kiitiim si na iyi í jò ñ wa n cò kpāai kuwā iyi Ilaaò í cea bala nwa ja.

7 Kuwāui dimi maateeki nwa jau mò fei à waa cò kpāae. Na njoi í jò à waa cea Ilaaò ice do himma aleò daakò. Amanlu, kpāau be iyi ñ wa n cò nju í jò Zuifu jau à waa mám ide.

8 Beirei í ce inje Zuifu ja i ci ya yòkò i dasi naane ja iyi Ilaaò á jì iku ja.

9 Amu takam ñ tamaa í siai wo n dede kpāa baa yooma fei bei an ce n ganjiò ide i Jesu inei Nazaretiu.

10 Beɛbei ñ ce Zeruzalemu. Ine ngboi woo weei Ilaaò ja à nam gbugbā n muò woo dasi Jesu naane nkpò n dasi ja piisòò. Bii à bi a kpa ine gò mòm amu takam ñ ya n wa sii.

11 Tuuba nkpò nkpò ñ ya n maa n kpā ja ijui ile bii Zuifu ja à ya ce kutòtòò nja ja fei ku ba n tilasi ja a kòsi ide i Jesu. Ñ ya n maa n mu ja do idòkò hee kaa kaa, ñ ya n bò hee do si ilu mmu ja fei n koo n kpā ja iju.

Pòlu wa fò ide i dò ku kpaasie (Cò IWB 9:1-19; 22:6-16)

12 Njoi Pòlu í ni má, beɛbei ine ngboi woo weei Ilaaò ja à yòòdaam n bò Damasi do yiiko nja.

13 Amanlu, zakai dasā si kpāau n̄ ye inya kumá í naa hai lele í bii wa, amu do ine ηa iyi à waa sim. Inya kumáú í re baa inya kumáú inunu.

14 N̄oi awa fei à cuku ilē, n̄ n̄ gb̄o imu ḡo wa bam ide ku f̄o do feei Eb̄e wa ni, S̄olu, S̄olu, na mii í ce ì ya maa kpām iju. Á gaabue i k̄o sim bei í ya gaabua ket̄e kombo iyi wa jabu na goloí laf̄ēē.

15 N̄o n̄ bee n̄ ni, aw̄oi yoo Laf̄ēē. N̄o í ni, amui Jesu iyi ì ya maa kpā ijuu.

16 N̄sei, dede i leek̄í. N̄ naa siei n̄ cic̄ae í je woo ce ic̄em, n̄o í je sēedaí mii ηa iyi ì ye tā do iyi aa nyi í ye má waati iyi an naa sie.

17 N̄ cic̄aei hai si inei Izireli ηa do hai bi dimi mmu ηa n̄ n̄ wa n̄ b̄e bi tu ηa

18 í c̄í n̄ηa iju. N̄ wa n̄ b̄e bi tu ηai ku ba a sinda hai si ilu kuku a l̄o si inya kumá, n̄o a sinda hai si gbugb̄ai Seetam a naa bi Ilaā. An b̄e bi tu ηai ku ba a dasim naane n̄o Ilaā ku kpa dulum du ηa n̄o a na a je tubu do ine ηa iyi í cica à je t̄eē.

P̄olu wa f̄o idei ic̄eē

19 N̄oi P̄olu í ni má, amanlu Agiripa, na η̄oi í ce n̄ wa n̄ jirima kuye iyi í naa hai bi Ilaāu.

20 Sinte tit̄a n̄ ce waazo Damasi, si anȳe n̄o n̄ ce Zeruzalemu do si ilei Zudee fei do bi dimi mmu ηa. N̄ s̄o ηa n̄ ni a kpaasi id̄o a sinda si Ilaā, n̄o a ce ic̄e iyi á j̄o a ye si ηa iyi à kpaasi id̄o.

21 Na η̄oi í ce Zuifu ηau à mum hai kpas̄ei Ilaā à waa de ku kpaam.

22 Amma Ilaāoi í nyam hee do nnyi fei n̄o n̄ wa ih̄ē n̄ wa n̄ je sēeda si wajui amanē ηa hai keeke do n̄la fei. N̄ k̄u wa n̄ f̄o ide ḡo bii k̄u je iyi Moizi do walii ηa à ni á na ku ceu baasi.

23 Mii iyi à ni á na ku ceu n̄ηui í je Kirisi á na ku ye ijuukp̄a n̄o k̄u je ine sinte iyi á j̄i hai si balē n̄o ku sisi idei inya kumá bi Zuifu ηa do bi dimi mmu ηa.

P̄olu í s̄o Agiripa ku dasi Jesu naane

24 Si bei P̄olu í sisi yaasei idee b̄e b̄e η̄oi Fesitu í la hee lele í ni, P̄olu, ì waa s̄umui. M̄a cio n̄la ku cēi í dasi s̄umu.

25 Amma P̄olu í ni, n̄ k̄u je s̄umu Fesitu, aw̄o ilu b̄eēēu. Ide iyi n̄ wa n̄ f̄ou dei í je nt̄o, n̄o wa too kp̄a.

26 Amanlu Agiripa í n̄o í m̄a yaasei ideu. N̄oi í ce n̄ wa n̄ f̄o ideu do laakai ku s̄u si wajue si na iyi í j̄o n̄ m̄a k̄amaē k̄u manjia, domi ideu k̄u ce si asii.

27 Aw̄o amanlu Agiripa, ì dasi ideí walii ηau naane mb̄e? N̄ m̄a s̄a s̄a iyi ì dasi naane.

28 N̄oi Agiripa í s̄o P̄olu í ni, deb̄ei, si waati keekeu ih̄ē ì waa tamaa aa cem inei Kirisi?

29 N̄oi P̄olu í jeaa í ni, n̄ wa n̄ t̄o Ilaā ku j̄o í ye bei amu, bii á ce n̄sei, bii í n̄o í je á k̄pe m̄oi. Ku maà je baa aw̄o ak̄a, amma hee do ine ηa iyi à waa de it̄i si idem nnyi ih̄ē fei. N̄ bi in̄je m̄o í ye bei amu amma ku maà je a da n̄ηe si kpenk̄pem bei à daam siu ih̄ē.

³⁰ Iyi Pɔlu í fɔ bɛɛbɛ í tã nɔi amanluu do ilu ileu do Berenisi do ine nɔa iyi à wa bi tu nɔa fei à dede

³¹ à fita hai inɔ ileu. Iyi à waa fita nɔi à sɔ nɔjɛ à waa ni, inɛɛu bɛ kù ce daa kãma iyi í to a muu piisɔɔ hee má jɛ a kpaá.

³² Nɔi Agiripa í sɔ Fesitu í ni, bii mɔkɔu kù so kiitiu ku daa ilaalu nlaí Romu si awɔ wo aa ka yɔkɔ ka jɔɔ.

27

À waa bɔɔ Pɔlu Romu

¹ Waati iyi à dasi idɔ ka bɔ ilei Itali do akɔi inyi nɔi à so Pɔlu do inei piisɔɔ gɔ nɔa à daa ine ngboi sooge gɔ iyi à ya kpe Juliu si awɔ. Nɔu mɔ wa jɛ ine ngbo si inɔ wuai soogei Romu nɔa iyi à ya kpe ti ilaalu Ogusitu.

² À lɔ akɔi inyii Adamiti gɔ iyi wa bɔ ikpa ilei Azii, nɔ à nɛ. Nɔ inei Masedɔni gɔ iyi í naa hai Tesalonika í wa inɔ nwa à ya kpoo Aritaaki.

³ Iju kumáe nɔ à to Sidɔɔ. Nɔi Zulu í cea Pɔlu jiida í jɔ í koo í yɛ kpaasie nɔa ku ba a muaa mii iyi í bi.

⁴ Iyi à nɛ hai bɛ nɔi fufu nla gɔ wa kɔ nɔa wa, nɔui í jɔ à too do icei gungum gɔ iyi à ya kpe Sipu.

⁵ Nɔi à kua inyi dũdũu ikpa ilei Silisi do Panfili nɔ à to wa Mira si ilei Lisi.

⁶ Ilu bei, ine ngboi soogeu í yɛ akɔi inyii Alesandiri gɔ iyi wa bɔ ikpa ilei Itali nɔ í dasi wa bɛ.

⁷ Iyi à nɛ, ajɔ nkpɔ nkpɔ kpɛɛ kpɛɛi à ce à waa koo do wahala nla nla nɔ à to

kɔkɔi ilu gɔ iyi à ya kpe Sinidi. Si bei fufu nlaú wa ganji wa waju ku bɔ, à yàa à bɔ ikpa gungum gɔ iyi à ya kpe Kereti. Iyi à waa koo, à tooi do ikpa icei gungum nɔu kɔkɔi ilei Samɔneei domi fufuu kù la do ikpa bɛ.

⁸ Nɔ à lɔ bɛ do kookaai nla nla nɔ à to bi ku leekii akɔi inyi iyi à ya kpe Ku Sía kɔkɔi Lasee.

⁹ Waati sisɔi à ce bɛ hee ine nɔa à dɔ anu à tã, nɔ waju ku bɔ nwa í jɛ mbirisi nla nla domi waatiu í ya gaabu do akɔi inyi. Na nɔi í jɔ Pɔlu í sɔ nɔa í ni,

¹⁰ inɛ kpaasim nɔa, à yɛ ilu ku bɔ nwaú á gaabu, á nɛ mbirisi do muse. Aso nwa nɔa do akɔi inyi takae fei á ce nfe, nɔ awa taka nwa ka ku.

¹¹ Amma ine ngboi sooge nɔa wa gbɔ ideí woo mu akɔu do ine iyi í nɛ akɔu takae í re ti Pɔlu.

¹² Wee bi ku leekii akɔi inyi nɔa kù sía a leekii bɛ sukui kpaá. Nɔi í jɔ ine nkpɔ nɔa í dasi idɔ í ni ka mɔsi waju ka to Fenisi tengi bii bi ku leekii akɔi inyii gungum ndii Keretiu í wa. Bi ku leekii akɔi inyi do ikpa nunui ale cingaa do cingaaí wa cɔ. Bei à bi a wa sukui fufuu.

Fufu nla gɔ í dede si tenku

¹³ Nɔi fufu fɛɛfɛɛ gɔ í dede hai ikpa awɔ cangai kpãai in-unu nɔi ine nɔa à tamaa bei isɛɛnɛi anɔa á cei si bei anɔa à bi. Nɔi à fa mii ku leekii akɔu wa hai inɔ inyi à bɔ waju nɔ à waa too kɔkɔi gungum ndii Kereti.

¹⁴ Amma iyi í ce sãa fufu nla gɔ iyi à ya kpe Erakilɔɔ í dede

do gbugbā hai geetei gungum nōu wa.

15 Njoi í tale akou wa hee à mǎngǎ ku jò akou ku ne dee dee nǎ à jǎǎe í nǎǎ wa bii í bi.

16 Nǎ à koo à lǎ kǎkǎi gungum keeke gǎ be iyi à ya kpe Koda. Gungum nǎui í jò fufuu í tia. Do nju fei ka bei ka so akǎi inyi keeke iyi í je ti faabau ka dasi inǎ akǎi inyi nlaui à wahala ntǎ ntǎ.

17 Iyi à dasi à tǎ njoi woo ce ice si inǎi akǎi inyi njau à dǐ akǎi inyi do ikū ja. Nǎ à fū ikūi acǎe, nǎ à jò fufuu í bǎǎ ja bii í bi si na iyi í jò à waa ce njo a maa na a dasi sǎai Libi.

18 Iju kumǎe si bei fufuu wa cǎ wa do gbugbā njoi à lǎsi asoi akǎi inyi ku wǎ ku dasi inǎ inyi.

19 Iju kumǎe má à wasi nyauí akǎi inyi takae ku wǎ ku sǎsi inǎ inyi do awǎi awa taka nwa.

20 Ajǎ nkpǎ nkpǎi à ce inunu kù fita hee má je andaiya ja nǎ fufu nla gǎ wa ce, a kù tamaa ma aa ka fita si.

21 Hai kukpe a kù je. Njoi Pǎlu í dede í leekǐ si anini njǎ í ni, inje fei, bii í je idem ja wo a kaa ka ne hai Kereti nǎ a kaa ka ye mbirisi do museu ihǎ.

22 Amma nsei nǎ wa n tǎǎ je, i jò laakai nje ku sū domi kǎma nje gǎ kaa ce nfe bii kù je akǎi inyi nju akǎ.

23 Nǎ mà beebai si na iyi í jò Ilaaǎ, nju iyi nǎ je tee, nǎ wa n ceaa iceu, amalekae í naa sim idū ana

24 í ni, Pǎlu, maà ce njo. Kù ne bei aa ce iyi í kù leekǐ si wajui ilaalu nlaí Romu. Nǎ wee, inǎ ja iyi inǎǎ ja ì wa inǎ

akou fei, Ilaaǎ í yǎǎda njai a baε ku wee.

25 Na nju, inje fei, i fū ara nje, domi nǎ wa n naane idei Ilaaǎu. Bei í sǎm nǎu á cei.

26 Amma akǎi inyi á cuku kǎkǎi gungum gǎ ku legε.

27 Si idūi ajǎ maatǎesiaε njoi fufu nla gǎ wa tale wa si antai tenku bii à wa iyi à ya kpe Mediteraneu. Njoi zakai idū lajau woo ce icei akǎi inyi njau à tamaa bei à maai ilei.

28 Njoi à dasi mii gǎ inǎ inyi à wǎ kujǐ isae nǎ à ba í to mǎetu kuntaa do mǎeje. Iyi í kǎǎsi keeke nǎ à sǎsi má nǎ à ba í ce mǎetu kǎnfla do mǎeǎ.

29 À waa ce njo a maa na a gamǎ do kuta ja, na njoi í ce à sǎsi mii ku leekǐ akǎi inyi ara mǎe do anyii akou ku ba ku leekǐe nǎ à waa degbe iju ku má nja.

30 Njoi woo ce icei akǎ njau gǎgǎ ja à waa de bei aa ce a sa do ile. Na njoi í jò à kita akǎi inyi keeke iyi í je ti faabau si inyi ku ba inǎ ja a tamaa bei à waa bǎ ku dǐ mii ku leekǐ akou si wajuei.

31 Amma Pǎlu í sǎ sooge njau do inǎ ngbo njǎ í ni, bii inǎ njau ihǎ a kù buba sǎe inje taka nje i kaa ba faaba ja.

32 Njoi sooge njau à bu ikūi akǎ keekeu nǎ à jò í mile si inyi.

33 Si bei à waa degbe iju kumǎu njoi Pǎlu í tǎǎ anja fei a je. Í ni, ajǎ maatǎe wai ihǎ ì waa de kpǎai faaba ja i kù nǎ i kù je ngǎgǎ ja.

34 Nǎ wa n tǎǎ je i je na faaba nje. Ntǎ ntǎ nǎ wa n sǎ njei, baa

ntoi irii ine akā nje kaa da ku nyɔ.

³⁵ Iyi Pɔlu í fɔ beɛbe í tã nɔi í so pɛɛ í saabu Ilaaɔ si wajui aɲa fei nɔ í bububue í losi ku je.

³⁶ Nɔi aɲa fei à fũ ara nja à wasi ku je.

³⁷ Awa iyi à wa si inɔi akɔi inyiu à weei amanɛ cɔ minji do kitaɔ fɛɛwa do mɛɛfa.

³⁸ Iyi aɲa fei à je à yo nɔi à wa iyafũ nja à sasi inɔ inyiu ku ba akɔu ku fɛɛ.

Akɔi inyiu í lege

³⁹ Iyi iju í má nɔi à nyɔ. Woo ce ice si akɔi inyi nja a kù mà inyau, amma à ye waawaa gɔ í ne sãa, nɔ à dasi idɔ a bɔɔ akɔu be bii aa yɔkɔ.

⁴⁰ Nɔi à bu ikũ ku leekĩ akɔu à jɔ í mile. Si waati akãu nɔ ine gɔ nja à fũ ikũ iyi à ya diɔ falafili nja. Nɔ à dede acɔu lele ikpa wajui akɔu ku ba fufu ku taleɛ ikpa waawaa.

⁴¹ Amma à kãsi geetei sãa gɔ do gbugbã nɔ à mɔngɔ ku lɔ. Nɔ wajui akɔu í gũ ile si sãa à mɔngɔ ku wue, nɔ kucãi inyi nlau í tale fitii akɔi inyiu do gbugbã í legeɛ.

⁴² Nɔi sooge nja à dasi idɔ aɲa a kpa inei piisɔɔ nja fei ku ba a maà na a wà a sa.

⁴³ Amma ine ngboi sooge nja í bi ku faaba Pɔlu. Na nɔi í ce í ganji nja. Í ni ine nja iyi à mà àwà a cua a kua ice.

⁴⁴ Nɔ ine nja iyi à gbe a gũ kpatakui akɔu walakɔ kpalɔɛ nja a kuaɔ ice. Beɛbei ine nja fei à kuaɔ ice baani.

¹ Iyi awa fei à to gungum be baani à mà iyi inyau Malitui à ya kpoo.

² Inei Malitu nja à mu wa do kubi jiida. À ko nwa ina nla nla awa fei à naa à nyia si na iyi í jɔ iji wa rɔ nɔ tũtũ wa ce.

³ Nɔi Pɔlu í so jli kambo í dasi ina. Asee njo wukuku gɔ í wa si be. Iyi í gbɔ inya gbãa nɔi í fita í wenwee si awɔɛ.

⁴ Iyi inei ilu nja à ye njou si awɔi Pɔlu nɔi à sɔ nje à waa ni, kam kam mɔkɔu ihɛ woo kpa inei. Baa do iyi í fita hai si wahalai inyiu ihɛ fei, iwɛ nja aa kiitie nɔ a kaa jɔ ku weɛ.

⁵ Amma Pɔlu í gbugbã njou si ina kù nɔ kù gbɔ ara kuro kãma.

⁶ Nɔi ine nja à waa cɔɔ mà araɛ á na ku wu walakɔ mà á na ku ku. Amma à kpe be nɔ nkãma kù ce nɔ à kpaasi ide à ni ineɛu ihɛ iwɛ nla nla gɔi.

⁷ Wee kɔkɔi inyau kpasɛi mɔkɔ gɔ í wa be, mɔkɔui í je ilaalui gungum nɔu, à ya kpoo Pubilusi. Í gba wai jiida jiida à ce ajɔ mɛeta si kpasɛɛ.

⁸ Wee baɛɛ kù waa ne baani, wa ce ara gbãa do bambannu. Nɔi Pɔlu í bɔ ile bii wa sũu í koo í cea kutɔɔ í le sie awɔ nɔ í ba iri.

⁹ Si anyii nju, à naaɔ bɔɔ mmu gɔ nja wa má nɔ à ba iri.

¹⁰ Nɔi ine nja à jirima wa ntɔ ntɔ. Iyi awaati í to à waa bi ka ne nɔi andi bukaatai mii iyi à bi fei ine nja à mu nwa.

Pɔlu í to Romu

¹¹ Cukpa mɛetai à ce be à bei à lɔ akɔi inyii Alesandiri gɔ à ne. Nju mɔ gungum bei í

28

Pɔlu í wa Malitu

leeki sukui kpaau. Akou í ne nyindai iwē Sika ña*.

12 Nɔ à to ilu gɔ iyi à ya kpe Sirakusi nɔ à sū bε idū mεeta.

13 Si anyiε ñɔi à dede hai bε má à bɔ Rezio. Iju kumáε nɔ fufu gɔ í dede wa hai ikpa awɔ cangai kpāai inunu wa tale wa í jò à to Puzɔli si ajɔ minjisiaε.

14 Nɔi à yε kpaasi woo dasi Jesu naane gɔ ña bε nɔ à ni ka ce azuma akā bi ti aña. Bεεbei isεεne nwau í ce à bei à toð Romu.

15 Nɔi kpaasi woo dasi Jesu naane ña iyi à wa Romuu à gbɔ baau nwa nɔ à naa kuko nwa hee kɔkɔi ajai Apiusi. Nɔ ine gɔ ña mɔ à kò wa bi ku sɔi ine njoo ña iyi à ya kpe Ile Mεeta. Iyi Pɔlu í yε ña ñɔi laakae í sū í wasi Ilaaɔ ku saabu.

16 Iyi à to Romu ñɔi à jò Pɔlu í ne ileε ikā. Nɔ sooge gɔ í ya maa degbeε.

Pɔlu í ce waazo Romu

17 Iyi í ce zakai ajɔ mεeta ñɔi Pɔlu í kpe ine ngboi Zuifui Romu ñau. Iyi à tɔtɔ à tā ñɔi í ni, inε kpaasim ña, Zuifu ña iyi à wa Zeruzalemu à mum à koo à na inei Romu ña n kù bei n kù raraa zamaau si nkāma, n kù nɔ n kù kɔsi dedembai bala nwa ña.

18 Inei Romu ñau à cɔ yaasei ideu nɔ à bi a jɔm domi a kù yε sim kurara kāma iyi í to a kparam.

19 Amma Zuifu ñau a kù jε ideu ñɔi í ce ñ so kiituu ñ daa ilaalu nlaɔ Romu si awɔ, baa do iyi n kù bi n yε taalei inei dimim ña.

20 Na ñɔi í jò ñ tɔtɔ ñε n sɔ ñε do yaaseε. Inε ña à daam si kpenkpen nii na ine iyi inei Izireli ña à waa cɔ kpāaεu.

21 Nɔi à sɔɔ à ni, a kù yε tia kāma iyi à ce wa hai ilei Zudee na irii idee, a kù nɔ a kù yε ine kāma iyi í naaɔ ide laalɔ wa hai bε na iriε.

22 Amma awa taka nwa à bi ka gbɔ iyi í wa idεε, domi à mà bii feii à ya maa fɔ laalɔi kpāa iyi í waa toou.

23 Nɔ à jile ajɔ iyi aa nyi wa bi tεε má. Iyi ajɔu í to ine nkɔɔi í naa ile bii í wau. Nɔi í kɔ ñña si cio hai daakɔ hee ale í koo í leò. Wa sisi ñña yaasei bommai Ilaaɔ nɔ wa kɔ ñña si idei Jesu hai si woodai Moizi do si tiai walii ñau ku ba a jesi.

24 Nɔi ine gɔ ña à jε ideu, amma ine gɔ ña a kù jesi.

25 Si bei a kù gbɔsi nje, ñɔi à fita hai bi Pɔlu. Waati iyi à waa bi a ne ñɔi Pɔlu í fɔ ide gɔ í ni, hai tako Hundei Ilaaɔ í ne ntɔ waati iyi í jò walii Ezai í sɔ bala ññε ña ide gɔ.

26 Í ni,
Bɔ bi ine ñau bε i sɔ ña i ni,
Aa ya de ití do laakai ña amma
i kaa gbɔ yaasei ide
kāma ña.

Aa ya cɔ ilu ña jiida jiida amma
i kaa yε ña.

27 Ntɔ ntɔ, idɔi ine ñau kù ne
biti.

À dī ití ñña

Ku ba a maà gbɔ ide.

Nɔ à bii iju ñña

Ku ba a maà yε ilu.

Bεεbei à ce ku ba idɔ ñña ku
maà mà ngɔgɔ

* 28:11 iwē Sika ña Iwē Sika ñau í ya kpe Kasitɔ do Polusi. Nyinda ññai ilu akɔi inyi ñau à masi akɔ ññau ku ba ku jε woo degbe ñña.

Nɔ a maà na a sinda wa bi tom
n jò a ba iri.

²⁸ Nɔi Pɔlu í sɔ̃ ɲa má í ni, na
nɲu, i mà ɲa iyi Ilaaɔ́ í jò ideɪ
faabaɛ í bɔ bi dimi mmu ɲa.
Aɲai aa gbɔɔ. [

²⁹ Iyi Pɔlu í fɔ̃ ideu beɛbe í tã
ɲɔi Zuifu ɲau à dede à waa ce
kakɔɔ ntɔ ntɔ à waa nɛð.]

³⁰ Adɔ̃ minjii Pɔlu í ce si ile
iyi í hayau. Nɔ inɛ ɲa iyi à bɔ
ku cɔɔ fei í ba ɲa faaji ku ce do
inɔ didɔ̃.

³¹ Wa waaazo ideɪ bommai
Ilaaɔ̃ nɔ wa kɔ nɲa si ideɪ Lafɛɛ
Jesu Kirisi do wɔ̃kɔ nɔ inɛ
kãma kù ganjiɛ.

Tia iyi Pɔlu í cea inei Romu ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

¹ Amui Pɔlu woo ce icei Jesu Kirisi, amu iyi Ilaaɔ́ í kpe n na n je woo be nɔ́ í nyam ikā n waazòd laabaau jiidæ.

² Laabaau jiidau Ilaaɔ́ í wãd wa wo. Nɔ́ kuwā iyi í ceui í jò waliiɛ ɲa à kɔ́ si kukɔ́i ideɛ.

³ Jesu Kirisi Lafɛɛ nwai wa fãa, nɲu iyi í je Amai Ilaaɔ́u. À búui bei amanɛ si dimii Davidi amanlu nlaui,

⁴ amma Hundei Ilaaɔ́ í nyisi do gbugbã iyi ntɔ́i Amai Ilaaɔ́i si waati iyi í dedeɛ hai si bale.

⁵ Jesuu nɲui í muum didɔ́ n jɛd woo be ku ba n naaò inɛ ɲa wa hai si dimi fei bi tɛɛ na iriɛ ku ba a dasiɛ naanɛ nɔ́ a jirimæ.

⁶⁻⁷ Inɛ inɛi Romu ɲau, ì wa si inɔ́ ɲa ɲa, inɛ iyi Jesu Kirisi í kpe.

Na ɲɔ́i í jò n wa n kɔ́a inɛ fei tiau ihɛ wa, inɛ iyi Ilaaɔ́́ í nɛ kubi nɲɛ nɔ́ í kpe ɲɛ i na i je titi nɲu ɲa. Ilaaɔ́́ Baa nwa do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu nɲɛ didɔ́ do laakai ku sũ.

Pɔlu wa bi ku bɔ́ Romu woo dasi Jesu naanɛ ɲa ku kaako

⁸ Sinte titã n wa n saabu Aɔ́ Lafɛɛm do saabui Jesu Kirisi na irii inɛ fei, si na iyi í jò à waa fɔ́ ideɛ naanɛ ku dasi nɲɛ si andunya fei.

⁹ Ilaaɔ́́, nɲu iyi n wa n cea ice do idɔ́m fei n wa n sisiò laabaau jiidai Amaɛ, í mà iyi n

wa n ye gigi nɲɛ waati kãma fei

¹⁰ si kutɔ́m. N̄ ya n maa n tɔ́o Ilaaɔ́́ bii í bi ku muum kpãa bebei n naa bi tu ɲɛ,

¹¹⁻¹² domi n̄ dasi idɔ́ jiiida jiiida n naa n ye ɲɛ ku ba i ba gbugbã ɲa do saabum, waatɔ́ ka ba gbugbã aɲɔ́ si naanɛ ku dasi nwa aɲaɛ ɲa waati iyi an naa n wa bi tu ɲɛ. Gbugbãu amuai Hundei Ilaaɔ́́i.

¹³ Inɛ inɛm ɲa, n̄ bi i mà ɲa iyi tuuba nkpɔ́ nkpɔ́i n̄ ya n ce sɔ́lɔ́i ku naa bi tu ɲɛ, amma hee nɲɛi n kù ba fayæ. N̄ bi icɛm ku nɛ iso si anini nɲɛ, bei í nɛ bi dimi mmu gɔ́ ɲa mɔ́.

¹⁴ N̄ wa n mu gbesei n waazɔ́a inɛ fei hai inɛ ɲa iyi à fũ iju hee do ilu iju dũdũ ɲa, bi inɛ ɲa iyi à nɛ kumà hee do inɛ ɲa iyi a kù nɛ kumà.

¹⁵ N̄ɔ́i í jò n̄ wa n bi n sisia inɛ inɛi Romu ɲau mɔ́ laabaau jiidau ntɔ́ ntɔ́.

Gbugbãi laabaau jiiida

¹⁶ N kaa n ce anyɔ́i laabaau jiidau, domi í je gbugbãi Ilaaɔ́́i iyi wa faaba inɛ iyi í dasi Jesu naanɛ fei, hai Zuifu ɲa hee ku koo si dimi mmu ɲa.

¹⁷ Laabaau jiidau wa nyisi iyi Ilaaɔ́́ í ya jò inɛ ku je dee dee na naanɛ ku dasi nɲu akã, si bei à kɔ́o à ni, inɛ iyi í je dee dee si wajui Ilaaɔ́́ na naanɛ ku dasiu á ba kuwɛɛ.

Taalei inɛ ɲa

¹⁸ Do ntɔ́i, Ilaaɔ́́ wa nyisi idɔ́kɔ́ɛ wa hai lele si gãmei inɛ ɲa iyi à waa ce laalɔ́ fei nɔ́ a kù mà beɛɛɛ. Si laalɔ́ ku ce nɲau a kù jò ntɔ́ kù waa ce ice.

19 Ilaaḏ wa ce idɔkɔ́ domi mii iyi í jò amane kú mà sie kù manji nḡa. Ilaaḏ takae í nyisi nḡa mam mam.

20 Do ntɔ́, a kaa yɔkɔ́ a yɔɔ do iju, amma hai waati iyi í taka andunya í nyisi arae iyi nḡui í je Ilaaḏ, nɔ́ í nyisi gbugbã hai ne kɔɔe si mii nḡa iyi í taka. Na nḡu, a kù ne iyi aa fɔ́.

21 À mà Ilaaḏ amma a kù waa saaluɛ hee a bei a saabuɛ si bei í jò. Iri nḡa í na í ku, nɔ́ idɔ́ hai ne bisii nḡa í dási ilu kuku nla.

22 À waa tamaa aḡa à ne bisii amma nnyei à na à ce.

23 Í sɛai wo a tɔɔ Ilaaḏ ilu amboe, nḡu iyi kaa ku ajɔ́ kãma. Amma wee à sinda à waa tɔɔ iwē nḡa iyi à jò amane iyi á ku. Iwē gɔ́ nḡa mɔ́ à jò yei nḡa, do inḡa nḡa iyi à waa ne do iyi à waa cã ile.

24 Na nḡi í jò Ilaaḏ í fūsi nḡa awɔ́ ku ba a hanyà a ce daa sãmi aḡa duusɔ́ si bei idɔ́ nḡa í bi. Daa sãmiu á jò a cã anyi.

25 Ine nḡau à kpaasi ntɔ́i Ilaaḏ do ibo. Mii nḡa iyi Ilaaḏ í taka nḡai à waa tɔɔ à waa ce nḡa ice, kù je Ilaaḏ takae. Ilaaḏi à ne ka maa saabu hee do ajɔ́ fei. Ami.

26 Nḡi í jò Ilaaḏ í fūsi nḡa awɔ́ nɔ́ à dasi kɔdɛɛ iyi í jò à waa cã anyi. Inaabo nḡa nḡa a ci ya je baa inemɔkɔ́ ku sũd nḡa má, bii ku je aḡa duusɔ́.

27 Bɛɛɛɛ mɔ́i inemɔkɔ́ nḡau mɔ́ a ci ya sũd baa inaabo nḡau má, amma kubi hai ne yaasei aḡa duusɔ́ í la hee í caa. À waa ce ideii iju hai ne anyɔ́ inemɔkɔ́ do inemɔkɔ́, nɔ́ aḡa taka nḡa à waa gba ijuukpã iyi í to zakai kurara nḡa.

28 Si na iyi í jò a kù bi Ilaaḏ ku mà nḡi í jò í dasi nḡa lasabu laalɔ́ a ceò mii iyi kù jò amane ku ce.

29 Nɔ́ laalɔ́ fei í weɛ nḡa, hai inɔ́ ku kã do kɔdɛɛ do nḡe ku cé do igu do ine ku kpa do ija do ibo do bisii laalɔ́, hee do irii nḡe ku sɔ́.

30 À ya maa fɔ́ laalɔ́i nḡe, à cé Ilaaḏ, à ya ye ara nḡa, à je ilu faau nḡa, à ya tɔɔ fufu, à ne bisii laalɔ́ ku ce, a kù waa saalu iyeò baa nḡa nḡa.

31 A kù ne bisii, a kù ne naane, a kù bi nḡe, a kù ne araarei nḡe.

32 À mà woodai Ilaaḏ iyi wa fɔ́ í ni, ine nḡa iyi à waa ce dimii mii bɛɛɛɛ nḡa, ikui í je kɔkɔɔ nḡa. Do nḡu fei à ya coo, nɔ́ à ya maa saabu woo ce dimie nḡa má.

2

Kiitii Ilaaḏ

1 Na nḡu, awɔ́ iyi ì waa ye taalei ine nḡa, baa bii yooi í je, i kù ne iyi aa fɔ́, domi waati iyi ì waa ye taalei ine nḡa nɔ́ awɔ́ takae ì waa ce mii laalɔ́ nḡau be, awɔ́ takae ì waa so taalei.

2 Do ntɔ́, à mà iyi Ilaaḏ í ne ntɔ́ bii wa ye taalei ine nḡa iyi à waa ce dimi bɛɛɛɛ.

3 Debei, ì waa tamaa mà awɔ́ aa fita si kiitii Ilaaḏi, awɔ́ iyi ì waa ye taalei ine nḡa, nɔ́ awɔ́ mɔ́ ì waa ce dimi bɛɛɛɛ má?

4 Mà ì donda kulai jiida ku jeɛ do temuae do suuru ku neei? I kù mà iyi jiida ku jei Ilaaḏ í mɔ́si wa koo si gãmeɛ ku ba í kpaasi kuweɛɛ?

5 Amma si na iyi í jò idɔ́e í le nɔ́ ì kù jesi í kpaasi, ì waa faa

aræ idəəkɔ̄ iyi í la í rei si ajɔ iyi
 Ilaaɔ̄ á kiiti inɛ ɲa dee dee nɔ
 inɛ fei á yɔɔ.

6 Ajɔ ɲɲu bɛ á sãa inɛ fei si
 bɛi kuceɛ í to.

7 Inɛ ɲa iyi à temua à waa
 ce jiida à waa dɛdɛð amboe do
 bɛɛɛɛ, nɔ à waa dɛ aɲa a maà
 ce nfe, aɲai Ilaaɔ̄ á mua kuwɛɛ
 hai tãu.

8 Amma inɛ ɲa iyi à kəsie nɔ
 a kù waa ceð ntɔ icɛ í gbe laalɔ,
 aɲai aa yɛ idəəkɔ̄ nlaɛ.

9 Inɛ iyi wa ce laalɔ fei á yɛ
 wahala do ijuukpã, hai Zuifu
 ɲa hee ku koo si dimi mmu
 ɲa.

10 Inɛ mɔ iyi wa ce jiida á ba
 amboe do bɛɛɛɛ do laakai kù
 sũ, hai Zuifu ɲa hee ku koo si
 dimi mmu ɲa.

11 Bɛɛbɛi Ilaaɔ̄ á ce domi bi
 tɛɛ inɛ gɔ̄ kù re inɛ gɔ̄.

12 Inɛ ɲa iyi à waa ce dulum
 hai mà wooda, si wooda hai
 mà ɲai aa ce nfe. Amma inɛ
 ɲa mɔ iyi à mà wooda nɔ à waa
 ce dulum, woodaui á kiiti ɲa,

13 domi kù jɛ inɛ ɲa iyi à waa
 gbɔ̄ idei woodau aɲai à jɛ dee
 dee si wajui Ilaaɔ̄, í gbe inɛ ɲa
 iyi à waa ce iyi wa fɔ̄.

14 Waati iyi dimi mmu ɲa,
 aɲa iyi a kù mà wooda, à waa
 ce mii iyi wa fɔ̄ do idəɔ̄bi ɲa,
 iyi bɛ wa nyisi iyi woodau í wa
 si idɔ̄ ɲa.

15 Daa ɲa wa nyisi iyi à kɔ̄
 woodau si idɔ̄ ɲa. Idɔ̄ ɲa wa
 jɛ sɛɛdæ, nɔ lasabu ɲa í ya yɛ
 taale ɲa walakɔ̄ ku na ɲa ntɔ.

16 Ajōi kiitii Ilaaɔ̄ si bii Jesu
 Kirisi á kiiti inɛ ɲa bɛɛbɛi mii
 ɲau bɛ fei á ce. Á kiiti inɛ ɲa
 na icɛ iyi à waa ce si asii fei si

bɛi laabaau jiida iyi n̄ wa n sisi
 ɲɲɛu wa fɔ̄.

Zuifu ɲa do wooda

17 Awɔ̄ Zuifu, ì waa cɔ̄ aræ
 Zuifu, ì waa naane wooda, ì
 waa tɔ̄ɔ̄ fufu ì ni awɔ̄ ì jɛ inɛi
 Ilaaɔ̄.

18 Ì mà mii iyi Ilaaɔ̄ í bi i ce,
 nɔ wooda í kɔ̄ɛ si i ce mii iyi í
 s̄ia.

19 Ì waa tamaa iyi aa yɔ̄kɔ̄ i
 cuaa fɛɛju ɲa nɔ ì jɛ inya kumá
 inɛi ilu kuku ɲa.

20 Ì waa tamaa mà aa yɔ̄kɔ̄ i
 mua nnyei ɲa bisi, nɔ ì kɔ̄ hai
 mà ɲa si cio, domi ì mà iyi icui
 kumà do ntɔu si woodaí í wa.

21 To, awɔ̄ iyi ì waa kɔ̄ inɛ gɔ̄
 ɲa si cio, na mii í ce ì kaa kɔ̄
 aræ. Awɔ̄ iyi ì waa s̄ɔ̄ inɛ ɲa a
 maà ce ile, na mii ì waa ce ile.

22 Awɔ̄ iyi ì ni inɛ ɲa a maà ce
 sakara, na mii í ce ì waa coo.
 Awɔ̄ iyi ì cé iwɛ̄, na mii í ce ì
 waa bɔ̄ ilè ile bɛ.

23 Awɔ̄ iyi ì waa tɔ̄ɔ̄ fufu si na
 iyi í j̄ò ì mà wooda, na mii í ce ì
 kù waa jirimaɛ ì j̄ò irii Ilaaɔ̄ wa
 bɛjɛ.

24 Na irii inɛ Zuifu ɲai dimi
 mmu ɲa à ba à waa fɔ̄ð taalei
 Ilaaɔ̄, si bɛi kukɔ̄i ideɛ wa fɔ̄.

25 Awɔ̄ Zuifu, bii ì waa too
 wooda, bangɔ̄ɛ í nɛ aranfãani
 jiida, amma bii ì kù waa jirima
 woodau, bangɔ̄ɛ í jɛ ngbɛ.

26 Na ɲɲu, dimi mmu iyi
 a kù dasie bango nɔ wa too
 woodau, Ilaaɔ̄ kaa cɔ̄ bɛi inɛ
 iyi à dasie bango?

27 Dimi mmu iyi wa too
 woodau, baa bii a kù dasie
 bangou á yɛ taalei inɛ Zuifu
 ɲau, domi baa do iyi ì ce
 bango nɔ ì mà wooda iyi à kɔ̄
 ɲɲɛ ì kù waa jirimaɛ ɲa.

28 Ine iyi í je Zuifu do ntò kù je ine iyi í je Zuifu si kuyei ine ña. Iyi í nò í je bangou ntò ntò kù je iyi à ya ce si ara.

29 Amma ine iyi í je Zuifu ntò ntò, ññui í je Zuifu si idɔɛ. Iyi í nò í je bango do ntò ññui í je bangoi idɔ. Içei Hundei Ilaaɔi, kù je ti wooda. Zuifu dimi beɛbe, Ilaaɔi á saabue, kù je amanɛ ña.

3

1 Debei, aranfãani yoomai Zuifu ku je í ne. Riba yoomai bango ku ce í ne.

2 Ntò ntò aranfãaniɛ í la si mii fei. Sinte, Zuifu ñai Ilaaɔ í daa ideɛ si awo.

3 Bii ine gɔ ña a kù dasi naanɛ, naanɛ hai dasi ññau á jò Ilaaɔ mɔ kù je hai ne naanɛi?

4 Aawo, kù je beɛbe. Baa bii ine fei í je ilu ibo ka mà iyi Ilaaɔ í je ntò. Si bei kukɔi ideɛ wa fɔ na iriɛ í ni, Amanɛ ña à ne a mà iyi ì je dee dee si ide kufɔɛ,

Nò ì ya fɔ ntò si kiitiɛ.

5-6 Amma bii laalɔ ku ce nwa í jò à mà iyi Ilaaɔi í je dee dee, beirei aa ka ni. Aa ka ye taalei Ilaaɔ bii wa kpã wa iju? Aawo, kù je beɛbe. N wa n fɔ dei si bei amanɛ ña à ya dɔ. Bii Ilaaɔ kù je dee dee, debei beirei á ce ku kiiti andunyau.

7 Bii ibom í teese í jò ine ña à waa ye ntòi Ilaaɔ, nò do yaase beɛbe iriɛ wa baò amboe, na mii í ce á maa ye taalem má bei ilu dulum.

8 Na mii í ce a kaa ka ni, ka ce laalɔ ku ba irii Ilaaɔ ku neò beɛɛ. Ine gɔ ña à ya ni beɛbei n wa n fɔ ku ba a beje irim. Ine

dimiɛ ña aa nò a ye ijuukpãɛ si bei í jò.

Ine kãma kù je dee dee

9 Debei, awa Zuifu ña mɔ à tia ine gɔ ña mɛɛ. Aawo, baa keeke, domi à nyisi tã iyi Zuifu ña do dimi mmu ña aña fei à wa si awo gbugbãi dulum.

10 Kukɔi idei Ilaaɔ wa fɔ í ni, Ine kãma kù je dee dee, baa akã.

11 Ine gɔ kù weɛ iyi í ne bisi.

Ine gɔ kù nò kù weɛ iyi wa de Ilaaɔ.

12 Ine fei í nyɔi,

Ine fei í bejei.

Ine kãma kù weɛ iyi wa ce jiida baa akã.

13 Idei gele ñña í sãmi bei bale foo,

Nò í ne açi bei njo.

Do idei gele ññau ì ya takiò ine ña.

14 À ne inò kuro nò ikpei wa kɔ si gele ñña.

15 Kute gbãa ku kpa inɛi à ne.

16 Bii à bɔ fei idei kukpa do inò kufɔi à ya jò be.

17 A kù mà kpãai laakai ku sũ.

18 A kù ne njoi Ilaaɔ.

19 Amma awa à mà iyi mii iyi wooda wa fɔ fei, ine ña iyi woodau í kãi wa fãa. Wooda í weɛi ku ba gele kãma ku maà ne iyi á fɔ, nò ine fei ku mà iyi Ilaaɔ wa ye taaleɛ.

20 Ntò ntò ine kãma kù weɛ iyi á yɔkɔ ku jirima wooda hee koo jèò dee dee si wajui Ilaaɔ. Wooda í weɛi ku ba ku jò amanɛ ku mà iyi ññu í je ilu dulum.

Yaase bei Ilaaɔ í ya ce ine dee dee

21 Amma nsei, Ilaaɔ í nyisi wa yaase bei ññu í ya ce amanɛ

dee dee, kù jε do idei wooda. Woodai Moizi do waliini Ilaaḏ ḡau à jε seεdaε.

²² Inε ḡa iyi à dasi Jesu Kirisi naane fei, Ilaaḏ í ce ḡa dee dee na naane iyi à dasiu. Inε ḡo kù jε ikā,

²³ domi inε fei í ce dulum nḡ à kua amboei Ilaaḏ.

²⁴ Amma Ilaaḏ í ce ḡa dee dee hai ne ḡoḡo ku sā na didḡe do saabui Jesu Kirisi iyi í ya ḡa.

²⁵ Nḡui Ilaaḏ í jile ku jε kuwee. Njεε iyi í nikā í kpa dulum dii inε ḡa iyi à dasiε naane. Ilaaḏ í ce beεbei ku nyisiḡo iyi nḡu í jε dee dee. Tako wo si suurue í temua do dulum dii amanε ḡa, kù kpā ḡa iju.

²⁶ Amma si dee dee ku jεε wa nyisi wa si waatii nsei u ihē iyi nḡu inε dee deei, nḡ nḡu wa ce inε ḡa dee dee na naane iyi à dasi Jesu.

²⁷ Debei, à ne kpāa iyi aa ka tḡo fufu má? Aawo, kaa ce. Na mii. Si na iyi í jḡo kù jε wooda ku jirimai à waa ka, bii kù jε naane ku dasi.

²⁸ À nḡ à ye iyi amanε á jε dee deei na naane iyi í dasi nḡu akā, kù jε na wooda ku jirima.

²⁹ Mà Ilaaḏ í jε ti Zuifu ḡa aḡa akāi? Kù jε ti dimi mmu ḡa má? Ntḡ ntḡ í jε ti dimi mmu ḡa mḡ,

³⁰ domi Ilaaḏ akāi í weε. Nḡui á ce inε ḡa dee dee na naane ku dasi nḡa, hai Zuifu ḡa hee do dimi mmu ḡa.

³¹ Si beεbe à waa kpa wooda na idei naane ku dasiui? Aawo. À kḡosi ḡbugbāε mḡm nii.

4

Yaase iyi à ye si kuweei Aburahamu

¹ Beirei aa ka fḡo nsei do idei Aburahamu bala nwa. Mii í ba.

² Bii Ilaaḏ í ce Aburahamu amanε dee dee na ice iyi í ce, á yḡkḡo ku tḡḡo fufu. Amma kù ne si bii á tḡḡo fufu si wajui Ilaaḏ,

³ domi kukḡi idei Ilaaḏ wa fḡo í ni, Aburahamu í dasi Ilaaḏ naane nḡ nḡui í jḡo Ilaaḏ í dooe si inε dee dee.

⁴ Nsei, inε iyi wa ce ice a ci ya doo fi ai lafēε bei amua, ti nje asaiyaεi.

⁵ Amma inε iyi í dasi Ilaaḏ naane, nḡ kù de nḡu ku jε dee dee na iceε, Ilaaḏ mḡ, nḡu iyi í ya ce ilu dulum ḡa dee dee, á doo lafēεu amanε dee dee na naane ku dasiε.

⁶ Beεbei Davidi mḡ wa fḡo ide i inḡ didḡi inε iyi Ilaaḏ í doo amanε dee dee iyi kù jε na iceε.

⁷ Í ni, Ilu inḡ didḡi inε iyi Ilaaḏ í kpa ide i kuraraε, Nḡo í bii dulum deε.

⁸ Ilu inḡ didḡi inε iyi Ilaaḏ kù waa doo dulum deε.

⁹ Inḡ didḡu, ti inε ḡa iyi à ce bango aḡa akāi? Kù jε ti inε ḡa mḡ iyi a kù ce bango? À tako à fḡo tā wo à ni, Ilaaḏ í doo Aburahamu amanε dee dee na naane iyi í dasiu.

¹⁰ Beirei í ye waati beεbe. Í ce bango ba. Mà kù ce. Waati beεbe kù ce bango titā. Hai lo bangoi wa jε.

¹¹ Si anyie í na í ce bango iyi wa jε nyinda iyi Ilaaḏ í coo inε dee dee. Í coo inε dee dee na naane ku dasiu waati iyi kù

ce bango. Bεεβε mɔi í na í je balai hai ce bango ηa iyi à dasi naane fei ku ba Ilaaḏ ku doo aηa mɔ inε dee dee ηa.

¹² Nɔ wa je balai woo ce bango ηa mɔ, aηa iyi kù je bango nηu akāi à ce, amma tuubai naane ku dasi iyi bala nwa Aburhamu í jò si waati iyi kù ce bango, nηui aηa mɔ à waa too si.

Do naane ku dasii à ya bað kuwāi Ilaaḏ

¹³ Ilaaḏ í cea Aburhamu do dimiε ηa kuwā iyi aηai aa je tubui andunyau ihε fei. Kù je si na iyi í jò í jirima wooda, amma si na iyi í jò í je dee dee na naane ku dasiεui.

¹⁴ Bii í je inε ηa iyi à waa jirima wooda, aηai aa ne mii ηa iyi Ilaaḏ í ce kuwāεu, naane ku dasiu ngbei, nɔ kuwā iyi Ilaaḏ í ceu mɔ í kpa iri mβε,

¹⁵ domi woodai wa naaḏ idɔkḓi Ilaaḏ wa. Amma bii wooda kù wεε, idei wooda ku kua mɔ kaa wεε.

¹⁶ Na nηu, kuwāu, ti inε ηa iyi à dasi naanei ku ba ku je amua iyi Ilaaḏ í mu nwa na didḑε nɔ ku je ti dimii Aburhamu fei. Kù je inε ηa iyi à ne wooda aηa akā, amma do inε ηa iyi à dasi naane bei Aburhamu, nηu iyi í je balai awa fei.

¹⁷ Kukḓi idei Ilaaḏ wa fɔ í ni, nηui ñ ce balai dimi nkɔ. Nηui í je bala nwa si wajui Ilaaḏ. Ilaaḏi í dasi naane, nηu iyi í ya jī iku ηa, nɔ do ide ku fɔei í taka mii ηa iyi a kù wεε wo.

¹⁸ Aburhamu í dasi Ilaaḏ naane nɔ wa cɔḏ kpāa baa do iyi kù ye mii iyi wa degbeu

titā. Na nηu, Ilaaḏ í coo balai dimi nkɔ ηa si bei í tako í fɔ í ni, dimiε ηa aa na a kpɔ.

¹⁹ Waati nηu í ne zakai adḑ cīɔ. Í mà iyi nηu í gbo, nɔ Sara aboεu mɔ kaa yɔkɔ ku bí ama má, amma do nηu fei naane ku dasiε kù kaye.

²⁰ Kù fūsi naane ku dasiε awɔ, kù nɔ kù sika si ide iyi Ilaaḏ í wāu. Naaneu í teese wa muaa gbugbā mɔm nii nɔ wa saabu Ilaaḏ,

²¹ domi í mà kam kam, mii iyi Ilaaḏ í wāu í ne gbugbāi ku coo.

²² Nɔi í jò na naane ku dasiε Ilaaḏ í dooε inε dee dee.

²³ Amma iyi à kɔɔ à ni, à dooε inε dee dee, kù je na irii nηu akāi à kɔɔ.

²⁴ À kɔɔi na irii awa mɔ iyi Ilaaḏ wa doo wa inε dee dee, awa iyi à dasiε naane, nηu iyi í jī Jesu Lafεε nwa hai si bale.

²⁵ Ilaaḏi í jò à kpa Jesu wo na irii dulum du wa nɔ í jūu má ku ba ku ce wa inε dee dee ηa.

5

À dḑ do Ilaaḏ

¹ Nsei, si bei Ilaaḏ í ce wa inε dee dee ηa na naane ku dasi nwa, à dḑ do nηu na saabui Lafεε nwa Jesu Kirisi.

² Jesu mɔi í mu nwa kpāa do saabui naane ku dasiu ka sεkεε si Ilaaḏ, nηu iyi í ce nwa didḑ. Na didḑui à waa leekī dim dim nɔ à ne inɔ didḑ domi à waa cɔ kpāa iyi aa ka ne baa nwa si amboei Ilaaḏ.

³ Iyi í re mɔm, baa si wahala à ya ka ne inɔ didḑi domi à mà iyi wahala í ya bí temua.

⁴ Bii à nɔ à temua si wahalau, aa ka fita bei inε iyi í

je igũ si laakai ku cə, nə igũ iyi à jɛu á bí nwa kpāa ku cə.

⁵ Nə kpāa iyi à waa cəu kaa je ngbɛ domi kubii Ilaaḏ í wa si idə nwa do saabui Hundee iyi í mu nwa.

⁶ Si waati iyi a kù ne gbugbā, Kirisi í ku na irii inɛ ɲa iyi a kù mà bɛɛɛɛ Ilaaḏ. Í kui si waati iyi Ilaaḏ í jilɛu.

⁷ À gaabua amanɛ ku jesi nɲu ku ku baa na inɛ dee dee. Á yəkə ku je ilu wəkə gə á jesi nɲu ku ku na inɛ jiida gə.

⁸ Amma Ilaaḏ í nyisi wa kubi nlaɛ domi waati iyi à je ilu dulum ɲa Kirisi í ku na iri nwa.

⁹ Nsei, si na iyi í jə ɲɛi Kirisi í jə Ilaaḏ í ce wa inɛ dee dee ɲa, kù ne sika kāmá á faaba wa hai si idəkḏɛ iyi á naa.

¹⁰ Waati iyi à je mbɛɛi Ilaaḏ, í jə à dḏ do nɲu na ikui Amaɛ. Na nɲu nsei, si bei à dḏ do nɲu, sika kāmá kù wasi á nyi ku faaba wa má na kuwɛɛi Amau.

¹¹ Iyi í re məm, Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi, nɲu iyi í jə à dḏ do Ilaaḏ, í nyi í jə à nɛ inə didḏ má si Ilaaḏ.

Adamu do Kirisi

¹² Dulum í lə wai si andunya hai bi inɛ akā, nə dulum nəu í naaḏ iku wa. Si bɛɛɛɛ, ikuu í tosi inɛ fei domi inɛ feii í ce dulum.

¹³ Ntəi dulum í wa si andunya wo woodai Moizi í bei í naa, amma bii wooda kù wɛɛ, ijuukpāi wooda ku kua mə kaa wɛɛ.

¹⁴ Do nɲu fei, hai waatii Adamu hee ku koo si Moizi fei, inɛ ɲa à ya ku baa do iyi a kù kua wooda bei Adamu í ce.

Aa ka yəkə ka wā Adamu do inɛ iyi í na í naa.

¹⁵ Ntə ntə, inɛ nkpəi í ku na kurarai inɛ akāu, amma didḏi Ilaaḏ í la í re kurarai Adamu. Didḏi Ilaaḏu mə hai bi inɛ akāi í naa, nə lafɛɛui í je Jesu Kirisi. Didḏu amua nlaɛ nlaɛ, nə í tosi inɛ nkpə.

¹⁶ Amuai Ilaaḏu do kurarai inɛ akāu í wāaia nje, domi kurara akāui í jə Ilaaḏ á kiiti inɛ ɲa ku ye taale ɲɲa, amma didḏɛi á jə ku ce wa inɛ dee dee baa do iyi à tako à ce kurara nkpə nkpə.

¹⁷ À mà iyi iku í tosi inɛ fei na kurarai inɛ akāu. Amma na inɛ akā məi aa ka ba mii iyi í la í re, domi inɛ iyi í gba didḏ nlaɛ Ilaaḏ do amua nlaɛ iyi í jə í je dee dee fei, á maa wɛɛ nə á je bomma na irii Jesu Kirisiu.

¹⁸ Na nɲu, si bei kurarai inɛ akā í jə Ilaaḏ í ye taalei inɛ fei, bɛɛɛɛ məi dee dee ku jei inɛ akā í jə inɛ fei í je dee dee í baḏ kuwɛɛ.

¹⁹ Si bei ide hai gbəi inɛ akā í jə inɛ nkpə í je ilu dulum, bɛɛɛɛ məi Ilaaḏ á ce inɛ nkpə dee dee na ide ku jirimai inɛ akāu.

²⁰ Wooda í lə wai ku ba kurara ku kḏəsi, amma bii dulum í kḏəsi, didḏi Ilaaḏ mə í ya kḏəsi ku roo mái.

²¹ Si bei dulum í ləsi inɛ fei hee í naaḏ iku wa, bɛɛɛɛ məi didḏi Ilaaḏ í nqa si inɛ fei ku ba ku ce wa inɛ dee dee ɲa nə ku mu nwa kuwɛɛ iyi ci ya tā na anu akā iyi à nɛ do Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

6

À ku si gāmei dulum, nə à je ilu hunde si Kirisi

¹ Debei beirei aa ka ce. Aa ka ya maa ce dulum ku ba didõu ku kõõsi?

² Aawo, kù je beεβε. Awa iyi à ku si gāmei dulum, beirei aa ka ce ka maa je kuwεε nwa si dulum má.

³ I kù mà ña awa iyi à dasi wa inyi do irii Jesu Kirisi fei, à kui bei nñu mǎ í ku?

⁴ Na nñu, si inyi ku dasiu à ku do nñu ajǎ, nǎ à si wa do nñu ajǎ, ku ba bei amboei Ilaaõ Baaba í dedeε hai si bale awa mǎ ka maa ne si kuwεε titõ.

⁵ Ntǎ ntǎ, si bei anu akā nwa do nñu í jǎ à ku do nñu ajǎ, kù ne sika á jǎ ka dede má hai si bale do nñu ajǎ.

⁶ À mà iyi à kpakpa daa nwo nwa si jii ku gaau do Jesu ajǎ, ku ba daa nwo nwa iyi wa dasi wa dulum nǎu ku kpa iri, nǎ ka maà je arui dulum má,

⁷ domi dulum kaa ne gbugbā kāma má si inε iyi í ku.

⁸ Nsei, si bei à ku do Kirisi ajǎ, beεβε mǎi à ne naane iyi aa ka ba kuwεε do nñu ajǎ,

⁹ domi à mà iyi Kirisi, nñu iyi í dede hai si bale kaa ku má, iku kù ne siε gbugbā má.

¹⁰ Waati iyi í ku, í kui gbakā akā na irii dulum, amma í baa si kuwεε má, nǎ kuwεε iyi í wa si nsei í je ti Ilaaõ.

¹¹ Beεβε mǎi inε taka nñe i doo ara nñe bei iku si gāmei dulum, nǎ i doo ara nñe ilu hunde má si wajui Ilaaõ na anu akā nñe iyi ì ne do Jesu Kirisi ña.

¹² Na nñu, i maà jǎ dulum ku je bomma si ara nñe má, i maà ti i jǎ kǎdeεi arau ku kāmia ñe má.

¹³ I maà ti i jǎ ikõ ikõi ara nñe kāma kù wa si awǎi dulum má i maa ceò laalǎ ña. Amma i so ara nñe i na Ilaaõ bei inε ña iyi à jii wa hai si bale, nǎ i so ikõ ikõi ara nñe fei i daa Ilaaõ si awǎ ña i maa ceò jiiida.

¹⁴ Dulum kù ne ku ne si ñe gbugbā má domi wooda kù ne gbugbā si ñe amma didõi Ilaaõ ì ne gbugbā si ñe.

Ka je arui ice jiiida ku ce

¹⁵ To, mii aa ka ce. Si bei Ilaaõ í ce nwa didõ nǎ wooda kù ne si wa gbugbā, dulum nii aa ka maa ce? Aawo, kù je beεβε.

¹⁶ Ì mà sǎa sǎa ña bii ì so ara nñe ì daa inε gǎ si awǎ ì waa jirimae ña, inε iyi ì waa jirimau be ña aruei ì je ña. Bii ì je arui dulum ña, kǎkǎεi í je iku, bii ì nǎ ì je arui Ilaaõ ku jirima ña, kǎkǎεi nñu mǎi á jǎ Ilaaõ ku ce ñe inε dee dee ña.

¹⁷ Amma ka saabu Ilaaõ domi baa do iyi ì je arui dulum ña wo, nsei do inǎ akāi ì waa jirima kukõsi iyi à da nñe si awǎ.

¹⁸ À ya ñe hai si awǎi dulum, nǎ ì baa ì je arui ice jiiida ku ce ña.

¹⁹ Ñ wa n sǎ ñe ideu ihēi do yaasei kucei inε ña na gbugbā hai ne nñe. Si bei ì tako ì so ikõ ikõi ara nñe ikā ikā ì daa riisi do laalǎ si awǎ bei aru ku ba i ceò laalǎ ña, nsei ì ne i so ikõi ara nñe fei i jǎ ku je arui ice jiiida ku ce ñau ña ku ba daa nñe ku má.

²⁰ Waati iyi ì waa je arui dulum ña, ì ya jilǎ si i kù ne i ce mii iyi Ilaaõ wa tǎ ñei.

²¹ Riba yoomai ì ya ba ña waati beɛbe. Riba iyi ì ba ñau wa mu ñe anyɔ nsei, nɔ iri ku kpaɛ ikui.

²² Amma nsei à ya ñe hai si awɔi dulum ì baa ì je arui Ilaaɔ ña, riba ñhei ì je daa iyi ì má, iri ku kpaɛ mɔi ì je kuwɛɛ hai tã.

²³ Ribai dulum nii ì je iku, amma amuai Ilaaɔi ì je kuwɛɛ iyi ci ya tã na anu akã nwa iyi à ce do Jesu Kirisi Lafɛɛ nwa.

7

Nje ku so ì je nwa yaase

¹ Inɛ inɛm ña, inɛ iyi ì mà wooda ña, ì kù mà ña iyi wooda ì ne gbugbãi si amane si waati iyi ì wɛɛ si hunde ññu akã?

² Beɛbe mɔi abo à so mɔkɔ ì ne ku wa bi mɔkɔɛ si waati iyi mɔkɔu ì wɛɛ. Amma bii mɔkɔu ì ku abou ì fita hai si woodai nje ku so mbe.

³ Na ññu, bii mɔkɔu ì wɛɛ nɔ abou ì koo ì so mɔkɔ mmu, abo à ce sakarai aa kpoo. Amma bii mɔkɔɛ ì ku, ì fita si woodai nje ku soui. Waati beɛbe bii ì so mɔkɔ mmu kù je à ce sakara má.

⁴ Beɛbe mɔi inɛ inɛm ña, anu akã ññe do Kirisi ì jò inɛ mɔ ì ku do ññu ajɔ nɔ ì fita hai si awɔi wooda. Beɛbei ti inɛ mmui ì je ña. Ti inɛ iyi ì jì hai si balɛui ì je ña ku ba ì so iso iyi ì je ti Ilaaɔ ña.

⁵ Waati iyi à wɛɛò daa nwo nwa ña wo, kɔɔɛ laalo iyi wooda ì dede si wa wa ce ice si ikã ara nwa ikã ikã fei nɔ wa bɔò wa bi iku.

⁶ Amma nsei, si bei à ku si gãmei wooda, ññu iyi wa mu

wa wo bei aru, à fita hai si awɔɛ. Beɛbei aa ka yɔkɔ ka cea Ilaaɔ ice do daa titɔ iyi ì je ti Hundee, kaa je do daa nwo iyi ì je ti wooda.

Wooda do dulum

⁷ To, beirei aa ka fɔ. Woodau dulum nii? Aawo, kù je beɛbe. Amma na saabui woodau ì jò ñ mà dulum. Ntɔ ntɔ, n kaa n mà mà kɔɔɛ dulum nii wo bii wooda kù ni n maà n ce kɔɔɛ.

⁸ Nɔ na woodau dulum ì ba kpãa ì biiim kɔɔɛ ikã ikã fei, domi bii wooda kù wɛɛ dulum mɔ kaa wɛɛ.

⁹ Tako waati iyi n kù mà wooda, ñ wɛɛ wo, amma waati iyi ñ na ñ mà wooda, dulum ì dedei

¹⁰ nɔ ñ ku. Beɛbei wooda iyi ì ne ku jò n ne kuwɛɛ, ñ ba wee ikui ì naam wa,

¹¹ domi dulum ì ceò wooda ice nɔ ì wa inyii itim ì kpam.

¹² Ntɔ ntɔ wooda ì má nɔ idee mɔ ì má, ì je dee dee, ì nɔ ì sɔa.

¹³ Debei mii jiidau ì baa ì jeɛm kpãai iku? Aawo, kù je beɛbe. Dulum nii ì kpam. Mii jiidai ì so ì na ì kpam do. Nñui ì jò à yɔɔ iyi dulum ì je mii laalo do ntɔ nɔ ì gaabu ì caa.

Ine iyi dulum ì kãmia

¹⁴ Ntɔi à mà iyi woodai Ilaaɔ ti Hundei, amma amu amane ì iyi à taa dulum ñ je arue.

¹⁵ Mii iyi ñ wa n ce n ci ya n mà yaaseɛ, domi mii iyi ñ bi, n ci ya n ce ññu, amma mii iyi ñ cé, ññui ñ ya n ce.

¹⁶ Bii ñ wa n ce iyi n kù bi, ñ jesi iyi wooda ì sɔai.

¹⁷ Amma bii beɛbei, kù je amui ñ wa n coo má, dulum iyi ì wa sim nii wa coo.

18 Ñ mà sãa sãa iyi mii jiida kãma kù wa sim, waatò daam nii ñ wa n fãa, domi waati kãma fei idòm í ya maa bi jiida ku ce, amma kuceei n ci ya n yòkò.

19 N ci ya n ce jiida iyi ñ bi, í gbe laalò iyi n kù biu.

20 Nò bii ñ wa n ce iyi n kù bi, kù je a ni amui ñ wa n coo, dulum iyi í wa sim nii wa coo.

21 To, ñ ye ide gò í wεem. Nñu wee. Waati iyi ñ bi jiida ku ce fei, laalò í ya maa má sim.

22 Si idòm woodai Ilaaḡ ku jirima í dḡ,

23 amma si kucei ikḡ ikḡi aram fei ñ wa n ye ide mmu gò iyi wa ja do lasabum, nò wa cem arui dulum iyi í wa sim.

24 Ilu inò kufò ñ je. Yooi á nyam hai si awò ara iyi wa bḡm ikuu ihē.

25 Ñ wa n saabu Ilaaḡ do saabui Jesu Kirisi Lafēe nwa.

Bεεbe mòi, ñ je arui woodai Ilaaḡ si idòm, amma si daam ñ je arui gbugbāi dulum.

8

Kuwεε iyi Hundei Ilaaḡ wa mu nwa

1 Na nñu, nsei Ilaaḡ kaa ye taalei inε ηa iyi à nε anu akā do Jesu Kirisi má.

2 Hundei Ilaaḡi í ya jò inε ku ba kuwεε na saabui Jesu Kirisi, nò gbugbāi Hundeeui í nyam hai si gbugbāi dulum do ti iku.

3 Mii iyi woodai Moizi kù yòkò ku ce si na iyi í jò mǎngò amane ηa í jò woodau í kua gbugbā, Ilaaḡ í coo. Dulum iyi í wa si arai amane, í kiitie si waati iyi í jò Amaí nñu takae

í so ara iyi í jò arai dulum dii amane ηa, nò í bḡ wa ku na ku je kuwee na dulum.

4 Ilaaḡ í ce bεεbei ku ba isεene nwa ku je dee dee si ide iyi woodau wa fò, awa iyi a kù waa ne si idḡbii ara nwa, í gbe si idḡbii Hundei Ilaaḡ.

5 Inε ηa iyi à waa ne si idḡbii ara, lasabu nñu fei si daai arai í ya wa. Amma inε ηa iyi à waa ne si idḡbii Hundei Ilaaḡ, lasabu nñu fei si mii iyi Hundeu í bii í ya wa.

6 Inε iyi lasabue fei í wa si idḡbii ara, ikui á je iri ku kpaε. Amma inε iyi lasabue í wa si mii iyi Hundei Ilaaḡ í bi, lafēε á ba kuwεε do laakai ku sū.

7 Inε ηa mò iyi à waa too idḡbii ara, anjai à je mbeei Ilaaḡ ηa. A kù waa jirima woodae, nò a kaa yòkò mǎm.

8 Inε ηa iyi à waa too idḡbii ara a kaa yòkò a ce iyi á dḡa Ilaaḡ si.

9 Amma inε i kù waa too idḡbii ara, ì waa ne ηai bei Hundei í bi, inε iyi Hundei Ilaaḡ í wa si ηε. Inε iyi kù nε Hundei Kirisi, lafēε kù je ti Kirisi.

10 Nò bii Kirisi í wa si ηε, baa do iyi ara nñe í ku na dulum fei, hunde nñe á maa wεε domi ì je dee dee si wajui Ilaaḡ ηa.

11 Ilaaḡi í jì Jesu hai si bale. Nò bii Hundei nñu iyi í jì Kirisi hai si baleu í wa si ηε á na ara iku nñe ηau mò kuwεε na saabui Hundee iyi í wa si ηεu.

12 Na nñu inε inε ηa, Ilaaḡi à nε ka saabu, kù je ara hee arau ku tilasi wa ka ceò mii iyi í bi.

¹³ Ntɔ ntɔ, bii ì waa ce idɔɔbii ara aa ku ɲa. Amma bii ì jò Hundei Ilaaɔ í sobi ɲe í kpaɔ kookoosui arau aa ne kuwɛɛ ɲa,

¹⁴ domi inɛ ɲa iyi Hundei Ilaaɔ wa gbã fei, aɲai à je amai Ilaaɔ ɲa.

¹⁵ Hundei iyi Ilaaɔ í mu ɲɛ kaa ce ɲe aru, kaa nɔ ku jò njo ku mu ɲe má, amma Hundeu í ce ɲe amai Ilaaɔ ɲa, nɔ do saabuɛi aa ka yɔkɔ ka kpe Ilaaɔ, ka ni Baaba.

¹⁶ Hundei Ilaaɔ takɛ wa sɔ hunde nwa iyi à je amai Ilaaɔ ɲa.

¹⁷ To, si bei à je amaɛ ɲa, nɲui í jò à ne baa si mii iyi í jile nwa. Aa ka ne ikpɛ do Kirisi aɲɔ, domi bii à baa ijuukpɛ ku kpɛ, beɛbe mɔi aa ka baa amboeɛ ku kpɛ má.

Amboe iyi á na ku naa

¹⁸ Ñ mà wahalai nsei nwau ihɛ kù je nkãma do amboe iyi Ilaaɔ á na ku nyisi wa.

¹⁹ Baa mii ɲa iyi Ilaaɔ í taka fei à waa degbe aɲɔ nɲu do saasa, aɲɔ si bii Ilaaɔ á jò a ye amboeɛ si amaɛ ɲa,

²⁰ domi mii ɲa iyi í taka fei à dási kpãai nfe ku ce, kù je na idɔɔbii aɲa taka ɲɲa, Ilaaɔi í coo beɛbe. Do nɲu fei, kpãa ku cɔu mɔ í wɛɛ

²¹ iyi Ilaaɔ á ya mii ɲau mɔ ku ba kãma ɲɲa ku maà beje má nɔ a ne ikpɛ si amboei ara ku nei amai Ilaaɔ ɲa.

²² À mà iyi hee nsei mii ɲa iyi Ilaaɔ í taka fei à waa kakaai bei inaabo iyi wa kaka do ara kuroi kubí.

²³ Nɔ iyi í re mɔm, baa awa iyi Ilaaɔ í mu nwa Hundee bei

fiai kaazigi, à waa kaka si idɔ nwa à waa degbeɔ Ilaaɔ ku nyisi iyi à je amaɛ ɲa ntɔ ntɔ nɔ ku faaba ara nwa.

²⁴ Faabau í je tu wa, amma si kpãaɛ ku cɔi à wa si titã. Bii à ye mii iyi à waa degbe, kudegbe kù wɛɛ má. Mii iyi amanɛ wa ye á maa cɔ kpãaɛ má?

²⁵ Amma bii à waa cɔ kpãai mii gɔ iyi a kù waa ye, aa ka maa degbeɛi do temua.

²⁶ Beɛbe mɔi Hundei Ilaaɔ í ya maa sobi wa si gbugbã hai ne nwa, domi a ci ya ka mà mii iyi í sla ka tɔɔ. Amma Hundeu takɛi í ya tɔɔ Ilaaɔ na iri nwa do ide iyi í re ide ku fɔi amanɛ ɲa.

²⁷ Nɔ Ilaaɔ, nɲu iyi wa ye idɔi amanɛ ɲa í mà mii iyi Hundeu wa lasabu, domi do idɔɔbiei Hundeu wa tɔɔɛ na irii inɛ ɲa iyi à je tɛɛ.

²⁸ Nɔ iyi í re mɔm, à mà sãa sãa, inɛ ɲa iyi à bi Ilaaɔ, aɲa iyi í kpe si idɔɔbie à je tɛɛ, Ilaaɔ wa ce ice si mii iyi í ba ɲa fei ku ba ku ce ɲɲa jiida.

²⁹ Ntɔ ntɔ, inɛ ɲa iyi Ilaaɔ í cica hai tako, aɲai í jile ku ba a jɔ Amaɛ. Si beɛbe Amaɛui á je yemmai ifɔ nkpɔ nkpɔ.

³⁰ Inɛ ɲa iyi í cica í jileu, nɲui í kpe ɲa. Inɛ ɲa iyi í kpeu í ce ɲa dee dee. Inɛ ɲa iyi í ce dee deeu í ce ɲɲa ikpɛi amboeɛ.

Kulai kubii Ilaaɔ

³¹ Debei beirei aa ka fɔ má. Bii Ilaaɔ í je tu wa, yooi á yɔkɔ ku je mbɛɛ nwa.

³² Ilaaɔ kù kɔɔ amai nɲu takɛ, amma í jò à daa inɛ ɲa si awɔ à kpaa na irii awa fei. Nɲu iyi í na wa amaɛu beɛbe, beirei

á ce iyi kù mu nwa mii iyi í gbe fei.

³³ Ine ña iyi Ilaaḍ í cica, yooi á yòkò ku má ña dulum má. Kù wεε, domi Ilaaḍi í ce ña dee dee.

³⁴ To, yooi á yòkò ku ye taale ñña. Kù wεε, domi Jesu Kirisi í ku, nò iyi í re mòm í jì hai si bale má, í wa awò ñjei Ilaaḍ. Í nò wa tḗ Ilaaḍ na iri nwa.

³⁵ Yooi á yòkò ku fεεfe wa do kubii Kirisi. Tɔnya? Mà wahala. Mà ijuukpā. Mà ari. Mà are. Mà mbirisi. Mà igū.

³⁶ Ntḗ ntḗ, Lafēε, na iriei à ya ka wa si anui iku alèḍ daakò.

À waa cḗ wa bei angudā ña iyi à waa bḗ ku saka, si bei kukòi idei Ilaaḍ í fḗ.

³⁷ Amma si mii ñau ihē fei à je igū mam mam na saabui Kirisi iyi í bi wa,

³⁸ domi ñ mà kam kam, nkāma kù wεε iyi á yòkò ku fεεfe wa do kubie. Baa iku kaa yòkò, wala kuwεε, do amaleka ña, do yiikoi lele ña. Mii iyi í ba wa nnyi hee do iyi á na ku ba wa ala fei, kāma ñña kaa yòkò.

³⁹ Mii ña iyi à wa lele do iyi à wa ile hee do mii iyi à taka fei, nkāma kaa yòkò ku fεεfe wa do kubi iyi Ilaaḍ í nyisi wa si Jesu Kirisi Lafēε nwa.

9

Ilaaḍ do inei Izireli ña

¹ Ntḗi ñ wa n fḗ, amu inei Kirisi, n kaa n sḗ ibo. Idəm do Hundei Ilaaḍ à jesi iyi ntḗi.

² Inəm í fḗ ntḗ ntḗ na Zuifu kpaasi ña nò ñ ya n maa n ce araare ñña waati kāma fei.

³ An jesi Ilaaḍ ku ceekpem nḗ ku fεεfεem do Kirisi ku ba ine ña iyi à je dimim a ba faaba.

⁴ Anjai à je inei Izireli ña, ine ña iyi Ilaaḍ í cica a je tεε bei amaε ña, nò í nyisi ña amboee. Do anjai í dī akabuue ña, nò í na ña wooda do kpāae ku tḗ, do idei kuwāε.

⁵ Bala ñña ñai à je inei Ilaaḍ ña. Si dimi ññai Kirisi í fita bei amanε ññu iyi í re mii fei. Nñui í je Ilaaḍ, ññu iyi í jḗ ka maa saabu hee do ajḗ fei. Ami.

⁶ Kù je ñ wa n ni ide iyi Ilaaḍ í wāu í je ngbe, amma kù je ine ña iyi à bí si dimii inei Izireli ñau feii à je inei Izireli do ntḗ.

⁷ Kù nò kù je ine ña iyi à bí si dimii Aburhamu feii à je tḗkue ña do ntḗ, domi Ilaaḍ í sḗ Aburhamu í ni, dimii amai Izaaki ñai aa je tḗkue ña.

⁸ Waatḗ kù je amai Aburhamu ña feii à je amai Ilaaḍ ña, í gbe amu ña ña iyi Ilaaḍ í cea kuwāε ñau, anja akā.

⁹ Ide iyi Ilaaḍ í wāḗ Aburhamu wee, í ni, adḗ gḗ suku be iyi ihē an nyi wa má, hee waati beεbeε Sara á bí ama inemḗkḗ.

¹⁰ Kù je iyi be ññu akā, amai Rebeka minji ñau fei sika ñai. Baa ññai í je bala nwa Izaaki.

¹¹⁻¹² Amma do ññu fei, hee Rebeka ku maa bí ña, si waati iyi a kù ce jiida gḗ titā hee má je laalḗ, Ilaaḍ í sḗ Rebeka í ni, ine sintei á ya sūa ine ankāanyiu iri ile. Í fḗ beεbei ku ba ku nyisi iyi ññu í ya cica ine ñai bei ññu takai ññu í bi, nò í kpe ña si bei ññu takae í jile, kù je na kuce ñña.

13 Tiai idei Ilaaḥ í fṓ má í ni, Ilaaḥ í ni, ñ bi Zakṓbu nṓ ñ cé Ezau.

14 Debei, beirei aa ka fṓ nsei. Ilaaḥ kù je dee deei? Aawo, kù je beebe,

15 domi í sṓ Moizi í ni, ine iyi ñ bii an cea didṓ, nṓ ine iyi ñ bii an ce araaree.

16 Na nṓ, kù je na idṓbii ine gṓ, kù nṓ kù je na kookaai ine gṓ, amma na araarei Ilaaḥi.

17 Bebei kukṓi idei Ilaaḥ wa fṓ idei Faraḥ, nṓ iyi Ilaaḥ í le idṓe í ni n kṓ ñ ceε ilaalui ku ba ine ṓa a ye gbugbām siε, nṓ inei andunya fei ku gbṓ irim.

18 Bebei Ilaaḥ í ya ce araarei ine iyi í bi, nṓ ku le idṓi ine mṓ iyi í bi.

19 Bii bebei, ine gṓ á yṓkṓ ku sṓm ku ni, Ilaaḥ kù ne kpāa ku ye taalei amanε ṓa má, domi ine kāmā kaa yṓkṓ ku dede si mii iyi í jile.

20 Awṓ iyi ì waa fṓ beebe, yooi ì je ì bei ì kakṓ Ilaaḥ. Caka á yṓkṓ ku bee woo ma ku ni, na mii í ce ì mam be ihē?

21 Kù je woo ma cakaí á ceṓ ama bei í bi ba. Si ama akāu be kaa yṓkṓ ku ce caka iyi à ya maa ceṓ ice waati kāmā fei do caka iyi í ne beere í re ba.

22 To, yaaseu be wa nyisi mii iyi Ilaaḥ í ce. Í bi ku nyisi ine gṓ ṓa idṓkṓ nlaε do gbugbāε. Amma í temuai titā do ine ṓa iyi idṓe í kṓ siu, aṓa iyi à ye bei caka ṓa iyi aa nyṓu.

23 Amma í bi ku nyisi ine gṓ ṓa mṓ bei amboeε í la í to. Aṓai í ce araare nṓa nṓ í ce sṓlu nṓa hai ku kpe a ne ikpē si amboeε.

24 Inε ṓau awai. Si inṓ nwa Zuifu ṓa do hai je Zuifu ṓa à wasi. Ilaaḥi í kpe awa fei.

25 Bebei walii Ozee í fṓ si tiaε í ni, Ilaaḥ í ni, Inε ṓa iyi a kù je tom wo, nsei an kpe ṓa inεm.

Dimi ṓa iyi n kù bi wo, nsei an kpe ṓa baakṓm ṓa.

26 Nṓ tengi bii ñ sṓ ṓa wo ñ ni, i kù je inεm ṓa,

Be mṓi an kpe ṓa má amam ṓa, amu iyi ñ je irii kuweε.

27 Nṓi walii Ezai í fṓ ide hee lele na irii inei Izireli ṓa í ni, baa bii inei Izireli ṓau à kpṓ bei sāai aḥi ido, ine mbṓi á ba faaba.

28 Ide iyi Ilaaḥ í fṓu á kṓi mam mam si andunya, nṓ kaa kpe mṓm.

29 Í ye mbe bei walii Ezai í tako í fṓu iyi í ni,

Bii Aḥ Lafēε, ilu gbugbā fei kù jṓ nwa fiti mbṓi amanε ṓa wo ni,

Awa fei aa ka kui wo bei inei Sodomu ṓa,

Do inei Gṓmṓ ṓa.

Inei Izireli ṓa do laabaau jiida

30 Debei, beirei aa ka fṓ. Bei aa ka fṓ wee, dimi mmu ṓa iyi a kù waa de à je dee dee si wajui Ilaaḥ wo, nsei à je dee dee na saabui naane ku dasi nṓa.

31 Amma inei Izireli ṓa iyi à waa de aṓa a too wooda ku ba aṓa a je dee dee si wajui Ilaaḥ, kù ce.

32 Na mii. Si na iyi í jṓ inei Izireli ṓa a kù dedeε do naane ku dasi, í gbe do ice nṓa. À koose si kuta iyi í ya jṓ ine ṓa a kooseu.

33 Idei kukou wa fāa í ni,
Wee ñ wa n jile inε gō Siḥo iyi í
ye bei kuta bi ku koose.
Nḥui á jò inε gō ḥa a cuku,
Amma inε iyi í dasie naane kaa
ye anyō.

10

1 Inε inεm ḥa, iyi ñ bi si idom
fei do iyi ñ wa n tōo Ilaaḥ, nḥui
í je dimim ḥa a ba faaba.

2 Ntō ntō, an yōkō n fō na iri
ḥḥa n ni à waa cea Ilaaḥ ice do
himmā, amma a kù nε kumà.

3 A kù mà bei Ilaaḥ í ya ceò
inε dee dee, nḥui í jò à dε kpāa
ḥḥa bei aa ce a jeò dee dee, nō
a kù waa too si kpāa iyi Ilaaḥ í
jile.

4 Kpāa iyi Ilaaḥ í jileui í je
Kirisí iyi í na í kpa irii woodai
Moizi nō inε iyi í dasie naaneu
fei á je dee dee si wajui Ilaaḥ.

*Faabau í je ti inε ḥa iyi à dasi
Lafēe naane fei*

5 Ide iyi Moizi í kō si yaase
bei inε á jeò dee dee si wajui
Ilaaḥ si wooda ku jirima wee.
Inε iyi wa jirima wooda ḥau
fei, si nḥui á ba kuwεε.

6 Amma ide iyi à kō si yaase
bei amanε á jeò dee dee na
naane ku dasi wee. Maà ti í fō
si idōe í ni, yooi á bō lelei Aḥ.
Bii ñ waa fō beεbe, í ye bei ñ waa
dε Kirisí ku kita wai.

7 Nō í maà ti í fō í ni, yooi á lō
lelei ile. Bii ñ waa fō beεbe, í ye
bei ñ waa dε ku dede Kirisí hai
si bale mái.

8 Debei, beirei ideu wa fō.
Bei wa fō wee. Ide iyi ñ waa
dεdεu kù jlie, í wa si gelee mōm
do si idōe. Ideu nḥui í je ide
naane ku dasi iyi à waa waazo,
iyi í ni,

9 bii ñ fō do gelee ñ ni Jesui í
je Lafēe, nō ñ dasi naane si idōe
iyi Ilaaḥ í dedee hai si bale, aa
ba faaba,

10 domi do idōi amanε í ya
dasiò naane ku ba ku je dee
dee si wajui Ilaaḥ, nō do gelee
mōi í ya fōò ide ku ba ku baò
faaba.

11 Tiai idei Ilaaḥ í nō í fō í ni,
inε iyi í dasie naane fei kaa ye
anyō.

12 Beεbei inε gō kù je ikā, hai
Zuifu ḥa hee ku bō do dimi
mmu ḥa fei. Aḥa fei Lafēe akāi
à nε. Amanie mō í je ti inε ḥa
iyi à waa tōe fei.

13 Debei inε iyi wa tōo Aḥ
Lafēe fei á ba faaba, si bei ide
Ilaaḥ í fō.

14 Nō beirei inε ḥa aa ce a tōe
bii a kù dasie naane. Mà beirei
aa ce a dasie naane bii a kù gbō
idee. Nō beirei aa ce a gbō idee
bii inε gō kù ce waazoi ideu.

15 Nō beirei aa ce a ce waazoi
ideu bii kù je inε gōi í be ḥa.
Kukoi idei Ilaaḥ wa fō í ni, inō
didō nlai kunaai inε ḥa iyi à
dabii à waa sisi laabaau jiidau.

16 Amma kù je inε feii í jesi
idei laabaau jiidau. Beεbei
walii Ezai mō í fō í ni, Lafēe,
yoo ḥai à dasi waazo nwau
naane.

17 Beεbe mōi naane ku dasi
wa naai hai si ide iyi inε wa
gbō. Nō ide iyi à waa gbōu ide
Kirisii.

18 Amma ñ wa n beei, Zuifu
ḥa a kù gbō ideui? À gbōò,
domi à kōò à ni,
Woo ce waazo ḥau à dabii si
andunya fei

Nō inε fei í gbō ide ḥḥa.

19 To, ñ wa n bee má, inei
Izireli ḥa a kù gbō yaasei ideu

ba. À gbɔɔ, si bei Moizi í tako í kɔ na iri nɔa í ni,

Ilaaɔ́ í ni,

An dede igu nɔe do dimi gɔ iyi a kù waa saalu bei dimi,

Nɔ n dede idɔɔkɔ́ nɔe do dimi hai ne bisi.

²⁰ Ezaí mɔ́ í kɔ do wɔɔkɔ́ í ni, Ilaaɔ́ í ni,

Ine ɔa iyi a kù waa dedeem ɔai à yem,

Nɔ n nyisi ɔa aram, kù nɔ kù je aɔai à tɔɔm.

²¹ Amma si gãmei irii inei Izireli ɔa í kɔ́ í ni, Ilaaɔ́ í ni, hai daakɔ́i n̄ to awɔ́ bi hai gbɔ́ ide ilu ití ku yika ɔa.

11

Ilaaɔ́ kù kɔ́si inei Izireli ɔa

¹ Debei n̄ wa n beei, Ilaaɔ́ í kɔ́si inee ɔai? Aawo, kù je beɛbe, domi amu takam inei Izirelii n̄ wa n je, n̄ je tɔkui Aburahamu si dimii Benzamee.

² Ilaaɔ́ kù kɔ́si inee ɔa iyi í tako í cica hai kukɔe. M̄a í kù mà ɔa bei kukɔ́i idei Ilaaɔ́ í fɔ ɔa si waati iyi Elii í bɔ̀ɔ taalei inei Izireli ɔa bi Ilaaɔ́ í ni,

³ Lafēe, ine ɔau à kpa waliie ɔa nɔ à kɛkɛ bi kuweee ɔa. Amu akãi n̄ gbe iyi n̄ wa n jirimaɛ, à nɔ à waa de hundem ku nya.

⁴ Amma Ilaaɔ́ í jɛaa í ni, n̄ ne amane dubu meeje má iyi a kù gule si wajui iwē iyi à ya kpe Baali.

⁵ Beɛbe mɔ́i, baa nsei inei Izireli mbɔ́ ɔa à waa jirima Ilaaɔ́, aɔa iyi í cica na didɔe.

⁶ Í cica ɔai na didɔe, kù je na ice. Bii í je do iceui, didɔu kù je didɔ́ má.

⁷ Ntɔ́ ntɔ́ beirei í ce. Inei Izireli ɔa a kù ba mii iyi à waa de. Si inɔ́ nɔa ine ɔa iyi Ilaaɔ́ í cicai à baa. Ine ɔa iyi à gbe à lele idɔ́ nɔa.

⁸ Na irii nɔai kukɔ́i idei Ilaaɔ́ í ni,

Ilaaɔ́ í da nɔa si sisi njoo si idɔ́.

Nɔ́ í mu nɔa iju iyi a kaa yɔkɔ́ a yeð ilu.

Nɔ́ í mu nɔa ití iyi a kaa yɔkɔ́ a gbɔ̀ɔ ide hee do nnyi fei.

⁹ Nɔ́ Davidi mɔ́ í ni,

Jingau nɔa ku je nɔa cekũm do taao,

Nɔ́ ku nyi ku je nɔa bi ku koose má

Ku ba a koo a ba ijuukpã.

¹⁰ J̄ɔ́ ilu kuku ku wa si iju nɔa a maà ye ilu.

Nɔ́ i j̄ɔ́ a ya bate a maa ceð ice do aɔ́ fei.

¹¹ N̄ɔ́i í j̄ɔ́ n̄ wa n bee, si waati iyi inei Izireli ɔa à koose, à cukui hee do aɔ́ fei? Aawo, kù je beɛbe. Amma na kucuku nɔai í j̄ɔ́ dimi mmu ɔau mɔ́ à bað faaba ku ba igu nɔa ku dede si ɔa.

¹² Debei, si bei kucukui inei Izireli ɔa í j̄ɔ́ hai je Zuifu ɔa à ba amanii Hunde, nɔ́ kukayei inei Izireli ɔa í k̄ɔ́si amanii dimi mmu ɔa, zaka beirei amanii dimi mmu ɔau á la ku to waati iyi inei Izireli ɔa fei aa na a ba kpãai faaba.

Dimi mmu ɔa à ba faaba

¹³ Ine dimi mmu ɔau be, in̄ei n̄ wa n ba ide ku fɔ́, amu iyi n̄ je woo be bi tu ɔe. N̄ ya n maa ne inɔ́ didɔ́i do icem iyi n̄ wa n ce.

14 Si icɛu bei n̄ wa n de kp̄āa n dedeò igui dimim ɲa, ku ba inɛ gɔ n̄ɲa ɲa a ba faaba.

15 Ilaaḥ í j̄ò hai je Zuifu ɲa à d̄ō do n̄ɲu si waati iyi í j̄ò Zuifu ɲa titā. Debei, beirei á ye si waati iyi á gba ɲa má. N̄ɲu bei á j̄ò aɲa iyi à ku wo a baa si kuwɛɛ.

16 Si iyafūi p̄ɛɛ iyi à kpo, bii p̄ɛɛ sinte iyi à ceu í je ti Ilaaḥ, debei p̄ɛɛu fei ti Ilaaḥi. Bɛɛbe m̄oi bii icāi j̄li í je ti Ilaaḥ, do amaawɔɛ ɲa fei ti Ilaaḥi.

17 Amma n̄sei à cafe amaawɔ gɔ ɲa hai si j̄li ndii olivi, n̄o inɛ iyi ì je amaawɔi j̄li ndii sako, inɛi à s̄asi agbe ɲa. N̄sei wee, inɛ m̄ò ì waa ba inyi iyi wa naa si amaawɔ ɲau hai si icāu.

18 Na n̄ɲu, i maà t̄ò fufu ɲa si amaawɔ ɲa iyi à cafeu. Beirei aa ce i t̄ò fufu ɲa. I j̄ò i mà ɲa iyi kù je inɛi ì waa mu icāu, icāu n̄jei wa mu ɲɛ.

19 Inɛ akā n̄ɲɛ gɔ á ni, à cafe amaawɔ ɲau bei ku ba a s̄asim si agbe ɲa.

20 Nt̄oi, à da ɲai na naane hai dasi ɲa, n̄o awɔ m̄ò ì wa agbeu bei na naane ku dasiɛ. Maà t̄ò fufu, amma ce n̄jo,

21 domi bii Ilaaḥ kù j̄ò amaawɔ sinte ɲau, á na ku j̄ò awɔ m̄ò?

22 Debei, c̄ò j̄iida ku jei Ilaaḥ do kugaabuɛ. Í gaabu si inɛ ɲa iyi à cuku, amma í je inɛ j̄iida bi t̄ɛɛ. Awɔ de leek̄i òim òim si j̄iida ku j̄ɛɛ. Bii kù je bɛɛbe aa da awɔ takæ.

23 Bii aɲa m̄ò a kù m̄osi id̄ò ku lele ɲa, Ilaaḥ á sindo ɲa si agbe bii à wau wo, domi á ȳok̄ò ku sindo ɲa si agbe ɲa má.

24 Bii Ilaaḥ í daɛ wa hai si j̄li ndii olivii sako n̄o í m̄asiɛ si j̄li ndii olivi iyi à waa logooa iyi kù je icuɛ, debei, kaa gaabuua ku sindo amaawɔu si j̄li ndii n̄ɲu takæ.

Inei Izireli ɲa aa ba faaba

25 Inɛ inɛm ɲa, n kù bi asiii ideu ih̄ɛ ku manji n̄ɲɛ hee ku j̄ò i maa c̄ò ara n̄ɲɛ ilu bisi ɲa. Asiiu wee. Id̄oi inei Izireli fiti mb̄ò ɲau í lei titā hee kukpoi dimi mmu ɲa iyi aa ba faabau ku k̄ò.

26 Si bɛɛbe, inei Izireli ɲau fei aa ba faabau, si bei à k̄ò à ni, Ilaaḥ í ni, Woo Faabau á naai hai Siḥ̄ò, N̄o ku nya lasabu hai mà bɛɛɛm hai si dimii Zak̄obu.

27 Iyi ih̄ɛi í je akabuu iyi an d̄i do aɲa si waati iyi an kpa ideu dulum du ɲa.

28 Si tuubai laabaau j̄iidau Zuifu ɲa à je mb̄ɛɛi Ilaaḥ, n̄o n̄ɲu bei í baa í je aranf̄aanii inɛ, amma si tuubai kucica, à je inɛ ɲa iyi Ilaaḥ í bi hee n̄sei na bala n̄ɲa ɲa.

29 Ilaaḥ í bi ɲa hee n̄sei domi ci ya ce mua ngba n̄o ci ya sinda id̄ò hai si inɛ ɲa iyi í kpe.

30 Tako wo ì donda Ilaaḥ ɲa, amma n̄sei Ilaaḥ í too si ide hai gb̄oi Zuifu ɲau í ceò araare n̄ɲɛ.

31 N̄sei si bei Ilaaḥ í ce n̄ɲɛ did̄ò na saabui ide hai gb̄ò n̄ɲau, bɛɛbe m̄oi á too si araare iyi í nyisi ɲɛ ku ba ku ce araarei aɲa m̄ò.

32 Nt̄ò nt̄ò, Ilaaḥ í j̄ò inɛ fei í baa í je arui ide hai gb̄ò, ku ba ku ce araarei inɛ fei.

Kulai Ilaaḥ

³³ Irei ì gbɔ bei amanii Ilaaḏ do bisie do kumàe í la í to. Ine gɔ kaa yɔkɔ ku mà yaasei lasabuɛ. Ine gɔ mɔ kù nɔ kù wɛɛ iyi á mà kpāae sāa sāa.

³⁴ Bɛɛbei kukɔi ideɪ Ilaaḏ í ni, Yooi í mà lasabui Aḏ Lafɛɛ. Mà yooi í muaa bisɪ aɔ gɔ.

³⁵ Yooi í tako í muaa ngɔgɔ ku bei ku maa degbe ku sāa nɲu gbese.

³⁶ Ilaaḏi í je irii mii fei, hai bi tɛɛi fei ndɛɛ wa naa. Nɔ mii fei í wɛɛi na iriɛ. Amboe ku je tɛɛ hai nsei hee do aɔ fei. Ami.

12

Kuwɛɛ titɔ iyi í wɛɛ na irii Ilaaḏ

¹ Na nɲu inɛ inɛm ɲa, n̄ wa n tɔɔ ɲɛi na saabui araare iyi Ilaaḏ í ce nɲɛ, i na Ilaaḏ ara nɲɛ. I jɔ kuwɛɛ nɲɛ ku jɛaa bei kuwee gɔ iyi í má nɔ í sɪaa si. Do yaase bɛɛbei í sɪa i ya tɔɔ Ilaaḏ ɲa.

² I maà ya ce kucei inɛi andunya ɲa, amma i jɔ Ilaaḏ ku mu nɲɛ lasabu titɔ iyi á kpaasiò kuwɛɛ nɲɛ, ku ba i mà iyi í je idɔɔbii Ilaaḏ ɲa. Idɔɔbiɛu wee, iyi í je jiida, iyi í dɔ do iyi í kɔ mam mam.

³ Na didɔ iyi Ilaaḏ í muum, n̄ wa n sɔ inɛ fei, i maà jilɛ ara nɲɛ tengi bii i kù to ɲa, amma inɛ fei ku jilɛ araɛ si zaka bei Ilaaḏ í muaa naane.

⁴ Si ara akā ikā ikā ikāi í wa si nɔ aɲa fei do icɛ nɲai.

⁵ Bɛɛbɛ mɔi, baa bii awa à kpɔ à je ara akā si Kirisi nɔ à d̄i si nɲɛi bei ikā ikā ikāi arau.

⁶ Bɛɛbɛ mɔi à nɛ amua ikā ikā iyi Ilaaḏ í ce nwa si didɔɛ. Ine iyi í nɛ amuai ide iyi wa naa

hai bi Ilaaḏ ku sɔ inɛ ɲa, ku ceò icɛ si bei naane ku dasiɛ í to.

⁷ Ine iyi í nɛ amuai ku cea inɛ ɲa icɛ si igbɛu, ku coo. Ine iyi í nɛ amuai inɛ ɲa ku kɔ si ideɪ Ilaaḏ ku kɔ ɲa si.

⁸ Ine mɔ iyi í nɛ amuai inɛ ɲa ku mua gbugbā ku coo. Ine mɔ iyi í ya yɔkɔ ku ce amua ku coo do inɔ akā. Ine ngbo ku ce icɛɛ do himma. Ine iyi í nɛ amuai ilu are ɲa ku sobi ku coo do inɔ didɔ.

⁹ I maà jɔ kubi nɲɛ ku je do muafiti. I saa laalɔ nɔ i leeki si jiida ku ce dim dim ɲa.

¹⁰ I bi nɲɛ ɲa, i ce kookaai i ya màò bɛɛɛi nɲɛ ɲa.

¹¹ I maà jɔ himma nɲɛ ku kaye, amma i ya maa cea Aḏ Lafɛɛ icɛ ɲa, nɔ i jɔ Hundɛɛ ku maa ce icɛ si ɲɛ.

¹² I wɛɛò inɔ didɔ ɲa na kpāa ku cɔu. I temua si wahala ɲa. I maà ya gbɛɛji do kutɔɔ ɲa.

¹³ I ya sobi inɛ ɲa iyi à je ti Ilaaḏ si bukaatai mii iyi à bi. Nɔ i ya yaae inɛ nɲoo ɲa.

¹⁴ I ya weea inɛ ɲa iyi à waa kpā ɲɛ iju. I wee nɲa ɲa, i maà ceekpe ɲa.

¹⁵ Ine ɲa iyi à wa si inɔ didɔ i ba ɲa inɔ didɔ ku kpɛ, inɛ ɲa mɔ iyi à waa kpata i ba ɲa ku kpata ɲa.

¹⁶ I ya nɛ anu akā ɲa, i maà jɔ lasabui ara ku so ku wa si ɲɛ, amma i ya kaye ara nɲɛ ɲa. I maà ya jilɛ ara nɲɛ ilu bisɪ ɲa.

¹⁷ I maà ya sāa inɛ gɔ laalɔ ɲa. I ya maa dɛ i ce iyi í je jiida si gāmei inɛ fei ɲa.

¹⁸ Bii í je á ce i ce kookaai baa yooma fei i jɔ inɛò inɛ fei i ya dɔ ɲa.

19 Inje kpaasim ɲa i maà ya ðe i sãa nje gbesei laalɔ ɲa, amma i ya jò Ilaaɔ ku sã nje gbesei idɔ̀kɔ̀, domi à kɔ̀ à ni, Aɔ Lafɛɛ í ni, Amui an sã gbesei idɔ̀kɔ̀.

20 Nɔ̀ à kɔ̀ má à ni, Bii ari wa kpa mbɛɛɛ, náa ije ku je.

Bii agbe wa kpa, muaa inyi ku mɔ̀, Domi bii ì waa ceaa bɛɛbɛ, í ye bei ina nyenyeyi ì waa koaa si iri.

21 Maà jò laalɔ ku kãmiaɛ, amma jò ì kãmiaɛ do jiida ku ceɛ.

13

Ka jirima ilaalui ile nwa ɲa

1 Ine fei ku jirima ilaalui ileɛɛ, domi ilaalui kãma kù wɛɛ iyi kù je do kumàsii Ilaaɔ. Ilaalu ɲa iyi à wɛɛ fei Ilaaɔi í jile ɲa.

2 Na nɲu, bii ine í donda ide i laalu, ide iyi Ilaaɔ í jilei í kɔ̀si. Nɔ̀ ine ɲa iyi à waa kɔ̀ ide dimi bɛɛbɛ, à waa dɛdɛa ara ɲa taalei.

3 Ntɔ̀ ntɔ̀, woo ce jiida ɲa a kù ne zigiiida do ine ɲa iyi à waa mu ilɛu, í gbe woo ce laalɔ ɲa. Bii i kù bi njo ku muɛ si gãmei ilaalui ɲau, ce jiidæ, aa ne siɛ inɔ̀ didɔ̀.

4 Ilaalu ɲa à waa ce icei Ilaaɔi na aranfaani nje. Amma bii ì waa ce laalɔɛ ɲa, i ce njo ɲa, domi a kù waa mu taakuba si ngbɛ. Anja mɔ̀ woo ce icei Ilaaɔ ɲai ku ba a sã gbesei idɔ̀kɔ̀i Ilaaɔ nɔ̀ a kpã ine ɲa iyi à waa ce laalɔ iju.

5 Na nɲu, ì ne i sũ ɲa iri ile ɲai, nɔ̀ kù je si na iyi í jò ì waa ce njo ijuukpã nɲu akã

ɲa, amma ku ba idɔ̀ nje ku maà ye taale njei.

6 Nɲui í nɔ̀ í jò ì waa sã fiafi lempoo má ɲa, domi ine ɲa iyi à waa mu ilɛu anja mɔ̀ woo ce icei Ilaaɔ ɲai nɔ̀ à na ara ɲai mam mam.

7 I sãa ine fei iyi ì ne i sã ɲa. Ine ɲa iyi ì ne i sã lempoo i sã ɲa ɲa. Ine iyi ì ne i sã fiafi duani i sã lafɛɛ. Ine iyi ì ne i jirima fei i jirima lafɛɛ ɲa. Ine iyi ì ne i mà bɛɛɛɛ, i mà ɲa.

Ka bi nje

8 I maà ya mu gbesei ine gɔ̀. Gbesei mii akãi í ne ku wa si anini nwa, nɲui í je kubi, domi ine iyi í bi ine ɲa wa kɔ̀ wooda fei.

9 Ntɔ̀ ntɔ̀, wooda ɲau ihɛ iyi í ni, i maà ce sakara, nɔ̀ i maà kpa ine, nɔ̀ i maà ce ile, nɔ̀ i maà ce bine, do wooda ikã ikã iyi í gbe fei aa yɔ̀kɔ̀ a tɔ̀tɔ̀ ɲa si wooda akã. Wooda akãu wee, bi ine mmu bei ì bi araɛ.

10 Bii kubi í wa si gãme nje i kaa yɔ̀kɔ̀ i cea nje laalɔ ɲa. Na nɲu, bii ì bi nje ì waa jirima wooda ɲau fei ɲai.

Ka tã sɔ̀lu ka maa degbeò kunyii Kirisi wa

11 Í sɛa i ce bɛɛbɛ ɲa, domi ì mà ɲa si waati bii à wa nsei. Í to i jɛ hai si iri njo ɲa, domi waati iyi Lafɛɛ á faaba wa mam mam í maai wa nsei í re waati iyi à sinti dasi naane.

12 Idũ í dũ wa koo, nɔ̀ amɛɛjumá í maai wa. Na nɲu, ka jò icei ilu kuku ku ce, nɔ̀ ka so jɛne i gũ iyi á jò ka jabu si inya kumá.

13 I jò ka ne dee dee awa iyi à je inei inya kumá ɲa. Ka maà jò ije ku bi nwa do atɛ ku mɔ̀

nwa ku la ku caa, ka maà ne awei abo do daa beeteke ku ce, nò ka jò ija do igu.

14 Amma i so daa titōi Jesu Kirisi Lafēe nwa, nò i maà jò daai iñe taka nñe ku maa neò nñe i maa ceò bine má ña.

14

Maà ye taalei kpaasi woo dasi Jesu naane

1 I gba ine iyi naane ku dasie kù ne gbugbā, nò i maà ya ye taalei ide iyi wa lasabu.

2 Ine ihē wa tamaa si iyi nñu á yòkò ku je ije fei. Ine ihō mō iyi kù ne gbugbā si naane ku dasie, ci ya nò ña.

3 Ine iyi wa je mii iyi í ba fei ku maà donda ine iyi ci ya je mii fei, nò ine mō iyi ci ya je mii iyi í ba fei, ku maà ye taalei ine nje iyi wa je mii fei, domi Ilaaōi í gba lafēe.

4 Beirei awò ì ye ì bei ì waa kiitiò amaacei ine mmu gò. Bii wa leeki si icēē walakò bii í nò í fūsi awò mōi idei irii lafēēi. Amma á maa leeki domi Aō Lafēe í ne gbugbā ku muua gbugbā.

5 Ine gò ña à ya tamaa bei ajò gò ña à re nje do beere, nò ine gò ña mō à ya maa tamaa mà iju iyi í má fei akāi. Si ide ñau ihē í sīa ine fei ku mu iyi í je lasabui idē dim dim.

6 Ine iyi wa tamaa ajò gò ña à re nje do beere, wa cooi na Aō Lafēe. Ine iyi wa je ije iyi í ba fei, na irii Aō Lafēei wa jò, domi í ya saabu Ilaaōi titā na ije. Ine mō iyi kù waa je mii fei, na irii Ilaaōi kù waa je, í nò wa saabu.

7 Kuwēi ine kāma nwa kù je ti nñu akā, beere mōi do iku.

8 Ntò ntò, bii à wēē, à wēi na irii Lafēe, bii à nò à ku mōi, na irii Lafēei à ku. Na nñu, bii à waa wēē walakò bii à ku, ti Lafēei à je,

9 domi Kirisi í ku nò í dede hai si bale má ku ba ku je Lafēei ine ña iyi à ku do ine ña iyi à wēē.

10 To, bii beerei, na mii í ce awò ì waa ye taalei kpaasie. Mà ña mii í ce ì waa donda kpaasie. Awa fei aa ka leeki ajò akā si wajui Ilaaō ku kiiti nwa.

11 Ajò nñui kukòi idei Ilaaōu ihē á kō tengi bii í ni,

Aō Lafēe í ni,

Amui ñ je kuwēē, ine fei á na ku gule si wajum.

Nò ine fei ku saabum do gelee.

12 Beere mōi awa fei aa ka fò tu wa si wajui Ilaaō.

Maà ce ngògò iyi à dasi kpaasie kurara

13 Na nñu, i maà ya kiiti nje ña. Amma ce laakai i maà ti i ce ngògò iyi á jò kpaasie ku rara ku dasi dulum.

14 Na saabui Lafēe Jesu ñ mà kam kam iyi sonda kāma kù je ìwò. Amma bii ine gò wa doo sonda gò ìwò, bi tēi í je ìwò.

15 Bii inoi kpaasie í fò na ije gò iyi ì waa je, wa nyisi iyi i kù waa ne si kpāai kubi má. Maà jò idei ije kù jò ine gò iyi Kirisi í ku na irie ku ce nfe.

16 Iyi ì ye í sīa ku ce, maà ti i coo do yaase bei á jò ine ña a fò laalae.

17 Bommai Ilaaō kù je idei kuje do kumò, bii kù je dee dee ku je do laakai ku sū do inò

didõ iyi Hundei Ilaaõ wa mu nwa.

¹⁸ Ine iyi wa cea Kirisi ice si yaase beεbe, lafēei Ilaaõ á bi, nò baa amanε nja aa saabuε.

¹⁹ Na nju, ka de mii iyi á naaò laakai ku sũ wa do mii iyi á mu nwa gbugbã si naane ku dasi nwa.

²⁰ I maà beje icei Ilaaõ na ide ije. Ntɔi, sɔnda kãma kù je iwò, amma kù s̄ta ine gɔ ku je ije iyi á jò kpaasie ku koose.

²¹ Iyi í s̄ta njui í je í maà njo inja, nò í maà mɔ v̄εε, nò í maà ce ngogɔ bii í je á dasi kpaasie kurara.

²² Mii iyi ì waa lasabu si ideu ihē, muu si idɔε, nò kù je si gãmei awɔ do Ilaaõ nju akã. Ilu inɔ didõ inε iyi idɔε kù waa ye taaleε si mii iyi wa ce.

²³ Amma inε iyi wa sika si ije gɔ iyi wa je, Ilaaõ á ye taaleε domi kù waa coo do naane. Ntɔ ntɔ, mii iyi inε wa ce fei nò kù waa coo do naane, dulum nii.

15

Ce iyi à d̄ɔa kpaasie si, maà de ti awɔ takæ

¹ Nsei, awa iyi à ne gbugbã si naane ku dasi, i jò ka temuao gbugbã ku kuai hai ne gbugbã nja, nò ka maà ya ka ce mii iyi á d̄ɔa awa taka nwa si.

² Awa fei ka ya ce mii iyi á d̄ɔa kpaasi nwa nja si na aranfãani nja, ku ba naane ku dasi nja ku bɔ waju.

³ Kirisi takæ ci ya ce mii iyi á d̄ɔa nju takæ si, amma si bei à kɔɔ à ni, í s̄ɔ Ilaaõ í ni, inε nja iyi à buε, arabu nja í baa sim.

⁴ Mii iyi à kɔ tako fei wo, à kɔɔi ku ba ku kɔ wa nò ka ne

kpãa ku cɔ hai si kukɔi ide i Ilaaõ, iyi wa mu nwa gbugbã do temua.

⁵ Ilaaõ, nju iyi wa mu nwa temua do gbugbã, kù jò inε duus̄ɔ ò i ne anu akã nja si bei ì yɔɔ si Jesu Kirisi nja,

⁶ ku ba inε fei i ya maa saabu Ilaaõ ajo do anu akã nja, nju iyi í je baai Lafēε nwa Jesu Kirisi.

Laabaau jiidau í je ti dimi fei

⁷ Na nju, i ya gba nje nja si bei Kirisi mɔ í gba nje ku ba i nyisiò amboei Ilaaõ nja.

⁸ N̄ wa n s̄ɔ njei iyi Kirisi njui í baa í je woo ce icei Zuifu nja ku ba ide iyi à wãò bala nja nja ku kɔ, nò ku nyisiò iyi Ilaaõ í je ilu ntɔ.

⁹ Jesu í naai má ku ba dimi mmu nja mɔ a saabu Ilaaõ na araareε si bei kukɔi ide i Ilaaõ wa fɔ í ni,

Na n̄ɔi í jò ñ wa n saabuε si inɔi dimi mmu nja.

Nò n k̄ɔ iri n nyisiò amboei iriε.

¹⁰ Nò í ni má,

Inε dimi mmu nja i weεò inɔ didõ do inei Ilaaõ nja ajo.

¹¹ Nò í ni má,

I saabu Āɔ Lafēε, inε dimi mmu nja fei,

Inε fei i k̄ɔ iri i cũu.

¹² Nò walii Ezai mɔ í ni, Tɔkui Izai gɔ á na ku dede

Ku je ilaalui dimi fei,

Nò kpãa ku cɔi dimi nja á wa siε.

¹³ Nsei, Ilaaõ, nju iyi wa mu nwa kpãa ku cɔ, ku mu nje inɔ didõ do laakai ku sũ fei na naane iyi ì dasi nja ku ba kpãa ku cɔ nje ku la si gbugbã iyi Hundei Ilaaõ í mu nje.

Pɔlu í ne kpãai ku kɔ tia do wɔɔkɔ

14 Inɛ inɛm ɲa, amu takam n̄ mà kam kam iyi ì jɛ inɛ jiidai ɲa nɔ ì mà mii iyi ì ne ku ce ɲa, aa nɔ ì yɔkɔ ì mua nje bisi ɲa.

15 Do nɲu fei, do wɔɔkɔ nla nlai n kɔ nɲɛ ide gɔ ɲa wa si idei tiau ihɛ, n ye ɲɛð gigii mii ɲa iyi ì mà tã ɲa. N kɔ nɲɛ wa bɛɛbei na didɔ iyi Ilaaɔ í ceem

16 n̄ wa n jɛð woo ce icei Jesu Kirisi bi hai je Zuifu ɲa. N̄ wa n waazo laabaau jiidai Ilaaɔ bei woo wee ku ba hai je Zuifu ɲa a ye bei kuwee iyi á dɔa Ilaaɔ si, si na iyi í jò Hundee í cica ɲa í jò à má.

17 Na nɲu, na saabui Jesu Kirisi, n̄ ne inɔ didɔ si icem iyi n̄ wa n cea Ilaaɔ.

18 N̄ kaa n yɔkɔ n fɔ ide gɔ bii kù jɛ idei ice iyi Kirisi í ce si ide ku fɔm do si kookoosum ɲa ku ba hai je Zuifu ɲa a jirima Ilaaɔ

19 na saabui maamaake dimi ikã ikã ɲa iyi gbugbãi Hundei Ilaaɔ í ce. Bɛɛbe mɔi n̄ waazo laabaau jiidai Kirisi bii fei sãa sãa hai Zeruzalemu hee ku bɔ ikpa ilei Iliri.

20 Nɔ n̄ dasi idɔ n waazo laabaau jiidau si ile ɲa bii a kù gbɔ idei Kirisi titã, ku ba n maã n ma si icui ilei inɛ gɔ.

21 N̄ ce bɛɛbei ku ba n ce bei kukɔi idei Ilaaɔ í fɔ, tengi bii í ni,

Inɛ ɲa iyi a kù fɔ ideɛ bi tu ɲa ajɔ kãma, aa yɔɔ.

Inɛ ɲa mɔ iyi a kù gbɔ baauɛ wo, aa gbɔ yaaseɛ.

Pɔlu wa fɔ idei Romu ku bɔ

22 Tuuba nkpɔ nkpɔ isɛɛnɛ ɲau bei í ya maa ganjim n naa bi tu ɲɛ.

23 Amma nsei, n̄ kpa irii icem si ile ɲau bɛ, nɔ si na iyi í jò n̄ wa n bi n naa bi tu ɲɛ hai adɔ nkpɔ nkpɔ,

24 n̄ wa n tamaa bii n̄ wa n bɔ ikpa ilei Esipanyi, an yaa wa bi tu ɲɛ. N̄ bi n ye ɲɛ n ce ajɔ minji bi tu ɲɛ bɛ ka kpɛ inɔ didɔ, nɔ i sobim ɲa ku ba n bɔ Esipanyiu.

25 Amma nsei titã Zeruzalemui n̄ wa n bɔ n koo n sobi woo dasi Jesu naane ɲa,

26 domi woo dasi Jesu naane ɲa iyi à wa ilei Masedɔni do ilei Gerɛsi à tɔtɔ fia do inɔ akã na ilu are ɲa iyi à wa si inɔi woo dasi Jesu naane ɲau Zeruzalemu bɛ.

27 Do kubii à tɔtɔð fiaɔ, amma ntɔ ntɔ gbesei à waa mu si na iyi í jò amanii Ilaaɔi iyi Zuifu ɲau à ne à kpɔɔ do dimi mmu ɲa. Bɛɛbe mɔi á sɛa dimi mmu ɲau mɔ a sobi ɲa do amanii andunya ɲɲa.

28 Waati iyi an to Zeruzalemu n na ɲa fia iyi à tɔtɔu n kpað irii iceu bɛ, an bɔ Esipanyi nɔ n yaa wa n naa n ye ɲɛ.

29 N̄ mà iyi kutom wa bi tu ɲɛ bɛ á jò Kirisi ku wee nɲɛ si mii nkpɔ nkpɔ.

30 Inɛ inɛm ɲa, n̄ wa n tɔɔ ɲɛi do irii Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi do kubi iyi Hundei Ilaaɔ wa mu nwa, í bam ku jabu si kutɔɔ nɲɛ ɲa.

31 I tɔɔ Ilaaɔ ku nyam hai si awɔi hai dasi Jesu naane ɲa iyi à wa ilei Zudee, nɔ i ce kutɔɔ má ɲa ku ba woo dasi Jesu naane ɲau a gba amua iyi n̄ wa n bɔð Zeruzalemu do awɔ minji.

³² Βεεβε mɔi an to wa bi tu ηε do inɔ didɔ̄ bii Ilaaɔ̄ í bi, nɔ n sɪmi keeke bi tu ηε.

³³ Ilaaɔ̄, nηu iyi wa mu nwa laakai ku sũ, ku wεε do inε fei. Ami.

16

Pɔlu wa ce inε ηa fɔɔ

¹ Ñ wa n sɔ̄ ηε iyi Feebe weɔ̄ nwa si kpāai naane ku dasi í je ilu naane. Woo ce icei inei igbei Jesu ηai wa je si ilui Sankere.

² I gba abou na iri Lafɛε si bei í jɔ̄ woo dasi Jesu naane ηa a ce. Nɔ i maa sobie ηa do bukaatai mii iyi í bi si aninii inε fei, domi nηu takae í sobi inε nkɔ̄, do amu takam.

³ I ce Pirisila do mɔkɔε Akilasi fɔɔ, kpaasi woo ce icem ηa si icei Jesu Kirisi,

⁴ aηa iyi a kù saalu baa kuwεε nηa ku ba a faaba ti amu. Kù je amu akāi ñ wa n saabu ηa, hee do igbei inei Jesu ηa iyi à je dimi mmu ηau fei à waa saabu ηa.

⁵ Nɔ i ce inei igbei Jesu ηa iyi à ya tɔtɔ̄ kpasɛ̄ nηau fɔɔ. Nɔ i ceem Epaneti kpaasi jiidam nɔu fɔɔ, nηu iyi í tako í dasi Kirisi naane si ilei Azii.

⁶ Nɔ i ce Maari fɔɔ, nηu iyi í ce ice ntɔ̄ ntɔ̄ na iri nηε.

⁷ Nɔ i ce Andoniku do Zunia dimim ηau fɔɔ, awaɔ̄ ηai à ce piisɔ̄ɔ aɔ̄. À ne beεre nla nla si inɔi woo be ηau. À tako à dasi Kirisi naane mɔm amu mbe ñ dasi.

⁸ Nɔ i ce Ampilatu fɔɔ, nηu iyi í je kpaasi jiidam si kpāai Lafɛε.

⁹ I ce Uribɛε fɔɔ, kpaasi woo ce ice nwa si icei Kirisi, do Sitaki kpaasi jiidam.

¹⁰ I ce Apelɛsi fɔɔ, nηu iyi í nyisi naane ku dasie ntɔ̄ ntɔ̄ si laakai ku cɔ̄. I ce inei kpasɛ̄i Arisitobu ηa fɔɔ.

¹¹ I ce Herodiɔ̄ dimim nɔu fɔɔ. I ce inei kpasɛ̄i Naasisi ηa fɔɔ, aηa iyi à dasi Lafɛε naane.

¹² I ce Tiifeni do Tiifozi fɔɔ, inaabo ηa iyi à waa cea Lafɛε iceu. Nɔ i ceem Pɛesidi inaabo baakɔ̄m nɔu mɔ̄ fɔɔ, nηu mɔ̄ í cea Lafɛε ice ntɔ̄ ntɔ̄.

¹³ I ce Rufusi fɔɔ, nηu iyi wa cea Lafɛε ice jiidam, do iyeε iyi wa je bei iyei amu mɔ̄ si kpāai naane ku dasi.

¹⁴ I ce Aɛnkiti fɔɔ, do Filegoni, do Herimesi, do Patobasi, do Herimasi, do kpaasi ηa iyi aηaɔ̄ ηa à wεε.

¹⁵ I ce Filɔ̄lɔgu fɔɔ, do Zuli, do Neree, nηu do weɔ̄ɛ, do Olɛmpasi, do woo dasi Jesu naane ηa iyi aηaɔ̄ ηa à wεε fei.

¹⁶ I ya ce nje fɔɔ do kubi jiidam ηa. Igbei inei Kirisi ηa fei à waa ce ηε fɔɔ.

Ide kufɔi ankāanyi

¹⁷ Ñ wa n sɔ̄ ηei, inε inem ηa, i ya ce laakai inε ηa iyi à ya naaɔ̄ nje ku fεεfe wa si anini nηε, nɔ a jɔ̄ inε gɔ̄ ηa a koose si naane ku dasi nηa a cuku. Aηai à ya maa nya cɔ̄ɔi cio iyi ñ gbɔ̄ ηa. I jɔ̄ ñ j̄lɔ̄ inε dimi beεbe ηa

¹⁸ domi inε dimi beεbe ηa a kù waa cea Kirisi Lafɛε nwa ice, í gbe inɔi aηa taka nηa. Do ide didɔ̄ do idei inε ku lele nηa ηau ñ ya wa inyii itfi inε ηa iyi a ci ya ce laakai.

¹⁹ Iyi í je ti ì ñe m̀, inè fei í mà
bei ì waa jirima Lafëe ña. Na
nñu, ñ wëeò inò didõ na iri nñe.
Amma ñ bi í ne bisi ñai ku ba
i mà bei aa ya ce jiida ña, nò i
je inè ña iyi laalo ku ce í je ìwò
nñá.

²⁰ Kaa kpe má, Ilaaõ nñu iyi
wa mu nwa laakai ku sũ, á jò i
tëeë Seetam ña.

Didõi Lafëe nwa Jesu ku wëe
do ñe.

²¹ Timotee kpaasi woo ce
icem wa ce ñe fòò, do Lusiusi,
do Zasõò do Sosipateë dimim
ña.

²² Nò amu Tetiusi, amu iyi
Pòlu í sòm ide ñau ihë nò ñ kòò,
ñ wa n ce ñe fòò do irii Lafëe.

²³ Gayusi, ilu idem wa ce ñe
fòò, nñu iyi bi tēi inēi igbei
Jesu ña fei à ya tótòò. Erasitu,
woo singa fiai iluu do inè nwa
Kaatusi à waa ce ñe fòò. [

²⁴ Didõi Lafëe nwa Jesu
Kirisí ku wëe do ñe fei. Ami.]

Saabui ankāanyi

²⁵ Ka saabu Ilaaõ, nñu iyi
á yòkò ku mu nñe gbugbã
na saabui laabaau jiida do
idei Jesu Kirisi iyi ñ wa n ce
waazoeu. Ideui wa nyisi wa
asii iyi wa singa wo hai ku kpe.

²⁶ Amma nsei í fita gbugbã.
Ide ña iyi walii ñau à kò si tia
nñá ña í jò dimi fei í mà asiiu.
Nò Ilaaõí í jilòò si beëbe ku ba
dimi fei ku jirimæ si naane ku
dasi.

²⁷ Na nñu, Ilaaõ, nñu akā iyi
í je ilu bisi do ntò, amboe ku
je tē hee do ajò fei do saabui
Jesu Kirisi. Ami.

Tiá sinteri Pòlu í kòá inei Kòrenti ña

Í ce ña fò

¹ Amui Pòlu, amu iyi Ilaađ í kpe si idòòbiè ñ je woo bei Jesu Kirisi. Amu do Sòsitèni kpaasi nwau

² à waa ce ñe fò, inje inei igbei Ilaađ ña iyi ì wa ilui Kòrenti ña. À waa ce ñe fò, inje iyi Ilaađ í kpe ì je tée ña, inje iyi í cica í jile í maa ne anu akā do Jesu Kirisi ña. À ce inje fei fò hee do inè ña iyi à wa ilè baa yooma fei, inè ña iyi à waa tò do irii Lafèè nwa Jesu Kirisi, ñu iyi í je Lafèèi awa fei.

³ Ilaađ baa nwa do Lafèè Jesu Kirisi a mu ñje didò do laakai ku sù.

Pòlu wa saabu Ilaađ na inei Kòrenti ña

⁴ Waati kāma fei ñ ya n maa n saabu Ilaađi na iri ñje si na iyi í jò í mu ñje didòè na anu akā ñje iyi ì ce do Jesu Kirisi ña.

⁵ Ntò ntò, anu akā ñje iyi ì ce do Jesu Kirisi ña ñjui í jò ì ba amua baa yooma fei ì jèò ilu amani ña si ideí Ilaađ ku fò do ku mà.

⁶ Idei Kirisi iyi à waa zo ñjeu ñjui ì leekí si dim dim ña hee

⁷ amuai Hundei Ilaađ baa akā kù gaizia ñe, inje iyi ì waa degbe waati iyi Lafèè nwa Jesu Kirisi á faata wa.

⁸ Jesu Kirisii á jò ì ya maa leekí dim dim ña hee kò ku

ba ì je hai ne taale ña si ajò iyi á nyi wa má.

⁹ Ilaađ ilu naaneí, ñu iyi í kpe ñe ì ce anu akā ña do Amae Jesu Kirisi Lafèè nwa.

Nje ku fèfè si igbei Jesu

¹⁰ Inje kpaasim ña, ñ wa n tò ñe do irii Lafèè nwa Jesu Kirisi, ì ce kookaai ì ya maa gbòsi ñje ña ku ba ñje ku fèfè ku mà ya wa si anini ñje. Í jò ì ne anu akā dee dee ña, nò lasabu ñje mò ku je akā, do mii iyi ì waa lele ña.

¹¹ Inje inem ña, ñ wa n fò beebèi si na iyi í jò inei nyaanzei Kolosee ña à sòm à ni ija í ya wa si anini ñje.

¹² Mii iyi í jò ñ wa n fò beebèe wee. Ñ gbò à ni inè gò í ni ti Pòlui ñu í je, inè ihè mò í ni ti Apoloi ñu í je, nò inè ihò mò í ni ti Sefai * ñu í je, nò inè mmu gò mò í ni ti Kirisii ñu í je.

¹³ Ì waa tamaa bei aa kpè Kirisi ikò bututu ñai? Amu Pòlu, amu sisi ñ ku si jii na irii dulum du ñe. Kù nò kù je do irim nii à dasi ñe inyi.

¹⁴ Ñ wa n saabu Ilaađ do iyi n kù dasi inè gò ñje inyi, bii kù je Kirisipu do Gayusi.

¹⁵ Bèèèè mòi inè gò kaa yòkò ku ni à dasi ñe inyi do irim.

¹⁶ Amma ntòí, ñ dasi inei kpasèi Setefani ña mò inyi. To, aña baasi n kù mà mà ñ dasi inè gò inyi má.

¹⁷ N kù dasi inè nkpò inyi si na iyi í jò kù je na ñjui Kirisi í bèm wa. Í bèm wai n na n sisi laabaau jiidau. Laabaau

* **1:12** Sefaa ñjui à ya kpe Pièè má.

jiidau, kù jε do gele did̄si n̄ wa n sisiε, ku ba ikui Kirisi si antai j̄li ku gaauu ku maà ce nfe.

Bisii amane na do ti Ilaās iyi à waa cɔ bei idei sūmu

¹⁸ Ntɔ ntɔ, idei ikui Kirisi si antai j̄li ku gaau í yei bei ide hai ne yaase bi inε na iyi à wa si kp̄ai nfe ku ce. Amma bi awa iyi à wa si kp̄ai faabau, gbugb̄ai Ilaās.

¹⁹ Mii iyi kuk̄ai idei Ilaās wa fɔ wee. Í ni,

Ilaās í ni,

An nya laakaii ilu laakai na,

Nɔ n kpa bisii ilu bisi na.

²⁰ To, iwoi ilu bisi í wa m̄m. Iwoi woo kɔ inε na si wooda í wa. Iwoi inε iyi inε na à waa kpe woo mài andunyau í wa. Ilaās í nyisi iyi bisii andunyau í yei bei idei sūmu.

²¹ Ntɔ ntɔ, inei andunya na a kù yɔkɔ a kù mà Ilaās do bisii a na taka na. Ilaās takaei í coo beεbe. Amma si bisie mii iyi í s̄laa wee. Inε na iyi à dasie naane à ba faaba na idei waazo iyi inε gɔ na à waa cɔ bei idei sūmu.

²² Zuifu na maamaakei à ya maa bee, nɔ Gereki na mɔ bisii à ya maa de.

²³ Amma awa, waazoi Kirisi iyi à kpakpa si antai j̄li ku gaauui à waa ce. Ideu bei í je bei kuta bi ku koose bi Zuifu na nɔ í je ma bei idei sūmu bi dimi mmu na.

²⁴ Amma bi inε na iyi Ilaās í kpe, baa bii à je Zuifu walakɔ dimi mmu na, Kirisii í je gbugb̄ai Ilaās do bisie.

²⁵ Kirisii í je gbugb̄ai Ilaās do bisie bi tu na domi idei Ilaās

iyi inε gɔ na à waa cɔ bei idei sūmu í re bisii amane na, nɔ icei Ilaās iyi inε gɔ na à waa ni kù ne gbugb̄au í re gbugb̄ai amane na.

²⁶ Inε kpaasim na, inε iyi Ilaās í kpe, i cɔ bei ì ye na. Kù je inε nkpɔ n̄ei í je ilu bisi si kuyei amane na walakɔ ilu gbugb̄a walakɔ ilu beεε.

²⁷ Amma Ilaās í cica mii na iyi inei andunya na à waa cɔ bei hai ne yaase na í dasiɔ ilu bisi na anyɔ, nɔ í cica m̄ngoi andunya na í dasiɔ ilu gbugb̄a na anyɔ.

²⁸ Nɔ Ilaās í cica taaka na do inε na iyi à ya maa donda, iyi a kù je ngɔgɔ si andunya í kayeɔ inε na iyi à waa cɔ ara na bei inε nla na.

²⁹ Í ce beεbei ku ba inε k̄ama ku maà yɔkɔ ku tɔɔ fufu si wajuε.

³⁰ Ilaās í j̄ɔ ì ne anu ak̄a do Jesu Kirisi na. Nɔ Kirisii í je bisii Ilaās bi tu wa na saabui anu ak̄a nwau iyi à ce do n̄u. Kirisii í nya wa hai si dulum du wa. Do saabuei à jeɔ dee dee nɔ à jeɔ inei Ilaās na.

³¹ Na n̄u, “inε iyi wa tɔɔ fufu ku tɔɔ na irii Laf̄εε.” Beεbei kuk̄ai idei Ilaās í ni.

Waazo iyi Pɔlu í ce Kɔrenti wo

2

¹ Inε kpaasim na, waati iyi n̄ naa bi tu n̄e n kù sisi idei Ilaās do bisi nla gɔ walakɔ do gele did̄s gɔ.

² N kù nɔ n kù dasi idɔ n sisi ide mmu gɔ si anini n̄e bii kù je idei Jesu Kirisi iyi à kpakpa si j̄li ku gaau.

³ Nõ waati iyi nõ wa bi tu ηευ, do gbugbã hai nei do njo do kuyaya nla nla.

⁴ Si idem do si waazom n kù dede n lɛɛ ηε do bisii amane ηa, amma gbugbãi Hundei Ilaaõ ñ jò í kãmia ηε.

⁵ Ñ ce beɛbei ku ba naane ku dasi nηε ku maã leekl si bisii ine ηa, bii kù je si gbugbãi Ilaaõ.

Idei bisii Ilaaõ

⁶ Do nηu fei, ideii bisi gõi à waa sisia ine ηa iyi à jla si naane ku dasi nηa. Amma kù je bisii andunyau ihẽ walakõ bisii ine nla ηau aηa iyi à waa bõ nfe ku ce.

⁷ Aawo, bisii asiii Ilaaõ iyi í singaa amane ηai à waa waazo. Bisii Ilaaõ í ce sɔɔluɛi hai waati iyi kù taka andunya ku ba ka kpẽ amboe do nηu takae ajõ.

⁸ Baa ine akãi ilu irii andunya ηau ihẽ kù mà yaasee, domi bii í je à màai wo a kaa kpakpa Lafɛɛ si jli ku gaau, nηu iyi í ne amboe fei.

⁹ Amma kukõi ideii Ilaaõ í ni, Iyi iju kù ye ajõ kãma, Nõ itl kãma mõ kù gbõõ, Iyi kù nõ kù lõsi idõi amane, Nηui Ilaaõ í cea ine ηa iyi à buu sɔɔluɛ.

¹⁰ Nηu bei Ilaaõ í jò Hundee í nyisi wa. Hundeeu í yõkõ í nyisi wai si na iyi í jò í ya wuse fei ndee nõ ku mà hee do lasabui Ilaaõ takae iyi wa manji fei.

¹¹ Mà yooi í mà lasabui amane bii kù je hundei nηu takae iyi í wa sie. Beɛbe mõi ine gõ kù mà lasabui Ilaaõ bii kù je Hundee.

¹² Awa, kù je lasabui andunyai à ba, amma Hundei Ilaaõ ñ à ba, ku ba ka mà mii iyi Ilaaõ í mu nwa si didõɛ.

¹³ Nõ a kù waa tuse asiiu do ide iyi wa naa hai si lasabui amane, bii kù je hai bi Hundei Ilaaõ. À ya tusea ine ηa mii ndii Hundei do ide iyi wa naa hai bi Hundee*.

¹⁴ Ine ηa iyi a kù ne Hundei Ilaaõ a kaa gba ideii Hundei Ilaaõ domi bei ideii sũmui í ye bi tu ηa. A kaa yõkõ a gbõ yaasee domi do gbugbãi Hundei Ilaaõ nηu akãi à ya wãa ideii Hundee.

¹⁵ Ine iyi í ne Hundei Ilaaõ á yõkõ ku kiiti si mii fei, amma ine gõ kù weɛ iyi á yõkõ ku kiiti lafɛɛ.

¹⁶ Kukõi ideii Ilaaõ wa fõ í ni, yooi í mà lasabui Aõ Lafɛɛ hee ku muua bisi. Kù weɛ. Amma awa à ne lasabu dimi akã do Kirisi.

3

Amaacei Ilaaõ ηa

¹ Ine kpaasim ηa, n kù yõkõ n kù ba ηe ide ku fõ bei nõ ya n fõ do ine ηa iyi à ne Hundei Ilaaõ. Amma nõ ba ηe ide ku fõi bei ine ηa iyi à waa too si idõõbii ara, ine ηa iyi à ye bei ama kpõtõõ ηa si kpãai Kirisi.

² Cio iyi nõ kõ ηe si í yei bei amõi nõ na ηe, kù je ije kili, domi i kù to ine ηa iyi aa je ije kili ηa. I kù to baa nsei ηa

³ si na iyi í jò ñ waa too idõõbii ara titã ηa. Ntõ ntõ, igu do kakõõ í wa si anini nηe, nõ iyi be wa nyisi iyi ñ waa too

* 2:13 tia nwo gõ ηa à ya ni "mii ndii Hundee, ine ηa iyi à ne Hundeei à ya tusea."

idəbii ara n̄ɛi. Isɛɛnɛ n̄ɛɛ ɲa mɔ́ í yɛi bɛi ti inɛi andunya ɲa.

⁴ Bii inɛ gɔ́ n̄ɛɛ wa ni ti Pɔ́lui n̄ɛɛ í jɛ, nɔ́ inɛ gɔ́ mɔ́ wa ni ti Apoloi n̄ɛɛ í jɛ, in̄ɛ mɔ́ i kù tia inɛi andunya ɲa iyi à gbe ɲa.

⁵ Yooi í jɛ Apolo. Mà yooi í jɛ Pɔ́lu. Awa taka nwa mɔ́ amaacɛi Ilaaɔ́ ɲai. Awa fei, icɛ iyi Lafɛɛ í dasi wai à waa ce, ku ba í dasi naanɛ ɲa do saabui icɛ nwa.

⁶ In̄ɛ ì yɛi bɛi ikoi Ilaaɔ́ ɲa tengi bii à gbɛ́ ideɛ. Amu ñ yɛi bɛi inɛ iyi wa gbɛ́, Apolo mɔ́ bɛi inɛ iyi wa fãsi inyi, amma Ilaaɔ́i í jò wa la.

⁷ Na n̄ɛɛ, inɛ iyi wa gbɛ́ do inɛ iyi wa fãsi inyi a kù jɛ ngɔ́gɔ́, bii kù jɛ Ilaaɔ́ iyi í jò wa la.

⁸ Woo gbɛ́ do woo mua inyi aɲa fei akãi, nɔ́ aɲa fei aa ba riba n̄ɛɛ si bɛi icɛ n̄ɛɛ í to.

⁹ Ntɔ́ ntɔ́ awa à waa ce icɛi do Ilaaɔ́ ajɔ́, nɔ́ in̄ɛ ì yɛɛ ɲai bɛi ikoi Ilaaɔ́.

In̄ɛi ì yɛɛ má ɲai bɛi ile iyi Ilaaɔ́ wa ma.

¹⁰ Amu mɔ́, na saabui didɔ́ iyi Ilaaɔ́ í ceem, amui ñ nyɔ́ icui ileu bɛi woo ma iyi í nɛ laakai. Nɛi inɛ mmu gɔ́i wa ma si antaɛ. Amma inɛ fei ku ce laakai si yaase bɛi wa ma si.

¹¹ Iyi í jɛ idei icui ileu, à nyɔ́ tã nɔ́ inɛ gɔ́ kaa yɔ́kɔ́ɛ ku nyɔ́ mmuɛ gɔ́ má. Jesu Kirisii í nɔ́ í jɛ icui ileu.

¹² Nɔ́ inɛ ɲa iyi à waa ma si antaɛu, ti inɛ gɔ́ ɲa í yɛi bɛi à waa ma do wura walakɔ́ do isɔ́ jiiida walakɔ́ do dimii kuta ku daana gɔ́ ɲa *. Ti inɛ gɔ́ ɲa mɔ́ í

yɛi bɛi à waa ma do jii walakɔ́ do taka walakɔ́ do fɔ́fɔ́.

¹³ Amma si ajɔ́i kiitiu Ilaaɔ́ á jò icɛi inɛ fei ku fita gbugbãa. Ajɔ́ n̄ɛɛ bɛi á dasi icɛi inɛ fei si ina nɔ́ inauí á nyisi bɛi icɛi inɛ fei í yɛ.

¹⁴ Inɛ iyi kumaɛ kù jo á ba riba.

¹⁵ Amma inɛ iyi icɛɛ í jo n̄ɛɛi á yɛ muse. N̄ɛɛ takaɛ á ba faaba, amma á yɛ bɛi inɛ iyi í cã ina í fitað.

¹⁶ I kù mà ɲa iyi in̄ɛi ì jɛ bi ku wai Ilaaɔ́? I kù mà ɲa iyi Hundɛɛ í wa si ɲɛi?

¹⁷ Na n̄ɛɛ, bii inɛ gɔ́ í bejɛ bi ku wai Ilaaɔ́, Ilaaɔ́ mɔ́ á bejɛ lafɛɛ. Á ce bɛɛbɛi si na iyi í jò bi ku waa í má, in̄ɛi ì nɔ́ ì jɛ bi ku wau.

¹⁸ Inɛ gɔ́ ku maà lele araɛ. Inɛ gɔ́ n̄ɛɛ iyi í tamaa n̄ɛɛ í nɛ bisi si andunyau ihɛ́ ku jò ku jɛ nnyɛi ku ba ku yɔ́kɔ́ ku jɛ ilu bisi ntɔ́ ntɔ́.

¹⁹ Í sɛ́a ku ce bɛɛbɛi domi bisii andunya í yɛi bɛi idei sũmu si kuyɛi Ilaaɔ́. Kukɔ́i idei Ilaaɔ́ takaɛ í ni, Ilaaɔ́ í ya mu ilu bisi ɲai do idei bisi laalɔ́i aɲa taka ɲa.

²⁰ Kukɔ́i idei Ilaaɔ́ í ni má, Aɔ́ Lafɛɛ í mà iyi lasabui ilu bisi ɲa ngbɛi.

²¹ Mii fei tu ɲɛi. Na n̄ɛɛ, inɛ gɔ́ ku maà tɔ́ fufu na amane.

²² Hai Pɔ́lu do Apolo do Piɛɛ do andunya do kuwɛɛ do iku do iyi í wɛɛ nnyɛi do iyi wa naa ala, fei ndɛɛ tu ɲɛi.

²³ In̄ɛ mɔ́ ti Kirisii, Kirisi mɔ́ í jɛ ti Ilaaɔ́.

* **3:12 dimii kuta ku daana gɔ́ ɲa** dimii kuta ɲa iyi à waa fãau ihɛ́ à ya taai fia nkpo nkpo. N̄ɛɛi à ya ceò leleawɔ́ do saba gɔ́ ɲa.

4

Woo bei Kirisi ɲa

¹ Í sɲa i doo wa bei woo ce icei Kirisi ɲa iyi Ilaaɗ í so ideí asiie í daa si awɔ.

² Ine ɲa iyi à nɔ à da ɲɲa mii ɲau si awɔ í sɲa a je ilu naane ɲa.

³ Si kuyem kù jem taale bii i waa kiitiim ɲa, walakɔ bii à waa kiitiim si wajui amanɛ ɲa. Baa amu takam, n ci ya kiiti aram.

⁴ Do ntɔ, idɔm kù waa ye taalem, amma kù je iyi bei wa nyisi iyi n je dee dee do ntɔ. Lafɛi á kiitiim.

⁵ Na ɲɲu, i maà kiiti inɛ kãma hai waati iyi Ilaaɗ í jilɛu kù to. I degbe ajɔ iyi Lafɛi á nyi wa. Mii iyi wa manji si ilu kuku fei ɲɲui á jò ku fita bantuma, nɔ ku jò a mà lasabui idɔi amanɛ ɲa. Waati beɛbei, inɛ fei á gbɔ saabu iyi í je tɛɛ hai bi Ilaaɗ.

⁶ Inɛ kpaasim ɲa, n so ideí amu do Apolou ihɛi ku ba n na ɲɛ ikɔ. N bi yaase nwa ku nyisi ɲɛ bei aa ce i leeki si kukoí ideí Ilaaɗ ɲa. Inɛ kãma ɲɲɛ ku maà tɔɔɔ inɛ akã fufu nɔ ku jò inɛ ihɔ.

⁷ Itamaa itia inɛ gɔ ɲai? Mii inɛ ɲa iyi Ilaaɗ kù mu ɲɲɛ. Mà i kù mà ɲa iyi ɲɲui í mu ɲɲɛ fei ndɛɛ. To, na mii í ce i waa tɔɔ fufu ɲa bei inɛ ɲa iyi à ba do ara ɲɲa.

⁸ It waa ce bei inɛ ɲa iyi à nɛ mii iyi à bi fei tã ɲa, bei inɛ ɲa iyi à je ilu amani tã. It waa ce má bei inɛ ɲa iyi à je bomma

nɔ awa a kù wa si. Á sɲa bii inɛ je bomma do ntɔ ɲa awaɛ ɲa fei ka buba si bommau ajɔ.

⁹ Amma si kuyem, Ilaaɗ í jile awa woo be ɲauí bei inɛi anyi ɲa. À je bei inɛ ɲa iyi à ye taale ɲɲa ku ba a kpa ɲa *. Í jò à je dɔanyi ɲa si wajui inɛ baa yooma fei, hai amaleka ɲa hee do amanɛ ɲa fei.

¹⁰ Awa à waa cɔ wa bei sũmu ɲa na irii Kirisi, amma inɛ i waa cɔ ara ɲɲɛ ilu bisi ɲa na anu akã ɲɲɛ do Kirisi. Awa a kù nɛ gbugbã, amma inɛ i waa cɔ ara ɲɲɛ bei ilu gbugbã ɲa. Inɛ i je ilu beere ɲa amma awa à je hai nɛ beere ɲa.

¹¹ Hee í koo í toɔ waatiu ihɛ ari wa kpa wai, nɔ agbe wa kpa wa. Jine ku dasi wa gaizia wa, à ya maa cã wa, a kù nɛ bi ku wa dee dee má.

¹² Nɔ do gbɛɛjii à ya ka maa ceò ice iyi aa ka baò mii ku je. Bii à waa bu wa, à ya ka maa wee ɲɲai. Bii à waa kpã wa iju, à ya ka maa temuai.

¹³ Baa bii à waa má wa ide, à ya ka jei do ide didɔ. Hee nsei à ya maa cɔ wai bei gaawɔi caka do bei iri ankitã.

¹⁴ Kù je n wa n kɔ iyi ihɛ ku ba n dasi ɲɛ anyɔ. Amma n wa n fɔ si ɲɛ ideí bei amam ɲa iyi n bi ku ba i ce laakai ɲa.

¹⁵ Baa bii woo kasi cio ɲɲɛ ɲa si kpãai Kirisi a kù nɛ jia, do ɲɲu fei baa akã i nɛ ɲa. Ntɔ ntɔ amui n je baa ɲɲɛ si kpãai Jesu Kirisi si na iyi í jò amui n sisi ɲɲɛ laabaau jiidau.

* **4:9 À je bei inɛ ɲa iyi à ye taale ɲɲa ku ba a kpa ɲa** Si dɔɔnɛ ɲa bii à ye taalei inɛ gɔ à waa bi a kpa à bɔɔɔ bantuma bii à ya ce kuceii nɔ à leeki aninii bantumau ɲɲu do muusu nla a ja. Nɔ inɛ ɲa à ya koo a leeki a maa cɔ.

16 Na n̄ju, n̄ wa n tɔɔ ɲɛ i ya too si kucem ɲa.

17 N̄ɔi í jò n̄ bɛ si ɲɛ Timɔtee wa, n̄ju iyi í jɛ amam si kp̄āai Lafɛɛ. Í jɛ ilu naane nɔ n̄ buu jiiida. N̄ju i á ye ɲɛ gigi bei isɛɛnem í ye si kp̄āai Kírisi si bei n̄ wa n kɔ inɛ ɲa si bii fei si igbei inɛi Jesu ɲa fei.

18 Wee nsei inɛ gɔ ɲa à waa tamaa bei n kaa n nyi wa bɛ mái, ɲɔi í jò à waa so ara n̄ja lele.

19 Amma bii í jɛ ti idɔɔbii Lafɛɛi, bii í ce ajɔ minji an naa bi tu ɲɛ. Nɔ inɛ ɲa iyi à waa so ara n̄ja lele, kù jɛ ide ku fɔ n̄ja n̄ju akāi an mà ajɔ n̄ju, an mà mii iyi aa yɔkɔ a ce má.

20 Ntɔ ntɔ, aa ka mà iyi inɛ gɔ í jesi Ilaaɔ ku jɛ ilaaluɛi bii à ye gbugbāi Ilaaɔ wa ce icɛ siɛ, kù jɛ si ide ku fɔɛ.

21 Yoomai ì bi ɲa. N naa si ɲɛ do golo? Mà do kubi do daa didɔ.

5

Inɛi igbei Jesu gɔ í ce sakara

1 À waa gbɔ bii fei à ni inɛ akā n̄jɛ gɔ wa ce sakara iyi baa hai dasi Jesu naane ɲa a kaa yɔkɔ a coo. À ni inɛ akā n̄jɛ í ya maa sũɔ aboi baac *.

2 Nɔ do n̄ju fei ì waa tɔɔ fufu ɲa. Á s̄lai wo i nɛ inɔ ku fɔ ɲa, nɔ ì nya lafɛɛ hai inɔ n̄jɛ.

3 Amu, baa do iyi n kù wa bi tu ɲɛ do ara, lasabum í wa bɛ. Na n̄ju, inɛ iyi í ce kurarau bɛ, n̄ ye taalei lafɛɛ tã do yaase bei an ye taaleɛ bii n̄ wa bɛ.

4 N̄ wa n s̄ɔ ɲɛi i ceaa kutɔtɔɔ nɔ lasabum á wa bi tu ɲɛ nɔ gbugbāi Lafɛɛ nwa Jesu á wɛɛ do inɛ. N̄ wa n tɔɔ ɲɛ do irii Jesu,

5 i so inɛɛu i daa Seetam si awɔ, ku kp̄āa iju ku ba hundee ku ba faaba si ajɔi Lafɛɛ Jesu.

6 Dimii fufu ku tɔɔ n̄jɛu kù s̄la. I kù mà ɲa, lefee keekei í ya dede iyafũi p̄ɛɛ fei?

7 Ntɔ ntɔ, à kpa Kírisi tã, n̄ju iyi í jɛ bei angudāi jingau iku ku kua nwa. Na n̄ju, í s̄la nsei i nya lefee nwo hai si kuwɛɛ n̄jɛ ku ba i ye bei p̄ɛɛ titɔ iyi kù nɛ lefee, si bei ì ye tã ɲa.

8 Debei, ka maà jɛ jingauu do laalɔ do inɔ s̄ami iyi í ye bei lefee nwo, amma ka jɔɔ do p̄ɛɛ hai nɛ lefee. P̄ɛɛ hai nɛ lefeeui í jɛ ntɔ do idɔ ku má.

9 Si tia iyi n̄ tako n̄ ce n̄jɛ wo n̄ ni i maà tɔtɔɔ do woo ce sakara ɲa.

10 Amma bii n̄ ni i maà tɔtɔɔ do woo ce sakara ɲa wala do ilu bine ɲa do ile ɲa do woo tɔɔ iwɛ ɲa, kù jɛ hai dasi Jesu naane ɲai n̄ wa n f̄āa, domi bii bɛɛbei tilasii i fita hai si andunya ɲa.

11 N̄ ni i maà tɔtɔɔ do inɛ iyi wa kpe arae woo dasi Jesu naane nɔ wa ce sakara, wala bine, wala iwɛ ku tɔɔ, wala inɛ ku bu, wala atɛ ku mɔ, wala inɛ ku taki. Nɔ in̄jɛɔ inɛ dimi bɛɛbe ɲa i maà ya tɔtɔɔ i jɛ ɲa mɔm.

12-13 Amu n kù nɛ kp̄āa n kiiti hai dasi Jesu naane ɲa. Ilaaɔi á kiiti ɲa. Amma í s̄la i kiiti inɛi igbe n̄jɛ ɲa. Debei, i “nya inɛ laalɔ hai si anini n̄jɛ” si bei kukɔi idei Ilaaɔ wa fɔ.

* 5:1 **aboi baac** kù jɛ iye à bíei Pɔlu wa f̄āa, abo mmu gɔ iyi baac í soi.

6

I maà ya kpe nɛ kiiti bi inɛi andunya ɲa

¹ Bii kpaasi woo dasi naane gɔ í ce nɲɛ kurara, beirei aa ce í dale inɛi igbɛ nɲɛ ɲa nɔ í kpoo kiiti bi hai dasi naane ɲa.

² I kù mà ɲa iyi woo dasi naane ɲai aa na a kiiti inɛi andunya ɲa? Nɔ bii inɛi aa kiiti inɛi andunya ɲa, debɛi í kaa yɔkɔ í kiiti baa ide keeke ɲa?

³ I kù mà ɲa iyi awai aa ka kiiti amaleka ɲau? Aa na í fɔ idei andunyau ihɛ má?

⁴ Na nɲu, bii kpaasie í ceɛ kurara, kù sɪa í jò hai dasi Jesu naane gɔ ku kiiti nɲɛ, nɲu iyi kù nɛ baa gɔ si igbɛi Jesu.

⁵ Ñ kɔ nɲɛ iyi ihɛ wai anyɔ ku ba ku mu ɲɛ. Ntɔ ntɔ, inɛ gɔ kù wa si anini nɲɛ iyi bisie í to ku kiiti kpaasie ɲai?

⁶ Na mii í ce í waa kpe nɲɛ kiiti bi hai dasi Jesu naane ɲa.

⁷ Bii ide gɔ í wa si anini nɲɛ, wa nyisi mɔngɔ nɲɛi mam mam. Na mii í ce í ci ya yɔkɔ í tɛ idɔ ɲa bii à rara nɲɛ. Na mii í ce í ci ya jɛ a takii ɲɛ.

⁸ Amma inɛ taka nɲɛi í ya maa raraa inɛ gɔ ɲa, kpaasi woo dasi Jesu naane ɲa mɔm nii í ya maa takii ɲa.

⁹ Inɛ, í kù mà ɲa iyi woo ce laalɔ ɲa a kaa ba tubu si bommai Ilaaɔ? I maà jò a dɪ iju nɲɛ. Woo ce adɛi abo yaamɔ do woo tɔɔ iwɛ ɲa do woo ce sakara ɲa do inɛ ɲa iyi à waa sùd inɛmɔkɔ kpaasi ɲa

¹⁰ do ile ɲa do ilu binɛ ɲa do woo mɔ atɛ ɲa do woo yaako inɛ ɲa do woo jɛ inɛ takii ɲa

a kaa ba tubu si anundya titɔi Ilaaɔ.

¹¹ Bɛɛbɛi inɛ gɔ nɲɛ ɲa à yɛ wo. Amma à wɛ ɲɛ, nɔ à jò í má ɲa, nɔ í jɛ dee dee ɲa na saabui irii Lafɛɛ Jesu Kirisi, do Hundɛi Ilaaɔ Lafɛɛ nwa.

I jò kucei ara nɲɛ ku na Ilaaɔ amboe

¹² Inɛ gɔ nɲɛ ɲa à ya ni, ñ nɛ kpāai n ce mii fei. Ntɔi, amma fei ndɛɛ si á sɪa nɲɛ. An yɔkɔ n ni, ñ nɛ kpāai mii fei ku ce, amma n kaa n jò n jɛ arui nkāma.

¹³ Í ya nyi í ni ɲa, ije í wɛɛi na inɔ, nɔ inɔ mɔ í wɛɛi na ije. Ntɔi, amma do nɲu fei Ilaaɔ á na ku kpa irii mii minji ɲau be fei. Amma í ce laakai ɲa, ara kù wɛɛ na abo kaafe ɲa ku sùd. Í wɛɛi na Lafɛɛ nɔ Lafɛɛ mɔ í wɛɛi na iriɛ.

¹⁴ Ilaaɔ, nɲu iyi í jɪ Lafɛɛ hai si bale á jɪ awa mɔ do gbugbāɛ.

¹⁵ Inɛ í kù mà ɲa iyi ara nɲɛ í yɛi bɛi ikɔ ikɔi arai Kirisi? Debɛi, aa so ikɔi arai Kirisi í jò ku tɔtɔɔ abo kaafe a jɛ akā ɲa? Aawo, kaa ce.

¹⁶ Mà í kù mà ɲa inɛ iyi wa tɔtɔɔ do abo kaafe, aɲaɔ à baa à jɛ ara akāi? Si kukɔi idei Ilaaɔ à ni, aɲa minjiu fei aa na a jɛ ara akā.

¹⁷ Bɛɛbɛ mɔi inɛ iyi í tɔtɔɔ do Lafɛɛ aɲaɔ à baa à nɛ lasabu akā.

¹⁸ I saa adɛi abo ɲa. Dulum iyi amanɛ wa ce fei ci ya má si arae, amma inɛ iyi wa ce adɛi abo, arai nɲu takaei wa dasi dulum.

¹⁹ Mà í kù mà ɲa iyi ara nɲɛi í jɛ bi ku wai Hundɛi Ilaaɔ iyi

í wa si ɲe iyi Ilaaḏ í mu ɲɲe? I kù nɛ ara ɲɲe

²⁰ domi à ya ɲei do fia iyi kù nɛ jia. Na ɲɲu, i jò kucei ara ɲɲe ku jò inɛ ɲa a mà bɛɛɛɛi Ilaaḏ.

7

Idei abòḏ

¹ Ide iyi i kɔm wa si tia ɲɲe, ɲɲui n̄ wa n je ɲɲe wa bɛɛɛɛi. Í s̄la inɛmàkɔ ku maà so abo.

² Amma na sakara í s̄la inɛ fei ku nɛ aboɛ, nɔ abo fei ku nɛ m̀k̀k̀ɛ.

³ M̀k̀k̀ɛ í nɛ kú cea aboɛ mii iyi í jò a cea abo fei, nɔ abo m̀ abo ku cea m̀k̀k̀ɛ mii iyi í jò ku cea m̀k̀k̀ɛ fei.

⁴ Abo kaa ỳk̀k̀ɛ ku ce bei í bi do araɛ, domi araɛu ti m̀k̀k̀ɛi. Bɛɛɛɛi m̀k̀k̀ɛ m̀ abo kaa ỳk̀k̀ɛ ku ceò araɛ bei í bi, domi ɲɲu m̀ araɛ ti aboɛi.

⁵ I maà ya k̀ ku s̄ò abo ɲɲe ɲa bii kù je inɛ minji feii ì gb̀si ɲɲe ì ỳò ɲa iyi á s̄la ì j̀ò tità ɲa si waati keeke ku ba ì na ara ɲɲe ì ce kut̀ò ɲa. Nɔ si anyiɛ ì t̀t̀ò má ɲa. Bii kù je bɛɛɛɛ á ỳk̀k̀ɛ ku je ì kaa na ì ỳk̀k̀ɛ ì mu ara ɲɲe nɔ Seetam á na ku lele ɲɲe.

⁶ N kù wa n f̀ iyi ih̄ bei tilasi, amu de n̄ wa n t̀ò ɲei.

⁷ Á s̄laam si bii inɛ fei í wɛɛ kaafe bei amu takam, amma Ilaaḏ í cea inɛ fei amuaɛi, ti inɛ ih̄ ik̄, ti inɛ ih̄ m̀ ik̄.

⁸ Amma n̄ wa n s̄ kaafe ɲa do jaaḏ ɲa á s̄la a maa wɛɛ ɲɲa kaafe bei n̄ wɛɛ.

⁹ Amma bii a kaa ỳk̀k̀ɛ a mu ara ɲɲa, a dɛɛɛ ɲɲe a so ɲɲe, domi í s̄la a so ɲɲe do iyi aa maa wɛɛò binɛɛ nt̀ nt̀.

¹⁰⁻¹¹ Nɛi, inɛ ɲa iyi à so ɲɲe t̀ aɲai n̄ wa n s̄ woodau ih̄.

M̀k̀k̀ɛ ku maà k̀si aboɛ, nɔ abo m̀ ku maà k̀ m̀k̀k̀ɛ. Amma bii à fe ɲɲe, abo ku bubu ku maà so m̀k̀k̀ɛ tit̀, walak̀ ku nyi bi m̀k̀k̀ɛ nwoɛu. Kù je amui n̄ wa n na ɲɲe woodau ih̄, Laf̄ɛi wa na ɲɲe.

¹² Inɛ ɲa iyi à gbe aɲa m̀ ì n̄ wa n s̄ iyi ih̄, kù je Laf̄ɛi í f̀ò. Bii woo dasi Jesu naane g̀ í nɛ abo, nɔ abou kù je woo dasi naane, bii abou í jesi aɲa a maa wɛɛ, ku maà k̀siɛ.

¹³ Bii abo g̀ m̀ í nɛ m̀k̀k̀ɛ nɔ m̀k̀k̀ɛu kù je woo dasi Jesu naane, bii í s̄laa m̀k̀k̀ɛu si aɲa a maa wɛɛ, ku maà k̀siɛ.

¹⁴ N̄ ni bɛɛɛɛi domi Ilaaḏ á ỳk̀k̀ɛ ku cica m̀k̀k̀ɛ hai dasi Jesu naaneu na aboɛ. Bɛɛɛɛ m̀ Ilaaḏ á ỳk̀k̀ɛ ku cica abo hai dasi naaneu na m̀k̀k̀ɛ. Nɔ á ỳk̀k̀ɛ ku cica ama ɲɲa ɲa m̀. Bii kù je bɛɛɛɛ, amu ɲau, cefee ɲai aa je.

¹⁵ Amma hai dasi Jesu naaneu, bii í nɛ, j̀ɛ ku koo. Kù je tilasi ì maa wɛɛò ɲɲe ɲa domi Ilaaḏ í kpe wai ka maa wa si laakai ku s̄.

¹⁶ Amma bii í jesi ì maa wɛɛ ɲa í s̄la, domi aẁ abo ì kù mà bii í je m̀k̀k̀ɛ á na ku ba faaba na iriɛ. Nɔ aẁ m̀ m̀k̀k̀ɛ ì kù mà bii í je aboɛ á na ku ba faaba na iriɛ.

I wɛɛ bei ì tako ì ye ɲa Ilaaḏ í bei ì kpe ɲɲe

¹⁷ Aḏ Laf̄ɛi í jilea inɛ fei tengi bii á nɛ si kuwɛɛɛ. Na ɲɲu, baai ideii ɲɲe ku so baasi, í s̄la inɛ fei ku máa nɛ si kp̄ai kuwɛɛ bii í tako í wa wo Ilaaḏ í bei í kpoo. Iyi n̄ jilea igbei inɛi Jesu ɲa bii fei mbɛ.

18 Bii à dasi inε bango Ilaaḥ í bei í kpooi, lafēε ku wεε beεbe. Inε mō iyi a kù dasiε bango Ilaaḥ í bei í kpoo, lafēε ku maà de a dasiε bango má.

19 Bii à dasi inε bango wala bii a kù dasiε, kāmāε kù je taale, amma woodai Ilaaḥ ku jirimai í s̄la.

20 Inε fei ku leekí si bei í wεε í bei í gbòò kukpei Ilaaḥ.

21 Ì je aru wo waati iyi Ilaaḥ í kpeei? Maà ti i jò inœ ku fō. Amma bii ì na ì ba kpāa gō iyi aa neò arae, beεge si beεgbakā.

22 Aru iyi Aḥ Lafēε í kpe í baa í je inε iyi í ne araei na saabui Lafēε. Beεbe mōi inε iyi í ne arae iyi Aḥ Lafēε í kpoo, lafēε í baa í je arui Kirisi.

23 À ra ηei do fia hai ne jia. Na n̄ju, i maà jò ì je arui inε ηa.

24 Inε inεm ηa, i jò inε baa yooma fei ku leekí si wajui Ilaaḥ si bei í wεε wo Ilaaḥ í bei í kpoo.

Idei kaafe ηa

25 Nsei, iyi í je ti inε ηa iyi a kù t̄t̄t̄ s̄εε do inε gō titā, n kù ne ide gō iyi í je woodai Lafēε. Amma si bei Lafēε í ce araarem ñ jeò ilu naanε, ñ wa n s̄ō ηe iyi í je lasabum.

26 Ñ tamaa, na wahalai waatiu ihēi á s̄la inε fei ku wεε bei í wεε nsei.

27 Bii ì ne abo, maà de kpāa í fεεfεε nje. Bii ì nō ì wεε kaafe, maà de abo.

28 Amma do n̄ju fei bii ì so abo í kù ce dulum. Bii mudēε mō í so m̄k̄ō, kù ce dulum. Amma inε ηa iyi à so nje, asoi andunya n̄jai à k̄ōsi, nō n kù bi í ye beεbe ηa.

29 Inεm ηa, iyi ñ wa n fō wee, waatiu kù sō má. Na n̄ju, hai nsei inε iyi í ne abo, í s̄la ku ye bei inε iyi kù ne abo.

30 Nō inε iyi wa kpata ku ce bei inε iyi kù ne inō ku fō. Inε mō iyi wa nyaanyi ku ce bei inε iyi kù ne inō didō. Inε mō iyi wa ra ngōgō, ku ce bei kù je titēε.

31 Inε iyi amanii andunya wa bukaataa ku maà dasi laakae fei si be. Ñ wa n fō beεbei si na iyi í jò yaase bei andunyau ihēi í ye kaa kpe jiida má.

32 Ñ kù bi nkāma ku maa bitandi ηe. Inε iyi kù so abo, laakae fei si icei Lafēεi í ya wa, í ya maa de n̄ju ku ce iyi á d̄ōa Lafēε si.

33 Amma inε iyi í ne abo, lasabue si mii ndii andunya ηai í ya wa. Mii iyi á d̄ōa aboe sii í ya maa de ku ce.

34 Laakae ci ya je akā. Inaabo ηa iyi a kù ne m̄k̄ō do mudēε ηa lasabu n̄ja si idei Lafēεi í ya wa ku ba a je dee dee si ara do si hunde. Amma inε iyi í ne m̄k̄ō lasabue si mii ndii andunya ηai í ya wa. Mii iyi á d̄ōa m̄k̄ōe sii í ya maa de ku ce.

35 Na aranfāani n̄nei ñ wa n fō iyi ihē, kù je na n dasi ηe wahala, amma na n nyisi ηe iyi í s̄la í ce ηai ku ba í na Lafēε ara n̄je mam mam.

36 Bii inε gō í ye ama inaaboe í j̄la í to abòd̄ō nō í ye kù s̄la ku maa wεε kaafe, nō í bi a gbaa abòd̄ō, kù ce bei í bi. Bii í ni a gbaa abòd̄ō kù ce dulum.

37 Amma inε iyi í dasi idō dim dim bii kù je do tilasi gō, bii í jilō si ama inaaboi n̄ju

ku maà so məkɔ, mii jiidai í lasabu.

³⁸ Bεεβε mɔi inε iyi í jò à gba ama inaaboε abɔdɔ mii jiidai í ce, amma inε iyi í kɔ a gba titεε abɔdɔ nηui í ce í re.

³⁹ À dī abɔi si məkɔε bii məkɔε í wεε si hunde, amma bii məkɔu í ku, abou í ne araε ku so məkɔ titɔ iyi í bi, lafēε de kú je woo dasi Jesu naane.

⁴⁰ Amma si lasabum, bii abou í bubae jaaɔ, inɔ didɔε á la ku re. Nɔ n̄ tamaa Hundei Ilaaɔi í s̄m ideu ihē.

8

Ije iyi à ceò kuwee

¹ Nsei si idei mii iyi à ceò kuwee n̄ lɔ si. Ntɔi awa fei à ne kumà si bei ì fɔ ηa. Kumà í ya jò inε ku ne faaui, amma kubi í ya sobi inε.

² Bii inε gɔ í tamaa nηu í mà ngɔgɔ, kù mà nkāma titā si bei í jɔ.

³ Amma inε iyi í bi Ilaaɔ, Ilaaɔ í mà lafēε.

⁴ Iyi í je ti idei injai kuwee si bii ì waa bee mà í s̄la i ya ηɔ ηa. Awa à mà iyi iwē kù je ngɔgɔ si andunya. À nɔ à mà iyi Ilaaɔ nηu akāi í wεε.

⁵ Ntɔ ntɔ, iwē nkpɔ do lafēε nkpɔi í wa lele do si ilε. Amma baa do iyi inε ηa à waa tɔɔ iwē nkpɔ nkpɔ,

⁶ bi tu wa Ilaaɔ akāi í wεε. Nηui í je Baaba, hai bi tēei mii fei wa nqa. Na iriei awa à nɔ à wεε. Lafēε akā mɔi í nɔ í wεε. Nηui í je Jesu Kirisi, hai bii mii fei wa ceò. Do saabuei à neò kuwεε.

⁷ Amma kù je inε feii í mà iyi be. Hee nsei inε gɔ ηa iyi à tako à ne dɔɔnei iwē ku tɔɔ à waa ηɔ

inɔu bei ijei kuwee, nɔ idɔ nηa wa ye taale nηa na gbugbā hai ne nηa.

⁸ Kù je ijei á bɔò wa bi Ilaaɔ. Bii à je, kaa kɔɔ nwa si ngɔgɔ, bii a kù nɔ a kù je, kaa jò ka kua ngɔgɔ.

⁹ Amma i ce laakai ηa ku ba ara ku ne nηε ku maà dasi inε gɔ ηa dulum.

¹⁰ Bii nsei, awɔ iyi ì ne kumà ì bubaa ì waa je ilēi iwē, inε iyi kù ne gbugbā, bii í yeε be, nηu mɔ á ne wɔɔkɔ ku je ijei kuweeui baa bii idɔε wa yeò taaleε.

¹¹ Nɔ do saabui kumàε kpaasiεu ku ce nfe, nηu mɔ iyi Kirisi í ku na iriε.

¹² Bii ì waa cea kpaasi hai ne gbugbā nηε ηa dulum beεbe ηa nɔ ì waa mεε ηa si idɔ nηa ηa, Kirisi takaei ì waa cea dulum ηa.

¹³ Na nηu, bii injai á jò kpaasim gɔ ku dasi kurara, n kaa n ηɔ inja má ajo kāma ku ba n maà n dasiε kurara.

9

Kpāai mii iyi woo be í ne do icε iyi í ne ku ce

¹ N kù ne aram nii? N kù je woo bei? N kù ye Jesu Lafēε nwai? I kù je isoi icem iyi ì cea Lafēε ηai?

² Baa bii inε gɔ ηa à kɔ ku mà m̄m bei woo be, ì je woo be bi tu ηε, domi injei ì je seeda iyi wa nyisi iyi amuu woo bei Lafēεi ntɔ ntɔ.

³ Inε ηa iyi à waa wusem, ide iyi an je nηa wee.

⁴ A kù ne kpāa ka je nɔ ka mɔi?

⁵ A kù nε kpāa ka nε abo woo dasi Jesu naane iyi á si wa bei woo bε gɔ ɲa à waa cei? Bei ifɔi Lafɛɛ ɲau do Sefaa Piεε?

⁶ Mǎ amu do Baanabasi awa akāi a kù nε kpāai a ya na wa ije, í gbe ka ce ice?

⁷ Inε kāmā kaa bɔ ikoi igũ do fiaɪ nɲu takæ. Inε kāmā kaa lɔ jli ndii rezɛɛ iyi kù je isoε. Nɔ inε kāmā kaa maa degbe mεemu gaa iyi kù waa mɔ amæ.

⁸ Kù je do bisii amanε nɲu akāi n wa n fɔ̀o ideu ihɛ. Ide akāui do iyi woodai Moizi wa fɔ.

⁹ Moizi í kɔ si tiai woodaεu í ni, í maà ti í dǐ gelei ketε iyi wa jojo si bilee wa nya yɔyɔε. Na ketε ɲai Ilaaǎ í fɔ iyi bε ba.

¹⁰ Mǎ na iri nwai wa fɔ ideu. Oo, na iri nwai à kɔ̀, domi í sǎa woo logoo do inε iyi wa kpokpo aɲa fei a maa cɔ kpāai ikpɛ nɲa.

¹¹ Ide iyi à sɔ ɲε í yei bei ideɪ Hundei à gbɛ ɲɲε. Debei, bii ì mu nwa sɔndai ara ɲa, aa jɔ̀ ku la nɲei?

¹² Bii inε gɔ ɲa à nε kpāæ bi tu ɲε, awa mɔ ni a kù re ɲa?

Amma a kù ceò kpāau ice si ɲε. À temua si fei ndεε ku ba ka maà ti ka dǐ kpāai laabaau jiidai Kirisi.

¹³ I kù mà ɲa iyi inε ɲa iyi à waa ce ice kpasɛi Ilaaǎ, bei à ya ba ije nɲa? Inε ɲa mɔ iyi à je woo wee ɲa, si kuweeu bei à ya ba mii ku je ɲa.

¹⁴ Bεεbε mǎi Lafɛɛ í jilɔ̀ si inε ɲa iyi à waa sisi laabaau jiidau aɲa mɔ a ba ije nɲa si bε.

¹⁵ Amma n kù ceò kāmæ ice. N kù nɔ n kù wa n kɔ̀ iyi ihɛ ku ba a ceem bεεbε. N gbasi

n kù do iyi ide iyi n wa n tɔ̀ɔ̀o fufuu ihɛ á ce nfe.

¹⁶ N kù wa n tɔ̀ɔ̀o fufu si na iyi í jɔ̀ n wa n sisi laabaau jiidai. Amma tilasii bi tom n coo. Nɔ ijuukpāi á je titom bii n kù waaɔo ideu.

¹⁷ Bii do idɔ̀ɔ̀bim nii n wa n coo, n nε kpāai n ba riba. Amma tilasi n nε ku ceε mɔm nii domi Ilaaǎi í dasim.

¹⁸ Debei, yoomai í je ribam. Ribam nii í je n waaɔo laabaau jiidai Kirisi, ku maà ti ku je do ideɪ fia nɔ n maà n ti n ce ice do kpāa iyi n nε.

¹⁹ N nε aram, n kù je arui inε kāmā. Amma do nɲu fei n ce aram arui inε fei ku ba n fa inε nkpɔ̀ n naaò wa bi Kirisi.

²⁰ Bi Zuifu ɲa n baa n je bei Zuifu, ku ba n fa ɲa wa. Inε ɲa mɔ iyi à waa jirima wooda n je inε akā ɲɲa ku ba n fa ɲa wa baa bii amu takam n kù wa si awɔi wooda.

²¹ Bi inε ɲa iyi a kù nε wooda n je inε akā ɲɲa ku ba n fa ɲa wa. Kù je n kù wa n jirima woodai Ilaaǎ, domi n wa n too woodai Kirisi.

²² Bi inε ɲa iyi a kù nε gbugbā amu mɔ n ce bei inε iyi kù nε gbugbā ku ba n fa ɲa wa. N ce bei inε fei í ye ku ba gɔgɔ ɲɲa ɲa a ba faaba, baa bii beirei.

²³ N wa n ce fei ndεei ku ba kuwee iyi laabaau jiidau í nε n basi ikpɛ.

²⁴ Inε fei ì mà ɲa si gaasai kusei inε feii í ya sei amma inε akāi í ya ba ribæ. Na nɲu, í hanya ku ba i ba ribæ ɲa.

²⁵ Woo ce gaasai kusei ɲa à ya maa mu ara nɲai si fei ndεε. À waa ce bεεbε ku ba a ba fulai

wua * ña iyi á gbɛ nɔ ku wɔ. Amma awa à waa cei ku ba ka ba iyi ci ya tã.

26 Na ñɔi í ce ñ wa n sei bei inɛ iyi í nɛ mii iyi wa lele. Ñ wa n jabu amma kù jɛ si ngbɛ.

27 Ñ wa n wahala aram ntɔ ntɔ ku ba n kãmias nɔ n maà n ti n jɛ inɛ iyi aa na a lele awɔ ngbɛ waati iyi ñ cea inɛ ña waaZO ñ tã.

10

I maà ya tɔw iwɛ ña

1 Inɛ inɛm ña, ñ bi i mà ña iyi si waatii Moizi, bala nwa ñau fei kudūi ijñui à too nɔ aña fei à kua tenkuu do isɛ.

2 Kudūi ijñu ku too do tenkuu ku kua í yei bei à dasi ña inyi nɔ à baa à jɛ mɔcɔi Moizi ña.

3 Nɔ aña fei ije dimi akã gɔi à jɛ. Ijɛu hai bi Ilaađi í naa.

4 Nɔ aña fei inyi dimi akãi à mɔ. Inyi Ilaađi í jò í fita hai si kuta. Kutau í ya maa too ñai. Nɔ Kirisii í jɛ kutau.

5 Do ññu fei, Ilaađ í jò inɛ nkpɔ ñña í ku si gɔɔɔ si na iyi í jò daa ñña ku sñaa si.

6 Nsei, mii ñau bei í jɛ nwa yaase ku ba ka maà nɛ bine laalɔ ña bei aña mɔ.

7 Nɔ i maà ya tɔw iwɛ ña bei gɔgɔ ñña ña à ce. Ì mà ña iyi à kɔ idei iwɛ ku tɔw ñña à ni, inɛ ñau à buba à jɛ à mɔ, nɔ à dede à waa jojo.

8 Ka maà ya ce aɔei abo kaafe bei gɔgɔ ñña ña à ce, nɔ amanɛ dubu kɔnfiã do mɛɛta (23.000) í ku si ajo akã.

9 Ka maà ya ka cɔ laakai Ilaađ bei í to bei gɔgɔ ñña ña à ce, nɔ njo ña à kpa si ña inɛ nkpɔ.

10 Ka maà gɔgɔ bei gɔgɔ ñña ña à ce, nɔ amalekai iku í kpa ña.

11 Mii ñau bei í ba ña bei yaase, nɔ à kɔɔ ku ba ka ce laakaii ara nwa, awa iyi à wɛɛ si waatii ankãanyiu ihɛ.

12 Na ññu, inɛ iyi í tamaa ññu wa leekɪ dim dim ku jò ku ce laakaii araɛ, ku ba ku maà ti ku cuku.

13 I kù ye dimii laakai ku cɔ gɔ ña iyi kù jɛ dimi iyi inɛ fei í ya ye. Ilaađ ilu naanɛ kaa jò a cɔ laakai ññɛ ku re zaka bei aa yɔkɔ i temuað ña. Amma si laakai ku cɔ baa yooma fei í ya nyi ku ce bi ku fita má ku ba i yɔkɔ temua ña.

14 Na ññu kpaasim ña, i saa iwɛ ku tɔw ña.

15 Ñ wa n ba ñɛ ide ku fɔi bei ilu laakai ña. I jò i ce lasabu si iyi ñ wa n fɔ ña.

16 Si ijei Lafɛɛ, kɔɔfu iyi à ya ka so ka saabuð Ilaađ wa nyisi iyi à nɛ ikpɛ si ñjei Kirisii. Nɔ pɛɛ iyi à ya ka so ka buu wa nyisi iyi à nɛ ikpɛ si arai Kirisii, mà irei.

17 Si na iyi í jò awa fei pɛɛ akãui à jɛ, ññui í jò baa do iyi à kpɔ fei à jɛ ara akã, domi awa fei à ba ikpɛ nwa si pɛɛ akãu.

18 I cɔ inɛi Izireli ña. Inɛ ña iyi à waa jɛ ijei kuwee, à nɛ ikpɛ si bi ku weeu, mà irei.

19 Debei, mii ñ wa n fɔ. N kù ni ñña iyi à ya ceð kuwee í jɛ ngɔgɔ. N kù nɔ n kù ni iwɛu takɛ mɔ í jɛ ngɔgɔ.

* 9:25 *fulai wua* Si waati ñña inɛ iyi í cua kpaasi ña si gaasai kusei, fulai wuai à ya daa si iri

20 Aawo, amma n̄ wa n fɔi n̄ ni kuwee iyi woo tɔɔ iwɛ̄ n̄au à ya ceu, inɛi inɔko n̄ai à ya cea, kù jɛ Ilaaɔ̄. Nɔ wee n̄ kù bi i nɛ ikpɛ̄ do inɛi inɔko n̄a.

21 In̄e iyi ì ya jɛ ijei Lafɛ̄e n̄a nɔ i mɔ mii iyi í wa si kɔɔfue n̄a, i kaa nyi i sinda i n̄ɔ n̄a iyi à ceað̄ inɛi inɔko n̄a kuwee má n̄a nɔ i mɔ mii iyi í wa si kɔɔfu n̄a n̄a.

22 À bi ka dede igui Lafɛ̄ei? À roo gbugbãi?

I ce fei ndɛɛ ku ba inɛ n̄a a mà bɛɛɛɛi Ilaaɔ̄

23 In̄e gɔ n̄n̄e n̄a à ya ni, n̄ nɛ kpãai n̄ ce mii fei. Ntɔi, amma fei ndɛɛ si á s̄la n̄n̄e. Ntɔ ntɔ, ì nɛ kpãai i ce mii fei n̄a, amma fei ndɛɛ kaa mua inɛ gbugbã.

24 In̄e kãma ku maà dede aranfãanii n̄n̄u takæ amma ku dede ti inɛ mmu n̄a.

25-26 Kukɔi idei Ilaaɔ̄ wa fɔ í ni, ilɛ do mii iyi í wa si fei ti Aɔ̄ Lafɛ̄ei. Na n̄n̄u, in̄a iyi à waa ta aja fei i n̄ɔ n̄a, i maà bee ide kãma n̄a ku ba idɔ n̄n̄e ku maà yɛ taale n̄n̄e.

27 Bii hai dasi Jesu naanɛ gɔ í kpe n̄e ku jɛ, bii ì dasi idɔ i koo n̄a, mii iyi à na n̄e fei, i jɛ n̄a, i maà ya bee ide kãma n̄a ku ba idɔ n̄n̄e ku maà yɛ taale n̄n̄e.

28 Amma bii inɛ gɔ í s̄ɔ n̄e í ni, iyi ih̄ɛ à ceð kuweei, i maà n̄ɔ n̄a na inɛ iyi í s̄ɔ n̄e idɔɛ ku maà yɛ taaleɛ.

29 Kù jɛ na idɔi in̄e taka n̄n̄e, amma na ti inɛ iyi í s̄ɔ n̄eui.

Ntɔ ntɔ, idɔi inɛ gɔ kaa yɛ taalei ara ku nem.

30 Bii n̄ saabu Ilaaɔ̄ si ije, inɛ kãma kù nɛ kpãa ku yɛ taalem na ijeu iyi n̄ saabuð Ilaaɔ̄ tã.

31 Na n̄n̄u, bii ì jɛ ì waa mɔ n̄a, walakɔ bii ì waa ce ngɔgɔ n̄a i ce fei ndɛɛ ku ba inɛ n̄a a mà bɛɛɛɛi Ilaaɔ̄.

32 I ce kuwɛɛ n̄n̄e do yaase bei i kaa dasið inɛ kãma kurara n̄a, hai Zuifu n̄a do Gɛɛki n̄a hee do inɛi igbei Ilaaɔ̄ n̄a fei.

33 I sisim n̄a. Amu takam n̄ wa n̄ ce kookaai ku ba kucem ku d̄ɔa inɛ fei si, si mii baa yooma fei. N̄ kù wa n̄ de aranfãanii amu takam, í gbe ti zamaa iyi í gbe fei ku ba a ba faaba.

11

1 I sisiim n̄a bei amu takam n̄ wa n̄ sisi Kirisi.

Yaase bei í s̄la inɛ ku nyisið bɛɛɛɛi Ilaaɔ̄ wee

2 N̄ wa n̄ saabu n̄e do iyi ì ya maa ye gigiim si fei ndɛɛ n̄a, do si bei ì mu cio iyi n̄ kɔ n̄e siu dim dim n̄a.

3 Amma n̄ bi i mà n̄a iyi Kirisii í jɛ inɛ ngboi inɛmɔkɔ baa yooma fei, inɛmɔkɔ mɔi í jɛ inɛ ngboi aboɛ, Ilaaɔ̄ mɔi í jɛ inɛ ngboi Kirisi.

4 Inɛmɔkɔ iyi wa ce kutɔɔ walakɔ walii fei, bii í bii iriɛ kù waa nyisi bɛɛɛɛi inɛ ngboɛ.

5 Amma inaabo iyi wa ce kutɔɔ walakɔ walii fei, bii kù bii iriɛ, kù waa nyisi bɛɛɛɛi inɛ ngboɛ. Í yei bei inaabo iyi à gbogoo iriɛ.

6 Bii inaabo kù waa bi mango ku we, ku gbogoo iriɛ. Amma bii iri ku gbogooú í jɛaa anyɔ, ku we mango.

7 Kù s̄la inɛmɔkɔ ku bii iriɛ domi Ilaaɔ̄ í takæ ku jɔɔ nɔ ku

nyisi amboee, amma inaabo, amboei ineməkəi wa nyisi,

⁸ domi hai si kutaka ineməkə kù fita hai si inaabo, amma inaaboi í fita hai si ineməkə.

⁹ Bēēbe m̄ai a kù taka ineməkə na inaabo amma à taka inaaboi na ineməkə.

¹⁰ Na n̄ju, na irii amaleka ŋa í s̄la inaabo ku we mango ku nyisi iyi n̄ju wa s̄ua məkəi n̄ju iri ilē.

¹¹ Amma do n̄ju fei si wajui Lafēe inē ḡo kaa yəkə ku ni n̄ju í ne gbugbā n̄ju ku ce kuwēei n̄ju ikā, domi inaabo í ne bukaatai ineməkə, ineməkə m̄o í ne bukaatai inaabo.

¹² Bei à nya inaabo hai si ineməkə, bēēbe m̄ai à bí ineməkə hai bi inaabo, amma Ilaađi wa ce fei ndēē.

¹³ Inē taka n̄je í lasabu ŋa. Í s̄la inaabo ku t̄əo Ilaađ hai we mango?

¹⁴ Inē taka n̄je í kù mà ŋa iyi anȳoi bii ineməkə í ne ntoi iri sis̄ə?

¹⁵ Amma bii ntoi irii inaabo í s̄ə, boodai. À muaa ntoi iriei ku je bei fuugesē.

¹⁶ Bii inē ḡo wa bi ku ba wa kak̄əo ku ce si ideu bē, amu de ñ wa n f̄o iyi si in̄o nwa do si igbei inei Ilaađ ŋa a kù ne d̄əone mmu ḡo ma.

Ijei Lafēe

(C̄o Matie 26:26-29; Maaku 14:22-25; Luku 22:15-20)

¹⁷ Ide iyi an s̄ə ŋe nsei, n kaa n saabu n̄je si, domi á s̄la kut̄əo n̄je ŋau ku mu n̄je gbugbāi wo, amma wee nsei wa kēkē ŋei.

¹⁸ Sinte, à s̄m̄ à ni bii ì t̄əo ŋa inē ḡo ŋa à wa si in̄o n̄je iyi

inēò ŋa i ci ya ne anu akā. N̄o ñ tamaa ntoi.

¹⁹ Nt̄o nt̄o, kù ne bei á ce iyi n̄je ku fēfē kù wa si anini n̄je, ku baa mà inē ŋa iyi à je ti nt̄o.

²⁰ Bii ì t̄əo ì waa je ŋa, ì ya tamaa bei ijei Lafēe ì waa je ŋa amma iboi,

²¹ domi bii ì buba ŋa gbakā, inē fei í ya maa saasai ku je s̄ondaē iyi í naaò wa, n̄o a j̄ò inē ḡo ŋa do ari, n̄o inē ḡo ŋa à je à m̄o hee atē ku kpa ŋa.

²² I kù ne kpasēi ara n̄je bii aa je i m̄o ŋai? Mà ì bi i donda igbei inei Ilaađ ŋa, n̄o i dasi ilu are ŋa anȳo ŋai? Beirei an ni n̄je. N saabu ŋe? Aawo, n kaa n saabu ŋe si n̄ju bē.

²³ Ide iyi ñ gba hai bi Lafēe ñ k̄o ŋe si wee. Idū aj̄o iyi à so Lafēe Jesu à daa inē ŋa si aw̄o í so p̄ēē

²⁴ í saabu Ilaađ, n̄o í bububue. N̄o í ni, iyi ih̄ei í je aram iyi ñ na na iri n̄je. I ya ce iyi ih̄e í maa yeò gigim ŋa.

²⁵ Bēēbe m̄ai, iyi à je à t̄ā, í so k̄əofu í ni, k̄əofuu ih̄ei í je akabuu tit̄ai Ilaađ iyi í d̄i do n̄jem. Waati iyi ì waa m̄o do k̄əofuu ŋa fei, i ya coo i maa yeò gigim ŋa.

²⁶ Waati k̄ama iyi ì waa je p̄ēeu n̄o ì waa m̄o do k̄əofuu ŋa fei, ikui Lafēe ì waa sisi ŋa hee koo nyiò wa.

²⁷ Na n̄ju, inē iyi í je p̄ēei Lafēe walak̄o í m̄o do k̄əofue, n̄o kuwēēē kù je dee dee, í raraa arai Lafēe do n̄jeēi.

²⁸ Na n̄ju, inē fei ku wuse arae ku bei ku je p̄ēeu, n̄o ku m̄o do k̄əofuu.

²⁹ Nt̄o nt̄o, bii ì je n̄o ì waa m̄o ŋa n̄o ì kù mà ŋa iyi arai Kirisii,

ì waa soa ara nɛe taalei si kujɛ do si kumɔ nɛe.

³⁰ Nɔi í jò inɛ nkpɔ nɛe wa ce bɔɔ nɔ ɔɔɔɔ ɲa à jɛ mɔngɔ ɲa, ɔɔɔɔ ɲa mɔ à ku.

³¹ Bii à kiiti ara nwa do ntɔ, Ilaaɔ kaa kiiti wa má.

³² Amma bii Lafɛɛ í kiiti wa, í ya jò ka baa si kpāa jiidai ku ba ku maà yɛ taale nwa do inɛi andunya ɲa ajɔ.

³³ Na nɲu, inɛ inɛm ɲa, bii í waa tɔtɔɔ ku ba i jɛ ɲa, i jò i ya degbe nɛe.

³⁴ Bii ari wa kpa inɛ ɔɔ, ku jɛ sɔndaɛ kpasɛ ku ba i maà na i so taale si kutɔtɔɔ nɛe. Ide iyi í gbe, an ce ɲe cioɛ bii ñ na ñ to wa.

12

Amua ɲa iyi Hundei Ilaaɔ wa mu nwa

¹ Nsei, inɛ inɛm ɲa, iyi í jɛ idei amua ɲa iyi Hundei Ilaaɔ wa mu nwa, ñ bi i mà ntɔɛ ɲa.

² Ì mà ɲa, waati iyi i kù mà Ilaaɔ ɲa à ya maa fa ɲei si kpāai iwɛ dekl ɲa ku tɔɔ.

³ Na ɲɔi í jò ñ wa n bi i mà ɲa, inɛ kāma iyi í jò Hundei Ilaaɔ wa gbāa fei kaa yɔkɔ ku ni à ceekpe Jesu. Nɔ inɛ ɔɔ kaa yɔkɔ ku ni Jesui í jɛ Lafɛɛ, bii kù jɛ Hundei Ilaaɔi wa gbā lafɛɛ.

⁴ Amua ikā ikāi í wɛɛ, amma Hundei akāui wa kpɛ ɲa.

⁵ Ice ikā ikāi í wɛɛ, amma Lafɛɛ akāi à waa cea.

⁶ Gbugbāi Ilaaɔ wa ce ice si inɛ fei ikā ikā, amma Ilaaɔ akāui wa mua inɛ fei gbugbā iyi á ceò ice baa yooma fei.

⁷ Í na inɛ fei amua iyi wa nyisi iyi Hundee wa ce ice sie

nɔ ku ceò ice na aranfāanii inɛ fei.

⁸ Hundei Ilaaɔi í ya mua inɛ ɔɔ ɲa amua a muaò inɛ ɲa bisi, nɔ Hundei akāui í ya mua inɛ ɔɔ ɲa mɔ amua a fɔ ide do kumà.

⁹ Hundei akāui í ya mua inɛ ɔɔ ɲa gbugbāi naane ku dasi, nɔ ku mua inɛ ɔɔ ɲa gbugbā a jò bɔɔ ɲa a ba iri.

¹⁰ Bɛɛɛɛ mɔi Hundei akāui í ya mua inɛ ɔɔ ɲa gbugbā a ceò maamaake ɲa, nɔ ku cea inɛ ɔɔ ɲa amua a ceò walii, nɔ ku mua inɛ ɔɔ ɲa mɔ bisi a mà bii í jɛ mií iyi inɛ ɔɔ wa ce do Hundei Ilaaɔi wala bii í jɛ do hundei mmu ɔɔi. Í ya jò inɛ ɔɔ ɲa a fɔ ide do fee ɲa iyi a kù waa gbɔ, nɔ ku mua inɛ ɔɔ ɲa mɔ bisi a tuseò ideu.

¹¹ Amma Hundei akāui wa ce fei ndɛɛ. Wa mua inɛ fei amua ikā ikā bei í bi.

Woo dasi Jesu naane ɲa fei à jɛ ikɔ ikā ikāi ara akā

¹² Kirisi í yɛi bei ara akā do ikɔ nkpɔ nkpɔ. Arau akāi baa bii í nɛ ikɔ nkpɔ nkpɔ,

¹³ domi Hundei akāi à da nwa si ku ba awa fei ka jɛ ara akā, hai Zuifu ɲa hee do dimi mmu ɲa, hai aru ɲa hee do inɛ ɲa iyi a nɛ ara ɲa. Nɔ bi Hundei akāui awa fei à waa mɔ.

¹⁴ Kù jɛ ikɔ akāi ara í nɛ, amma nkpɔ nkpɔi.

¹⁵ Baa bii isɛ í fɔ í ni, si bei n kù jɛ awɔ n kù wa si ara, do nɲu fei, í wa si ara.

¹⁶ Baa bii itl í ni, si bei n kù jɛ iju n kù wa si ara, do nɲu fei nɲu mɔ í wa si ara.

¹⁷ Bii arau fei í jɛ iju, beirei á ce ku gbɔ ide. Walakɔ bii fei

ndεε í je ití, beirei á ce ku gbò inúnu.

¹⁸ Amma ntò ntò Ilaaḡ í dasi ikḡ ikā ikā fei si arai bei í bi.

¹⁹ Bii ara kù nε ikḡ ikḡ kaa ce.

²⁰ Na nḡu, ikḡ nkḡò nkḡòí í wεε, amma arau akāi.

²¹ Iju kaa yḡkḡ ku sḡ awḡ ku ni nḡu kù nε bukaataε. Iri mḡ kaa yḡkḡ ku sḡ ise ku ni nḡu kù nε bukaataε.

²² Iyi í re mḡm, baa ikḡi ara ḡa iyi à ya ni a kù nε gbughā, ara í nε bukaata nḡa jiiida.

²³ Nḡ ikḡ ḡa iyi à nε anyḡ si ara, à ya ka gbḡ nḡa ku re. Iyi a kù jḡ ka maa kḡe iri nḡa, aḡai à ya ka gbḡa ku re.

²⁴ Amma ikḡ ḡa iyi à gbe iyi a kù nε anyḡ, a kù nε bukaatai ka gbḡ nḡa beεbe. Ilaaḡ í ce ara beεbei ku ba ikḡ ḡa iyi a kù nε beεre ḡau ka jirima ḡa ku re.

²⁵ Í cooi ku ba ara ku maà feεfeε nḡe, amma ikḡ ikā ikā ḡau fei a maa gbḡa nḡe.

²⁶ Bii ikḡi ara gḡ í ba wahala, aḡaḡ iyi à gbe ḡau feii à ya gbḡ ara kurou aḡḡ. Beεbe mḡi bii à saabu gḡgḡ, aḡaḡ iyi à gbe ḡau fei à ya nε inḡ didḡi aḡḡ.

²⁷ Nsei inḡe fei ì je arai Kirisi nḡ inε baa yooma nḡe fei í je ikḡ ikā ikāε.

²⁸ Beεbei, si igbei inei Jesu ḡa Ilaaḡ í tako í cica inε gḡ ḡa à je woo be ḡa, minjisia walii ḡa, mεetasia mḡ woo kḡ inε ḡa si cio. Si anyii nḡu nḡ í cea inε gḡ ḡa amuai maamaake ḡa ku ce, inε gḡ ḡa mḡ à nε amuai bḡḡ ḡa ku faaba, inε gḡ ḡa mḡ à nε amuai inε ḡa ku sobi, inε gḡ ḡa mḡ à nε amuai inε ḡa ku cuaḡ, nḡ inε gḡ ḡa mḡ aa yḡkḡ a fḡ fee ḡa iyi a kù waa gbḡ.

²⁹ Kù je aḡa feii à je woo be ḡa, walakḡ walii ḡa, walakḡ woo kḡsi cio ḡa. Kù nḡ kù je aḡa feii à nε amuai maamaake ḡa ku ce

³⁰ walakḡ amuai bḡḡ ḡa ku faaba. Aḡa fei sisi à nḡ à nε amuai fee ḡa iyi a kù waa gbḡ ku fḡ, walakḡ ideu ku tuse.

³¹ Amma i hanya i de amua ḡa iyi à re do beεre ḡa.

Iyi í re mḡm, an nyisi nḡe kpāa iyi í re fei ndεε.

13

Idei Kubi

¹ Baa bii ñ wa n fḡ ide do feei amanε ḡa ikā ikā do ti amaleka ḡa nḡ n kù nε kubi, ñ yei bei isḡ iyi à waa cā walakḡ bei londi.

² Baa bii ñ nε amuai walii ku ce, nḡ ñ mà asiiu fei nḡ ñ nε kumà fei, baa bii ñ dasi Ilaaḡ naanε hee bei an yḡkḡ n jḡ geete ku tekí, bii n kù nε kubi, n kù je nḡgḡ.

³ Baa bii ñ kpēa ilu are ḡa amanim fei, nḡ baa bii ñ jḡ à sḡ aram bei inḡai kuwee, bii n kù nε kubi, n kaa n ba riba.

⁴ Kubi í ya temua, í ya nḡ ku ce mii jiiida, ci ya ja igu, ci ya so araε lele, nḡ ci ya je ilu faau.

⁵ Kubi ci ya ce mii gḡ iyi kù je dee dee, nḡ ci ya de aranfāanii nḡu akā. Inε iyi í nε kubi idḡe ci ya kḡ gbāa gbāa, nḡ ci ya jile idei taale si idḡe.

⁶ Inε iyi í nε kubi ci ya wεεḡ inḡ didḡ si mii iyi kù je dee dee, í gbe si mii iyi í je ntḡ.

⁷ Kubi ci ya mḡngḡ nkāma. Naanε ku dasie do kpāa ku cḡe do temuaε ci ya tā.

⁸ Kubi ci ya nε kḡḡ. Amma walii ku ce á na ku kḡa iri,

fee ikā ikā ku fō á na ku tã, nō kumàì amanε mō á na ku tã.

⁹ Mii ηau à na ku kpa iri si na iyi í jò kumà nwa do walii ku ce nwa, gɔgɔε kù kō.

¹⁰ Amma waati iyi mii iyi í kō á naa, waati bεεbei, iyi kù kō á nε.

¹¹ Waati iyi n̄ wεε keeke, n̄ ya n̄ maa n̄ fō ideì bei ama keeke, nō n̄ maa n̄ ce laakai bei ama keeke, nō n̄ maa n̄ lasabu bei ama keeke, amma nsei iyi n̄ ce inε ngbo n̄ jò daai ama.

¹² Iyi à waa ye nsei í yei bei mii iyi à waa hōnne bari bari si isō fūfū, amma ajō wa naa iyi aa ka ye ijuò iju. Iyi n̄ mà si nsei kù kō, amma waati n̄ju an màa sãa sãa bei Ilaaō í mà̀m.

¹³ Nsei mii mεetau ihēi í wεε. Mii ηau wee, naane ku dasi, do kpāa ku cō, do kubi. Amma kubi í re ηa.

14

Idei amuai Hundei Ilaaō

¹ Na n̄ju, kubii í s̄ia i dεdε ηa. Nō i dε amua ηa iyi Hundei Ilaaō wa mu nwa, iyi í re m̄m n̄ju í je walii ku ce.

² Inε iyi wa fō ide do fee iyi kù waa gbō, Ilaaōi wa ba ide ku fō, kù je amanε, domi inε gō kù waa gbō ideε. Amma ideì asiii wa fō do gbugbāi Hundei Ilaaō.

³ Amma inε iyi wa ce walii amanε ηai í ya ba ide ku fō. Í ya jò a leek̄i si naane ku dasi dim dim, nō ku mu n̄ja gbugbā, nō ku tū inō n̄ja.

⁴ Inε iyi wa fō ide do fee iyi kù mà, naane ku dasi n̄ju takaei wa mua gbugbā. Amma

walii, inei igbei Jesu ηai wa mua gbugbā.

⁵ Á dōm si bii inε fei ì waa fō ide do fee ηa iyi i kù waa gbō ηa, amma iyi n̄ wa n̄ bi wa re, n̄jui í je i ya maa ce walii ηa. N̄ ni bεεbei si na iyi í jò inε iyi wa ce walii, icεε í ne aranfāani í re inε iyi wa fō ide do fee ηa iyi kù wa gbō, í gbe bii wa tuse ideui, nō ku mua inei igbei Jesu ηa gbugbā.

⁶ Nsei, inε inεm ηa, aranfāani yoomai aa ba ηa bii n̄ naa bi tu ηε nō n̄ wa n̄ fō fee iyi i kù waa gbō ηa. I kaa ba aranfāani kāma ηa. Amma bii n̄ sō ηε yaasei ide iyi Ilaaō í sōm, walakō n̄ sisi n̄je ideì kumà, walakō ideì walii, walakō cio gō, inε n̄ju á ne n̄je aranfāani.

⁷ Bεεβε mōi, mii iyi kù ne kuwεε bei yèè do mṑlō bii à waa cāa, bii a kù waa cāa dee dee, beirei inε gō á ce ku gbō yaaseε.

⁸ Inε mō iyi wa cā gāgāi igū, bii kù waa cāa dee dee, yooi á ce sṑlui igū.

⁹ Bεεβε mōi, bii kù je ì waa fō fee iyi inε ηa à mà ηa, beirei aa ce a gbō yaaseε. Ide n̄je á nei si fufu.

¹⁰ Fee dimi ikā ikā nkpōi í wa si andunya, nō kāmæ kù kua yaase.

¹¹ Do n̄ju fei, bii n̄ kù wa n̄ gbō fee iyi à waa bam ku fō, inε iyi wa fṑu, dimi mmui í je bi tom, nō amu mō n̄ je dimi mmu bi lafēε.

¹² Bεεβε mōi inε mō, si na iyi í jò ì waa dε amuai Hundei Ilaaō ηa, á s̄ia i hanyā i dεdε

amua ɲa iyi á jò naane ku dasii inei igbei Jesu ɲa ku bɔ waju.

13 Na ɲɲu, á sɪa inɛ iyi wa fɔ ide do fee iyi a kù waa gbɔ ku tɔɔ Ilaaɔ amua iyi á tuseɔ ideu.

14 Bii ñ wa n ce kutɔɔ do fee iyi n kù wa n gbɔ, hundem nii wa ce kutɔɔ, amma lasabum kù waa ce nkāma.

15 To, nsei, beirei an ce. An ce kutɔɔ do hundem do lasabum ajɔ. An kɔ iri do hundem do lasabum ajɔ.

16 Bii do hunde ɲɲu akāi ì waa saabu Ilaaɔ ɲa, beirei inɛ ɲa iyi à gbe aa ce a ni Ami si kutɔɔɛ. Kaa ce, domi a kù mà iyi ì waa fɔ ɲa.

17 Baa bii kutɔɔɛ í sɪa, kaa mua lafɛɛ ɲa gbugbā.

18 Ñ wa n saabu Ilaaɔ si na iyi í jò ñ ya n fɔ fee ɲa iyi inɛ ɲa a kù waa gbɔ ñ re inɛ fei.

19 Amma si igbei inei Jesu ɲa ñ gbasi n fɔ ide icu miu do yaase n kɔa inɛ ɲa si cio do iyi an fɔ ide icu dubu mɛɛwa do fee iyi inɛ ɲa a kù waa gbɔ.

20 Inɛ inɛm ɲa, i maà ya wūa ide bei ama keeke ɲa ma ɲa. Bii í jɛ idei laalɔ ku cei, í sɪa i yɛ bei ama keeke ɲa iyi a kù mà laalɔ ku ce, amma si kpāai ide ku wūa í jò i yɛ bei inɛ ngbo ɲa.

21 Si tiai woodai Ilaaɔ à kɔɔ à ni,

Lafɛɛ í ni, an jò ise mmu ɲa a ba inɛ ɲau ihɛ ide ku fɔ do fee mmu*.

Amma do ɲɲu fei, a kaa gbɔ idem.

22 Amuai ide ku fɔ do fee iyi inɛ ɲa a kù waa gbɔ, nyindai

í jɛ bi hai dasi Jesu naane ɲa, kù jɛ bi woo dasi naane ɲa. Amma amuai idei Ilaaɔ ku waazo ɲɲui í jɛ nyinda bi woo dasi Jesu naane ɲa, kù jɛ bi hai dasi naane ɲa.

23 Na ɲɲu, bii inei igbei Jesu ɲa fei à tɔtɔɔ, nɔ inɛ fei ku lɔsi ku fɔ fee iyi inɛ ɲa a kù waa gbɔ, bii inɛ titɔ ɲa walakɔ hai dasi Jesu naane ɲa à lɔ wa, a kaa ni ì waa sūmu ɲai?

24 Amma bii inɛ fei wa waazo ide Ilaaɔ, bii hai dasi naane gɔ í lɔ wa walakɔ inɛ titɔ gɔ, ideu á tosi idɔɛ nɔ ide iyi inɛ ɲa à waa fɔu ku jò ku mà dulum dɛɛ.

25 Nɔ lasabue á fita gbugbā, nɔ ku gule ku tɔɔ Ilaaɔ ku ni, ntɔi, Ilaaɔ í wa si anini ɲɲɛ.

Yaase jiida si kutɔtɔɔ

26 Na ɲɲu, inɛ inɛm ɲa, beirei aa ka ce. Bii ì waa tɔtɔɔ ɲa inɛ gɔ ɲɲɛ ɲa aa nɛ iri ku kɔ, inɛ gɔ ɲa mɔ cio ku kɔsi, inɛ gɔ ɲa mɔ idei Ilaaɔ ku waazo, inɛ gɔ ɲa mɔ ide ku fɔ do fee iyi a kù waa gbɔ, inɛ gɔ ɲa mɔ yaasei fee ɲau ku tuse. Í sɪa i maa ce fei ndɛɛ ɲa ku ba ku mua inei igbei Jesu ɲa gbugbā.

27 Bii inɛ gɔ ɲa à waa fɔ ide do fee iyi a kù waa gbɔ, kù sɪa a re amanɛ minji wala mɛeta nɔ á sɪa a fɔ ide akā akā, nɔ inɛ gɔ mɔ ku maa tuseɛ ideu.

28 Amma bii inɛ gɔ kù wa be iyi á yɔkɔ ku tuse ideu, í jò ku coko si kutɔtɔɔu, nɔ ku jɛ Ilaaɔi wa baa ide ku fɔ.

* 14:21 an jò ise mmu ɲa a ba inɛ ɲau ihɛ ide ku fɔ do fee mmu Ilaaɔ wa fɔ ide ijuukpā iyi inei Izireli ɲau à yɛ si waati iyi ise mmu ɲa à na à jɛ ɲa igū. Ise mmu ɲau à mu ɲa à nɛɔ ile mmu, amma do ɲɲu fei lasabu ɲɲa kù lɔsi ide iyi Ilaaɔ wa sɔ ɲau.

29 Ine ɲa iyi à waa ce walii, í s̄la ku je amanɛ minji wala mɛeta ku fɔ ide nɔ inɛ ɲa iyi à gbe a wuse ideu a cɔ.

30 Bii Ilaaɔ́ í nyisi inɛ gɔ ngɔgɔ si kutɔtɔɔ, í jɔ inɛ iyi í tako wa fɔ ideu ku koko.

31 Inɛ fei aa yɔkɔ́ i ce walii akā́ akā́ ku ba inɛ fei ku ba ikɔ́ nɔ í ba gbugbā ɲa.

32 Í s̄la walii ɲa a kāmia amua ɲa.

33 Ntɔ́ ntɔ́, Ilaaɔ́ kù bi ka maa ce kuwɛɛ nwa bɛɛteke, í bi ka cooi si laakai ku s̄u.

Si bei inɛ ɲa à ya ce si igbei woo dasi Jesu naane ɲa fei,

34 Í s̄la inaabo ɲa a ya koko bi kutɔtɔɔ. Kù s̄la a fɔ ide, amma a s̄u iri ilɛ si bei wooda wa fɔ.

35 Bii à bi a mà ngɔgɔ a ya bee mɔkɔ́ ɲa ɲa kpasɛ́, domi kù je dee dee inaabo ku maa fɔ ide bi kutɔtɔɔ.

36 Hai bi tu ɲei idei Ilaaɔ́ í sinti? Ma inɛ akā́i ì gbaa ɲa.

37 Bii inɛ gɔ í tamaa ɲɲu í je walii, walakɔ́ wa tamaa ɲɲu í ba amuai Hundei Ilaaɔ́, í s̄la ku jesi iyi ide iyi ñ jɔ ɲɲɛu woodai Lafɛ́ɛi.

38 Inɛ iyi kù jesi bɛɛbe a kaa gba lafɛ́ɛ †.

39 Na ɲɲu, inɛ inɛm ɲa, i dedɛ amuai walii, amma i maà ti i ganji woo fɔ ide do fee iyi a ci ya fɔ si andunya.

40 Amma i ce fei ndɛɛ dee dee do yaase jiidau ɲa.

15

Kujti Kirisi hai si bale

1 Inɛ inɛm ɲa, ñ wa n ye ɲɛ gigii laabaau jiidau iyi ñ s̄ɔ ɲɛ

wo nɔ ì gba ɲa, ì nɔ ì waa leekí si ɲa.

2 Bii ñ nɔ ì muu dim dim ɲa si bei ñ sisi ɲɲɛu, ɲɲui í je faaba ɲɲɛ. Amma bii i kù muu dim dim ɲa, inya ngbei ñ dasi naane ɲa.

3 Ide iyi í nɛ amboe í re ɲɲui ñ sisi ɲɲɛ be si bei à daam si awɔ. Ideu wee. Kirisi í ku na irii dulum du wa si bei kukoi idei Ilaaɔ́ wa fɔ.

4 À suu nɔ́ í j̄i hai si bale si ajɔ mɛɛtasia si bei kukoi idei Ilaaɔ́ wa fɔ.

5 Í tuse arae bi Sefaa iyi í je Piɛɛ, si anyii ɲɲu bi mɔcɔ maateejie ɲau.

6 Si anyii ɲɲu, í bei í koo í tuse arae bi mɔcɔɛ ɲa iyi à re baa amanɛ c̄ɔ miuu. Nkpɔ́ ɲa í wɛɛ baa nsei, amma inɛ gɔ ɲa à ku.

7 Nɔ́ í koo í tuse arae má bi Zaaki, si anyie í bei í koo í tuse arae bi woo be ɲau fei.

8 Si anyii aɲa fei í bei í tuse arae bi tom, amu iyi ñ ye bei inɛ iyi cukpai kubíɛ kù kɔ́ à bei à búu.

9 Ntɔ́ ntɔ́, amui ñ je keekei woo be ɲau. N kù to a kpem woo be, domi ñ kpā inɛi igbei Ilaaɔ́ ɲa iju.

10 Amma mii iyi ñ je nnyi, na didɔ́i Ilaaɔ́i, nɔ́ didɔ́ iyi í ceem nɔu kù ce nfe. Ñ ce kookaai ñ re baa woo be ɲau fei, amma kù je amu takam nii ñ coo, didɔ́i Ilaaɔ́ iyi í wa sim nii í coo.

11 Na ɲɲu, ide akā́ui awa fei à waa waazo be, ɲɲu mɔi ñ nɔ́ ñ dasi naane ɲa be.

† **14:38 a** kaa gba lafɛ́ɛ A kù mà yaasee s̄aa s̄aa. Á yɔkɔ́ ku je Pɔlu í ni inɛi igbei Ilaaɔ́ ɲa a maà gba lafɛ́ɛ, wala Ilaaɔ́ kaa gba lafɛ́ɛ.

Kujĩ nwa hai si bale

12 Nsei à waa waazo iyi Kirisi í ku nò í jĩ hai si bale má. Nò beirei í ce inε gò n̄ε ηa à ya ni iku ηa a kaa jĩ ma.

13 Bii iku ηa a kaa jĩ hai si bale, debei Kirisi m̄ò kù jĩ.

14 Nò bii Kirisi kù jĩ, waazo nwa ngbei, nò naane ku dasi n̄ε m̄ò ngbei.

15 Bii í je nt̄oi iku ηa a kaa jĩ hai si bale, debei Ilaaḥ kù jĩ Kirisi wo. Debei, seeda iboi à waa jea Ilaaḥ si waati iyi à ni í jĩ Kirisi hai si bale.

16 Nt̄o nt̄o, bii iku ηa a kaa jĩ, Kirisi m̄ò kù jĩ wo.

17 Nò bii í je Kirisi kù jĩ hai si bale wo, ì kò ì wa si dulum du ηei, nò naane ku dasi n̄ε ngbei.

18 Nò inε ηa m̄ò iyi à dasi Kirisi naane à bei à ku, à ce nfei.

19 Bii na kuwεεu ih̄ε n̄ju ak̄ai à dasi Kirisi naane, à je ilu araare ηa í re baa inε fei.

20 Amma nt̄o nt̄o Kirisi í jĩ hai si bale, nò í je inε sinte si inoi inε ηa iyi aa na a jĩ.

21 Inε fei ì mà ηa iyi iku í naai hai bi inε ak̄a. Beεbe m̄oi kujĩ iku ηa í naa hai bi inε ak̄a.

22 Nt̄o nt̄o, si bei ara ak̄a nwa do Adamu í j̄ò awa fei aa ka na ka ku, beεbe m̄oi anu ak̄a nwa iyi à ce do Kirisi á j̄ò awa fei ka na ka jĩ hai si bale,

23 amma inε fei do waatiei. Sinte Kirisii, si anyii n̄ju inε ηa iyi à je titεε si waati iyi á nyi wa.

24-25 Si anyie iri ku kpai andunya á to wa, nò kù ne bei á ce iyi Kirisi kù je bomma hee koo ceò mbεεε ηau fei bi

ku lesi isεε. Si anyie nò ku so bommau ku daa Ilaaḥ Baaba si aw̄o. Nt̄o nt̄o, Kirisi á kpa irii ilu yiiko ηa do ilu gbugb̄a ηa do inε ngbo ηau fei.

26 Mbεei ank̄anyi iyi Kirisi á kpa n̄jui í je iku.

27 Si tiai idei Ilaaḥ à k̄o à ni, Ilaaḥ í daa mii fei si aw̄o. Amma baa bii kuk̄u í ni beεbe, kù je do Ilaaḥ takae iyi í j̄ò mii fei wa s̄uaa iri ileui wa f̄aa.

28 Nò waati iyi á daa Kirisi mii fei si aw̄o, n̄ju iyi wa je Amau, á so arae ku daa Ilaaḥ si aw̄o, ku ba Ilaaḥ ku wa si antai mii fei.

29 Nt̄oi, Kirisi í jĩ hai si bale. Bii kù je beεbe, inε ηa iyi à ce inyi ku dasi si agbei iku ηa, aranf̄aani yoomai à waa ba. Bii í je nt̄oi iku ηa a kaa jĩ, na mii í ce inε ηa à ce inyi ku dasi si agbe ηja.

30 Awa taka nwa, na mii í ce à ya kaa maa wa si kp̄ai mbirisi waati k̄ama fei.

31 Inε inem ηa, aj̄o fei si anui ikui ñ ya n maa n wa. Nò nt̄o nt̄o beεbei, si bei ì mà ηa nt̄o nt̄o iyi ñ wa n t̄o fufu na saabu n̄ε si Laf̄ε nwa Jesu Kirisi.

32 Inε ηa iyi a k̄osim Efεεzu be a yei bei in̄ai sako ηa iyi awaò ηa à waa jabu. Aranf̄aani yoomai ñ ne bii í je ñ wa n jabui na did̄oi andunyau ih̄ε n̄ju ak̄a. Bii í je iku ηa a kaa jĩ, “ka je nò ka m̄ò domi ala aa ka ku”.

33 I maà ya j̄ò a d̄i iju n̄ε. Kpaasi laab̄o, n̄jui í ya beje ide jiidaε iyi ì waa ce.

34 I j̄ò laakai jiida n̄ε ku nyi wa si bei á s̄la, nò í j̄ò kookoosui dulum. Ḡoḡo n̄ε

ᶓa a kù mà Ilaaḏ do ntᵔ. Ñ wa n fᵔ iyi ihēi ku ba anyᵔ ku mu ᶓe.

Ara titᵔ iyi aa kajtᵔ hai si bale

³⁵ Ñ mà inε ɔᵔ ᶓa aa bee a ni, beirei iku ᶓa aa ce a jī. Dimii ara mii aa ne.

³⁶ Amma an je ᶓᶓa n ni i kù ne bisi ᶓa. I kù mà ᶓa iyi bii ì gbē ngboi mii ɔᵔ kaa fita bii kù je í ku.

³⁷ Mii iyi amanε wa gbē fei dimii ngᵔɔi í ya je, bei ijui iya, walakᵔ ngᵔɔ. Kù je kpokpoo takaei aa tu wa i naa í lᵔ.

³⁸ Nᵔ Ilaaḏ í na dimi ᶓau fei ara ikā ikā si bei í bi, í na ngboi mii fei araε ikā ikā.

³⁹ Mii ᶓa iyi à waa mi fei, inᶓai ara ᶓᶓa kù je dimi akā. Ti amanε ᶓa ikā, ti mεemu ᶓa ikā, ti yei ᶓa ikā, ti cēε ᶓa mᵔ ikā.

⁴⁰ Arai lele í weei, ti andunya mᵔ í weei. Arai lele í ne kusīaei, nᵔ ti andunya mᵔ í ne tēi.

⁴¹ Nunu í ne kusīaei, nᵔ cukpa mᵔ í ne tēi do andaiya ᶓa. Nᵔ baa si inᵔi andaiya ᶓau à reᵔ nje do kusīa.

⁴² Beebe mᵔi á ye si waati iyi Ilaaḏ á jī iku ᶓa. Ara iyi à siu, ara iyi á bejei, amma bii à jūu kaa beje má.

⁴³ Bii à suu ci ya ne beere, amma bii à jūu ilu jirima nlai. Bii à suu, hai ne gbugbāi, amma bii à jūu á ne gbugbā.

⁴⁴ Bii à suu, arai ilei, amma bii à jūu ti lelei á je. Ntᵔ ntᵔ, arai ile í weε, nᵔ beεbe mᵔi arai lele mᵔ í weε.

⁴⁵ Beebe mᵔi à kᵔᵔ à ni, waati iyi à taka Adamu sinte à daa si kuweε, amma Kirisi iyi à ya kpe Adamui ankāanyiu, ᶓᶓui í

je hunde nᵔ ᶓᶓui í ya daa inε ᶓa si kuweε.

⁴⁶ Kù je arai lelei í tako í naa, arai ileui, ti leleu í bei í naa.

⁴⁷ Adamu sinteu, í naai hai si ile nᵔ í je ti ile. Nᵔ Adamu minjisiau í naa hai lelei Aḏ.

⁴⁸ Inε ᶓa iyi à je ti ileu ihē fei à yei bei inε sinte iyi à taka hai ile. Nᵔ inε ᶓa iyi à je ti lelei Aḏ à yei bei inε iyi í naa hai lelei Aḏ.

⁴⁹ Nᵔ si bei à jᵔ inei ileu, beεbe mᵔi aa ka jᵔ inei leleu.

⁵⁰ Inε inεm ᶓa, iyi ihēi ñ wa n fᵔ, arai ile kaa yᵔkᵔ ku ba ikpēε si bommai Ilaaḏ. Nᶓu iyi í je ti iku kaa yᵔkᵔ ku ba kuweε hai tā.

⁵¹ Idei asii wee iyi ñ wa n sᵔ ᶓe. Awa fei si aa ka ku, amma Ilaaḏ á kpaasi awa fei

⁵² gbakā, si iju kamεε akā, waati iyi kākākākī ankāanyi á kpata. Waati iyi kākākākī ankāanyiu á kpata Ilaaḏ á jī iku ᶓa nᵔ a kaa ku má, nᵔ ku kpaasi awa mᵔ.

⁵³ Ntᵔ ntᵔ, ara iyi á bejeu kù ne bei á ce iyi kù kpaasi iyi ci ya beje. Nᶓu iyi í je ti iku, kù ne bei á ce iyi kù kpaasi iyi ci ya ku.

⁵⁴ Nᵔ waati iyi ara ku bejeu á kpaasi iyi kaa beje, nᵔ ti iku mᵔ ku kpaasi iyi kaa ku, waati beεbei ide iyi à kᵔu á ce, iyi í ni, Ilaaḏ í kāmia iku mam mam.

⁵⁵ Iku kaa kāmia inε ᶓa má.

Iku kaa ne gbugbā si inε ᶓa má.

⁵⁶ Iku kaa weε wo bii kù je na dulum, nᵔ dulum mᵔ kaa ne gbugbā wo bii kù je na wooda.

⁵⁷ Amma ka saabu Ilaaḏ, ᶓᶓu iyi wa mu nwa gbugbā à waa kāmiaᵔ dulum na anu akā

nwa iyi à ce do Lafēe nwa Jesu Kirisi.

⁵⁸ Na n̄ju, in̄e baakɔm̄ na, i leeki dim dim i maà tekēe na. I ce kookaai si icei Lafēe do ajɔ fei si na iyi í jò ì mà na ice iyi ì waa cea Lafēe kaa ce nfe na.

16

Fia ku tɔtɔ na woo dasi Jesu naane na

¹ Nsei, ka fɔ ideɪ fia iyi à waa tɔtɔ na woo dasi Jesu naane na iyi à wa Zeruzalemu. Í s̄la in̄e mɔ i ce bei ñ s̄o in̄e igbei Jesu na iyi à wa ilei Galati.

² Si ajɔ ama azuma fei í s̄la in̄e fei ku nya fiae ikā, zaka bei á yɔkɔ, si bei Ilaaɔ í muaa, ku ba i maà ti i degbe hee waati iyi ñ to wa i bei i maa tɔtɔ fiau na.

³ Bii ñ naa, an be in̄e na iyi ì cica nau Zeruzalemu do amua n̄je do tia iyi á sisi n̄ja yaasee.

⁴ Bii í nɔ í je í s̄la amu takam n koo m̄ai, awɔð na aa ka koo ajɔ.

Mii na iyi Pɔlu wa bi ku ce

⁵ Bii í kɔɔsi an bɔ ilei Masedoni nɔ hai be an naa bi tu n̄e.

⁶ An ce baa ajɔ minji bi tu n̄e, bii i kù laakai m̄m, bei an je kpa. Si anyii n̄ju, nɔ i sobim do bii ñ n̄e ku bɔ na.

⁷ Bebei n kù bi n ye n̄e do saasa, amma bii Lafēe í bi an kpe bi tu n̄e be.

⁸ Amma hee ajɔi Pantekotu koo toð wa an maa n wa Efēezu ih̄e titā

⁹ domi Ilaaɔ í c̄lim kpāa nla nla n ceð ice ih̄e iyi á ne aranfāani, baa bii m̄be na à kpɔ.

¹⁰ Bii Timotee í to wa bi tu n̄e, i gbaa do yaase bei á n̄eð ara ku fū si anini n̄je, domi n̄ju m̄o icei Lafēe wa ce bei ñ wa n ceu.

¹¹ Na n̄ju, i maà jò in̄e gɔ ku dondae na, amma i sobie si iseen̄e iyi á ce ku baað wa ku ba ku to wa bi tom do laakai ku sū, domi ñ wa n cɔ kpāe n̄ju do kpaasi na iyi à waa suu wa.

¹² Amma iyi í je ideɪ kpaasi nwa Apolo, tuuba nkpɔ nkpɔi ñ ya n maa n s̄o n ni koo cɔ n̄e do kpaasi nwa gɔ na ajɔ, amma si nsei titā kù waa bi ku naa kpata kpata. Bii í ba fayae á naa.

Ideɪ ankāanyi na

¹³ I ce laakai ara n̄je, i leeki si naane ku dasi dim dim na. I ce wɔkɔ ku ba i ba gbugbā na.

¹⁴ Iyi ì waa ce fei, i coo do kubi na.

¹⁵ Ì mà na iyi Setefani do in̄e kpasēe naí à je woo dasi Jesu naane sinte si ilei Geresi à nɔ à na ara n̄ja à sobið woo dasi Jesu naane na. In̄e in̄em na, ñ wa n tɔ n̄e,

¹⁶ aman̄e dimi beebe na do in̄e na iyi à waa ba na iceu ku ce do himma fei, i ya jirima na na.

¹⁷ Ñ n̄e in̄o didɔ do kunaai Setefani, do Fɔotunatu do Akaiku, domi si bei i kù wa ih̄e na an̄ai à ce mii iyi ì n̄e ku ce na.

¹⁸ In̄e nau à tū in̄m bei à ya tū tu n̄e m̄o. Í s̄la i saabu in̄e dimi beebe na.

¹⁹ Igbei in̄e Jesu na iyi à wa ilei Azii à waa ce n̄e fɔo. Akilasi do Piisila do in̄e igbei Jesu na iyi à ya tɔtɔ kpasē n̄ja, à

waa ce ɲε fɔɔ jiida jiida do irii
Lafɛɛ.

²⁰ Kpaasi woo dasi Jesu
naane ɲa fei à waa ce ɲε fɔɔ.

ɪɲε mɔ i ce ɲε fɔɔ ɲa do
kubi.

²¹ Amu Pɔlu, amui ñ kɔ ɲε
fɔɔu ihɛ wa do awɔm.

²² Inε iyi kù nε kubii Lafɛɛ
fei, ikpe ku muu.

Lafɛɛ Jesu ku nyi wa.

²³ Didɔi Lafɛɛ Jesu ku wεε do
iɲε.

²⁴ Kubim í wεε do iɲε fei na
anu akā nwa do Jesu Kirisi.

Ami.

Tia minjisia iyi Pɔlu í kɔa inei Kɔrenti ɲa

Idei fɔɔ

¹ Amui Pɔlu woo bei Jesu Kirisi si idɔɔbii Ilaaɔ, do Timɔtee kpaasi nwa.

À ce inei igbei Ilaaɔ ɲa iyi à wa Kɔrenti fɔɔ do woo dasi naane ɲa fei iyi à wa si ilɛi Gɛɛsi fei.

² Ilaaɔ Baa nwa do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu ɲɲe didɔ do laakai ku sũ.

Pɔlu wa saabu Ilaaɔ

³ Ka saabu Ilaaɔ, Baai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi, ɲɲui í nɛ araare, nɔ ɲɲui í ya maa tũ idɔ nwa waati kãma fei.

⁴ Wa tũ idɔ nwa si wahala baa yooma nwa fei. Í ya ce bɛɛbei ku ba awa mɔ ka yɔkɔ ka tũ idɔi inɛ ɲa iyi à waa wahala do yaase bei í tũɔ ti awa mɔ.

⁵ Ntɔ ntɔ, à nɛ ikpɛ nla nla si ijuukpãi Kirisi, amma bei ijuukpãu í la í to, bɛɛɛ mɔi yaase bei Kirisi wa tũɔ idɔ nwa ɲau mɔ í to.

⁶ Bii à yɛ ijuukpã, na iri ɲɲei, ku ba i ba faaba ɲa nɔ Ilaaɔ ku tũ idɔ ɲɲe. Bii Ilaaɔ í nɔ í tũ idɔ nwa, na iri ɲɲei, inɛ mɔ i temua ɲa do ijuukpã dimi akã do iyi à waa yɛu, nɔ idɔi inɛ mɔ ku tũ.

⁷ À waa naane ɲe ntɔ ntɔ domi à mà, si bei ì nɛ ikpɛ si ijuukpã nwa ɲa, bɛɛɛ mɔi Ilaaɔ á tũ idɔ ɲɲe si bei wa tũ tu wa.

⁸ Inɛ inɛ nwa ɲa, à bi i mà ɲa wahala iyi í ba wa si ilɛi Azii í caa. Í re gbugbã nwa hee a kù tamaa mà aa ka wɛɛ si hunde mà.

⁹ À tamaa bei à yɛ taale nwa á kpa wai. Amma dimii ideu ihɛ í ba wai ku ba ka mà iyi kù sɛa ka dasi naane nwa si awa taka nwa, amma ka dasi naane nwa fei si Ilaaɔ ɲɲu akã iyi á jɛ iku ɲa.

¹⁰ Nɲui í nya wa hai si iku dimi bɛɛɛ, á nɔ ku nya wa mà. Ntɔi, à waa cɔ kpãaɛ á nyi ku nya wa mà.

¹¹ Inɛ taka ɲɲe ì waa sobi wa do kutɔɔ ɲɲe. Ilaaɔ á gba kutɔɔ iyi inɛ nkpɔ í ce na iri nwa, nɔ ku ce nwa didɔ ku ba inɛ nkpɔ ku saabuɛ na iri nwa.

Pɔlu í kpaasi ideu ilu ku bɔɛ

¹² Ide iyi í jò à waa tɔɔɔ fufu wee. Idɔ nwa wa jɛ nwa sɛɛda iyi isɛɛnɛ nwa í mà si wajui inei andunya ɲa, nɔ iyi í re mɔm ɲɲui í jɛ si waju ɲɲe. Kù nɔ kù jɛ do muafiti. Mii ɲau bɛ fei, hai bi Ilaaɔi wa naa. Kù jɛ do bisii amanɛ ɲa, amma do didɔi Ilaaɔi.

¹³⁻¹⁴ Bɛɛɛ bei si tia iyi à ce ɲɲe, a kù kɔ ɲɲe mii mmu gɔ bii kù jɛ iyi ì cio ì gbɔ yaaseɛ ɲau bɛ. Si ajɔ iyi Lafɛɛ Jesu á nyi wa aa ka yɔkɔ ka tɔɔ fufu na iri ɲɲe. Bɛɛɛ mɔi inɛ mɔ aa yɔkɔ ì tɔɔ fufu ɲa na iri nwa. Ì gbɔ yaasei ideu ihɛ keeke tã ɲa, amma ñ bi ì gbɔ yaaseɛ ɲai mam mam.

¹⁵ Na saabui ideu ihɛi í jò ñ tako ñ dasi idɔ n bɔ bi tu ɲe ku ba i ba didɔ ikɔ minji ɲa.

¹⁶ Ñ lasabu bii ñ wa n bɔ ikpa ilei Masedɔni n yaa n yɛ ɲe, nɔ n nyi n yɛ ɲe mà bii

ñ wa n baa. Bεεbei aa sobim si iseenem ña n bɔð ikpa ilei Zudee.

¹⁷ Si ide iyi ñ lasabuu, idɔ minjii ñ ce? Mà ì waa tamaa ña ñ ya n ni ñ wa n naa nɔ gbakā n kpaasi ide má n ni n kù wa n naa bei inei andunya ña à ya cei?

¹⁸ Si bei ì mà ña iyi Ilaaḥ í je ilu naane, ñ bi ì mà ña iyi n ci ya ni, ñ wa n naa nɔ n ni, n kù wa n naa má.

¹⁹ Ntɔ ntɔ, Jesu Kirisi amai Ilaaḥ, ññu iyi amu do Silasi do Timɔtee à waazo ññeu, kù naa do idɔ minji. Amma í naai do ide ntɔi Ilaaḥ,

²⁰ nɔ kuwā ña iyi Ilaaḥ í ce fei í kɔ siε. Na ññu na saabuεi à waa ni, ami, à waa saabuð Ilaaḥ.

²¹ Ilaaḥi í jò awae ña fei à leeki si Kirisi dim dim ajo. Nñui í nɔ í cica wa ikā.

²² Nñui í ce si wa seedaε iyi wa nyisi iyi à je tee, nɔ í da nwa si Hundee si idɔ ku je nwa bei kaazigi.

²³ Ilaaḥ í je seedam n kù bi n ba ñe ide ku gaabu ku ce. Na ññi í ce n kù nyi wa Kɔrenti.

²⁴ A kù bi ka jile ññe ide gɔ do tilasi si naane ku dasi ññe si na iyi í jò ì waa leeki dim dim ña tā si naane ku dasiu, amma à bi ka ce icei awae ña ajo ka mu ññe inɔ didḥ.

2

¹ Nñui í jò ñ lasabu n maà n ti n naa bi tu ñe n naa n fɔ inɔ ññe má.

² N kù bi n fɔ inɔ ññe domi bii ñ fɔ inɔ ññe, yooi á tū inɔm má bii kù je ññe iyi ñ fɔ inɔ ññe.

³ Na ññi í jò ñ tako ñ kɔ ññe tia u bε wa do yaase bεεbe. N kù bi n naa bi tu ñe, ññe iyi hai bi tu ññi an ba inɔ didḥ, ì fɔ inɔm ña. Ñ wa n naane ññe fei iyi bii inɔm í dḥ, inɔ didḥi ññe feii.

⁴ Bεεbei ñ kɔ ññe tia u wa do inɔ ku fɔ do cikāaju nkpɔ nkpɔ, kù je n fɔ inɔ ññe, ñ bi ì mà ña zaka bei ñ bi ñe í toi.

Iya kpa ide i kurara ña

⁵ Si bei inε gɔ ññe í fɔ inɔm, kù je inɔi amu akāi í fɔ, ti ññe feii. Walakɔ ñ tamaa í sīa n ni, inɔi inε gɔ ññe ñai í fɔ, domi n kù bi n fɔ n lɔsi.

⁶ Amma í to bεεbe, si bei inε nkpɔ ññe í kpāa iju.

⁷ Í sīa i kpa ide i kuraraε i mua gbugbā ña ku ba inɔ ku fɔ nla u ku maà caa siε.

⁸ Na ññu, ñ wa n tɔɔ ñe, i cea a bei á mà iyi ì bi ññu ña.

⁹ Na ññi í jò ñ tako ñ kɔ ññe tia wa wo n cɔ laakai ññe ku ba n mà bii í je ì waa jirima fei ndεε ña.

¹⁰ Inε iyi ì kpa ide i kuraraε ña, amu mɔ ñ kpaa mbe baa do iyi kù je amui í raraa. Nɔ ideu iyi ñ kpa, ñ kpaai na iri ññe si wajui Kirisi,

¹¹ ku ba Seetam ku maà zamba wa. Ntɔi, à mà sāa sāa iyi wa bi ku ce.

À je igū si kpāai Jesu Kirisi

¹² Iyi ñ to Torasi laabaau jiidai Kirisi ku sisi, ñ yɔɔ iyi didḥi Lafēi í cīim kpāa n ceð ice be.

¹³ Amma laakaim kù sū sēε si bei n kù ye kpaasim Titee. Na ññi í jò ñ tɔɔ inei Torasi ña sukudḥ ñ ne ilei Masedoni.

14 Amma ka saabu Ilaaḏ, domi í mu nwa gbugbã ka jèḏ igũ waati kãma fei si kpãai Kirisi. Wa ceḏ wa icε ku ba ku jò inε ηa a mà Kirisi, nɔ kumài Kirisiu ku fangaa bii fei bei inúnùni tularé í ya fangaa.

15 Ntɔi, si wajui Ilaaḏ à yei bei inúnù didāi Kirisi, bi inε ηa iyi à ba faaba, do bi woo bɔ nfe ku ce ηa.

16 Bi inε ηa iyi à waa bɔ bi ku ce nfe, inúnùni ikui iyi wa bí iku. Bi inε ηa mɔ iyi à waa ba faaba, inúnùni kuwεei iyi wa na kuwεε. Yooi í to ku ce dimii icεu bε.

17 A kù jε bei inε gɔ ηa iyi à waa sisi idei Ilaaḏ do ibo na fia. Amma si na iyi í jò Ilaaḏi í bε wa wa, nηui í jò à waa fɔ ide dee dee na anu akã iyi à ce do Kirisi, kù jε do muafiti.

3

Amaace ηa iyi aa sisia inε ηa akabuu titḏ

1 Ide iyi à fɔ nseiuhē í ye bei à waa tɔɔ fufu máí? Awa mɔ à nε bukaatai ka naa bi tu ηe do tia iyi á sisi nηe yaase nwai, bei inε gɔ ηa à ya ce? Mà ka tɔɔ ηe í kɔ nwa dimie ηai.

2 Inε taka nηei í jε bei tia nwa iyi à kɔ si idɔ nwa. Í ye ηai bei tia iyi inε fei í mà wa cioε.

3 Kookoosu nηe wa nyisi ntɔ ntɔ iyi inεi í jε bei tia iyi Kirisi í kɔ na icε nwa iyi à ce si inɔ nηe. Tiau, kù jε do biikii à kɔɔ, amma do Hundei Ilaaḏi à kɔɔ, nηu iyi í jε icui kuwεε. Kù jε si kutai à kɔɔ, si idɔi amanε ηai.

4 Naanε nηui à nε si wajui Ilaaḏ do saabui Kirisi.

5 Ntɔi, a kù to ara nwa ka ni à ce ngɔgɔ do ara nwa. Mii iyi

à yɔkɔ à waa ce fei, hai bi Ilaaḏi wa naa,

6 domi nηui í mu nwa gbugbã ka jèḏ amaaceε ηa ka sisia inε ηa akabuu titḏ. Akabuuu kù waa ce icε do wooda iyi à kɔu, bi kù jε do Hundei Ilaaḏ. Wooda iyi à kɔu í ya jò inε ku kui, amma Hundei Ilaaḏi í ya na kuwεei.

7 Waati iyi à kɔ woodau akã akã si kuta, amboei Ilaaḏ í má inya. Amboeu í jò wajui Moizi wa daana hee inεi Izireli ηa à mɔngɔ ku kãsie iju. Do nηu fei, amboeu í na í tã. Bii í jε wooda iyi í jò inε ηa à kui í naa do dimii amboe bεεbe,

8 amboei icε iyi Hundei Ilaaḏ wa ce kaa re bεεbe? Ntɔ ntɔ á re.

9 Icei wooda iyi í ya ye taalei inε ηa í nε amboe, amma ti icε iyi í jò inε ηa à jε dee dee si wajui Ilaaḏ í roo hee bii í jl.

10 Aa ka yɔkɔ ka ni mɔm amboe iyi wa má inya tako kù to ngɔgɔ do ti nsei iyi í la í roo.

11 Ntɔi, bii mii iyi kaa kpe í nε amboe, zaka beirei amboei mii iyi á ya maa wεε do ajɔ fei á la ku to.

12 À waa fɔ ide do naanε si na iyi í jò à nε kpãa ku cɔu ihē.

13 A kù jε bei Moizi iyi í bii fuugesε ku ba inεi Izireli ηa a maà ye waati iyi amboeu í sekεε hai si wajue.

14 Amma à lele idɔ nηa a kù yɔkɔ a kù gbɔ yaaseε. Baa do nnyi fei bii à waa cio tiaí akabuu sintei idei Ilaaḏ, í yei bei fuugesεu í kɔ í wa bε. Nɔ fuugesεu kaa nya bii kù jε à dasi Kirisi naanε.

15 Baa nnyi má, waati iyi inεi Izireli ηa à waa cio tia

iyi Moizi í kò fei, í ya ye bei fuugeseu wa ganji ña a gbò yaasei.

¹⁶ Amma kukòidei Ilaaõ wa fò í ni, waati iyi inè í kpaasi idòe í sinda si Lafèe, waati beɛbei fuugeseu á nya.

¹⁷ Nò wee, Lafèu, Hundei. Tengì bii Hundei Lafèe í wa, tengì bei ara ku nè í ya wa.

¹⁸ Fuugeseu kù wa si wajù nwa má nò inè ña à ya maa ye amboei Lafèe si wai bei si digi, nò amboeɛ iyi à waa còu, ñhùi wa kpaasi wa ku ba ka jòò, nò í ya maa kòõsii waati kãma fei si wa. Iceu be, Hundei Lafèei wa còo.

4

Amanii Hunde iyi í wa si wa

¹ Ilaaõì í da nwa iceu si awò na jiidau ku jee. Ñhùi í jò a kù môngò munya.

² À nyò daai anyò ña iyi inè ña à ya ce si asii. A kù wee do baai bisì laalò, a kù kpaasi ide ntòì Ilaaõ ibo. Amma à jò inè ña à waa mà ntòu sãa sãa ku ba inè fei ku mà si idòe awa ilu ntò ñai si wajù Ilaaõ.

³ Baa do iyi à waa sisi laabaau jiidau dee dee, inè gò ña a ci ya gbò yaasee, amma inè ña iyi aa ce nfe aña akãì a ci ya gbò yaasee.

⁴ Inè ñau a kù dasi naane si na iyi í jò Seetam, lafèei andunyau í nya laakai ña. Í nya laakai ñhai ku ba a maà ye inya kumáì laabaau jiidau. Laabaau jiidau wa nyisi wa amboei Kìrisi, iyi í je Ilaaõ takae.

⁵ Do ntò, a kù waa waazo ideì iri nwa. Si waazo nwa à

waa fò iyi Jesu Kìrisii í je Lafèe nò awa mò à je woo ce ice ñhè ña na iriè.

⁶ Ilaaõì í ni, inya kumá ku ce si aninii ilu kuku, ñhùi í nò í da nwa si inya kumáe si idò nwa ku ba ka mà amboeɛ. Amboei Ilaaõù à waa ye si wajù Kìrisi.

⁷ Amma awa iyi à nè amani nlau ihè, à yei bei cakai amà ku ba kulai gbugbãu ku je ti Ilaaõ, ku maà je ti awa taka nwa.

⁸ À yòyò wa do ijuukpã ikã ikã fei, amma a kù ku. À bitì amma a kù môngò.

⁹ Inè ña à kpã wa iju, amma Ilaaõ kù kòsi wa. À keke wa, amma a kù kpa wa.

¹⁰ Ajò fei si wahalau ihè í yei bei à waa ba ikpè nwa si ikui Jesu bii à waa bò fei ku ba a ye kuweee si ara nwa.

¹¹ Ntòì, baa do iyi à wee fei, si anui ikui à ya ka wa waati kãma fei na irii Jesu, ku ba a ye kuweee si ara nwa.

¹² Beɛbei awa si anui ikui à wa, amma inè, kuweei í je tu ñe.

¹³ Naane ku dasi nwa í ye bei ti inè iyi í kò si kukòidei Ilaaõ í ni, ñ dasi naane, na ñòì í jò ñ wa n fò ide. Na ñhù, awa mò, si na iyi í jò à dasi naane, ñhùi í jò à waa fò.

¹⁴ À mà do ntò, inè iyi í jì Lafèe Jesu hai si bale, á jì wa do Jesu ajò nò kù jò awae ña ka kò si wajue.

¹⁵ Na iri ñhèi à waa temuad mii ñau ihè fei ku ba inè ña iyi à ba didòì Ilaaõu, akpò ñha ku ya maa kòõsi nò a ya maa saabue ntò ntò, domi beɛbei aa nyisiò amboeɛ.

Ka je kuwεε do naane ku dasi

16 Nηui í jò à kaa ka mǎngǎ munya. Baa bii ara nwa wa gbo, hunde nwa í ya maa wεε tit̄i do ajǎ fei.

17 Ijuukpǎ keeke iyi à waa ye si nseiuhē wa ce nwa sǎlui amboe iyi ci ya tǎi iyi í la í re ijuukpǎu.

18 Ntǎ ntǎ laakai nwa kù wa si mii iyi iju wa ye, í gbe si mii iyi kù waa ye. Mii iyi iju wa ye ci ya kpε, amma mii iyi kù waa ye í ya wεei do ajǎ fei.

5

1 Arai í je bi ku wai hunde nwa si ileu ihē. Nǎ à mà bii ara nwa í ku, Ilaaǎ í jile nwa bi ku wa lele iyi nηu takae í ce, kù je amanε. Bi ku wau á maa wεei do ajǎ fei.

2 Nǎ à wasi ku wewea si na iyi í jò hunde nwa í bi ku dasi bi ku wai leleu bei amanε í ya dasi ibǎ.

3 Í bi bebei domi bii à dasi, hunde nwa kaa wεε hai ne bi ku wau.

4 Ntǎ ntǎ, si waati iyi à wa si arau ihē à waa wewea à waa ne bei ine iyi aso wa wǎ. Kù je à bi ka wεε hai ne ara amma à bi a da nwa si ara tit̄i leleu, ku ba kuwεeu ku kpa irii mii ηa iyi í je ti iku.

5 Ine iyi í jile nwa mii ηau ihē nηui í je Ilaaǎ. Nηui í mu nwa Hundεε bei kaazigi.

6 Nηui í jò à ya ka ne wǎkǎ ajǎ fei baa do iyi à mà si waati iyi à wa si arau ihē à j̄dǎ bi ku wai Lafēε.

7 À waa ce isεene nwa na naane ku dasi, kù je na mii iyi à waa ye.

8 Ntǎ ntǎ à ya ka ne wǎkǎ. Amma iyi à bi í re fei ndεε nηui í je ka jò arau ihē ka bǎ bi Lafēε ka maa wa bi tεε.

9 Nηui í jò à waa ce kookaai ka ce iyi á dǎa Lafēε si, bii í je à wεε si arau ihē walakǎ bii à ku.

10 Í s̄la ka ce iyi á dǎa si domi kù ne bei aa ka ce iyi a kù leeki si wajui Kirisi ku kiiti wa awa fei, nǎ ku s̄aa ine fei si bei kookoosu iyi í ce si kuwεεε í to, bii laalǎi, bii í nǎ í je jiida mǎi.

Kirisi í jò à dǎ do Ilaaǎ

11 Ilaaǎ í mà wa s̄aa s̄aa, nǎ beεbe mǎi ñ tamaa inε taka nηe í mà wa ηa. Si na iyi í jò à mà beerei Lafēε. À waa de ka kǎmia ine ηai.

12 Kù je à waa tǎǎ fufu bi tu ηe. Amma à waa bi i ba yaase bei aa ce i wεεǎ inǎ didǎ ηai na iri nwa. Beεbei aa ba bei aa jea ine ηa iyi à waa tǎǎ fufu na mii ηa iyi à waa ye nηu akǎ, nǎ à f̄usi iyi í je ti idǎu awǎ.

13 Bii à waa ce wa s̄umu, na Ilaaǎi. Bii à nǎ à waa ce wa ilu laakai ηa mǎi, na iri nηei.

14 Kubii Kirisii wa nǎǎ wa. Si na iyi í jò à mà ine akǎi í ku na ine fei, à nǎ à mà iyi ine feii í ne ikpē si ikuε.

15 Í kui na ine fei ku ba ine ηa iyi à wεε si hunde a maà wεε na irii aηa taka nηa mǎ, í gbe na iriε, nηu iyi í kú nǎ í j̄i na iri nηa.

16 Na nηu, bebei a kaa ka cǎ iyi à waa yeǎ iju si amanε nηu akǎ. Baa bii beεbei à tako à cea Kirisi wo, nsei a kaà ka ce beεbe mǎ.

17 Bii ine gǎ í ne anu akǎ do Kirisi í je ine tit̄. Mii ndii tako

ηαυ à lɔ, nɔ wee mii titɔ ηαι à s̄asi wa.

¹⁸ Mii ηαυ ih̄e fei icei Ilaaɔi, nηυ iyi í jò à d̄ɔ do nηυ na saabui Kirisi, nɔ í be wa ku ba awa mɔ ka jò inε ηα a d̄ɔ do nηυ.

¹⁹ Ntɔ ntɔ, na saabui Kirisii Ilaaɔ í jò inε ηα à d̄ɔ do nηυ. Í kpa idei kurara nηα kù waa dooae má, nɔ í jile nwa ice ka sisia inε ηα bei aa ce a d̄ɔ do nηυ.

²⁰ Na nηυ, à je woo bei Kirisi ηα. Í yei bei Ilaaɔ takaei wa ba ηe ide ku fɔ hai bi tu wa nɔ à waa tɔɔ ηe do irii Kirisi, i jò i d̄ɔ do Ilaaɔ ηα.

²¹ Kirisi, nηυ iyi kù ce dum k̄ama, nηui Ilaaɔ í k̄aa dum du wa ku ba ka je dee dee si wajue na anu ak̄a nwa iyi à ce do Kirisi ajɔ.

6

¹ Awa iyi à waa ce ice do Ilaaɔ ajɔ, à waa tɔɔ ηei i maà jò didɔ iyi Ilaaɔ í ce nηeu ku ce nfe.

² Si tiai idei Ilaaɔ à kɔɔ à ni, Ilaaɔ í ni,
N̄ gbɔ kutɔɔe nɔ n̄ jεε si waati j̄iida.

N̄ sobie si ajɔi faaba.

To, nseií í je waati j̄iida, nnyii ajɔi faaba.

³ A kù waa bi inε gɔ ku ye taalei ice nwa. Nηui í jò a kù waa ce ngɔgɔ iyi á dasi inε kurara.

⁴ Amma si kookoosu nwa fei à waa bi kuwεε nwa ku nyisi iyi à je woo ce ice j̄iida Ilaaɔ ηα. À waa temua ntɔ ntɔ si wahala do si are do si ijuukp̄a.

⁵ À te nwa kpɔtɔɔ à dasi wa piisɔɔ, nɔ inε ηα à dede gidi si wa amma si fei ndεε à yɔkɔ temua. À ya ka ce ice hee ka gbεεji, à ya ka wɔ njoo, nɔ à ya ka d̄i anu.

⁶⁻⁷ À waa nyisi iyi à je woo ce icei Ilaaɔ ηα do kuwεε j̄iida nwa, do kumà nwa, do suuru nwa, do j̄iida ku je nwa, do kubi hai ne muafiti nwa, do idei ntɔu ku waazo. Nɔ gbugb̄ai Ilaaɔ do ice iyi Hundεε wa ce si wa wa nyisi iyi à je woo ce iceε ηα. Dee dee ku jei í je nyauí iḡu nwa iyi à ya ka jaɔ nɔ ka kɔɔ ara nwa.

⁸ À ya ka temuai bii inε ηα à mà bεεε nwa walakɔ bii à waa nya f̄unε nwa. Bεεε mɔi à ya ka temua bii à waa fɔ j̄iida nwa walakɔ bii à waa fɔ laalɔ nwa. À waa cɔ wa bei woo sɔ ibo ηα baa do iyi à waa fɔ ntɔ fei.

⁹ À waa cɔ wa bei a kù mà wa, baa bii inε fei í mà wa s̄aa s̄aa. À waa cɔ wa bei inε ηα iyi à kas̄am, amma hee nsei á wεε si baani. À kp̄a wa iju ntɔ ntɔ, amma a kù kpa wa.

¹⁰ À waa cɔ wa bei ilu inɔ ku fɔ ηα, amma à ya ka maa ne inɔ didɔi waati k̄ama fei. À waa cɔ wa bei ilu are ηα, amma à waa mua inε nkpɔ amani. À waa cɔ wa bei a kù ne ngɔgɔ, amma à ne fei ndεε.

¹¹ Inε inei Kɔrenti ηα, à s̄ɔ ηe ide ntɔ iyi í wa si idɔ nwa fei. Idɔ nwa í ne kubi nηe j̄iida j̄iida.

¹² Kubi nwa kù kaye si ḡame nηe, amma inei i kù na wa ara.

¹³ Na nηυ, i ce nwa bei awa mɔ à waa ce nηe. N̄ wa n ba ηe

ide ku fɔ bei amam ŋa, i jò i bi wa jiida jiida ŋa.

I maà ne anu tɔasi do hai dasi Jesu naane ŋa

¹⁴ I maà ne anu tɔasi do hai dasi Jesu naane ŋa domi i kù jò ŋa ŋa. Beirei jiida do laalɔ á ce ku tɔtɔɔ. Mà beirei inya kumá do ilu kuku á ce ku tɔtɔɔ.

¹⁵ Beirei Kirisi do Seetam aa ce a gbɔ si nɛ. Mà mii woo dasi Jesu naane do hai dasi naane à ne si gãmei nɛ.

¹⁶ Beirei bi ku wai Ilaaɔ do iwɛ ŋa á ce ku tɔtɔɔ. Awai à je bi ku wai Ilaaɔ, nɛɲu iyi í je icui kuwɛɛ. Nɔ nɛɲu takae í fɔ í ni, An wɛɛ do aŋa nɔ awaɔ ŋa ka maa ne.

An je Lafɛɛ nɛɲa nɔ aa je inem ŋa.

¹⁷ Na ŋɔi í jò Ilaaɔ í nyi í ni má, I fa ara nɛɛ hai bi tu ŋa nɔ í jìò ŋa ŋa.

I maà má kɔkɔi mii iyi í riisi ŋa.

Bii ì waa ce beɛbe ŋa an gba nɛ.

¹⁸ An je baa nɛɛ.

Nɔ inɛ mɔ aa je ama inemɔkɔ do ama inaabom ŋa. Mii iyi Ilaaɔ ilu gbugbã fei í fɔ mbe.

7

¹ Baakɔɔm ŋa, kuwãu ihɛ fei tutu wai. Na nɛɲu, ka jò idɔ nwa ku má sãa sãa si mii fei ku ba ara nwa do idɔ nwa ku maà ne taale kãma, nɔ kumá nwa ku maa kɔɔsi si Ilaaɔ nɔ ka màò beɛɛɛ.

Inɔ didɔi Pɔlu

² I jò ì nɛ kubi nwa ŋa. A kù rara inɛ gɔ, a kù beje kuwɛɛi inɛ gɔ, a kù nɔ a kù taki inɛ gɔ.

³ N kù wa n fɔ beɛbe na n ye taale nɛɛ. Ntɔi, si bei ì fɔ tã, à

nɛ kubi nɛɛ si idɔ nwa, baa bii í je si kuwɛɛ wala si andei ikui.

⁴ Ñ wa n naane nɛ ntɔ ntɔ, nɔ ñ wa n tɔɔ fufu na iri nɛɛ si mii fei. Ñ ba gbugbã na iri nɛɛ nɔ inɔm í dɔ í caa si ijuukpã nwa fei.

⁵ Ijuukpãu í jò a kù sɔmi waati iyi à to ilei Masedɔni. À ba ijuukpã ikã ikã baa yooma fei. À ya ka ba ija hai waduude nɔ si idɔ nwa nɔ wa mu wa.

⁶ Amma Ilaaɔ, nɛɲu iyi wa mua ilu inɔ ku fɔ ŋa gbugbã, í jò kunaai Titee í mu nwa gbugbã.

⁷ Kù je kunaae nɛɲu akãi í mu nwa gbugbã, amma iyi í ni má inɛ taka nɛɛ ì mua nɛɲu gbugbã ŋa. Í nɔ í sɔ wa bei ì waa bi ku yem ŋa ntɔ ntɔ, do bei ì nɛ inɔ ku fɔ ŋa, do bei ì nɛ kubim ŋa jiida. Ideu í jò inɔ didɔm í kɔɔsi hee í caa.

⁸ Na ŋɔi í jò baa bii tia iyi ñ kɔ nɛɛ í fɔ inɔ nɛɛ, n kù nɛ inɔ ku fɔ do iyi ñ kɔɔ. Ñ tako ñ nɛ inɔ ku fɔɛ si waati iyi ñ ye í fɔ inɔ nɛɛ si waati keeke gɔ.

⁹ Amma nsei inɔm í dɔ. Kù je na iyi í jò ñ fɔ inɔ nɛɛ, amma si na iyi í jò inɔ ku fɔ nɛɛ í jò ì kpaasi daa ŋa. Beɛbei í ce si na iyi í jò Ilaaɔ í ceò inɔ ku fɔ nɛɛ ice. Na nɛɲu, a kù ce nɛɛ laalɔ kãma.

¹⁰ Ntɔ ntɔ, inɔ ku fɔ iyi Ilaaɔ wa ceò ice í ya jò inɛ ku kpaasi daae nɔ ku ba faaba. Dimii daa ku kpaasi beɛbe ì kaa ni, bii ñ mà. Amma inɔ ku fɔi andunya í ya bí ikui.

¹¹ Ilaaɔ í ceò inɔ ku fɔ nɛɛu ice, nɔ ì cɔ ribae nsei ŋa. I cɔ zaka bei inɔ ku fɔu í jò ì ce

laakai ña ì ce himma ì kòò ara ññe ña. Nò í jò inò ññe kù waa dõ wo nò ì waa ce ñjò ña, ì kpã woo ce laalou iju ña. Nò í jò ì bi ì yem má ña nò ì ne kubim ña. Si fei ndeè ì nyisi iyi ì má si ideu ña.

12 Na ññu, bii ñ kò ññe tiau wa, n kù kòò na ine iyi í ce laalou ññu akã, walakò na ine iyi í cea laalou ññu akã. Amma ñ kòò ku ba ì mà sãa sãa ña si wajui Ilaaõ iyi ì ne kubi nwa ntò ntò ña.

13 Na ñoi í jò à ba gbugbãu.

Kù nò kù je gbugbã ññu akã ì ba, amma iyi í re mòm, à ye iyi Titee í weèò inò didõ si na iyi í jò ññe fei ì tũ inò. Ññu bei í jò inò didõ nwa í kòòsi má.

14 Baa bii ñ tòò fufu keeke bi tee na iri ññe wo, ì kù dasim anyò ña, domi si bei ide ña iyi à sõ ññu fei ntò, beebe mòi Titee í yòò iyi fufu ku tòò nwa si ntò.

15 Kubi ññe iyi Titee í ne wa kòòsi si bei wa ye gígi iyi ññe fei ì jirimae nò ì gbaa ña do beere nla nla.

16 Ñ ne inò didõ do iyi an yòkò n dasi ññe naane si mii fei.

8

I ce amua do inò didõ

1 Ññe kpaasim ña, à bi ì mà ña bei Ilaaõ í cea igbei inei Jesu ña iyi à wa ilei Masedoni didõ.

2 Anjai à ye laakai ku cò si ijuukpã jiida. Amma inò didõ nla ñña í jò à ce amua ñña do inò akã, baa do iyi are ñña í la.

3 Ñ jé seeda iyi à na do idòobi ñña zaka bei à yòkò, nò à na mòm nii hee í re zaka bei a kù waa tamaaõ.

4 À mante wa ntò ntò à ni ka jò anja mò anja a na sobii anja na irii woo dasi naane ña iyi à wa ilei Zudee.

5 À ce í re baa zaka bei à waa tamaa. Sinte tità à na Lafèe ara ñña, à bei à na awa mò ara ñña do idòobi Ilaaõ.

6 Ññui í jò à tòò Titee ku naa bi tu ññe ku na ku sobi ññe si bei í tako í sintie, ku ba ññe mò ì tambò ice jiidau be ña.

7 Fei ndeè í caa si ññe, hai naane ku dasi do ide ku fò do kumà, do himma ññe si mii fei, do kubi nwa iyi ì ne ña. Ññui í jò à bi ice jiidau be mò ku caa si ññe.

8 Kù je woodai ñ wa n na ññe, himmai ine gò ñai ñ wa n sõ ññe ku ba ku mu ññe kpãa iyi á jò ine ña a yòò iyi kubi ññe ntò.

9 Ì nò ì mà didõ ì Lafèe nwa Jesu Kirisi ña, ññu iyi í tako í je ilu amani, nò í ce arae ilu are na iri ññe ku ba areu ku ce ññe ilu amani ña.

10 Si ideu ihè ikò ñ wa n na ññe. Hai icí ññe ì je ine sinte ña si iceu. Kù je si kucee ññu akã, amma sinte ññe ì dasi idò ì coo ña. Ññe í sía ì temua ì mäsìò iceu ña.

11 Na ññu, ì hanya si beebe nsei ì kpa irii iceu ña. Si bei ì dasi idò ntò ntò ì sintie do himma ña, beebe mòi á sía ì tambòe ña do himma si bei kune ññe í to.

12 Bii ì na do inò akã, Ilaaõ í ya gbai. Zaka bei ì nei í ya cò, nò baae ci ya wa si iyi ì kù ne ña.

13 N kù bi ti ññe mò ku na ku maa gaizia ññe na faabai ine gò ña, amma í sía kune ññe do tu ña ku munga.

14 Si nsei, kune nne í la. Na nnyu, aa yəkɔ́ i sobi ine ɲa iyi à wa si are. Nɔ́ aɲɔ́ iyi inɲe mɔ́ ì na ì wa si are, bii kune nɲa í la, aɲa mɔ́ a sobi ɲe. Bɛɛbei kunei inɲe fei á maa munga.

15 Bɛɛbei kukɔ́i ideí Ilaaɔ́ í fɔ́ í ni,
Ine iyi í kó mana í kpɔ́, kù re gũa.

Ine mɔ́ iyi í ko keeke, kù gaizia gũa.

Ine ɲa iyi à bɔ́ amuaú ku gba wa

16 Ñ wa n saabu Ilaaɔ́, nnyu iyi í jò Titee í bi ɲe bei awa taka nwa à bi ɲe.

17 Waati iyi ñ tɔ́ɛ ku naa bi tu ɲe í Jesi idem tengi be gbakã, nɔ́ nnyu takæ í dasi idɔ́ mɔ́ wo ntɔ́ ntɔ́ ku naa bi tu ɲe hai a kù sɔ́ɔ́.

18 Nɔ́ à waa be ine nwa gɔ́ wa do nnyu takæ aɲɔ́, ine iyi igbei ineí Jesu ɲa fei à waa saabu na iceí laabaau jiidau iyi wa ce.

19 Iyi í re mɔ́m, igbei ineí Jesu ɲa à cicæ ku si wa si iseeɲe nwa ka naaɔ́ amuaú wa. Iceú à waa cooi ka naɔ́ Lafɛɛ takæ amboe nɔ́ ka nyisið iyi à ne idɔ́ jiidu ka sobið ine ɲa.

20 À waa ce kookaai ku ba ine gɔ́ ku maà ye taale nwa na fia nlau ihɛ́ ku muɛ iyi à da nwa si awɔ́.

21 Ntɔ́ ntɔ́, à waa bi ka ce mii iyi í sɪa, ku maà je si ijui Lafɛɛ nnyu akã, amma do bi amane ɲa fei.

22 À waa be ɲa do ine nwa gɔ́ má, ine iyi à cɔ́ laakaie íse fɛɛfelo, à nɔ́ à ye í je ilu himma si ice nkpɔ́. Amma nsei himmaɛ í kɔ́ɔ́si domi wa naane ɲe ntɔ́ ntɔ́.

23 Ine ɲa iyi à be si ɲe ɲau wee. Titee nnyu í je minjiam iyi wa bam ice ku ce bi tu ɲe. Ine ɲa mɔ́ iyi aa suu wa, aɲai à je woo bei igbei ineí Jesu ɲa nɔ́ à je ine ɲa iyi à waa na Kirisi amboe.

24 Na nnyu, i nyisi ɲa iyi ì bi ɲa ɲa ntɔ́ ntɔ́, ku ba igbei ineí Jesu ɲa a mà iyi à ne kpãa ka tɔ́ fufu na iri ɲe.

9

Sobi iyi aa sambaa woo dasi naane ɲa

1 Kù jɛem tilasi n kɔ́ nɲe tia wa na sobi iyi á je ti woo dasi Jesu naane ɲa iyi à wa ilei Zudee.

2 Ñ wa n fɔ́ bɛɛbei si na iyi í jò ñ mà kubi jiidu nɲe nɔ́ ñ tɔ́ fufu na iri nɲe bi ineí Masedɔ́ni ɲa ñ ni inɲe woo dasi naane ɲa iyi ì wa ilei Geresi ɲa ñ tã sɔ́lɔ́i sobiu hai icí ɲa. Himma nɲe í dasi ine nkpɔ́ nɲa kookaai.

3 Do nnyu fei, ñ wa n be si ɲe ine nwa ɲau ihɛ́ wa ku ba fufu ku tɔ́ nwa na iri nɲe ku maà je ngbe si ideu ihɛ́. Ñ bi i wɛɛð sɔ́lɔ́ ɲa si bei ñ fɔ́.

4 Bii kù je bɛɛbe, bii ineí Masedɔ́ni gɔ́ ɲa à sim wa, nɔ́ à na à ba i kù ce sɔ́lɔ́ ɲa, naane nwa iyi à ne si ɲe á kpaasi anyɔ́. Aa fɔ́ ideí inɲe má?

5 Na ɲɔ́i í jò ñ yɔ́ iyi í sɪa n tɔ́ kpaasi nwa ɲau ihɛ́ a cuaam wa bi tu ɲe a ceð sɔ́lɔ́i amua jiidu iyi ì wãu tã ɲa. Si bɛɛbe á maa jilei hee n maa n to wa, nɔ́ ku nyisi iyi ì waa na do inɔ́ akã ɲa, kù je do tilasi.

6 I kù mà ña, inɛ iyi í gbě keeke, keekei í ya da? Inɛ mɔ iyi í nɔ í gbě í la, nla nlaí ya da.

7 Na nñu, í s̄la inɛ fei ku na bei í dasi idɔ, ku maà ti ku je do tilasi walakɔ do weewea, domi inɛ iyi wa na do inɔ didɔi Ilaaɔ́ í bi.

8 Ilaaɔ́ á yɔkɔ ku jò didɔ ikā ikā fei ku caa si ñe ku ba i ñe fei ndɛɛ do ajɔ fei ña. Si beɛbei aa ba bukaatai mii iyi ì bi fei ña, hee ku gbe ñe nla nla i ceò ice jiiida fei ña.

9 Beɛbei kukɔi idei Ilaaɔ́ wa fɔ́ í ni, Ilaaɔ́ í kp̄ɛa ilu are ña amanie do inɔ akā.

Inɔ akāe kaa tā baa ajɔ gɔ.

10 Ilaaɔ́i í ya na woo gbě dimi nɔ ku jò ku so jiiida ku je mii iyi á je. Nñu mɔi á mu ñe gbugbā i ceò amua ña. Amua á yei bei dimi iyi ì waa gbě ña, nɔ Ilaaɔ́ ku jò ice jiiida ñe ku kɔɔsi jiiida.

11 Á na ñe amani ikā ikā fei iyi á to i ya ceò amua ña do inɔ didɔ. Nɔ inɛ nkɔ́ á saabu Ilaaɔ́ na amua ñe iyi aa ka na ñau.

12 Ntɔ ntɔ, ice iyi ì waa ce ña wa wūa bukaatai woo dasi naane ña jiiida. Amma kù je baa iyi be nñu akā. Á jò inɛ nkɔ́ ku saabu Ilaaɔ́.

13 Amua á d̄ɔa inɛ ña si hee ku jò a maa saabu Ilaaɔ́ do yaase bei ì waa jirimae ña. Ilaaɔ́ ku jirima ñei wa nyisi iyi ì dasi laabaau jiidai Kirisi naane ña. Nɔ aa nyi a saabue má do yaase bei ì ce ikp̄ɛi amani ñe do inɔ akā inɛò inɛ ña iyi à gbe fei.

14 Aa ce ñe kutɔ do kubi nla nla na irii didɔ nlau ih̄e iyi

Ilaaɔ́ í ce ñe.

15 Ka saabu Ilaaɔ́ na amuae iyi í kp̄eò kufɔ do gele.

10

Pɔlu wa kɔò arae na icee

1 Amu Pɔlu, amu takam nii ñ wa n f̄aa ñe, amu iyi à ni ñ ya n kaye aram bii ñ wa bi tu ñe, bii ñ j̄ò ñe nɔ n ba ñe ide ku fɔ do kulele. Amma do daa didɔi Kirisi do jiiida ku j̄ɛi ñ wa n t̄ɔ ñe ideu ih̄e.

2 I maà tilasim n ba ñe ide ku fɔ do kulele waati iyi an na n to wa bi tu ñe, domi beɛbei ñ dasi idɔ n cea inɛ gɔ ña iyi à waa ni idɔɔbii ara nwai à waa ce.

3 Ntɔi, à wa si ara, amma a kù waa jabu do idɔɔbii ara.

4 J̄ineí igū ña iyi à waa jabuò kù je ti andunya, amma gbugbāi Ilaaɔ́i iyi á jò ka keke bindi ña ka kp̄aò irii lasabui kurarai amane

5 do dimii ara ku so iyi inɛ ña à ñe fei à waa j̄aò ide ntai Ilaaɔ́. Nɔ do nñui à waa k̄amiaò lasabu fei ku ba a jirima Kirisi.

6 À nɔ à tā s̄ɔlu ka kp̄a inɛ ña iyi a kù waa jirima ideu fei iju waati iyi ì na ì waa jirimae dee dee ña.

7 I jò i cɔ mii ña iyi ì waa ye si waju ñe. Bii inɛ gɔ́ í mà kam kam iyi nñu í je ti Kirisi, ku mà si idɔe iyi beɛbe mɔi awa mɔ à je ti Kirisi.

8 Laf̄ɛe í mu nwa yiiko ku ba ka mu ñe gbugbā, kù je ka keke ñe. Nɔ baa bii fufu ku t̄ɔ nwa í la keeke na yiikou n kaa n ye anyɔ.

9 N kù bi a ni ñ wa n da zigi ñe do tiam ña.

¹⁰ Ntɔ ntɔ, inɛ ɲa à ya ni tiam í lele nɔ í gaabu, amma bii ñ wa inɔ nɲɛ n ci ya nɛ gbugbã, ide ku fɔm ci ya nɛ bɛɛɛ.

¹¹ Inɛ iyi wa fɔ bɛɛbɛ í sɪa ku mà iyi ihɛ. Do yaase bei à waa kɔ si tia nwa bii a kù wa bɛ, do yaase bɛɛbɛ mɔi kookoosu nwa á yɛ waati iyi aa ka wa bi tu nɲɛ.

¹² Ntɔi, a kaa ka jɛ ka wã ara nwa do inɛ ɲa iyi à ya maa so ara nɲa lele hee ka jɔ ɲa. Inɛ nɲu ɲau a kù nɛ bisi domi à so ara nɲa í baa í jɛ mii ku wã nɲɛ, nɔ à ya maa wã nɲɛ aɲa duusɔɔ.

¹³ Amma awa, a kaa ka tɔɔ fufu si mii iyi a kù nɛ kpãa ka tɔɔɔ fufu. Si icɛ iyi Ilaaɔ́ í jile nwa ku cei aa ka tɔɔɔ fufu, nɔ inɲɛ ò jɛ ribai icɛ nwa.

¹⁴ Ntɔ ntɔ, awai à naa nɲɛ laabaau jiidau wa. Bii kù jɛ bɛɛbɛ wo, a kaa ka nɛ kpãai fufu ku tɔɔ.

¹⁵ Si bɛɛbɛ, a kù waa tɔɔɔ icɛi inɛ gɔ fufu. Amma à waa cɔ kpãa, si bei naanɛ ku dasi nɲɛ í la wa kɔɔsi, icɛ nwa mɔ á na ku kɔɔsi si anini nɲɛ

¹⁶ ku ba ka yɔkɔ ka bɔɔ laabaau jiidau si ilu ɲa iyi à wa waju nɲɛ, ku maà ti ku jɛ do fufu ku tɔɔ na saabui icɛ iyi inɛ gɔ ɲa à ce tã.

¹⁷ Kukɔi idei Ilaaɔ́ wa fɔ, í ni, Inɛ iyi wa tɔɔ fufu, ku tɔɔ fufu na Lafɛɛ.

¹⁸ Na nɲu, inɛ iyi wa cɔ araɛ inɛ jiiida, kù jɛ nɲui Ilaaɔ́ á saabu, í gbe inɛ iyi Aɔ́ Lafɛɛ takae wa cɔ inɛ jiiida.

11

Pɔlu í ni a ce laakai do woo bɛ ilu ibo ɲa

¹ Oo, ñ bi i temuaòm ɲa bii ñ fɔ ide keeke iyi kù nɛ yaase. Ntɔ ntɔ, i temuaòm ɲa.

² Ñ wa n ce igu iyi wa naa hai bi Ilaaɔ́ na iri nɲɛ, domi ò yɛ ɲai bei mudɛɛ iyi ñ mua mɔkɔ akã. Mɔkɔui í jɛ Kirisi nɔ ñ bi n kooɔ nɲɛ bi tɛɛi bei mudɛɛ iyi kù mà mɔkɔ.

³ Amma si bei Seetam nɲou, í dɪ ijui Efa wo do bisi laalɔɛ, ñ wa n ce nɲo lasabu nɲɛ mɔ ku maa na ku sinda hai si kpãai Kirisi iyi ò waa too nsei ɲa do naanɛ hai nɛ muafiti.

⁴ Nɲo í nyi wa mum má si na iyi í jò bii inɛ gɔ í naa wa sisi nɲɛ idei Jesu mmu gɔ í ci ya kɔ ɲa. Ì ba Hundei Ilaaɔ́ tã ɲa, amma ò nyi ò tã sɔɔlu i gba hunde mmu gɔ má ɲa. Ì gba laabaau jiidau tã ɲa, amma ò nyi ò tã sɔɔlu i gba laabaau ikã má ɲa.

⁵ Ñ wa n tamaa inɛ ɲau ihɛ iyi à waa cɔ ara nɲa woo bɛ nla ɲau, kãma nɲa gɔ kù rem do nɲogɔ.

⁶ Baa bii n kù dɔ geɛ bei inɛ ɲau ihɛ, kù jɛ ñ kua kumà, ñ nɔ ñ nyisi nɲɛ si fei ndɛɛ fei mam mam.

⁷ Waati iyi ñ sisi nɲɛ laabaau jiidai Ilaaɔ́, ñ cooi ngbɛ ngbɛ. Ñ kaye aram ku ba n so nɲɛ lele. Iyi ñ ce bɛɛbɛ ñ rarai?

⁸ Ñ gba fiaɪ igbei inɛi Jesu gɔ ɲa wai fei sãa sãa ñ na ñ sobi nɲɛɔ.

⁹ Waati iyi ñ wa bi tu nɲɛ n kù jɛ asoi inɛ gɔ nɲɛ. Bii ñ nɛ bukaatai nɲogɔ, inɛ nwa ɲa iyi à ya naa hai ilɛi Masedɔni aɲai à ya naam mii iyi ñ nɛ bukaataɛ fei wa. Ñ mu aram si

fei ndɛɛ ku ba n maà n je aso nɛ. Bɛɛbɛ mɔi an nɔ n maa n mu aram.

¹⁰ Do ide ntɔi Kirisi iyi í wa sim, n wa n sɔ nɛ iyi inɛ gɔ kù wɛɛ si ilei Gɛrɛsi fei iyi á ganjiim n tɔɔ fufu si ideu ihɛ.

¹¹ Na mii í jò ñ ce bɛɛbɛ. Ì waa tamaa n kù bi nɛi? Ilaaɔ í mà sãa sãa iyi ñ bi nɛ.

¹² Amma bei ñ wa n ce nsei, bɛɛbei an maa n ce má ku ba n dɪ nɛa kpãa, anja iyi à waa de a tɔɔ fufu a ni awaò nɛa akãi.

¹³ Inɛ nɔu, woo bɛ ilu ibo nɛi iyi à ya dɪ ijui inɛ gɔ nɛ, nɔ à waa kpe ara nɛa woo bei Kirisi nɛ.

¹⁴ Nkãma kù wa bɛ iyi á bitu inɛ, domi Seetam takae á yɔkɔ ku kpaasi arae bei amalekai Ilaaɔ.

¹⁵ Na nɔu, bitu gɔ kù wɛɛ bii woo ce icɛɛ nɛa à kpaasi ara nɛa bei woo ce icei Ilaaɔ nɛ. Amma aa ba riba nɛa si bei ice nɛa í yɛ.

Ijuukpã iyi Pɔlu í yɛ si kubɛɛ

¹⁶ Ñ wa n fɔ má, inɛ gɔ ku maà cɔm bei sũmu. Amma baa bii ì waa cɔm sũmu nɛ, ì gban do bɛɛbɛ, ku ba amu mɔ n tɔɔ fufu keeke.

¹⁷ Iyi ñ wa n fɔ nsei kù je bei Lafɛ í bi inɛ nɛa a ya fɔ. Amma si ideu ihɛ ñ wa n tɔɔ fufu nɔ ñ fɔ ide bei sũmu. Nɔ bii ñ wa n tɔɔ fufu ñ nɛ mii iyi ñ wa n tɔɔ fufu.

¹⁸ Amu takam mɔ an tɔɔ fufu si na iyi í jò inɛ nkpɔ wa tɔɔ fufu na ara.

¹⁹ Ì waa temuad inɛ hai nɛ yaase nɛ, inɛ iyi ì waa tamaa ì nɛ yaase jiida nɛ.

²⁰ Ì waa coko à waa ce nɛ aru nɛ, à waa ce nɛ ile, à waa taki

nɛ, nɔ à waa donda nɛ, nɔ à waa sambala nɛ.

²¹ Anyɔ wa mum n sɔ nɛ iyi n kù nɛ gbugbã n ce nɛ bɛɛbɛ.

Do nɔu fei, bii inɛ gɔ í nɛ wɔɔkɔ wa tɔɔ fufu amu mɔ ñ nɛ. Ñ wa n fɔ ide bei sũmu.

²² À je inɛi Eɛɛ nɛi? Bɛɛbɛ mɔi amu takam. À je inɛi Izireli nɛi? Bɛɛbɛ mɔi amu takam. À je tɔkui Aburahamui? Bɛɛbɛ mɔi amu takam.

²³ À je woo ce icei Kirisi nɛi? Ñ re nɛ si bɛ. Idem nɔu, ideu sũmu. Ñ ce ice ñ re nɛ, à dasim piisɔ í re nɛ, à tɛm kpɔtɔ n kù mà baa jiaɛ. Ise nkpɔ nkpɔi ñ maai iku.

²⁴ Ise gbɛɛwui Zuifu nɛ à tɛm kpɔtɔ anu ciiji fakã kù wa si.

²⁵ Inɛi Romu nɛ à cãm do golo í to ise gbɛeta. À tam kuta à bi a kpam gbakã akã. Ise gbɛetai akɔi inyi iyi ñ lɔ í je inyi, nɔ ñ dasi inyi gbakã akã ñ wa bɛ hai daakɔ hee iju í koo í má.

²⁶ Si isɛnɛm nɛ aɔ nkpɔ nkpɔ si mbirisii ñ ya n maa n wa na kukɔi ido do woo bata ku gba nɛ iyi à wa si kpãa. Aɔ gɔ nɛ ñ ya n wa si mbirisi bi dimii inɛm nɛ, aɔ gɔ nɛ mɔ bi dimi mmu nɛ, aɔ gɔ nɛ mɔ si inɔ ilu, aɔ gɔ nɛ mɔ si gbabua, aɔ gɔ nɛ mɔ si tenku, aɔ gɔ nɛ mɔ bi inɛ nɛ iyi à sɔ ibo à waa ni anja à je kpaasi woo dasi naanɛ nɛ.

²⁷ Ñ mà ice ku gaabu nɛ do wahala nla nla nɛ, à ganjiim njoo ku sũ. Ari í ya kpam nɔ agbɛ í ya kpam, ñ ce anu ku dɪ

do tilasi, n̄ wahala do tūtū nɔ n̄ kù n̄ ɛ jine ku dasi ɲa.

28 Si anyii mii ɲau be fei, lasabum í ya maa wa si ice ɲa iyi n̄ cea igbei inei Jesu ɲa fei.

29 Bii ine gɔ kù n̄ ɛ gbugbã, amu mɔ n̄ ci ya n̄ ɛ gbugbã. Bii ine gɔ í dasi dulum n̄ ya n̄ ɛ ara kuroi jiida.

30 Bii í je n̄ wa n̄ tɔɔ fufui, an tɔɔi si mii iyi wa nyisi gbugbã hai n̄ em fei.

31 Ka saabu Ilaaɔ baai Lafɛɛ nwa Jesu do aɔ fei. Nɲui í mà iyi n̄ kù wa n̄ sɔ ibo.

32 Waati iyi à wa Damasi, ine ngbo iyi amanlu Aretasi í jile si iluu í jile ine ɲai a maa degbe anu koofai ilu nlau a ba a mum.

33 Amma à jò n̄ fitai hai do ferentii bindii iluu nɔ à kitaam nii si kɔlɔ, nɔ do yaase beɛbei n̄ ce n̄ gbãð.

12

Kuye do kukɔsi iyi Ilaaɔ í nyisi Pɔlu

1 Debei í gbe n̄ tɔɔ fufu, baa bii í je kù n̄ ɛ aranfãani gɔ. Amma nsei an fɔ idei kuye do kukɔsi iyi Lafɛɛ í nyisim.

2 N̄ mà inei Kirisii gɔ iyi à soo hee lelei Aɔ í to adɔ maatɛɛ nnyi. Do araei à soo do ntɔ? Mà í ce kuyei? N̄ kù mà. Ilaaɔ nɲu akã dei í mà.

3-4 N̄ mà iyi à so mɔkɔu hee bi Ilaaɔ. Nɔ n̄ sisi n̄ wa n̄ fɔ má, do araei à soo do ntɔ? Mà í ce kuyei? Ilaaɔ nɲu akã í mà. Tengii bei í gbɔ ide iyi kù jɔ amanɛ ku fɔ, nɔ kaa yɔkɔ ku fɔ mɔm.

5 An tɔɔ fufu si inɛɛu be, Amma n̄ kaa n̄ tɔɔ fufu si aram, bii kù je si gbugbã hai n̄ em.

6 Bii í je n̄ bi n̄ tɔɔ fufui n̄ kaa n̄ je sũmu, domi an fɔ ntɔ. Amma n̄ kù wa n̄ tɔɔ fufu ku ba ine gɔ ku maà cɔm ku re bei wa yem, walakɔ bei wa gbɔ hai si gelem.

7 Amma ku ba n̄ maà n̄ ce faao na kukɔsi nlau, bɔɔ gɔ í na í sɔke sim bei agũ. Í naai bei woo bei Seetam* ku na ku cãm nɔ ku ganjiim faao ku ce.

8 Ise gbɛetai n̄ tɔɔ Lafɛɛ na irii bɔɔu ku ba ku jò n̄ ba iri.

9 Amma í jem í ni, didãm í toɛ domi si gbugbã hai n̄ eei ine ɲa aa ye gbugbãm. Na nɲu, n̄ bi n̄ tɔɔ fufu si gbugbã hai n̄ em ku ba gbugbãi Kirisii ku wa sim.

10 Na ɲoi í jò n̄ ɛ inɔ didɔ si gbugbã hai n̄ em, do arabu ɲa, do inɔ ku fɔ ɲa, do ijuukpã ɲa do wahala ɲa iyi í ya bam na irii Kirisii. N̄ ya n̄ ɛ inɔ didɔ domi waati iyi amu takam n̄ kù n̄ ɛ gbugbã, waati beɛbei Ilaaɔ í ya muum gbugbã.

Zigiida iyi Pɔlu í n̄ na inei Kɔrenti ɲa

11 N̄ wa n̄ fɔ ide bei sũmu, amma ì tilasim ɲai. Inɛi í s̄la í fɔ jiidam ɲa wo, domi baa bii n̄ kù je ngɔgɔ, ine ɲau ih̄e iyi à waa cɔ ara nɲa woo be nla ɲau, a kù rem.

12 N̄ nyisi ɲe ntɔ ntɔ iyi n̄ je woo be si kookoosum ɲa do temua nla nla iyi n̄ ce. Kookoosu ɲau nɲui í je

* **12:7 woo bei Seetam** amalekai Seetam nii Zuifu ɲa à ya kpe ɲa do fee ɲa, nɔ yaasei amalekai í je woo be.

maamaake dimi ikā ikā ŋa do iɛ gbugbā ŋau fei.

¹³ Mii ñ cea igbei inei Jesu gɔ ŋa iyi n kù ce nɲe, bii kù je iyi ñ ni n kù bi n je aso nɲe. Nɔ bii na nɲui, i ceem suurui kuraram.

¹⁴ Wee ñ tã sɔɔlu n naa bi tu nɲe isɛ gbɛetasia. Nɔ n kaa n je aso nɲe má. Inɛ taka nɲei ñ bi, kù je fia nɲe. Kù je amu ŋai aa ba fia a wóò baa nɲa ŋa, amma baa ŋai aa ba fia a woò ama nɲa ŋa, mà irei.

¹⁵ Inɔ didɔm nii n je mii iyi ñ nɛ fei, nɔ n loò aram na hunde nɲe. Bii kubi nɲe iyi ñ nɛ wa kɔ̀osi, kubi iyi ñ bim ŋa á kaye?

¹⁶ Ì mà do ntɔ ŋa iyi n kù je aso nɲe amma inɛ gɔ ŋa à ni ñ ya n ce nɲe bisii n maa n gba fia nɲe si asii.

¹⁷ Mà inɛ ŋa iyi ñ ya n bɛ si nɲe wa ŋau, baa inɛ akā nɲa, í taki nɲei?

¹⁸ Ñ tɔ̀ Titee ku naa bi tu nɲe, ñ bɔ̀ wai nɲu do kpaasiu. Aa ni Titee í taki nɲe má ŋai? Lasabui awaò fei kù je akāi? Kookoosu nwa kù je akāi?

¹⁹ Ì tamaa bei hai kukpɛ à waa dɛ ka kɔ̀ò ara nwa si waju nɲei? Aawo, kù je bɛɛbɛ baakɔ̀o nwa ŋa. À waa fɔ idei bei Kirisi í bi si wajui Ilaaɔ ku ba naane ku dasi nɲe ku bɔ waju.

²⁰ Ñ wa n ce nɲo bii ñ na ñ to wa bi tu nɲe n maà n na n ba nɲe bei n kù bi, inɛ mɔ, i maa ti i na i bam bei i kù bi ŋa. Ñ wa n ce nɲo ija do igu ku maà wa si nɲe, do idɔ̀kɔ̀, do nɲe ku wā, do arabu ŋa, do irii inɛ ku sɔ, do faau, do mii hai nɛ yaase.

²¹ Ñ wa n ce nɲo Ilaaɔ ku maà na ku kayem si waju nɲe waati iyi an na ñ nyi wa bi tu nɲe má. Nɔ ñ wa n ce nɲo má n maa n na n kpata na irii inɛ nkpɔ ŋa iyi à tako à ce dulum wo nɔ a kù kpaasi idɔ hai si abo kaafe ŋa ku sūò do si daa sāmī nkpɔ do daa nkpɔ nkpɔ iyi à ya ce.

13

Idei ankāanyi do fɔ̀ɛ

¹ Kukɔi idei Ilaaɔ wa fɔ í ni, i bei i yɛ taalei inɛ baa yooma fei í sía ku je do sɛɛdai amane minji walakɔ mɛeta. Wee isɛ gbɛetasiām nii ñ wa n naa bi tu nɲe bebei.

² Nɔ ñ nɛ ide iyi an sɔ inɛ ŋa iyi à ce dulum wo, do inɛ ŋa iyi à gbe fei. Ñ fɔ̀ tã waati iyi ñ wa bi tu nɲe isɛ gbɛejisiau. Amma nsei iyi n kù wa bɛ, ñ sisi ñ wa n fɔ má. Waati iyi an na n to wa bi tu nɲe bɛ má, bii inɛ gɔ nɲe í ce ide gɔ an fɔ sie ide do kugaabu.

³ An gaabu si na iyi í jò ñ bi n nyisi nɲe iyi Kirisii wa fɔ ide hai bi tom ŋa. Debei, aa yɔ̀ ŋa. Kirisi kù kua gbugbā bi tu nɲe, amma wa nyisi gbugbāɛ si anini nɲe.

⁴ Ntɔi, à kpakpae si j̄i ku gaau si gbugbā hai nɛɛ, amma nsei í wɛɛ do saabui gbugbāi Ilaaɔ. Awa mɔ à je hai nɛ gbugbā si anu akā nwa do nɲu, amma aa ka maa wɛɛ do nɲu si anini nɲe na saabui gbugbāi Ilaaɔ.

⁵ I wuse ara nɲe i cɔ yaasei kuwɛɛ nɲe bii í je isɛnɛ nɲe wa too naane iyi ñ dasi ŋa do

ntò. I kù mà ña iyi Jesu Kirisi í wa si ñei? Í gbe bii inɛ ì mɔngò ku nyisi iyi ì dasi naanɛ ntò ntò ña.

⁶ Amma do ñɔ fei ñ tamaa aa yoo ña iyi kù nɛ sika awa à dasi naanɛ ntò ntò.

⁷ Mii iyi à waa tɔo Ilaaɔ ñɔui í jɛ i maà na i ce laalo kãma ña. Kù jɛ à waa de inɛ ña a saabu icɛ jiida nwa ñɔui akã, amma iyi à waa lele, ñɔui í jɛ i ce mii jiida ña, baa bii inɛ ña à waa ni awa a kù ce nkãma.

⁸ A kù nɛ gbugbã ka kpaasiò ide ntò do ibo, bii kù jɛ ka jò ntòu ku bɔ waju.

⁹ À wɛɛò inɔ didɔ ka jɛ hai nɛ gbugbã ña bii ntò ntò inɛ ì nɛ gbugbã ña. Nɔ ñɔui mɔm nii à waa tɔo Ilaaɔ ku ba i kɔ ña.

¹⁰ Na ñɔi í ce ñ kɔ ñɛ mii ñau ihɛ hai waati iyi ñ wa n jìò ñɛ ku ba bii ñ to wa, n maà n gaabu si ñɛ do gbugbã iyi Lafɛɛ í muum. Í muum gbugbãm nii, kù jɛ n kɛkɛò ñɛ, amma ku ba n jò naanɛ ku dasi ñɛ ku bɔ waju.

¹¹ Iyi í gbe nsei, inɛ inɛm ña, i jò ì nɛ inɔ didɔ ña, i ce kookaai i jɛò inɛ ña iyi à kɔ, i ya maa mua ñɛ gbugbã ña. I ce anu akã ña, i wɛɛò laakai ku sũ ña. Ilaaɔ ku wɛɛ do inɛ, ñɔui iyi í bi wa nɔ wa mu nwa laakai ku sũ.

¹² I ce ñɛ fɔo do kubi jiida ña. Woo dasi naanɛ ñau fei à waa ce ñɛ fɔo.

¹³ Didɔi Lafɛɛ Jesu Kirisi, do kubii Ilaaɔ, do anu akãi Hundi Ilaaɔ ku wɛɛ do inɛ fei.

Tia iyi Pɔlu í cea inei Galati ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

¹ Amu Pɔlu woo beu, amui n kɔ ɲɛ tiau ihẽ wa. Kù je amanɛi í kpem n jɛd woo be, kù nɔ kù je inɛ ɔɔi í bɛm. Jesu Kirisii í kpem, ɲɲu do Ilaaɔ Baaba iyi í jũu hai si balɛ.

² Amu do kpaasi woo dasi naane ɲa iyi à wa ihẽ fei à ce igbei inɛi Jesu ɲa iyi à wa ilɛi Galati fɔɔ.

³ Ilaaɔ Baaba do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu ɲɛ didɔ do laakai ku sũ.

⁴ Jesu Kirisi í na araɛ na irii dulum du wa ku ba ku nya wa hai si kuce laalɔi andunyau ihẽ. Bɛɛbei í ce í ceɔ idɔɔbii Ilaaɔ Baa nwa.

⁵ Ilaaɔi í nɛ amboe hee do aɲɔ fei. Ami.

Laabaau jiida akãi í wɛɛ

⁶ Ideu í mum biti do iyi ì fũsi Ilaaɔ awo gbãa gbãa bɛɛbe tã ɲa, ɲɲu iyi í kpe ɲɛ wa si didɔi Kirisi, nɔ ì waa bi i too laabaau mmu ɔɔ má ɲa.

⁷ Ntɔ ntɔ, laabaau jiida kãma ɔɔ kù wɛɛ má. Amma inɛ ɔɔ ɲa à waa fɔ lasabu ɲɛ dei, nɔ à waa bi a kpaasi laabaau jiidai Kirisiu.

⁸ Amma baa awa taka nwai walakɔ amaleka iyi í naa hai lele, bii í ce ɲɛ waaɔoi laabaau mmu ɔɔ má, bii kù je iyi à ce ɲɲeu ihẽ, Ilaaɔ ku ceekpe lafɛɛ.

⁹ À tako à fɔɔ wo ñ nɔ ñ wa n fɔɔ má, bii inɛ ɔɔ í ce ɲɛ waaɔoi ide mmu ɔɔ iyi kù je iyi ì jɛsiu tã ɲa Ilaaɔ ku ceekpe lafɛɛ.

¹⁰ Si ideu ihẽ aa ñi ñ wa n de saabui amanɛ ɲai? Aawo, saabui Ilaaɔi ñ bi. Ñ wa n de n ce mii iyi á dɔa amanɛ ɲa si? Aawo, bii ñ wa n de n ce mii iyi á dɔa amanɛ ɲa si, n kaa n je woo ce icei Kirisi.

Béi Pɔlu í jɛd woo be

¹¹ Inɛ kpaasim ɲa, ñ bi i mà ɲa iyi laabaau jiida iyi ñ sisi ɲɲeu kù je hai bi amanɛi í naa.

¹² Kù je amanɛi í sɔm, inɛ kãma sisi í ceem cioɛ, Jesu Kirisi ɲɲu akãi í nyisim.

¹³ Í gbɔ bei kuwɛɛm í ye ɲa wo si waati iyi ñ wa n tɔɔ Ilaaɔ bei Zuifu ɲa. Inɛ fei ì mà ɲa kookaai iyi ñ tako ñ ce ñ kpãɔ inɛi igbei Ilaaɔ ɲa iju ku ba n ce nfe ɲa.

¹⁴ Si kpãai Zuifu ɲa ku too ñ wa si inɔi inɛ ɲa iyi à waa je waju si inɔi saam ɲa.

¹⁵ Amma Ilaaɔ í cicaam à bei à bím nɔ í kpem si didɔɛ n ceaa ice.

¹⁶ Si waati iyi í jileu, í nyisim Amaɛ ku ba n cea dimi mmu ɲa waaɔoi laabaau jiidaɛ. Nɔ n kù bɔ bi inɛ kãma ku muum bisi.

¹⁷ N kù nɔ n kù bɔ Zeruzalemu n koo n ye inɛ ɲa iyi à tako à je woo be ɲa ñ bei ñ jɛd woo be. Amma iyi ñ dede gbakã ilɛi Arabii ñ bɔ. Hai be nɔ ñ nyi Damasi má.

¹⁸ Í kpe í to zakai adɔ meeta ñ bei ñ bɔ Zeruzalemu ñ koo ñ

* **1:18** *Sefaa* ɲɲui à ya kpe Piɛɛ má.

mà Sefaa *, nɔ̀ n̄ ce aɟɔ̀ maatũ̀ bi tɛɛ.

¹⁹ N̄ kù nɔ̀ n̄ kù yɛ woo bɛ mmu kãma bɛ má, bii kù jɛ Zaaki, ifɔ̀i Lafɛɛ.

²⁰ Iyi n̄ wa n̄ kɔ̀u ihɛ̀ ntɔ̀i. Ilaaɔ̀i í jɛ sɛɛdam bii n̄ wa n̄ sɔ̀ iboi.

²¹ Si anyiɛ nɔ̀ n̄ bɔ̀ ilei Siri do Silisi ɲa.

²² Waati bɛɛbɛ igbei inɛi Kirisi ɲa iyi à wa ilei Zudee a kù yɛ wajum titã.

²³ N̄ɲu de à gbɔ̀ iyi inɛ iyi í tako wa kpã ɲa ijuu, wee nsei wa waazo ideii woo dasi Jesu naane ɲa, ide iyi n̄ɲu takae wa bi ku ce nfeɛu wo.

²⁴ Nɔ̀ à saabu Ilaaɔ̀ na irim.

2

Pɔ̀lu do woo bɛ ɲa iyi à gbe

¹ Iyi í kpe í to zakai adɔ̀ maatɛɛ ɲɔ̀i n̄ nyi Zeruzalemu má, amu do Baanabasi. Nɔ̀ à gbã Titee í si wa.

² N̄ kooi si na iyi í jɔ̀ n̄ ce kuyɛ. Nɔ̀ si kuyɛu Ilaaɔ̀i í ni n̄ koo. N̄ kpe inɛ ngbo ɲa ikãi awaɔ̀ ɲa à tɔ̀tɔ̀ nɔ̀ n̄ sisi ɲɲa yaasei ideii laabaau jiidau iyi n̄ ya n̄ cea dimi mmu ɲa waaɔ̀ɔ̀ɛu wo. N̄ ce bɛɛbei si na iyi í jɔ̀ n̄ kù bi icɛm iyi n̄ ce wo, walakɔ̀ iyi n̄ wa n̄ ce nsei ku ce nfe.

³ Nɔ̀ inɛ ngbo ɲau a kù tilasi Titee iyi í wa bi tom nɔ̀u ku ce bango baa do iyi í jɛ Gɛɛki fei.

⁴ A kù tilasiɛ baa do iyi inɛ gɔ̀ ɲa iyi a kù jɛ inɛ nwa ɲa do ntɔ̀ à lɔ̀ wa si igbɛu à waa bi a tilasi inɛ fei ku ce bango. Inɛ ɲau woo zamba inɛ ɲai. À naai do bisii ku ba a beje ara ku nɛ nwa

si anu akã nwa do Jesu Kirisi nɔ̀ a ce wa aru.

⁵ Amma awa a kù jɛ ide ɲɲa baa keeke domi à bi ka leeki si ntɔ̀i laabaau jiidau na iri n̄ɲɛ.

⁶ Nɔ̀ inɛ ɲa iyi à nɛ jirima à re a kù kɔ̀si ide kãma má si ide iyi n̄ fɔ̀u. Ntɔ̀i, baa bii aɲai à jɛ ilu jirima ɲa kù jɛem nkãma, domi bi Ilaaɔ̀ inɛ gɔ̀ kù re n̄ɲɛ. Inɛ ngbo ɲau bɛ a kù kɔ̀m si ide kãma.

⁷ Amma à yɛ iyi Ilaaɔ̀ í daam laabaau jiidau si awɔ̀ n̄ sisia dimi mmu ɲa, si bei í daa Piɛɛ si awɔ̀ ku sisia Zuifu ɲa.

⁸ Ilaaɔ̀i í na Piɛɛ gbugbã ku jɛɔ̀ woo bɛɛ bi Zuifu ɲa, mà irei. N̄ɲu mɔ̀i í nɔ̀ í nam gbugbã n̄ jɛɔ̀ woo bɛɛ bi dimi mmu ɲa.

⁹ Nɔ̀ Zaaki do Piɛɛ do Zãa, aɲa iyi à jɛ bei sɔ̀be si igbei inɛi Jesu ɲa, à yɛ iyi Ilaaɔ̀i í daam icɛu ihɛ̀ si awɔ̀ na didɔ̀ɛ. N̄ɔ̀i à jesi ka ce anu akã, amu do Baanabasi ka bɔ̀ bi dimi mmu ɲa nɔ̀ aɲa mɔ̀ a bɔ̀ bi Zuifu ɲa.

¹⁰ Amma à tɔ̀ɔ̀ wa ka ye gigii ilu are ɲɲa ɲa. Nɔ̀ bɛɛbɛ mɔ̀i amu takam n̄ dasi idɔ̀ tã.

Pɔ̀lu wa gbagba si Piɛɛ Antiɔ̀si

¹¹ Si waati iyi Piɛɛ í naa Antiɔ̀si bɛ n̄ gbagba sie si bantumama si na iyi í jɔ̀ wa ce taale.

¹² Taaleɛu wee. Inɛ gɔ̀ ɲa iyi à wa bi Zaaki à naa Antiɔ̀si. Inɛ ɲai à ya na gbugbã si bango ku ce. Hee a maa to wa Piɛɛ í ya maa jɛ do dimi mmu woo dasi Jesu naane ɲa aɟɔ̀. Amma iyi inɛ ɲau à na à to wa, í fa araɛ ci ya jɛ aɲaɔ̀ ɲa má domi wa ce n̄ɲo ɲɲa.

13 Nɔi Zuifu woo dasi Jesu naane ɲa iyi à wa beu, gɔgɔ ɲa mɔ à ce bei Piεε í ceu hee à fa Baanabasi mɔ si muafiti ɲɲau.

14 Iyi n̄ ye a kù waa ne do inɔ akã si kpãai laabaau jiidau, ɲɔi n̄ s̄ Piεε si wajui aɲa fei n̄ ni, awɔ Zuifui nɔ ì waa ce bei dimi mmu ɲa, i kù waa ce kucei Zuifu ɲa. To, beirei aa ce i tilasi dimi mmu ɲa a ce kucei Zuifu ɲa.

Zuifu ɲa do dimi mmu ɲa à ba faaba na naane ku dasi

15 Ntɔi, awa Zuifu ɲai, a kù je dimi mmu ɲa iyi à ya kpe ilu dulum ɲa, domi Zuifu ɲai à bí wa.

16 Do ɲɲu fei, à mà iyi amanε kaa je dee dee si wajui Ilaaɔ na wooda ku too, bii kù je na naane iyi á dasi Jesu Kirisi. Na ɲɲu, awa mɔ à dasi Jesu Kirisi naane ku ba ka je dee dee na naane iyi à dasi Kirisi, kù je na wooda ku too. Ilaaɔ kaa ce inε gɔ dee dee si na iyi í jò wa jirima wooda.

17 Nsei, bii à waa de ka je dee dee na saabui Kirisi, nɔ à ba wee awa mɔ ilu dulum ɲai bei hai je Zuifu ɲa, aa ka je ka ni icei Kirisii í jò dulum wa k̄ɔsi? Aawo, ka maà lasabu beεbe.

18 Nsei, bii n̄ teese n̄ wa n ma mii iyi n̄ tako n̄ lege wo, n̄ baa n̄ je ilu taalei.

19 Ntɔ ntɔ, woodau takae í jò n̄ ye bei iku si wajue, ku ba n ce kuwεem na Ilaaɔ.

20 Í ye bei à kpakpaam si jji do Kirisi ajɔ. Na ɲɲu, kù je na aram nii n̄ weε má, bebei Kirisii wa ce kuwεεε sim. Nɔ kuwεε iyi n̄ wa n weε nsei, n̄ wa n weei do naane iyi n̄ dasi

Amai Ilaaɔ, ɲɲu iyi í bim nɔ í na kuwεεε na irim.

21 N kaa n f̄usi didɔi Ilaaɔ awɔ n maa n jirima wooda, domi bii í je amanε á yɔkɔ ku je dee dee na wooda ku jirima, debei ikui Kirisiu ngbei.

3

Wooda ku jirima de, mà naane ku dasi

1 Inε inei Galati ɲau, i kù ne laakai ɲa. Inε iyi à sisia idei Jesu Kirisi iyi à kpakpa si jji ku gaau s̄aa s̄aa, yooi í k̄ɔtε ɲε.

2 Ñ bi i s̄m ide icu akãu ihε ɲa. Í ba Hundei Ilaaɔ na wooda ku jirima ɲɲei de, mà na laabaau jiidau iyi ì gbɔ ì dasi naaneu ɲai.

3 Beirei í ce ì kua laakai beεbe ɲa. Í sinti do Hundei Ilaaɔ ɲa nɔ ì waa bi i kpa irie do gbugbãi ara ɲɲε?

4 Ijuukpã iyi ì ye wo ɲa na naane ku dasi ɲɲε, nsei aa jò ku je ngbe ɲai? Ñ tamaa i kaa jò ku je ngbe ɲa.

5 Iyi Ilaaɔ í na ɲε Hundee, nɔ wa ce maamaake ɲa si anini ɲɲε, wa cooi na wooda ku jirima ɲɲε? Mà na iyi í jò ì gbɔ idei laabaau jiiida ì dasi naane ɲai.

6 Ì mà ɲa iyi kukɔi idei Ilaaɔ í ni, Aburhamu í dasi Ilaaɔ naane, ɲɲui í jò Ilaaɔ í dooae amanε dee dee.

7 Na ɲɲu, i jò i mà ɲa iyi woo dasi Jesu naane ɲai à je tɔkui Aburhamu ɲa do ntɔ.

8 Hai tako wo Ilaaɔ í mà iyi ɲɲu á jò dimi mmu ɲa a je dee dee na naane ku dasi ɲa. Nɔi í jò í sisia Aburhamu laabaau

jiidau hai ku kpɛ́ í ni, hai bi tɛɛ́i an weea inɛ́i andunya fei.

⁹ Aburhamu í dasi naanɛ́ nɔ́ í ba kuwee. Bɛɛbɛ́ mɔ́i inɛ́ ɲa iyi à dasi naanɛ́ aa ba kuwee do nɲu aɔ́.

¹⁰ Inɛ́ ɲa iyi à waa na gbugbã si wooda ku jirima ikpei í jɛ́ tu ɲa, domi à kɔ́ à ni, inɛ́ iyi kù waa mu ide à kɔ́ si tiai woodau fei nɔ́ kù waa jirimæ, lafɛ́ɛ́ ilu ikpei.

¹¹ Nɔ́ nsei à yɔ́ mam mam iyi inɛ́ gɔ́ kaa jɛ́ dee dee si wajui Ilaaɔ́ na wooda ku jirima, domi à kɔ́ à ni, inɛ́ iyi Ilaaɔ́ í jò í jɛ́ dee dee na naanɛ́ ku dasi, lafɛ́ɛ́i á nɛ́ kuwɛɛ́.

¹² Ntɔ́ ntɔ́, icui wooda kù wa si naanɛ́ ku dasi. Amma à kɔ́ à ni, inɛ́ iyi í yɔ́kɔ́ wa jirima woodau dee dee, lafɛ́ɛ́i á basi kuwɛɛ́.

¹³ Amma Kirisi í ya wa hai si ikpei wooda si waati iyi í na í jɛ́ ilu ikpe na iri nwa. Í na í jɛ́ ilu ikpe si na iyi í jò kukɔ́i ideí Ilaaɔ́ wa fɔ́ í ni, inɛ́ iyi à kpakpa si antai jii fei ilu ikpei.

¹⁴ Kirisi í ce bɛɛbɛ́i ku ba kuwee iyi Ilaaɔ́ í weea Aburhamuu kù jɛ́ ti dimi mmu ɲa na saabui Jesu Kirisi. Nɔ́ si bɛɛbɛ́ awa fei aa ka ba Hunde iyi Ilaaɔ́ í wãd wa na naanɛ́ ku dasi.

Wooda ku jirima do ideí kuwã

¹⁵ Inɛ́ inɛ́m ɲa, an so yaasei ide gɔ́ iyi inɛ́ fei í mà. Bii inɛ́ gɔ́ í kɔ́ bɛ́i í bi a kpɛ́ amaniɛ́ hai kù ku í jilɔ́, inɛ́ gɔ́ kaa yɔ́kɔ́ ku ganji ideu hee má jɛ́ ku kɔ́si, baa do iyi amanei í kɔ́.

¹⁶ To, Aburhamu do tɔ́kuei Ilaaɔ́ í cea kuwã. Bii à ni tɔ́kue ɲa, inɛ́ nkpɔ́i à fãa. Amma à ni

tɔ́kuei, waatɔ́ inɛ́ akã́i, nɔ́ nɲui í jɛ́ Kirisiu.

¹⁷ Na nɲu, ide iyi ñ wa n bi n fɔ́ wee. Ilaaɔ́ í ce kuwã́i ideu nɔ́ í jilɔ́. Nsei, wooda iyi í naa si anyii adɔ́ cɔ́ cɔ́ mɛɛ́ do kuntaa, kaa yɔ́kɔ́ ku ganji ideu hee ku jò ide iyi Ilaaɔ́ í wãu ku jɛ́ ngbɛ́.

¹⁸ Amma bii na wooda ku jirimai à jɛ́ tubu, kù jɛ́ na ideí kuwã́ má. Nɔ́ wee do kuwã́i Ilaaɔ́ í ceað Aburhamu didɔ́ɛ́.

¹⁹ Debei, na mii í ce Ilaaɔ́ í na wooda. Í naai ku ba kookoosu iyi kù jɛ́ tɛɛ́ ku fita gbugbãa. Nɔ́ woodau wa ce icɛɛ́i hee tɔ́kuei Aburhamuu koo tóo wa. Tɔ́kueui à cea inɛ́ ɲa kuwã́ɛu. Woodau amaleka ɲai Ilaaɔ́ í jò à na Moizi, nɲu iyi í wa gãmei Ilaaɔ́ do amane ɲa, nɔ́ nɲu mɔ́ ku sɔ́ inɛ́ ɲau.

²⁰ Amma waati iyi Ilaaɔ́ í ce kuwãu, kù nɛ́ bukaatai inɛ́ iyi á wa si gãmei nɲu do amane ɲa, domi nɲu akã́i í ce kuwãu.

Mii iyi wooda wa lele

²¹ Debei, woodau wa jã ide iyi Ilaaɔ́ í wãu mɛɛ́. Aawo, kù jɛ́ bɛɛbɛ́. Ntɔ́ ntɔ́, bii í jɛ́ à na wooda wo iyi á yɔ́kɔ́ ku mua amane kuwɛɛ́, Ilaaɔ́ á jò amane ku jɛ́ dee dee wo na woodau.

²² Amma kukɔ́i ideí Ilaaɔ́ wa nyisi iyi inɛ́ fei í wa si awɔ́ gbugbã́i dulum, ku ba do saabui naanɛ́ ku dasi, kuwãu ku jɛ́ ti woo dasi Jesu Kirisi naanɛ́ ɲa.

²³ Tako wo wooda wa mu wai bɛ́i aru wa gbã wa hee Kirisi ku maa to wa ku na ku nyisi wa kpã́ai naanɛ́ ku dasi.

²⁴ Bɛɛbɛ́i, woodau wa gbã wa wa bɔ́d wa bi Kirisi ku ba

Ilaaḥ ku jò ka je dee dee na naane ku dasiu.

²⁵ Nsei iyi waatii naane ku dasiu í to, a kù ne bukaatai woodau ku gbã wa má.

²⁶ Bεεbei inε fei ì je amai Ilaaḥ na naane iyi ì dasi Jesu Kirisi ηa.

²⁷ Ntò ntò, inε iyi ì ce inyi ku dasi do irii Kirisi fei, ì so daai Kirisi ηai.

²⁸ Inε fei ì je akã si anu akã nηε iyi ì ce do Jesu Kirisi ηa. Na nηu, inε gò kù je ikã, hai Zuifu ηa hee do dimi mmu ηa, hai aru ηa do inε ηa iyi à ne ara nηa, hai inaabo ηa hee do inεmòkò ηa.

²⁹ Bii ì nò ì je ti Kirisi ηa, ì je tókui Aburhamu ηa. Nò aa je tubu ηa bei Ilaaḥ takae í ce kuwãεu.

4

¹ Nsei ñ wa n bi n na ηe yaase gò. Yaaseu wee. Ama iyi á je tubui baaε, si waati iyi wa je amau kù tia aru * gò, baa do iyi fei ndεε á na ku je titεε.

² Si waati iyi wa je amau, inε gò ηa à wεε iyi à waa muu, nò à waa cea wúa hee í tód waati iyi baaε í jileaa.

³ Bεεbe mòi do awa taka nwa. Waati iyi à tako à wεε bei ama keeke ηa, à je arui mii ndii andunya ηa wo.

⁴ Amma iyi waati iyi Ilaaḥ í jileu í na í to, ηòi í be Amaε wa. Inaaboí í buu, nò si woodai Zuifu ηai wa ne

⁵ ku ba ku ya inε ηa iyi à wa si awòí wooda. Í ce bεεbei ku ba ka je amai Ilaaḥ ηa.

⁶ Nò Ilaaḥ í be Hundei Amaε wa si idò nwa ku nyisiò iyi awai à je amaε ηa. Hundeu wa kpoo Baaba.

⁷ Si bεεbe i kù je aru má ηa, inεu amu ηai bebei. To, nsei iyi ì je amai Ilaaḥ ηa, Ilaaḥ í nyi í ce ηe woo je tubue ηa má.

Zigiida iyi Pòlu í ne na inei Galati ηa

⁸ Tako wo i kù mà Ilaaḥ ηa, nò ì je arui iwε ηa iyi a kù je Ilaaḥ.

⁹ Amma nsei ì mà Ilaaḥ ηa. Nò iyi í re mòm Ilaaḥ í mà ηe. To, beireí í ce ì waa bi í sinda si mii ndii andunya ηa má ηa, iyi kù ne gbugbã nò kù ne bεεε. Na mii í ce ì waa bi í je aru ηa má ηa.

¹⁰ Ì ya maa na ajòí jingau gò ηa gbugbã ηa, do cukpa gò ηa do waati gò ηa do adò gò ηa.

¹¹ Nsei ñ wa n ce njo ice iyi ñ ce si gãmε nηε ku maà ce nfe.

¹² Ñ wa n tò ηε, inε inεm ηa, i jile ara nηε si agbem bei amu mò ñ jile aram si agbe nηε. Waati iyi ñ wa bi tu ηe, i kù ceem kurara gò ηa.

¹³ Ì mà sãa sãa ηa, waati iyi ñ sinti ku ce nηε waazoi laabaau jiidau, do bòói arai.

¹⁴ Amma i kù dondam ηa, i kù nò i kù kòsim ηa, baa bii bòòm nòu ku yεε í cé ηe. Do nηu fei, ì gbam ηai bei aa gba amalekai Ilaaḥ ηa, walakò bei Jesu Kirisi takae.

¹⁵ Ì ne inò didò wo ηa. To, nsei, mii í ce ηε. An yòkò n je sεεda na iri nηε n ni bii á ce wo aa nya iju nηε i nam ηa.

* **4:1 kù tia aru** Aru do woo ce ice fei ide akãu mbe si feei inε ηa iyi à kò akabuu titòí ideí Ilaaḥ.

16 Si na iyi í jò ò sǒ ñe ntǒui i jò n je mbɛɛ ñje nsei?

17 Ine ñau, à waa na ñe ara amma kù je do yaase jiida. À waa bi a fa ñei hai bi tu wa ku ba i na ña ara ña.

18 Í sǐa i ne himma si mii jiida ku ce ña waati kǎma fei, nǒ ku maà je bii ò wa inǒ ñje ññu akǎ.

19 Ine amam ña, bei inaabo iyi wa bi ku bí í ya gbǒ ara kuro, bɛɛbɛ mǒi amu mǒ ò wa n gbǒ ara kuro má hee ideí Kirisi ku buba si ñe ntǒ ntǒ.

20 Ñ bi n wa inǒ ñje nsei ku ba n maà n fǒ ide bɛ ihǐ má, amma do ññu fei ò ne zigiida na iri ñje.

Idei Agaa do Sara

21 I jò n bee ñe, inje iyi ò bi i wa si awǎi wooda ña, i kù gbǒ iyi wooda wa fǒ ñai?

22 À kǒǒ à ñi Aburahamu í bí ama inemǒkǒ minji, akǎ do abo aru gǒ, akǎ mǒ do abo iyi í ne araɛ.

23 Aruu, í bí amaɛi bei à ya bí inɛ fei, amma inɛ iyi í ne araɛu í bí amaɛi do kuwǎi Ilaaǒ.

24-25 Ideu ihǐ í yei bei mǎnda. Inaabo minji ñau añaí à je bei akabuu minji. Agaa ññui í je bei akabuu iyi Ilaaǒ í na inɛ ña tako wo si geetei Sinai si ilei Arabi. Ññu bei í je wooda iyi wa dasi inɛ ña aru. Nǒ Agaa í yei má bei ilui Zeruzalemu iyi í wɛɛ nsei, domi í wa si aru do inɛɛ ña fei.

26 Amma Sara í yei bei Zeruzalemu iyi í wa leleu iyi í ne araɛ. Ññui í je iye nwa.

27 Nǒ à kǒǒ à ñi,

Jò inǎe ku dǒ, awǒ inaabo gbenda iyi i kù bí.

La, i dǒ anu do inǒ didǒ, awǒ iyi i kù mà ara kuroi kubí, Domi inaabo iyi à kǒsi á na ku bí ama ku re inaabo iyi í wa ideí mǒkǒ.

28 Nsei inje inem ña, injei ò je amu ña iyi Ilaaǒ í ce kuwǎu bei Izaaki í yeu.

29 Waati ññu, ama iyi à bí bei à ya bí inɛ fei í kpǎ inɛ iyi à bí do gbubǎi Hundei Ilaaǒu iju. Bɛɛbɛ mǒi í ye nsei.

30 Amma kukǒi ideí Ilaaǒ wa fǒ, í ñi,

Lele aruu do amaɛ fei, Domi amai aru kaa je tubu do amai abo iyi í ne araɛu aǒ.

31 Bɛɛbɛ mǒi inje inem ña, ò mà ña iyi a kù je amai aru, amma amai inɛ iyi í ne araɛi à je.

5

I leekt dim dim ña si ara ku ne ñje

1 Kirisi í jò à ne ara nwa ku ba ka ne ara nwa do ntǒ. Na ññu, i leekt dim dim ña si ara ku ne ñje, i maà jò ò na i je aru má ña.

2 I de ití i gbǒ. Amu Pǎlui ò wa n sǒ ñe ideu ihǐ. Bii ò jò à dasi ñe bango, icei Kirisi kù ne aranfǎani kǎma bi tu ñe.

3 Ñ nyi ò sisi ò wa n fǒ má, inɛ iyi í jò à dasie bango, tilasii lafǐɛ ku jirima wooda fei.

4 Inje iyi ò waa bi i je dee dee si wajui Ilaaǒ na wooda ku jirima, ò fɛɛfɛ ara ñje do Kirisii nǒ ò fǎsi didǒi Ilaaǒ awǒ ña.

5 Amma awǎ, Hundei Ilaaǒ wa sǒ wa mam mam iyi Ilaaǒ

á jò ka je dee dee na naane ku dasi nwa.

⁶ Ntò ntò, bii à ne anu akā do Jesu Kirisi, à ce bango, a kù ce bango kù je ide kāma. Ide iyi í ne amboe í re nñui í je naane ku dasi iyi wa ce ice do kubi.

⁷ Í waa ce kuwεε nñe wo dee dee ηa. Yooi í ganji ηe í jò í kù waa jirima ntòu má ηa.

⁸ Ikò iyi à na ηeu be kù waa naa hai bi Ilaaḍ, nñu iyi í kpe ηe.

⁹ Na nñu, i ce laakai ηa, domi à ya fò a ni lefee keekei í ya dede p̄ε fei.

¹⁰ Amma Laf̄εε í jò ñ wa n naane ηe iyi i kaa ce lasabu gò iyi í je ikā do lasabu iyi ñ ceu be ηa. Ine m̄o iyi wa bitandi ηe, baa bii yooi Ilaaḍ á kp̄aa iju.

¹¹ Ine inem ηa, bii í je amu takam ñ wa n waaazo hee nsej ñ ni ine ηa a ce bangoi, na mii í ce à ya maa kp̄am iju. Bii í je beεbe m̄m nii ñ wa n ce, ikui Jesu si j̄li kàa jea ine ηa bi ku ko ise.

¹² Ine ηa iyi à waa bitandi ηeu be, ñ bi a nya ηa ikā *.

¹³ Ine inem ηa, à kpe ηei i na i ne ara nñe. Do nñu fei, i maà jò ara ku ne nñe ku mua daai inje taka nñe kp̄aa i ceò idòbii ara nñe. Amma i ya maa sobi nje do kubi ηa,

¹⁴ domi wooda fei í wa si irii ide akāu ih̄e iyi í ni, bi ine mmu ηa bei í bi arae.

¹⁵ I maà ya maa ηò nje ηa bei injai sako ηa. I ce laakai ηa ku ba i maà ce nfei nje ηa.

¹⁶ Ide iyi ñ wa n fòu wee, i jò Hundei Ilaaḍ ku maa neò ηe. Bii ñ waa ce beεbe ηa, i kaa ce kubi nfe nfei ara nñe má,

¹⁷ domi mii iyi daai awa taka nwa í bi ci ya je dimi akā do iyi Hundei Ilaaḍ í bi. Kubi minji ηau, à ya maa jai hee a kaa ka yòkò ka ce bei à bi.

¹⁸ Amma bii Hundei Ilaaḍ wa neò ηe i kù wa si awò wooda má ηa.

¹⁹ Ine fei í mà daai amanε sāa sāa. Daa ηauì à je s̄εe ku t̄òt̄ò hai ne yaase, do daa s̄ami do daa nkp̄ò nkp̄ò,

²⁰ do iw̄e ku t̄ò, do dobu dobu ku ce, do mb̄εεte, do ija, do igu, do idòk̄ò yaam̄ò, do nje ku w̄a, do kak̄ò, do nje ku f̄εf̄ε,

²¹ do k̄òδεε, do at̄e ku kpa ine, do ije ku bi, do mii iyi í jò beεbe fei. Ñ wa n s̄ò ηe bei ñ tako ñ fò ñ ni, ine ηa iyi à waa ce dimi beεbe a kaa ba tubu k̄ama si andunya tit̄si Ilaaḍ.

²² Amma mii iyi Hundei Ilaaḍ í ya bí, nñui í je kubi, do inò did̄ò, do laakai ku s̄u, do temua, do jiida ku je, do inò akā, do naane,

²³ do daa did̄ò, do ara ku mu. Mii ηau be fei, wooda kù ganji ηa.

²⁴ Nò ine ηa iyi à je ti Jesu Kirisi í ye bei à kpa kucei daai ara nñe si j̄li ku gaauu, do bine do kubie fei.

²⁵ Si bei Hundei Ilaaḍi wa mu nwa kuwεε, ka jò ku neò wa.

²⁶ Kù s̄la ka je ilu faao, wala woo kosi ine ηa, walakò ka maa ce igu si awa duus̄ò.

Kajò Hundei Ilaaḍ ku neò wa

* **5:12 ñ bi a nya ηa ikā** ine gò ηa à ni, bii à bi m̄m a b̄ant̄am ara nñe gbakā.

6

Iya sobi nje si aso na

¹ Ine inem na, ine iyi Hunderi Ilaaḏ wa neḏ ne, bii i mu ine gḡ si kurara, i nyisi lafēe kpāa jiiḏa do daa didḡ na. Nḡ i ce laakai na ku ba ine mḡ i maà na i dasi kurara bebe.

² I sobi nje si aso * ku so na. Bii i waa ce bebe na i waa jirima woodai Kirisi nai.

³ Bii ine gḡ wa cḡ arae ngḡḡ nḡ wee kù je ngḡḡ, wa lele araei.

⁴ Ijḡ ine fei ku wuse daai nju takae nḡ ku ye si bii nju á tḡ fufu, amma ku maà tḡ fufu na iyi nju í re ine gḡ,

⁵ domi ine fei á so asoi † nju takaei.

⁶ Awḡ iyi à waa kḡ idei Ilaaḏ, mii iyi i ne fei jḡ i kpḡḡ do ine iyi wa kḡe si.

⁷ I maà ti i lele ara nje. A ci ya nyaanyi Ilaaḏ. Mii iyi amanē í gbē njui á da.

⁸ Bii wa gbē iyi daai nju takae í bi, nfe ku cei á bíaa. Bii í nḡ wa gbē iyi Hunderi Ilaaḏ í bi, kuwēe hai t̄ai Hunderi Ilaaḏu á bíaa.

⁹ Na nju, ka maà gbēji do jiiḏa ku ce, domi bii a kù mḡngḡ aa ka ba ka da si awaati iyi í jḡ.

¹⁰ Bebe mḡi waati iyi à ba awḡe fei, ka cea ine fei jiiḏae. Nḡ iyi í re mḡm, ka cea kpaasi woo dasi Jesu naane nau bebe.

¹¹ Hai ihē bei do awḡi amu takam nii ñ kḡ nje wa ‡. Ine taka nje aa yḡḡ mḡm bei kuko nau à la à to.

¹² Ine na iyi à waa bi a tilasi ne i ceḡ bango nau à waa ce bebe ku ba a ce mii iyi á dḡa amanē na si, nḡ a maà kpā na iju na irii ikui Jesu Kirisi si j̄li ku gaau.

¹³ Amma ana taka nja, baa do iyi à ce bango fei, a kù waa jirima wooda. À bi a dasi ne bango ku cei ku ba a tḡ fufu si na iyi í jḡ à yḡkḡ à kāmia ne.

¹⁴ Amma amu n kù n wa n tḡ fufu bii kù je na ikui Lafēe nwa Jesu Kirisi si j̄li ku gaau. Na ikuēu mii ndii andunya fei í yeem nii bei mii iyi kù wee má, nḡ bebe mḡi ñ wa n yḡḡ baa do kuwēe amu takam fei.

¹⁵ À ce bango, a kù ce bango kù je ide kāmā. Mii iyi í ne amboe í re, njui í je a taka ine titḡ.

¹⁶ Laakai ku sū do didḡ ku wee ine na iyi à waa too woodau ihē hee do inei Izireli na, ana iyi à je inei Ilaaḏ na.

¹⁷ Hai nnyi ine kāmā ku maà wahalam má domi na irii Jesu ñ ba dalai juju na iyi à wa si aram nḡu ihē.

¹⁸ Ine inem na, didḡi Lafēe nwa Jesu Kirisi ku wee do ine fei. Ami.

Idei ankāanyi do fḡḡ

* **6:2** aso njui í je wahala na. † **6:5** Yaasei isēdeu ihēi í je, domi ine fei a na ku fo bei nju í ce ice. ‡ **6:11** hai bei do awḡi amu takam nii ñ kḡ nje wa Si ḡḡne nja bii à waa ce leeti à ya maà foi nḡ ine gḡ ku maa kḡḡ. Amma Pḡlu í kḡ idei ankāanyi nau ihē do awḡe.

Tia iyi Pɔlu í cea inei Efeezu ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

1 Amui Pɔlu amu iyi ñ je woo bei Jesu Kirisi do idɔɔbii Ilaaɔ.

ɪɲe inei Efeezu ɲa, ɪɲe woo dasi Jesu Kirisi naane ɲa, ñ wa n ce ɲe fɔɔ, ɪɲe iyi Ilaaɔ í cicaɔ.

2 Ilaaɔ Baa nwa do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu ɲɲe didɔ do laakai ku sũ.

Didɔ iyi Ilaaɔ í ce nwa si anu akã nwa do Kirisi

3 I jò ka saabu Ilaaɔ Baai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi. Na saabui anu akã nwa do Kirisi, í wee nwa do didɔ ikã ikã iyi Hundee wa mu nwa wa hai lele.

4 Ilaaɔ í cica wa tã hai waati iyi kù taka andunya ka je titeɛ si kpãai Kirisi, nɔ ka je ine kumã ɲa ka maà ne taale kãma bi tɛɛ.

5 Si kubie í lasabu wo hai ku kpe ku ce wa amaɛ ɲa si anu akã nwa do Jesu Kirisi, si bei í bi si jiida ku jeɛ

6 ku ba ka saabu didɔ nla nlaɛ iyi í ce nwa si anu akã nwa do amaɛ, ine iyi siei kubie fei í wa.

7 Do saabui ɲɛi Jesui Ilaaɔ í ya wa nɔ í kpa idei dulum du wa si didɔ nlaɛ iyi í nyisi wa.

8 Didɔ iyi í ce nwa í caa si bei i mu nwa bisi nla nla do laakai jiida.

9 Nɔ í jò a mà asii iyi ɲɲu takæ í dasi idɔ ku ce hai tako na jiida ku jeɛ.

10 Lasabui Ilaaɔu iyi á ce si ajɔ iyi awaatie í to ɲɲui í je ku tɔtɔɔ mii iyi í taka fei, hai mii iyi í wa lele do iyi í wa ile fei, nɔ Kirisi ku je irie.

11 Ntɔ ntɔ, mii fei wa cei si bei Ilaaɔ í bi. Na ɲɲu, à je woo je tubu bi tɛɛ na anu akã nwa do Kirisi, si na iyi í jò í cica wa wo si bei ɲɲu takæ í dasi idɔ hai tako.

12 Na ɲɲu, i jò ka saabu kulai Ilaaɔ, awa Zuifu ɲa iyi à tako à waa cɔ kpãai Kirisi wo.

13 Nɔ ɲɲe dimi mmu ɲa mɔ, ajɔ iyi ì gbɔ ide ntɔu iyi í je laabaau jiida iyi wa naa ɲɲe faaba wa, waati beɛbei ɲɲe mɔ í dasi Kirisi naane ɲa. Nɔ Ilaaɔ í dasi nyindai ɲɲu takæ si ɲɲe. Nyindau ɲɲui í je Hundee iyi í da ɲɲe si si bei í ce kuwãɛ wo.

14 Hundeeu ɲɲui í ye bei kaazigii tubu nwa iyi Ilaaɔ í wãɔ inee ɲa wo. Nɔ wa sɔ wa kam kam iyi aa ka je tubuu si waati iyi Ilaaɔ á ya inee ɲa mam mam. Na ɲɲu, ka saabu kulæ.

Kutɔɔi Pɔlu

15 Na saabui ide ɲau be feii í jò hai waati iyi ñ gbɔ baau naane ku dasi ɲɲe si Lafɛɛ Jesu do bei ì bi woo dasie naane ɲa fei,

16 n ci ya n gbɛɛjiɔ Ilaaɔ ku saabu na iri ɲɲe. Ñ wa n ye gigi ɲɲe si kutɔɔm.

17 Ñ wa n tɔɔ Ilaaɔ ilu amboe, Baai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi, ku ce ɲe ilu laakai jiida nɔ ku nyisi ɲe bei ɲɲu takæ í ye ku ba i màa sãa sãa ɲa.

18 Ñ wa n tɔɔɛ má ku jò inya kumá ku lɔ si idɔ ɲɲe ku ba i

mà yaasei kpāa ku cə si bii í kpe ηε, do si bei tubu iyi í jileα woo dasie naane ηa í la í to,

¹⁹ do bei gbugbā nlæ wa ce ice si awa iyi à dasie naane. Gbugbāu, í je akā do gbugbā nla

²⁰ iyi í ce í jìò Kirisi hai si bale, nò í bubaε si awə njεε lele.

²¹ Bei Kirisi í wa í reò ilu irii lele fei do ilu yiiko ηa do ilu gbugbā ηa do lafēε ηa fei. Nə iriε í re iri fei si waatiu ihē do si waati iyi wa naa.

²² Nə Ilaađ í jò í je irii mii fei, nò í cicæ ku je ilaalu nla i gbεε.

²³ Igbεui í je arai Kirisi. Si igbεui Kirisi takæ í wa nə í kō dee dee, nηu iyi í wa bii fei si mii baa yooma fei.

2

Hai si iku à bə si kuwεε

¹ Tako wo ì ye ηai bei iku ηa na irii kurara nηε do dulum du ηε.

² Kucei tako nηε í jə ti inei andunya ηa, nə ì ya maa jirima Seetam, ilaalui ilu gbugbāi lele ηa. Ilaaluu nηui í je hunde iyi wa ce ice hee nsei si idəi inε ηa iyi a kù waa jirima ide i Ilaađ.

³ Ntəi, awa fei à tako à yei wo bei aηa mə. Bine nwai wa nεð wa, nə à waa ce mii iyi awa taka nwa à bi do iyi à waa lasabu. À yei wo bei inei andunya ηa, aηa iyi aa na a ye idəkđi Ilaađ.

⁴ Amma araare i Ilaađ í la na kubi nlæ iyi í bi wa.

⁵ Hai waati iyi kurara nwa í ce wa bei iku ηa, Ilaađ í mu nwa kuwεε do Kirisi ajə. Na didəei ì bað faaba ηa.

⁶ Si anu akā nwa do Kirisi, Ilaađ í jì wa hai si bale ka je bomma lele do Jesu Kirisi ajə.

⁷ Í ce bεεbei ku ba ku nyisi didə nla hai ne kəəε si jüida ku jεε iyi í ce nwa do saabui Jesu Kirisi hee do ajə fei.

⁸ Na didəi Ilaađi ì ba faaba ηa do saabui naane ku dasi. Kù je na himma nηε, amuai Ilaađi.

⁹ Kù je ribai ice nηε. Na nηu, inε gə kaa yəkə ku tə fufu.

¹⁰ Awa icei awəi Ilaađi à je. Í taka wai si anu akā nwa do Jesu Kirisi ka ceð ice jüida iyi í ce səluε hai ku kpe.

Dimi fei í je akā si Kirisi

¹¹ Inε dimi mmu ηa, i ye gigi ηa iyi inε ηa iyi à ya ce bango ηau à ya maa kpe ηε hai ce bango ηa wo.

¹² Waati bεεbe ì jìò Kirisi ηa wo nə ì je ise mmu bi inei Izireli ηa. Í kù ne baa nηε si akabuu iyi Ilaađ í wəð inεε ηa. Í wa si andunya ihē í kù waa cəð kpāai nkāma ηa, nə í kù wεεa Ilaađ ηa.

¹³ Amma nsei iyi ì ne anu akā do Jesu Kirisi ηa, inε iyi ì tako ì wa ijì ηa, wee nsei ì ce amεε do Ilaađ ηa do saabui njei Kirisi.

¹⁴ Kirisi takæi í je nwa laakai ku sū, nηu iyi í ce Zuifu ηa do dimi mmu ηa akā. Nηui í kpa mbεεte iyi í ye bei idí iyi wa fεεfe wa wo.

¹⁵ Do ikui araεi í kpað irii woodai Zuifu ηa do iwðε ηa ku ba ku yəkə ku ce dimi minji ηau dimi titə akā lege lege si nηu takæ. Si bεεbei, í dasi laakai ku sū si anini ηa.

16 Do saabui ikue si antai jji ku gaauui í kpaò mbeete iyi a waa muò nje wo, nò í tótòò dimi minji nau akā í jò à dō do Ilaaḥ. Anja fei à baa à je ara akā ajo.

17 Beɛbeɛi kukoi ideɛ Ilaaḥ í kō, si beɛi í ni Kirisi í naa ku sisi laabaauɛ laakai ku sū bi tu ne, inje iyi ì tako ì jìò Ilaaḥ, do bi Zuifu na, anja iyi à ceòe amee.

18 Nò ntòɛ, do saabui Kirisi awa fei, Zuifu na do dimi mmu na, aa ka yókò ka bò wajui Ilaaḥ Baaba do sobii Hunde akāu.

19 Si beɛbeɛ, i kù je dimi mmu na ma, walakò ise mmu, amma nsei ì je inei ilu akā na do woo dasi Jesu naane na fei, nò ì je inei kpasēi Ilaaḥ na.

20 Inje mō ì yei beɛi idī iyi à ma si antai icui ile iyi woo be nau do walii nau à jile. Jesu Kirisi takaei í je kuta sintei icui ileu.

21 Nnui á jò ileu ku la nò ku ne gbugbā nò ku je bi ku tōɛ Lafēe iyi í má jjiida.

22 Na anu akā nne do Kirisi, inje mō ì yei beɛi ileu, nò injeò na ì jeò bi ku wai Hundei Ilaaḥ na.

3

Icei Pòlu na dimi mmu na

1 Na saabui iyi ihēi amu Pòlu n wa n ce kutòò, amu iyi n wa piisòò si na iyi í jò n wa n ce icei Kirisi na irii inje dimi mmu na.

2 N m̄ kam kam iyi ì gbò tā na beɛi Ilaaḥ í ceem didō ku ba n naa n sisi nne yaasei didōu,

3 do si beɛi nnu takae í jò n m̄ asiie. Wee n kò ideu keeke tā.

4 Bii ì cio ideu na, aa yòò na iyi n m̄ asiii ideɛ Kirisi do ntò.

5 A kù s̄ inei tako na asiii ideu, amma nsei Ilaaḥ í jò Hundee í nyisi woo beɛ do walii kumáe na.

6 Asiiu wee. Do saabui laabaau jjiidaɛ dimi mmu na do Zuifu nau à jeò woo je tubu ajo. Anjaò na à baa à je ara akā, nò anja mō à ne baa nna si ide iyi Ilaaḥ í wā nnu ku ce si Jesu Kirisiu.

7 Do saabui didō iyi Ilaaḥ í ceem si gbugbāe n̄ɛi í jò n je woo ce icei laabaau jjiida.

8 Amu iyi n je keekei woo dasi Jesu naane na fei, amui Ilaaḥ í cea didō n sisia dimi mmu na laabaau jjiida nò n s̄ na beɛi didōi Kirisi í la í to nò í re kumà nwa.

9 Nò n sisia ine fei beɛi yaasei asiii Ilaaḥ á ce ku ceò. Ilaaḥ, nnu iyi í taka mii fei í singa asiiu ihē hai ku kpe,

10 ku ba ine ngboi lele na do ilu yiikoi lele na a m̄ yaasei bisie do saabui igbeɛi inei Jesu na si waatiu ihē.

11 Beɛbeɛi í ce í jilèò ide iyi wa ce, í beɛi í takaò andunya, nò í kpa irie si Jesu Kirisi Lafēe nwa.

12 Naane iyi à dasieui í jò à ne anu akā do nnu. Na n̄ɛi í jò à ne ara nwa ka bò wajui Ilaaḥ do laakai akā.

13 Na nnu, n wa n tōò ne i maà m̄ngò temua na na ijuukpā iyi n wa n ye na iri nne, domi ijuukpāu, nnu á jò i ne beere na ntò ntò.

Kubii Kirisi

14 Nò na saabui ideui n wa n gule si wajui Ilaaḥ Baaba.

15 Nnui í je Baai nyaanze baa yooma fei iyi i wa lele do iyi í wa ile fei.

16 Ñ wa n tɔɔe ku jò Hundee ku mu nɲe gbugbā jiida jiida si idɔ nɲe si bei amboee í la í to,

17 nɔ Kirisi ku ce bi ku wae si idɔ nɲe na naane ku dasi nɲe. Nɔ ñ wa n tɔɔ má ku jò í ne gbugbā i maa leekí dim dim si kubi ña,

18 ku ba inɛ do woo dasi Jesu naane ña iyi à gbe fei i yɔkɔ i mà zaka bei kubii Kirisi í cɪ í to do kusɔe do kujjisae do kugbokae.

19 Baa do iyi kubiu í re kumàì amanɛ fei, ñ bi i mà yaasee ña ku ba ì kɔ mam mam bei Ilaaɔ́ í kɔ.

20 Ilaaɔ́ í ne yiiko ku ce mii iyi à waa tɔɔ fei do iyi à waa lasabu fei, nɔ á yɔkɔ ku ce baa mii iyi í re beɛbe mɔm hee ku caa.

21 Í sɪa inei igbee ña a jò inɛ ña a mà beere waati kãma fei hee do ajɔ fei do saabui Jesu Kirisi. Ami.

4

Anu akã iyi à ne, awa iyi à je arai Kirisi

1 Na nɲu, amu iyi ñ wa piisɔɔ si na iyi í jò ñ wa n ce icei Lafɛe, ñ wa n tɔɔ nɛ i maa nɛ dee dee si bei í jò inɛ ña iyi Ilaaɔ́ í kpe à ya ne.

2 I ya maa nɛ do ara ku kaye ña, do daa didɔ do temua, nɔ i ya maa mu nɛ ña do kubi.

3 I ce kookaai i ya mu anu akã iyi Hundei Ilaaɔ́ wa mu nɲe na saabui laakai ku sũ iyi í tɔtɔ nɛ.

4 Ara akã í wɛɛ, Hunde akã mɔi í wɛɛ, nɔ kpãa ku cɔ akã mɔi í wɛɛ si bii Ilaaɔ́ í kpe nɛ.

5 Lafɛe akã í wɛɛ, naane ku dasi akã mɔi í wɛɛ, nɔ inyi ku dasi akã í wɛɛ.

6 Ilaaɔ́ akã í wɛɛ iyi í je baai inɛ fei. Nɲui í je ilaalui mii fei, nɲui í wa bi inɛ fei, nɔ í wa si inɛ fei.

7 Amma do nɲu fei awa fei à ba amua nwa si bei Kirisi í mu nwa.

8 Na nɲu, kukɔi idei Ilaaɔ́ wa fɔ í ni,

Waati iyi í gũ lele

Í je mbɛɛɛ ña igũ í mu ña aru,

Nɔ í cea inɛ ña amua ña.

9 To, bii à ni í gũ lele, iyi be wa nyisi iyi í tako í kita í bɔ hee lelei ilei.

10 Inɛ iyi í kita í bɔ hee lelei ileu nɔ í nyi í gũ leleu má inɛ akãui, ku ba ku jò mii fei ku kɔ dee dee.

11 Amua ña iyi í cea inɛ ña wee, í cica inɛ gɔ ña à je woo be ña, inɛ gɔ ña mɔ walii ña, inɛ gɔ ña mɔ woo sisi laabaau jiida ña, inɛ gɔ ña mɔ woo degbe inɛi igbei Jesu ña, inɛ gɔ ña mɔ woo kɔ inɛ ña si cio.

12 Beɛbei í ce ku ba ku ceɔ sɔɔlui woo dasi Jesu naane ña si icee, ku ba ku kɔɔsi gbugbãi arai Kirisi.

13 Nɔ beɛbe mɔi awa fei aa ka ce anu akã si naane ku dasiu nɔ ka mà Amai Ilaaɔ́, nɔ ka je inɛ ngbo ka tóo alái Kirisi.

14 Do yaase beɛbei a kaa ka je bei amu ña má, hee cio ikã ikã ku maa tale wa ihɛ walakɔ ihɔ bei fufu í ya maa tale akɔi inyi bii fei. Nɔ inɛ ña a kaa dɪ iju nwa má hee má je a wa inyii ití nwa do bisi laalo ña.

15 Amma bii à waa sisi ntɔu do kubi aa ka la si mii fei ka tóo alái Kirisi iyi í je iriu.

16 Siɛi awa fei à waa kã bei ikõi ara, nɔ arau fei í másiɛ do ikõ ikõɛ. Nsei, bii ikõ fei wa ce ice si bei í jɔ, arau fei á lai ku maa kõosi na saabui kubi.

Kuwɛɛ titõ si Kirisi

17 Ide iyi ñ wa n sɔ nɛ do irii Lafɛɛ wee. I maà jò í ya maa ne má bei hai dasi Jesu naane ña, ine ña iyi à waa too lasabu nfe nfe ña.

18 A kù nɛ laakai jiida. À le idɔ ñña nɔ a kù mà nkãma. Nñui í jò a kù nɛ ikpɛ si kuwɛɛ iyi Ilaaã wa mu nwa.

19 A kù nɛ anyɔ gɔ má, à na ara ñña mam mam si dulum a ceò daa laalɔ dimi ikã ikã fei do bine.

20 Amma inɛ, kù jɛ beɛbei ì màò Kirisi ña.

21 Ñ nɔ ñ mà kam kam iyi ì gbɔ ideɛ ña, nɔ à kɔ nɛ si ntɔ iyi í wa si Jesu.

22 Na nñu, í jò daa nwo nɛ ña iyi wa nèò kuwɛɛ nɛ wo, domi binei daa nwo nɛ ñaui wa ði iju nɛ nɔ wa bɔò nɛ nfe ku ce.

23 I jò i nɛ idɔ titõ do lasabu titõ mam mam ña,

24 nɔ í jò i nɛ daa titõ ña iyi í jò ti Ilaaã. Daa titõu, aa yɔi si dee dee ku jɛ nɛ do kuwɛɛ hai nɛ dulum. Iyi be hai bi ntɔi wa naa.

25 Na nñu, i maà ya sɔ ibo má ña. I jò ine fei ku sɔ kpaasie ntɔ, domi à jɛ ikõ ikã ikã ara akã.

26 Baa bii idɔ nɛ í kɔ, i maà ya ce dulum ña. I maà ya jò idɔkõu ku wɛɛ nɛ hee inunu koo lɔò.

27 I maà jò Seetam ku ba bi ku dasi ise si nɛ.

28 Inɛ iyi í ya ce ile wo, ku maà ce ile má, amma ku ya ce ice do awɔɛ. Beɛbei á ba mii jiida ña iyi á sobiò ilu are ña.

29 Nɔ í maà ya jò ide laalɔ kãma ku fita hai si gele nɛ. Amma i ya fɔ ide jiida iyi á mua ine ña gbugbã si naane ku dasi nɔ ku sobi ña si bukaata ñña nɔ ine ña iyi à waa gbɔò ku jɛ ñña aranfãani jiida.

30 I maà fɔ inɔi Hundei Ilaaã ña, domi Hundeu bei í jɛ seɛdaɪ Ilaaã si nɛ hee koo toò aɔ iyi Ilaaã á yá ine ña mam mam.

31 I nyɔ daa kuro nɛ fei do idɔkõ yaamɔ do idɔkõ. Nɔ í maà ya gbagba si nɛ walakɔ i maà sɔ irii nɛ ña. I jò inɔ sãmi baa yooma fei.

32 I cea nɛ didõ ña, nɔ i ya nɛ araarei nɛ ña, nɔ i ya kpaa nɛ ideɪ kurara ña bei Ilaaã i kpa ideɪ kurarai inɛ mɔ na irii Kirisi.

5

Kuwɛɛ si inya kumá

1 Na nñu, si na iyi í jò ì jɛ amu ña iyi Ilaaã í bi ña, i ce bei nñu takæ.

2 I jò kookoosui kuwɛɛ nɛ kú nyisi kubi bei Kirisi í bi wa, nɔ í na kuwɛɛ na iri nwa. Kuwɛɛ iyi í nau nñui í jɛ kuwee jiida iyi inunu í dõa Ilaaã si.

3 Inɛ ti Ilaaã í jɛ ña. Na nñu, i maà ya ce baa ngɔgɔ iyi á jò ine ña a sɔ iri nɛ a ni ì tɔtɔ sɛɛ hai nɛ yaase ña walakɔ a ni ì ce daa laalɔ ña walakɔ bine.

4 Nɔ í maà ya jò ideɪ anyɔ walakɔ ide hai nɛ yaase walakɔ ide nfe nfe ku fita hai si gele nɛ, domi ide dimi

bɛɛbɛ kù jò ò ɲɛ, amma i jò ide ɲɲɛ ku ya jɛ Ilaaɗ ku saabu.

⁵ I jò i mà ɲa kam kam iyi woo tɔtɔ sɛɛ hai nɛ yaase do ilu daa sãmi ɲa, kãma ɲɲa kù nɛ ikpɛ si bommai Ilaaɗ do ti Kirisi. Bɛɛbɛ mɔi hee do ilu binɛ ɲa fei, kãma ɲɲa kù nɛ ikpɛ si bommai Ilaaɗ do ti Kirisi domi binɛ í yɛi bei iwɛ ku tɔɔ.

⁶ I maà ya jò inɛ gɔ ku ði iju ɲɲɛ do ide nfe, domi na ɲɲu bei í jò idɔɔkɔi Ilaaɗ wa naa si irii inɛ ɲa iyi a kù waa jirimæ.

⁷ Na ɲɲu, i maà ya jò ide gɔ ku tɔtɔ ɲɛ do amanɛ dimi bɛɛbɛ ɲa.

⁸ Inɛ taka ɲɲɛ, si ilu kukui í wa ɲa wo, amma nsei, í wa si inya kumá ɲa na anu akã ɲɲɛ do Lafɛɛ. Na ɲɲu, i jò isɛɛnɛ ɲɲɛ ku jò inɛ ɲa iyi à waa nɛ si inya kumá,

⁹ domi bii à waa nɛ si inya kumá kuce iyi aa ka ce ɲɲui í jɛ daa didɔ baa yooma fei do dee dee ku jɛ do ntɔ ku fɔ.

¹⁰ I ce kookaai i mà mii iyi á ðɔa Lafɛɛ si.

¹¹ I maà dasi ara ɲɲɛ si kookoosu laalɔ iyi amanɛ ɲa à waa ce si ilu kuku. Amma kookoosu dimi bɛɛbɛ i ya fɔɔ ɲa.

¹² Anyɔ nla nla mɔm nii bii à fɔ mii iyi inɛ ɲau à waa ce si asii.

¹³ Amma kookoosuu bɛ bii à fɔ á fita si inya kumá.

¹⁴ Nɔ mii iyi í fita gbughã fei í ya mái. Na ɲɔi í ce kukɔi kukɔi idei Ilaaɗ í fɔ í ni, Awɔ iyi í waa sɪ njoo, jɪ. Dede hai si inɔi iku ɲa, Nɔ Kirisi ku máɛ inya.

¹⁵ Na ɲɲu, i ce laakaii isɛɛnɛ ɲɲɛ. I maà jò i maa nɛ bei inɛ ɲa iyi a ci ya lasabu, amma i maa nɛ do laakai ɲa.

¹⁶ Waati iyi í nɛ ɲa, i ceò icɛ, domi waatiu ihɛ bei waati laalɔi.

¹⁷ Na ɲɲu, i maà yɛ bei inɛ ɲa iyi a ci ya lasabu, amma i hanya ɲa ku ba i mà mii iyi Aɔ Lafɛɛ í bi i ce ɲa.

¹⁸ I maà ya jò atɛ ku kpa ɲɛ, domi si bei daa bɛɛtɛkɛ fei í wa. Amma i jò i kɔɔ Hundei Ilaaɗ ɲa.

¹⁹ I jò saabu do iri ku kɔ ku ya wa si faaji ɲɲɛ, i ya kɔ iri do irii Ilaaɗ, i cùu do idɔ ɲɲɛ fei.

²⁰ I ya maa saabu Ilaaɗ Baaba waati kãma fei ɲa si mii fei do irii Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

Abo do mɔkɔ

²¹ Inɛ iyi í mà bɛɛrei Kirisi, i ya sũa nje iri ile ɲa.

²² Inɛ inaabo ɲa i sũa mɔkɔ ɲɲɛ ɲa iri ile bei aa cea Lafɛɛ ɲa,

²³ domi mɔkɔi í jɛ inɛ ngboi aboɛ, bei Kirisi mɔ í jɛ inɛ ngboi igbɛɛ. Igbɛui í jɛ arai Kirisi, nɔ Kirisi mɔi í jɛ woo faabaɛ.

²⁴ Nɔ si bei igbɛu í ya sũa Kirisi iri ile, bɛɛbɛ mɔi inaabo ɲa à nɛ a sũa mɔkɔ ɲɲa ɲa iri ile si mii fei.

²⁵ Nɔ inɛ mɔkɔ ɲau i bi abo ɲɲɛ ɲa bei Kirisi í bi inɛi igbɛɛ ɲa, nɔ í na kuwɛɛɛ na iri ɲɲa.

²⁶ Í nya ɲa ikã nɔ í wɛ ɲa í jò à má na saabuɛ ideɛ.

²⁷ Í bi igbɛu ku naa si wajue do kusɪæ fei, ku maà ti ku nɛ riisi gɔ, nɔ batai araɛ ku maà yuguu, nɔ ku maà nɛ mii mmu dimi bɛɛbɛ gɔ ɲa má, amma í

bi ku je dee deei, ku maà ne taale kãma.

²⁸ Bεεbei í jɔ mɔkɔ ɲa á bi abo ɲɲa ɲa bei à bi ara ɲɲa. Ine iyi í bi aboε í bi araei.

²⁹ Ine gɔ kù nɔ kù wεε iyi í cé arae, amma í ya maa wɔoi nɔ ku maa gbɔa bei Kirisi wa ce na igbεε.

³⁰ Igbεεu ɲɲui í je arae nɔ awa fei à yei bei ikɔ ikɔi araeu.

³¹ Kukɔi ideí Ilaaɔ wa fɔ í ni, na ɲɲu, mɔkɔ á jɔ iyeɔ baaei, nɔ ku wεε do aboε ku ba ɲɲa minji fei a baa a je ara akã.

³² Asiiu ihε ide nla nlai, amma ideí Kirisi do igbεei ñ wa n fãa.

³³ Na ɲɲu, mɔkɔ fei ku bi aboε bei í bi arae, nɔ abo fei ku jirima mɔkɔε.

6

Amu ɲa do baa ɲɲa ɲa

¹ Ine amu ɲa, i jirima ine ɲa iyi à waa mu ɲε si bei Ilaaɔ í bi, domi bεεbei í sɩa.

² Wooda sinte iyi Ilaaɔ í ceɔ kuwã wee. I jirima iyeɔ baa ɲɲε ɲa

³ ku ba i ne inɔ didɔ ɲa nɔ hunde ɲɲε ku sɔ si andunya.

⁴ Ine baa ɲa, i maà ya kɔ idɔi ama ɲɲε ɲa, amma i bi ɲa, i dasi ɲa iju ɲa i kɔ ɲa si ideí Aɔ Lafεε ɲa.

Aru do lafεεε

⁵ Ine aru ɲa, i jirima lafεε ɲɲε ɲa si andunya ihε do bεεε do kuyaya, ku maà je do muafiti, nɔ kú ye bei Kirisii ì waa cea ɲa.

⁶ Ku maà je bii à leekí à waa cɔ ɲε ɲɲu akã. Bii í je waati iyi à waa cɔ ɲε ɲɲu akã, í ye bei amanε ɲai ì waa cea ɲa ku ba

ku dɔ ɲɲa si. Amma i jò i ce idɔɔbii Ilaaɔ do idɔ ɲɲε fei bei arui Kirisi ɲa.

⁷ Ice iyi à dasi ɲε, i jò i coo do himma ɲa, nɔ kú ye bei Ilaaɔi ì waa cea ɲa, ku maà ti ku je amanε ɲɲu akã.

⁸ Ì mà sãa sãa ɲa iyi Ilaaɔ á sãa ine fei ribai ice jiida iyi í ce, baa bii aru, walakɔ ine iyi í ne araei.

⁹ Ine lafεε ɲa mɔ, i cea aru ɲɲε ɲa bεεbe, i maà ya ta ɲɲa gbugbã. I mà ɲa iyi inεɔ ɲa fei Lafεε akã ì ne lele bii ine gɔ kù re ine gɔ.

Jɲinei igũi woo dasi Jesu naane

¹⁰ Ide iyi í gbe ñ wa n bi n sɔ ɲε wee. Si anu akã ɲɲε do Lafεε i jò gbugbã nlaε ku mua inε mɔ gbugbã ɲa.

¹¹ I dɪ jɲinei igũ ɲa iyi Ilaaɔ wa mu ɲɲε fei, ku ba i yɔkɔ i leekí dim dim i kɔsiɔ kookoosu ikã ikã Seetam ɲa,

¹² domi kù je do amanε ɲai à waa ja. À waa jai do ilu iri laalɔi lele ɲa do ilu yiiko ɲa, do ilaalui andunya ilu kuku ɲau ihε, do inei inɔɔko woo ce ici Seetam ɲa.

¹³ Na ɲɲu, i so jɲinei igũ Ilaaɔ fei i dɪ ɲa. Si bεεbe, bii aɔi wahala í na í naa, aa yɔkɔ i kɔɔ ara ɲɲε si wajui Seetam mbεε ɲɲεu. Nɔ bii ì ce igũ ì tā ɲa, i leekí dim dim hee kɔɔ.

¹⁴ Na ɲɲu, i dede i leekí dim dim ɲa. I jò ntɔ ku wεε ɲɲε bei santiiki iyi sooge í ya dɪɔ gbankilie, nɔ i jò dee dee ku je ku wεε ɲɲε má bei ibɔi isɔ.

¹⁵ I jò himmai laabaau jiida ku sisi ku wεε ɲɲε bei baata

ņņε. Laabaau jiidai á naað
laakai ku sũ wa.

¹⁶ Nɔ iyi í re mɔm, i jò naane
ku dasi ku wεε ηηε jiidai jiidai
bei teli iyi á ganji afa ku ne ina
iyi Seetam mbεε á ta wau ku to
wa si ηε.

¹⁷ Ì gba faabau bei fulai isɔ,
nɔ ideɪ Ilaaɔ mɔ i gbaa ηa bei
taakubai Hundei Ilaaɔ.

¹⁸ Waati kãma fei i ya ce
kutɔɔ ηa nɔ i ya maa tɔɔ so-
bii Ilaaɔ ηa. I dede i leeki
do temua ηa si ideɪ kutɔɔu do
gbugbãɪ Hundei Ilaaɔ, nɔ i ya
ce kutɔɔ na irii woo dasi naane
fei ηa.

¹⁹ Nɔ i cea amu mɔ kutɔɔ ηa
ku ba bii ñ cí gele, n ya n ba
ide iyi an fɔ nɔ n ne wɔkɔ n
sisið ideɪ laabaau jiidai iyi wa
singau wo.

²⁰ Na irii ideui ñ je woo bei
Ilaaɔ baa do iyi ñ wa piisɔɔ si
nsei. Na ηηu, i ce kutɔɔ ku ba
n yɔkɔ n sisi ideu do wɔkɔ bei
á s̄ia.

Fɔɔi sukudɔ

²¹ Tisiki baakɔɔ nwa, woo ce
ice ilu naane si kpãai icei Lafɛε,
á sisi ηηε laabaau fei ku ba i
mà bei ñ wεεð ηa do mii iyi ñ
wa n ce.

²² Na ηɔi í ce ñ bɔɔ wa si ηε
ku naa ku s̄ɔ ηε bei à wεεð ku
ba ku tũ idɔ ηηε.

²³ Nɔ Ilaaɔ Baaba do Lafɛε
Jesu Kirisi a mua kpaasi woo
dasi Jesu naane ηa fei laakai
ku sũ do kubi do naane jiidai.

²⁴ Nɔ didɔi Ilaaɔ ku wεε do
ine ηa iyi à bi Lafɛε nwa Jesu
Kirisi fei nɔ kubi ηηa cí ya
kpaasi.

Tia iyi Pɔlu í cea inei Filipi ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

1 Amui Pɔlu do Timɔtee, awa woo ce icei Jesu Kirisi ɲa. À ce inɛ ɲa iyi Jesu Kirisi í cica à je tɛɛ si ilui Filipi fei fɔɔ, hee do inɛ ɲa iyi à je inɛ ngboi igbɛu do woo ce icei igbɛu fei.

2 Ilaaɔ Baa nwa do Jesu Kirisi Lafɛɛ nwa a mu ɲɛ ididɔ do laakai ku sũ.

Pɔlu í cea inei Filipi ɲa kutɔɔ

3 Ñ ya n maa n saabu Ilaaɔ waati kãma iyi ñ ye gigi ɲɛ fei.

4 Si kutɔɔm ɲa fei iyi ñ ya n maa n ce na irii inɛ fei, ñ ya n cooi do inɔ didɔ,

5 si na iyi í jò ì sobim ɲa n sisiò laabaau jiidau hai ajɔ sinteu hee ku baa nsei.

6 Ñ wa n mà kam kam, Ilaaɔ iyi í sinti ice jiidau ihɛ si ɲɛ á maa cooi hee koo kpɔð iriɛ si ajɔi kunyii Jesu Kirisi wa.

7 Nɔ í sɫa n ce lasabu ɲɛ bɛɛbɛ, domi ñ nɛ kubi ɲɛ si idɔm. Ntɔ ntɔ, ì ya bam ice ku ce ɲa ile piisɔɔ ihɛ do waati iyi ñ nɛ aram wo ñ ya n maa n sisi laabaau jiidau ku ba ku nɛ gbugbã ku maa koo nɔ ñ ya n maa n jabu na iriɛ.

8 Ilaaɔi í je sɛɛdam iyi ñ bi inɛ fei bei kubii Jesu Kirisi í yɛ.

9 Mii iyi ñ wa n bee si kutɔɔm ɲɲui í je kubi ɲɛ ku kɔɔsi ku maa koo nɔ kubi ɲɲɛu ku jò kumà ɲɛ do bisi ɲɛ ku kɔɔsi,

10 ku ba i yɔkɔ i wũa mii ɲa iyi à je jiidu à re ɲa. Bɛɛbɛ mɔi aa je inɛ kumá ɲa, nɔ si ajɔi Kirisiu i kaa nɛ taale kãma ɲa,

11 nɔ ice jiidu ɲɛ ɲa iyi ì waa ce ɲa na saabui Jesu Kirisiu ku kɔ, nɔ ku jò inɛ ɲa a yɛ amboei Ilaaɔ nɔ a maa saabue.

Kirisi ɲɲui í je kuwɛɛ

12 Kpaasim ɲa, ñ bi i mà ɲa iyi mii iyi í bam nɔu ihɛi í je waju ku bɔi laabaau jiidau.

13 Ntɔ ntɔ, ciikui amanlu ɲau do inɛ ɲa iyi à gbe fei à mà iyi na irii Kirisii ñ wa piisɔɔu ihɛ.

14 Ile piisɔɔ ku wam í mua kpaasi woo dasi Lafɛɛ Jesu naane nkpɔ gbugbã í kɔɔsi à waa sisiò idei Ilaaɔ do idɔ ku buba do wɔkɔ.

15 Ntɔi, inɛ gɔ ɲa à waa sisi idei Kirisi do igu do nɛ ku wã, amma inɛ gɔ ɲa à waa cooi do yaase jiidu.

16 Inɛ ɲɲu ɲau à waa cooi do kubi domi à mà iyi icem nii n jabu na irii laabaau jiidau.

17 Inɛ ihɔ ɲa mɔ à waa waazo idei Kirisi, kù je do inɔ akã, amma do nɛ ku wãi. À tamaa bei aa kɔɔm si ijuukpãui si ile piisɔɔu ihɛ.

18 Bii í yɔkɔ lasabu ɲɲa kú je laalɔ walakɔ kú je jiidu, kãmaɛ kù jeem taale. Baa bii beirei ɲɲu de a sisi idei Kirisi. Inɔm í dɔ á nɔ ku dɔ ku maa kooi,

19 domi ñ mà iri kukpai iyi ihɛ ɲɲui í je faabam na saabui kutɔɔ ɲɛ, do sobii Hundei Jesu Kirisi.

20 Mii iyi ñ dasi idɔ nɔ ñ wa n cɔ kpãɛ kam kam ɲɲui í je n maà n ce nkãma iyi á jò anyɔ ku mum. Mii iyi ñ bi ɲɲui í je

n ne wɔkɔ bei n ne hai tako n maa n nyisiò kulai Kirisi bii n wεε si hunde walakɔ baa bii í je n ku mɔi.

²¹ Ntɔ ntɔ, bi ti amu bii n wεε, na irii Kirisii n wεε, bii n nɔ n ku mɔi, an ba riba.

²² Amma bii í je n wεε si hunde an yɔkɔ n ce icε jiidai iyi í ne aranfãani, to, n kù mà iyi an cica.

²³ Lasabum wa fam ni do cingaa minji minji fei. N bi n ne n koo n wa bi Kirisi, domi iyi bei í sía í re.

²⁴ Amma na aranfãani nnei í sía í re n maa n wa si andunya má.

²⁵ Na nɔɔ, n mà iyi kù ne sika kãma an buba n wεε do inε fei na waju ku bɔ nne do inɔ didɔ nne si naane ku dasi nne.

²⁶ Si beεbe aa ba kpãa ì saabu Jesu Kirisi na do inɔ didɔ na irim si waati iyi an na n wa anini nne má.

²⁷ Nɔɔ de i ya jò isεene nne na ku ye bei laabaau jiidai Kirisi í fɔ. Bii ì waa ce beεbe na, bii n naa bi tu nne, walakɔ baa bii n kù naa, n maa n gbɔ iyi ì waa leekɔ si dim dim na, i ya maa gbɔsi nne nɔ i maa jabu do inɔ akã na laabaau jiidau iyi í je icui naane ku dasi nne.

²⁸ I maà jò mbeε nne na a da zigi nne si nkãma. Nɔɔi á nyisi na iyi anai à waa bɔ nfe ku ce, nɔ ku nyisi inε mɔ iyi ì wa si kpãai faaba na. Iyi be fei wa naai hai bi Ilaaɔ,

²⁹ domi Ilaaɔ í ce nne didɔ ì dasiò Kirisi naane na, amma kù je baa iyi be nɔ akã, í ce nne didɔ má ì ya maa yeò ijuukpã na na irie.

³⁰ Inε mɔ ì bam ku jabu na si kujabu iyi ì ye n ce na wo nɔ ì waa gbɔ na iyi hee nsei n wa n mɔsi.

2

Kukayei Kirisi do aláε

¹ Ì mà sãa sãa na, naane iyi ì dasi Kirisi na wa mu nne gbugbã. Kubiε wa dasi nne himma. Hundi Ilaaɔ í jò ì ne anu akã na. Araare Kirisi do jiidai ku jeε í wa si anini nne.

² Na nɔɔ, n wa n tɔɔ nne, i jò ì ya ne anu akã na, do kubi akã, do idɔ akã, do lasabu akã. Iyi bei á jò inɔ didɔm ku kɔ.

³ I maà ya ce ngɔɔ do nne ku wã na walakɔ do fufu ku tɔɔ, amma i kaye ara nne i ya doo inε na bei mii iyi à re nne.

⁴ Nɔ kãma nne gɔ ku maà ya ce lasabui iri nɔ akã, amma ku ya ce lasabui inε mmu mɔ na má.

⁵ I jò lasabu nne si gãmei nne ku ye bei Jesu Kirisi mɔ í ce.

⁶ Baa do iyi í to Ilaaɔ, kù cɔ araε bei mii iyi í je saai Ilaaɔ do tilasi.

⁷ Amma andi mii iyi í ne fei í jò nɔ í baa í je amanε, í naa í je mɔm nii bei aru.

Iyi í sinda amanε í tã,

⁸ Í kaye araε ma nɔ í jirima Ilaaɔ hee í na araε í to siò iku si antai jli ku gaau mɔm.

⁹ Na saabu nɔɔ Ilaaɔ í soo lele ntɔ ntɔ nɔ í naa iri iyi ì ne beεε í re iri fei,

¹⁰ Ku ba inε fei ku gule ku nyisiò beεrei Jesu, hai inε na iyi à wa lele do inε na iyi à wa ilε hee do lele ilε fei.

11 Nɔ ɔɛlei inɛ fei ku jesi iyi Jesu Kirisii í je Lafɛɛ. Nɔɔu bei á na Ilaaɔ Baaba amboe.

I má inya ɔa bei fitila si andunya

12 Inɛ baakɔɔm ɔa, ì ya jirimam ɔa si waati iyi ñ wa inɔ nɔɔe wo. Nsei iyi ñ jìdɔ ɔe í sɛa í ya maa jirimam ku re ɔa. I kookaai í ce ice do njo do kuyaya ku ba ice jiidau nɔɔe ku jò a mà iyi ì ba faaba ɔa,

13 domi Ilaaɔi wa ce ice si ɔe ku ba ku mu nɔɔe idɔɔbi do gbugbã iyi aa yɔkɔ ì cooɔ ɔa bei nɔɔu takae í bi.

14 Mii iyi ì waa ce fei í coo ɔa kugbagba ku maà wasi walakɔ kakɔɔ,

15 ku ba í má dee dee ɔa nɔ ì maà ne taale ɔɔ, inɛ iyi ì je amai Ilaaɔ ɔa. Kù sɛa í ne kurara ɔɔ si wajui inɛ laabi andunya ɔa iyi a kù waa too kpãa. Í sɛa í maa má inya ɔa si anini ɔa bei fitila ɔa,

16 nɔ ì ya maa sɔ ɔa ideí kuwee ɔa. Bii ì waa ce beɛbe ɔa an tɔɔ fufu na iri nɔɔe si aɔɔ iyi Kirisi á nyi wa, si na iyi í jò iceɔm do kookaaim kù je ngbe.

17 Naane ku dasi nɔɔe í yei bei kuwee iyi ì waa cea Ilaaɔ ɔa. Nɔ baa bii í je à kpam nii, nɔ ñ nikã njem bei kuwee iyi à nikã si antai kuwee nɔɔeu, do nɔɔu fei inɔm á dɔ, nɔ awae ɔa ka kpɛ inɔ didɔu.

18 Beɛbe mɔi í sɛa inɛ mɔ ì weɛɔ inɔ didɔ nɔ inɔ didɔ nɔɔeu ì kpɔɔ ɔa do amu.

Timɔtee do Epafoditi

19 Bii Lafɛɛ Jesu í je, si aɔɔ gbeejiu ihɛ an be Timɔtee wa

bi tu ɔe ku ba amu mɔ ñ gbɔ laabaau nɔɔe nɔ ku muum gbugbã.

20 Inɛ kãma kù wa bi tom ihɛ má iyi awaɔ à ne lasabu akã bii kù je nɔɔu akã, nɔ nɔɔu akã lasabue í wa si ɔe ntɔ ntɔ.

21 Inɛ ɔa iyi à gbe fei, lasabui ideí aɔa taka nɔɔai à waa ce, lasabu ɔa kù wa si ideí Jesu Kirisi.

22 Inɛ taka nɔɔe ì mà ɔa iyi Timɔtee í nyisi arae ilu naane nɔ ì na arae si iceí laabaau jiidau ku ce do amu bei ama do baae.

23 Nɔi í jò ñ wa n bi n bɔɔ wa bi tu ɔe si waati iyi an mà bii ñ wa.

24 Ñ ne naane iyi Lafɛɛ á jò amu takam n naa bi tu ɔe be si aɔɔ gbeejiu ihɛ.

25 Amma nsei, ñ ye í sɛa ñ jò kpaasim Epafoditi ku nyi wa bi tu ɔe, nɔɔu iyi ì tako ì be sim wa ɔa do sobi iyi ñ biu. Nɔɔui í je kpaasi woo ce iceɔm nɔ wa bam ku jabu.

26 Ñ wa n sindae wai si na iyi í jò wa bi inɛ fei ku ye ntɔ ntɔ, nɔ laakae í dede do iyi ì gbɔ ɔa kù waa ne baani.

27 Í ce bɔɔi ntɔ ntɔ hee í maai iku, amma Ilaaɔ í ce araaree. Nɔ kù je araarei Epafoditi nɔɔu akã, do ti amu takam nii, ku ba inɔ kufɔm nɔu ku maà kɔɔsi má.

28 Nɔi í jò ñ wa n saasa n ba n sinda nɔɔe wa ku ba inɔ nɔɔe ku dɔ má bii ì yɔɔ ɔa, nɔ inɔ kufɔi amu takam ku kaye.

29 Na nɔɔu, ì gbaa ɔa do irii Lafɛɛ do inɔ didɔ nla nla. Í sɛa ì mà beɛrei inɛ dimi beɛbe ɔa,

30 domi í maai iku si iceí Kirisi. Í ta hundee í naaɔ sobi

iyi inɛ taka nɛɛ i kù ba fayae i naam wa ɲa wo.

3

Béi aa jèd dee dee si wajui Ilaaḍ

¹ Nsei inɛ inem ɲa, i ya jò i wɛɛ do inḍ didḍ ɲa do iyi i je ti Lafɛɛ ɲa.

Bi ti amu n kaa n gbɛɛjiḍ ide akāu ku kḍ nɛɛ wa, domi n mḍ iyi á mu nɛɛ gbugbā.

² I ya maa ce laakai woo ce ice laalḍ ɲa iyi à nɛ daa sāmī bei aja ɲa. Inɛ ɲau à waa kaaba bango iyi à bu si ara.

³ Awai à ce bango do ntḍ, awa iyi à waa tḍ Ilaaḍ do gbugbāi Hundee, nḍ à waa tḍ fufu na irii Jesu Kirisi, kù nḍ kù je kuce nwai à waa kaaba.

⁴ Nḍ bii amu takam n bi an yḍkḍ n kaaba kuce nwau. Bii inɛ gḍ wa tamaa si nɲu á yḍkḍ ku kaaba kuce nwau, aa fḍ ide i amu má?

⁵ Si ajḍ mɛɛjḍsiai à dasim bango, amuu amai Izireliu, si dimii Benzamɛɛ. Amuu alalai Zuifu ɲai, bii si woodai Zuifu ɲa ku jirimai n je Farisi.

⁶ N nɛ himma ntḍ ntḍ hee n kpā inɛi igbei Jesu ɲa iju. Inɛ gḍ kaa ye taalem do yaase bei n jirima ide i wooda n wa n dɛdɛ n jèd inɛ dee dee.

⁷ Amma mii ɲa iyi n wa n tamaa à nɛ riba tako fei wo, nsei n wa n cḍḍi bei mii hai nɛ bɛɛɛɛ na saabui Kirisi.

⁸ N dóo fei ndɛɛ fei mḍm bei mii hai nɛ bɛɛɛɛ na ide iyi i nɛ amboe í re. Ideu nɲui í je Jesu Kirisi Lafɛɛm iyi n mḍ. Na iriei n jḍ mii fei, n doo aɲa fei bɛbei bei riisi iyi à kpā ku ba n nɛ Kirisi,

⁹ nḍ n wɛɛ do nɲu. Nḍ n wa n mḍ n kaa n yḍkḍ n je dee dee na wooda ku jirima, amma n je dee deei si na iyi í jḍ n dasi Kirisi naanɛ. Dee dee ku jɛu wa naai hai bi Ilaaḍ na saabui naanɛ iyi à dasiu.

¹⁰ Iyi n bi, nɲui í je n mḍ Kirisi, do gbugbā iyi í jḍ hai si bale nḍ n nɛ ikpɛ si ijuukpāɛu hee ku ye bei amu mḍ n ku do nɲu ajḍ,

¹¹ ku ba n nɛ kpāa ku cḍ iyi amu mḍ an jḍ hai si bale.

Amanii lele ku sei si

¹² Kù je n mḍ Kirisi bɛɛbɛ titā n kù toḍ awḍ kù nḍ kù je n kḍ. Amma n wa n ce kookaai fei ku ba n mḍa. Na nɲui í jḍ Jesu Kirisi í cem titɛɛ.

¹³ Inɛ inem ɲa, n kù wa n cḍ aram bei mii iyi n toḍ awḍ titā, amma mii akāi n wa n ce. N ya n maa n gbɛje mii iyi í wa do anyim nii, nḍ n ce kookaai n maa n lele ti wajui.

¹⁴ Bɛɛbei n ce n wa n bḍḍ wajui bei inɛ iyi wa ce gaasai kusei, ku ba n ba riba iyi Ilaaḍ wa kpe wa ka na ka gba lele do saabui Jesu Kirisi.

¹⁵ Na nɲu, awa iyi à jḍa si kpāai naanɛ ku dasi, ka ce lasabu bɛɛbɛ. Amma bii i waa ce lasabu gḍ iyi kù waa too kpāa ɲa, Ilaaḍi á nyisi ɲɛ iyi kù je dee dee.

¹⁶ Si bei í jɛu fei, awa de ka maa bḍ wajui si kpāa akā iyi à waa too.

¹⁷ Inɛ inem ɲa, inɛ fei i sḍsḍim ɲa. À nyisi ɲɛ kuce jiida. Na nɲu, i ya maa cḍ inɛ ɲa mḍ iyi à yḍkḍ à waa ce bɛɛbɛ.

¹⁸ N sḍ ɲɛ tā ise fɛɛfelo, nḍ n nyi n wa n sisi nɛɛ má do

kukpata, ine nkpa í wεε iyi wa je mbεεi ideí ikui Kirisi si jji ku gaauu.

¹⁹ Nfe ku cei aa kpaò irie, domi inò nηai à ya maa cea ice si agbei Ilaaḏ. Iyi í jò ku je nηa anyò nηui aa ya maa tòò fufu. Mii ndii andunya ihē nηu akāi à waa lasabu si.

²⁰ Amma awa, lelei Aḏi í je ilu nwa. Hai bei à waa degbe woo faaba nwa Lafēε Jesu Kirisi ku nyi wa.

²¹ Do gbugbāε iyi á jò mii fei ku jirimaεò nηui á kpaasiò ara hai ne bεεε nwau ku jò arai nηu takae iyi í ne amboe.

4

Ide iyi à jile nwa ka ce

¹ Na nηu inε baakəəm ηa, inε iyi ñ wa n bi ku ye jiiida jiiida má, inε iyi ì ya jò n ne inò didḏ, nò ñ ya n tḓ fufu na iri nηε, i jò i leekí bεεε ηa dim dim si Lafēε.

² Ñ wa n tḓ inaabo minji ηau ihē Efodi do Sentiki a ya jò anu nηa ku je akā si ideí Lafēε.

³ Awḓ mḓ woo ce ice kpaasim, awḓ iyi ì je ilu naane, ñ wa n tḓεi i sobi inaabo minji ηau be. Anjai à bam kujabu wo si laabaau jiidau ku sisie, aηa do Kelema do woo ce ice kpaasim ηa iyi à gbe fei, aηa iyi iri nηa í wa si tiai kuwεεu.

⁴ I ya jò inò nηε ku maa dḓ si Lafēεu do ajḓ fei ηa, ñ nyi ñ fḓ ñ wa n sisi ma, i ya jò inò nηε ku maa dḓ.

⁵ I jò ine fei ku ye daa didḓ nηε ηa, domi kunyii Lafēε í maai wa.

⁶ I maà ya jò zigi nηε ku da do ngḓḓ. Amma si mii fei i ya

tḓ Ilaaḏ do ku saabu nḓ i beεε bukaatai mii iyi ì bi ηa.

⁷ Nḓ laakai ku sūi Ilaaḏ iyi í re kumài amane fei á degbe idḓ nηε do lasabu nηε si anu akā iyi ì ne do Jesu Kirisi ηa.

⁸ Iyi í gbe nηε, inε inεm ηa, i ya ce lasabu ηa si mii iyi í sía, iyi Ilaaḏ á saabu. Mii ηauí í je mii iyi í je ntḓ fei, do mii iyi í ne bεεε fei, do iyi wa too kpāa fei, do iyi í má fei, do iyi í dḓ fei, do iyi í jḓ amane ku saabu fei.

⁹ Ide iyi ñ kḓ nηε si nḓ ì jesi ηau, do iyi ñ sḓ ηε do iyi ì ye ñ ce ηa, i ya coo ηa. Nḓ Ilaaḏ, nηu iyi wa mu nwa laakai ku sū á wεε do inε.

Pḓlu wa saabu inei Filipi ηa na amua nηa

¹⁰ Ñ ne inḓ didḓ ntḓ ntḓ do iyi ñ ye ì waa ce lasabum má ηa, nḓ ñ wa n saabu Lafēε. N kaa n yḓkḓ n ni i ci ya ce lasabum ηa, faya dei i ci ya ba ηa.

¹¹ Kù je a ni ñ ne bukaatai ngḓḓi í jò ñ wa n fḓ bεεε, domi ñ kḓkḓ inḓ didḓ ku ne si mii iyi í bam fei.

¹² Ñ mà bei ñ ya n je kuwεεm si waatii are, ñ nḓ ñ mà bei ñ ya n je kuwεεm si waatii ayo. Bii fei do iyi í bam fei, ñ ya n wεε do inḓ didḓi, si waatii ayo do si waatii ari. Ñ nḓ ñ mà bei an ce bii ñ ne nla nla do bii n kù ne.

¹³ An yḓkḓ n ce fei ndεε do saabui Kirisi iyi wa muum gbugbā.

¹⁴ Do nηu fei, ì ce í sía ηa do iyi ì kpē wahalam nḓu ηa.

¹⁵ Inε inei Filipi ηau, inε taka nηε ì mà sāa sāa ηa iyi laabaau jiidau ku sinti ku fḓε si waatii iyi ñ ne hai Masedḓni, igbei

inei Jesu gɔ̀ kù sobim bii kù je
 inɛ akã, awaɛ ɲai à sobi nɛ.

¹⁶ Waati iyi ñ wa Tesalonika,
 ì sobim si bukaatam ɲa, iyi kù
 je baa gbakã akã mɔ̀m.

¹⁷ Kù je a ni amuai ñ wa n
 tɔ̀, amma ñ wa n bi riba nɛ
 ku kɔ̀sɔ̀si.

¹⁸ Andi mii iyi ì sambaam
 wa fei ɲa ñ yɔ̀. Í nɔ̀ í to
 hee í gbe. Bei Epafoditi í
 naam amua nɛ wa í ceem
 zaka. Amua nɛɛu í yɛɛm nii
 bei kuwee iyi í nɛ inunu jiida
 iyi Ilaaɔ̀ í gba í dɔ̀a si.

¹⁹ Do saabui Jesu Kirisi Ilaaɔ̀
 á mua inɛ fei bukaatai mii iyi
 ì nɛ ɲa si bei amanii amboɛɛ í
 to.

²⁰ Amboei Ilaaɔ̀ Baa nwa ku
 wɛɛ do aɔ̀ fei. Ami.

Fɔ̀ɔ̀i ankãanyi

²¹ I ce inɛ ɲa iyi Jesu Kirisi í
 cica à je tɛɛu fei fɔ̀ɔ̀ ɲa. Amu do
 inɛ ɲa iyi à wa bi tom à ce inɛ
 fei fɔ̀ɔ̀.

²² Inɛ ɲa iyi Jesu í cica à je
 tɛɛu, aɲa iyi à wa ihẽ fei à ce nɛ
 fɔ̀ɔ̀. Ti inɛi kpasɛi ilaalu ɲau,
 inɛ nɲu í re mɔ̀m.

²³ Didɔ̀i Lafɛɛ nwa Jesu
 Kirisi ku wɛɛ do inɛ fei. Ami.

Tia iyi Pɔlu í cea inɛi Kolosee ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

¹ Amui Pɔlu, woo bei Jesu Kirisi na idɔɔbii Ilaaɔ, amu do Timɔtee inɛ nwa,

² à ce ɲe fɔɔ, inɛ inɛ nwa ilu naane ɲa iyi Kirisi í cica í je tee ɲa si ilui Kolosee be. Ilaaɔ Baa nwa ku mu ɲɛ didɔ do laakai ku sũ.

Pɔlu wa saabu Ilaaɔ na iri ɲɲa

³⁻⁴ Hai waati iyi à gbɔ bei í dasi Jesu Kirisi naane ɲa, do bei í bi woo dasi Jesu naane ɲa fei, à ya ka maa ce ɲɛ kutɔɔi waati kãma fei, ka maa saabu Ilaaɔ Baai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

⁵ Waati iyi ideí laabaau jiiida iyi í je ntɔu í sinti to wa bi tu ɲe, à jò í mà kpãa ku cɔ iyi í ne ɲa. Si beɛbe, naane ku dasi ɲɛ do kubi ɲɛ fei, si kpãa ku cɔ iyi à jile ɲɛ ikpa leleui í wa.

⁶ Laabaau jiidau wa fangaa bii fei nɔ wa naaɔ kuwee wa si andunya fei. Nɔ í la wa kɔɔsi si bei í ce bi tu ɲeu hai waati iyi í gbɔ ideí didɔi Ilaaɔu ɲa nɔ í mà bei í ye ɲa do ntɔ.

⁷ Epafaasi, woo ce ice baakɔɔ nwa, ɲɲui í kɔ ɲɛ si. Wa ce ice na aranfãani ɲɛ, ɲɲui iyi í je ilu naane woo ce icei Kirisi.

⁸ ɲɲui í sɔ wa kubi iyi Hundei Ilaaɔ í mu ɲɛ.

⁹ Na ɲɲu, hai waati iyi à gbɔ laabaau ɲɛ, waati kãma fei à ya ka maa ce ɲɛ kutɔɔi. À waa tɔɔ Ilaaɔ ku jò Hundee ku mu

ɲɛ bisi do laakai ku ba i mà idɔɔbie ɲa mam mam.

¹⁰ Beɛbei isɛɛne ɲɛ ɲa á jɔ ti inɛ ɲa iyi à je ti Lafɛɛ, nɔ waati kãma fei i ya ce iyi á dɔaa si ɲa. Nɔ i ya ce ice jiiida ikã ikã fei ɲa, nɔ Ilaaɔ kumà ɲɛ ku kɔɔsi.

¹¹ À waa tɔɔ Ilaaɔ ku mu ɲɛ gbugbã si mii fei do saabui gbugbãi yiikɔe ku ba i yɔkɔ temua si mii fei ɲa, nɔ i ya maa leeki dim dim ɲa.

¹² I ya maa saabu Ilaaɔ Baaba do inɔ didɔ ɲa, ɲɲu iyi í jò í ne ikpɛ si tubu iyi í jilea woo dasi naane ɲa si inya kumá.

¹³ Do ntɔi í nya wa hai si awɔ gbugbãi ilu kuku nɔ í buba wa si bommai amaɛ iyi í bi.

¹⁴ Do saabui amaui í ya wa nɔ í kpa ideí dulum du wa.

Yaasei Jesu takae do iceɛ

¹⁵ Inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku ye Ilaaɔ. Amma Kirisi amaɛu Ilaaɔi, nɔ à yɔɔ, í nɔ í jɔɔi dee dee. Kirisiu í weɛi hai waati iyi a kù taka andunya.

¹⁶ ɲɲui í taka mii fei, nɔ mii fei í weɛi ɲa iriɛ. Na saabuei Ilaaɔ í takaɔ mii fei iyi í wa lele do ile. Mii ɲa iyi à waa ye do iyi a kù waa ye fei, ɲɲui í taka ɲa. Hai ilaalui lele ɲa do ilu iri ɲa do ilu yiiko ɲa do ilu gbugbã ɲa fei icei awɔɛi.

¹⁷ Kirisi ɲɛ í weɛ tã à bei à taka mii fei. Do gbugbãɛi í jò mii fei í wa si agbɛɛ.

¹⁸ Igbɛɛ í yei bei ara, nɔ ɲɲu mɔi í je iri. ɲɲui í je icui kuweɛ, nɔ ɲɲu mɔi í tako í jì hai si bale, ku ba ku je sinte si mii fei.

¹⁹ Ilaaɔ í bi ɲɲu ku wa si amai ɲɲu mam mam.

20 Βεεβε μοι ί bi inei andunya fei ku dō do n̄u, hai mii iyi ί wa ile hee do iyi ί wa lele fei. Í ce n̄u bei si waati iyi Amae ί ku nō ί nikā n̄e si antai j̄i ku gaauu nō ί naaō laakai ku sū wa.

21 In̄e mō, baa do iyi ì j̄lō Ilaaō ηa wo, nō lasabu laabō n̄e do kuce laabō n̄e ηa à j̄lō ì je mb̄eηe ηa,

22 do n̄u fei, n̄sei Ilaaō ί j̄lō ì dō do n̄u ηa. Í ce n̄u bei si waati iyi ί j̄lō Amae u ί so arai aman̄e ku ba ku ku, ku ba i naa i leek̄i si wajue ηa hai ne dulum, riisi do taale gō ku maà wa si.

23 Amma ί gbe i temua ηa si naane ku dasi i leek̄i si dim̄ dim̄ ηa. Nō si bei ì gbō laabaau j̄idau ηa iyi à sisia inei andunya fei, i maà ti i j̄lō a sinda ηe hai si kp̄aa ku cō iyi wa jile n̄e. Laabaau j̄idau, amu Pōlu, amui ñ je woo ce icee.

Ice iyi à dasi Pōlu na irii igbei inei Jesu ηa

24 N̄sei ñ ya n ne inō didō si ijuukp̄a iyi ñ wa n ye na iri n̄e. Nō mii iyi ί gaizia si wahala ηa iyi Kirisi ί ne ku ye, *, amui an tambōe si aram na arae iyi ί je igbeu.

25 Nō Ilaaō ί cem woo ce icei igbeu, si bei ί jileem na iri n̄e, ku ba n sisi idee mam mam.

26 Ideu, asiii iyi ί singaa in̄e fei hai ku kpe, amma n̄sei ί nyisi in̄e ηa.

27 Í nyisi ηai si na iyi ί j̄lō wa bi a mà bei asiii n̄u ί ne beere do yiiko si anini dimi mmu ηa. Asiiu wee. Kirisi ί wa si ηe, nō wa mu n̄e kp̄aa ku cō iyi in̄e mō aa ba ikp̄e si amboei Ilaaō ηa.

28 Idei Kirisii à waa sisi, nō à waa sō in̄e fei ku ce laakai, nō à kō ηa si cioe do bisi baa yooma fei. À waa ce beeb̄ei ku ba in̄e fei ku j̄ia si anu akāe do Kirisi ka bei ka tuse ηa bi Ilaaō.

29 Na ηoi ί j̄lō ñ wa n ce ice do kookaai ñ wa n jabu do gbugb̄ai Kirisi iyi wa ce ice sim.

2

1 Ñ bi i mà ηa bei kujabum ί la ί to na iri n̄e do inei Laodisee ηa do in̄e ηa iyi a kù yem do iju fei.

2 Ñ wa n ce beeb̄ei ku ba n mu n̄ηa gbugb̄a, nō a gb̄osi n̄e do kubi, nō kumà n̄ηa ku maa kōsi, sika k̄ama ku maà wa si. Beebe μοι aa mà asiii Ilaaō iyi ί je Kirisi takae.

3 Bisi n̄l̄a do kum̄ai Ilaaō fei wa singa sie.

4 Ñ wa n sō n̄e ide ηau ih̄ei ku ba in̄e gō ku maà d̄i iju n̄e do gele didō.

5 Ntō ntō, baa do iyi aram ί j̄lō ηe, lasabum ί wa si ηe. Nō ñ ne inō didō si na iyi ί j̄lō in̄e fei wa ce ice si bei ί j̄lō, nō naane ku dasi n̄e wa leek̄i si Kirisi dim̄ dim̄.

Kuwee iyi ί kō si Kirisi

* 1:24 mii iyi ί gaizia si wahala ηa iyi Kirisi ί ne ku ye Bii Pōlu ί ni beebe, kù je a ni ngōgō ί gaizia iyi Kirisi kù ba kù ce na faaba nwa. Amma igbeui wa ba wahala. Nō bii igbeu wa ba wahala, n̄u iyi ί je irieu kù ne sika k̄ama wahalau á to siei.

6 Na n̄ju, si bei ì gba Jesu Kirisi í je Laf̄e n̄je, i ce is̄ene n̄je si anu akā do n̄ju.

7 I j̄ ìcā n̄je ku mi sīe, n̄ ò i ba gbugbā n̄je fei hai bi t̄e n̄ja. I leek̄i si naane ku dasiu n̄ja si bei à k̄o n̄je si, n̄ ò i ya saabu si n̄ja.

8 N̄ ò i ya ce laakai ku ba ine ḡo ku maà na ku mu n̄je do taae do bisii n̄ju takae walak̄o do ide n̄ja iyi à ya d̄id̄o ijui amane n̄ja. Mii n̄ju n̄jau be wa naai hai si dedembai amane n̄ja do mii ndii andunya n̄ja, k̄u je hai bi Kirisi.

9 Nt̄o nt̄o zaka bei Ilaā ì to fei, à ȳo si arai Kirisi mam mam.

10 N̄ ò in̄e m̄ ò k̄o n̄ja do saabui anu akā n̄je do n̄ju, n̄ju iyi í je ine ngboi ilaalui lele n̄ja do ilu yiiko n̄ja fei.

11 N̄ ò si anu akā n̄je do n̄ju à dasi n̄je bango. K̄u je bango iyi amane n̄ja à ya ce, amma iyi Kirisi í ya ceui. Bangou, n̄ju í je daa nwo nwa n̄ja iyi Kirisi í bu í nȳu.

12 Nt̄oi, si waati iyi à dasi n̄je inyi í yei bei à si n̄je do Kirisi. N̄ ò dede n̄je do n̄ju, si na iyi í j̄ ò ì naane gbugbāi Ilaā iyi í j̄u hai si bale n̄ja.

13 Tako wo, ì yei bei iku n̄ja na irii kurara n̄je do iyi ì je dimi mmu n̄ja iyi a k̄u ce bango. Amma nsei Ilaā ì ce n̄je ilu hunde do Kirisi aj̄o.

Í kpa ideì dulum du wa fei.

14 Tako wo í yei bei à k̄o gbesei dulum du wa si tia
Iyi wa ye taale nwa na wooda hai jirima nwa.

N̄ ò Ilaā ì so tiau í kpa idē

Í kpakpae si j̄i ku gaauu í kpa irīe.

15 B̄ebei í kamiāo ilaalui lele n̄ja do ilu yiiko n̄ja

Í dasi n̄ja anȳo si bantum̄a.

Do ikui Amae si antai j̄i ku gaauui í k̄amiāo n̄ja

N̄ ò wa dabiid̄o n̄ja si in̄o ilu bei ilaalui n̄ja à ya dabiid̄o ine n̄ja iyi à mu wa hai si iḡu, zamaa fei ku ye n̄ja.

16 Na n̄ju, i maà ya j̄ ò ine ḡo ku ye taale n̄je si ije do si mii ku m̄o. I maà j̄ ò ine ḡo ku tilasi n̄je i maa jirimāo wooda n̄ja iyi à jile na aj̄oi jingau n̄ja iyi à ya ce ad̄o do ad̄o walak̄o jingau cukpa tit̄o walak̄o aj̄oi kus̄imi.

17 Mii n̄ju be fei k̄u ye kaa bei ayai mii iyi wa naa ala, amma Kirisi takae n̄ju í je mii n̄ju.

18 I maà j̄ ò ine ḡo ku j̄ ò i kua ribai ala n̄je ku dasi n̄je amaleka n̄ja ku t̄o. Dimii amane b̄ebe n̄ja à ya naai do ideì ara ku kaye, amma do nt̄o à ya maa saabu ara n̄jai na kuye n̄ja iyi à ya maa ce n̄ ò à ya maa t̄o fufu si lasabu nfe nfei amane n̄ja.

19 Ine n̄ju a k̄u waa leek̄i si Kirisi, n̄ju iyi í je iri n̄o siei ara fei í t̄ot̄o do ik̄o ik̄e n̄ ò í ba gbugbā wa lá bei Ilaā ì bi.

Ka ku n̄o ka w̄e do Kirisi

20 Ì k̄u do Kirisi aj̄o n̄ja si mii ndii andunya n̄ja. To, na mii í ce ì waa ce kuw̄e n̄je bei ine n̄ja iyi à je ti andunya. Na mii í ce ì j̄ ò à k̄a n̄je wooda, an̄ja iyi à ya ni,

21 maà je iyi ih̄e, maà tie iyi ih̄e, maà lu iyi ih̄e.

22 Mii ɲau be fei á ce nfe bii à ceò ɲa ice. Woodai amane ɲa do cio ɲɲa ɲɲui ì waa too ɲa.

23 Ntɔi, wooda ɲau, bii ì waa cɔ ɲa aa ni à sɫai domi aa sobi wa ka jirima kpāai Aɔ ku tɔɔ ɔɔ, nɔ aa jɔ ka kaye ara nwa, nɔ ka kpā ara nwa iju, amma a kaa sobi wa ka kāmiaò kubii ara nwa.

3

Kuwɛɛ nwo do kuwɛɛ titɔ

1 Ilaaɔ í dede ɲe hai si bale do Kirisi aɔɔ. Na ɲɲu, i de mii ndii lele bii Kirisi wa buba si awɔ ɲɲei Ilaaɔ ɲa.

2 Mii ndii lele ɲai í sɫa i ya maa lasabu si ɲa. I maà ce lasabui mii ndii ile ihɛ ɲa,

3 domi ì ku si mii ndii andunya ɲa, kuwɛɛ titɔ ɲɲe í nɔ wa singa do Kirisi aɔɔ bi Ilaaɔ.

4 Kirisii í je kuwɛɛ ɲɲe do ntɔ, nɔ aɔɔ iyi á faata wa, do inɲei aɔɔ, nɔ aa ba ikpɛ ɲɲe si amboeɛ.

5 Na ɲɲu, i kpa kubii mii ndii andunya iyi wa ce ice si ɲɲe fei. Mii ndii andunya ɲau í je abo kaafe ku sũò, do daa laalɔ, do binɛ, do kubi nfe nfe, do kɔdɛɛi mii nkpɔ. Ntɔ ntɔ bii ì waa ce kɔdɛɛ, mii nkpɔi í ya tɔɔ si aɔɲɛi Ilaaɔ.

6 Mii ɲau be feii í ya fa idɔ̀kɔi Ilaaɔ wa si inɛ ɲa iyi à kɔ ku jirima ideɛ.

7 Inɲe taka ɲɲe beɛbeɛi ì ya tako i maa ce ɲa wo waati iyi ì wa si dulum ɲau be ɲa.

8 Amma nsei, i nyɔ mii ɲau be fei ɲa, hai idɔ̀kɔ, do mbɛɛɛɛ, do inɔ sãmi. I maà ya jɔ arabu walakɔ ide ku sisi ku fita hai si gele ɲɲe ɲa.

9 Nɔ i maà ya sɔa ɲɲe ibo ɲa si na iyi í jɔ ì jɔ daa nwo do dɔ̀ɔnɛɛ tã ɲa,

10 nɔ ì nɛ daa titɔ ɲa. Í baa ì je amane titɔ ɲa iyi Ilaaɔ woo taka nwa wa kpaasi kpele kpele ku ba i jɔɔ nɔ i màa sãa sãa ɲa.

11 Beɛbeɛ mɔi si inɔ ɲɲe inɛ ɔɔ kù je mmu, hai dimu mmu ɲa hee do Zuifu ɲa, hai inɛ ɲa iyi à ce bango hee do inɛ ɲa iyi a kù ce fei, hai inɛi ilɛɛko ɲa do ilu iju dũdũ ɲa, hai aru ɲa do hai je aru ɲa. ɲɲu ɲau be fei Kirisi ɲɲu akāi í je fei ndɛɛ nɔ í wa si inɛ fei.

12 Na ɲɲu, si na iyi í jɔ Ilaaɔ í bi ɲe nɔ í cica ɲe ì je tɛɛ ɲa, mii iyi í jɔ i mu ɲa wee, araare do jiiida ku je do ara ku kaye do daa didɔ do temua.

13 Í ya yɔkɔ̀ò nje temua ɲa nɔ i ya kpa idei kurarai nje ɲa bii ide ɔɔ í lɔ si anini ɲɲe. Si bei Kirisi í kpa idei kurara ɲɲe, inɲe mɔ i ya cea nje beɛbeɛ ɲa.

14 Iyi í re mɔm i bi nje ɲa. Kubiui á jɔ ì ya maa gbɔsi nje jiiida jiiida ɲa.

15 Nɔ i jɔ laakai ku sũ iyi Kirisi í mu ɲɲe ku maa ce ice si idɔ ɲɲe, domi si laakai ku sũu bei Ilaaɔ í kpe ɲe i jɛò ara akā ɲa. Nɔ i ya maa saabuɛ ɲa.

16 I jɔ idei Kirisi ku kã mam mam si idɔ ɲɲe ɲa, nɔ ku mu ɲɲe bisi ntɔ ntɔ ku ba i kɔ nje si cio nɔ i mua nje gbugbã ɲa.

17 Si kookoosu ɲɲe do si kufɔ ɲɲe i ce fei ndɛɛ do irii Lafɛɛ Jesu nɔ i saabu Ilaaɔ Baaba ɲa na saabuɛ.

Anu akāi inɛ ɲa si kuwɛɛ titɔ

18 Inje inaabo na, i sũa m̀akɔ nne na iri ile si bei í jɔ ine iyi í ne anu akã do Lafẽe ku ce.

19 Inje m̀akɔ na, i bi abo nne na, i maà ya j̀ ì gaabu si na na.

20 Inje amu na, i jirima iyeò baa nne na si ide baa yooma fei, domi bæbei á d̄ã Lafẽe si.

21 Inje baa na m̀, i maà k̄ id̄i ama nne na inɔ nna ku f̀.

22 Inje aru na, i jirima lafẽe nne na si fei ndee si andunyau ih̄, ku maà je bii à leek̄ à waa cɔ ne nnu akã. I jirima na do inɔ akã na si na iyi í j̀ ì mà bærei Lafẽe na, nɔ ku maà je mii iyi á d̄ã amanɛ na si nnu akã ì waa bi ku ce na.

23 Iyi ì waa ce fei i coo do inɔ akã na, nɔ ku je bei Lafẽe ì waa cea na, k̀ je amanɛ na.

24 I mà na iyi Lafẽe á sã nne riba nne na, iyi í je tubu iyi í jileã inee na, domi Kirisii í je Lafẽe nne iyi ì waa cea ice na.

25 Amma ine iyi í ya maa ce laalɔ, á ye ribaɛ si bei laalɔ kuceɛ í to, domi Ilaaɔ ci ya nya ine gɔ ikã.

4

1 Inje lafẽe na, i cea aru nne na dee dee si bei í jɔ. I ye gigi iyi inje m̀ ì ne Lafẽe iyi í wa lele na.

Iyi à dasi wa

2 I temua si kutɔ na, i ya maa tɔ Ilaaɔ waati kãma fei nɔ ì maa saabue na.

3 Nɔ i ce nwa kutɔ na ku ba Ilaaɔ ku fũ nwa kpãa ka waazo ideɛ, ku ba ka yɔkɔ ka sisi asiii Kirisi. Na asiiui ñ waò piisɔ nsei.

4 Na nnu, i ce kutɔ na ku ba n yɔkɔ n sisi asiiu si bei í jɔ ku ba ine na a mà ideu sãa sãa.

5 I je kuwee nne do laakai na si inɔi hai dasi naane nau. I ya ce ice jiida si waati iyi ì ne fei na.

6 I ya j̀ ì ide nne ku d̄ ku gbɔ nɔ ku too kpãa, ku ba i mà si bei í s̄a i jea ine fei ide na.

Fɔi sukud̄

7 Tisiki baakɔ nwa, nnu iyi í je woo ce ice ilu naane do minjiam si icei Lafẽe, á sisi nne baaum fei.

8 Ñ wa n bɔɔ wai bi tu ne ku s̄ ne bei à weɛò, nɔ ku tũ id̄o nne.

9 Onezimu, baakɔ nwa ilu naane, iyi í je inei ide nneui á suu wa. Anai aa sisi nne mii iyi í ba wa ih̄ fei.

10 Aritaaki iyi awaò à wa piisɔ ì ce ne f̄. Maaku if̄i Baanabasiu m̀ wa ce ne f̄. Ñ nɔ ñ sisi nne idei Maakuu tã wo. Bii í naa bi tu ne ì gbaa do inɔ did̄ na.

11 Jesu iyi à waa kpe Zusitu, nnu m̀ ì ce ne f̄. Amanɛ meeta nau ana akã ì je Zuifu woo dasi Jesu naane na iyi à waa bam ice ku ce na bommai Ilaaɔ. À muum gbugbã ntɔ ntɔ.

12 Epafaasi, inei ide nne, woo ce icei Jesu Kirisi, nnu m̀ ì ce ne f̄. Waati kãma fei í ya maa jabui ku maa ce kutɔ na iri nne ku ba ì j̄a si idei Ilaaɔ nɔ ì yɔkɔ ì leek̄ si dim dim na nɔ ì tã s̄olu ì maa ceò id̄obii Ilaaɔ fei na.

13 An yɔkɔ n je seɛdaɛ iyi wa ce lasabu nne ntɔ ntɔ, do

inε ηα iyi à wa Laodisee do Herapolisi.

¹⁴ Luku lokotoro kpaasi jiiida nwau, nηu do Demasi à ce ηε fɔɔ.

¹⁵ I ce inε nwa ηα iyi à wa Laodiseeu fɔɔ do abo iyi à waa kpe Nenfa do inεi igbei Jesu ηα iyi à ya tɔtɔɔ kpasẽε.

¹⁶ Bii ì cio tiau ihẽ ì tã ηα i na inεi igbei Jesu ηα iyi à wa Laodiseeu a cioε. Nɔ bii inεi Laodisee ηau mɔ à cio tia iyi ñ samba nηau à tã, aηa mɔ aa samba nηε wa i cioε ηa.

¹⁷ Nɔ i sã Aasipu ku dasi icεi Lafẽε iyi à jileau iju ku ba ku yɔkɔ ku faataε.

¹⁸ Fɔɔu ihẽ amu takam nii ñ kɔɔ wa. Amui Pɔlu ñ ce ηε fɔɔ. I maà gbeje iyi ñ wa ile piisɔɔ ηa.

Nɔ didɔi Ilaaɔ ku wa si ηε. Ami.

Ti a sinte iyi Pɔlu í kɔa inɛi Tesalonika ɲa

*Pɔlu í ce inɛi Tesalonika ɲa
fɔɔ*

1 Amu Pɔlu do Silasi do Timotee, à ce ɲe fɔɔ, inɛ inɛi igbei Jesu ɲa iyi ì wa Tesalonika ɲa, inɛ iyi ì je ti Ilaaɔ Baaba do ti Lafɛe Jesu Kirisi ɲa. Didɔ do laakai ku sũ ku wɛɛ ɲɛ.

*Naane ku dasii inɛi
Tesalonika ɲa*

2 À ya ka maa saabu Ilaaɔ waati kãma fei na irii inɛ fei, à ya ka nɔ ka maa ye gigi ɲɛ si kutɔɔ nwa.

3 À waa ye gigi ɲɛ si wajui Ilaaɔ Baa nwa do yaase bei ì dasi naane ntɔ ntɔ ɲa, do bei ì bi inɛ ɲa do bei ì ya maa cɔ kpãai Lafɛe nwa Jesu Kirisi dim dim ɲa.

4 Inɛ inɛ nwa ɲa, inɛ iyi Ilaaɔ í bi, à mà iyi í cica ɲe ì je tɛɛ ɲa.

5 Nɔ laabaau jiiida iyi à sisi ɲɛ wo kù naa bi tu ɲe do ide ɲɲu akã, amma do gbugbãí í naa, do sobii Hundei Ilaaɔ ajɔ, nɔ sika kãma kù wa si. Inɛ taka ɲɛ ì mà bei à je kuwɛɛ nwa si anini ɲɛ na aranfãani ɲɛ.

6 Inɛ mɔ ì too si kuce nwa do ti Lafɛe, domi ì gba idei Ilaaɔ ɲa do inɔ didɔ iyi Hundee í mu ɲɛ, baa do iyi í naa ɲɛ ijuukpã nla nla wa.

7 Si beɛbe, ì baa ì je yaase jiiida iyi woo dasi Jesu naane

ɲa iyi à wa ilei Masedɔni do Geɛsi fei aa yɔkɔ a too si.

8 Ntɔ ntɔ idei Lafɛe í fangaa hai bi tu ɲe, kù je si Masedɔni do Geɛsi ɲɲu akã. Amma baau naane ku dasi ɲɛ si Ilaaɔ í fangaa bii fei hee kù je baa tilasi mɔm ka fɔ ideu.

9 A waa fɔ bei ì mu wa ɲa si waati iyi à naa bi tu ɲeu, do bei ì jɔ iwɛ ku tɔɔ ɲa, ì kpaasi idɔ ì sinda si Ilaaɔ ɲa ku ba i ceaa ice ɲa, ɲɲu akã iyi í je Ilaaɔ do ntɔ nɔ ɲɲui í je icui kuwɛɛ.

10 Nɔ à gbɔ bei ì waa degbe Jesu amaɛu ku nyi wa hai lele ɲa. ɲɲui í je inɛ iyi Ilaaɔ í jì hai si bale, nɔ á na ku faaba wa hai si idɔkɔi Ilaaɔ iyi wa naa.

2

Ice iyi Pɔlu í ce Tesalonika

1 Inɛ inɛ nwa ɲa, inɛ taka ɲɛ ì mà kunaa nwa bi tu ɲe kù je ngbe.

2 Ì mà ɲa iyi à bú wa, à kpã wa iju Filipi be à bei à naa bi tu ɲe. Do ɲɲu fei, Ilaaɔ í mu nwa wɔkɔ à sisiɔ laabaau jiiida si anini ɲɛ, baa do iyi inɛ ɲa à bi a ganji wa ntɔ ntɔ.

3 Kurara kù wa si waaɔi nwa, nɔ baa yaase bei à waa sisi ɲɛ ideu í je dee dee, a kù waa dī iju ɲɛ.

4 Amma si bei Ilaaɔ í dasi wa naane, í so laabaau jiiida í da nwa si awɔ, beɛbe moi à waa sisi ideu. A kù waa coo si bei á dɔa amane ɲa si. À waa cooi bei á dɔa Ilaaɔ si, ɲɲu iyi í mà yaasei idɔ nwa.

5 Inɛ taka ɲɛ ì mà sãa sãa ɲa nɔ Ilaaɔ í je sɛɛda nwa iyi a kù lele ɲe do ide didɔ gɔ, a kù nɔ a

kù ce waazou ku ba ka gba fia nɛ.

⁶ Nɔ a kù waa de saabu bi tu nɛ walakɔ bi inɛ gɔ nɛ,

⁷ baa bii aa ka yɔkɔ ka nyisi nɛ gbugbã nwa wo si na iyi í jò à jɛ woo bei Kirisi nɛ. Amma à ce ice do daa didɔ si anini nɛ bei iyeyi ama í ya ce do amaɛ nɛ.

⁸ Si na iyi í jò à bi nɛ ntɔ ntɔ, à ya ka tã sɔɔlu, kù jɛ ka na nɛ laabaau jiidai Ilaaɔ nɛ akã, amma do kuwɛɛi awa taka nwai, domi à nɛ kubi nɛ ntɔ ntɔ.

⁹ Inɛ inɛ nwa nɛ, ì waa ye gigi bei à ce ice si anini nɛ hee à gbɛɛji. À ce ice dasã do idũ ku ba ka maà jɛ asoi inɛ gɔ nɛ si waati iyi à waa sisi laabaau jiidai idey Ilaaɔ si anini nɛ.

¹⁰ Inɛ ì jɛ sɛɛda nwa nɛ do Ilaaɔ takɛ iyi isɛɛnɛ nwa si wajui inɛ woo dasi Jesu naanɛ nɛ í má, í jɛ dee dee, nɔ taale kãma kù wa si.

¹¹ Inɛ fei ì nɔ ì mà nɛ iyi à ce nɛ bei baa í ya cea amaɛ nɛ.

¹² À mu nɛ gbugbã, nɔ à tũ idɔ nɛ, nɔ à tɔ nɛ ntɔ ntɔ í jò ì maa nɛ nɛ si bei á sɛlaa Ilaaɔ si, nɛ iyi í kpe nɛ si bommaɛ do si amboeɛ.

¹³ À ya ka maa saabu Ilaaɔ ajɔ fei domi si waati iyi à waazo nɛ kù doo ideu si idey amanɛ nɛ, amma ì gbaa nɛ si ti Ilaaɔ. Nɔ bɛɛɛ mɔi í jɛ do ntɔ, nɔ wa ce ice si inɛ woo dasi Jesu naanɛ nɛ.

¹⁴ Inɛ inɛ nwa nɛ, mii iyi í ba igbei inɛ Jesu Kirisi nɛ iyi à jɛ ti Ilaaɔ si ilei Zudee, nɛ iyi í ba inɛ mɔ nɛ. Ntɔ ntɔ ì ye ijuukpã nɛ hai bi inɛ ide nɛ

nɛ, bei inɛ nɛ mɔ à ye bi Zuifu nɛ.

¹⁵ Zuifu nɛ à kpa Lafɛɛ Jesu do walii nɛ, nɔ à kpã awa mɔ iju. Daa nɛ ci ya dɔa Ilaaɔ si, nɔ à jɛ mbɛɛi inɛ fei.

¹⁶ À ganji mɔm ka cea dimi mmu nɛ waazo iyi á jò a ba faaba. Bɛɛɛ dulum du nɛ iyi à ya maa ce waati kãma fei í teese wa kɔsi wa cea. Amma idɔkɔsi Ilaaɔ í fuka si iri nɛ bei.

Pɔlu í bi inɛ Tɛsalonika nɛ ku ye má

¹⁷ Inɛ inɛ nwa nɛ, si bei à kpɛɔ nɛ ku ye, nɔ à fɛfɛɛ nɛ do ara baa do iyi kù jɛ do idɔ, à waa ce bɛɛ nɛ ntɔ ntɔ à waa ce kookaai ku ba ka ye nɛ.

¹⁸ À bi ka nyi wa bi tu nɛ bɛ má wo, nɔ amu Pɔlu ñ dasi idɔ isɛ fɛfɛlo n naa bɛ, amma Seetam í da nwa kpãa.

¹⁹ Ajɔ iyi Lafɛɛ nwa Jesu á nyi wa, yoomai á jɛ kpãa ku cɔ nwa do inɔ didɔ nwa. Mii aa ka tɔɔɔ fufu má si wajue bii kù jɛ inɛ.

²⁰ Ntɔi, na iri nɛ aa ka tɔɔ fufu nɔ aa ka nɛ inɔ didɔ na iri nɛ.

3

¹ Nɛ iyi í jò waati iyi idɔ nwa í kɔ ku sũ, à lasabu iyi amu akã n gbe ilui Ateni.

² Nɔ à bɛ Timɔtee, inɛ nwa iyi wa ce ice do Ilaaɔ ajɔ si icey laabaau jiidai Kirisiu. À bɔɔ bi tu nɛ ku ba ku sobi nɛ ì leekɔ si dim dim nɛ, nɔ ku mu nɛ gbugbã si naanɛ ku dasi nɛ,

³ ku ba baa inɛ akã nɛ ku maà jò ijuukpãu ku da zigie.

Ine taka nne ì waa mà si ña, ine nñu kù ne bei á ce iyi kù ba wa.

⁴ Baa hai waati iyi awae ña à wεε, à ya ka sō ñe wo ka ni aa kpā wa iju. Bεεbe mɔi í nɔ í ce, si bei ì waa mà si sãa sãa ña.

⁵ Njɔi í jò waati iyi idɔm í kɔ ku sū, ñ be Timotee bi tu ñe be ku ba n mà bei naane ku dasi nne wa ye. N wa n ce njo Seetam, woo lele inεu, ku maa na ku lele ñe i ce dulum ña, nɔ icε nwa ku maa na ku je ngbe.

⁶ Amma nsei iyi Timotee í baa hai bi tu ñe, í sō wa laabaau jiidai naane ku dasi nne do kubi nne. Í sō wa iyi ì ya maa ye gigi nwa do kubi ña nɔ ì waa bi ku ye wa ntɔ ntɔ si bei awa taka nwa mɔ à waa bi ku ye ñe.

⁷ Na nñu, ine inε nwa ña, baa bii í je à ye ijuukpā do wahala fei, inɔ nwa de í tū do saabui naane ku dasi nne.

⁸ Bebei idɔ nwa í baa, si bei ì waa leeki si kpāai Lafēε dim dim ña.

⁹ Zaka beirei aa ka yɔkɔ ka saabui Ilaađ na inɔ didɔ nla nla iyi à ne si wajui Ilaađ Lafēε nwa na iri nne.

¹⁰ Dasā do idū fei à waa tɔɔε ntɔ ntɔ ku jò ka ye ñe do iju má, ku ba mii iyi wa gaizia ñe si naane ku dasiu ka kɔɔ nne si.

¹¹ Ilaađ Baa nwa takae do Lafēε nwa Jesu a ce nwa kpāa ka naa bi tu ñe.

¹² Nɔ Lafēε ku kɔɔ ñe si kubi si inε duusɔɔ do si inε fei hee kú to bei awa mɔ à bi ñe.

¹³ Nɔ ku jò idɔ ñe ku leeki si dim dim, ku jeò dee dee, ku maà ne taale gɔ si wajui Ilaađ Baa nwa, si waati iyi Lafēε nwa

Jesu á nyi wa do inε ña iyi í cica fei.

4

Kookoosu iyi wa d̄a Ilaađ si

¹ Inε inε nwa ña, à kɔ ñe si bei í s̄a i maa ne ña ku ba ku d̄a Ilaađ si. Ntɔi, ì waa ce bεεbe tã ña. Amma iyi í gbe nsei, à waa tɔɔ ñe do irii Lafēε Jesu, i hany a i ce bεεbe i maa koo ña.

² Ntɔ ntɔ, ì mà ikɔ ña iyi à ba hai bi Lafēε Jesu nɔ à sō ñe.

³ Mii iyi Ilaađ í bi si ñe, nñui í je i má ña, waatɔ i nɔ ara ñe mam mam i maà ya ce sakara ña.

⁴ Inε fei í s̄a i mà ara ñe ku mu nɔ kuwεε ñe ku má nɔ ku ne beere,

⁵ ku maà ti ku je do kɔdeei ara bei dimi mmu ña à waa ce, aña iyi a kù mà Ilaađ.

⁶ Si ideu ihē, inε gɔ ku maà raraa kpaasie walakɔ ku jɔɔ taki, domi Ađ Lafēε á kpā woo ce mii bεεbe ña fei iju. À nɔ à sō ñe à kɔnkɔm du ñe tã à ni i ce laakai ña.

⁷ Ilaađ kù kpe wa ka naa ka maa ce sakara, amma í bi ka je inε kumá ña.

⁸ Na nñu, inε iyi í kɔsi ikɔ ñau ihē, kù je amanei í kɔsi amma Ilaađ takaei, nñu iyi í mu ñe Hundee.

⁹ Iyi í je kubii woo dasi Jesu naane ña, kù je tilasi a kɔ ñe wa, domi Ilaađ í nyisi ñe si bei í jɔ i bi ñe inε duusɔɔ.

¹⁰ Ntɔi, ì ne kubii nje tã ña hee do woo dasi Jesu naane ña iyi à wa ilei Masedoni fei. Amma à waa tɔɔ ñe, inε inε

nwa ɲa, i hanya i ya maa ce beɛbe i maa koo ɲa.

¹¹ I kookaai ku ba i ya wa si anu akā ɲa, nɔ i ya ce wūai ara ɲɛ ɲa, nɔ i ya ce ice do awɔ ɲɛ ku ba i ba mii iyi aa maa wɛɛɔ ɲa si bei à jile ɲɛ.

¹² Bii ì waa ce beɛbe ɲa, iseɛne ɲɛ á ne beere baa si wajui hai dasi Jesu naane ɲa, nɔ i kaa je asoi ine kāma ɲa.

Kunyii Lafɛɛ wa

¹³ Inɛ ine nwa ɲa, a kù bi i wɛɛ hai mà yaase iyi í je ti ine ɲa iyi à ku ɲa, ku ba i maà ne inɔ ku fɔ, bei ine ɲa iyi à gbe, aɲa iyi a kù ne kpāa gɔ iyi à waa cɔ.

¹⁴ Awa à dasi naane iyi Jesu í ku, nɔ í jì hai si bale má. Beɛbe moi à dasi naane iyi ine ɲa iyi à dasi Jesu naane à bei à ku, Ilaaɔ á jì aɲa mɔ má hai si bale.

¹⁵ Iyi ihɛ ikɔi Lafɛɛi à waa sɔ ɲɛ be. Awa iyi aa ka wɛɛ si hunde si waati iyi Lafɛɛ Jesu á nyi wa, a kaa ka cuaa iku ɲa.

¹⁶ Waati ɲɲu, aa ka gbɔ anu ku dɔ, do imui amaleka nlau do anui kākākākii Ilaaɔ. Nɔ Lafɛɛ takae á kita wa hai lele. Inei Kirisi ɲa iyi à ku, aɲai aa tako a jì.

¹⁷ Si anyii ɲɲu, awa iyi à wɛɛ si hunde si waati beɛbe, á so wa awaɔ ɲa ajɔ si kudūi ijì, nɔ ka ko Lafɛɛ lele be. Si beɛbei aa ka maa wɛɛ do Lafɛɛ hee do ajɔ fei.

¹⁸ Na ɲɲu, i jò i ya maa mua nje gbugbā ɲa na ideu ihɛ.

5

¹ Inɛ ine nwa ɲa, iyi í je ideu ajɔu do waati si bii mii ɲau be á na ku ce, kù je tilasii ka kɔ ɲɛ.

² Inɛ taka ɲɛ ì waa mà sāa sāa ɲa iyi Lafɛɛ á na ku nyi wai si ajɔ iyi ine kāma kaa mà, bei woo ce ile ɲa à ya naa idū.

³ Waati iyi ine ɲa à waa ni laakai ku sū í wɛɛ, zigiida kù wɛɛ má, be gbakā iri ku kpai andunya á boe ɲa, bei ara kuro í ya ba bāasí. A kaa ba bii aa sa a bɔ má.

⁴ Amma inɛ ine nwa ɲa, i kù wa si ilu kuku ɲa hee ajɔu ku zamba ɲɛ bei kunaai ile.

⁵ Inɛ fei ì je inei inya kumá ɲa do inei dasā ɲa. A kù je inei idū ɲa iyi à wa si ilu kuku.

⁶ Na ɲɲu, ka maà sí njoo bei ine ɲa iyi à gbe, amma í sīa ka wɔ njoo ka maa ceɔ laakaii ara nwa.

⁷ Idūi ine ɲa à ya sí njoo, nɔ idū moi woo mɔ atɛ ɲa à ya mɔ atɛ ku maa kpa ɲa.

⁸ Amma awa iyi à je inei dasā ɲa, í sīa ka ya ce laakaii ara nwa. Ka jò naane ku dasi do kubi ku degbe wa bei ibɔi igū, nɔ kpāai faaba ku cɔ ku je nwa bei fulai isɔ.

⁹ Ntɔ ntɔ, Ilaaɔ kù kpe wa ka naa ka ye idɔɔkɔɛ, amma ku ba ka ba faaba do saabui Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

¹⁰ Nɲui í ku na iri nwa ku ba bii à wɛɛ si hunde si waati iyi á nyi wa walakɔ bii à nɔ à ku mɔi, ka wɛɛ do ɲɲu ajɔ.

¹¹ Na ɲɲu, i ya mua nje gbugbā ɲa nɔ i ya maa sobi nje ku ba i la si naane ku dasi ɲɛ, si bei ì waa ce tā ɲa.

Idei ankāanyi do fɔɔɛ

¹² Inɛ ine nwa ɲa, à waa tɔɔ ɲɛ i ya jirima ine ɲa iyi à waa ce ice ntɔ ntɔ si inɔ ɲɛ, ine ɲa

iyi Lafēe í jò à waa gbã ñe nò à waa nyisi ñe kpāa.

¹³ I jò i ne kubi ñña jiiida nò i mà bēere ñña ña na irii ice ñña. I ya jò i wēèò laakai ku sū ñe duusō.

¹⁴ À waa tō ñe ñe ine nwa ña, i sō ilu ika ña a ce laakai. Ine ña iyi à mōngō munya, i mu ñña gbugbã. I sobi hai ne gbugbã ña. I temua do ine fei ña.

¹⁵ I ce laakai ña i mà jò ine gō ku sãa kpaasiē laalō, amma i hanya i cea ñe jiiida waati kãma fei ña do ine ña iyi à gbe fei.

¹⁶ I jò i ya ne inō didō waati kãma fei ña.

¹⁷ I ce kutō hai ne kō ña.

¹⁸ Bei í jèò fei i saabu Ilaaō ña. Bēbei Ilaaō í bi i ce ña si kuwēe ñe do Jesu Kirisi.

¹⁹ I mà ganji Hundei Ilaaō ku ce ice si ñe.

²⁰ I mà donda amuai walii ku ce ña.

²¹ Amma i jò i wūa mii fei ña nò i mu iyi í sīa ña.

²² I mu ara ñe si kpāai laalō fei ña.

²³ Nò Ilaaō takae, ññu iyi í je icui laakai ku sū, ku nya ñe i je titēe mam mam ña, nò ku degbe hunde ñe do laakai ñe dō ara ñe, taale gō ku mà wa si, hee ku tōò ajō iyi Lafēe nwa Jesu Kirisi á nyi wa.

²⁴ Ilaaō, ññu iyi í kpe ñeu, í ne naane, á nò ku ce fei ndēe.

²⁵ ñe ine nwa ña, i ce nwa kutō ña.

²⁶ I ce ine nwa ña fei fō do kubi ña.

²⁷ Ñ wa n tō ñe do irii Lafēe, i cioa ine nwa ña fei tiau ihē.

²⁸ Nò didōi Lafēe nwa Jesu Kirisi ku wa si ñe.

Ti minjisi iyi Pɔlu í kɔa inɛi Tɛsalonika ɲa

Pɔlu í ce inɛi Tɛsalonika ɲa fɔɔ

¹ Amu Pɔlu do Silasi do Timɔtee, à ce ɲe fɔɔ, inɛ inɛi igbei Jesu ɲa iyi ì wa Tɛsalonika, inɛ iyi ì je ti Ilaaɔ Baa nwa do ti Lafɛɛ Jesu Kirisi.

² Ilaaɔ Baaba do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu ɲɲe didɔ do laakai ku sũ.

Ilaaɔ á kiiti inɛ ɲa si ajɔ iyi Kirisi á nyi wa

³ Inɛ inɛ nwa ɲa, í sɪa ka ya maa saabu Ilaaɔ waati kãma fei na iri ɲɲe. I jɔ ka maa ce bɛɛbɛ domi naane ku dasi ɲɲe wa kɔɔsi ntɔ ntɔ, nɔ kubi iyi ì nɛ inɛ duusɔɔ í la wa kɔɔsii.

⁴ Nɔi í jɔ à waa tɔɔ fufu na iri ɲɲe si igbei inɛi Ilaaɔ ɲa na temua ɲɲe do naane ku dasi ɲɲe si ijuukpã do wahala ɲɲe fei.

⁵ Iyi ihɛi wa nyisi kam kam iyi kiitii Ilaaɔ í je dee dee, domi ijuukpã iyi ì ye fei ɲa na irii bommai Ilaaɔi. Nɲui á jɔ Ilaaɔ ku ka ɲe si inɛ ɲa iyi à to a lɔsi bommaɛu.

⁶ Ntɔi, Ilaaɔ á ce iyi í je dee dee. Inɛ ɲa iyi à waa kpã ɲe iju, á sã ɲɲa ijuukpã.

⁷ Nɔ inɛ iyi ì waa ye ijuukpã ɲau á mu ɲɲe kusimi do awa taka nwa. Iyi be á cei si waati iyi Lafɛɛ Jesu á faata wa hai lele do amaleka ilu gbugbãe ɲa.

⁸ Á naai do ina sàsá ku ba ku kpã inɛ ɲa iyi a kù mà Ilaaɔ iju, aɲa iyi a kù waa jirima laabaau jiidai Lafɛɛ nwa Jesu.

⁹ Gbese iyi aa sã ɲɲa ɲɲui í je nfe ku ce hee do ajɔ fei. Aa fɛɛfɛ do Lafɛɛ Jesu do si amboe ilu gbugbãe

¹⁰ si waati iyi á nyi wa ku je ilu jirima bi inɛ ɲa iyi à je tɛɛ, nɔ inɛ ɲa iyi à dasiɛ naane ɲa fei aa maa cɔɔ do bɛɛɛɛ si ajɔ ɲɲu. Inɛ taka ɲɲe aa wa inɔ ɲɲa ɲa, domi ì dasi sɛɛda iyi à je ɲɲeu naane ɲa.

¹¹ Na ɲɔi í ce à waa ce kutɔɔ ajɔ fei na iri ɲɲe. À waa tɔɔ Aɔ Lafɛɛ nwa ku jɔ ì je kuwɛɛ ɲɲe dee dee si bei í jɔ inɛ ɲa iyi à gbɔ kukpɛɛ a ce. Nɔ à waa tɔɔ má gbugbãe ku jɔ ì ce jiiida iyi ì waa dasi idɔ ɲa nɔ ku jɔ kookoosui naane ku dasi ɲɲe ku kɔ.

¹² Bɛɛbei irii Lafɛɛ nwa Jesu á baɔ amboe hai bi tu ɲe, nɔ inɛ mɔ ì baɔ amboe hai bi tɛɛ ɲa, do saabui didɔi Ilaaɔ do Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

2

Woo ce laalo

¹ Inɛ inɛ nwa ɲa, i jɔ n fɔ ide i kubaai Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi do kutɔtɔɔ nwa do ɲɲu ajɔ. N wa n tɔɔ ɲe

² i maà jɔ idɔ ɲɲe ku dede ɲya ɲya bii inɛ gɔ ɲa à ni ajoi Lafɛɛ í to wa tã. Nɔ i maà jɔ ku mu ɲe biti bii à ce waliie walakɔ waazɔɛ, walakɔ baa bii à ni awai à kɔɔ bɛɛbɛ.

³ I maà jɔ inɛ gɔ ku dɪ iju ɲɲe si ide kãma. Ajo i Lafɛɛu ku bei ku to wa inɛ nkpɔi á fũsi naane ku dasiɛ awɔ. Si anyii ɲɲu, inɛ

iyi wa ba Ilaaḏ jau á faata wa, nḡu iyi í je amai nfe ku ce.

⁴ Mbɛɛi Ilaaḏi wa je. Á so arae ku re mii fei, nɔ ku kɔsi Ilaaḏ do mii iyi inɛ ɲa à waa tɔɔ fei. Kpasɛi Ilaaḏ mɔm nii á koo ku buba ku maa kpe arae Ilaaḏ.

⁵ I kù ye gígi iyi ñ sɔ ɲɛ ideu ihɛ tã waati iyi ñ wa bi tu ɲɛ?

⁶ Amma titã ngɔɔ wa ganjje ku naa nsei, ñ nɔ ñ mà sãa sãa mii iyi í je ɲa. Si bɛɛɛɛ, kaa naa bii kù je waatiɛ í to.

⁷ Ntɔ ntɔ laalɔ wa ce tã si asii, amma í gbe inɛ iyi wa ganjjeu ku nɛ ku bei ku fita gbugbãa.

⁸ Si anyii nḡu, inɛ iyi wa ba Ilaaḏ jau á faata wa nɔ amboei kunaai Lafɛɛ Jesu ku kpa iriɛ. Jesuu, nḡui á kpaɔ do fufui geɛɛ.

⁹ Inɛ iyi wa ba Ilaaḏ jau á naai do gbugbãi Seetam, nɔ ku ce maamaake dimi ikã ikã fei do dobu dobu ɲa ku dɔɔ ijui inɛ ɲa.

¹⁰ Á nɔ ku ce laalɔ dimi ikã ikã baa yooma fei ku dɔɔ ijui inɛ ɲa iyi à waa bɔ nfe ku ce. Aa ce nfe domi a kù nɛ kubii ntɔu iyi á faaba ɲa.

¹¹ Nɔi í jò Ilaaḏ á samba banlala nla nla wa si ɲa ku ba a ya dasi ibo naane.

¹² Bɛɛɛɛ mɔi inɛ ɲa iyi a kù dasi ntɔ naane, nɔ à waa ce laalɔ do inɔ didɔ, aa so taale dei.

À cica ɲɛi i baɔ faaba ɲa

¹³ Inɛ inɛ nwa ɲa, inɛ iyi Lafɛɛ í bi, à nɛ ka ya maa saabu Ilaaḏ waati kãma fei na iri nɲɛ, domi Ilaaḏ í cica ɲɛ hai sintɛɛ i baɔ faaba ɲa do gbugbãi Hundɛɛ, do naane ɲɛ iyi ñ nɛ

si ntɔu ɲa. Hundɛu nḡui í jò ñ je inɛ kumá ɲa.

¹⁴ Mii iyi Ilaaḏ wa le mbe waati iyi í kpe ɲɛ do laabaau jiidau iyi à sisi nɲɛ, ku ba ñ nɛ ikpɛ si amboei Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi.

¹⁵ Na nḡu, inɛ inɛ nwa ɲa, ñ leekɪ dim dim ñ mu ide ɲa iyi à kɔ ɲa si geleɔ gele walakɔ si tia nwau.

¹⁶ Nɔ Ilaaḏ Baa nwa, nḡu iyi í bi wa, nɔ do saabui didɔɛ í mu nwa gbugbã iyi kù nɛ kɔɔ do kpãa ku cɔ jiidu, nḡu do Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi takɛ

¹⁷ a mua idɔ nɲɛ gbugbã, nɔ a jò ñ leekɪ si dim dim ñ ceɔ ice jiidu do ide jiidu fei ɲa.

3

Pɔlu í ni a cea aɲa kutɔɔ

¹ Iyi í gbe, inɛ inɛ nwa ɲa, ñ ce nwa kutɔɔ ɲa ku ba idei Lafɛɛu ku fangaa gbãa gbãa nɔ inɛ ɲa a mà bɛɛɛɛ, si bei ñ ce si anini nɲɛ.

² I ce kutɔɔ ɲa ku ba Ilaaḏ ku nya wa hai si awɔi amanɛ laalɔ hai nɛ iri ɲau, domi kù je inɛ feii wa dasi ideu naane.

³ Amma Lafɛɛ ilu naane. Á mu nɲɛ gbugbã nɔ ku degbe ɲɛ na irii Seetam, inɛ laalɔu.

⁴ Lafɛɛ í jò à dasi ɲɛ naane. Á mà iyi mii iyi à jile nḡeu ñ waa coo ɲa, nɔ bɛɛɛɛi aa ce ñ maa koo ɲa.

⁵ Nɔ Lafɛɛ ku jò kubii Ilaaḏ ku kɔɔsi si idɔ nɲɛ do temua iyi Kirisi takɛ wa mu nwa.

Í sɩa amanɛ ku ce ice

⁶ Inɛ inɛ nwa ɲa, à waa tɔɔ ɲɛ do irii Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi, ñ jò kpaasi woo dasi Jesu naane

baa yooma fei iyi à je ilu ika ña ña a kù waa too si kukasi iyi à na ñeu.

⁷ Ñe taka ñe ì mà ña iyi í sía i sísi daa nwa ña. Í sía i sísi daa nwa ña domi a kù je kuwee nwa si anini ñe do ika.

⁸ A kù jò iné gò ku wo wa nfe nfe hai sã fia, amma à ya ka maa ce icéi ntò ntò aléò daakò hee ka gbéji ku ba ka maà je asoi iné gò.

⁹ Kù je a ni a kù ne kpãae, amma à bi awa taka nwa ka nyisi ñe yaase jüda iyi ñe maa ya kò i sísi,

¹⁰ domi baa waati iyi à wa bi tu ñe à sã ñe à ni, iné iyi kù bi icé ku ce, kù ne a jò lafëe ku je.

¹¹ Wee à gbò iyi iné gò ñe ña ilu ika ñai iyi a kù waa ce ngògò í gbe wòbia ku gũ.

¹² À waa sã amane dimi beebe ña a tó ña suuru na irii Lafëe Jesu Kirisi, a ya ce icé ku ba a wo ara ña.

¹³ Amma ñe iné nwa ña, i maà ya gbéji do jüda ku ce.

¹⁴ Iné iyi í kò ku gbò ide iyi à kò si tiau ihë i laakae ña ña i maà jò ngògò ku kosi ñe do ñu, ku ba anyò ku muu.

¹⁵ Amma do ñu fei i maà ti i dooae bei mbé, amma i nyisie kpãa bei iné ñe.

Fòoi ankãanyi

¹⁶ Nò Lafëe, ñu iyi í je icui laakai ku sũ, ku mu ñe laakai ku sũ waati kãma fei si mii iyi í ba ñe fei. Lafëe kù wee do ñe fei.

¹⁷ Amui Pòlu, ñ ce ñe fò. Fòu ihë, do awò amu takam nii ñ kòò. Ñui í je seedam si tiam ña fei. Kukòm nii mbé.

¹⁸ Nò didõ Lafëe nwa Jesu Kirisi kù wee do ñe fei.

Ti a sinte iyi Pɔlu í kɔa Timotee

Pɔlu í ce Timotee fɔɔ

¹ Amu Pɔlu ñ wa n ceɛ fɔɔ, amu iyi ñ jɛ woo bei Jesu Kirisi. Ilaaɗ woo faaba nwa do Jesu Kirisi, nɲu iyi à waa cɔ kpāaɛ, aɲai à jilɔɔ si n jɛ woo bɛ.

² Ñ ceɛ tiaɯ ihɛ wai Timotee, awɔ iyi ñ yɛ bei ama abím si kpāai naane ku dasi. Ilaaɗ Baaba do Jesu Kirisi Lafɛɛ nwa a ce araareɛ a muuɛ didɔ do laakai ku sũ.

I ce laakaii woo kɔsi cio ilu ibo ɲa

³ Nsei, ñ bi i buba Efɛɛzu si bei ñ sɛ wo si waati iyi ñ bɔ ilei Masedoni. Ine gɔ ɲa à wa bɛ iyi à waa kɔ ine ɲa si cio mmu. Ganji ɲa.

⁴ Sɔ ɲa a maà ti a dasi laakai ɲa si ide ɲa iyi ine ɲa à bu à waa fɔ do irii bala nwa ɲa iyi à ya maa de ku mà. Nɲu ɲau bei wa naaɔ kakɔɔ ɲa wa, kaa nɔ kù mua ine ɲa gbugbã si naane ku dasi ɲa icei Ilaaɗ ku bei ku bɔ waju.

⁵ Amma mii iyi à waa le à waa sɔ ɲeɔ ideu ihɛi í jɛ kubi ɲɲe ku kɔɔsi, kubi iyi wa naa hai si idɔ iyi í má, do idɔ hai ne taale.

⁶ Wee ine gɔ ɲa à yaa hai si ideu ihɛ nɔ à koo à lɔ si kakɔɔ nfe ku ce.

⁷ À bi aɲa a jɛ woo kɔ ine ɲa si cioi woodai Ilaaɗ, amma aɲa taka ɲa a kù mà yaasei ide iyi à waa fɔ baa do iyi à waa fɔɔ do naane nla nla.

⁸ Awa à mà iyi wooda í sɛa bii amanɛ ɲa à waa ceɔ ice si bei í jɔ.

⁹ Nɔ à mà iyi a kù jile wooda na ine dee dee ɲa. À jilɔɔi na woo donda wooda ɲa, do hai gbɔ ide ɲa, do ilu dulum ɲa, do ine ɲa iyi a kù mà bɛɛɛɛi Ilaaɗ walakɔ mii ɲa iyi à jɛ tɛɛ, do ine ɲa iyi à waa kpa iyeɔ baa ɲa ɲa, do woo kpa ine ɲa,

¹⁰ do woo ce sakara ɲa, do inemakɔ ɲa iyi à ya maa sũɔ nje, do ine ɲa iyi à waa ce ine ɲa ile à waa ta, do woo sɔ ibo ɲa, do woo ceekpe si ibo ɲa, do ine ɲa iyi à waa ce mii baa yooma fei iyi kù waa too si cio jiiɗa.

¹¹ Cio jiidau í naai hai si laabaau jiiɗa iyi à daam si awɔ. Ilaaɗ ilu amboei iyi í ya weea ine ɲai laabaau jiidau wa fãa.

Í saabu Ilaaɗ na araareɛ

¹² Ñ saabu Jesu Kirisi Lafɛɛ nwa, nɲu iyi í muum gbugbã ñ ceɔ iceɱ. Ñ saabue si na iyi í jɔ í kam ilu naane nɔ í cicaam si iceɛ,

¹³ baa do iyi ñ ya n maa n fɔ laalɔɛ wo nɔ ñ ya n maa n kpāa iju nɔ idɔɔkɔm ci ya jĩ. Do nɲu fei, í ce araarem si bei n kù mà mii iyi ñ wa n ce, si na iyi í jɔ n kù dasie naane wo.

¹⁴ Nɔ wee didɔi Lafɛɛ nwa í caa sim, nɔ í jɔ ñ dasie naane nɔ ñ ne kubii ine ɲa.

¹⁵ Ide ilu naanei iyi í jɔ í yɔ awɔ í gba ɲa mam mam. Ideu wee. Jesu Kirisi í naai si andunya ku faaba ilu dulum ɲa. Amui ñ re ɲa do dulum,

¹⁶ amma Ilaaɗ í ce araarem ku ba Jesu Kirisi ku yɔkɔ ku

nyisi temua hai ne kɔɔe si amu iyi n̄ je ine ngboi ilu dulum ɲa. Nɔ n̄ bi n̄ jea ine ɲa iyi aa na a dasiɛ naane a ba kuwee hai tã yaase jiida.

¹⁷ Ilaaɗ ɲɲu akãi í je ilaalu hee do ajɔ fei, ci ya ku nɔ a ci ya yɔɔ do iju. Ka saabuɛ nɔ ka mà bɛɛɛɛ hee do ajɔ fei. Ami.

¹⁸ Timotee amam, ide iyi n̄ wa n̄ jilɛɛ wee si bei à ce waliie wo na iriɛ. Jɔ idei waliuu ku je j̄inei igũɛ iyi aa maa jabuò i ceò igũ jiida.

¹⁹ Leekí dim dim si naane ku dasiɛ nɔ i mà ce nkãma iyi á j̄ò idɔɛ ku ye taaleɛ. Amma ine gɔ ɲa ngu ɲa à kɔ ku gbɔ lasabu jiida iyi idɔ ɲɲa wa s̄ɔ ɲa nɔ à j̄ò naane ku dasi ɲɲa í ce nfe.

²⁰ Si inɔ ɲɲai Himenee do Alesandu à wa, nɔ n̄ so ɲa n̄ daa Seetam si awɔ ku ba a mà iyi kù s̄ia a maa fɔ laaloí Ilaaɗ.

Idei kutɔɔ

2

¹ Mii sinte iyi n̄ wa n̄ tɔɔ ɲɛi í je i ya ce kutɔɔ ɲa. Mii iyi í ne bukaataɛ fei, i ya tɔɔ Ilaaɗ ɲa nɔ i ya ce kutɔɔ na irii ine fei ɲa nɔ i ya saabu Ilaaɗ na iri ɲɲa ɲa.

² Nɔ i ya ce kutɔɔ ɲa na irii ine ngboi ile ɲau hee do inei anyi ɲɲa ɲau fei, ku ba ka yɔkɔ ka je andunya nwa do laakai ku sũ, nɔ ka ya ce kuwee jiida ku ba ine ɲa a mà bɛɛɛɛ Ilaaɗ.

³ Dimii kutɔɔ bɛɛbei í s̄ia nɔ í ya d̄s̄a Ilaaɗ woo faaba nwa si.

⁴ Í bi bɛɛbei domi í bi ine fei ku ba faaba nɔ ku mà ntɔ.

⁵ Ntɔ ntɔ Ilaaɗ akãi í weɛ, nɔ ine akã mɔi í wa si afei Ilaaɗ do amane ɲa ku ba ku j̄ò amane ɲa a d̄s̄ do Ilaaɗ. Lafɛeu ɲɲui í

je Jesu Kirisi, ɲɲu iyi í baa í je amane,

⁶ nɔ í na arae ku yaò ine fei hai si dulum deɛ. Bɛɛbei si waati jiidaɛ í nyisi wa iyi Ilaaɗ í bi amane fei ku ba faaba.

⁷ Na ɲɲui Ilaaɗ í cicaam n̄ je woo waazo do woo bɛ, nɔ n̄ kɔ dimi mmu ɲa si cio si ide ntɔ nɔ n̄ s̄ɔ ɲa a dasi Jesu naane. Ntɔi n̄ wa n̄ fɔ n̄ kù wa n̄ s̄ɔ ibo.

⁸ Na ɲɲu, tengi bii à ya ce kutɔɔ ɲa fei, bii inemɔkɔ ɲa à wu awɔ lele à waa ce kutɔɔ, n̄ bi ku ya je do idɔ kumá, idɔɔkɔ do kakɔɔ ku mà ya wasi.

⁹⁻¹⁰ Bɛɛɛɛ mɔi n̄ bi inaabo ɲa a ya dasi j̄ine ku ne bɛɛɛɛ ɲa si azaka. Í s̄ia booda ɲɲa kù je kookoosu jiida si bei í j̄ò inaabo ɲa iyi à ni aɲa à mà bɛɛɛɛ Ilaaɗ a ya ce, ku mà ti ku je do iri kubai faayi walakɔ do sabai wura ɲa walakɔ do lege ɲa, nɔ a mà ya dasi j̄inei fia nkɔɔ nkɔɔ.

¹¹ Í s̄ia inaabo ɲa a gbɔ ciou si laakai do jirima mam mam.

¹² N̄ kù je inaabo ɲa a kɔ si cio walakɔ a je ine ngboi inemɔkɔ ɲa. Amma í s̄ia a ya maa coko.

¹³ N̄ wa n̄ fɔ bɛɛbei si na iyi í j̄ò Adamui Ilaaɗ í tako í taka í bei í taka ɛfa.

¹⁴ Nɔ kù je Adamui Seetam í d̄i ijuɛ. Ijuí aboɛi í d̄i nɔ abou í kua woodai Ilaaɗ.

¹⁵ Amma inaabo ɲa aa ba faaba si kp̄ai ama ku bí bii à waa mu ara ɲɲa nɔ à leekí si kp̄ai naane ku dasi do kubi do kuwee iyi í má.

3

¹ Ide ilu naane wee. Bii ine gɔ í bi nɔu ku je ine ngbo si igbei inei Jesu ɔa, ice jiidai í bi.

² Í sɔa lafɛɛ ku maà ne taale gɔ nɔ ku ne abo akã lege lege, si anyie nɔ ku je ine gɔ iyi í ya saku nɔ ku mà arae, ku maà je amanɛ yaka yaka, amma ku je ine gɔ iyi í ya yaaɛ ine njoo ɔa nɔ ku je ine gɔ iyi á yɔkɔ ku kɔ ine ɔa si cio.

³ Nɔ ku maà je woo mɔ atɛ walakɔ woo bi ija, amma ku je ilu suuru iyi wa de laakai ku sũ, nɔ ku maà je woo bi fia yaamɔ.

⁴ Nɔ ku je ine gɔ iyi í nɔ kpasɛɛ mam mam, nɔ amae ɔa à ya jirimae nɔ à mà beɛrei ine ɔa.

⁵ Ntɔ ntɔ, bii ine kù mà bei á ce ku mu kpasɛi nɔu takae, beirei lafɛɛ á ce ku mu inei igbei Ilaaɔ ɔa.

⁶ Nɔ kù sɔa ku je ine iyi í dasi Jesu naane titɔ titɔ, domi á yɔkɔ ku na ku ne faau nɔ Ilaaɔ á ye taaleɛ bei í ye taalei Seetam.

⁷ Si anyii nɔu, í sɔa hai dasi Jesu naane ɔa a máa je seeda jiidae ku ba a maà dondae, nɔ ku maà na ku dasi cekũm dii Seetam.

Woo ce icei igbei inei Jesu ɔa

⁸ Beɛbe mɔi woo ce icei igbei inei Jesu ɔa á sɔa a je ine ɔa iyi à ne beɛɛɛ, a maà ti a je ilu gele minji ɔa, walakɔ woo mɔ atɛ yaamɔ, walakɔ woo de fia do bisi laalo.

⁹ Amma í sɔa a leekɔ dim dim si naane ku dasi do idɔ iyi í má.

¹⁰ Nɔ í sɔa a cɔ laakai ɔa titã. Bii à ye a kù ne taale gɔ a bei a losi ice ɔa ku ce.

¹¹ Beɛbe mɔi í sɔa abo nɔa ɔa a je ine ɔa iyi à ne beɛɛɛ, nɔ a maà je woo sɔ irii ine, amma a je woo gaya ɔa iyi à ne naane si mii fei.

¹² Í sɔa woo ce icei igbe ɔau a je ilu abo akã lege lege nɔ a je ine ɔa iyi à nɔ ama nɔa ɔa do inei kpasɛ nɔa ɔa mam mam.

¹³ Woo ce ice ɔau, bii à waa ce ice nɔa do inɔ akã aa ne beɛɛɛ si kuwɛɛ nɔa, nɔ aa ne idɔ ku buba ntɔ ntɔ si naane ku dasi iyi Jesu Kirisi wa mu nwa.

Asii nla nla

¹⁴ Ñ dasi idɔ n naa n yeɛ, amma ñ kɔɛ tiaɔ ihɛ wai

¹⁵ ku ba baa bii í na wa kpɛi, i mà bei í jɔ inei nyaanzei Ilaaɔ ɔa a maa neɔ ara nɔa, waatɔ inei igbeɛ ɔa, nɔu iyi í je icui kuwɛɛ. Igbeui í ye bei sɔbei ntɔu do gbugbãɛ.

¹⁶ Do ntɔ, ine gɔ kù weɛ iyi á yɔkɔ ku jã kulai asiii kpãai Ilaaɔ ku tɔɔ nwa. Kirisi í baa í je amanɛ nɔ à yɔɔ, Nɔ Hundei Ilaaɔ í jɔ à mà iyi ine dee deei.

Amaleka ɔa mɔ à yɔɔ.

À waazo ideɛ si dimi baa yooma fei.

Nɔ à dasi ideɛ naane si andunya.

Nɔ à soo lele í nyi si amboeɛ.

Woo kasi cio ilu ibo ɔa

4

¹ Hundei Ilaaɔ í fɔ dee dee í ni si awaatii ankãanyi ine gɔ ɔa aa jɔ kpãai naane ku dasi, a máa jirimae ideɛ woo dɔ ijui ine ɔa do kukɔsii Seetam.

² Dimii kukɔsi nɔu wa naai hai bi ilu muafiti ɔa do woo sɔ

ibo ɲa. Ine ɲau à lele idɔ ɲa hee ci ya ye taale ɲa má.

³ Amane dimi beɛbe ɲai à ya ni kù sɪa ine ɲa a so nje. Nɔ à ya nyi a ni má ije gɔ ɲa à weɛ iyi kù sɪa ine ɲa a jɔɔ, baa do iyi ije ɲau Ilaaɔ́ í taka ɲai ku ba woo dasie naane ɲa iyi à mà ntɔu a ya jɔɔ do saabu aɔ.

⁴ Nkãma kù wa si iyi aa nyɔ, domi mii iyi Ilaaɔ́ í taka fei mii jiidai, nɔ í sɪa ka gba fei ndeɛ do saabu.

⁵ Ntɔ ntɔ, mii fei í mái bii à waa ceò ice do yaase bei ideɪ Ilaaɔ́ í fɔ do bii à waa ce kutɔɔ.

Woo ce ice jiidai Jesu Kirisi

⁶ Bii ì waa kɔa woo dasi Jesu naane ɲa si bisiu ihẽ, aa je woo ce ice jiidai Jesu Kirisi, nɔ naane ku dasi do ideɪ kukɔsi jiidai iyi ì waa too si á yei bei ije iyi ì waa na hundee.

⁷ Amma kɔsi ará hai ne yaase ɲa iyi a kù waa too si ideɪ Ilaaɔ́. Hanya i ce kuweɛɛ si bei á dɔa Ilaaɔ́ si.

⁸ Ntɔi, icei ara aranfãanie kù la, amma ideɪ Ilaaɔ́ ku leekɪ si í ne aranfãani si mii fei, domi si bei á ne kuweɛɛi nsei do ti ala.

⁹ Ide iyi à fɔu be ide ilu naanei iyi í jɔ i yɔ awɔ i gba ɲa mam mam.

¹⁰ Na ɲɔi í ce à jabu à waa ceò ice, domi kpãa ku cɔ nwa si Ilaaɔ́i í wa, ɲɲu iyi í je icui kuweɛɛ, nɔ í je woo faabai ine fei, woo dasi Jesu naane ɲa mɔm nii à re.

¹¹ Sɔ ɲa a jirima mii ɲau ihẽ nɔ i kɔ ɲɲa si cioɛ.

¹² Mà ti i jɔ a dondaɛ na awaasũ ku jee, amma jɔ i nyisi woo dasi Jesu naane ɲa yaase jiidai si ide ku fɔɛ, do kookoosui kuceɛ, do kubiɛ, do

naane ku dasie, do dee dee ku jee.

¹³ Hee n maa n to wa, hanya i ka kukɔi ideɪ Ilaaɔ́, nɔ i kɔ ine ɲa si, nɔ i ce waaɔɔɛ.

¹⁴ Mà ti i ce atafii si amua iyi í wa sie, iyi Hundei Ilaaɔ́ í muɛɛ si waati iyi à ce walii na irie nɔ ine ngboi igbei Jesu ɲa à lee awɔ si iri.

¹⁵ Laakaiɛ fei ku wa si ideu ihẽ, nɔ i naa arae mam mam ku ba ine fei ku ye waju ku bɔɛ.

¹⁶ Ce laakai do bei ì waa je kuweɛɛ do cio iyi ì waa kɔ si nɔ i ya maa temua si. Bii ì waa ce beɛbe, aa ba faaba, awɔ do ine ɲa iyi à waa gbɔ ideɛ.

Iseɛnei woo dasi naane ɲa aɲa duusɔ

5

¹ Mà ya fɔ si mɔkɔ ngbo ɲa ide do gbugbã, amma jɔ i ba ɲa ide ku fɔ kpɛle kpɛle bei baai awɔ takae. Nɔ i cea awaasũ ɲa bei ifɔɛ ɲa do igbãɛ ɲa,

² abo ngbo ɲa mɔ bei iyee ɲa, nɔ inaabo saatara ɲa mɔ i ce ɲɲa bei wecɪɛ ɲa, daae fei kù má bi tu ɲa.

³ Gbɔa jaaɔ ɲa nɔ i mà beere ɲa, aɲa iyi à je jaaɔ do ntɔ.

⁴ Amma bii jaaɔ gɔ í ne amu ɲa wala tɔku ɲa, í sɪa amaɛ ɲau a woo bei ɲɲu mɔ í tako í ce ɲɲa. Bii à waa ce beɛbe à waa cea Ilaaɔ́ icei, nɔ ɲɲui á dɔa Ilaaɔ́ si.

⁵ Inaabo iyi í je jaaɔ do ntɔ nɔ kù ne ine gɔ iyi á woo, kpãa ku cɔɛ fei si Ilaaɔ́i í ya wa nɔ í ya maa ce kutɔɔ ku maa tɔɔ sobie dasɔɔ idũ.

⁶ Amma jaaɔ iyi wa je andunyaɛ do faayi í ye bei iku baa bii í weɛ si hunde.

7 Ide ɲa iyi aa ya maa sɔ̄ ɲa mbɛ ku ba inɛ ɔ̄ ku maà yɛ taale nɲa.

8 Inɛ iyi kù waa gbɔa nyaanzeɛ ɲa, iyi í re mɔm inɛi kpasɛɛ ɲa, lafɛɛ í kɔsi naanɛ ku dasi, nɔ laalo ku jɛɛ í re baa hai dasi Jesu naanɛ.

9 Maà ti i kɔ irii jaaɔ̄ ɔ̄ si tia bii à ya kɔ irii jaaɔ̄ ɲa * bii kù jɛ lafɛɛ í nɛ adɔ̄ kita, nɔ kù jɛ ilu mɔkɔ akã,

10 nɔ ku jɛ inɛ ɔ̄ iyi à waa jɛ sɛɛdaɪ icɛ jiiɔ̄aɛ. Nɔ ku jɛ inaabo iyi í mà amu ɲa ku mu, nɔ ku jɛ inɛ ɔ̄ iyi í ya yaaɛ inɛ njoo ɲa nɔ ku wiɛ kutei woo dasi Jesu naanɛ ɲa †, nɔ ku ya sobi inɛ ɲa iyi a wa si wahala, nɔ kù jɛ inɛ ɔ̄ iyi í ya ce icɛ jiiɔ̄a baa yooma fei.

11 Amma maà ti i doo jaaɔ̄ saatarã ɲa si inɔi jaaɔ̄ ɲa, domi waati iyi kubi á tale ɲa aa ce Kirisi atafii, aa bi a so mɔkɔ

12 nɔ aa jɛ ilu taale ɲa si na iyi í jɔ̄ a kù ceɔ̄ ide iyi à wãu icɛ.

13 Si anyiɛ nɔ aa nɛ ìkà a ya maa dabii dabii kpasɛ̄ do kpasɛ̄. Iyi í re mɔm, aa ya maa sɔ̄ irii inɛ ɲa nɔ a ya maa gũ wɔbia nɔ aa jɛ woo sisi ide ɲa.

14 Na nɲu ɲau bei í jɔ̄ ñ bi jaaɔ̄ saatarã ɲa a so mɔkɔ a bí ama, nɔ a dasi kpasɛ̄ nɲa iju jiiɔ̄a, ku ba a maà na a mua mbɛɛ nwa ɲa kpãa a fɔ laalo nwa.

15 Ntɔ ntɔ jaaɔ̄ ɲau, ɔ̄ɔ̄ɔ̄ ɲa à yaa tã à waa too kpãai Seetam.

16 Amma bii woo dasi Jesu naanɛ ɔ̄ í nɛ jaaɔ̄ ɲa si nyaanzeɛ, í s̄ia ku sobi ɲa, ku maà ti ku kãa igbei inɛi Jesu ɲa asou ku ba igbeu ku yɔkɔ ku sobi jaaɔ̄ ɲa iyi a kù nɛ inɛ ɔ̄.

17 Si anyii nɲu, inɛ ngboi igbe ɲau iyi à waa ce icɛ jiiɔ̄a, í s̄ia i doo ɲa ilu beɛɛɛ iyi à nɛ aranfãani nla nla. Iyi í re mɔm nɲui í jɛ inɛ ɲa iyi à waa ce kookaai si waazo do cio ku kɔsi.

18 Kukɔi idei Ilaaɔ̄ wa fɔ í ni, i maà ti i d̄i gelei kete iyi wa jojo si bilee wa nya yɔyɔɛ. Nɔ wa fɔ má í ni, woo ce icɛ í nɛ kpãa ku gba fiaɛ.

19 Bii à aa à s̄ɛ taale iyi inɛ ngboi igbe ɔ̄ í ce, maà ti i jesi ideu, bii kù jɛ amanɛ minji wala mɛeta í jɛ sɛɛdaɛ.

20 Inɛ ɲa iyi à waa ce dulum, sɔ̄ ɲa si wajui inɛi igbe ɲau fei ku ba inɛ ɲa iyi à gbe a ce njɔ.

21 Ñ wa n tɔɔɛ si wajui Ilaaɔ̄ do Jesu Kirisi do si wajui amaleka kumáɛ ɲa, gbɔ idei kukɔsiu ihɛ, maà ti i ce njoii iju inɛ ɔ̄. Nɔ i maà ti i ce ngɔɔɔ na kubii kpaasi.

22 Maà ti i saasa i lea inɛ ɔ̄ awɔ̄ si iri ku ba i maà nɛ ikpɛ̄ si dulum dii inɛ ɔ̄. Fa arãɛ hai si dulum.

23 Maà ya mɔ inyi nɲu akã, amma i ya mɔ vɛɛ keeke na baanii inɔɛ si na iyi í jɔ̄ i ci ya fɛ bɔɔ.

* 5:9 tia bii à ya kɔ irii jaaɔ̄. Si tiau bei à ya kɔ irii jaaɔ̄ ɲa iyi à jesi anja a maà so mɔkɔ má nɔ a na kuwɛɛ nɲa a ceɔ̄ Ilaaɔ̄ icɛ hee kɔɔi kuwɛɛ nɲa. Anjai inɛi igbei Jesu ɲau à ya na bukaatai mii iyi à nɛ. † 5:10 ku wiɛ kutei woo dasi Jesu naanɛ ɲa Bi Zuifu ɲa bii inɛ ɔ̄ í naa kpasɛ̄ ɲa à ya wiɛaa kutɛɛi bei awa mɔ à ya ka mua inɛ inyi ku mɔ. Amma bi Zuifu ɲau, arui í ya wiɛ kutei inɛ njoo.

24 Dulum dii ine gɔ ɲa í ya fitai gbasasa a bei a kiiti ɲa. Amma ti ine gɔ ɲa í ya fitai do ankāanyi.

25 Bεεβε mɔi icε jiiida mɔ í ya fitai gbasasa, nɔ baa bubue iyi a kù yɔɔ waati bεεβε, kaa manji do ajɔ fei.

6

1 Ine ɲa iyi à je aru fei í sía a doo lafēe ɲa ɲa ilu jirima ɲa si mii fei, ku ba ine gɔ ku maà ba faya ku fɔ taalei irii Ilaaɔ walakɔ kukɔsi nwa.

2 Aru ɲa iyi à ne lafēe woo dasi Jesu naane ɲa a maa donda ɲa a ni aɲa à je saa na saabui Lafēe. Amma si na iyi í jɔ ine ɲa iyi à waa je aranfāanii icε nɲau à je woo dasi Jesu naane ɲa iyi Ilaaɔ í bi, nɲui í jɔ í sía a ce nɲa icε ku re. Mii iyi í sía i waazo ɲa mbe nɔ i kɔ ɲa si cioε.

Kukɔsi ibo do amani jiiida

3 Ine iyi wa kɔa ine ɲa si cio mmu gɔ nɔ kù waa too ide ntɔi Lafēe nwa Jesu Kirisi iyi á jɔ kà mà bεerei Ilaaɔ,

4 lafēe ilu faau nla nlai, kù mà nkāma. Amma wa ce bɔɔi kakɔɔ do ide ku fengee. Nɔ hai bei igu do ija do arabu wa naa, nɔ nɲui í ya jɔ ine ɲa a ci ya naane nje.

5 Nɔ í jɔ irii ine ɲa í sinda a kù mà ntɔ, à ya maa ce kakɔɔ hai ne kɔɔ. À tamaa kpāai idei Ilaaɔ ku too á ce ɲa ilu amani ɲai.

6 Ntɔi, kpāai idei Ilaaɔ ku tɔɔ amani nla gɔi, bii amanε í saabu si mii iyi í ne.

7 Ntɔ ntɔ, a kù naaɔ nkāma wa si andunyau ihē, nɔ bεεβε mɔi a kaa ka neɔ nkāma.

8 Na nɲu, bii à ne ije do nyau ɲa á sía ku to wai wo.

9 Amma ine ɲa iyi à waa bi aɲa a je ilu fia nla, à ya dasi kulelei, nɔ bine laalo nkɔɔ nkɔɔ hai ne yaase a mu ɲa bei cekūm nɔ ku sɔsi ɲa si ina iyi ci ya ku a ce nfe.

10 Bεεbei á ce si na iyi í jɔ kubii fiaí í je icāi laalo ikā ikā baa yooma fei. Nɲui ine gɔ ɲa à lɔsi ku de hee à yaa hai si kpāai naane ku dasi, à baa à dasi ara nɲa si kpāai wahala.

Iyi Pɔlu í dasi Timotee ku ce

11 Amma awɔ iyi í je ti Ilaaɔ, saa mii ɲau be fei. Nɔ i lele kpāai dee dee ku je do bεerei Ilaaɔ ku mà do naane ku dasi do kubi do temua do daa didɔ.

12 Jabu jiiida si kpāai naane ku dasi. Leekl dim dim si kpāai kuwεε hai tã si bei Ilaaɔ í kpee. Na kuwεεui ì je sεeda jiiida si wajui ine nkɔɔ.

13 Ñ wa n sɔε si wajui Ilaaɔ, nɲu iyi wa na mii fei kuwεε, do si wajui Jesu Kirisi, nɲu iyi í je sεeda jiiida si wajui Pɔnsu Pilati,

14 jirima woodau, nɔ kuwεεε ku maà ne riisi do taale gɔ hee ku toɔ ajɔ iyi Lafēe nwa Jesu Kirisi á faata wa.

15 Ilaaɔ, nɲu iyi í je icui inɔ didɔ fei, á jɔ ajɔu ku to wa si waatie. Nɲu akā lege legei í ne yiiko si mii fei, nɲui í je ilaalui ilaalui ɲa, do Lafēei lafēe ɲa.

16 Nɲu akāi í je ine iyi ci ya ku. Nɔ í wa si inya kumá iyi ine gɔ kaa yɔkɔ ku maai si. Ine gɔ kù yɔɔ, nɔ ine gɔ kaa yɔkɔ ku

yɔɔ mɔm. Nɲui í nɛ bɛɛɛ do
gbugbã iyi ci ya tã. Ami.

¹⁷ Sõ ilu amani ɲa a maà ti
a tɔɔ fufu, nɔ naane ɲa ku
maà wa si amani iyi á na ku tã,
amma a jò naane ɲa ku wa si
Ilaaã, ɲɲu iyi wa mu nwa fei
ndɛɛ do inɔ akã ku ba ka wɛɛð
inɔ didõ.

¹⁸ Sõ ɲa a ce mii iyi í sɪa, a je
ilu amani si jiidai ku ce, nɔ a ya
kpɛã inɛ ɲa amani ɲa do inɔ
didõ.

¹⁹ Bɛɛbei aa singaa ara ɲa
amani jiidai ala iyi kaa beje nɔ
a ba kuwɛɛ iyi í je kuwɛɛ do
ntɔ.

²⁰ Timotee, ide iyi à daɛ si
awɔu, muu ku sɪa. Fa araɛ hai
si ide nfe nfei andunya. Maà
ce kakɔɔ do inɛ ɲa iyi à waa
tamaa aɲa à nɛ kumà.

²¹ Kumàui inɛ gɔ ɲa à waa ni
aɲa à nɛ, ɲɲui í jò à nyɔ hai si
kpãai naane ku dasi.

Didõi Ilaaã ku wɛɛ do inɛ.

Tia minjisia iyi Pɔlu í kɔa Timotee

Pɔlu í ce Timotee fɔɔ

¹ Amui Pɔlu, woo bei Jesu Kirisi si idɔɔbii Ilaaɔ. Ilaaɔ í dasim n sisi idei kuwɛɛ iyi í wãɔ wa si anu akã nwa do Jesu Kirisi.

² Amui ñ kɔɛ tiau ihɛ wa Timotee, awɔ iyi ñ bi jiidã nɔ ñ ye bei ama abím si kpãai naane ku dasi. Ilaaɔ Baaba do Jesu Kirisi Lafɛɛ nwa a ce araareɛ a muuɛ didɔ do laakai ku sũ.

Saabu do gbugbã ku mua

³ Ñ wa n saabu Ilaaɔ, nɔ iyi ñ wa n tɔɔ do idɔ hai nɛ taale si bei balam ña à tako à ce wo. Waati kãma fei ñ ya n maa n saabu Ilaaɔ na iriɛ, nɔ dasãɔ idũ fei ñ ya n maa n ye gigie si kutɔɔm.

⁴ Ñ wa n ye gigii kukpataɛ *, nɔ iyi í jò ñ bi ku yɛɛ ntɔ ntɔ ku ba inɔ didɔm nɔu ku kã.

⁵ Ñ wa n ye gigii naane ku dasi hai nɛ muafiti iyi ñ nɛ. Dimiei ayie Loisi do iyeɛ Enisi à nɛu. Ñ mà kam kam iyi awɔ mɔ ñ nɔɔ.

⁶ Nɔi í jò ñ wa n yeɛ gigii iyi í sía í ce ice do amua iyi Ilaaɔ í muɛɛ si waati iyi ñ lee awɔ si iriu,

⁷ domi Hunde iyi Ilaaɔ í mu nwa kaa jò ka ce njo, amma í ya jò ka nɛ gbugbã do kubi do ara ku mu.

⁸ Na nɔu, mà ti í ce anyɔi seɛdai Lafɛɛ nwa ku je, nɔ ñ mà ya ce anyɔi amu takam,

amu iyi ñ wa ile piisɔɔ na iriɛ. Amma jò ñ jesi awaɛ ka ye ijuukpã ajɔ na irii laabaau jiidau nɔ ñ maa nɛɔ gbugbã iyi Ilaaɔ í muɛɛ.

⁹ Nɔu í faaba wa nɔ ñ kpe wa ka je inɛɛ ña. Kù je na ice nwa ña iyi à ce, amma si na iyi í jò nɔu takae í bi bæbei na didɔɛ. Didɔɛu í jile nwai hai tako tako na anu akã nwa iyi à ce do Jesu Kirisi.

¹⁰ Nsei, kunaai woo Faaba nwa Jesu Kirisi í nyisi wa didɔu. Jesu Kirisiu í kpa irii gbugbã iku nɔ ñ nyisi wa kuwɛɛ iyi ci ya tã na saabu laabaau jiidau.

¹¹ Ilaaɔi í jò ñ je woo be do woo kɔsi cio ku ba n sisia inɛ ña laabaau jiidau.

¹² Nɔi í jò ñ wa n ye ijuukpãu ihɛ. Amma anyɔ kù waa muum, domi ñ mà inɛ iyi ñ dasi naane ñ nɔ ñ mà kam kam iyi í nɛ gbugbã ku maa mu ide iyi í jòɔm nɔu hee ajɔu koo toɔ wa.

¹³ Ide ntɔu iyi ñ sisie, muu do naane jiidã do kubi iyi à nɛ si anu akã nwa do Jesu Kirisi.

¹⁴ Ide jiidã iyi à daɛ si awɔ, muu do gbugbãi Hundei Ilaaɔ iyi í wa si wa.

¹⁵ Awɔ takae ñ mà iyi inɛi Azii ñau fei à fũ sim awɔ. Si inɔ nɔa bei Fijeli do Heemɔjeni à wa.

¹⁶ Ilaaɔ kù ce araareɛ nyaanzei Onɛzifɔɔ domi í muum gbugbã isɛ fɛɛfelo. Kù nɔ kù ce baa anyɔi iyi ñ wa piisɔɔ.

¹⁷ Iyi í to wa Romu mɔm í dɛdɛɛm nii do inɔ akã hee í

* **1:4 ñ wa n ye gigii kukpataɛ** Timotee í kpatai wo si waati iyi Pɔlu wa nɛ. Amma Pɔlu wa bi ku naa ku yɔɔ má ku ba inɔ ku fɔ nɔa ku kpa iri.

koo í yem.

¹⁸ Nɔ Lafɛɛ ku jò Ilaaɔ ku ce araareɛ si aɔi kiitiu. Awo takæ ì mà sãa sãa icɛ iyi í ceem Efɛɛzu.

Woo jabu jiidai Jesu Kirisi

2

¹ Na nɔɔ, awo amam, mua araɛ gbugbã si didɔ iyi à ne do anu akã nwa iyi à ce do Jesu Kirisi.

² Iyi ì gbɔ ñ wa n fɔ si wajui ilu sɛɛda nkpɔu, daa ilu naane gɔ ña mɔ si awo, inɛ ña iyi aa yɔkɔ a kɔ inɛ gɔ ña mɔ si cio.

³ Ijuukpã iyi á naa sie bei amu mɔ fei, jò i jesi bei woo jabu jiidai Jesu Kirisi.

⁴ Sooge iyi í wa ikoi igũ ci ya ce wũai andunya bii wa bi ku ce idɔɔbii inɛ ngboɛ.

⁵ Woo ce gaasai ku sei kaa yɔkɔ ku ba ribai areɛ bii kù jɛ í jirima woodæ ña.

⁶ Bɛɛbɛ mɔi woo logoo iyi í ce icɛ do wahala nɔɔi á tako ku jɛ amaajɛ *.

⁷ Lasabu si ide ña iyi ñ wa n fɔu ihɛ, nɔ Lafɛɛ á sobiɛ i bei i gbɔɔ yaasei fei ndɛɛ.

⁸ Ye gigii Jesu Kirisi, tɔkui Davidi, iyi í jɪ hai si balɛu. Idei í wa si laabaau jiidau iyi ñ wa n waaZO.

⁹ Na laabaau jiidau ñ wa n ye ijuukpã hee à ðim do sesee bei woo ce laalɔ. Amma idei Ilaaɔ si à ði.

¹⁰ Nɔi í jò ñ wa n temuað fei ndɛɛ na irii inɛ ña iyi Ilaaɔ í cicau, ku ba aɔa mɔ a ba faaba do saabui Jesu Kirisi, nɔ a ne ikpɛ si amboɛɛ iyi ci ya tã.

¹¹ Ide ilu naane wee.

Bii à ku do nɔɔ, aa ka wɛɛ do nɔɔ.

¹² Bii à temua, aa ka jɛ bomma do nɔɔ aɔ.

Bii à nɔ à kɔsiɛ, nɔɔ mɔ á kɔsi wa.

¹³ Baa bii à jɛ hai ne naane ña, do nɔɔ fei, nɔɔ í jɛ ilu naane,

Domi kaa yɔkɔ ku kɔsi araɛ.

Woo ce icɛ iyi kù waa ce anyɔi icɛɛ

¹⁴ Ye inɛ ña gigii ide ñau ihɛ fei nɔ i kɔnkɔn du ña si wajui Ilaaɔ ñ ni a maà ya maa ce kakɔɔ si ide ña, domi dimii kakɔɔ bɛɛbɛ kù ne aranfãani kãma, í gbe ku jò inɛ ña iyi à waa gbɔɔ a ce nfe.

¹⁵ Ce kookaai i maa ce iyi aa bað saabu si wajui Ilaaɔ, bei woo ce icɛ iyi kù waa ce anyɔi icɛɛ, iyi í ya maa sisi ide ntɔi Ilaaɔ dee dee.

¹⁶ Amma waasu ide ña iyi a kù ne aranfãani gɔ nɔ a kaa sobi inɛ ña si naane ku dasi nɔa, domi inɛ ña iyi à waa ce bɛɛbɛ à ya na a jɪò Ilaaɔ a maa kooi.

¹⁷ Idei inɛ ñau bɛ í yɛi bei juju sãmi iyi wa bejɛ ara. Si inɔ nɔai Himeneɛ do Filetu à wa,

¹⁸ aɔa iyi à jò kpãai ntɔ nɔ à waa keke naane ku dasii inɛ nkpɔ domi à ni awaatii kujɪi iku ña í lɔ tã.

¹⁹ Do nɔɔ fei, icui naane ku dasi nwa iyi Ilaaɔ í jile do gbugbã kaa yaya. À mà iyi ntɔi si na iyi í jò kukɔi idei Ilaaɔ wa fɔ í ni, Lafɛɛ í mà inɛ ña. Nɔ í ni má, inɛ iyi wa kpe irii Lafɛɛ fei ku saa laalɔ ku ce.

* 2:6 Si tia nwo gɔ ña à ya ni, “bɛɛbɛ mɔi woo logoo á ce icɛi do wahala ku bei ku ba amaajɛ.”

20 Si ile nla jee dimi ikā ikāi í ya wa be. Á ce gōgō ña do wura, gōgō ña mō do isō fūfū. Ine ññu ñau be ajōi jingau nla ñai à ya ceò ice. Amma gōgō ña mō à wee má iyi à ce do amà, gōgō ña mō kaalei, ine ññu ñai à ya maa ceò icei ajō fei.

21 Na ññu, ine iyi wa nya arae hai si laalō ña iyi ñ fō ideeu fei, á yei bei jee iyi í ne beere. Á je ine iyi Ilaaō í cica ikā ku je tee mam mam, nō Lafēe á yōkō ku ceò ice si na iyi í jò í tã sōlu ku ceò ice jiida baa yooma fei.

22 Saa kubi nfe nfei awaasū ña, dede kpāai dee dee ku je, do naane ku dasi, do kubi, do laakai ku sū, awō do ine ña iyi à waa tō Lafēe do inō akā.

23 Amma maà ya ce kakō si mii iyi kù ne aranfāani do iyi kù ne yaase, domi ì mà kam kam iyi ññui í ya na ku bí ija.

24 Nō wee kù sīa woo ce icei Lafēe ku maa ja, amma í sīa kú bi ine fei, nō kú je ine iyi á yōkō ku kō si cio nō ku ya temua.

25 Ine ña iyi a kù waa jesi idee í sīa ku ba ña ide ku fō do kúrò. Á yōkō ku je Ilaaō á mu ñña kpāa a kpaasiò idō ñña a mà ntō,

26 nō laakai ñña ku baa, a gbā hai si taai Seetam, ññu iyi wa mu ña wo nō í jò à waa ce idōbiē.

Waatii ankāanyi

3

1 Amma í sīa i mà ña iyi kuwee nwa á na ku gaabu si waatii ankāanyi.

2 Amane ña aa maa ce idei iri ñña, lasabu ñña fei si fiaí á ya wa, aa je woo tō fufu, aa nyisi iyi aña à je ngōgō, aa maa bu Ilaaō. A kaa jirima baa ñña ña, aa je gudulu ña, a kaa mà beerei Ilaaō.

3 Aa je hai ne kubi ña, a kaa ne araree ine ña, aa je woo sō irii ine ña, a kaa mà ara ñña, aa je ine ku gaabu ña, nō aa je mbeei woo ce jiida ña.

4 Aa je ilu zamba ña, a kaa ne lasabu jiida, aa ne faao. Aa bi faayii andunya ku re Ilaaō.

5 Aa maa too kpāai Ilaaō do gele, amma ilu muafiti ñai domi à kōsi gbugbāe. Fa arae hai bi amane dimi beebe ña.

6 Gōgō ña aa maa lō kpasē do kpasē ña a maa kāmia inaabo hai donda kulele ña. Inaabo ñau, dulum du ña í caa nō à waa too bine ikā ikā fei.

7 Iju iyi í má fei inaabo beebe ñau à waa de aña a mà ngōgō, amma a kaa nō a mà ntōu pai.

8 Si bei Zanēsi do Zambēesi à kōsi Moizi wo, beebe mōi ine ñau mō à kōsi ntōu, iri ñña í sinda mam mam. Naane ku dasi ñña kù ne aranfāani kāma.

9 Amma kookaai ñña kaa bōò ña bii kāma, domi ine fei á na ku ye sūmu ku je ñña, si bei à ye ti Zanēsi do Zambēesi.

Iyi Pōlu í dasi Timotee ku ce

10 Amma awō ì mà sāa sāa yaase bei ñ kō ine ña si cio do yaase bei ñ ce iseenem bi tu ñe, do mii ña iyi ñ dasi idō n ce, do naane ku dasim, do laakaim, do suorum, do kubim, do temuam.

11 Ì mà bõne iyi à nyisim do ijuukpã iyi í bam si ilui Antiõsi do Ikonimu do Lisitu. Kù ne bõne gõ iyi n kù ye be. Amma Lafëe í nyam hai si fei ndee.

12 Ntõi, ine iyi wa bi ku ce kuwëëë dee dee si wajui Ilaaõ si anu akã iyi í ce do Jesu Kirisi kù ne bei á ce iyi kù ye ijuukpã.

13 Amma ine laalõ ña do woo sõ ibo ña waati kãma fei laalõ ñña í ya maa kõsiii. Si bei à waa ðí ijui ine gõ ña, beëbe mõi à waa ðí ijui ara ñña.

14 Amma awõ, leekí dim dim si cio iyi à kõe si, iyi ì dasi naane, domi ì mà ine iyi í kõe si.

15 Hai keekei, ì mà kukõi ideí Ilaaõ iyi á yõkõ ku muë bisí i dasiõ Jesu Kirisi naane ku ba í ba faaba.

16 Kukõi ideí Ilaaõ fei hai bi Ilaaõí wa naa. Nõ í ne aranfaani ku kó ine ña si cio, ku nyisi amanë kurarae, nõ ku dasië kpãa jiidá má, nõ ku nyisië yaase bei á jeð dee dee,

17 ku ba inei Ilaaõ ku kõ, nõ ku tã sõlu ku ceð ice jiidá baa yooma fei.

4

1-2 Ñ wa n tõeí Timotee, i ya maa waazoa ine ña ideí Ilaaõ waati kãma fei. I ya tã sõlu baa bii beirei, à je a kù je. Ñ wa n tõeí si wajui Ilaaõ do si wajui Jesu Kirisi, ññu iyi á kiiti ilu hunde do iku ña. Na irii kunyie wa do kunaai bommaei ñ wa n dasië iceu be. Na ññu, lele ña, nõ i nyisi ña kurara ñña, mu ñña gbugbã, nõ i kõ ña si cioi ideí Ilaaõ do suuru nla nla.

3 Ñ wa n fõ beëbei domi waati gõ wa naa iyi ine ña a kaa bi ideí kukõsi jiidá ku gbõ, amma aa dedea ara ñña woo kõ si cio nkpõ, ine ña iyi aa lele ña do ide iyi à bi ku gbõ.

4 Aa kõ ku gbõ ide ntõu, nõ aa sinda ara ñña si ideí arái amanë ña.

5 Amma awõ, mu arae si mii fei, temua do ijuukpã, ce iceí laabaau jiidau ku waazoe, nõ i jõ iceí ideí Ilaaõ iyi ì waa ce ku kõ mam mam.

6 Amma amu takam, kuwëëm í je bei atëí kuwee iyi à waa nikã, nõ waati iyi an jõ andunya í maai wa.

7 Ñ jabu jiidá, nõ ñ sei ñ bõ hee kõõ, nõ ñ wa n leekí si naane ku dasi dim dim.

8 Nsei, ñ mà iyi an ba ribai dee dee ku je. Lafëe woo kiiti dee deei á muum si ajõ ññu. Kù je amu akã, amma hee do ine ña iyi à bi ajõ kunyie wa fei.

Idei ankãanyi

9 Ce kookaai i hãmëëm wa ñya ñya,

10 domi Demasi í jòm í bõ Tesalonika si na iyi í jõ í bi andunya kaa kaa. Kerësaní, ine ññu í ne ikpa ileí Galatí nõ Titee mõ í ne ikpa ileí Dalumasi.

11 Luku ññu akãí í wa bi tom ihë. Gbã Maaku inèð i naa wa ajõ ña, domi á yõkõ ku sobim si icëm nõu.

12 Ñ be Tisiki Efeëzu.

13 Bii í waa naa, soom kumboo ku nya tütüm wa iyi ñ jõ Torasi kpasëí Kaapusí, do tiam ña, iyi í re mãm ññui í je iyi à ce do batau.

14 Alesandu gbɛdɛu *, í ceem laalɔ ntɔ ntɔ. Lafɛɛ á sãa mii iyi í ce.

15 Awɔ mɔ laakaiɛ, domi í kòsí ide nwa do gbugbã.

16 Inɛ kãma kù nɔ kù leekí do amu sinteu mɔm iyi ñ wa n kòò aram, aŋa feii à jòm. Ilaaɔ ku maà mu ŋa do.

17 Do nŋu fei, Lafɛɛ í leekí do amu í muum gbugbã, ku ba n waaɔo laabaau jiidau mam mam nɔ dimi mmu ŋau fei a gbɔɔ. Nɔ ñ fita si wahalau bei inɛ iyi í gbã hai si gelei muusu nla.

18 Lafɛɛ á nyam hai si laalɔ baa yooma fei, nɔ kú jò n lɔ si bommai leleɛ do alaafia. Ka saabuɛ hee do aɔ fei. Ami.

Fɔɔi ankãanyi

19 Ce Pirisila do Akilasi fɔɔ do inɛi kpasɛi Onezifɔɔ ŋa.

20 Erasitu í gbe Kɔrenti be nɔ ñ jò Torofimu Miletu, domi kù waa nɛ baani.

21 Ce kookaai i naa hee sukui tütü ku maa to.

Ebulusi, do Pudeni, do Linusi, do Kolodia, do inɛ nwa ŋau fei à waa ceɛ fɔɔ.

22 Lafɛɛ ku wɛɛ do awɔ.

Nɔ didɔi Ilaaɔ ku wa si inɛ fei.

* **4:14 gbɛdɛu** Gbede iyi à waa fãau ihɛ kù je bei gbede ku rɔ kaako ŋa. Inɛ nŋu iso ku ce booda ŋa do iwɛ iyi inɛ ŋa à ya maa tɔɔi í ya yó.

Tia iyi Pɔlu í kɔa Titee

Pɔlu í ce Titee fɔ

¹ Amui Pɔlu, woo ce icei Ilaaɔ do woo bei Jesu Kirisi, amui n kɔ tiau wa. À bɛm nii n koo n sobi ine ɲa iyi Ilaaɔ í cicau ku ba a dasiɛ naane, nɔ a mà ntɔu si gãmei kpãai naane ku dasi nwa.

² Iyi bei á jò a maa cɔ kpãai kuwɛɛ hai tã. Ilaaɔ ci ya sɔ ibo. Nɔ baa hai kù takai andunya í ce kuwãi kuwɛɛ hai tã.

³ Nɔ nsei, si awaati iyi í jileu, í jò ideu í fita. Ideui í daam si awɔ n waazoe si bei í jileem, nɲu iyi í je Ilaaɔ woo faaba nwa.

⁴ Amu Pɔlu n wa n ceɛ tiau ihẽ wai, Titee. Si bei do saabum nii ì dasiò Jesu naane bei amu mɔ, nɲui í jò ì je ama abím. Ilaaɔ Baaba do Jesu Kirisi woo faaba nwa a muue didɔ do laakai akã.

Icɛ iyi Pɔlu í dasi Titee Kereti

⁵ N̄jɔɛ Kereti bei ku ba i teese ide ɲa iyi í gbeu, nɔ i cica ine ngbo ɲa si igbei inɛi Jesu ɲa si ilu ɲau fei si bei n̄ sɛu.

⁶ Inɛi iyi á je ine ngboi igbeu í gbe ku je ine iyi kù nɛ taale gɔ, iyi í nɛ abo akã lege lege nɔ amaɛ ɲa à je woo dasi Jesu naane ɲa. Ku maà je a maa sɔ iri ɲa do daa bututu nɔ a maà je amu ɲa iyi a ci ya jirima ine.

⁷ Ntɔ ntɔ, ine ngboi igbeu icei Ilaaɔi wa ce. Na nɲu í gbe ku je hai nɛ taale. Kù sɛa ku je ilu faau, walakɔ ilu idɔkɔ, walakɔ woo mɔ atɛ, walakɔ à bi ija,

walakɔ ine iyi wa bi ku ba fia do bisì laalɔ.

⁸ Amma í gbe ku je ine iyi í ya yaaɛ ine nɲoo ɲa, nɔ ku ya bi mii jiida ku ce. Nɔ ku je ine iyi í mà araɛ. Ku je ine dee dee do ine kumá nɔ ku ya saku.

⁹ Í gbe ku maa mu ide iyi í nɛ naaneu dim dim si bei à kɔaa si. Bɛɛbei á yɔkɔ ku mua ine ɲa iyi à gbe gbugbã nɔ ku tuse ɲa yaasei cio jiida nɔ ku kãmia woo jã ide ɲa.

¹⁰ N̄ wa n fɔ bɛɛbei domi ine nkpɔi í wa si igbeu iyi a kù waa jirima ine ngbo ɲau, ine ɲa iyi à waa dasi ine ɲa iju dūdū do ide nfe. Si inɔ ɲa, Zuifu ɲa iyi à dasi Jesu naaneu, aɲa mɔm nii à re.

¹¹ Í gbe a ganji ɲa, domi à waa bitandi nyaanze nkpɔ si bei à ya maa cio ɲa mii iyi kù jɔ. À ya maa ce bɛɛbei ku ba a baò fia do bisì laalɔ.

¹² Inɛi Kereti gɔ takae iyi í je woo sisi idei iwẽ ɲa í ni, waati kãma fei inɛi Kereti ɲa woo sɔ ibo ɲai, nɔ à gaabu bei inɲai sako ɲa, ilu ika ɲai, lasabu ɲa fei si kpãai ijei í wa.

¹³ Nɔ ide iyi í fɔu ntɔi. Na nɲu, sɔ ɲa ide do kugaabu ku ba a leekɔ dim dim si kpãai naane ku dasi,

¹⁴ nɔ a maà na a too si alái Zuifu ɲau, walakɔ woodai ine ɲa iyi à yaa hai si kpãai ntɔ.

¹⁵ Mii fei í mái bi ine ɲa iyi à má, amma nkãma ci ya má bi ilu riisi ɲa do hai dasi naane ɲa, domi lasabu ɲa do idɔ ɲa fei í nɛ riisi.

¹⁶ À waa fɔ do gele à ni aɲa à mà Ilaaɔ, amma kookoosu ɲa wa jã ɲa ide. À je ine laalɔ do

woo kò ide ɲa, a kaa yɔkɔ a ce mii jiida kãma má.

2

Kukɔsi jiida

¹ Awɔ takae kɔ ɲa si cio jiida.

² Sɔ mɔkɔ ngbo ɲa a jò a mà mii iyi à waa ce, nɔ a je ilu beere iyi à mà ara ɲa nɔ a leeki si kpãai naane ku dasiu dim dim do ti kubi do ti temua.

³ Sɔ abo ngbo ɲa mɔ a maa je kuwɛɛ ɲa dee dee béi í jò inéi Ilaaɔ ɲa à ya ce. A màà je woo sɔ irii iné ɲa wala woo mɔ atɛ. Í sɛa a ya maa mua abo aso mɔkɔ saatarã ɲa bisi jiida

⁴ ku ba a mà bei aa bi mɔkɔ ɲa ɲa do ama ɲa ɲa.

⁵ Nɔ a kɔ ɲa si a mà ara ɲa a je iné ɲa iyi aa leeki do mɔkɔ ɲa ɲa a maa ce icei abo aso mɔkɔ ɲa, a je iné jiida ɲa iyi aa sɛa mɔkɔ ɲa ɲa iri ile. Iyi bei á jò iné gɔ kaa yɔkɔ ku fɔ laalɔi idei Ilaaɔ na iri ɲa.

⁶ Sɔ awaasũ ɲa mɔ a mà ara ɲa.

⁷ Beɛbe mɔi awɔ takae, i ya jò a ye siɛ jiida ku ce si mii fei. Si cioɛ, nyisi ɲa iyi ì je dee dee nɔ ì waa ce mii iyi à dasiɛ.

⁸ Sɔ ɲa idei ntɔu iyi a kaa yeò taalei ideɛ. Iyi bei á jò anyɔ ku mu mbɛɛ ɲɛ ɲa domi a kaa ba laalɔ nwa a fɔ.

⁹ Sɔ aru ɲa mɔ a jirima lafɛɛ ɲa ɲa si mii fei nɔ a ya ce mii iyi á dɔ ɲa si. A màà ya ba ɲa kakɔɔ ku ce,

¹⁰ nɔ a màà ya ce ɲa ile, amma a nyisi ara ɲa iyi aɲa à je ilu naane si mii fei. Beɛbei iné ɲa aa màò beere ciói Ilaaɔ woo faaba nwa.

¹¹ Ñ ni i ce beɛbei domi Ilaaɔ í jò didɔɛ í naa si andunya. Didɔu á yɔkɔ ku mua iné fei faaba.

¹² Didɔu wa sɔ wa ka jò kɔɔɛi andunya do kuwɛɛ iyi kù waa mà beere Ilaaɔ. Beɛbei aa ka ce kuwɛɛ nwa si andunyau ihɛ dee dee, ka màò ara nwa, nɔ ka màò beere Ilaaɔ,

¹³ nɔ ka maa degbeò ajɔ jiida iyi à waa cɔ kpãae, si bii Jesu Kirisi woo faaba nwa á nyisi amboeɛ. Jesu Kirisi ɲɲui í je Ilaaɔ, nɔ ɲɲui í la.

¹⁴ Í so araɛ í na na iri nwa ku ya wa hai si laalɔ baa yooma fei, nɔ ku ce wa iné kumá ɲa ka na ka je bei dimi akã iyi á je titi ɲɲu akã nɔ ka je ilu himma ka maa ceò ice jiida.

¹⁵ Beɛbei í sɛa i ya cioa iné ɲa. Sɔ ɲa ide do kugaabu, nɔ i mu ɲa gbugbã si bei ì ne kpãae. Màà jò iné gɔ ku dondaɛ.

3

Iseɛnei inéi Jesu ɲa

¹ Ye inéi igbei Jesu ɲau fei gigi a ya sɛa ilaalui ile ɲa do iné ngbo ɲa iri ile, a ya jirima ɲa, nɔ a ya tã sɔɔlu si ice jiida fei ku ce.

² Sɔ ɲa a màà ya fɔ laalɔi iné gɔ, nɔ a màà ya de anui iné gɔ, amma a ya cea iné fei jiida nɔ a nyisi iné ɲa daa didɔ.

³ Í sɛa ka ce beɛbe domi tako wo awa mɔ à yei bei iné ɲa iyi à gbe. A kù ne yaase, a ci ya ka jirima Ilaaɔ, à ya ka maa ce kurara. Kɔɔɛi andunya baa yooma fei do faayi ɲai à waa neò wa. À waa ce kuwɛɛ nwa

do ino sãmi do bine. Nɔ à cé nje.

⁴ Amma waati iyi Ilaaɔ woo faaba nwa í nyisi jiida ku je do bei í bi amane ɲa,

⁵ í faaba wa. Waati beɛbeɪ Hundee iyi í da nwa si í bí wa ise gbejisía nɔ í mu nwa kuwee titɔ. Kù faaba wa si na iyi í jò à ce ice jiida, amma si na iyi í jò í ce araare nwai.

⁶ Ilaaɔ í mu nwa Hundee do ino akã na saabui Jesu Kirisi woo faaba nwa,

⁷ ku ba ka na ka je ine dee dee si wajui Ilaaɔ na didɔe nɔ ka je tubui kuwee hai tã iyi à waa cɔ kpãae.

⁸ Ideu í ne naane. N bi i fɔ ideu i sisi ku ba ine ɲa iyi à daɔi Ilaaɔ naane a ce kookaai a ceò ice jiida. Ideu ide jiidai nɔ í ne aranfãani bi ine ɲa.

⁹ Amma i ya feò kudedei ide hai ne yaase ɲa ku ce, nɔ i maà ya de irii bala nwa ɲa kú mà, nɔ i maà ya maa ce kakɔɔ hai tã si gãmei wooda. Iyi be fei ngbei, kù ne aranfãani kãma.

¹⁰ Ine iyi wa feefe ine ɲa, sɔɔ bei ise gbeeji i bei i nya lafɛe ikã.

¹¹ Awɔ takae ì mà iyi amane dimi beɛbe í yaai hai si kpãa jiida, wa ce dulum nɔ kookoosue í jò à ye taalee.

Idei ankãanyi

¹² Wee an na n be Aatemasi walakɔ Tisiki wa bi tee. Waati iyi ine akã ɲɲa á na ku to wa, ce kookaai i naa i bam Nikopolisi, domi bei n bi n maa n wa sukui tütü.

¹³ Mua Zenasi woo mà woodau do Apolo bukaatai mii iyi à bi fei si iseene ɲɲau, ku ba ngɔɔ ku maà gaizia ɲa.

¹⁴ Í sía ine nwa ɲau mɔ a hanya si ice jiida ku ce, ku ba a ba bukaatai mii iyi à bi nɔ a maà je kuwee ɲɲa ngbe ngbe.

¹⁵ Ine ɲa iyi à wa bi tom ihɛ fei à ce fɔɔ. Ce ine ɲa iyi à bi wa si kpãai naane ku daɔi fɔɔ.

Didɔi Ilaaɔ ku wa si inɛ fei.

Tia iyi Pɔlu í kɔa Filemoo

Pɔlu í ce Filemoo fɔɔ

¹ Amu Pɔlu iyi ñ wa piisɔɔ na irii Jesu Kirisi, amu do Timotee inɛ nwa à ceɛ tiau ihɛ wai Filemoo, awɔ baakɔɔ nwa do minjisia nwa si icɛu.

² Nɔ à ce inɛi igbei Jesu ña iyi à ya tɔtɔɔ kpasɛɛu fɔɔ do wecɪ nwa Apia, do Aasipu, ñɲu iyi wa ba wa ku jabu.

³ Ilaaɔ Baa nwa do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu ñɲe didɔ do laakai ku sũ.

Kubii Filemoo do naane ku dasie

⁴ Waati iyi ñ wa n ce kutɔɔ fei ñ ya n ye gigiei nɔ ñ ya n saabu Aɔ Lafɛɛm na iriɛ,

⁵ domi ñ wa n gbɔ baau naaneɛ iyi ì dasi Lafɛɛ Jesu do bei ì bi woo dasi Jesu naane ña fei.

⁶ Ñ wa n tɔɔ Ilaaɔ ku jɔ anu akã iyi awaɛ ña à ne na naane ku dasiu ku jɔ ì mà mii jiidau iyi à ne si kpãai Kirisi fei.

⁷ Baakɔɔm, kubieu í muum gbugbã ntɔ ntɔ do inɔ didɔ nla nla, domi ì waa tũ inɔi inɛi Ilaaɔ ña.

Pɔlu wa tɔɔa Onezimu suuru

⁸ Na ñɲu, baa do iyi ñ ne kpãa na irii Kirisi iyi an tilasiɛ i ce iyi í sɩa,

⁹ do ñɲu fei, na kubii í jɔ ñ wa n tɔɔɛ suuru. Amu Pɔlu, amu iyi ñ je mɔkɔ ngbo, nɔ wee nsei ñ wa piisɔɔ na irii Jesu Kirisi,

¹⁰ ñ wa n tɔɔɛ suurui na irii Onezimu, ñɲu iyi í je bei amam iyi ñ bí si kpãai naane ku dasi si ile piisɔɔ ihɛ.

¹¹ Tako wo kù sobiɛ jiidau, amma nsei í je sobi nla nla bi tɛɛ do bi tom.

¹² Nsei ñ bɔɔ wai bi tɛɛ, ñɲu iyi ñ bi bei arai amu takam.

¹³ Ñ bi ku wa kɔkɔm nii wo ku sobim si agbɛɛ si waati iyi ñ wa piisɔɔ ihɛ na laabaau jiidau.

¹⁴ Amma n kù bi n ce ngɔɔgɔ bii kù yee, domi n kù bi i sobim do tilasi, bii kù je do idɔɔbiɛ.

¹⁵ Á yɔkɔ ku je inɛɔ Onezimu ì fɛɛfe nje ñai wo si waati keekeu ku ba i naa i nɔɔ do aɲ fei.

¹⁶ Kaa nyi wa bi tɛɛ baa bei aru ñɲu akã má, amma í re aru. Á nyi wai bei baakɔɔ jiidau. Ñ ne kubie ntɔ ntɔ, nɔ í sɩa titeɛ ku re, domi kù je arue ñɲu akã, í je baakɔɔɛ si kpãai Kirisi má.

¹⁷ Na ñɲu, bii ì waa kam bei kpaasiɛ, gba ñɲu mɔ bei aa gba amu takam.

¹⁸ Bii ì raraɛ, walakɔ bii wa mu gbeseɛ, sindoɛ si irim.

¹⁹ Wee, ñ wa n kɔ iyi ihɛ do awɔi amu takam, amu Pɔlu, an sãaɛ fei ndɛɛ. Baa bii n kù fɔɔ, awɔ takaa ì mà iyi ì waa mu gbesem na kuwɛɛɛ iyi ì ba.

²⁰ Na ñɲu, awɔ inɛm, ñ wa n tɔɔɛ i ceem didɔu be na irii Lafɛɛ. Tũ inɔm si kpãai Kirisi.

²¹ Ñ ceɛ tiau ihɛ wai si na iyi í jɔ ñ wa n naaneɛ iyi aa jirima ide iyi ñ wa n fɔu, nɔ ñ mà kam kam aa ce ku re baa iyi ñ wa n tɔɔɛu.

²² Mii akãi í gbe, ceem sòlui ile bii an naa n wa, domi ò wa n cò kpãa iyi Ilaaṣ á na ku sindoom wa bi tu ñe má na saabui kutòò ññe.

Sukudṣ ku tòò

²³ Epafaasi, awaò inε iyi a wa ile piisṣò na irii Jesu Kiri-siu, í ni n ceε fṣò.

²⁴ Bεεβε mṓi woo bam icε ku ce ña, Maaku do Aritaaki do Demasi do Luku, aña fei à ceε fṣò.

²⁵ Didṣi Lafṣε Jesu Kirisi ku wa si ñe.

Tia iyi à kɔa inɛi Ebeε ηα

Ilaaḏ í jò Amaí nηu takae í ba wa ide ku fɔ

¹ Tako bala nwa ηα à gbɔ ide ku fɔi Ilaaḏ hai si gelei waliie ηα isε fεεfelo si kpāa ikā ikā.

² Amma si waatii ankāanyiu ihē awa à gbɔ ide ku fɔi Ilaaḏ hai si gelei Amaε takae. Amaui Ilaaḏ í cica ku je woo je tubui mii fei, nηu iyi aηaḏ à taka andunya.

³ Amboe iyi Ilaaḏ í ne fei, si Amaεi aa ka yɔɔ. Amau í jò Ilaaḏ takae dee dee, í nɔ wa mu mii fei do gbugbāi ideε. Waati iyi í ce ice iyi á kpa ideí dulum dii inε ηα í tā, ηɔi í koo í buba lele si awɔ njei Ilaaḏ ilu gbugbā fei.

Amai Ilaaḏ í re amaleka ηα

⁴ Si bei Ilaaḏ í na Amaεu iri iyi í re ti amaleka ηα, beεbe moi Amau takae í re amaleka ηα.

⁵ Do ntɔ, Ilaaḏ kù sɔ inε akāi amaleka ηau ku ni, Awɔi ì je Amam. Hai nnyi ñ je baaε.

Kù nɔ kù je amaleka gɔi wa fāa iyi í ni,

An je baaε, nɔ nηu mɔ ku je amam.

⁶ Amma waati iyi Ilaaḏ í be ama yemmaε wa si andunya í ni, Amalekam ηα fei a gula.

⁷ Ide iyi Ilaaḏ í fɔ na irii amaleka ηau wee. Í ni,

Ñ ce amalekam ηai bei fufu, Woo ce icem ηau mɔ bei amei ina.

⁸ Amma Amaεi wa fāa iyi í ni, Awɔi ì je Ilaaḏ. Ñ jile bommaε hee do aɔ fei.

Dee dee ku jei í je akpai bommaε.

⁹ Ì bi jiida nɔ ì cé laalo.

Na ηɔi í ce amu Ilaaḏ ñ cicaε, awɔ Ilaaḏ.

Ñ nɔ ñ muue inɔ didɔ nɔ ñ jò beεreε í re ti kpaasi ηα.

¹⁰ Nɔ í sɔɔ má í ni,

Awɔ Lafēε, hai sinte awɔi ì jile icui ile.

Do awɔεi ì ceḏ lele.

¹¹ Fei ndεε á ce nfe amma awɔi aa weε.

Lele do ile fei á gboi bei ibɔ.

¹² Awɔi aa taabu ηα bei jine.

Aa nɔ a maa kpaasi bei à ya kpaasi ibɔ.

Amma awɔ i kaa kpaasi, nɔ kuweεε kàa kpa iri.

¹³ Ilaaḏ kù nɔ kù sɔ amalekaε gɔ kù ni,

Buba awɔ njem hee n ce mbεεε ηα bi ku lesi isεε.

¹⁴ Debei, mii amaleka ηα à je. Á je hunde ηα iyi à waa cea Ilaaḏ ice, aηai í ya be a koo a sobi inε ηα iyi aa ba faaba.

2

Idei faaba

¹ Na nηu, í sɔa ka mu ide iyi à gbɔ dim dim ku ba ka maà nyɔɔ,

² domi baa ide iyi amaleka ηα à naaḏ wa í ne gbugbā hee inε iyi kù saalue walakɔ kù jirimae fei í ba ijuukpā iyi í jò.

³ Debei, beirei aa ka ce ka yɔkɔ ka saa ijuukpā bii à waa ceìḏ ideí faaba iyi í to beεbe. Lafēε takae í tako í sisi ideí faabau, nɔ si anyie inε ηα iyi à gbɔɔ à sɔ wa à ni ideu ntɔi.

⁴ Nɔ ɪlaaɔ́ í ce maamaake ikã ikã fei ku ba gbugbãì sɛɛda nɲau ku kɔ̀si. Nɔ́ í cea inɛ nɲa amua ikã ikãì Hundee si beì í bi.

Woo faaba inɛ nɲa

⁵ Ntɔ ntɔ, andunya iyi á na ku naa iyi à waa fãau, kù jɛ amaleka nɲai ɪlaaɔ́ í jilɛ a jɛ inɛ ngboε.

⁶ Amma inɛ ɔ̀ í kɔ̀ bii ɔ̀ í ba ɪlaaɔ́ ide ku fɔ́ í ni, Mii amanɛ í jɛ hee ì waa ce lasabuε.

Yooì í jɛ amanɛ hee i maa gbɔaa.

⁷ Si waati keeke ɔ̀ ì coo inɛ iyi kù to amaleka nɲa.

Ì muaa amboe nɔ́ ì jò́ í nɛ jirima nla nla.

⁸ Ì muaa gbugbã si mii fei. Ntɔì, iyi à ni ɪlaaɔ́́ í naa gbugbã si mii fei, nkãma kù wɛɛ iyi kaa sũaa iri ilɛ. Amma a kù yɛ bii mii fei í sũaa iri ilɛ titã.

⁹ Do nɲu fei Jesu nɲu iyi à kaye wo, nsei à waa yɔ̀ do amboe do jirima nla nla na wahala iyi í yɛ í kuð. Ntɔì, didɔ̀i ɪlaaɔ́́ í tako í jò́ kù to amaleka nɲa si waati keeke ɔ̀. ɪlaaɔ́́ í ce beɛbei ku ba ku yɛ wahala ku kuð na irii inɛ fei.

¹⁰ Do ntɔ, ɪlaaɔ́, nɲu iyi í taka mii fei nɔ́ wa mu fei ndɛɛ, í yɔ̀ iyi í sɪa Jesu ku yɛ ijuukpã ku ba ku jɛ amanɛ iyi í kɔ̀ nɔ́ ku gbã amanɛ nkpɔ́ nkpɔ́ ku naaɔ́ nɲa wa si amboeε, domi Jesui í jɛ icui faaba nɲa.

¹¹ Jesu iyi í wɛ inɛ nɲa hai si dulum du nɲa, nɲu do inɛ nɲa iyi í wɛ nɲau à jɛ amai baa akã. Na nɲu, kù ce anyɔ̀i ku kpe nɲa ifɔ̀ nɲa

¹² tengi bii í ba ɪlaaɔ́ ide ku fɔ́ í ni, An sisia ifɔ̀m nɲa ideε.

An saabuε si aninii inɛ nɲa iyi à tɔ̀tɔ̀.

¹³ Nɔ́ í ni má, An dasi ɪlaaɔ́ naanɛm. Si anyiε má nɔ́ í ni,

Amu wee do inɛ nɲa iyi ɪlaaɔ́́ í muum.

¹⁴ Si beì inɛ nɲau à nɛ ara do nɲɛ, Jesu takæ í na í so ara bei nɲa mɔ́. Í ce beɛbei ku ba na saabui ikuε ku kpa gbugbãì Seetam, nɲu iyi í nɛ gbugbãì iku wo,

¹⁵ nɔ́ ku ya inɛ nɲa iyi à jɛ bei aru nɲa si kuwɛɛ nɲa fei na njoì iku.

¹⁶ Ntɔ ntɔ, kù jɛ amaleka nɲai í naa ku sobi, tɔ̀kui Aburhamu nɲai í naa ku sobi.

¹⁷ Na nɲu, kù nɛ beì á ce iyi kù jò́ ifɔ̀ nɲa si mii fei ku ba ku na ku jɛ woo wee nla iyi í nɛ araare nɔ́ ku jɛ ilu naanɛ si iceì ɪlaaɔ́, nɔ́ ku sã gbesei dulum dii inɛ nɲa.

¹⁸ Do yaase beɛbe á yɔ̀kɔ́ ku sobi inɛ nɲa iyi à wa si kulele, domi nɲu takæ í yɛ ijuukpã si kulele.

3

Jesu í re Moizi

¹ Na nɲu, inɛ inɛm nɲa, inɛ iyi í jɛ ti ɪlaaɔ́, inɛ iyi í kpe do woo dasi Jesu naanɛ nɲa iyi à gbe ku ba í bɔ́ leleì Aɔ́ nɲa, í jò́ í cɔ́ Jesu, nɲu iyi ɪlaaɔ́́ í be wa ku jɛ woo wee nla si kpãai naanɛ ku dasi iyi à waa sisi.

² Bei Moizi í tako í jɛ ilu naanɛ si iceε iyi í cea inɛì Izireli nɲa fei, beɛbe mɔ̀i Jesu takæ í nɛ naanɛ si wajui ɪlaaɔ́, nɲu iyi í jilɔ̀ si iceu.

³ Inε iyi í ma ile í ne beεε í re ileu takæ. Beεbe mai Jesu í ne amboe nla nla iyi í re ti Moizi.

⁴ Ntɔi, ile iyi í ye fei amanɛi í maa, amma Ilaaɔ́ í je inε iyi í ma mii fei.

⁵ Si icε iyi Moizi í cea inɛi Izireli ɲa fei, í ye bei amaace ilu naane si kpasɛi Ilaaɔ́ kú je nwa seɛdaí mii iyi á na ku ce.

⁶ Amma Kirisi nje amai kpasɛ́ ilu naane iyi Ilaaɔ́ í ce inε ngboi kpasɛ́εu. Inɛi kpasɛ́ε ɲau mɔ, awai bii à waa leekí si naane dim dim do si kpāa ku cɔ iyi à waa tɔɔɔ fufu.

Kusími iyi Ilaaɔ́ í jileá inεε ɲa

⁷ Na nɲu, i sotí í gbɔ ide iyi Hundei Ilaaɔ́ í fɔ́ í ni, Bii ì waa gbɔ ide ku fɔi Ilaaɔ́ nnyi ɲa,

⁸ I maà lele idɔ nɲε má bei si ajɔ iyi ì kɔsie ɲa, Si waati iyi ì cɔ laakaie ɲa si gbabua.

⁹ Nɔi Ilaaɔ́ í ni, Tengi bei bala nɲε ɲa à kɔsim à dede idɔɔkɔm, Baa do iyi à ye mii iyi ñ ce hee adɔ́ ciiji.

¹⁰ Na ɲɔi í jò ñ ce idɔɔkɔ́ do aɲa. Nɔ ñ ye idɔ ɲɲa í ya sindaí ajɔ fei hai bi tom. A kù mà kpāam.

¹¹ Si idɔɔkɔ́m ñ ceekpe ñ ni, A kaa lɔsi bi kusími iyi ñ ce nɲa sɔɔluεu ajɔ kāma.

¹² Na nɲu, inε inεm ɲa, i ce laakai, i maà jò inε gɔ nɲε ku ne idɔ laalɔ hai dasi naane, iyi á jò ku sinda hai bi Ilaaɔ́, nɲu iyi í wεε.

¹³ Amma si na iyi í jò Ilaaɔ́ í mu nwa ajɔi nnyi, nɔ ala kù je tu wa, í sía i ya maa mua nje gbugbā ajɔ fei ɲa ku ba inε gɔ

nɲε ku maà jò dulum ku dí ijue hee ku le idɔε.

¹⁴ Ntɔi, à ne ikpɛ́ si kuwεei Kirisi bii à waa leekí dim dim si naane ku dasi iyi à ne hai sinte hee kɔɔε.

¹⁵ Na ɲɔi í jò à ni, Bii ì waa gbɔ ide ku fɔi Ilaaɔ́ nnyi ɲa, I maà lele idɔ nɲε má bei si ajɔ iyi ì kɔsie ɲa,

¹⁶ Yoo ɲai à gbɔ ide ku fɔi Ilaaɔ́ nɔ à kɔsie bii kù je inε ɲa iyi Moizi í gbā hai ilei Ezibitiu fei.

¹⁷ Mà yoo ɲai Ilaaɔ́ wa ce idɔɔkɔ́ hee zakai adɔ́ ciiji bii kù je do inε ɲa iyi à ce dulum nɔ à cuku à ku si gbabuau.

¹⁸ Si waati iyi Ilaaɔ́ í ceekpe í ni, a kaa lɔsi bi kusími iyi nɲu í ce nɲa sɔɔluεu, yoo ɲai wa fāa bii kù je inε ɲa iyi a kù jirima ideε.

¹⁹ Beεbe mai, à ye iyi a kù yɔkɔ a kù lɔsi bi kusímiu si na iyi í jò a kù dasi naane.

4

¹ Kuwāi Ilaaɔ́ iyi í ni aa ka lɔsi bi kusímiu í wεε baa nnyi. Na nɲu, i ce laakai ku ba inε gɔ nɲε ɲa a maà na a to wa do ankāanyi nɔ a ba weε aɲa a kaa ba a lɔ bi kusímiu.

² À waazo nwa laabaau jiida si bei à cea inε ɲa iyi à tako à wa si gbabuau. À gbɔ ideu amma kù ce nɲa aranfāani kāma domi si waati iyi à gbɔɔ, a kù dasi naane.

³ Awa iyi à dasi naane aa ka lɔsi bi kusímiu, bi kusími iyi Ilaaɔ́ í fɔ́ ideε í ni,

Si idɔɔkɔ́m ñ ceekpe ñ ni, A kaa lɔsi bi kusími iyi ñ ce nɲa sɔɔluεu.

Í fə bεεβε baa do iyi í ce sɔɔlui kusĩmiu tã hai waati iyi í taka andunya.

4 Do ntɔi, bii gɔ à fə ideí ajɔ mεεjesiaú à ni,
Ilaađ í kpa irii iceε fei nɔ í sími
sí ajɔ mεεjesia.

5 Do nɔɔ fei Ilaađ í fə ide iyi à tako à ka wau wo iyi í ni,
A kaa lɔ si bi kusĩmi iyi ñ ce
nɔa sɔɔluεu ajɔ kãma.

6 Inε gɔ ɔa aa na a lɔ si bi kusĩmiu. Amma inε sinte ɔa iyi à gbɔ laabaau jiidau a kù lɔsi na ide hai jirima nɔa.

7 Na nɔɔ, nsei Ilaađ í jile ajɔ má, nɔ ajɔui nnyi. Ideu í cei bei Ilaađ í jɔ à na à gbɔɔ hai si gεlei Davidi si anyii adɔ nkpɔ nkpɔ. Ideu í ni,

Bii ì gbɔ ide ku fɔi Ilaađ nnyi
ɔa,

I maà ti i lele idɔ nɔε.

8 Ntɔi, bii í jε si kusĩmiu bei Zozue í bɔð inε ɔa wo, Ilaađ kaa fə ideí ajɔi kusĩmi mmu gɔ iyi á na ku naa.

9 Bεεbei kusĩmi í wεε má iyi í jε ti inei Ilaađ ɔa bei Ilaađ takae í sími si ajɔ mεεjesiaú.

10 Inε iyi í lɔsi bi kusĩmi iyi Ilaađ í ce sɔɔluεu, í kpa irii iceεi si bei Ilaađ mɔ í kpa irii tεε.

11 Na nɔɔ, ka ce kookaai ka lɔsi bi kusĩmiu. Kãma nwa ku maà jε hai gbɔ ide bei inε ɔa. Bii kù jε bεεβε aa ka na ka cuku ka kua bi kusĩmiu.

12 Idei Ilaađi í jε kuwεε, í nɔ í nε gbugbã. Í dɔ anu í re taakuba ilu andε minji. Í nε gbugbã iyi á yɔkɔ ku lɔð hee lelei idɔ ku fεεfε idɔi amanε do lasabuε, ikɔi ara mɔ do lompi.

Nɔ á wuse idɔɔbii amanε do lasabuε.*

13 Nkãma kù wεε iyi wa manjia Ilaađ woo taka. Fei ndεε í cɔ wa jilei si wajuε. Nɔ nɔɔi awa fei aa ka tusea kuwεε nwa.

Jesui í jε woo wee nlaú

14 Do ntɔi à nε woo wee nlaú iyi í bɔ lelei Ađ í to hee bi Ilaađ takae. Nɔɔi í jε Jesu amaε. Na nɔɔ, ka leekɔ dim dim si naane iyi à dasi,

15 domi woo wee nlaú iyi à nεu á yɔkɔ ku ce araareí gbugbã hai nε nwa si na iyi í jɔ à leleε ku ceð laalɔ si mii fei bei awa mɔ, amma kù ce dulum.

16 Kitãi bommai Ilaađi í jε tengi bii aa ka ba didɔ. Na nɔɔ, ka sεkεε si kitãu si kutɔɔ nwa do idɔ ku buba, ku ba ku ce araare nwa nɔ ku mu nwa didɔ iyi á sobi wa si waati iyi í jɔ.

5

1 Woo wee nlaú iyi à ya so hai si inɔi amanε ɔa fei, à ya sooi ku cea Ilaađ ice na iri nɔa ku ba ku ya kooa Ilaađ amua nɔa ɔa nɔ ku ce kuwee ɔa na irii dulum du ɔa.

2 Á yɔkɔ ku ce suuru do inε ɔa iyi a kù mà ngɔgɔ do inε ɔa iyi à yaa hai si kpãa, si na iyi í jɔ nɔɔ takae mɔ kù kɔ.

3 Na ɔɔi í jɔ, kù nε bei á ce iyi kù ce kuwee na irii dulum dii nɔɔ takae bei wa ce na irii inε ɔa.

4 Inε gɔ kaa yɔkɔ ku so araε ku ni nɔɔ í jε woo wee nlaú, bii kù jε Ilaađi í kpoo bei í kpe Arɔɔ wo.

* 4:12 *Idei Ilaađ í jε kuwεε* tia nwo ɔa à ni, "Idei Ilaađ í wεε nɔaawε".

⁵ Bεεβε mɔi baα Kirisi takae kù so araε lele kù ni nɔu í je woo wee nlaυ. Ilaađi í cicae, nɔu iyi í sđo í ni,

Awɔi ì je Amam.

Hai nnyi ñ je Baae.

⁶ Bii gɔ à kɔ ide iyi í sđo má í ni,

Awɔi aa je woo wee do ajɔ fei bei Mεεkizedeki.

⁷ Si waati iyi Jesu í wa si andunya í ya ce kutɔ do anu ku dɔ nla nla do cikāaju. Í tɔɔ sobii Ilaađ, nɔu iyi á yɔkɔ ku nyaa hai si awɔi iku, nɔ í gbɔa si na iyi í jɔ í sūaa iri ile.

⁸ Do iyi í je Amai Ilaađ fei, í kɔkɔ ku jirimae si ijuukpā iyi í ye.

⁹ Iyi í kɔ í tā nɔ í baa í jea ine ɔa iyi à waa jirimae fei icui faaba iyi ci ya tā.

¹⁰ Nɔ Ilaađ í coo woo wee nlaυ bei Mεεkizedeki.

Ka maà jɔ naane ku dasi nwa

¹¹ Mii nkɔ í weε iyi aa ka yɔkɔ ka fɔ si gāmei ideu ihē, amma á gaabu a sisi nɔe yaaseε domi ì baa ì je ine ɔa iyi a ci ya gbɔ yaasei ide nya nya ɔa.

¹² Waati í to bebei bii í jɔ ine mɔ í kɔ ine gɔ ɔa mɔ si ideu, nɔ do nɔu fei, ì kɔ ì waa ne bukaatai ine iyi á kɔ ɔe si mii sinte ɔa si idei Ilaađ. Ine iyi ì to í je ije kili nla nɔ ì nyi ì waa ne bukaatai amɔ má ɔa.

¹³ Ine iyi wa mɔmɔ fei amai, kaa yɔkɔ ku wūa jiida do laalɔ.

¹⁴ Amma ije kili, ijei ine ngbo ɔai, aɔa iyi à mà jiida do laalɔ ku wūa si na iyi í jɔ à ne dɔɔneε.

6

¹ Na nɔu, ka jɔ ide sinte ɔaυ si gāmei Kirisi nɔ ka bɔ waju ka je ine ɔa iyi à jla. A kaa ka jile icui ideu ku kɔsi má. Ideui í je idei idɔ ku kpaasi hai si kookoosui nfe ku ce, do idei naane ku dasi si Ilaađ,

² do idei ikɔi inyi ku dasi ikā ikā, do idei awɔ ku lea ine ɔa si iri, do idei kujli iku ɔa, do ide iyi Ilaađ á jile hee do ajɔ fei si kiitiu.

³ Kookaaii waju ku bɔi aa ka ce bii Ilaađ í bi.

⁴ Ine ɔa iyi à ba inya kumái Ilaađ tā, nɔ à tie amuai lele, nɔ à ba ikpē si Hundei Ilaađ,

⁵ nɔ à yɔɔ iyi idei Ilaađ í sīa, nɔ à mà gbugbāi kuweεi ala,

⁶ bii à sinda à toa idei Ilaađ anyi, a kaa yɔkɔ a sinda idɔ má, domi à sisi à waa kpakpa Amai Ilaađ si jli ku gaatu má nɔ à waa dasie anyɔ si bantuma.

⁷ Ntɔ ntɔ, ile á yɔkɔ ku mɔ inyii jli nɔ amaaje iyi á cea woo logoo ɔa aranfāani á fita. Bii ileu í ce beεbe, á ba kuweei Ilaađ.

⁸ Amma bii agū do agū fūfū ɔai à fita si, ileu kù ce nceεi. Bii í kɔsi Ilaađ á ceekpee, si anyie nɔ ku joo.

⁹ Ine baakɔ nwa ɔa, baa do iyi à waa fɔ beεbe, à waa naane ɔe. À mà iyi ì wa si kpāai faaba ɔa.

¹⁰ Ilaađ í je ine dee dee, kaa gbεje ice nɔe do kubi iyi ì nyisi na irie ɔa, si bei ì gbɔa ineε ɔa wo ɔa, nɔ ì waa gbɔ nɔa baa nsei ɔa.

¹¹ Amma à bi ine baa yooma nɔe fei ku hanya do iju nkpa ku leekɔ si ideu hee kɔεe ku ba

mii iyi ì waa cɔ kpāae ηau ku ce mam mam.

¹² A kù bi í na í ce ika ηa, amma í sisi ine ηa iyi à dasi naane nɔ à temua à waa jèd tubu iyi Ilaaḏ í wā ηa dou.

Ide iyi Ilaaḏ í wā kù ne sika

¹³ Waati iyi Ilaaḏ í cea Aburhamu kuwā í gbasi do irii nηu takae si na iyi í jò ine gɔ kù weε iyi í roo má,

¹⁴ í ni, an weε do ntɔ, nɔ n jò dimie ku kpɔ.

¹⁵ Si beεbei Aburhamu wa temuaḏ nɔ í ba mii iyi Ilaaḏ í wāa do.

¹⁶ Bii ine ηa à waa gbasi ide, à ya cooi do irii ine iyi í re ηa, nɔ kugbasiu ku jò a mà iyi ntɔ ntɔ á cooi nɔ ku kpa irii kakɔw fei.

¹⁷ Beεbei, ine ηa iyi Ilaaḏ í cea kuwāu, í bi ku nyisi ηa mam mam iyi idei nηu kù ne gele ku kɔbia. Na ηoi í jò í gbasi ku ba a mà iyi ntɔ ntɔ á cooi.

¹⁸ Na nηu, idei kuwā do kugbasi, aηa minjii à weε iyi kaa kpaasi, nɔ si ide minji ηau be Ilaaḏ kaa yɔkɔ ku sɔ ibo. Si ide minji ηau bei Ilaaḏ wa mu nwa gbugbā ntɔ ntɔ, awa iyi à waa leekí si kpāa ku cɔ iyi í jile nwa nɔ à ba bi ku manji nwa sie.

¹⁹ Kpāa ku cɔu wa mu idɔ nwai dim dim bei isoi akoi inyi í ya gee akɔu. Isɔ iyi à neu wa soi dim dim do anyii ridoo bi ku wai Ilaaḏ lele.

²⁰ Tengi bei Jesu í cua nwa í lɔ na iri nwa domi í baa í je woo wee nla do aɔ fei bei Mεekizedeki.

7

Mεekizedeki í je ilaalu nɔ í je woo wee má

¹ Mεekizedekii í je ilaalui Salemu do woo weei Ilaaḏ ilu gbugbā fei. Si waati iyi Aburhamu í je amanlu ηa igū wa baa, ηoi Mεekizedeki í bɔ ku kòo ku weea.

² Mii iyi Aburhamu í ba wa fei, í naa í ce ikpēε, si mεewa fei í nya akā í na Mεekizedeki. Yaasei irii Mεekizedekiui í je ilaalu iyi í je dee dee. Si anyii nηu, í je ilalui Salemu, waatɔ ilaalui laakai ku sū.

³ Ine gɔ kù mà baε walakɔ iyeε walakɔ balae gɔ. A kù ce faajii kubie hee má je faajii ikuε. Si beεbe í jɔ Amai Ilaaḏ, nɔ í je woo wee do aɔ fei.

⁴ I cɔ zaka bei kulai mɔkɔu í to, nηu iyi si waati iyi Aburhamu bala nla nwa í je igū, mii ηa iyi í ba wa, si mεewa fei í nya akā í náa.

⁵ Si inoi inei Levi ηa, ine ηa iyi à je woo wee ηau, wooda nwa í na ηa kpāa, si mεewa fei inei Izireli ηa a nya akā a na ηa. Do nηu fei, à je nyaanze akā, aηa fei tɔkui Aburhamu ηai.

⁶ Mεekizedeki í weea Aburhamu iyi Ilaaḏ í cea kuwāu, nɔ baa do iyi Mεekizedeki kù je dimii Levi, do nηu fei, Aburhamu í náa ikpēu.

⁷ Kù ne sika gɔ, ine iyi í re nηui í ya weea kpaasi.

⁸ Inei Levi ηa, aηa iyi ine ηa à ya na akā si mεewau fei, amanε ηai iyi à ya ku, amma Mεekizedeki í weε, si bei kukoi idei Ilaaḏ wa fɔ.

9 Nsei, si waati iyi Aburahamu í náa zakaa, í yei bei Levi takae mǝ í náa, n̄ɲu iyi amaε ɲa à waa ba zakaau,

10 domi baa do iyi a kù bí Levi waati beεbe, í ye bei í wa si arai balae waati iyi balaeu í ko Mεεkizedeki.

11 Wooda iyi Ilaaǝ í na inei Izireli ɲa, kpāai kuweei inei Levi ɲai í je icue. Nsei, bii í je kpāai kuweeu be á yǝkǝ ku jǝ inε ɲa a kǝ mam mam, a kaa ne bukaatai woo wee mmu gǝ ku naa má bei Mεεkizedeki, inε iyi kù je dimii Arǝǝ,

12 domi bii à kpaasi kpāai kuwee beεbe, tilasi í gbe a kpaasi wooda mǝ.

13 Ntǝi, Lafēε nwa iyi ideu wa fāau, í je inei dimi mmu gǝ, nǝ si dimiu inε kāma kù ce icεi kuwee.

14 Ntǝ ntǝ, à mà iyi à buui si dimii Zuda. Moizi kù nǝ kù fǝ idei inε kāma si gāmei dimiu iyi á na ku je woo wee.

Woo wee gǝ iyi í ye bei Mεεkizedeki

15 Yaasei ideu í fita sāa sāa si bei à ye woo wee mmu gǝ í fita iyi í ye bei Mεεkizedeki.

16 A kù coo woo wee si na iyi í jǝ à buu si dimii woo wee ɲa, amma do gbugbāi kuweε iyi ci ya tāi.

17 Do ntǝi, kukoi idei Ilaaǝ í fǝ na irie í ni, Awǝi aa je woo wee do ajǝ fei bei Mεεkizedeki.

18-19 Si beεbei à kpa wooda nwou nǝ à naaǝ kpāa ku cǝ iyi í roo wa, nǝ do saabuεi à waa sekeε si Ilaaǝ. À kpa wooda nwoi si na iyi í jǝ kù ne gbugbā nǝ kù ne aranfāani.

Ntǝ ntǝ, wooda kù jǝ nkāma kù kǝ mam mam.

20 Ilaaǝ í jilǝ woo wee bei Mεεkizedeki nǝ í gbasi ideu. Inε ihǝ ɲa à je woo wee ɲa, kù je do kugbasii Ilaaǝ.

21 Amma do kugbasii Aǝ Lafēε í ce Jesu woo wee í ni, Amu Aǝ Lafēε n̄ gbasi ideu. N kaa n nǝ n dede si idem má. Aa je woo wee do ajǝ fei.

22 Beεbei Jesu í je nwa bei akaasii akabuu iyi í s̄la í re wa.

23 Tengi bii idei Jesu do idei woo wee ɲau í nya ikā wee. Woo wee ɲau à kpǝ si na iyi í jǝ amanε ɲai iyi à ya na à ku, nǝ icε ɲɲa ku leekí.

24 Amma Jesu nje í weεi do ajǝ fei, ɲǝi í jǝ inε mmu gǝ kaa sās̄i agbeε ajǝ kāma.

25 Na n̄ɲu á yǝkǝ ku faaba inε ɲa iyi à waa sekeε si Ilaaǝ do saabuε mam mam, domi í weεi hee do ajǝ fei ku maa tǝǝ Ilaaǝ na iri ɲɲa.

26 Na n̄ɲu, Jesu í je woo wee nla iyi à ne bukaataε. Kuweεi n̄ɲu do ti ilu dulum ɲa kù je dimi akā. Í má, kù ce dulum ajǝ kāma nǝ riisi kāma kù wa siε. À soo í ne hee lelei Ilaaǝ.

27 Kù ye bei woo wee nla iyi ihǝ ɲa, aɲa iyi à ne bukaatai kuwee ajǝ fei, s̄inte na irii dulum dii aɲa taka ɲɲa, si anyie ti inε ɲa iyi à gbe. Inε n̄ɲu í ce kuwee akā iyi í to hee do ajǝ fei si waati iyi n̄ɲu takae í na araε.

28 Woo wee nla ɲa iyi à waa ce icε bei woodai Moizi í jilε, a kù kǝ. Amma woo wee nla iyi Ilaaǝ í jilε do idei kugbasie iyi í fǝ si anyii woodau, n̄ɲui í je Amaε iyi í kǝ hee do ajǝ fei.

8

Jesu woo wee nla nwa

¹ Nsei, irii ideu wee. Awa à nε woo wee nla dimi beεbe, inε iyi wa buba lele si awə njei kitai bommai Ilaađ ilu gbugbā fei.

² Wa ce icei woo wee nla si inə kumái bi ku wai Ađ Lafēε takae, iyi Ađ Lafēε í ce, kù je amanε.

³ À jile woo wee nla baa yooma fei ku cea Ilaađ amua do kuwee ηa. Na ηηu, í gbe woo wee nla nwa kú nε ngəgə iyi á ceò kuwee.

⁴ Bii í je í wa si andunya kaa je woo wee, domi woo wee ηa à weε iyi à waa ce kuwee si bei woodai Moizi wa fə.

⁵ Woo wee ηau à waa sɔsi icei lele. Ice ηηa í jə icei kuwee ntə iyi wa ce leleu. Beεbe mɔi, waati iyi Moizi í tā səlu ku ce ilei acə, Ilaađ í sɔə í ni, jə i coo mam mam ku ye bei n nyisie si antai iri kutau.

⁶ Do yaase bei icei Jesu í reò tu ηa, beεbei akabuu iyi í teese si gāmei Ilaađ do amanε ηa í nε beεre í re. Akabuuu, kuwā iyi í re do beεreui í je icue.

⁷ Bii akabuu sinteu í kə, kaa ne a kpaasie má.

⁸ Amma Ilaađ í ye taalei inε ηa waati iyi í ni,

Amu Ađ Lafēε n ni, ajə wa naa iyi an dī akabuu titə do dimii inei Izireli do inei Zuda ηa.

⁹ Kaa ye bei iyi n dī do bala ηηa ηa,

Ajə iyi n mu awə ηηa n fitaə ηa hai ilei Ezibiti.

A kù leekī do akabuu iyi n dī do aηa.

Na ηηu, n ce si ηa ataffi.

Ideu bei, amu Ađ Lafēε n fə.

¹⁰ Nə n ni má, akabuum wee, iyi an dī do dimii inei Izireli ηa si anyii ajə ηηu.

An dasi woodam si lasabu ηηa.

An kəə si idə ηηa.

An je Ađ Lafēε ηηa nə aa je inεm ηa.

¹¹ Inε kāma ηηa kaa kó inei ilue si cio má walakə kpaasie ku ba ku mām,

Domi aηa fei aa mām hai ama keeke hee ku bə inε ngbo.

¹² An kpa idei kuce laalə ηηa. N kaa n ye gigii dulum du ηa má.

¹³ Idei akabuu titə iyi Ilaađ wa fəui í jə ti takou kù nε aranfāni má. Wee mii iyi wa gbo wa fei, wa bə ku kpa irii.

9

Kutəəi akabuu sinte do ti lele

¹ Si waatii akabuu sinteu wooda í weε si gāmei kutəə, nə ile bi kuwai Ilaađ mə í weε si andunya.

² Ntəi à gū ilei acə. Inə sinteu à ya kpe ile kumá. Bei fitila í wa do taabu do pēε iyi à jileā Ilaađ.

³ Do wajui acə minjisiau * inə mmue gə í wa be má iyi à ya kpe ile iyi í re do kumá.

⁴ Bei bi kuwee iyi à ce do wura í wa, si antaei à ya jo tularε. Be mɔi kpakoi akabuu

* **9:3 acə minjisiau** acə sinteu í je bi ku lə. † **9:4 mana** ije iyi Ilaađ í sambaa inei Izireli ηa wa hai lele waati iyi à wa ghabuau.

Ilaaḥ í wa iyi à bii do wura. Si ino kpakoui, cakai wura í wa, bii à dasi mana †. Nə si ino kpakou mɔi goloí Arḥo iyi Ilaaḥ í jò í da koko wo í wa, do kuta ku munga anu si bii à kə wooda.

⁵ Si antai kpakoui amaleka ilu amboe nau à wa. Wurai à yə à ceò amaleka nau. À jò ikpa nna í fū í bii tenḡi bii à ya nikā njei kuwee na dulum. Amma a kaa ka yəkə ka sisi ideí mii nau ihē fei nsei.

⁶ Do yaase beεbei à jile fei ndεε nə woo wee na à ya lə ino sinteuí ajə fei a maa ce iceí kutəə nna.

⁷ Amma woo wee nlau nḡu akāi í ya lə ino minjisiau adḥ do adḥ gbakā akā do njei mεemu iyi í ya ceəð Ilaaḥ kuwee na dulum dii nḡu takae do iyi inε na à ce si kumà hai mà nna.

⁸ Beεbei Hundei Ilaaḥ wa nyisi wa iyi kpāa iyi wa bə ino ntə iyi í re do kumáu a kù cūu titā waati iyi ile sinteu í wεε.

⁹ Iyi bei í je nwa yaasei mii iyi wa ce nseiú ihē, domi wa nyisi wa iyi amua na do mεemu na iyi à ya ceəð Ilaaḥ kuwee nau kù to ku jò idəi inε iyi wa coou kú má mam mam.

¹⁰ Mii nau be fei wa fə ideí kujε do kumə do ara ku wiε dimi ikā ikā. Woodai ara nḡu akāi iyi Ilaaḥ í jile hee titḥε ku maa naa.

¹¹ Amma waati iyi Kirisi í naa, í je woo wee nla iyi í naəð mii juidai ala wa nnyi. Nḡui í lə ile gə iyi í la í re nə í sfa í re. Kù je amanε nai à coo, waatə kù wa si andunya iyi à taka.

¹² Kirisi nje í lə ino iyi í re do kumáu gbakā akā hee do ajə fei, nə kù je do njei iwo na walakə ti ama ketε na. Njei nḡu takaei í ləð. Beεbei í jò à bað faaba iyi ci ya tā.

¹³ Inε na iyi a kù má à ya fāsi na njei iwo nai do ti ketε kombo na do irurui ketε na iyi à jo, ara nna ku bei ku má.

¹⁴ Bii beεbei, beirei aranfāanii njei Kirisi á to. Do saabui Hundei Ilaaḥ iyi kaa kui í nað Ilaaḥ arae bei kuwee iyi kù ne agbe. Njei á jò idə nwa ku má hai si ice nfe nfe ku ce ku ba ka yəkə ka təə Ilaaḥ, nḡu iyi í je icui kuwεε.

¹⁵ Na nḡi í jò Kirisi í je woo teese kpāa ku ba Ilaaḥ ku dī akabuu titḥ do amanε na nə inε na iyi Ilaaḥ í kpe a je tubu iyi ci ya tā iyi í ce nna kuwāεu. Aa yəkə a je tubuuí na iku iyi Kirisi í ku, ku yað inε na hai si kurara nna iyi à ce si waatii akabuu nwou.

¹⁶ Akabuu dimi beεbe iyi í je ti tubu ku kpē, ku bei ku ce ice tilasi í gbe inε iyi í ce akabuuu ku ku titā.

¹⁷ Ntəi, a kaa ceò akabuuí tubu ku kpē ice bii kù je inε iyi í ce akabuuu takae í ku, domi bii í wεε si hunde akabuuu kaa ne gbugbā ku ce ice.

¹⁸ Na nḡi í ce baa akabuu sinteu, do njei à dūu.

¹⁹ Sinte Moizi í sisia inε fei wooda baa yooma fei si bei Ilaaḥ í jilə. Si anyii nḡu, nə í so njei ama ketε na do ti iwo na do inyi, nə í so ikū nkpa do amaawəi jfi ndii isəpu, í dasi njeu nə í fāsi tiai woodau do inε fei.

20 Nɔ́ í ni, iyi ihēi í je nje iyi wa mua akabuu iyi Ilaaḱ́ í dī do iṅeu gbughā.

21 Nɔ́ í so njeu má í fāsi ilei aɔu do mii ṅa iyi à ya ceḱ kuweeu fei.

22 Si ideí wooda njei í ya jò mii nkpɔ́ ku má. Bii nje kù níkā́ Ilaaḱ́ kaa kpa dulum dii inε kāma.

23 Mii ndii andunya ṅau ihēi iyi à jɔ́ mii ndii lele ṅau à má do kuwee dimi bεεbε. Amma mii ndii lele ṅa taka ṅṅa à ne bukaatai kuwee iyi í re do bεεε.

Kuweei Kirisi í kpa ideí dulum

24 À mà sāa sāa iyi Kirisi kù lɔ́ ile kumá iyi amanε ṅa à ce. Kù lɔ́ ile iyi í jɔ́ bi ku wa ntɔ́ ntɔ́i Ilaaḱ́u, amma í lɔ́i hee lele takæ nɔ́ nsei wa leekí si wajui Ilaaḱ́ na iri nwa.

25 Si bei í lɔ́ be, kù je á ni í ne bukaatai koo ce kuweei araε tuuba nkpɔ́ nkpɔ́. Woo wee nlau, inε ṅṅu í ya lɔ́i adḱ do adḱ si inɔ́ iyi í re do kumá do njei mεεmu gɔ́.

26 Bii í je Kirisi í lɔ́ be tuuba nkpɔ́ nkpɔ́ wo, á ye ijuukpā isε fεεfelo hai sintei andunya. Amma nsei, si waatii ankāanyiu ihē, í na araε bei kuwee gbakā akā iyi í to ku kpa ideí dulum hee do ajɔ́ fei.

27 Si bei Ilaaḱ́ í jilεa inε fei ku ku gbakā akā ku bei ku kiitie,

28 bεεbε mɔ́i Kirisi í na araε gbakā akā bei kuwee í soḱ dulum dii inε nkpɔ́. Á nɔ́ ku na ku faata wa isε gbeejisia, kù je ku naa ku so dulum dii inε ṅa má, amma ku ba faabai inε

ṅa iyi à waa degbεε ṅau kú kḱ mam mam nii.

10

1 Woodai Moizi ideí mii ṅa iyi à jɔ́ mii jiida ṅa iyi aa na a naai wa fɔ́, kù je mii jiida ṅau taka ṅṅa. Na ṅṅu, inε ṅa iyi à waa sekεε si Ilaaḱ́ do kuwee ṅa iyi à ya maa ce dimi akā adḱ do adḱ hai ne kḱɔ́, woodau be kaa yɔ́kɔ́ ku jò a kḱ mam mam.

2 Bii í je yaasei Ilaaḱ́ ku tḱɔ́ bεεbei á jò inε ṅau a má wo, idɔ́ ṅṅa kaa ye taale ṅṅa nɔ́ a kaa ne bukaatai a maa ce kuwee má.

3 Amma kuweeu, í je mii gɔ́ iyi í ya ye inε ṅa gigii dulum du ṅa adḱ do adḱ.

4 Ntɔ́ ntɔ́, njei ketε do ti iwo ṅau kaa yɔ́kɔ́ ku kpa ideí dulum.

5 Na ṅṅu, waati iyi Kirisi í bi ku naa si andunya í sḱ Ilaaḱ́ í ni,

Kù je kuwee walakɔ́ amua ṅai ì bi.

Na ṅṅi í jò ì ceem ara.

6 Kù je kuwee ṅa iyi à ya jo si ina fei sāa sāa

Walakɔ́ kuwee iyi à ya ce na dulum dii inε ṅai á dḱε si.

7 Si anyii ṅṅu nɔ́ ñ ni, amu wee Ilaaḱ́.

Ñ wa n naai n na n ce idɔ́ɔbie Si bei à kḱ idem si tiai wooda.

8 Sinte titā Kirisi í ni, kù je kuwee walakɔ́ amua ṅai ì bi.

Kù nɔ́ kù je kuwee ṅa iyi à ya jo si ina fei sāa sāa walakɔ́ iyi à ya ce na dulum nii á dḱε si. Do ṅṅu fei kuwee ṅa iyi wa fāau à waa cooi si bei wooda í jilɔ́.

9 Si anyii ṅṅu í ni, amu wee ñ wa n naai n na n ce idɔ́ɔbie. Si

bεεbei ì kpa irii kutəə nwou nò ì kpaasie do mmue.

¹⁰ Si bei Jesu Kirisi í ce idəəbii Ilaađ, na ηəi í jə aa ka yəkə ka má hai si dulum du wa ηa na saabui kuweei araε iyi í ce gbakā akā hee do ajə fei.

¹¹ Woo wee fei í ya maa ce icεei ajə baa yooma fei. Nə tuuba nkpə nkpə kuwee akāu bei í ya maa ce nə kaa yəkə ku kpa idei dulum.

¹² Amma kuwee akāi Kirisi í ce na irii dulum. Si anyii nηu, í koo í buba si awə njei Ilaađ hee do ajə fei,

¹³ wa degbe ajə iyi Ilaađ á ce mbεεε ηa bi ku lesi isεε.

¹⁴ Á yəkə ku maa bubae si na iyi í jə amua akāui í jə inε ηa iyi Ilaađ í ce inεε ηa à má mam mam hee do ajə fei.

¹⁵ Hundei Ilaađ mə wa je nwa sεεdai ideu. Sinte titā í ni,

¹⁶ Ađ Lafēε í ni, akabuu iyi an dī do aηa si anyii ajə nηu wee.

An dasi woodam si idə nηa.

An kəə si lasabu nηa.

¹⁷ Nə í ni má,

N kaa n ye gigii dulum du ηa Do wooda ku kua nηa má.

¹⁸ Debei, bii à kpa idei dulum, kù nε a ce kuwee gə na irie má.

Ka sεkεε si Ilaađ

¹⁹ Na nηu, inε inεm ηa, aa ka yəkə ka lə si inə iyi í re do kumá do idə ku buba na saabui njei Jesu.

²⁰ Ridoo iyi wa ganji inε ηa a lə inə iyi í re do kumá í ga si waati iyi Jesu í na araε. Bεεbei í nya nwaə kpāa titə iyi í je ti kuwεε.

²¹ Nə à nε woo wee nla iyi í je inε ngboi kpasēi Ilaađ.

²² Na nηu, ka sεkεε si Ilaađ do idə hai nε muafiti do naane ku dasi hai nε sika, do idə kumá iyi kù waa ye taale nwa do ara iyi à wε do inyi iyi í má.

²³ Ka jə ka leekī dim dim si kpāa ku cə iyi à waa je sεεdaεu ihē, domi Ilaađ, nηu iyi í ce kuwā í je ilu naane.

²⁴ Ka ce laakaii nje ku ba ka ya mua nje gbugbā iyi á jə ka bi inε ηa nə ka maa ce icε jiida.

²⁵ Ka maà ti ka jə idei kutəəə nwa, si bei inε gə ηa à ya maa ce. Amma ka mua nje gbugbā. Bei ì ye ajəi Lafēε wa maai wa fei, bεεbe məi aa ya maa muaə nje gbugbā ηa.

²⁶ Awa iyi à mà ntə tā, bii à waa məsi dulum ku ce, kuwee gə kù wεε ma iyi á kpa idei dulum,

²⁷ í gbe ka wεεə njo ka maa degbe kiitii Ilaađ do ina nla iyi á ce nfei mbεεε ηa.

²⁸ Inε baa yooma iyi í kua woodai Moizi fei, bii amane minji mεeta í je sεεdaε à ya kpaai, a ci ya ce araareε.

²⁹ Debei, inε iyi wa donda Amai Ilaađ wa cə njeε nfe, nje si bii Ilaađ í dī akabuue iyi á jə lafēε ku má, nə wa bu Hundei Ilaađ iyi wa nyisi wa didəu, i cə zaka bei mii iyi á na ku ba lafēε si ajəi kiituu á to.

³⁰ Ntə ntə, awa à mà inε iyi í fə í ni, amui an sāa inε laalə iyi í ce, amui an kpā woo ce laalə iju. Nə í ni má, amu Ađ Lafēε an kiiti inεm ηa.

³¹ Ideu í to njo nla nla bii amane í dasi awəi Ilaađ, nηu iyi í wεε.

³² I ye gigi mii iyi í tako í ba ηε wo ηa si waati iyi ì ye inya

kumái Ilaađ ηα, ì ba ijuukpā ηα ntō ntō amma ì leekí si òim òim ηα.

³³ Waati gō ηα à ya maa bu ηε nō à kpā ηε iju si bantuma, nō si waati gō ηα mō ì ya maa mua ine gō ηα iyi à waa ye òimii wahalau be gbugbā ηα.

³⁴ Ntōi, ì ce araarei inei piisōo ηα. Iyi ine ηα à nō à gba mii ndu ηε ηα ì je ηai do inō didō, òim ì mà ηα iyi ì ne amani iyi í re do beεεε iyi í ya maa wεε do ajō fei.

³⁵ Na nηu, ì maà fūsi idō ku buba nηε awō, òim ribae í la.

³⁶ Do ntō, í gbe ì temua ηα ku ba bii ì ce idōobii Ilaađ ì tā ηα, ì ba mii iyi í ce nηε kuwāε.

³⁷ Ntōi, si bei kukōi idei Ilaađ wa fō í nì, Waati í gbe keeke, keekeke mōm.

Nō ine iyi í ne ku naa á naa, kaa kpe.

³⁸ Nō inem iyi í je dee dee, á maa wεε do saabui naane ku dasi.

Amma bii í nyi do anyi, inōm kaa dō do nηu má.

³⁹ Awa a kù je ine ηα iyi aa nyi do anyi a koo a ce nfe. Amma à dasi naane nō à wa si kpāai faaba.

11

Kpāai naane ku dasi

¹ Ine iyi í dasi Jesu naane í mà kam kam mii iyi nηu wa cō kpāaeu nηu á baa. Í nō í mà mii iyi a kù ye do iju í wεei do ntō.

² Naane ku dasi òimi beεbei inei tako ηα à ne, ηoi í jō kuwεε nηa í sílaa Ilaađ si.

³ Na naane ku dasii, à mà iyi Ilaađi í taka andunya do idee.

Beεbei í taka mii iyi à waa ye hai si mii iyi a kù waa ye.

⁴ Na naane ku dasii, Abeli í cea Ilaađ kuwee iyi í ne beεεε í re ti Kaēε. Na saabui naane ku dasiei Ilaađ takae í jesi amuae nō í kpoo ine dee dee. Na naane ku dasiui Abeli wa ba wa ide ku fō hee nsei baa do iyi í ku fei.

⁵ Na naane ku dasii Enōku kù kù, Ilaađ í soo kù wa bi tεε, nō ine gō kù yōo do iju má. Waati iyi í wa si andunya, à ya maa je seεdae iyi kookoosue í dōa Ilaađ si.

⁶ Nō wee ine gō kù wεε iyi kookoosue á dōa Ilaađ si bii kù je do naane ku dasi. Ntōi, ine iyi wa sekeε si Ilaađ í ne ku dasi naane iyi Ilaađ í wεε nō ine ηα iyi à waa dedεε í ya sā nηa ribae.

⁷ Na naane ku dasii, Nowee í gbō idei Ilaađ waati iyi í ni ku ce laakai si mii iyi á na ku naa iyi kù ye titā. Í jirima idei Ilaađ nō í gbe akōi inyiu si bii nηu do inei kpasēε ηα fei aa ba faaba. Na naane ku dasiei í yeò taalei inei andunya ηα nō Ilaađ í nì í je amane dee dee.

⁸ Na naane ku dasii, Aburhamu í jéò kukpei Ilaađ nō í dasi kpāa wa ne ikpa ile gō iyi Ilaađ á náa bei tubu. Í dasi kpāa wa koo baa do iyi kù mà bii wa bō.

⁹ Na naane ku dasii í koo í buba si ileu bei ise mmu, si ile iyi Ilaađ í cea kuwāε. Si ilei acō ηα mōm nii í wa. Beεbei mōi Izaaki do Zakōbu à ce si anyie, aηa iyi Ilaađ í cea kuwā akāu.

¹⁰ Aburhamu í ce beεbei wa degbeò ilu nla iyi icue í ne gbugbāu. Iluu, Ilaađi í jile

yaase bei á ye, nɲui á nɔ ku maɔ.

¹¹ Na saabui naane ku dasii, Sara takæ * í ba gbugbã í biò ama baa do iyi waatiɛ í lɔ. Í mà iyi Ilaaɔ, nɲu iyi í ce kuwã, í je ilu naane.

¹² Bɛɛbɛ mɔi inɛmɔkɔ akãu bɛ, nɲu iyi í maai iku, tɔkuɛ ɲa à na à kpɔ bei andaiyai lele ɲa do bei sãai ido iyi inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku ka ku mà jiaɛ.

¹³ Si naane ku dasii inɛ ɲau bɛ fei à ku. A kù ba mii iyi Ilaaɔ í ce ɲɲa kuwãɛu, amma à yɔɔi hai jliji à coo cenkã. À fɔ iyi aɲa à je inɛ nɲoo ɲa do hai ne ide ɲa si andunyau ihɛ.

¹⁴ Inɛ ɲa iyi à waa fɔ bɛɛbɛ, à waa nyisi mam mam iyi aɲa à waa dɛ ilɛ iyi á je tu ɲai.

¹⁵ Bii í je à waa ce bɛgei ide ɲɲa iyi à jò wa wo, aa ba kpãa a sinda a nyi.

¹⁶ Amma nsei à waa dɛ ide iyi í sɪa í re, waatɔ ide iyi í wa lele. Na ɲɔi í ce anyɔ kù waa mu Ilaaɔ a kpoo Lafɛɛ ɲɲa domi í ce ɲɲa sɔɔlui ilu gɔ.

¹⁷ Na naane ku dasii, Aburahamu í jesi ku ceò Izaaki kuwee si waati iyi Ilaaɔ wa cɔ laakaie. Nɲu iyi Ilaaɔ í cea kuwãu, í tã sɔɔlu ku ceò ama akãɛu kuwee.

¹⁸ Nɲui Ilaaɔ í sɔ wo í ni, hai bi Izaakii dimie á fita.

¹⁹ Í mà iyi Ilaaɔ í nɛ gbugbã ku jli inɛ baa hai si bale. Do ntɔ aa ka yɔkɔ ka ni í yei bei Ilaaɔ í jũu hai si bale.

²⁰ Na naane ku dasii, Izaaki í weea Zakɔbu do Esau, í sɔ ɲa mii iyi á na ku ce.

²¹ Na naane ku dasii, Zakɔbu, waati iyi í maai iku, í weea amai Zozɛfu ɲa akã akã, nɔ í lɔkò si golo í tɔɔò Ilaaɔ.

²² Na naane ku dasii, Zozɛfu mɔ, waati iyi í maai iku, í fɔ idei kufitai inɛi Izireli ɲa hai ilɛi Ezibiti do bei aa cea kùkùti nɲu ɲa.

²³ Si waati iyi à bí Moizi, na naane ku dasii baaɛ ɲa a kù ce nɲoi a kua woodai ilaaluu nɔ à singæ zakai cukpa mɛeta, domi à ye í je ama ku sɪa.

²⁴ Na naane ku dasii, Moizi í kɔ a kpe nɲu amai ama inaaboi Faraɔ waati iyi í na í la.

²⁵ Í gbasi a kpã nɲu iju do inɛi Ilaaɔ ɲa aɲɔ do iyi nɲu á maa weɛò inɔ didɔ si faayii dulum iyi kaa kpe.

²⁶ Í gbasi a yaako nɲu bei aa na a yaako Kirisi. Wa lasabu iyi dimii yaako bɛɛbɛ ku ye í nɛ bɛɛɛ í re amanii Ezibiti, domi amanii alai wa lele.

²⁷ Na naane ku dasii Moizi í fita hai ilɛi Ezibiti, kù ce nɲoi idɔɔkɔi ilaaluu. Í leekiɪ dim dim bei mii iyi í ye inɛ iyi a ci ya ye.

²⁸ Na naane ku dasii í jò à je jingauí Iku ku kua. Nɔ í jò à fãsi nɲei angudã ɲa si andɛ koofa ɲa ku ba amaleka iyi á kpa ama yemma ɲa ku maà lu amai Izireli ɲa.

²⁹ Na naane ku dasii, inɛi Izireli ɲa à kua Tenku Nkpau si ilɛ ngbɛ. Amma waati iyi inɛi Ezibiti ɲa à bi a ce bɛɛbɛ, inyi í je ɲa.

³⁰ Na naane ku dasii, bindii Zeriko í cuku waati iyi inɛi

* **11:11 Na saabui naane ku dasii, Sara takæ** Tia nwo gɔ ɲa à ni, na saabui naane ku dasii, Aburahamu í ba gbugbã í biò ama baa do iyi í gbo nɔ Sara takæ í je gbɛnda.

Izireli na à kaako iluu ajo mεεje.

³¹ Na naane ku dasii, Rahabu abo à ta icuu kù ku do ine na iyi a kù jirima Ilaaõ ajo, si na iyi í jò í gba woo be nau do ino akã.

³² Mii an fõ má. Waati kù waa tom hee n ce faajii Zedeõ do ti Baraki do Samsõo do Zefutee do Davidi do Samueli do walii nau.

³³ Na naane ku dasii à je amanlu nau igũ, à ce iyi í je dee dee, nò à ba à gba mii iyi Ilaaõ í ce nna kuwãe. À ði gelei muusu nla na,

³⁴ à kpa gbugbãi ina nla, à ba à fita hai si awoi ine na iyi à waa de a kpa na do taakuba. À kua gbugbã wo, amma à na à ba gbugbã má. À waa ce njo nna si igũ, à je dimi mmu na igũ.

³⁵ Na naane ku dasii, inaabo go na à ba ine nna na à jì wa hai iku.

Ine go na mɔ, baa do iyi à kpã na iju hee à ku, a kù de ana a fita si, domi a waa bi ana a na a koo a ba kuwεε iyi í je jiida í re.

³⁶ À yaako ine go na mɔ nò à te nna kpɔtɔɔ. À ði ine go na do sесе à dasi na piisõo.

³⁷ Gɔgɔ na à ta na kuta à kpa na, ine go na mɔ à bu na kiti minji, gɔgɔ na mɔ à kpa na do taakuba. Ine go na mɔ à ði batai angudã do batai iwo à waa dabiio. A kù ne nkãma, à kpã na iju, à wahala na,

³⁸ a kù jòd andunya. À ya maa dabi si gbabua do si antai iri kuta na. À wa si isai kuta na do isai ile na.

³⁹ Ine nau fei, à je nna sεeda jiida na naane ku dasi nna. Do nju fei, a kù ba kuwã iyi Ilaaõ í ceu.

⁴⁰ Ntɔi, si bei Ilaaõ í jile nwa mii iyi í ne beεεε í re, kù bi ine nau a kō dee dee iyi kù je do awa ajo.

12

Ilaaõ Baa nwa

¹ Na nju, si na iyi í jò woo je sεeda nkpɔu be wa kaako wa, awa mɔ ka nyo mii iyi wa bitandi wa si kuwεε nwa do dulum iyi ci ya kpεε ku má si wa dim dim. Nò ka temua si kpãai kuwεε iyi wa degbe wa bei woo sei í ya temua si areε.

² Ka dasi laakai nwa fei si Jesu. Hai bi tεei naane ku dasi nwa wa naa, nju mɔi í nò wa kōo. Í jò à kpaa si jii ku gaau, kù cɔ anyɔi dimii ikuu domi wa cɔ kpãai ino didõ iyi à jileaa. Nsei, wa buba si awo njei kitai bommai Ilaaõ.

³ I jò í lasabu si mii iyi Jesu í ce, si bei í temua do mbeεε nlau hee í jò ilu dulum na à kpaa. I mu ideu na ku ba i maà kua gbugbã na, nò i maà mɔngɔ munya na.

⁴ Inε, si kujabu nne do dulum, i kù jabu i kù to hee si iku titã na,

⁵ nò ì gbεje idei gbugbã iyi à mu nne waati iyi à kò à ni, Amam, bii Aõ Lafεε wa kpãe iju, ikɔi wa naε, maà ce si atafii.

Inεe ku maà fõ bii wa fõ sie ide, ⁶ Domi ine iyi Aõ Lafεε í bi, nju í ya kpã iju,

Nò ku cã ine na iyi í doo si amaε na fei.

⁷ Na nɲu, i temua do ijuukpã nɲe domi Ilaaɗ wa ce nɲei bei amaɛ ɲa. Ama yoomai í wɛɛ iyi baaɛ ci ya kpãa iju.

⁸ Bii a kù kpã ɲe iju bei amu ɲa iyi à gbe, debɛi i kù je amai Baaba ɲa, inɛ ama seege ɲai.

⁹ Baa nwa ɲa iyi à wa ilɛ ihɛ à ya kpã wa iju à ya ka nɔ ka jirima ɲa. Bii bɛɛbei, beirei iri ilɛ ku sãa Baa nwa iyi í wa leleu í nɛ ku to ku ba ka ne kuwɛɛ.

¹⁰ Baa nwa ɲa à ya kpã wa iju si waati keeke si bei í sãa nɲa. Amma Ilaaɗ í ya kpã wa iju na aranfãani nwa ku ba ka ne ikpɛ si kumáɛ.

¹¹ Ntɔi, bii à waa kpã wa iju, inɔ ku fɔi í ya je nwa titã, ci ya je inɔ didɔ. Amma si anyii nɲu, inɛ ɲa iyi à ba ijuukpãu nɔ à kpaasi, à ya je dee dee nɔ a je kuwɛɛ nɲa si laakai ku sũ.

¹² Na nɲu, inɛ iyi ì waa mɔngɔ temua, i wu awɔ nɲe lele, nɔ ilugũ nɲe ɲa iyi à gbɛɛji ɲau i mu nɲa gbugbã ɲa.

¹³ Nɔ i cea isɛ nɲe ɲa kpãa iyi í munga anu ɲa ku ba ilu kute bɔɔ ɲa a maà tambɔ kute nɲa ɲau má, amma a ba iri.

Ide iyi à sɔ wa ka ce

¹⁴ I de laakai ku sũ do inɛ fei nɔ i ce kuwɛɛ iyi í má ɲa domi inɛ gɔ kù wɛɛ iyi á yɛ Lafɛɛ bii kuwɛɛɛ kù má.

¹⁵ I ce laakai ɲa kãma nɲe ku maà na ku toa didɔi Ilaaɗ anyi, nɔ i maà je ilu inɔ ku ro ɲa, domi inɔ ku rou á na ku la nɔ ku tosi inɛ nkpɔ bei icãi jii í ya yɔ.

¹⁶ I ce laakai ɲa ku ba inɛ gɔ ku maà ce sakara, nɔ inɛ gɔ ku maà na ku kɔ ku mà bɛɛɛi mii

jiida ɲa. Bɛɛbei Esau í ce waati iyi í so yemma ku jɛɛ í taa na ije jɛɛ akã.

¹⁷ Si anyii nɲu, inɛ taka nɲe ì mà ɲa iyi í bi baa nɲu ku weea nɲu, amma í kɔaa domi kù ba kpãa ku kpaasi mii iyi í tako í ce baa do iyi wa dɛdɛɛ do cikãaju fei.

¹⁸ Inɛ, kù je iri kuta gɔ iyi aa yɔkɔ a lui ì sekeɛ si ɲa, bei inɛi Izireli ɲa à sekeɛ si iri kutai Sinai. Si antai kutai Sinai ina nla nlaí í wa bɛ do kudũi iji do ilu kuku do fufu dabii,

¹⁹ do kãakãaki do ide ku fɔ nla nla. Iyi inɛi Izireli ɲau à gbɔ ide ku fɔu à tɔɔ suuru à ni ku maà ti ku ba aɲa ide ku fɔ má,

²⁰ domi à waa ce njoí wooda iyi í ni, ilu hunde baa yooma iyi í lu iri kutau, baa bii mɛɛmui, aa taa kuta a kpaai.

²¹ Mii iyi à yɛ bɛ, í nɛ njo hee Moizi í fɔ í ni, njo í mum hee ñ wa n yaya.

²² Amma inɛ, iri kutai Siɔoi ì sekeɛ si ɲa, bii ilui Ilaaɗ, nɲu iyi í wɛɛ í wa. Iluu, nɲui í je Zeruzalemui lele, tengi bii amaleka ɲa à ya tɔtɔ nkpɔ nkpɔ do inɔ didɔ.

²³ Ì sekeɛ si inɛ ɲa iyi à kɔ iri nɲa lele ɲa, aɲa iyi à je ama yemmai Ilaaɗ ɲa. Ì sekeɛ si Ilaaɗ ɲa, nɲu iyi í je woo kiitii inɛ fei, nɔ ì sekeɛ si inɛ jiidaí tako ɲa iyi Ilaaɗ í jò à kɔ tã ɲa.

²⁴ Ì sekeɛ si Jesu do njeɛ iyi í nikãu ɲa. Jesui í je woo teese kpãa ku ba Ilaaɗ ku ñi akabuu titɔ do amane ɲa. Njeɛui, wa ba wa ide ku fɔ, nɔ ideɛ í dɔ ku gbɔ í re ti Abeli.

25 Na nɲu, i ce laakai ɲa i maà kɔ ku gbɔ ideɪ inɛ iyi wa ba ɲe ide ku fɔ ɲa. Moizi í ba inɛ ɲa ide ku fɔ si andunyau ihɛ í ni a ce laakai, nɔ inɛ ɲa iyi à kɔ ku gbɔ ideɪ a kù fita si ijuukpã. To, awa mɔ iyi à waa gbɔ inɛ iyi wa fɔ ide wa hai lelei Aɔ, beirei aa ka ce ka fita si ijuukpã bii à waa toaa anyi.

26 Inɛ iyi ide ku fɔɛ í tako í jò ilɛ í yayau, í fɔ má nsei í ni, an nyi n yaya ilɛ má gbakã akã amma kù jɛ ilɛ nɲu akã, hee do lele feii.

27 Iyi í ni, an nɔ n coo má gbakã akã, wa nyisi iyi mii iyi à taka á yaya ku lɔ ku ba mii iyi kaa yaya ku wɛɛ.

28 Na nɲu, ka saabu Ilaaɔ domi à nɛ bomma iyi kaa yaya nɔ ka tɔɔɛ si bei í bi, ka mà beɛɛɛ nɔ ka jirimæ.

29 Ntɔi, Aɔ Lafɛɛ nwa í yei bei ina iyi í ya ce nfei mii ɲa.

13

Mii iyi aa ka ce ka dɔa Ilaaɔ si

1 I ya temua si kpaasi woo dasi naane ɲa ku bi.

2 I ye gigi iyi í sɩa i ya yaaɛ inɛ njoo ɲa, domi inɛ ɲa iyi à waa ce beɛbe, gɔgɔ ɲa ɲa à yaaɛ amaleka ɲa a kù mà.

3 Nɔ i ya ye gigi inɛi piisɔɔ ɲa bei mii iyi à mu inɛ mɔ piisɔɔ ɲa. I ye gigi inɛ ɲa iyi à waa ye ijuukpã bei mii iyi inɛ taka nɲɛ í ye ijuukpã ɲa.

4 I jò mɔkɔ do abo baa yooma fei ku mà beɛɛɛ abɔdɔ nɔ a leekiɔ nje dim dim domi Ilaaɔ á kiiti inɛ ɲa iyi à waa sũɔ nje hai ce abɔdɔ do inɛ ɲa iyi à waa ce sakara.

5 I maà ti i jò kubii fia ku mu ɲɛ. I jò iyi ì nɛ ku ce nɲɛ zaka, domi Ilaaɔ í ni, n kaa n jɔɛ pai, n kaa n nɔ n fũ siɛ awɔ baa ajɔ gɔ.

6 Na nɲu, aa ka yɔkɔ ka cã gendɛ ka ni,

Aɔ Lafɛɛ í jɛ inɛ iyi á sobim.

Njo kù waa mum.

Mii amanɛ á yɔkɔ ku ceem.

7 I ye gigii woo cuai tako nɲɛ ɲa, inɛ ɲa iyi à tako à sisi nɲɛ ideɪ Ilaaɔ. I lasabuɔ aranfaani iyi kuwɛɛ ɲa í naaɔ wa, nɔ inɛ mɔ í sisi naane ku dasi ɲa ɲa.

8 Jesu Kiri si ci ya kpaasi hai ana do nnyi hee do ajɔ fei.

9 I maà ti i jò a fa ɲɛ si kukɔsi ikã ikã, domi í sɩa idɔ nwa ku maa leeki si didɔi Ilaaɔ, ku maà jɛ si iwɔi ije ku jɛ ɲa. Inɛ ɲa iyi à waa too kpãau be fei a kù ba aranfaaniɛ kãma.

10 Awa à nɛ bi kuwɛɛ gɔ nɔ woo wee ɲa iyi à waa ce icɛ si ile kumáú a kù nɛ kpãa a jɛ ijei kuweeu.

11 Í yei bei kuwɛɛ iyi woo wee nlau í ya ce. Í ya lɔɔ njei mɛɛmu ɲaui si inɔ iyi í re do kumáú ku ceɔ kuwɛɛ na dulum dii amanɛ ɲa. Amma injai mɛɛmuu takæ, angulei iluui à ya koo a joo.

12 Na ɲɔi í jò Jesu mɔ, waati iyi í bi ku jò inɛ ɲa a má do njei nɲu takæ, í jò a kpaɛ angule.

13 Na nɲu, ka bɔ bi titɛɛ angule be, ka jɛsi à donda wa bei a dondæ,

14 domi a kù nɛ ilu gɔ si ilɛu ihɛ iyi á maa wɛɛ hee do ajɔ fei. Ilu iyi wa naa nɲui à waa dɛdɛ.

15 Do saabuɛ ka maa saabu Ilaaɔ, waatɔ ka ya fɔ do gele nwa mii iyi í ce si wajui inɛ ɲa.

Nɔ saabuu kú je bei kuwee iyi à waa ceaa waati kãma fei.

¹⁶I maà gbeje jiiida ku ce, nɔ i ya maa sobi nje ɲa, domi dimii kuwee beɛbe í ya dɔa Ilaaɔ si.

¹⁷I gbɔ ideɪ woo cua nje ɲa nɔ i sũ ɲɲa iri ilɛ, domi à waa cɔ baanii hunde nje si na iyi í jò Ilaaɔ á na ku bee ɲa ideɛ. I ce beɛbe ɲa ku ba a coo do inɔ didɔ, ku maà ti ku je do inɔ ku fɔ. Bii à coo do inɔ ku fɔ, kaa ce nje aranfaani kãma.

¹⁸I ya ce nwa kutɔɔ ɲa. À mà kam kam iyi idɔ nwa kù waa ye taale nwa domi à bi ka ce iseeɛ nwa dee dee si mii fei.

¹⁹Iyi ñ wa n tɔɔ ɲɛ ntɔ ntɔ, ɲɲi í je i ce kutɔɔ Ilaaɔ ku jò n baa ɲya ɲya bi tu ɲɛ má.

Kutɔɔ

²⁰Lafɛɛ nwa Jesui í je Woo degbe iyi í re. Na njeɛ iyi í nikã, í jile nwa akabuu titɔ iyi ci ya tã. Na ɲɲu Ilaaɔ ilu laakai ku sũ, ɲɲu iyi í dedeɛ hai si bale,

²¹ku mu nje gbugbã i ceò daa jiiida ɲa ku ba i ce idɔɔbie. Nɔ ku ce si ɲɛ mii iyi á dɔaa si, na saabui Jesu Kirisi. Amboe ku je ti Jesu Kirisi hee do ajɔ fei. Ami.

Fɔɔi ankãanyi

²²Iɲɛ inɛm ɲa, ñ wa n tɔɔ ɲɛ i jò i gbɔ ideɪ gbugbã ku mua iyi ñ kɔ nje wa sí tiau ihɛ do temuɔ, domi kù sɔ.

²³Ñ bi i mà ɲa iyi à da Timɔtee inɛ nwau hai piisɔɔ. Bii í to wa ɲya, an naaɛ wa bi tu ɲɛ.

²⁴I ce woo cua nje ɲa fei fɔɔ hee do inɛ ɲa iyi à je ti Ilaaɔ fei.

Woo dasi Jesu naaneɪ ilei Itali ɲa à ce ɲɛ fɔɔ.

²⁵Didɔi Ilaaɔ ku wɛɛ do iɲɛ fei.

Tia iyi Zaaki í kò

Zaaki í ce ña fɔɔ

1 Amui Zaaki woo ce icei Ilaaɔ do ti Lafɛɛ Jesu Kirisi.

Ñ ce dimii Zuifu maateoji ña iyi à fangaa si andunya fei fɔɔ.

Naane do bisi

2 Kpaasim ña, dimii laakai ku cɔ iyi á naa si ñe fei i ya jò ku je ñɛ inɔ didɔ nla nla,

3 domi ì mà ña, bii Ilaaɔ wa cɔ laakai naane ku dasi ñɛ nɔ i kù mɔngɔ ña á bí ñɛ temua.

4 Amma i jò temua ñɛu ku ce icee sãa sãa ku ba i je inɛ ña iyi à jla nɔ à kɔ, nɔ nkãma kù gbe ñɛ má.

5 Do ñɛu fei bii bisi í na wa gaizia inɛ akã ñɛ gɔ, ku tɔɔ Ilaaɔ, ñɛu iyi í ya mua inɛ fei do inɔ akã, kù ñe kugbagba.

6 Amma lafɛɛ ku ce kutɔɔ do naane, ku maà sika sika, domi inɛ iyi wa sika sika í yei bei inyii tenku iyi fufu wa yaya bii fei.

7 Inɛ dimi beɛbe ku maà tamaa mà ñɛu á ba ngɔngɔ hai bi Aɔ Lafɛɛ,

8 domi í je ilu idɔ minji iyi kù waa too kpãa akã si kuwɛɛɛ.

Are do fia ku ne

9 Í siã ilu are woo dasi Jesu naane ku tɔɔ fufu si na iyi í jò Ilaaɔ í soo lele.

10 Ilu fia mɔ ku tɔɔ fufu na iriù kukayee domi á na ku lɔ bei kokoi jii.

11 Bei inunu í ya dede do inya gbãa nɔ ku jo wua ku gbe, nɔ kokou ku cuku kusiaɛ ku

tã, beɛbe mɔi ilu fia á na ku wɔ bei kokoi jii si aninii icee.

Laakai inɛ ku cɔ do kulele

12 Ilu inɔ didɔi inɛ iyi í yɔkɔ í leeki dim dim si waati iyi Ilaaɔ wa cɔ laakaɛ, domi si anyii laakai ku cɔu á ba ribai kuwɛɛ hai tã iyi Aɔ Lafɛɛ í wãɔ inɛ ña iyi à buu.

13 Bii à waa lele inɛ gɔ do laalɔ ku maà ti ku ni Ilaaɔ wa lele ñɛu. A ci ya lele Ilaaɔ do laalɔ, beɛbe mɔi ñɛu takaɛ ci ya lele inɛ gɔ do laalɔ.

14 Amma waati iyi bineu inɛ í faa í muu, ñɛu bei í je kulele.

15 Si anyie, bii bineu í na í la, dulum nii á bía. Bii dulum ñou í ce ice sie í tã nɔ ku bía iku.

16 Baakɔɔm ña, i maà dɛ iju ñɛ.

17 Amua jiida do amua ku sɛa baa yooma fei hai lelei Aɔi í ya naa. Wa naai hai bi Ilaaɔ Baaba, ñɛu iyi í ce inya kumái lele ña. Ilaaɔ ci ya kpaasi nɔ ilu kuku kù wa sie.

18 Si idɔɔbie, í bí wa ise gbejisia do saabui ide ntɔɛ ku ba hai si inɛ ña iyi í taka fei ka je bei amaaje sinte ña iyi à je tɛɛ.

Kugbɔ do kuce

19 Baakɔɔm ña, ì mà ideu ihɛ tã ña. Na ñɛu, í sɛa inɛ fei ku ya saku ku gbɔɔ ide, nɔ ku maà ya saasaɔ ide ku fɔ, nɔ idɔɛ ku maà ya kɔ gbãa gbãa.

20 Kù sɛa idɔi inɛ ku ya kɔ gbãa gbãa domi kù je do idɔɔkɔi amanɛ á ceɔ mii iyi í je dee dee si wajui Ilaaɔ.

21 Na ñɛu, i nyɔ andi mii iyi í je riisi do laalɔ fei ña. Nɔ i gba ide iyi Ilaaɔ wa gbɛ si idɔ ñɛ

ηα do ara kukaye, domi ideui á yókò ku faaba ηε.

22 I maà jò ì leekìò ide ku gbò nηu akā, amma i ya ceò ice ηα. Bii kù je beεβε, ì waa dī ijui ara nηε ηai.

23 Ntò ntò, ine iyi í gbò ideu nò kù waa ceò ice, í yei bei məkò gò iyi wa cò arae si digi.

24 Iyi í cò digiu í tā nò í sinda wa ne, tengi be gbakā nò í gbeje bei arae í ye.

25 Amma ine iyi á je ilu inò didō si mii iyi wa ce fei nηui í je ine iyi wa cio wooda do laakai nò wa jirimae do temua. Nò bii í gbò ideu ci ya gbejeε nsei nsei amma í ya ceò icei. Lafēε á je ilu inò didōi si na iyi í jò woodau í je dee dee nò á nya ine.

26 Ine iyi wa tamaa nηu wa too kpāai Ilaaō nò kù waa nò amee, lafēε wa sɔa arae iboi. Kpāai Ilaaō ku tooε ngbei.

27 Kpāai Ilaaō ku too iyi í má nò kù ne riisi kāma iyi Ilaaō Baaba í jilò si í je ntò, nηui í je ine ku ya ce araarei kɔyɔ ηα do jaaō ηα iyi à waa wahala, nò ku mà arae ku mu si laalò yaamò andunya.

2

Maà ya cò bei amanε ηα à reò nηε do beεε

1 Kpaasim ηα, inε iyi ì dasi Lafēε nwa Jesu Kirisi naane, nηu iyi í je ilu amboe, i maà ya jò naane ku dasi nηε ku tótòò beεrei ine ηα ku cò.

2 Yaase gò wee. Ilu fia gò iyi í ne ibò jiiida do leleawò wura í naa si kutótò nηε. To, wee,

ilu are gò mò í naa be do ibò ku gae.

3 Bii ì jirima ilu ibò jiiidau ηα nò ì ni ku buba si kitāi ine nla ηα, nò ì sō ilu areu mò ì ni ku leekì ihō, walakò ku buba ile,

4 ì waa cò bei ine ηα à reò nηε do beεε ηai. Nò ì waa kiiti ine ηα mbe do lasabu iyi kù je dee dee.

5 Baakòom ηα, i gbò. Ine ηα iyi à je ilu are si andunyau ihēi Ilaaō í cica ku ba naane nηa ku la nò a baò bommaε iyi í wāò ine ηα iyi à buu.

6 Amma inε, ì ya donda ilu are ηau. Wee ilu fia ηau ì waa kpā ηε iju nò aηai à ya bòò ηε ile kiiti, mà iboi.

7 Aηai à ya maa nya còoi iri jiiida iyi Ilaaō í mu nηε.

8 Kukòidei Ilaaō í ni, bi ine mmu bei ì bi arae. Ntò ntò, mii jiidai ì waa ce bii ì waa too woodai bommai Ilaaōu be ηα.

9 Amma bii ì waa cò bei ine ηα à reò nηε do beεε ηα, dulum nii ì waa ce ηα nò woodai Ilaaō á ye taale nηε domi i kù waa jirimae ηα.

10 Ntò ntò, ine iyi í kua wooda baa akā, wooda iyi wa too bebei fei ngbei.

11 Ine iyi í ni, i maà ce sakara, nηui í ni má, i maà kpa amanε. Na nηu, baa bii ì kù ce sakara, bii ì kpa amanε, ì kua woodai.

12 Na nηu, i ya fò ide nò i ya ce bei ine ηα iyi wooda iyi í ya nya ine á kiiti.

13 Ine iyi kù ne araarei kpaasi, Ilaaō á kiiti nηu mòi kaa ce araareε. Amma ine iyi í ne araarei kpaasi ηα á je igū si ajojì kiitiu.

Naane ku dasi do ice ku ce

14 Kpaasim ɲa, riba yoomai amanɛ í nɛ bii í ni nɲu í je woo dasi naane nɔ kù waa ce kookoosue. Naaneu be á faaba lafɛɛ?

15 Bii inɛ gɔ nɲɛ, inɛmɔkɔ walakɔ inaabo gɔ í nɛ arei jaaɛ, nɔ kù nɛ baa ije iyi á je,

16 nɔ inɛ gɔ nɲɛ ku ni, ka sukudɔ, i ya je i yo, maà jò tūtū ku kpaɛ, bii kù muaa bukaatai mii iyi í nɛ, sukudɔi mii wa niaa.

17 Bɛɛbɛ mɔi, naane ku dasi iyi a kù waa yɛ kookoosue, naaneu ngbei.

18 Inɛ gɔ á yɔkɔ ku ni, inɛ ihɛ í dasi naane, inɛ ihɔ mɔ wa ce kookoosue. Amma amu an jɛaa n ni, nyisim naane ku dasiɛ iyi kù je do kookoosu, nɔ amu mɔ n nyisi naane ku dasim do kookoosue.

19 Kù je ì dasi naane iyi Ilaaɔ akāi í wɛɛ? Í sɪa. Baa inɛi inɔko ɲa mɔ à mà bɛɛbɛ nɔ à waa yaya do njo.

20 Amma awɔ iyi i kù nɛ laakai, ì bi n nyisiɛ iyi naane ku dasii inɛ gɔ iyi kù waa ce kookoosue, ngbei?

21 Bala nwa Aburhamu í je dee dee si wajui Ilaaɔ na kookoosue iyi í ce, si iyi í jesi nɲu ku saka amaɛ Izaaki ku ceaɔ Ilaaɔ kuwee.

22 I kù yɛ naane ku dasii Aburhamu nje do kookoosue wa too njei ba. Naane iyi í dasi í bàa í kɔ na kookoosue iyi wa ce.

23 Bɛɛbei kukɔi idej Ilaaɔu í ce iyi í ni, “Aburhamu í dasi Ilaaɔ naane, nɔ do saabui naaneu Aɔ mɔ í kàa si inɛ dee dee”. Nɔ à waa kpoo kpaasii Ilaaɔ.

24 Debei amanɛ í ya je dee dee si wajui Ilaaɔi na saabui kookoosue iyi wa ce, kù je na naane iyi í dasi nɲu akā.

25 Bɛɛbɛ mɔi abo kaafe iyi à ya kpe Rahabuu, í ce. Í je amanɛ dee dee si wajui Ilaaɔ na kookoosue si na iyi í jò í gba Zuifu woo be ɲau si kpasɛɛ nɔ í nya ɲa do kpāa mmu.

26 Nɔi í jò à ni ara iyi kù nɛ hunde, ara ikui. Bɛɛbɛ mɔi naane ku dasi iyi kù waa ce kookoosue naane ikui.

3

Idei amɛ

1 Kpaasim ɲa, i maà de i kpɔ inɛ iyi ì waa bi i maa kɔ inɛ ɲa si idej Ilaaɔ, domi ì mà ɲa, awa iyi à waa kɔ inɛ ɲa si cioi idej Ilaaɔ, Ilaaɔ kaa ce araare nwa si kiitiɛ.

2 Si mii nkpɔi awa fei à ya ka rara. Inɛ iyi kù waa ce kurara si ide ku fɔɛ, lafɛɛ inɛ ku jɪai nɔ í yɛ bei inɛ iyi í dasi araɛ fei arezem.

3 Bɛɛbɛ mɔi à ya ka dasi arezem si gɛlei aɔɪ ɲa ku ba a jirima wa, ka bei ka yɔkɔ ka bɔɔ ara ɲa bii à bi.

4 Nɔ i ya cɔ akɔi inyi má ɲa, do bei à lau fei nɔ fufu jiida wa ce í ya tale ɲai, amma do falafili keeke gɔi woo nyimbo akɔu í ya bɔɔɛ bii í bi.

5 Bɛɛbɛ mɔi amɛ í je mii keeke si ara, amma í ya tɔɔ fufu si mii nla.

I cɔ bei ina nyɛnyɛ í kere í to, amma do nɲu fei á yɔkɔ ku jo agbo nla nla.

6 Bɛɛbɛ mɔi amɛ í yɛ bei ina. Nɲu í je laalɔ nla nla. Nɲu mɔ ikɔ akāi ara nwai, nɔ í ya beje

ara nwa fei bei ina, domi laalo iyi í ya ce í yei bei inai ala.

⁷ Amane á yǎkǎ ku kāmia injai sako ikā ikā fei, do yei ɲa do mii ku cā ile ɲa fei do mii ndii ino inyi ɲa, í nɔ ɲa tā mɔm de.

⁸ Amma ine kāmā ci ya nɔ amεε. Mii laalo gǎi iyi ine gɔ kaa yǎkǎ ku kāmia, í ne aɕí ntɔ ntɔ ku kpa amanε.

⁹ Do amei à ya ka saabuð Baaba Lafēε nwa, nɔ do nɲui à ya ka ceekpeð ine ɲa iyi Ilaaḥ í taka bei nɲu takε.

¹⁰ Nɔ hai si gele akāu bei ide i saabu do ikpe í ya fita. Inε kpaasim ɲa, kù sīa ku je beεbe.

¹¹ Isō akā kaa yǎkǎ ku ne inyi didḥ do inyi laalo ajɔ.

¹² Beεbe mǎi kpaasim ɲa, i jò i mà ɲa iyi j̄li ndii figi kaa so olivi, nɔ j̄li ndii rezēε mǎ kaa so figi. Beεbe mǎi i kaa yǎkǎ i ba inyi jiida si inyi iyi í da imu.

Bisi iyi wa naa hai lele

¹³ Yoo nɲei í ne kumà do bisi. Bii lafēε í ne bisii do ntɔ, kù jò a yǎḥ si isεene jiidaε do si kookoosu ɲa iyi wa ce do ara ku kaye.

¹⁴ Amma bii ì waa ce igu yaamɔ do nje ku wā, maà tǔḥ fufu, maà sǎa ntɔ ibo,

¹⁵⁻¹⁶ domi tengi bii igu do nje ku wā í wa, bei daa beεteke do kuce laalo fei í ya wa. Dimii bisi beεbe kù waa naa hai lele. Inε nɲu be ti andunyai, do ti idǎɔbii amanε, nɔ hai bi Seetam nii wa naa.

¹⁷ Amma bisi iyi wa naa hai lele, sinte titā í má. Si anyiε ine iyi í ne bisiu í ya bi ine ɲa a ne anu akā, í ya maa mu araε, nɔ

í ya bi nɲu ku ce mii iyi á dǎa ine ɲa si. Í ya ne araarei nɔ í ya ce icε jiida. Ci ya na kubi ntɔ, kù nɔ kù ne muafiti.

¹⁸ Inε ɲa iyi à waa de anu akā à ya ce kuwεε ɲa feii si laakai ku sū. Laakai ku sūu í yei bei dimi iyi à waa gbē nɔ mii iyi aa na a da nɲui í je kuwεε dee dee.

4

Kɔdeei andunya

¹ Mii í ya naað kakǎḥ do ija wa si aninii nɲε. Nɲu be wa naai hai si kɔdeei mii nkɔɔ iyi wa ba idǎ nɲε ku ja.

² Ì bi i ne ngǎḡo iyi i kaa yǎkǎ i ba ɲa, ɲǎi í ce ì ya bi ine ku kpa ɲa. Í waa ce kɔdeei mii iyi i kaa ba ɲa, ì waa ce kakǎḥ do ija inε duusḥ. I kù ne mii iyi ì bi ɲa domi i ci ya tǔḥ Ilaaḥ ɲa.

³ Nɔ baa bii ì tǔḥ Ilaaḥ i kaa ba ɲa domi do kurarai ì waa tǔḥu ɲa. Mii iyi ì waa tǔḥu na irii faayii ara nɲei.

⁴ Inε iyi i kù leekìð ine akā ɲa, i kù mà ɲa iyi bii ì bi andunya, mbεei Ilaaḥi ì ya je ɲa? Inε iyi í bi andunya, mbεei Ilaaḥi í ya je.

⁵ I maà tamaa si ngbei kukǎi ide i Ilaaḥ wa fǎ í ni, Ilaaḥ í bi Hunde iyi í da nwa si do igu.

⁶ Amma Ilaaḥ í ya mu nwa didḥ iyi í la í re. Nɔ beεbei kukǎi ide i Ilaaḥ wa fǎ í ni, Ilaaḥ kù wa anyii ilu faau ɲa amma woo kaye ara ɲai wa mua didḥε.

⁷ Na nɲu, i sūa Ilaaḥ iri ile. I kǎsi Seetam á sa nɲε ku j̄l.

⁸ I sekeε si Ilaaḥ nɔ nɲu mǎ ku sekeε si ɲε wa. Inε ilu dulum

ɲa, i wɔɔ awɔ ɲɛ. Nɔ i fūuta idɔ ɲɛ, ɲɛ ilu idɔ minji ɲau.

⁹ I jò ò wɛɛ do inɔ kufɔ ɲa, i buba gɔɔwoo ɲɛ do kukpata. I jò anyi ɲɛ ku kpaasi do kukpata, nɔ inɔ didɔ ɲɛ ku je ɲɛ inɔ kufɔ.

¹⁰ I kaye ara ɲɛ si wajui Aɔ Lafɛɛ nɔ ku so ɲɛ lele.

Maà kiiti kpaasie

¹¹ ɲɛ kpaasim ɲa, i maà ya sɔ ɲɛ laalɔ ɲa. Inɛ iyi wa sɔ kpaasie laalɔ, laalɔi woodai wa fɔ. Inɛ iyi wa kiiti kpaasie, woodai wa kiiti. Wee, bii ò waa kiiti woodau i kù je inɛ iyi wa jirimae, amma ò jile arae si agbei woo kiitiu.

¹² ɲaaɔ ɲɲu akāi wa na wooda, ɲɲui ò nɔ ò je woo kiiti. ɲɲu akāi á yɔkɔ ku faaba inɛ, ɲɲui á nɔ ku yɔkɔ ku ce inɛ nfe. Beirei awɔ ò ye ò waa kiitiò kpaasie ɲa.

Maà tɔɔ fufu

¹³ ɲɛ iyi ò ya maa ni, nnyi walakɔ ala aa ka bɔ ilu ihɔ ka ce sɔa be zakai adɔ akā ku ba ka ba fia, i de itɔ ò gbɔ iyi ò wa n fɔ nsei.

¹⁴ I kù mà bei ala ɲɛ á ye. Mii kuwɛɛ ɲɛ ò je. Kuwɛɛ ɲɛ ò yei bei bukɔɔ iyi á tɔtɔ nsei nsei nɔ ku fangaa ma.

¹⁵ Ide iyi ò jò ò fɔ ɲa wee, i ya ni ɲa, bii ɲaaɔ ò bi aa ka wɛɛ, aa ka nɔ ka ce iyi ihɛ walakɔ aa ka ce iyi ihɔ.

¹⁶ Amma nsei ò waa tɔɔ fufu ò so ara ɲɛ lele. Dimii faau beɛbe fei kù sɔa.

¹⁷ Beɛbei inɛ iyi ò mà mii iyi ò je jiiida nɔ kù waa coo wa dasi arae dulum nii.

5

Laabaau iyi à sɔ ilu fia ɲa

¹ Nsei, ɲɛ ilu fia ɲa, i gbɔ iyi ò wa n sɔ ɲɛ. I kpata ò cā kpokpo ɲa na wahala ɲa iyi aa naa si ɲɛ!

² Amani ɲɛ ɲa ò sāmī, nɔ tūtū ɲa à je ibɔ ɲɛ ɲa má.

³ Wura ɲɛ ɲa do isɔ fūfū ɲɛ ɲa fei à mu atɛ. Atɛ ku mu ɲɲau ò je sɛɛda si ɲɛ nɔ ku ɲɔ ara ɲɛ bei ina. Ì ko amani ò tɔtɔɛ ɲa si waatii ankāanyiu ihɛ.

⁴ Wee ò ci ya sāa woo da amaaje ɲɛ ɲa fia ɲa. I cɔ inɔ kufɔ ɲa ɲa! Anu ku dɔi inɛ ɲau ò to hee si itɔi Aɔ Lafɛɛ ilu gbugbā.

⁵ Ì ce kuwɛɛ ɲɛ ɲa si andunya do amani nla nla do faayi. Ì je ò ce kaato bei angudā iyi aa bɔɔ asɔ laga ɲa.

⁶ Ì ye taalei inɛ dee dee ɲa ò kpa ɲa ɲa, a kù nɔ a kù kɔɔ ara ɲa.

Temua do kutɔɔ

⁷ Kpaasim ɲa, ɲɛ fei ò yɔkɔ temua ɲa hee Lafɛɛ koo nyiò wa má. I cɔ bei woo logoo ò ya temua ku maa cɔ ilɛɛ hee amaaje koo jlaò. Temuai ò ya ce ku yeò ijɔi sinte hee do ti ankāanyie fei.

⁸ ɲɛ mɔ ò yɔkɔ temua ɲa, ò jò idɔ ɲɛ ku leekɔ dim dim ɲa, domi kunaai Lafɛɛ ò maai wa mbe.

⁹ ɲɛ kpaasim ɲa, ò maà ya ye taalei ɲɛ ɲa ku ba ɲaaɔ mɔ ku maà na ku ye taale ɲɛ. Woo kiiti wee wa to wa, wa bi ku lɔ wa.

¹⁰ ɲɛ kpaasim ɲa, ò ye gigii walii ɲa iyi à fɔ ide wo do irii

Lafɛɛ. I sɪsɪ temua nɲa iyi à ce si ijuukpā nɲa.

¹¹ Aa ka yəkɔ ka ni ilu inɔ didɔ ɲai domi ngu ɲa à yəkɔ temua. Ì gbɔ temuai Zɔɔbu ɲa, nɔ ì mà mii iyi Aɔ Lafɛɛ ilu araare si jiida ku jɛɛ í ceaa ɲa si anyii wahalae.

¹² Inɛ kpaasim ɲa, iyi í re mɔm, i maà ya ceekpe do lele ɲa wala do ile wala do ide mmu gɔ. Bii ntɔi, ni ntɔi, bii ibo mɔi ni iboi, ku ba i maà na i dasi kiitii Ilaaɔ ɲa.

¹³ Wahala í ba inɛ gɔ nɲei? Ku ce kutɔɔ. Inɔi inɛ gɔ nɲe wa dɔi? Ku saabu Ilaaɔ do iri ku kɔ.

¹⁴ Inɛ akā nɲe wa ce bɔɔi? Ku kpe inɛ ngboi igbei inɛi Jesu ɲa, aɲai aa jɔaa ikpo si iri do irii Lafɛɛ nɔ a ceaa kutɔɔ.

¹⁵ Kutɔɔ do naanɛu á yəkɔ ku faaba bɔɔu. Aɔ Lafɛɛ á muaa baani, bii í nɔ í ce dulum nii á kpa ideɪ dulum deɛ.

¹⁶ Na nɲu, inɛ fei i ce tuubai dulum du ɲe si wajui nɲe ɲa nɔ i ya cea nɲe kutɔɔ ɲa ku ba i ba iri ɲa. Kutɔɔi inɛ dee dee í nɛ gbugbā nla nla.

¹⁷ Elii amanɛi bei awa mɔ. Í ce kutɔɔ ntɔ ntɔ ijɪ ku maà rɔ, ijɪu í nɔ í leekɪ zakai adɔ mɛeta do cukpa mɛɛfa.

¹⁸ Si anyii nɲu nɔ í ce kutɔɔ má nɔ Ilaaɔ í jɔ ijɪ í rɔ nɔ í jɔ ijɛ í fita si ile.

¹⁹ Inɛ kpaasim ɲa, bii inɛ gɔ nɲe í jɪò ntɔ nɔ kpaasi gɔ í baae wa si kpāai ntɔ,

²⁰ i mà ɲa, inɛ iyi í baaò ilu dulum wa hai si kpāa laalɔ bii í wa wo, í faaba hundei ilu dulum nɔui hai si kpāai iku,

nɔ Ilaaɔ á kpa ideɪ kurara nkpo nkpoɛ.

Tia sinte iyi Piεε í kó

Piεε í ce ηa fəɔ

¹ Amui Piεε woo bei Jesu Kirisi.

N kó nηε tiau ihēi, inε iyi Ilaađ í cica nɔ ì fangaa ì je ise mmu ηa si ilei Pəntu, do Galati, do Kapadosi, do Azii, do Bitini.

² Ilaađ Baaba í cica ηei si bei í dasi idɔ nηu ku ce. Nɔ ì je inεε ηa do saabui Hundee, ku ba i jirima Jesu Kirisi ηa nɔ nηεε ku wε ηε.

Didɔ do laakai ku sū ku kɔɔsi si kuwεε nηε.

Kpāa ku cɔ iyi í je ti kuwεε

³ Ka saabu Ilaađ, Baai Lafēε nwa Jesu Kirisi. Si araare nlaε, í jò kujji Jesu Kirisi wa hai si bale í bí wa ise gbeejisia. Si beεbe í mu nwa kpāa ku cɔ iyi í je ti kuwεε.

⁴ Nɔ í jile nwa tubu iyi kaa beje, kaa riisi, nɔ kusiaε kaa tā. Tubuui à jile nηε lele,

⁵ inε iyi gbugbāi Ilaađ wa degbe do saabui naane ku dasi, aa ba faaba mam mam ηa. Faabau Ilaađ í ce sɔɔlue ku nyisi ηε si ajɔi ankāanyiu.

⁶ Na ηɔi í jò ì ya nε inɔ didɔ nla nla ηa, baa bii í je ì wa si inɔ ku fɔ nsei ηa si waati keeke, si laakai ku cɔ dimi ikā ikā.

⁷ Naane ku dasi nηε í nε beεε nɔ nɔ í re wura, domi wura á na ku tā. Do nηu fei, do inai à yɔɔ à nya riisie. Beεbe mɔi, Ilaađ wa cɔ laakaii naane ku dasi nηε ku ba ku mà gbugbāε. Nɔ aa ba saabu do

yiiko do beεε ηa waati iyi Jesu Kirisi á faata wa.

⁸ I buu baa do iyi i kù yɔɔ ηa. Ì dasie naane baa do iyi i kù yɔɔ titā ηa. Nɔi í jò ì wεεɔ inɔ didɔ nla nla ηa iyi í nε amboe hee í kpeεɔ ku fɔ do gεε.

⁹ I wεεɔ inɔ didɔ nla nla ηa si na iyi í jò ì waa ba ribai naane ku dasi nηε, iyi í je faabai hunde nηε.

¹⁰ Si idei faabau ihē walii ηa iyi à ce walii si gāmei didɔ iyi Ilaađ í jile nηε à ce kudεε jiida jiida ku ba a mà yaaseε.

¹¹ Hundei Kirisiu í wa si ηa nɔ í sɔ ηa do njuma iyi Kirisi á ba ijuukpā, nɔ si anyie á ba amboe. Nɔ à ce himma ku ba a mà waatiu do kpāa iyi wa fāau.

¹² Ilaađ í sisia walii ηau í ni ide iyi nηu í sɔ ηau kù je ti aηa taka nηa, tu ηei. Nsei woo sisi laabaau jiida ηau à waazo nηε nɔ ì gbɔ ideu ηa. À fɔ idei do gbugbāi Hundei Ilaađ iyi à be wa hai lele. Nɔ amaleka ηau taka nηa à waa bi a mà yaasei ideu.

Ka leekí si kuwεε iyi í má

¹³ Na nηu, i ce laakai ηa. I mu ara nηε ηa, nɔ ì dasi kpāa ku cɔ nηε fei si didɔ iyi aa na nηε si waati iyi Jesu Kirisi á faata wa.

¹⁴ I jò ì je bei amu ηa iyi à ya gbɔ ide nɔ ì maà ti ì jò kɔδεε iyi ì ya tako ì maa ce ηa wo si waati iyi i kù mà ngɔgɔ ηa kú maa nεɔ ηε.

¹⁵ Amma ì jò iseεnε nηε ηa fei ku má, bei Ilaađ í má, nηu iyi í kpe ηε.

16 Ilaaḏ takae í fə si kukəe í ni, í jò kuwεε nje ku má, domi amu takam n̄ má.

17 Ilaaḏ, nju iyi ì ya kpe Baaba ɲa si kutəw nje, njui í je ine iyi á kiiti ine fei si bei ine fei í ce nə kaa cə ijui ine gə. Na nju, waati iyi í gbe nje si andunya í jəw do jirima ɲa.

18 Bala nje ɲa à jəw nje tubui kuwεε nfe nfe. Nə inje taka nje ì mà ɲa iyi à ya ɲei hai si kuwεεu. Kù je do isə fufū walakə wura iyi á na ku t̄ai à ya ɲəd.

19 Aawo, à faaba ɲei do nje ilu beereí Kirisi, nju iyi í ye bei angudāi kuwee hai ne leebu nə kù ne riisi gə.

20 Hai waati iyi a kù taka andunyai, Ilaaḏ í cica Kirisiu, amma í nyisi arae si waatii ankāanyiu ihē na aranfāani nje.

21 Na saabuei ì dasi Ilaaḏ naane ɲa, nju iyi í dedee hai si bale nə í muaa amboe ku ba naane ku dasi nje do kpāa ku cə nje ku wa si Ilaaḏ.

22 Nsei, si ntə ku jirimai ì fūuta idə nje ɲa ku ba kubii kpaasi woo dasi naane ɲa iyi ì ne ɲa ku maà je do muafiti. Na nju, í bi nje ntə ntə do idə nje fei ɲa.

23 Í s̄ia í ce beebe ɲa si na iyi í jò à bí ɲei ise gbeejisia, nə kù je do dimi iyi á ku, amma do dimi iyi kaa kui. Dimiui í je ideí Ilaaḏ, njui í je icui kuwεε nə kaa t̄a.

24 Kukəi ideí Ilaaḏ wa fə í ni, Ine fei í yei bei fəfə, Nə beereí ine fei í yei bei kokoi fəfəu. Fəfə í ya gbe, nə kokoe ku wə.

25 Amma ideí Aḏ Lafēe á maa weei do ajə fei.

Ideu, njui í je laabaau j̄ida iyi à waazo nje.

2

Kuta ilu hunde

1 Na nju, í jò laalə baa yooma fei ɲa, hai ibo ku sə, do muafiti, do igu, do irii ine ku sə.

2 Si bei ama kpətəw í ya bi àmə, inje mə í s̄ia í bi àmə iyi í má iyi í je ideí Ilaaḏ. Hundei Ilaaḏi wa mu nje aməu ku ba í la si kpāai faabau ɲa,

3 si bei ì tie didəi Aḏ Lafēe t̄a ɲa.

4 I sekeε si Lafēe wa, nju iyi í je kuta ilu hunde iyi ine ɲa à kəsi, amma Ilaaḏ í cicae si na iyi í jò í ne beere bí tee.

5 Inje mə, í naa wa bei kuta ilu hunde a ceḡ ɲe ice a maḡ ile bi ku wai Hundei Ilaaḏ. Bei aa je woo wee ɲa iyi à má iyi à na Ilaaḏ ara ɲa bei kuwee iyi á d̄saa si do saabui Jesu Kirisi.

6 Í s̄ia í ce beebe ɲa si na iyi í jò à kəw si t̄iai ideí Ilaaḏ à ni, Ilaaḏ í ni,

N̄ cica kuta ilu beere n̄ jiləw ilui Siḡw bei kuta gbugbāi icui ile.

Ine iyi í dasie naane, kaa ye anyə.

7 Kutau, í ne beere bi inje woo dasi Jesu naane ɲa, amma hai dasi naane ɲa à kəsie. Do nju fei, kukəi ideí Ilaaḏ í ni, Kuta iyi woo ma ɲa à kəsi Njui í na í je kuta gbugbāi icui ile.

8 Nə bii gə ɲa à ya ni má, Kutau ihēi í jò ine ɲa à waa koose.

Njui í ya maa keke ɲa.

À koosei si na iyi í jò à kò ku dasi ideu naane. Nò n̄ju bei Ilaaḍ í jile n̄ja.

9 Amma in̄ei ì je dimi iyi Ilaaḍ í cica, nò in̄ei ì je woo weei ilaalu n̄ja, ì je dimi iyi í má n̄ja iyi Ilaaḍ í ya ku ba i sisi jiida ku jee, n̄ju iyi í kpe n̄je hai si ilu kuku ì naa ì l̄si in̄ya kumá ilu beere.

10 Tako wo i kù je dimi n̄ja iyi in̄e ḡo í mà, amma n̄sei ì je in̄ei Ilaaḍ n̄ja. Tako wo i kù mà mà Ilaaḍ wa ce araare n̄je, amma n̄sei bei ì mà n̄ja.

Kuw̄ei woo dasi naane

11 In̄e baak̄om n̄ja, ñ wa n̄ t̄o n̄ei, in̄e iyi ì ye bei in̄e njoo do ise mmu n̄ja si andunyau ih̄e, i jò ì n̄o ara n̄je do binei ara iyi í ya maa ce iḡu do hunde n̄je.

12 I jò ì n̄e daa jiida n̄ja si in̄oi hai dasi Jesu naane n̄ja, domi baa bii à waa kpe n̄je in̄e laal̄o n̄ja, aa ye ice jiida n̄je n̄o a saabu Ilaaḍ si aj̄o iyi á kiiti n̄ja.

13 I jirima ilu iri fei n̄ja na irii Laf̄e, hai ilu ile, n̄ju iyi í re do gbugb̄a,

14 hee ku koo si ilaalui ilu n̄ja, in̄e n̄ja iyi í be wa ku ba a kp̄a woo ce laal̄o n̄ja iju, n̄o a saabu woo ce jiida n̄ja.

15 Do nt̄o, iyi Ilaaḍ í bi, n̄jui í je ice jiida n̄je ku d̄i gelei hai mà nḡoḡo n̄ja si ide hai ne yaase n̄ja.

16 Í s̄ia i ya maa nè bei in̄e n̄ja iyi à n̄e ara n̄ja, amma i mà à ti i jò ara ku ne n̄je ku ye bei ac̄o iyi wa bii laal̄o. I je kuw̄ee n̄je bei woo ce icei Ilaaḍ n̄ja.

17 I jirima in̄e fei n̄ja, i bi kpaasi woo dasi Jesu naane

n̄je n̄ja, i ce n̄joi Ilaaḍ, n̄o i jirima ilu ileu n̄ja.

Mii iyi wahalai Kirisi wa nyisi wa

18 In̄e amaace n̄ja, i s̄ia laf̄e n̄je n̄ja iri ile i jirima n̄ja nt̄o nt̄o, kù je in̄e jiida do aman̄e ku r̄o ān̄a ak̄ai aa ya cea n̄ja, amma hee do in̄e ku gaabu n̄ja feii.

19 Do nt̄o, bii à waa kp̄a n̄je iju nfe nfe, í s̄ia i ȳk̄o temua n̄ja na irii Ilaaḍ.

20 Bii ì ȳk̄o temuai goloi kurarae i kù ne saabu k̄ama. Amma bii ì ba ijuukp̄a na jiida iyi ì waa ce n̄ja n̄o ì temua, mii jiidai si wajui Ilaaḍ.

21 Na ideu bei Ilaaḍ í kpe n̄je domi Kirisi takae í ba ijuukp̄a na iri n̄je n̄o wa nyisi n̄je yaase jiida ku ba i too tuuba n̄ja.

22 Kù ce dulum, a kù n̄o a kù gb̄o ibo si gelee aj̄o k̄ama.

23 Iyi à buu, kù s̄a n̄ja arabu. Iyi à kp̄aa iju, kù ceekpe n̄ja, amma í leek̄i do Ilaaḍ iyi í ya kiiti dee dee.

24 Kirisi takae í so dulum du wa si arae si j̄i ku gaauu, ku ba ka je bei iku si wajui dulum, n̄o ka ce kuw̄ee nwa dee dee. Do saabu kumee n̄ja à baò iri.

25 Tako wo ì ye n̄jai bei angud̄a n̄ja iyi à nȳo, amma n̄sei ì nyi wa bi woo degbeu n̄ja, n̄ju iyi wa degbe hunde n̄je.

3

Abo do m̄ak̄o

1 Beebe m̄oi in̄e inaabo n̄ja, i s̄ia m̄ak̄o n̄je n̄ja iri ile, hee baa bii í je ḡoḡo n̄ja n̄ja a kù dasi idei Ilaaḍ naane, daa n̄je ku jò a dasi naane. Waati beebe i kù ne bukaatai ide ku f̄o má n̄ja,

² domi aa ye kuwee nje í má,
ì nò ì mà beerei amanè ña.

³ I maà dede i je abo kusia
ña do mii ndii ara nñu akã, bei
iri ku ba, do sabai wura ña, do
nyau kusia ña.

⁴ Amma i jò kusia nje ku je si
idò nje, kusia iyi ci ya tā. Nñui
í je daa didõ do idò ku buba.
Iyi bei í je mii ilu beere jiiida si
wajui Ilaaõ.

⁵ Beebai inaaboi tako ña iyi
à mà beerei Ilaaõ nò à dasie
naane à ya teese ara ña nò à
ya sãa məkò ña ña iri ile.

⁶ Beebai Sara í ce, í ya maa
jirima Aburahamu, nò wa
kpoo lafëe. Nsei, bii ì waa ce
jiiida ña nò i kù waa ce njo
nkãma, ñe mò ì je bei ama
inaaboe ña.

⁷ Ñe ineməkò ña mò, si
kuwee nje do abo nje ña, i ye
gigi iyi a kù to ñeò gbugbã. I jò
ì mà beere ña ña, domi Ilaaõ á
mua aña mò kuwee ñeò ña ajò.
I ya maa ce beebe ku ba nkãma
ku maà ganji ñe si kutò ñe.

Ijuukpã na jiiida ku ce

⁸ Si anyii fei ndee i jò ñe fei
i ne lasabu akã do kubi akã ña.
I bi nje bei igbã do ifò ña, i ce
araarei nje do ara ku kaye ña.

⁹ I maà ya sãa ñe laalòe,
walakò arabu ña iyi í bue. Í sãa
mãm i ya jëaa do kuwee, domi
Ilaaõ í kpe ñei ku ba i ba kuwee
ña.

¹⁰ Si bei kukoi idei Ilaaõ wa
fò í ni,
Ñe iyi í bi ku ce kuwee jiiida nò
kù ñe inò didõ ajò fei,
Kù jò laalò ku fò nò kù nò gelee
si ibo ku sò.

¹¹ Í sãa ku saa laalò nò ku ce
jiiida,

Í sãa ku maa de laakai ku sũ
waati kãma fei,

¹² Domi Lafëe wa degbe ñe
dee dee ña

Nò wa gbò kutò ña.

Amma í fũsi woo ce laalò ña
awò.

¹³ Yooi á ce nje laalò bii ì
hanya ì waa ce jiiida ña.

¹⁴ Baa bii ì waa ba ijuukpã
ña na dee dee ku je nje, i ne
inò didõ ña. I maà ce njo
amanè ña, nò i maà ya biti ña.

¹⁵ Amma i jò Kiriisi ku je
Lafëe si idò nje. Itã sòolu waati
kãma fei i jëa ñe ña iyi à waa
bee yaasei kpãa ku cò nje.

¹⁶ Amma i je ña do ide didõ
do beere. I jò idò nje ku maa
má ku ba bii à waa má ñe ide
si isene jiiida nje iyi wa naa
hai bi Kiriisi, anyò ku mu ña si
ideu.

¹⁷ Bii í je na idòobii Ilaaõ ì
waa kpãe iju na jiiida iyi ì waa
ce, iyi be í sãa do iyi aa maa
kpãe iju na laalò.

¹⁸ Gbakã akãi Kiriisi í ku na
dulum. Nñu iyi í je ñe dee
dee, í ku na ñe laalò ña, ku ba
ku bòò wa bi Ilaaõ. Waati iyi à
kpaa arae í ku amma hundee í
wee.

¹⁹ Do hundeeui í koo í
waaZoà iku ña iyi à waa mu
bei ñei piisò ña,

²⁰ ñe ña iyi a kù tako a kù
waa jirima Ilaaõ si waati iyi í
temuaò ña hee Nowee í koo í
ceò akoi inyiu í tā. Ñe ña iyi à
lò si akoi inyiu a kù kpò, a kù
re aña meejo, nò à ba faaba hai
si inò inyi nlau.

²¹ Inyiu, í yei bei inyi ku
dasi. Kù je a ni wa nya riisii
ara, amma wa nyisi iyi ñe í
dasi idò nñu ku ce kuwee iyi

idoi n̄ju kaa ye taalei n̄ju si wajui Ilaaḏ. Mii n̄au be fei í ce na saabui kujji Jesu Kirisi hai si bale,

²² n̄ju iyi í bə lele nə wa buba si awə n̄jei Ilaaḏ. Bei amaleka n̄a do ilu yiikoi lele n̄a do ilu gbugbā n̄a à waa sūaa iri ile.

4

Kuwεε iyi í kpaasi

¹ Kirisi í ba ijuukpā si arae. Na n̄ju, i mà n̄a iyi in̄je mə aa ba ijuukpā nə í s̄la i yəkə temua n̄a, domi in̄e iyi í temuəḏ ijuukpā si arae, dulum kaa kāmiaε má,

² nə waati iyi í gbe si kuwεεi andunyaε ku je si idəḓbii Ilaaḏ, ku maà ti ku je do kəḏεε nfe nfe ara.

³ Ntə ntə, tako wo ì ce bei hai dasi Jesu naane n̄a à ya bi, amma í to beεbe. Ì tako ì ce mii iyi í d̄sa ara n̄je si n̄a, do bine, do at̄ε ku mə, do at̄ε ku kpa in̄e, do buki, do iwē ku təḓ iyi kù waa too wooda.

⁴ Nsei à biti si bei i kù waa ba n̄a daa bututu n̄au ku ce má n̄a, nə à waa bu n̄e.

⁵ Amma aa na a koo a sisi daa n̄na bi Ilaaḏ, n̄ju iyi í t̄a səḓlu ku kiiti ilu hunde do iku n̄a.

⁶ Na n̄ju məm nii í j̄ḏ à tako à sisia in̄e n̄a laabaau j̄iidau wo ku ba baa do iyi à ku nsei na kiitii Ilaaḏ iyi í tosi in̄e fei, hunde n̄na ku maa wεε bei Ilaaḏ takae í wεε.

Ine n̄a iyi à waa ce icε do amuai Ilaaḏ dee dee

⁷ K̄ḓi mii fei í maai wa. Na n̄ju, i mu ara n̄je do laakai, nə i j̄ḏ hunde n̄je ku wə njoo ku ba i yəkə i ce kutəḓ n̄a.

⁸ Iyi í re fei ndεε, n̄ju i j̄e i ce kookaai i bi n̄je n̄a, domi kubi í ya bii dulum nkpə.

⁹ I ya yaε n̄je n̄a do inə akā, kugbagba kù maà wa si.

¹⁰ Ine baa yooma n̄je fei í ba amua hai bi Ilaaḏ. Na n̄ju, i ceḏ amua ikā ikāi Ilaaḏu icε n̄a i máa sobiḏ n̄je bei woo ce icε ilu naane n̄a.

¹¹ Ine iyi wa waazo í s̄la ku fə idei Ilaaḏ. Ine mə iyi wa cea in̄e gə icε ku coo do gbugbā iyi Ilaaḏ í muaa, ku ba si mii fei a ye amboei Ilaaḏ do saabui Jesu Kirisi, n̄ju iyi í ne amboe do gbugbā hee do ajə fei. Ami.

Temuai inei Kirisi n̄a si ijuukpā

¹² In̄e baakəḓm n̄a, i maà biti do ijuukpā iyi wa naa si n̄je bei ina ku cəḏ laakai n̄je. I maà ti i dooε mii ikā.

¹³ Amma i j̄ḏ inə n̄je ku d̄ḓ bii ì waa ba ikpē si wahalai Kirisi n̄a, ku ba i ne inə did̄ḓ nla nla n̄a si ajə iyi á nyisi amboeε.

¹⁴ In̄e ilu inə did̄ḓ n̄ai bii à waa bu n̄e na irii Kirisi, domi Hundei Ilaaḏ, ilu amboe, í wa si n̄e.

¹⁵ Ine k̄ama n̄je ku maà j̄ḏ ku ye ijuukpā na in̄e ku kpa, walakə na ile, walakə na laalə ku ce, walakə na wəbia ku gū.

¹⁶ Amma in̄e iyi wa wahala si na iyi í j̄ḏ í je inei Kirisi, ku maà j̄ḏ anyə ku muu, amma í s̄la ku saabu Ilaaḏ si na iyi í j̄ḏ wa so irii Kirisiu.

¹⁷ Waati í to kiituu ku sinti. Inei Ilaaḏ n̄ai aa sinti ku kiiti. To, bii í sinti hai bi tu wa, beirei iri ku kpaε á ye bi in̄e n̄a

iyi à kò ku dasi laabaau jiidai
Ilaaḍ naane.

¹⁸ Kukɔi idei Ilaaḍ wa fɔ í ni,
Bii faabai ine jiidai ḡa í gaabu,
Beirei ti ilu dulum ḡa do ine
ḡa iyi a kù mà beereí
Ilaaḍ á ye.

¹⁹ Na ḡu, ine ḡa iyi à waa
ye ijuukpā si idɔɔbii Ilaaḍ, í sɔa
a teese a maa ce jiidae nɔ a
leekí do woo taka ḡa iyi í je
ilu naane.

5

Ka gbɔa inei Ilaaḍ ḡa

¹ Nsei, si inɔ ḡe, ine ḡa iyi
à je ine ngboi igbei Ilaaḍ ḡai ñ
wa n fāa. Amu mɔ ine ngboi
bei aḡa mɔ, ñ nɔ ñ je seedaí
ijuukpāi Kirisi nɔ ñ ne ikpē si
amboe iyi á na ku naa.

² Ñ wa n tɔɔ ḡe, i gbɔa ine ḡa
iyi Ilaaḍ í da ḡe si awɔ bei à ya
gbɔa angudā ḡa, ku maà ti ku
je do tilasi walakɔ do binei fia,
amma i na ara ḡe si iceu do
inɔ akā si bei Ilaaḍ í bi.

³ I maà taa ine ḡa iyi à da
ḡe si awɔ ḡau gbugbā, amma
i nyisi ḡa kuce jiidai iyi aa too
si.

⁴ Nɔ waati iyi Kirisi á faata
wa, ḡu iyi í je ine ngboi woo
degbe ḡau, aa gba riba ilu
amboe iyi kusiae kaa tā ḡa.

⁵ Beɛbe mɔi, inḡe awaasū ḡa,
i sūa ine ngboi igbe ḡau iri ile.
Inḡe fei i jò ara ku kaye ku je
ḡe bei ibɔ iyi à ya dasi, domi
kukɔi idei Ilaaḍ wa fɔ í ni, Ilaaḍ
kù wa anyii woo tɔɔ fufu ḡa,
amma wa cea woo kaye ara ḡa
didḵ.

⁶ Na ḡu, i kaye ara ḡe si
awɔ gbugbāi Ilaaḍ, ku ba ku so
ḡe lele si aḡo iyi í dau.

⁷ I sɔ wahala ḡe fei bi tee,
domi ḡui wa gbɔ ḡe.

⁸ I mu ara ḡe ḡa, i jò hunde
ḡe ku wɔ ḡjoo, domi Seetam,
mbeɛ ḡei, í dabii wa dḵ anu
bei muusu nla, wa dede ine iyi
á ḡo.

⁹ I kɔò ara ḡe si wajue do
naane ku dasi nla nla domi í
mà ḡa kpaasi woo dasi Jesu
naane ḡe ḡa iyi à fangaa
si andunya fei, ijuukpā dimi
akāu bei à waa ye.

¹⁰ Amma bii ì ye ijuukpā si
waati keeke ì tā ḡa, Ilaaḍ ilu
didḵ fei, ḡu iyi í kpe ḡe ku ba i
ne ikpē si amboe hai ne kɔɔe na
saabui anu akā ḡe do Kirisi,
ḡu takaeí á jò ì kḵ dee dee ḡa.
ḡui á nɔ ku jò ì leekí dim dim
ḡa, nɔ ku mu ḡe gbugbā, i
maà tekeɛ hai si idee ḡa.

¹¹ ḡui í ne yiiko hee do aḡo
fei. Ami.

Fɔɔi ankāanyi

¹² Ñ wa n kɔ ḡe ide keekeu
ihē wai do sobii Silasi kpaasi
ilu naane nwa. Ñ bi n mu ḡe
gbugbā nɔ n nyisi ḡe iyi ideu
ihē iyi ì waa leekí si dim dim
ḡau, didḵi Ilaaḍi do ntɔ.

¹³ Igbei inei Jesu ḡa iyi í wa
ilui Babilɔni, iyi Ilaaḍ í cica bei
inḡe mɔ, wa ce ḡe fɔɔ, beɛbe mɔi
Maaku iyi wa je bei amam si
naane ku dasi, wa ce ḡe fɔɔ.

¹⁴ I ce ḡe fɔɔ do kubi jiidai
ḡa.

Laakai akā ku weɛò inḡe iyi ì
je ti Kirisi fei ḡa.

Tia minjisia iyi Piεε í kō

Piεε í ce ηα fḃḃ

¹ Amui Simḃḃ Piεε amaace woo bei Jesu Kirisi.

N̄ kō n̄ηe tiau ihēi, in̄e iyi Jesu Kirisi, n̄ηu iyi í j̄e Ilaaḃ woo faaba nwa, í j̄ḃ ì dasi naane ηa na dee dee ku j̄e. Naane iyi ì dasi ηau í n̄e beere bei ti awa mḃ.

² Didḃ do laakai ku sū ku kḃḃ n̄ηe si, si na iyi í j̄ḃ ì mà Ilaaḃ do Jesu Lafēe nwa ηa.

Kukpe do kucicai Ilaaḃ

³ Yiikoi Ilaaḃ í mu nwa bukaatai mii iyi à bi fei ku ba kuwεε nwa do kutḃḃ nwa ku maa bḃ waju. Nḃ í ce beeb̄ei si bei í j̄ḃ ì mà, n̄ηu iyi í kpe wa ka ba ikp̄e si amboeε do si jiida ku j̄e.

⁴ Beeb̄ei í ce nwa kuwā nla nla ilu beere ηa. Kuwā ηau aa j̄ḃ ì ye bei n̄ηu takae í ye nḃ ì saa kuce laalḃ sām̄i ηa iyi í wa si andunya na bine.

⁵ Na n̄ηu, i ce kookaai i kḃḃsi isεene jiida si naane ku dasi n̄ηe, nḃ si isεene jiida i kḃḃsi kumà,

⁶ nḃ si kumà i kḃḃsi gaya, nḃ si gaya i kḃḃsi temua, nḃ si temua i kḃḃsi beere Ilaaḃ ku mà,

⁷ nḃ si beere Ilaaḃ ku mà i kḃḃsi jiida ku cea n̄ηe, nḃ si jiida ku cea n̄ηe i kḃḃsi kubi.

⁸ Bii mii ηau be à wa si ηe nḃ wa kḃḃsi, aa j̄ḃ ì ya maa ce kookaai si ice n̄ηe, nḃ ice n̄ηeu ku n̄e aranfāani ku ba i mà Lafēe nwa Jesu Kirisi ηa.

⁹ Amma in̄e iyi kù n̄e mii ηau be í yei bei fεεju, walakḃ bei in̄e iyi ijuε kù waa dḃ, nḃ kaa ye ilu ku j̄i. Nḃ í gbeje iyi n̄ηu í má hai si dulum dii takoe.

¹⁰ Na n̄ηu, in̄e inem ηa, i kḃḃsi himma ku ba i mà sāa sāa iyi Ilaaḃí í kpe ηe nḃ í cica ηe, domi bii ì waa ce beebe ηa, i kaa dasi dulum ajḃ kām̄a ηa.

¹¹ Beeb̄ei aa j̄ḃ ì lḃ do beere ηa si bomma hai tāi Lafēe woo faaba nwa Jesu Kirisi.

¹² Na n̄ηi í ce n̄ kaa n̄ gbejiḃḃ ku ye ηe gigii mii ηau ihē, baa do iyi ì màa tā ηa, nḃ ì waa leek̄i dim dim si ntḃ iyi ì waa mu nseiuhē ηa.

¹³ Ntḃ ntḃ, waati iyi ñ wεε si hunde, ñ n̄e n̄ ya n̄ maa n̄ ye ηe gigii ku ba i ya maa wḃ njoo si ηa.

¹⁴ N̄ wa n̄ fḃ beeb̄ei si na iyi í j̄ḃ ì mà iyi kaa kpe má an j̄ḃ arau ihē, si bei Lafēe nwa Jesu Kirisi í sḃm.

¹⁵ An ce kookaai n̄ sḃ ηe yaaseε ku ba i yḃkḃ ì ye gigii mii ηau do ajḃ fei ηa si anyii ikum.

Ine ηa iyi à ye amboei Kirisi

¹⁶ Do ntḃ, a kù waa too si ará iyi in̄e ηa à waa kpa do bisi n̄ηa, si waati iyi à j̄ḃ ì mà gbugbāi Lafēe nwa Jesu Kirisi ηa do kunyie wa. Amma awa taka nwa mḃ à ye kulae do iju nwa

¹⁷ nḃ ò gbḃ imui Ilaaḃ Baaba waati iyi í fḃ hai lele í ni, in̄e ihēi í j̄e ama akām̄ iyi ñ bi jiida, siei inḃ didḃm fei í ya wa. Waati n̄ηu Ilaaḃ, ilu amboe nla nla, í nyisi beere Kirisiu do amboeε.

18 Si anyie, à nyi à gbɔ imui Ilaaɔ wɔ má hai lele si waati iyi a wɔɔ ò ò ò à wɔ si antai geete kumáú.

19 Bɛɛbɛ mɔi naane nwa í kɔɔsi si ideɪ walii ò ò ò. I jò i de sie ití ò ò, domi í yei bei fitila iyi wa má inya si ilu kuku hee iju koo máò nɔ Jesu, ò ò ò iyi í ye bei andaiyai daakɔ, ku má inya si idɔ ò ò ò.

20 Sinte, i jò i mà iyi ihē ò ò, iyi ideɪ walii ò ò kù wɛɛ si kukɔi ideɪ Ilaaɔ iyi inɛ ò ò á tuse ndɛɛ bei í bi *.

21 domi ideɪ walii ò ò kù wɛɛ iyi inɛ ò ò í ce do idɔɔbii ò ò takɛ, amma inɛ ò ò à ya sisi ideɪ Ilaaɔi si bei Hundɛɛ í nyisi ò ò.

2

Woo kɔ si cio ilu ibo ò ò (Cɔ Zudu 4-13)

1 Walii ilu ibo ò ò à wɛɛ wo si inɔi inɛ ò ò ò. Bɛɛbɛ mɔi woo kɔsi cio ilu ibo ò ò aa faata wa si anini ò ò ò. Aa naaò kukɔsi ibo wa do bisii, iyi á ce inɛ ò ò ò nfe, nɔ aa kɔsi Lafɛɛ iyi í ya ò ò. Bɛɛbei aa faa ara ò ò ò nfe ku ce anu akā.

2 Inɛ nkpɔi á too daa laalɔ ò ò ò, nɔ na iri ò ò ò inɛ ò ò ò aa bu kpāai ntɔ.

3 Na bine ò ò ò aa je ò ò ò taki do ide ò ò ò iyi ò ò ò taka ò ò ò à waa lasabu. Amma hai ku kpe woo kiiti ò ò ò í tã sɔɔlu ku kiiti ò ò ò. ò ò ò mɔi á ce ò ò ò nfe nɔ kaa kpe mɔm.

4 Baa amaleka ò ò ò iyi à ce dulum wo, Ilaaɔ kù jò ò ò ò, amma í tale si ò ò ò si isa nla nla. Tengí

bei à waa mu ò ò si ilu kuku hee ajɔi kiiti.

5 Ilaaɔ kù nɔ kù jò inɛi tako ò ò ò waa waati iyi í jò ò ò ò nlaui í je inɛi andunya ò ò ò iyi a kù mà bɛɛɛɛ, amma Nowee, ò ò ò iyi í ce waazoi ide ntɔui í faaba do amanɛ mɛɛje ò ò ò.

6 Si anyie í nyi í ye taalei inɛi Sodomu do Gɔmɔɔ ò ò ò má, nɔ í kpa ò ò do ina. Iyi bɛu bei í je sɛɛda na inɛ laalɔ ò ò ò iyi aa na a naa.

7-8 Amma í nya Lɔtu inɛ jiida iyi í wa si inɔi inɛ laalɔ ò ò ò. Í nyaai si na iyi í jò í ya nɛ inɔ ku fɔ na daa bututu ò ò ò, nɔ iju iyi wa má fei laalɔ ò ò ò wa ye do ò ò ò wa gbɔ wa bitandi idɔ dee deeɛ.

9 Bɛɛbɛ mɔi Aɔ Lafɛɛ í mà bei á ce ku faaba inɛ ò ò ò iyi à mà bɛɛɛɛ si wahala. Í nɔ í mà bei á mu inɛ laalɔ ò ò ò ku wahala ò ò ò si ajɔi kiiti.

10 Inɛ ò ò ò iyi à waa ce kubi nfe nfei ara ò ò ò nɔ à donda yiikoi Ilaaɔ, wahala ò ò ò á caa.

Woo kɔsi cio ilu ibo ò ò ò à je ilu wɔɔkɔ yaamɔ ò ò ò do woo tɔɔ fufu ò ò ò iyi a kù waa ce nɔi ilu yiikoi lele ò ò ò ku bu.

11 Baa amaleka ò ò ò, ò ò ò iyi à re ò ò ò do gbugbã do yiiko ntɔ ntɔ, a kù waa ye taalei ilu yiikoi lele ò ò ò hee má je a bu ò ò ò si wajui Aɔ Lafɛɛ.

12 Amma inɛ ò ò ò ò ò ya maa yaako mii iyi a kù mà. Á yei bei inɔi sako ò ò ò iyi a kù nɛ lasabu kãma, nɔ aa ce nfei bei inɔi sako ò ò ò iyi à bí ku ba a mu ò ò ò a kpa ò ò ò.

13 Laalɔ ò ò ò iyi à cea inɛ ò ò ò ò ò aa sã

* **1:20 iyi inɛ** ò ò ò á **tuse ndɛɛ bii í bi** Yaasei ideu bɛ á yɔkɔ ku je má, iyi inɛ ò ò ò í kɔ do arɛɛ.

n̄a. In̄o did̄s̄ n̄a fei si inaabo n̄ai í ya wa baa bii das̄a n̄kpai. Baa waati iyi in̄eò n̄a ì t̄t̄s̄ ì waa je ijei Laf̄e aj̄o n̄a, à ya maa ce daa laal̄o n̄ai n̄o a maa ne si in̄o did̄s̄. À yei bei angud̄ai kuwee n̄a iyi à ne leebu do riisi.

¹⁴Iju n̄a fei si abo kaafe n̄ai í ya wa, dulum ci ya to n̄a. À ya mu in̄e n̄a iyi a kù waa leek̄i dim dim do taa. Id̄o n̄a í ne d̄oñei bin̄e. Ilaās̄ í ceekpe n̄a.

¹⁵À j̄ò kp̄aa jiida n̄o à nȳo. À too kp̄ai walii Balamu, amai Beo, n̄ju iyi í bi ribai laal̄o ku je.

¹⁶Amma Ilaās̄ í f̄o sīe ide na kurarae. Nt̄oi, gbank̄ele iyi ci ya f̄o ide, Ilaās̄ í j̄ò í baa ide ku f̄o bei aman̄e n̄o í leek̄i ide hai ne yaasei waliiu.

¹⁷In̄e n̄au, à yei bei is̄o hai ne in̄yi walak̄o bei ij̄i iyi í d̄u n̄o kaa r̄o si na iyi í j̄ò fufu wa talee. Ilaās̄ í ce n̄a s̄oñui bi ku wa si ilu kuku n̄la n̄la.

¹⁸À waa f̄o idei fufu ku t̄s̄o iyi kù ne iri. À waa fa in̄e ḡo n̄a do bin̄e ik̄a ik̄ai mii iyi laf̄e n̄a à ne si id̄o n̄a n̄a ku ba a mu n̄a do taa. In̄e n̄au, do wahalai à ba à gb̄a wa hai bi in̄e n̄a iyi à wa si kurarau.

¹⁹In̄e n̄a iyi à ba à mu n̄au, à ya ce n̄a kuw̄ai ara ku nei, amma ān̄a taka n̄a à je arui daa n̄a iyi wa b̄oò n̄a n̄fe ku ce, domi in̄e fei í je arui mii iyi í k̄am̄iāe.

²⁰Nt̄oi, in̄e n̄a iyi à j̄ò laal̄o ku cei andunya si na iyi í j̄ò à mà Laf̄e woo faaba nwa Jesu Kirisi, bii à nyi à j̄ò laal̄o ku ceu í mu n̄a má í k̄am̄iā n̄a ise gbeejisia, kuweei tako n̄a á

tia do ti ank̄anyiu.

²¹À tia n̄a bii í je a kù mà kp̄ai nt̄o wo do iyi à mà t̄a n̄o à toa woodai Ilaās̄ iyi à na n̄au anyi.

²²Mii iyi í ba n̄au be wa nyisi iyi m̄ondau ih̄e í je nt̄o. M̄ondau í ni, aja í nyi í koo wa fa itue má. À ya ni má, kus̄o iyi à we í nyi wa bimbili si p̄ak̄oò má.

3

Laf̄e á nyi wa si bei í ce kuw̄āe

¹In̄e baak̄oòm n̄a, tia minjisiã wee iyi ñ k̄o n̄je. Si tia sinteu do minjisiã fei ñ wa n de n j̄i lasabu jiida n̄je do kuk̄osi n̄a iyi ñ wa n ye n̄e gigi.

²Ñ bi i ye gigii ide iyi walii kumá n̄au à f̄o wo, do woodai Laf̄e woo faaba iyi woo be n̄je n̄a à sisi n̄je.

³Sinte, ñ bi i mà n̄a iyi si waatii ank̄anyiu in̄e ḡo n̄a aa na a maa ne si id̄oñi n̄a. N̄o aa yaako n̄e

⁴a maa ni, Kirisi í ce kuw̄ā í ni n̄ju á nyi wa, mà iboi. To, iwoi í wa. Kù waa nyi wa má, domi hai waati iyi bala nwa n̄a à ku, mii fei í weei bei hai sintei andunya ku taka.

⁵Amma mii ak̄ai in̄e n̄au à gbeje na kance. Mii iyi à gbeje wee. Waati iyi Ilaās̄ í taka lele do il̄e, í taka n̄ai do idei gelee. Do ide ku f̄oi í nyaò il̄e hai si in̄o in̄yi n̄o í f̄eef̄e do in̄yi.

⁶N̄o si anyie, do ide kuf̄eui í kp̄aò irii andunyai tako si waati iyi í j̄ò in̄yi í je mii fei.

⁷Lele do il̄e iyi í wee n̄sei, do ide ak̄au bei Ilaās̄ á kpa n̄aò,

amma bebei do inai á je. Wa mu ηai titā hee koo toð ajò iyi á kiiti ine ηa iyi a kù mà beereε nò á ce ηa nfe.

⁸ Amma inε baakɔɔm ηa, i maà jò i gbeje mii akāu ihē ηa, iyi ajò akā í yea Ilaađi bei adđ dubu, nò adđ dubu í yelai bei ajò akā.

⁹ Ađ Lafēε ci ya jò ideu kuwāε iyi í jileu ku kpe ideu ku kđò si bei ine gò ηa à waa tamaa. Amma wa temuα nηei, domi kù bi baa inε akā ku ce nfe. Í bi móm ku je ine fei ku kpaasi idò.

¹⁰ Do nηu fei, ajò Lafēε á naai bei ile. Si ajò nηui, lele á kpa iri do iba nla nla. Mii iyi í wa be fei, á yò si ina nò ile do mii iyi í wa si fei á kpa iri.

¹¹ Na nηu, si bei mii ηau fei á ce nfe beεbe, i jò i mà sāa sāa ηa zaka bei í sīa iseeεnε nηε ku maa má nò i mà beereεi Ilaađ ηa.

¹² Nò i maa degbe ajòu ηa i maa ce kookaai ku ba ku naa nya nya. Si ajò nηui ina á ce nfei lele, nò mii iyi í wa si fei ku yò do inya gbāa nla nla inau.

¹³ Amma Ilaađ í ce kuwā nηu ku ce lele do ile fei titđ bii dee dee ku je á wa. Nηui à waa degbe.

¹⁴ Na saabu nηu, inε baakɔɔm ηa, si bei ì waa degbe ajòu, i ce kookaai Lafēε ku na ku ba ηε si laakai ku sū, riisi do kurara ku maà wa si ηε.

¹⁵ I doo temuαi Lafēε nwa bei kpāai faaba nηε, si bei Pòlu baakɔɔ nwa í kò nηε do bisi iyi Ilaađ í muαa.

¹⁶ Ideu ihēi í kò si tia iyi í kò fei tengi bii wa fò ideu mii ηau

ihē. Si tiaε ηau bii gò ηa í wεε iyi í gaabu ku gbò, nò hai mà ηa iyi a kù waa leekí si dim dim à ya maa beje yaasei ideui, si bei à ya maa ce do mbòi kukòi ideu Ilaađ gò ηa. Beεbei à waa faa ara nηa nfe ku ce.

¹⁷ Amma inε baakɔɔm ηa, ì mà ideu tā ηa. Na nηu, i ce laakai ara nηε ku ba kurarai ine ηa iyi a kù mà beereεi Ilaađ ku maà jò i yaa hai si kpāa jiida iyi ì waa leekí si dim dim ηa.

¹⁸ Amma didđi Lafēε woo faaba nwa Jesu Kirisi ku maa kđòsi si ηε, nò kumà iyi í ne si gāmeε ηa ku kđòsi ku maa koo. Nηui í je ilu amboe hai nsei hee do ajò fei. Ami.

Tia sinte iyi Zãa í kò

Jesu, n̄ju iyi à ya kpe Ideu, n̄juí í je icui kuwεε

1 À waa kò n̄je si ideí Jesu, n̄ju iyi í wεε hai sintei mii fei. N̄juí í je Ideu, nò í je icui kuwεε má. À gbò ideε, nò à yòò do iju nwa, à còò do laakai, nò awò nwa í luu.

2 Waati iyi kuwεεu í faata wa à yòò, n̄jì í jò à waa je sεεdaε, nò à waa sisi n̄je ideí kuwεε hai tã iyi í tako í wa bi Ilaaḍ Baaba wo, nò wee nsei í nyisi wa.

3 Iyi à ye do iyi à gbò, n̄juí à waa sisia in̄je mò ku ba awae ña ka ne anu akã, nò anu akã iyi à ne u à n̄jì do Ilaaḍ Baaba do amaε Jesu Kirisi.

4 À kò n̄je tia u ihēi ku ba inò didōi awa fei ku kō.

Ilaaḍi í je inya kumá

5 Laabaau iyi à gbò hai bi Jesu Kirisi, nò à waa sisi n̄je wee. Ilaaḍi í je inya kumá, ilu kuku kãma kù wa siε.

6 Bii à ni à ne anu akã do n̄ju nò à bei à waa ne si ilu kuku, à waa sò iboi a kù waa ce kookoosui ntò.

7 Amma bii à waa ne si inya kumá, si bei Ilaaḍ takae í wa si inya kumáu, aa ka ne anu akã awa duusḍò, nò n̄jei Jesu amaε á jò ka má hai si dulum fei.

8 Bii à ni a kù ne dulum, à waa sò ara nwa iboi, nò ntò kù wa si wa.

9 Amma bii à ce tuubai dulum du wa, Ilaaḍ ilu naanei, n̄ju iyi í ya ce dee dee, á kpa

idei dulum du wa nò ku jò ka má hai si laalò ku ce nwa fei.

10 Bii à ni a kù ce dulum à waa ce Ilaaḍ ilu iboi, nò ideε kù wa si wa.

Kirisi wa sobi wa

2

1 In̄je amam ña, ñ kò n̄je ideu ihē wai, ku ba í maà ce dulum ña. Amma bii inε gò í ce dulum, à ne inε gò iyi á tòò nwa suuru bi Ilaaḍ Baaba, n̄juí í je Jesu Kirisi inε dee deeu.

2 N̄ju takae í ce kuweei araε ku ba ku kpa ideí dulum du wa, amma kù je ti awa akã, do ti inei andunya feii.

3 Bii à waa jirima woodae, si beεbei aa ka mà iyi à màa.

4 Bii inε gò í ni n̄ju í màa, nò kù waa jirima woodae, lafēε ilu iboi, ntò kù wa siε.

5 Amma inε iyi wa jirima ideε, siεi kubii Ilaaḍ í ya kō do ntò. Mii iyi á jò ka mà iyi à ne anu akã do n̄ju wee.

6 Inε iyi í ni n̄ju í ne anu akã do n̄ju, lafēε í ne ku maa nei bei Jesu takae í ne.

Wooda titō

7 In̄je baakòom ña, kù je wooda titōi ñ kò n̄je. Wooda nwoi, iyi ì ne hai sinte wo ña. Wooda nwou, n̄juí í je ide iyi í tako ì gbò tã ña.

8 Do n̄ju fei, wooda iyi ñ wa n kò n̄jeu ihē, inε n̄ju wooda titōi, nò à waa ye ntòei si Kirisi do si in̄je taka n̄je, domi ilu kuku wa sεkεε, nò inya kumá ntò wa daana.

9 Inε iyi í fò wa ni n̄ju í wa si inya kumá nò í cé kpaasiε, si ilu kukui í wa hee nsei.

10 Ine iyi í bi kpaasie, lafëei í wa si inya kumá, nɔ nkāma kù wɛɛa iyi á dasie dulum*.

11 Amma ine iyi í cé kpaasie, si ilu kukui í wa, si ilu kukuu mɔi í nɔ wa ne si. Kù mà bii wa bɔ, domi ilu kukuu í dasie fɛɛju.

12 Ñ kɔ nɛɛ wai, inɛ amam ɲa, si na iyi í jò Ilaaɔ́ í nya dulum du ɲe na irii Jesu.

13 Ñ kɔ nɛɛ wai, inɛ baaba ɲa, si na iyi í jò ì mà inɛ iyi í wɛɛ hai sinte ɲa. Nɔ ñ kɔ nɛɛ wai, inɛ awaasū ɲa, si na iyi í jò ì je Seetam inɛ laalɔu igū ɲa.

14 Ñ kɔ nɛɛ má, inɛ amu ɲa, si na iyi í jò ì mà Ilaaɔ́ Baaba ɲa. Nɔ ñ kɔ nɛɛ má, inɛ baaba ɲa, si na iyi í jò ì mà inɛ iyi í wɛɛ hai sinte ɲa. Nɔ ñ kɔ nɛɛ má, inɛ awaasū ɲa, si na iyi í jò ì ne gbugbā ɲa, nɔ idei Ilaaɔ́ í wa si ɲe, nɔ ì je Seetam inɛ laalɔu igū ɲa.

15 I maà ti í bi andunya ɲa do mii ɲa iyi á wa si andunya. Inɛ iyi í bi andunya, kubii Ilaaɔ́ Baaba kù wa sie,

16 domi mii iyi í wa si andunya fei, hai kubi nfe nfei amanɛ, do kɔdɛɛi mii iyi iju wa ye, hee do faau ku ce, gɔgɔɛ gɔ kù waa naa hai bi Baaba, bii kù je hai si andunya.

17 Andunya í nɔ wa tā mbe do binɛɛ, amma inɛ iyi wa ce idɔɔbii Ilaaɔ́ á maa wɛɛi hee do aɔ fei.

Mbɛɛi Kirisi

18 Inɛ amam ɲa, kɔɔi andunya í maai wa. Si bei ì gbɔ ɲa à ni inɛ gɔ iyi í je mbɛɛi Kirisi á naa, wee nsei, mbɛɛi

Kirisi nkɔ́ í to wa. Nɔi í jò à mà iyi kɔɔi andunya í maai.

19 Mbɛɛ ɲau, hai si inɔ nwai à fita, amma a kù je inɛ nwa ɲa, domi bii à je inɛ nwa ɲai wo aa wa inɔ nwa. Amma à fita ku ba ka mà iyi kāma ɲa kù je inɛ nwai wo do ntɔ.

20 Amma inɛ ì ba Hundei Ilaaɔ́ hai bi inɛ kumá ɲa, nɲui í jò inɛ fei ì ne kumà ɲa.

21 Bii ñ kɔ nɛɛ, kù je a ni í kù mà ntɔ ɲa, amma si na iyi í jò ì màa ɲai, ì nɔ ì mà ɲa iyi ibo kāma kaa yɔkɔ ku fita hai si ntɔ.

22 Yooi í je woo sɔ ibo bii kù je inɛ iyi í ni Jesu kù je Kirisi. Lafëɛ, mbɛɛi Kirisii iyi wa kɔsi Baaba do Ama aɔ.

23 Ntɔi inɛ iyi í kɔsi Ama, kù ne Baaba. Inɛ iyi í gba Amau í ne Baau mɔi.

24 Inɛ mɔ, ide iyi ì gbɔ hai sinteu í jò ku wa si idɔ nɛɛ. Bii í wa si idɔ nɛɛ aa ne anu akā ɲa do Ama do Baau.

25 Kirisi í ce nwa kuwā. Kuwā iyi í ce nwau, nɲui í je kuwɛɛ hai tā.

26 Iyi ñ kɔ nɛɛu ihɛ, ñ kɔɔ wai na inɛ ɲa iyi á waa bi a dasi ɲe kurara.

27 Amma inɛ, Hundei Ilaaɔ́ iyi Kirisi í na ɲeu, í wa si ɲe. Na nɲu, i kù ne bukaatai inɛ gɔ ku kɔ nɛɛ si cioi ngɔgɔ, domi Hundeu wa kɔ ɲe si cioi mii fei iyi í je ntɔ, ibo kù wa si. Na nɲu, i jò ì ne anu akā do Kirisi ɲa, si bei Hundei Ilaaɔ́ í nyisi ɲe.

28 Nsei, inɛ amam ɲa, i jò ì ne anu akā do Kirisi ɲa, ku ba aɔɔ iyi á faata wa ka ne idɔ ku

* 2:10 iyi á *dasiɛ dulum* Si tiai idei Ilaaɔ́ gɔ ɲa à ni, “iyi á dasiɔ inɛ gɔ dulum”.

buba, nɔ anyɔ ku maà mu wa si wajue si ajɔ iyi á nyi wau.

²⁹ Si bei ì mà ña iyi Kirisi í je dee dee, i jò i mà ña iyi inɛ iyi wa ce dee dee fei amaɛi.

Amai Ilaaɔ ña

3

¹ I cɔ kubi nla nla iyi Ilaaɔ Baaba í bi wa, hee à waa kpe wa amaɛ ña. Nɔ ntɔi beɛbei à je. Nɔi í jò inɛi andunya ña a kù mà wa domi a kù mà Ilaaɔ mɔm wo.

² Inɛ baakɔɔm ña, si nsei à je amai Ilaaɔ ña, amma a kù mà beirei aa ka na ka je ala. Do ñɔu fei, à mà waati iyi Kirisi á na ku faata wa aa ka jɔɔ, domi aa ka yɔɔ bei í ye.

³ Inɛ iyi wa cɔ kpāai ideu ihɛ fei, wa ce kookaai ku ba ku má bei Kirisi mɔ í má.

⁴ Inɛ mɔ iyi wa ce dulum fei, wa kua woodai Ilaaɔi, domi dulum wooda ku kuai.

⁵ Ì mà ña iyi Jesu, ñɔu iyi kù ce dulum, í naai ku nya dulum dii amanɛ ña.

⁶ Na ñɔu, inɛ iyi í wɛɛ do ñɔu fei ci ya maa mɔsi dulum ku ce. Amma inɛ iyi wa ce dulum, lafɛɛ kù yɔɔ, kù nɔ kù màa.

⁷ Inɛ amam ña, i màa ti i jò inɛ gɔ ku ði iju ñɛ. Inɛ iyi wa ce mii iyi í je dee dee, inɛ dee dee, si bei Jesu takae í ye.

⁸ Inɛ iyi í ya maa mɔsi dulum ku ce, inɛi Seetam nii, domi hai sintei Seetam wa ce dulum. Na ñɔi í jò Jesu, amai Ilaaɔ, í naa ku kpaɔ icei Seetam.

⁹ Inɛ iyi í je amai Ilaaɔ fei, ci ya maa mɔsi dulum ku ce, domi kuwɛɛi Ilaaɔ í wa siɛ. Kaa

yɔkɔ ku maa ce dulum, domi í je amai Ilaaɔ.

¹⁰ Nsei, aa ka yɔkɔ ka mà inɛ ña iyi à je amai Ilaaɔ ña do inɛ ña iyi à je ti Seetam. Inɛ iyi kù waa ce mii iyi í je dee dee fei, do inɛ iyi kù bi kpaasie, kù je ti Ilaaɔ.

Ka bi nje

¹¹ Ide iyi ì gbɔ hai sinte ña, ñɔu í je ka bi nje,

¹² nɔ ka màa ye bei Kaɛɛ inɛi Seetam inɛ laalɔu, ñɔu iyi í kpa ifɔɛ. Na mii í ce í kpaai. Í kpaai si na iyi í jò kuceɛ í je laalɔ, nɔ ti ifɔɛ í je jiida.

¹³ Inɛ inɛm ña, bii inɛi andunya ña à cé ñɛ, i màa jò ku mu ñɛ biti.

¹⁴ À mà iyi à kua ikui, nɔ à lɔ si kuwɛɛ si na iyi í jò à bi kpaasi nwa ña. Inɛ iyi kù nɛ kubi, si ikui í wa.

¹⁵ Inɛ iyi í cé kpaasie fei, woo kpa inɛi. Inɛ taka ñɛ ì nɔ ì mà ña iyi woo kpa inɛ ci ya nɛ kuwɛɛ hai tã.

¹⁶ À mà bei kubi í ye si na iyi í jò Kirisi í na kuwɛɛɛ na iri nwa. Na ñɔu, awa mɔ ka na kuwɛɛ nwa na irii kpaasi nwa ña.

¹⁷ Bii inɛ gɔ í nɛ amani si andunya ihɛ, nɔ í ye kpaasie í wa si are nɔ í toaa anyi, beirei kubii Ilaaɔ á ce ku wa si inɛu beɛ.

¹⁸ Inɛ amam ña, i màa jò ka bi nje do ide ku fɔi geɛ ñɔu akã, amma ka bi nje do ntɔ do si kuce.

Laakai ku sù si wajui Ilaaɔ

¹⁹⁻²⁰ Bii idɔ nwa wa ye taale nwa aa ka mà iyi à je ti ntɔ na kookoosu jiida ña iy à waa

ce, nɔ laakai nwa á maa sūi bi Ilaaḏ, domi à mà iyi Ilaaḏ í re idɔ nwa, í nɔ í mà mii fei.

²¹ Na n̄ɲu, in̄ɛ baakɔɔm ɲa, bii idɔ nwa kù waa ye taale nwa, à n̄ɛ laakai ku sū bi Ilaaḏ.

²² Nɔ mii iyi à tɔɔɛ fei á mu nwa wai, domi à waa jirima woodaɛ nɔ à waa ce mii iyi á dḡaa si.

²³ Woodaɛu wee, ka dasi irii amaɛ Jesu Kirisi naane, nɔ ka bi n̄ɛ si bei í jile nwa.

²⁴ In̄ɛ iyi wa jirima woodai Ilaaḏ ɲa, í wa si Ilaaḏi nɔ Ilaaḏ mɔ í wa si laf̄ɛɛ. Hundee iyi í mu nwa, n̄ɲui í jò à mà iyi í wa si wa.

Hundei Ilaaḏ do hundei mb̄ɛɛ

4

¹ In̄ɛ baakɔɔm ɲa, i maà ya naane in̄ɛ ɲa iyi à ya ni aɲa à n̄ɛ Hundei Ilaaḏ fei, amma i cɔ yaase n̄ɲa mà à je ti Ilaaḏ ntɔ ntɔ, domi walii ilu ibo ɲa à waa k̄oi si andunyau ih̄ɛ.

² Yaase bei aa yɔkɔ i mà in̄ɛ ɲa iyi à n̄ɛ Hundei Ilaaḏ ɲa wee. In̄ɛ iyi í jesi iyi Jesu Kirisi í baa í je amane do ntɔ fei, laf̄ɛɛi í je ti Ilaaḏ.

³ In̄ɛ iyi kù jesi iyi Jesu í baa í je amane do ntɔ, laf̄ɛɛ kù je ti Ilaaḏ, ti mb̄ɛɛi Kirisii. Mb̄ɛɛi Kirisiui ì gbɔ à ni wa naa ɲau, wee í to wa si andunya tā m̄m.

⁴ In̄ɛ amam ɲa, ì je ti Ilaaḏ ɲa, ì nɔ ì k̄amia walii ilu ibo ɲau tā ɲa, domi in̄ɛ iyi í wa si n̄ɛ í n̄ɛ gbugbā í re in̄ɛ iyi í wa si andunyau.

⁵ In̄ɛ n̄ɲu ɲa ti andunyai à je, ɲoi í jò à waa fɔ ide do bisii

andunya, nɔ in̄ɛi andunya ɲa à waa gbɔ ide n̄ɲa.

⁶ Amma awa ti Ilaaḏi à je. In̄ɛ iyi í mà Ilaaḏ fei i ya gbɔ ide nwai, amma in̄ɛ iyi kù je ti Ilaaḏ ci ya gbɔ ide nwa. Si b̄ɛɛbei aa ka yɔkɔ ka wūa ntɔ do ibo.

Ilaaḏi í je kubi

⁷ In̄ɛ baakɔɔm ɲa, i jò ka bi n̄ɛ, domi kubi wa naai hai bi Ilaaḏ. In̄ɛ iyi í n̄ɛ kubi, laf̄ɛɛ amai Ilaaḏi, í nɔ í mà Ilaaḏ.

⁸ In̄ɛ iyi kù n̄ɛ kubi, laf̄ɛɛ kù mà Ilaaḏ, domi Ilaaḏi í je kubi.

⁹ I cɔ bei Ilaaḏ í nyisi wa kubie. Í be ama ak̄aɛ wa si andunya ku ba ka ba kuw̄ɛɛ na irie.

¹⁰ Kù je awai à tako à bi Ilaaḏ amma n̄ɲui í bi wa, nɔ í be amaɛ wa ku ba ku je kuw̄ɛɛ iyi á kpa dulum du wa.

¹¹ In̄ɛ baakɔɔm ɲa, bii b̄ɛɛbei Ilaaḏ í bi wa, í s̄ia awa mɔ ka bi n̄ɛ.

¹² In̄ɛ gɔ kù ye Ilaaḏ ajɔ gɔ, amma bii à bi n̄ɛ, Ilaaḏ í wa si wa, nɔ kubie á k̄ɔ si idɔ nwa.

¹³ A mà iyi à wa sie nɔ n̄ɲu takae í wa si wa, si na iyi í jò í mu nwa Hundee.

¹⁴ Awa mɔ à ye iyi Ilaaḏ Baaba í be amaɛ wa ku je woo faabai in̄ɛi andunya ɲa, à nɔ à waa je s̄ɛɛdaɛ.

¹⁵ In̄ɛ iyi í jesi iyi Jesu í je amai Ilaaḏ, Ilaaḏ í wa sie, nɔ laf̄ɛɛ mɔ í wa si Ilaaḏ.

¹⁶ Nɔ awa à mà kubi iyi Ilaaḏ í bi wa, nɔ à dasi kubi naane.

Ilaaḏi í je kubi. In̄ɛ iyi í n̄ɛ kubi í wa si Ilaaḏi, nɔ Ilaaḏ mɔ í wa sie.

¹⁷ B̄ɛɛbei kubie í k̄ɔ si idɔ nwa, ku ba ka n̄ɛ laakai ku sū

si ajɔi kiitiu, domi si bei Kirisi í yɛ, bɛɛbɛ mɔi awa mɔ à yɛ si andunyau.

¹⁸ Njɔ kù wa si kubi, amma kubi iyi í kɔ́ í ya lele njoi. Na nɔɔ, inɛ iyi í nɛ njɔ, kubi ci ya kɔ́ siɛ domi njoi ijuukpāi wa ce.

¹⁹ Awa à nɛ kubi domi Ilaaɔ́ í tako í bi wa.

²⁰ Bii inɛ ɔ́ í ni nɔɔ í bi Ilaaɔ́ nɔ́ í cé kpaasiɛ, ilu iboi, domi inɛ iyi kù bi kpaasiɛ iyi wa yɛ, kaa yɔ́kɔ́ ku bi Ilaaɔ́ iyi kù waa yɛ.

²¹ Kirisi í na wa woodau ihɛ́ í ni, inɛ iyi í bi Ilaaɔ́ á bi kpaasiɛ mɔ.

Andunya ku kāmia

5

¹ Inɛ iyi í dasi naanɛ iyi Jesui í jɛ Kirisi, lafɛɛ amai Ilaaɔ́i, nɔ́ inɛ iyi í bi Baa í bi Ama mɔi.

² Bii à bi Ilaaɔ́ nɔ́ à waa jirima woodaɛ, nɔɔi á jò ka mà iyi à bi amai Ilaaɔ́ ɔ́ mɔ.

³ Ilaaɔ́ ku bii í jɛ woodaɛ ɔ́ ku jirima. Woodaɛ ɔ́ ku a kù nɔ́ a kù gaabu.

⁴ Ntɔ́ ntɔ́, amai Ilaaɔ́ baa yooma fei í ya kāmia andunya. Naanɛ ku dasi nwai á jò ka kāmiaò andunya.

⁵ Yooi í kāmia andunya bii kù jɛ inɛ iyi í dasi naanɛ iyi Jesu í jɛ amai Ilaaɔ́.

Sɛɛda iyi à jɛ Jesu Kirisi

⁶ Jesu Kirisii í jɛ inɛ iyi í naa do inyi do nɔ́. Kù naa do inyi nɔɔ akā, amma do nɔ́jɛi ajɔ́. Hundei Ilaaɔ́ takɛ wa jɛ sɛɛdaɛ, domi nɔɔi í jɛ ntɔ́.

⁷ Woo jɛ sɛɛda ɔ́ ku aɔ́ aɔ́ mɛɛtai à wɛɛ*.

⁸ Aɔ́a weɛ, Hundei Ilaaɔ́, do inyi, do nɔ́. Aɔ́a mɛɛta ɔ́ ku à ce anu akā.

⁹ Awa, à ya ka jɛsi sɛɛdai amanɛ ɔ́, amma sɛɛdai Ilaaɔ́ í la í re bɛɛbɛ, nɔ́ nɔɔ mɔi í jɛ sɛɛda iyi í jɛa amaɛ.

¹⁰ Inɛ iyi í dasi amai Ilaaɔ́ naanɛ, í nɛ sɛɛdau si idɔ́ɛ. Inɛ iyi kù dasi naanɛ, í ce Ilaaɔ́ ilu iboi, domi kù jɛsi sɛɛda iyi Ilaaɔ́ í jɛa amaɛ.

¹¹ Sɛɛdau weɛ, Ilaaɔ́ í mu nwa kuwɛɛ hai tā. Kuwɛɛu, í wa si amaɛ.

¹² Inɛ iyi í nɛ Amai Ilaaɔ́, í nɛ kuwɛɛ. Inɛ iyi kù nɛ Amau kù nɛ kuwɛɛu.

Kuwɛɛ hai tā

¹³ N̄ kɔ́ nɔ́jɛ iyi ihɛ́ wai, inɛ iyi í dasi irii amai Ilaaɔ́ naanɛ, ku ba í mà iyi í nɛ kuwɛɛ hai tā ɔ́.

¹⁴ À nɔ́ à nɛ naanɛ iyi bii à tɔ́ɛ nɔ́jɛ iyi í jɛ ti idɔ́bɛi, á gbɔ́ nwa.

¹⁵ Nɔ́ si bei à mà iyi wa gbɔ́ kutɔ́ nwa, à mà kam kam iyi mii iyi à tɔ́ɛ fei, tu wai tā.

¹⁶ Bii inɛ ɔ́ í yɛ kpaasiɛ wa ce dulum iyi kù jɛ ti iku, kù ce kutɔ́ nɔ́ Ilaaɔ́ á muɔɔ kuwɛɛ. Amma dulum ɔ́ í wɛɛ iyi í ya bí iku. N̄ kù ni inɛ ɔ́ ku ce kutɔ́ na nɔɔ.

¹⁷ Iyi kù jɛ dee dee fei dulum nii, amma kù jɛ fei ndɛɛi í jɛ ti iku.

¹⁸ À mà inɛ iyi í jɛ amai Ilaaɔ́ fei ci ya ce dulum ku maɔ́ mɔsi, domi Amai Ilaaɔ́ wa

* 5:7 Si tia nwo ɔ́ ɔ́ ɔ́, kɔ́i isei ideu mbe. Amma si tia nwo ɔ́ ɔ́ ɔ́ à ni, "... lelei Aɔ́. Aɔ́a weɛ, Ilaaɔ́ Baaba do Jesu iyi à ya kpe Ide, do Hundei Ilaaɔ́. Aɔ́a mɛɛta ɔ́ ku à jɛ inɛ akā. Nɔ́ sɛɛda mɛɛta mɔi í wa si andunyau."

degbeε, nɔ Seetam, inε laalɔu,
kaa yɔkɔ ku ceaa ngɔgɔ.

¹⁹ À mà iyi à jε amai Ilaaɔ
ηa, nɔ andunyau fei í wa si
gbugbāi inε laalɔu.

²⁰ À nɔ à mà iyi Amai Ilaaɔ
í naa, nɔ í mu nwa bisi ka mà
Ilaaɔ ilu ntɔu. Nɔ à wεε do
ilu ntɔu do saabui amaε Jesu
Kirisi. Jesu Kirisiui í jε Ilaaɔ
ilu ntɔ, nɔ í jε kuwεε hai tã.

²¹ Iηε amam ηa, i feò iwē ku
tɔɔ ηa.

Tia minjisia iyi Zāa í kō

Fɔɔ

¹ Amu inε ngboi igbei inei Jesu ηa, ñ ceε fɔɔ, awɔ abo iyi Ilaaɔ́ í cica. Nɔ ñ ce amaε ηa mɔ fɔɔ, aηa iyi ñ bi si kpāai ntɔu. Nɔ kù jε amu akāi ñ bi ηa, amma hee do inε ηa iyi à mà ntɔu fei à bi ηai.

² À bi ηai si na iyi í jò ntɔu í wa si idɔ nwa, á nɔ ku maa wεei do awa do ajɔ fei.

³ Ilaaɔ́ Baaba do Jesu Kirisi amaε a mu nwa didɔ́ do laakai ku sū nɔ a ce araare nwa ku ba ka wεε do ntɔ do si kubi.

Ntɔ do kubi

⁴ Ñ nε inɔ didɔ́ ntɔ ntɔ do iyi ñ gbɔ amaε gɔ ηa à waa nε si kpāai ntɔ, si bei Ilaaɔ́ Baaba í jile nwa.

⁵ Nsei abooyi, ide iyi ñ kɔε wau ihē kù jε wooda titɔ́, amma iyi à nε hai sintei. Ñ wa n tɔɔei, i jò ka bi nje awa duusɔ́ ηa.

⁶ Kubii í jε woodai Ilaaɔ́ ku jirima. Nηui í jε wooda iyi ñ gbɔ hai sinteε ηa, si nηui í sīa i maa nε ηa.

⁷ Woo wa inyii ití nkpɔi í fangaa si andunya, inε ηa iyi a kù jesi iyi Jesu Kirisi í baa í jε amane. Inε iyi wa ce beεbe, woo wa inyii ití inei do mbeei Kirisi.

⁸ Na nηu, i ce laakai ηa i maà ti i nyɔ ribai ice nηε, i jò i jε baakaε ηa.

⁹ Inε iyi kù leekí si kukɔsii Kirisi, nɔ i kɔɔsi tεε, kù nε

Ilaaɔ́. Amma inε iyi wa leekí si, í nε Baaba do Ama.

¹⁰ Bii inε gɔ ì naa bi tu ηε, nɔ kù jε do kukɔsiu ihē, i maà gba lafēε, nɔ i maà coo cenkā,

¹¹ domi inε iyi í coo cenkā, í nε ikpē si kuce laalɔeu bei.

Idei ankāanyi

¹² Ñ nε mii nkpɔ ku sɔ ηε, amma n kù bi n kɔ fei ndεε si tia. Ñ bi n naa n ye ηei awaε ηa ka fɔ ide geleð gele, ku ba inɔ didɔ́ nwa ku kɔ́.

¹³ Ifɔε iyi Ilaaɔ́ í cicau, amaε ηa à ceε fɔɔ wa.

Tia mεεtasia iyi Zāa í kɔ

Fɔɔ

¹ Amu ine ngboi igbei inei Jesu ηa, n̄ ceε fɔɔ, Gayusi, awɔ iyi n̄ bi jiida si kpāai ntɔ.

² Awɔ baakɔɔm, n̄ wa n tɔɔ fei ndεε ku maa neε dee dee, nɔ arae ku maa ne baani si bei hundee í ye.

³ Inɔm í dɔ ntɔ ntɔ si waati iyi kpaasi woo dasi Jesu naane gɔ ηa à naa nɔ à je seeda si bei ntɔ í wa sie do si bei ì waa ne si ntɔu.

⁴ N̄ kù ne inɔ didɔ gɔ iyi í la í re iyi n̄ gbɔ à ni amam ηa à waa ne si kpāai ntɔ.

Gayusi, ilu naane

⁵ Awɔ baakɔɔm, ì je ilu naane si mii ηa iyi ì waa cea kpaasi woo dasi Jesu naane ηa hee do kpaasi woo dasi naane ine njoo ηau fei.

⁶ Ine ηau fei à waa je seeda kubie si inɔi igbei inei Jesu ηa. Ce n̄ηa kosla si isεene n̄ηau si bei í s̄la inei Ilaaɔ ku ce,

⁷ domi na irii Jesu Kirisii à waa ce isεeneu, a kù nɔ a kù gba nkāma bi hai dasi naane ηa.

⁸ Na n̄ηu, í s̄la ka sobi amane dimi beεbe ηa, ku ba awa taka nwa ka ne ikpē awaò ηa si icei ntɔu ku sisie.

Diotεefu do Demetiru

⁹ N̄ kɔa inei igbei Jesu ηa tia keeke gɔ, amma Diotεefu, n̄ηu iyi í bi ku je woo cua n̄ηa, kù jesi idem.

¹⁰ Na n̄ηu, bii n̄ naa, an fɔ daa ηa iyi í ne, do bei wa má wa ide laalo. Kù je baa iyi be n̄ηu akā, ci ya gba ine njoo woo dasi naane ηa. Bii ine gɔ ηa à bi à gba ηa m̄m í ya kɔi, nɔ ku lele ηa hai si igbei inei Jesu ηa.

¹¹ Awɔ baakɔɔm, maà too kuce laalo, bii kù je kuce jiida. Ine iyi wa ce jiida, ti Ilaaɔi, amma ine iyi wa ce laalo kù mà Ilaaɔ.

¹² Ine fei, hee do ntɔ takae fei à waa je seeda jiida ku jei Demetiru. Nɔ awa taka nwa mɔ à waa je seeda jiida ku jεu, ì nɔ ì mà iyi seeda nwa í je ntɔ.

Fɔɔi ankāanyi

¹³ N̄ ne mii nkpɔ ku s̄εe, amma n kù bi n kɔ fei ndεε si tia.

¹⁴ N̄ wa n bi ka ye nje bii í ce aɔ minji ka fɔ ide geleò gele.

¹⁵ Laakai ku s̄u ku wεε do awɔ.

Kpaasie ηa fei à ceε fɔɔ. Nɔ ì ce kpaasi nwa ηau fei fɔɔ akā akā.

Tia iyi Zudu í kò

Zudu í ce ña fòò

¹ Amu Zudu woo ce icei Jesu Kirisi, amu iyi ñ je ifai Zaaki, amui ñ kò ññe tiau ihẽ wa, ññe iyi Ilaaõ Baaba í kpe. Í bi ññe, nò wa degbe ññe í je ti Jesu Kirisi ñña.

² Ilaaõ ku jò araare do laakai ku sũ do kubi ku maa kòõsi si ññe.

Woo kasi cio ilu ibo ñña (Cò Piẽ 2, 2:1-17)

³ Ññe baakòõm ñña, ññe dasi ido wo ntò ntò n kò ññe tia wa, na ideí faabai awae ñña. Amma wee ññe í cem tilasi n kò ññe tiau ihẽ wa nsei n kòõ ññe si himma ku ba í jabu í maa leekí si kukòsi ntò iyi à na inei Ilaaõ ñña gbakã akã hee do ajoy fei.

⁴ Tilasii n kò ññe wa nsei si na iyi í jò ine laalo gò ñña à lósi inò ññe do ile, aña iyi à waa kpaasi didõí Ilaaõ a ba a ceò daa sãmi ñña, nò a kòsi Jesu Kirisi, ññu akã iyi í je ilaalu nwa do Lafẽe nwa. Hai tako takoi à kò ideí ijuukpã iyi ine ñña aa na a ye sí ajoy kiituu.

⁵ Nò baa bii ì mà fei ndee sãa sãa ñña, do ññu fei, ññe wa n bi n ye ññe gigi iyi si inò inei Izireli ñña iyi Aõ Lafẽe í nya hai ilei Ezibiti, ine ñña iyi a kù na a kù waa dasie naane í ce nfe ñña.

⁶ Nò í ye gigi amaleka ñña mò iyi à donda bi ku wa ñña à kòsi. Ilaaõ í jò à ðí ñai sí

ilu kuku hee do ajoy fei à waa degbeò ajoy kiituu nla nla.

⁷ Bẽẽbe mõi inei Sodomu do inei Gomooõ ñña do ilu ñña iyi à kaako ñña à ya maa ce daa laalo bei amaleka ñña, inemakò do inemakò à ya maa sũò ññe. Na ññe í jò à kpa irii ilu ñña do ina iyi ci ya ku, nò ññu be í jea ine ñña seeda.

⁸ Do ññu fei, ine ñña iyi à ló inò ññe ñña, à waa ce bẽẽbe. Faayi ñña í jò à waa dasi ara ñña daa sãmi ñña be. À donda yiikoi Ilaaõ nò à waa bu inei lele ilu amboe ñña.

⁹ Wee baa Miseli, ññu iyi í je ine ngboi amaleka ñña kù ce bẽẽbe. Si kakòõ iyi añaò Seetam à ce à waa ja si ikui Moizi kù je kù ye taalei Seetam hee ku buu, amma í sòó í ni Aõ Lafẽe á la siẽ.

¹⁰ Amma ine ñña, mii iyi a kù mà yaasee fei à ya buui. Nò baa mii ñña iyi à mà bei mẽemu ñña mò à ya mà, ññu í ya ce nfe ñña.

¹¹ Aa ye ijuukpã, domi tuubai Kaẽe à waa too, à dasi ara ñña kurara ku ba a ba fia bei Balamu í ce, nò à kòsi Ilaaõ bei Koree í ce nò à ce nfe ara ñña.

¹² Ine ññu à je sankala si jingau * ññeu, à waa ba ññe ku je do iju hai ññe anyò, ara ññu à waa wo ngbe ngbe. À yei bei ijí iyi í dũ nò kaa rò si na iyi í jò fufu wa tale. À yei bei jli iyi í da koko nò kù so, bei jli iyi à wuu do icãe í kú mam mam.

¹³ À yei bei tenku iyi wa tãngãm do gbugbã. Si bei

* **1:12 jingau ññeu** Woo dasi naane ñña à ya tãtãoi a maa je nò a maa jèò ijje Lafẽe. I cò tiaí Kòrenti I, 11:18-22.

kutāngām n̄ou í ya fã inyiu, beεbe m̄ai kucei iju hai ne anyo n̄ja í ya maa fangaa. À yei má bei andaiya iyi í kua kp̄āae, n̄o Ilaaḥ wa jile n̄ja ilu kuku nla nla hee do ajo fei.

¹⁴ En̄oku m̄o iyi í je t̄oku m̄ejesiai Adamu í ce walii na iri n̄ja í ni, Aḥ Laf̄ē wee wa naa do amaleka kumáe ja bututu,

¹⁵ ku kiitiò in̄e fei n̄o ku ye taalei in̄e ja iyi a kù màa n̄au na kuce laal̄o n̄ja fei do bei à dondae, do na ide laal̄o n̄ja iyi ilu dulum ja à ya maa f̄aa.

¹⁶ In̄e n̄au, à ya maa gbagbai, n̄o nk̄ama kù w̄ee iyi í ya s̄ia n̄ja si, bine n̄jai wa cua n̄ja. À ya maa t̄o fufui n̄o à ya maa lele in̄e n̄ai do ide did̄o ku ba a ba mii ndii laf̄ē ja.

Bei woo dasi naane ja à ne a ce

¹⁷ Amma in̄e baak̄om ja, í s̄ia i ye gigii ide iyi woo bei Laf̄ē nwa Jesu Kirisi n̄au à tako à f̄o wo.

¹⁸ À s̄o je wo à ni, si waatii ank̄anyi, woo yaako in̄e ja aa naa iyi a kù mà beereí Ilaaḥ, n̄o bine n̄jai a maa cua n̄ja.

¹⁹ An̄jai aa j̄ò in̄e ja a ja a maa feefe n̄je. Iyi à bi n̄jai aa ya maa ce, domi a kù ne Hundei Ilaaḥ.

²⁰ Amma in̄e baak̄om ja, i ya maa mua n̄je gbugb̄a si naane iyi ì dasi Jesu ja, n̄o i ya ce kut̄o do gbugb̄aí Hundei Ilaaḥ ja.

²¹ N̄o i leek̄i si kubii Ilaaḥ ja, i maa degbeò ajo iyi Laf̄ē nwa Jesu Kirisi á mu n̄je kuw̄ee hai t̄a na araare n̄je iyi wa ce.

²² I ya ce araarei in̄e ja iyi à waa sika sika ja.

²³ In̄e ja iyi aa ȳk̄o a ba faabau, i nya ja wa hai si ina ja. In̄e ja iyi à gbe n̄au m̄o i ce araare n̄ja, amma i ya ce laakai ja ku ba in̄e taka n̄je i maà dasi dulum du ja ja. I maà lu baa ib̄o n̄ja ja iyi dulum du ja í riisi.

Saabui ank̄anyi

²⁴⁻²⁵ Ilaaḥ n̄ju ak̄ai í je woo faaba nwa, n̄ju iyi á ȳk̄o ku degbe je i maà na i cuku ja, n̄o ku j̄ò i naa si amboee ja do in̄o did̄o, taale ku maà wa si. Amboe do jirima do gbugb̄a do yiiko ku je t̄ee hai sinte, do nsei, hee do ajo fei na saabui Laf̄ē nwa Jesu Kirisi. Ami.

Tiai Kuyei Zāa

Yaasei tiau

¹ Si tiau ihē n̄ kō asii ŋa iyi Jesu Kirisi í nya gbugbāa *. Ilaađi í naa kpāa ku nyisi woo ce icēē ŋa mii ŋa iyi á na ku ce bii í kōasi. Nō Kirisi í be sim amaleka wa, amu Zāa woo ce icēē, ku ba n mà mii ŋau.

² Hai ide iyi Ilaađ í fō hee ku bō si seēda iyi Jesu Kirisi í je fei, mii iyi n̄ ye fei n̄ wa n je seēdaē.

³ Inē iyi wa cio idei waliuu ihē do inē ŋa iyi à waa gbōō nō à waa jirimae, ilu inō didō ŋai domi awaatiu í maai wa.

Zāa í ce igbe mējejei inei Jesu ŋa fōō

⁴⁻⁵ Amui Zāa, n̄ ce ŋe fōō, inē igbe mējejei inei Jesu ŋa iyi ì wa ilei Azii.

Ilaađ, ŋŋu iyi í wēē, iyi í tako í wēē wo, nō wa naa, ku mu ŋŋe didō do laakai ku sū, ŋŋu do Jesu Kirisi do hunde mējeje ŋa iyi à wa si wajui kitāi bommae. Jesu Kirisiu ŋŋui í je woo je seēda ilu naane, do inē sinte iyi í jī hai si bale, nō í je amanlui amanlu ŋa.

Í bi wa nō í faaba wa hai si dulum du wa do njeē.

⁶ Nō í tōtōō wa í je ilaalu nwa, í ce wa woo weēi Ilaađ baaē. Amboe do gbugbā ku je tēē hee do aǰo fei. Ami.

⁷ Wee, wa naa si kudūi iǰi.

Nō iǰui inē fei á yōō,

Baa inē ŋa iyi à gūu à kpaa.

Dimi ikā ikāi andunya fei

Á kpata na irie.

Bēēbei á ce. Ami.

⁸ Ađ Lafēē, ilu gbugbā fei,

Ŋŋu iyi í wēē, iyi í tako í wēē wo,

Nō ŋŋui wa naa í ni,

Amui n̄ je sinte do iri ku kpa.

Zāa í ye Kirisi si kuyēē

⁹ Amui Zāa, kpaasi ŋŋe. Anu akā iyi n̄ ne do Jesui í jō n̄ ne ikpē si ijuukpā iyi inē mō ì waa ye ŋa, do si bommai Ilaađ, do si temua. À bōòm gungum gō iyi à ya kpe Patimōsi na idei Ilaađ do seēdai Jesu iyi n̄ wa n je.

¹⁰ Si aǰo amaazuma gō Hundedi Ilaađ í naa sim, nō n̄ gbō imu nla nla gō do anyim bei ti kākākāki

¹¹ Í ni, kō iyi ì waa ye si tia, nō i samba tiau bi inei igbe mējejei Jesu ŋa iyi à wa si ilui Efēēzu, do Simiinu, do Pēēgamu, do Tiatii, do Saadi, do Filadēēfi, do Laodisee.

¹² Iyi n̄ sinda n̄ cō inē iyi wa bam ide ku fōu ŋoi n̄ ye bi ku lesi fitilai wura mējeje.

¹³ Nō n̄ ye inē gō í jō Amai Amanē wa leeki si aninii bi ku lesi fitila ŋau. Wa dasi ibō sisō nō wa dī santikii wura si gāgāe.

¹⁴ Irie do ntoi irie ŋa fei í fūuta pai pai bei iwu, nō ijue í ye bei amei ina.

¹⁵ Isēē wa daana bei iso danya iyi à yō si ina à wīē, nō imue í jō ibai inyii tenku.

¹⁶ Wa mu andaiya mējeje si awō ŋjeē, nō taakuba ilu ande didō minji wa fita hai si gelee nō wajue wa daana bei nunui dasā.

* 1:1 Jesu Kirisi í nya gbugbāa yaasei ideu ihē á yōkō ku je má “si gāmei ŋŋu takae”.

17 Iyi n̄ yɔɔ, n̄ cuku si isee bei iku. Nɔ́ í lesim awɔ́ n̄je í ni, maà ce n̄jo, amui n̄ je sinte do iri ku kpa.

18 Amui n̄ je ilu hunde. N̄ tako n̄ ku wo amma nsei n̄ wee hee do ajɔ fei. N̄ ne yiiko si antai iku nɔ́ n̄ wa n̄ mu kileei bi ku wai iku na.

19 Na n̄ju, kɔ́ iyi ì ye do iyi wa ce nsei do iyi á na ku ce si anyie.

20 Andaiya meeje na iyi ì ye si awɔ́ njem nɔ́u do bi ku lesi fitilai wura meeje nau yaasei aña fei wee. Andaiya meeje nau ì je amaleka † meeje na iyi à waa mu igbe nau nɔ́ bi ku lesi fitila meeje nau, akā fei igbe akāi.

2

Ide iyi à s̄o inei Jesu na iyi à wa Efeezu

1 Kirisi í s̄om í ni, kɔ́a amalekai igbei inem na iyi í wa Efeezu. Kɔ́a i ni, ine iyi wa mu andaiya meeje si awɔ́ n̄je, nɔ́ wa ne si aninii bi ku lesi fitilai wura meeje nau í ni,

2 n̄ mà kuce n̄je do ice n̄je do temua iyi ì ne na. N̄ mà iyi ì kaa yɔkɔ́ ì temua do ine laalo na. Nɔ́ ì cɔ́ laakai ine na iyi à waa kpe ara n̄ja woo be amma a kù je woo be na, nɔ́ ì nyisi iyi woo sɔ́ ibo nai.

3 Ì waa temua na, nɔ́ ì ye ijuukpā na irim na, ì kù nɔ́ ì kù gbɛɛji na.

4 Amma iyi n̄ ye si ne wee, ì kù bim bei tako má na.

5 Na n̄ju, ì ye gigi hai hee bii ì cuku wa na, nɔ́ ì kpaasi idɔ́ ì

ce bei ì sintiò wa na. Bii ì kù kpaasi idɔ́ na, an na n̄ so bi ku lesi fitila n̄je hai si agbɛɛ.

6 Do n̄ju fei, ì ne mii akā iyi ì s̄ia na. Ì cé kookoosui inei Nikolaiti na bei amu takam n̄ cɔ́o.

7 Ine iyi ì ne it̄i, ku sot̄i ku gbɔ́ mii iyi Hundi Ilaaɔ́ wa s̄o igbei inei Jesu na fei.

Ine iyi ì je igū, an j̄ò ku je isoi j̄i ndii kuwee iyi ì wa lelei Aɔ́.

Ide iyi à s̄o inei Jesu na iyi à wa Simiinu

8 Kirisi í ni má, kɔ́a amalekai igbei inem na iyi í wa Simiinu. Kɔ́a i ni, ine iyi ì je sinte do iri ku kpa, iyi ì tako í ku wo nɔ́ ì dede má si kuwee í ni,

9 n̄ mà ijuukpā n̄je, nɔ́ n̄ mà are ku je n̄je. Do n̄ju fei, ì je ilu amani na. Ine na iyi à waa kpe ara n̄ja Zuifu amma a kù je Juifu na, n̄ mà laalo iyi à ya maa ma ne. Ine nau inei igbei Seetam nai à je.

10 Ì maà ce n̄jo na ijuukpā iyi wa naa si ne. Seetam á j̄ò a dasi ine gɔ́ n̄je na piisɔ́ ku cɔ́ laakai n̄je. Aa ye wahala hee ajɔ mee wa na. Amma ì j̄ò ì leeki dim dim hee ì koo ì kuò na. Bii ì ce beɛbe na an mu n̄je kuwee ku je riba n̄je.

11 Ine iyi ì ne it̄i, ku sot̄i ku gbɔ́ mii iyi Hundi Ilaaɔ́ wa s̄o igbei inei Jesu na fei.

Ine iyi ì je igū, ì ku minjisiau kaa ceaa nkāma.

Ide iyi à s̄o inei Jesu na iyi à wa Peggamu

12 Kirisi í ni ma, kɔ́a amalekai igbei inem na iyi í wa Peggamu. Kɔ́a i ni, ine iyi

† 1:20 **amaleka** Yaasei amalekau woo bei.

wa mu taakuba ilu ande didō minjiu í ni,

13 ñ mà bii ì wa ña, Seetam nii wa je bommae do gbugbā. Do ñju fei, ì waa jirima irim ña, nò ì kù fūsi naane iyi ì dasim awò ña, baa waati iyi à kpa Antipasi, ilu naane woo je seadam bi tu ñe bi ku wai Seetam be.

14 Amma mii iyi ñ ye si ñe wee. Ine gò ña à wa si inò ñe iyi à waa too si ikò Balamu. Balamu í takò í sò Balaki bei á ce ku dasi inei Izireli ña kurara ku ba a ño ña iyi à ceàò iwē ña kuwee, nò a sūò abo kaafe ña.

15 Bēbe mòi, ine gò ña à wa inò ñe iyi à waa too si ikò inei Nikolaiti ña.

16 Na ñju, i kpaasi idò ña. Bii kù je bēbe, an naa si ñe bii í kōsi nò n ce igū do ine ñau do taakuba iyi wa fita hai si gelem.

17 Ine iyi í ne ití, ku sotí ku gbò mii iyi Hundi Ilaaḡ wa sō igbei inei Jesu ña fei.

Ine iyi í je igū, ñju an mua mana iyi wa manji wo. Nò n muaa kuta fūfū si bii à kò iri titōe iyi ine gò kù mà bii kù je ñju iyi ñ mua.

Ide iyi à sō inei Jesu ña iyi à wa Tiatii

18 Kiri si í ni má, kòaa amalekai igbei inem ña iyi í wa Tiatii. Kòaa ì ni, Amai Ilaaḡ iyi ijué í ye bei amei ina, nò isee wa daana bei isò danya iyi à yò si ina à wíe í ni,

19 ñ mà kuce ñe. Nò ñ mà kubi ñe, do naane ku dasi ñe, do ice jiida ñe, do temua

ñe. Ñ mà iyi icei nsei ñe í re ti tako.

20 Amma mii iyi ñ ye si ñe wee. Ì waa temuaò abo iyi à ya kpe Zezabeli ña, ñju iyi wa kpe arae walii, nò ì jò wa wa inyii ití woo ce icem ña do ikòe ku ba a ya maa sūò abo kaafe ña nò a ya maa ño ña iyi à ceàò iwē ña kuwee.

21 Ñ muaa waati ku kpaasi idòe, amma kù bi ku jò kuce laalòe.

22 Na ño í ce an jò ku sūò bō. Inemakò ña mò iyi à ya maa ce sakara do ñju, an dasi ña ijuukpā nla nla, bii kù je à kpaasi idò à jò kuce laalò ña.

23 Si anyie an kpa amae ña. Waati bēbe igbei inei Jesu ña fei aa mà iyi ñ mà idò ine ña do lasabu ña. An sōa ine fei si bei kookoosue í to.

24 Amma ñe iyi ì gbe si ilui Tiatii, ñe iyi ì ù too si ikò laalòu ña nò ì kù mà mii iyi ine gò ña à ya kpe asii nla Seetam, ñ wa n sō ñe, n kaa n kà ñe aso gò má.

25 Amma iyi ì ne ña, i muu dim dim ña hee n koo n toò wa.

26-27 Ine iyi wa ce iyi ñ bi hee í jèò igū hee kò, ñju an mua yiiko iyi amu takam n gba hai bi Baam. An muaa yikou si antai dimi fei ku maa gbā ña do goloí isò ku cā ña ku lege ña bei caka.

28 Nò an muaa andaiyai ameejuuma.

29 Ine iyi í ne ití, ku sotí ku gbò mii iyi Hundi Ilaaḡ wa sō igbei inei Jesu ña fei.

3

Ide iyi à sō inei Jesu ŋa iyi à wa Saadi

¹ Kirisi í ni má, kɔa amalekai igbei inem ŋa iyi í wa Saadi. Kɔaa i ni, ine iyi í ne hunde meejei Ilaaɔ ŋau do andaiya meeje ŋau í ni, ñ mà kuce nɛ. Ñ mà iyi à waa fɔ à ni ì je ilu hunde ŋa baa do iyi ì je iku ŋa.

² I jī hai si iri njoo ŋa nɔ i leeki si kuwɛɛ keeke iyi í gbe nɛ ku ba i maà ku mam mam ŋa, domi ñ ye kookoosu nɛ kù je dee dee bi Ilaaɔ.

³ Na nɛ, i ye gigii mii iyi à kɔ nɛ si do bei ì gbɔ ŋa. I jirimaɛ ŋa nɔ i kpaasi idɔ nɛ. Bii i kù jī hai si iri njoo ŋa, an na n ba nɛ bei ile. I kaa mà waati iyi an naa si nɛ.

⁴ Do nɛ fei, ine gɔ ŋa à wa inɔ nɛ iyi a kù dasi ara nɛ riisi, aŋai aa toom nɔ a maa dasi nyau fūfū, domi aŋai à jò.

⁵ Ine iyi í je igū, nɛ i à dasi jaaɛ fūfū bɛɛɛ. N kaa n kpa iriɛ si tiai kuwɛɛ pai. Si bantuma an jesi si wajui Baam do amalekaɛ ŋa iyi inem nii.

⁶ Ine iyi í ne itī, ku sotī ku gbɔ mii iyi Hundei Ilaaɔ wa sō igbei inei Jesu ŋa fei.

Ide iyi à sō inei Jesu ŋa iyi à wa Filadɛɛfi

⁷ Kirisi í ni má, kɔa amalekai igbei inem ŋa iyi í wa Filadɛɛfi. Kɔaa i ni, ine iyi í je ine kumá do ilu ntɔ, iyi wa mu kileei ilaalu Davidi, nɛ iyi bii í cūu, ine gɔ kaa cīmboɛ, bii í nɔ í cīmboɛ, ine gɔ kaa cūu, nɛ i ni,

⁸ ñ mà kuce nɛ. Ñ mà iyi gbugbā nɛ kù la. Do nɛ fei, ì jirima idem nɔ i kù kasi irim ŋa. Nɛ i jò ñ cī nɛ gambo iyi ine gɔ kaa yɔkɔ ku cīmbo.

⁹ Wee an da nɛ inei igbei Seetam ŋa si awɔ, ine ŋa iyi à waa kpe ara nɛ Zuifu amma a kù je Zuifu ŋa, iboi à waa sɔ. An jò a na bi tu nɛ a naa a gule si wajui nɛ. Aŋa fei aa mà iyi ñ bi nɛ.

¹⁰ Ñ ni i temua ŋa, nɔ i jirima idem nɔ ŋa. Na nɛ i jò amu mɔ an degbe nɛ si waatii wahala iyi wa naa si andunya fei ku na ku cɔ laakai ine ŋa.

¹¹ An nyi wa, kaa kpe. Iyi ì ne ŋa, i muu dim dim ŋa ku ba ine gɔ ku maà na ku gba ribai igū ku je nɛ.

¹² Ine iyi í je igū, an jò ku je sɔbe si kpasɛi Ilaaɔ, kaa fita má. An kɔ irii Ilaaɔ siɛ do irii ilue iyi í je Zeruzalemu titɔ iyi Ilaaɔ á jò ku kita wa hai lele. Nɔ n kɔ iri titɔm siɛ.

¹³ Ine iyi í ne itī, ku sotī ku gbɔ mii iyi Hundei Ilaaɔ wa sō igbei inei Jesu ŋa fei.

Ide iyi à sō inei Jesu ŋa iyi à wa Laodisee

¹⁴ Kirisi í ni má, kɔa amalekai igbei inem ŋa iyi í wa Laodisee. Kɔaa i ni, ine iyi à ya kpe Ami, woo je sɛɛda ilu naane iyi í je ntɔ, nɛ iyi í je icui mii iyi Ilaaɔ í taka fei í ni,

¹⁵ ñ mà kuce nɛ. Ñ mà iyi i kù tū ŋa, i kù nɔ i kù gbāa ŋa. Ñ bi wo i tū ŋa walakɔ i gbāa ŋa.

¹⁶ Amma si na iyi í jò ì je wɔwɔ ŋa, an kɔ nɛ wai hai si gelem.

17 Ì ya fò i ni ña ì je ilu fia ña, ì ba amani ña, nò i kù waa ce arei ngɔgɔ ña. Amma ñ wa n sɔ ñe iyi idɔ ñne wa ce bɔɔ, ì je ilu araare ña, do ilu are do fɛɛju do basí ña.

18 Na ñoi í ce ñ wa n mu ñne bisi, i jò i ra wura iyi à yɔ si ina à wiɛ bi tom ña ku ba i je ilu amani do ntɔ ña. Nò i ra nyau fufú i biiò anyii ara ñne ña ku ba i maà maa ne bũmbũm ña nò anyɔ ku maà maa mu ñe. Nò i ra iwɔi iju i dasi iju ñne ku ba i ye ilu ña.

19 Ine ña iyi ñ bi fei, ñ ya n kpā ña iju nò n nyisi ña kpāa. Na ñju, i hanya i kpaasi idɔ ña.

20 Wee ñ wa n leekí andei ile, nò ñ wa n cā gambo. Ine iyi í gbɔ imum nò í cɛim, an lɔ bi tɛɛ, nò n baa ku je, nò awaò ka je ajɔ.

21 Ine iyi í je igũ, lafɛɛi an jò ku bam ku buba si kitāi bommam, si bei amu mɔ ñ je igũ nò ñ buba do Baam si kitāi bommaɛ.

22 Ine iyi í ne ití, ku sotí ku gbɔ mii iyi Hundeí Ilaaɔ wa sɔ igbei inei Jesu ña fei.

4

Ilaaɔ ku tɔɔ lele

1 Si anyii ñju be, si kuye ñ ye gambo gɔ í cɛ lelei Aɔ.

Ine iyi í tako í bam ide ku fɔ wo, ñju iyi imue í ye bei ti kākākākí, í bam ide ku fɔ má í ni, gũ wa ihɛ n nyisiɛ mii iyi á na ku naa si anyiɛ.

2 Gbakā Hundeí Ilaaɔ í so í neem. Nò lelei Aɔ be ñ ye kitāi bomma gɔ, ine gɔ wa buba si.

3 Ine iyi wa buba beu wa daanai bei kuta ku ne fia gɔ

ña iyi à ya kpe zasipu do saaduani. Njoi Aɔ í sũ í kaako kitāu nò wa daana bei emerodu.

4 Nò ñ ye kitāi bomma kɔnfia do mee í kaako kitāi bommau. Nò ine ngbo kɔnfia do mee wa buba si antai kitā ñau, à dasi nyau fufú do fulai wura.

5 Njoi hai si kitāi bommau kuñoi ijí wa fita, do anu ku dɔ, do kulai ijí. Fitila meeje iyi wa má í wa si wajui kitāi bommau. Anjai à je hunde meejei Ilaaɔu.

6 Si wajui kitāu dimii tenku gɔ í wa be, wa daana bei digi.

Mii ilu hunde mee gɔ ña à kaako kitāi bommau cinga do cingae, à ne iju bii fei anyiò waju.

7 Mii ilu hunde sinteu í yei bei muusu nla, minjisiau mɔ í yei bei ama kete, meetasiau wajuɛ í yei bei wajui amanɛ, nò meesiau í yei bei kungbā iyi wa fo.

8 Ilu hunde mee ñau à ne ikpa meefa meefa, nò à ne iju bii fei inɔ do waduude. À ya maa kɔ iri waati kāma fei alɛò daakɔ a maa ni,

Kumá, Kumá, Kumá,

Beɛbei Aɔ Lafɛɛ ilu gbugbā fei í je,

Nju iyi í tako í weɛ wo, nò í weɛ baa nsei, nò wa naa.

9 Ilu hunde ñau à waa kɔ iri à waa saabu ine iyi wa buba si antai kitāi bommau, nò à waa fɔ ideí amboeɛ do beereɛ, ñju iyi í weɛ do ajɔ fei.

10 Waati iyi à waa kɔ iri beɛbe fei ine ngbo kɔnfia do mee ñau à ya seɛbataa a maa tɔɔɛi. Nò

à ya bə fula n̄ja n̄jai a jiləə si
wajui kitāi bommau a maa ni,
11 Awə Ilaaḏ, Lafē nwa,
Awəi ì to i n̄e amboe do b̄ere
do gbugbā,
Domi awəi ì taka mii fei.
Si idəbiēi ì taka n̄ja n̄ə à w̄e.

5

Tia do Angudā

1 N̄oi n̄ ye in̄e iyi wa buba
si kitāi bommau wa mu tia gə
iyi à ka si awə n̄je. À kə tiau
anyiò waju, n̄ə à cimboe do
s̄eda m̄eje.

2 N̄ə n̄ ye amaleka ilu gbugbā
gə, í là do gbugbā í ni, yooi í to
ku ga s̄eda n̄ju ih̄e, n̄ə ku fū
tiau.

3 N̄ə in̄e gə kù w̄e iyi í wa
lele walakə il̄e walakə l̄lei il̄e
iyi á yəkə ku c̄i tiau ku cə in̄ə.

4 N̄ kpata ntə ntə si na iyi í jə
in̄e gə kù w̄e iyi í to ku c̄i tiau
ku cə in̄ə.

5 N̄oi in̄e akāi in̄e ngbo n̄ju
í s̄m í ni, maḏ kpata. Muusu
nla iyi í fita hai si dimii Zuda,
iyi í je təkui Davidiu í je igū, á
yəkə ku ga s̄eda m̄eje n̄ju n̄ə
ku fū tiau.

6 Iyi n̄ cə ikpa bi kitāi
bommau n̄ə n̄ ye Angudā iyi à
ceò kuwee wo wa leek̄i anini
b̄e, n̄ə ilu hunde m̄e do in̄e
ngbo n̄ju à kaakōe. Angudāu,
í n̄e ngo m̄eje do iju m̄eje iyi
í je hunde m̄ejei Ilaaḏ n̄ja iyi í
b̄e si andunya fei.

7 Angudāu í bə bi in̄e iyi wa
buba si antai kitāu, n̄ə í gba
tiau hai si awə n̄je.

8 Iyi à naa tiau, n̄oi ilu hunde
m̄e n̄ju do in̄e ngbo k̄nfia
do m̄e n̄ju à s̄ebata si wajue.
An̄ja fei à n̄e m̄əl̄ə do k̄əfui

wura n̄ja si bii tulare í wa.
Tulareui í je kutəi in̄e Ilaaḏ
n̄ja.

9 N̄ə à k̄s̄ iri tit̄s̄ gə à waa ni,
Awəi ì to i gba tiau

N̄ə i ga s̄eda n̄ju,

Domi à kp̄ae wo.

N̄ə do n̄jei ì raa Ilaaḏ aman̄e n̄ja
Hai si dimi fei, do fee ikā ikā
fei,

Do il̄e fei.

10 Ì tətə n̄ja í je ilaalu n̄ja,

Ì ce n̄ja woo weei Ilaaḏ Lafē
nwa,

N̄ə aa je bomma si andunya.

11 Iyi n̄ cə ilu má n̄ə n̄
gbə anui amaleka nk̄pə gə n̄ja,
kuk̄pə n̄ja í to dubu nk̄pə
nk̄pə. À kaako kitāi bommau
do ilu hunde n̄ju do in̄e ngbo
n̄ju.

12 À d̄s̄ anu à waa ni,
Angudā iyi à ceò kuwee wo í
to ku ba yiiko,

Do amani, do kumà, do
gbugbā,

Do b̄ere, do amboe, do saabu.

13 N̄ə n̄ gbə mii ilu hunde n̄ja
fei iyi à wa lele do il̄e, do si
l̄lei il̄e, do si in̄ə inyi, andi ilu
hunde iyi í wa si andunya fei,
à d̄s̄ anu à waa ni,

In̄e iyi wa buba si kitāi
bommau

Do Angudāu,

Saabu, do b̄ere, do amboe,

Do gbugbā ku je tu n̄ja hee do
ajə fei.

14 N̄ə ilu hunde m̄e n̄ju à je à
ni, ami. N̄ə in̄e ngbo n̄ju à gule
à ce kutə.

6

À ga s̄eda m̄eja

1 N̄oi n̄ ye Angudāu í ga akāi
s̄eda m̄eje n̄ja iyi wa mási

tiau, nɔ̀ n̄ gbɔ̀ inɛ akāi ilu hunde mɛɛ ɲau í la hee aa ni bei kulai ij̄i. Í ni, naa wa.

2 Iyi n̄ cɔ̀ ilu, ɲɔ̀i n̄ ye aɕí fufū gɔ̀ wa naa. Inɛ iyi wa gūu wa mu bioo, nɔ̀ à daa si fulai amanlu. Í dasi kpāa bei woo je igū iyi wa bɔ̀ ku je igū wa má.

3 ɲɔ̀i Angudāu í ga sɛɛda minjisiau, nɔ̀ n̄ gbɔ̀ ilu hunde minjisiau í ni, naa wa.

4 Nɔ̀ aɕí nkpa gɔ̀ mɔ̀ í fita wa. Nɔ̀ à mua inɛ iyi wa gūu gbugbā ku dede igū si andunya ku ba inɛ ɲa a kpa nje. Nɔ̀ à naa taakuba nla gɔ̀.

5 ɲɔ̀i Angudāu í ga sɛɛda mɛɛtasiau, nɔ̀ n̄ gbɔ̀ ilu hunde mɛɛtasiau í ni, naa wa. Iyi n̄ cɔ̀ nɔ̀ n̄ ye aɕí dūdū gɔ̀ wa naa. Inɛ iyi wa gūu wa mu gūa si awɔɛ.

6 Nɔ̀ n̄ gbɔ̀ imu gɔ̀ hai si aninii ilu hunde mɛɛ ɲau, í ni, j̄ò inɛ ɲa a ya ra bilee tongoo akā do fiaí iceí ajɔ̀ akā. Bɛɛbe mɔ̀i fiaí ɔ̀zu tongoo mɛɛta á ya je. Amma j̄ò fiaí ikpo do v̄ɛɛ si agbɛɛ.

7 ɲɔ̀i Angudāu í ga sɛɛda mɛɛsiau, nɔ̀ n̄ gbɔ̀ ilu hunde mɛɛsiau í ni, naa wa.

8 N̄ cɔ̀ ilu nɔ̀ n̄ ye aɕí fufū f̄ɛ̄f̄ɛ̄ gɔ̀ wa naa. Inɛ iyi wa gūu, iriei Iku, nɔ̀ bi ku wai iku ɲa wa toɔɛ. Anjai à na gbugbā a kpa ik̄ akāi kukp̄ɛ m̄ɛi inɛi andunya ɲau do injai sako ɲa iyi à wa si ilɛu do taakuba, do ari, do b̄ɔ̀.

9 Si anyii n̄ju, Angudāu í ga sɛɛda miusia iyi wa mási tiau. Nɔ̀ n̄ ye hundeí amanɛ ɲa si icui bi kuweeu, anja iyi à kpa na ideí Ilaā do na sɛɛdaí Jesu iyi à je.

10 Hunde ɲau à la à ni, Laf̄ɛ kumá, ilu ntɔ̀, hee waati yoomai ì waa degbe i bei i ki-iti inɛi andunya ɲa, i s̄a ɲja gbese si na iyi í j̄ò à kpa wa.

11 Iyi à d̄s̄ bɛɛbɛ à tā ɲɔ̀i à daa anja fei si jaɛ fufū, nɔ̀ à s̄s̄ ɲa à ni a s̄m̄i keeke titā hee j̄iai woo ce ice kpaasi ɲja ɲa ku k̄s̄, anja iyi aa na a kpa bei à tako à kpa anja mɔ̀.

12 N̄ cɔ̀ ilu má si waati iyi Angudāu í ga sɛɛda mɛɛfasia iyi wa mási tiau. Nɔ̀ ilɛ í yaya do gbugbā, nɔ̀ inunu í kuku inya kiti kiti bei aɔ̀ dūdū ilu sisima, nɔ̀ cukpa í kpā konkom bei nje.

13 Nɔ̀ andaiya ɲa à wɔ̀ wa hai lele b̄ei isoi j̄i iko í ya wɔ̀ wa waati iyi fufu nla wa ce wa yagaɛ.

14 Nɔ̀ lele í tɔ̀tɔ̀ inya akā bei s̄ɛɛ iyi à ka. Nɔ̀ iri kuta do gungum ɲa fei à yaya a kù wa agbɛ ɲja má.

15 Waati bɛɛbei amanlui andunya ɲa, do ilu ilɛ ɲa, do ilaalui sooge ɲa, do ilu amani ɲa, do ilu gbugbā ɲa, do inɛ fei de, aru do inɛ ɲa iyi à nɛ ara ɲja, à waa manji si isai kuta do si afei kuta ɲa.

16 À waa d̄s̄ anu si iri kuta ɲau do si kuta ɲau à waa ni, i cuku si wa wa, i bii wa ku ba Ilaā ku maà ye wa, n̄ju iyi wa buba si kitāi amanlu, do hai si id̄ɔ̀k̄s̄i Angudāu.

17 I bii wa ɲa si na iyi í j̄ò aj̄oi id̄ɔ̀k̄s̄i nla nla n̄ju í to wa. Yooi á yɔ̀kɔ̀ ku leek̄i si waju ɲja.

7

1 Si anyii n̄ju, n̄ ye amaleka m̄ε ḡo ɲa à waa leekɪ si andunya gonta m̄ε, à waa ganji fufui andunya gonta m̄εu ku ce si ile do si tenku n̄o ku maà yaga j̄ii ḡo.

2 N̄o n̄ ye amaleka mmu ḡo wa naa hai nunui daak̄o, wa mu nyindai Ilaaṣ, n̄ju iyi í je icui kuw̄εε. N̄o í d̄ṣ anu si amaleka m̄ε ɲa iyi Ilaaṣ í mu n̄ja gbugb̄a a cea ile do tenku laal̄ou,

3 í ni, i maà cea ile do tenku do j̄ii ḡo laal̄o hee k̄aa cea woo ce icei Ilaaṣ ɲa nyinda si ikpo n̄ja.

4 N̄oí à s̄m̄ jiai in̄e ɲa iyi à cea nyindai Ilaaṣ si ikpo n̄ja. À w̄εei ɲa dubu c̄o do ciiji do m̄ε (144.000) hai si dimii in̄ei Izir̄eli ɲa fei.

5 Si dimii Zuda aman̄ε dubu maateejii (12.000) à cea nyinda. B̄εεbe m̄oi si dimii Rub̄εε aman̄ε dubu maateejii. Si dimii Gadi aman̄ε dubu maateejii.

6 Si dimii Az̄εε aman̄ε dubu maateejii. Si dimii N̄εfitali aman̄ε dubu maateejii. Si dimii Manasee aman̄ε dubu maateejii.

7 Si dimii Simeṣ aman̄ε dubu maateejii. Si dimii Levi aman̄ε dubu maateejii. Si dimii Isakaa aman̄ε dubu maateejii.

8 Si dimii Zabul̄ṣo aman̄ε dubu maateejii. Si dimii Zoz̄efu aman̄ε dubu maateejii. Si dimii B̄enzam̄εε aman̄ε dubu maateejii. In̄e ɲa iyi à daa si nyindau mb̄ε.

Zamaa nkp̄o nkp̄o

9 Si anyii n̄ju, n̄o n̄ c̄o ilu má n̄o n̄ ye zamaa nkp̄o nkp̄o iyi

in̄e ḡo kaa ȳok̄o ku ka ɲa. À fita wa hai ile fei do si dimi fei do si fee ik̄ā ik̄ā fei. Aɲa fei à waa leekɪ si wajui kit̄au do Angud̄au, à waa dasi jaaε f̄uf̄u n̄o à waa mu wuai kpakpa si aw̄o n̄ja.

10 À waa d̄ṣ anu à waa ni, faaba nwa wa naai hai bi Ilaaṣ Laf̄εε nwa iyi wa buba si kit̄ai bommau do hai bi Angud̄au.

11 N̄o amaleka ɲau fei à leekɪ à kaako kit̄ai bommau do in̄e ngbo ɲau do ilu hunde m̄εε ɲau. À s̄εεbata si wajui kit̄au à waa t̄ṣo Ilaaṣ

12 à ni, ami.

Kucl̄ do amboe

Do kumà do saabu do b̄εεε,

Do gbugb̄a, do yiiko,

Fei nd̄εε ku je ti Ilaaṣ Laf̄εε nwa Hee do aj̄o fei. Ami.

13 N̄oí in̄e ak̄ai in̄e ngbo ɲau í beem í ni, yoo ɲai à waa dasi jaaε f̄uf̄u ɲau ih̄ε. Hai iwoi à naa.

14 N̄o n̄ j̄εaa n̄ ni, laf̄εεm, n̄ k̄u mà, aw̄oi aa mà. N̄o í s̄m̄ í ni, in̄e ɲau ih̄ε à fita wai hai si b̄ōne nla nla. À f̄o jaaε ɲa ɲa à f̄ūut̄ae do n̄jei Angud̄au.

15 N̄juí í j̄ò à waa leekɪ si wajui kit̄ai bommai Ilaaṣ à waa t̄ṣe das̄o id̄u in̄o kpas̄εε. N̄o Ilaaṣ á wa in̄o n̄ja ku maa degbe ɲa.

16 Ari kaa kpa ɲa má hee má je agbe, n̄o inunu kaa c̄a ɲa má, b̄εεbe m̄oi inya gb̄aa kaa wahala ɲa ma.

17 Angud̄a iyi wa leekɪ bi kit̄ai bommau á gb̄a ɲa ku b̄òò ɲa is̄oi kuw̄εε. Ilaaṣ m̄o á gb̄a cik̄aj̄u ɲa fei.

8

À ga sēda mējesia

1 Waati iyi Angudāu í ga sēda mējesiau, ilu í coko lelei Aō zakai iju kamee kuntaa.

2 Si anyii n̄ju, n̄ ñ ye à na amaleka mēje ña iyi à ya maa leeki si wajui Ilaaōu kākāakī mēje.

3 Si anyii n̄ju, amaleka mmu gō í na í leeki kəkoi bi kuweeu, wa mu fatai wura bii à ya jo tulare. À náa tulare nkpō nkpō ku tətəōō kutəōi woo dasi naane ña ku ba ku joo si antai bi kuweei wura iyi í wa si wajui kitāi bommai Ilaaōu.

4 Cuai tulareu do kutəōi woo dasi naane ñau í dede lele si wajui Ilaaō hai si awōi amalekau.

5 N̄oi amalekau í so fatau n̄ó í bu ina hai bi kuweeu, í dasi in̄e hee í kō, n̄ó í nyōō ilē bē. Waati bēbē à gbō kulai ijī do iba ña n̄ó à ye kuñōi ijī do kuyayai ilē.

Kākāakī ña

6 Si anyie, amaleka mēje ña iyi à waa mu kākāakī mēje ñau, à ce sōlu a fāa.

7 Amaleka sinteu í fā kākāakī. N̄oi kutai ijī do ina do n̄je í yōge si n̄je n̄ó wa naa hai lele do gbugbā. N̄ó ikō akāi kukpē mētai ilē í jo do j̄i ña do fōfō tūtū ña fei.

8 N̄ó amaleka minjisiau í fā kākāakī. N̄ó à nyō ngōgō iyi í ye bei iri kuta nla iyi wa jo si tenku. N̄oi ikō akāi kukpē mētai tenkuu í kpōō n̄je,

9 n̄ó ikō akāi kukpē mētai mii ilu hunde ña iyi à wa si inyiu à ku, n̄ó ikō akāi kukpē mētai akōi inyi fei í ce nfe.

10 Si anyii n̄ju, amaleka mētasiau í fā kākāakī. N̄oi andaiya nla gō iyi í ya ina bei jugula í cuku wa hai lele si ikō akāi kukpē mētai ido do isō ña.

11 Irii andaiyau Kuro. N̄ó ikō akāi kukpē mētai inyiu í ro. Iyi inē ña à mōō, nkpō ña í ku si na iyi í j̄ō inyiu í ro.

12 Si anyii n̄ju, amaleka mēsiau í fā kākāakī. N̄oi ikō akāi kukpē mētai inunu do ti cukpa do ti andaiya ña í dū, n̄ó ikō akāi kukpē mētai inya kumái dasā kù wēe má, bēbē mōi ikō akāi kukpē mētai inya kumái idū kù wēe má.

13 Iyi ñ cō ilu má n̄ó ñ ye kungbā wa fo hee lelei Aō. Kungbāu wa kpata wa dō anu hee lele wa ni, waiyooi, iko í jem, iko í jem. Beirei ijuukpāi inei andunya ña á to si waati iyi amaleka mēta ña iyi à gbe ñau aa fā kākāakī ña.

9

Kākāakī mussia

1 Si anyii n̄ju, amaleka mussiau í fā kākāakī. N̄ó ñ ye andaiya gō í cuku ilē hai lele wa. N̄ju à na kileei isa nla hai nē kōō.

2 Andaiyau í cī isau n̄ó cua wa fita bei cuai ina nla, n̄ó í bii inunu í j̄ō inya fei í dū.

3 N̄ó ketengbo ña à fita wa hai si cuau à waa tē ilē, n̄ó à mu ñña gbugbā bei acii cencee.

4 À na ña wooda à ni a maā bēje fōfō walakō mii tūtū gō

walakɔ ʒii gɔ bii kù je inɛ ɲa iyi a kù nɛ nyindai Ilaaɗ si ikpo ɲɲa.

⁵ A kù na ketengbo ɲau wooda a kpaɔ amanɛ ɲa bii kù je a kpā ɲa iju hee zakai cukpa miu. Ara kuroi ijuukpāu í mungàɔ bei bii cencee í ta amanɛ.

⁶ Si cukpa miuu, inɛ ɲa aa dɛdɛ iku amma a kaa ba. Aa bi aɲa a ku amma iku á sa ɲɲa.

⁷ Ketengbo ɲau à jɔ aɕí ɲa iyi à tã sɔɔlu a bɔ igũ. Ngɔgɔ í wa si iri ɲɲa bei fulai wura, nɔ waju ɲɲa í ye bei ti amanɛ ɲa.

⁸ Ntoi iri ɲɲa í ye bei ntoi irii inaabo ɲa nɔ inyi ɲɲa í ye bei ti muusu nla ɲa.

⁹ À bii gende ɲɲa do bata ku nɛ sisima gɔ iyi bii 1i yɔɔ aa ni isɔi. Nɔ ikpa ɲɲa í ya maa ce iba bei sareti nkpɔ iyi aɕí ɲa à waa fa bi ku ce igũ.

¹⁰ À nɛ akpaamu ku nɛ aɕí bei cencee ɲa. Do akpaamu ɲɲau bei aa kpāɔ amanɛ ɲa iju si cukpa miuu.

¹¹ Ilaalui ketengbo ɲaui í je amaleka ilu irii isa nla hai nɛ kɔɔu. Iriɛi í je Abadɔɔ do feei Ebeɛ. Do Gereki mɔ à ya kpooi Apoliɔ, waatɔ Woo beje.

¹² Nsei, iyi ijuukpā sinte í lɔ í gbe ijuukpā minji gɔ ɲa iyi aa naa má.

Kāakāakt mɛefasia

¹³ Ɖɔi amaleka mɛefasiau í fā kāakāaktɛ. Nɔ n gbɔ ide ku fɔ gɔ hai gonta mɛɛi bi kuweei wura iyi í wa si wajui Ilaaɗ.

¹⁴ Ide ku fɔu í sɔ amaleka mɛefasia iyi wa mu kāakāaktiu í ni, fū amaleka mɛɛ ɲa iyi à dī kəkɔi ido nla iyi à ya kpe Efaratau.

¹⁵ Ɖɔi à fū amaleka mɛɛ ɲau. Na adɔu do cukpau do ajɔu do isɔu bei amaleka ɲau à tã sɔɔlu mam mam ku ba a kpa ikɔ akāi kukpɛ mɛɛtai amanɛ ɲa.

¹⁶ A sɔm ʒiai masa ɲau, à wɛɛi dubu minji ikɔ dubu cɔ má (200.000.000).

¹⁷ Si bei n ye aɕí ɲau do masa ɲau si kuyem wee. À dasi batai igũ nkpa bei ina do boogu bei bulam do igbaagba bei fainwita. Irii aɕí ɲau í ye bei irii muusu nla, nɔ ina do cua do fainwita wa fita wa hai si gele ɲɲa.

¹⁸ Ikɔ akāi kukpɛ mɛɛtai inɛi andunya ɲa á ku na saabui bɔnɛ mɛɛta ɲau, waatɔ ina do cua do fainwita iyi wa fita hai si gelei aɕí ɲau.

¹⁹ Gbugbāi aɕí ɲau í wai si gele ɲɲa do si akpaamu ɲɲa. Akpaamuu í yei bei njo, nɔ í nɛ iri. Do ɲɲui à ya kpā inɛ ɲa iju.

²⁰ Do ɲɲu fei, inɛi andunya ɲa iyi à gbe a kù ku si bɔnɛu à kɔ ku kpaasi idɔ. Nɔ à kɔ ku jɔ mii ɲa iyi à ce do awo ɲɲa ku tɔɔ. À waa mɔsi inɛi inɔɔko ɲa ku tɔɔ do iwɛ ɲa iyi à ce do wura do isɔ fufū do isɔ danya do kuta do ʒii ɲa, aɲa iyi a kaa yɔkɔ a gbɔ ide, a kaa nɔ a yɔkɔ a ye ilu, hee má je a nɛ.

²¹ Bɛɛɛɛ mɔi inɛ ɲau a kù jɔ inɛ ku kpa do dobu dobu ɲɲa ɲa ku ce, do sakara ku ce, do ile ɲɲa ɲa.

10

Amaleka do tia keeke

¹ Ɖ nyi n ye amaleka ilu gbugbā gɔ má wa kita wa hai lele. Kudūi ijí í biie bei ʒine iyi

í dasi, nɔ nɔjoi ɪlaaɔ́ í wenwee si iriɛ, wajuɛ wa daana bei inunu, nɔ kutɛɛ í yɛ bei amɛi ina.

² Wa mu tia keeke gɔ iyi wa cí si aɔwɔɛ. Í lesi isɛ njɛɛ si antai tenku, isɛ cangɛ mɔ si ilɛ.

³ Nɔ́ í dɔ́ anu bei muusu nla. Iyi í dɔ́ anu í tã nɔjoi dagba lele mɛɛje gɔ ɲa mɔ à waa dɔ́ anu.

⁴ Iyi dagba lele mɛɛje ɲau à dɔ́ anu à tã, gɔbakã ñ tã sɔɔlu n kɔ ide nɲau. Amma ñ gɔɔ ide ku fɔ gɔ wa hai lele wa ni, maà ti i kɔ mii iyi dagba lele mɛɛje ɲau à fɔ. Muu si asii.

⁵ Nɔjoi amaleka iyi ñ yɛ wa leekí si antai tenku do si ilɛu, í wu aɔwɔ njɛɛ lele,

⁶ nɔ́ í gbasi do irii inɛ iyi í wɛɛ hee do aɔjɔ fei, iyi í taka lele do ilɛ do tenku do mii ndu ɲa ɲa fei. Amalekau í fɔ́ í ni, waati iyi í gbe kù waa sɔ́ má,

⁷ amma waati iyi amaleka mɛɛjesiau mɔ́ á fã kãakãakíɛ, waati bɛɛbei ɪlaaɔ́ á kɔ́ mii iyi í dasi idɔ́ ku ce iyi inɛ kãma kù màu, si bei í sɔ́ walii woo ce icɛɛ ɲa wo.

⁸ Si anyii nɲu, imu iyi ñ tako ñ gɔɔ hai leleu, í bam ide ku fɔ́ má í ni, koo gba tia keeke iyi wa cíu hai si aɔwɔi amaleka iyi wa leekí si antai tenku do si ilɛu.

⁹ Nɔjoi ñ bɔ́ bi amalekau, ñ tɔɔɛ ku nam tia keekeu. Nɔ́ í sɔ́m í ni, gba í ɲɔɔ. Á ro si inɔɛ, amma á dɔ́i si gɛɛɛ bei nyikɔ́.

¹⁰ Nɔjoi ñ gba tia keekeu hai si aɔwɔɛ, nɔ́ ñ ɲɔɔ. Ntoi, í dɔ́ si gɛɛm bei nyikɔ́, amma iyi ñ muu ñ tã, í roi kom kom si inɔm.

¹¹ Nɔjoi à sɔ́m à ni, í gbe i sisi i ce walii má na inɛ nkpɔ́, do ilɛ nkpɔ́, do dimi nkpɔ́, do ɪlaalu nkpɔ́.

11

Woo je sɛɛda minji ɲa

¹ Si anyii nɲu, inɛ gɔ́ í nam mii ku wã ilɛ iyi í yɛ bei akpa, nɔ́ í sɔ́m í ni, dede i koo i wã kpasɛi ɪlaaɔ́ do bi kuweeu, nɔ́ i ka inɛ ɲa iyi à waa ce kutɔɔ bɛ.

² Amma maà wã bantumɛɛ, domi à mua dimi mmú ɲa, aɲa iyi aa tɛɛɛ ilu kumáu si afei cukpa ciiji do minji *.

³ Nɔ́ í ni nɲu á jɔ́ woo je sɛɛda minjii nɲu ɲau a fɔ́ idei nɲu. Aa maa we saaki ɲa, nɔ́ nɲu á mu ɲa yiiko a ceò walii si afei aɔjɔ́ dubu do cíɔ́ minji do kita † (1.260).

⁴ Woo je sɛɛda minji ɲau í yɛ bei jli ndii olivi minjiu, do bi ku lesi fitila minji iyi wa leekí si wajui ɪlaaɔ́ Lafɛi ilɛu fei.

⁵ Bii inɛ gɔ́ wa bi ku ce ɲa laalɔ́, ina í ya fitai hai si gɛɛɛ ɲa ku kpa irii mbɛɛ ɲa ɲa. Bɛɛɛɛ inɛ iyi wa dɛdɛ ku ce ɲa laalɔ́ á kuò.

⁶ À nɛ gɔɔgbã a címbɔ lele, ijí ku maà rɔ́ si waati iyi à waa ce walii. À nɔ́ à nɛ gɔɔgbã a kpaasi inyi nje. À nɔ́ à nɛ gɔɔgbã má a naaò dimii wahala ikã ikã baa yooma fei wa si andunya si waati iyi à bi fei.

⁷ Waati iyi aa je sɛɛda a tã, inɲai sako gɔ́ á ba ɲa igũ ku ce ku kãmia ɲa ku kpa ɲa. Inɲai

* **11:2** *cukpa ciiji do minji* waato adɔ́ mɛɛta do cukpa mɛɛfa. † **11:3** aɔjɔ́ dubu do cíɔ́ do minji do kita, waato adɔ́ mɛɛta do cukpa mɛɛfa.

sakou á fita wai hai si isa nla hai nε kəəu.

⁸ Iku nηa á maa sūi si bantumai ilu nla bii à kpakpa Lafēε nηa si jūi nəu. Á nε a kpe iluui wo Sodomu walakə Ezibiti.

⁹ Inε ηa si dimi fei do si fee fei do si ile fei aa cə iku nηa zakai ajə mεeta do bubu, a kaa jε a si ηa.

¹⁰ Inəi inei andunya ηa á dō, aa ce jingau nə a sambaa nje amua ηa si na iyi í jə walii minji iyi à tako à wahala ηa ηau à ku.

¹¹ Si anyii ajə mεeta do bubuu, Ilaađ í nyi í da nηa si hunde ma, nə à dede à leekí. Njə nla nlai í mu inε ηa iyi à ye ηa fei.

¹² Njəi walii minji ηau à gbə ide ku fə gə wa hai lele wa ni, í gū wa ihē. Nə à gū lele si kudūi ijī ijui mbεε nηa ηa.

¹³ Bε gbakā nə ile í yaya ntə ntə, nə ikə akāi kukpē mεεwai iluu í cuku. Inε ηa iyi à ku si kuyayai ileu, kukpə nηa í to amanε dubu mεεje (7.000). Zigii inε ηa iyi à gbe í da ntə ntə, nə à ni Ilaađ í la.

¹⁴ Nsei, ijuukpā minjisiau í lə, weε mεetasiaε wa naa má.

Kāakāakí mεεjesia

¹⁵ Si anyii nηu, amaleka mεεjesiau í fā kāakāakíε. Njəi à gbə anu ku dō nla nla gə ηa lelei Ađ à ni, a sindoa Ađ Lafēε nwa do inε iyi í cicau bommai andunyau, nə a jε bomma hee do ajə fei.

¹⁶ Waati bεεbei inε ngbo kənfia do mεε ηa iyi à waa

buba si kitāi bomma si wajui Ilaađu, à σεεbata à waa təəε

¹⁷ à waa ni,
Ađ Lafēε, ilu gbugbā fei,
Awə iyi í wεε nsei, í nə í wεε wo,

À waa saabuei si na iyi í jə í ce ice do gbugbā nlaε.

Nə í sinti bommaε ku jε.

¹⁸ Dimii andunya fei í daməə.

Amma idəəkōε í to wa.

Waati í to í kiiti iku ηa.

Waati í nə í to í na walii woo ce iceε ηa riba nηa,

Do woo dasi naanε ηa do inε ηa iyi à waa jirimae,

Hai keekeə nlaε.

Waati í to í ce nfei inε ηa iyi à waa ce nfei andunya.

¹⁹ Njəi à cī kpasēi Ilaađ iyi í wa lele nə à ye kpakoi akabuue si inəε. Nə ijī wa ηə, nə à waa gbə iba ηa do kulai ijī. Nə ile wa yaya, nə kutai ijī ηa à waa cuku wa do gbugbā.

12

Abo gə do akandama

¹ Njəi nyinda nla gə í fita lelei Ađ. Inaabo gə í wa bε, nunui í jε ibəε, nə wa leekí si cukpa nə wa dasi fulai andaiya maateeji.

² Abou í nε así, nə wahalai kubí do ara ku roi inəu í jə wa dō anu.

³ Njəi nyinda mmu gə í fita má lelei Ađ. Akandama nkpa nla nla gə í wa bε, í nε iri mεεje do ngo mεεwa nə wa dasi fulai bomma si iriu akā fei.

⁴ Akandamau í wə ikə akāi kukpē mεetai andaiyai lele ηa í nyə ηa wa si ile do akpaamue. Nə í koo í leekí si wajui abo iyi wa bi ku bíu, ku ba ku ηə amau bii í cuku wa.

⁵ N̄ɔi abou í bi ama ineməkə. Amaui á gbā dimi fei do goloí isə. Hee akandamaui ku maa n̄ɔ amau à so à bəðe bi Ilaaḏ, bii wa buba si kitāi bommae.

⁶ Abou í sa í ne ikpa ghabua bii Ilaaḏ í ceaa səlui inya bii á wa a maa woo si afei ajə dubu do c̄ɔ minji do kita (1.260).

⁷ N̄ɔi igū í dede lele b̄e. Miseli do amalekae n̄a à ce igū do akandamaui do amalekae n̄a.

⁸ N̄ɔ Miseli do amalekae n̄a à je n̄a igū. N̄ɔ à kə akandamaui do amalekae n̄a a wa lele b̄e má.

⁹ N̄ɔi à nyə akandama nla n̄lau wa ile. Akandamaui í je n̄jo iyi í w̄e hai tako. N̄h̄ui á ya kpe mbirisi walakə Seetam. N̄ɔ n̄h̄ui í d̄i ijui in̄ei andunya n̄a fei. À nyə wa ile do amalekae n̄a ajə.

¹⁰ Si anyii n̄h̄u, n̄ɔ n̄ gbə ide ku fə nla gə lele í ni, N̄sei, waatii faabau í to wa.

N̄sei, Aḏ Laf̄e nwa
í nyisi gbugb̄ae,
n̄ɔ í jile bommae.

N̄sei, in̄e iyi í cicau í gba in̄e
ngbo ku j̄e,

Domi woo fə laal̄bi in̄e nwa n̄a,
n̄h̄u iyi í ya maa fə laal̄
n̄h̄a

si wajui Ilaaḏ das̄ə̀ idū

À nyə wa hai lele.

¹¹ In̄e nwa n̄au à jə igū
do saabui n̄ei Angud̄au
do s̄eɛdai ntəu iyi à j̄e.

A k̄u doo kuw̄e n̄h̄a nk̄ama,
amma à jesi n̄h̄a a ku.

¹² Na n̄h̄u, lele, j̄ə í w̄eə̀ in̄ə
did̄ə,

N̄ɔ in̄e iyi í wa lele, i w̄eə̀ in̄ə
did̄ə n̄a.

Amma in̄ə ku fəi í je ti ile,
N̄ɔ in̄ə ku fəi í je ti tenku,
Domi Seetam í kita si n̄e wa
do idəək̄ə nla nla,

Si na iyi í j̄ə í mà iyi
waati keekei í gbea n̄h̄u.

¹³ Iyi akandamaui í ba à nyə
n̄h̄u wa ile, n̄ɔi í l̄əsi ku lele abo
iyi í bí ama ineməkəu.

¹⁴ Amma à na abou ikpa
minjii kungb̄a nla ku ba ku fo
ku bə ikpa inya iyi Ilaaḏ í ceaa
səlueu si ghabua bii aa woo
ad̄ə m̄eeta do bubu. Tengi bei
á j̄id̄ə n̄j̄ou.

¹⁵ N̄ɔi n̄j̄ou í tu inyi wa hai
si gelee, wa c̄a bei ido nla nla si
anyii abou ku ba inyi ku jə.

¹⁶ Amma ile í faaba abou,
domi í là, í m̄ə inyi iyi wa fita
hai si geleí akandamaui wa.

¹⁷ N̄ɔi id̄əi akandamaui í k̄ə si
abou ntə ntə, n̄ɔ í bə igū ku ce
do dimie n̄a iyi à gbe, n̄h̄a iyi
à waa jirima woodai Ilaaḏ fei,
in̄e n̄a iyi à waa leek̄i dim dim
si s̄eɛdai Jesu.

¹⁸ N̄ɔ í koo í leek̄i si s̄ai
tenku.

13

*In̄ai sako iyi wa fita hai si
tenku*

¹ Si anyii n̄h̄u, n̄ ye in̄ai sako
gə wa fita wa hai in̄ə tenku. Í
ne ngo m̄eewa do iri m̄eje n̄ə
fulai bomma wa lesi ngo n̄au
fei, n̄ə si iri n̄au fei à kə iri laal̄
n̄h̄a ik̄a ik̄a iyi wa yaako Ilaaḏ.

² In̄ai sako iyi n̄ yeu í gaabu
bei mua, n̄ə kut̄e í ne gbugb̄a,
n̄ə gelee í ye bei ti muusu nla.
Akandamaui í so gbugb̄ai n̄h̄u
takae í naa, do kitāi bommae
do yiiko n̄lae.

³ Iri akāi injai sakou í jò bei í ba kumεε iyi á yókò ku kpaa, amma kumεεu í tā nò í ba iri. Inei andunya ña fei à waa còò do biti nò à waa tòòε.

⁴ Anja fei à waa tòò akandamau si na iyi í jò í na injai sakou yiikoe. Nò à waa tòò injai sakou mò à waa ni, yooi í ye bei injai sakou ihē. Yooi á yókò ku baa igũ ku ce.

⁵ Injai sakou í ne kpāa ku tòòò fufu nò ku bu Ilaaḏ, nò í ne yiiko ku ceò gbugbāε ice zakai cukpa ciiji do minji.

⁶ Njoi í cī gεεε wa bu Ilaaḏ do bi ku wae do ine ña iyi à wa lele fei nò wa fò si ña ide laalò.

⁷ À muua kpāa ku ce igũ do inei Ilaaḏ ña nò ku je ña igũ. Nò à naa yiiko si dimi fei do fee fei do ile baa yooma fei.

⁸ Inei andunya fei á tòòε, waatò ine ña iyi Ilaaḏ kù kò iri ñña si tiai kuwεε hee ku maa taka andunya, tia iyi í je ti Angudā iyi à kpau.

⁹ Na ññu, ine iyi í ne itī, ku gbò.

¹⁰ Ine iyi í ne piisḵò ku bò, tilasi piisḵoi á bò. Ine mò iyi à ne a kpa do taakuba, tilasi taakubai á kpaa. Na ññu, í sīa woo dasi naane ña a ya maa temua nò a leekī si naane ku dasi ñña*.

Injai sako iyi wa fita hai si ile

¹¹ Si anyii ññu, ñ ye injai sako gò má wa fita wa hai si ile. Í ne ngo minji bei ngoi angudā, nò wa fò ide bei akandama.

¹² Inja sinteui í naa yiiko iyi í ne fei ku ceò ice si wajue. Í

tilasi inei ile ña a tòò ñña sinte iyi í ba kumεε iyi á yókò ku kpaa wo, nò í ba iriu.

¹³ Inja minjisiau bei í ce dobu dobu nla nla ña hee í jò ina í kita wa hai lele í naa ile si wajui amanε ña.

¹⁴ Í dī ijui inei andunya ña do dobu dobu ña iyi í ce si wajui ñña sinte iyi í náa yiikou. Wa sḵ inei andunya ña a gbe mii iyi á jò ñña sinte iyi à tako à mεε do taakuba nò kù kuu.

¹⁵ Injai ankāanyiu í ba yiiko ku mua mii iyi à gbeu kuwεε, nò ku fò ide bei amanε, ku ba ku kpa ine ña iyi à kò ku tòòε fei.

¹⁶ Nò injaui í tilasi ine fei, ilu gbugbā ña do hai ne gbugbā ña, ilu fia ña do ilu are ña, aru ña do ine ña iyi à ne ara ñña ña, à ce ñña nyinda si awò nje ñña walakò si ikpo ñña.

¹⁷ Ine gò kù wεε iyi á yókò ku ra walakò ku ta bii kù ne nyinda iyi í je irii injai sakou, walakò lambai irie.

¹⁸ Iyi í sīa ka ce si laakai wee, ine iyi í ne bisi fei í sīa ku mà yaasei lambai injai sakou. Lambaε, lambai amanεi. Jiaei cīò mεεfa do kita do mεεfa (666).

14

Iri ku kōi ine ña iyi à faaba

¹ Si anyiε iyi ñ cò ilu nò ñ ye Angudāu wa leekī si iri kutai Siḵò. Amanε dubu cīò do ciiji do mεε (144.000) í wa bi tεε, anja iyi à kò irii Angudāu do ti Baae si ikpo ñña.

* **13:10** Tia nwo gò ña à ya ni, ine iyi í dasi kpaasie piisḵò, piisḵoi aa na a dasi ññu mò. Ine iyi í kpa ine gò do taakuba, do taakubai aa kpa ññu mò.

2 Nɔ̀ n̄ gbɔ̀ imu gɔ̀ hai lele aa ni bei ibai iri cuui inyi nla, walakɔ̀ bei kulai ijli. Iba iyi n̄ gbɔ̀u wa d̄si bei m̄ɔ̀lɔ̀ iyi in̄e ɲa à waa c̄ã.

3 In̄e ɲau à waa leek̄i si wajui kit̄ai bommau, bii ilu hunde m̄eɛ ɲau do in̄e ngbo ɲau à wa. À waa k̄ɔ̀ iri tit̄ɔ̀ iyi in̄e gɔ̀ kaa yɔ̀kɔ̀ ku mà bii kù je amane dubu c̄ɔ̀ do ciiji do m̄eɛ ɲau (144.000), aɲa iyi à yá hai si andunya.

4 In̄e ɲau, a kù s̄ũd̄ inaabo. À mu ara ɲɲa a kù mà inaabo tit̄ã. À waa too Angud̄au bii wa bɔ̀ fei. À yá ɲa hai si in̄oi amane ɲa. À yei bei amaaje sinte iyi à na Ilaā do Angud̄au.

5 In̄e gɔ̀ kù gbɔ̀ ibo hai si gele ɲɲa, à je in̄e ɲa iyi a kù n̄e taale.

Amaleka m̄eeta ɲa

6 N̄ɔ̀i n̄ nyi n̄ ye amaleka gɔ̀ má wa fo hee lelei Āɔ̀. N̄ɲui á sisi laabaau j̄iida iyi ci ya t̄ã bi in̄ei andunya fei, si il̄e fei, do si dimi fei, do si fee ik̄ã ik̄ã fei, do bi in̄e fei.

7 Í d̄ɔ̀ anu wa ni, i jirima Ilaā n̄ɔ̀ i naa amboe ɲa, domi waati í to ku kiitiò in̄e fei. I t̄ɔ̀ Ilaā, ɲɲu iyi í taka lele do il̄e, do tenku, do is̄ɔ̀ ɲa.

8 Amaleka minjisia gɔ̀ wa too anyie wa ni, Babilɔ̀ni, ilu nlau, í cuku, í cuku. N̄ɲui í fa dimi fei si sakara hai n̄e k̄ɔ̀ɔ̀e. Sakaraeui í ye bei at̄e iyi wa c̄i ɲa iju. At̄e v̄eɛui í je id̄ɔ̀k̄ɔ̀i Ilaā.

9 Amaleka m̄eetasia gɔ̀ wa too in̄e minji ɲa iyi à cuau, n̄ɔ̀ í d̄ɔ̀ anu wa ni, in̄e iyi wa t̄ɔ̀ in̄ai sakou do mii iyi í gbeu * fei, n̄ɔ̀ í j̄ò à k̄ɔ̀ irie si ikpoe walakɔ̀ si aw̄ɔ̀e,

10 ɲɲu m̄ɔ̀ á m̄ɔ̀ at̄e iyi í je id̄ɔ̀k̄ɔ̀i Ilaāɔ̀u. In̄e iyi wa ce beɛbe fei á ye b̄ɔ̀n̄e si ina do fainwita si wajui Angud̄au do amaleka kumá ɲau.

11 Cuai ina iyi á nyisi ɲa b̄ɔ̀n̄eu á dedei hee lele hee do aɲo fei. In̄e ɲa iyi à waa t̄ɔ̀ in̄ai sakou do mii iyi à gbeu †, do in̄e ɲa iyi à n̄e nyindai irieui, a kaa n̄e kusimi al̄eò daak̄ɔ̀.

12 Na ɲɲu, í s̄ia woo dasi naane ɲa a temua, aɲa iyi à waa jirima woodai Ilaā n̄ɔ̀ à dasi Jesu naane.

13 Si anyii ɲɲu, n̄ gbɔ̀ ide ku f̄ɔ̀ gɔ̀ má hai lele í ni, k̄ɔ̀ iyi ih̄e, ilu in̄o did̄ɔ̀ ɲai in̄e ɲa iyi aa na a ku hai n̄sei na naane iyi à dasi Laf̄e. N̄ɔ̀i Hundei Ilaā í ni, nt̄oi, beɛbei. Aa s̄imi, domi ribai ice j̄iida ɲɲa á too ɲa.

Kudai amane ɲa

14 Si anyii ɲɲu, n̄ n̄ ye anduulai ij̄l̄ gɔ̀, in̄e gɔ̀ wa buba be í j̄ò amai amane. Wa dasi fulai wurai amanlu si irie, n̄ɔ̀ wa mu k̄ɔ̀ɔ̀ma ku d̄ɔ̀ anu gɔ̀.

15 Amaleka gɔ̀ í fita wa hai kpas̄ei Ilaā, n̄ɔ̀ í d̄ɔ̀ anu í s̄ɔ̀ in̄e iyi wa buba si kud̄ui ij̄lu í ni, so k̄ɔ̀ɔ̀mae i mu, domi awaatii kumu í to. Andunyaui í to ku mu.

16 N̄ɔ̀i in̄e iyi wa buba si kud̄ui ij̄lu í dasi k̄ɔ̀ɔ̀mae si andunya, wa mu.

* **14:9 mii iyi í gbeu** idei mii iyi à gbe í j̄ò in̄a sinteui wa f̄aa (cɔ̀ Kuyei 13:14) † **14:11 mii iyi à gbeu** idei mii iyi à gbe í j̄ò in̄a sinteui wa f̄aa (cɔ̀ Kuyei 13:14)

17 Amaleka gɔ í fita wa hai kpasēi Ilaaḏ iyi í wa leleu má, n̄ɲu mɔ wa mu kɔɔma ku dḥ anu gɔ.

18 Nɔ amaleka gɔ í fita wa má hai bi kuweeu, í ne gbugbā si antai ina. Í la hee lele í sḥ inɛ iyi wa mu kɔɔma didḥu í ni, ka rezɛɛ iyi í wasi andunya do kɔɔmaɛ domi í j̄la.

19 Amalekau í dasi kɔɔmaɛ nɔ í kaḥ isoi j̄li n̄ɲau, nɔ í cuusi dangala bi ku fḥ inyii rezɛɛ. Iyi be wa nyisi idɔɔkḥi Ilaaḥ.

20 À fḥ isoi rezɛɛu bi ku fḥɛ anyii inḥ iluu. Nɔ hai bi ku fḥ inyii isoi j̄li n̄ɲu, n̄ɲɛ í cā wa be hee kusɔɛ í to dubu akā do c̄lɔ mɛɛfa † (1.600) si yaasei ilɛ ku wā, nɔ kuj̄ji isae í to gendei ac̄l.

15

Amaleka n̄a do ijuukpāi ankāanyi

1 Si anyii n̄ɲu, n̄ ye nyinda gɔ má lelei Aḥ, í lá nɔ í ne n̄jo. Iyi n̄ ye wee, amaleka mɛɛje gɔ n̄a à waa mu ijuukpā mɛɛje. An̄ai à je ijuukpāi ankāanyi domi si bei idɔɔkḥi Ilaaḥ á tā.

2 N̄ɔi n̄ ye tenku gɔ wa daana bei digi í yɔgɛɛ do ina. Nɔ n̄ ye inɛ n̄a iyi à je in̄ai sakou igū do mii iyi à gbeu * do lambai iriɛ. Inɛ n̄au à waa leek̄l̄ si antai tenkuu à waa mu m̄ɔlɔ n̄a iyi Ilaaḥ í na n̄a.

3 À waa kḥ irii Moizi, woo ce icei Ilaaḥu, do ti Angudāu †, à waa ni, Aḥ Lafɛɛ, ilu gbugbā fei,

‡ 14:20 *dubu akā do c̄lɔ mɛɛfa si yaasei ilɛ ku wā* Lambau í ne yaase gɔ. Kusɔɛ í to kilo c̄lɔ mɛɛta (300). * 15:2 *mii iyi à gbeu* ideii mii iyi à gbe í jo in̄a sinteui wa fāa (cɔ Kuye 13:14) † 15:3 *Irii Moizii do ti Angudāu* Inɛ gɔ n̄a si kuye n̄a, à ya ni iri ikā ikā minjii. Inɛ gɔ n̄a mɔ à ya ni iri akāi iyi wa fḥ bei Ilaaḥ í faaba wa na saabui Jesu Kiri si bei í tako í faaba inɛi Izireli n̄au na saabui Moizi.

Iceɛ í la, nɔ í je maamaake.

Awɔi ì je amanlui ilɛ fei.

Kpāae í je ntɔ, nɔ í je dee dee.

4 Yooi kaa ce n̄joɛ, Lafɛɛ.

Yooi á kɔ ku saabu iriɛ.

Awɔ akāi ì je inɛ kumá.

Inei ilɛ baa yooma fei á naa bi tɛɛ,

Aa na a gule a tɔɔɛ,

Domi ì nyisi iyi kiitie í je dee dee.

5 Si anyii n̄ɲu, iyi n̄ cɔ ilu nɔ n̄ ye à c̄l̄ kpasēi Ilaaḥ iyi í wa lele, tengi bii í je bi kuwai akabuueu.

6 Amaleka mɛɛje n̄a iyi à waa mu ijuukpā mɛɛje n̄au à fita hai kpasɛu. À waa dasi nyau fufū iyi wa daana nɔ à waa d̄i santikii wura si kpaka n̄na.

7 N̄ɔi inɛ akāi mii ilu hunde mɛɛ n̄au í na amaleka mɛɛje n̄au fatai wura ara mɛɛje iyi í kḥ do idɔɔkḥi Ilaaḥ, n̄ɲu iyi í wɛɛ hee do ajo fei.

8 Nɔ kpasɛu í kḥ do cua iyi wa naa hai si amboei Ilaaḥ do gbugbāɛ. Inɛ gɔ kaa nɔ ku yḥkɔ ku lɔ si inɔɛ hee ijuukpāi amaleka mɛɛje n̄au koo kpḥḥo iri.

16

Fatai idɔɔkḥi Ilaaḥ n̄a

1 N̄ɔi n̄ gbɔ ide ku fḥ nla gɔ hai kpasēi Ilaaḥu í sḥ amaleka mɛɛje n̄au í ni, i koo i nikā idɔɔkḥi Ilaaḥ iyi í wa si fata mɛɛje n̄au si ilɛ.

2 Amaleka sinteu í koo í nikā titeɛ ilɛ. N̄ɔi dimii ngoli

kuro laalɔ ɔɔ í naa si inɛ ɲa iyi à nɛ nyindai ɲai sakou nɔ à waa tɔɔ mii iyi à gbeu*.

³ Nɔi amaleka minjisiau mɔ í nikā titeɛ si tenku. Inyiu í sinda bei njei iku, nɔ mii ilu hunde baa yooma fei í ku si inɔ inyiu.

⁴ Nɔi amaleka mɛɛtasiau mɔ í nikā titeɛ si ido nla ɲa do si isɔ ɲa, nɔ inyi ɲa í kpaasi nje.

⁵ Nɔ n̄ gbɔ anui amaleka iyi í nɛ gbugbā si antai inyiu í ni, awɔ Ilaaɔ ì nɛ ntɔ i kiiti be ihē, awɔ inɛ kumá, awɔ iyi ì wɛɛ, ì nɔ ì wɛɛi wo.

⁶ Inɛ ɲau à kpa woo dasi naane ɲa do walii ɲa à nikā nje ɲa, nɔ ì na ɲa nje a mɔ. Bɛɛbei à jɔ̀.

⁷ Si anyii ɲɲu, n̄ gbɔ ide ku fɔ ɔɔ má hai bi kuweeu í ni, ntɔi Aɔ Lafɛɛ ilu gbugbā fei, kiitiɛ í tɛ í je ntɔ.

⁸ Nɔi amaleka mɛɛsiau mɔ í nikā titeɛ si inunu, nɔ inunu í ba gbugbā wa jo amane ɲa do inya gbāae bei ina.

⁹ Nɔ inya gbāa nlau í jo amane ɲa, nɔ à waa bu Ilaaɔ, ɲɲu iyi í nɛ yiiko si antai bɔne ɲau. Amma à kɔ ku kpaasi ido a jirimae.

¹⁰ Nɔi amaleka miusiau mɔ í nikā titeɛ si antai kitai bommai ɲa buuu. Nɔ ilu í kuku si bommaeu. Nɔ inɛ ɲa à waa ɲɔ ame ɲa ɲa na ara kuro.

¹¹ À waa bu Ilaaɔ na ara kuro do ngoli ɲa ɲa, amma à kɔ ku jɔ̀ laalɔ ku ce ɲa.

¹² Nɔi amaleka mɛɛfasiau mɔ í nikā titeɛ si ido nla iyi à

ya kpe Efarata, nɔ í gbɛ mam mam ku mua amanlui nunui daakɔ ɲa kpāa a kua.

¹³ Nɔ n̄ ye inɛi inɔ̀ko mɛɛta ɔɔ ɲa à kpaasi ara ɲa bei kpɔ̀lɔ, akā í fita wa hai si gelei akandamau, akā mɔ hai si gelei ɲa buuu, mɛɛtasiau mɔ hai si gelei walii ilu ibou.

¹⁴ Inɛi inɔ̀ko ɲau í je mɔ̀ɔi Seetam ɲa iyi à waa ce dobu dobu ɲa. Nɔ à waa bɔ bi amanlui andunya ɲa fei a tɔ̀tɔ̀ ɲa a ce igū si ajɔ̀ nlai Ilaaɔ ilu gbugbā fei.

¹⁵ Nɔi Jesu í ni, n̄ wa n naa ku zamba ɲɛ bei ile. Ilu inɔ̀ didɔi inɛ iyi wa wɔ njoo, nɔ wa dasi j̄inɛɛ ɲa ku ba ku maà na ku dasi kpāa bàsi ku na ku ye anyɔ si bantumaa.

¹⁶ Nɔi inɛi inɔ̀ko ɲau à tɔ̀tɔ̀ amanlu ɲau fei bii ɔɔ iyi à ya kpe do feei Ebɛɛ Aamagedɔ̀.

¹⁷ Si anyii ɲɲu, amaleka mɛɛjesiau mɔ í nikā titeɛ si fufu. Nɔ à gbɔ ide ku fɔ nla ɔɔ hai bi kitai bomma iyi í wa kpasɛi Ilaaɔu í ni, ide í tā.

¹⁸ Nɔi iji í ɲɔ, nɔ à gbɔ iba ɲa do kulai iji. Nɔ ile í yaya ntɔ ntɔ. Ile kuyayau í caa. Dimie kù ce titā hai waati iyi à taka amane ɲa.

¹⁹ Ilu nlau í kpɛ ikɔ mɛɛta, nɔ ilui ile fei í cuku. Ilaaɔ kù gbeje laalɔ ku cei inɛi Babilɔni ɲa ilu nlau nɔ í nyisi ɲa idɔ̀kɔ̀ nlaɛ.

²⁰ Gungum kāma kù wa be má, nɔ a kù waa ye iri kuta ɲa mɔ má.

²¹ Nɔi kutai iji nla nla ɲa à waa cuku si inɛ ɲa wa. Akā fei í to kilo ciiji. Nɔ à waa bu

* 16:2 mii iyi à gbeu idei mii iyi à gbe í jɔ̀ ɲa sinteui wa fāa (cɔ Kuyei 13:14)

Ilaaḏ na bōnei kutai iḵu, domi bōneu í caa.

17

Abo à ce sakara nla nla

¹ Nḵi inε akāi amaleka mēεje ḵa iyi à waa mu fata mēεje ḵau í sōm í ni, naa wa, an nyisie bei Ilaaḏ á kiiti abo à ce sakara nlau ihē, nḵu iyi wa buba si antai inyi nlau.

² Abo à ce sakara nlau í dasi amanlui andunya ḵa sakara ku ce, nō inεi andunya ḵa à waa too si daa nkpō nkpōε hee í baa í sinda iri nḵa bei atē í ya sinda irii inε.

³ Nḵi HundeI Ilaaḏ í naa sim nō amalekau í bōm gbabua. Bei, n̄ ye abo gō wa buba si antai inḵai sako nkpa gō. Inḵai sakou í ne iri mēεje do ngo mēεwa nō à kō si araε fei iri laalo ku yaako Ilaaḏ ḵa.

⁴ Abou wa dasi nyau nkpa jiida gō dimi iyi amanlu ḵa à ya dasi, nō wa dasi booda ḵa iyi à ce do wura do kuta ku ne fia gō ḵa do lege fūfū bii fei. Wa mu kōofui wura si awō si bii mii laalo do riisii sakara ku ceε wa kō.

⁵ À kō iri gō si ikpōε, yaasei iriui í je asii. Iriu wee, Babilōni ilu nla, iyei inaabo à ce sakarai andunya ḵa, do iyei daa bututu fei.

⁶ Nō n̄ ye abou í mō njei woo dasi naane ḵa do ti inε ḵa iyi à kpa si na iyi í jō à je sēεdai Jesu, nō irie í sinda bei atē í ya sinda irii inε.

Iyi n̄ yō, n̄ biti ntō ntō.

⁷ Nḵi amalekau í sōm í ni, na mii í ce í waa biti. An sisie asiii abou do ti inḵai sako iyi í ne iri mēεje do ngo mēεwau.

⁸ Inḵai sako iyi í yeu be í wee wo amma kù wee má nsei. Bii í kōōsi à fita wa hai si isa nla hai ne kōōu ku bō nfe ku ce. Inεi andunya ḵa iyi Ilaaḏ kù kō iri nḵa si tiai kuwεε hee ku maa taka andunya, aa biti bii à ye inḵai sakou má, domi í tako í wee wo amma kù wee má nsei nō á na ku faata wa má.

⁹ Inε ku bei ku gbō yaasei ideu, í ne bukaatai bisi iyi í ne laakai. Iri mēεje ḵau, aḵai à je iri kuta mēεje bii abou wa buba.

¹⁰ Nō aḵai à nyi à je amanlu mēεje ḵau. Amanlu miu í cuku tā, inε akā í wee si nsei, nō inε akā mō kù to wa titā. Bii í na í to wa, kaa kpε.

¹¹ Nō inḵai sako iyi í wee wo nō kù wee nsei máu, nḵu takae í je ilaalu mēεjōsia, nō í je inε akāi amanlu mēεje ḵau nō wa bō nfe ku ce.

¹² Ngo mēεwa iyi í yeu, aḵai à je amanlu mēεwa ḵa iyi a kù je bomma titā, amma aa ba yiiko a je bomma isō akā do inḵai sakou aḵō.

¹³ Aḵa mēεwau fei mii akāi à waa lele, nō aa na inḵai sakou gbugbā do yiiko nḵa.

¹⁴ Aa ce igū do Angudāu, amma Angudāu á je ḵa igū si na iyi í jō í je Lafēei lafēε ḵa nō í je Amanlui amanlu ḵa. Nō ilu naane ḵa iyi Ilaaḏ í kpe í cica, aḵaḏ Angudāu aa je igū aḵō.

¹⁵ Nō amalekau í sōm má í ni, inyi iyi í ye abo à ce sakarau wa buba si antaεu be, nḵui í je inε nkpō iyi wa naa hai ile ikā ikā nō à waa fō fee ikā ikā.

¹⁶ Ngo mēεwa iyi í yeu be do inḵai sakou, aa cé abo à ce sakarau. Aa so mii iyi í ne fei

nə a j̄ə basī. Aa n̄ə in̄əe nə a joo in̄a mam mam.

¹⁷ Aa ce b̄ebei si na iyi í j̄ə llaađ í j̄ə à ce id̄əb̄ie. B̄ebei à ce anu akā ku ba a so yiikoí amanlu n̄ja a na in̄ai sakou. Aa maa jirima in̄ai sakoui hee ideí llaađ koo ceò.

¹⁸ Abo iyi í yeu, n̄juí í je ilu nla iyi í ne gbugbā si amanlui ile fei.

18

Kucukui Babiloni ilu nlau

¹ Si anyii n̄ju n̄ ye amaleka mmu ḡə wa kita wa hai lele. Í ne yiiko nla nla, nə amboeə wa daana bari bari wa má inya si andunya fei.

² Í d̄ə anu í ni, Babiloni ilu nlau, í cuku, í cuku. Nsei í baa í je bii ku wai z̄ii n̄ə do bii ku manjii in̄ei in̄əko baa yooma fei. Yei laalə do yei s̄ami fei í wa b̄e.

³ À j̄ə iluu í cuku si na iyi í j̄ə dimi fei í dasi sakarae ku ce. Sakaraeui í ye bei at̄e iyi wa c̄i n̄ə iju. Í dasi amanlui andunya n̄ə sakara ku ce do n̄ju takae aj̄ə, nə woo nya s̄iai andunya n̄ə à ce fia na amani nlaeu.

⁴ N̄joi n̄ ḡb̄ə ide ku f̄ə ḡə má hai lele í ni, in̄e in̄em n̄ə, í fita wa hai in̄ə iluu, ku ba í mađ na í ne ikp̄e si dulum d̄ee nə b̄ōne n̄ə iyi á baa ku mađ ba n̄e,

⁵ domi dulum d̄eeu í k̄ā hee lele, nə llaađ k̄ū ḡb̄eje laalə n̄ə iyi í ce.

⁶ Bei í cea in̄e n̄ə, í s̄āa b̄ebei is̄e ḡbeeji. Wahala iyi í dasi in̄e n̄ə í s̄āa ik̄ə minji.

⁷ Zaka bei í so arae lele í w̄ee do in̄ə did̄ə si amani nlae, in̄e

m̄ə í nyis̄ie ijuukp̄ā do in̄ə ku f̄ə zaka b̄ebei n̄ə. Wa ni si id̄əe, n̄ wa n̄ buba bei amanlu, n̄ k̄ū je jaađ. B̄ebei m̄oi n̄kaa n̄ ye in̄ə ku f̄ə pai.

⁸ Na n̄ju, b̄ōne ik̄ā ik̄ā á baa si aj̄ə akā. B̄ōne n̄au wee, b̄ō do in̄ə kuf̄ai iku do ari. N̄ju takae á joi mam mam, domi Ađ Laf̄e iyi í kiitie í je ilu gbugbā.

⁹ Amanlui andunya n̄ə iyi à ce daa nkp̄ə nkp̄ə do abo à ce sakarau fei nə à kp̄e amani nlaeu, aa na a kpata, aa c̄ā buubuu na irie si waati iyi aa ye cuai ina iyi wa joo.

¹⁰ Aa leek̄i a j̄ōe si na iyi í j̄ə à waa ce n̄joi ijuukp̄ā iyi í baa, nə aa ni, waiyooi, waiyooi, Babiloni ilu nla ilu gbugbā, si is̄ə ak̄ai kiiti í je.

¹¹ Woo nya s̄iai andunya n̄ə aa kpata do in̄ə ku f̄ə na irie, si na iyi í j̄ə in̄e ḡə k̄ū waa ra iw̄ə n̄ə má

¹² iyi í je wura do is̄ə f̄uf̄ū, do kuta j̄iida ku ne fia n̄ə, do lege f̄uf̄ū n̄ə, do ac̄ə f̄uf̄ū k̄ū ne fia ḡə do ac̄ə iyi í je ti llaalu do ac̄ə iyi à ya ceò maṅḡə b̄ənsue do ac̄ə nkpa j̄iida. In̄e ḡə k̄ū waa ra j̄i ku ne inunu j̄iida ilu fia má, do dimii mii ik̄ā ik̄ā iyi à ce do inyii jua walak̄ə do j̄i j̄iida wala do is̄ə nkpa wala do is̄ə wala do kuta f̄uf̄ū.

¹³ A k̄ū waa ra fufui anyii j̄i iyi à ya kpe kaneli, do nyauí aȳe do tulare do ikpo ku d̄ə inunu iyi à ya kpe miru do ikpo dimi mmu ḡə má, do v̄e do ikpo do iyaf̄ū do bilee, do kete n̄ə do angudā n̄ə, do ac̄i do sareti n̄ə n̄ə, do aru n̄ə.

¹⁴ Nə woo nya s̄ia n̄ə n̄ə à s̄

iluu à ni, mii jiida iyi ì bi ku je titεε fei wo í lœ, nɔ amanie do mii ku sɪaε fei í nyɔε, amanε kaa yɔɔ má pai.

15 Woo nya sɪa ηau, aηa iyi à ce fia do saabui iluu aa leeki ku jɪ, aa maa kpata, a maa weewea na njoì ijuukpã iyi í baau,

16 aa maa ni, waiyooi, irei ì gbɔ bɔne iyi í ba ilu nɪau ihē. Iluu í tako í yei bei abo iyi í ya we aɔ fufu ku ne fia gɔ, do aɔ nkpa jiida do aɔ iyi í je ti ilaalu, nɔ í ya dasi wura si arae do kuta jiida ku ne fia ηa, do legε fufu ηa.

17 Nɔ si isɔ akã amanie fei í ce nfe.

Woo mu akɔi inyi ηau fei do woo ce icεε ηa do ine ηa iyi à wa inɔ akɔi inyi ηau fei hee do ine ηa iyi à waa ba ije si inyi dūdū, à leeki à jɪɔε,

18 à waa dɔ anu iyi à ye cuai kujoi iluu à waa ni, ilu nɪa gɔ kù wεε bei iluu ihē má.

19 À waa kosi iri nηa sãa à waa nyisiò inɔ ku fɔ nηa. À waa kpata à dɔ anu à waa ni, waiyooi, irei ì gbɔ bɔne iyi í ba ilu nɪau ihē. Do saabui amaniei ilu akɔi inyi ηa fei à ceò fia. Nɔ si isɔ akã, fei ndεε í kpɔð bomma.

20 Inε inei lele ηa, i jò inɔ nηε ku dɔ. Inε woo dasi naane ηa mɔ do woo be ηa do walii ηa, i jò inɔ nηε ku dɔ, si na iyi í jò Ilaaɔ í kiiti iluu í sã nηε gbese.

21 Nɔi amaleka ilu gbugbã gɔ í so kuta nɪa bei alɔ gɔ í nyɔɔ si inyi dūdū í ni, beεbe mɔi aa keke Babilɔni ilu nɪau do gbugbã nɔ a kaa yɔɔ má pai.

22 A kaa gbɔ anu ku dɔi mɔɔlɔ má bi titεε do woo kɔ iri ηau do gaasia ηau do woo fã kãakãaki ηau. A kaa ba woo ce icεi awɔ dimi ikã ikã má, a kaa gbɔ ibai alɔ iyi wa lɔlɔ má.

23 A kaa ye inya kumái fitila be má, a kaa nɔ a gbɔ gelei abo titɔ do mɔkɔ titɔ. Woo nya sɪa ηai à ne gbugbã à re wo si andunyaw ihē fei, nɔ ì dɪ ijui inei ileu ihē fei do dobu do buε.

24 À nyisi ilui Babilɔni ijuukpã si na iyi í jò à ye sie njei walii ηa do ti woo dasi naane ηa do njei ine ηa iyi à kpa si andunyaw ihē fei.

19

1 Si anyii nηu, n gbɔ ide ku fɔ gɔ bei anu ku dɔi zamaa ikpa lelei Aɔ í ni, ka saabu Ilaaɔ Lafεε nwa, nηui í faaba wa, í nɔ í ne amboe do gbugbã.

2 Kiitie í je ntɔ, nɔ í te, domi í kiiti abo à ce sakara iyi í beje andunya fei do daa bututuε, nɔ í nyisie bɔne si na iyi í jò í nikã njei woo ce icεε ηa.

3 Nɔ à dɔ anu má à waa ni, ka saabu Ilaaɔ Lafεε nwa. Cuai ilu nɪau á maa bɔ lelei hee do ajɔ fei.

4 Nɔi ine ngbo kɔnfia do mεε ηau do ilu hunde mεε ηau à seebata si wajui Ilaaɔ, nηu iyi wa buba si kitãi bommau à tɔε à waa ni, ami, ka saabu Ilaaɔ Lafεε nwa.

Jingauì abɔdɔi Angudāu

5 Waati beεbei à gbɔ ide ku fɔ gɔ hai ikpa bi kitãi bommau í ni, i saabu Ilaaɔ Lafεε nwa, inε woo ce icεε ηa fei, inε iyi ì waa ce njoε, keekeò nɪa.

6 Nɔ̀ n̄ gbɔ̀ ide ku fɔ̀ gɔ̀ bei imui zamaa. Aa ni bei iri cuui inyi nla gɔ̀ walakɔ̀ bei kulai iji. Ide ku fɔ̀u í ni, ka saabu Ilaaɔ̀, domi Ilaaɔ̀ Lafɛɛ nwa ilu gbugbã fei í je bomma.

7 I jò ka nyaanyi, ka wɛɛð inɔ̀ didɔ̀. I jò ka saabu amboeɛ domi abɔ̀dɔ̀i Angudãu í to wa, mudɛɛu takae mɔ̀ í tã sɔ̀lu.

8 A jò í dasi nyau fũfũ wau wau ku ne beere iyi í má. Nyau ku ne beereui í je kookoosu jiidai woo dasi naane ja.

9 Njɔ̀i amalekau í sɔ̀m í ni, kɔ̀ iyi ihɛ. Ilu inɔ̀ didɔ̀ njai inɛ ja iyi à kpe ku je bi ku ce abɔ̀dɔ̀i Angudãu. Nɔ̀ í sɔ̀m má í ni, ideu ide ku fɔ̀i Ilaaɔ̀ takaei.

10 Njɔ̀i n̄ seebata ku ba n̄ tɔ̀ɔ̀ɛ, amma í ni, maà ce beɛbe. Amu mɔ̀ woo ce icɛi bei awo do bei kpaasie ja iyi à waa mu ide ntɔ̀ iyi Jesu í nyisi wau. Tɔ̀ɔ̀ Ilaaɔ̀.

Ide ntɔ̀ iyi Jesu í nyisi wau n̄ju í je icui idei walii fei.

Masa ilu aɔ̀ fũfũ

11 Si anyii n̄ju, n̄ ye lelei Aɔ̀ í aɔ̀ nɔ̀ aɔ̀ fũfũ gɔ̀ í faata wa. Inɛ iyi wa gũui à ya kpe ilu naane do ilu ntɔ̀. Si ntɔ̀i í ya kiiti, beɛbe mɔ̀i í ya ceð igũ.

12 Ijue í yei bei amei ina, nɔ̀ wa dasi fulai bomma nkpɔ̀ si irie. Nɔ̀ à kɔ̀ iri gɔ̀ sie iyi inɛ gɔ̀ kù mà bii kù je n̄ju akã.

13 Wa dasi ibɔ̀ gɔ̀ iyi à mù do nje. Iriei Idei Ilaaɔ̀.

14 Woo ce igũi lele ja à gũ aɔ̀ fũfũ ja à waa toɔ̀ɛ nɔ̀ à waa dasi jaae fũfũ ku ne beere iyi í má wau wau.

15 Taakuba didɔ̀ gɔ̀ wa fita wa hai si gelee iyi á jeð dimii andunya ja igũ. Si anyie nɔ̀ ku gbã ja do goloi isɔ̀ nɔ̀ ku

fɔ̀ inyii isoi j̄i ndii rezɛɛ. Iyi be wa nyisi idɔ̀kɔ̀ n̄lai Ilaaɔ̀ ilu gbugbã fei iyi á naa si inei andunya ja.

16 Si ibɔ̀ɛ do si itãɛ à kɔ̀ irie à ni, Amanlui amanlu ja do Lafɛɛi lafɛɛ ja.

17 Nɔ̀ n̄ ye amaleka gɔ̀ ma wa leeki si inunu. Nɔ̀ í dɔ̀ anu wa kpe yei ja iyi à waa fo hee lelei Aɔ̀ fei wa ni, i naa i tɔ̀tɔ̀ i je jingau n̄lai Ilaaɔ̀ ja.

18 I naa i je injai arai ilaalu ja do ti inɛ ngboi sooge ja do ti woo ce igũ ja, do ti aɔ̀i ja do masa n̄ja ja, do injai inɛ fei, hai aru hee do inɛ ja iyi à ne ara n̄ja, keekeð nla.

19 Njɔ̀i n̄ ye injai sakou do amanlui andunya ja do woo ce igũ n̄ja ja, āja fei à tɔ̀tɔ̀ ku ba a ce igũ do inɛ iyi wa gũ aɔ̀i do woo ce igũɛ ja.

20 Njɔ̀i masau do woo ce igũɛ ja à mu injai sakou do walii ilu ibou ājɔ̀, n̄ju iyi wa ce dobu dobu si wajui injai sakou wo. Do dobu dobuui í d̄i ijui inɛ ja iyi à tako à ne nyindai injai sakou nɔ̀ à tɔ̀ mii iyi à gbeu. À sɔ̀si āja minji fei si ina nla iyi wa jo do fainwitau njaawe.

21 Nɔ̀ masau í kpa woo ce igũ n̄ja ja do taakuba iyi wa fita wa hai si gelee. Nɔ̀ yei fei í je inja n̄ja í yo.

20

Aɔ̀ dubu

1 Si anyii n̄ju, n̄ ye amaleka gɔ̀ má wa kita wa hai lelei Aɔ̀, wa mu kileei isa hai ne kɔ̀ɔ̀ do sese nla gɔ̀.

2 Njɔ̀i í bata akandama, njo iyi í wɛɛ hai tako tako, iyi í je

mbirisi do Seetam, nɔ́ í dūu do seseu hee adō dubu.

³ Nɔ́ í tale sie inɔ́ isa nlaui í sɔkɔ sie nɔ́ í ce nyinda ku ba ku maà dī ijui dimii inei andunya ŋa má hee adō dubuu koo tād. Si anyie à ne a cūu nɔ́ a fūu si waati keeke má.

⁴ Nɔ́i n̄ ye kitāi bomma gɔ ŋa nɔ́ inɛ ŋa à waa buba si. À na inɛ ŋa iyi à waa buba si ŋau yiiko a kiiti inɛ ŋa. Nɔ́ n̄ ye inɛ ŋa iyi à bu iri ŋŋa na ideí Ilaaō do si na iyi í jò à je seɛdai Jesu. Anjai a kù tɔɔ injai sakou hee má je mii iyi à gbeu, nɔ́ a kù je anja a ne nyindaɛ si ikpo ŋŋa wala si awɔ ŋŋa. À dede hai si bale nɔ́ à je bomma do Kirisi aɔ adō dubu.

⁵ Iyi bei í je kudede sintei iku ŋa. Amma iku ŋa iyi à gbe a kù dede hai si bale, í gbe hee adō dubuu koo kōd.

⁶ Ilu inɔ́ didō ŋai inɛ ŋa iyi à wa si kudede sinteu. Anjai à nya ikā na irii Ilaaō. Iku minjisiau kù ne gbugbā si ŋa má, amma aa maa je woo weei Ilaaō ŋa do ti Kirisi, nɔ́ aa je bomma do ŋŋu adō dubu.

À je Seetam igū

⁷ Bii adō dubuu í kō aa jò Seetam hai si piisōɛ.

⁸ Nɔ́ á fita koo dī ijui dimii inei andunya ŋa fei, waato Gɔgu do Magɔgu *, nɔ́ ku tɔtɔ ŋa a ce igū. Aa kpɔ bei sāai acli ido.

⁹ Anjai à dede wa hai ilɛ fei à naa à kaako gbodoi woo dasi naane ŋa do ilu iyi Ilaaō í biu.

Amma ina í naa hai lele, nɔ́ anja fei à jo.

¹⁰ Nɔ́i à so Seetam, ŋŋu iyi í dī ijui inɛ ŋau, à sɔsi ina nla iyi wa jo do fainwitau, tengi bii à dasi injai sakou do walii ilu ibou wo. Bei aa ye ijuukpā nla nla dasāo idū hee do aɔ fei.

Kiitii ankāanyi

¹¹ Si anyii ŋŋu, ŋɔ́i n̄ ye kitāi bomma nla fūfū gɔ do inɛ iyi wa buba si antaɛ. Nɔ́ ilɛ do lele à sa hai wajuɛ, nɔ́ a kù ye gɔgɔ ŋŋa gɔ má.

¹² Nɔ́i n̄ ye iku ŋa, keekeò nla, à waa leekī si wajui kitāi bommau. Nɔ́ à cī tia ŋa do tia gɔ iyi à ya ni tiai kuwɛɛ. À kiiti iku ŋa si bei kookoosu ŋŋa iyi à kɔ si tia ŋau í to.

¹³ Waati beɛbei tenku í sindo iku ŋa iyi à wa inɔɛ wa, nɔ́ iku do bi ku wai iku ŋa à sindo iku ŋŋa ŋa iyi à waa mu wo. Anja fei à baa si kuwɛɛ nɔ́ à kiiti ŋa si bei kookoosu ŋŋa í to.

¹⁴ Nɔ́i à so iku do bi ku wai iku ŋau à dasi ina nlaui. Ina nlaui í je iku minjisia.

¹⁵ Inɛ baa yooma iyi a kù kɔ irie si tiai kuwɛɛu à soo à dasi ina nlaui.

21

Lele titō do ilɛ titō

¹ Si anyii ŋŋu, n̄ ye lele titō do ilɛ titō. Lele nwo do ilɛ nwo ŋau a kù wɛɛ má. Tenku mɔ́ kù wɛɛ má.

² Nɔ́ n̄ ye ilu kumá iyi í je Zeruzalemu titō í kita wa hai lelei Aō. Í tā sɔɔlu bei abo titō iyi wa bɔ mɔkɔɛ ku ko.

* **20:8 Gɔgu do Magɔgu** Ezekiel 38 do 39 í fɔ ideí Gɔgu do Magɔgu. Si afeu be, Gɔgu ilaalui, Magɔgu mɔ́ ilɛi.

³ Nɔ̀ n̄ gbɔ̀ ide ku fɔ̀ nla gɔ̀ hai bi kitāi bommau í ni, nsei bi kuwai Ilaaḏ í wɛɛ do amanɛ ɲa. Ilaaḏ á maa wɛɛ do aɲa, nɔ̀ aa je inɛ ɲa. Ilaaḏ takae á wa si anini ɲa.

⁴ Á gbā cikāaju ɲa ɲa fei. Iku do inɔ̀ ku fɔ̀ɛ do kukpata do ara ku ro kaa wɛɛ má, domi mii ndii tako ɲau fei í lɔ̀.

⁵ Waati beɛbei inɛ iyi wa buba si kitāi bommau í ni, wee n̄ ce mii fei titḏ. Nɔ̀ í s̄m í ni, kɔ̀ iyi ihē domi idem ide ntɔ̀i, nɔ̀ í ne naanɛ.

⁶ Nɔ̀ í s̄m má í ni, fei ndɛɛ í tā. Inɛ kāma kù takom nɔ̀ inɛ kāma kaa naa do anyim. Amui n̄ je sintei mii fei do iri ku kpae. Inɛ iyi agbe wa kpa fei an jò ku mɔ̀ inyii isḏ hai ne fia ku sã. Nɔ̀ inɛ iyi í mɔ̀ inyiu fei á maa wɛɛi.

⁷ Inɛ iyi í je igū aa naa mii ɲau be, nɔ̀ an je Ilaaḏ Baabaɛ, nɔ̀ ɲɲu mɔ̀ ku je amam.

⁸ Amma inɛ ɲa iyi à mɔ̀ngɔ̀ do hai dasi naanɛ ɲa do woo ce laalɔ̀ ɲa do woo kpa inɛ ɲa do woo ce sakara ɲa, do woo ce dobu dobu ɲa do woo tɔ̀ iwē ɲa do woo sɔ̀ ibo ɲa fei aa ba ikpē ɲa si ina nla iyi wa jo do fainwitau. Iyi bei í je iku minjisiau.

Zeruzalemu titḏ

⁹ N̄ɔ̀i amaleka mɛɛje ɲa iyi à tako à waa mu fata mɛɛje ɲa si bii bōnɛ mɛɛje í wa siu, inɛ akā ɲa í naa í s̄m í ni, naa wa n nyisiɛ abo titḏ iyi Angudāu í so.

¹⁰ Hundei Ilaaḏ í naa sim nɔ̀ amalekau í bōm si antai

iri kuta nla gɔ̀. Í nyisim Zeruzalemu, ilu kumá iyi wa kita wa hai lelei Aḏu.

¹¹ Wa daana do amboei Ilaaḏ bei kuta kusɩa jiida ku ne fia gɔ̀ iyi à ya kpe zasipu, iyi í má bei digi.

¹² Nɔ̀ bindi nla ku gboka gɔ̀ í kaakoɛ. Í ne andɛ maateiji, nɔ̀ amaleka maateiji gɔ̀ ɲa à waa degbe andɛ koofa ɲau. Si andɛ koofa ɲau à kɔ̀ irii dimi maateejii inɛi Izireli ɲau.

¹³ Gonta mɛɛi bindiu fei í ne andɛ mɛɛta mɛɛta. Andɛ mɛɛta í wa ikpa nunui aɛ, mɛɛta mɔ̀ í wa ikpa nunui daakɔ̀, nɔ̀ mɛɛta mɛɛta í wa cingaa do cingaa.

¹⁴ À nyɔ̀ icui bindii iluu do kuta maateiji. Si antaei à kɔ̀ irii woo be maateejii Angudāu.

¹⁵ Amaleka iyi wa bam ide ku fɔ̀u, wa mu goloɩ wura iyi í je mii ku wā ku ba ku wāɔ̀ iluu do koofae ɲa do bindiɛ.

¹⁶ Gontai iluu fei wa mungai, kuɕɛ do kusɔɛ fei akāi. Amalekau í wāa do golo ku wāɛ. Nɔ̀ kusɔɛ í ce dubu maateiji (12.000) si yaasei ilɛ ku wā *. Beɛbe mɔ̀i kuɕɛ do kugbokae.

¹⁷ Amalekau í wā bindiu nɔ̀ sisimae í ce agbāawɔ̀ cɩɔ̀ do ciiji do mɛɛ (144). Í wāa do yaase bei amanɛ ɲa mɔ̀ à ya ce.

¹⁸ À ma bindiui do dimii kuta ku ne fia gɔ̀ iyi à ya kpe zasipu nɔ̀ à ma iluu takaei do wura alala iyi í má bei digi.

¹⁹ À nyɔ̀ icui bindiui à ce boodae do kuta kusɩa ku ne fia gɔ̀ ɲa dimi ikā ikā, í ne

* **21:16 dubu maateiji si yaasei ilɛ ku wā** Lambau í ne yaase gɔ̀. Kusɔɛ í to kilo dubu minji do cɩɔ̀ minji (2.200).

ila ikā ikā. Kutā sinteui à ya kpe zasipu, minjisiae mā safira, mēetasiae agati, mēesiae emērodu,

²⁰ miusiae saadonisi, mēefasiae saadōni, mēejasiae kisoliti, mēejōsiae berili, mēesāsiae topazi, mēewasiae kisopazi, maatakāsiae zasenti, maateejisiae ametisi.

²¹ Nō à ce gamboi lege maateoji. Gambo akā fei à cooi do lege fūfū akā ku ne fia. Nō à ce kpāai iluu do wurā alala iyi í má bei digi.

²² N kù ye bi kuwai Ilaaō si iluu si na iyi í jò Aō Lafēe ilu gbugbā fei do Angudāu, à wai bii fei.

²³ Iluu kù ne bukaatai inunu walakō cukpa iyi á máa inya, domi amboei Ilaaō wa má inya sie, nō Angudāu í je fitilae.

²⁴ Dimii ile fei á maa ne si inya kumáe, nō amanlui ile ŋa fei aa naaò amani ŋa wa be.

²⁵ Koofai iluu á maa cīi waati kāma fei, domi idū kaa dū be má pai.

²⁶ Aa naaò amanii ile fei wa do beere si iluu.

²⁷ Amma mii riisi kāma kaa lō be. Bebe moi inē iyi wa ce laalō do woo sō ibo a kaa lō be pai. Inē ŋa iyi aa lō be, aŋai à je inē ŋa iyi à kō iri ŋa si tiai Angudāu iyi í je tiai kuwēe.

22

¹ Si anyii ŋu, amalekau í nyisim inyii ido iyi í ya na inē ŋa kuwēe. Inyiu wa daana bei digi nō wa cā wa hai si kitāi bommai Ilaaō do Angudāu.

² Wa cā si aninii kpāai iluu. Ji ndii kuwēe wa leekī si ice do icei idou. Í ya so tuuba

maateoji si adō akā, gbakā akā si cukpa baa yooma fei. À ya ce iwō do wuai ji nōu a faabaò dimii andunya fei.

³ Ilaaō kaa ceekpe inē gō má.

Kitāi bommai Ilaaō do ti Angudāu í wa be, nō woo ce icei Ilaaō ŋau aa maa tōe.

⁴ Aa ye wajue, nō á kō irie si ikpo ŋa.

⁵ Idū kaa ya dū be. A kaa ne bukaatai inya kumái fitila walakō ti inunu, domi Aō Lafēe í je inya kumá ŋa. Aa nō a je bomma hee do ajō fei.

Kubaa Jesu

⁶ Ŋoi amalekau í sōm í ni, ideu ihē ide ntōi, í nō í ne naane. Aō Lafēe, ŋu iyi í gbā walii ŋau, í be amalekae wa bi woo ce icee ŋa ku sō ŋa mii iyi á ce bii í kōsi.

⁷ Ŋoi Jesu í ni, wee, an nyi wa kaa kpe. Ilu inō didōi inē iyi wa jirima ide iyi à ce walii si tiau ihē.

⁸ Amu Zāa nō gbō ideu ihē, nō nō ye mii ŋau. Iyi nō gbō nō nō yōō nō tā, ŋoi nō seebata si wajui amaleka iyi í nyisim fei ndeēu ku ba n tōe.

⁹ Amma í sōm í ni, maà ce bebe. Amu mā woo ce icei bei awō do bei walii kpaasie ŋa do bei inē ŋa iyi à waa jirima ide tiau ihē fei. Tōe Ilaaō.

¹⁰ Ŋoi í ni má, maà ti i singaa inē ŋa ide walii iyi à kō si tiau ihē domi waati í maai wa ku ce.

¹¹ Inē iyi wa ce laalō ku hanya ku maa ce laalōe, inē mā iyi wa ce daa sāmī ku hanya ku maa ce daa sāmīe. Inē mā iyi wa ce jūida ku hanya ku maa ce jūidae, inē mā iyi í je inē kuma ku jò ku má ku maa koo.

12 Jesu í ni, wee n kaa n kpɛte n nyi wa. An naad̄ riba wa n s̄aad̄ inɛ fei si bei icɛɛ í to.

13 Amui ñ je iriò ise. Inɛ k̄ama kù takom nò inɛ k̄ama kaa naa do anyim. Amui ñ je sintei mii fei do iri ku kpɛ.

14 Ilu inò did̄ɔ̄ ñai inɛ ña iyi kuwɛɛ ñña í má bei nyau iyi à f̄ɔ s̄aa s̄aa, ku ba a ba kp̄aa a je isoi j̄li ndii kuwɛɛu nò a l̄o inò iluu hai do andɛɛ.

15 Amma woo ce laalò ña anyii iluui aa wa do woo ce dobu dobu ña do woo ce sakara ña do woo kpa inɛ ña do woo t̄ɔ iw̄ɛ ña do inɛ ña iyi à bi ibo nò à ya maa s̄o ibou fei.

16 Amu Jesu, amui ñ be ñɛ amalekam wa ku s̄ɔ igbei inɛm ña fei ideu ih̄ɛ. Amui ñ je t̄akui Davidi, nò ñ je andaiyai amɛɛjuuma iyi wa má inya.

17 Hundei Ilaāɔ̄ do abo tit̄ɔ̄ à f̄ɔ à waa ni, naa wa, Laf̄ɛɛ Jesu.

Inɛ iyi wa gb̄o ideu fei ñɲu m̄o ku ni ku naa wa.

Inɛ iyi agbɛ wa kpa ku naa wa, inɛ m̄o iyi í bi inyi iyi í ya na inɛ ña kuwɛɛ ku naa ku gba, kù nɛ ku s̄a.

Iri ku kpai ide

18 Amu Z̄aa, ide iyi ñ wa n s̄ɔ inɛ baa yooma iyi wa gb̄o ideɪ tiai waliuu ih̄ɛ wee, bii inɛ ḡɔ í k̄ɔ̄si ide ḡɔ si antai iyi à k̄ɔ si tiau ih̄ɛ, Ilaāɔ̄ á k̄ɔ̄si ijuukp̄ai laf̄ɛɛ do b̄ɔ̄nɛ ña iyi à k̄ɔ si tiau.

19 Bɛɛbɛ m̄oi inɛ iyi í kaye ide ḡɔ hai si tiai ideɪ waliuu ih̄ɛ, Ilaāɔ̄ á k̄ɔ̄ laf̄ɛɛ ikp̄ɛi isoi j̄li ndii kuwɛɛ do ilu kumá iyi à sisi yaaseɛ si tiau ih̄ɛ.

20 Jesu, ñɲu iyi í f̄ɔ ideu ih̄ɛ fei í jil̄ɔ̄ do naanɛ, í ni, bɛɛbei an nyi wa kaa kpɛ.

Nò amu Z̄aa ñ je ñ ni, ami, naa wa Laf̄ɛɛ Jesu.

21 Did̄ɔ̄i Laf̄ɛɛ Jesu ku wɛɛ do inɛ ña fei. Ami.